ΕΤΟΣ Α.

ΠΟΙΚΙΛΗ ΣΤΟΑ

ὑπὸ

ΙΩΑΝΝΟΥ Α. ΑΡΣΕΝΗ

ΤΗι ΕΥΝΟΪΚΗι ΣΥΜΠΡΑΞΕΙ

ΠΟΛΛΩΝ ΛΟΓΙΩΝ

ΑΘΗΝΗΣΙ

1881

ΠΟΙΚΙΛΗ ΣΤΟΑ.

ΕΤΗΣΙΟΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ

ΕΤΟΣ Α'.

1881

ΥΠΟ

ΙΩΑΝΝΟΥ Α. ΑΡΣΕΝΗ

ΤΗ ΕΥΝΟΙΚΗ ΣΥΜΠΡΑΞΕΙ ΠΟΛΛΩΝ ΛΟΓΙΩΝ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ «ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑΣ»

1880

ΤΟΙΣ

ΦΙΛΟΜΟΥΣΟΙΣ ΑΔΕΛΦΟΙΣ

ΡΩΜΑΪΔΑΙΣ

ΑΦΙΕΡΟΥΤΑΙ

Εὐγνωμοσύνης ἕνεκεν.

Τοῖς ἀναγνώσταις,

Εἰς τὴν ἔκδοσιν τοῦ παρόντος ἡμερολογίου, ὡς εἰς ἀγῶνα φιλολογικόν, κατήλθομεν δύο ἔχοντες ἐφόδια, τὴν πρόθυμον συνεργασίαν τῶν παρ' ἡμῖν λογίων καὶ τὴν ἐλπίδα ὅτι εἰς συμπλήρωσιν τῶν δαπανῶν ἠθέλομεν τύχει τῆς εὐγενοῦς χορηγείας τῆς μερίδος ἐκείνης τῆς παρ' ἡμῖν κοινωνίας, ἥτις ἀείποτε ἐφάνη ἑτοίμη, εἰς ὑποστήριξιν παντὸς ἐθνικοῦ ἔργου, εἰς πλήρωσιν πάσης ἐθνικῆς ἀνάγκης.

Καὶ ἀληθῶς σήμερον ὅτε, κακῇ μοίρᾳ, ὁ περιοδικὸς τύπος ἐπαισθητῶς ἠλαττώθη, ἡ ἀνάγκη αὕτη παρίσταται ἐπὶ μᾶλλον καταφανής. Μηνιαῖα ἢ καὶ κατὰ περιόδους μακροτέρας ἐκδιδόμενα φύλλα, συμπαρακολουθοῦντα τὴν σύγχρονον φιλολογίαν καὶ τὰς ἐπιστήμας, συμπεριλαμβάνοντα καὶ ἑρμηνεύοντα ἐν ὀλίγοις πᾶν ὅ,τι νέον καὶ ἄξιον λόγου σχετιζόμενον μὲ τὰ γράμματα καὶ τὰς τέχνας, εἶναι τὰ μόνα δυνάμενα νὰ μεταδώσωσιν, εὐχερέστερον πολλάκις τῶν πολυτόμων συγγραφῶν, στοιχειώδεις γνώσεις εἰς πᾶσαν τάξιν ἀνθρώπων καὶ πάντα φιλαναγνώστην καί, παρακηλοῦντα διὰ τοῦ ἀνθηροῦ ὕφους καὶ τῆς ποικίλης ὕλης, νὰ διδάξωσιν αὐτὸν τὰ ὕψιστα ἐνίοτε διδάγματα, τὰς ὑπάτας θεωρίας.

Τοιοῦτόν τινα προτίθεται σκοπὸν καὶ ἡ «*Ποικίλη Στοά*», ἥτις μετὰ τοῦ 1881, καταρριφθείσης τῆς ὕσπληγκος, εἰσέρχεται εἰς τὸ στάδιον, πλήρης ἐλπίδων, ἐγκαινίζουσα οὕτω ἐπ' αἰσίοις οἰωνοῖς τὴν μέλλουσαν σταδιοδρομίαν της.

Τὴν πρώτην ταύτην ἔκδοσιν παρουσιάζομεν μὲν ὡς ἀπαρχὴν καὶ πρωτόλια, ἀπαρχὴν ὅμως, ἣν συνετέλεσαν ἔργα δεδοκιμασμένων συγγραφέων, τῶν ὁποίων μόνα τὰ ὀνόματα δύναται νὰ ἐμπνεύσωσι τὴν ἐμπιστοσύνην. Πρὸς τοὺς εὐγενεῖς

τούτους συνεργάτας ἡ διεύθυνσις ἐκφράζει δημοσίᾳ τὴν ἄπειρον αὐτῆς εὐγνωμοσύνην. Ἰδίᾳ δὲ ἀπονέμει τὰς εὐχαριστίας της καὶ πρὸς τὰς λογίας Κυρίας, ὅσας ἐτίμησαν τὴν «*Ποικίλην Στοάν*» διὰ τοῦ ὀνόματός των, πεποιθυῖα ὅτι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι δύναται νὰ ἐλπίζῃ ἐπὶ τὴν συνεργασίαν αὐτῶν.

Οὕτω, ἂν οὐχὶ ὡς ὄασις, διότι ἡ λέξις θὰ ἦνε πικρὰ καὶ ἴσως οὐχὶ ἀληθής, ἀλλ' ὡς φιλολογικός τις σύνδεσμος προκαλῶν τὴν εὐγενῆ ἅμιλλαν καὶ παροτρύνων ἐπὶ τὴν ἐργασίαν καὶ μελέτην θεωρουμένη ἡ «*Ποικίλη Στοά*», δικαιοῦται νὰ πιστεύῃ ὅτι θέλει ἐπισύρει τὴν προσοχὴν τοῦ Κοινοῦ καὶ τὴν γενικὴν συνδρομήν, ἀντιθεῖσα ἑαυτὴν εἰς ἔνδειξιν ἀληθοῦς εὐγνωμοσύνης καὶ ἀντὶ μαρμαρίνης στήλης εἰς τοὺς ἑαυτῆς χορηγοὺς καὶ συνεργάτας.

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ

Η ΠΟΙΚΙΛΗ ΣΤΟΑ

ΕΠΟΧΑΙ

Ἀπὸ	κτίσεως κόσμου, κατὰ τοὺς Ἑβδομήκοντα	7389
»	τῆς αὐτῆς κατὰ τοὺς Λατίνους	5885
»	» » καθ' Ἑβραίους	5641
»	τοῦ κατακλυσμοῦ	5167
»	τῆς πυργοποιΐας	4635
»	τῆς μοναρχίας Ἑλλήνων ἐπὶ Ἀλεξάνδρου	2210
»	» » Ῥωμαίων ἐπὶ Αὐγούστου	1925
»	κτίσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως	1560
»	τῆς μοναρχίας τῶν Γάλλων	1462
»	κτίσεως Βενετίας	1460
»	Μωάμεθ κατ' Ὀθωμανούς, ἄρχεται τὴν 4 Ἰανουαρίου 1876 Σεληνιακὰ ἔτη	1293
»	χωρισμοῦ τῶν Ἐκκλησιῶν ἐπὶ Λέοντος Θ' Πάπα Ῥώμης καὶ Μιχαὴλ Κηρουλαρίου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως .	829
»	τῆς Ῥωσσικῆς αὐτοκρατορίας	719
»	τῆς εὑρέσεως τῆς ναυτικῆς πυξίδος	583
»	» » τοῦ χάρτου	568
»	» » τῆς πυροχονίας	500
»	» » τῆς τυπογραφίας	441
»	ἁλώσεως Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ Μωάμεθ τοῦ Β' τῷ 1453.	428
»	ἀνακαλύψεως τῆς Ἀμερικῆς	389
»	νέου ἡμερολογίου ἐπὶ Γρηγορίου ΙΓ'	299
»	τῆς εὑρέσεως τοῦ ἀτμοῦ	66
»	τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Ἑλλάδος	60
»	τῆς εὑρέσεως τοῦ τηλεγράφου	48
»	Ἀλεξάνδρου Β' αὐτοκράτορος τῶν Ῥώσσων	26
»	τῆς ἑνώσεως τῆς Ἰταλίας μὲ τὸ Βασίλειον τῆς Σαρδηνίας .	20
»	τῆς ἐξώσεως τοῦ Ὄθωνος πρώην βασιλέως τῆς Ἑλλάδος (Ὀκτωβρίου 10 1862)	19
»	τῆς ἀναγορεύσεως τοῦ Γεωργίου Α' Βασιλέως τῶν Ἑλλήνων	17
»	τῆς ἑνώσεως τῆς Ἑπτανήσου μὲ τὴν Ἑλλάδα (Μαΐου 21 1862)	17
»	τῆς γεννήσεως τοῦ Κωνσταντίνου διαδόχου τοῦ Ἑλληνικοῦ θρόνου (Ἰουλίου 21 1868)	13

ΠΑΣΧΑΛΙΟΝ

ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ ͵ΑΩΠΑ'.

'Ινδικτιῶνος ἔτος θ'	9	Νομικὸν Φάσκα 'Απριλίου ε'.	5
'Ηλίου κύκλοι κε'.	25	Λατίνων Πάσχα 'Απριλ. ε'.	5
Σελήνης κύκλοι ιζ'.	17	Τὸ ΑΓΙΟΝ ΠΑΣΧΑ 'Απριλ. ιβ'.	12
Σελήνης θεμέλιον ι'.	10	'Η 'Ανάληψις Μαΐου κα'.	21
Κρεωφαγία ἡμέραι νγ'.	53	'Η Πεντηκοστή, 'Ιουνίου κα'.	21
Τὸ Τριώδιον ἄρχεται Φεβρ. α'.	1	Κυριακὴ τῶν ἁγίων Πάντων, 'Ιουνίου ζ'.	7
'Εωθινὸν α'. Ἦχος πλ. α'.		'Η νηστεία τῶν ἁγίων 'Αποστόλων ἡμέρας λα'.	31
'Η 'Αποκρέω, Φεβρουαρίου ιε'.	15	'Η μνήμη αὐτῶν ἡμέρα Δευτέρα.	
'Ο Εὐαγγελισμὸς τῇ Τετάρτῃ τῆς ε'. ἑβδομάδος.			

ΕΟΡΤΟΛΟΓΙΟΝ

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑΙ ΕΟΡΤΑΙ

Καθ' ἃς δὲν ἐργάζονται ἐν τοῖς δημοσίοις γραφείοις.

1) Νέον ἔτος.
2) Θεοφάνεια.
3) Εὐαγγελισμός.
4) Μεγάλη Παρασκευὴ καὶ μέγα Σάββατον.
5) Κυριακὴ καὶ Δευτέρα τοῦ Πάσχα.
6) Ἅγιος Γεώργιος.
7) 'Ανάληψις.
8) Πεντηκοστή.
9) Ἅγιοι 'Απόστολοι, Πέτρος καὶ Παῦλος.
10) Κοίμησις τῆς Θεοτόκου.
11) Ἅγιος Δημήτριος
12) Αἱ δύο ἡμέραι τῶν Χριστουγένων.

ΕΟΡΤΗ ΕΘΝΙΚΗ

25 Μαρτίου. 'Η ἀνεξαρτησία τῆς 'Ελλάδος.

ΕΟΡΤΑΙ ΒΑΣΙΛΙΚΑΙ

12 Δεκεμβρίου. Τὰ γενέθλια τοῦ Βασιλέως Γεωργίου.
23 Ἀπριλίου. Ἡ ἑορτὴ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ.
11 Ἰουλίου. Ἡ ἑορτὴ τοῦ ὀνόματος τῆς Βασιλίσσης Ὄλγας.
22 Αὐγούστου. Τὰ γενέθλια Αὐτῆς.
21 Μαΐου. Ἡ ἑορτὴ τοῦ Διαδόχου Κωνσταντίνου.
21 Ἰουλίου. Τὰ γενέθλια Αὐτοῦ.
13 Ἰουνίου Τὰ γενέθλια τοῦ βασιλόπαιδος Γεωργίου.
18 Αὐγούστου. Τὰ γενέθλια τῆς βασιλόπαιδος Ἀλεξάνδρας.
9 Ἰανουαρίου. Τὰ γενέθλια τοῦ βασιλόπαιδος Νικολάου.
21 Φεβρουαρίου. Τὰ γενέθλια τῆς βασιλόπαιδος Μαρίας Μαγδαλινῆς.
25 Μαρτίου. Τὰ γενέθλια τῆς βασιλόπαιδος Ὄλγας.

ΩΡΑΙ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ

Ὁ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο κυριεύων πλανήτης εἶναι ὁ ΖΕΥΣ.

ΕΚΛΕΙΨΕΙΣ

Κατὰ τὸ ἔτος 1881 θὰ συμβῶσι τέσσαρες ἐκλείψεις δύο μὲν τοῦ ἡλίου δύο δὲ τῆς σελήνης.

Α'). Ἔκλειψις μερικὴ τοῦ ΗΛΙΟΥ τὴν 16]28 Μαΐου ἀόρατος παρ' ἡμῖν, ὁρατὴ δ' εἰς τὴν ΒΟΡΕΙΟΝ ΑΜΕΡΙΚΗΝ τὴν ΒΑ Ἀσίαν καὶ τὰ Βορειότατα τῆς ΕΥΡΩΠΗΣ.

Β'). Ὁλικὴ ἔκλειψις τῆς ΣΕΛΗΝΗΣ τὴν 31 Μαΐου (12 Ἰουνίου) ἀόρατος παρ' ἡμῖν.

Γ'). Δακτυλιοειδὴς ἔκλειψις τοῦ ΗΛΙΟΥ τὴν 9]21 Νοεμβρίου ἀόρατος παρ' ἡμῖν, ὁρατὴ δ' εἰς τὴν ΠΑΤΑΓΩΝΙΑΝ καὶ τὰ περὶ τὸν νότιον Πόλον μέρη.

Δ)'. Μερικὴ ἔκλειψις τῆς Σελήνης τὴν 25 Νοεμβρίου (5) Δεκεμβρίου ὁρατὴ παρ' ἡμῖν.

Διὰ τὰς Ἀθήνας αἱ διάφοροι φάσεις τῆς Σελήνης εἰσὶ αἱ ἑξῆς.

Πρώτη ἐπαφὴ μετὰ τῆς παρασκιᾶς γῆς εἰς τὰς	5 καὶ	2 λ. Μ.Μ.	μέσου χρόνου Ἀθηνῶν
Μέσον τῆς ἐκλείψεως	» » 6 »	43 »	
Τελευταία ἐπαφὴ μετὰ τῆς σκιᾶς	8 »	24 »	

Ἡ πρώτη ἐπαφὴ θ' ἀρχίσῃ εἰς ΑΒΔ τοῦ δίσκου τῆς Σελήνης καὶ θὰ τελειώσῃ εἰς τὰ ΔΒΔ αὐτοῦ. Κατὰ τὸ μέσον τῆς ἐκλείψεως θὰ καλυφθῶσι τὰ 0,97 τῆς φαινομένης διαμέτρου τῆς Σελήνης.

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ

Ἔχων ἡμέρας 31. Ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας 10 καὶ ἡ νὺξ ὥρας 14.

Ὁ Ἥλιος εἰς τὸν Ὑδροχόον.

Ν.	Π.	ἡ. ἑ	
13	1	Πα.	† Ἡ Περιτομὴ τοῦ Χριςοῦ καὶ Βασιλείου τοῦ μεγ. Ἀργία
14	2	Πα.	Σιλβέστρου πάπα Ῥώμης.
			Προεόρτια τῶν Θεοφανείων.
15	3	Σα.	Μαλαχίου τοῦ προφήτου καὶ Γορδίου μάρτυρος.
16	4	Κυ.	† Ἡ σύναξις τῶν Ο' ἀποςόλων καὶ Θεοκτίςου τοῦ ὁσ.
17	5	Δε.	Θεοπέμπτου τοῦ Θεωνᾶ μάρ. καὶ Συγκλητικῆς τῆς ὁσ.
			Παραμονὴ τῶν Θεοφανείων. Νηστεία ἐν ᾗ ἂν ἡμέρᾳ τύχῃ.
18	6	Τρ.	† Τὰ Θεοφάνεια τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.
19	7	Τε.	† Ἡ Σύναξ. τοῦ Προδρ. καὶ Βαπτις. Ἰωάννου. Ἀργία.
20	8	Πε.	Δομνίκης τῆς ὁσίας καὶ Γεωργίου τοῦ Χοζεβίτου.
21	9	Πα.	Πολυεύκτου μάρτυρος.
22	10	Σα.	Γρηγορίου ἐπισκ. Νύσσης καὶ Δομετιανοῦ Μελιτηνῆς.
23	11	Κυ.	† Θεοδοσίου τοῦ Κοινοβιάρχου.
24	12	Δε.	Τατιανῆς μάρτυρος.
25	13	Τρ.	Ἑρμύλου καὶ Στρατονίκου τῶν μαρτύρων.
26	14	Τε.	Τῶν ἐν Ῥαΐθῳ καὶ Σινᾷ ἀναιρεθέντων Πατέρων.
			Ἀπόδοσις τῶν Θεοφανείων.
27	15	Πε.	Παύλου τοῦ Θηβαίου καὶ Ἰωάννου τοῦ Καλυβίτου.
28	16	Πα.	Ἡ προσκύνησις τῆς ἁλύσεως τοῦ ἀποςόλου Πέτρου.
29	17	Σα.	† Ἀντωνίου τοῦ μεγάλου. Ἀργία.
30	18	Κυ.	† Ἀθανασίου καὶ Κυρίλλου πατρ. Ἀλεξανδρείας. Ἀργία.
31	19	Δε.	Μακαρίου τοῦ Αἰγυπτίου καὶ Ἀρσενίου Κερκύρας.
			ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ
1	20	Τρ.	† Εὐθυμίου τοῦ μεγάλου. Ἀργία.
2	21	Τε.	Μαξίμου τοῦ ὁμολογητοῦ καὶ Νεοφύτου μάρτυρος.
3	22	Πε.	Τιμοθέου ἀποστόλου καὶ Ἀναστασίου τοῦ Πέρσου.
4	23	Πα.	Κλήμεντος Ἀγκύρας καὶ Ἀγαθαγγέλου μάρτυρος.
5	24	Σα.	Ξένης τῆς ὁσίας.
6	25	Κυ.	† Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, ἐπισκόπου Κ[πόλεως. Ἀργ.
7	26	Δε.	Ξενοφῶντος τοῦ ὁσίου καὶ τῆς συνοδίας αὐτοῦ.
8	27	Τρ.	† Ἀνακομιδὴ τοῦ λειψ. Ἰωάννου τοῦ Χρυσοςόμου. Ἀργ.
9	28	Τε.	Ἐφραὶμ ὁσίου, τοῦ Σύρου.
10	29	Πε.	Ἡ ἀνακομιδὴ τοῦ λειψάνου Ἰγνατίου τοῦ θεοφόρου.
11	30	Πα.	† Τῶν τριῶν Ἱεραρχῶν. Ἀργία.
12	31	Σα.	Κόρου καὶ Ἰωάννου τῶν θαυματουργῶν Ἀναργύρων.

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ

Ἔχων ἡμέρας 28. Ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας 11 καὶ ἡ νὺξ ὥρας 13.

Ὁ Ἥλιος εἰς τοὺς Ἰχθῦς.

Ν.	Π.	ἡ.ἑ	
13	1	Κυ.	† Τοῦ Τελώνου καὶ Φαρισαίου. Προεόρτια τῆς Ὑπαπαντῆς καὶ Τρύφωνος μάρτυρος.
			Ἄρχεται τὸ Τριῴδιον.
14	2	Δε.	† Ἡ Ὑπαπαντὴ τοῦ Κυρ. ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἀργία.
15	3	Τρ.	Συμεὼν τοῦ θεοδόχου καὶ τῆς προφήτιδος Ἄννης.
16	4	Τε.	Ἰσιδώρου τοῦ Πηλουσιώτου.
17	5	Πε.	Ἀγάθης μάρτυρος.
18	6	Πα.	Βουκόλου τοῦ ὁσίου, ἐπισκόπου Σμύρνης.
19	7	Σα.	Παρθενίου, ἐπισκ. Λαμψάκου καὶ Λουκᾶ τοῦ ὁσίου.
20	8	Κυ.	† Τοῦ Ἀσώτου. Θεοδώρου τοῦ στρατηλάτου καὶ Ζαχαρίου τοῦ προφήτου.
21	9	Δε.	Νικηφόρου μάρτυρος.
22	10	Τρ.	Χαραλάμπους ἱερομάρτυρος.
23	11	Τε.	Βλασίου ἱερομάρτυρος καὶ Θεοδώρας τῆς Αὐγούστης.
24	12	Πε.	Μελετίου ἀρχιεπισκόπου Ἀντιοχείας.
25	13	Πα.	Μαρτινιανοῦ τοῦ ὁσίου.
26	14	Σα.	Τῶν Κεκοιμημένων. Αὐξεντίου τοῦ ὁσίου.
27	15	Κυ.	† Τῆς Ἀπόκρεω. Ὀνησίμου τοῦ ἀποστόλου.
28	16	Δε.	Παμφίλου τοῦ μάρτυρος καὶ τῶν σὺν αὐτῷ.
			ΜΑΡΤΙΟΣ
1	17	Τρ.	Θεοδώρου τοῦ Τίρωνος.
2	18	Τε.	Λέοντος πάπα Ῥώμης.
3	19	Πε.	Ἀρχίππου τοῦ ἀποστόλου.
4	20	Πα.	Λέοντος ἐπισκόπου Κατάνης.
5	21	Σα.	Τῶν ἐν ἀσκήσει λαμψάντων. Τιμοθέου τοῦ ἐν Συμβόλοις καὶ Εὐσταθίου ἐπισκόπου Ἀντιοχείας.
6	22	Κυ.	† Τῆς Τυροφάγου. Ἡ εὕρεσις τῶν λειψάνων τῶν ἐν τοῖς Εὐγενίου μαρτύρων.
7	23	Δε.	Πολυκάρπου ἱερομάρτυρος, ἐπισκόπου Σμύρνης.
			Ἄρχεται ἡ ἁγία καὶ μεγάλη Τεσσαρακοστή.
8	24	Τρ.	Ἡ α' καὶ β' εὕρεσις τῆς τιμίας κεφαλῆς τοῦ Προδρόμου.
9	25	Τε.	Ταρασίου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως.
10	26	Πε.	Πορφυρίου ἐπισκόπου Γάζης.
11	27	Πα.	Προκοπίου τοῦ Δεκαπολίτου.
12	28	Σα.	Μνήμη τοῦ διὰ τῶν κολύβων θαύματος. Βασιλείου τοῦ ὁμολογητοῦ.

ΜΑΡΤΙΟΣ

Ἔχων ἡμέρας 31. Ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας 12 καὶ ἡ νὺξ ὥρας 12.

Ὁ Ἥλιος εἰς τὸν Κριόν.

Ν.	Π.	ἡ. ἑ	
13	1	Κυ.	† Τῆς Ὀρθοδοξίας. Εὐδοκίας ὁσιομάρτυρος.
14	2	Δε.	Ἡσυχίου μάρτυρος.
15	3	Τρ.	Εὐτροπίου, Κλεονίκου καὶ Βασιλίσκου μαρτύρων.
16	4	Τε.	Γερασίμου τοῦ ὁσίου, τοῦ ἐν Ἰορδάνῃ.
17	5	Πε.	Κόνωνος μάρτυρος.
18	6	Πα.	Τῶν ἐν Ἀμορίῳ ΜΒ′ μαρτύρων.
19	7	Σα.	Τοῦ ἐν Χερσῶνι ἱερομαρτ. Καπίτωνος καὶ τῶν σὺν αὐτῷ.
20	8	Κυ.	† Β′ Τῶν Νηστειῶν. Θεοφυλάκτου Νικομηδείας.
			Ἐαρινὴ ἰσημερία.
21	9	Δε.	Τῶν ἐν Σεβαστείᾳ Μ′ μαρτύρων.
22	10	Τρ.	Κοδράτου τοῦ μάρτυρος καὶ τῆς συνοδίας αὐτοῦ.
23	11	Τε.	Σωφρονίου ἀρχιεπισκόπου Ἱεροσολύμων.
24	12	Πε.	Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ καὶ Θεοφάνους τοῦ ὁμολογητ.
25	13	Πα.	Ἡ ἀνακομιδὴ τοῦ λειψάνου Νικηφόρου Κων[πόλεως.
26	14	Σα	Βενεδίκτου τοῦ ὁσίου.
27	15	Κ.	† Τῆς Σταυροπροσκυνήσεως. Ἀγαπίου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ Ζ′ μαρτύρων.
28	16	Δε.	Σαβίνου μάρτυρος καὶ Χριστοδούλου τοῦ ὁσίου.
29	17	Τρ.	Ἀλεξίου τοῦ ἀνθρώπου τοῦ Θεοῦ.
30	18	Τε.	Κυρίλλου ἀρχιεπισκόπου Ἱεροσολύμων.
31	19	Πε.	Χρυσάνθου καὶ Δαρείας μαρτύρων.
			ΑΠΡΙΛΙΟΣ
1	20	Πα.	Τῶν ἐν τῇ μονῇ τοῦ ἁγ. Σάββα ἀναιρεθέντων Πατέρων.
2	21	Σα.	Ἰακώβου τοῦ ὁμολογητοῦ.
3	22	Κυ.	† Δ′ τῶν Νηστειῶν. Βασιλείου ἱερομάρτυρος.
4	23	Δε.	Νίκωνος τοῦ ἱερομάρτ. καὶ τῶν ΡΛΘ′ μαθητῶν αὐτοῦ.
5	24	Τρ.	Ζαχαρίου τοῦ ὁσίου καὶ προεόρτια τοῦ Εὐαγγελισμοῦ.
6	25	Τε.	† Ὁ Εὐαγγελισμὸς τῆς ὑπεραγίας δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας. Ἀργία καὶ νηστεία.
7	26	Πε.	Ἡ Σύναξις τοῦ ἀρχαγγέλου Γαβριήλ.
8	27	Πα.	Ματρώνης τῆς ὁσίας.
9	28	Σα.	Ἱλαρίωνος τοῦ νέου.
10	29	Κυ.	† Ε′ τῶν Νηστειῶν. Μάρκου τοῦ ἐπισκόπου Ἀρεθουσίων καὶ Κυρίλλου τοῦ διακόνου.
11	30	Δε.	Ἰωάννου τοῦ συγγραφέως τῆς Κλίμακος.
12	31	Τρ.	Ὑπατίου ἱερομάρτυρος, ἐπισκόπου Γαγγρῶν.

ΑΠΡΙΛΙΟΣ

Ἔχων ἡμέρας 30. Ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας 13 καὶ ἡ νὺξ ὥρας 11.

Ὁ Ἥλιος εἰς τὸν Ταῦρον.

Ν.	Π.	ἡ. ἑ	
13	1	Τε.	Μαρίας ὁσίας τῆς Αἰγυπτίας.
14	2	Πε.	Τίτου τοῦ ὁσίου καὶ θαυματουργοῦ.
15	3	Πα.	Νικήτα τοῦ ὁσίου καὶ Ἰωσὴφ τοῦ ὑμνογράφου.
16	4	Σα.	Τοῦ Λαζάρου. Γεωργίου τοῦ ὁσ., τοῦ ἐν Μαλαιῷ.
17	5	Κυ.	† Τῶν Βαΐων. Κλαυδίου, Θεοδώρου καὶ ἄλλων Ε' μαρτύρων. Λατίνων Πάσχα.
18	6	Δε.	Εὐτυχίου ἀρχιεπισκόπου Κων[πόλεως.
19	7	Τρ.	Καλλιοπίου μάρτυρ. καὶ Γεωργίου ἐπισκ. Μιτυλήνης.
20	8	Τε.	Τῶν ἀποστόλων Ἡρωδίωνος, Ἀγάβου, Ῥούφου, Ἀσυγκρίτου, Φλέγοντος καὶ Ἑρμοῦ ἐκ τῶν Ο'.
21	9	Πε.	Εὐψυχίου μάρτυρος.
22	10	Πα.	Τερεντίου, Πομπηΐου καὶ τῶν σὺν αὐτοῖς.
23	11	Σα.	Ἀντίπα ἱερομάρτυρος, ἐπισκόπου Περγάμου.
24	12	Κυ.	† ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΠΑΣΧΑ. Βασιλείου τοῦ ὁμολ. ἐπισκόπου Παρίου. Ἀργία καὶ κατάλυσις πάντων, καθ'ὅλην τὴν ἑβδομάδα τῆς διακαινισήμου.
25	13	Δε.	Μαρτίνου τοῦ ὁμολογητοῦ, πάπα Ῥώμης.
26	14	Τρ.	Ἀριστάρχου, Πούδη καὶ Τροφίμου ἀποστ. ἐκ τῶν Ο'.
27	15	Τε.	Κρήσκεντος μάρτυρος.
28	16	Πε.	Ἀγάπης, Εἰρήνης καὶ Χιονίας τῶν αὐταδέλφων, μαρτύρων καὶ παρθένων.
29	17	Πα.	† Τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς. Συμεῶνος ἱερομάρτυρ τοῦ ἐν Περσίδι.
30	18	Σα.	Ἰωάννου τοῦ ὁσ. μαθητ. Γρηγορίου τοῦ Δεκαπολίτου.
			ΜΑΪΟΣ
1	19	Κυ.	† Τοῦ Θωμᾶ. Παφνουτίου ἱερομάρτυρος.
2	20	Δε.	Θεοδώρου ὁσίου τοῦ Τριχινᾶ.
3	21	Τρ.	Ἰανουαρίου ἱερομάρτυρος καὶ τῆς συνοδίας αὐτοῦ.
4	22	Τε.	Θεοδώρου τοῦ Συκεώτου.
5	23	Πε.	† Γεωργίου μεγαλομάρτ. τοῦ τροπαιοφόρου. Ἀργία.
6	24	Πα.	Ἐλισάβετ τῆς ὁσίας καὶ θαυματουργοῦ.
7	25	Σα.	Μάρκου τοῦ ἀποστόλου καὶ εὐαγγελιστοῦ.
8	26	Κυ.	† Τῶν Μυροφόρων. Βασιλέως ἱερ., ἐπ. Ἀμασείας.
9	27	Δε.	Συμεῶνος ἱερομάρτυρος.
10	28	Τρ.	Τῶν ἐν Κυζίκῳ Θ' μαρτ. καὶ Μέμνονος τοῦ θαυματ.
11	29	Τε.	Ἰάσονος καὶ Σωσιπάτρου τῶν ἀποστόλων.
12	30	Πε.	Ἰακώβου τοῦ ἀποστ., ἀδελφ. Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου.

ΜΑΪΟΣ

Ἔχων ἡμέρας 31. Ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας 14 καὶ ἡ νὺξ ὥρας 10.

Ὁ Ἥλιος εἰς τοὺς Διδύμους.

Ν.	Π.	ἡ. ἑ.	
13	1	Πα.	Ἱερεμίου τοῦ προφήτου.
14	2	Σα.	Ἡ ἀνακομιδὴ τοῦ λειψάνου Ἀθανασίου τοῦ μεγάλου.
15	3	Κυ.	† Τοῦ Παραλύτου. Τιμοθέου καὶ Μαύρας τῶν μαρ.
16	4	Δε.	Πελαγίας μάρτυρος.
17	5	Τρ.	Εἰρήνης τῆς μεγαλομάρτυρος.
18	6	Τε.	† Τῆς Μεσοπεντηκοστῆς. Ἰὼβ τοῦ δικαίου καὶ πολυάθλου.
19	7	Πε.	Ἡ ἀνάμνησις τοῦ ἐν οὐρανοῖς φανέντος σημείου τοῦ Σταυροῦ ἐν Ἰερουσαλήμ.
20	8	Πα.	† Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, ἀποστόλου καὶ εὐαγγελιστοῦ καὶ Ἀρσενίου τοῦ μεγάλου. Ἀργία.
21	9	Σα.	Ἡσαΐου τοῦ προφήτου καὶ Χριστοφόρου μάρτυρος.
22	10	Κυ.	† Τῆς Σαμαρείτιδος. Σίμωνος ἀποσ. τοῦ Ζηλωτοῦ
23	11	Δε.	Τὰ ἐγκαίνια τῆς Κων)πόλεως καὶ Μωκίου ἱερομάρτυρ.
24	12	Τρ.	Ἐπιφανίου ἐπισκ. Κύπρου καὶ Γερμανοῦ ἀρχ. Κ)λεως.
25	13	Τε.	Γλυκερίας μάρτυρος.
26	14	Πε.	Ἰσιδώρου μάρτυρος, τοῦ ἐν Χίῳ.
27	15	Πα.	Παχωμίου τοῦ μεγ. καὶ Ἀχιλλίου ἀρχ. Λαρίσσης.
28	16	Σα.	Θεοδώρου τοῦ ἡγιασμένου.
29	17	Κυ.	† Τοῦ Τυφλοῦ. Ἀνδρονίκου τοῦ ἀποστ. καὶ Ἰουνίας.
30	18	Δε.	Πέτρου, Διονυσίου καὶ τῶν σὺν αὐτοῖς μαρτύρων.
31	19	Τρ.	Πατρικίου ἱερομ. ἐπισκ. Προύσης καὶ τῶν σὺν αὐτῷ.
			ΙΟΥΝΙΟΣ
1	20	Τε.	Θαλλελαίου μάρτυρος.
2	21	Πε.	† Τῆς Ἀναλήψεως. Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης μεγάλων βασιλέων καὶ ἰσαποστόλων. Ἀργία.
3	22	Πα.	Βασιλίσκου ἱερομάρτυρος.
4	23	Σα.	Μιχαὴλ τοῦ ὁμολογητοῦ, ἐπισκόπου Συννάδων.
5	24	Κυ.	† Τῶν ἁγίων Πατέρων τῆς Α' ἐν Νικαίᾳ Οἰκ. Συνόδου. Συμεῶνος τοῦ ἐν τῷ θαυμ. ὄρει.
6	25	Δε.	Ἡ τρίτη εὕρεσις τῆς τιμίας κεφαλῆς τοῦ Προδρόμου.
7	26	Τρ.	Κάρπου τοῦ ἀποστόλου ἐκ τῶν Ο'.
8	27	Τε.	Ἑλλαδίου ἱερομάρτυρος.
9	28	Πε.	Εὐτυχοῦς ἱερομάρτυρος.
10	29	Πα.	Θεοδοσίας ἱερομάρτυρος.
11	30	Σα.	Τῶν Κεκοιμημένων. Ἰσαακίου ἡγουμένου τῆς μονῆς τῶν Δαλμάτων.
12	31	Κυ.	† Τῆς Πεντηκοστῆς. Ἑρμείου μάρτυρος.

ΙΟΥΝΙΟΣ

Ἔχων ἡμέρας 30. Ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας 15, καὶ ἡ νὺξ ὥρας 9.

Ὁ Ἥλιος εἰς τὸν Καρκῖνον.

Ν.	Π.	ἡ ἑ.	
13	1	Δε.	† Τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ἰουστίνου μάρτ. τοῦ φιλοσ.
14	2	Τρ.	Νικηφόρου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως.
15	3	Τε.	Λουκιλλιανοῦ μάρτυρος.
16	4	Πε.	Μητροφάνους ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως.
17	5	Πα.	Δωροθέου ἱερομάρτυρος, ἐπισκόπου Τύρου.
18	6	Σα.	Ἱλαρίωνος τοῦ Νέου, ἡγουμ. τῆς μονῆς τῶν Δαλμάτων.
19	7	Κυ.	† Τῶν ἁγίων Πάντων. Θεοδότου ἱερομάρτυρος, ἐπισκόπου Ἀγκύρας.
20	8	Δε.	Ἡ ἀνακομιδὴ τοῦ λειψάνου Θεοδώρου τοῦ στρατηλάτου. **Ἄρχεται ἡ νηστεία τῶν ἁγίων Ἀποστόλων.**
21	9	Τρ.	Κυρίλλου Ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας. **Θερινὸν ἡλιοστάσιον· αἱ ἡμέραι ἄρχονται σμικρυνόμεναι.**
22	10	Τε.	Ἀλεξάνδρου καὶ Ἀντωνίνης μαρτύρων.
23	11	Πε.	Βαρθολομαίου καὶ Βαρνάβα τῶν ἀποστόλων.
24	12	Πα.	Ὀνουφρίου καὶ Πέτρου τοῦ ἐν τῷ Ἄθῳ.
25	13	Σα.	Ἀκυλίνης μάρτυρος.
26	14	Κυ.	† Ἐλισσαίου τοῦ προφήτου καὶ Μεθοδίου ἀρχ. Κ)λεως.
27	15	Δε.	Ἀμὼς τοῦ προφήτου.
28	16	Τρ.	Τύχωνος ἐπισκόπου Ἀμαθοῦντος τῆς Κύπρου.
29	17	Τε.	Ἰσαύρου μάρτυρος καὶ τῶν σὺν αὐτῷ, καὶ Μανουήλ, Σαβὲλ καὶ Ἰσμαὴλ μαρτύρων.
30	18	Πε.	Λεοντίου μάρτυρος.
			ΙΟΥΛΙΟΣ
1	19	Πα.	Ἰούδα τοῦ ἀποστόλου.
2	20	Σα.	Μεθοδίου ἱερομάρτυρος ἐπισκόπου Πατάρων.
3	21	Κυ.	† Ἰουλιανοῦ μάρτυρος τοῦ Ταρσέως.
4	22	Δε.	Εὐσεβίου ἱερομάρτυρος, ἐπισκόπου Σαμοσάτων.
5	23	Τρ.	Ἀγριππίνης μάρτυρος.
6	24	Τε.	† Τὸ γεννέθλ. τοῦ προφ. προδρ. καὶ βαπτ. Ἰωάννου. Ἀργ.
7	25	Πε.	Φεβρωνίας ὁσιομάρτυρος.
8	26	Πα.	Δαυΐδ τοῦ ὁσίου, τοῦ ἐν Θεσσαλονίκῃ.
9	27	Σα.	Σαμψὼν ὁσίου τοῦ ξενοδόχου.
10	28	Κυ.	† Ἡ ἀνακομ. τοῦ λειψ. Κύρου καὶ Ἰωάννου τῶν Ἀναργ.
11	29	Δε.	† Πέτρου καὶ Παύλου τῶν κορ. ἀπ. Ἀργ. καὶ ἰχθ. κατάλ.
12	30	Τρ.	† Ἡ σύναξις τῶν δώδεκα ἀποστόλων. Ἀργία.

ΙΟΥΛΙΟΣ

Ἔχων ἡμέρας 31. Ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας 14, καὶ ἡ νὺξ ὥρας 10.

Ὁ Ἥλιος εἰς τὸν Λέοντα.

Ν.	Π.	ἡ.ἑ.	
13	1	Τε.	Κοσμᾶ καὶ Δαμιανοῦ τῶν Ἀναργύρων Ἀργία.
14	2	Πε.	Ἡ ἐν Βλαχέρναις κατάθεσις τῆς ἐσθῆτος τῆς Θεοτόκου.
15	3	Πα.	Ὑακίνθου μάρτυρος καὶ Ἀνατολίου ἀρχιεπ. Κ)πόλεως.
16	4	Σα.	Ἀνδρέου τοῦ Ἱεροσολυμίτου, ἐπισκόπου Κρήτης.
17	5	Κυ.	† Ἀθανασίου τοῦ ἐν Ἄθῳ καὶ Λαμπαδοῦ τοῦ θαυματ.
18	6	Δε.	Σισώη τοῦ μεγάλου.
19	7	Τρ.	Θωμᾶ τοῦ ἐν Μαλαιῷ καὶ Κυριακῆς μεγαλομάρτυρος.
20	8	Τε.	Προκοπίου μεγαλομάρτυρος.
21	9	Πε.	Παγκρατίου ἱερομάρτυρος, ἐπισκόπου Ταυρομενίας.
22	10	Πα.	Τῶν ἐν Νικοπόλει ΜΕ' μαρτύρων.
23	11	Σα.	Εὐφημίας μεγαλομάρτυρος, ὅτε τὸν ὅρον τῆς πίστεως ἐπεκύρωσε, καὶ Ὄλγας τῆς ὁσίας.
24	12	Κυ.	† Πρόκλου καὶ Ἱλαρίου τῶν μαρτύρων.
25	12	Δε.	Ἡ σύναξις τοῦ ἀρχαγγέλου Γαβριὴλ καὶ Στεφάνου τοῦ Σαββαΐτου.
26	14	Τρ.	Ἀκύλα τοῦ ἀποςόλου καὶ Ἰωσὴφ ἀρχ. Θεσσαλονίκης.
27	45	Τε.	Κηρύκου καὶ Ἰουλίττης τῶν μαρτύρων.
28	16	Πε.	Ἀθηνογένους ἱερομάρτυρος.
29	17	Πα.	Μαρίνης τῆς μεγαλομάρτυρος.
30	18	Σα.	Αἰμιλιανοῦ τοῦ μεγαλομάρτυρος.
31	19	Κυ.	† Μακρίνης καὶ Δίου τῶν ὁσίων.
			ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ
1	20	Δε.	† Τοῦ προφήτου Ἠλιοῦ τοῦ Θεσβίτου. Ἀργία.
2	21	Τρ.	Συμεῶνος τοῦ διὰ Χριστὸν Σαλοῦ, καὶ Ἰωάννου τοῦ συνασκητοῦ αὐτοῦ.
3	22	Τε.	Μαρίας τῆς Μαγδαληνῆς τῆς μυροφόρου.
4	23	Πε.	Φωκᾶ ἱερομάρτυρος καὶ Ἰεζεκιὴλ τοῦ προφήτου.
5	24	Πα.	Χριστίνης τῆς μεγαλομάρτυρος.
6	25	Σα.	Ἡ κοίμησις τῆς ἁγίας Ἄννης, μητρὸς τῆς Θεοτόκου.
7	26	Κυ.	† Ἑρμολάου ἱερομάρτυρος καὶ Παρασκευῆς ὁσιομάρτυρ.
8	27	Δε.	† Παντελεήμονος τοῦ μεγάλου καὶ ἰαματικοῦ Ἀργία.
9	28	Τρ.	Προχόρου, Νικάνορος, Τίμονος καὶ Παρμενᾶ τῶν ἀποστόλων.
10	29	Τε.	Καλλινίκου καὶ Θεοδότης τῶν μαρτύρων.
11	30	Πε.	Σύλα, Σιλουανοῦ, Κρήσκεντος, Ἐπαινετοῦ καὶ Ἀνδρονίκου τῶν Ἀποστόλων ἐκ τῶν Ο'.
12	31	Πα.	Εὐδοκίμου τοῦ δικαίου καὶ προεόρτ. τοῦ τιμ. Σταυροῦ.

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ

Ἔχων ἡμέρας 31. Ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας 13, καὶ ἡ νὺξ ὥρας 11.

Ὁ Ἥλιος εἰς τὴν Παρθένον.

Ν.	Π.	ἡ.ἑ.	
13	1	Σα.	Ἡ πρόοδος τοῦ τιμ. καὶ ζωοποιοῦ Σταυροῦ, καὶ τῶν ζ' παίδων τῶν Μακκαβ. Σαλομονῆς καὶ Ἐλεαζάρου. Ἄρχεται ἡ νηστεία τῆς Θεοτόκου.
14	2	Κυ.	Ἡ ἀνακομιδὴ τῶν λειψάνων Στεφάνου τοῦ πρωτομάρ.
15	3	Δε.	† Ἰσαακίου, Δαλμάτου καὶ Φαύστου τῶν ὁσίων.
16	4	Τρ.	Τῶν ἐν Ἐφέσῳ ἑπτὰ ἁγίων παίδων.
17	5	Τε.	Εὐσιγνίου μάρτυρος.
18	6	Πε.	† Μεταμόρφωσις τοῦ Σωτῆρος. Ἀργ. καὶ ἰχθ. κατάλυσις
19	7	Πα.	Δομετίου ἱερομάρτυρος.
20	8	Σα.	Αἰμιλιανοῦ τοῦ ὁμολογητοῦ, ἐπισκόπου Κυζίκου.
21	9	Κυ.	Ματαθία τοῦ ἀποστόλου.
22	10	Δε.	† Λαυρεντίου μάρτυρος τοῦ ἀρχιδιακόνου.
33	11	Τρ.	Εὔπλου τοῦ διακόνου καὶ μάρτυρος.
24	12	Τε.	Φωτίου καὶ ἀνικήτου τῶν μαρτύρων.
25	13	Πε.	Μαξίμου τοῦ ὁμολογ. (Ἀπόδ. τῆς Μεταμορφώσεως.)
26	14	Πα.	Μοιχαίου τοῦ προφήτου.
27	15	Σα.	† Ἡ κοίμησις τῆς Θεοτοκου. Ἀργ. καὶ ἰχθύος κατάλυσις
28	16	Κυ.	Ἡ ἀνακομιδὴ τῆς ἀχυροποιήτου εἰκόνος τοῦ Κυρίου ἡμῶν ΙΗΣΟΥ ΧΡΣΙΤΟΥ καὶ Διομήδους μάρτυρος.
29	17	Δε.	Μύρωνος μάρτυρος.
30	18	Τρ.	Φλώρου καὶ Λαύρου τῶν μαρτύρων.
31	19	Τε	Ἀνδρέου τοῦ Στρατ. καὶ τῶν σὺν αὐτῷ 2593 μαρτ.
			ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ
1	20	Πε.	Σαμουὴλ τοῦ προφήτου.
2	31	Πα.	Θαδαίου τοῦ ἀποστόλου καὶ Βάσσης μάρτυρος.
3	52	Σα.	Ἀγαθονίκου μάρτυρος.
4	23	Κυ.	† Λούπκου μάρτυρος. Ἀπόδοσις τῆς ἑορτῆς τῆς Θεοτόκου.
5	24	Δε.	Εὐτύχους ἱερομάρτυρ., μαθητοῦ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγ.
6	25	Τρ.	Ἡ ἐπάνοδος τοῦ λειψ. Βαρθολομαίου τοῦ ἀποστόλου.
7	26	Τε.	Ἀδριανοῦ καὶ Νατάλίας μαρτύρων.
8	27	Πε.	Ποιμένος τοῦ ὁσίου.
9	28	Πα.	Μωϋσέως ὁσίου τοῦ Αἰθίοπος.
10	29	Σα.	† Ἡ ἀποτομὴ τῆς τιμίας κεφαλῆς Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου. Ἀργία καὶ νηστεία.
11	30	Κυ.	† Ἀλεξάνδρου, Ἰωάννου καὶ Παύλου ἀρχιεπ. Κ)πόλεως.
12	31	Δε.	Ἡ κατάθεσις τῆς τιμίας ζώνης τῆς Θεοτόκου.

BETXOBEN

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ

Ἔχων ἡμέρας 30. Ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας 12 καὶ ἡ νὺξ ὥρας 12.

Ὁ Ἥλιος εἰς τὸν Ζυγόν.

Ν.	Π.	ἡ. ἑ	
13	1	Τρ.	† Ἀρχὴ τοῦ Ἰνδίκτου ἤτοι τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἔτους. Ἡ σύναξις τῆς Θεοτόκου τῶν Μιασινῶν καὶ μνήμη Συμεὼν τοῦ Στυλίτου καὶ Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ. Ἀργία.
14	2	Τε.	Μάμμαντος μάρτυρος καὶ Ἰωάννου τοῦ Νηστευτοῦ.
15	3	Πε.	Ἀνθίμου ἱερομάρτυρος καὶ Θεοκτίστου τοῦ ὁσίου.
16	4	Πα.	Βαβύλα ἱερομάρτυρος.
17	5	Σα.	Ζαχαρίου τοῦ προφήτου, πατρὸς τοῦ Προδρόμου.
18	6	Κυ.	† Ἡ ἀνάμνησις τοῦ ἐν Κολοσσαῖς θαύματος Μιχαὴλ τοῦ ἀρχιστρατήγου.
19	7	Δε.	Προεόρτια τῆς γενν. τῆς Θεοτόκου καὶ Σώζοντος μάρτ.
20	8	Τρ.	† Τὸ γενέθλιον τῆς Θεοτόκου. Ἀργ. καὶ ἰχθ. κατάλυσις.
21	9	Τε.	Ἰωακεὶμ καὶ Ἄννης καὶ Σεβηριανοῦ μάρτυρος. **Φθινοπωρινὴ ἰσημερία.**
22	10	Πε.	Μηνοδώρας, Μητροδώρας καὶ Νυμφοδώρας τῶν μαρ.
23	11	Πα.	Θεοδώρας τῆς ὁσίας.
24	12	Σα.	Αὐτονόμου ἱερ. Ἀπόδ. τῶν γενεθλίων τῆς Θεοτόκου.
25	13	Κυ.	† Τὰ ἐγκαίνια τοῦ ναοῦ τῆς τοῦ Χριστοῦ Ἀναστάσεως. καὶ Κορνηλίου τοῦ ἑκατοντάρχου
26	14	Δε.	† Ἡ Ὕψωσις τοῦ τιμίου Σταυροῦ. Ἀργία καὶ νηστεία ἐν ᾗ ἂν ἡμέρᾳ τύχῃ.
27	15	Τρ.	Νικήτα μάρτυρος.
28	16	Τε.	Εὐφημίας τῆς μεγαλομάρτυρος.
29	17	Πε.	Σοφίας μάρτυρος καὶ τῶν τριῶν αὐτῆς θυγατέρων.
30	18	Πα.	Εὐμενίου τοῦ θαυματουργοῦ, ἐπισκόπου Γορτύνης.
			ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ
1	19	Σα.	Τροφίμου, Σαββατίου καὶ Δορυμέδοντος τῶν μαρτ.
2	20	Κυ.	† Εὐσταθίου μεγαλομάρτυρος, συμβίας καὶ τῶν δύο αὐτοῦ υἱῶν.
3	21	Δε.	Κοδράτου τοῦ ἀποστόλου καὶ Ἰωνᾶ τοῦ προφήτου.
4	22	Τρ.	Φωκᾶ ἱερομάρτυρος, ἐπισκόπου Σινώπης.
5	23	Τε.	Ἡ σύλληψις τοῦ προδρόμου καὶ βαπτιστοῦ Ἰωάννου.
6	24	Πε.	Θέκλης τῆς πρωτομάρτυρος.
7	25	Πα.	Εὐφροσύνης τῆς ὁσίας.
8	26	Σα.	† Ἡ μετάστασις Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου. Ἀργία.
9	27	Κυ.	† Καλλιστράτου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ ΜΘ' μαρτύρων.
10	28	Δε.	Χαρίτωνος τοῦ ὁμολογητοῦ καὶ Βαροὺχ τοῦ προφήτ.
11	29	Τρ.	Κυριακοῦ τοῦ ἀναχωρητοῦ.
12	30	Τε.	Γρηγορίου ἐπισκόπου μεγάλης Ἀρμενίας.

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ

Ἔχων ἡμέρας 31. Ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας 11 καὶ ἡ νὺξ ὥρας 13.

Ὁ Ἥλιος εἰς τὸν Σκορπίον.

Ν.	Π.	ἡ.ἑ	
13	1	Πε.	Ἀνανίου τοῦ ἀποστόλου καὶ Ῥωμανοῦ τοῦ μελῳδοῦ.
14	2	Πα.	Κυπριανοῦ ἱερομάρτυρος καὶ Ἰουστίνης τῆς παρθένου.
15	3	Σα.	Διονυσίου ἱερομάρτυρος τοῦ Ἀρεοπαγίτου.
16	4	Κυ.	† Ἱεροθέου, ἐπισκόπου Ἀθηνῶν.
17	5	Δε.	Χαριτίνης μάρτυρος
18	6	Τρ.	Θωμᾶ τοῦ ἀποστόλου
19	7	Τε.	Σεργίου καὶ Βάκχου τῶν μαρτύρων.
20	8	Πε.	Πελαγίας τῆς ὁσίας.
21	9	Πα.	Ἰακώβου τοῦ ἀποστόλου καὶ Ἀνδρονίκου τοῦ ὁσίου.
22	10	Σα.	Εὐλαμπίου καὶ Εὐλαμπίας τῶν ἀδελφῶν μαρτύρων.
23	11	Κυ.	† Φιλίππου τοῦ ἀποστόλ. καὶ Θεοφάνους τοῦ Γραπτοῦ.
24	12	Δε.	† Πρόβου, Ταράχου καὶ Ἀνδρονίκου τῶν μαρτύρων.
25	13	Τρ.	Κάρπου, Παπύλου, Ἀγαθοδώρου καὶ Ἀγαθονίκης τῶν μαρτύρων.
26	14	Τε.	Ναζαρίου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ μαρτύρων καὶ Κοσμᾶ τοῦ ποιητοῦ.
27	15	Πε.	Λουκιανοῦ μάρτυρος.
28	16	Πα.	Λογγίνου τοῦ ἑκατοντάρχου μάρτυρος.
29	17	Σα.	Ὡσηὲ τοῦ προφήτου καὶ Ἀνδρέου ὁσιμάρτυρος.
30	18	Κυ.	† Λουκᾶ τοῦ εὐαγγελιστοῦ.
31	19	Δε.	Ἰωὴλ τοῦ προφήτου καὶ Οὐάρου μάρτυρος.
			ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ
1	20	Τρ.	Ἀρτεμίου μάρτυρος καὶ Γερασίμου τοῦ ὁσίου.
2	21	Τε.	Ἱλαρίωνος τοῦ μεγάλου.
3	22	Πε.	Ἀβερκίου τοῦ θαυματουργοῦ καὶ τῶν ἐν Ἐφέσῳ ἑπτὰ παίδων.
4	23	Πα.	Ἰακώβου τοῦ ἀδελφοθέου καὶ ἀποστόλου.
5	24	Σα.	Ἀρέθα μάρτυρος καὶ τῶν σὺν αὐτῷ.
6	25	Κυ.	† Μαρκιανοῦ καὶ Μαρτυρίου τῶν Νοταρίων.
7	26	Δε.	† Δημητρίου μεγαλομάρτυρος. Ἀργία.
8	27	Τρ.	Νέστορος μάρτυρος.
9	28	Τε.	Τερεντίου μάρτυρος καὶ τῶν σὺν αὐτῷ.
10	29	Πε.	Ἀναστασίας Ῥωμαίας τῆς ὁσιμάρτυρος.
11	30	Πα.	Ζηνοβίου καὶ Ζηνοβίας τῶν ἀδελφῶν μαρτύρων.
12	31	Σα.	Στάχυος καὶ τῶν σὺν αὐτῷ ἀποστόλων καὶ Ἐπιμάχου μάρτυρος.

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ

Ἔχων ἡμέρας 30. Ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας 10, καὶ ἡ νὺξ ὥρας 14.

Ὁ Ἥλιος εἰς τὸν Τοξότην.

Ν.	Π.	ἡ ἑ.	
13	1	Κυ.	† Κοσμᾶ καὶ Δαμιανοῦ τῶν θαυματουργ. Ἀναργύρων.
14	2	Δε.	Ἀκινδύνου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ μαρτύρων.
15	3	Τρ.	Ἀκεψιμᾶ μάρ. καὶ ἡ κατάθ. τοῦ λειψ. Γεωργίου μεγ.
16	4	Τε.	Ἰωαννικίου μεγαλ. καὶ Νικάνδρου καὶ Ἑρμαίου ἱερομ.
17	5	Πε.	Γαλακτίωνος καὶ Ἐπιστήμης τῶν μαρτύρων.
18	6	Πα.	Παύλου τοῦ ὁμολογ. ἀρχιεπ. Κωνσταντινουπόλεως.
19	7	Σα.	Τῶν ἐν Μελιτινῇ ΛΓ' μάρτ. καὶ Λαζάρου τοῦ θαυμ.
20	8	Κυ.	† Ἡ σύναξις Μιχαὴλ τοῦ ἀρχιστρατήγου καὶ τῶν λοιπῶν Ἀσωμάτων Δυνάμεων. Ἀργία.
21	9	Δε.	Ὀνησιφόρου, Πορφηρίου μάρτ. καὶ Ματρώνης τῆς ὁσ.
22	10	Τρ.	Ὀλυμπᾶ καὶ τῶν σὺν αὐτῷ ἀποστόλων καὶ Ὀρέστου μάρτυρος.
23	11	Τε.	Μηνᾶ, Βίκτωρος καὶ Βικεντίου μαρτύρων.
24	12	Πε.	Ἰωάννου τοῦ Ἐλεήμονος καὶ Νείλου τοῦ ὁσίου.
25	13	Πα.	† Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, ἀρχιεπ. Κ)πόλεως. Ἀργ.
26	14	Σα.	† Φιλίππου τοῦ ἀποστόλου. Ἀργία καὶ ἰχθ. κατάλ.
27	15	Κυ.	Γουρία, Σαμωνᾶ καὶ Ἀβίβου τῶν μαρτύρων. Ἄρχεται ἡ νηστεία τῶν Χριστουγέννων.
28	16	Δε.	Ματθαίου τοῦ ἀποστόλου καὶ εὐαγγελιστοῦ.
29	17	Τρ.	Γρηγορίου τοῦ θαυματουργοῦ, ἐπισκ. Νεοκαισαρείας.
30	18	Τε.	Πλάτωνος καὶ Ῥωμανοῦ τῶν μαρτύρων.
			ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ
1	19	Πε.	Ἀβδιοὺ τοῦ προφήτου καὶ Βαρλαὰμ μάρτυρος.
2	20	Πα.	Γρηγορίου Δεκαπολίτου καὶ Πρόκλου ἀρχιεπ. Κ)λεως.
3	21	Σα.	† Τὰ Εἰσόδια τῆς Θεοτόκου. Ἀργία.
4	22	Κυ.	† Φιλήμονος καὶ τῶν σὺν αὐτῷ ἀποστ. καὶ Κικιλίας μάρ.
5	23	Δε.	Γρηγορίου ἀρχιεπισκόπου Ἀκραγαντίνων καὶ Ἀμφιλοχίου ἐπισκόπου Ἰκονίου.
6	24	Τρ.	Κλήμεντος Ῥώμης καὶ Πέτρου Ἀλεξανδρείας.
7	25	Τε.	† Αἰκατερίνης μεγαλομ. καὶ Μερκουρίου μάρτ. Ἀργία.
8	26	Πε.	Ἀλυπίου καὶ Νίκωνος τῶν ὁσίων, καὶ μνήμη τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Στυλιανοῦ τοῦ Παφλαγόνος.
9	27	Πα.	Ἰακώβου Μέρσου τοῦ μεγαλομάρτυρος.
10	28	Σα.	Στεφάνου τοῦ νέου καὶ Εἰρηνάρχου μάρτυρος.
11	29	Κυ.	Παραμόνου καὶ Φιλουμένου τῶν μαρτύρων.
12	30	Δε.	† Ἀνδρέου τοῦ πρωτοκλήτου ἀποστόλου. Ἀργία.

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ

Ἔχων ἡμέρας 31. Ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας 9 καὶ ἡ νὺξ ὥρας 15.

Ὁ Ἥλιος εἰς τὸν Αἰγόκερων.

Ν.	Π.	ἡ. ἑ	
13	1	Τρ.	Ναοὺμ τοῦ προφήτου.
14	2	Τε.	Ἀββακοὺμ τοῦ προφήτου.
15	3	Πε.	Σοφρονίου τοῦ προφήτου.
16	4	Πα.	Βαρβάρας μεγαλομ. καὶ Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ.
17	5	Σα.	† Σάββα τοῦ Θεοφόρου καὶ ἡγιασμένου. Ἀργία.
18	6	Κυ.	† Νικολάου, ἐπισκ. Μύρων τῆς Λυκίας, τοῦ θαυμ. Ἀργία.
19	7	Δε.	† Ἀμβροσίου ἐπισκόπου Μεδιολάνων,
20	8	Τρ.	Ποταπίου τοῦ ὁσίου.
21	9	Τε.	† Ἡ σύλληψις τῆς ἁγίας καὶ θεοπρομήτορος Ἄννης.
22	10	Πε.	Μηνᾶ, Ἑρμογένους καὶ Εὐγράφου μαρτύρων. Χειμερινὸν Ἡλιοστάσιον· αἱ ἡμέραι ἄρχονται αὐξάνουσαι.
23	11	Πα.	Δανιὴλ ὁσίου τοῦ Στυλίτου.
24	12	Σα.	† Σπυρίδωνος τοῦ θαυματουργοῦ. Ἀργία.
25	13	Κυ.	Εὐστρατίου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ καὶ Λουκίας μάρτ.
26	14	Δε.	† Θύρσου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ μαρτύρων.
27	15	Τρ.	Ἐλευθερίου ἱερομάρτυρος.
28	16	Τε.	Ἀγγαίου τοῦ προφήτου καὶ Μαρίνου μάρτυρ.
29	17	Πε.	Δανιὴλ τοῦ προφήτ. καὶ τῶν τριῶν παίδων, καὶ Διονυσίου ἀρχιεπ. Αἰγίνης, τοῦ ἐκ τῆς νήσου Ζακύνθου.
30	18	Πα.	Σεβαστιανοῦ, Ζωῆς, καὶ τῶν σὺν αὐτῷ μαρτύρων.
31	19	Σα.	Βονιφατίου μάρτυρος.
			ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ
1	20	Κυ.	† Προεόρτια τῶν Χριστουγέννων καὶ μνήμη Ἰγνατίου τοῦ θεοφόρου.
2	21	Δε.	Ἰουλιανῆς μάρτυρος.
3	22	Τρ.	Ἀναστασίας μάρτυρος τῆς Φαρμακολυτρίας.
4	23	Τε.	Τῶν ἐν Κρήτῃ δέκα μαρτύρων.
5	24	Πε.	Παραμονὴ τῶν Χριστουγέννων καὶ Εὐγενίας μάρτ.
6	25	Πα.	† Ἡ κατὰ σάρκα γέννησις τοῦ Κυρίου ἡμῶν ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ. Ἀργία τριήμερος καὶ κατάλυσις εἰς πάντα μέχρι τῆς παραμονῆς τῶν Θεοφανείων.
7	26	Σα.	† Ἡ σύναξις τῆς Θεοτόκου καὶ Εὐθυμίου ἱερομάρτυρος.
8	27	Κυ.	† Στεφάνου τοῦ πρωτομ. καὶ Θεοδώρου τοῦ Γραπτοῦ.
9	28	Δε.	Τῶν ἐν Νικομηδείᾳ καέντων δισμυρίων μαρτύρων.
10	29	Τρ.	Τῶν ἐν Βηθλεὲμ ἀναιρεθέντων ΙΔ' χιλιάδων νηπίων.
11	30	Τε.	Ἀνυσίας τῆς ὁσιομάρτυρος.
12	31	Πε.	Μελάνης τῆς ὁσίας. Ἀπόδοσις τῶν Χριστουγέννων.

ΛΟΓΟΓΡΑΦΙΑ

ΜΕΡΟΣ Α΄.

Ο ΜΕΓΑΣ ΠΑΡΑΔΕΙΣΟΣ ΤΟΥ ΛΟΝΔΙΝΟΥ

Ο ΚΑΛΟΥΜΕΝΟΣ

ΤΟ ΧΑΪΤ-ΠΑΡΚ (HYDE-PARK)

Ἡ ἀκόλουθος ὡραιοτάτη περιγραφὴ τοῦ Παραδείσου Χάϊτ τοῦ Λονδίνου ἀποτελεῖ μέρος τοῦ ἀνεκδότου ἔτι πεντατόμου πολιτικο-κοινωνικοῦ μυθιστορήματος τοῦ καλουμένου ὁ *Πάτροκλος Σκοπελίδης* ἤτοι ἡ *Δύσις* τοῦ παρ' ἡμῖν πολυμαθοῦς κ. Στεφάνου Ξένου. Ἡ πρωτότυπος αὕτη μυθιστορία περιγράφουσα τὰ διάφορα τῆς Ἀγγλικῆς κοινωνίας στρώματα εἶναι ἀντίθετος τοῦ ἑτέρου πεντατόμου ἱστορικοῦ μυθιστορήματος τοῦ ἰδίου συγγραφέως τοῦ ὑπὸ τὸν τίτλον ἡ *Πλεκτάνη τῶν Πλεκτανῶν*, ἤτοι ἡ *Ἀνατολή*, ἐν ᾧ περιγράφονται τὰ παθήματα τοῦ Ἑλληνικοῦ γένους ἀπὸ τοῦ **1740-1880.** Ἀμφότερα τὰ πρωτότυπα ταῦτα μυθιστορήματα, ἐφ' οἷς πολυετῶς εἰργάσθη ὁ συγγραφεύς, λίαν εὐγενῶς καὶ προθύμως ἀφιερωθέντα διὰ τὰς στήλας τῆς *Ποικίλης Στοᾶς*, θ' ἀποτελέσωσι τὰ ὡραιότερα αὐτῆς μέρη, ἐφ' ᾧ τὰ θερμὰ ἡμῶν ἀπονέμομεν εὐχαριστήρια τῷ πολυμαθεῖ Συγγραφεῖ.

. . . .

. . . .

Μιλέδη! δὲν εἶσθε ἡ πρώτη ἡ εἰποῦσα τοῦτο πρὸς ἐμὲ ηὐχόμην νὰ ἦτο οὕτω. Δὲν ἔχω ἡσυχίαν μὲ τοὺς ἄνδρας. Μόλις γνωρισθῶ μετά τινος κυρίου καὶ πάραυτα ἀρχίζει νὰ μ' ἐρωτεύηται. Ἀλλὰ οὐδὲν ἕτερον κατορθοῦσιν ἢ νὰ θέτωσι περισσοτέρας φρένας εἰς τὸ κρανίον μου. Ἀνέγνωσα τόσα δι' αὐτοὺς τοὺς ἄνδρας ὥστε πτοοῦμαι καὶ τοὺς ὀγδοηκοντούτεις ἔκραξε κιχλίζουσα ἡ νέα Βαρώνη.

Ὁποία ἀφέλεια!... Πώποτε δὲν εἶδον ἀθωότερον πλάσμα, εἶπεν ἡ Λαίδη Καραδόκ, θωπεύουσα τὴν παρειὰν αὐτῆς καὶ δίδουσα μετὰ ταῦτα ἓν εἰλικρινὲς φίλημα πρὸς τὸν ἐξοχώτερον τῆς Ἀγγλίας Διάβολον.

Αἱ τέσσαρες αὗται κυρίαι ἀνέβησαν ἐπὶ λαμπρᾶς ἁρμαμάξης (barouche) καὶ διηυθήνθησαν εἰς τὸ Χάϊτ-Πάρκ.

Ὁ Παράδεισος οὗτος εἶναι ἐφάμμιλος οὐχὶ τῶν Ἠλυσίων πεδίων τῶν Παρισίων ἀλλ' ἐκείνων τῶν Μακάρων. Πᾶσα ἡ ἀριστοκρατία ἀφ' ἑνός, πάντες οἱ πλούσιοι ἀφ' ἑτέρου μηδ' αὐτῶν τῶν πενήτων ἐξαιρουμένων εἰσρέουσιν ἐνταῦθα τὸ θέρος πεζῇ ἢ ἐφ' ἁμαξῶν ἢ ἔφιπποι ἐκ τῶν ἀπωτάτων τοῦ Λονδίνου μερῶν ἀπὸ τῆς 5 ὥρας μ. μ. μέχρι τῆς 7, ὅπως τὸ μὲν ἴδωσι καὶ ἰδωθῶσι ἢ ἐπιδείξωσιν ἑαυτοὺς ἢ ἐπεξεργασθῶσι τοὺς ἄλλους.

Δικαίως ὁ μυθιστοριογράφος κ. Θέκερης τὸν ὠνόμασε *Πανήγυριν τῆς Ματαιότητος* (Vanity Fair).

Μεταξὺ τῶν βροτῶν τούτων αἱ μᾶλλον ἑφελκύουσαι τὴν προσοχὴν τῶν ἄλλων ἦσαν ἡ νέα τῶν Θεσπιῶν Μνησαρέτη, ἣν οἱ σημερινοὶ Πραξιτέλαι λαμβάνουσιν ὡς πρότυπον τῆς νέας των Ἀφροδίτης, ἡ Σαμία Λαμπιτὼ ἧς τὸ φίλημα χιλιοστέρλινον, ἡ Κορινθία Τιμάνδρα μετὰ τῆς ἡδυμανοῦς θυγατρὸς αὐτῆς Λαΐδος καὶ τῆς ὁμοίας της Μελίσσης, ἡ ἐξ Ὑκκάρων Λάϊς ἡ ἀμφισβητοῦσα ὡς πρὸς τὰ θέλγητρα τὰ πρωτεῖα οὐ μόνον τῆς ὁμωνύμου της Κορινθίας ἀλλὰ τῆς ἰδίας Ἀθηναίας Γλυκέρης τῆς σαγηνευσάσης τὸν Ἀλκιβιάδην. Αἱ πολυδάπαναι αὗται ἑταῖραι ἔχουσι τοὺς ὡραιοτέρους ἵππους, τὰ κομψότερα ὀχήματα καὶ τὰ γνωστότερα ὀνόματα. Διέρχονται ἐνώπιόν σου ἢ παραπορεύονται δοῦκες, πρίγκηπες, ἐπιφανεῖς πολιτικοὶ ἄνδρες, διακεκριμμένοι ἐπιστήμονες, φιλολόγοι, συγγραφεῖς ἢ καλλιτέχναι, οἱ ἐξοχώτεροι ἐν γένει νόες τῆς οἰκουμένης ἢ τὰ εὐγενέστερα τοῦ αἵματος, πλούτου ἢ προτερημάτων ἀνθρώπινα ὄντα ἄγνωστα πρὸς τὸ κοινὸν ὡς σκιαί, καὶ ὅμως τὸ κοινὸν ἅπαν γνωρίζει τὴν Σκάτλς, τὴν Μίστρες Βρουδνοὺδ τὴν ψευδοκόμησσαν Φὶτζ Τζέϊμς τὴν Λῶρα-Βέλ, τὴν Βάνη Φίλιπς καὶ τὴν Μίστρες Οὔϊνδ, τὴν Κέϊτ-Χάμιλτων καὶ τὴν Ἄννα-Φέρνς, τὴν Ἄγνες-Οὐϊλεμπὴ μετὰ τῆς Κόρα-Πέρλ,

τὴν Μίστρες-Φιτζμόρες καὶ τὰς τοιαύτας, αἵτινες θυσανόεσσαι καὶ μὲ τὰς περιϊπταμένας κροκύδας (φλόκκους), ποικιλοχρόων μεταξωτῶν μετὰ περιβλημάτων ἐκ κατηφὲ καὶ διαφανῶν ἑανῶν (voile), μετὰ βαρυτάτων χρυσῶν καὶ ἀδαμαντίνων κοσμημάτων, φέρουσαι ἐπὶ τῆς κεφαλῆς μίαν ἄφθονον, ὡς ὄρος, μετάξινον ψευδῆ κόμην ἢ ἕνα λάρκον φυσικῆς μέλανος λασιοχαίτης, ἅπασαι εἰς τὰ χείλη ῥοδοβαφεῖς καὶ καλλιπάρειοι ὀχοῦνται ἐπὶ κομψῶν καὶ ἐλαφρῶν ἁρμάτων διασχίζουσαι τὸν ἀέρα μὲ τοὺς Λάμπωνας καὶ Φαίθωνάς των, ἕτοιμοι ὡς ἡ Ἠώ, ν' ἀφαρπάσωσι τὸν Ὠρίωνα καὶ ἐγκαταλείψωσι τὸν Ἀστραῖον καὶ πάλιν ἀνταλλάξωσι τὸν Ὠρίωνα μετὰ τοῦ Κεφάλου, καὶ ἐπὶ τέλους στρέψωσι τὰ νῶτα πρὸς τὸν ἴδιον Κέφαλον χάριν τοῦ Τιθωνοῦ.

Τινὲς τούτων δοκαρδίζουσι πεζῇ κινούμεναι δίκην σεισοπυγίδος μεταξὺ τῶν ἐγγάμων κυριῶν τῶν συνοδευομένων ὑπὸ τῶν συζύγων καὶ θυγατέρων των καὶ παρέχουσιν ὕλην συνδιαλέξεως περὶ ἀρετῆς διὰ τῆς πολυτελοῦς ἐνδυμασίας των, τοῦ κάλλους καὶ τοῦ ἐμπορίου των. Καὶ διατὶ ὄχι! ἀφοῦ ἐπιτρέπει ὁ πολιτισμὸς τὴν ἐλευθέραν κυκλοφορίαν τῶν τοιούτων πλασμάτων μεταξὺ τῶν σεμνῶν, καὶ ποτνίων, διατί νὰ μὴ ἐπιτρέψῃ τὴν τῶν ἰδεῶν καὶ γνωμῶν ἐλευθέραν κυκλοφορίαν πρὸς τὰς σεμνὰς ἐπὶ ἐδάφους τόσῳ φιλελευθέρου;

Ἀλλ' ὑπεράνω τῶν πλασμάτων αὐτῶν ὑπάρχει ἑτέρα τάξις ἔτι ἀνωτέρα καὶ μᾶλλον πολυσκάνδαλος, αἱ καλούμεναι ἀνώνυμοι ἢ καὶ ἱππόδαμοι (horsebreakers), διότι ἱππεύουσι τόσῳ κενταυρικῶς, ὥστε δύνανται νὰ δαμάζωσι πάντα Βουκέφαλον. Ἐν τῇ τάξει ταύτῃ καταλέγονται ἡ κόμησσα Λασχατώ, ἡ Λαίδη Μπαρλόου, ἡ Λαίδη Χαρτκάσλ, ἡ Βαρώνη Κίερμαν καὶ αἱ ὅμοιαι, ἃς εἴδομεν ἐν τῇ συναναστροφῇ τῆς παλλακίδος τοῦ Δὸν-Μοντάλβα. Ἡ τούτων καταγωγὴ ἐστὶ τόσῳ μυστηριώδης ὅσῳ καὶ ὁ βίος καὶ ἡ συντήρησίς των. Οὐδεὶς γινώσκει πόθεν ἦλθον εἰς τὸν κόσμον τοῦτον, τὶ ἔχουσι καὶ τὶ δὲν ἔχουσι, ποῖαι εἶναι καὶ τὶ δὲν εἶναι, τὶ γινώσκουν καὶ τί δὲν γινώσκουν, τίνας γνωρίζουν καὶ τίνας δέν συναναστρέφονται. Σήμερον εὑρίσκονται ἐν τῇ συναναστροφῇ ἀξιοσεβάστου κυρίας, αὔριον ἐπὶ κεφαλῆς ἀγαθοεργικῆς ὁμάδος πρὸς

συλλογὴν συνδρομῶν διά τι ἐνδεὲς κοινωφελὲς κατάστημα ἢ ἐθνικόν τι μουσεῖον καὶ τὴν νύκτα τῆς αὐτῆς ἡμέρας κυλινδοῦνται ἄγνωστοι καὶ ἑτερώνυμοι εἰς τὰ τοῦ Λονδίνου ὄργια, καὶ κρύφια ἀριστοκρατικὰ προαγωγεῖα, ἐνῷ πάλιν τὴν μεθαύριον ἐμφανίζονται ἐν τῷ περιπάτῳ τοῦ Χάϊτ-Πάρκ, ἐπερειδόμεναι, ὡς ἄλεκτροι παρθένοι, ἐπὶ τοῦ βραχίονος πολιοῦ λειψάνου παρελθόντος μεγαλείου. Περιπλέκουν καὶ αὐτὸν τὸν αὐστηρὸν Αὐλάρχην, ὅπως ἀνοίξῃ ἐνίοτε τὰς πύλας τῶν ἀνακτόρων πρός τινας ἐξ αὐτῶν, αἵτινες μένουσιν ἄθικτοι κατὰ τῶν ὑπὸ τοῦ τύπου ἐνίοτε ῥιπτομένων βελῶν. Ἀλλ' οἱ ἴδιοι ὅμως τοξόται προσεγγίζοντες ἐν τυχούσῃ εὐκαιρίᾳ ταύτας ἐμπνέονται σεβασμοῦ ἐκ τῆς σώφρονος γλώσσης των καὶ τῆς σεμνοπρεποῦς συμπεριφορᾶς των, κλίνοντες δὲ τὸν αὐχένα μεταμελοῦνται δι' ὅσα κατ' αὐτῶν ἔγραψαν ἢ ἐπρόφερον. Ὁ βίος ὁλόκληρος ἑνὸς θνητοῦ δὲν ἐξαρκεῖ νὰ ἐξιχνιάσῃ τὰ κατορθώματά των, ἡ δὲ ἀληθὴς βιογραφία μιᾶς τούτων εἶναι ἡ μεγαλειτέρα ἴσως σπουδὴ τῆς ψυχολογίας. Αἱ φάσεις καὶ ἀντιφάσεις τῶν ὁρμῶν τῆς ψυχῆς καὶ καρδίας των σχετικῶς τῶν παραφορῶν τῆς σαρκικότητος τῶν ἀνθρωπίνων τούτων ὄντων τῶν φερουσῶν τὴν ἐντελεστέραν θείαν μορφὴν τῶν ἐχουσῶν τὴν ἐντελεστέραν ἀνθρωπίνην κατασκευὴν εἶναι ἱκαναὶ νὰ διαστρέψωσι τὸ δόγμα τοῦ θετικωτέρου τῶν ἀνθρωπολόγων, νὰ ποιήσωσι τοῦτον ν' ἀηδιάσῃ τὴν πλάσιν του.

Τὸ Χάϊτ-Πάρκ, καὶ ἡ Πανήγυρις τῆς Ματαιότητος εἶναι τὸ ποθητὸν ἄλσος πάντων τῶν ἐπιγείων, ἐναερίων τούτων πνευμάτων, διότι ἐνταῦθα αἱ Ἀλσαττίδες δείκνυνται ἀκινδύνως πρὸς ἁλίευσιν πρὸς τὸ ἄῤῥεν φῦλον, ὅπερ εἰς τὸ μέρος του δύναται νὰ παρατάξῃ τινὰς ἑταίρας ὑψηλοτέρου βαθμοῦ κατά τε τὰς κλίσεις, τὰς διαθέσεις, τὰ ψυχικὰ πάθη, τὰς ψυχικὰς καὶ σωματικὰς ὁρμὰς καὶ πρὸ παντὸς τὸ προδοτικὸν τοῦ ἔρωτος καὶ τὴν ὑποκρισίαν. Καὶ μικρὸν ἔστω παράδειγμα ὁ γενναῖος ὑπερπεντηκοντούτης Συνταγματάρχης Καραδόκ, ὅστις ἔχων παμμέλανας βεβαμμένους δασεῖς καὶ στρυπτοὺς μύστακας, ἐπὶ ψαρροῦ ἵππου καθήμενος ἐκάλπαζεν ἀμερίμνως ἀπὸ ἄκρου εἰς ἄκρον τῆς πανηγύρεως, ἐπιβιβάσας ἐπὶ τῆς ἰδίας αὐτοῦ ἁρμαμάξης τὰς δύο νεαρὰς θυγατέρας του καὶ τὴν

εὔπιστον Μηλέδην του μετὰ τῆς μαθητρίας του, τῆς ψευδοβαρώνης, ἣν ὁ ἴδιος διέφθειρε, ἐξησώτευσε μετ' ἀκρατείας καὶ μετεμόρφωσεν εἰς ἔνσαρκον Διάβολον, ὡς ταύτην ὁσημέραι ἀνακαλύπτομεν.

Εἰς τὸ Χάϊτ-Πὰρκ εἰσέρχεται ἄγνωστος ὁ νέος καὶ εὐειδὴς ἐμπορογραμματεὺς κύριος Πρέσκωτ, μετὰ τοὺς ἐν τῷ ἄστει μόχθους τῆς ἡμέρας. Ἐπακουμβᾷ ἐπὶ τῶν σιδηρῶν περιφραγμάτων τῶν διαχωριζόντων τοὺς πεζοὺς τῶν ἐφίππων διακαὴς φιλοδοξίας, ῥεμβάζων καὶ ἀναλογιζόμενος πάντας τοὺς τρόπους, δι' ὧν ἠδύνατο ν' ἀναβῇ μέχρι τοῦ μεγαλείου ἐκείνου. Δαπανᾷ τὸ περίσσευμα τοῦ μικροῦ του μισθοῦ εἰς κομψὸν ἱματισμὸν καὶ πολύτιμα κοσμήματα φιλομειδῶς βλέπων ἑκάστην Ναΐδα διερχομένην διὰ τῆς ἁμάξης ἐνώπιόν του. Ὁποῖον τρομερὸν λαχεῖον εἶναι συχνὰ ἡ ἔκβασις τῶν τοιούτων γάμων. Ἡ Ναῒς δυνατὸν ν' ἀναδειχθῇ μία ἐνάρετος ἀγαθὴ σύζυγος πλὴν αἱ πιθανότητες λέγουσιν, ὅτι θέλει ἀποβῇ ἡ περιβόητος Ναῒς τῆς Κορίνθου.

Καλπάζει ὁ φιλιππότροφος κύριος Ἄθερτων ἐπὶ λαμπροῦ ἀτμορρώθωνος ἵππου φέρων δροσερὸν πολύφυλλον ῥόδον εἰς τὴν κομβιοθήκην τοῦ ἱματίου του, ὁ ζηλωτὸς καὶ τυχηρὸς οὗτος τῶν ἱπποδρομείων κερδοσκόπος καλπάζει ἐν τῷ Χάϊτ Πὰρκ ἐν τῇ πανηγύρει τῆς ματαιότητος φαιδρότατος ὁ κ. Ἄθερτων, ὄπισθεν τούτου δὲ ἄϋλος καὶ ἀόρατος καλπάζει συγχρόνως ἐπὶ πτερωτοῦ ἵππου ἐρριμένην ἔχων πέριξ τοῦ τραχήλου του δειροπέδην ὁ χθόνιος τῶν στοιχημάτων Δαίμων, ὅπως τοῦτον ἐκ τοῦ ὕψους του τὸν κατακρημνίσῃ συντόμως μέχρι τῶν κάτω στρωμάτων τῆς κοινωνίας, μέχρι τοῦ πυθμένος τῶν τρομερῶν βαράθρων καὶ ὀζαθηκῶν τῆς τεραστίας ταύτης κοσμοπόλεως τοῦ Λονδίνου, ἅτινα μετ' οὐ πολὺ θέλομεν ἐπισκεφθῆ. Καὶ ὅμως ὁ ἥρως οὗτος τῆς τοιαύτης ἐφημέρου εὐδαιμονίας εἶναι ὁ θαυμασμὸς ἑκατομμυρίων πολλῶν πτωχῶν καὶ αὐτῶν ἔτι τῶν ἀξιολογωτέρων τάξεων τῆς κοινωνίας.

Ἐλαύνει τοὺς ὠκύποδας καστανοὺς ἵππους του τῆς πολυτελεστάτης ἁρμαμάξης του παρὰ τῇ ἁμάξῃ τῆς οἰκογενείας φιλευσπλάγχνου καὶ εὐλαβοῦ Ἱεράρχου ἀπαστράπτων χαρᾶς ὁ νεοβάπτιστος βαρῶνος Ἀλβέρτος Γρὰντ γέννημα τῆς Ἀγγλίας, πλὴν

Γερμανοϊουδαϊκῆς καταγωγῆς, ὁ πρὸ τριετίας χρεωκόπος οἰνομεσίτης, ὁ ὑπερπλουτήσας διὰ τῆς παμμηχάνου ἀναβιβακαταπτώσεως τῶν μετοχῶν διαφόρων ἀχυρίνων ἑταιριῶν, ὑπ' αὐτοῦ δημιουργηθησῶν, ἐλαύνει ὁ ἀναίσχυντος οὗτος ληστὴς τοῦ πολιτισμοῦ ὁ καταληστεύσας ἐν γνώσει ὑπουργῶν καὶ δικαστῶν καὶ κοινοῦ πάντας πλουσίους καὶ πένητας, ἐλαύνει φαιδρὸς ἐπιχαρὴς ἀνεξάρτητος ἀνεξαιρέτως καὶ ὑπερήφανος, ὡς ὁ Ἀριδαῖος ὁ νόθος τοῦ βασιλέως Φιλίππου καὶ τῆς Ὀρχηστρίδος Φιλίννης, ὑπὸ πάντων εὐφημούμενος καὶ χειροκροτούμενος διὰ τὸν πλοῦτόν του. Ὁ ἴδιος Ἱεράρχης, καί τοι γνωρίζων τὰ ἆθλα τοῦ εὐτυχοῦς τούτου τυχοδιώκτου Ἀλβέρτου Γράντ δὶς ἀποβληθέντος ἐκ τοῦ κοινοβουλίου ἐπὶ κατηγορίᾳ διαφθορᾶς καὶ δωροδοκίας, ἀτενίζει πρὸς τοῦτον μετὰ πλείονος εὐπροσηγορίας καὶ μειδιάματος ἀποκαλυπτόμενος τὴν κεφαλὴν ἢ πρὸς πεζούς, θαυμάζων τὴν πολυτέλειάν του, παραλληλίζων δὲ ἑαυτὸν μὲ τοῦτον αἰτιᾶται τῆς ἐκκλησίας, ἥτις χορηγεῖ τόσῳ μικρὰ μέσα δηλ. μόνον δέκα χιλιάδας λίρας στερλίνας κατ' ἔτος ἀνεπαρκῆ εἰς τὴν ἀξιοπρέπειαν ἑνὸς Ἱεράρχου οὕτως ἐμφανιζομένου ἐν τοιαύτῃ Πανηγύρει τῆς Ματαιότητος, ὥστε οὔτε κἂν μεθ' ἑνὸς ἁπλοῦ τυχοδιώκτου νὰ μὴ δύναται ν' ἀντιπαραταχθῇ.

Φρένες ἀγαθαὶ ἐν σώματι ἀνθρώπου! Τὶς ἐνταῦθα σὲ ἀκούει, ὦ Περίανδρε! Ὁ σημερινὸς πολιτισμὸς ἤθελεν ἀκροάζεσθαι μετὰ περισσοτέρας τέρψεως οὐχὶ τὸν Γοργίαν ἀλλὰ τοὺς ἐσχάτους σοφιστὰς τῶν Ἀθηνῶν τοὺς ἐμπαίζοντας θρησκείαν καὶ ἀρετὴν καὶ κράζοντας «Νόμῳ καλόν, Νόμῳ κακόν». Ὑπὸ τοὺς σκιώδεις τοῦ νέου τούτου Λυκείου περιπάτους ὁ Σταγειρίτης Ἀριστοτέλης ἠδύνατο νὰ διδάξῃ πρὸς τοὺς Περιπατητικοὺς μαθητάς του μίαν νέαν ἑρμηνείαν τῶν θελγήτρων τῆς Πλατωνικῆς σχολῆς.

Τίς δ' ἔστιν ὁ τοὺς τέσσαρας ἵππους ἐλαύνων ἔξωθεν ὑψηλὰ καθήμενος ἐπὶ τῆς ὑψηλῆς κεκλεισμένης πυργαμάξης του (ἀγγλιστὶ καλουμένης coach), ὁ ἔχων δύο γαλονοφόρους καὶ κοκαρδοφόρους μ' ἐσταυρωμένους βραχίονας εἰς τὸ στῆθος ὄπισθέν του καθημένους ὑπηρέτας μὲ ὑψηλὰ κηρόστιλπνα ὑποδήματα καὶ λευκὴν δερματίνην περισκελίδα, ὡς ζώσας μούμιας, καθημένους, λέγομεν ὄπισθέν του ὁ εἰς τὸ πλευρόν του ἔχων τὴν ἀμβροσίαν

Φαναστράτην, λευχείμονα ὡς ἡ χιών, ἐνῷ οὗτος μελάγχρους τὸ πρόσωπον, τοὺς ὀφθαλμούς, τὸν μύστακα τὸν πώγωνα καὶ τὸν ἱματισμὸν ὁμοιάζει καὶ νομίζει ἑαυτὸν τὸν Πλούτωνα ἐξερχόμενον τοῦ Ἄδου ἐπὶ τοῦ ὀχήματος μετὰ τὴν ἁρπαγὴν τῆς παρθένου Περσεφόνης, ἣν ἡ Ἀφροδίτη ἔφερε πρὸς πόρθησιν εἰς ἁρμόδιον τόπον. Οὗτος εἶναι ὁ φίλοιστρος ἱσπανὸς τραπεζίτης Δὸν Ἀντώνιος-δὲ-Βαλάμπρος-δὲ-Ντελάρας-δὲ-Μοντάλβας, ἡ δὲ χιονώδης τοῦ Λονδίνου Φαναστράτη μία τῶν τριῶν παλλακίδων του, ἥτις καταφρονοῦσα τὴν δημοσίαν γνώμην δεικνύεται καὶ ἐπαίρεται ἐπὶ τοῦ ὑψηλοῦ καθίσματός της. Ἡ ἑτέρα παλλακίς του, ἡ ψευδοκόμησσα Λασχατὼ ἔχουσα περισσοτέρας φρένας καὶ ἀποβλέπουσα εἰς γάμον σπανίως ἐξέθετο ἑαυτὴν εἰς τὰ βλέμματα πάντων μετὰ τούτου. Οἰκουροῦσα ἐσπούδαζε ἐκεῖ τοὺς *τίτλους της* μετὰ τοῦ κυρίου Οὐάτγουορθ, ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ Ἱσπανοῦ Οἰστρηλάτου.

Ὦ θεοὶ Ὀλύμπιοι καὶ σὺ Ζεῦ ὁ πατὴρ αὐτῶν! Τίνα εἶχε πλούτη καὶ πόσον ῥᾳδίως πωλῶν τὸ αἷμα τῶν πιεζομένων λαῶν ἐκέρδιζε ταῦτα, ὁ χρυσόπρωρος καὶ χρυσόπρυμνος οὗτος μέγας δανειστὴς τῶν Κυβερνήσεων!

« Πῶς ἂν οἰνόφλυξ τοῦ μεθύειν παύσατο; εἰ συνεχῶς, ἔφη, θεωροίη τὰ ὑπ' αὐτοῦ πρασσόμενα ». Ἡ τοιαύτη φιλοσοφία τοῦ Πυθαγόρου ἐν τῷ σημερινῷ πολιτισμῷ οὐδόλως εἰσχωρεῖ. Τοὐναντίον! μᾶλλον *καμαρόνεται* ὁ ἥρως καὶ μᾶλλον οὗτος κομπάζει καὶ εὐχαριστεῖται διὰ τὰ ὑπὸ τούτου πρασσόμενα. Μύριοι οἱ πεζοί, ἔφιπποι καὶ οἱ ἐφ' ἁμάξης ζηλεύοντες, μακαρίζοντες καὶ ποθοῦντες τὴν τύχην τοῦ τρισολβίου τούτου βροτοῦ. Ὁ Δὸν Ἀντώνιος-δὲ-Βελάμπρος-δὲ-Ντελάρας-δὲ-Μοντάλβας ἐκέρδιζε καλλίςας προμηθείας ἐκ πεντήκοντα ἢ ἑκατὸν χιλιάδων στερλινῶν ἑκάστοτε δανείζων πρὸς τοὺς Τυράννους,ὅπως ἐφοδιάζωνται μὲ ὅπλα, πολεμεφόδια, τροφὰς καὶ ἄνδρας διὰ τὴν καταπίεσιν τῶν ἐλευθεριῶν καὶ τὴν κατεύνασιν τῶν μαχομένων νὰ συντρίψωσι τὰ δεσμά των λαῶν, τὴν κατάπνιξιν τοῦ δικαίου καὶ τὸν ἐμπαιγμὸν αὐτῆς τῆς θείας δικαιοσύνης. Ἡ δὲ θεία δικαιοσύνη ἐν τῇ ὁρατῇ μακροθυμίᾳ της ἐπέτρεψε αὐτῷ πάντα ταῦτα. Ἀντιπαρῆλθε καὶ οὗτος ἐνώπιον ἡμῶν ἐν τῷ πανοράματι τοῦ πολιτισμοῦ, ὡς σκιά.

Αἱ συνειδήσεις εὑρίσκονται εἰς μεταλλαγὰς καὶ συνδυασμούς. Ἡ θεία πρόνοια περιπλέκει οὕτω αὐτάς, ὅπως καταδείξῃ μᾶλλον τὸ ὕψος τῆς σοφίας της, καὶ τὴν μικρότητα τοῦ νοῦ καὶ κρίσεως ἡμῶν διὰ τῶν ἐπερχομένων ἀποτελεσμάτων, ὧν ἀπρόσιτον τὸ μέγεθος.

Ἡ Πανήγυρις τῆς Ματαιότητος!

Διέρχεται ἐνώπιον ἡμῶν ὁ κύριος Ῥεδπὰθ (Redbath) ὁ μᾶλλον ἐλεήμων καὶ φιλεύσπλαγχνος κύριος, ἀναβάτης ἐπὶ Ἀγγλοαραβικοῦ ἵππου ὁμοίου τοῦ Φλέγωνος τοῦ Ἡλίου χιλιοστερλίνου ἀξίας. Παρακολουθῶν οὗτος τὴν μελάνιππον ἡφαιστότευκτον καὶ λιθοκόλλητον χρυσῆν ἅμαξαν τῆς συζύγου του κυρίας Ῥεδπὰθ, ἐξ ἧς ἐγέννησε τὴν ὡραιοτέραν αὐτῆς Ἠλεκτριώνην καὶ τοὺς χαριτοβρύτους Μάκαρον καὶ Κάνδαλον. Ἀλλ' ὁ κύριος οὗτος Ῥεδπάθ, ἂν καὶ νέος, φαίνεται καταβεβλημένος ὑπὸ τῆς εὐδαιμονίας. Ἀγγέλλεται ὅτι αὕτη βαρεῖα κάθηται ἐπὶ τῶν νώτων του. Τὸ πρόσωπόν του εἶναι κατεξεσχισμένον ἐκ τῆς φροντίδος, τὸ μέτωπόν του φέρει τοὺς αὔλακας τῶν μεριμνῶν. Εἶναι ἀστὴρ περιβαλλόμενος ἐκ σκοτεινῶν νεφῶν, προαγγελλόντων φρικτὰς καταιγίδας. Ὁ κύριος Ῥεδπὰθ εἶναι γνωστός, πασίγνωστος εἰς τὸ Ἄστυ ἡμῶν εἰς τὸν ἐμπορικὸν κόσμον τοῦ Λονδίνου διὰ τὴν εὐφυΐαν του, τὸ ἀκέραιον τοῦ χαρακτῆρος, τὴν ἀρετήν, τὸν ἔξοχον οἰκονομολογικὸν νοῦν, τὴν δραστηριότητα καὶ πρὸ πάντων τὴν ἀγαθὴν καρδίαν του. Ὅπου πένης ἐκεῖ καὶ ὁ δεξιὸς βραχίων τοῦ κυρίου Ῥεδπάθ, ὅπως τοῦτον ῥάνῃ διά τινων χρυσῶν καὶ ἀργυρῶν νομισμάτων, ὅπου ἀσθένεια ἐκεῖ ὁ ἰατρὸς τοῦ κυρίου Ῥεδπὰθ καὶ τὰ δωρεὰν φάρμακα καὶ περιθαλπτικὰ ἱμάτια καὶ αἱ ἐκλεκταὶ τροφαὶ τοῦ κυρίου Ῥεδπάθ, ὅπως ἐπισύρωσι ὑπὲρ αὐτοῦ τὰς εὐλογίας καὶ εὐχὰς τῆς πασχούσης ἀνθρωπότητος. Τίς ἡμῶν δὲν ἐθεᾶτο τοῦτον μετὰ ζηλομοσύνης. Οἱ μειρακίσκοι τὸν ὑπελάμβανον ὑπογραμμὸν τῶν σωφρονιστῶν, οἱ ἔφηβοι παράδειγμα σταδίου, οἱ πεζοὶ τὸ γέρας τῆς φιλοδοξίας των, οἱ ἔφιπποι τὸν κοσμήτορα αὐτῶν καὶ οἱ ἐφ' ἁμάξης τὸν καίσαρα τῆς δόξης, καθότι ἐκ πτωχῶν γονέων ἐθεωρεῖτο ὁ σοφὸς ἀρχιτέκτων τοῦ οἰκοδομήματος καὶ ὀνόματός του. Ὁποία κενὴ μακαριότης! Καὶ ὅμως ὁ νεοπλουτοπόνηρος Ῥεδπὰθ εἶναι ἐρίκλαυστος διότι εἶναι μεγακλέπτωρ,

διότι εἶναι ὁ πλαστογράφος, καὶ ὁ κακοῦργος ὁ ἤδη ἐν Αὐστραλίᾳ διανύων τὴν πολυετῆ φυλάκισίν του. Τὸ ἔγκλημα ἦτο μικρόν. Μόνον ἑκατὸν ὀγδοήκοντα χιλιάδας λίρας στερλίνας μεγαλοφυῶς ὁ μεγακλέπτωρ οὗτος ἔκλεψε ἐκ τῆς Μεγάλης ἑταιρίας τῶν σιδηροδρόμων, ἧς ἦτο ἁπλοῦς καὶ μικρόμισθος γραμματεύς. Ὁποῖον μορμολύκειον! Τὸ δὲ ἄγαν περιεργότατον ἐν τῷ πολιτισμῷ,ὁ ὑπάλληλος οὗτος διέταττε καὶ διεχειρίζετο, ὅπως ἐβούλετο τοὺς Διοικητάς, τοὺς Συμβούλους καὶ τοὺς Προέδρους τῆς Ἑταιρίας. Οὗτοι δὲ ἐθαύμαζον τὸν ἥλιον τοῦτον ὑπακούοντες ὡς ὑπάλληλοι τὸν Ἀρχιδιευθυντὴν μέχρις ὅτου τὸ ἁβροδάπανόν του αὐτὸ τὸν ἐπρόδωσε καὶ ὁ βραχίων τοῦ νόμου τὸν ἔδραξε.

Ἡ Πανήγυρις τῆς Ματαιότητος!

Ὑψηλός, ἁβροσταγής, μελάγχλωνος πανσέπτου φυσιογνωμίας καὶ μελῳδικῆς φωνῆς κύριος μετὰ ὡραίου μύστακος, κοσμίως ἐνδεδυμένος, φέρων χρυσῆν καὶ χονδρὰν ἅλυσσον ὡρολογίου, ἔχων καρφωμένην μεγάλην κοραλίνην πόρπην ἐπὶ τοῦ μελανοῦ περιλαιμίου του, ἀφοῦ περιδιάβασε μικρὸν μεταξὺ τῶν λαμπροενδεδυμένων καὶ ἐντεθρονισμένων κυριῶν τῶν θεωμένων τὴν βραδυκινουμένην πολυτέλειαν εἰς ἁμάξας, δίφρους, ὀχήματα καὶ παντὸς εἴδους ὀκλαδιάδας, τὰς φορτωμένας μετ' ἀληθοῦς καὶ ψευδοῦς κάλλους, ἀληθοῦς καὶ ψευδοῦς ἐπιδείξεως, ἀληθοῦς καὶ ψευδοῦς ἀρετῆς, ἀφοῦ λέγομεν ὁ εὐειδὴς οὗτος περιδιάβασε ἀρκούντως μεταξὺ τούτων ἀφελῶς κρατῶν ἐν τοῖς δακτύλοις του μικρὸν βακτήριον, καὶ ὡς κόνδορος ἀετὸς ἔρριψε πανταχόθεν τὰ βλέμματα προσήγγισεν ὁμάδα τεσσάρων γυναικῶν καὶ ἐνεθρονίσθη ἐπὶ τοῦ πρώτου κενοῦ θρανίου ἐγγὺς τούτων. Ἐδράξατο τὸ ἐλάχιστον συμβάν, ὅπως συνάψῃ συνδιάλεξιν κατ' ἀρχὰς μετὰ τῆς πρεσβυτέρας, ἥτις ἐφαίνετο καὶ ἡ μήτηρ, μετὰ ταῦτα δὲ καὶ μετὰ τῶν ἄλλων. Κατέθελξε τὴν ὁμάδα, ἐπέδειξε τὸ ἐπισκεπτήριόν του. Ἦτο ὁ Βαρῶνος Βαλενστάην Αὐστριακὸς διαγγελεὺς τῆς Αὐτοκρατορικῆς οἰκογενείας πρό τινων ἑβδομάδων μόνον ἀφιχθεὶς ἐν Λονδίνῳ καὶ γνωρίζων προσωπικῶς πάντας τοῦ ὑψηλοῦ κόσμου τοὺς ἀνθρώπους. Ἀποκαλύπτεται συχνὰ πρὸς τὰς κυρίας καὶ κυρίους τοὺς καθημένους ἐντὸς τῶν διερχομένων ἁμαξῶν; αὗται δὲ

ἀνταποδίδουσι τὸν χαιρετισμὸν νομίζουσαι ὅτι εἶναι τις γνώριμός των, ἢ τὸν ἀνταποδίδουσιν εὐτυχεῖς ὅτι δύνανται ν' ἀνταποδώσωσι χαιρετισμὸν πρός τινα ἀντὶ ὡς ὅλως ἄγνωστοι νὰ ἁρματηλατῶσι ἐν μέσῳ τῶν τοσούτων χιλιάδων ψυχῶν τῆς πανηγύρεως. Ὁ εὐγενὴς Αὐστριακὸς τέλος κερδίζει τὴν ἐμπιστοσύνην, τῶν τεσσάρων κυριῶν καὶ λαμβάνει πρόσκλησιν νὰ ἐπισκεφθῇ τὴν οἰκογένειαν Τούμλιν-Σμίθ, δέχεται καὶ ἀναχωρεῖ κατεσπευσμένως, διότι εἶναι προσκεκλημένος εἰς γεῦμα καὶ ὀφείλει ν' ἀπέλθῃ εἰς τὴν κατοικίαν του νὰ ἐνδυθῇ

— Τὶ εὐγενὴς Βαρῶνος, λέγει ἡ μία ἅμα ἀνεχώρησεν.

— Πρότυπον ἑνὸς διακεκριμένου ξένου ἀποκρίνεται ἡ ἑτέρα.

— Ἀνὴρ τοῦ κόσμου καὶ ἀνὴρ ὡραῖος, λέγει ἡ πρωτότοκος, ἧς τὰ βλέμματα ὁλονὲν τὸν παρηκολούθουν ἐντὸς τοῦ πλήθους μέχρις ὅτου ἔγινεν ἄφαντος.

— Εἶναι μία καλὴ γνωριμία.... τίς εἶδεν κορίτζια, προσέθηκεν ἡ μήτηρ μετ' εὐχαριστήσεως ἠθικῆς. Καιρὸς ν' ἀναχωρήσωμεν. Ἐδίθ, τί ὥρα εἶναι, κύτταξε τὸ ὡρολόγιόν σου.

— Μπὰ Μαμά, τὶ ἔγεινε τὸ ὡρολόγιόν μου!.... Βεβαίως τὸ εἶχον μετ' ἐμοῦ ὅτε ἐξήλθομεν τῆς οἰκίας.

— Περίεργον λείπει καὶ τὸ ἰδικόν μου.,.. ὦ Λόρ! εἶναι δυνατόν!

— Μὴν ἐχάσατε τὸν νοῦν σας κορίτζια! λέγει ἡ μήτηρ θέτουσα τὴν χεῖρα εἰς τὸν θύλακά της.... Νάτα δά! λείπει καὶ ἀπ' ἐμὲ τὸ βαλάντιόν μου! εἶχον ἐντὸς τούτου δύο πεντόλιρα γραμμάτια καὶ τέσσαρας λίρας.... ὦ Λόρ! ἐγερθεῖσα κάτωχρος ἔκραξεν ἡ Μίστρες Τούλμιν Σμίθ.

— Εἶναι δυνατόν!..., ὁ Βαρῶνος Βαλενστάην.... ἅ! κάποιον λάθος ἀκολουθεῖ, προσέθηκεν ἡ πρωτότοκος.

— Ἀδύνατον! ἄλλος τις πρέπει νὰ εἶναι λέγει ἡ δευτερότοκος.... Ποῖος πρὸ τούτου ἐκάθητο πλησίον μου μητέρα;

— Μία γραῖα Κυρία μετὰ τῆς θυγατρός της.... ἐφαίνετο λίαν ἀξιοσέβαστος.... δὲν ἦσαν γυναῖκες....

— Περισσότερον πιστεύω Μαμὰ ὅτι ἡ ἀξιοσέβαστός σου αὕτη κυρία μᾶς ἔκλεψε τὰ πράγματά μας ἢ ὁ εὐγενὴς ἐκεῖνος Βαρῶνος. Δὲν εἶδες Μαμᾶ πῶς οἱ Λόρδοι καὶ αἱ Λορδέσαι τὸν ἐχαιρέτων

ΛΟΥΚΑΣ ΡΑΛΛΗΣ

μετὰ τοσαύτης οἰκειότητος ἐκ τῶν ἁμαξῶν, ἔκραξεν ἡ πρωτότοκος.

— Ἔλθετε νὰ φύγωμεν κορίτσια, τὸ Πάρκον μᾶς κοστίζει σήμερον τοὐλάχιστον πεντήκοντα λίρας. Διὰ ἓξ μῆνας δὲν σᾶς φέρω πλέον εἰς τὸ ἐπάρατον τοῦτο Πάρκον! Ἐδῶ δὲν πιάνονται οἱ γαμβροί, εἶπεν ἡ ταλαίπωρος μήτηρ, ἥτις φαίνεται ἐζήτησε πρώτην φορὰν τὴν ἡμέραν ἐκείνην νὰ δοκιμάσῃ τὴν τύχην τῶν θυγατέρων της ἐν τῷ Πάρκῳ.

Ἐν τούτοις ὁ Βαρῶνος Βαλεστάκη ἦτον ὁ πολυώνυμος Ἄγγλος Τζὼν Οὐάλλερ, Τὼμ-Πίρς, Τζὰρλς-Δάμ, Φράνσης-Γρέη, Κόμης Ζαρνάκ, Μαρκέσιος Βολδέρος κ.τ.λ., κ.τ.λ. περίφημος μαθητὴς τοῦ Ἑρμοῦ πρὸ καιροῦ ἐξησκημένος εἰς τὴν τέχνην του καὶ καλὴν ποιήσας χρῆσιν αὐτῆς ἐν Λονδίνῳ, Παρισίοις καὶ Βιέννῃ. Πολύγλωττος, εὐειδὴς καὶ καλῆς συμπεριφορᾶς ἐπὶ τέλους συνελήφθη, δι' ἄλλην τῆς αὐτῆς φύσεως κλοπήν. Ἀγνοοῦμεν ἂν ἐτελείωσεν ἔτι τὴν πολυετῆ ποινήν του.

Ἡ Πανήγυρις τῆς Ματαιότητος!

Οἱ σπερμοφόβοι ἢ οἱ λεπτοσοφισταὶ Κύριοι καὶ οἱ πραγματοδίφαι ἢ αἱ πολυπράγμονες καὶ φλύναφαι Κυρίαι, οἱ φοιβολῆπται, αἱ πολυμήχανοι, οἱ σπάταλοι καὶ οἱ φειδωλοί, οἱ θηλυκτόνοι καὶ καὶ αἱ ἀνδροκτόνοι, οἱ φιλεύσπλαγχνοι καὶ αἱ ἀπαθεῖς μετὰ τῶν εὐθύμων, οἱ φιλόψογοι καὶ οἱ ἐλεεινολόγοι, οἱ ὑποχονδριακοὶ καὶ μελαγχολικοί, πάντες οἱ ἀλληλόμαχοι χαρακτῆρες ἐκ τῶν περάτων τῆς ἑκατομμυριούχου ταύτης κοσμοπόλεως καταρρέουσιν ἐν τῇ ποικίλῃ Στοᾷ εἰς τὸ Κυνόσαργες καὶ ἐπὶ τοῦ Κεραμικοῦ τοῦ νεωτέρου πολιτισμοῦ φιλοσοφοῦντες, μολονότι ἐξ ἐπαγγέλματος δὲν ἀντιπροσωπεύουσι πλέον τὰς διαφόρους αἱρέσεις τῆς φιλοσοφίας. Αὗται ἄλλοτε ἦσαν ἀληθῆ ἐπαγγέλματα, σήμερον δὲν εἶναι ἢ κρύφιον φρόνημα. Πόσοι οἱ σκεπτικοὶ Πύρρωνες ἐνταῦθα οἱ ἐν σιγῇ θεωροῦντες τὸ μέγα ζωντανὸν πανόραμα ἐκτυλισσόμενον μεγαλοπρεπῶς ἐνώπιόν των ἄγνωστοι πρὸς τοὺς λοιπούς, ἄγνωστοι καὶ πρὸς τοὺς παρ' αὐτοῖς καθημένους ἀφώνους στωϊκοὺς Ζήνωνας; ἢ Θέωνας ἢ τὴν εὐφυᾶ Ὑπατίαν.

Ἡ Πανήγυρις τῆς Ματαιότητος!

Διέρχονται ἐνώπιόν σου οἱ σημερινοὶ Ἀριστοτέλαι, Ξενοκράται,

3

καὶ Θεόφραστοι, οἱ σήμερον περιπατητικοὶ φιλόσοφοι, πλὴν οὐδεὶς γνωρίζει τοὺς τοιούτους οὔτε οἱ ἴδιοι ἐπιθυμοῦσιν οἱ ἄλλοι νὰ τοὺς γνωρίζωσι. Τὸ ἐπάγγελμα δὲν εἶναι πλέον τοῦ συρμοῦ. Αἱ ἰδέαι παρίστανται ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ, αἱ ἰδέαι ὀφείλουσι νὰ ὑποχωρῶσιν ἐνώπιον τῶν συρμῶν τοῦ πλούτου καὶ τῆς σημερινῆς συμπεριφορᾶς. Οὔτε ὁ Γελασῖνος Δημόκριτος ὁ ἐμπαίζων τὴν ματαιότητα τῶν ἀνθρώπων, οὔτε ὁ Ἡράκλειτος ὁ θεωρῶν τὰ ἀνθρώπινα «Οἰζυρὰ καὶ δακρυώδεα καὶ οὐδὲν αὐτῶν μὴ ἐπίκηρον» τολμῶσι πλέον νὰ ἐκφράσωσιν ὑψηλοφώνως εἰς ἐπήκοον πάντων τὰς τοιαύτας φιλοσοφικὰς ἰδέας, διότι οἱ περιεστῶτες ἤθελον τὰς ἀποδώσει ἀναντιρρήτως εἰς τὸ γλίσχρον τοῦ βαλαντίου των καὶ οὐχὶ εἰς τὴν ἀληθῆ ἔμπνευσιν τῆς ψυχῆς των. Οἱ Ἐπικούρειοι εἶναι οἱ πρωτεύοντες τῶν σημερινῶν φιλοσόφων οἱ μᾶλλον θαυμαζόμενοι, ἀναγνωριζόμενοι καὶ ζηλευόμενοι ὑπὸ τῶν ἑκατομμυρίων τοῦ δεκάτου ἐννάτου αἰῶνος, τὰ δὲ γεύματα αὐτῶν ὑπὸ τοῦ τύπου λεπτομερῶς περιγράφονται. Ὁ δὲ θανάσιμος ἐχθρὸς τούτων ὁ στωϊκός, λέγομεν, τῆς Κιλικίας Χρύσιππος ἤθελε καταδιωχθῇ καὶ ἀποδιωχθῇ μακρὰν τῶν πυλώνων τῆς Πανηγύρεως τῆς Ματαιότητος, ἂν διὰ μίαν στιγμὴν ἐπεχείρει ἀνανέωσιν τῶν κατὰ τῶν ἐπικουρείων προσβολῶν του.

Ὁ ἀνδρῶν πάντων σοφώτατος Σωκράτης ἐνταῦθα εἶναι ἀόρατος, ἂν οὐδὲν φέρῃ ἐπίχρυσον καὶ ἐπιδεικτικὸν πρὸ τῆς φιλοσοφίας του εἰς τὸν νῦν πολιτισμόν. Ἡ σοφία καὶ ἡ φρόνησις ἄνευ πλούτου καὶ ἐπιδείξεως ἐνταῦθα οὔτε ἀξίαν τινὰ ἔχουσιν, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ δὲ γίνονται σπανίως γνωσταί. Ἡ Κυρηναϊκὴ σχολὴ τοῦ Ἀριστίππου, ἡ Ἰονικὴ τοῦ Θάλητος ἐνταῦθα εἰσὶ νεκραὶ καὶ ἄγνωστοι, ἀλλ' ἡ Πλατωνικὴ ἐπιστήθιος ὀπαδὸς σήμερον τῆς Ἐπικουρείου εἶναι τοῦ συρμοῦ πρὸς ἀμφότερα τὰ γένη.

Ἡ Πανήγυρις τῆς Ματαιότητος!

Ἐνταῦθα ὁ Ἔφορβος Πυθαγόρας καὶ ὁ Ἀκραγαντῖνος Ἐμπεδοκλῆς βλέπουσιν ὀφθαλμοφανῶς φρικτὸν ναυάγιον τὴν κενοδοξίαν καὶ τὰς τεραστίας δοξασίας των. Ἐντὸς τῆς λίμνης τοῦ ὑλισμοῦ τοῦ Χάϊτ-Πάρκ οἱ Πυθαγόριοι ἀδύνατον νὰ περιαγάγωσι τὸ φιλοσοφικὸν πορθμεῖόν των.

Μύριοι οἱ Ἐμπεδοκλεῖς τοῦ Λονδίνου οἱ μὴ πηδῶντες ἐντὸς τοῦ κρατῆρος τῆς Αἴτνης, οἱ λαγχάνοντες ὅμως τὸν θάνατον, διχοτομοῦντες τὸν λάρυγγά των, καὶ ὅμως μὴ ἀποθανατιζόμενοι, τοὐναντίον χαρακτηρίζονται ὡς παράφρονες. Ὁ δὲ Ἀλεκτρύων Πυθαγόρας δύναται ἔτη ὁλόκληρα νὰ διδάσκῃ πρὸς πεντήκοντα πένητας Μικύλλους τοῦ Λονδίνου, ὅτι ἡ βελτίστη πενία εἶναι προτιμωτέρα τοῦ ἐνώπιόν των πλούτου, ὅτι οὗτοι οἱ πένητες εἶναι εὐδαιμονέστεροι τῶν ἐπὶ τῶν ὡραίων ἁρμαμαξῶν, διαβαινόντων ἡγεμόνων καὶ δουκῶν χωρὶς ποτὲ νὰ τοὺς καταπείσῃ εἰς τοῦτο. Οἱ περὶ χρυσοῦ λόγοι τοῦ Πινδάρου « ἄριστον μὲν ὕδωρ, ὁ δὲ χρυσὸς αἰθόμενον πῦρ ἅτε διαπρέπει νυκτὶ μεγάνορος ἔξοχα πλούτου » εἶναι τὸ ὄνειρόν των. Ὁ πατὴρ τῆς φιλοσοφίας ταύτης δύναται νὰ νουθετῇ ἀπὸ πρωΐας μέχρι νυκτὸς τὰς μυριάδας τῶν πενήτων τῆς Ἀγγλίας τῶν θεωμένων τὴν Πανήγυριν ταύτην τῆς Ματαιότητος, φέρῃ δὲ πρὸς αὐτοὺς παραδείγματα πῶς οὗτος ὁ διὰ τῆς μετεμψυχώσεως μεταβὰς εἰς τὸ λαμπρὸν σῶμα τῆς Μιλησίας Ἀσπασίας εἰς ἐκεῖνο ἑνὸς βασιλέως καὶ μετὰ ταῦτα εἰς ἑνὸς πένητος καὶ ἐκεῖθεν εἰς ἑνὸς σατράπου, ἔπειτα εἰς τὸ τοῦ ἵππου, κολοιοῦ, βατράχου καὶ ἄλλων μυρίων ζώων καὶ ἀνθρώπων δοκιμάσας δὲ πάσης ψυχῆς καὶ καρδίας τὰς ἐντυπώσεις καὶ αἰσθήματα καὶ εὑρὼν τὴν τοῦ πένητος τὴν ἐξοχωτέραν καὶ ἀξιολογωτέραν, δύναται ν' ἀποδείξῃ ἐμπράκτως τοῦτο, ὁδηγῶν αὐτοὺς ἀοράτως ἐντὸς τῶν ἰδίων μεγάρων τοῦ πλουσίου Σίμωνος, ἢ τοῦ παμμούχου Εὐκράτους, ἵνα ἐκεῖ ὀφθαλμοφανῶς ἴδωσι τὰ κρύφια μαρτύρια τοῦ πρώτου, καὶ τὴν καταπυγοσύνην καὶ μὴ ἀνθρωπίνην ἀσέλγειαν τοῦ δευτέρου, καὶ τὴν μοιχείαν τῆς γυναικός του μετὰ τοῦ μαγείρου της, χωρὶς ὅμως ποτὲ νὰ τοὺς καταπείσῃ, ὅτι ἡ ἐνάρετος αὐτῶν πενία εἶναι προτιμωτέρα δι' αὐτοὺς τοῦ πλούτου τῶν τοιούτων.

Ὁποῖον πανόραμα φυσιογνωμιῶν καὶ προσωπογραφιῶν ἡ πανήγυρις αὕτη τῆς Ματαιότητος!

Οἱ ὀρθογράφοι, οἱ καλλιτέχναι τοῦ αἰῶνος, οἱ γελοιογράφοι, οἱ κρημνογράφοι, οἱ μιμογράφοι καὶ οἱ κόβαλοι, οἱ ἀντιγραφεῖς λέγομεν τῆς κοινωνίας, οἱ γελωτοποιοὶ καὶ μιμόβιοι τῶν θεάτρων

ἀρύονται ἐκ τοῦ πελάγους τούτου τῆς ἀνθρωπότητος τὴν ἡμερησίαν ἢ νυκτερινὴν ὕλην, ἥτις διασκεδάζει, διδάσκει καὶ ἠθικοποιεῖ διὰ τοῦ τύπου καὶ τῶν δραμάτων τὴν ἐπαύριον τὸν Ἀγγλικὸν λαόν. Ἐνταῦθα φιλοσοφῶν ὁ μικρὸς ἄνθρωπος αἰσθάνεται ἑαυτὸν μέγαν καὶ ἐριαύχενα ἀρκεῖ μόνον νὰ ἔχῃ καλὸν ἐξωτερικὸν καὶ νὰ διαμένῃ ἄγνωστος, ἐνῷ ὁ μετρίου ἐξωτερικοῦ καὶ γνωστὸς ἐν τῷ κυκεῶνι τούτῳ ἐκμηδενίζεται, ὁ δὲ ἄσχημος καίτοι μέγιστος εἰς οὐδὲν λογίζεται. Οὐδεμιᾶς δὲ ὑπαρχούσης διακρίσεως ὁ ὡραῖος καὶ καλοενδεδυμένος ἐργάτης ἐκλαμβάνεται ὡς δοὺξ καὶ τ'ἀνάπαλιν.

Ὁ μισάνθρωπος Τίμων, τὸ μέγα ὄφελος τοῦ γένους, τὸ ἔρεισμα τῶν Ἀθηνῶν, τὸ πρόβλημα τῆς Ἑλλάδος, ὡς τὸν ἐκάλει ὁ Δημέας, ἤθελε διασυρθῇ παρὰ τῶν χωροφυλάκων, ὡς μέθυσος εἰς τὰς φυλακάς, ἂν ἤθελε σταθῇ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ περιπάτου καὶ στεντορίᾳ τῇ φωνῇ τολμήσει νὰ κράξῃ πρὸς τοὺς λαμπροενδεδυμένους ἐν τῇ πανηγύρει τῆς Ματαιότητος, ὅ,τι ποτὲ πρὸς τοὺς ἐκκλησιαζομένους Ἀθηναίους εἶπεν δηλ. ἔχω τὴν συκῆν μου εἰς τὴν διάθεσίν σας δι' ὅσους ἐξ ὑμῶν ἐπιθυμῆτε ν' ἀπαγχονισθῆτε.

Οἱ κυνικοὶ Κράτης, Μένιππος καὶ Διογένης ἤθελον μετὰ λακτισμῶν ἀποδιωχθῇ ἐκτὸς τοῦ περιβόλου τῆς πανηγύρεως, ἂν ἤθελον ἀποτανθῇ διὰ τῆς ἀρεστῆς τότε κυνικῆς των φιλοσοφίας πρὸς τοὺς σήμερον ἀνθρώπους τοῦ ἐλευθέρου τούτου ἐδάφους. Τίς Διογένης σήμερον δύναται νὰ προσεγγίσῃ τοὺς ὑπερκαλλωπιζομένους νέους ἢ τοὺς ψιμμυθιομένους καὶ βεβαμμένους γέροντας, ὧν ὁ γελοῖος παραφυκισμὸς διεγείρει ἐμετὸν καὶ κράξῃ πρὸς αὐτοὺς « Εἰ μὲν πρὸς ἄνδρας ἀτυχεῖς, εἰ δὲ πρὸς γυναῖκας ἀδικεῖς». Καὶ ὅμως οἱ δημαγωγοὶ Κλέωνες ἔχουσιν εὐρύτερον στάδιον. Τὸ Χάϊτ-Πάρκ συχνὰ βλέπει χιλιάδας ὄχλου ἐνταῦθα παρακολουθοῦντος καὶ ἀκροαζομένου τούτων ἄνευ τῆς ἐπεμβάσεως τῶν χωροφυλάκων. Ὁ Παράδεισος οὗτος εἶναι συγχρόνως ἡ ἐκκλησία παντὸς δόγματος θρησκευτικοῦ.

Ἡ Πανήγυρις τῆς Ματαιότητος!

Ἔχει καὶ ἑτέραν πλευράν, ἣν ἡμεῖς διὰ τὸ εὐφωνότερον καλοῦμεν τὴν Τερπνὴν Δενδροστοιχίαν, ὡς πραγματικῶς εἶναι, ἐν ᾧ οἱ Ἄγγλοι ὀνομάζουσιν αὐτὴν ξενοτρόπως τὸ *σάπιο στενόν*.

Ἐν τῇ δενδροστοιχίᾳ ταύτῃ μόνον οἱ ἔφιπποι περιφέρονται ἐπὶ μαλακοῦ ἐδάφους. Ἑκατοστύες Κυριῶν καὶ Κυρίων παρακολουθούμεναι ὑπὸ τῶν ὑπηρετῶν ἐνταῦθα καλπάζουσι. Καὶ ἐνταῦθα ἔξωθεν τῶν φραγμῶν ἔνθεν καὶ ἔνθεν κάθηνται πάλιν ἐπὶ τῶν καθισμάτων ἢ περιπατοῦσι πεζῇ χιλιάδες κομψοενδεδυμένων ἀμφοτέρων τῶν γενῶν θαυμάζοντες τοὺς ὡραίους ἵππους καὶ τὰς ἱπποδάμους ἀμαζόνας. Εἶναι ἐξαιρέτως διασκεδαστικὸν ν' ἀκροάζηταί τις ἀπὸ ὁμάδος εἰς ὁμάδα τὰς παρατηρήσεις τούτων περὶ τῶν φυσιογνωμιῶν, τῶν χαρακτηριστικῶν καὶ τῶν ἐνδυμασιῶν, περὶ τοῦ τρόπου τοῦ ἱππεύειν καὶ τῶν ἵππων τῶν ἐνώπιόν των διερχομένων ἱππέων. Οἱ εὐφυεῖς διάλογοί τινων τούτων καθ' ἑκάστην χορηγοῦσιν ὕλην διὰ τὰς κωμῳδίας, σατύρας, μυθιστορήματα, πρὸ πάντων δὲ τὰς γελοιογραφικὰς ἐφημερίδας. Πάνσεπτος Κυρία γνωρίζει ποία εἶναι ἐκείνη ἡ Μαρκησία ἡ χαλιναγωγοῦσα τὸν ἵππον της τόσῳ ἐπιτηδείως, ὅσῳ καὶ τὸν ἴδιόν της σύζυγον. Γινώσκει τὴν ἱστορίαν τῆς ἀμαζόνας, πόθεν ἐξῆλθε μέχρι τοῦ πῶς ἀνέβη ἐπὶ τοῦ ἐφιππίου της. Εἷς γέρων λευκόθριξ, πρότυπον καθαριότητος καὶ Ἄγγλου Τζέντλεμαν διηγεῖται οὐχὶ μακρὰν ἀνέκδοτα δι' ἑτέραν καλπάζουσαν Σαυρομάτιδα ἢ διὰ τὴν πολεμικὴν Ἱππολύτην, ἥτις, ἂν καὶ καπναπώλου θυγάτηρ ἐγένετο Λαίδη Τ...., εἰς δὲ τὴν ἐρώτησιν τίς ἐστιν ὁ λαμπρὸς ἱππεὺς ὁ ἱπτάμενος ἐνώπιόν των καὶ συνδιαλεγόμενος μετὰ τοῦ Ναυάρχου Ῥὼς ἐκτυλίσσει μετὰ θαυμασίου σαρκασμοῦ τὰς περιπετείας ἐν τῷ Ἄστει πλουσίου ψηφοπαίκτου, ὅστις πρὸ ἓξ μόνον μηνῶν ἁπλοῦς ὑπηρέτης τοῦ ξενοδοχείου τοῦ Κλάϊν, τῆς Φίνσβουρη τοῦ Λονδίνου ἐθησαύρισε πεντήκοντα χιλιάδας λίρας εἰς τὸ χρηματιστήριον, ἤδη δὲ διώκει πολυτάλαντον νύμφην καὶ συγχρόνως τιτλοῦχον. Οἱ γέλωτες τότε καὶ οἱ καγχασμοὶ συνοδεύουσιν ἀναχωροῦντα τὸν πτερωτὸν ἱππέα μέχρι τῶν περάτων τῆς Τερπνῆς Δενδροστοιχίας. Ἀλλ' ὅταν ἄμωμος, ἁγνή, ἀληθῶς ἄθικτος ἀνωτάτης καὶ γνωστῆς καταγωγῆς κυρία διέλθῃ ἐνώπιον αὐτῶν, ἧς ὁ σύζυγος ἔχει ὑψηλὸν πολιτικὸν ἢ στρατιωτικὸν βαθμὸν ἢ ἱστορικὸν ὄνομα, τότε ἀκούει τις τὴν τρομερὰν ἀνάλυσιν τῶν κλάδων τῶν δύο δένδρων ἀμφοτέρων τῶν οἰκογενειῶν τῶν γαμικῶς περι-

πλεχθεισῶν πρὸ αἰώνων ἵνα φέρωσιν ἐν τῷ κόσμῳ τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ἀξιοθαύμαστον ζεῦγος. Ποῦ ἐνθυμοῦνται, ποῦ γνωρίζουσιν, ποῦ λαμβάνουσι καιρὸν μεταξὺ τοσούτων καὶ τηλικούτων σπουδαιοτέρων καὶ σοβαροτέρων τοῦ κόσμου συμβάντων καὶ μεριμνῶν νὰ σπουδάσωσι καὶ ἀναμιμνήσκωσιν ἑκάστης τοιαύτης οἰκογενείας τὴν γενεαλογίαν εἶναι ἀπορίας ἄξιον. Ἀκούει τίς τότε τινὰ μεταξοπεριβεβλημένα γραΐδια ἢ τινὰ χάσκαν καὶ ἠδυπαθῆ Πρέπιν ἐμφαντικῶς διηγούμενον πῶς ὁ Ἀβραὰμ ἐγέννησε τὸν Ἰσαάκ, ὁ Ἰσαὰκ τὸν Ἰακώβ, ὁ Ἰακὼβ τὸν Ἰούδαν καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ, Ἰούδας δὲ τὸν Φαρὲς καὶ τὸν Ζαρὰ ἐκ τῆς Θαμόρ, ὁ Φαρὲς τὸν Μίστερ Νάσχ, ὁ Μίστερ Νάσχ τὸν Μίστερ Σμίθ, ὁ Μίστερ Σμὶθ τὸν Μίστερ Βράουν, ὁ Μίστερ Βράουν τὸν Σὶρ Ἰσαὰκ Γκρήν, ὁ Σὶρ Ἰσαὰκ Γκρὴν τὸν Λόρδον Ἰακὼβ Χάουερδ καὶ τὴν Μηλέδην Ῥεβέκκαν Σώμερσετ, ὁ Λόρδος Ἰακὼβ Χάουερδ τὸν ἱλαρὸν Δοῦκα Μπάτερφλαϊ καὶ τὴν Μηλέδην Ῥεβέκκαν Σάμερσετ, ἐκ τινος δὲ τῶν πολυαρίθμων ἐπιφανῶν ἀπογόνων τούτων κατήγετο τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ζεῦγος τὸ φέρον εἰς τὰς φλέβας του τὴν ἰχῶρα τῆς Ἀγγλικῆς ἀριστοκρατίας καὶ οὐχὶ τὸ αἷμα τοῦ ὑπὲρ ἡμῶν θυσιασθέντος θεανθρώπου μολονότι καὶ ὁ Ἰησοῦς κατήγετο ἐκ τοῦ αἵματος τοῦ ἰδίου Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαάκ.

Αἴφνης διαβαίνων ἀνὴρ ἔνδοξος ἀναγνωρίζεται ὑπὸ τοῦ κυρίου Τέϋλορ. Ὁ κύριος Τέϋλορ διὰ τῆς ἠλεκτρικῆς του γλώσσης ἀφοῦ τὸν χαιρετίσει μετ' οἰκειότητος καὶ χειρονομίας ὅπως ἀναβιβασθῇ ὁ ἴδιος εἰς τὸν νοῦν τῶν περιεστώτων ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἐπιπέδου, ἐφ' οὗ πατεῖ ὁ ἔνδοξος οὗτος βροτός, ψιθυρίζει τ' ὄνομά του καὶ τότε αἱ ἐγγὺς Κυρίαι καὶ Κύριοι προσηκόνονται μικρὸν ἐκ τῶν καθισμάτων αὐτῶν, ἐκείνου προχωροῦντος, ὅπως ρίψωσι ροπὴν ὀφθαλμοῦ εἰς τὰ νῶτα του, διότι τὰ ἔμπροσθεν χαρακτηριστικὰ τοῦ προσώπου του δὲν εἶναι πλέον ὁρατὰ ἢ εἰς τὰ πορρωτέρω καθήμενα πλήθη, ἅτινα μὴ γνωρίζοντα αὐτὸν ἐπιτρέπουσι νὰ διαβῇ ὡς οἱ κοινοὶ τῶν ἀνθρώπων.

Ἡ Πανήγυρις τῆς Ματαιότητος!

Παρουσιάζεται τέλος ἡ λίμνη Ὀφεοῦσα ὁμοία τῇ νεκρᾷ θαλάσσῃ τῶν ἁγίων τόπων ἀκύμαντος καὶ στιλπνή, ὡς κάτοπτρον,

ἄνευ ἰχθύων καὶ ὀστράκων ἐμπεριέχουσα νησίδια καὶ πολλὰς λέμβους. Ἐνταῦθα οἱ παῖδες παίζουσι μὲ τὰ μικρὰ πλοιάριά των καὶ ἄλλοι μὲ τοὺς κύνας αὐτῶν, τοὺς ὁποίους πέμπουσιν εἰς τὸ ὕδωρ, ὅπως κομίσωσι τὴν ῥάβδον των ἢ ξυλάρια. Ἐνταῦθα ἐξ ἀμφοτέρων τῶν ὀχθῶν τῆς ἑλισσομένης λίμνης ἐκ μήκους περίπου δύο ἀγγλικῶν μιλίων κάθηνται ἢ περιδιαβάζουσι τροφοὶ μὲ τὰ νήπια τῶν κυρίων των, ὑπηρέτριαι, ὑπηρέται, ἄεργοι, ἢ ὀκνηροὶ πολλοὶ μὴ εἰδότες οὔτε πόθεν θὰ πορισθῶσι τὸν ἄρτον τῆς ἡμέρας, πλὴν οἵτινες ἔρχονται ἐνταῦθα ὅπως συμμερισθῶσι διὰ τῆς αὐτῆς κοινοκτημοσύνης τὰς ἡλιακὰς ἀκτίνας. Ἐνταῦθα ἔρχονται ἐπίσης ἀπομεμονωμέναι ὑπερήφανοι εὐειδεῖς κυρίαι, αἵτινες μὴ ἔχουσαι τὴν ἀνάλογον ἐνδυμασίαν ὅπως περιδιαβάσωσι μεταξὺ τοῦ σμήνους τοῦ συρμοῦ, βλέπουσι μακρόθεν τούτους μετὰ σκέψεως καὶ βεβιασμένου φιλοσοφικοῦ βλέμματος, διασκεδάζουσι δὲ ἐνίοτε ῥίπτουσαι ψυχία τινὰ ἄρτου πρὸς τὰς χῆνας, τοὺς κύκνους, τὰς νήσσας ἢ τὰς ὑδροόρνιθας τῆς λίμνης.

Πόσοι κοσμοπαθεῖς δὲν ἐπιθυμοῦσι νὰ ἐνταφιάσωσιν ἑαυτοὺς ἐντὸς τῶν ἠρέμων ὑδάτων τῆς Ὀφεούσης ὅπως μὴ βλέπωσι τὴν ψηλαφητὴν ἀνισότητα τοῦ κόσμου ἐκείνου; ἀλλὰ καὶ ἡ παραμυθία αὕτη ἐνταῦθα ματαιοῦται, διότι ἵσταται ἕτοιμον σῶμα ὁλόκληρον φιλανθρώπων νὰ ὁρμήσῃ νὰ τοὺς ἐξαγάγῃ ἐκ τοῦ ὕδατος. Οὔτε τὴν παραμυθίαν τοῦ θανάτου δύνανται ἐν τῇ πανηγύρει ταύτῃ τῆς ματαιότητος νὰ ἐλπίσωσι, διότι ἡ καλουμένη Φιλανθρωπικὴ Ἑταιρία εὑρίσκεται ἐνταῦθα κατεσκηνωμένη ἔχουσα τὰς σωτηρίους λέμβους της, τ' ἄγκιστρα, τοὺς κάμακας καὶ πᾶν ἐν γένει ἀναγκαῖον, ὅπως σὲ ἐξαγάγῃ ζῶντα ἅμα σὲ ἴδῃ σκοποῦντα ν' ἀποχαιρετίσῃς τὸν βίον διὰ τοῦ τρόπου τούτου.

Τὴν Πανήγυριν τῆς Ματαιότητος θεωρεῖ μὲ ὑπερήφανον βλέμμα εἷς ὀρειχάλκινος κολοσσιαῖος Ἀχιλλεὺς ἀναπεπταμένην ἔχων τὴν ἀσπίδα ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ βραχίονος καὶ γυμνὸν τὸ ξίφος ἐν τῇ δεξιᾷ, ὡς νὰ ἐπρόκειτο νὰ μονομαχήσῃ μὲ τὸν Ἕκτορα. Τὸ ἡρῷον τοῦτο ἀνιδρύθη πρὸς τιμὴν τοῦ Δουκὸς Οὐελλιγκτῶνος καὶ τῶν ἀνδρείων του ἐν ὅπλοις ἀδελφῶν. Κατεσκευάσθη δὲ ἐκ τοῦ μετάλλου τῶν πυροβόλων τῶν λαφυραγωγηθέντων ὑπὸ τῶν Ἀγ-

γλων εἰς τὰς νίκας των τῆς Σαλαμάγκας, Βικτωρίας, Τουλούζης καὶ Οὐατερλώ.

Κατὰ τὰς θερινὰς ἡμέρας, ὅτε ὁ καύσων τοῦ ἡλίου καθιστᾷ τὴν πέριξ τοῦ ἡρώου χλόην θερμήν, δύναταί τις νὰ ἴδῃ ὑπὸ τοὺς πόδας τοῦ Ἀχιλλέως τούτου πλείστους ἀστέγους ἐπὶ τοῦ ἐδάφους κοιμωμένους καὶ ῥογχίζοντας καθ' ὃν χρόνον ἡ ματαιότης δι' ὅλης τῆς μεγαλοπρεπείας της, ὡς ἀτελεύτητον πανόραμα, παλινδρομικῶς κινεῖται πεζῇ, ἔφιππος ἢ ἐπὶ ὀχημάτων ἐνώπιον τοῦ Ἀχιλλέως τούτου. Ἐκτάδην καὶ πρηνεῖς κείμενοι οὗτοι πρὸ ποδῶν του ὁμοιάζουσιν ὡς Τρῶες πεσόντες ἐν τῇ μάχῃ ὑπὸ τῆς ῥομφαίας τοῦ Πηλείδου. Οἱ δυστυχεῖς οὗτοι ποιοῦσι τὴν ἡμέραν νύκτα, καθότι τοῦ παραδείσου τούτου κλειομένου μετὰ τὸ μεσονύκτιον, οἱ ἄστεγοι οὗτοι κατ' ἀνάγκην περιφέρονται εἰς τὰς ὁδοὺς τὸ ἐπίλοιπον τῆς νυκτὸς ἢ ὁδοιποροῦσιν ἀπὸ τοῦ ἑνὸς εἰς τὸ ἕτερον ἄκρον τῆς πόλεως προσδοκῶντες, ὅτι ὁ οὐρανὸς θὰ βρέξῃ τροφὴν καὶ πόρον βίου ἀνετωτέρου τῆς χθές. Καὶ τοιούτους εὑρίσκει ὁ περιδιαβάζων ἐνταῦθα πανταχόθεν ἑκατοστύας ἐντὸς τοῦ πάρκου καὶ ἐπὶ τῶν ἑδωλίων. Ποσάκις τις δὲν βλέπει νέαν εὐειδῆ μὲ εὐγενῆ χαρακτηριστικὰ ἀλλὰ πελιδνὴν καὶ λειπόσαρκον, πενιχρώτατα ἢ καὶ ὑπὸ ῥακῶν περιβεβλημένην, κοιμωμένην βαθέως ἐπὶ ἑδωλίου, ὅπως παραμυθήσῃ πόνους καὶ ἀσιτείαν βίου ταλαιπώρου! Ποσάκις ἐπὶ τοῦ ἰδίου ἑδωλίου εἰς τὸ πλευρὸν αὐτῆς ἑτέρα γυνὴ τάξεως ἀνετωτέρας βυθισμένη ἐν τῇ ἀναγνώσει ποιήματος ἢ μυθιστορήματος ἢ ἐφημερίδος τινὸς τοῦ Λονδίνου ἢ τοῦ περιοδικοῦ «Κήρυκος τῶν οἰκογενειῶν» μετ' ἀπαθείας τοῦ στωϊκωτέρου ἢ κυνικωτέρου φιλοσόφου ἀδιαφοροῦσα διὰ τὴν λιμοκτονοῦσαν παρὰ τῷ βραχίονι αὐτῆς βλέπει αὐτὴν ὡς καὶ τὸ ἐνώπιόν της ἐρχόμενον, διερχόμενον καὶ παρερχόμενον ποικίλον καὶ μοναδικὸν πανόραμα! Ἀδιαφορεῖ μετὰ ψυχρᾶς ἀπαθείας ἡ ἀναγνώστρια αὕτη τῶν ποιήσεων καὶ μυθιστορημάτων ἀπέναντι τῆς πραγματικότητος διὰ τὴν ἐπὶ τοῦ ἰδίου αὐτῆς ἑδωλίου θνήσκουσαν πενίαν!

Ἐμπεριλαμβάνονται τέλος ἐντὸς τοῦ Πάρκου τούτου οἱ κῆποι τῆς Κενζιγκτῶνος, ἐντὸς τῶν ὁποίων εὑρίσκεται τὸ ἀρχαῖον εὐ-

ρύχωρον βασιλικὸν ὁμώνυμον παλάτιον, ὅπερ πρὸς πᾶν ἕτερον ὁμοιάζει ἢ πρὸς ἀνάκτορον. Οἱ κῆποι οὗτοι, ἐν οἷς ἡ ὀφιοειδὴς λίμνη ἐξελίσσεται πρὸς τὸ τέρμα της, ὅθεν διὰ πηδάκων καὶ μαρμαρίνων μορφῶν ἀνατινάσσεται ἢ ἀναβρύει τὸ ὕδωρ καὶ δι' ἐξαισίου ῥωμαντικότητος σχηματίζει τὰς χαριεστάτας πηγὰς καὶ καταράκτας, οἱ κῆποι οὗτοι εἶναι ἄλσος χαρακτηριστικὸν ἕνεκα τῆς γαλήνης του. Ὅ,τι ἡ ἀῤῥεψία μιᾶς μελαγχολικῆς ψυχῆς ἀπαιτεῖ, ἐνταῦθα ἠδύνατό τις νὰ τὸ εὕρῃ. Δένδρα ὑψίκομα, στρώματα ἀνθέων εὐωδῶν καὶ σπανίων διὰ καλλιτεχνικῆς βοτανικῆς πεφυτευμένα, σκιαὶ πυκναὶ καὶ ποικίλαι, ἀπέραντοι, πράσινοι δάπιδες ἀειθαλλοῦς χλόης διακοπτόμενοι τῇ δε κακεῖσε ὑπὸ τῶν ὁμαλῶν κιτρινοχρόων ὁδῶν, εἶναι ὅ,τι αἱ Ἀλσηΐτιδες, αἱ Χλωρίδες καὶ Ἀμαδρυάδες νύμφαι ἀλλοῦ ποτε εἶχον. Ὀχήματα ἐνταῦθα δὲν ὑπάρχουσι. Πολλοὶ τῶν πεζῶν μεταβαίνουσιν ἐνταῦθα, ἵνα διασκεδάσωσι τὴν ἡμικρανίαν των, ἀποφυλαχθῶσι δὲ ἐκ τοῦ θορύβου τῶν ἁμαξῶν καὶ ἱππέων καὶ τῆς τύρβης τοῦ ἄλλου μέρους τοῦ Παραδείσου,ὃ εἴδομεν, ἢ ὅπως συναπαντήσωσιν ἐν ἡσυχίᾳ τὰς ἐρωμένας των. Ἐνταῦθα ἵσταται ἓν τῶν μεγαλειτέρων θεαμάτων τοῦ σημερινοῦ κόσμου, τὸ Μαυσωλεῖον τοῦ Πρίγγηπος Ἀλβέρτου, ὃ ἡ νέα Ἀρτεμισία δαπάνῃ ὑπερτέρᾳ τῶν τριακοσίων χιλιάδων στερλινῶν ἀνήγειρε χάριν τοῦ ἀγαπητοῦ αὐτῆς συζύγου. Τὸ ἀνίδρυσεν ἡ Βασίλισσα Βικτωρία ἐπὶ τῶν προπυλαίων τῆς Παγκοσμίου Ἐκθέσεως τοῦ 1851, ὅθεν ἵστατο τὸ κρυστάλλινον παλάτιον, ἡ πρώτη σχολὴ τῆς βιομηχανίας καὶ τῶν ὡραίων τεχνῶν, ὁ ὑπογραμμὸς τῶν ἐπιλοίπων ἐκθέσεων καὶ ἡ μέχρι τοῦ νῦν ἐντελεστέρα καὶ κορυφαία πασῶν τῶν παγκοσμίων πανηγύρεων, ἣν ὁ πολιτισμὸς ὀφείλει εἰς τὴν πρωτοβουλίαν πραγματικῶς τοῦ ἀρίστου τούτου βροτοῦ τῆς ἐποχῆς του. Εἶναι ἓν ὁλόκληρον Μουσεῖον τὸ Μαυσωλεῖον τοῦτο διὰ τὸν ἀναρίθμητον κόσμον τῶν ἀγαλμάτων του ἀπὸ τοῦ φυσικοῦ μέχρι τοῦ ὑπερφυσικοῦ μεγέθους, τῶν ἀναγλύφων του, τοῦ κεχρυσωμένου ὀβελίσκου του καὶ τῶν ἀστραπτόντων κεχρυσωμένων θόλων του. Χίλιοι θνητοὶ καθεκάστην ἵστανται, χαίνοντες καὶ θαυμάζοντες τοῦτο.

Μεταξὺ τούτων καὶ τῶν τοιούτων ἡ Βαρώνη Κίερμαν ἤρχετο νὰ

δείξῃ τὸ ἐπιβάλλον κάλλος της, χάριν ὅμως τοῦ συνταγματάρχου Καραδὸκ εἰσήρχετο ἐν τῇ πανηγύρει τῆς Ματαιότητος περιεστοιχισμένη ὑπὸ τῆς ἀρετῆς, τῆς ἐντιμότητος, τῆς παρθενίας καὶ τῆς ἀθωότητος ἑτοίμη νὰ περιπλέξῃ καὶ τὰς ἰδίας γνωριζούσας αὐτὴν καλῶς φιλινάδας της. Ἐγίνωσκε τοῦτο· διὸ ἐκάθητο ἐπὶ τῆς ἁμάξης, ὡς Αὐτοκράτειρα, ἔχουσα παρ' αὐτῇ τὰς τρεῖς εὐγενεῖς Κυρίας, ὡς ἁπλὰς Κυρίας τῆς Αὐλῆς.

Τηλικαύτη ἐστὶν ἡ πλησμονὴ τῶν ἁμαξῶν, ὥστε ἓν ὄχημα παρακολουθοῦν τὸ ῥεῦμα ἀπαιτεῖ δέκα λεπτὰ τῆς ὥρας ὅπως διατρέξῃ ἡμισείαν μόνον ὀργυιάν. Καὶ ἐν τῷ διαστήματι τῶν δέκα λεπτῶν οἱ παριστάμενοι πεζοὶ δύνανται νὰ ἐκφράσωσι δέκα ζωηρὰς παρατηρήσεις, ἃς οἱ ἐντὸς τῆς ἁμάξης ἑκόντες ἄκοντες ἀκροάζονται.

. . . .

. . . .

. . . .

. . . .

Περὶ τὴν ὀγδόην ὥραν ἡ Πανήγυρις τῆς Ματαιότητος μετεβλήθη εἰς ἄλσος ἥσυχον καὶ μελαγχολικόν. Πᾶσαι αἱ ἅμαξαι ἠφανίσθησαν, πάντες οἱ ἱππεῖς καὶ πεζοὶ ἀνεχώρησαν. Τῇδε κἀκεῖσε διέρχεται μόνον κλειστόν τι ὄχημα μετά τινων ἀπερχομένων εἰς θέατρον ἢ γεῦμα, οἵτινες διαπερῶσιν τὸν παράδεισον ἀπὸ τῆς μιᾶς πύλης εἰς τὴν ἄλλην ἵνα συντομεύσωσι τὴν ἐκ μιᾶς εἰς τὴν ἑτέραν ἄκραν τῆς κοσμοπόλεως ἀπόστασιν. Ὁ φλοῖσβος τῶν ἐκ τῆς ἑσπερινῆς αὔρας σειομένων φύλλων εἶναι ὁ μόνος ἀκουόμενος μελίβρομος ἦχος, ὅστις διακόπτεται ἐνίοτε ὑπὸ τῶν μονοτόνων γδούπων τῶν βαρέων ὑποδημάτων χωροφύλακός τινος. Πάντα τὰ καθίσματα εἶναι κενὰ εἰς τὴν διάθεσίν σου, ἐνῷ πρὸ μικροῦ δὲν ἠδύνασο νὰ εὕρῃς ἓν ἐλεύθερον ὅπως ἐπί τινας στιγμὰς ἀναπαυθῇς.

Ὁ Κ. Γουάτγουὸρθ ἦτο εἷς τῶν ὀλίγων, ὅστις ἔμεινε ῥεμβάζων ἐπὶ ἑνὸς τούτων. Ἡ ἅμαξα τῆς Λαίδης Καραδὸκ διῆλθε τοσάκις ἐνώπιόν του, ἔλεγε καθ' ἑαυτόν, καὶ ἡ Βαρώνη οὔτε ἅπαξ ἔστρεψε τὴν κεφαλὴν πρὸς τὸ μέρος τῶν πεζῶν, ὅπως διὰ τῶν ὀφθαλμῶν μὲ ζητήσῃ καὶ χαιρετήσῃ, ἐνῷ ἐγὼ χάριν αὐτῆς ἡτοιμαζόμην νὰ

μονομαχήσω μετὰ τῶν δύο ἐκείνων ἀγνώστων. Ἔστρεφε καὶ περιέστρεφε εἰς τὴν μνήμην τοὺς λόγους των καὶ ἠγνόει τί νὰ πιστεύσῃ. Δὶς ἠθέλησε νὰ ἐγερθῇ ἐκ τοῦ καθίσματός του καὶ μεταβῇ εἰς τὸν οἶκόν του ὅπως ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν σύζυγον καὶ τὰ τέκνα του καὶ δὶς κατεκυριεύθη ὑπὸ νωχελείας καὶ ἔμεινε καρφωμένος ἐκεῖ, ὅπου ἐκάθητο. Ἤναψε σιγάρον, καπνίζων δὲ ἐζήτει νὰ διασκεδάζῃ τοὺς συλλογισμούς του πλὴν οὗτοι ἀπέβαινον ζοφωδέστεροι. Αἴφνης γυμνόπους μεῖραξ διέρχεται ἐνώπιόν του συλλέγων τὰ λείψανα τῶν σιγάρων, ἅτινα οἱ πρὸ μικροῦ καπνίζοντες ἔρριπτον χαμαί. Συνῆλθεν εἰς ἑαυτόν. Ὁ παῖς οὗτος διὰ τούτων ζητεῖ πόρον ζωῆς, καὶ μετέρχεται τοῦτο ὡς ἐπάγγελμα, διανοεῖται κἀγὼ ἐγκατέλειψα πόρον, ἀρίστην θέσιν, ἣν εἶχον, ἐγκατέλειψα τέκνα καὶ σύζυγον καὶ ἔλαβον κολοσσιαίας εὐθύνας ἐπὶ τῶν νώτων μου χάριν αὐτῆς τῆς Βαρώνης! Ἂν ἡ Βαρώνη μ' ἐγκαταλείψῃ, ἂν εἶναι ὁποία τὴν παρέστησαν οἱ δύο ἄγνωστοι, ποῦ θὰ εὑρεθῶ τότε! Ὄχι! Ὄχι! μέγα συμβαίνει ἐνταῦθα λάθος! ἔκραξεν ἀκουσίως.

Τοὺς λόγους καὶ διαλογισμοὺς τούτους διέκοψαν δύο νέαι, ὡς κυρίαι ἐνδεδυμέναι, μεγάλου κάλλους, αἵτινες προσεγγίσασαι ἐκάθησαν παρ' αὐτῷ. Ἡ μία ἦτο ὑψηλοτάτη καὶ λίαν ἀριστοκρατικῆς θεωρίας, ἡ ἑτέρα μικροῦ εὐσάρκου ἀναστήματος πλὴν ὡραία καὶ καλλιτόρνευτος, ὡς ἡ Λασθενία τοῦ Σπευσίππου. Ἠνάπτοντο ἤδη οἱ φανοί, ἡ ἑσπέρα ἦτο τερπνή, ὡς αἱ θεριναὶ τοῦ Λονδίνου. Ὁ χρυσοσάπφειρος οὐρανὸς μετὰ τῶν ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς φανῶν παρίστανον ὀξυαύγειαν πρὸς τοὺς σποράδην καθημένους ἐκεῖ ὀλίγους, πλὴν κατὰ τὸ δροσίσταχτον βουλυτὸν ἕτεραι κλάσεις θνητῶν βαθμηδὸν καταρρέουσιν ἐκ τῶν ὀκτὼ πυλῶν τοῦ Παραδείσου. Εἰσέρχονται ἐργατικαὶ οἰκογένειαι ἔντιμοι, αἵτινες τὴν ἡμέραν δὲν εὐκαιροῦσι νὰ ἔλθωσιν ἐνταῦθα πρὸς ζωογόνησιν ἢ δὲν τολμῶσι διὰ τὸ πενιχρὸν τῆς ἐνδυμασίας των. Τὰ πάρκα εἶναι οἱ πνεύμονες τοῦ Λονδίνου. Εἰσέρχονται μισάνθρωποι καὶ φιλόσοφοι, οἵτινες κάθηνται ἐπὶ τῶν καθισμάτων θεώμενοι τοὺς ἀστέρας καὶ τὸν οὐρανὸν καὶ ἐντὸς τοῦ στενοῦ ἐγκεφάλου των διψῶσι ν' ἀπορροφήσωσιν ὁλόκληρον τὴν κτίσιν ἢ ποιήσωσι τὴν ἀνατομίαν αὐτῆς καὶ

ἀνακαλύψωσι τὴν ἀρχὴν καὶ τὸ τέλος της. Εἰσέρχονται μυστηριώδεις πεπλοφόροι κυρίαι τάξεων βελτίστων, ἵνα συναντήσωσι ῥωμαντικῶς τοὺς ἐραστάς των, εἰσέρχονται πολιτικοὶ φυγάδες, οἵτινες ὑπὸ τ' ἀποσκιάζοντα δένδρα κατατεχνάζονται καὶ μηχανῶνται τὸν κατακρημνισμὸν τῶν μοναρχῶν καὶ τὴν ἀνατροπὴν τῶν κυβερνήσεων. Εἰσέρχονται φυγόδικοι ἔμποροι, οἵτινες τὴν ἡμέραν κρύπτονται ἵν' ἀποφύγωσι τὴν προσωποκράτησιν, ὡς σκιαὶ μεταξὺ σκιῶν, καθήμενοι, ἵνα ἐπί τινας ὥρας γευθῶσι τῆς ἐλευθερίας των. Εἰσέρχονται τέλος δύο τάξεις γυναικῶν, διὰ τὴν μίαν τῶν ὁποίων ἀδυνατοῦμεν νὰ εὕρωμεν ὀνομασίαν. Εἶναι ἐκείνη τῆς ὀξυρρόπου ἀρετῆς. Ἔντιμος μὲν πλὴν τῆς ἐσχάτης πενίας, ἀνάγκης καὶ φιλοτιμίας. Κυρίαι τινὲς ὠθοῦνται ἐν τῷ κρυπτῷ ὑπὸ τῶν τριῶν τούτων αἰτίων νὰ πωλήσωσι τὴν ἀρετὴν αὐτῶν ὑπὸ τὰς σκιὰς τῶν πυκνῶν δένδρων δι' ὀλίγα ἀργύρια, ὅπως φέρωσιν ἄρτον εἰς τὰ λιμοκτονοῦντα τέκνα των ἢ πρὸς τοὺς κλινήρεις γέροντας γονεῖς των. Καταντῶσιν δὲ εἰς αὐτὴν τὴν θέσιν ὁσάκις δὲν εὑρίσκουσιν ἐργασίαν καὶ ὡς κομῆται γίνονται ἄφαντοι, μολονότι ὑπόσχονται νέας συνεντεύξεις καὶ δίδουσι ψευδεῖς διευθύνσεις. Οὔτε ἡ ἰδία Σελήνη γνωρίζει ἐκ τίνος ὀπῆς τοῦ Λονδίνου ἐξῆλθον καὶ ποῦ ἐπιστρέφουσι. Ποσάκις τὰ πικρὰ τούτων δάκρυα κατὰ τὴν ὥραν τοῦ ἔρωτος δὲν προδίδουσι τὰς τρομερὰς τρικυμίας τῆς ψυχῆς, καρδίας καὶ συνειδήσεώς των, τὴν ἀληθῆ θέσιν των! Φεῦ! ὁ φιλολάγνος δὲν εἶναι εἰς κατάστασιν νὰ ἐννοήσῃ τοῦτο ὅπως γίνῃ τοὐλάχιστον γενναιότερος καὶ μᾶλλον ἐλεήμων.

Ἡ ἑτέρα τάξις εἶναι πολυώνυμος. Ἐν ταύτῃ εἶναι ἡ πανοῦργος Τρύφεννα τῶν Ἀθηνῶν, ἥτις κατὰ τὴν ὥραν τοῦ ἔρωτος σοῦ κλέπτει τὸ ὡρολόγιον ἢ τὴν χρυσῆν ἄλυσσον. Ἡ ἀσελγὶς Σίμαιθα τῶν Μεγάρων, μετὰ τῆς ἐκτετραχηλισμένης Φιλενίδος καὶ Σκιώνης τῆς ἀρχαιότητος, αἵτινες ἐνῷ σὲ βασανίζουν διὰ νὰ ἐκλέξῃς μίαν τῶν τριῶν, μετὰ τὴν ἐκλογὴν προσποιοῦνται αἱ δύο ὅτι θὰ φρουρήσωσι τὴν ἀσφάλειαν τῶν ὀργίων καὶ ἀντὶ τούτου φέρουσι τὸν ἀστυνομικὸν κλητῆρα ὅπως σὲ συλλάβῃ ἐπ' αὐτοφώρῳ. Δίδει τότε τὸ θῦμα τὸ ὡρολόγιον, τὸ βαλάντιον καὶ πάνθ' ὅ,τι φέρει μεθ' ἑαυτοῦ ὅπως μὴ διασυρθῇ εἰς τὰς φυλακὰς καὶ τὴν ἐπαύριον θεα-

τρισθῇ. Καὶ τὰ γύναια ταῦτα μετὰ τοῦ κλητῆρος διαμοιράζονται τὸ κέρδος ἔχοντα διττὸν ἐπάγγελμα βίου.

Αὐτίκα ἐν τῷ σκότει τῆς νυκτὸς κύριοί τινες ὑπὸ τῶν οἴστρων τῶν ἐπιθυμιῶν παρορμώμενοι συναντῶσιν ἕκαστος κατ' ἰδίαν ἐν τῇ πολυτύρβῃ ἐπιμηκεστάτῃ ὁδῷ τῆς Ὄξφορτ τὰς μεταξοενδεδυμένας Πυραλλίδα, Σαλαβάκχαν, Φιλιμάτιον καὶ Μαλθάκην, ἄλλος δ' εὔπορος ὑπὸ τοῦ δαίμονος τῆς φιλαργυρίας ὠθούμενος ἀπαντᾷ ἐν τῇ ὁδῷ Μπεζγουάτερ τὴν χρυσοέθειρον, Κλωνάριον ἢ Λαγήσκαν ἢ τὰς χρυσομφάλλους Φίλαν ἢ Μύρτιον, ἕτερος πλούσιος πρεσβύτης, ἔγγαμος βεβαρυμένος τὸ πεπαλαιωμένον στέφανόν του καὶ τὴν ζωογόνησιν θηρεύων ἐν τῇ Ἥβῃ συναντᾷ τὴν δεκαεξαέτιδα Μιρτάλην ἐν τῇ ὁδῷ τοῦ Κενζιγκτῶνος, καὶ πάλιν ἕτερος *Τζεντλιμὰν* πρὸ εἰκοσιπενταετίας φέρων τὸν ὀδόντα τῆς φρονήσεως ἐπὶ τῶν οὔλων ἐξερχόμενος ἐκ τοῦ Συλλόγου του, ἐν ᾧ εἶχε γευματίσει καὶ πίει Σιβαρικῶς, συναπαντᾷ ἐν τῇ ὁδῷ Πικαδίλλυ τὴν πολύπειρον Μυρρίνην... Εἰσέρχονται πάντες οὗτοι συγχρόνως μετὰ πλείστων ὁμοίων ἐκ τῶν διαφόρων πυλώνων εἰς τὸν ἐκ πολλῶν χιλιάδων πλέθρων παράδεισον τοῦ Χάϊτ μεταβάλλοντες αὐτὸν εἰς τὸν ναὸν τῆς θεᾶς Κοττυτοῦ, τῆς θεᾶς τῶν ἡδονῶν καὶ τῆς ἀκολασίας διακυβεύοντες τὴν ὑπόληψίν των καὶ ἥκιστα φροντίζοντες περὶ τῶν κινδύνων, οὓς διατρέχουσι.

Τὸ Χάϊτ-Πάρκ κατὰ πᾶσαν νύκτα εἶναι μέχρι τοῦ μεσονυκτίου τὸ καταφύγιον τῶν ἀποκρύφων. Πολλάκις τρομερὸς φιλάσωτος νέος ἔχων πόρον ζωῆς τὸ πλημμελεῖν συναντᾷ ἔν τινι ῥύμῃ τοῦ Λονδίνου τὴν ἔντιμον μὲν πλὴν ἠλίθιον Χαριξένην ἢ τὴν φιλάρεσκον ἀλλ' ἀθώαν Σωσώ, συνάπτει ὁμιλίας μετ' αὐτῆς, παριστᾷ ἑαυτὸν γαμβρόν, Λόρδον, κόμητα ἢ ὑψηλὸν ὑποκείμενον καὶ διὰ τοῦ λαμπροῦ ἐξωτερικοῦ τοῦ Φαίδρου ἢ Χαρμήδους καὶ τῶν ἐπαγωγῶν τρόπων του ἀποπλανᾷ τὴν ἀθώαν ἐντὸς τοῦ σκοτεινοῦ ἄλσους. Ἐνταῦθα διὰ τόλμης καὶ βιαιοπραγίας καὶ ἐφόδου ἀπροσδοκήτου πορθεῖ τὴν τιμὴν αὐτῆς, κλέπτει τὰ κοσμήματά της καὶ γίνεται ἄφαντος πρὶν δώσει καιρὸν εἰς τὸ θῦμα νὰ καλοσυλλογισθῇ τὸ βάραθρον ἐν ᾧ ἐρρίφθη. Θεὲ τοῦ Λονδίνου, πόσα νόθα τέ-

κνα δὲν ἐφυτεύθησαν ἐνταῦθα κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον διὰ τὴν πεπολιτισμένην κοινωνίαν τῆς κοσμοπόλεώς σου!

Καὶ ἐν τῷ Πάρκῳ τοῦ Χάϊτ ὁ φίλος ἡμῶν Μουσουλμάνος κατὰ τὴν ἰδίαν ὥραν ἀπολαμβάνει ἐν τῷ σκότει τινὰς τῶν ἡδονῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεώς του δυστυχῶς πρὸς αἶσχος τοῦ πολιτισμοῦ οὐχὶ σπανίας ἐν Λονδίνῳ. Τίς τὸ πιστεύει! ποῖος δύναται νὰ τὸ φαντασθῇ! Ἐκ τῶν πέριξ στρατώνων καλλιπάρειοι νεανίσκοι ἐνδεδυμένοι τὴν ἐρυθρὰν στολὴν τοῦ Βρεττανικοῦ στρατοῦ φέροντες τὴν κασκέταν πρὸς τὸ δεξιὸν ὠτίον καὶ τὴν κόμην μυροφόρον, στιλπνὴν καὶ περιποιημένην, ὡς τῆς περιφήμου Λεσβίας Καλλιστράτης, εἰσέρχονται ἐνταῦθα ὅπως ἑαυτοὺς προσφέρωσι διὰ ποσὸν χρυσοῦ πρὸς τὸν ἀνδρολάγνον, ὅπερ δὲ συνηθέστερον, ὅπως δελεάσωσι καὶ παγιδεύσωσιν ἀθῶον καὶ ἔντιμόν τινα πλούσιον κύριον ἐκ τῶν πέριξ οἰκιῶν ἐνταῦθα εἰσελθόντα, ὅστις οὔτε κἂν φανταζόμενος τὰ τοιαῦτα εἰσέρχεται ἵνα καπνίσῃ τὸ σιγάρον του. Πίπτει τρομερὸν θῦμα εἰς τρομερὰν παγίδα, καθ' ἣν ὥραν φιλανθρώπως ἐξάγει τὸ βαλάντιόν του, ὅπως συνδράμῃ τὸν στρατιώτην, οὗτινος τὴν περιπαθῆ οἰκιακὴν ἱστορίαν μετ' ἀγαθότητος καὶ ὑπομονῆς ἠκροάσθη. Κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην τὸ δέλετρον (κλεπτοφάναρον) τοῦ σκοπιορέοντος κλητῆρος διαχέει τοὺς φακέλλους τοῦ φωτός του ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν ἐπὶ τοῦ στρατιώτου, ὅστις εἰς τὸ σύνθημα τάχιστα ἐκκουμβόνεται ἐπίτηδες, ὅπως δώσῃ τὴν λαβὴν πρὸς τὸν συνέταιρόν του φύλακα τῆς τάξεως καὶ ἠθικῆς δῆθεν ἐπ' αὐτοφώρῳ νὰ τοὺς συλλάβῃ. Ὁ στρατιώτης ἀπορρίπτῃ τότε τὴν μορμὼ ἐκ τοῦ προσώπου καὶ παρίσταται ὡς ἀληθὴς πασχητιῶν. Διηγεῖται ὅτι ὁ κύριος διὰ πολλοῦ χρυσοῦ τὸν διέφθειρεν. Ὁ τρισαλητήριος κλητὴρ θέτει τότε τὴν χεῖρά του βαρεῖαν ἐπὶ τοῦ ὤμου τοῦ θύματος ἐκείνου, ὅπως τὸν ἀπαγάγῃ. Ἐμβρόντητος εἰς τὸ μέγεθος τῆς δολορραφίας καὶ συκοφαντίας ἐκμηδενίζεται, ὡς ἐνώπιον τοῦ σκοτάρχου Διαβόλου ὁ δυστυχὴς κύριος, χάνει τὴν χρῆσιν τῆς γλώσσης, ἐπαπειλεῖται ὑπὸ ἀποπληξίας καὶ φαίνεται διὰ τῆς ἀφωνίας μᾶλλον ἐπικυρόνων τοῦ αἰσχροῦ στρατιώτου τὰς συκοφαντίας. Πρὶν ἢ οἱ φιλοπερίεργοι προσεγγίσουσι τὴν σκηνὴν τοῦ δράματος προσφέρει ὁ Τζέντλιμαν τὸ βαλάντιόν του καὶ ὡρολό-

γιόν του. Ἀπαλλαγεὶς δὲ ἅπαξ ἐξέρχεται ἔντρομος ἐκ τοῦ Παραδείσου, ἐνῷ πρό τινων ὡρῶν ἤλαυνε μεταξὺ τῶν ἡρώων τῆς Πανηγύρεως τῆς Ματαιότητος εὐτυχὴς ὅτι διεξέφυγε. Ἐξέρχεται θεωρῶν τὸν περικαλλῆ παράδεισον ἐν τῷ σκότει τῆς νυκτὸς ὡς τὸν ἴδιον Τάρταρον μετὰ τῶν Κερβέρων του.

Τὰς πράξεις τῆς νυκτὸς τὰς βλέπει ἡ ἡμέρα καὶ γελᾷ. Ἀλλ' εἰς οὐδὲν ἕτερον μέρος τῆς ὑφηλίου ὁ σκωπτικὸς καὶ σκεπτικὸς δύνανται καλλίτερον νὰ σπουδάσωσι τὴν ἀνθρωπότητα, ὅσον ἐν τῷ πάρκῳ τούτῳ. Ἐνταῦθα χίλιοι ταχυπόροι διαπερῶντες τὸ πάρκον τὴν νύκτα οὐδεμίαν προσοχὴν δίδουσιν εἰς τὰ πέριξ δράματα. Τοσούτῳ ἀξέναγος,πολυάσχολος καὶ ἀπαθὴς γίνεται ὁ ἄνθρωπος ἐν τῇ μυριοπληθεῖ ταύτῃ Βαβυλῶνι, ἐν ᾗ ἡ καρδία του τραχύνεται. Διαβαίνει πλησίον σου κατεσπευσμένως καὶ ἂν ἀκόμη ἤθελε σὲ ἰδεῖ ἀσπαίροντα ἢ σφαδάζοντα ὑπὸ λιμοκτονίας. Μόνον ὁπόταν ἀναγνώσῃ τὴν ἐπαύριον εἰς τὸν τύπον τὸ τραγικὸν τέλος σου καὶ ἐνθυμηθῇ ὅτι σὲ εἶδεν ὀφθαλμοφανῶς θνήσκοντα ἀναφωνεῖ *πτωχὸν πλάσμα !* ὁ καϋμένος. Ποσάκις τὰ ὕδατα τῆς λίμνης Ὀφεούσης ἐν τῷ σκότει δὲν χρησιμεύουσιν ὡς κοιμητήριον τῶν οὐδὲν ἕτερον κτῆμα ἐχόντων ἢ τὴν ἀπελπισίαν.

Τοιαύτη ἐστὶν ἡ Πανήγυρις τῆς Ματαιότητος ὅτε εἶναι κεκαλυμμένη διὰ τῶν πέπλων τῆς νυκτός.

— Μᾶς κάμνετε τὴν χάριν νὰ μᾶς εἴπῆτε τὴν ὥραν; ἠρώτησεν ἡ ὑψηλὴ νέα τὸν κύριον Γουάτγουόρθ,ὡς νὰ ἠγνόει τὴν ὕπαρξιν τοῦ οὐχὶ μακρὰν αὐτῶν φαινομένου μεγάλου ὡρολογίου παρὰ τὴν πύλην τοῦ λόφου τοῦ Συντάγματος.

— Μάλιστα Κυρία... Εἶναι ὀκτὼ καὶ ἡμίσεια· ἀπεκρίθη οὗτος θεωρῶν τὸ ὡρολόγιόν του μετὰ προθυμίας.

— Σᾶς εὐχαριστῶ! ὁποία τερπνὴ ἑσπέρα ἀπόψε! ἦτο τοσοῦτος καύσων σήμερον, ὥστε δὲν ἠδύνατό τις νὰ ἐξέλθῃ ἐκ τοῦ οἴκου....

— Ἦτο πραγματικῶς μέγας καύσων, ἀλλ' ἦτο καὶ τόσον ὡραῖος κόσμος ἐνταῦθα εἰς τοῦτον τὸν παράδεισον, εἶπεν ὁ κ. Γουάτγουδρθ αἰσθανόμενος τὴν ἀνάγκην νὰ συνομιλήσῃ μετά τινος ὅπως διασκεδάσῃ τὴν μελαγχολίαν του.

— Ἦσαν βέβαια πολλαὶ ἔξοχοι καλλοναὶ σήμερον εἰς τὸ Πάρκον; ἠρώτησεν ἡ μικροτέρα ἥτις ἐφαίνετο καὶ ἡ ζωηροτέρα.

— Ὄχι ἐκτὸς τῆς Βαρόνης Κίερμαν ἥτις τῳόντι ἦτο τόσον ὡραία ὥστε ἐπέσυρε ὁλοκλήρου τοῦ πάρκου τὸν θαυμασμόν· δὲν εἶδον ἄλλην τινὰ σήμερον ἐνταῦθα τὴν ὁποίαν δύναμαι νὰ ὀνομάσω ἔξοχον καλλονήν.

— Τὴν Βαρόνην Κίερμαν, ἐπρόφερεν ὁρμητικῶς ἡ ὑψηλὴ ἀνταλλάξασα βλέμματα ταχέα μετὰ τῆς φίλης αὐτῆς.

— Τὴν γνωρίζετε; ἠρώτησεν ὁ κ. Γουατγουόρθ.

— Ὄχι ἀπεκρίθη αὐτὴ μετὰ προσποιημένης ἀδιαφορίας.... ποία εἶναι αὐτὴ ἡ Βαρόνη;—Δὲν ἤκουσα ποτὲ τὸ ὄνομά της.

— Εἶνε ἡ χήρα τοῦ πρώην πρέσβεως τῆς Πρωσσίας εἰς Οὐασιγκτῶνα τῆς Ἀμερικῆς, πολυκτήμων κυρία μὲ ἐτήσιον εἰσόδημα δέκα χιλιάδων λιρῶν. Μία τῶν πρωτίστων εὐγενῶν τῆς Ἀγγλικῆς ἀριστοκρατείας, μ' ὅλις εἰκοσαετὴς μετ' ἐμφάσεως εἶπεν ὁ κ. Γουατγουόρθ, οὗτινος τὰ χείλη ἐφαίνοντο νὰ ἐκόλλουν εἰς τὸ ἡδὺ τῶν λέξεων τούτων.

— Ἔχει ὅλους λοιπὸν τοὺς λαμπροτέρους κυρίους νὰ τρέχουν κατόπιν της; Ὁποία εὐτυχὴς θνητή. Ἄλλαι τρέχουν εἰς Αὐστραλίαν καὶ Καλλιφορνίαν ἵνα εὕρουν ἕνα σύζυγον, διότι δὲν δύνανται νὰ τὸν εὕρουν ἐν Λονδίνῳ, καὶ αὐτὴ εὑρίσκεται εἰς ἀμηχανίαν ἐκλογῆς, ἀπεκρίθη ἡ ὑψηλή.

— Δὲν φρονῶ ὅτι ἐπιθυμεῖ νὰ ὑπανδρευθῇ καὶ αὖθις, ἀπέρριψε τόσους μνηστῆρας ὥστε οὐδεὶς τῶν νῦν πλέον τρέχει κατόπιν της, ἄλλως τε φρονῶ ἔχει ἐραστήν τινα κρύφα τὸν ὁποῖον ὑπεραγαπᾷ καὶ τὸν ὁποῖον ἐπὶ τέλους θὰ νυμφευθῇ ἐπρόφερεν ὁ Κ. Γουατγουόρθ.

— Καὶ διατί κρύφα ἀφ' οὗ εἶναι εἰς τοιαύτην ἀνεξάρτητον θέσιν, ἠρώτησεν ἡ μικροτέρα;

— Διότι λέγουν εἶναι τάξεως κοινωνικῆς κατωτέρας αὐτῆς, καταγίνεται λοιπὸν νὰ τὸν ἀναβιβάσῃ εἰς τὴν σφαῖράν της πρὶν τὸν νυμφευθῇ.

— Τὸν γνωρίζετε; πρέπει νὰ εἶναι εὔμορφος ἀνήρ, ἠρώτησε διὰ τῆς αὐτῆς ἀδιαφορίας ἡ ὑψηλή.

ΚΑΡΟΛΟΣ ΟΔΟΦΡΕΔΟΣ ΜΥΛΛΕΡΟΣ

Τοῦ περικλεοῦς τούτου ἀρχαιολόγου, οὗτινος τὴν εἰκόνα δημοσιεύομεν ἐτελέσθησαν τῇ 19 Ἰουλίου [ἔ. ν.] τὰ ἀποκαλυπτήρια τοῦ ἐν τῷ Νέῳ Μουσείῳ τοῦ Βερολίνου στηθέντος ἀνδριάντος εἰς μνήμην αὐτοῦ. Οὗτος ὡς γνωστὸν ἀπέθανεν ἐν Ἑλλάδι πρὸ 40 ὡς ἔγγιστα ἐτῶν καὶ ἐτάφη παρὰ τῷ Κολωνῷ. Ἐν τῇ τελετῇ τῶν ἀποκαλυπτηρίων γενομένῃ δημοτελῶς ἐξεφώνησε πανηγυρικὸν ὁ Ἐρνέστος Κούρτιος, ἀρχαῖος συμμαθητὴς καὶ φίλος τοῦ διαπρεποῦς Μυλλέρου.

— Ὁ ὡραιότερος λέγουν νέος τοῦ Λονδίνου, ὁ χαριέστερος καὶ εὐγενέστερος εἰς τοὺς τρόπους, καλῆς οἰκογενείας μὲν πλὴν ἔχει τὸ δυστύχημα νὰ ἦναι γραμματεὺς ἑνὸς ἐμπορικοῦ οἴκου.

— Δὲν δύναται νὰ ἦναι ὡραιότερος ὑμῶν εἶπεν ἡ Ὑψηλὴ θεωροῦσα τὸν Κ. Γουάτγουορθ ἐρωτικῶς ὡς νὰ ἐμάντευεν τί νὰ ἠνόουν οἱ λόγοι του.

—Φρονεῖτε οὕτω Κυρία; ὡς Ταὼς ἀνυψῶν τὴν κεφαλὴν ἀπεκρίθη εὐφροσύνως μειδιῶν, στρίπτων τὸν μικρὸν μετάξινον μύςακά του.

— Τοῦτο εἶναι ὑπερβέβαιον, ἀπεκρίθη αὕτη.

— Ἀλλὰ καὶ ὑμεῖς Κυρία εἴσθε μοναδικὸν κάλλος, εἶμαι δὲ βέβαιος ὅτι ἐὰν ἐκάθησθε ἐπὶ λαμπροῦ ὀχήματος καὶ ἠλαύνετε πρὸ μικροῦ ἐντὸς τοῦ Παραδείσου τούτου ἠδύνασθε νὰ φιλονεικίσητε τὰ πρωτεῖα μετὰ τῆς Ἀφροδίτης Βαρώνης.

— Καλλίτερα ὅπου δὲν εἶμαι τώρα ἐφ' ἁμάξης διότι ἂν ἐφιλονικοῦσα τὸ κάλλος τῆς Ἀφροδίτης ὑμῶν Βαρώνης δὲν ἤθελον ἔχει ταύτην τὴν στιγμὴν τὴν ἀγαθὴν τύχην τῆς γνωριμίας ὑμῶν.

— Γνωριμίαι ἀρχόμεναι κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον δύνανται ν'ἀποβῶσιν εἰς ἀληθῆ καὶ στερεὰν φιλίαν, ἐπειδὴ δίδεται πάντοτε καιρὸς ἀρκετὸς εἰς τὰς ἡσύχους τάξεις τῆς γνωριμίας πρὸς καλλιέργειαν τῆς φιλίας, ἐν ᾧ εἰς τὰς πολυδιασκεδάστους καὶ ἀεὶ μεταβατικὰς τῶν εὐγενῶν τάξεις μόλις ἡ φιλία σπείρεται καὶ ὁ διαχωρισμὸς ξηραίνει τὰς ῥίζας πρὶν καλῶς φυτευθῶσιν, εἶπεν ὁ γραμματεὺς τοῦ κ. Μπίλ, ὅστις διὰ τῆς φιλαρεσκείας ἐζήτει νὰ διασκεδάσῃ τὴν μελαγχολίαν του.

— Καὶ πῶς γνωρίζετε ὅτι καὶ ἡμεῖς δὲν εἴμεθα εὐγενεῖς ἠρώτησεν ἡ μικρὰ ἀτενῶς θεωροῦσα τοῦτον καὶ μειδιῶσα ἐλαφρῶς.

— Δὲν λέγω τὸ ἐναντίον αἱ φυσιογνωμίαι μάλιστα ἀμφοτέρων εἶναι ἀριστοκρατικαί, μικρὸν περιπλεγμένος ἐτονθόρισεν οὗτος.

— Προσέξατε καλῶς μὴ ῥίψητε τὴν ἐκλογήν σας εἰς ἐμέ, διότι εἶμαι ζηλότυπος, ὡς ἡ Ταλῆ. Ἡ φίλη μου ἐδῶ εἶναι ἐρωτόληπτος ἀλλ' ὄχι καὶ ζηλότυπος, κιχλίζουσα εἶπεν ἡ ὑψηλὴ κυρία.

— Πῶς δύνασαι νὰ ὁμιλῇς οὕτω; Ποία ἀληθῶς ἐρῶσα γυνὴ δὲν εἶναι ζηλότυπος, ἐπρόφερεν ἡ μικρὰ Ἀγγλίς, ἧς ἡ φυσιογνωμία ἐφαίνετο πλήρης εὐφυΐας.

—Ἠράσθητε ποτὲ Κυρία, ἠρώτησε τὴν μικρὰν ὁ κ. Γοαυτγουόρθ.

— Μόνον ἅπαξ, ἕνα κύριον τὸν ὁποῖον μόλις ἐγνώρισεν ὥρας τινὰς καὶ ἔκτοτε μέχρι τοῦ νῦν ποτὲ πλέον δὲν τὸν εἶδεν, ἕνα κύριον, ὅστις μολονότι ἔγγαμος ταξειδεύει ἐκ πόλεως εἰς πόλιν τῆς Ἀγγλίας προσφέρων ἑαυτὸν διὰ γάμον. Κατεσύντριψεν οὗτος δωρεὰν τὰς καρδίας τόσων κυριῶν οὐδόλως φροντίζων διὰ τὴν δυστυχῆ ἐδῶ φίλην μου, ἥτις καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ τὸν ἐρᾶται, γελῶσα κρατερῶς διέκοψεν ἡ καλουμένη Ἄννα.

—Νὴ τῷ Διὶ τοῦτο εἶναι λυπηρὸν, ὑπετράβλισεν ὁ κ. Γουατγουόρθ.

— Ἀλλὰ τὸ περιεργότερον εἶναι ὅτι γνωρίζω καὶ μίαν κυρίαν ὑψηλωτάτης περιοπῆς μὲ τριάκοντα χιλιάδας λίρας στερλίνας εἰσόδημα ἀπορρίψασαν δούκας καὶ πρίγγιπας καὶ ὅμως ἐρωτευμένη φοβερὰ μετὰ τοῦ ἰδίου τούτου, καὶ ἥτις μέλλει νὰ τὸν νυμφευθῇ, ἀγνοοῦσα ὅτι αὐτὸς εἶναι πρὸ πολλοῦ ἤδη ἔγγαμος.

— Περιεργότατον, εἶναι Ἄγγλος ἢ ξένος ὁ κύριος, ἐνάρθρωσεν ἀφηρημένως ὁ κ. Γουατγουόρθ.

— Ξένος καὶ πολὺ ὡραῖος, τολμῶ νὰ εἴπω ὡραιότερος ὑμῶν.

— Τὸ παραδοξότατον πάντων, διέκοψεν ἡ μικρὰ Ἀγγλίς, εἶναι ὅτι ἡ σύζυγός του ἥτις εἶναι καὶ αὕτη μεγάλη καλλονὴ καὶ πολὺ πλουσία διέρχεται ὡς χήρα, κομψευομένη δὲ ποιεῖ πάντας τοὺς νέους νὰ τρέχουν κατόπιν της.

— Ὡραῖον ζεῦγος, πῶς ὀνομάζετε ἠρώτησεν ὁ κ. Γουατγουόρθ ὁρμητικῶς πλήρης ὑποψιῶν.

— Ὀνόματα δὲν λέγονται.

— Ἔχετε δίκαιον.... Εἶναι Γάλλος, Γερμανὸς, Ἰταλὸς, τίνος Ἐθνικότητος;

— Εἶναι Ἕλλην εἶπεν ἡ Ὑψηλή.

— Ἕλλην! Ὁποία φιλὴ αὐτὴ τῶν Ἑλλήνων. Ἴσα ἴσα μικρὸν ἔλειψε πρὸ μικροῦ νὰ πυγμαχίσω ἐντὸς τούτου τοῦ πάρκου μὲ δύο Ἕλληνας, οἵτινες αὐθαδῶς προσήγγισαν τὴν ἅμαξαν τῆς *Λέδης Καραδόκ*, ἐν ᾗ εὑρίσκετο καὶ ἡ Βαρώνη *Κίερμαν* καθάπτοντας αὐτὰς δι' ἀπρεπῶν λέξεων.

— Λοιπὸν γνωρίζετε προσωπικῶς τὴν ὡραίαν ταύτην βαρώνην, μεθ' ἧς πρὸ μικροῦ μὲ συγκρίνετε, ἠρώτησεν ἡ Ὑψηλὴ Κυρία.

— Μάλιστα ἔχω τὴν τιμὴν τῆς γνωριμίας της.

— Πόσον ἐπεθύμουν νὰ τὴν ἔβλεπον. . . . Ποῦ κατοικεῖ; Θὰ ὑπάγω νὰ περιμένω ἔξω τοῦ οἴκου της νὰ ἴδω αὐτὴν τὴν Ἀφροδίτην, ὅταν ἀναβαίνῃ ἐπὶ τοῦ ὀχήματός της, καθόσον ἐκεντήσατε τὴν περιέργειάν μου.

— Ἀγνοῶ ποῦ κατοικεῖ, εἶπεν ὁ κ. Γουατγουόρθ, μετά τινος δισταγμοῦ.

— Τοῦτο ἐπέφερε καὶ αὖθις τὴν ἀλλαγὴν δύο βλεμμάτων μεταξὺ τῶν δύο γυναικῶν.

— Μετὰ τὴν συνομιλίαν αὐτὴ ἡ μικρὰ ὀρθωθεῖσα εἶπεν.

— Εἷς ἀνὴρ καὶ μία κυρία ποιοῦσιν ζεῦγος, τρεῖς μηδὲν, σᾶς ἀφίνω λοιπὸν τοὺς δύο μόνους, διότι ἡ μήτηρ μου μὲ περιμένει... Ὑποθέτω αὔριον θὰ σὲ ἴδω Ἄννη.

— Ὢ! Βεβαίως ἀπεκρίθη αὕτη.

Προσέφερε τὴν χεῖράν της εἰς τὸν κ. Γουατγουόρθ διὰ νὰ ἀποχαιρετίσῃ προσθέτουσα. Ἐγκαταλείπω ὑπὸ τὴν ἀγαθὴν ὑμῶν πρόνοιαν τὴν ἀξιέραστον φίλην μου, εἶτα στρέφουσα τὴν κεφαλὴν πρὸς τὴν σύντροφόν της ἔλεξε.

— Νὰ σὲ εἴπω ἕνα μόνον λόγον κατ' ἰδίαν Ἄννη. Αὕτη ὠρθώθη καὶ ἀποσυρομένη μειδιῶσα ἔκλινε τὸ οὖς πρὸς τὸ στόμα της.

— Μὴ τὸν ἐγκαταλείψῃς δι' ὅλον τὸν κόσμον ἀπόψε, ἀναμφιβόλως γνωρίζει τὴν κατοικίαν τῆς ἐξαδέλφης σου Βαρώνης Κίερμαν, ἐκ δὲ τῶν λόγων του φαίνεται ὅτι εἶναι φοβερὰ ἐρωτευμένος μετ' αὐτῆς.... Βλέπεις; οὔτε κἂν ὑπώπτευεν ὅτι ἡ Βαρώνη *Κίερμαν* εἶναι κρύφα νυμφευμένη μὲ τὸν *Πάτροκλον Σκόπελίδην*, ἂν ὅμως χωρισθῆτε χωρὶς νὰ μάθῃς τίποτε θέσε τινὰ νὰ τὸν παρακολουθήσῃ ἵνα τοὐλάχιστον πληροφορηθῶμεν ποῦ οὗτος κατοικεῖ. Σὲ περιμένω αὔριον νὰ προγευματίσωμεν.

— Χωρὶς ἄλλο ἀπήντησεν ἡ Ἄννη, ἣν βεβαίως οἱ ἀναγνῶσται ἡμῶν τώρα ἀναγνωρίζουν ὅτι εἶναι ἡ ἰδία μεθ' ἧς συνηπαντήθησαν εἰς τὸ Παλάτιον τοῦ δουκὸς τῆς *Δεβονσὲρ* μετὰ τῆς δεσποινίδος *Περσεβάλ*.

. . . .

. . . .

ΙΟΥΛΙΑ

(JULIE)

ΔΡΑΜΑ ΕΙΣ ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΡΕΙΣ

ΥΠΟ ΤΟΥ ΓΑΛΛΟΥ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ

ΟΚΤΑΒΙΟΥ ΦΕΓΙΕ

Μεταφρασθὲν ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ

ΥΠΟ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Α. ΛΕΟΝΑΡΔΟΥ.

ΠΡΟΣΩΠΑ

ΙΟΥΛΙΑ
ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ
ΜΑΞΙΜΟΣ
ΚΛΟΤΙΛΔΗ
ΚΥΡΙΑ ΔΕΚΡΕΣΗ
ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ

Ἡ Σκηνὴ ὑπόκειται ἔν τινι ἐξοχῇ τῶν Παρισίων.

Ἐδιδάχθη τὸ πρῶτον ἀπὸ τῆς ἐν Παρισίοις σκηνῆς τοῦ Γαλλικοῦ Θεάτρου (Théatre Français).

ΠΡΑΞΙΣ ΠΡΩΤΗ

Αἴθουσα ἐξοχικὴ πολυτελέστατα ἐπιπλωμένη. Θύραι πλάγιαι. Θύρα εἰς τὸ βάθος καὶ παράθυρα ἑκατέρωθεν αὐτῆς. Ἡ εἰς τὸ βάθος θύρα συγκοινωνεῖ μετ' ἀναβάθρας ἀγούσης ἐν τῇ αὐλῇ διὰ διπλῆς κλίμακος. Μεγάλη τράπεζα πρὸς τὰ δεξιά, μικροτέρα τράπεζα πρὸς τὰ ἀριστερά·

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ

ΙΟΥΛΙΑ μόνη, κατόπιν ΜΑΞΙΜΟΣ.

(Ἡ Ἰουλία κάθηται πρὸς τὰ δεξιὰ πλησίον τῆς μεγάλης τραπέζης, ἐφ' ἧς εἶσὶν ἐρριμένα ἀτάκτως φύλλα καὶ ἄνθη· ἀποκόπτει τὰ στελέχη καὶ τοὺς κλαδίσκους αὐτῶν καὶ τὰ ἐναποθέτει κατόπιν ἐντὸς ἀνθοδοχείου. Εἶναι σύννους καὶ διακόπτεται συνεχῶς τείνουσα μετὰ προσοχῆς τὸ οὖς. Αἴφνης ἐγείρεται πλησιάζει εἰς τὸ παράθυρον τοῦ βάθους, πρὸς δεξιά· καὶ παρατηρεῖ ἔξω. Εἰς τὸν θόρυβον τῆς ἀνοιγείσης θύρας σκιρτᾷ, στρέφει καὶ παρατηρεῖ τὸν Μάξιμον.)

ΙΟΥΛΙΑ

Ἆ! σεῖς εἶσθε; Καλημέρα γείτων.

(Τείνει τῷ Μαξίμῳ τὴν χεῖρα καὶ ἐπανέρχεται εἰς τὰ ἄνθη).

ΜΑΞΙΜΟΣ.

Πῶς ἔχετε;

ΙΟΥΛΙΑ

Πολὺ καλά. Μὲ φαίνεται ὅμως ὅτι θὰ βρέξῃ σήμερον.

ΜΑΞΙΜΟΣ (παρατηρῶν ἐκ τοῦ ἀριστεροῦ παραθύρου).

Μάλιστα ὁ οὐρανὸς ἐκεῖ κάτω εἶναι κατάμαυρος. (καθήμενος πρὸ ἀριστερά)· Καὶ οἱ φίλοι σας, ἀνεχώρησαν σήμερον τὸ πρωΐ;

ΙΟΥΛΙΑ

Ὅλοι οἱ φίλοι μας ἀνεχώρησαν σήμερον τὸ πρωΐ.... Κατευόδιόν των!

ΜΑΞΙΜΟΣ

Μήπως περιμένετε κἀνένα ἀκόμη κατ' αὐτάς;

ΙΟΥΛΙΑ

Ὦ, Θεέ μου! ὅλους τοὺς Παρισίους... εἰξεύρετε ὅτι ὁ σύζυγός μου δὲν πολινοστιμεύεται τὴν μοναξιάν...

ΜΑΞΙΜΟΣ

Εἶναι καλὰ ὁ Μαυρίκιος;

ΙΟΥΛΙΑ

Θαυμάσια. Σκοπεύει νὰ ὑπάγῃ σήμερον εἰς Παρισίους.

ΜΑΞΙΜΟΣ (ἡμιεγειρόμενος).

Ἆ!.. Ὥστε τότε ἐπιστρέφω. . . .

ΙΟΥΛΙΑ

Διατί;

ΜΑΞΙΜΟΣ

Τῳόντι. . . . διατί;

ΙΟΥΛΙΑ (μετά τινα παῦσιν).

Ἐλέγετε ὅτι ὁ οὐρανὸς ἐκεῖ κάτω εἶναι μαῦρος;

ΜΑΞΙΜΟΣ (παρατηρῶν αὐτήν).

Μάλιστα, κατάμαυρος. . . . Τί ἔχετε;

ΙΟΥΛΙΑ

Ἐγώ; Τί;

ΜΑΞΙΜΟΣ

Κἄτι ἔχετε.—Εἶσθε τεταραγμένη, ἀνήσυχος, ὀλίγον μάλιστα ὠχρά. . . τί τρέχει λοιπόν; (Ἐγείρεται).

ΙΟΥΛΙΑ

Τίποτε. . . . εἶμαι ὀλίγον στενοχωρημένη.

ΜΑΞΙΜΟΣ

Πολύ.

ΙΟΥΛΙΑ

Ναί, πολύ. . . (Μειδιῶσα). Περιμένω τὴν καταδίκην μου.

ΜΑΞΙΜΟΣ

Τὴν καταδίκην σας;

ΙΟΥΛΙΑ

Σᾶς εἶπον, νομίζω, ὅτι ἡ φλογερά μου ἐπιθυμία ἦτο νὰ μὴ ἐπιστρέψῃ πλέον ἡ θυγάτηρ μου εἰς τὸ παρθεναγωγεῖον. Πλησιάζει τὰ δεκαέξ. Ἡ ἀνατροφή της ἐτελείωσε, ἢ καὶ ἂν τῆς λείπῃ τι,

στοχάζομαι ὅτι εἶμαι ἱκανὴ νὰ τῆς τὸ διδάξω. Ἀλλὰ δὲν εἶναι αὐτὴ καὶ ἡ γνώμη τοῦ συζύγου μου.

ΜΑΞΙΜΟΣ

Ἄ!

ΙΟΥΛΙΑ

Τὸ προησθανόμην, καὶ μόλις προχθὲς ἐτόλμησα νὰ θίξω τὸ ζήτημα... ἀλλὰ δὲν ἠμπόρεσα νὰ κατορθώσω τίποτε.

ΜΑΞΙΜΟΣ

Ἡ θυγάτηρ σας ἀνεχώρησεν;

ΙΟΥΛΙΑ

Ὄχι, ἀλλὰ πολὺ φοβοῦμαι ὅτι θ' ἀναχωρήσῃ σήμερον. Μικρὰ ἀκόμη ἐλπὶς μοὶ μένει. Ἡ Κλοτίλδη ἀπεπειράθη τὴν τελευταίαν δοκιμήν. Ὁ πατήρ της ὡς εἰξεύρετε τὴν λατρεύει. Ἴσως θὰ ἦναι εὐτυχεστέρα ἐμοῦ. Τὰ λέγουν πρὸ ἑνὸς ἤδη τετάρτου... καί, καθὼς σᾶς προεῖπον, περιμένω τὴν καταδίκην μου.

ΜΑΞΙΜΟΣ

Ἐννοῶ τὴν ἀγωνίαν σας καὶ σᾶς ζητῶ συγγνώμην ὅτι εὑρέθην ἐδῶ... εἰς τόσον ἀκατάλληλον ὥραν...

ΙΟΥΛΙΑ (προσεγγίζει ἀλλοφρονοῦσα τὴν τράπεζαν).

Καλή μου κόρη! Πόσον καλή, πόσον γλυκεία... πόσον ἀναγκαία μάλιστα θὰ μοὶ ἦτον ἡ συντροφία της!

ΜΑΞΙΜΟΣ

Νὰ σᾶς ἀφήσω;

ΙΟΥΛΙΑ

Ὄχι, ὄχι μείνατε σᾶς παρακαλῶ. Μὴ φοβεῖσθε σκηνάς. Εἰξεύρετε ὅτι δὲν κάμνω τοιαύτας.

ΜΑΞΙΜΟΣ (εἰς τὸ βάθος πρὸς ἀριστερά).

Λοιπὸν.... μὴ ἀπελπίζεσθε.... ἡ συνομιλία των παρατείνεται εἶναι καλὸς οἰωνός... Ἄλλως τε, ὡς ἐλέγετε, ὁ σύζυγός σας λατρεύει τὴν Κλοτίλδην... μὲ συγχωρεῖτε.., τὴν δεσποινίδα Κλοτίλδην.

ΙΟΥΛΙΑ

Ὦ! λέγετε πάντοτε τὴν Κλοτίλδην... τὴν ἐγνωρίσατε βρέφος...

ΜΑΞΙΜΟΣ

Τοῦτο δὲν μὲ κάμνει νεώτερον... ἀλλὰ τὸ ὁμολογῶ.

ΙΟΥΛΙΑ (τείνουσα τὸ οὖς).

Ἀ! ἀκούετε; ἔρχεται... Θεέ μου, ἡ καρδία μου πάλλει!

(Ὁ Μάξιμος ἀποχωρεῖ ὀλίγον).

ΣΚΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΑ

(ΟΙ ΑΥΤΟΙ. Ἡ Κλοτίλδη ἔρχεται δρομαίως πρὸς τὴν μητέρα της καὶ λαμβάνει τὴν χεῖρα της).

ΚΛΟΤΙΛΔΗ

Ὑγίαινε μῆτερ μου!

(Ἡ Ἰουλία τὴν ἀτενίζει κινοῦσα ἐλαφρῶς τὴν κεφαλήν).

ΙΟΥΛΙΑ

Ὄχι;...

(Ἡ Κλοτίλδη κινεῖ ἀρνητικῶς τὴν κεφαλήν.)

ΜΑΞΙΜΟΣ, (ἰδίᾳ)

Θεέ μου!

ΚΛΟΤΙΛΔΗ, (γονυπετοῦσα πρὸ τῆς μητρός της).

Μοὶ ὑπεσχέθη ῥητῶς διὰ τὸ προσεχὲς ἔτος... Ὥστε δὲν μένει πλέον εἰμὴ ἓν ἔτος... βεβαιότατα... Ἂς εἴμεθα γενναῖαι. Μετὰ ἓν ἔτος θὰ ἦμαι ὅλη ἰδική σου, διὰ παντός. Ἀκούεις; διὰ παντός... Θὰ σ' ἀγαπῶ, θὰ σ' ἀγαπῶ πολύ, θὰ σὲ λατρεύω!... (Ἀσπάζεται τὴν Ἰουλίαν καὶ προσθέτει χαμηλοφώνως). Θὰ σὲ παρηγορῶ!.... (Ἐγείρεται). Ὑγίαινε, μῆτερ μου!

ΙΟΥΛΙΑ

Ὑγίαινε ἀγαπητή μου κόρη... πήγαινε... πήγαινε... δὲν σὲ συνοδεύω, εἰξεύρεις....

ΚΛΟΤΙΛΔΗ

Ὄχι... ὄχι... μεῖνε! (παρατηροῦσα τὸν Μάξιμον)· Ἀ! ὁ κύριος Μάξιμος... Μὲ συγχωρεῖτε!... Δὲν σᾶς εἶχον παρατηρήσει. Ὑγιαίνετε, Κύριε!

ΜΑΞΙΜΟΣ

Au revoir, δεσποινίς.

(Ἡ Κλοτίλδη πλησιάζουσα εἰς τὴν ἔξοδον στρέφει καὶ πέμπει διὰ τῶν χειρῶν της ἀσπασμὸν εἰς τὴν μητέρα της καὶ ἐξέρχεται).

ΣΚΗΝΗ ΤΡΙΤΗ

ΙΟΥΛΙΑ, ΜΑΞΙΜΟΣ

(Στιγμὴ σιωπῆς. Ἡ Ἰουλία ἐξακολουθεῖ τὴν ἐργασίαν του).

ΙΟΥΛΙΑ

Καθίσατε λοιπόν.

ΜΑΞΙΜΟΣ

Ὄχι... ἀληθῶς σᾶς ἐνοχλῶ· καί... (προσποιεῖται ὅτι θὰ ἐξέλθῃ).

ΙΟΥΛΙΑ

Σᾶς βεβαιῶ ὅτι δὲν μ' ἐνοχλεῖτε.

ΜΑΞΙΜΟΣ

Τότε κλαύσατε!

ΙΟΥΛΙΑ

Εἰξεύρετε ὅτι ὀλίγον κλαίω.

ΜΑΞΙΜΟΣ

Σᾶς βεβαιῶ ὅτι σφάλλετε... θὰ ἐπροτίμων ἀπειράκις νὰ σᾶς ἴδω κλαίουσαν.

(Προχωρεῖ καὶ στηρίζεται εἰς τὴν πρὸς δεξιὰ ἑστίαν).

ΙΟΥΛΙΑ

Ἀφοῦ δὲν δύναμαι, τί θέλετε;... Ἀλλ' ἂς ὁμιλήσωμεν καλήτερα περὶ φαιδροτέρων πραγμάτων. Τί νέα ἐκ τοῦ χωρίου;... καὶ μάλιστα, εἴπατέ μοι τίς εἶναι αὐτὴ ἡ νέα γειτόνισά σας, ἡ ὁποία κατὰ φυσικὸν λόγον εἶναι καὶ γειτόνισά μας; Θὰ τὴν συνηντήσατε βεβαίως εἰς τὰ περίχωρά μας; Εἶναι τόσον ὡραία, ὅσον φημίζεται;

ΜΑΞΙΜΟΣ

Ποία γειτόνισσα;

ΙΟΥΛΙΑ

Μία Κυρία Δε... Δεκρεσῆ, νομίζω, ἥτις κατῴκησεν εἰς τὸν Πύργον τοῦ Ὅρμου... μὲ μίαν θεῖαν... Τί πρᾶγμα εἶναι;

ΜΑΞΙΜΟΣ

Χμ!... Δὲν εἰξεύρω καλῶς.

ΙΟΥΛΙΑ

Εἶναι χήρα, ἢ ζωντοχήρα;

ΜΑΞΙΜΟΣ

Ζωντοχήρα, νομίζω.

ΙΟΥΛΙΑ (εἴρων.)

Τὴν καϋμένη!... Καὶ πῶς;

ΜΑΞΙΜΟΣ

Ἀποδίδουν τὰ σφάλματα εἰς τὸν σύζυγον.

ΙΟΥΛΙΑ

Ὢ! παράδοξον! τέλος ἡ αἰτία δὲν εἶναι σπουδαία;

ΜΑΞΙΜΟΣ

Ὢ Θεέ μου!... ἀγνοῶ... Μὲ φέρετε εἰς δύσκολον θέσιν.

ΙΟΥΛΙΑ (καταφατικώτατα).

Τὸ πιστεύω!

ΜΑΞΙΜΟΣ

Δὲν πιστεύω νὰ ὑποπτεύεσθε ὅτι ἦλθεν εἰς τὸ χωρίον διὰ τὴν εὐγενείαν μου;

(Κάθηται εἰς τὴν ἄλλην πλευρὰν τῆς τραπέζης κατέναντι τῆς Ἰουλίας).

ΙΟΥΛΙΑ

Ὢ! ὄχι, ὄχι... ἡσυχάσατε. Θὰ σᾶς ζητήσω ὅμως μίαν συμβουλήν.—Ἐὰν ἔλθῃ εἰς ἐπίσκεψίν μου, νὰ τὴν δεχθῶ;

ΜΑΞΙΜΟΣ

Ἂν θέλετε... Ὑπάρχουν τινὲς οἱ ὁποῖοι τὴν δέχονται... ἄλλοι...

ΙΟΥΛΙΑ

Αὐτὸ ἐξαρτᾶται ἐκ τῶν διαθέσεων.

ΜΑΞΙΜΟΣ

Μήπως σᾶς ἀνήγγειλον τὴν ἐπίσκεψίν της;

ΙΟΥΛΙΑ

Ὄχι... Ἀλλὰ τὸ προαισθάνομαι... Ἔπειτα ἀφοῦ ἡ θυγάτηρ μου ἀνεχώρησε τὸ ἄτοπον θὰ ἦναι ὀλιγώτερον.

ΜΑΞΙΜΟΣ

Τίς συνώδευσε τὴν δεσποινίδα Κλοτίλδην εἰς τὸ παρθεναγωγεῖον;

ΙΟΥΛΙΑ

Ἡ Μάρθα μετὰ τοῦ Ἰουστίνου. Θὰ διέλθωσι πρῶτον νὰ πάρουν τὴν ἐξαδέλφην της...

ΜΑΞΙΜΟΣ

Καὶ ἀπὸ τὸν υἱόν σας ἔχετε καλὰς εἰδήσεις;

ΙΟΥΛΙΑ

(κομίζει ἄνθη ἐπὶ ἄλλης τραπέζης, κειμένης εἰς τὸ ἐν τῷ βάθει πρὸς ἀριστερὰ παράθυρον).

Πολὺ καλάς... Καλό μου παιδί! Πόσον προοδεύει!

ΜΑΞΙΜΟΣ

Πάντοτε εἰς τὴν ναυτικὴν σχολήν;

ΙΟΥΛΙΑ

Πάντοτε... Μόλις τὸν εἶδον ἐφέτος... Διῆλθον τὰς διακοπὰς ταξειδεύοντες... Τοῦτο τὸν εὐχαριστεῖ πολύ.

ΜΑΞΙΜΟΣ

Τῇ ἀληθείᾳ, πρέπει νὰ εἶσθε ὑπερήφανος διὰ τὰ τέκνα σας. Γνωρίζω ὀλιγώτερον τὸν υἱόν σας... Ἀλλ' ἐξ ὅσων περὶ αὐτοῦ γνωρίζω εἶναι ἐξαίρετος... Ὅσον διὰ τὴν Κλοτίλδην, αὐτὴ εἶναι σωστὴ μικρὰ κυρία... Ἀγχίνους, τρυφερὰ καὶ ἀπτόητος ὡς οὐδείς... Εἶχον συνηθήσει νὰ τὴν βλέπω ἐπὶ δύο μῆνας σχεδὸν καθ' ἑκάστην... καὶ ἀληθῶς, θὰ αἰσθανθῶ, ὡς ὑμεῖς, κυρία μου, τὴν ἀπουσίαν της.

ΙΟΥΛΙΑ

Ἀληθινά, τὴν ἀγαπᾶτε πολύ;

ΜΑΞΙΜΟΣ

Περιπαθῶς!

ΙΟΥΛΙΑ, (παρατηροῦσα αὐτὸν ἐξαίφνης)

Περιπαθῶς.

ΜΑΞΙΜΟΣ

Ἐξ ὅλης καρδίας!

ΙΟΥΛΙΑ, (γελῶσα καὶ ἐπανερχομένη πλησίον τῆς τραπέζης).

Περιπαθῶς... Ἡ λέξις σας αὕτη μεγάλως μ' ἐξέπληξε.

ΜΑΞΙΜΟΣ, (γελῶν).

Διατί;

ΙΟΥΛΙΑ.

Ὦ! διότι συνήθως εἶσθε ἀρκετὰ ψυχρὸς περὶ τὴν ἔκφρασιν τῶν αἰσθημάτων σας.... Εἶσθε τόσον μυστηριώδης ἄνθρωπος!

ΜΑΞΙΜΟΣ

Μυστηριώδης! Εἰς τί;

ΙΟΥΛΙΑ

Εἰς ὅλα. Δὲν γνωρίζω μυστηριωδέστερον ὑμῶν. Δὲν εἰξεύρω τί κρύπτετε... ἀλλὰ τὸ κρύπτετε καλῶς. (Ἐπανακάθηται).

ΜΑΞΙΜΟΣ

Δὲν κρύπτω τίποτε... ἰδοὺ ὅλον τὸ μυστήριον!

ΙΟΥΛΙΑ

Ἆ! Καὶ πρῶτον... τί εἶναι αὐτὸ τὸ ταξείδιον, τὸ ὁποῖον πρόκειται κάθε πρωὶ νὰ κάμετε εἰς Αἴγυπτον καὶ ποτὲ δὲν τὸ κάμνετε;

ΜΑΞΙΜΟΣ

Θὰ τὸ κάμω... προετοιμάζομαι. (Ἐγείρεται).

ΙΟΥΛΙΑ

Πρὸ ἓξ ἐτῶν!.. Ἔπειτα, καὶ πρὸ πάντων, διατί δὲν νυμφεύεσθε; Αὐτὸ δὲν συμβιβάζεται μὲ τὰς φιλησύχους διαθέσεις σας καὶ μὲ τὴν κλίσιν σας πρὸς τὸν οἰκογενειακὸν βίον. Τί περιμένετε; Διατί ἀποποιεῖσθε τὰ ἐπικερδέστερα συνοικέσια; αὐτὰ ἀκόμη τὰ ὁποῖα σᾶς προτείνω ἐγὼ... τὸ ὁποῖον, ἐν παρενθέσει, δὲν μὲ κολακεύει πολύ... Ἆ! (Βάλλει ἐλαφρὰν κραυγὴν πόνου). Ἀπρόσεκτος!

ΜΑΞΙΜΟΣ

Πῶς;... Τί ἔχετε;

ΙΟΥΛΙΑ

Τίποτε, τίποτε!... Ἐκόπην ὀλίγον, ἐνῷ ἔκλειον αὐτὸ τὸ μαχαιράκι... Τὸ μανδῆλι μου... Ἆ! νά το!
(Λαμβάνουσα ἐκ τῆς τραπέζης τὸ μανδῆλι της).

ΜΑΞΙΜΟΣ (σπεύδων πλησίον της).

Ἐπιτρέψατέ μοι.... Ῥέει πολὺ αἷμα... (Τεταραγμένος). Θέλετε... θέλετε νὰ φωνάξω τινά;

ΙΟΥΛΙΑ

Ὄχι... Τί ἀστεϊσμός!... Πάρετε ἐκεῖνο τὸ φιαλίδιον... (Δεικνύουσα τὸ ἐπὶ τῆς τραπέζης τῆς γωνίας φιαλίδιον). Καὶ τὸ νερόν... Ἀνακατώσατέ τα...

ΜΑΞΙΜΟΣ

(Λαμβάνων τὸ φιαλίδιον ῥίπτει σταγόνας τινας τοῦ ἐν αὐτῷ βαλσάμου ἐν ποτηρίῳ ὕδατος ἀναμιγνύει αὐτὰ καὶ φέρει τὸ ποτήριον τῇ Ἰουλίᾳ).

Εἶναι βαθεία ἡ πληγή;

ΙΟΥΛΙΑ (βρέχουσα πανίον καὶ περιτυλίσσουσα τὸν δάκτυλόν της).

Ὄχι, ἀσήμαντος.

ΜΑΞΙΜΟΣ, (συγκεκινημένος καὶ ἀδεξίως).

Νὰ σᾶς βοηθήσω;... νὰ δοκιμάσω;... μὲ συγχωρεῖτε.

(Βοηθεῖ τὴν Ἰουλίαν εἰς τὸ περιτύλιγμα τοῦ δακτύλου).

ΙΟΥΛΙΑ

Ἀλλὰ σεῖς τρέμετε...Ἀφίσατέ με νὰ τὸ περιτυλίξω. (Ἐνῷ περιτυλίσσει τὸν πληγωθέντα δάκτυλόν της). Σᾶς βεβαιῶ... τρέμετε. Μήπως ἡ θέα τοῦ αἵματος σᾶς ἐνοχλεῖ;

ΜΑΞΙΜΟΣ

Ὀλίγον.

ΙΟΥΛΙΑ

Καὶ ὅμως ὑπήρξατε στρατιωτικός. Πῶς ἐκάμνετε;

ΜΑΞΙΜΟΣ

Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἤμην γενναιότερος... κατὰ τὸ φαινόμενον.

ΙΟΥΛΙΑ (τελειώνουσα τὸ περιτύλιγμα).

Εὐχαριστῶ. Ἐξαίρετα... (Ἐγερθεῖσα καταβαίνει πρὸς ἀριστερά). Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι ἐνίοτε μὲ φαίνεσθε δειλότατος...

ΜΑΞΙΜΟΣ

Ἀδυναμία τῆς ἡλικίας, κυρία μου!

ΙΟΥΛΙΑ

Ἄ! αὐτὸ πολὺ μ' ἀρέσει! Σκοπεύω νὰ ἐξέλθω ἔφιππος, σήμερον μετὰ μεσημβρίαν. Θὰ μὲ συνοδεύσητε, ἂν ἡ ἀδυναμία τῆς ἡλικίας σας τὸ ἐπιτρέπει.

ΜΑΞΙΜΟΣ (ὀλίγον διστάζων).

Εὐχαρίστως.... ἅμα ἴδω τὸν Μαυρίκιον,

ΜΑΞΙΜΟΣ

Διατί; [illegible] ...ῶς). [illegible] νὰ ἐξέλθῃ πρὸς ἀριστερά).

Ὦ! διότι [illegible] αἰσθημάτ [illegible]

Μυ [illegible]

ΣΚΗΝΗ ΤΕΤΑΡΤΗ

ΜΑΞΙΜΟΣ, κατόπιν ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

([illegible] ἐκ τῶν τελευταίων λέξεων τῆς Ἰουλίας, ἵσταται ἐπὶ [illegible] τὸ βλέμμα ἔχων ἐπὶ τῆς θύρας ἐξ ἧς ἐξῆλθεν ἡ Ἰου-[illegible] ὀλίγον τοὺς ὤμους μετὰ λυπηρᾶς κινήσεως, στηρίζεται [illegible] κρατῶν τὸ μέτωπον).

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

([illegible] ἐκ τοῦ βάθους κρατῶν ἐφημερίδας καὶ πλησιάζων τὸν Μάξιμον, ὅστις δὲν τὸν ἀκούει).

Τί ἔγκλημα σχεδιάζεις αὐτοῦ;

ΜΑΞΙΜΟΣ

Ὦ! Σὺ εἶσαι; (Σφίγγουσιν τὰς χεῖρας). Πηγαίνεις σήμερον εἰς Παρισίους;

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ (ῥίπτων τὰς ἐφημερίδας ἐπὶ τῆς τραπέζης).

Ναί!

ΜΑΞΙΜΟΣ

Ἀλλ' ἐπανέρχεσαι νὰ δειπνήσῃς...

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Ὄχι δὲν πιστεύω. Δὲν ἠμπορῶ ν' ἀναχωρήσω ἀπὸ ἐδῶ πρὸ τῶν τριῶν. Ἔρχεσαι μαζί μου;

ΜΑΞΙΜΟΣ

Ὄχι. Δὲν ἔχω τί νὰ κάμω εἰς Παρισίους. Ἐκτὸς δὲ τούτου ἡ σύζυγός σου θὰ ἐξέλθῃ ἔφιππος καὶ μὲ παρεκάλεσε νὰ τὴν συνοδεύσω.

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Εὖγε!

ΜΑΞΙΜΟΣ

Πρέπει μάλιστα νὰ ἴδω τί γίνεται ὁ ἵππος μου... (Προχωρεῖ πρὸς τὸ βάθος.)

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Περίμενε νὰ φωνάξω.

ΜΑΞΙΜΟΣ

Ὄχι πηγαίνω ὁ ἴδιος· ἦλθα ὀλίγον δρομαίως καὶ ἂν ὁ ἵππος μου ἦναι κουρασμένος θὰ ἱππεύσω τὸν ἰδικόν σου.

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Καλὰ φίλε μου, πήγαινε... (Λαμβάνει ἐφημερίδας.)

ΜΑΞΙΜΟΣ (Ἐγγὺς νὰ ἐξέλθῃ ἀποτόμως.)

Μαυρίκιε! Θέλω νὰ σοὶ ὁμιλήσω.

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Ὦ Θεέ μου! Τί τρέχει; ... Μὲ φαίνεσαι ἐξηγριωμένος! Τί σημαίνει; Δὲν σὲ ἀναγνωρίζω.

ΜΑΞΙΜΟΣ

Εἶμαι πάντοτε φίλος σου;

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Ὦ διάβολε! τὸ ἐλπίζω ... Ἕνα καὶ μόνον φίλον ἔχω... ὅστις, μὰ τὴν ἀλήθειαν, ἀξίζει διὰ δέκα. Καὶ ὅσον ὁ καιρὸς παρέρχεται, τόσον πιστεύω ὅτι εἷς καὶ μόνος ἐπὶ τῆς γῆς ὑπάρχει τίμιος ἄνθρωπος καὶ ὅτι ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς εἶσαι σύ, Μάξιμε!

ΜΑΞΙΜΟΣ

Δι' αὐτὸ ἔχω ἀνάγκην σήμερον ὅλων τῶν προνομίων τῆς φιλίας. Σὲ εἰδοποιῶ ὅμως ὅτι θὰ ἀφήσω κατὰ μέρος πᾶσαν ἐπιφύλαξιν καὶ μάλιστα πᾶσαν ἐθιμοτυπίαν.

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Μήπως ὑπάρχει ἐθυμοτυπία μεταξὺ ὑμῶν; Ὁμίλει!

ΜΑΞΙΜΟΣ

Θέλω νὰ σὲ ὁμιλήσω περὶ τῆς συζύγου σου.

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Ἀ! ὄχι, ἐλπίζω, διὰ νὰ μὲ εἴπῃς κακὰ περὶ αὐτῆς;

ΜΑΞΙΜΟΣ

Περὶ σοῦ θὰ εἴπω κακά.

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Ἐμπρός! Λέγε! (Κάθηνται παρὰ τῇ τραπέζῃ πρὸς δεξιά.)

ΜΑΞΙΜΟΣ

Εἰπέ μοι, Μαυρίκιε, πιστεύεις ὅτι ἡ σύζυγός σου εἶναι ἐντελῶς εὐτυχής;

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Ἡ σύζυγός μου; Ἐντελῶς εὐτυχής; Καὶ διατί λοιπὸν νὰ μὴν ἦναι; Τί τῆς λείπει;

ΜΑΞΙΜΟΣ

Σύ!

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Πῶς τοῦτο; Διατί;

ΜΑΞΙΜΟΣ

Σκέψου!

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ (μετὰ σκέψιν.)

Διότι ἔχω ἐρωμένας;

ΜΑΞΙΜΟΣ

Πολὺ πιθανόν!

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Μήπως μοῦ ἔλειψαν ποτέ;

ΜΑΞΙΜΟΣ

Ὡραία δικαιολόγησις!

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Λοιπόν, δὲν βλέπω ἕως ἐδῶ κἀνὲν νεώτερον... Καὶ ἔπειτα, φίλε μου... Ἀλλ' ὄχι... δὲν θέλω νὰ σοὶ τὸ εἴπω... διότι εἶσαι ἀθῶος ἄνθρωπος... Σὺ δὲν γνωρίζεις τὰς γυναῖκας... καὶ εἶμαι βέβαιος ὅτι θ' ἀνεσκίρτας... θ' ἀνεσκίρτας.

ΜΑΞΙΜΟΣ

Ἀλλ' ἐπὶ τέλους, τί θέλεις νὰ εἴπῃς;

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Ἔ, φίλε μου, ἔσω ἀτάραχος. Δὲν εἶμαι διόλου πεπεισμένος, ὅτι ἡ γυνὴ ἐκείνη, τῆς ὁποίας ὁ σύζυγος ἔχει ἐρωμένας, εἶναι κατὰ βάθος τόσον περίλυπος!

Ο ΙΑΤΡΟΣ ΤΑΝΝΕΡ

ΜΑΞΙΜΟΣ

Ἆ! . . .

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Δὲν θέλω νὰ εἴπω ὅτι τοῦτο τὴν κολακεύει . . . Ἄπαγε! Καὶ ὅμως ἄκουσε! Ἐάν ποτε νυμφευθῇς, καὶ θέλῃς νὰ σ' ἐκτιμᾷ ἡ σύζυγός σου, προσποιοῦ ὅτι ἔχεις ἐρωμένας καὶ ἂν δὲν ἔχῃς τοιαύτας.

ΜΑΞΙΜΟΣ

Ἐξηκολούθει φίλε μου!

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ (ἐγειρόμενος.)

Ἔχω ἐρωμένας! . . . τί πρὸς αὐτό. Αὐτὸ εἶναι τὸ ἐλάττωμά μου . . . πρέπει νὰ ἔχῃ τις ἕν . . . Πραγματικῶς δὲν ἔχω ἄλλο...

ΜΑΞΙΜΟΣ

Δὲν ἔχεις ἄλλο διότι δὲν δύνασαι... διότι ἡ θέσίς σου δὲν σοὶ ἐπιτρέπει νὰ ἔχῃς ἄλλο. Σὺ δὲν δύνασαι νὰ κλέψῃς.

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Δύναμαι νὰ κλέψω . . . Εἰς ὅλας τὰς θέσεις κλέπτει τὶς . . . Ἀλλὰ τέλος δὲν κλέπτω... Ἔχω ἐρωμένας... Ἔπειτα; Μήπως εἴμεθα ἄγριοι;

ΜΑΞΙΜΟΣ

Ὄχι δά! Ἀλλὰ ποίαν ἰδέαν ἔχεις περὶ τοῦ γάμου;

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Περὶ τοῦ γάμου; Τὴν αὐτὴν μοὶ φαίνεται, τὴν ὁποίαν ἔχει ὅλος ὁ κόσμος περὶ αὐτοῦ. Μήπως ἐγὼ ἐξαιροῦμαι τοῦ κανόνος;

ΜΑΞΙΜΟΣ

Ὦ! ὄχι. Κατὰ σὲ λοιπὸν, ὁ γάμος εἶναι τὸ διαζύγιον!

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Πῶς; τὸ διαζύγιον;

ΜΑΞΙΜΟΣ

Δηλαδὴ τὸ ἀληθὲς διαζύγιον θὰ ἦτο μυριάκις προτιμότερον, ἠθικώτερον καὶ γενναιότερον. Διότι ἐκ τοῦ μικτοῦ αὐτοῦ διαζυ-

γίου ,τοῦ ὁποίου τὰς τέρψεις ἀπολαμβάνουσιν ἐν ἀνέσει τόσοι ἄνδρες, εἰς τὰς γυναῖκάς των ἀπομένουσιν, αἱ θλίψεις, αἱ προσβολαί, ἡ ἀφαίρεσις τῆς ἐλευθερίας.

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Ὦ! ἡ ἐλευθερία, ἡ ἐλευθερία! Δὲν εἶναι ὀλίγαι αἱ ἀποσείουσαι τὸν ζυγόν....

ΜΑΞΙΜΟΣ

Καὶ πόσαι *δὲν* τὸν ἀποσείουν! Ὑποθέτω ὅτι ὑπάρχουν ἀκόμη τινὲς τοιαῦται. Ποία ἡ τύχη αὐτῶν;

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Ἆ! Εἶναι ἰδικαί σου ἰδέαι ὅλαι αὐταί; . . . Ἔλα . . . Ὡμίλει εἰλικρινῶς . . . Μήπως ἡ Ἰουλία παραπονεῖται;

ΜΑΞΙΜΟΣ

Εἰξεύρεις ὅτι εἶναι πάρα πολὺ ὑπερήφανος καὶ φρόνιμος διὰ νὰ παραπονεθῇ. Ἀλλ' ἐὰν σὺ δὲν βλέπῃς, ὅτι ἡ σύζυγός σου ὑποφέρει ἐκ τῶν παρεκτροπῶν σου, εἶσαι τῇ ἀληθείᾳ, ὁ πλέον ἀφηρημένος καὶ ἀπρόσεκτος τῶν ἀνθρώπων!

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Ὑποφέρει φίλέ μου, ὑποφέρει... ἀναμφιβόλως ὑποφέρει! Ὅλαι αἱ γυναῖκες ὑποφέρουν... Αὐτὴ εἶναι ἡ τέχνη των... (Κάθηται) Τοὐλάχιστον αὐτὴ εἶναι ἡ ἀξίωσίς των... καὶ αἱ τελειότεραι αὐτῶν, δὲν ἐξαιροῦνται τοῦ κανόνος.... Ἐὰν ἡ Ἰουλία δὲν ἦτον εὐτυχὴς· ἐκ τῆς ζωῆς της, θὰ ἀπεσύρετο.... Ἀλλ' ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου ἔχω ἡσυχωτάτην τὴν συνείδησίν μου.—Εἰργάσθην ἐπὶ δεκαπενταετίαν διὰ νὰ τριπλασιάσω τὴν περιουσίαν μου καὶ εὐχαριστῶ τὰς ὀρέξεις τῆς συζύγου μου καὶ τὰς ἰδικάς μου. Ἡ Ἰουλία, ὡς ὅλαι αἱ γυναῖκες, ἠγάπα ἐμμανῶς τοὺς στολισμούς, τὰς διασκεδάσεις, τὰ θέατρα, τὴν ἱππασίαν, τοὺς ἀδάμαντας... Ἐξ ὅλων αὐτῶν ἔχει περισσότερα, ἀφ' ὅσα ἠμπορεῖ τις νὰ ἔχῃ... Τοῦτο ὡς φαίνεται τὴν κάμνει νὰ ὑποφέρῃ.

ΜΑΞΙΜΟΣ

Εἶναι ἀληθὲς ὅτι αἱ γυναῖκες ἀγαποῦν ὅλα αὐτά· ἀλλ' ὑπάρχει τι ἄλλο, τὸ ὁποῖον ἀγαποῦν περισσότερον.

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Τί ;

ΜΑΞΙΜΟΣ

Νὰ τὰς ἀγαποῦν.

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Μάλιστα, μάλιστα.... μὲ καμμίαν κιθάραν!... Περίφημα!

ΜΑΞΙΜΟΣ

Ἄ, Μαυρίκιε! ἄκουσε! Πρέπει νὰ σὲ εἴπω τί σκέπτομαι... Δὲν ἐκτιμᾷς ἀρκετὰ τὴν σύζυγόν σου. — Μὲ τοὺς στολισμούς, μὲ τὰς διασκεδάσεις, μὲ τὰ θέατρα, μὲ τοὺς ἵππους, μὲ τοὺς ἀδάμαντας, πληρώνει τις τὰς ἐρωμένας καὶ ὄχι τὴν σύζυγόν του.... Τὴν τιμίαν ὅμως γυναῖκα, τὴν γυναῖκα εἰς τὴν ὁποίαν ἐμπιστεύεσαι τὸ ὄνομα, τὰ τέκνα, τὴν τιμήν σου, τὴν γυναῖκα ἥτις ἐν τῷ μέσῳ τῆς κοινωνικῆς διαφθορᾶς ἵσταται πιστὸς φύλαξ ὅλων αὐτῶν τῶν ἱερῶν κειμηλίων, τὴν γυναῖκα ἥτις καθ' ἑκάστην ἑσπέραν καὶ πρωΐαν σοὶ ἀποδίδει αὐτὰ ἀκηλίδωτα, ὡς τὰ παρέλαβε, τὴν γυναῖκα ἥτις εἶναι τὸ αἰώνιον θέλγητρον, ἡ ὑπόληψις, ὁ σεβασμὸς τῆς οἰκίας... τὴν γυναῖκα αὐτὴν θέλεις νὰ πληρώσῃς!... Τὴν γυναῖκα αὐτὴν ἀγάπα την!

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Ἀναμφιβόλως.

ΜΑΞΙΜΟΣ

Ἀγάπα την! Διότι ἐπὶ τέλους δὲν τὴν κατέστησες ἄγαλμα, πιστεύω.—Δὲν τῆς ἀπέσπασες τὴν καρδίαν ἐκ τοῦ στήθους. Λοιπόν, ἡ καρδία αὕτη πρέπει νὰ ζήσῃ. Ἡ καλλιτέρα, ἡ τελειοτέρα, ὡς ἡ χειροτέρα τῶν γυναικῶν... καὶ τοῦτο εἶναι ἡ δόξα των... δύναται νὰ ζήσουν ἄνευ στολισμῶν, ἄνευ θεάτρων, ἄνευ ἵππων, ἄνευ ἀδαμάντων, μᾶλλον ἄνευ ἄρτου ἐν ἀνάγκῃ, ἀλλὰ ποτὲ ἄνευ ἀγάπης!

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Ἀλλὰ σύ, ταλαίπωρε, ἂν νυμφευθῇς μ' αὐτὰς τὰς ἰδέας, σὲ βεβαιῶ ὅτι θὰ χάσῃς τὴν σύζυγόν σου. Ἀνὴρ ὁμιλῶν περὶ ἀγάπης

ΜΑΞΙΜΟΣ, (γελῶν).

Διατί;

ΙΟΥΛΙΑ.

Ὦ! διότι συνήθως εἶσθε ἀρκετὰ ψυχρὸς περὶ τὴν ἔκφρασιν τῶν αἰσθημάτων σας.... Εἶσθε τόσον μυστηριώδης ἄνθρωπος!

ΜΑΞΙΜΟΣ

Μυστηριώδης! Εἰς τί;

ΙΟΥΛΙΑ

Εἰς ὅλα. Δὲν γνωρίζω μυστηριωδέστερον ὑμῶν. Δὲν εἰξεύρω τί κρύπτετε... ἀλλὰ τὸ κρύπτετε καλῶς. (Ἐπανακάθηται).

ΜΑΞΙΜΟΣ

Δὲν κρύπτω τίποτε... ἰδοὺ ὅλον τὸ μυστήριον!

ΙΟΥΛΙΑ

Ἄ! Καὶ πρῶτον... τί εἶναι αὐτὸ τὸ ταξείδιον, τὸ ὁποῖον πρόκειται κάθε πρωῒ νὰ κάμετε εἰς Αἴγυπτον καὶ ποτὲ δὲν τὸ κάμνετε;

ΜΑΞΙΜΟΣ

Θὰ τὸ κάμω... προετοιμάζομαι. (Ἐγείρεται).

ΙΟΥΛΙΑ

Πρὸ ἓξ ἐτῶν!.. Ἔπειτα, καὶ πρὸ πάντων, διατί δὲν νυμφεύεσθε; Αὐτὸ δὲν συμβιβάζεται μὲ τὰς φιλησύχους διαθέσεις σας καὶ μὲ τὴν κλίσιν σας πρὸς τὸν οἰκογενειακὸν βίον. Τί περιμένετε; Διατί ἀποποιεῖσθε τὰ ἐπικερδέστερα συνοικέσια; αὐτὰ ἀκόμη τὰ ὁποῖα σᾶς προτείνω ἐγὼ... τὸ ὁποῖον, ἐν παρενθέσει, δὲν μὲ κολακεύει πολύ... Ἄ! (Βάλλει ἐλαφρὰν κραυγὴν πόνου). Ἀπρόσεκτος!

ΜΑΞΙΜΟΣ

Πῶς;... Τί ἔχετε;

ΙΟΥΛΙΑ

Τίποτε, τίποτε!... Ἐκόπην ὀλίγον, ἐνῷ ἔκλειον αὐτὸ τὸ μαχαιράκι... Τὸ μανδῆλι μου... Ἄ! νά το!

(Λαμβάνουσα ἐκ τῆς τραπέζης τὸ μανδῆλι της).

ΜΑΞΙΜΟΣ (σπεύδων πλησίον της).

Ἐπιτρέψατέ μοι.... Ῥέει πολὺ αἷμα... (Τεταραγμένος). Θέλετε... θέλετε νὰ φωνάξω τινά;

ΙΟΥΛΙΑ

Ὄχι... Τί ἀστεϊσμός!... Πάρετε ἐκεῖνο τὸ φιαλίδιον... (Δεικνύουσα τὸ ἐπὶ τῆς τραπέζης τῆς γωνίας φιαλίδιον). Καὶ τὸ νερόν... Ἀνακατώσατέ τα...

ΜΑΞΙΜΟΣ

(Λαμβάνων τὸ φιαλίδιον ῥίπτει σταγόνας τινας τοῦ ἐν αὐτῷ βαλσάμου ἐν ποτηρίῳ ὕδατος ἀναμιγνύει αὐτὰ καὶ φέρει τὸ ποτήριον τῇ Ἰουλίᾳ).

Εἶναι βαθεία ἡ πληγή;

ΙΟΥΛΙΑ (βρέχουσα πανίον καὶ περιτυλίσσουσα τὸν δάκτυλόν της).

Ὄχι, ἀσήμαντος.

ΜΑΞΙΜΟΣ, (συγκεκινημένος καὶ ἀδεξίως).

Νὰ σᾶς βοηθήσω;... νὰ δοκιμάσω;... μὲ συγχωρεῖτε.
(Βοηθεῖ τὴν Ἰουλίαν εἰς τὸ περιτύλιγμα τοῦ δακτύλου).

ΙΟΥΛΙΑ

Ἀλλὰ σεῖς τρέμετε...Ἀφίσατέ με νὰ τὸ περιτυλίξω. (Ἐνῷ περιτυλίσσει τὸν πληγωθέντα δάκτυλόν της). Σᾶς βεβαιῶ... τρέμετε. Μήπως ἡ θέα τοῦ αἵματος σᾶς ἐνοχλεῖ;

ΜΑΞΙΜΟΣ

Ὀλίγον.

ΙΟΥΛΙΑ

Καὶ ὅμως ὑπήρξατε στρατιωτικός. Πῶς ἐκάμνετε;

ΜΑΞΙΜΟΣ

Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἤμην γενναιότερος... κατὰ τὸ φαινόμενον.

ΙΟΥΛΙΑ (τελειώνουσα τὸ περιτύλιγμα).

Εὐχαριστῶ. Ἐξαίρετα... (Ἐγερθεῖσα καταβαίνει πρὸς ἀριστερά). Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι ἐνίοτε μὲ φαίνεσθε δειλότατος...

ΜΑΞΙΜΟΣ

Ἀδυναμία τῆς ἡλικίας, κυρία μου!

ΙΟΥΛΙΑ

Ἄ! αὐτὸ πολὺ μ' ἀρέσει! Σκοπεύω νὰ ἐξέλθω ἔφιππος, σήμερον μετὰ μεσημβρίαν. Θὰ μὲ συνοδεύσητε, ἂν ἡ ἀδυναμία τῆς ἡλικίας σας τὸ ἐπιτρέπει.

ΜΑΞΙΜΟΣ (ὀλίγον διστάζων).

Εὐχαρίστως.... ἅμα ἴδω τὸν Μαυρίκιον,

ΙΟΥΛΙΑ (χαιρετῶσα αὐτὸν ὀλίγον εἰρωνικῶς).

Πολὺ καλά. Πηγαίνω νὰ ἐνδυθῶ. (Ἐγγὺς νὰ ἐξέλθῃ πρὸς ἀριστερά). Μετ' ὀλίγον! (Ἐξέρχεται).

ΣΚΗΝΗ ΤΕΤΑΡΤΗ

ΜΑΞΙΜΟΣ, κατόπιν ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

(Ὁ Μάξιμος ἔκθαμβος ἐκ τῶν τελευταίων λέξεων τῆς Ἰουλίας, ἵσταται ἐπί τινα στιγμὴν προσηλωμένον τὸ βλέμμα ἔχων ἐπὶ τῆς θύρας ἐξ ἧς ἐξῆλθεν ἡ Ἰουλία, κατόπιν ἀνυψώσας ὀλίγον τοὺς ὤμους μετὰ λυπηρᾶς κινήσεως, στηρίζεται ἐπί τινος ἐπίπλου κρατῶν τὸ μέτωπον).

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

(εἰσερχόμενος ἐκ τοῦ βάθους κρατῶν ἐφημερίδας καὶ πλησιάζων τὸν Μάξιμον, ὅστις δὲν τὸν ἀκούει).

Τί ἔγκλημα σχεδιάζεις αὐτοῦ;

ΜΑΞΙΜΟΣ

Ὤ! Σὺ εἶσαι; (Σφίγγουσιν τὰς χεῖρας). Πηγαίνεις σήμερον εἰς Παρισίους;

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ (ῥίπτων τὰς ἐφημερίδας ἐπὶ τῆς τραπέζης).

Ναί!

ΜΑΞΙΜΟΣ

Ἀλλ' ἐπανέρχεσαι νὰ δειπνήσῃς...

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Ὄχι δὲν πιστεύω. Δὲν ἠμπορῶ ν' ἀναχωρήσω ἀπὸ ἐδῶ πρὸ τῶν τριῶν. Ἔρχεσαι μαζί μου;

ΜΑΞΙΜΟΣ

Ὄχι. Δὲν ἔχω τί νὰ κάμω εἰς Παρισίους. Ἐκτὸς δὲ τούτου ἡ σύζυγός σου θὰ ἐξέλθῃ ἔφιππος καὶ μὲ παρεκάλεσε νὰ τὴν συνοδεύσω.

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Εὖγε!

ΜΑΞΙΜΟΣ

Πρέπει μάλιστα νὰ ἴδω τί γίνεται ὁ ἵππος μου... (Προχωρεῖ πρὸς τὸ βάθος.)

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Περίμενε νὰ φωνάξω.

ΜΑΞΙΜΟΣ

Ὄχι πηγαίνω ὁ ἴδιος· ἦλθα ὀλίγον δρομαίως καὶ ἂν ὁ ἵππος μου ἦναι κουρασμένος θὰ ἱππεύσω τὸν ἰδικόν σου.

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Καλὰ φίλε μου, πήγαινε... (Λαμβάνει ἐφημερίδας.)

ΜΑΞΙΜΟΣ ('Εγγὺς νὰ ἐξέλθῃ ἀποτόμως.)

Μαυρίκιε! Θέλω νὰ σοὶ ὁμιλήσω.

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Ὦ Θεέ μου! Τί τρέχει;... Μὲ φαίνεσαι ἐξηγριωμένος! Τί σημαίνει; Δὲν σὲ ἀναγνωρίζω.

ΜΑΞΙΜΟΣ

Εἶμαι πάντοτε φίλος σου;

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Ὦ διάβολε! τὸ ἐλπίζω... Ἕνα καὶ μόνον φίλον ἔχω... ὅστις, μὰ τὴν ἀλήθειαν, ἀξίζει διὰ δέκα. Καὶ ὅσον ὁ καιρὸς παρέρχεται, τόσον πιστεύω ὅτι εἷς καὶ μόνος ἐπὶ τῆς γῆς ὑπάρχει τίμιος ἄνθρωπος καὶ ὅτι ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς εἶσαι σύ, Μάξιμε!

ΜΑΞΙΜΟΣ

Δι' αὐτὸ ἔχω ἀνάγκην σήμερον ὅλων τῶν προνομίων τῆς φιλίας. Σὲ εἰδοποιῶ ὅμως ὅτι θὰ ἀφήσω κατὰ μέρος πᾶσαν ἐπιφύλαξιν καὶ μάλιστα πᾶσαν ἐθιμοτυπίαν.

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Μήπως ὑπάρχει ἐθιμοτυπία μεταξὺ ὑμῶν; Ὁμίλει!

ΜΑΞΙΜΟΣ

Θέλω νὰ σὲ ὁμιλήσω περὶ τῆς συζύγου σου.

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Ἄ! ὄχι, ἐλπίζω, διὰ νὰ μὲ εἴπῃς κακὰ περὶ αὐτῆς;

ΜΑΞΙΜΟΣ

Περὶ σοῦ θὰ εἴπω κακά.

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Ἐμπρός! Λέγε! (Κάθηνται παρὰ τῇ τραπέζῃ πρὸς δεξιά.)

ΜΑΞΙΜΟΣ

Εἰπέ μοι, Μαυρίκιε, πιστεύεις ὅτι ἡ σύζυγός σου εἶναι ἐντελῶς εὐτυχής;

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Ἡ σύζυγός μου; Ἐντελῶς εὐτυχής; Καὶ διατί λοιπὸν νὰ μὴν ἦναι; Τί τῆς λείπει;

ΜΑΞΙΜΟΣ

Σύ!

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Πῶς τοῦτο; Διατί;

ΜΑΞΙΜΟΣ

Σκέψου!

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ (μετὰ σκέψιν.)

Διότι ἔχω ἐρωμένας;

ΜΑΞΙΜΟΣ

Πολὺ πιθανόν!

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Μήπως μοῦ ἔλειψαν ποτέ;

ΜΑΞΙΜΟΣ

Ὡραία δικαιολόγησις!

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Λοιπόν, δὲν βλέπω ἕως ἐδῶ κἀνὲν νεώτερον... Καὶ ἔπειτα, φίλε μου... Ἀλλ' ὄχι... δὲν θέλω νὰ σοὶ τὸ εἴπω... διότι εἶσαι ἀθῶος ἄνθρωπος... Σὺ δὲν γνωρίζεις τὰς γυναῖκας... καὶ εἶμαι βέβαιος ὅτι θ' ἀνεσκίρτας... θ' ἀνεσκίρτας.

ΜΑΞΙΜΟΣ

Ἀλλ' ἐπὶ τέλους, τί θέλεις νὰ εἴπῃς;

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Ἔ, φίλε μου, ἔσω ἀτάραχος. Δὲν εἶμαι διόλου πεπεισμένος, ὅτι ἡ γυνὴ ἐκείνη, τῆς ὁποίας ὁ σύζυγος ἔχει ἐρωμένας, εἶναι κατὰ βάθος τόσον περίλυπος!

Ο ΙΑΤΡΟΣ ΤΑΝΝΕΡ

ΜΑΞΙΜΟΣ

Ἆ! . . .

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Δὲν θέλω νὰ εἴπω ὅτι τοῦτο τὴν κολακεύει . . . Ἄπαγε! Καὶ ὅμως ἄκουσε! Ἐάν ποτε νυμφευθῇς, καὶ θέλῃς νὰ σ' ἐκτιμᾷ ἡ σύζυγός σου, προσποιοῦ ὅτι ἔχεις ἐρωμένας καὶ ἂν δὲν ἔχῃς τοιαύτας.

ΜΑΞΙΜΟΣ

Ἐξηκολούθει φίλε μου!

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ (ἐγειρόμενος.)

Ἔχω ἐρωμένας! . . . τί πρὸς αὐτό. Αὐτὸ εἶναι τὸ ἐλάττωμά μου . . . πρέπει νὰ ἔχῃ τις ἕν . . . Πραγματικῶς δὲν ἔχω ἄλλο...

ΜΑΞΙΜΟΣ

Δὲν ἔχεις ἄλλο διότι δὲν δύνασαι... διότι ἡ θέσίς σου δὲν σοὶ ἐπιτρέπει νὰ ἔχῃς ἄλλο. Σὺ δὲν δύνασαι νὰ κλέψῃς.

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Δύναμαι νὰ κλέψω . . . Εἰς ὅλας τὰς θέσεις κλέπτει τὶς . . . Ἀλλὰ τέλος δὲν κλέπτω... Ἔχω ἐρωμένας... Ἔπειτα; Μήπως εἴμεθα ἄγριοι;

ΜΑΞΙΜΟΣ

Ὄχι δά! Ἀλλὰ ποίαν ἰδέαν ἔχεις περὶ τοῦ γάμου;

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Περὶ τοῦ γάμου; Τὴν αὐτὴν μοὶ φαίνεται, τὴν ὁποίαν ἔχει ὅλος ὁ κόσμος περὶ αὐτοῦ. Μήπως ἐγὼ ἐξαιροῦμαι τοῦ κανόνος;

ΜΑΞΙΜΟΣ

Ὦ! ὄχι. Κατὰ σὲ λοιπὸν, ὁ γάμος εἶναι τὸ διαζύγιον!

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Πῶς; τὸ διαζύγιον;

ΜΑΞΙΜΟΣ

Δηλαδὴ τὸ ἀληθὲς διαζύγιον θὰ ἦτο μυριάκις προτιμώτερον, ἠθικώτερον καὶ γενναιότερον. Διότι ἐκ τοῦ μικτοῦ αὐτοῦ διαζυ-

γίου ,τοῦ ὁποίου τὰς τέρψεις ἀπολαμβάνουσιν ἐν ἀνέσει τόσοι ἄνδρες, εἰς τὰς γυναῖκάς των ἀπομένουσιν, αἱ θλίψεις, αἱ προσβολαί, ἡ ἀφαίρεσις τῆς ἐλευθερίας.

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Ὦ ! ἡ ἐλευθερία, ἡ ἐλευθερία ! Δὲν εἶναι ὀλίγαι αἱ ἀποσείουσαι τὸν ζυγόν....

ΜΑΞΙΜΟΣ

Καὶ πόσαι *δὲν* τὸν ἀποσείουν ! Ὑποθέτω ὅτι ὑπάρχουν ἀκόμη τινὲς τοιαῦται. Ποία ἡ τύχη αὐτῶν;

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Ἆ ! Εἶναι ἰδικαί σου ἰδέαι ὅλαι αὐταί ; . . . Ἔλα . . . Ὡμίλει εἰλικρινῶς . . . Μήπως ἡ Ἰουλία παραπονεῖται ;

ΜΑΞΙΜΟΣ

Εἰξεύρεις ὅτι εἶναι πάρα πολὺ ὑπερήφανος καὶ φρόνιμος διὰ νὰ παραπονεθῇ. Ἀλλ' ἐὰν σὺ δὲν βλέπῃς, ὅτι ἡ σύζυγός σου ὑποφέρει ἐκ τῶν παρεκτροπῶν σου, εἶσαι τῇ ἀληθείᾳ, ὁ πλέον ἀφῃρημένος καὶ ἀπρόσεκτος τῶν ἀνθρώπων !

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Ὑποφέρει φίλέ μου, ὑποφέρει... ἀναμφιβόλως ὑποφέρει ! Ὅλαι αἱ γυναῖκες ὑποφέρουν... Αὐτὴ εἶναι ἡ τέχνη των... (Κάθηται) Τοὐλάχιστον αὐτὴ εἶναι ἡ ἀξίωσίς των... καὶ αἱ τελειότεραι αὐτῶν, δὲν ἐξαιροῦνται τοῦ κανόνος.... Ἐὰν ἡ Ἰουλία δὲν ἦτον εὐτυχὴς· ἐκ τῆς ζωῆς της, θὰ ἀπεσύρετο.... Ἀλλ' ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου ἔχω ἡσυχωτάτην τὴν συνείδησίν μου.—Εἰργάσθην ἐπὶ δεκαπενταετίαν διὰ νὰ τριπλασιάσω τὴν περιουσίαν μου καὶ εὐχαριστῶ τὰς ὀρέξεις τῆς συζύγου μου καὶ τὰς ἰδικάς μου. Ἡ Ἰουλία, ὡς ὅλαι αἱ γυναῖκες, ἠγάπα ἐμμανῶς τοὺς στολισμούς, τὰς διασκεδάσεις, τὰ θέατρα, τὴν ἱππασίαν, τοὺς ἀδάμαντας... Ἐξ ὅλων αὐτῶν ἔχει περισσότερα, ἀφ' ὅσα ἠμπορεῖ τις νὰ ἔχῃ... Τοῦτο ὡς φαίνεται τὴν κάμνει νὰ ὑποφέρῃ.

ΜΑΞΙΜΟΣ

Εἶναι ἀληθὲς ὅτι αἱ γυναῖκες ἀγαποῦν ὅλα αὐτά· ἀλλ' ὑπάρχει τι ἄλλο, τὸ ὁποῖον ἀγαποῦν περισσότερον.

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Τί;

ΜΑΞΙΜΟΣ

Νὰ τὰς ἀγαποῦν.

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Μάλιστα, μάλιστα.... μὲ καμμίαν κιθάραν!... Περίφημα!

ΜΑΞΙΜΟΣ

Ἄ, Μαυρίκιε! ἄκουσε! Πρέπει νὰ σὲ εἴπω τί σκέπτομαι... Δὲν ἐκτιμᾷς ἀρκετὰ τὴν σύζυγόν σου. — Μὲ τοὺς στολισμούς, μὲ τὰς διασκεδάσεις, μὲ τὰ θέατρα, μὲ τοὺς ἵππους, μὲ τοὺς ἀδάμαντας, πληρώνει τις τὰς ἐρωμένας καὶ ὄχι τὴν σύζυγόν του.... Τὴν τιμίαν ὅμως γυναῖκα, τὴν γυναῖκα εἰς τὴν ὁποίαν ἐμπιστεύεσαι τὸ ὄνομα, τὰ τέκνα, τὴν τιμήν σου, τὴν γυναῖκα ἥτις ἐν τῷ μέσῳ τῆς κοινωνικῆς διαφθορᾶς ἵσταται πιστὸς φύλαξ ὅλων αὐτῶν τῶν ἱερῶν κειμηλίων, τὴν γυναῖκα ἥτις καθ' ἑκάστην ἑσπέραν καὶ πρωΐαν σοὶ ἀποδίδει αὐτὰ ἀκηλίδωτα, ὡς τὰ παρέλαβε, τὴν γυναῖκα ἥτις εἶναι τὸ αἰώνιον θέλγητρον, ἡ ὑπόληψις, ὁ σεβασμὸς τῆς οἰκίας... τὴν γυναῖκα αὐτὴν θέλεις νὰ πληρώσῃς!... Τὴν γυναῖκα αὐτὴν ἀγάπα την!

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Ἀναμφιβόλως.

ΜΑΞΙΜΟΣ

Ἀγάπα την! Διότι ἐπὶ τέλους δὲν τὴν κατέστησες ἄγαλμα, πιστεύω.—Δὲν τῆς ἀπέσπασες τὴν καρδίαν ἐκ τοῦ στήθους. Λοιπόν, ἡ καρδία αὕτη πρέπει νὰ ζήσῃ. Ἡ καλλιτέρα, ἡ τελειοτέρα, ὡς ἡ χειροτέρα τῶν γυναικῶν... καὶ τοῦτο εἶναι ἡ δόξα των... δύναται νὰ ζήσουν ἄνευ στολισμῶν, ἄνευ θεάτρων, ἄνευ ἵππων, ἄνευ ἀδαμάντων, μᾶλλον ἄνευ ἄρτου ἐν ἀνάγκῃ, ἀλλὰ ποτὲ ἄνευ ἀγάπης!

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Ἀλλὰ σύ, ταλαίπωρε, ἂν νυμφευθῇς μ' αὐτὰς τὰς ἰδέας, σὲ βεβαιῶ ὅτι θὰ χάσῃς τὴν σύζυγόν σου. Ἀνὴρ ὁμιλῶν περὶ ἀγάπης

εἰς τὴν σύζυγόν του, εἶναι τὸ αὐτὸ ὡς νὰ τῇ ἀνεγίνωσκεν ἀχρεῖα βιβλία.

ΜΑΞΙΜΟΣ

Νομίζεις; Καλά! εἶσαι πάρα πολὺ εὐτυχής. Ἀλλ' ἡ εὐδαιμονία ἔχει τὰ ὅριά της. Σὲ ἐγνώρισα μεγαλοκάρδιον· καὶ ἐὰν ποτέ, ὃ μὴ γένοιτο! σοὶ ἐπέλθῃ δυστύχημά τι, θέλεις μάθει ὅτι μεταξὺ δύο ἀνθρωπίνων ὄντων ὑπάρχει ἔρως πολὺ διάφορος ἐκείνου περὶ τοῦ ὁποίου ὁμιλεῖς πρὸς τὰς ἐρωμένας σου.

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ, (ξηρῶς, ἐγείρεται)

Τέλος πάντων... τί θέλεις; Ἔχεις ἐντολήν τινα; Μόλις τὸ πιϛεύω. Διότι ἡ σύζυγός μου μετὰ δεκαπενταετῆ συμβίωσιν καὶ μὲ δύο τέκνα, ὡς αὐτὴν μεγάλα, δὲν θὰ ἐλάμβανεν αἴφνης ἦθος Ἀριάδνης, ἐπὶ τοῦ βράχου της.

ΜΑΞΙΜΟΣ (μὲ φωνὴν βραχυτέραν)

Σὲ βεβαιῶ, ἐν λόγῳ τιμῆς, ὅτι ἡ σύζυγός σου, οὐδὲν μοὶ ἐξωμολογήθη. Ἔφθασα ὅμως ἐδῶ καθ' ἣν στιγμὴν ἀνεχώρει ἡ θυγάτηρ σου. Ἡ μήτηρ της μοὶ ἐπροξένησεν οἶκτον... Ἠθέλησα νὰ σοὶ τὸ εἴπω καὶ νὰ σὲ καθικετεύσω... νὰ σὲ καθικετεύσω νὰ τῆς ἀφίσῃς τὴν θυγατέρα της.

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Ἆ! ἐπ' αὐτοῦ τοῦ ἀντικειμένου ἐννοῶ καὶ συμμερίζομαι τὴν λύπην τῆς συζύγου μου. Ἀλλὰ βλέπεις, ἔχω ἄλλας ἰδέας περὶ τῆς ἀνατροφῆς τῶν κορασίων. Ἐννοῶ ἡ θυγάτηρ μου νὰ γείνῃ χρηστή, καὶ ἠθέλησα νὰ τὴν προφυλάξω ὅσον τὸ δυνατὸν περισσότερον ἀπὸ τὴν κοινωνικὴν διαφθοράν, ἥτις εἰσδύει παρὰ τὴν θέλησιν ἡμῶν ἐν ταῖς οἰκίαις μας διὰ τῶν ὁμιλιῶν, τῶν διασκεδάσεων, τῶν συνδιαλέξεων, τῶν γευμάτων, κτλ.

ΜΑΞΙΜΟΣ

Ἔστω. Ἀλλ' ὅλαι αἱ προφυλάξεις πρέπει νὰ ἔχουν ὅριον. Ἔλα, φίλέ μου, ἀπόδος τὴν θυγατέρα εἰς τὴν μητέρα της. Σὲ βεβαιῶ ὅτι εἶναι καιρός.

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Τὸ προσεχὲς ἔτος... εἴμεθα σύμφωνοι.

ΜΑΞΙΜΟΣ
(ἐγγίζων τὸν βραχίονα τοῦ Μαυρικίου μετ' ἐπιμονῆς καὶ συγκινήσεως).
Σὲ παρακαλῶ!

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Ἄ! Μ' ἐνοχλεῖς.

ΜΑΞΙΜΟΣ (μετὰ δυνάμεως)

Ἄ! λοιπόν!...

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Λοιπόν; τί;

ΜΑΞΙΜΟΣ

Ἄκουσε! Ὁ Θεὸς εἰξεύρει ἂν ἐν τῷ κόσμῳ ὑπάρχῃ γυνή, τὴν ὁποίαν ἐκτιμῶ περισσότερον τῆς συζύγου σου. Ἀλλ' ὅταν σὺ τὴν ἀπελπίζεις, ἐγκαταλείπων αὐτὴν αἰωνίως, ὅταν ἡ καρδία της ἀμφιταλαντεύεται... ὅταν σὺ τὴν περικυκλώνεις διὰ τῶν ἐρωμένων σου καὶ τολμᾷς ἀκόμη νὰ τῆς ἀφαιρῇς τὴν θυγατέρα της, δὲν σὲ θεωρῶ μόνον σκληρόν, ἀλλὰ σὲ εὑρίσκω... καὶ ῥιψοκίνδυνον.

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ (ψυχρότατα).

Ἄ! Πάρα πολὺς ὁ ζῆλός σου, φίλέ μου!

ΜΑΞΙΜΟΣ (μετά τινα σιωπήν).

Συγγνώμην!

ΣΚΗΝΗ ΠΕΜΠΤΗ

Οἱ αὐτοί, ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ (τῷ Μαυρικίῳ).

Κύριε ἔχετε ἐπιστολήν.

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Πόθεν;

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ

Ἀπὸ τὸν πύργον τοῦ Ὅρμου.

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ (λαμβάνων τὴν ἐπιστολήν).

Ἄ!

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ.

Νομίζω ὅτι περιμένουν ἀπάντησιν.

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Καλά, θὰ τὴν στείλω. Μὲ συγχωρεῖς Μάξιμε;
(Ἐξέρχεται ὁ Μαυρίκιος πρὸς ἀριστερά).

ΣΚΗΝΗ ΕΚΤΗ

ΜΑΞΙΜΟΣ, ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ

ΜΑΞΙΜΟΣ

Αὔγουστε!

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ

Κύριε;

ΜΑΞΙΜΟΣ

Δὲν κατέβη ἀκόμη ἡ Κυρία;

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ

Ἀκόμη, κύριε· ἀλλὰ δὲν θ' ἀργήσῃ, διότι τὰ ἄλογα εἶναι ἕτοιμα.

ΜΑΞΙΜΟΣ

Κάμε μου τὴν χάριν νὰ εἴπῃς εἰς τὴν κυρίαν ὅτι τὴν παρακαλῶ νὰ μὲ συγχωρήσῃ... ἐπειδὴ μὲ περιμένουν εἰς τὴν οἰκίαν μου, καὶ ὅτι θὰ τῆς γράψω ἀπόψε.

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ

Ἰδοὺ ἡ Κυρία.
(Εἰσέρχεται ἐξ ἀριστερῶν ἡ Ἰουλία· ὁ Αὔγουστος ἐξέρχεται).

ΣΚΗΝΗ ΕΒΔΟΜΗ

ΜΑΞΙΜΟΣ, ΙΟΥΛΙΑ

(Ἡ Ἰουλία ἐνδεδυμένη στολὴν ἀμαζῶνος καὶ κρατοῦσα τὸν πῖλόν της).

ΙΟΥΛΙΑ

Πῶς; τί σημαίνει τοῦτο; Ἀναχωρεῖτε!

ΜΑΞΙΜΟΣ

Μάλιστα... εἶναι γελοιωδέστατον· ἀλλ' εἶχα λησμονήσει ὅλως διόλου, ὅτι μὲ περιμένουν εἰς τὴν οἰκίαν μου σήμερον μετὰ μεσημβρίαν.

ΙΟΥΛΙΑ

Δὲν πιστεύω νὰ ἐφιλονικείσατε ἐδῶ;

ΜΑΞΙΜΟΣ

Μὲ τὸν Μαυρίκιον; Ὤ! ὄχι! Μὲ περιμένουν δι' ὑπόθεσίν τινα.

ΙΟΥΛΙΑ (κινοῦσα τὴν κεφαλήν).

Ὄχι...

ΜΑΞΙΜΟΣ

Σᾶς βεβαιῶ.

ΙΟΥΛΙΑ

Ὄχι! Καὶ μάλιστα μὲ ἀφίνετε διὰ πολὺν καιρόν. Ἐλᾶτε, ἐστὲ εἰλικρινής, ὡς συνήθως. Ὁμολογήσατέ το.

ΜΑΞΙΜΟΣ

Εἶναι ἀληθές.

ΙΟΥΛΙΑ

Διατί;... Ἄ! τὸ εἰξεύρω... Μὲ τιμωρεῖτε διά τινας φιλαρέσκους λέξεις αἱ ὁποῖαι πρὸ ὀλίγου διέφυγον τῶν χειλέων μου καὶ διὰ τὰς ὁποίας ἐρυθριῶ ἀκόμη.

ΜΑΞΙΜΟΣ

Ἀλλὰ σᾶς ὀμνύω... οὔτε κἂν παρετήρησα.

ΙΟΥΛΙΑ

Ἀλλοίμονον! εἶσθε πρὸ χρόνων ὁ μάρτυς τοῦ βίου μου, καὶ εἰξεύρετε ἂν ἦμαι φιλάρεσκος. Ἀλλ' ὑπάρχουν στιγμαὶ κατὰ τὰς ὁποίας ὑποφέρει τις τοσοῦτον, ὥστε πρέπει νὰ κάμνῃ καὶ ἄλλον νὰ ὑποφέρῃ... Δυστυχῶς εὑρέθητε ἐδῶ. Τὸ ὁμολογῶ, ὅτι ἦτον ἀναξιοπρεπὲς νὰ ὑποβάλῃ τις τίμιον ἄνθρωπον εἰς τοιαύτην δοκιμασίαν... Οὐδὲ κἂν τὸ ἐσκεπτόμην!... Πόσον σᾶς εὐγνωμονῶ, πόσον σᾶς εὐγνωμονῶ!... (Σταματᾷ).

ΜΑΞΙΜΟΣ (διὰ φωνῆς βραχείας καὶ ὀλίγον τι χαμηλῆς).

Διατί; Διότι σᾶς ἀγαπῶ;

ΙΟΥΛΙΑ (ζωηρῶς).

Διότι δὲν μὲ τὸ λέγετε.

ΜΑΞΙΜΟΣ

Καὶ ἐὰν πλέον δὲν ἔχω τὸ θάρρος αὐτό;

ΙΟΥΛΙΑ

Ἐὰν δὲν τὸ εἴχετε πλέον, ἔπρεπε τῳόντι ν' ἀναχωρήσητε. Ἀλλὰ τί; τί λοιπὸν τὸ ὁποῖον ἤλλαξε... Συγχωρήσατε τὴν ἐπιμονήν μου... ἐννοῶ ὅτι εἶναι παράδοξος. Ἀλλ' εὑρίσκομαι τόσον στερημένη ἀγάπης, ὥστε δὲν μοὶ εἶναι δυνατὸν νὰ χάσω τὴν ἰδικήν σας. Καὶ τί ἀγάπην! Νομίζετε ὅτι δὲν εἰξεύρω νὰ τὴν ἐκτιμήσω; Τί ἀγάπην! Τόσον ἀφοσιωμένην, τόσον λεπτήν, τόσον γενναίαν... ἐννοοῦσαν τὰς θλίψεις μου, χωρὶς νὰ παραπονοῦμαι, παρηγοροῦσάν με, χωρὶς νὰ ὁμιλῶ, κατέχουσαν τὴν καρδίαν μου, χωρὶς νὰ τὴν ταράττω! Σεῖς μοὶ ἐκάμνετε ὑπερήφανον ἐλεημοσύνην! Διατί τώρα μοὶ τὴν ἀρνεῖσθε;

ΜΑΞΙΜΟΣ

Ἄ! διότι δὲν δύναμαι πλέον νὰ φέρω τὸ προσωπεῖον τοῦτο τῆς φιλίας... διότι μὲ βαρύνει... διότι ἐξήντλησε τὰς δυνάμεις μου! Τί θέλετε... Ἐπὶ ὁλόκληρα ἔτη ἀγωνίζεταί τις, μάχεται, ἐν ὀνόματι τοῦ καθήκοντος, τῆς πίστεως, τῆς τιμῆς... καταπατοῦσι, καταπνίγουσι ταῦτα τὰ πλημμυροῦντα τὴν καρδίαν αἰσθήματα, τὸν οἶκτον, τὴν ἀγάπην, τὴν ἀγανάκτησιν, τὴν ἀπελπισίαν. Καὶ ἐξαίφνης ἐπέρχεται στιγμή, καθ' ἣν αἰσθανόμεθα ὅτι δὲν εἴμεθα πλέον κύριοι ἡμῶν, ὅτι ἡ καρδία ἐκχειλίζει, ὅτι τὸ πᾶν συμπαρασύρει... ὅτι δὲν ὑπάρχει πλέον καθῆκον, πίστις, οὔτε τιμή... ὅτι ἀγαπῶμεν, ἀγαπῶμεν... ὅτι ἀγαπῶμεν, καὶ οὐδὲν πλέον....

ΙΟΥΛΙΑ (μετὰ τόνου μομφῆς καὶ λύπης).

Φίλέ μου!

ΜΑΞΙΜΟΣ

Φίλος σας! Δὲν εἶμαι πλέον φίλος σας... σᾶς τὸ εἶπον! Δὲν δύ-

ναμαι πλέον... δὲν θέλω πλέον νὰ ἦμαι φίλος σας! καὶ ἐὰν ἔμενον πλησίον σας, δὲν θὰ εἶχον ειμὴ μίαν σκέψιν... νὰ σᾶς καταστρέψω, νὰ σᾶς συμπαρασύρω, εἰς τὴν ἄβυσσον νὰ σᾶς ἀποσπάσω ἀπὸ τοὺς ἄλλους, διὰ νὰ συνδεθῶ μεθ' ὑμῶν αἰωνίως.

ΙΟΥΛΙΑ

Ἀκούω... δὲν ἐννοῶ... Σεῖς ὁμιλεῖτε;

ΜΑΞΙΜΟΣ (πίπτων ἐπὶ κλιντῆρος παρὰ τῇ τραπέζῃ πρὸς ἀριστερά).

Ἆ! Θεέ μου! Δὲν ἤμην ἀρκετὰ τίμιος ἄνθρωπος, ἀρκετὰ εἰλικρινὴς καὶ ὑπομονητικός, πρὸ τόσων χρόνων ὑπὸ τὸ θέλγητρον τῆς καλλονῆς σας, τῶν ἀρετῶν σας, τῶν βασάνων σας, ἀγαπῶν ὑμᾶς ἐμμανῶς, ἐγγὺς νὰ λιποθυμήσω, εὐθὺς ὡς ἡ χείρ σας ἔθιγεν τὴν ἰδικήν μου; Καὶ διὰ ποῖον τόσον σέβας, τόση τιμιότης, τόσα μαρτύρια; διὰ ποῖον; Ὦ! μὴ φοβεῖσθε τίποτε... ὄχι! οὐδένα κατηγορῶ...Ἐγὼ μόνος... ἐγὼ μόνος εἶμαι ἔνοχος... ναί! (Ἐγείρεται).

ΙΟΥΛΙΑ

Ναί... σεῖς καὶ πολὺ ἔνοχος!... Ὑγιαίνετε!...

ΜΑΞΙΜΟΣ (ἐπανερχόμενος).

Καὶ ὅμως τίς μὲ ὤθησεν ἐδῶ; Τίς μ' ἔκαμε προδότην τῆς φιλίας καὶ τῆς τιμῆς; Δὲν ἐγεννήθην ἐγὼ διὰ τοιοῦτον πρόσωπον... ὁ Θεὸς τὸ εἰξεύρει. Σεῖς ἐπίσης τὸ εἰξεύρετε· καὶ ἐὰν σᾶς εἶχον ἴδῃ ἀγαπωμένην, εὐτυχῆ, ἐκτιμωμένην, ὡς τὸ ἠξίζετε, ποτὲ δὲν θὰ συνελάμβανον τὴν ἄτιμον ἰδέαν νὰ θίξω τὴν τιμήν σας. Θὰ μοὶ ἦτον αὕτη ἱερά! Ἀλλὰ βλέπων ὑμᾶς... ὑμᾶς... τὴν τόσον ἀξίαν νὰ προξενήσητε καὶ νὰ γνωρίσητε τὴν εὐτυχίαν, ὑμᾶς τῆς ὁποίας μοὶ ἐφαίνετο ὁ ἔρως, ὅταν ἐσκεπτόμην περὶ αὐτοῦ, μέθη ἀδύνατος... ὑμᾶς τῆς ὁποίας ἡ ζωὴ ἑνουμένη μὲ τὴν ἰδικήν μου, ἤθελεν εἶσθαι ἀληθὴς μαγεία...

ΙΟΥΛΙΑ, (ὀλίγόν τι παράφορος καὶ λιποθυμοῦσα).

Ὦ!.. Σᾶς ἱκετεύω...σᾶς ἱκετεύω...φύγετε.(Ἀναλαμβάνουσα ἀξιοπρεπῆ τὴν θέσιν της). Φύγετε!... ἀμέσως φύγετε..., τὸ ἀπαιτῶ!

ΜΑΞΙΜΟΣ

Ἔστω!... Θὰ εἰξεύρετε τοὐλάχιστον.., θὰ ἐνθυμῆσθε πάντοτε

ὅτι ὑπῆρξε δικαιοσύνη δι' ὑμᾶς... ὅτι ἅπαξ ἠγαπήθητε, ἀκούετε;.. ἐλατρεύθητε... μέχρι μανίας!...

ΙΟΥΛΙΑ (ὑπεκφεύγουσα).

Ἀκούσατε!

(Ἡ φωνὴ τοῦ Μαυρικίου ἔξωθεν).

Νὰ δώσῃ τὴν ἐπιστολὴν ὁ Φραγκῖσκος

ΙΟΥΛΙΑ

Ὁ σύζυγός μου!... Ἐξέλθετε!... Εἶμαι πολὺ τεταραγμένη!

(Ὁ Μάξιμος ἐξέρχεται ἐκ τοῦ βάθους).

ΣΚΗΝΗ ΟΓΔΟΗ

ΙΟΥΛΙΑ ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

(Ὁ Μαυρίκιος εἰσέρχεται ἐκ δεξιῶν. — Ἡ Ἰουλία προσπαθοῦσα ν' ἀποκρύψῃ τὴν συγκίνησίν της, διευθετεῖ τὴν κόμην της, ἀπέναντι κατόπτρου, στρέφουσα τὰ νῶτα πρὸς τὸν σύζυγόν της).

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Ἄ! εἶσαι ἕτοιμος!

ΙΟΥΛΙΑ

Ναί.

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Καὶ ὁ Μάξιμος... ποῦ εἶναι;

ΙΟΥΛΙΑ

Εἰς τὴν αὐλήν, νομίζω.

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Μήπως ἐσκέπτεσο νὰ πάρῃς μαζύ σου τὸν Αὔγουστον;

ΙΟΥΛΙΑ

Ναί... Δὲν ἔχω εἰμὴ αὐτόν. Εἰξεύρεις ὅτι ὁ Ἰουστῖνος μετὰ τῆς Μάρθας συνώδευσαν τὴν Κλοτίλδην.

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Καὶ ἐγὼ ἔχω ἀνάγκην τοῦ Φραγκίσκου, διὰ νὰ στείλω μίαν ἐπιστολὴν ἀρκετὰ κατεπείγουσαν.

ΙΟΥΛΙΑ

Στεῖλέ τον. Εἰμπορῶ νὰ ἐξέλθω καὶ ἄνευ αὐτοῦ... ἐὰν ἐξέλθω... διότι ὁ καιρὸς κλίνει πρὸς τὴν βροχήν.

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Ἔξελθε, φιλτάτη μου, τοῦτο θὰ σὲ ὠφελήσῃ.., Ἐὰν βρέξῃ τότε καταφεύγεις εἰς τὴν καλύβην τοῦ φύλακος, ἢ ἄλλου... Ὤ! αὐτὸ εἶναι τὸ νέον σου φόρεμα; Ἆ! πόσον εἶσαι ὡραία!

ΙΟΥΛΙΑ

Μ' ἐκπλήττεις πολύ.

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Διατί;

ΙΟΥΛΙΑ

Φιλοφρονητικὴ λέξις εἰς τὰ χείλη σου... ἀπευθυνομένη εἰς ἐμέ!

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Ἐὰν δὲν τὸ κάμνω συχνότερα, συμπεραίνω ὅτι ἐπιφορτίζονται ἄλλοι...

ΙΟΥΛΙΑ (μετὰ θλιβερᾶς εἰρωνείας).

Καὶ νομίζεις ὅτι εἶναι τὸ αὐτό;

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Ἄλλως τε, φιλτατή μου, μὲ φαίνεται ὅτι ἡ καλλιτέρα φιλοφροσύνη, τὴν ὁποίαν δύναταί τις νὰ κάμῃ πρὸς γυναῖκα, εἶναι νὰ τὴν νυμφευθῇ.

ΙΟΥΛΙΑ

Παρῆλθε τόσος καιρός...

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Ναί... Ἀλλὰ τοῦτο διαρκεῖ πάντοτε... εἶναι διαρκὴς φιλοφροσύνη... καὶ μάλιστα ὅταν δὲν μετανοεῖ τις δι' αὐτό.

(ἀσπάζεται τὴν χεῖρά της.)

ΙΟΥΛΙΑ (παρατηροῦσα αὐτὸν μετὰ δειλῆς τρυφερότητος.)

Εἶναι ἀληθές;

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Ἀληθέστατον... (πλησιάζει αὐτήν) Ἂς ἴδωμεν τοὺς ὀφθαλμούς σου... Ἆ! Ἐξ αἰτίας τῆς Κλοτίλδης;... Σὲ βεβαιῶ ὅτι ἡ ἀναχώρησίς της μ' ἐλύπησεν ὅσον καὶ σέ... ἀλλὰ τόσον φοβοῦμαι τὴν μετὰ τοῦ κόσμου συνάφειαν τῶν νεανίδων... καὶ θέλω ἡ θυγάτηρ μου νὰ ὁμοιάσῃ τὴν μητέρα της.

ΙΟΥΛΙΑ

Εἶσαι καλός!

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Ὄχι μόνον ὡραία ὡς ἡ μήτηρ της, ἀλλὰ καὶ τιμία καὶ ἐνάρετος καὶ σεβαστὴ ὡς αὐτή.

ΙΟΥΛΙΑ (στηριζομένη ἐπ' αὐτοῦ καὶ παρατηροῦσα αὐτόν.)

Ἀκόμη!... ἀκόμη!... Πόσον μ' εὐχαριστεῖ αὐτό... πόσον μ' ἐμψυχώνει ἑκάστη λέξις ὡς αὐτήν!

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Εἰξεύρεις ὅτι δὲν εἶμαι φύσει πολὺ ἐπιδεκτικός. . . ἀλλ' ἐν τῷ βάθει τῆς καρδίας μου οὐδὲν ἀπώλεσας καὶ σὲ ἀγαπῶ πολύ... ἔσο βεβαία. . . Σὲ ἀγαπῶ πολύ.

ΙΟΥΛΙΑ (μετὰ διαχύσεως κλίνασα, ὡσεὶ ν' ἀσπασθῇ τὴν χεῖρά του.)

Ὦ! Εὐχαριστῶ!

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ (κωλύων αὐτὴν τοῦ ν' ἀσπασθῇ τὴν χεῖρά του.)

Ἔ! ἔ! εἶσαι τρελλή! . . ἄ! καιρὸς ν' ἀναχωρήσω.. (παρατηρῶν τὸ ὡρολόγιόν του) Δύο καὶ μισή. . . μὲ τὴν ὥραν. . . (λαμβάνει ἐκ τῆς τραπέζης τὰς ἐφημερίδας καὶ μετὰ μικρὰν παῦσιν) Τί ἤθελα νὰ σὲ εἴπω;... Ἄ! . . Γνωρίζεις τὴν κυρίαν Δεκρεσῆ;

ΙΟΥΛΙΑ (ὠχριῶσα ἐξαίφνης)

Ἐξ ἀκοῆς.

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Κατῴκησε πλησίον μας. Εἶναι νέα γυνή... εἰς θέσιν δυσάρεστον... χωρισμένη ἀπὸ τὸν σύζυγόν της, ὅστις εἶναι κἄπως τρελλός... Ὅσῳ δι' αὐτήν, λέγουν ὅτι εἶναι πολὺ καλή. Μᾶς εἶναι συστημένη στενώτατα ἀπὸ διαφόρους φίλους... Ἐὰν κατὰ τύχην ἤρχετο ἐδῶ, ὡς γείτων, θὰ ἐλάμβανες τὴν καλοσύνην νὰ τὴν δεχθῇς;

ΙΟΥΛΙΑ

Ναί, Φίλε μου!

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Τόρα λοιπὸν σὲ ἀφίνω. Ἴσως ἐπιστρέψω αὔριον. Καλὴν νύκτα!

ΙΟΥΛΙΑ

Καλὴν νύκτα !

(Ὁ Μαυρίκιος ἐξέρχεται)

ΙΟΥΛΙΑ (μόνη. Μετὰ σιγὴν ἀπελπισίας ἀνακράζει μετὰ λύπης)
Ἐχάθην !

Τέλος τῆς Α'. πράξεως.

ΠΡΑΞΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ

Ἡ αὐτὴ σκηνογραφία καὶ διακόσμησις.

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ εἶτα ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ (εἰσερχόμενος ἐκ τοῦ βάθους ἀποθέτει τὸν πῖλόν του καὶ ἐπιστρέφων πρὸς τὴν θύραν κράζει).

Αὔγουστε!...

(Κάθηται παρὰ τῇ τραπέζῃ καὶ προπαρασκευάζεται νὰ γράψῃ.)

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ.

Κύριε!

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ (παραδίδων αὐτῷ τὸ ἐπανοφώριόν του).

Νὰ ἑτοιμάσουν τὸ ὄχημα ἐντὸς ἑνὸς τετάρτου... Δὲν δύναμαι πλέον νὰ ὑπάγω πεζῇ εἰς τὸν σταθμὸν τοῦ σιδηροδρόμου, διότι ἡ βροχὴ κατελάσπωσε τοὺς δρόμους... Θ' ἀναχωρήσω μὲ τὴν ἁμαξοστοιχίαν τῶν τεσσάρων.

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ.

Πολὺ καλά, κύριε...

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Ἡ κυρία; δὲν ἐπέστρεψε; (προπαρασκευάζεται νὰ γράψῃ.)

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ

Ὄχι Κύριε.

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Καὶ ὁ Φραγκῖσκος;

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ

Ἐπέστρεψε, Κύριε!

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ (ἐν ᾧ γράφει).

Εἰπέ του νὰ ἑτοιμασθῇ ἀμέσως... θὰ τὸν στείλω ἀλλοῦ.

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ

Πολὺ καλά, κύριε.

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ (τείνων τὸ οὖς).

Μὲ φαίνεται ὅτι ἀκούω ἄλογα εἰς τὴν αὐλήν... Κύτταξε ποῖος εἶναι...

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ (πλησιάζων εἰς τὸ παράθυρον).

Μάλιστα, κύριε... ἐπιστρέφει ἡ κυρία.

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Χωρὶς τὸν κύριον Μάξιμον.

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ

Ἰδοὺ ὁ κύριος Μάξιμος.

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Πήγαινε... Εἰδοποίησε τὸν Φραγκῖσκον.
(Ὁ Αὔγουστος ἐξέρχεται.)

ΣΚΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΑ

ΜΑΞΙΜΟΣ καὶ ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ.

(Ὁ Μάξιμος σταματᾷ ἔκθαμβος παρατηρῶν τὸν Μαυρίκιον.)

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ (ἐξακολουθῶν νὰ γράφῃ καὶ χωρὶς νὰ στραφῇ ὀπίσω· τείνει τὴν χεῖρα εἰς τὸν Μάξιμον.)

Χαῖρε!

ΜΑΞΙΜΟΣ (χωρὶς νὰ ἐγγίσῃ τὴν χεῖρα τοῦ Μαυρικίου.)

Δὲν ἀνεχώρησες;

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ (γράφων.)

Ἀδύνατον. Ἡ βροχὴ μ' ἐμπόδισε... Διατί δὲν σφίγκεις τὴν χεῖρά μου;

ΜΑΞΙΜΟΣ

Τὴν χεῖρά σου... μὲ συγχωρεῖς... δὲν ἔβλεπον...

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ (γράφων.)

Ἔβλεπες, ἔβλεπες... ἀλλὰ θὰ λογαριασθῶμεν μετ' ὀλίγον... (Σιγή. — Τὸ ὠχρὸν πρόσωπον τοῦ Μαξίμου μαρτυρεῖ ἀνήσυχον ἀβεβαιότητα.) Δὲν πιστεύω, νὰ σᾶς ἐπρόφθασεν ἡ βροχή;

ΜΑΞΙΜΟΣ

Ὄχι. Προεφυλάχθημεν εἰς τὸ φυλακεῖον καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς βροχῆς.

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Τὸ ὑπέθεσα.. Καὶ ποῖος ἐκράτησε τοὺς ἵππους σας;

ΜΑΞΙΜΟΣ

Τοὺς ἵππους;..... Ὁ φύλαξ σου.

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ (μετά τινα παῦσιν τελειόνων τὴν ἐπιστολήν).

Ἄ!... Ἐτελείωσα! (Ἐγείρεται.) Τώρα τὴν χεῖρά σου!
(Ὁ Μάξιμος τῷ δίδει τὴν χεῖρα.)

Μήπως πρὸ ὀλίγου μοὶ τὴν ἠρνήθης, διὰ τὴν κακὴν ὑποδοχὴν τὴν ὁποίαν ἔκαμα εἰς τὴν διδαχήν σου;

ΜΑΞΙΜΟΣ (σκυθρωπὸς καὶ διστάζων.)

Ἴσως....

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Τί θέλεις, φίλε μου, τοιοῦτος εἶναι ὁ κόσμος... Εἶναι γλυκὺ τὸ σφάλλειν, ἀλλὰ σκληρὸν τὸ ἀκούειν ἐπιπλήξεις διὰ τὰ σφάλματα... Εἶναι εὐχάριστον τὸ συμβουλεύειν, ἀλλὰ πολὺ δυσάρεστον τὸ λαμβάνειν συμβουλάς... Καὶ ὅμως, ὅταν δὲν εἶναί τις οὔτε τρελλός, οὔτε κακὸς ἄνθρωπος, εὐθὺς ὡς συνέλθῃ, ἀναγνωρίζει τὰς ἐπιπλήξεις, ἐὰν αὗται εἶναι ὀρθαί, τὰς συμβουλὰς ἐὰν ἦναι καλαί, τὸν φίλον ἐὰν ἦναι εἰλικρινής... Συνήθως ὅμως ὅλοι δὲν τὸ ὁμολογοῦν... ἐνῷ ἐγὼ τὸ ὁμολογῶ.

ΜΑΞΙΜΟΣ (ψυχρῶς).

Σὲ εὐχαριστῶ.

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ (στηριζόμενος εἰς τὴν πρὸς ἀριστερὰν τράπεζαν.)

Σοὶ ὁμολογῶ μάλιστα, ὅτι ἡ βροχὴ αὕτη ἦλθεν εἰς βοήθειαν τῆς διδαχῆς σου. Μ' ἐπεριόρισε πλέον τῆς μιᾶς ὥρας ἐντὸς τοῦ σκοτεινοῦ μαγειρείου κτήματός τινος· ὁ τόπος ἦτο κατάλληλος εἰς σκέψεις...Ἐσκέφθην λοιπόν. Ἔρριψα βλέμμα ἐπὶ τοῦ βίου μου... εὗρον ὅτι ἔχει μέρη τρωτὰ καὶ εἰλικρινῶς ἀπεφάσισα νὰ τὰ διορθώσω... Δὲν σοὶ λέγω ὅτι ἐν ῥοπῇ ὀφθαλμοῦ θὰ μεταμορφωθῶ

1.

2.

3.

1 Γ. ΨΥΛΛΑΣ 2 Ι. ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ

3 Ι. ΚΟΝΙΑΡΗΣ

εἰς οἰκογενειακὸν ἄγγελον . . . ἀλλὰ δὲν θὰ βραδύνῃς νὰ μάθῃς ὅτι ἐτελεσφόρησαν αἱ συμβουλαί σου.

ΜΑΞΙΜΟΣ (μειδιῶν ψυχρῶς.)

Σὲ εὐχαριστῶ.

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ (ἐπανερχόμενος πρὸς τὸν Μάξιμον.)

Ἐγώ, φίλέ μου, σ' εὐγνωμονῶ διὰ τὰς σωτηρίους καὶ γενναίας συμβουλάς σου. Ἐννόησες, ὡς ἄριστος φίλος, ὅτι εἶχον φθάσει εἰς τὴν κρίσιμον στιγμὴν τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου, καθ' ἣν αἱ ἕξεις καὶ τὰ πάθη τῆς νεότητος μεταβάλλουν ὄνομα, καθ' ἣν αἱ ἡδοναὶ καλοῦνται ἐξαχρείωσις, καθ' ἣν αἱ ὀρέξεις μεταβάλλονται εἰς ἐλάττωμα, τὸ ἐλάττωμα καταντᾷ θηριῶδες . . . καὶ ἡ ἀκολασία κακούργημα ! . . . Βλέπεις ὅτι σὲ ἐννόησα.

ΜΑΞΙΜΟΣ

Μάλιστα.

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Δύναταί τις νὰ ἦναι ἀχρεῖος, βωμολόχος, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ καλὸς ἄνθρωπος... Ἐὰν κατὰ τὸ φαινόμενον περιφρονεῖ τὴν οἰκογένειαν, τὸν συζυγικὸν βίον, τὴν τιμιότητα, ἐν τῷ βάθει τῆς ψυχῆς, αἰσθάνεται κάλλιστα τὸ θέλγητρον αὐτῶν· ἀλλ' εἰξεύρει ὅτι εὑρίσκονται ἐκεῖ... ὅτι τοῦ ἀνήκουν ὅτι αὔριον θὰ τὰ ἀπολαύσῃ καὶ ἀναβάλλει... ἀλλὰ δὲν θέλει νὰ τὰ χάσῃ, ὄχι... Καὶ ἐὰν ἔλεγον εἰς τὸν πλέον ἀμέριμνον, εἰς τὸν πλέον διεφθαρμένον ἐξ ἡμῶν — «Ἡ σύζυγός σου σὲ ἀτιμάζει, τὰ τέκνα σου δὲν σὲ ἀγαποῦν, »ἡ θυγάτηρ σου εἶναι διεφθαρμένη, δὲν ἔχεις πλέον στέγην, δὲν »ἔχεις πλέον οἰκογένειαν, οὐδὲν πλέον ἔχεις... εἰμὴ τὸ ἐλάττω»μά σου...» Ἄ! φίλτατε! ὁ τοιοῦτος ἤθελε νομίσει ὅτι ἡ γῆ ἤνοιξε πρὸ τῶν ποδῶν του, καὶ θὰ αἰσθανθῇ τὸ λογικόν του ταραττόμενον . . . . Τώρα λοιπόν, μὲ πιστεύεις ;

ΜΑΞΙΜΟΣ (μετὰ συγκινήσεως ἀναχαιτιζομένης·)

Σοὶ ὀμνύω ὅτι σὲ πιστεύω.

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Μὲ πιστεύεις, καὶ ὅμως ἀκόμη δὲν μὲ συγχωρεῖς... Κύτταξέ με κατὰ πρόσωπον... Ἄ ! καλά... ἐκεῖ εἰς τὴν ἄκραν τοῦ ὀφθαλμοῦ

ἔχεις τι τὸ ὁποῖον μὲ ἀρκεῖ. (Σφίγγει τὴν χεῖρα τοῦ Μαξίμου. — Γελῶν.) Ἔπειτα, σὲ γνωρίζω, ἔχεις ἀνάγκην καιροῦ. Ναί;

(Ὁ Μάξιμος κάθηται πρὸς δεξιά.)

ΣΚΗΝΗ ΤΡΙΤΗ

ΟΙ ΑΥΤΟΙ, ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ, εἶτα ΙΟΥΛΙΑ.

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ

Τὸ ὄχημα εἶναι ἕτοιμον.

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Καλὰ (Ἐξέρχεται ὁ Αὔγουστος) Ἄ! τὴν ἐπιστολήν μου! Κύτταξε!... Ἐλησμόνησα τὴν ἐπιγραφήν!

(Κάθηται καὶ γράφει τὴν ἐπιγραφήν.—Αἴφνης ἀνοίγει ἡ ἐξ ἀριστερῶν θύρα καὶ παρουσιάζεται ἡ Ἰουλία. Ὁ Μάξιμος ἐγείρεται ἀποτόμως καὶ τὴν βλέπει. Ἡ Ἰουλία παρατηροῦσα τὸν σύζυγόν της διστάζει, κλονίζεται καὶ ἀποχωρεῖ ὠθοῦσα ἐλαφρῶς τὴν θύραν.—Ὁ Μάξιμος ἐγείρεται.)

Λοιπόν. Χαῖρε, Μάξιμε! Δὲν σὲ λέγω ποῖα εἶναι τὰ σχέδιά μου, ἀλλὰ τέλος ὑποθέτω ὅτι αὔριον, ὅταν θὰ ξαναϊδωθῶμεν, θὰ εἴμεθα ἐντελῶς καλοὶ φίλοι.

ΜΑΞΙΜΟΣ

Χωρὶς ἀμφιβολίαν .... Χαῖρε Μαυρίκιε!

(Ὁ Μάξιμος ἐξέρχεται.)

ΣΚΗΝΗ ΤΕΤΑΡΤΗ

ΜΑΞΙΜΟΣ Ι ΙΟΥΛΙΑ, (εἰσέρχεται ἐξ ἀριστερῶν ἠλλοιωμένη καὶ μὲ ἡμιπεπλανημένον τὸ βλέμμα.)

ΙΟΥΛΙΑ, (χαμηλοφώνως καὶ κατεσπευσμένως,)

Ναί... εἴχετε δίκαιον... πρέπει νὰ φύγωμεν. Θὰ σᾶς ἀκολουθήσω.... Σιωπή! πηγαίνετε... ἑτοιμάσατε τὰ πάντα .... πηγαίνετε... θὰ ἦμαι ἕτοιμος!

ΜΑΞΙΜΟΣ

Κάποιος ἔρχεται .... Πρὸς Θεοῦ! *

* Μάξιμος, Ἰουλία.

ΣΚΗΝΗ ΠΕΜΠΤΗ

ΟΙ ΑΥΤΟΙ, ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ

Κυρία... μία ἐπίσκεψις.

ΙΟΥΛΙΑ

Ποῖος εἶναι;

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ

Ἡ κυρία Δεκρεσῆ.

ΙΟΥΛΙΑ

Ἡ κυρία Δεκρεσῆ;

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ

Μάλιστα κυρία, . . . Θέλετε νὰ τὴν δεχθῆτε;

ΙΟΥΛΙΑ, (μετὰ τινα σιγὴν καὶ διὰ τόνου φωνῆς λυπηροῦ.)

Ἆ! Θεέ μου! . . . Ναί!

(Ὁ Αὔγουστος ἐξέρχεται.)

ΣΚΗΝΗ ΕΚΤΗ

ΙΟΥΛΙΑ, ΜΑΞΙΜΟΣ, εἶτα ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ, ΚΥΡΙΑ ΔΕΚΡΕΣΗ.

ΜΑΞΙΜΟΣ

Νὰ μείνω;

ΙΟΥΛΙΑ

Ὄχι, ὄχι . . Εἶναι ἀργά . . . Φροντίσατε περὶ ὅλων.

ΜΑΞΙΜΟΣ

Ἐστὲ ἥσυχος

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ (ἀναγγέλων.)

Ἡ κυρία Δεκρεσῆ.— (Ἐξέρχεται.)

ΜΑΞΙΜΟΣ

Λοιπὸν ἀπόψε!

(Διερχόμενος χαιρετᾶ τὴν εἰσερχομένην κυρίαν Δεκρεσῆ καὶ ἐξέρχεται.)

ΣΚΗΝΗ ΕΒΔΟΜΗ

ΙΟΥΛΙΑ, ΚΥΡΙΑ ΔΕΚΡΕΣΗ....

(Ἡ Ἰουλία ἐγερθεῖσα χαιρετᾷ τὴν κυρίαν Δεκρεσῆ καὶ δεικνύει αὐτῇ ἕδραν.)

ΙΟΥΛΙΑ

Καλῶς ἤλθετε, κυρία!

ΔΕΚΡΕΣΗ (νεωτάτη, κομψοτάτη, ἀμηχανοῦσα καὶ ὀλίγον πυρέσσουσα.)

Εἶσθε ἀξιαγάπητος, κυρία μου, δεχομένη εἰς τὴν οἰκίαν σας μίαν ξένην.

ΙΟΥΛΙΑ (διὰ φωνῆς ἀφελοῦς καὶ μελαγχολικῆς.)

Δὲν εἶσθε εἰς ἡμᾶς ξένη... οἱ φίλοι μας μᾶς ὡμίλησαν περὶ ὑμῶν... Καὶ ἔπειτα, ὡς γειτόνισσα, εἰς τὴν ἐξοχήν... Ἐκτὸς δὲ τούτου ἔχετε καὶ τίτλον ἀκόμη ἰσχυρότερον, κατ' ἐμέ... εἰξεύρω ὅτι εἶσθε δυστυχής.

ΔΕΚΡΕΣΗ (ἔκπληκτος).

Δυστυχής!

ΙΟΥΛΙΑ

Μὲ συγχωρεῖτε!... ἀλλὰ δὲν εἶσθε μόνη;... χωρισμένη τοῦ συζύγου σας;....

ΔΕΚΡΕΣΗ (ἐντόνως).

Ἄ! μάλιστα!... τοῦτο εἶναι ἀληθές!.. Ὁ κύριος Δεκρεσῆ εἶναι τόσον ἀλλόκοτος ἄνθρωπος.... Ἄ! πόσον ἀξιοκατάκριτοι ὑπῆρξαν οἱ γονεῖς μου!...

ΙΟΥΛΙΑ (μετά τινα παῦσιν.)

Κατοικεῖτε μετὰ τῆς κυρίας θείας σας;

ΔΕΚΡΕΣΗ

Μάλιστα, κυρία μου, μετὰ τῆς καλῆς μου θείας. Εἶναι ἄγγελος ἡ θεία μου... ἀλλὰ πολὺ ἀσθενοῦς κράσεως.... Σήμερον ὑποφέρει ὀλίγον.... μετὰ τὸ πρόγευμα... Πάντοτε σχεδὸν ὑποφέρει ἀφοῦ φάγει... Ἐλυπήθη πολὺ διότι δὲν ἠδυνήθη νὰ μὲ συνοδεύσῃ.

ΙΟΥΛΙΑ

Καὶ ἐγὼ λυποῦμαι πολύ... Καὶ ἀγαπᾶτε τὴν ἐξοχήν;

ΔΕΚΡΕΣΗ

Ὦ! πολύ, κυρία μου! Λατρεύω τὴν ἐξοχήν... Καὶ πρῶτον δὲν καλλωπίζεταί τις εἰς τὴν ἐξοχήν.

ΙΟΥΛΙΑ

Ναί, βέβαια.

ΔΕΚΡΕΣΗ

Ἔπειτα εἶμαι μανιώδης διὰ τὸ κυνῆγι. Ἔκαμα ἐπίτηδες μίαν ἐνδυμασίαν τοῦ κυνηγίου.

ΙΟΥΛΙΑ

Ναί;

ΔΕΚΡΕΣΗ

Μάλιστα! Εἶναι ἀρκετὰ πρωτότυπος... Χιτὼν κοντὸς μὲ μαύρη ζώνη... μαῦραι περικνημίδες... μαύρη πυριτοθήκη... Ὅλα, ὅλα μαῦρα! Ὦ! εἶναι τρέλλα! Μὲ στέκει περίφημα!

ΙΟΥΛΙΑ (διὰ τῆς αὐτῆς θλιβερᾶς γλυκύτητος.)

Εἶσθε τόσον ὡραία!... τὰ πάντα σᾶς ἁρμόζουν.

ΔΕΚΡΕΣΗ

Ὡραία; Ὦ! Θεέ μου! (Στενάζει.) Ὦ! ὄχι!.. Ἔχετε τέκνα, κυρία μου;

ΙΟΥΛΙΑ

Μάλιστα, κυρία.

ΔΕΚΡΕΣΗ

Ἕνα υἱὸν καὶ μίαν θυγατέρα νομίζω;

ΙΟΥΛΙΑ

Μάλιστα, κυρία.

ΔΕΚΡΕΣΗ

Ἀλλὰ δὲν μένουν πλησίον σας.

ΙΟΥΛΙΑ (ἐναγωνίως.)

Ὄχι... ὁ υἱός μου εἶναι εἰς τὴν ναυτικὴν σχολὴν καὶ ἡ θυγάτηρ μου εἴς τι παρθεναγωγεῖον.

ΔΕΚΡΕΣΗ

Ὦ! Θεέ μου πῶς ὑποφέρετε; Ἐγὼ ἐὰν εἶχον τέκνα, τόσον θὰ τὰ ἠγάπων, ὥστε θὰ μοὶ ἦτο ἀδύνατον ν' ἀποχωρισθῶ αὐτῶν.

ΙΟΥΛΙΑ (λίαν συγκεκινημένη.)

Καὶ ἐγὼ ἀγαπῶ πολὺ τὰ ἰδικά μου... ἀλλὰ δὲν εἶναι τις πάντοτε κύριος τοῦ βίου του... ὑπάρχουν καὶ περιστάσεις αἱ ὁποῖαι μᾶς ἀναγκάζουν.....

('Αποπνίγεται ἡ φωνή της καὶ διακόπτεται.)

ΔΕΚΡΕΣΗ

Ὦ! κυρία μου, μήπως σᾶς ἐλύπησα ἀκουσίως; Φαίνεσθε ὑποφέρουσα... Εἶσθε πολὺ ὠχρά!

ΙΟΥΛΙΑ (διὰ φωνῆς ἐσβεσμένης.)

Δὲν εἶναι τίποτε.

ΔΕΚΡΕΣΗ (ἐξάγει ἐκ τοῦ θυλακίου της φιαλίδιον.)

Κάμετε χρῆσιν τοῦ φιαλιδίου τούτου.... σᾶς παρακαλῶ... (Ἡ Ἰουλία ἀποποιεῖται νὰ τὸ λάβῃ καὶ τὸ ἀπωθεῖ ἐλαφρῶς). Ὦ! πολὺ σᾶς παρακαλῶ θὰ σᾶς ὠφελήσῃ.... (Ἡ Ἰουλία λαμβάνει τὸ φιαλίδιον, τὸ ἀνοίγει καὶ ὀσφραίνεται.) Φοβοῦμαι ὅτι σᾶς ἐλύπησα! Ὦ! βεβαιωθῆτε, κυρία μου, ὅτι τοῦτο θὰ μὲ λυπήσῃ πολύ! φαίνεσθε τόσον καλή... μὲ ὡμιλούσατε μὲ τόσην γλυκύτητα. (Ταπεινοῦσα τὴν φωνήν) Δὲν εἶμαι ἴσως ὅσον μὲ νομίζετε κακή. Ἤμην τόσον συγκεκινημένη... Σᾶς ὡμίλουν πρὸ τόσης ὥρας, χωρὶς νὰ εἰξεύρω τί ἔλεγον... Πρέπει νὰ μ' ἐκλάβατε διὰ δυστυχῆ τινα τρελλήν!

ΙΟΥΛΙΑ (μετ' ἀγαθότητος)

Διὰ παιδί!

ΔΕΚΡΕΣΗ (χαμηλοφώνως καὶ θλιβερῶς.)

Ὦ! ναί!.. παιδὶ ἐγκαταλελειμμένον!...

ΙΟΥΛΙΑ.

Ἐλᾶτε συνέλθετε.... εὐχαριστῶ. (τῇ ἐπιστρέφει τὸ φιαλίδιον.) Τώρα εἶμαι καλὰ ('Εγείρεται.)

ΔΕΚΡΕΣΗ ('Εγείρεται.)

Λοιπόν... σᾶς ἀφίνω..... σᾶς ἀφίνω....

ΙΟΥΛΙΑ

Θὰ ξαναϊδωθῶμεν, κόρη μου!

ΔΕΚΡΕΣΗ

Ὦ! ὄχι, ὄχι! .... Ὑγιαίνετε!

(Ἡ Ἰουλία τῇ τείνει τὴν χεῖρά της, ἣν μετά τινα δισταγμὸν λαμβάνει μετὰ σεβασμοῦ ἡ Δεκρεσῆ καὶ ἐνῷ ἐξέρχεται ἐπαναλαμβάνει τὴν λέξιν της.)

Ὑγειαίνετε!

ΣΚΗΝΗ ΟΓΔΟΗ

ΙΟΥΛΙΑ (μόνη.)

Ἆ! αὐτὴ ἀξίζει περισσότερον ἐμοῦ! Ἀλλοίμονον! Τίς τώρα δὲν ἀξίζει περισσότερον ἐμοῦ; (Παρατηρεῖ περὶ ἑαυτήν.) Ὦ! τί ὄνειρον! Θεέ μου, τί ὄνειρον, ἀπὸ τὸ ὁποῖον ποτὲ δὲν θὰ ἐξυπνήσω! Ὦ! ἤθελα νὰ εἶχον ἀναχωρήσει .... νὰ ἦμαι μακράν, πολὺ μακράν!... Ἆ! θὰ χάσω τὸ λογικόν μου ... πρέπει νὰ ἐνασχολήσω τὸν νοῦν μου...νὰ στρέψω ἀλλοῦ τὴν διάνοιάν μου μέχρι τῆς ὥρας τῆς ἀναχωρήσεως ... Ἄλλως τε δὲν δύναμαι ν'ἀναχωρήσω ὡς ἔχω ... χωρὶς τίποτε ... καὶ ἔπειτα θέλω νὰ γράψω ...

(Πλησιάζει τὴν τράπεζαν μετ' ἀποφάσεως. Αἴφνης ἵσταται τείνουσα τὸ οὖς.)

(Ἀκούεται ἔξωθεν ἡ φωνὴ τῆς Κλοτίλδης)

Μητέρα μου!

ΙΟΥΛΙΑ (ἔκπληκτος.)

Ἡ Κλοτίλδη!

ΚΛΟΤΙΛΔΗ (ἔξωθεν)

Μητέρα μου!

ΙΟΥΛΙΑ (ἐκστατική)

Ἡ Κλοτίλδη!

ΣΚΗΝΗ ΕΝΑΤΗ

ΙΟΥΛΙΑ ΚΛΟΤΙΛΔΗ (εἰσερχομένη περιχαρής.)

ΚΛΟΤΙΛΔΗ

Ἆ! Μητέρα μου!

(Τρέχει πρὸς τὴν μητέρα της ἵνα ῥιφθῇ εἰς τὴν ἀγκάλην της, ἀλλ' αὕτη τὴν ἀναχαιτίζει καὶ τὴν παρατηρεῖ ἔκπληκτος κρατοῦσα ἀμφοτέρας τὰς χεῖράς της.)

ΙΟΥΛΙΑ

Σύ! ..... Σύ .....

ΚΛΟΤΙΛΔΗ

Ναί, ἐγώ . . . . εἶμαι ἐγώ, ἀγαπητή μου μητέρα . . . Λοιπόν ! δὲν μ' ἀσπάζεσαι ;

ΙΟΥΛΙΑ (διστάζουσα τὴν ἀπωθεῖ ἐπ' ὀλίγον, ἔπειτα ἀφίνει ἐξαίφνης κραυγήν.)

Ἆ ! .. εἶναι ἀδύνατον ! . . Κόρη μου !... παιδί μου !...

(Τὴν θλίβει ἐπὶ τῆς καρδίας της ὀλολύζουσα.)

ΚΛΟΤΙΛΔΗ

Σὺ λοιπὸν δὲν εἴξευρες ; . . . . δὲν σὲ εἶχεν εἰπεῖ τίποτε ὁ πατήρ μου ;

ΙΟΥΛΙΑ

Τίποτε . . . . τίποτε . . . . δὲν ἐννοῶ . . . . Τί συνέβη ; . . . .

ΚΛΟΤΙΛΔΗ

Ἠθέλησε νὰ σ' ἐξαφνίσῃ . . . Φαντάσου ! . . . ἐνῷ ἡτοιμαζόμεθα ν' ἀναβῶμεν εἰς τὸ ὄχημα μετὰ τῆς ἐξαδέλφης μου, διὰ νὰ ὑπάγωμεν εἰς τὸ παρθεναγωγεῖον, ἔφθασεν ὁ Φραγκῖσκος μὲ αὐτὸ τὸ γραμματάκι ! . . . Τὸ λαμπρὸν αὐτὸ γραμματάκι ! . . . Ἰδού, ἀνάγνωσέ το!

ΙΟΥΛΙΑ

Δὲν εἰμπορῶ . . . βλέπεις . . . . δὲν θὰ εἰμπορέσω . . Ἀνάγνωσέ το σύ.

ΚΛΟΤΙΛΔΗ (Κάθηται)

Ἄκουσε λοιπόν. (Ἀναγινώσκει τὴν ἐπιστολήν.) «Ἀγαπητή μου θυ-»γάτηρ ! Ἀποχαιρέτησε πλέον τὸ παρθεναγωγεῖον καὶ ἐπάνελθε »ἀμέσως εἰς τὴν οἰκίαν. Χάριν τῆς λύπης τῆς μητρός σου καὶ »τῶν ἰδίων μου αἰσθημάτων θὰ μείνῃς πλέον πλησίον μας. Ἐλ-»θὲ νὰ δειπνήσῃς μετὰ τῆς μητρός σου, διότι ἐγὼ θὰ μείνω ἀπό-»ψε εἰς Παρισίους. Εἰπὲ εἰς αὐτὴν ὅτι τὴν ἀγαπῶ πολύ. Ἀ-»κούεις ; Εἰπὲ εἰς αὐτὴν ὅτι τὴν ἀγαπῶ πολύ.»

Ἀσπάζεται τὴν μητέρα της.)

ΙΟΥΛΙΑ (λαμβάνουσα τὴν ἐπιστολὴν ἀναγινώσκει αὐτήν.)

Ὦ, Θεέ μου ! εἶναι ἀληθές.

Κ ΛΟΤΙΛΔΗ

Ἀλλ' εἰξεύρεις ὅτι δὲν θὰ φαίνεσαι διόλου εὐχαριστημένη ἀπὸ τὴν ἐπιστροφήν μου ;

ΙΟΥΛΙΑ

Πῶς θέλεις; . . . Ἀφοῦ ποσῶς δὲν σ' ἐπερίμενα . . . δὲν εἰξεύρω πῶς εἶμαι. Ὤ! καλή μου κόρη!

(Ἀσπάζεται τὰς χεῖρας τῆς Κλοτίλδης.)

ΚΛΟΤΙΛΔΗ

Σύνελθε, σύνελθε, ... ἂς εἴμεθα ἀτάραχοι . . . Δὲν πρέπει ἡ εὐτυχία μας νὰ ὁμοιάζῃ πρὸς λύπην. . . Ἄκουσε! Εἰξεύρεις τί θὰ κάμωμεν; Θὰ καθήσωμεν ἐδῶ νὰ κεντήσωμεν, νὰ ὁμιλήσωμεν, νὰ κυτταζώμεθα . . . καὶ ν' ἀγαπώμεθα ἥσυχα, ἥσυχα. — Θέλεις;

ΙΟΥΛΙΑ

Ὅ,τι θέλεις.

ΚΛΟΤΙΛΔΗ (φέρει κάνιστρον πλῆρες ἐργοχείρων.)

Ἐδῶ . . .

(Ἀνοίγει κέντημά τι καὶ κάθηται κατέναντι τῆς μητρός. Ἀμφότεραι ἐργάζονται.)

Τί χαρά, μητέρα μου! . . . Καί ὁ πατήρ μου;

ΙΟΥΛΙΑ

Εἶναι εἰς Παρισίους!

ΚΛΟΤΙΛΔΗ

Ὥστε σύ, καλή μου μητέρα, ἔμεινες σήμερον μόνη καὶ στενοχωρημένη. Ἄ! ὄχι, ἐλησμόνησα... εἶχες ἐδῶ τὸν κύριον Μάξιμον . . . τὸν εἶδα σήμερον τὸ πρωΐ.

ΙΟΥΛΙΑ

Ναί!

ΚΛΟΤΙΛΔΗ

Καὶ αὐτὸς θὰ εὐχαριστηθῇ ἐκ τῆς ἐπιστροφῆς μου.

ΙΟΥΛΙΑ

Ποῖος;

ΚΛΟΤΙΛΔΗ

Ὁ κύριος Μάξιμος.

ΙΟΥΛΙΑ

Ὤ!. ναί, βεβαίως . . . Κύτταξε . . . σὲ βλέπω καὶ δὲν τὸ πιστεύω!

ΚΛΟΤΙΛΔΗ (μειδιῶσα.)

Καὶ ὅμως εἶμαι ἐγώ... σὲ βεβαιῶ... καὶ αὐτὴν τὴν φορὰν διὰ παντός· ἀκούεις ; διὰ παντός !

ΙΟΥΛΙΑ

Ἀλλοίμονον ! . . .

ΚΛΟΤΙΛΔΗ

Διατί ἀλλοίμονον ;

ΙΟΥΛΙΑ

Διότι . . . . σκέπτομαι τὸ μέλλον . . . πρέπει ἀπὸ τῆς μιᾶς εἰς τὴν ἄλλην ὥραν νὰ σ' ἀποχωρισθῶ !

ΚΛΟΤΙΛΔΗ

Διατί ; Πότε ;

ΙΟΥΛΙΑ

Ὅταν λόγου χάριν ὑπανδρευθῇς.

ΚΛΟΤΙΛΔΗ

Ἆ ! πάντοτε εἶσαι ἡ αὐτή· θέλεις πάντοτε νὰ λυπῆσαι. Εἴξευρε λοιπὸν ὅτι ἐγὼ ἀπαιτῶ, ὁ θνητὸς ἐκεῖνος ὅστις θέλει γίνει σύζυγός μου . . . νὰ κατοικῇ μετὰ τῆς μητρός μου . . . ἢ τοὐλάχιστον πολὺ πλησίον αὐτῆς... Καὶ ἔπειτα... ἐγὼ πολὺ δυσκόλως θὰ ὑπανδρευθῶ.

ΙΟΥΛΙΑ

Διατί ;

ΚΛΟΤΙΛΔΗ

Διότι ἐσκέφθην πολὺ ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου.

ΙΟΥΛΙΑ

Ἆ !

ΚΛΟΤΙΛΔΗ

Δὲν θὰ ὑπανδρευθῶ ποτὲ νέον ἄνδρα. Λατρεύω τοὺς νέους, ὡς χορευτάς... ἀλλ' ὡς σύζυγοι δὲν μοὶ ἐμπνέουν οὔτε ἐμπιστοσύνην, οὔτε σέβας... καὶ ἐγὼ θέλω νὰ σέβωμαι τὸν σύζυγόν μου... Θέλω νὰ τὸν φοβοῦμαι . . . Θέλω ἄνδρα ἐπιβάλλοντα, σοβαρόν, τρομερόν . . . δεσπότην τέλος ! . . .

ΙΟΥΛΙΑ

Τί παιδί !

ΚΛΟΤΙΛΔΗ

Δὲν λέγω κἀνὲν γερόντιον.. ἀλλ' ἄνδρα ἡλικιωμένον. Ὑπάρχουν ἄνδρες τοιοῦτοι, οἱ ὁποῖοι διατηροῦνται ἀκόμη πολὺ καλά... ὁ πατήρ μου λόγου χάριν, εἶναι ἀκόμη πολὺ ὡραῖος καὶ ἀκμαῖος... ἄλλοι ἀκόμη... Ἰδοὺ ὁ γείτων μας... ὁ κύριος Μάξιμος... χωρὶς νὰ ἔχῃ τὴν ἡλικίαν τοῦ πατρός μου, δὲν εἶναι πλέον νεανίας καὶ διατηρεῖται πολὺ καλά.

ΙΟΥΛΙΑ (παρατηροῦσα αὐτὴν κατὰ πρόσωπον.)

Δὲν πιστεύω νὰ τὸν ἀγαπᾷς;

ΚΛΟΤΙΛΔΗ (μετὰ συστολῆς;)

Δὲν πρέπει;

ΙΟΥΛΙΑ.

Τὸν ἀγαπᾶς;

ΚΛΟΤΙΛΔΗ (διὰ φωνῆς χαμηλῆς.)

Εἶναι ἀξιαγάπητος!

ΙΟΥΛΙΑ (μετά τινα σιωπήν.)

Ἀναγκάζομαι νὰ σὲ εἴπω ὅτι θὰ ἦναι δυστύχημα εἰς σὲ, τὸ νὰ ἀφοσιωθῇς εἰς τὸ αἴσθημα αὐτό... Σὲ λυπῶ;...

ΚΛΟΤΙΛΔΗ (κρατουμένη.)

Ὀλίγον... Ἀλλὰ διατί θὰ ἦναι δυστύχημα; Δὲν εἰμπορῶ νὰ τὸ μάθω; Μήπως ἀγαπᾷ ἄλλην;

ΙΟΥΛΙΑ

Ὁ κύριος Μάξιμος δὲν μᾶς κρύπτει τὰ μυστικά του... γνωρίζομεν ὅλον, τὸν βίον καὶ εἰξεύρομεν ὅτι ποτὲ δὲν θὰ νυμφευθῇ διότι δὲν νομίζει ἑαυτὸν ἐλεύθερον... Ποτὲ δὲν θὰ νυμφευθῇ...

ΚΛΟΤΙΛΔΗ (χαμηλῇ τῇ φωνῇ καὶ δακρύουσα.)

Ποτέ;...

ΙΟΥΛΙΑ

Μὴ μ' ἐξετάζεις περισσότερον, κόρη μου. (Ἐγείρεται.) Κλαίεις;... Ἄ! μὴ, σὲ παρακαλῶ.

ΚΛΟΤΙΛΔΗ

Δὲν εἶναι τίποτε... μετὰ μίαν στιγμὴν παρέρχεται. Μετὰ μίαν μόνην στιγμήν!

(Ἐγείρεται βαίνουσα πρὸς τὸ παράθυρον. Ἀπομάσσει τοὺς ὀφθαλμοὺς προσποιουμένη ὅτι παρατηρεῖ ἔξω.)

ΙΟΥΛΙΑ (ἰδίᾳ.)

Ἄ! τί εἶναι ὁ θάνατος ἀπέναντι τοιούτου μαρτυρίου;

ΚΛΟΤΙΛΔΗ (βάλλουσα ἀσθενῆ κραυγήν.)

Ἄ!

ΙΟΥΛΙΑ (προχωροῦσα πρὸς αὐτήν.)

Τί εἶναι;

ΚΛΟΤΙΛΔΗ

Εἶναι αὐτὸς μῆτέρ μου. Ἔρχεται ἐδῶ. Φεύγω... φεύγω... Ἀλλὰ μὴν ἀνησυχεῖς. Εἰξεύρεις ὅτι εἶμαι γενναία... μετὰ μίαν ὥραν δὲν θὰ ἐνθυμοῦμαι πλέον τίποτε. (Ἀσπάζεται τὴν μητέρα της.) Καὶ ὅμως εἶμαι πολὺ εὐχαριστημένη... ναί, πολὺ εὐχαριστημένη.

(Ἐξέρχεται δεξιᾷ.)

ΣΚΗΝΗ ΔΕΚΑΤΗ

ΙΟΥΛΙΑ καὶ ΜΑΞΙΜΟΣ.

ΙΟΥΛΙΑ (στηριζομένη ἐπὶ τὴν πρὸς δεξιᾷ ἑστίαν.)

Ἡ Κλοτίλδη ἐπανῆλθε!

ΜΑΞΙΜΟΣ

Τὸ εἰξεύρω... τὸ ἔμαθον πρὶν ὑπάγω εἰς τὴν οἰκίαν μου... Καὶ θὰ μείνῃ πλησίον σας διὰ παντός;

ΙΟΥΛΙΑ

Ναί... Λοιπόν! τί θὰ κάμωμεν τώρα;—Ὡμιλήσατε!... Λέγετε!... Διατάξατε!... διότι ἐγὼ χάνω τὸ λογικόν μου... σᾶς τὸ ὀμνύω.*

ΜΑΞΙΜΟΣ

Δὲν θέλετε πλέον νὰ μὲ ἀκολουθήσετε;

ΙΟΥΛΙΑ (καταβεβλημένη.)

Τοῦτο εἶναι ἀδύνατον!

ΜΑΞΙΜΟΣ

Ἀδύνατον!

* Ἡ Ἰουλία διαβαίνει ἀριστερᾷ.—Ἰουλία Μάξιμος.

ΙΟΥΛΙΑ

Καὶ ἡ κόρη αὕτη ἥτις σᾶς ἀγαπᾷ;

ΜΑΞΙΜΟΣ

Ἡ Κλοτίλδη!... Ὦ! Θεέ μου!

ΙΟΥΛΙΑ

Ναὶ σᾶς ἀγαπᾷ! Αὐτὴ ἦτον ἡ πρώτη λέξις της... Φαντασθῆτε τί ὑπέφερα... Καὶ τώρα... Νὰ φύγω! Ἀλλὰ τότε πλέον δὲν θὰ ἐλπίζω οὔτε τὸν οἶκτόν της... Ἡ θλίψις της θὰ ἦναι μῖσος... Νὰ μείνω!... Θὰ μαντεύσῃ τὰ πάντα σήμερον ἢ αὔριον, ἀφοῦ σᾶς ἀγαπᾷ. Καὶ ποῖα αἰσθήματα θὰ ἔχῃ διὰ τὴν μητέρα της! Ἆ! τὸ πᾶν!... τὸ πᾶν εἶναι ἀδύνατον!.., τὸ βλέπετε!... Τῇ ἀληθείᾳ θὰ παραφρονήσω!...

ΜΑΞΙΜΟΣ (μετὰ σιωπήν, πλησιάζων αὐτὴν διὰ φωνῆς γλυκείας καὶ πρᾴου.)

Θέλετε νὰ φύγω μόνος;

ΙΟΥΛΙΑ

Σεῖς!.,. Ὦ! ὄχι! ὄχι! Μὴ φαντασθῆτε ὅτι αὐτὸ σᾶς ζητῶ! Μὴ πιστεύσετε ὅτι εἶμαι τόσον σκληρά!

ΜΑΞΙΜΟΣ

Μὴ μὲ ἀρνῆσθε μόνον... Ὑγιαίνετε!

ΙΟΥΛΙΑ (λαμβάνουσα τὰς χεῖράς του καὶ βλέπων αὐτὸν μὲ ὀφθαλμοὺς πλήρεις δακρύων,)

Ὦ! συγγνώμην! συγγνώμην! Ἀγαπῶ πολὺ τὴν θυγατέρα μου!..

ΜΑΞΙΜΟΣ

Λοιπόν! πηγαίνετε νὰ τὴν εὕρετε... ἴσως, μίαν ἡμέραν, ἐὰν δὲν μοὶ τὸ ἀπαγορεύετε... θὰ ἐπανέλθω... ὡς φίλος σας. Ναί! ὡς φίλος σας, σᾶς τὸ ὀμνύω!...

ΙΟΥΛΙΑ

Εὐχαριστῶ.

ΜΑΞΙΜΟΣ (συνερχόμενος καὶ μετὰ πάθους.)

Ὑγιαίνετε! Μὴ μὲ καταρασθῆτε! Ὑπῆρξα πολὺ ἔνοχος... ἀλλὰ σᾶς ἠγάπων πολύ...

(Ἐξέρχεται ὁρμητικῶς.)

ΙΟΥΛΙΑ (μόνη.)

Καὶ ἐγώ!

(Πίπτει ἐπὶ ἕδρας ὀλολύζουσα.)

Τέλος τῆς β'. πράξεως.

ΠΡΑΞΙΣ ΤΡΙΤΗ

(Ὀκτὼ μῆνας βραδύτερον.)

Ἡ αὐτὴ σκηνογραφία καὶ διακόσμησις.

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ (μόνος καθήμενος ἐπὶ ἀνακλίντρου καὶ πλησίον τῆς πρὸς δεξιὰ τραπέζης. Πέριξ αὐτοῦ διεσπαρμέναι ἐφημερίδες.—Ἀναγινώσκει ἐπιστολήν.—Μετὰ τὴν ἀνάγνωσίν της.)

Ἀλλόκοτος ἄνθρωπος αὐτὸς ὁ Μάξιμος!... Ἡ ἀναχώρησίς του μοὶ ἐφάνη πάντοτε ἡ παραδοξωτέρα τοῦ κόσμου... Μήπως ἔφυγεν ἐξ αἰτίας τῆς Κλοτίλδης ;... Κατ'ἀρχὰς αὐτὸ ὑπέθεσα... ἀλλὰ δὲν εἰξεύρω πλέον.., ἀφοῦ αὐτὸς ἐπανέρχεται καὶ ἡ Κλοτίλδη εἶναι πάντοτε ἐδῶ... Μήπως δυσπιστεῖ περὶ τῆς μεταβολῆς μου καὶ δὲν θέλει πλέον νὰ ἦναι ὁ μάρτυς τῶν ἀταξιῶν μου ;... Πιθανόν !... Καὶ ὅμως... καὶ οὕτως ἂν ἔχῃ, πάλιν θὰ δυσκολευθῶ νὰ τὸ ἐξηγήσω ... Περιπλέον... δὲν ἔκαμε ποτὲ τίποτε, ὥς τις ἄλλος.

ΣΚΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΑ

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ ΚΛΟΤΙΛΔΗ.

(Εἰσέρχεται ἐξ ἀριστερῶν ἡ Κλοτίλδη· διστάζουσα παρατηρεῖ τὸν πατέρα της. Κατόπιν προχωρεῖ πρὸς δεξιᾷ πρὸς τὸ δωμάτιον τῆς μητρός της.)

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ·

Ποῦ πηγαίνεις κόρη μου ;

ΚΛΟΤΙΛΔΗ

Εἰς τῆς μητρός μου.

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Δὲν τὴν εἶδες ἀκόμη σήμερον τὸ πρωΐ ;

ΚΛΟΤΙΛΔΗ

Μάλιστα τὴν εἶδα.

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Καὶ πῶς εἶναι ;

ΚΛΟΤΙΛΔΗ

Πάντοτε ὑποφέρει.

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Ναί... εἶναι τόσον νευρική!... Τί νὰ γίνῃ!... Αὗται αἱ πρῶται ἡμέραι τῆς ἀνοίξεως διπλασιάζουν πάντοτε τοὺς παλμοὺς καὶ τοὺς πόνους της... ἀλλὰ δὲν πάσχει ἡ καρδία της... δόξα τῷ θεῷ! Ἀκόμη χθὲς μοὶ τὸ ἔλεγεν ὁ ἰατρός... Καὶ σὺ,κόρη μου,εἶσαι καλά;..

ΚΛΟΤΙΛΔΗ (ψυχρῶς.)

Πολὺ καλά, πατέρα μου!

(Ἐξακολουθεῖ προχωροῦσα πρὸς τὸ δωμάτιον τῆς μητρός της.)

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ (ἐγειρόμενος.)

Διέρχεσαι λοιπὸν χωρὶς νὰ μ' ἀσπασθῇς;

ΚΛΟΤΙΛΔΗ

Σ' ἔβλεπον ἐπησχολημένον. (πλησιάζει τὸν πατέρα της.)

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Μήπως δὲν μ' ἀγαπᾷς, κόρη μου;

ΚΛΟΤΙΛΔΗ

Ὦ! πατέρα μου...

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Ζηλοτυπῶ ὀλίγον τὴν μητέρα σου... ὡμολόγησε ὅτι τὴν ἀγαπᾷς περισσότερον ἐμοῦ.

ΚΛΟΤΙΛΔΗ

Ἀστεΐζεσθαι, πάτερ μου;

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Ὄχι· δὲν ἀστεΐζομαι... μὲ φαίνεται ὅτι ἐνίοτε ἡ πρὸς ἐμὲ ἀγάπη σου εἶναι χλιαρά... Εἶμαι μάλιστα βέβαιος ὅτι ἐμπιστεύεσαι τὰ μυστικά σου εἰς τὴν μητέρα σου καὶ εἰς ἐμὲ ποτέ...

ΚΛΟΤΙΛΔΗ

Πρῶτον δὲν ἔχω μυστικά!..

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Εἶναι βέβαιον αὐτό;... Κάθησ' ἐδῶ μίαν στιγμήν... Κάμέ μου τὴν χάριν αὐτὴν δεσποινίς... (Τὴν ὑποχρεώνει νὰ καθήσῃ ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρου καὶ ἀκουμβᾷ.) ἐδῶ!... τώρα σὲ ἀκούω... Εἰπέ μου τα ὅλα...

ΚΛΟΤΙΛΔΗ (γελῶσα.)

Τί νὰ σὲ εἴπω;

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Κάθε κόρη ἔχει πάντοτε τὰ μυστικά της. Λέγετα σὲ λέγουν οἱ χορευταί σου;

ΚΛΟΤΙΛΔΗ

Ὦ! κἀνὲν σπουδαῖον, σᾶς βεβαιῶ!

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Καὶ ἡ καρδία σου;

ΚΛΟΤΙΛΔΗ

Ἐπίσης.

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Σοβαρῶς, δὲν σκέπτεσαι ποτὲ νὰ ὑπανδρευθῇς;

ΚΛΟΤΙΛΔΗ

Ποτέ! Εἶμαι τόσον εὐτυχὴς πλησίον τῆς μητρός μου... καὶ σοῦ.

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Καὶ ἐμοῦ... Αὐτὸ πολὺ μὲ κολακεύει... Ἀλλὰ τέλος εἰμπορεῖ τις ν' ἀγαπᾷ τὴν μητέρα του... καὶ αὐτὸν τὸν πατέρα του... καὶ ὅμως νὰ ὑπανδρευθῇ. Τοῦτο συμβαίνει καθημερινῶς.

ΚΛΟΤΙΛΔΗ

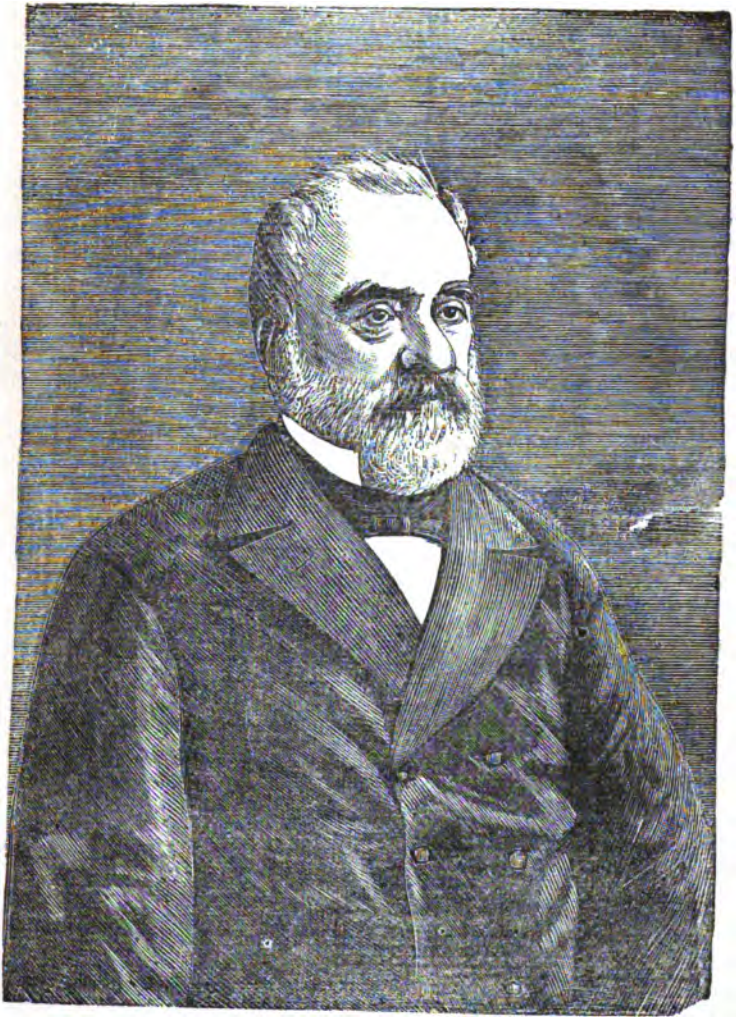
Μάλιστα· ἀλλὰ διὰ τοῦτο πρέπει νὰ 'γαπᾷ τίς *κἄποιον* περισσότερον τῶν γονέων του, ἢ τοὐλάχιστον ὅσον αὐτοὺς καὶ ἐγὼ περιμένω ἀκόμη αὐτὸν τὸν *κἄποιον*.

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Ἰδοὺ δικαιολόγησις... καὶ ἐὰν ἤρχετο αὐτὸς ὁ *κἄποιος*... ἢ μᾶλλον ἂν *ἐπανήρχετο*;

ΚΛΟΤΙΛΔΗ

Πῶς; ποῖος λοιπόν;

ΛΕΩΝ ΜΕΛΑΣ

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ, (καθήμενος πλησίον της,)

Νομίζω νά παρετήρησα, κατὰ τὸ διάστημα τῶν διακοπῶν, ὅτι ᾐσθάνεσο συμπάθειάν τινα πρὸς τὸν φίλον μου Μάξιμον.

ΚΛΟΤΙΛΔΗ

Πρὸς τὸν κύριον Μάξιμον;

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Ναὶ πρὸς τὸν Μάξιμον.

ΚΛΟΤΙΛΔΗ

Εἶναι ἀληθὲς πάτερ μου;

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Εἰπέ μοι λοιπόν, φιλτάτη μου, ἀφῆκες νὰ ἐννοήσῃ δι' οἱουδήποτε τρόπου ὁ Μάξιμος τὴν πρὸς αὐτὸν συμπάθειάν σου;

ΚΛΟΤΙΛΔΗ

Ποτέ!

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Δὲν ἐννόησες ὅμως ποτὲ ἐκ τῆς ὁμιλίας του, ἐκ τοῦ τρόπου του, ὅτι ὑπωπτεύθη τὴν πρὸς αὐτὸν συμπάθειάν σου;

ΚΛΟΤΙΛΔΗ

Ποτέ: τίποτε, πάτερ μου!

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Εἶσαι βεβαία;

ΚΛΟΤΑΙΔΗ

Ὦ! βεβαιοτάτη! Ἦτο καλὸς καὶ περιποιητικὸς πρὸς ἐμέ. ἀλλ' ᾐσθανόμην καλῶς ὅτι μὲ μετεχειρίζετο ὡς παιδίον· καὶ μάλιστα τοῦτο μ' ἐλύπει ὀλίγον.....

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ (ἀσπαζόμενος αὐτήν).

Ἀθώα μου κόρη! Ἐὰν σὲ ἐρωτῶ ὅλα αὐτά, τὸ κάμνω διότι ἡ ἀναχώρησις τοῦ Μαξίμου εἰς Αἴγυπτον τὸ παρελθὸν ἔτος, ὑπῆρξε τόσον αἰφνηδία, τόσον ἀλλόκοτος, ὥστε πάντοτε ἀνεζήτησα τὴν ἀκατανόητον αὐτῆς αἰτίαν. Καὶ ἐπειδὴ ἡ ἀναχώρησίς του συνέπεσεν ἀκριβῶς μὲ τὴν ἐπάνοδόν σου εἰς τὴν οἰκίαν, ὑπέθεσα ὅτι ἴσως ὁ Μάξιμος ἀπεμακρύνθη ἐκ λεπτότητος.

ΚΛΟΤΙΛΔΗ

Ὄχι· εἶναι ὅλως ἀδύνατον, πάτερ μου.

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Τότε δυνάμεθα νὰ τὸν ἀφίσωμεν νὰ ἐπανέλθῃ;

ΚΛΟΤΙΛΔΗ (ἀταράχως.)

Ἐπανέρχεται;

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Εἶναι εἰς Παρισίους.... Ἰδοὺ ἐπιστολή του.... Δὲν θ' ἀργήσωμεν νὰ τὸν ἴδωμεν... καὶ δι' αὐτὸ ἠθέλησα νὰ κάμω μετὰ σοῦ τὴν μικρὰν αὐτὴν ἐξήγησιν... Τώρα, φιλτάτη μου, ἐμπιστεύομαι εἰς τὴν φρόνησίν σου... Δὲν ἀποθαρρύνω τὸ ὄνειρόν σου· σοὶ ὁμολογῶ μάλιστα ὅτι τὸ κατ' ἐμὲ θὰ εὐχαριστηθῶ νὰ τὸ ἴδω πραγματοποιούμενον, διότι δὲν γνωρίζω τιμιώτερον ἄνθρωπον τοῦ Μαξίμου. Ἐκτὸς δὲ τούτου εὑρίσκω πολὺ κατάλληλον τὴν ἡλικίαν του, τὴν οἰκογένειάν του, καὶ τὴν περιουσίαν του..,. Ἀλλὰ τέλος δὲν δυνάμεθα νὰ τὸν ἁρπάξωμεν... Εἴμεθα ὑπερήφανοι καὶ κατὰ συνέπειαν δὲν θέλομεν νὰ προσφερθῶμεν.... Ὥστε....

ΚΛΟΤΙΛΔΗ

Θεέ μου!.... σᾶς εὐχαριστῶ πάτέρ μου. Ἀλλ' ὅλαι αἱ προφυλάξεις αὗται εἶναι ὅλως ἀνωφελεῖς τώρα. Ἀπὸ τοῦ ὀνείρου αὐτοῦ, ὡς τὸ ὀνομάζετε πρὸ πολλοῦ ἐξύπνησα, καὶ εἶμαι βεβαιοτάτη ὅτι δὲν θὰ τὸ ἴδω πλέον.

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Παιδίον!... Ποτὲ δὲν εἶναί τις βέβαιος περὶ τῶν πραγμάτων αὐτῶν.

ΚΛΟΤΙΛΔΗ

Πάτέρ μου, θὰ σᾶς εἴπω ὅλην τὴν ἀλήθειαν. Ἡ μήτηρ μου μὲ ἀπέτρεψεν αἰσθήματος ἄνευ ἐλπίδος, ἄνευ μέλλοντος, καὶ διὰ τοιούτων μάλιστα λόγων, ὥστε οὔτε λογικόν, οὔτε ἀξιοπρεπές, ἤθελεν εἶσθαι ἂν ἐπέμενον εἰς αὐτό.

ΜΑΥΙΚΙΟΣ (ἀφελῶς.)

Ἡ μήτηρ σου; καὶ πῶς;

ΚΛΟΤΙΛΔΗ

Ἀκούσατε! ἀκριβῶς κατὰ τὴν ἑσπέραν ἐκείνην τῆς ἐπιγραφῆς μου. Ὡμίλουν μετὰ τῆς μητρός μου, καὶ ὁ λόγος συνέπεσε περὶ τοῦ κυρίου Μαξίμου. Ὡμολόγησα εἰς τὴν μητέρα μου, ὅ,τι καὶ εἰς ὑμᾶς, καὶ τότε αὕτη μοὶ εἶπε....

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ (σοβαρώτερος.)

Σὲ εἶπε;

ΚΛΟΤΙΛΔΗ

Ὅτι... ὅτι ὁ κύριος Μάξιμος δὲν ἦτο ἐλεύθερος.

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Πῶς δὲν ἦτον ἐλεύθερος;

ΚΛΟΤΙΛΔΗ

Ὅ τι ἦτο δεσμευμένος... διὰ παντὸς δεσμευμένος.

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ (μετὰ σιωπὴν διὰ φωνῆς ἠλλοιωμένης.)

Ἡ μήτηρ σου... ἡ μήτηρ σου σὲ εἶπεν αὐτό;

ΚΛΟΤΙΛΔΗ (ἔκπληκτος)

Μήπως ἔσφαλλε;

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Ὄχι... ὄχι...
(Ἐγειρόμενος αἴφνης μετὰ νέαν παῦσιν)
Ἡ μήτηρ σου εἶναι εἰς τὸ δωμάτιόν της;

ΚΛΟΤΙΛΔΗ

Μάλιστα.

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Πήγαινε, κόρη μου, πήγαινε... θὰ σ' ἀνταμόσωμεν εἰς τὸν κῆπον... πήγαινε!

ΚΛΟΤΙΛΔΗ

Μάλιστα πάτερ μου.
(Ἵσταται παρατηροῦσα τὸν πατέρα της ἀνησύχως.)

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ (ἐπιτακτικῶς.)

Πήγαινε!

(Ἡ Κλοτίλδη ἐξέρχεται)

ΣΚΗΝΗ ΤΡΙΤΗ

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ εἶτα ΙΟΥΛΙΑ.

(Ὁ Μαυρίκιος μένει ἐπὶ στιγμὴν ἀκίνητος, ἔχων τὸ βλέμμα προσηλωμένον. Κατόπιν διευθύνεται ὁρμητικῶς-ἐξηγριωμένος καὶ ἀποφασιστικὸς πρὸς τὸ δωμάτιον τῆς Ἰουλίας. Μόλις ὅμως φθάνει πρὸ τῆς θύρας αὐτοῦ, φαίνεται ἡ Ἰουλία.)

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ (ἀναχαιτίζων ἑαυτόν.)

Ἆ! ἠρχόμην εἰς τὸ δωμάτιόν σου!

ΙΟΥΛΙΑ

Εὐχαριστῶ. Νομίζω ὅτι ἐκράτησες τὴν Κλοτίλδην.

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Ναὶ συνδιαλεγόμεθα ἐδῶ.

ΙΟΥΛΙΑ

Εἶναι εἰς τὸν κῆπον;

(Προχωρεῖ ἓν βῆμα πρὸς τὸ βάθος.)

Ναί. ἀλλ' ἐπιθυμῶ νὰ σὲ εἴπω δύο λέξεις.

ΙΟΥΛΙΑ

Εὐχαρίστως!

(Παρατηρεῖ μετ' ἀορίστου αἰσθήματος φρίκης τὸν Μαυρίκιον, λαμβάνει ἐργόχειρον καὶ κάθηται ἐργαζομένη.)

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ (μετὰ πάθους ὁμιλεῖ βραδέως καὶ ἔχων τοὺς ὀφθαλμοὺς προσηλωμένους ἐπὶ τῆς Ἰουλίας.)

Ἔλαβον πρὸ ὀλίγου θλιβερὰν ἐπιστολήν.

ΙΟΥΛΙΑ (ὑψοῦσα τοὺς ὀφθαλμούς.)

Ἐπιστολήν;

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Ἐξ Αἰγύπτου... τοῦ ἐν Καΐρῳ Γαλλικοῦ προξενείου.

ΙΟΥΛΙΑ (ὠχριῶσα.)

Ἆ!

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Πρόκειται δυστυχῶς περὶ φίλου. Προαισθάνεσαι τί ἔχω νὰ σοὶ ἀναγγείλω;

(Ἡ Ἰουλία τὸν παρατηρεῖ.)

Ὁ Μάξιμος....

ΙΟΥΛΙΑ (ἐγειρομένη ἀποτόμως καὶ παρατηροῦσα τὸν Μαυρίκιον.)

Ἀπέθανε.

(Ὁ Μαυρίκιος νεύει διὰ τῆς κεφαλῆς καταφατικῶς. Ἡ Ἰουλία κάθηται ψιθυρίζουσα)

Θεέ μου! Ἐξακολουθεῖ μηχανικῶς ἐργαζομένη καὶ κατόπιν ἐπαναλαμβάνει χωρὶς νὰ ὑψώσῃ τοὺς ὀφθαλμούς.) Πῶς ἐφονεύθη;

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Ἀλλὰ δὲν ἐφονεύθη!

ΙΟΥΛΙΑ

Ἄ! ἐνόμιζα ὅτι μὲ εἶχες εἰπεῖ...

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Ἀπέθανεν ἐκ τῶν κόπων καὶ τῶν πυρετῶν.

ΙΟΥΛΙΑ (μετά τινα στιγμιαίαν σιωπήν.)

Ἡ μήτηρ του θὰ ἦναι πολὺ δυστυχής.

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Δὲν θὰ ἦναι μόνη.

ΙΟΥΛΙΑ

Ὄχι ἀναμφιβόλως.

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Χωρὶς νὰ ὁμιλήσωμεν περὶ ὑμῶν... ἀγνοῶ, τῇ ἀληθείᾳ, πῶς ν' ἀναγγείλω τὴν εἴδησιν ταύτην εἰς τὴν Κλοτίλδην.

ΙΟΥΛΙΑ

Εἰς τὴν Κλοτίλδην;

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Ναί... Δὲν παρετήρησες ποτὲ τὴν κλίσιν της πρὸς τὸν Μάξιμον;

ΙΟΥΛΙΑ

Ὄχι.

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Ἄ! φιλτάτη μου! (Ἡ Ἰουλία κάμνει κίνησιν ἀόριστον.) Ἐνθυμήσου λοιπόν! (Ἐγείρεται ἀποτόμως.)

ΙΟΥΛΙΑ

Τί;

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Πῶς! ἀλλ' αὐτὴ ἡ ἰδία Κλοτίλδη, τῆς ὁποίας πρὸ μικροῦ ἐβο-

λιδοσκόπουν τὰ αἰσθήματα, μὲ ἔλεγεν ὅτι σοὶ εἶχεν ἐμπιστευθῆ τὸ μυστικὸν τοῦτο, τὸ παρελθὸν ἔτος, τὴν αὐτὴν ἡμέραν τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ Μαξίμου. Μὲ τὸ ἔλεγεν ἐδῶ, πρὸ ὀλίγων στιγμῶν... Δὲν ἐψεύδετο πιστεύω.

ΙΟΥΛΙΑ (μετὰ νευρικοῦ γέλωτος.)

Ἅ! Θεέ μου!... Τότε, ἐγὼ ψεύδομαι, ἄς εἶναι... Ναί, τώρα ἐνθυμοῦμαι... Ἀλλ' ἐκείνη μοὶ ὡμίλησε περὶ αὐτοῦ τόσον ἐπιπολαίως!

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Τόσον ἐπιπολαίως... Ἐκείνη δὲν μὲ ἔλεγε τὸ αὐτό... Ἐὰν τὴν πιστεύσω, ἡ ὁμιλία σας ὑπῆρξε σπουδαιοτάτη. Προσέθετε μάλιστα ὅτι τὴν εἶχες προτρέψει νὰ παραιτηθῇ αἰσθήματος, ἀπὸ τὸ ὁποῖον δὲν ἀνέμενε, κατὰ σέ, οὐδεμίαν ἐλπίδα, οὐδὲν μέλλον....

ΙΟΥΛΙΑ

Ναί, δυνατόν....

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Μήπως ὑπόφερες περισσότερον σήμερον τὸ πρωΐ; Εἶσαι πολὺ ὠχρά.

ΙΟΥΛΙΑ

Ναί, ὑποφέρω πολύ.

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Ἀπὸ τὴν καρδίαν;

ΙΟΥΛΙΑ (ῥίπτουσα τῷ Μαυρικίῳ ταχὺ βλέμμα.)

Ναί, πάντοτε!

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Ἀλλὰ τέλος, διατί δὲν ἤθελες νὰ νυμφευθῇ ὁ Μάξιμος τὴν θυγατέρα σου;

ΙΟΥΛΙΑ

Δὲν ἐπίστευον ὅτι ἦτο κατάλληλος δι' αὐτήν.

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Διατί;

ΙΟΥΛΙΑ

Δὲν τὸ ἐπίστευον.

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ (καθήμενος πλησίον της.)

Ἡ Κλοτίλδη μοὶ εἶπε λόγον σπουδαῖον τὸν ὁποῖον τῇ ἔδωκες. Ὑπαινίτεσσο ὅτι ὁ Μαυρίκιος ἦτο δεσμευμένος...Ἦσο λοιπὸν πλειότερον ἐμοῦ μεμυημένη εἰς τὰ μυστήριά του;... Τί εἶξευρες;...

ΙΟΥΛΙΑ

Τίποτε;... Εἶπον ὅτι μοὶ ἤρχετο εἰς τὸν νοῦν τὴν στιγμὴν ἐκείνην.

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Ἆ! αὐτὸ ἦτο πρόφασις... Ἀλλὰ καὶ πάλιν οὐδὲν ἐννοῶ... Τ λοιπὸν δὲν σὲ ἤρεσκε τοῦ Μαξίμου ἡ διαγωγή;... Δὲν ἦτον ἀρκετὰ θελκτικὸς καὶ συγχρόνως πλούσιος καὶ ἐκ καλῆς οἰκογενείας;. ἢ μὴ δὲν εἶχε σπάνια πλεονεκτήματα, καρδίαν ἱπποτικήν, χαρακτῆρα εὐθὺν καὶ τίμιον; Ἀρνεῖσαι ὅλα αὐτά;...

ΙΟΥΛΙΑ

Μαυρίκιε! ἀρκεῖ, μὴ μὲ βασανίζεις περισσότερον... Βλέπεις πόσον ὑποφέρω.

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ (ἐγειρόμενος μετὰ βίας).

Ἔστω, ἀλλ' ἀπὸ σοῦ ἐξαρτᾶται νὰ τελειώσῃς ὅλα ταῦτα διὰ μιᾶς λέξεως... Εἰπέ μου μόνον, διότι τοῦτο εἶναι ὀλίγον παράδοξον, διατί ἀπέτρεψες μετὰ τοσαύτης ζέσεως τὴν θυγατέρα σου τοῦ συνοικεσίου τούτου;

ΙΟΥΛΙΑ

Ἆ! ὄχι μόνον αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ παντὸς ἄλλου!

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Ἀλλὰ καὶ πάλιν σ' ἐρωτῶ, διατί;

ΙΟΥΛΙΑ (ῥίπτουσα τὸ ἐργόχειρόν της καὶ ἀπελπιστικῶς.)

Θέλεις νὰ τὸ μάθῃς;

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Σὲ παρακαλῶ.

ΙΟΥΛΙΑ (μετὰ σφοδρότητος.)

Διότι θὰ ἐπροτίμων νὰ θάψω τὴν θυγατέρα μου διὰ τῶν ρῶν μου... παρὰ νὰ τὴν παραδώσω εἰς τὴν τύχην, ἥτις τὸν

μένει!... Ἐὰν ὁ γάμος εἶναι ἡ εἰκών, τὴν ὁποίαν ἔχει πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν της, δηλαδὴ ὁ βίος ἀμφοτέρων ἡμῶν... Ἐὰν ὁ κόσμος δὲν ἐγνώριζεν ἄλλον γάμον, τότε! προτιμῶ ἀπειράκις διὰ τὴν θυγατέρα μου, ὡς ἤθελα προτιμήσει δι' ἐμὲ αὐτήν, τὴν αἰώνιον μοναξίαν.... Τὸ μοναστήριον, τὸν θάνατον! (Ἐγείρεται)

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Ἄ! σὺ ἥτις ὁμιλεῖς τόσον περὶ τῶν δεινῶν σου, ἐὰν θέλῃς νὰ προφυλάξῃς τὴν θυγατέρα σου αὐτῶν, δίδαξέ την νὰ ἦναι τιμία γυνή... Ὑπάρχουν δεινὰ τὰ ὁποῖα ἀγνοοῦν αἱ τίμιαι γυναῖκες!

ΙΟΥΛΙΑ (περισσότερον ἐξαπτομένη.)

Ἄ! Θεέ μου! ἀλλ' ἐγὼ σὲ λέγω ὅτι ὅσον περισσότερον θὰ ὑποφέρῃ... Αἱ ἄλλαι δὲν ὑποφέρουν, ἔσο βέβαιος!... Ἀλλ' ἡ θυγάτηρ μου!... ποία θὰ ἦτον ἡ τύχη της;... Θὰ σοὶ τὴν εἴπω!... διότι δὲν γνωρίζω!... Ἀφοῦ ἀγαπηθῇ ὡς ἐρωμένη μιᾶς ἡμέρας, ἔπειτα θ' ἀποξενωθῇ διὰ παντὸς τῆς καρδίας, τῆς ἀγάπης τοῦ συζύγου της πάσης εὐτυχίας, τὴν ὁποίαν ὠνειρεύθη... ἔπειτα θὰ ὑβρισθῇ, θὰ περιφρονηθῇ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν της· θὰ ἀντιμετωπίσῃ γενναίως τὰς διασκεδάσεις τοῦ κόσμου, μὲ τὸ μειδίαμα εἰς τὰ χείλη, μὲ τὴν καρδίαν πλήρη δακρύων... πιστὴ καὶ ἀγνή, ἐλπίζουσα πάντοτε... μέχρι τῆς ἀπαισίας,τῆς ἀναποφεύκτου ἐκείνης ἡμέρας, καθ' ἣν οὐδὲν ἐλπίζουσα, θὰ καταπέσῃ ἐξηντλημένη προσκαλοῦσαν εἰς βοήθειαν τὸν σύζυγόν της, ὅστις θὰ εὑρίσκεται εἰς τὰς ἐρωμένας του, τὰ τέκνα, τὰ ὁποῖα θὰ εὑρίσκωνται εἰς τὴν ἐξορίαν, τὸν Θεόν, ὅστις θὰ ἀποκριθῇ!. καὶ τότε... τότε ἐν στιγμῇ παραφορᾶς, ἐν στιγμῇ ἀπογνώσεως... τὸ αἶσχος διὰ νὰ θέσῃ τέρμα!.. καὶ τέλος,... τέλος, Θεέ μου!... φρικώδη τινα στιγμήν, ὡς αὐτὴν συντετριμμένη ἐκ τῶν ἐλέγχων τῆς συνειδήσεως... δὲν θὰ ἔχῃ πλέον ἄλλο καταφύγιον, εἰμὴ νὰ προσέλθῃ εἰς τὸν σύζυγόν της... καὶ νὰ φωνάζῃ... φόνευσέ με! σὲ ἠπάτησα!...

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Ψεύδεσαι... δὲν θὰ ἐτόλμας... θὰ ἔτρεμες πολὺ διὰ τὸν συνένοχόν σου!

ΙΟΥΛΙΑ

Ἀπέθανε!

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Πιστεύεις;

(Θέτει πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῆς τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Μαξίμου. Ἡ Ἰουλία ἐκβάλλει κραυγήν.—Συγχρόνως ἀνοίγεται ἡ θύρα τοῦ βάθους καὶ ἀναγγέλλουσιν.)

Ὁ κύριος Μάξιμος.

ΙΟΥΛΙΑ (εἰς τὸν κολοφῶνα τῆς ἀπελπισίας, δράττουσα τὴν χεῖρα τοῦ Μαυρικίου.)

Ἆ! ἔλεος!... ἔλεος!... ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοῦ!... ἐν ὀνόματι τῆς θυγατρός μας! Ἆ!...

(Καταλαμβάνεται ὑπὸ δυσπνοίας, θέτει τὰς χεῖρας ἐπὶ τῆς καρδίας της, καὶ καταπίπτει ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρου· ἡ δὲ κεφαλή της κλίνει ἐπὶ τῆς τραπέζης.)

ΣΚΗΝΗ ΤΕΤΑΡΤΗ

ΟΙ ΑΥΤΟΙ. — ΜΑΞΙΜΟΣ.

(Εἰσέρχεται ὁ Μάξιμος καὶ παρατηρῶν τὴν Ἰουλίαν ἐκτάδην καὶ ἀναίσθητον, ὁρμᾷ πρὸς αὐτήν)

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ (διὰ φωνῆς βροντώδους.)

Μάθε ὅτι θὰ σὲ φονεύσω!

ΜΑΞΙΜΟΣ (ὅστις κλίνει πρὸς τὴν Ἰουλίαν, περιλύπως ἀνεγειρόμενος.)

Μάθετε ὅτι ἀπέθανε!

Τέλος τοῦ δράματος.

Τὸ ἀνωτέρω ὡραιότατον δρᾶμα, ὅπερ λίαν εὐγενῶς παρέσχεν ἡμῖν πρὸς δημοσίευσιν ἐν τῇ *Ποικίλῃ Στοᾷ* ὁ μεταφραστὴς αὐτοῦ, ἀφιερώθη τῇ Ἑλληνίδι ἠθοποιῷ Κ. Σοφίᾳ Δ. Ταβουλάρῃ ὑπ' αὐτοῦ.

ΣΗΜ. Ὁ κ. Λεονάρδος κατὰ τὰς δύο τελευταίας θεατρικὰς περιόδους (1879 καὶ 1880) εἰργάσθη μετ' ἀξιεπαίνου ζήλου καὶ

πάνυ ἀφιλοκερδῶς πρὸς ἐμψύχωσιν καὶ πρόοδον τῆς Ἑλληνικῆς σκηνῆς, μεταφράσας ἐκ τοῦ γαλλικοῦ, πλὴν τῆς *Ἰουλίας*, τοῦ ἀριστουργήματος τούτου τοῦ Octave Feuillet, καὶ τὰ ἑξῆς 13 ὡραῖα δραματικὰ ἔργα, ἅπερ ἐδώρησεν εἰς τοὺς καλλιτέρους τῶν Ἑλλήνων ἠθοποιῶν. Εἰσὶ δὲ ταῦτα: Οἱ *Πειραταὶ* καὶ οἱ *Φυγάδες*, ὑπὸ A. Bourgeois καὶ Dugnè. Τὰ *Γεροντοπαλλήκαρα* καὶ ἡ *Φερνάνδη*, ὑπὸ V. Särdu. Ἡ *Βρασιλιανή*, ὑπὸ P. Meuricc. Οἱ *Κατάσκοποι*, ὑπὸ J. Moinaux καὶ P. Parfait. Ὁ *Ἀτὰρ-Γκλούλ*, ὑπὸ M. Masson καὶ A. Bourgeois. Ὁ *Πωλημένος εὐπατρίδης*, καὶ ὁ *Κυνηγὸς τῆς νυκτός*, ὑπὸ A. Ferier. *Τὸ ταξείδιον τοῦ κυρίου Περισσών, μὴν ἀπατᾷς ποτὲ τὴν γυναῖκά σου*, καὶ *Δύο βλᾶκες*, ὑπὸ Labiche καὶ *Ναῦται καὶ στρατιῶται*, ὑπὸ E. Hugo. Οἱ ΠΕΙΡΑΤΑΙ, διδαχθέντες τὸ πρῶτον ἀπὸ τῆς σκηνῆς τοῦ ἐν Ἀθήναις θερινοῦ θεάτρου «Ὀρφεὺς» κατὰ τὸ ἔτος 1880, ὑπὸ τοῦ Ἑλληνοδραματικοῦ θιάσου *Μένανδρος*, ἐπανελήφθησαν δωδεκάκις, ἕνεκα τῆς ἐξαιρετικῆς τοῦ δημοφιλοῦς αὐτοῦ δράματος ἐπιτυχίας. Ἐκ δὲ τῶν λοιπῶν δραμάτων ὁ αὐτὸς θίασος ἐδίδαξε πολλὰ ἐπιτυχῶς ὡσαύτως.

Σ. τ. Δ.

ΑΠΟ ΤΗΣ ΚΟΡΥΦΗΣ ΤΟΥ ΕΛΙΚΩΝΟΣ

I

Ἀπομακρυνόμενοι πρὸς καιρὸν τοῦ θορυβώδους τῶν πόλεων βίου, οὗτινος εἷς ἕκαστος ἐξ ἡμῶν λεληθότως γίνεται παράγων τοῦ ἐν αὐταῖς διηνεκοῦς σάλου, τοῦ ἀποτελουμένου ἐκ ποικίλων παθῶν, ἀδιακόπων ἀναγκῶν καὶ τόσων συμφερόντων, ἐκ τῆς συγκρούσεως τῶν ὁποίων καταποντίζεται πολλάκις, ὡς ἄλλο ἀσθενὲς ἀκάτιον ἐν μέσῳ μυκωμένου πελάγους, τὸ ἄτομον, ἐξέλθετε, καθ' ἣν ὥραν μάλιστα γονιμοποιεῖ εἰς τοῦ ἔαρος τὸ φίλημα ἡ φύσις τὴν ποικιλόχρουν αὐτῆς ἁλουργίδα ἁπλουμένην ἀπὸ τῆς ἄκρας τῶν ὀρέων μέχρι τῶν ἀμμωδῶν ἐσχατιῶν, τῶν τειχῶν, ἅτινα αἱ κοινωνίαι ἀνήγειρον, ὑπείκουσαι εἰς τῆς αὐτοσυντηρήσεως καὶ τῆς ἀνάγκης τὸ ἀκαταμάχητον κράτος, καὶ ἀναδράμετε ὅπου σᾶς καλεῖ τῆς κοιλάδος ὁ χλοανθὴς τάπης, τοῦ δάσους ἡ δροσερὰ ἀγκάλη, τῶν ὀρέων αἱ γραφικαὶ κορυφαί, ἀνέλθετε τὴν χθαμαλὴν κλιτὺν μονήρους γηλόφου, ἀναρριχηθῆτε τοὺς βράχους καταφύτου βουνοῦ, καὶ ἀπὸ τῆς κορυφῆς ἀπολαύσητε τῆς κύκλῳ ἐκτυλισσομένης ἀπεράντου τῆς φύσεως ἀπόψεως, αἰσθανθῆτε τὰς θείας ἐκείνας ἐντυπώσεις, ἃς τὸ ἀνεξάντλητον τοῦ καλοῦ ἔκτυπον δαψιλῶς ἐγχύνει εἰς τὴν ἐνθουσιωδῶς ἀνοιγομένην καρδίαν, ἐντυπώσεις ἀνυψούσας ἐλεύθερον τοῦ θεατοῦ τὸ πνεῦμα εἰς σκέψεις ἀνωτέρας τῶν χαμαιγενῶν σκέψεων καὶ αἰσθημάτων, ὑφ' ὧν ἀποπνίγεται πλειστάκις τὸ φθισιῶν τέκνον τῶν πόλεων, σκέψεις δι' ὧν φέρεται τανυπτέρυγος ἡ ψυχὴ εἰς κόσμους ὑπερτέρους τῆς γηΐνου σφαίρας, κόσμους παραγομένους ἐκ τῆς ἀνταυγείας τῶν ἐκ τοῦ ἰδεώδους προκαλουμένων σκέψεων, καὶ μεθυσθῆτε πρὸς στιγμὴν εἰς τὸ θεῖον νέκταρ, ὅπερ κιρνᾷ ἀφειδῶς τῆς μάγου φύσεως ἡ ἀνθοστεφὴς ὑδροχόη. Ἀνέλθετε τὰς ἱερὰς κορυφὰς τῶν ἱερῶν τῆς Ἑλλάδος ὀρέων, ἃς οἱ εὐφάνταστοι πρόγονοί μας περιέβαλ-

λον διὰ τοῦ ἱεροῦ τῆς θρησκείας μανδύα, ἐκπροσωποῦντες τὰς ὑψηλοτέρας τῶν ἰδεῶν, τὰ εὐγενέστερα τῶν αἰσθημάτων, τὰς δυνάμεις τῶν διαφόρων στοιχείων τῆς φύσεως, διὰ τῶν πολυπληθῶν αὐτῶν θεοτήτων, εἰς ἃς παρεῖχον ἐνδιαιτήματα τὰ μεγαλοπρεπέστερα τῶν ὀρέων, τοὺς εὐθαλεστέρους δρυμῶνας, τὰς διαυγεστέρας τῶν πηγῶν, αὐτὴν τὴν μάγον τῆς φύσεως ἀγκάλην, δι' ἧς καὶ μόνης δύναται νὰ μεταρσιωθῇ τὸ πνεῦμα εἰς τὰς σφαίρας τοῦ καλοῦ, τοῦ ἀληθοῦς καὶ τοῦ ἀγαθοῦ, τῆς συμφυοῦς ταύτης ἰδιότητος τῆς διεπούσης τὸν κόσμον ἑνιαίας θεότητος. Ἀνάβητε τὰς Παρνασσίους κορυφάς, τὴν εὔγεων ἀκρώρειαν τοῦ Ἑλικῶνος, καὶ ἐκεῖθεν μεταρσιωθῆτε εἰς τὸ κάλλος τῆς πέριξ ἀπόψεως, ἣν ἀσθενῶς ἐπιχειρεῖ νὰ περιγράψῃ ὁ κάλαμος ἑνὸς ἐπισκέπτου τοῦ ἱεροῦ τούτου ὄρους, καὶ διὰ τῆς μυθολογίας καὶ τῆς πατρίου ἱστορίας, ἀνέλθετε εἰς τοὺς ἐνδόξους τῆς Ἑλλάδος χρόνους, ὧν ὠχρὰν ἀπεικόνισιν ἀποπειρᾶται νὰ δώσῃ ὑμῖν φαντασία ἀσθενὴς ἑνὸς λάτρους τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ὑπὸ τὸ κράτος ἀρρήτου ἐνθουσιασμοῦ πατήσαντος τὰ ἱστορικὰ ταῦτα ἐδάφη.

II

Ἀνέτελλε μεγαλοπρεπὴς ὁ τοῦ Ὠρίωνος ἀστερισμός, καθ' ἣν ὥραν παρελαύνοντες τὴν κρήνην χωρίου τινὸς τοῦ δήμου Θεσπιέων ἀνηρχόμεθα τοὺς πρόποδας τοῦ Ἑλικῶνος. Σιγὴ βαθεῖα ἥπλοῦτο περὶ ἡμᾶς, καὶ μόνον ὁ μονότονος τῶν ἵππων μας βηματισμὸς ἠκούετο διαταράττων τὴν νηνεμίαν τῆς νυκτός, κρότος καθιστῶν τὴν σιγὴν βαθυτέραν, περιβαλλομένην εἶδος μυστηρίου. Μετ' οὐ πολὺ ἦχος αὐλοῦ δονοῦντος γλυκυθύμου ἀφύπνισε κοιμωμένην ἐκεῖ που ἀγέλην αἰγῶν συνοδεύουσαν ἐκ διαλειμμάτων διὰ τοῦ δειλοῦ κροταλισμοῦ τῶν κωδωνίσκων της τὸν εἰς τὸν αὐλὸν ἐγχυνόμενον γλυκὺν τοῦ αἰπόλου στεναγμόν. Τίς ὁδεύων ἐν μέσῳ θερινῆς νυκτὸς εἰς τὰς ἐρήμους τῶν ὑπωρειῶν ἀτραποὺς καὶ ἀκούων ἐκ τῆς πλησίον ἐκεῖ χαράδρας ἀπορρέουσαν τὴν ἥμερον τοῦ αὐλοῦ στοναχήν, δὲν αἰσθάνεται τοὺς γλυκυτέρους εἰς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ παλμούς,καὶ δὲν ὀνειροπολεῖ τὰ θέλγητρα τοῦ ἀφελοῦς ποιμενικοῦ βίου, ἐπιθυμῶν νὰ διαρρεύσῃ τῆς ζωῆς του τὸ πολυκύμαν-

τον νᾶμα, γαλήνιον, ὑπὸ τὴν σκιὰν ἐλάτης παρὰ τὸ βελάζον ποίμνιόν του; Ὑπὸ τὸ κράτος τοιούτων ὀνειροπολήσεων παρηρχόμεθα ὑψηλόν τινα λόφον, ἐπὶ τῆς ἄκρας τοῦ ὁποίου ὑπὸ τὸ ἀμυδρὸν τῶν ἀστέρων φῶς διεκρίναμεν λευκαίνοντα πύργον, τὸ μόνον σωζόμενον λείψανον τῆς ἀρχαίας κώμης Ἄσκρης, τῆς πατρίδος τοῦ ἐποποιοῦ Ἡσιόδου. Ἀνεφαντάσθημεν τὸν ποιητὴν τῆς θεογονίας ποιμαίνοντα ἐδῶ που ὑπὸ τὸν Ἑλικῶνα, ὡς αὐτὸς ψάλλει, τὰς ἄρνας του, ὁπόταν παρέστησαν πρὸ αὐτοῦ αἱ κόραι τοῦ Διός, αἱ Ἑλικωνιάδες Μοῦσαι, καὶ δρέψασαι κλῶνα εὐθαλοῦς δάφνης τῷ προσέφερον ἐμπνεύσασαι εἰς τὸν πατέρα τοῦ διδακτικοῦ ἔπους τὴν θείαν αὐδὴν ὅπως ψάλλῃ

τὰ τ' ἐσσόμενα πρό τ' ἐόντα.

Καὶ ἀνηρχόμεθα, ἀλλ' ὅσῳ ἀνεβαίνομεν τὰ ἱερὰ ἐκεῖνα ἐδάφη, ἐπὶ τοσούτῳ ἀφιπτάμεθα τοῦ παρόντος, εἰσδύοντες εἰς τῆς προϊστορικῆς ἐποχῆς τοὺς ὁμιχλώδεις χρόνους. Καὶ ὡς ἡ περὶ ἡμᾶς κεχυμένη σκοτία ἤρξατο νὰ συγκιρνᾶται ὑπὸ τὰς λαμπρὰς τῆς ἐπιτελλούσης ἀφροδίτης ἀκτῖνας, καὶ κρᾶμα φωτὸς καὶ σκιᾶς ἐπεχύθη εἰς τὸν κύκλωθεν ὁρίζοντα, οὕτω καὶ τὸ πνεῦμα ἡμῶν διὰ τοῦ φωτός, ὅπερ διαχύνουσι τὰ γνωμικὰ τοῦ Ἡσιόδου ἔπη, ἀπέβαλε μέρος τοῦ καλύπτοντος αὐτὸ σκότους δυνάμενον ν' ἀντιληφθῇ πως τῆς κοινωνικῆς καταστάσεως τοῦ σιδηροῦ γένους. Ἀμφίβολον τὸ περὶ ἡμᾶς τῆς φύσεως φῶς, ἀμφίβολος καὶ ἡ ἀπεικόνισις τῆς ἀρχαίας ταύτης ἐποχῆς.

Κάμπτοντες δεξιᾷ ἀντιμετωπίσαμεν αἴφνης ὑπερυψήλους τινὰς βράχους, ὧν τὸ ὑψιτενὲς ἀνάστημα μάτην ἀπεπειράθη τοσάκις νὰ κάμψῃ τῆς θυέλλης τὸ μένος, τῆς ὁποίας ἀψηφοῦντες ἐξαίρονται εἰς ὕψος ἐπιβάλλον τῷ ὁδοιπόρῳ τὴν ἐκ τοῦ μεγαλείου των σιωπήν. Τρεῖς ἢ τέσσαρες, ἀνιστάμενοι ἀπειλητικοὶ ὡς ἄλλοι γίγαντες, τοποθετηθέντες ἐκεῖ ὑπὸ τῆς φύσεως ὡς πιστοὶ φρουροὶ τοῦ ἱεροῦ τῶν Μουσῶν τεμένους, φύλακες, οἵτινες διὰ τῆς ὡς ἐκ τοῦ συγκεχυμένου τῆς ὥρας φωτὸς σκοτεινῆς ὄψεώς των ἐφαίνοντο ὡσεὶ ἐρωτῶντες ἡμᾶς, πῶς ἐτολμήσαμεν νὰ πατήσωμεν τὴν ἱερὰν γῆν, ἐφ' ἧς ἄλλοτε ἀντηχεῖ τὸ ἔρρυθμον τῶν καλλισφήρων Μουσῶν βῆμα. Βράχοι, ἄψυχοι μάρτυρες κόσμου ἰδεώδους ὡς ὄνειρον

ἀποπτάντος ἐν τῇ ἀτελευτήτῳ πορείᾳ τῶν αἰώνων ἀποτόμως, προσκλίνοντες ὡσεὶ ἕτοιμοι νὰ κυλίσωσι πρὸς τὰ κάτω καὶ συνθάψωσιν ὑπὸ τὰς ἀποκρήμνους πέτρας των τὸν τολμήσαντα νὰ διαταράξῃ τὴν εὐλαβουμένην τὸ πένθος των σιωπήν.

Καὶ ἀνηρχόμεθα φθάσαντες εἰς ὕψωμά τι, ὁπόθεν ῥίπτοντες τὸ βλέμμα κάτω ἡμῶν διεκρίναμεν ὑπὸ τὸ φῶς τῆς ὑποφωσκούσης ῥοδοδακτύλου ἠοῦς νὰ διαφαίνωνται αἱ σειραὶ τῶν ἀφυπνιζομένων πέραν κυανῶν ὀρέων. Ἀδύνατον ν' ἀναπαραστήσῃ καὶ τοῦ εὐφανταστοτέρου καλλιτέχνου ὁ δόκιμος χρωστὴρ τόσῳ πιστῶς τὴν βαθμιαίαν εἰς τὴν ὅρασιν παράστασιν τῶν ποικίλων τῆς ἀνεγειρομένης φύσεως ἀντικειμένων, ἀδύνατον νὰ περιγράψῃ ὁ λόγος ὅσῳ καὶ ἂν ᾖ γραφικὸς καὶ ἔντονος τὴν μυστηριώδη ἐντύπωσιν, ἣν γεννᾷ εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ θεατοῦ ἡ ἀπὸ τοῦ σκότους εἰς τὸ φῶς ἀνεπαισθήτως γινομένη μετάβασις τῆς κτίσεως. Δὲν νομίζει ὁ ἐντυχὼν τοιούτου θεάματος ὅτι τὴν στιγμὴν ἐκείνην διαπλάττεται τὸ πρῶτον ὑπὸ τῶν χειρῶν τοῦ δημιουργοῦ ἡ κύκλῳ ἀναφαινομένη φύσις, ὅτι τὴν ὥραν ταύτην προβαίνει ἀπὸ τοῦ χάους ἀνασχηματιζόμενος ὁ ποικίλος ἐκεῖνος κόσμος, ὁ εἰς ὄρη εἶτα πεδιάδας καὶ ὕστερον χλοεροὺς λειμῶνας βαθμιαίως ἐκτυλισσόμενος, ὅτι τὴν στιγμὴν ταύτην προϋπάρξας εὐδαίμων ὁ θνητὸς καθορᾷ πέριξ του ὡς ἄλλος θεὸς δημιουργουμένην τὴν κύκλωθεν κτίσιν;

Καὶ εἰσήλθομεν εἰς τὸ θαυμάσιον τοῦ ὄρους ἄλσος. Καὶ εἰσεπνεύσαμεν τὸ μεθυστικὸν ἄρωμα τῆς δροσοπνόου ἐλάτης φερόμενον ἐπὶ τῶν δροσοσταγῶν πτερύγων τῆς ψυχρᾶς αὔρας τῆς πρωΐας, καὶ ἠσθάνθημεν τὴν ἔκλυσιν ἐκείνην τῶν αἰσθήσεων, ἥτις πληροῦσα τὰ στήθη μας ἀπροσδιορίστου τινὸς αἰσθήματος ἐμβάλλει εἰς τὴν πνιγομένην ὑπ' ἀδήλου ἡδονῆς ψυχήν μας τὸν πόθον τοῦ ν' ἀπαλλαγῇ τοῦ γηΐνου αὐτῆς σαρκίου, καὶ κούφη χρυσαλίς, ἀποπτῇ εἰς ἀγνώστους κόσμους, ἀφ' ὧν νομίζει ἀποπνέουσαν τὴν μειλίχιον ἐκείνην αὔραν, παρέχουσαν ἀμυδρὰν ἰδέαν τῆς ἐν αὐτοῖς διαπνεούσης αἰωνίας μακαριότητος, ὅπως ἀποπτῇ, καὶ ἀποσβεσθῇ, εἰ δυνατόν, εἰς τ' ἀχανῆ τοῦ ἀπείρου πλάτη, ἠρέμα ἀναλυομένη ὡς τὰ λευκὰ τῆς δείλης νεφύδρια. Ἆ! διατί νὰ μὴν ἔχῃ καὶ ὁ ἐσωτερικὸς κόσμος ἀνάλογον πρὸς τὸ βάθος του τὴν γλῶσσαν;

Διατὶ νὰ μὴ δύναται ὡς ἀπεικονίζεται πολλάκις διὰ τοῦ λόγου τὸ κάλλος τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου, νὰ ἐγκατοπτρίζεται εἰς ῥήματα ἐπαρκῆ καὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ τὸ βάθος, εὐρυνόμενον ἐπὶ τῇ θέᾳ μάλιστα τῆς ἐμπνεούσης αὐτὸν εὐγλώττου φύσεως, ἀλλὰ νὰ περιορίζεται εἰς ἐπιφωνήματα καὶ μόνον θαυμασμοῦ ὅπως ἐκχύσῃ τὸν εἰς τὰ στήθη μας ἐπαιγίζοντα ἐνθουσιασμόν;

Ἐχρύσου ἤδη διὰ τῶν συμπαθῶν ἀκτίνων του τὰς κορυφὰς τῶν ψιθυριζουσῶν ἐλατῶν ἀναβαίνων ἐκ τῶν ἀπέναντι ὀρέων τῆς Εὐβοίας ὁ ἥλιος, ὅτ' εὑρέθημεν ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ Ἑλικῶνος. Ὁποία περὶ ἡμᾶς μάγος φύσις! ὁποῖον μεγαλοπρεπὲς θέαμα! ὁποία ποικιλία ζωγραφικῆς ἀπόψεως!

Ἰδοὺ ἁπλοῦται κυανοῦς, ὡς ἄλλο κάτοπρον ἐφ' οὗ ἀντανακλᾶται ὁ ἀτέρμων οὐρανός, ὁ Κορινθιακὸς κόλπος περισφιγγόμενος ὑπὸ τῶν πευκοστεφῶν βουνῶν τῆς Μεγαρίδος καὶ τῆς μακρᾶς σειρᾶς τῶν ὀρέων τῆς Πελοποννήσου, ἀποληγόντων εἰς ὁμαλὰς ἀκτάς, αἵτινες φαίνονται ὡσεὶ ἐζωγραφημέναι ὑπὸ γραφίδος δεξιοῦ τεχνίτου. Ἐκεῖθεν ἀνελίσσεται ἡ ἀνώμαλος ἅλυσις τῶν ὀρέων τῆς Λοκρίδος, ἐντεῦθεν τῶν ὁποίων ἀνυψοῦται γιγαντώδης ὁ νεφοθρέμμων Παρνασσός, ἀναπαύων τὰς εὐρείας βάσεις του ἐπὶ τῶν στέρνων τῆς γῆς ὡς ἄλλος κεκμηκὼς Τιτάν, ὃν ἔπληξε καιρίως τοῦ Διὸς ὁ κεραυνός, καὶ πέραν ἐκτείνεται ἡ μακρὰ Ὄρθρυς. Ἐντεῦθεν τανύεται μεγαλοπρεπὴς ἡ τῆς Κωπαΐδος λίμνη, ἐν ᾗ κατεποντίσθησαν πάλαι ποτε αἱ Κῶπαι καὶ τόσα ἄλλα πολίχνια, εἰς τὰς ὄχθας τῆς ὁποίας διακρίνονται μικρά τινα χωρία ὁμοιάζοντα μακρόθεν πρὸς ποίμνια ποτιζόμενα καὶ ὄπισθεν αὐτῆς ὡς ἐν μυχῷ τὸ ἀνωφερὲς πεδίον τοῦ Ὀρχομενοῦ. Κάτω διαπτύσσεται ὡς ποικιλόχρωμος ζατρικίου πλὰξ ἡ γραφικωτάτη τῶν Θηβῶν πεδιάς· ἐδῶ που χλοεροὶ γήλοφοι, ἐπὶ τῆς κλιτύος τῶν ὁποίων λευκαίνουσι χωρία παμπληθῆ παρέχοντα μακρόθεν τὴν ὄψιν ἀγέλης περιστερῶν ἐπὶ βοσκὴν πλανωμένων, ἐκεῖ δίσκοι μικρῶν λιμνῶν ὑπὸ τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου ἀπαστράπτοντες, καλλιεργήσιμοι συμμετρικαὶ γαῖαι, ἀπέραντοι ἄρουραι, χλοεροὶ ἀμπελῶνες, καὶ εἰς τ' ἄκρον ἐπὶ τῆς ἀρχαίας Καδμείας ἡ νῦν τῶν Θηβαίων πόλις. Τὸ ὄρος Σφίγγιον, τὸ Πτῶον καὶ ἐντεῦθεν τοῦ γηραιοῦ Κιθαιρῶνος αἱ πόδη-

ρεις πτυχαὶ περιστέφουσι τὰ πλάτη τῆς ἐνδόξου ταύτης πεδιάδος. Τοῦ Πάρνηθος αἱ κορυφαί, τὸ Πεντελικόν, τοῦ Ὑμηττοῦ ἡ χθαμαλὴ ἄποψις καὶ ἀντικρὺ ἡ μακροσκελὶς τῆς Εὐβοίας νῆσος ἀναπαυομένη ἐπὶ τοῦ κόλπου της τοῦ γαλανοῦ διήκοντος μέχρι τοῦ Παγασητικοῦ, ἄνωθεν τοῦ ὁποίου διαγράφεται περίλυπος ἡ θέα τοῦ Πηλίου. Καὶ ἀπὸ τῶν ὡραίων ἐντυπώσεων, ἃς παράγει εἰς τὸν ὀφθαλμὸν τοῦ θεατοῦ ἡ μεγαλοπρεπὴς αὕτη τῆς φύσεως ζωγραφία, μετεφέρθημεν εἰς ἄλλας εἰς ἃς μεταρσιοῦται εὔστροφος ἡ φαντασία ὁδηγουμένη ὑπὸ τῶν ἱστορικῶν ἐκείνων τύπων, οἵτινες ὑπῆρξαν μάρτυρες αὐτόπται ἡρωϊκῆς καὶ ποιητικῆς ἐποχῆς. Καὶ ἀναπλάττομεν τοὺς πρωτογενεῖς τῶν προπατόρων θεοὺς Τιτάνας μαχομένους ἀπὸ τῆς κορυφῆς τῆς Ὄθ ̣υος κατὰ τῶν ἀπὸ τοῦ Ὀλύμπου ὁρμώντων θεῶν. Ἀκούομεν τὴν γῆν σειομένην ἐκ βάθρων, τὰ πάντα σμαραγοῦντα, καὶ τὰ ἐδάφη ἐφ' ὧν ἐπάτει τῶν μαχομένων ὁ ποῦς κλονούμενα σπασμωδικῶς. Φρίττομεν πρὸ τῆς συνδρομῆς, ἣν παρέχουσι τῷ ἀρχηγέτῃ Διὶ οἱ Κύκλωπες καὶ οἱ Ἑκατόγχειρες βάλλοντες κατὰ τῶν ἀντιπάλλων του βράχων νιφάδας καὶ ἀκατάπαυστον σωρείαν μυκωμένων κεραυνῶν, καὶ ἐν τέλει ἀκούομεν ὑποκώφως κατακρημνιζομένους εἰς τὰ ζοφερὰ τοῦ ταρτάρου βάθη τοὺς ἡττηθέντας Τιτάνας, καὶ διὰ τῆς μυθικῆς ταύτης τῶν θεῶν συγκρούσεως λαμβάνομεν ἀτελῆ ἰδέαν τῆς φρικώδους πάλης τῶν διαφόρων στοιχείων τῆς φύσεως μέχρι τῆς ἐναρμονίου αὐτῆς διαπλάσεως. Καὶ φανταζόμεθα διασχίζουσαν τὸν κυανοῦν αἰθέρα τὴν χορείαν τῶν ὀλυμπίων καὶ κατερχομένην μεγαλοπρεπῶς εἰς τοὺς γάμους τοῦ οἰκιστοῦ τῶν Θηβῶν Κάδμου ἄγοντος εἰς τὸν βωμὸν τὴν θυγατέρα τῆς Ἀφροδίτης καὶ τοῦ Ἄρεως Ἁρμονίαν. Ἀκολουθῶμεν τὰς διαφόρους τῆς πόλεως ταύτης τύχας, καὶ ἱστάμεθα πρὸς στιγμὴν πρὸ τοῦ διαδραματιζομένου πρὸ τῶν τειχῶν της φονικοῦ πολέμου τῶν ἑπτὰ ἐπὶ Θήβας. Ἀποστρέφομεν τὴν ὄψιν ἐκ τῆς ἀπαισίας σκηνῆς τῆς ἀλληλοσφαγίας τῶν ἀδελφῶν Ἐτεοκλέους καὶ Πολυνείκους καὶ θρηνοῦμεν τὴν τύχην τοῦ γέροντος Οἰδίποδος χειραγωγουμένου ὑπὸ τῆς δυστυχοῦς Ἀντιγόνης κατὰ τὰς ὑπωρείας τοῦ Κυθαιρῶνος. Ἀφίνοντες τὴν ὑπὸ τοῦ Σοφοκλέους τόσῳ παθητικῶς ἐκτραγωδηθεῖσαν οἰκογένειαν τῶν

ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΙΩΑΝΝΟΥ

ΣΚΑΡΛΑΤΟΣ ΒΥΖΑΝΤΙΟΣ

Λαΐδων, στρέφομεν τὸ βλέμμα ἀνὰ τὰς ὑπωρείας τοῦ Παρνασσοῦ, πρὸς ὃ μέρος ἄλλοτε ἀνυψοῦτο τὸ ἐν Δελφοῖς μαντεῖον τοῦ Ἀπόλλωνος. Κ' ἐνθουσιώδεις ἀναφανταζόμεθα τελουμένην μίαν τῶν πανελληνίων ἐκείνων πανηγύρεων, ὧν σκοπὸς ἦτο ὁ σύνδεσμος καὶ ἡ σύσφιγξις τῶν κοινωνικῶν τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος θεσμῶν. Τὰ Πύθια τελοῦνται ἐκεῖ, καὶ ἀπὸ ἑκάστης γωνίας Ἑλληνικῆς συρρέουσιν ἀθρόοι καὶ ποιηταὶ καὶ μουσικοὶ καὶ λογογράφοι καὶ τῶν ἀθλητῶν ἡ πολυπληθὴς χορεία. Καὶ ἰδοὺ ὁ ὑψιπέτης Πίνδαρος τανύων τὰς νευρὰς τῆς λύρας του ὑμνεῖ τὸν εἰς τὸν δίσκον ἢ τὸν δρόμον νικήσαντα καὶ κλάδος ἐλαίας προσφέρεται αὐτῷ ὑπὸ τῆς προεδρευούσης ἀμφικτυονίας. Ἰδοὺ ἐν μέσῳ τοῦ πλήθους ὑποχωροῦντος μετὰ σεβασμοῦ προβαίνει ἡ Ταναγραία Κορίννη ἡ τοσάκις τὸν μέγαν τῆς Ἑλλάδος λυρικὸν ποιητὴν ἐν ἀγῶσι ὑπερβαλοῦσα. Ἰδοὺ ἔνθους ὁ Πραξιτέλης συλλαμβάνων τὸ πρότυπον τῆς θεᾶς Ἀφροδίτης ἐκ τῆς ἐν μέσῳ τοῦ ἀποθαυμάζοντος πλήθους διερχομένης περιβοήτου ἑταίρας Φρύνης ἐν πλουσίᾳ περιβολῇ ἀπαστραπτούσης. Ἐκεῖ δεξιοῦνται ἀλλήλοις οἱ Σπαρτιᾶται καὶ οἱ Ἀθηναῖοι, οἱ Μεγαρεῖς καὶ οἱ Πλαταιεῖς, οἱ Θηβαῖοι καὶ οἱ Θεσπιεῖς. Θυσίαι δ' ἑκατόμβης προσφέρονται εἰς τὸ ἱερὸν τοῦ Ἀπόλλωνος ὑπὸ τοῦ λαοῦ ἐκείνου, τοῦ διὰ τοῦ καλοῦ καὶ μόνον ἀνυψωθέντος εἰς δυσθεώρητα εὐφυΐας ὕψη. Καὶ ἀνεπλάσαμεν τὴν ἔνδοξον ἡμέραν, καθ' ἣν οἱ Ἕλληνες πλήρεις χαρᾶς ἐπὶ τῇ ἐν Σαλαμῖνι νίκῃ των ἀνήρχοντο τοῦ Παρνασσοῦ τὰς ὑπωρείας, ὅπως ἀναθέσωσιν εἰς τὸ ἱερὸν τοῦ ὑμνουμένου ἐνταῦθα θεοῦ τὸν ἐκ τῶν ἀκροθινίων κατασκευασθέντα κολοσσιαῖον ἀνδριάντα εἰς ἀνάμνησιν τῆς καταδιώξεως τοῦ Περσικοῦ στόλου. Ἠκούσαμεν τὸν σάλον τοῦ συνωστιζομένου εἰς τὸ στενὸν Ἑλληνικοῦ στόλου, τοῦ συνοδεύσαντος τοὺς Ἀθηναίους ὅπως ἀποθέσωσιν εἰς τὸ ἱερὸν τοῦ Ποσειδῶνος, τὴν ἀνατεθεῖσαν αὐτῷ ἐχθρικὴν τριήρη, καὶ ἀνεφαντάσθημεν προπορευόμενον τὸν δαιμόνιον ἄνδρα, ὅστις ἂν καὶ δὲν ἐτιμήθη ἕνεκα τῆς φιλαύτου ἀδυναμίας τῶν συστρατηγησάντων τῆς τυπικῆς ἀπονομῆς τοῦ ἄθλου, γενομένης κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην τῆς κρίσεως τῆς εἰς τὸν ἀριστεύσαντα ἐν Σαλαμῖνι παροχῆς τούτου, διεβοήθη ὅμως καὶ ἐδοξάσθη ὑπὸ τῆς κοινῆς συνειδήσεως, τοῦ ἀλανθάστου τούτου ἀγωνοδίκου, ὡς ὁ σοφώτατος

καὶ δεξιότατος τῶν Ἑλλήνων, ἔτυχε τῆς ἀληθοῦς δόξης, ἧς ὁ στέφανος ἐπεκόσμησεν ἀγήρατος τοὺς κροτάφους του, κατέχοντος μίαν τῶν λαμπροτέρων θέσεων ἐν τῷ Πανθέῳ τῆς ἱστορίας, τῆς ἐκπροσωπήσεως ταύτης τῶν εὐλογιῶν ἢ τῶν ἀρῶν ὁλοκλήρου τῆς ἀνθρωπότητος εἰς τοὺς εὐεργέτας ἢ δημίους αὐτῆς.

Καὶ εἴδομεν τὴν μεγαλοπρεπῆ πεδιάδα τῶν Πλαταιῶν ἁπλουμένην κάτω τοῦ Κυθαιρῶνος ὡς ἄλλην πορφύραν τῆς θεᾶς Ἐλευθερίας. Καὶ ἀνήλθομεν διὰ τοῦ πνεύματος εἰς τὸ μεγαλεῖον τῆς ἐνδόξου ἐκείνης μάχης, ἥτις διεδραματίσθη ἐπὶ τῆς ἱστορικῆς ταύτης γῆς, ἐφ' ἧς ὡς ἐπὶ ἄλλου παγκοσμίου δαπέδου διηγωνίσθη ἡ θεὰ ἐλευθερία κατὰ τῆς ἐριννύος δουλείας. Ἀνεπλάσαμεν τὸ μέγεθος τοῦ ἐνδόξου τούτου κατορθώματος τῶν ἡμετέρων προγόνων, ὅπερ συμπληρούμενον διὰ τῆς ἐν Μαραθῶνι ἥττας τῶν βαρβάρων ἐγένετο ὁ ἑδραῖος στυλοβάτης ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἠδυνήθησαν αἱ μετέπειτα γενεαὶ ν'ἀνιδρύσωσι τὴν φωτοπάροχον δᾶδα τοῦ πολιτισμοῦ, πρὸ τῆς αἴγλης τῆς ὁποίας ἐσκεδάσθησαν τὰ σκότη τῆς βαρβαρότητος ὑφ' ὧν θὰ ἐξηκολούθει στενάζουσα ἔτι ἡ πολυτλήμων ἀνθρωπότης. Ἀλλ' οἵα ἀντίθεσις! Παρὰ τὴν πεδιάδα ταύτην ἁπλοῦται κατηφὴς ἡ τῶν Λεύκτρων πεδιάς. Ναὶ μὲν αἱ Θῆβαι ἀνῆλθον ἐκ τῆς ἀσημότητος αὐτῶν εἰς τὸ ἀπόγειον τῆς δόξης διὰ τῆς ἐμφανίσεως τοῦ ἀπαραμίλλου ἐκείνου πολιτικοῦ καὶ στρατιωτικοῦ ἀνδρός, ὅστις θνήσκων ἐκληροδότει τοῖς συμπολίταις του, δύο θυγατέρας τὴν ἐν Λεύκτροις καὶ ἐν Μαντινείᾳ μάχην, ναὶ μὲν κατέπεισεν ἡ ἐπηρμένη ὀφρὺς τῆς δεσποτικῆς Σπάρτης καὶ ἀπέτισε διὰ τοῦ αἵματος τοῦ βασιλέως της Κλεομβρότου τὰ δεινά, ἅτινα εἶχε προξενήσει τῇ πολιτείᾳ τῶν μεγάλων Ἀθηνῶν καὶ τῶν συμμαχίδων αὐτῇ πόλεων, ἀλλ' ὅμως ἐπὶ τῆς πεδιάδος ταύτης ἐχύθη καὶ αὖθις αἷμα ἀδελφικὸν καὶ μετεβλήθη ἡ ἔνδοξος τῶν Ἑλληνικῶν πολιτειῶν ἁλουργὶς εἰς αἱματτόεντα ῥάκη, δι' ὧν μάτην προσεπάθησαν νὰ καλύψωσι κατόπιν τὴν γυμνότητα αὐτῶν, ὁπόταν ἀντιπαρετάσσοντο κατὰ τῶν προσβολῶν τοῦ Φιλίππου ἐκεῖ ἀπέναντι εἰς τὸν μόλις διακρινόμενον τόπον τῆς Χαιρωνείας, ἐφ' ἧς κατέπεσε μέχρις ἑνὸς ὁ ἱερὸς τῶν Θηβαίων λόχος. Τίς μελετῶν ἐπὶ τῆς εὐρείας ταύτης πεδιάδος δὲν διαβλέπει ὁλόκληρον τὴν

ἱστορίαν τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος διαιωνιζομένην; Τίς ἀναπολῶν τὰ ἐν τοῖς τόποις τούτοις μεγαλουργηθέντα δὲν λαμβάνει πλήρη ἰδέαν τῶν ἀρετῶν καὶ τῶν ἀδυναμιῶν τοῦ λαοῦ ἐκείνου; Ἐὰν αἱ Πλαταιαὶ ὑπῆρξαν ἡ δόξα τῆς Ἑλλάδος, τὰ Λεῦκτρα ἐγένοντο τὸ δάκρυ αὐτῆς καὶ ἡ Χαιρώνεια ὁ τάφος της. Καὶ ὁπόσαι ἄλλαι ἔνδοξοι σελίδες ἐγράφησαν ἐπὶ τῶν τόπων τούτων διὰ τοῦ αἵματος τῶν ἡρώων τοῦ 1821!

Πλανηθέντες δ' ἐπὶ τοῦ ὄρους ἀνεύρομεν τὴν τοῦ ἵππου κρήνην, ἥτις ὡς ἱστορεῖται, ἀνέβλυσεν, πλήξαντος τοῦ Πηγάσσου διὰ τῆς ὁπλῆς του τὴν γῆν. Ἄγριος χαμαίκισσος περιστέφει τὰ χείλη τῆς κρυσταλλώδους ταύτης πηγῆς, ἐκεῖ ὅπου ἄλλοτε ἦσαν γεγραμμένα ἐπὶ μολύβδου τὰ Ἡσιόδεια ἔπη. Καταβάντες στάδιά τινα εἴδομεν ἀλλὰ γυμνὸν πλέον τὸ μέρος, ἐφ' οὗ ἄλλοτε ἔθαλλε τὸ ἱερὸν τῶν Μουσῶν ἄλσος, παρ' ᾧ σώζεται ἔτι ἡ Ἀγανίππη πηγή, εἰς τὰ διαυγῆ τῆς ὁποίας ῥεῖθρα λουόμεναι αἱ εὔκομοι Μοῦσαι ἀνήρχοντο ἐρρύθμῳ ποδὶ εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους. Πόσον ὡραῖον τὸ ἀναπλάττειν τὰ ἀερώδη ἐκεῖνα ὄντα ἄγοντα ἐδῶ που θεσπέσιον χορὸν ὑπὸ τὸ θεῖον ᾆσμα τῆς φόρμιγγος τοῦ Ἀπόλλωνος, τὸ σκέπτεσθαι, ὅτι ἑκάστη καλὴ τέχνη εἶχε κατὰ τοὺς ποιητικοὺς τῆς Ἑλλάδος χρόνους τὴν θείαν αὐτῆς ἀντιπρόσωπον καὶ προστάτιν, ἧς τὴν ἔμπνευσιν ἐπεκαλεῖτο προοιμιαζόμενος τοῦ ἔπους του ὁ Ὅμηρος καὶ ὁ Ἡσίοδος, ἔμπνευσιν κληροδοτήσαν ἔκτοτε τῇ νεωτέρᾳ ποιήσει, τὸ φαντάζεσθαι ὅτι ἐνταῦθα ὑπὸ τὴν ἀρωματώδη τῆς ἐλάτης αὖραν παρὰ τὰ ῥεῖθρα τῶν βρυοσκεπῶν τούτων πηγῶν ἀνεπαύοντο ἡ Ἐρατὼ καὶ ἡ Καλλιόπη, ἡ Μελπομένη καὶ ἡ Θάλια συμπλέκουσαι χλοεροὺς στεφάνους ἴου καὶ ἀνεμώνης!

Τὰ ἄνθη ταῦτα θάλλουσιν ἔτι ἀνανεούμενα εἰς τοῦ ἔαρος τοὺς ἀσπασμούς, αἱ διαυγεῖς πηγαὶ παρέχουσι ψυχρὸν ἔτι τὸ ῥεῖθρόν των εἰς τῶν περδίκων καὶ τῶν κοσσίφων τὴν δίψαν, αἱ ὑπερήφανοι ἐλάται ἀρωματίζουσιν ἔτι τὸν θρηνοῦντα ἐν μέσῳ αὐτῶν ἄνεμον, ὁ εὔγεως Ἑλικὼν ἀνυψοῦται πάντοτε μεγαλοπρεπής, ἀλλ' αἱ Μοῦσαι;

III

Καὶ μόνον ὁ πέλεκυς τοῦ ὑλοτόμου ἀντηχεῖ ἤδη εἰς τὰ βάθη τοῦ ἀπωρφανισθέντος δάσους, καὶ ἐν μέσῳ τῆς ἐλάτης ἀκούεται ὑπὸ τοῦ διαταράττοντος ἐνίοτε τὴν σιωπὴν ὁδοιπόρου ψιθυρίζουσα πενθίμως ἡ αὔρα ὡς ἄλλος στεναγμὸς ψυχῆς ἀγαπώσης νὰ πτερυγίζῃ εἰς προσφιλεῖς τόπους, ἐν οἷς διέρρευσεν ἡ νέα της ζωή.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ Δ. ΧΑΤΖΙΣΚΟΣ.

Η ΠΟΙΚΙΛΗ ΣΤΟΑ

Οἱ προπάτορες ἡμῶν διῆγον τὸν βίον ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐν ὑπαίθρῳ. Δὲν εἶχον ἄδικον, διότι προσεπάθουν νὰ ζῶσι κατὰ φύσιν καὶ ἡ φύσις τοῦ ὄντος ἐπλάσθη ἐλευθέρα.

Τὴν σκέπην ἐπενόησαν τὰ ὄντα ὅπως εὑρίσκωσιν ὑπ' αὐτὴν τὴν ἀναγκαίαν προφύλαξιν ἀπὸ πάσης τῶν στοιχείων βίας καὶ ἰδίως τὴν ἀνάπαυσιν μετὰ τὸν κάματον, τὸν ὕπνον ἐν ὥρᾳ νυκτός. Ὁ λέων εὗρε τὸ ἄντρον καὶ ἠρκέσθη εἰς τοῦτο, τὸ πτηνὸν ἔκτισε τὴν φωλεάν του, ὁ ἄνθρωπος, τὸ μωρότερον τῆς φύσεως πλάσμα, ὕψωσε τοίχους καὶ ἐτάφη ἐν αὐτοῖς.

*
* *

Οἱ Ἕλληνες καὶ ὅσοι ἄλλοι λαοὶ εὑρίσκοντο εἰς ἄμεσον μετ' αὐτῶν σχέσιν ταχέως ἐννοήσαντες τὸν προορισμὸν τῆς σκέπης ἀνήγειρον τοὺς οἴκους διὰ τὴν ἀπόλυτον ἀνάγκην τῆς προφυλάξεως καὶ διέτριβον ἐν αὐτοῖς ὡς ἐλάχιστα.

Ἔξω, ἐν ὑπαίθρῳ εὕρισκον πᾶσαν ἡδονὴν ἀναπνέοντες τὸν καθαρὸν ἀέρα, ἐν τῇ ἀγορᾷ, ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἐν τοῖς κήποις. Ἐκεῖ συνηθροίζοντο ἵνα περὶ πάντων λαλήσωσιν, ἐκεῖ τὰς διατριβὰς αὐτῶν ἐποιοῦντο τὸ πλεῖστον τῆς ἡμέρας, τὸν οἶκον ἔχοντες ὡς νυκτερινὸν ἐνδιαίτημα μόνον.

Ἀλλ' ὅταν ἔβρεχε τί ἔκαμνε τὸ πλῆθος τοῦτο; Ἐπανήρχετο εἰς τὰ ἴδια πρὸς ἀποφυγὴν τῆς βροχῆς· διακόπτον οὕτω ἀρξαμένην συζήτησιν ἐπὶ τῶν νέων τῆς ἡμέρας ἢ φλυαρίαν περὶ ἀέρων

καὶ ὑδάτων; Ὄχι· κατέφευγεν εἰς τὰς στοάς, αἵτινες ἦσαν πρὸς τοῦτο, καὶ τὰς στοὰς ταύτας εὕρισκε πανταχοῦ· τοιουτοτρόπως δ' ἐξηκολούθει καίπερ οὔσης τῆς βροχῆς πᾶσα συζήτησις καὶ πᾶσα φλυαρία ἐν βοῇ καὶ θορύβῳ, πλέον ὅμως ἕνεκα τῶν ἀντηχούντων θόλων.

Αἱ στοαὶ ἦσαν ἐν ἀρχῇ ἁπλούστατα οἰκοδομήματα εἴτε ἐπὶ ναῶν καὶ ἄλλων δημοσίων κτιρίων ἐρειδόμενα, εἴτε ὅλως ἀπομεμονωμένα. Κατόπιν ἵνα τὰ πάντα ἐν ἁρμονίᾳ ὦσιν ἡ αὐτὴ κατεβλήθη φροντὶς περὶ τὴν ἐπικόσμησιν τῶν στοῶν ὅση κατεβάλλετο καὶ περὶ τῶν μεγαλοπρεπῶν ναῶν, οἵτινες ἐξωράϊζον τὰς πλείστας τῶν Ἑλληνίδων πόλεων.

Τοιαύτη τις στοὰ ὡραία καὶ πολυτελὴς ἦτο καὶ ἡ *Ποικίλη Στοά** ἐν Ἀθήναις.

*
* *

Τὰ θεμέλια τῆς στοᾶς ταύτης ἐτέθησαν κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, καθ' ἣν ἐποχὴν ὁ Σοφοκλῆς ἐνίκα τὸ πρῶτον ἐν τῷ θεάτρῳ καὶ ἐκράτει τῶν Ἀθηνῶν ὁ Κίμων διαδεξάμενος τὸν Θεμιστοκλέα· διέφερε δὲ κατὰ τοῦτο τῶν ἄλλων στοῶν, ὅτι ἦτο διπλῆ, ἀπηρτίζετο δῆλον ὅτι ἐκ δύο περιστύλων, ἅτινα ἐχώριζε τοῖχος καθ' ὅλον τὸ μῆκος αὐτῶν, οὕτως ὥστε ἡ διατριβὴ καθ' οἵαν δή ποτε τῆς ἡμέρας ὥραν ἦτο εὐάρεστος ἅτε ὑπαρχούσης τῆς συγκοινωνίας διὰ τῆς ἐν τῷ μέσῳ τοῦ τοίχου θύρας.

Ὁ Κίμων, ὅστις τότε κατεγίνετο εἰς τὴν ὡς οἷόν τε λαμπροτέραν τοῦ Θησείου ἐξοικοδόμησιν, δὲν ἠδύνατο νὰ παρίδῃ καὶ τὴν διπλῆν ταύτην στοάν, εἰς ἣν ἐφοίτων ἤδη τῶν ἀθηναίων οἱ πλεῖστοι καὶ ἥτις ὁσημέραι καθίστατο κοινὸν ἐντευκτήριον.

Ἡ κατάκτησις τῆς Θάσου ἐν ἔτει 463 π. Χρ. πλὴν τῆς δόξης,

* Πλὴν τῆς Ποικίλης, ἥτις ἀναμφιλέκτως ἦτο καὶ ἡ μεγαλοπρεπεστέρα, ὑπῆρχον ἐν Ἀθήναις ἡ Βασίλειος στοά, ἡ τῶν Ἑρμῶν, ἡ Θρᾳκῶν στοά, ἡ στοὰ τοῦ Ἐλευθερίου Διός, ἡ στοὰ τῶν Ἐπωνύμων καὶ ἄλλαι πολλαὶ ὀλιγώτερον ὡραῖαι. Καὶ ἐν μὲν τῇ Βασιλείῳ στοᾷ ἐκάθητο καὶ ἐδίκαζεν ὁ ἄρχων βασιλεύς, ἐν δὲ τῇ στοᾷ τῶν Ἐπωνύμων, ὅπου ἦσαν οἱ ἀδριάντες τῶν δέκα ἡρώων, οὓς οἱ Ἀθηναῖοι ἐκάλουν Ἐπωνύμους τῶν Φυλῶν, καὶ ὅπου ἀνηρτῶντο οἱ νέοι νόμοι, ὁ ἄρχων ἐπώνυμος ἀπέδιδε τὴν δικαιοσύνην εἰς τοὺς ἐξαιτουμένους τὴν μεσολάβησιν αὐτοῦ.

ἣν ταῖς Ἀθήναις περιεποίησε, παρέσχεν αὐταῖς καὶ διάσημον τεχνίτην, τὸν Πολύγνωτον, τὸν πρῶτον τῆς ζωγραφικῆς ἐργάτην.

Ἐν τῷ πλήθει τῶν αἰχμαλώτων, οἵτινες ἐκόσμησαν τὸ ἅρμα τοῦ νικητοῦ ἦτο καὶ ὁ Πολύγνωτος εἰκοσιεπταετὴς περίπου, γνωστὸς δ'ἐν τῇ νήσῳ διά τε τὰ πλούτη καὶ τὴν τέχνην αὐτοῦ. Ὁ Κίμων εἶδε τὸν νεανίαν καὶ μαθὼν τὰ κατ' αὐτὸν οὐ μόνον ἀπὸ τῆς αἰχμαλωσίας ἠλευθέρωσεν, ἀλλὰ καὶ τὴν πολιτείαν αὐτῷ ἐψηφίσατο καὶ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ἀδελφὴν Ἐλπινίκην εἰς γάμον ἀμέσως ἐξέδοτο.

*
* *

Ἡμέραν τινὰ ἐπιστρέφοντες ἐκ τοῦ περιπάτου εἰσῆλθον εἰς τὴν στοὰν ὅπως ἀναπαυθῶσιν. Ἦσαν μόνοι· ὁ Κίμων ἐσκέπτετο, ἐνῷ ὁ Πολύγνωτος περιῆγε τὰ βλέμματά του ἀπὸ τῶν κιόνων εἰς τὸν τοῖχον καὶ ἀπὸ τοῦ τοίχου εἰς τοὺς κίονας.

— Αὐτὴ τοῦ τοίχου ἡ γυμνότης, εἶπεν ὁ Πολύγνωτος λύων τὴν σιγήν, εἶν' ἐπὶ τοσοῦτον μονότονος, ὥστε πᾶσα τοῦ περιστύλου ἡ καλλονὴ καταστρέφεται.

— Τοῦτο σκέπτομαι κ' ἐγώ, ἀπεκρίνατο μειδιῶν μελαγχολικῶς ὁ Κίμων, ἀλλὰ τί νὰ γείνῃ;

— Τί νὰ γείνῃ, τί νὰ γείνῃ, ἐπανέλαβεν ἀναστὰς ὁ Πολύγνωτος καὶ διατρέχων τὴν στοὰν κατὰ μῆκος, πρέπει νὰ εὕρωμεν τὴν θεραπείαν.

— Ἠξεύρω κάλλιστα τί ἀπαιτεῖται, ὑπέλαβεν ὁ Κίμων ἀκολουθῶν τὸν Πολύγνωτον, ἀλλ' εἶνε δύσκολον τοῦτο πρὸς τὸ παρὸν τοὐλάχιστον.

— Ἠξεύρεις; καὶ τί λοιπόν;

— Ἐδῶ, εἶπεν ὁ Κίμων δεικνύων διὰ τῆς χειρὸς τὴν μίαν τοῦ τοίχου ὄψιν ἐνῷ τὸ βλέμμα του ἐξέπεμπεν ἀκτῖνας φωτός, ἐδῶ σκέπτομαι ν' ἀπεικονίσω τὴν μάχην τοῦ Μαραθῶνος, ἐκεῖ, προσέθηκε δεικνύων τὴν παράπλευρον ὄψιν, τοὺς Ἕλληνας μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς Τροίας δικάζοντας τὸν Αἴαντα διὰ τὸ κατὰ τῆς Κασσάνδρας τόλμημα.

Ἐνῷ δ' ἔλεγε ταῦτα ἐνθουσιῶν ἔτρεχε γοργῷ βήματι ἀπὸ τοῦ βραχίονος τὸν Πολύγνωτον κρατῶν, ἵνα τὴν μέσην τοῦ τοίχου θύ-

ραν ὑπερβῇ. Φθὰς δὲ ἐπὶ τοῦ ἄλλου μέρους ἔστη παρὰ τοὺς κίονας καὶ τὸν τοῖχον δεικνύων εἶπεν·

— Ἐπὶ τοῦ μέρους τούτου ἡ φαντασία μου τὴν αὐτὴν γραφικὴν διακόσμησιν ἀναπολεῖ καὶ ἐπὶ μὲν τῆς μιᾶς πλευρᾶς θ' ἀπεικονίσω τὴν ἐν Οἰνόῃ τῆς Ἀργείας νίκην τῶν Ἀθηναίων, ἐπὶ δὲ τῆς ἄλλης τὸν Θησέα, μαχόμενον κατὰ τῶν Ἀμαζόνων ....ἀλλά.....

Καὶ ἐσίγησεν ἀποτόμως ἀποστρέψας τὴν κεφαλὴν καὶ προσπαθῶν νὰ καταπνίξῃ τὸν μύχιον στόνον, ὅστις ἀνήρχετο ἵνα ἐπὶ τὰ χείλη αὐτοῦ ἐκπνεύσῃ.

— Τί ἀλλά; ὑπέλαβεν ὁ Πολύγνωτος παρατηρῶν αὐτὸν μετὰ περιεργείας. Διατί δὲν συμπληροῖς τὴν σκέψιν σου;

Ὁ Κίμων ἐδίστασεν ἐπὶ μικρόν, εἶτα θαρρούντως εἶπε τῷ Πολυγνώτῳ ἐπιμένοντι νὰ μάθῃ τὴν ἐπίλοιπον φράσιν.

— Δὲν ὑπάρχει πλέον χρῆμα, φίλτατε· καὶ ἰδοὺ ὁ λόγος δι' ὃν μὲ βλέπεις ἐπὶ τοσοῦτον τεθλιμμένον.

— Ὑπάρχει ὅμως ὁ Πολύγνωτος, ἀπεκρίνατο οὗτος ἀφελῶς.

— Σύ, ἀνεφώνησε περιχαρὴς ὁ Κίμων ἐναγκαλιζόμενος τὸν τεχνίτην, ἀλλὰ πῶς; δὲν θέλεις χρῆμα διὰ τὴν ἐργασίαν ταύτην; δὲν θὰ ζητήσῃς τὸν μισθόν.....

— Οὐδέν, οὐδέποτε. Ὁ Πολύγνωτος ἐργάζεται ἁπλῶς ἐξ ἔρωτος πρὸς τὴν τέχνην.

Ἡ χαρὰ τοῦ Κίμωνος ὑπῆρξεν ἀπερίγραπτος. Ἡ στοά, δι' ἣν εἶχε δαπανήσει πολὺν πλοῦτον δὲν θὰ ἔμενεν ἡμιτελής· συνεπληροῦτο διὰ τῆς θυσίας τοῦ Πολυγνώτου.

Τὴν ἐπαύριον οἱ Ἀθηναῖοι μεταβάντες κατὰ τὸ σύνηθες εἰς τὸ προσφιλὲς αὐτῶν ἐντευκτήριον δὲν εὗρον πλέον ἐλευθέραν τὴν εἴσοδον. Ἠρώτησαν τὸν λόγον τῆς ἀπαγορεύσεως καὶ ἔμαθον ὅτι ὁ Πολύγνωτος* εἰργάζετο.

* Ὁ Πολύγνωτος, ὡς εἰκώς, δὲν ἠδύνατο μόνος ν' ἀποπερατώσῃ ἐν βραχεῖ χρόνῳ τὸ ἔργον ὅπερ αὐθορμήτως ἀνέλαβε, διὸ καὶ ἐζήτησε τὴν συνδρομὴν δύο καλῶν ἐπίσης τεχνιτῶν τοῦ Μίκωνος καὶ τοῦ Παναίνου, Ἀθηναίων ἀμφοτέρων, εἰς οὓς μετέδωκε τὰ μυστήρια τῆς πολυχρώμου γραφῆς. Δυστυχῶς ὅμως οἱ Ἀθηναῖοι δὲν ἐφάνησαν ὅσον καὶ ὁ Θάσιος γενναιόφρονες· ἐζήτησαν χρῆμα διὰ τὴν γενομένην ἐργασίαν καὶ ἐξ ἀνάγκης πλέον οἱ συμπολῖται αὐτῶν συνῄνεσαν εἰς τὰς προβαλλομένας ἀπαιτήσεις μετὰ τὴν τελείωσιν τοῦ ὅλου ἔργου, ἵνα μὴ τυχὸν

Τοῦτο ἤρκει ὅπως ἐμπλήσῃ χαρᾶς τοὺς φιλοκάλους ἄνδρας τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, οἵτινες συνετέλεσαν εἰς τὴν ἀνάδειξιν τοῦ αἰῶνος τῆς μεγαλοφυΐας διότι ἠγάπων τὸ καλόν.

*
* *

Οἱ ἐν Ἀθήναις ὑπάρχοντες ζωγράφοι εἶχον μὲν ἀρκούσας περὶ ζωγραφικῆς γνώσεις, ἠγνόουν ὅμως τὴν χρῆσιν τῶν χρωμάτων καὶ ἔγραφον δι' ἑνὸς καὶ μόνου χρώματος. Ἐσχεδίαζον δι' ἐρυθρῶν γραμμῶν ἢ διὰ μέλανος τὸ σχῆμα τοῦ σώματος καὶ ἦτο μὲν τοῦτο κατὰ πάντα τέλειον, ἔλειπεν ὅμως ἀπ' αὐτοῦ ἡ ζωηρότης ἐκείνη, ἡ δίδουσα τὴν ψυχὴν εἰς πᾶν ὅ τι διὰ τῆς καλῆς τοῦ τεχνίτου γραφίδος εἰκονίζεται.

Πρῶτος ὁ Πολύγνωτος εἴτε μόνος ἐπινοήσας τὸ πρᾶγμα, εἴτε παρὰ τῶν Αἰγυπτίων* τοῦτο μαθών, πρῶτος αὐτὸς ἔγραψεν εἰκόνας διὰ ποικίλων χρωμάτων ἐν Ἀθήναις καὶ ἀπέδωκε διὰ τοῦ χρωστῆρος τὴν φυσιογνωμίαν τῶν εἰκονιζομένων ὡς εἶχεν αὕτη κατὰ φύσιν.

Τότε πρῶτον εἶδον οἱ Ἀθηναῖοι πανομοίους εἰκόνας καὶ τὸν Μιλτιάδην καὶ τὸν Καλλίμαχον καὶ τοὺς ἄλλους ἐκείνους μαραθωνομάχους, ἐξ ὧν πολλοὶ ἐπέζων ἀκόμη.

Εἰς τὸ εἶδος τοῦτο τῆς πολυχρώμου γραφικῆς, εἰς τὴν ποικίλην τῆς χροιᾶς παραλλαγὴν ὀφείλεται τὸ ὄνομα τῆς στοᾶς ταύτης, ἥτις μιᾷ φωνῇ *Ποικίλη Στοὰ* παρὰ τῶν Ἀθηναίων ἐκλήθη.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Α. ΚΟΡΟΜΗΛΑΣ.

δυσαρεστούμενοι καταλίπωσι τὰς Ἀθήνας, ἐν αἷς ἦσαν χρήσιμοι διὰ τὰ ἐπίλοιπα ἔργα. Ὁ Πολύγνωτος ἔγραψε τὰς δύο εἰκόνας: τὴν ἐν Οἰνόῃ νίκην καὶ τὴν δίκην τοῦ Αἴαντος· ἐν τῷ πίνακι δὲ τούτῳ ἀπεικόνισεν ὑπὸ τὴν μορφὴν τῆς Κασσάνδρας τὴν ἰδίαν αὑτοῦ σύζυγον Ἐλπινίκην. Ὁ Πάναινος εἰργάσθη εἰς τὴν ἀπεικόνισιν τῆς μάχης τοῦ Μαραθῶνος, ὁ δὲ Μίκων ἔγραψεν οὐ μόνον τὴν εἰκόνα, ἥτις παρίστα τὸν Θησέα μαχόμενον πρὸς τὰς Ἀμαζόνας, ἀλλὰ καὶ τὸν Πάναινον ἐβοήθησεν εἰς τὴν ἐργασίαν αὐτοῦ.

* Ἐν Αἰγύπτῳ οἱ ζωγράφοι πρωϊαίτατα ἐχρήσαντο ποικίλοις χρώμασι πρὸς διακόσμησιν ἰδίως τῶν λιθίνων μνημείων αὐτῶν ὡς τοῦτο φαίνεται εἰσέτι ἐπί τινων διασωθέντων λειψάνων εὑρισκομένων ἐν τοῖς μουσείοις τῆς Ἑσπερίας, λειψάνων τῆς παναρχαίας τέχνης συγχρόνου τῆς ἐποχῆς τῶν μυθικῶν τῆς Ἑλλάδος χρόνων.

ΟΙ ΝΟΜΙΖΟΜΕΝΟΙ ΗΛΙΘΙΟΙ

ΔΙΑ ΤΟΥ ΧΡΟΝΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΙ ΚΑΤΑΣΤΑΝΤΕΣ

Ὁ χρόνος δεικνύει πολλάκις τὸν ἄνδρα, λέγει ῥητόν τι, ὅπερ εἰς πολλὰς περιστάσεις ἐπιβεβαιοῦται.

Ἡ ἱστορία τῶν μεγάλων ἀνδρῶν περιέχει πολλὰς σελίδας, ἐν αἷς εὑρίσκομεν τὸ ἐναντίον, καὶ διατιθέμεθα οὕτως, ὡς ὅτε περιεπατοῦμεν ἐν ὡραίῳ τινὶ κήπῳ καὶ ὁ κηπουρὸς ἐδείκνυεν ἡμῖν μεγαλοπρεπὲς ἐξέχον δένδρον μὲ πυκνότατον φύλλωμα καὶ εὐωδίαν ἐκπέμπον, καὶ διηγεῖτο ἡμῖν, ὅτι ἐφύτευσε μικρὸν σπόρον, ὅστις κατ' ἀρχὰς δὲν ἤθελε νὰ ῥιζώσῃ, καίτοι τὸ περιεποιεῖτο πολύ, καὶ ὅτι τέλος τὸ ἀγνῶμον φυτὸν μόνον του ἀφεθὲν ηὔξησεν αἴφνης καὶ ὑπερέβαλε πάντα τὰ δένδρα τοῦ κήπου του.

Ἕκαστος ἡμῶν ἀποβλέπων εἰς τὸν κύκλον τῶν συσπουδαστῶν του, καὶ ἐρωτῶν ἑαυτόν, τί ἐγένοντο οὗτοι ἐν τῷ μετὰ ταῦτα βίῳ, θὰ λάβῃ τὴν αὐτὴν τοῦ κηπουροῦ πεῖραν. Οὐχὶ ὅλα τὰ ἀγαπητὰ τέκνα τῶν διδασκάλων, ἅτινα προβάλλουσιν ὡς ὑποδείγματα ἐπιμελείας καὶ νοημοσύνης, διατηροῦσιν ἐν τῷ ἀγῶνι τοῦ πρακτικοῦ βίου, ὅ,τι ἐν τῷ σχολείῳ ὑπέσχοντο, καὶ ἀντιστρόφως· ἡ τρικυμία καὶ ἡ πίεσις ἐν τῷ βιωτικῷ σάλῳ ἐνισχύουσί τινας, ὅπως καταστῶσι μεγάλοι ἄνδρες, ἐνῷ ἐν τῇ παιδικῇ ἡλικίᾳ οὐδεμίαν παρεῖχον ἐλπίδα. Ἐν οὐδεμιᾷ χώρᾳ, ἐν οὐδεμίᾳ ἐποχῇ, ἐν οὐδενὶ ἐπαγγέλματι ἔλειψαν ἐκεῖνοι οἱ χονδροκέφαλοι καὶ ἀδιόρθωτοι, οἵτινες ἐπί τινα χρόνον οὐδὲν ἄλλο παρεσκεύαζον, εἰμὴ φροντίδας καὶ ἀνησυχίας, ἀλλ' ἔπειτα διὰ μιᾶς, ὡς ὑπὸ ἀκτῖνος μεγαλοφυΐας πληγέντες, ἠγέρθησαν ἐκ τοῦ ὕπνου καὶ ὑπερέβαλον ἐν βραχεῖ πάντας τοὺς συσπουδαστάς των.

Γνωρίζομεν π.χ. πολιτικὸν ἄνδρα διάσημον ἐν τῷ κόσμῳ, εἰς οὗ τὰς γνώμας προσβλέπουσιν ἔθνη, καὶ ἐν ταῖς χερσί του διασταυροῦνται τρόπον τινὰ τὰ νήματα τῶν πολιτικῶν σχέσεων ὁλο-

κλήρων ἐθνῶν, τὸν ὁποῖον οἱ ἀντίπαλοί του ἀναγνωρίζουσιν ὡς τὸν ἱκανώτατον, καὶ ὅμως ὁ μέγας οὗτος τοῦ αἰῶνος ἀνὴρ μετὰ ἀνειμένον βίον παρουσιασθεὶς εἰς ἐξετάσεις οὐδαμῶς ἱκανοποίησε τὰς ἀπαιτήσεις τῶν καθηγητῶν του. Ὁ περίφημος χημικὸς Ἰουστῖνος Λέβιγ (Justus von Liebig) ὡς μαθητὴς πολὺ ὀλίγον ηὐχαρίστησε τοὺς διδασκάλους του, ὁ δὲ Γοδοφρῖδος Αὔγουστος Βοῦργερ (Gottfried August Bürger) ὅστις ὡς ποιητὴς ἐκτήσατο μεγίστην φήμην, ὡς παῖς ἐσπόγγιζε τὸν ἱδρῶτα ἐκ τοῦ προσώπου του μανθάνων τοὺς κανόνας τῆς Γραμματικῆς, καὶ οὐδεμίαν ἐποίει πρόοδον, οἵαν τις παρ' αὐτοῦ προσεδόκα.

Ὁ Λινναῖος ὁ μέγας φυσιολόγος ἔφερεν εἰς τὸν πατέρα του, ἄπορον χωρίου τινὸς ἱερέα, τοιοῦτον πιστοποιητικὸν ἐκ τοῦ Γυμνασίου, ὥστε οὗτος ἀπεφάσισε νὰ τὸν διδάξῃ τὴν τέχνην τοῦ ὑποδηματοποιοῦ καὶ μόνον διὰ τῆς παρεμβάσεως ὀξυνουστάτου ἰατροῦ ἀπετράπη.

Ἡ ἱστορία τῆς Φιλολογίας, τῆς Τέχνης καὶ Ἐπιστήμης παρέχει ἡμῖν πλείω παραδείγματα, ὁ δὲ Σαμ. Σμιλέσιος ἀναφέρει πληθὺν τοιούτων ἐξ Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας, ὧν τινα παρατιθέμεθα ἐνταῦθα.

Ὁ Οὐάλτερ Σκώττ, οὗτινος τὰ μυθιστορήματα μετεφράσθησαν εἰς πάσας τοῦ πολιτισμένου κόσμου τὰς γλώσσας, ἐθεωρεῖτο ἐν τῷ σχολείῳ ὡς βλάξ, καὶ πρὸς πᾶν ἄλλο ἱκανὸς ἢ πρὸς τὸ μανθάνειν γράμματα· ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τοῦ Ἐδιμβούργου ὁ καθηγηγητὴς Δόλσελ (Dolzell) τῷ εἶπε φανερά, ὅτι διέρχεται τὸν καιρόν του ἐπὶ ματαίῳ, διότι οὐδὲν θὰ κατορθώσῃ. Ὁ περίφημος Svift ὡς γνωστὸν εἷς τῶν εὐφυεστάτων σατυρικῶν καὶ πολιτικῶν συγγραφέων τῆς Ἀγγλίας, ἀπέτυχεν εἰς τὰς ἐξετάσεις του ἐν Δουβλίνῳ καὶ μόνον ἕνεκα ἰδιαιτέρας εὐνοίας ἔλαβε σύστασίν τινα εἰς Ὀξφόρδην. Ὁ διαπρεπὴς κωμῳδοποιὸς καὶ κοινοβουλευτικὸς ῥήτωρ Σέριδαν ἐδείκνυεν ἐν τῷ σχολείῳ τόσον ὀλίγον νοῦν πρὸς τὴν μάθησιν, ὥστε οἱ διδάσκαλοί του ἦσαν ἀπηλπισμένοι. Ὁ Ὀλιβιέρος Γολδσμὶθ ὁ ποιητὴς καὶ ἱστορικός, ἔλεγε περὶ ἑαυτοῦ ὅτι ἦτο ὡς φυτόν, ὅπερ ἀνθεῖ ἀργά. Καὶ ὁ Βοὺρν (Burns) ἦτο ὡς ὁ παῖς βραδὺς καὶ μόνον εἰς ἀγῶνας καὶ τὰ γυμνάσια δεξιώτατος. Περὶ δὲ τοῦ Ἰταλοῦ ποιητοῦ Ἀλφιέρη γινώσκομεν ὅτι ὡς ἀδιόρ-

θωτος κεφαλὴ ἐγκατέλιπε τὸ Γυμνάσιον, καὶ ἤρξατο νὰ σπουδάζῃ ἐπιτυχῶς, ὅτε περιηγήθη τὸ πλεῖστον τῆς Εὐρώπης.

Ὁ Νεύτων ὁ μέγας φυσικός, μαθηματικὸς καὶ ἀστρονόμος ἐπὶ πολὺν χρόνον ὡς μαθητὴς ἦτο ὁ τελευταῖος ἐπὶ τοῦ προτελευταίου θρανίου. Μόνον δὲ ὅτε ποτὲ ὁ ὑπὲρ αὐτοῦ καθήμενος γείτων ἐμπράκτως τὸν κατεφρόνησεν, ἐξηγέρθη τὸ αἴσθημά του καὶ ἔκτοτε ἐπὶ τοσοῦτον ἐστενοχωρήθη, ὥστε ἐν βραχεῖ διαστήματι ἐγένετο πρῶτος τῆς τάξεως.

Ὁ Ὀγάρθος ὁ καὶ σήμερον πολὺ ἐπαινούμενος Ζωγράφος καὶ χαλκογράφος, οὗτινος τὰ διαγράμματα ἀληθῶς δύνανται νὰ ὀνομασθῶσιν εὐφυᾶ, ἐν τῷ σχολείῳ ἦτο πολὺ δυσμαθὴς καὶ ἡ παίδευσις αὐτοῦ καθ' ὅλον του τὸν βίον ἔμεινε σμικροτάτη, μόλις δὲ κατώρθωσε νὰ ὀρθογραφῇ. Καὶ ὅμως ἐν ταῖς εἰκόσιν αὐτοῦ ἐδημιούργησεν ἀληθὲς μνημεῖον τοῦ χαρακτῆρος, τῶν ἠθῶν καὶ τοῦ πνεύματος τῆς ἐποχῆς του, ὅπερ ἀκόμη ἐπὶ μακρὸν θὰ χρησιμεύσῃ εἰς τοὺς ζωγράφους ὡς ὑπόδειγμα τῆς περὶ τὴν ζωγραφικὴν σπουδῆς.

Ναπολέων ὁ Βονοπάρτης καὶ ὁ Οὐέλιγκτων ἦσαν ἐπίσης ὡς παῖδες χονδροκέφαλοι κατὰ τὸ δὴ λεγόμενον, καὶ ὁ Ῥοβέρτος Κλίβε ὁ περίφημος στρατηγὸς καὶ θεμελιωτὴς τῆς Βρεττανικῆς κυριαρχίας ἐν ταῖς ἀνατολικαῖς Ἰνδίαις, ἐν τῇ νεότητί του ἐδεικνύετο πνευματικῶς περιωρισμένος, καὶ τόσῳ ἀγροῖκος, ὥστε οἱ γονεῖς του ἀπέστειλαν αὐτὸν εἰς Μαδράς, ἵνα ἀπαλλαγῶσιν αὐτοῦ· Ὁ Ὀδυσσεὺς Γράντ, ὁ πρόεδρος τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, ἀπέσπασε πολλὰ δάκρυα ἐκ τῆς μητρός του, διότι ὡς παῖς ἦτο καὶ ἀνόητος καὶ ἀδέξιος,καὶ ὁ περίφημος Ἀμερικανὸς στρατηγὸς Στένεβας Ἰάξων ἦτο γνωστὸς ἐν τῇ νεότητί του ὡς βραδυνούστατος.

Πολλὰ τοιαῦτα ἄλλα παραδείγματα ἠδυνάμεθα νὰ προσαγάγωμεν πρὸς στήριξιν τῶν λόγων μας, ὅτι οἱ διδάσκαλοι καὶ αὐτοὶ πολλάκις οἱ γονεῖς παραγνωρίζουσι τὴν ἀξίαν τῶν ὑπ' αὐτῶν παιδευομένων, καὶ ὅτι ἐν τῷ πρακτικῷ οἱ ὡς ἠλίθιοι κατὰ τὴν νεότητά των νομισθέντες ἐγένοντο μέγιστοι ἄνδρες.

ΕΜ. ΓΑΛΑΝΗΣ.

ΕΠΑΡΧΙΑΚΟΣ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ ΒΙΟΣ

('Απόσπασμα*)

Αἱ ἀπόκρεω ἐν Ζακύνθῳ.

'Ασμένως καταχωρεῖται ἡ πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τῆς «Ποικίλης Στοᾶς» ἐκ Ζακύνθου σταλεῖσα διατριβὴ τοῦ εὐπαιδεύτου κ. Τιμολέοντος 'Αμπελᾶ. Εὐχαριστοῦμεν δὲ μεγάλως αὐτόν, δι' ὅσα τοσοῦτον ἐνθαρρυντικῶς ἐκφράζεται ὑπὲρ τοῦ 'Ημερολογίου. 'Η Διεύθυνσις.

«..... Μόλις σήμερον εἰς τὴν ἐπιστολήν μου ταύτην, ὀγδόην νομίζω, περὶ τῶν ἐν Ζακύνθῳ ἐντυπώσεών μου, σοὶ γράφω περὶ τῶν ἀνὰ πᾶσαν τὴν 'Ελλάδα πεφημισμένων ἀποκρέω τῆς Ζακύνθου, δι' ἃς μεταξὺ ἄλλων μ' ἐθεώρεις εὐτυχῆ μετατεθέντα εἰς τὸ ὑπὸ τοῦ Φωσκόλου κληθὲν ἄνθος τῆς 'Ανατολῆς. Πέρυσι—ὡς ἐνθυμεῖσαι—εἶχον φθάσει κατόπιν ἑορτῆς, ἤτοι τὴν καθαρὰν δευτέραν ὅτε ὅλα εἶχον τελειώσει· μ' ὅλα ταῦτα καὶ τότε, φθάσας περὶ τὰ ἐξημερώματα, ἐπρόφθασα νὰ λάβω τινα περὶ αὐτῶν ἰδέαν ἔκ τινων ἀγρυπνησάντων καθ' ὅλην τὴν νύκτα ἐν δημοσίῳ χορῷ γενομένῳ ἐν ὑπαίθρῳ ἐν τῇ κεντρικῇ Πλατείᾳ τοῦ Ποιητοῦ. 'Η ἐν ὑπαίθρῳ ἐκείνη διασκέδασις τῶν εὐθύμων Ζακυνθίων εἶχε πολὺ τὸ δημοκρατικὸν καί τι πρωτότυπον, μολονότι ὑπενθύμιζέ πως τὰ ἱστορικὰ *καργαβάλια* τῆς Βενετίας, ἧς καὶ ἀναμνήσεις τινὲς καὶ ἔθιμα καὶ ἔπιπλα καὶ κτίριά τινα παραμένουσιν ἔτι ἐνταῦθα πρὸς ἀνάμνησιν τῆς πολυχρονίου ἐκείνης κατακτήσεως. 'Ο ἐν ὑπαίθρῳ οὗτος χορὸς συνεκροτήθη συνεπείᾳ τοιχοκολληθέντος ἐντύπου προσκλητηρίου ζακυνθίου «λαβόντος τὴν τιμὴν νὰ καλέσῃ τὴν πόλιν τῆς Ζακύνθου εἰς δημόσιον χορὸν ἐν τῇ Πλατείᾳ τοῦ Ποιητοῦ τὴν ἑβδόμην ἑσπερινὴν ὥραν.» Οἱ ἀνώνυμοι προσκεκλημένοι μετημφιεσμένοι καὶ μή, συνεπυκνώθησαν ἐκεῖ κατὰ τὴν ὁρισθεῖσαν ὥραν· οἱ πέριξ καφφεπῶλαι ἐξήγαγόν τινας φανούς, συνεκροτήθη

* 'Απόσπασμα ἐκ τοῦ ἀνεκδότου (Α' τόμου) τοῦ «'Επαρχιακοῦ ἐν 'Ελλάδι βίου» (περιλαμβάνοντος τὴν Εὔβοιαν καὶ Ζάκυνθον) ὑπὸ Τιμολέοντος 'Αμπελᾶ.

ἐκ τῶν ἐνόντων ὀρχήστρα τις καὶ μετεβλήθη αὐτοσχεδίως, οὕτως εἰπεῖν, ἡ μαρμαρόστρωτος τοῦ Ποιητοῦ (Σολωμοῦ) πλατεῖα εἰς εὐρύχωρον αἴθουσαν χοροῦ, ἐν ᾧ, μετὰ τὴν ἀπαραίτητον ἐνταῦθα Πόλκαν, ἐσχηματίσθησαν πολυάριθμα τετράγωνα διὰ Lanciers καὶ ἐχόρευον τὰ πεπυκνωμένα ζεύγη ἐῤῥύθμως καὶ εὐστρόφως πέραν τοῦ μεσονυκτίου.

Ἐκ τούτου μόνον καὶ ἐκ πρώτης ὄψεως βλέπεις ὅτι διαφέρουσι καὶ πολὺ μάλιστα αἱ ἐν Ζακύνθῳ ἀποκρέω πρὸς τὰς τῆς λοιπῆς ἐπαρχιακῆς Ἑλλάδος. Διότι μὴ νομίσῃς ὅτι ἡ περὶ ἀφομοιώσεως σεως τῶν Ἰονίων νήσων ἀλλεπάλληλοι νόμοι κατώρθωσαν τὴν πλήρη ἀφομοίωσιν· οὐδ' ἐσκόπουν βεβαίως τοῦτο. Τὰ κατ' ἐξοχὴν χαρακτηρίζοντα τὰς κοινωνίας τοῦ πρῴην Ἰονίου κράτους ἤθη καὶ ἔθιμα ἔμειναν σχεδὸν ἀνεπηρέαστα ἐκ τῆς ἄλλης τῆς πολιτικῆς, ἐθνικῆς καὶ νομικῆς ἀφομοιώσεως. Ἴσως μάλιστα ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῶν κοινωνικῶν διασκεδάσεων ἡμεῖς, οἱ ἄλλοι Ἕλληνες, τείνομεν εἰς ἀφομοίωσιν πρὸς αὐτούς. Ἐγὼ τοὐλάχιστον νομίζω ὅτι εὐχερέστερον καὶ ταχύτερον θὰ εἰσαχθῶσιν εἰς τὴν ἄλλην Ἑλλάδα οἱ *λαντσιάδες* αἱ *καντάδες* καὶ τὰ *καρναβάλια* τῆς Ζακύνθου, ὡς καὶ τὰ ἐπίσημα ἐν Κερκύρᾳ προγράμματα τῶν κατὰ τὰς ἀποκρέω διασκεδάσεων, καὶ ἡ πληθὺς τῶν ἄλλων ἰδιοῤῥύθμων τῆς Ἑπτανήσου διασκεδάσεων, ἢ ἐκ τῆς πρῴην Ἑλλάδος εἰς τὴν Ἑπτάνησον ὁ *συρτὸς* καὶ *καλαματιανὸς* τῶν χωρικῶν μας καὶ ἡ *τράττα* τῶν Μεγαρίδων καὶ ὁ *ἀμανὲς* καὶ τὰ *κλέφτικα* τραγούδια κλπ. Δὲν ἐξετάζω ἐὰν ἡ τοιαύτη ἀφομοίωσις τῶν διασκεδάσεων, καὶ ἐν γένει τῶν ἠθῶν καὶ ἐθίμων θὰ ἦναι πρόοδος ἢ ὀπισθοδρόμησις· γράφω ἁπλῶς τὰς ἐντυπώσεις μου, ὡς ἀντελήφθην τὰ πράγματα, μάλιστα μετὰ μετάθεσίν μου ἐκ νομοῦ τῆς πρῴην Ἑλλάδος, ἔνθα τὰ ἔθιμα μένουσιν ἔτι *ἀλλὰ παλαιὰ* κατὰ τὴν εἴρωνα φράσιν πολλῶν νεωτεριζόντων παρ' ἡμῖν.

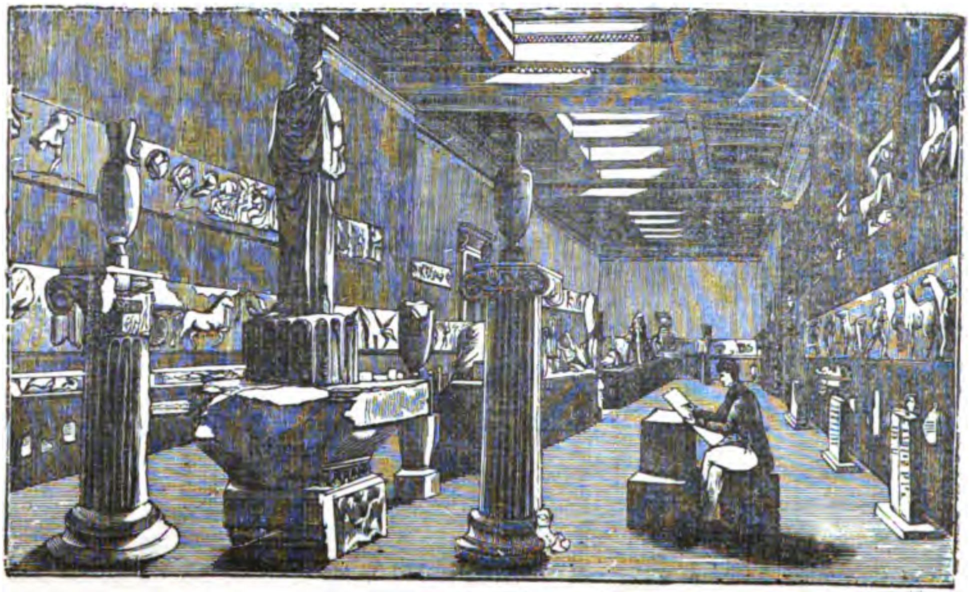
Ἀπέχομεν δὲ πολὺ εἰς τὴν τοιαύτην ἀφομοίωσιν, ἐὰν κρίνω ἔκ τινων τοῦ καθημερινοῦ βίου. Ἐνταῦθα ἐπὶ παραδείγματος τὰ ἐννέα σχεδὸν δέκατα τῶν κατοίκων δειπνοῦσι μετὰ τὴν ἑνδεκάτην τῆς νυκτός· φαντάσου ποίαν ἐντύπωσιν δύναται νὰ προξενήσῃ τοῦτο εἰς τὸν ἀρχαϊκὸν ἐπαρχιώτην, ἢ μᾶλλον εἰς τὸν κάτοικον

κωμοπόλεως ἢ χωρίου τῆς πρώην Ἑλλάδος! Ἕτερον· ἐνταῦθα, ἀνεξαρτήτως τῆς ἡμέρας καθ' ἣν ἄρχεται τὸ τριώδιον, τὸ ὡραῖον φῦλον πάσης τάξεως, ἡλικίας καὶ οἰκονομικῆς καταστάσεως μεταβαίνει εἰς τὸ θέατρον μὲ προσωπίδας ἀπὸ τῆς 10 Ἰανουαρίου μέχρι τέλους τῶν ἀποκρέω κατ' ἔθιμον πολυχρόνιον καὶ ἀδιάκοπον. Φαντάσου λοιπὸν ἐπαρχιώτισσαν ἢ χωρικὴν τοῦ πρώην βασιλείου εἰσερχομένην masquée, καὶ πρὸ τοῦ τριωδίου εἰς τὸ θέατρον τῶν Ἀθηνῶν, τῆς Σύρου, τῶν Πατρῶν, ἢ ἄλλης τινος πόλεως. Μὴ ὑπολάβῃς δὲ ὅτι αἱ ἀπὸ τῆς 10 Ἰανουαρίου προσωπιδοφοροῦσαι ἐν τῷ θεάτρῳ ἀνήκουσιν εἰς τὰς προγεγραμμένας· τὸ ἔθιμον τοῦτο καθιερώθη πρὸ πολλῶν ἐτῶν ὑπὲρ πασῶν τῶν γυναικῶν ἵνα ἱκανοποιεῖται ἡ φιλομουσία τοῦ γυναικείου ἐκείνου πληθυσμοῦ, ὅστις εἴτε δι' οἰκονομίαν, εἴτε διὰ πένθος, εἴτε δι' ἄλλους λόγους δὲν δύναται νὰ φοιτᾷ εἰς τὸ θέατρον καὶ νὰ δαπανᾷ εἰς θεωρεῖα καὶ ἐνδυμασίας· δι' αὐτὰς ὁρίζονται πλεῖσται θέσεις ἐν τῇ εὐρυχώρῳ πλατείᾳ τοῦ θεάτρου καὶ οὕτω δύνανται ἄνευ πολλῶν ἐξόδων, ὀλιγώτερα μάλιστα πληρώνουσαι τῶν λοιπῶν θεατῶν, (ἤτοι μόλις δραχμὴν δι' εἴσοδον καὶ ἀναπαυτικὴν ἕδραν) ν' ἀπολαμβάνωσι τὴν ἐκ τοῦ θεάτρου ψυχαγωγίαν ἀρκούμεναι νὰ βλέπωσι καὶ ἀκούωσι χωρὶς νὰ ἔχωσι τὴν ματαιότητα νὰ ἐπιδεικνύωσι γυμνὰ τὰ πρόσωπά των καὶ τὰ στήθη. Μεταβαίνουσι δὲ καὶ ἐπιστρέφουσιν ἐκ τοῦ θεάτρου μόναι· οὐδ' ὑπάρχει παράδειγμα γυναικὸς παθούσης τι καθ' ὁδὸν ἢ εἰς τὰ σκοτεινὰ καὶ στενὰ *καντούνια* τῆς πόλεως· ἀσφαλέστερον μάλιστα δύνασαι νὰ διέρχησαι τὰς ὁδοὺς τὴν νύκτα γυναικεῖα ἐνδεδυμένος· τοῦτο δ' ἀποδεικνύει μίαν τῶν ἀρετῶν τοῦ Ζακυνθίου λαοῦ.

Ἀλλ' ἂς ἔλθωμεν εἰς τὰς ἀποκρέω· διότι ἡ ἀπὸ τῆς 10 Ἰανουαρίου ἐμφάνησις γυναικῶν προσωπιδοφόρων καθ' ὁδὸν καὶ εἰς τὸ θέατρον, εἶναι μόλις τὰ προεόρτια τῆς κατόπιν δεκαπενθημέρου πανηγύρεως. Αἱ κυρίως λοιπὸν ἀποκρέω ἄρχονται ἀφ' ἧς ἡμέρας ἀνοιχθῶσιν εἰς τὸ κοινὸν αἱ *καβαλκίναι* καὶ αἱ αἴθουσαι τῶν τεσσάρων πέντε λεσχῶν. Ἐν αὐταῖς συγκεντροῦται ἀθρόος καὶ φαιδρὸς ἅπας ὁ λαὸς ἀπὸ τῆς 2 μ. μ. μέχρι τῆς νυκτός· βρίθουσι δὲ αἱ ὁδοὶ αἱ ἄγουσαι ἀπὸ τὰς καβαλκίνας, εἰς τὰς λέσχας,

ἤτοι αἱ δύο μεγάλαι παράλληλοι ὁδοί, ἡ *Πλατεία* λεγομένη *Ῥοῦγα*, ἡ τέμνουσα εἰς δύο μεγάλα τμήματα τὴν ἐπιμήκη πόλιν, ἧς τὰ πεζοδρόμια εἶναι ἀμφοτέρωθεν ὑπὸ στοὰς καὶ ἡ *Στράτα Μαρίνα* ὡραιοτάτη παραλία ὁδός, ἐνθυμίζουσά πως καὶ συγχρόνως τὰς παραλίας ὁδοὺς τοῦ Πειραιῶς καὶ Φαλήρου, ἴσως δὲ καὶ λαμπρότερον ἔχουσα καθ' ὅλον αὐτῆς τὸ μῆκος θέαμα, ἀπὸ τῆς μεγάλης Πλατείας τοῦ Γεωργίου Α'. μέχρι τοῦ Ἁγίου (Διονυσίου), ἤτοι ἔνθεν μὲν τοὺς γραφικωτάτους λόφους τοῦ *Καλλιτέρου*, ἐκεῖθεν τὰς καταφύτους ὑπορείας τοῦ *Σκοποῦ*, πέραν δὲ τὸ δασῶδες Βασιλικόν, ἑτέρωθεν δὲ καὶ πέριξ τὸ ὑψηλὸν *Κερί*, ἔνθα ἡ ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου μνημονευομένη πισσάσφαλτος, τὸ φρούριον τῆς Ζακύνθου, πρὸς ἀνατολὰς δὲ τὰ βουνὰ τῆς Πελοποννήσου, τὸ φρούριον τῆς Γλαρέντζης κ.λ.π.

Κατὰ τὰς δεκαπέντε λοιπὸν τελευταίας ἡμέρας τῶν ἀποκρέω ἡ εὔθυμος τῆς νήσου κοινωνία εἶναι ἅπασα εἰς κίνησιν, κατὰ τὴν κυριολεκτικὴν τῆς λέξεως σημασίαν· διότι ἐνταῦθα πᾶσα γυνή, ἀπὸ τοῦ 15 μέχρι τοῦ 50 ἔτους, τῆς κάτω ἰδίως τάξεως καὶ ἐν μέρει τῆς μεσαίας, ἐννοεῖ νὰ χορεύῃ καὶ τὰς δεκαπέντε ἴσως ἡμέρας. Ἐὰν δὲ λάβῃς ὑπ' ὄψει τὸν ἐξ εἴκοσι χιλιάδων πληθυσμὸν τῆς πόλεως καὶ κάμῃς ὅσας θέλεις ἀφαιρέσεις τῶν μικροτέρων καὶ μεγαλειτέρων ἡλικιῶν, τῶν ὀλίγων ἀσθενῶν καὶ τῶν σπανιωτάτων χωλῶν θέλεις ἰδεῖ τί περισσεύει ἐκ τοῦ γυναικείου πληθυσμοῦ. Μὴ ἐξαιρέσῃς δὲ καὶ τὰς πεντηκοντούτιδας· διότι ἐνταῦθα μόλις τὸ 50ὸν ἔτος τῆς ἡλικίας θεωρεῖται τὸ ὅριον πέραν τοῦ ὁποίου ἄρχεται τὸ γῆρας διὰ τὰς γυναῖκας, ἢ μᾶλλον μέχρις οὗ ἡ ἡλικία θεωρεῖται ἱκανὴ νὰ προξενήσῃ σκάνδαλα. Τοῦτο τοὐλάχιστον ἀνέγνωσα μεγάλοις γράμμασι γεγραμμένον ἐπὶ τοῦ μαρμάρου τοῦ ἄνω τῆς θύρας τοῦ ἐνταῦθα πτωχοκομείου τοῦ λεγομένου «τοῦ Κοιμόντου. »*Οὐδεμία*—λέγει ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη—*τῶν ἔλασσον τῶν πεντήκοντα ἐτῶν εἰσέτω*, κατὰ μίμησιν τοῦ περὶ τῶν ἀγεωμετρήτων πρὸ τῆς Ἀκαδημίας τοῦ Πλάτωνος. Ἀγνοῶ ἐὰν καὶ ὁποίαν ἐπιγραφὴν φέρει τὸ ἕτερον ἐνταῦθα φιλανθρωπικὸν κατάστημα, τὸ ἐντὸς τοῦ περιβόλου τῆς Μητροπόλεως κείμενον καὶ ἐπονομαζόμενον «Παρθενών»· διότι εἶναι αὐστηρῶς ἀπηγορευμένη ἡ εἰσο-

Βρεττανικὸν Μουσεῖον

δος, μεσαιωνικὰ δὲ κλεῖθρα καὶ κιγκλίδες διπλαῖ ἢ τρίδιπλαι, νομίζω, χωρίζουσιν αὐτὸ ὡς διὰ σινικοῦ τείχους ἀπὸ τῆς ὁδοῦ· Ἂν κρίνω ὅμως ἐκ τῆς ἐπωνυμίας αὐτοῦ, ἣν πρὸ πολλοῦ συνέπεσε νὰ ἴδω καὶ ἔν τισι περὶ τῆς συστάσεως καὶ τοῦ κανονισμοῦ αὐτοῦ Β. Διατάγμασιν, ὑποθέτω ὅτι ἀντίθετον ὅλως ἀπαγορευτικὴν ἐπιγραφὴν φέρει.

Τὴν περὶ τῶν «ἔλασσον τῶν πεντήκοντα ἐτῶν» ἐπιγραφὴν ἔκριναν ἀνωφελὲς νὰ μιμηθῶσι κατὰ τὰς ἀποκρέω οἱ διευθυνταὶ τῶν λεσχῶν καὶ τῶν καβαλκίνων διὰ τὸν ἁπλούστατον λόγον ὅτι καὶ ὑπὲρ τὰ πεντήκοντα ἔτη δύνανται νὰ κρυφθῶσιν ὑπὸ τὴν προσωπίδα· ἐπείσθην δὲ περὶ τούτου ἀνακαλύψας τυχαίως χορεύουσαν τὴν ἑξηκοντούτιδα μητέρα, τῆς ἐν ᾧ μένω ξενοδοχείῳ ὑπερτριακοντούτιδος θαλαμηπόλου.

Εἰς μάτην δὲ μεταξὺ τοσούτων ἑκατοντάδων κομψῶν προσωπιδοφόρων ἀνεζήτησα τὸ κοσμοπολιτικὸν κοινότατον δὲ ἐν Ἀθήναις καταστὰν domino. Αἱ Ζακύνθιαι *μάσκαρες* φέρουσι τὴν συνήθη ἐνδυμασίαν των· ὅλη δὲ ἡ μετεμφίεσις συνίσταται εἰς καλύπτραν τινα ἁπλουμένην,ἀπὸ τῆς κεφαλῆς μεγεθυνομένη δι' ὑπερμεγέθους *κότσου*, ἢ πλεξίδος ἐπιχαρίτως περιπεπλεγμένης, πίπτουσαν δὲ ἐπὶ τῆς ἐσθῆτος ἢ τῶν *κοττόλων*, (ἐσωφορίων). Εἶναι δὲ ἡ καλύπτρα αὕτη ἢ μικρὰ σινδόνη, ἢ τραπεζομάνδηλον ἢ τεμάχιον παραπετάσματος ἢ ἐπὶ τέλους τὸ σύνηθες *σάλι* ἢ *ὁ μποξᾶς*, οὗ τὰς πτυχὰς ἢ ἀναδιπλώσεις ἄνω τοῦ μετώπου συγκρατεῖ κόσμημά τι ἐπάργυρον ἢ ἐπίχρυσον, ἢ πτερόν, ἢ δέσμη ποικιλοχρόων ταινιῶν. Τὴν μετεμφίεσιν δὲ συμπληροῖ ἡ προσωπὶς ἢ *μάσκαρα*, ἢ *μυρέττα* παρ'αὐτῶν ἐπὶ τὸ γενικώτερον λεγομένη. Ἐν ἄλλοις λόγοις δὲν ἐξοδεύουσι καθ' ὅλας τὰς ἀποκρέω εἰ μὴ μίαν ἢ δύο προσωπίδας, δύο ἢ τρία ζεύγη περιχειρίδων, ἀπαραιτήτων διὰ πάσας πάσης τάξεως καὶ ἓν ζεῦγος κομψῶν ὑποδημάτων καὶ ἐπίτηδες διὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην παρηγγελμένων. Χάρις δὲ εἰς τὰ *νυκτέρια* τῶν ὑποδηματοποιῶν δὲν εἶνε κίνδυνος νὰ μείνῃ τις μάσκαρα ἄνευ τῶν ἀπαραιτήτων μποτίνων διὰ τοὺς ἥκιστα ἀγγλικοὺς πόδας της.

Κατ' ἀντίθεσιν δὲ τῆς πληθύος τῶν προσωπιδοφόρων γυναικῶν

εὐάριθμοι καὶ ἐπὶ δακτύλων μετρούμενοί εἰσιν οἱ ἄρρενες μετημφιεσμένοι, οἵτινες δὲν λέγονται *μασκαράδες* ἢ *κουδουνάτοι* ὡς ἀλλαχοῦ, ἀλλὰ *ντετόροι* ὁπωσδήποτε καὶ ἂν ἦναι μετημφιεσμένοι. Φαίνεται δὲ ὅτι παρέμεινεν ἡ λέξις ἐκ τῆς συχνῆς διακωμῳδήσεως τῶν *ντετόρων* ἤτοι ἰατρῶν καὶ δικηγόρων· ἔκτοτε δὲ καὶ εἰς γραῖαν, ἢ μάγισσαν, ἢ οὐραγκοτάγκον ἂν μετεμφιεσθῇ τις θὰ ὀνομασθῇ ντετόρος! Χθὲς τοὐλάχιστον ἐν τῷ θεάτρῳ, ἐν ᾧ εἴμεθα προσηλωμένοι ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἔνθα ἐψάλλετο ἡ *Λουκία*, περιεσπάσθημεν ὑπὸ πολυαρίθμων μετημφιεσμένων, εἰσχωρησάντων εἰς τὰ θεωρεῖα καὶ τὴν πλατεῖαν. Στρέψας εἶδον ἐδῶ μὲν τρεῖς ὑποκρινομένους ἀγάλματα, ἐκεῖ δὲ γραίας ἢ ἀρλεκίνους κ.λ.π. ὅλοι οὗτοι ἦσαν ντετόροι, μολονότι οὐδεὶς ἐκ τούτων διεκωμῴδει ἰατρὸν ἢ δικηγόρον.

Ταῦτα ἐπαναλαμβάνονται καθ' ἑκάστην καὶ ἐπὶ δεκαπέντε ἡμέμέρας ἀδιακόπως. Ἐν γένει δ' εἰπεῖν εἰσὶ καθαρῶς διασκεδάσεις τοῦ λαοῦ· διότι ἡ ἀνωτέρα τάξις καὶ μέρη τῆς μεσαίας οὔτε μετέχουσιν αὐτῶν, οὔτε διασκεδάζουσι κατ' οἶκον-τοὐλάχιστον ἐφέτος-. Ἐξαιρουμένου δὲ ὀνομαστοῦ τινος ἐνταῦθα διὰ τὴν φιλοξενίαν διαπρεποῦς οἴκου, ἔνθα καὶ ἡμεῖς οἱ μὴ Ζακύνθιοι, οἱ ξένοι λεγόμενοι, ἠξιούμεθα νὰ βλέπωμεν πολλάκις συναναστρεφομένας τὰς καλλίστας τῶν οἰκογενειῶν, σκότος βασιλεύει εἰς τοὺς ἄλλως ἀξιολόγους καὶ πολυτελεῖς ἐσωτερικῶς οἴκους· οὐδ' ἀκούεταί που θροῦς ἢ ἑτοιμασία χοροῦ καὶ ὀργάνων ἁρμονία. Πᾶσα λοιπὸν ἡ κίνησις καὶ ἡ εὐθυμία καὶ ὁ θόρυβος συγκεντροῦται εἰς τὰς λέσχας, τὸ θέατρον καὶ τὰς καβαλκίνας, αἵτινές εἰσι σιταποθῆκαι ἢ σταφιδαποθῆκαι ἢ καὶ ἄλλως *σεράϊα* λεγόμεναι, διακοσμούμεναι εἰς μυρτοστολίστους αἰθούσας χοροῦ, ἔνθα αἱ κατώτεραι ἰδίως τάξεις ἀνετώτερον διασκεδάζουσι μετὰ παραδειγματικῆς ἀληθῶς ἡσυχίας καὶ τάξεως. Ἐκεῖ δὲ δύνασαι νὰ ἴδῃς καὶ τοὺς ἀναλογοῦντας πρὸς τοὺς παρ' ἡμῖν βρακοφόρους καὶ *βλάμηδες* χορεύοντας εὐρύθμως τὴν πόλκαν, τὸ γκαλὸπ καὶ τοὺς λανσιέδες, τοὺς τρεῖς προσφιλεστέρους ἐνταῦθα χορούς. Ἵνα ἐννοήσῃς τὴν ἀντίθεσιν τοῦ εἴδους τῶν χορευτικῶν τούτων διασκεδάσεων πρὸς τὰς καθ' ἡμᾶς, φαντάσου τοὺς ἀρχαϊκοὺς ἡμῶν Πλακιώτας, ἢ τοὺς περὶ τὴν πλα-

τεῖαν τοῦ Ψυρρῆ εὐκνήμιδας ἄνδρας χορεύοντας ἀντὶ τοῦ *συρτοῦ* καὶ *τριπηδηκτοῦ* τὴν πόλκαν ἢ τοὺς λανσιέδες μετὰ τάξεως καὶ *ῥιβερένζας*, ἥν, μὰ τὴν ἀλήθειαν, δὲν ἐκτελοῦσι μετὰ τόσης ἀκριβείας καὶ ῥυθμοῦ πάντες οἱ παρ' ἡμῖν Πηδηκτοῦλαι τινων σαλονίων.

Ταῦτα ἐν συντόμῳ τὰ καρναβάλια τῶν Ζακυνθίων, ἃ ἠκούαμεν πολλάκις φημιζόμενα. Φαίνεται ὅτι ἄλλοτε, κατὰ τὴν ὁμολογίαν τῶν παλαιοτέρων κατοίκων, ἐτελοῦντο θορυβωδέστερον καὶ οὕτως εἰπεῖν, διασκεδαζούσης ἐν ἰδίοις κύκλοις καὶ τῆς ἀνωτέρας τάξεως· ἀλλ' αἱ κομματικαί, ὡς λέγουσι, διαιρέσεις ἐνταῦθα, ὧν ἕνεκα πολλοὶ τῶν μεγάλων οἴκων ἔπαυσαν τὰς ἑσπερινὰς διασκεδάσεις, περιώρισαν ταῦτα εἰς τὰς λέσχας, τὰς καβαλκίνας, τὸ θέατρον καὶ τὰς ἐν ταῖς ὁδοῖς ὁμάδας τῶν ντετόρων.

Τοὐναντίον ἡ ἑτέρα τῶν Ἑπτὰ νήσων, ἡ Κέρκυρα, προήγαγε ταῦτα εἰς δημοτελεῖς σχεδὸν πανηγύρεις, διευθυνομένας ὑπὸ πολυμελοῦς Ἐπιτροπῆς «ἐπὶ τῶν διασκεδάσεων» λεγομένης, ἐπισήμως διοριζομένης καὶ ἐκδιδούσης προγράμματα τῶν καθ' ἑκάστην διασκεδάσεων, σχοινοτενῆ καὶ λεπτομερέστερα τῶν κατὰ τὰς ἐθνικὰς ἑορτὰς ἐπισήμων τοιούτων. Τὸ ἐφέτος μάλιστα ἐκδοθὲν παμμέγεθες αὐτῆς πρόγραμμα εἶναι τὸ μεγαλείτερον τῶν ὅσων μέχρι τοῦδε εἶδον. Οὔτε οἱ Ὀλυμπιακοὶ τῶν ἀρχαίων ἀγῶνες περιεῖχον βεβαίως τόσα εἴδη θεαμάτων καὶ ἀγώνων. Ἀντιγράφω τινὰ τούτων προχείρως· « 1) Χοροὶ καὶ ἀγῶνες παντοειδεῖς, ἐπὶ ἱστὸν *ἀναῤῥιχήσεις*, *τρυγοδίφησις*, *χοιροθηριά*, *μυῖα χαλκῆ*, *ἀκόντιον δι' ὀνοδρομίας* κ.λ.π. 2) *Περίπατοι προσωπιδοφόρων*, ὧν οἱ μᾶλλον κινήσαντες τὴν περιέργειαν τοῦ κοινοῦ ἀμείβονται ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς διὰ χρηματικῶν βραβείων καὶ χοιρομηρίων· 3) *Ὀνοδρομίαι* καὶ *ἁμαξοδρομίαι* προσωπιδοφόρων κ.λ.π. 4) ἡ *κήδευσις* τῆς ἀποκρέω μετὰ κανονοβολισμῶν, μουσικῆς κ.λ.π! Ἐσημείωσα δὲ ὅτι ταῦτα δὲν γίνονται, ὡς ὑποθέτω, ἁπλῶς πρὸς διασκέδασιν τοῦ πλήθους, ἀλλ' ὑπάρχει καί τις ἐπαινετὴ ἄλλως ὀπισθοβουλία, ἤτοι ἡ δι' αὐτῶν συρροὴ ξένων, ἡ κίνησις δι' αὐτῶν τῆς ἀγορᾶς κ.λ.π. πράγματι δὲ πλεῖστοι συρρέουσιν ἐκεῖ καὶ ἐκ τῆς ἄλλης Ἑπτανήσου καὶ ἐξ αὐτῆς ἔτι τῆς Ἰταλίας, ὡς καὶ αἱ

ἐνταῦθα ἀποκρέω προσελκύουσι πολλοὺς καὶ ἐκ Πατρῶν καὶ ἐκ Μεσολογγίου καὶ ἐξ Ἠλείας κ.λ.π. Αὐτὰ δὲ δὲν γίνονται εἰς ὅλην τὴν Ἑπτάνησον· εἰς τὴν Κεφαλληνίαν μάλιστα τὴν ἀπέχουσαν τρεῖς—τέσσαρας μόλις ὥρας ἀπὸ τῆς Ζακύνθου, αἱ ἀποκρέω διέρχονται ἀπαρατήρητοι σχεδόν· μάλιστα κατά τινα κεφαλλῆνα, δύνανται νὰ σὲ ἐκλάβουν ὡς ἀστειευόμενον ἐὰν ζητήσῃς νὰ ἴδῃς μασκαράδες καὶ καβαλκίνας ἢ ν' ἀγοράσῃς προσωπίδα· εἶναι τὸ αὐτὸ ὡς ἂν ἐπειρᾶσο νὰ ζητήσῃς πρὸς ἀγορὰν ἀπὸ τοῦ Μάϋφαρτ ἢ τοῦ Μπραγκοῦ κουνουπίδια ἢ κάρβουνα ἢ ἄλλο τι τοιοῦτο.

Ἡ ἀντίθεσις αὕτη τοῦ χαρακτῆρος τῶν εὐθύμων Ζακυνθίων πρὸς τὸν τῶν σοβαρῶν Κεφαλλήνων προέρχεται καὶ ἐκ πολλῶν μὲν ἄλλων λόγων, μάλιστα δὲ ἐκ τῆς διαφόρου ἐπιδράσεως τοῦ κλίματος καὶ τοῦ ὁρίζοντος ἐπὶ τῶν κατοίκων. Ἐνταῦθα μὲν εἰς τὴν μυρόεσσαν πατρίδα τοῦ Σολωμοῦ καὶ τοῦ Φωσκόλου, χαμηλὰ καὶ ἥμερα σχετικῶς τὰ ὄρη, κατάφυτος δὲ καὶ μυροανθὴς ἡ πεδιάς, εὔκραὲς καὶ γλυκὺ τὸ κλῖμα, προκαλοῦν τὴν εὐθυμίαν καὶ μέχρι τινὸς τὸ dolce far niente, ἐκεῖ δὲ ὁ τραχὺς καὶ νεφογείτων Αἶνος, κρύπτων ἀπὸ τοῦ Ἀργοστολίου καὶ Ληξουρίου τὴν λοιπὴν ἡμερωτέραν ἔκτασιν τῆς νήσου καὶ ἰδίως τὰ κατάφυτα χωρία τῆς Λειβαθοῦς, περιορίζει τὸν ὁρίζοντα τῶν δύο μεγαλειτέρων πόλεων καὶ ἐπιδρᾷ σπουδαίως ἐπὶ τοῦ σοβαροῦ τῶν Κεφαλλήνων χαρακτῆρος. Ἡ ἀντίθεσις δὲ αὕτη παρατηρεῖται καθ' ὅλας τὰς ἕξεις καὶ διασκεδάσεις τῶν δύο κοινωνιῶν. Εἶδες εἰς τὰς προηγουμένας μου ἐπιστολὰς τὰς περιγραφὰς τῶν ἀναριθμήτων ἐν Ζακύνθῳ πανηγύρεων, τῶν «εἰς τὰ σῦκα» λεγομένων ἐκδρομῶν, τῶν «διὰ τὰς ριγανάδας εἰς τὸ Κρύο νέρι» λεμβοδρομιῶν καὶ τὰς περιφήμους *καντάδας*, ὧν ἐλησμόνησα νὰ σοὶ προσθέσω τὴν δι' ἐμὲ τοὐλάχιστον πρωτοφανῆ *πατινάδαν*, ὡς λέγομεν ἡμεῖς κοινῶς, γενομένην προχθὲς εἰς τὰς ὁδοὺς διὰ κλειδοκυμβάλου μὲ οὐράν! Ἀπίστευτον καὶ ὅμως... ἀληθές! Ὀκτὼ μετέφερον τὸ τεράστιον κλειδοκύμβαλον, ἰσάριθμοι ἐκράτουν λαμπάδες καὶ *νόταις* καὶ ἄλλοι ἐτραγῴδουν· ταῦτα δὲ εἰς ὁδοὺς στενὰς καὶ *καντούνια*. Τὸ εὔθυμον δὲ καὶ καλαίσθητον τῶν Ζακυνθίων ἀναγνωρίζεις καὶ εἰς αὐτὴν τὴν ἁγιογραφίαν καὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν ψαλμῳδίαν,

ἁρμονικωτέραν μὲν καὶ φαιδροτέραν τῆς ἐν Ἀθήναις γνωστῆς σοι ἐν τῇ ῥωσσικῇ ἐκκλησίᾳ μελῳδίας, εἰς τοιαύτην δὲ ἀντίθεσιν οὖσαν πρὸς τὴν παρ' ἡμῖν ῥινοφωνίαν, ὥστε δύναται νὰ σὲ φέρῃ καὶ εἰς ἀπορίαν πῶς διὰ τοσοῦτον ἀντιθέτων ἤχων ἐκφράζομεν τὴν αὐτὴν λατρείαν πρὸς τὸν αὐτὸν Θεόν. Ἀλλὰ περὶ τούτων δὲν σοὶ γράφω ἀναλυτικώτερον διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων. Καὶ ὅσα δὲ σοὶ ἔγραψα περὶ τῶν ἐν Ζακύνθῳ καρναβαλίων δὲν ἀρκοῦσι νὰ δώσωσι πλήρη εἰκόνα τῶν εὐθύμων διαθέσεων τοῦ Ζακυνθίου λαοῦ. Ἡ ἐνταῦθα φύσις ἀνελίσσει τοσαῦτα εὐφρόσυνα θεάματα, τὸ κλῖμα εἶναι τοσοῦτον γλυκὺ καὶ ἥμερον, ὁ ἐν ταῖς ἐξοχαῖς βίος τοσοῦτον εὐχάριστος, ἡ φυσιογνωμία κατὰ τὸ πλεῖστον τοῦ πληθυσμοῦ, ἰδίως τοῦ γυναικείου τοσοῦτον αἱμύλη καὶ συμπαθὴς ὥστε μετὰ μακρὰν ἐνταῦθα διαμονὴν γίνεσαι χωρὶς νὰ τὸ ἐννοήσῃς καὶ χωρὶς ποτε νὰ γράψῃς στίχους σιωπηλός τις καὶ οἱονεὶ λανθάνων Ἀνακρέων ἢ Βερανζέρος ἢ Χριστόπουλος.— Ἀλλὰ περὶ τούτων, ὡς καὶ περὶ τῶν δημωδῶν ᾀσμάτων καὶ τῶν πρωτοτύπων μελῳδιῶν καὶ μουσικῶν ἁρμονιῶν τοῦ ζακυνθίου λαοῦ ἐν ἄλλῃ ἐπιστολῇ πλειότερα.»

[Ἐκ Ζακύνθου.]

ΤΙΜΟΛΕΩΝ ΑΜΠΕΛΑΣ.

ΜΕΛΕΤΗ

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΝ ΓΕΡΜΑΝΙΑ, ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ

Ἐρανισθεῖσα ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ.

Ἐν Γερμανίᾳ αἱ συγγραφεῖς γυναῖκες δὲν εἶναι οὔτε τοσοῦτον πολυάριθμοι ὅσον ἐν Ἀγγλίᾳ, οὔτε τοσοῦτον ἄξιαι λόγου, ὅσον ἐν Γαλλίᾳ. Οὐχ'ἧττον καὶ πολὺ ἀναγινώσκονται καὶ πολὺ θαυμάζονται. Ἐκπροσωποῦσαι γενικάς τινας ῥοπὰς τῶν συμπολιτίδων αὐτῶν καὶ ἀσκήσασαι οὐ μικρὰν ἀληθῶς ἐπιρροὴν ἐν τῇ χώρᾳ, εἶναι ἄξιαι μελέτης τοσούτῳ μᾶλλον ὅσον ἐν τοῖς ἔργοις αὐτῶν δύναταί τις νὰ ἀναλέξῃ αὐθεντικὰς παρατηρήσεις ἐπί τινων ἠθῶν τοῦ πέραν τοῦ Ῥήνου γυναικείου τούτου κόσμου. Ἐν Γερμανίᾳ τὸ πρόσωπον τοῦ συγγραφέως, ἀπασχολεῖ ὅσον καὶ τὰ ἔργα αὐτοῦ. Εἶνε τοῦτο διακριτικὸν γνώρισμα τοῦ γερμανικοῦ λαοῦ, καταφανέστερον ἀναδεικνύμενον παρὰ ταῖς γυναιξὶ προκειμένου τοῦ λόγου περὶ τῶν ὁμοφύλων των. Ἡ περιεργία των περιβάλλεται διὰ μυχίου τινὸς συμπαθείας, καὶ εἶναι αὐταῖς μᾶλλον εὐάρεστον νὰ γνωρίσωσι τὴν γυναῖκα ἢ τὴν συγγραφέα. Ὁ βίος αὐτῶν κινεῖ πλειότερον τὸ ἐνδιαφέρον ἢ τὰ μυθιστορήματά των, ἅτινα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἶναι ὠχρὰ ἀντανάκλασις τῆς ἰδίας αὐτῶν ὑπάρξεως. Ἡ γυνή, διὰ τῆς φήμης τοῦ πνεύματος, τῶν σχέσεων, τῶν ἰδιοτήτων τῆς καρδίας, τῆς λάμψεως καὶ τοῦ ἰδιορρύθμου τοῦ βίου αὐτῆς, πολὺ ἐπέδρασεν ἐπὶ τὸν γοητευτικὸν τίτλον τῆς συγγραφέως. Ἐκ τούτου, ἡ εὐμενὴς ὑποδοχὴ πλείστων συλλογῶν ἐπιστολῶν, ἀπομνημονευμάτων καὶ βιογραφιῶν, ὧν βρίθει ἡ Γερμανία. Ἐκ μόνης τῆς ἐπιστολογραφίας καὶ τῆς ἀποκαλύψεως ταύτης, διὰ δικαιολογουμένην βεβαίως ἀκριτομυθίαν τῶν ἑαυτῶν φίλων, γυναῖκες πολλαὶ ἐκ τῶν μάλιστα διαπρεψασῶν ἐγένοντο γνωσταί. Ἐν τῇ ἀφελῇ ταύτῃ ἐξομολογήσει τῆς καρδίας, ἔνθα ἡ ψυχὴ βεβαία περὶ τῆς καλλονῆς

της ἐμφανίζεται γυμνὴ πάσης τεχνιτῆς διακοσμήσεως, ὀλίγη φαντασία ἂν ἑνωθῇ, ἰδοὺ τὸ μυθιστόρημα οἰκοδομούμενον.

Μεταξὺ τῶν ἐν τῇ ἐπιστολογραφίᾳ διακριθεισῶν ἡ Ῥαχὴλ Λεβὲν πρώτη πάντων διέπρεψε. Γενναία καὶ εὐγενὴς κόρη, πολλὰ ὑποστᾶσα, ὅπως γίνῃ ἡ παρήγορος τῶν δυστυχῶν, ὑπῆρξεν ἡ ἔμπιστος φίλη πασῶν τῶν ἐξοχοτήτων τῆς ἐποχῆς. Ὁ Οὐμβόλδος ἦτο φίλος της, καὶ ὁ Gantz τῇ ἔγραφεν «εἶσαι ἡ πρώτη τῶν ἐπὶ γῆς ὄντων». Ἡ Ῥαχὴλ εὑροῦσα τὸν ἔρωτα καὶ τὴν εὐτυχίαν ἐν ὥρᾳ, καθ' ἣν ἄλλαι φοβοῦνται ὅτι διὰ παντὸς τὴν ἀπώλεσαν, εἶναι ἡ Βεττίνη τοῦ Σαίξπηρ, λατρεύουσα τὸν Ὀλύμπιον Göthe ὡς θεὸν ἐνσώματον, ὅπερ ποσῶς δὲν τὸν δυσηρέστει Μετ' αὐτὴν ἀναφαίνονται θεότητες δευτέρας τάξεως ἁπλαῖ ἡρωΐδες Ἡ Charlotte Stieglitz, ἥτις νυμφευθεῖσα πεφυσημένον τινὰ ποιητὴν καὶ εὑροῦσα φρούδας τὰς περὶ δόξης ἐλπίδας της, φονεύει ἑαυτὴν ὅπως ἐξεγείρῃ διὰ μεγάλου τινὸς συμβεβηκότος τὴν ναρκωμένην φαντασίαν του· ἡ Ἰωάννα Κίνκελ, ἥτις ὡσαύτως ἐρᾶται θεολόγου τινὸς καὶ ἀνακαλύπτουσα ἐν αὐτῷ ἀξίαν τὸν καθιστᾷ συγγραφέα τὸ πρῶτον, εἶτα αὐτοκτονεῖ, καθ' ἣν στιγμὴν εἶχον ἐξασφαλίσει τὸ μέλλον συγγράφοντες ἀπὸ κοινοῦ, μετὰ τὴν ἐκ τῶν φυλακῶν ἀπόδρασίν του, εἰς ἃς εἶχε ῥιφθῇ ἕνεκα συνωμοσίας· καὶ πλεῖσται ἄλλαι παραδοξότεραι τούτων, ἃς συντομίας χάριν παραλείπομεν, ἀλλ' εὑρισκόμενοι ἐν Γερμανίᾳ ἔνθα ἡ σοφία παντοῦ ἀρέσκεται ν' ἀναμίγνυται, ἀναφέρομεν καὶ τὸν καθηγητὴν Creuzer, τὸν τρὶς σοφὸν συγγραφέα τῆς Συμβολικῆς, ὅστις ὠθεῖ τὴν πτωχὴν καὶ μελαγχολικὴν ποιήτριαν Gunderode νὰ πλείξῃ ἑαυτὴν δι' ἐγχειριδίου ἐν στιγμῇ ἀπελπισίας, καὶ νὰ ῥιφθῇ εἶτα εἰς τὸ ῥεῦμα τοῦ ποταμοῦ, ὡς ἄλλη Ὀφελία.

Τοιοῦτος ὁ παράδοξος κόσμος, ὁ κατοπτριζόμενος πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τῶν Γερμανίδων. Εἰσχωρῶν τις ἐν μέσῳ αὐτοῦ, ὅπως σπουδάσῃ τὴν φύσιν τῶν γυναικῶν τούτων καὶ τὸν λόγον τῶν ἐπιτυχιῶν των, δύο συγγραφεῖς λίαν διαφερούσας πρὸς ἀλλήλας συναντᾷ τὸ πρῶτον προσβαλλούσας τὴν προσοχήν. Τὴν ἐξ ἀριστοκρατικῶν ἕλκουσαν τὸ γένος κόμησσαν Χὰν-Χαν καὶ τὴν ἐκ τῆς τάξεως τοῦ λαοῦ Ἰουδαίαν Λεβάλδ. Αἱ πλάναι τῆς φαντασίας

τῆς μιᾶς καὶ ἡ λίαν αὐστηρὰ λογικὴ τῆς ἑτέρας, δὲν ἤθελον ἴσως, συμφωνήσει πρὸς τὰς ἐμπνεύσεις καὶ τὰς μετριοφρονεστέρας κρίσεις μεγάλου ἀριθμοῦ ἀναγνωστριῶν, πλὴν παρὰ τὰ ἔργα ταῦτα, ὧν ἡ λάμψις πτοεῖ βεβαίως τὰς δειλὰς ψυχάς, ἀνθεῖ φιλολογία πλήρης αἰσθήματος, ἀρετῆς καὶ ποιήσεως μυροβόλου, ἧς τὸ λεπτὸν ἄρωμα δὲν δύναται νὰ ταράξῃ τὰς νεαρὰς κεφαλάς. Ἐν τῇ γερμανικῇ μυθιστοριογραφίᾳ ὑπάρχουσι βιβλία δι' ἐκείνας, αἵτινες ἀνακεχωρηκυῖαι παρὰ τὴν οἰκιακὴν ἑστίαν, οὐδεμίαν ἀναμένουσαι ἐπιείκειαν παρὰ τοῦ κόσμου, θέλουσιν ἐν τερπνῇ ἀναγνώσει νὰ εὑρίσκωσι τὴν κεκοσμημένην εἰκόνα τῶν ὀνειροπωλήσεών των.

Ἡ μικρὰ χώρα τοῦ Mecklembourg ἐκυμαίνετο ἔτι ἐν πλήρει φεουδαλικῷ ῥεύματι, ὅτε ἡ Ἴδα Χὰν ἐγεννήθη τῇ 22 Ἰουνίου τοῦ 1805 ἐν Tressow. Ὁ πατὴρ αὐτῆς κόμης Φρεδερῖκος Χάν, τῇ ἐκληροδότησε τὰς ῥωμαντικὰς αὐτοῦ κλίσεις, τὸ ἀνυπόμονον καὶ τὸ ἀνεξάρτητον τοῦ χαρακτῆρος. Τυχοῦσα ἀνατροφῆς παρημελημένης, ἕνεκα τοῦ ἰδιορρύθμου βίου τοῦ πατρός, ὅστις συνεπήγαγε τὴν ἀπομάκρυνσιν τῆς μητρὸς αὐτῆς, καλλίστης καὶ φιλησύχου γυναικός, ἔφθασεν εἰς τὸ εἰκοστὸν πρῶτον τῆς ἡλικίας της ἔτος, φέρουσα ὡς μόνα συστατικά, πνεῦμα ζωηρὸν καὶ χαρακτῆρα ἀνυπότακτον. Εὐχάριστος τὴν μορφὴν χωρὶς νὰ ἦνε ἐντελῶς ὡραία, ἦτο μᾶλλον ἀξιαγάπητος, ὅτε καλῶς ἐγνώριζέ της αὐτήν. Ἡ οἰκογένειά της νομίζουσα ὅτι ἐξασφαλίζει τὴν εὐτυχίαν αὐτῆς, τὴν ἐνύμφευσε μεθ' ἑνὸς ἐξαδέλφου της, ἀλλ' ἡ ἕνωσις αὕτη ὅλως ἀναρμοδία δὲν ἔμελλε νὰ εἶνε διαρκής, τῷ 1829 τρία ἔτη μετὰ τὸν γάμον ἡ κόμησσα ἦτο ἐλευθέρα.

Νέα ζωὴ τότε ἤρξατο δι' αὐτὴν ἀνεξάρτητος, ἀεικίνητος, ζωηρά, ποικίλη, οἷα ἥρμοζε τῇ ἀνησύχῳ ψυχῇ τῆς νεαρᾶς ποιητρίας. Ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἀριστοκρατικοῦ κύκλου ἐν ᾧ ἔζη, καταφυγοῦσα παρὰ τῇ μητρί, διέλαμψε παραχρῆμα καὶ ἐτελειοποίησε τὴν ἑαυτῆς μόρφωσιν. Ὑπὸ τῆς διαπύρου δὲ αὐτῆς ἐνεργητικότητος παρορμωμένη ἤρξατο περιηγουμένη, ἔχουσα ὡς συνοδὸν φίλον τινά, ἐξ οὗ μόνος ὁ θάνατος ἔμελλε νὰ τὴν διαχωρίσῃ. Ὁ Βαρὼν Fréderick de Brystam εὐγενὴς καὶ τρυφερὸς συνάμα ἥνονε

τὸν ἄνδρα τοῦ νεωτέρου πολιτισμοῦ πρὸς τὸν ἐνθουσιώδη ἱππότην τῶν μεσαιωνικῶν χρόνων. Αἱ σχέσεις αὐτῶν πολλάκις ἐπεκρίθησαν, καὶ οὐδεὶς ἤθελε νὰ δώσῃ μεγάλην πίστιν εἰς τὰ ὑπὸ τῆς κ. Χὰν ἀλληγορικῶς καὶ μεθ' ὑπαινιγμοῦ περὶ τούτων λεγόμενα ἐν τοῖς ἔργοις αὐτῆς· ἀλλὰ πᾶν ὅ,τι διὰ χρωμάτων τοσοῦτον ὀλίγων πραγματικῶν ἐζωγραφεῖτο ἦτο ἀληθές. Ὁ βαρὼν ὑπεσχέθη τὴν συγκινοῦσαν καὶ ἀφιλοκερδῆ ἀγάπην τῶν ἡρωΐδων τῆς κ. Χὰν καὶ ἐτήρησε τὴν ὑπόσχεσίν του ταύτην, διατηρήσας μέχρι τέλους τὸν θρησκευτικὸν ἐκεῖνον ἐνθουσιασμόν, τὸν ἀρεστὸν εἰς τὴν δεσποτικὴν συγγραφέα.

Τὰ πρῶτα ποιήματα τῆς κομήσσης χρονολογοῦνται ἔκτοτε. Συγκεχυμένος τις ἐνθουσιασμὸς εἶνε ὁ ἐπικρατῶν τόνος ἐν τοῖς δοκιμίοις τούτοις ἐκδοθεῖσι βραδύτερον. Ἡ κ. Χὰν δὲν εἶχεν ἔτι λάβει τὴν δόνησιν ἐκείνην τῆς ψυχῆς, ἥτις ἔμελλε νὰ ὁρίσῃ τὴν διεύθυνσιν τοῦ πνεύματος αὐτῆς κατὰ τὴν πρώτην περίοδον τῆς ὑπάρξεώς της.

Ἡ μετάβασις ἐνταῦθα θὰ ἦτο δυσχερὴς ἄνευ νεωτάτης τινὸς βιογραφίας τῆς διασήμου μυθιστοριογράφου βοηθούσης ἡμᾶς. «Ὁ φοῖνιξ οὗτος τῆς εὐτυχίας, λέγει φίλη τις θαυμαστὴς τῆς κομήσσης, διήρκει πρὸ πέντε ἐτῶν περίπου· σεβομένη καὶ ἀγαπωμένη ὑπὸ τοῦ Brystam, ὡς ὀλίγα τοῦ φύλου αὐτῆς πρόσωπα ἠγαπήθησαν καὶ ἐσεβάσθησαν, ἡ κόμησσα διέβλεπεν ἤδη τὰς χρυσᾶς πτέρυγας τῆς ἐλπίδος νὰ ἁπλοῦνται ἐπὶ τῆς κατοχῆς εὐτυχίας ἀσφαλοῦς ἐν γαληνίῳ καὶ εὐδαίμονι ἑνώσει, ὅτε αἴφνης ἐφάνη ἐν τῷ ὁρίζοντί της μορφὴ τοσοῦτο μεγάλη καὶ ἰσχυρά, ὥστε ὁ οὐρανός της, ἔστω καὶ πρὸς στιγμήν, ἔμελλε νὰ ταραχθῇ. Ἀρκεῖ τις νὰ ὀνομάσῃ ἐκεῖνον, ὃν διαφλεγὴς ἔρως εἵλκυσε πρὸς τὴν κόμησσαν, ὅπως ἐννοήσῃ πόσον ἀκατανίκητος ὑπῆρξεν ἡ δύναμις ἡ ὠθήσασα πρὸς ἀλλήλας τὰς μεγάλας ταύτας καρδίας, ἵνα τὰς διαχωρήσῃ πάλιν μετὰ τῆς αὐτῆς ἰσχύος. Ὠνομάζετο Ἐῤῥῖκος Σίμων.»

Τὸ ὄνομα τοῦ Ἐῤῥίκου Σίμωνος δὲν θὰ ἤρκει διὰ τοὺς ξένους ἀναγνώστας ἄνευ ὀλίγων λέξεων περὶ τοῦ προσώπου αὐτοῦ. Ἡ βραχεῖα αὐτοῦ ὕπαρξις, περιωρισμένη μέχρι τοῦ 1848 εἰς οἰκονομο-

λογικὰς ἐργασίας, φωτισθεῖσα τότε δι' αἰφνηδίας λάμψεως, ἀμαυρωθεῖσα κατόπιν διὰ τῆς ἐξορίας καὶ κοπεῖσα τέλος προώρως διὰ τοῦ θανάτου, ἀφῆκε βαθέα ἴχνη ἐπὶ τῇ μνήμῃ τῶν δημοκρατικῶν γερμανῶν. Ποιητική δέ τις αἴγλη περιβάλλει τὰς ἀναμνήσεις ταύτας. Ὁ Σίμων ἔσχε τὸ σπάνιον πλεονέκτημα νὰ καταταράξῃ συγχρόνως τὴν καρδίαν δύο τῶν ἐξοχωτέρων γυναικῶν τοῦ τόπου του, δὲν ἀνεμίχθη ὀλιγώτερον ἐν τῇ ὑπάρξει τῆς κ. Χὰν ἢ ὅσον ἐν τῇ τῆς κ. Λεβάλδ. Ἀναφαίνεται ἡμῖν ὡς ῥωμαντικός τις Γιρονδῖνος ἐμφορούμενος τοῦ πνεύματος τόσον τοῦ λόρδου Βύρωνος, ὅσον καὶ τοῦ Πλουτάρχου. Ὑπὸ ψυχρὸν ἐξωτερικὸν ὁ Σίμων ἔκρυπτε ψυχὴν διάπυρον· ἐσυνήθιζε δὲ νὰ λέγῃ· «Ἂν ἡ ὁδὸς τῆς ἀληθείας ὀφείλῃ νὰ διέλθῃ διὰ τῆς καρδίας μου, ἂς κατακερματισθῇ ἡ καρδία αὕτη». Μονομαχία τις, ἐν ᾗ ἔσχε τὸ ἀτύχημα νὰ φονεύσῃ τὸν ἀντίπαλόν του, ἔρριψεν ἐν τῇ καρδίᾳ του χροιὰν μελαγχολίας, ἥτις οὐδέποτε τὸν ἐγκατέλιπεν. Ἔφερεν οὕτως ἐνδομύχως τὸ σκοτεινὸν καὶ ἀπαίσιον προσωπεῖον ἐκεῖνο, ὅπερ ἦτο μία τῶν ἐπιζητουμένων χαρίτων τῆς ἐποχῆς. Ἡ κ. Χὰν ἐλθοῦσα παρὰ τῇ μητρί της συνήντησεν αὐτῷ ἐν Greifswald ἄγοντι τὸ τριακοστὸν ἔτος, αὐτὴν τὴν ἡλικίαν τῆς κομήσσης.

Εὑρεθέντες πολλάκις εἰς τὸ αὐτὸ μέρος ᾐσθάνθησαν ἀμφότεροι ἀμοιβαῖον αἴσθημα θαυμασμοῦ καὶ ἐνθουσιασμοῦ, εἰς ὃ τὸ πάθος δὲν ἐβράδυνε ν' ἀκολουθήσῃ. «Δι' ἔλεος, ἔγραφε τῇ κομήσσῃ, μὴ ἔσο τοσοῦτον ἀξιαγάπητος, τοῦτο ὑπερβαίνει πᾶν ὅριον συγγνώμης, καὶ ἡμέραν τινὰ θέλεις δώσει αὐστηρὸν λόγον.» Παρομοιάζει αὐτὴν πρὸς τὸν φοίνικα, «πρὸς τὸν φοίνικα ἀπήντα ἐκείνη, ὅστις ἤθελε νὰ προσεγγίσῃ τὸν οὐρανὸν καὶ ἔμενε μαραινόμενος ἐν τῇ ἐρημίᾳ.—Εἰξεύρω καλῶς τῷ προσέθετεν ὅτι ὑπάρχουσι πλῆθος γυναικῶν ὡραιοτέρων ἐμοῦ, δεξιωτέρων καὶ ἀγαθοτέρων ἴσως, ἀλλ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν καρδίαν καὶ τὴν φαντασίαν μάτην ζητῶ τὴν ὁμοίαν μου. Ὁμιλῶ μετὰ τοσαύτης εἰλικρινείας, διότι δὲν ἔπλασα ἐγὼ ἐμαυτήν, ἀλλ' ἐγεννήθην τοιαύτη.» Ἡ κυρία αὕτη φαίνεται παρεδέχετο ὅτι ἡ μετριοφροσύνη εἶνε ἴδιον χυδαίων ψυχῶν μόνον. Ὁ χαρακτὴρ οὗτος ἀπαντᾶται συνεχῶς εἰς τὰς τοιούτου εἴδους

γυναῖκας. Ἡ Ῥαχήλ, ἔλεγεν· «εἶμαι τοσοῦτον μοναδική ὅσον τὰ μέγιστα ἀνθρώπινα φαινόμενα.»

Ἡ κόμησσα καὶ ὁ Σίμων, ἠγαπῶντο καθ'ὃν τρόπον ἐννόουν τὸ αἴσθημα, ἡ καρδία μικρὸν μέρος ἐλάμβανεν εἰς τοῦτο, δι' ὃ ἅπαν τὸ μέγα τοῦτο οἰκοδόμημα τῶν ὑπερβολῶν ἔμελλε νὰ κατακρημνισθῇ ὑπὸ τὸ πρῶτον κτύπημα τῆς ὑπερηφανείας. Ὁ Ἐρβῖκος προσήνεγκε τὴν χεῖρά του τῇ κομήσσῃ, ἀλλ' ἐπειδὴ ἦτο δημοκρατικός, ἐκείνη δὲ προκατειλημμένη ὑπὲρ τῆς εὐγενείας της, τὴν ἀπέκρουσε καὶ οὕτως ἐχωρίσθησαν, πληγέντες βαθέως ἀμφότεροι.

Ἡ πάλη τῆς κομήσσης ὑπῆρξε σκληρά,ἐὰν κρίνῃ τις ἐκ τῶν ἰχνῶν, ἅτινα ἀφῆκεν ἐν τῇ ζωῇ της. Καταφυγοῦσα καὶ πάλιν πρὸς τὸν λησμονηθέντα φίλον, εὗρεν αὐτὸν πάντοτε ἕτοιμον νὰ τὴν παρηγορήσῃ καὶ τὴν ὑποστηρίξῃ. Ἀσθενήσασα ἐπικινδύνως ἐπὶ πέντε μῆνας, ἔτυχε παρ' αὐτοῦ διαφερούσης περιποιήσεως,καὶ μοναδικῆς ἀφοσιώσεως· εἶτα ἤρξαντο ταξειδεύοντες, ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἤρκει νὰ φέρῃ τὴν λήθην. Τῇ ἐχρειάζετο τροφὴ διὰ τὴν φιλοδοξίαν, ἥτις ἀείποτε ἐτάραττε τὴν κεφαλήν της, καὶ ἡ δόξα τὴν προσείλκυσεν. Ἀφοῦ δὲ ἅπαξ ἤρχισε νὰ συγγράφῃ δὲν ἐσταμάτησε πλέον. Περιέγραψεν ἑαυτὴν ὑπὸ μυρίας μορφὰς καὶ μετέπλασε τὴν ἰδίαν της ὕπαρξιν καταστᾶσα τὸ κέντρον ἁπάντων τῶν μυθιστορημάτων της. Αἱ ἀντιφάσεις της δὲν τὴν παρηνόχλουν ποσῶς. Ἀριστοκρατικὴ τὴν ψυχήν, ἀλλ' ὑπὲρ πάντα ἄλλον παθοῦσα ἐκ τῶν προλήψεων τῆς τάξεώς της, ἐδημιούργησε κοινωνίαν ἰδίαν, ὑψηλόφρονα καὶ ἐλευθεριάζουσαν συγχρόνως, ἐν ᾗ ἡ λάμψις τῶν παθῶν δικαιοῖ τὰς πλάνας καὶ ἡ εὐγένεια νομοθετεῖ κατὰ βούλησιν. «Ζητῶ τὴν διάκρισιν, ἔγραφε τῷ βαρῶνι Sternberg, οὐχὶ ἐν τῇ συμπεριφορᾷ καὶ τῇ ἐκπληρώσει τῶν κανόνων ἀλλ' ἐν τῇ ἀνεξαρτησίᾳ,ἐν τῇ πάλῃ κατὰ τῶν κατωτέρων στρωμάτων τῆς κοινωνίας, ἅτινα θέλουσι νὰ ὑπερπηδήσωσι τὰ ἐσκαμμένα καὶ λάβωσι προνόμια εἰς ἡμᾶς μόνον ἀνήκοντα.»

Ἴδωμεν διὰ ποίων χρωμάτων ζωγραφεῖ τοὺς ἥρωας αὐτῆς. Ἡ Φαουστίνη, ἥτις ὀφείλει τὴν ὀνομασίαν της εἰς τὴν λατρείαν, ἣν ὁ πατήρ της εἶχε πρὸς τὸν Φάουστ τοῦ Göthe, εἶνε ἴσως τὸ πε-

ριεργότερον καὶ ἓν τῶν ἐπιφανεστάτων αὐτῆς συγγραμμάτων.

Ἡ Φαουστίνη ἀνατρέφεται ἐν τῷ μοναστηρίῳ καὶ εἶτα περιθάλπεται ὑπὸ φιλαρέσκου τινος θείας, ἥτις τὴν νυμφεύει μετά τινος ἀξιωματικοῦ τοῦ κόμητος Obernau. Οὗτος δὲν ἠγαπήθη, διότι οὐδὲν εἶχεν τὸ ἀξιαγάπητον, ἦτο βάρβαρος, ἐκείνη ῥωμαντική. Σχετισθεῖσα μικρὸν μετὰ τὸν γάμον της μετὰ τοῦ βαρῶνος Andleau, τοῦ τελειοτάτου τῶν ἀνδρῶν, ἀγαπᾶται παρ' αὐτοῦ. Ἡμέραν τινά, καθ' ἣν ὁ βαρὼν ἐκμυστηρεύεται τὸν εὐσεβῆ αὐτοῦ ἐνθουσιασμὸν τῇ κομήσσῃ, εἰσέρχεται ὁ σύζυγος αὐτῆς αἰφνηδίως, ὀργίζεται, κτυπᾶται μετὰ τοῦ ἀντιζήλου του καὶ πληγόνει αὐτὸν θανασίμως. Ἡ Φαουστίνη τὸν ἀκολουθεῖ, τὸν περιποιεῖται, ὁ δὲ ἔρως τὸν θεραπεύει. Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ Obernau ἀποθνήσκει. Ἰδοὺ ἡ ἡμετέρα ἡρωῒς ἐλευθέρα, καθ' ὃν τρόπον δὲ ἀγαπᾷ καὶ ἐπιδεικνύει τὴν σταθερότητά της, φαίνεται ὅτι εἰς τὴν συγγραφέα οὐδὲν πλέον ἐναπολείπεται, ἢ νὰ ὁδηγήσῃ αὐτοὺς εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ τὸ μυθιστόρημα νὰ λάβῃ πέρας. Παντελῶς, μόλις ἄρχεται. Ἡ Φαουστίνη ἀποτροπιάζεται τὸν γάμον, θέλει τὴν εὐτυχίαν ἄνευ ἁλύσεων, δι' ὃ ἀρνεῖται τὴν προσφερομένην χεῖρα τοῦ Andleau, ἀλλ' οὐχὶ καὶ τὸν ἔρωτα. Διέρχεται οὕτω τὴν ζωὴν ὡς οὐράνιον φαινόμενον, ἀδιάφορος πρὸς τὴν δόξαν, ἥτις τὴν περιβάλλει καὶ τὰ θυμιάματα, ἅτινα τῇ προσφέρονται. Ἐπιτρέπει νὰ τὴν λατρεύωσι, ἀλλὰ τοῦτο καὶ μόνον· ἡ διάπυρος αὐτῆς φύσις τὴν μετάγει πέραν τῶν γηΐνων παθῶν. Ὁ Andleau προσπαθεῖ πάντοτε νὰ κατευνάζῃ τὴν φωτοβόλον ὕπαρξιν τῆς ἡρωΐδος, ἥτις καθιστᾷ μὲν αὐτὴν ὡραίαν, ἀλλὰ καὶ προξενοῦσαν τρόμον. Φροντὶς ματαία, προσθέτει ἡ συγγραφεύς, ἡ Φαουστίνη ἠγάπα νὰ λέγῃ «Ὁ οὐρανὸς καὶ ἐγὼ ὀφείλομεν νὰ ἔχωμεν θυέλλας, εἶνε τοῦτο τῆς φύσεως ἡμῶν ἴδιον καὶ οἱ ἄνθρωποι παρενοχλοῦσιν ἡμᾶς διὰ τῶν κεραυναγωγῶν των.»

Ἡ διήγησις ἀκολουθεῖ οὕτω τὴν πορείαν της ἐν μέσῳ λεπτολόγων συζητήσεων ἐπὶ τῆς καλλονῆς, τῆς μεγαλοφυΐας, τῆς τέχνης, τῆς ἀριστοκρατίας, τοῦ ἔρωτος πρὸ παντός, ἀλλὰ πρέπει νὰ φθάσωμεν εἰς συμπέρασμά τι. Ἡ Φαουστίνη συναντᾷ εἰς Δρέσδην τὸν κόμητα Μάριον, ἄνδρα ἔχοντα πᾶν ὅ,τι ἀκριβῶς

ἔλειπεν ἐκ τοῦ ἠρέμου χαρακτῆρος τοῦ Andleau, τὸ πάθος, τὴν ἕλξιν, τὴν ἐνεργητικότητα, τὴν ἀγαπᾷ, καὶ τῇ ὁμολογεῖ τοῦτο, ἐκείνη δὲ θαμβωθεῖσα πρὸς στιγμὴν ὑπὸ τῆς φλογὸς ταύτης πιστεύει ὅτι εὗρεν τέλος τὴν ματαίως ζητουμένην εὐδαιμονίαν. «Εἶχες δίκαιον, γράφει τῷ Andleau, ἀναχωρῶν νὰ μοὶ εἴπῃς «θὰ με λησμονήσῃς» σὲ ἐλησμόνησα· δὲν ὀφείλομεν πλέον νὰ ἐπανίδωμεν ἀλλήλους.» Νυμφευθεῖσα τὸν Μάριον ἄνευ ἐλέγχου τοῦ συνειδότος, εἶνε εὐτυχὴς καὶ ἐπανακάμπτει μετ' αὐτοῦ εἰς Ἰταλίαν, ἀλλ' ἐκεῖ ἀπαντᾷ τὸν Anldeau ἑτοιμοθανῆ, δέχεται τὴν τελευταίαν αὐτοῦ πνοήν, καὶ μὴ ἀναμένουσα πλέον γαλήνην ἐν τῷ κόσμῳ ἐγκαταλείπει αὐτὸν καὶ κλείεται ἐν μοναστηρίῳ.

Τοιοῦτος ὁ μῦθος τοῦ ἰδιορρύθμου μυθιστορήματος. Ὁ ἀναγνώστης δυσκόλως δύναται νὰ μορφώσῃ ἰδέαν καὶ νὰ ἐννοήσῃ τὴν παράδοξον καὶ πλάνητα ψυχὴν ταύτην τῆς ἡρωΐδος. Ἡ Φαουστίνη δὲν εἶνε οὔτε ἡ μελαγχολία τοῦ Βερτέρου, οὔτε ἡ ἀπογοήτευσις τοῦ Ῥενέ, οὔτε ἡ στυγνὴ ἀπελπισία τῆς Λελίας θρηνούσης τὰ σβεσθέντα αὐτῆς πάθη καὶ τὰς δραπέτιδας χιμαίρας της, τῆς Λελίας ποθούσης τὸ ἄπειρον· ἐκ τῶν μεγάλων τούτων οἰμογῶν, ἡ Φαουστίνη δὲν ἀντελείφθη ἢ ἠχώ τινὰ μεμακρυσμένην καὶ δυσδιάκριτον· τίς εἶνε λοιπόν; Ἡ συγγραφεὺς λέγει τοῦτο ἐν τῷ προλόγῳ τῆς τρίτης αὐτῆς ἐκδόσεως. «Ἡ Φαουστίνη ἔχει τὸ στέμμα τῆς καλλονῆς, τῆς μεγαλοφυΐας, τῆς χάριτος καὶ εἶνε βασίλισσα διὰ τῆς ἰσχύος της ταύτης ἐπὶ τῶν καρδιῶν· ζητεῖ τὴν εὐτυχίαν αἰώνιον, ἀνεξάντλητον, ἀσφαλῆ καὶ ὅπως τὴν ἀποκτήσῃ ἐγκαταλείπει καὶ θυσιάζει τὰ πάντα. . . τέλος κατακαίεται διὰ τοῦ πυρός, δι' οὗ τοὺς ἄλλους κατέκαυσε.»

Μετὰ τὴν Φαουστίνην τὸν ὑπέρτατον τοῦτον ἐγωϊσμὸν ἔγραψε τὴν Σιβύλλην, τὴν ἔχουσαν ψυχὴν μεγάλην μέν, ἀλλὰ κενήν, εἶτα πλεῖστα ἄλλα, ἐν οἷς παντοῦ ἀναφαίνεται ἡ αὐτὴ νοσηρὰ ταραχὴ ψυχῆς ἐγωϊστικῆς, ἥτις εὑρίσκει τὸν κόσμον κενόν, διότι δὲν βλέπει ἢ αὐτὴν καὶ μόνην ἐν τῷ μέσῳ αὐτοῦ· πτωχὴ σφαίρα πεπληρωμένη ἀέρος, ἣν πᾶσα πνοὴ περιστρέφει καὶ ἥτις φαντάζεται ἑαυτὴν μετέωρον πλανώμενον μεταξὺ τῶν οὐρανίων σωμάτων. Ἐν τῇ διηγήσει, τὸ ὕφος εἶνε πάντοτε τὸ αὐτό, μακρολόγον

καὶ ἐπιτετηδευμένον, ἀλλὰ πλῆρες λάμψεως, πολλάκις δὲ καὶ θερμότητος, εὔστοχοι παρατηρήσεις δὲν ἐλλείπουσι, τὸ πᾶν δὲ ἐκφράζεται διὰ λεκτικοῦ κεκοσμημένου διὰ φυσικῆς χάριτος. Ἡ ἀνάμνησις τοῦ Σίμωνος πλανᾶται ἐπὶ πάντων τῶν μυθιστορημάτων διαφωτίζουσα αὐτά, ὑπάρχουσι μέρη ὁλόκληρα, καὶ ταῦτα δὲν εἶνε τὰ ἧττον εὔγλωττα, ἅτινα εἶνε ἀποσπάσματα τῶν ἐπιστολῶν αὐτῶν· «Ἐὰν εὕρισκον ἄλλο τι ἱκανὸν νὰ πληρώσῃ τὸ κενὸν τῆς ὑπάρξεώς μου, οὐδέποτε ἤθελον γράψει» λέγει, καὶ τοῦτο τὴν δικαιεῖ προσθέτουσαν «οὐδένα συγγραφέα εὐχαριστοῦμαι νὰ ἀναγινώσκω πλειότερον ἐμαυτῆς.»

Ἡ εὐτυχὴς ὑποδοχή, ἧς ἔτυχον τὰ ἔργα της, κατὰ πολὺ συμβάλλεται βεβαίως εἰς τὴν εὐχαρίστησιν ταύτην, διότι αἱ ὑψηλοφρονοῦσαι καὶ σκληραὶ αὗται ψυχαὶ δὲν ἀπαξιοῦν νὰ ἐμπιστεύωνται τοὺς ἐνδομύχους αὐτῶν πόνους πρὸς τὸν ὄχλον ἐκεῖνον, ὃν περιφρονοῦσιν, ἀλλὰ τοῦ ὁποίου ὁ γενικὸς θαυμασμός, ἀποβαίνει κατὰ μονάδα δι' αὐτὰς πάθος ἐπικρατοῦν παντὸς ἄλλου.

Ἡ κ. Χὰν εὗρε θαυμαστὰς ἐν πάσαις ταῖς τάξεσι, θερμοτάτας δὲ ἀναγνωστρίας παρ' ἐκείνας, ἃς ὁ γάμος κακῶς ἐξυπηρέτησε καὶ κακῶς ἐννοούμενον αἴσθημα ἐξετροχίασε τῆς εὐθείας ὁδοῦ. Τὰ θύματα ταῦτα παρηγοροῦντο ἀνευρίσκοντα ἐν τοῖς ἔργοις τῆς κ. Χὰν τὰς ἰδίας αὐτῶν ἀλγηδόνας καὶ τὰ ἴδια ὀνειροπωλήματα παραμορφούμενα ὑπὸ ψευδοῦς λάμψεως μεγαλείου.

Τῷ 1845 ἡ κόμησσα ὥρισε τὴν διαμονὴν αὐτῆς ἐν Δρέσδῃ, ὁ πιστὸς αὐτῆς σύντροφος ὑπερέχων αὐτὴν κατὰ δέκα ἔτη τὴν ἡλικίαν ἤρχησεν ἀπαυδῶν, καὶ ἐπεθύμει τὴν ἀνάπαυσιν. Ἡ ἐποχὴ αὕτη ὑπῆρξεν ἡ λαμπροτέρα τῆς ζωῆς της. Περικυκλουμένη ὑπὸ θαυμαστῶν καὶ λατρευτῶν ἡ ὑπερηφάνειά της ἱκανοποιεῖτο. Ἀκριβῶς διότι ἐν Γερμανίᾳ αἱ γυναῖκες συνήθως εἶναι μετριόφρονες καὶ περιωρισμέναι, αἱ ἐξερχόμεναι τοῦ κοινοῦ θεωροῦσιν ἑαυτὰς ἀλλοίας φύσεως καὶ γαυριῶσιν ὡς θεότητες. Τὸ λυπηρὸν δὲ εἶναι ὅτι ἐπιβαλλόμεναι οὕτω διὰ τῆς Ὀλυμπίας αὐτῶν συμπεριφορᾶς, ἀπατῶσαι ἑαυτὰς ἀπατῶσι καὶ τοὺς ἄλλους. «Ἡ συμπάθεια, ἣν μοὶ ἐπιδεικνύουσιν ἔλεγε μὲ εὐχαριστεῖ, ἀλλὰ ποσῶς δὲν εἶναι ἀναγκαία διὰ τὴν εὐτυχίαν μου· ἐὰν ὁ κόσμος ἀπομακρυνθῇ ἐμοῦ,

ἡ στέρησις θὰ εἶναι δι' αὐτόν, οὐχὶ δι' ἐμέ». Μετὰ τοιούτων αἰσθημάτων καὶ σκέψεων βαδίζουσα ἔφθασε μέχρι τοῦ 1848. Ἡ πρόοδος, ἣν ἐλάμβανεν ἡ δημοκρατία τὴν ἠρέθιζεν ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε ἔπαυσε τὴν μετὰ τοῦ βαρώνου ἀλληλογραφίαν αὐτῆς λέγουσα «αἱ ἐπερχόμεναι γενεαὶ δὲν πρέπει οὐδὲν περὶ ἡμῶν νὰ μάθωσι, διότι δὲν ἤθελον μᾶς ἐννοήσει».Νέα δοκιμασία ἐν τούτοις ἀνέμενεν αὐτήν. Μεταβᾶσα εἰς Βερολῖνον, ὅπως ἴδῃ θνῆσκον τὸ μονογενὲς αὐτῆς θυγάτριον λαμβάνει εἴδησιν ὅτι ὁ φίλος αὐτῆς βαρῶνος κινδυνεύει· δρομαία ἐπανακάμπτει ἐν Δρέσδῃ ἀλλ' οὐδὲν ἄλλο κατορθοῖ ἢ νὰ περιποιηθῇ αὐτὸν ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας καὶ κλείσῃ τοὺς ὀφθαλμούς του διὰ παντός.

Τὸ ὄνομά του ἐχαράχθη ἐπὶ λίθου συνοδευόμενον διὰ τῶν ἁπλῶν τούτων λέξεων· «κοιμοῦμαι, ἀλλ' ἡ καρδία μου γρηγορεῖ».

Ὁ θάνατος οὗτος ὑπῆρξε δυστύχημα ἀληθὲς διὰ τὴν κ. Χὰν καὶ ἡ ἀπελπισία, ἣν ἐδοκίμασεν ὁμιλεῖ εὐφραδέστερον ὑπὲρ αὐτῆς, ἢ πάντες ὁμοῦ οἱ λοιποὶ διθύραμβοι. Τὴν θλῖψίν της δὲν ἐσκέφθη πλέον νὰ μετατρέψῃ εἰς μυθιστόρημα, ᾐσθάνετο καλῶς ὅτι ἡ ἀμοιβὴ τοῦ κόσμου δὲν ἐξήρκει πλέον πρὸς ἐπούλωσιν τῶν πληγῶν της. Ἔστρεψε τότε τὸ βλέμμα πρὸς τὸν οὐρανόν, ἀλλὰ δὲν ἦτο ἐξ ἐκείνων, οἵτινες διὰ μιᾶς μόνης πτήσεως φθάνουσιν ἐκεῖ ἄνευ τινὸς ὑποστηρίγματος. Ὁ ἰσχυρός, πλὴν ἀφελὴς χριστιανισμὸς τοῦ Λουθήρου δὲν ἀνταπεκρίνετο εἰς τὴν φαντασίαν αὐτῆς, φιλόδοξον καὶ ἐν αὐτῇ τῇ ἀλγηδόνι. Τῇ ἐχρειάζετο ζωηρὰ λάμψις πρὸς παρηγορίαν καὶ τροφὴ διὰ τὸν νέον ἐνθουσιασμόν, οὗτινος ἐνεφορεῖτο. Τὰ μοναστήρια διεδραμάτισαν πάντοτε μέρος ἐν τοῖς μυθιστορήμασιν αὐτῆς,ὁ ἐπιβλητικὸς καθολικισμὸς τὴν προσείλκυεν, ἡ ἀρχαία ἱεραρχία τῆς ρωμαϊκῆς ἐκκλησσίας ἐκολάκευε τὰς φεουδαλικὰς αὐτῆς ἀρχαίας κλίσεις. Διενοήθη ἀμέσως νὰ δεχθῇ τὸ δόγμα καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἤρξατο μανθάνουσα τὴν λατινικήν. Ἐξομώσασα καὶ ἀναβαπτισθεῖσα διὰ τοῦ θρησκευτικοῦ ἐνθουσιασμοῦ ἐρρίφθη μεθ' ὁρμῆς ἐν τῇ νέᾳ ὁδῷ, ἀλλὰ μέχρι τέλους διέμεινεν ἡ αὐτὴ πάντοτε. Ὁ ζῆλος ὁ ἀναφλέξας αὐτὴν ὑπὲρ τῶν συμφερόντων τοῦ καθολικισμοῦ ἐκφράζεται ἀπαραλλάκτως, ὅπως καὶ τὰ ἄλλοτε συναισθήματα αὐτῆς.Ἡ θεολογία ἀντικατέ-

στησε τὸν ἔρωτα καὶ ἡ προπαγάνδα τὴν ἀρχαίαν θερμότητα τῆς χειραφετήσεως, κατὰ βάθος ὅμως διέμεινε πάντοτε τὸ αὐτὸ πνεῦμα ὑψηλόφρον καὶ δεσποτικόν, ὅπερ δὲν δύναται νὰ ἐννοήσῃ πῶς ἅπας ὁ κόσμος δὲν ἀκολουθῇ αὐτὸ κατὰ τὴν πορείαν του.

Ἐν τῇ Δοραλίᾳ ἐπανευρίσκει τις τὴν Φαουστίνην προσηλυτισθεῖσαν καὶ προσηλυτίζουσαν, ἀλλ' ἐντὸς τοῦ προδιαγεγραμμένου κύκλου της ἀπροσπελάστου ὑπεροψίας καὶ τοῦ ἐγωϊσμοῦ. Ἡ αὐταπάρνησις τῆς Δοραλίας προτιμώσης τὸ καθῆκον τῆς εὐτυχίας, καὶ ἐπανερχομένης παρὰ τῷ ἐγκαταλειφθέντι συζύγῳ, εἶναι βεβαίως εὐσεβεστέρα καὶ τὸ παράδειγμα προτιμότερον τοῦ τῆς Φαουςίνης, καὶ ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην ὑπάρχει ὄντως πρόοδος ἀλλὰ τὸ λοιπὸν μένει τὸ αὐτό. Οἱ αὐτοὶ χρωματισμοί, αἱ αὐταὶ σκηναί. Ὁ κατάλογος τῶν συγγραφῶν τῆς κ. Χὰν κατὰ τὴν τελευταίαν ταύτην περίοδον εἶνε μέγας καὶ περιλαμβάνει παντοίας φύσεως ἔργα, μυθιστορήματα, ποιήσεις, βιογραφίας, ἐξομολογήσεις κατὰ τὸν τρόπον τοῦ ἱεροῦ Αὐγουστίνου, ἀλλ' ἐν πᾶσι τούτοις βασιλεύει τὸ ἐγὼ μέχρι τῶν ποδῶν αὐτοῦ τοῦ Σωτῆρος. Τέλος βαρυνθεῖσα τὰ πάντα καὶ διορῶσα τὴν δόξαν αὐτῆς ὠχριῶσαν, ἵδρυσε παρὰ τὴν Mayene μονὴν καὶ ἐκεῖ ἀπεσύρθη ἐξακολουθοῦσα γράφουσα πάντοτε. Οὕτω διέρευσαν, ἐν μέσῳ τοῦ μοναστικοῦ σκιόφωτος αἱ τελευταῖαι ἡμέραι τῆς γυναικὸς ταύτης, ἥτις ἐπὶ τριάκοντα ἔτη ἀπησχόλησε τὴν Γερμανίαν διὰ τῶν ἔργων της καὶ τῶν ἰδίων αὐτῆς περιπετειῶν. Ἡ κ. Χὰν μὲ τὰς φεουδαλικὰς αὐτῆς ἀρχὰς καὶ τὰ ὑπεροπτικὰ αἰσθήματα, δὲν εἶνε τόσον τῆς ἡμετέρας ἐποχῆς, ἐν προγενεστέροις χρόνοις ἤθελε καλήτερον ἐννοηθῆ, ἀλλὰ διὰ τῆς ἐπιδράσεως, ἣν ἤσκησε, διὰ τὰς τάσεις, ἃς ἐξεπροσώπησε, κατέχει θέσιν διακεκριμένην ἐν τοῖς χρονικοῖς τῆς φιλολογίας τοῦ τόπου της.

Διὰ παραδόξου δὲ περιστροφῆς τῶν ἐπὶ γῆς πραγμάτων, ὅ,τι ἐκ τῆς γυναικὸς ταύτης, τῆς τοσοῦτον περιφρονούσης τὸν ὄχλον, μέλλει νὰ διαμείνῃ ἐπὶ μακρότερον χρόνον, εἶνε μικρόν τι ᾀσμάτιον ἁπλοῦν, καταστὰν δημῶδες, ὅπερ οἱ νέοι ψάλλουσι ταῖς ἑαυτῶν μνησταῖς, αἱ νεάνιδες τερετίζουσι καὶ αἱ μητέρες λικνίζουσι διὰ τούτου τὰ βρέφη των.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΖΑΠΠΑΣ

Τοῦ **ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΖΑΠΠΑ** τὸν θάνατον ἐν θλίψει ἤκουσε καὶ ἡ πρωτεύουσα τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου, καὶ τὸ μέγεθος τῆς λύπης αὐτῆς συνεμερίσθη πᾶσα καρδία Ἑλληνικὴ συναισθανθεῖσα, ὁποῖαι εἶσὶν αἱ πρὸς τὸ ἔθνος τοῦ ἀνδρὸς ὑπηρεσίαι. Περὶ τοῦ ἀνδρὸς τούτου ἀδελφοῦ ὡς γνωστὸν τοῦ ἀποθανόντος μεγάλου εὐεργέτου τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους Εὐαγγέλη Ζάππα καὶ τοῦ ζῶντος Κωνσταντίνου Ζάππα, ἱκανὰ ἔγραψαν, λεπτομερῶς τὸν βίον αὐτοῦ ἀφηγηθέντες οἱ «Σύλλογοι» τοῦ Βουκουρεστίου, ἡ μόνη ἐκδιδομένη ἐκεῖ Ἑλληνικὴ ἐφημερίς. Ἐκ τῶν σημειώσεων ἐκείνων, ἐν τῇ σειρᾷ τῶν Βιογραφιῶν τοῦ «Ἡμερολογίου» θὰ γράψωμεν λεπτομερῆ βιογραφίαν τοῦ **Α. ΖΑΠΠΑ**, ἡ μνήμη τοῦ ὁποίου ἔσεται ἀγήρως καὶ ἀθάνατον τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐν πάσῃ Ἑλληνικῇ καρδίᾳ.

Ach, wenn du würst mein eigen
Wie lieb sollt'st du mir sein!...
«Ἐὰν εἶσο ἰδικός μου πόσον θὰ μοὶ εἶσο προσφιλής.»

Ἡ κυρία Λεβὰλδ εἶνε τῶν ἡμετέρων χρόνων. Ἰουδαία τὸ γένος εἶχε μεγίστην τὴν ὁμοιότητα πρὸς τὴν ὁμόθρησκον αὐτῆς Ῥαχήλ. Πνεῦμα λαμπρὸν καὶ ἰσχυρὸν ἅμα, καρδία εἰλικρινής, αὐστηρὰ πολλάκις, γενναία, ἀγαπῶσα τὸ ἀγαθὸν καὶ πᾶν ὅ,τι ἀληθές, λέγει ἀκριβῶς τὰ διανοήματα αὐτῆς, ἄνευ περιστροφῶν, δεικνύουσα μόνον μικρὰν αὐταρέσκειαν πρὸς τοῦτο. Ἐν τῇ αὐτοβιογραφίᾳ αὐτῆς[1] τὸ κάλλιστον καὶ περιεργότερον τῶν συγγραμμάτων της δύναται νὰ ἴδῃ τις τὴν γυναῖκα καὶ τὴν συγγραφέα.

Διὰ τῆς κ. Λεβὰλδ ὁ ἀναγνώστης μεταφέρεται πολὺ μακρὰν τοῦ ἁβροῦ κόσμου τῆς κ. Χάν. Ἀνατροφή, ἰδέαι, αἰσθήματα, τὸ πᾶν εἶνε διάφορα, μεταπίπτει τις ἐν πλήρει Ἰουδαϊκῇ κοινωνίᾳ, χωρὶς ἐν τούτοις νὰ καταλίπῃ τὸ γερμανικὸν ἔδαφος. Τὸ βιβλίον τῆς αὐτοβιογραφίας αὐτῆς ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην εἶνε πολύτιμον μνημεῖον. Ἡ ἀνάγνωσις ὅμως αὐτοῦ δὲν εἶνε πάντοτε ἑλκύουσα, καὶ τὸ διαφέρον ἐξασθενεῖ πολλαχοῦ, διότι ἡ συγγραφεὺς πρὸ παντὸς θελήσασα νὰ καταστήσῃ ψυχολογικὸν τὸ ἔργον, σταματᾷ ἐπὶ παντὸς ἀντικειμένου ἐξετάζουσα αὐτό. Τὸ βιβλίον ὅπερ ἀνέγνωσεν, ὁ ἀνὴρ ὃν συνήντησεν, ἡ πολιτική, τὸ δίκαιον, αἱ κοινωνικαὶ προλήψεις, πρὸ παντὸς δὲ τὸ περὶ χειραφετήσεως τῆς γυναικὸς ζήτημα, ἐπανερχόμενον ἀδιαλείπτως ὡς ῥυθμὸς κανονικός, ὅμοιος πρὸς μονότονον ἐπῳδόν, καταλαμβάνουσι πολλὰς σελίδας. Τὰ μᾶλλον ἀσήμαντα περιστατικὰ ἀπασχολοῦσι τὸ πνεῦμα της· διηγουμένη φέρ' εἰπεῖν τίνι τρόπῳ παῖς οὖσα ἔθραυε τὰ ἀθύρματά της ζητεῖ τὸν λόγον τῆς ῥοπῆς ταύτης πρὸς τὸ καταστρέφειν. Ὁ Göthe, ἐν τοῖς ἀπομνημονεύμασιν αὐτοῦ ὡσαύτως συνεχῶς διακόπτει τὴν σειρὰν τοῦ λόγου, ὅπως ἀναπτύξῃ γενικάς τινας ἰδέας, ἀλλ' εἶνε ὁ Göthe καὶ οὐδεμία τῶν παρατηρήσεων αὐτοῦ εἶνε ἀδιάφορος.

Ἡ Φανὴ Λεβὰλδ ἐγεννήθη τῇ 24ῃ Μαρτίου τοῦ 1814 ἐν Kœnigsberg, ἀνῆκε δὲ εἰς οἰκογένειαν ἐμπόρων τραπεζιτῶν εὐυ-

1 Meine Lebinsgeschichte, ἓξ τόμοι Βερολῖνον 1862.

πολήπτων ἐν τῇ χώρᾳ. Ἀναπτυχθεῖσα ἐν μέσῳ οἰκογενειακοῦ βίου τὰ μάλιστα καλῶς διοργανωμένου, ἔδειξε πάντοτε πρὸς τὴν σπουδὴν ἰδιάζουσαν κλίσιν. Ἑνδεκαέτις ἔδωκε δείγματα τῆς ἀξίας αὐτῆς, δέκα δὲ καὶ τεσσάρων ἐτῶν ἐγκατέλιπε τὴν σχολήν. «Ἡ κεφαλή σου θὰ ἥρμοζε μᾶλλον ἐπὶ τῶν ὤμων νεανίσκου» τῇ εἶπε καθηγητής τις ἐξετάζων αὐτήν, ἕτερος δὲ τῇ ἔγραψεν ἐπὶ τοῦ λευκώματός της «Ἀπομακρύνειν τὸν νοῦν τῆς πλάνης, καὶ τὴν καρδίαν τοῦ ἐγωϊσμοῦ». Ἡ Φανὴ ἠκολούθησε τὸ παράγγελμα τοῦ δευτέρου διδασκάλου καὶ προσεπάθησε νὰ μὴ ἀποδείξῃ ἀπατηθέντα ὡς πρὸς τὴν κρίσιν του τὸν πρῶτον. Δέκα καὶ ἓξ ἐτῶν ἐθαυμάζετο. Ἠρέσκετο δὲ ἀναγινώσκουσα πρὸ παντὸς τοὺς ἀνατολικοὺς μύθους, «ἔνθα, γράφει ἡ φαντασία ἑνοῦται μετὰ εὐρείας ἐλευθέρας εὐθυχρισίας». Ὁ πατὴρ αὐτῆς ἐξελθούσης τῆς σχολῆς παρέδωκε τῷ καθηγητῇ Καντίῳ καὶ φίλῳ τῆς οἰκογενείας, ἡ δὲ μετὰ τοῦ φιλοσόφου τούτου συνάφεια ηὔξησε τὴν φυσικὴν αὐτῆς ἀποστροφὴν πρὸς τὰς ἀμαθεῖς καὶ ἀδυνάτους γυναῖκας.

Τὸ πρῶτον ἀντικείμενον, ὅπερ ἔμελλε νὰ δώσῃ ζωὴν εἰς τὴν ψυχὴν ταύτην, τὴν τοσούτῳ ξένην τῶν μεταφυσικῶν πραγμάτων, ἦτο νέος τις θεολόγος, ὅστις τοιουτοτρόπως τὴν προσείλκυσεν, ὥστε διεκήρυξεν ἀμέσως ὅτι ἐπιθυμεῖ νὰ γίνῃ χριστιανή Ὁ πατήρ της ἀνὴρ καθ' ὅλα χρηστὸς καὶ νοήμων, ἐνόμιζεν ὅτι ἐκτελεῖ ὕψιστον ἔργον λογικῆς ἀφίνων εἰς τὰ τέκνα αὐτοῦ τὴν φροντίδα κατὰ τὴν ἐνηλικιότητά των νὰ ἀποφασίσωσιν ἀφ' ἑαυτῶν τὸ περὶ τῆς πίστεως, κατὰ συνέπειαν οὐδεμίαν ἀντίρρησιν ἔφερεν εἰς τὴν ἐκδηλωθεῖσαν θέλησιν τῆς θυγατρός του. Ἀλλὰ μικρὸν μετὰ τὸν νεοφωτισμὸν αὐτῆς, ὁ νέος θεολόγος ἔπαυσε τοῦ ζῆν, καὶ τοῦτο ὑπῆρξε τὸ πρῶτον μυθιστόρημα τῆς κ. Λεβάλδ. Τὸ δεύτερον δὲν ἐβράδυνεν. Ὤφειλε νὰ διέλθῃ καὶ αὕτη διὰ τῶν αὐτῶν δοκιμασιῶν καὶ πόνων δι' ὧν διῆλθε καὶ ἡ κ. Χάν. Ἡ συνάντησις τοῦ Ἐρρίκου Σίμωνος ἐπέπρωτο νὰ ἦνε δι' ἀμφοτέρας δυσμενὲς ἄστρον.

Ἦτο ἐξάδελφός της καὶ ἐγνωρίσθησαν μικρὸν μετὰ τὴν περιώνυμον ἐκείνην μονομαχίαν του. Ἡ κ. Λεβάλδ ἐν τῇ «Ἱστορίᾳ τῆς ζωῆς μου» περιγράφει αὐτὸν ποῖος ἦτο τῷ ὄντι, ἀληθὴς ἥρως μυθιστορήματος, σκιαγραφία τις τοῦ Βύρωνος. Τὸν ἠγάπα ἀπὸ τῆς

πρώτης αὐτῶν συναντήσεως ἀλλὰ δὲν ἐτόλμα νὰ ἐκμυστηριευθῇ τοῦτο βλέπουσα αὐτὸν σιγῶντα. Ἐπὶ πολλὰ ἔτη ὑπέφερεν οὕτω ἐν σιγῇ μεταξὺ φόβου καὶ ἐλπίδος, ἀναγινώσκουσα τὰς ἐπιστολάς του καὶ μάτην προσπαθοῦσα νὰ μαντεύσῃ τὴν τύχην της διὰ μέσου τῶν γραμμῶν. Ὁ Ἐρρῖκος ἐπραγματεύετο πάντοτε ἐν αὐταῖς περὶ ξένων ἀντικειμένων.

Ἡ οἰκογένειά της προέτρεπεν ἐν τούτοις αὐτὴν νὰ νυμφευθῇ καὶ ἐξασφαλίσῃ τὸ μέλλον της διὰ καλῆς τινὸς ἀποκαταστάσεως, ἀλλὰ τοσοῦτον ἠνοχλεῖτο ὁσάκις τῇ ἐγένοντο αἱ παρατηρήσεις αὗται, ὥστε σπουδαίως ἐσκέπτετο νὰ ἐγκαταλίπῃ τὸν πατρικὸν οἶκον καὶ νὰ γίνῃ διδάσκαλος, ὅπως ἐξοικονομεῖ τὰ πρὸς τὸ ζῆν. Ἠναγκασμένη οὕτω νὰ περικλείῃ ἐν ἑαυτῇ ἔρωτα, ὃν οὐδεὶς τῶν περὶ αὐτὴν ἐφαίνετο ἐνοῶν, καὶ σταθεροτάτην ἀπόφασιν ἔχουσα νὰ μὴ νυμφευθῇ παρὰ τὴν καρδίαν της οὐδένα, ἦτο δυστυχής, μόνην παρηγορίαν εὑρίσκουσα ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς τῆς κ. Ῥαχήλ, ἃς μετὰ ζέσεως ἀνεγίνωσκεν. «Εὗρον ἐν αὐτῇ, λέγει, τὸν διδάσκαλον, ὅστις μοὶ ἔδωκε τὸ θάρρος νὰ ὑποφέρω, καὶ μοὶ ἐδίδαξε τὴν καρτερίαν ἐν τῷ ἔρωτι καὶ τῇ αὐταπαρνήσει... Ὡς ὁ πιστὸς ἀναφυλλίζει τὴν Βίβλον, προστρέχω εἰς τὰς ἐπιστολὰς αὐτῆς...» Ἡ Ῥαχὴλ κατέστη οὕτως ἡ παρήγορος καὶ τὸ ὑπόδειγμα ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐκανόνισε τὴν καρδίαν καὶ τὴν διάνοιάν της. Σὺν τῷ χρόνῳ αἱ ἐπιστολαὶ τοῦ ἐξαδέλφου αὐτῆς ἐγένοντο σπανιώτεραι Τοῦτο τῇ ἔδωκεν ἀφορμὴν νὰ τῷ γράψῃ πᾶν τὸ συμβαῖνον ἐν αὐτῇ, ἡ δὲ ἀπάντησις δὲν ἐβράδυνε νὰ ἔλθῃ, ἀποκαλύψασα ἅπασαν τὴν ἔκτασιν τῆς δυστυχίας της. Ὁ Σίμων ἠγάπα διὰ τοῦ ἐνθερμοτέρου ἔρωτος τὴν κ. Χάν. Ἡ Φανὴ περιέπεσε τότε εἰς φοβερὰν ἀπελπισίαν καὶ αἱ σελίδες, ἐν αἷς περιγράφει τὸ ἄλγος της εἶνε αἱ εὐγλωττώταται τοῦ ἔργου της. Ἀλλὰ τέλος ἐνίκησεν ἑαυτήν, λέγουσα, ὅτι θὰ ἦτο σχεδὸν ἔγκλημα νὰ ἀφεθῇ οὕτω εἰς ἄγονον ἀπελπησίαν, καὶ κατὰ μικρὸν ἐπανῆλθε ἐν τῇ ζωῇ. Τὸ μέλλον ὅμως τὴν ἐτρόμαζεν. Αἱ περὶ τοῦ γάμου ἰδέαι αὐτῆς δὲν εἶχον μεταβληθῆ, οὐδὲ ἠδύνατο νὰ προσδοκᾷ ἐκ μέρους τοῦ πατρός της ἀρκοῦντα μέσα ὅπως ἐξασφαλήσῃ ἑαυτήν. Ἐξ ὅλων τότε τῶν σχεδίων, ἃ ἐμελέτα, τὸ τοῦ καλλιτέχνου, ὑπερηφάνου, ἀνεξαρτήτου,

ἐνδόξου, ἴσως τὴν ἐσαγήνευσεν ὑπὲρ πᾶν ἄλλο. Ἐρρίγει ἐπὶ τῇ ἰδέᾳ, ὅτι ἠδύνατο νὰ διαπρέψῃ, ἀλλ' ὅπως φθάσει ἐκεῖ, ὤφειλε πρῶτον νὰ ὑπερνικήσῃ τὰς ταπεινὰς προλήψεις, αἵτινες τὴν περιεκύκλουν, διότι ἡ οἰκογένειά της δὲν ἠδύνατο νὰ ἐννοήσῃ πῶς προετίμα γάμου ἐπωφελοῦς τὴν ἀβέβαιον καὶ ἀνεξάρτητον ζωήν, ἣν ὠνειρεύετο. Ἤρξατο ἐν τούτοις δοκιμάζουσα τὸ γράφειν· ὑποστηριχθεῖσα ὑπό τινος συγγενοῦς της φιλολόγου, συνέθεσε τὸ πρῶτον αὐτῆς δοκίμιον, τυχὸν καλλίστης ὑποδοχῆς. Ἔνθους τότε καὶ μὲ τὰ πρῶτα κέρδη τοῦ ἔργου καὶ τοὺς δημοσιογραφικοὺς ἐπαίνους, ἀνὰ χεῖρας προσῆλθε τῷ ἑαυτῆς πατρὶ καὶ μετ' ἀποφάσεως ᾐτήσατο τὴν ἄδειαν νὰ ἐξακολουθήσῃ προχωροῦσα ἐν τῇ ὁδῷ ἐν ᾗ εἰσῆλθεν. Ἐκεῖνος ἐπέμενεν ἔτι μικρόν, ἀλλὰ τέλος τῇ εἶπε· «εἶσαι τριακονταέτις καὶ δὲν ἠθέλησας νὰ νυμφευθῇς, ἔδειξας πάντοτε φρόνησιν οὐδέποτε δώσασά με ἀφορμὴν παραπόνου· ὑπόσχεσαι νὰ εὕρῃς εὐτυχίαν διὰ τοῦ πνεύματός σου, κάμε ὅ,τι σοὶ φανῇ καλόν...» εἶτα ὑψώσας τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὸν οὐρανόν, «ἔλαβε τὴν κεφαλήν μου, λέγει, ἐντὸς τῶν χειρῶν του, μὲ ἠσπάσθη τρυφερῶς καὶ προσέθηκε.—Εἴθε ὁ Θεὸς νὰ σοὶ δώσῃ εὐτυχίαν.»

Ὑπερπηδήσασα οὕτω τοὺς πρώτους φραγμούς, ἐμακρύνθη τῆς οἰκογενείας αὐτῆς, ἐντὸς τῆς ὁποίας δὲν ἠδύνατο νὰ ζήσῃ ἀνεξάρτητον βίον, καὶ ἐγκατεστάθη ἐν Βερολίνῳ, ἔνθα ἡ φήμη αὐτῆς ὁσημέραι ἐκραταιοῦτο, διατηρήσασα μέχρι τέλους ἀλώβητον τὴν ἀκεραιότητα τῶν ἀρχῶν τῆς. Ἐν τῷ μέσῳ τῶν πρώτων αὐτῆς δυσχερειῶν οὐδέποτε τὸ θάρρος τὴν ἐγκατέλιπεν «ἤθελον, λέγει, νὰ εὑρίσκωμαι ἐν ἁρμονίᾳ μεθ' ἑαυτῆς καὶ μηδὲν νὰ διδάξω, ὅπερ νὰ ἀπᾴδῃ εἰς τὴν ἰδίαν μου ὕπαρξιν».

Ἀλλ' ὅσον ἑδραῖαι ἦσαν αἱ ἀρχαί της αὗται ἐχρειάζοντο βάσεις ἐφ' ὧν νὰ στηριχθῶσι· αἱ φιλοσοφικαὶ θεωρίαι τοῦ Σπινόζα, ὃν ἐθαύμαζε, τὴν προσήλκυσαν καὶ ἐγένετο ὀπαδός του· «ἤδη, λέγει, εἶχον πᾶν ὅ,τι μοὶ ἔλειπεν, στήριγμα δι' ὅλον μου τὸν βίον, γνώμονα δι' ὅλας μου τὰς σκέψεις, ὅλα μου τὰ αἰσθήματα. Ἠσθανόμην ἐμαυτὴν ἐνισχυθεῖσαν ὑπὸ τῆς ὑποταγῆς ταύτης τοῦ ἀτόμου πρὸς τὸ Πᾶν, πρὸς ὃ οὐδεὶς ἀφικνεῖται ἐφ' ὅσον βλέπει ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τὸ ἀληθὲς ὑποκείμενον τῆς δημιουργίας....» Ἡ

«Ἱστορία τῆς ζωῆς μου» σταματᾷ ἐνταῦθα. Ἐπανερχομένη εἰς τὸ παρελθὸν ἡ κ. Λεβὰλδ διαβεβαιοῖ ὅτι τοῦτο δὲν τῇ ἀφῆκε θλίψεις. Οὐδὲν ἐξ ὅσων ἐγκατέλιπον, λέγει, ἠδύνατο νὰ μοὶ δώσῃ τὴν εὐτυχίαν, ἣν εὗρον «ἐν τῇ πλήρει ἀγάπης καὶ εἰρήνης οἰκιακῇ στέγῃ»· ἡ κ. Λεβὰλδ εἶχε νυμφευθῇ διάσημόν τινα φιλολόγον τὸν Ἀδόλφον Στὰρ κατὰ τὸ 1854.

Τὰ ἔργα τῆς κ. Λεβὰλδ εἶνε μᾶλλον διδακτικὰ ἢ τερπνά, τὸ πάθος φαίνεται πηγνύμενον ἐν τῇ γραφίδι αὐτῆς καὶ μάτην τις ζητεῖ τὴν συγκίνησιν, διαμένει ψυχρὸς μέχρι τέλους, καὶ βλέπει τοῦτο ἀπορῶν.

Ἡ κ. Λεβὰλδ δὲν εἶναι καλλιτέχνης εἶναι συγγραφεύς· τὸ μυθιστόρημα εἶναι πρόφασις, δὲν ζητεῖ οὔτε τὴν φύσιν οὔτε τὸ ἰδεῶδες νὰ ἀναπαραστήσῃ, ζητεῖ νὰ πείσῃ. Συζητεῖ κάλλιον ἢ ἐφευρίσκει καὶ γινώσκει νὰ ἀναπτύσσῃ τὰς θεωρίας αὐτῆς ἢ νὰ ζωγραφῇ τὸ αἴσθημα· ἔχει πλείονας γνώσεις ἢ φαντασίαν, δι' ὃ κερδαίνει μᾶλλον πραγματευομένη ἀληθείας ἢ πλάττουσα μύθους. Ἡ Ἱστορία τῆς ζωῆς μου καὶ αἱ περιηγήσεις αὐτῆς εἶνε τὰ μᾶλλον ἀξιοπερίεργα ἔργα αὐτῆς· «Δὲν ἐπιδιώκω λέγει, ὡς οἱ πλεῖστοι τῶν συγγραφέων τὸν θαυμασμὸν καὶ τὴν συγκίνησιν οὐδὲ γράφω ὅπως διασκεδάσω τὰς ἀνοήτους γυναῖκας.» Τὰ κοινωνικὰ ζητήματα, ἰδοὺ ὅ,τι μᾶλλον πλήττουσι τὴν καρδίαν της καὶ ζωοπυροῦσι τὸ πρὸς τὸ γράφειν αἴσθημα. Αἱ φιλολογικαὶ αὗται ἰδιότητες τῆς κ. Λεβὰλδ, ὡς βλέπει τις δὲν εἶναι τοιαῦται ὥστε νὰ προσελκύουσι τὴν ἀγάπην τῶν γερμανίδων ἀναγνωστριῶν, ἀλλὰ θίγει ζήτημα δι' οὗ ἀπέκτησε δημοτικότητα μεγίστην, τοῦτο δὲ εἶναι τὸ περὶ χειραφετήσεως τῶν γυναικῶν. Αὐτὸς ὁ βίος τῆς συγγραφέως καταδεικνύει κατὰ πόσον ἐμφορεῖτο τῆς ἰδέας ταύτης· «ἡ χειραφέτησις, ἣν ἐπικαλοῦμαι, λέγει, εἶναι ἐκείνη, ἣν ἐπεδίωξα καὶ ἀπήλαυσα, ἡ χειραφέτησις ἐν τῇ ἐργασίᾳ καὶ ἐργασίᾳ σπουδαίᾳ.» Ὁ ἀναγνώστης λοιπόν, ἂς μένει ἥσυχος,δὲν πρόκειται νὰ τῷ ἀφαιρεθῇ προνόμιον, καὶ ἡ φοβερὰ αὕτη λέξις χειραφέτησις δὲν περιλαμβάνει εἰμὴ μετριοπαθεῖς ἰδέας ἐφαρμοσίμους καὶ δικαίας. Ἡ κακῶς διευθυνομένη ἀνατροφὴ τῆς γυναικός, ἡ καταδικάζουσα τὸ φῦλον αὐτῆς εἰς περιωρισμένην διανοητικὴν ἀνάπτυ-

ξιν, κωλύουσαν αὐτὴν νὰ δημιουργῇ ἀφ' ἑαυτῆς ὕπαρξιν ἀνεξάρτητον, τὰ ἔθιμα τὰ δεσμεύοντα αὐτὴν μακρὰν πολλῶν ἐπαγγελμάτων, ἅτινα ἐποφελῶς ἠδύνατο νὰ ἐκπληρώσῃ, αἱ προλήψεις τοῦ λαοῦ, αἱ δίδουσαι εἰς τὴν ἐργασίαν τῆς γυναικὸς μετρίαν ἀξίαν, ἡ ἀνάγκη ἡ ὠθοῦσα τὰς πλείστας τῶν νεανίδων νὰ ζητήσωσιν ἐν τῷ γάμῳ οὐχὶ τὴν εὐτυχίαν, ἀλλὰ ἐξασφάλισίν τινα καὶ ἐξωτερικὰ πλεονεκτήματα, ἰδοὺ τὰ ἄτοπα, ἅτινα ἑλκύουσι τὴν προσοχὴν τῆς κ. Λεβάλδ. Ὑποφέρουσα αὐτὴ ἡ ἰδία ἐκ τούτων πιστεύει ὅτι ὁ κόσμος ἤθελε βαδίσει καλείτερον, ἂν ὁ οἰκογενειακὸς βίος ἦτο εὐτυχέστερος, τὰ τέκνα ἀνετρέφοντο ἄλλως, καὶ ὅτι ἡ κοινωνία θὰ ἦτο ἠθικωτέρα ἂν αἱ πλᾶναι καὶ αἱ καταχρήσεις μετερρυθμίζοντο. Πολεμεῖ ὅθεν ταύτας μεθ' ὕψους καὶ εὐγλωττίας ἀξιοσημειώτου, δὲν δύναταί τις δὲ νὰ ἀρνηθῇ βεβαίως τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν λογικὴν ἐν τῇ ἐνθέρμῳ ταύτῃ διαμάχῃ.

Αἱ γυναῖκες, ἐκεῖναι μάλιστα, αἵτινες πολὺ ὑπέφερον ἐκ τῶν ἀδικημάτων τοῦ φύλου αὐτῶν καὶ μετὰ μόχθου ἀγωνιζόμεναι δὲν βλέπουσιν μέλλον φωτεινὸν δι' αὐτάς, ἀναγινώσκουσι τὴν κ. Λεβάλδ μετ' ἐνθουσιασμοῦ. Ἡ κ. Λεβάλδ δὲν ἐπαινεῖ τὰς γυναῖκας, οὐδὲ παρορμᾷ ταύτας εἰς ἀφροσύνας καὶ τὰς αὐταπαρνήσεις τοῦ μοναστηρίου, τὰς ἐνισχύει μόνον εἰς ἀνδρικὰ φρονήματα καὶ καθιστᾷ ἐφικτὸν τὸ ἠθικὸν ὑπερπήδημα, ὅπερ καὶ εἰς αὐτὴν ἔδωκε τὴν ἀνεξαρτησίαν, τὴν δόξαν, τὴν εὐτυχίαν.

Αἱ παρατηρήσεις αὐτῆς ἐπὶ τῆς καρδίας τῆς γυναικὸς ἔχουσι μεγάλην ἀξίαν, ἡ δὲ συμπάθεια ἣν δεικνύει πρὸς τὰς πληγὰς τῶν ὁμοίως της ζωοπορεῖ τὸ ὕφος αὐτῆς καὶ εἶνε ἡ καλλίστη φωνὴ ἐν τῇ μουσικῇ συμφωνίᾳ τῶν θεωριῶν της.

-

Διὰ τῆς δεσποινίδος Bremer εἰσέρχεταί τις ἐν ἀτμοσφαίρᾳ μᾶλλον συγκερασμένῃ. Εἶνε αὕτη Σουηδή, ἀλλὰ τὰ ἔργα της τοιαύτης ὑποδοχῆς ἔτυχον ἐν Γερμανίᾳ, ὥστε δικαιωματικῶς κατέλαβεν θέσιν ἐν αὐτῇ. Ἀγαπᾶται δὲ πρὸ παντὸς ὑπὸ τῶν νεανίδων καὶ τῶν νέων μητέρων. Ἡ δεσποινὶς Bremer ἤντλησε τὰς ἐμπνεύσεις αὐτῆς ὡσαύτως ἐκ τῆς ἰδίας αὐτῆς ὑπάρξεως ἥτις, ἀντανακλᾶται ἐν τοῖς ἔργοις της. Ὕπαρξις μετριόφρων, ἀφελὴς πε-

ριορισμένη ἐντὸς τοῦ οἰκογενειακοῦ κύκλου ἐν ᾧ ἔζησεν. Ὁ παρ' αὐτῆς ζωγραφούμενος κόσμος εἶνε ἧττον λαμπρός, ἀλλ' ἀληθέστερος καὶ μᾶλλον συμπαθής. Εἶνε ὁ οἰκογενειακὸς βίος τοῦ βορρᾶ μετὰ τῆς γλυκείας αὐτοῦ ποιήσεως καὶ τῶν κρυφίων αὐτοῦ θελγήτρων.

Διελθοῦσα τὴν νεότητά της ἐν τῷ μέσῳ γηραιοῦ τινος πύργου τῆς ἐξοχῆς, διετήρησε πάντοτε τὰς ῥωμαντικὰς σκέψεις, ἃς τὸ πένθιμον αὐτοῦ καὶ αἱ καλλοναὶ τῆς φύσεως τῇ εἶχον ἐμπνεύσει. Μᾶλλον ἄσχημος ἢ εὐηδὴς δὲν ἠθέλησε νὰ νυμφευθῇ ἐκ φόβου μὴ δὲν ἐμπνεύσει ἀγάπην «Οὐδαμοῦ μία καρδία, ἓν βλέμμα.... τὸ πᾶν νεκροῦται, ἢ μᾶλλον τὸ πᾶν εἶνε νεκρὸν ἐκτὸς τοῦ ἄλγους», γράφει ἐν τῷ ἡμερολογίῳ της. «Διατί ἡ ζωηρὰ αὕτη ἐπιθυμία τοῦ νὰ καταστῶ διάσημος καὶ δημιουργήσω ἓν ὄνομα, προσθέτει, ἐὰν σπανίως τυγχάνῃ τις τῆς εὐκαιρίας νὰ διαπράξῃ μεγάλα, καθ' ἑκάστην εὑρίσκει τὸ μέσον ὅπως γυμνάσῃ τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν ἐν τῇ ὑπομονῇ, τῇ ἐπιεικείᾳ, τῇ αὐταπαρνήσει, ἀρεταί, αἵτινες εἶνε μὲν μικραὶ δυσχερέσταται ὅμως διά τινας ψυχάς, διότι διαπράττονται ἐν σιγῇ καὶ παρέρχονται ἀπαρατήρητοι. Κατὰ τὰ ταραχώδη ταῦτα πρῶτα ἔτη τῆς νεότητός της ἔγραφε κρύφα καὶ μόνον ὅπως κατευνάζῃ τὴν φαντασίαν αὐτῆς «ὡς τὰ μικρὰ κύματα τοῦ κολπίσκου ταραττόμενα ὑπὸ τοῦ ἀνέμου χαράττωσι ἐπὶ τῆς ἄμμου ἀσημάντους γραμμάς, ἔγραφον ἁπλῶς, ὅπως γράφω.» Τὸ πρῶτον αὐτῆς ἔργον «Σκιαγραφία τοῦ καθ' ἑκάστην βίου» ἐπιγραφόμενον, ἀναφανὲν τῷ 1828, τυχὸν καλῆς ὑποδοχῆς ἐνεθάρρυνεν αὐτήν. Πιστὴ ὅμως πάντοτε εἰς τὰς ὑποχρεώσεις, ἃς ἑαυτῇ ἐπέβαλλε, δὲν ἐνυμφεύθη, ἀφιερώσασα ἅπασαν αὐτῆς τὴν ὕπαρξιν εἰς τὴν πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπην. Αἱ ἐπιστολαί της δὲ ἔχουσι μὲν φιλολολογικὴν ἀξίαν, ἀλλὰ τὸ ἀδελφικὸν αἴσθημα τόσον θελκτικῶς διαχέεται, μετὰ τοσαύτης ἀφελείας καὶ χάριτος,ὥστε καθιστῶσιν αὐτὰς πολυτίμους. «Ἡ νεότης μου, γράφει, τῇ ἀδελφῇ της ὑπῆρξεν ἀτυχής, ἡ πρώτη τῶν εὐχῶν μου ἦτον ὁ θάνατος.... βραδύτερον ὅμως εὗρον τὸ μέσον τῆς δημιουργίας καὶ ἤδη εὐχαριστῶ τὴν ζωήν, ἥτις μοὶ φαίνεται ὡραία καὶ καλή.» Ἡ δεσπινὶς Bremer δὲν θεωρεῖ ἑαυτὴν ἐξαίρεσιν τοῦ κόσμου, οὐδὲ ὑπο-

θέτει ὅτι διῆλθε διὰ κρίσεων μοναδικῶν, ζητοῦσα μόνον νὰ ἀπομακρύνῃ τὸ κακὸν καὶ τὸ ἄλγος ἐφ' ὅσον δύναται, καθοδηγεῖ τὰς νέας ἐν τῇ ὁδῷ τῆς γαλήνης, μὴ εὑρίσκουσα πρὸς τοῦτο ἕτερον φάρμακον, ἢ ἐκεῖνο ὅπερ, καὶ αὐτὴν ἐθεράπευσε, «τὸ ἀγαθοεργεῖν, τὸ καθιστὸν τὴν ζωὴν ῥόδινον». Οὐδεμία εὐτυχία διαρκὴς ὑπάρχει, πέραν τῶν νομίμων ἀφοσιώσεων, αἵτινες ὑποστηρίζουσι τὸν ἄνθρωπον ἐν πάσῃ δυστυχίᾳ, αἱ οἰκογενειακαὶ ἀρεταί, ἔχουσι ὡσαύτως τὴν ποίησιν καὶ τὸ θέλγητρον αὐτῶν, ἰδοὺ τὸ πνεῦμα καὶ ἡ ἠθικὴ ἡ περιλαμβανομένη ἐν τοῖς ἔργοις της. Αἱ περιγραφαὶ τῶν τῶν περιηγήσεων αὐτῆς εἶνε ὡσαύτως φωτογραφία τοσοῦτον ἐντελής, ὥστε κινεῖ τὸν πόθον τοῦ νὰ γνωρίσῃ τις τὰ μέρη ἐκεῖνα, καὶ ἡ ψυχὴ ἡδέως ὀνειροπολεῖ τὰς οὐρανίας ἡδονὰς τῶν ὀλβίων ἐκείνων θνητῶν.

Οἱ *Γείτονες*, μυθιστόρημα ἀνωτέρας σφαίρας τῶν συνήθων αὐτῆς ἔργων, εἶνε μελέτη χαρακτήρων εὐγενῶν καὶ ὡραίων ἐν οἷς δύναταί τις νὰ ἀποδρέψῃ ὀρθὰς συμβουλὰς καὶ παρατηρήσεις. Ἡ δεσποινὶς Bremer δὲν ἠρκέσθη γράφουσα, ἐξεπλήρωσα κατὰ γράμμα τὸ περὶ ἀγάπης παράγγελμα τοῦ Εὐαγγελίου. Οἱ δυστυχεῖς, ὑπῆρξαν οἱ ἀδελφοὶ αὐτῆς καὶ δὲν ὑπάρχει πόνος πρὸς παρηγορίαν, ἢ συμφορὰ πρὸς θεραπείαν ἔνθα ἡ ἀγγελικὴ αὕτη ἀδελφὴ τοῦ ἐλέους νὰ μὴ εὑρίσκεται. Ἡ τύχη τῶν ὁμοίων της ὑπῆρξεν ὡσαύτως τὸ μέλημά της καὶ εἰς τοῦτο συναντᾶται μετὰ τῆς κ. Λεβάλδ. Τὸ ζήτημα τῆς χειραφετήσεως, ὃ πᾶς γενναῖος κάλαμος ὑποστηρίζει, ἐπὶ πολὺ τὴν ἀπησχόλησε. Ἀλλ' ὅ,τι ἡ κ. Λεβάλδ ζητεῖ ὡς τιμὴν καὶ δικαίωμα, ἡ δεσποινὶς Bremer ἐπικαλεῖται ὡς ἐπανόρθωσιν τοῦ κακοῦ. Ἡ οἰκογένεια διέμεινε πάντοτε δι' αὐτὴν ἡ ἀληθὴς σφαῖρα τῆς γυναικός. «Γυνή, λέγει, ἥτις καλῶς ἀνατρέφει τὰ ἑαυτῆς τέκνα, πράττει πλειότερον διὰ τὴν ἠθικὴν τῶν ἀνθρώπων ἢ πάντα ὁμοῦ τὰ βιβλία τοῦ κόσμου. Τοῦτο ἐξευγενίζει ἐξόχως καὶ ἀνυψεῖ τὴν ἀποστολὴν αὐτῆς». Ἡ ἔλλειψις αὕτη πάσης ματαιοφροσύνης εἶνε τὸ κάλλιστον αὐτῆς διακριτικὸν γνώρισμα. Ἡ ἐπιστήμη καὶ ἡ πολιτικὴ δὲν τῇ ἦτο ἀδιάφορος, ἀλλὰ δὲν ἥπτετο αὐτῶν ἢ κατὰ τὸ πρακτικὸν μέρος.

Οὕτω σεβομένη παρὰ πάντων, ἀγαπωμένη καὶ θαυμαζομένη,

ἀπέθανε τῷ 1865 σπάνιον παράδειγμα ἀφοσιώσεως, ἐλέους καὶ εἰλικρινείας. Πολλάκις διὰ χαριέσσης περιστροφῆς πνεύματος ὀνειροπώλου παρομοιάζει τὴν κ. Genlis, ἀλλ' ἡ ἠθικὴ τῆς γερμανίδος συγγραφέως εἶνε ἀληθεστέρα, ἧττον τεχνικὴ καὶ ποιητικωτέρα συγχρόνως.

Παρὰ τὴν δεσποινίδα Bremer, αἱ νεάνιδες ἐν ταῖς ἑαυτῶν βιβλιοθήκαις θέτουσι τὴν κ. Polk, γνωστὴν πρὸ παντὸς διὰ τοὺς μύθους αὐτῆς, ἐν οἷς ὑπὸ φαντασιώδη μορφὴν παρουσιάζει ἐπεισόδια τῆς ζωῆς τῶν ἐπισημοτέρων μουσικῶν. Ἡ κ. Polk ἐμπνέεται βεβαίως ὑπὸ τῆς διηγήσεως τοῦ Hoffman μὲ μόνην τὴν διαφοράν, ὅτι λεπτὸν καὶ γλυκὺ ἄρωμα ἀντικαθιστᾷ τὴν βαρεῖαν ὀσμὴν τῶν ἀναθυμιάσεων καὶ τοῦ καπνοῦ. Ἡ ζωὴ τοῦ καλλιτέχνου διετήρησε πάντοτε ἐν Γερμανίᾳ τὸ ποιητικὸν αὐτῆς γόητρον, ἡ κ. Polk περικοσμεῖ αὐτὴν διὰ φωτεινῆς αἴγλης· τὸ πᾶν ἐν αὐτῇ εἶναι δόξα καὶ ἁγιότης. Αἱ διάνοιαι ἀκολουθοῦσαι αὐτὴν κατὰ τὴν πτῆσίν της ἀνυψοῦνται πρὸς τὰς αἰθερίους ἐκείνας χώρας, ἔνθα αἱ ψυχαὶ ζῶσι διὰ τοῦ ἰδεώδους καὶ τῆς λατρείας, ἔνθα τοσοῦτον ποιητικῶς πάσχουσι καὶ μετὰ τοσαύτης χάριτος στενάζουσι.

Φθάσαντες μέχρι τοῦ ἐδάφους τούτου ἔνθα στηρίζεται ἡ κλίμαξ δι' ἧς τὰ ὀνειροπολήματα τῶν γερμανίδων ἀναγνωστριῶν ἀνέρχονται μέχρι νεφῶν ἠναγκάσθημεν νὰ ὑπερπηδήσωμεν πλείστας βαθμίδας, τὰ ὀνόματα τῶν κυριῶν Wildermouth, Baalzom, Müklbach, Bacharaulh καὶ πλείστων ἄλλων παρελείφθησαν, σκοπὸς ἡμῶν ἦτο οὐχὶ νὰ καταστήσωμεν πάσας γνωστάς, ἀλλ' ἵνα διὰ τῶν διαπρεψασῶν δόσωμεν ἄποψίν τινα τοῦ μικροῦ τούτου γυναικείου κόσμου τοῦ ἐν Γερμανίᾳ εὑρισκομένου. Οὐδεμία μεταξὺ αὐτῶν ἐκπροσωπεῖ τάξιν ἰδιαιτέραν πνευματικήν, καὶ ἐν ταῖς ὑπερβολαῖς αὐτῶν οἱ καθαροὶ τύποι διαστρέφονται Δὲν δύναταί τις νὰ εὕρῃ τόσον ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτῶν ὑπάρξει, ὅσον καὶ ἐν τοῖς ἔργοις των ἀκριβῆ εἰκόνα τῶν συμπολιτίδων αὐτῶν.

Ἀλλαχοῦ ὀφείλει νὰ τὴν ζητήσῃ. Ἐὰν ἀντὶ νὰ ὑμνήσωσι τὰς ἀδυναμίας καὶ τὰ ἐλαττώματα, παραμορφοῦσαι τὴν φύσιν ὑπὸ τὴν πρόφασιν τοῦ νὰ καλλύνωσιν αὐτήν, ἔστρεφον τὸ βλέμμα

πέριξ αὐτῶν, ἤθελον εὕρει πλεῖστα συγκινοῦντα παραδείγματα καὶ θελκτικά, ἅτινα μόναι αἱ γυναῖκες δύνανται νὰ ἴδωσι καὶ περιγράψωσι· ἤθελον ἴσως ἀνακαλύψει ὀλιγοτέρας παραδοξολογίας, ἀλλ' εὕρει ὅ,τι ἡ πραγματικότης μόνη παρέχει, τὴν αἰωνίαν δηλονότι πηγὴν πάσης ποιήσεως, ψυχὰς ζώσας καὶ ἀληθεῖς. Διότι δύναταί τις νὰ ἦναι εὐμαθής, ἄνευ σχολαστικότητος, εὐαίσθητος ἄνευ γελοίου, τίμιος ἄνευ τοῦ ἀγροίκου. Ὑπάρχει γαλήνη τις τῆς ψυχῆς οὐδαμῶς προσβαλλούσης τὴν φαντασίαν, ἁπλότης, ἥτις ποσῶς δὲν εἶναι εὐήθεια, ἐνθουσιασμός, ὅστις δὲν εἶναι μανία, χάριτες ἐμβριθεῖς ἐν ἑνὶ λόγῳ ἔνθα δι' ἀποχρώσεων λεπτοτάτων ἀναμίγνυνται οἱ διάφοροι χαρακτῆρες ἐν ἁρμονικῷ τινι κράμματι.

Μικρὸν τὶ ποίημα τοῦ Chimoso, ἔνθα ὑπὸ στροφὰς ἁπλᾶς ζωγραφεῖται τὸ αἴσθημα καὶ ἡ ζωὴ τῆς γυναικός, ὁ ἔρως, ὁ ἐνθουσιασμός, ἡ γαλήνιος εὐτυχία, ἡ ἀφοσίωσις, ἡ ἐμπιςοσύνη, εἶτα αἱ ὑπέρταται χαραὶ τῆς μητρότητος, ἥτις διπλασιάζει τὸν ἔρωτα καὶ τὸν ζωοπυρεῖ, τὸ ἄλγος, καὶ τέλος ὁ θάνατος καὶ αἱ αἰώνιαι ἐλπίδες· ἅπαν τὸ συναξάριον τοῦτο τῆς γυναικείας καρδίας, εἶνε ἀληθεστέρα εἰκὼν τῆς γερμανίδος ἢ τὰ πολυπληθῆ αὐτῶν μυθιστορήματα. Ἡ ποίησις εἶνε ἴσως ὀλίγον innig, ὡς λέγουσιν ἐν Γερμανίᾳ, ἀλλ' οὐδεὶς δύναται νὰ ἀκούσῃ ταύτην ὑπὸ τῆς θείας τοῦ Schumann μελῳδίας συνοδευομένην, χωρὶς νὰ σχηματίσῃ περὶ τῆς γερμανίδος γυναικός, τὴν δικαίαν περὶ αὐτῆς ἰδέαν. Αὗται αἱ ἀθάνατοι εἰκόνες, ποιητικῆς ἀληθείας, τῆς Μαργαρίτας, τῆς Δωροθέας, τῆς Καρλόττας τί ἄλλο εἶνε ἢ τὸ ἄωτον τῆς γερμανικῆς φύσεως; Ἀναφυλλίζων τις τὰ ἀπομνημονεύματα τοῦ Göthe, ἀνευρίσκει τὸν καθαρὸν τύπον τῆς γερμανίδος καὶ ἀναγνωρίζει τὰς ἐλλείψεις τῶν κομησσῶν Χὰν καὶ τῶν κυριῶν Λεβάλδ.

Αἱ συγγραφεῖς γυναῖκες ἐν Γερμανίᾳ δὲν ἔλαβον ἔτι διακεκριμμένην θέσιν ἐν τῇ φιλολογίᾳ, καὶ δι' ὅσης λάμψεως καὶ ἂν περιβάλλονται δὲν ἔδωκαν ἐν τῇ χώρᾳ αὐτῶν οὔτε μίαν Σεβινιέ, οὔτε μίαν Στάελ, οὔτε μίαν Σάνδην.

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΖΑΡΚΟΥ.

Ο ΕΓΜΟΝΤ ΤΟΥ ΓΚΑΙΤΟΥ

(Κριτικὴ ἀνάλυσις αὐτοῦ).

Ἐκ τῶν πρώτων χωρῶν τῆς Εὐρωπαϊκῆς ἠπείρου, ἐν αἷς τὸ πνεῦμα τῆς νεωτέρας ἐλευθερίας ταχύτερον ἀπεκαλύφθη, ἦσαν ἡ Βελγικὴ καὶ ἡ Ὀλλανδία. Ἐλευθερία θρησκευτικὴ καὶ πολιτικὴ ἐλευθερία πρωΐμως ἤδη ἤρξαντο ἀναπτυσσόμεναι ἐν ταῖς χώραις ταύταις, αἵτινες κατὰ τὸν 16ον αἰῶνα διετέλουν ὑπὸ τὴν ἱσπανικὴν κυριαρχίαν, ἀλλ' ἀείποτε διατηροῦσαι τὰ ἀρχαῖα αὐτῶν προνόμια, ὧν τὴν τήρησιν εἶχον ὁρκισθῇ οἱ βασιλεῖς τῆς Ἱσπανίας. Ἕνεκα τῆς ἐπικαίρου αὐτῶν ἐμπορικῆς θέσεως καὶ τῆς γνωστῆς φιλοπονίας, ἀμφότεραι αἱ ἐπαρχίαι ταχέως προώδευσαν, διότι ὑλικὴ εὐπορία ἐπιφέρει κατ' ἀναπόφευκτον λόγον διανοητικὴν ἀνάπτυξιν καὶ ἠθικὴν ἀνεξαρτησίαν· οὕτως αἱ Κάτω Χῶραι ἤρξαντο διακρινόμεναι ἐν τῇ συγχρόνῳ πολιτικῇ ἱστορίᾳ τῆς Εὐρώπης οὐ μόνον ἐπὶ ὑλικῇ, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ ἠθικῇ καὶ διανοητικῇ εὐημερίᾳ. Ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἦτο ἀρεστὸν εἰς τὴν Ἱσπανίαν, βασιλεὺς τῆς ὁποίας κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἦτο ὁ σκοτεινὸς ἐκεῖνος καὶ μισαλλόδοξος Φίλιππος ὁ δεύτερος, ἡ μεγίστη τῶν πληγῶν τῆς Ἱσπανίας, διεπόμενος ὑπὸ τῶν ἀρχῶν καὶ τῶν ἀξιωμάτων τῆς ἱερᾶς ἐξετάσεως. Ἡ Μεταρρύθμισις τοῦ Λουθήρου, ἓν τῶν εὐτυχεστέρων γεγονότων τῆς νεωτέρας ἱστορίας, εὗρε ταχεῖαν περίθαλψιν καὶ ὑποδοχὴν ἐν ταῖς Κάτω Χώραις. Τῆς ἀφορμῆς λοιπὸν ταύτης προθύμως ἐπιλαβόμενοι οἱ περὶ τὸν Φίλιππον ἐν Ἱσπανίᾳ, θέλοντες δὲ ν' ἁρπάσωσι τὰ πλούτη τῶν Κάτω Χωρῶν καὶ νὰ καταστήσωσιν αὐτὰς πράγματι Ἱσπανικὰς ἐπαρχίας, ἔπεμψαν τὸν σκαιὸν καὶ αἱμοχαρῆ δοῦκα Ἄλβαν, ὅπως ἐν τῷ αἵματι καταπνίξῃ τὰ ἤδη ἀναφυόμενα σπέρματα τῆς ἐπαναστάσεως ἐν ταῖς Κάτω Χώραις, ἕνεκα τῆς καταπιέσεως τῆς Ἱσπανικῆς κυβερνήσεως, ὑπαγάγῃ δ' αὐτὰς τελείως ὑπὸ τὸν Φίλιππον. Ὁ

δοὺξ, βλέπων ἐκ προοιμίου, ὅτι ἦτο ἀδύνατον νὰ κατευνάσῃ ταχέως τὰ πνεύματα καὶ νὰ καθυποτάξῃ τὴν χώραν, ἔκρινε φρονιμώτερον νὰ καταστρέψῃ διὰ τοῦ δόλου τοὺς μεγιστάνας αὐτῆς, ὅπως ἐμποδίσῃ τὴν ἀρχομένην ἐπανάστασιν, πρὸς τοῦτο δὲ σὺν τοῖς ἄλλοις συνέλαβε καὶ τὸν τὰ μέγιστα ἐν ταῖς Κάτω Χώραις ἰσχύοντα τότε κόμητα Ἔγμοντ, ὃν παρανόμως δικάσας καὶ καταδικάσας ἀπέκτεινεν.

Αὕτη εἶνε ἐν συντόμῳ ἡ ἱστορία τῆς παραμονῆς τῆς ἐπαναστάσεως τῶν Κάτω Χωρῶν, ἣν ὁ Γκαίτης ἐδραματούργησεν.

Ὁ Ἔγμοντ, ὡς δραματικὸν ἔργον, δὲν ἀπήλαυσε καθ' ὁλοκληρίαν τῆς εὐνοίας τῆς κριτικῆς· πλεῖστοι ἀπὸ τοῦ Σχιλλέρου ἔτι, ἐν τῇ γνωστῇ αὐτοῦ περὶ τοῦ Ἔγμοντ κρίσει, ἐπέκριναν τὸ ἔργον, ἀρνηθέντες εἰς αὐτὸ μεγάλην δραματικὴν ἀξίαν. Ἥκιστα θέλω συνηγορήσει ἐνταῦθα ὑπὲρ τῆς δραματικῆς τελειότητος τοῦ Ἔγμοντ. Βεβαίως τὸ δρᾶμα δὲν ἐποιήθη καθ' ὅλους τοὺς κανόνας τῆς αὐστηρᾶς δραματικῆς τέχνης· ἀλλ' ἐνυπάρχει τις ἐν αὐτῷ ἄλλη ἀξία, πρὸ τῆς ὁποίας ὑποχωροῦσιν οἱ κανόνες τῆς τέχνης, καὶ ἥτις καθίστησι τὸ δρᾶμα ἔξοχον. Τὰ ὑψηλὰ ἔργα, τὰ ἀφ' ἑαυτῶν λαλοῦντα, δὲν ἔχουσιν ἀνάγκην δημιουργούμενα νὰ ὑποβληθῶσιν εἰς τὸ χωνευτήριον τῶν κανόνων τῆς κριτικῆς, ὅπως λάβωσι τὸν τέλειον αὐτῶν σχηματισμόν· μόνον τὰ ταπεινὰ ἔχουσιν ἀνάγκην νὰ λάβωσι κανονικὸν ἐξωτερικὸν τύπον, ζητοῦντα διὰ τούτου νὰ καλύψωσι τὰς ἄλλας αὐτῶν φυσικὰς ἐλλείψεις. Μὴ ζητήσωμεν λοιπὸν τελείαν ἀναλογίαν, τελείαν τῶν κανόνων τῆς τέχνης τήρησιν καὶ ἐφαρμογὴν ἀπὸ προϊόντος τῆς μεγαλοφυΐας. Ἡ πτῆσις δὲν εἶνε τακτικὴ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ὁ Ἄμλετος, ὁ Ὀθέλλος, ὁ Φαῦστος, ὁ Götz von Berlichingen στεροῦνται ἀναμφιβόλως τῆς τέχνης ἐκείνης, τῆς ἀπαιτουμένης ὑπὸ τῆς κριτικῆς, ἥτις ἀπαντᾶται συνήθως ἐν ταῖς τραγῳδίαις τοῦ Κορνηλίου, τοῦ Ῥακίνα, ἢ τοῦ Λέσσιγγ· ἀλλὰ τίς θέλει τολμήσει νὰ διϊσχυρισθῇ, ὅτι ὁ Ἄμλετος, ὁ Φαῦστος, τὰ δύο ταῦτα συγγενῆ ὑπό τινας ἐπόψεις δραματικὰ ποιήματα, εἶνε κατώτερα τῆς Φαίδρας τοῦ Ῥακίνα, ἢ τῆς Αἰμυλίας Γαλόττη τοῦ Λέσσιγγ; τὰ μεγάλα ἔργα ἐν ἑαυτοῖς τῆς τέχνης τὸ μυστήριον ἔχουσιν, εἶνε δὲ ἀσύγ-

γνωστος μικροψυχία ν' ἀπαιτῶμεν παρὰ ποιητῶν μεγάλων, οἷοι ὁ Σαιξπῆρος, ὁ Γκαίτης, ν' ἀκολουθήσωσι δουλικῶς τοὺς κανόνας, οὓς ἔθηκεν ὁ εἷς ἢ ὁ ἄλλος τεχνοκρίτης.

Τῇ ἀληθείᾳ, ταῦτα λέγων, ἥκιστα σκοπῶ νὰ κηρύξω τὸν Ἔγμοντ τέλειον δρᾶμα· ὅτι ὁ Γκαίτης δὲν ἐκέκτητο τὴν δραματικὴν εὐφυΐαν τοῦ φίλου του Σχιλλέρου, οὐδεμία ἀντίρρησις· ὁ Γκαίτης ἦτο μέγας ποιητής, ἀλλ' ἦτο μέγας φυσιοδίφης· προσεπάθει νὰ παραστήσῃ καὶ νὰ ἐξεικονίσῃ τὸν ἄνθρωπον, οἷος ἐν τῇ φύσει ὑπάρχει πραγματικῶς, οὐχὶ δὲ οἷος διαπλάττεται ἐν τῇ διανοίᾳ τοῦ τὸ ἰδεῶδες θηρῶντος καλλιτέχνου, καθὼς ἔπραττεν ὁ Σχίλλερος· τούτου ἕνεκα οἱ ἥρωες τοῦ Γκαίτου, μολονότι ἐστερημένοι μεγάλων δραματικῶν παθῶν καὶ ἄμοιροι μεγάλων πράξεων, εἶνε τοσοῦτον φυσικοὶ καὶ τοσοῦτον ἀληθεῖς· τοῦτο συμβαίνει παρὰ τῷ Τάσσῳ, τοῦτο παρὰ τῷ Götz, τοῦτο καὶ παρὰ τῷ Ἔγμοντ, στερουμένῳ τῆς δραματικῆς ἐκείνης ἑνότητος καὶ τοῦ τραγικοῦ πάθους, τοῦ ἐκπλήττοντος καὶ ἁφαρπάζοντος τὸν ἀκροατὴν ἢ τὸν ἀναγνώστην τοῦ δράματος· ἀλλ' ἐν ταῖς ἐλλείψεσι ταύταις ὑπάρχουσιν ἕτερα ἔξοχα προτερήματα, ἀκριβὴς καὶ φυσικὴ παράστασις τῶν χαρακτήρων καὶ τῶν ἐποχῶν, ἃς ὁ ποιητὴς ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἀναβιβάζει καὶ διὰ τοσοῦτον ζωηρῶν χρωμάτων ἀπεικονίζει...

Ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς ψυχῆς ἑνὸς συγγραφέως πρέπει νὰ μελετήσωμεν τὸ ἔργον αὐτοῦ, ὅπως καὶ καλλίτερον κατανοήσωμεν καὶ καλλίτερον αὐτὸ ἀγαπήσωμεν. Ἐν τῇ ἀπεικονίσει τοῦ Ἔγμοντ καὶ τοῦ ἔρωτος αὐτοῦ πρὸς τὴν Κλαρίσκην, ὁ Γκαίτης ἠθέλησε ν' ἀποθανατίσῃ μίαν σελίδα τῆς ζωῆς του, φιλίαν ἀνάμνησιν ποθεινοῦ ἔρωτος, ὃν ὁ ποιητὴς ᾐσθάνθη ἄλλοτε, κατὰ τὰς εὐτυχεῖς ἡμέρας τοῦ ἐν Στρασβούργῳ σπουδαστικοῦ βίου του, πρὸς ὡραίαν νεάνιδα, Φρειδερίκην τοὔνομα, θυγατέρα πτωχοῦ χωρικοῦ ἱερέως· ὁ ἔρως ἐκεῖνος, ἁγνὸς καὶ περιπαθής, ὡς οἱ πρῶτοι παντὸς νέου ποιητοῦ ἔρωτες, εἶχεν ἐγκαταλίπει ἀνεξάλειπτα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ἴχνη· βαθεῖα λύπη κατελάμβανεν αὐτόν, ὁπότε ἀνεμιμνήσκετο τὰς ὀλίγας ἡμέρας, ἃς διῆλθεν ἐν τῇ πατρικῇ οἰκίᾳ τῆς κόρης ξενιζόμενος, ὁπότε ἀπὸ τοῦ Στρασβούργου ὁ νέος σπουδαστὴς μετέβαινεν εἴς τι πλησίον χωρίον, ἔνθα ἦτο ἱερεὺς ὁ πατὴρ

τῆς κόρης. Ἦτο ὡραῖον εἰδύλλιον ἔαρος, ἀλλ' ἦτο ταχὺ καὶ παροδικόν, ὡς εἶνε ταχεῖαι καὶ βραχεῖαι αἱ τοιαῦται στιγμαὶ ἐν τῷ βίῳ τοῦ ἀνθρώπου· ὁ ἀριστοκρατικὸς γένος τῆς Φραγκφούρτης ἐγκατέλιπε ταχέως τὴν πτωχὴν θυγατέρα τοῦ Ἀλσατιανοῦ ἱερέως, τα δὲ δάκρυα τοῦ ἐκ τοῦ ἔρωτος χωρισμοῦ ἐξήρανε ταχέως ἡ θερμὴ πνοὴ νέου ἔρωτος τοῦ ποιητοῦ. Τοιοῦτος ἦτο ὁ Γκαίτης· δὲν ἠδύνατο νὰ ζήσῃ ἄνευ ἔρωτος: «Ἡ μᾶλλον ἀξιέραστος καρδια», ἔγραφέ ποτε εἴς τινα φίλην του, «εἶνε ἡ τάχιστα ἀγαπῶσα, ἀλλ' ἡ τάχιστα ἀγαπῶσα, λησμονεῖ ἐπίσης τάχιστα.» Καὶ εἰς τοιούτους ἔρωτας, ταχέως συλλαμβανομένους καὶ ταχέως λησμονουμένους, ὧν μέχρι τοῦ γήρατος εἶνε πλήρης ὁ ψυχικὸς βίος τοῦ Γκαίτου, ὀφείλομεν ὅλα ἐκεῖνα τὰ ἀξιέραστα πλάσματα τῆς ποιητικῆς γραφίδος του, τὰ γνωστὰ ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς ποιήσεως ὑπὸ τὸ ὄνομα Καρλόττα, Μαργαρίτα, Μινιών, Κλαρίσκη, Ἐλεονώρα.

Τοιούτου ἔρωτος ἱστορία, ἀθάνατος διατελέσασα ἐν τῇ καρδίᾳ του, ἀπεθανατίσθη ἐν τῷ ἔρωτι τοῦ Ἔγμοντ καὶ τῆς Κλαρίσκης. Αἱ σκηναί, αἱ περιγράφουσαι τὸν ἔρωτα τοῦτον ἐν τῷ δράματι, εἶνε ἀμίμητοι. Ὁ Ἔγμοντ, τὸ εἴδωλον τῆς Φλανδρικῆς, ὁ ἥρως καὶ νικητὴς τοσούτων μαχῶν, περὶ οὗ θανατωθέντος ἔγραφεν ὁ πρέσβυς τῆς Γαλλίας εἰς τὴν κυβέρνησίν του, «ὅτι εἶδε πίπτουσαν τὴν κεφαλὴν ἐκείνην, πρὸ τῆς ὁποίας δὶς ἐφρικίασεν ἡ Γαλλία,» ὁ Ἔγμοντ ἀπαυδῶν, κατάπονος ἐκ τοῦ κλύδωνος καὶ τῶν ἀγώνων τῆς κοινωνίας, ἔρχεται νὰ διέλθῃ μίαν στιγμὴν εὐδαιμονίας —στιγμὴν πρὸς ἔτη ὁλόκληρα ἀναλογοῦσαν—παρὰ τῇ ἐρωμένῃ του· πρὸς ἐκείνην πορεύεται ν' *ἀποπλύνῃ τὰς ῥυτίδας τῶν μεριμνῶν ἀπὸ τοῦ μετώπου του*. Ἡ κόρη τὸν ἀγαπᾷ, μολονότι οὗτος τοσοῦτον ὑπεράνω αὐτῆς ἵσταται· ἐκεῖνος εἶνε ὁ μέγας κόμης Ἔγμοντ, αὕτη δὲ ἡ μικρὰ πτωχὴ κόρη· ἀλλ' ὁ ἔρως δὲν γνωρίζει κοινωνικὰς διακρίσεις· καὶ ἔπειτα ἡ νεότης εἶναι *μέθη ἄνευ οἴνου*. *Ὁποῖος ἄνθρωπος!* λέγει πρὸς τὴν μητέρα της. «Ὅλαι αἱ ἐπαρχίαι τὸν λατρεύουσιν, ἐγὼ δὲ εἶνε δυνατὸν νὰ μὴν ἦμαι τὸ εὐτυχέστατον πλάσμα εἰς τὰς ἀγκάλας του;» Ὁ ἔρως τῆς Κλαρίσκης μετέχει ἀφελοῦς ἀφοσιώσεως καὶ λατρείας· δὲν εἶνε δυνατὸν

νὰ ἐννοήσῃ, ὅτι πράγματι ἀγαπᾶται ἀπὸ ἄνδρα, τὸν ὁποῖον ὅλος ὁ κόσμος τιμᾷ καὶ σέβεται· εἶνε παράδοξον δι' αὐτὴν ὄνειρον ὁ ἔρως οὗτος· ὁ μέγας Ἔγμοντ εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς μικρῆς Κλαρίσκης!

«Ἄφες με νὰ σιωπῶ», τῷ λέγει μελαγχολική· «ἄφες με νὰ σὲ κρατῶ· ἄφες με νὰ σὲ θεωρῶ εἰς τοὺς ὀφθαλμούς· νὰ εὕρω τὰ πάντα ἐν αὐτοῖς, παρηγορίαν καὶ ἐλπίδα, χαρὰν καὶ θλίψιν· (ἐναγκαλιζομένη καὶ θεωροῦσα αὐτόν). Εἰπέ μοι, εἰπέ! δὲν ἐννοῶ! εἶσαι ὁ Ἔγμοντ; ὁ κόμης Ἔγμοντ; ὁ μέγας Ἔγμοντ; ὁ τοσοῦτον περίβλεπτος, περὶ οὗ γράφουσιν αἱ ἐφημερίδες, ἀφ' οὗ ἐξαρτῶνται αἱ ἐπαρχίαι;

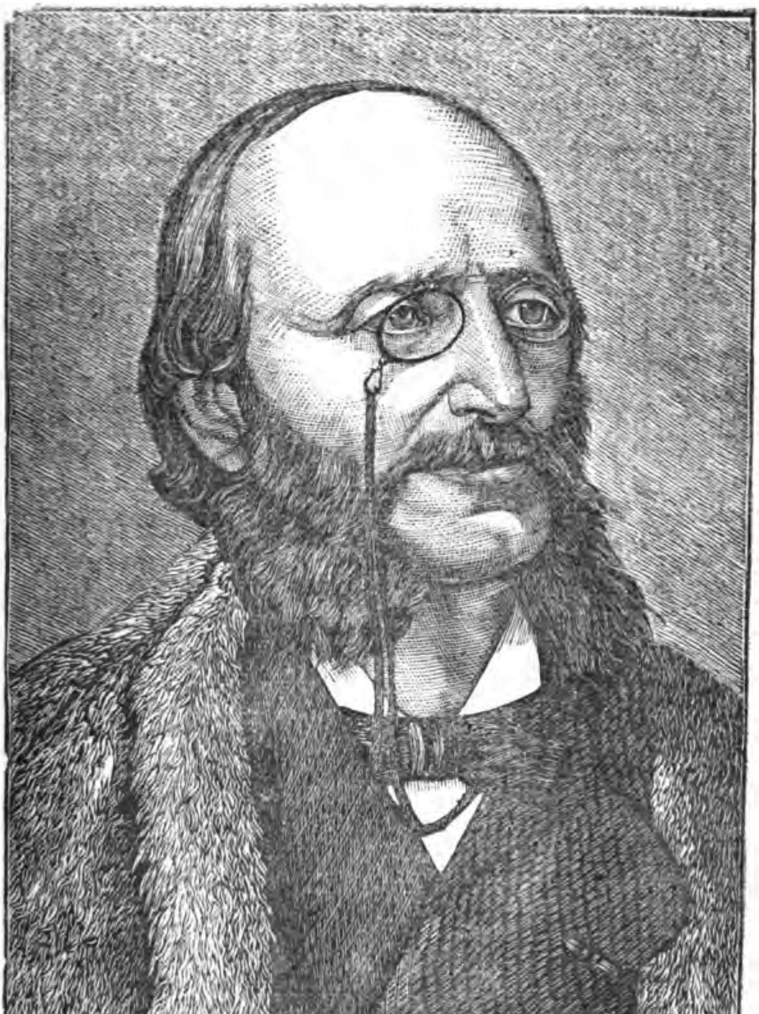
Ἔγμοντ. Ὄχι, Κλαρίσκη, δὲν εἶμαι ἐγὼ ἐκεῖνος.

Κλαρίσκη. Πῶς;

Ἔγμοντ. Ἰδὲ, Κλαρίσκη! Ἄφες με νὰ καθήσω! — (Κάθηται, αὕτη δὲ γονυπετεῖ ἐπὶ ὑποβάθρου, τείνουσα τὰς χεῖρας της εἰς τὸν κόλπον του, καὶ θεωροῦσα αὐτόν). Ἐκεῖνος ὁ Ἔγμοντ εἶνε σκυθρωπός, τραχύς, ψυχρὸς Ἔγμοντ, διστάζων πάντοτε, ποτὲ μὲν τοῦτο, ποτὲ δ' ἐκεῖνο λαμβάνων τὸ πρόσωπον· εἶνε τεθλιμμένος, παρεγνωρισμένος, ἀνήσυχος, ὁπότε οἱ ἄνθρωποι ὑπολαμβάνουσιν αὐτὸν εὔθυμον καὶ περιχαρῆ· ἀγαπώμενος ὑπὸ λαοῦ, ἀγνοοῦντος τί θέλει· τιμώμενος καὶ ὑπερυψούμενος ὑπὸ πλήθους, μεθ' οὗ οὐδὲν δύναταί τις νὰ ἐπιχειρισθῇ· κατασκοπευόμενος ὑπ' ἀνθρώπων διὰ παντὸς τρόπου δυναμένων νὰ ἐπιτεθῶσι κατ' αὐτοῦ, ἐργαζόμενος καὶ κοπιάζων, πολλάκις ἄνευ σκοποῦ, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἄνευ ἀνταμοιβῆς—Ὦ ἄφες με νὰ σιγῶ, ὅπως ἔχω, ὅπως σκέπτομαι. Ἀλλ' οὗτος, Κλαρίσκη, ὁ ἤρεμος, ὁ εἰλικρινής, ὁ εὐτυχής, ὁ ἀγαπώμενος καὶ ἐννοούμενος ἀπὸ τὴν καλλίστην καρδίαν, τὴν ὁποίαν ἐπίσης ἐννοεῖ καθ' ὁλοκληρίαν καὶ μὲ ἐντελῆ ἔρωτα καὶ ἐμπιστοσύνην θλίβει εἰς τὴν καρδίαν του (ἐναγκαλιζόμενος αὐτήν). Οὗτος εἶνε ὁ ἰδικός σου Ἔγμοντ».

Εἶνε ἀληθῆ, εἶνε πραγματικὰ τὰ αἰσθήματα ταῦτα. Ὀλιγίστας σκηνὰς παρομοίας πρὸς ταύτην περιέχει τὸ νεώτερον δρᾶμα, τόσον κατὰ τὴν ἀφέλειαν, ὅσον καὶ κατὰ τὴν φυσικότητα τῆς φράσεως.

Ἀλλ' ὁ Ἔγμοντ δὲν εἶνε ἐν τῷ δράματι ὁ εὐτυχὴς ἐραστὴς μόνον, εἶνε ἰδίως ὁ ἄνθρωπος τοῦ λαοῦ, ἐκεῖνος, πρὸς ὃν πᾶσα ἡ Φλανδρικὴ στρέφει τὸ βλέμμα, ἀφ' οὗ τὴν ἐλευθερίαν αὐτῆς ἀναμένει, καὶ ὃν ὁ λαὸς τῶν Κάτω Χωρῶν μετ' εὐχαριστήσεως θὰ ἔβλεπε τοποτηρητήν του. Ἐλαφρός, εὔθυμος κατὰ τὸ φαινόμενον ὁ Ἔγμοντ, ἀλλ' ὑπὸ τὴν ἐλαφρότητα κρύπτων τὴν σοβαρότητα, ὑπὸ τὴν εὐθυμίαν τὴν ἐμβρίθειαν, πολεμῶν τὴν Ἱσπανικὴν ἀρχὴν οὐχὶ διὰ συνωμοσιῶν καὶ δημοτικῶν ἀγορεύσεων, ἀλλὰ διὰ σκωμμάτων καὶ δι' ἐπιγραμμάτων, ὅλως ἀντίθετος τοῦ Ἀραυσιωνίου, τοῦ σκεπτικοῦ, τοῦ ὑπολογιστικοῦ ἀνδρός, τοῦ ἑτέρου τούτου τῶν Κάτω Χωρῶν μεγιστάνος: «Φοβοῦμαι τὸν Ἀραυσιώνιον, λέγει ἡ Ἀντιβασίλισσα τῶν Κάτω Χωρῶν πρὸς τὸν γραμματέα της, καὶ φοβοῦμαι διὰ τὸν Ἔγμοντ. Ὁ μὲν εἶνε κρυψίνους καὶ προφυλακτικός, ὅλως δὲ ἀντίθετος ὁ ἕτερος· συμπεριφέρεται τοσοῦτον ὑπερηφάνως, ὡσεὶ μὴ ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἐκυμαίνετο ἡ χεὶρ τοῦ βασιλέως.» Ὁ Ἔγμοντ οὔτε συνωμότης εἶνε, οὔτε δημαγωγὸς ἐξ ἐπαγγέλματος· μάτην θέλομεν ἀναζητήσει ἐν αὐτῷ ἐνθουσιώδη ἥρωα τῆς ἐλευθερίας, καλλιτεχνικὰς ὑπὲρ αὐτῆς σφυρηλατοῦντα φράσεις, ἐμπνέοντα τὸν λαὸν καὶ διεγείροντα αὐτὸν εἰς ἐπανάστασιν, πρὸς ἀνάκτησιν τῶν καταπατουμένων δικαίων του. Ὁ Ἔγμοντ ἀγαπᾷ τὴν ἐλευθερίαν τῆς πατρίδος του, ζητεῖ τὴν τήρησιν τῶν ἀρχαίων τῆς Φλανδρικῆς προνομίων, ἀλλὰ δι' εἰρηνικῶν, διὰ νομίμων μέσων. Ἐν τῷ χαρακτῆρι τοῦ ὑπουργοῦ τῆς Βαϊμάρης, τοῦ μυστικοσυμβούλου τοῦ δουκός, οὐδεμία ὑπῆρχε φλὲψ δημοτικοῦ ἥρωος καὶ ῥήτορος τῆς ἐλευθερίας· καὶ τοιοῦτον ἔπλασε τὸν Ἔγμοντ. Οἵα διαφορὰ μεταξὺ τοῦ κόμητος Ἔγμοντ τοῦ Γκαίτου καὶ τοῦ Δὸν Πόζα τοῦ Σχιλλέρου! ἀμφότεροι εἶνε φίλοι τῆς ἐλευθερίας καὶ τῶν δικαίων τῆς Φλανδρικῆς, ἀμφότεροι συνήγοροι ὑπὲρ αὐτῆς, ὁ μὲν δὸν Πόζας πρὸ τοῦ βασιλέως τῆς Ἱσπανίας Φιλίππου τοῦ δευτέρου, ὁ δὲ Ἔγμοντ πρὸ τοῦ τοποτηρητοῦ αὐτοῦ δουκὸς Ἄλβα· ἀλλ' ὁ μὲν δὸν Πόζας εἶνε ὁ ἥρως, ὁ προφήτης τῆς ἐλευθερίας καὶ τῶν νέων χρόνων· ζῇ ἐν τῇ δυστυχεῖ ἐκείνῃ ἐποχῇ τῆς τυραννίας καὶ τῆς μισαλλοδοξίας, ἀλλὰ διὰ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ εἶνε πολίτης τῶν μελλόντων αἰώνων·

ΟΦΦΕΝΒΑΧ

συζητεῖ, ἰδεολογῶν, μετὰ τοῦ βασιλέως Φιλίππου, ἀπαιτῶν ἀπ' αὐτοῦ τὴν ἐλευθερίαν τῆς Φλανδρικῆς καὶ μετὰ τόλμης,ἀξίας ἐμπνευσμένου προφήτου, ἐπιφωνεῖ πρὸς τὸν σκαιὸν ἐκεῖνον βασιλέα: «Ἀγαπῶ τὴν ἀνθρωπότητα, ἀλλ' ἐν ταῖς μοναρχίαις οὐδένα ἄλλον ἐκτὸς ἐμαυτοῦ ν' ἀγαπῶ ὀφείλω». . . . «Ὁ αἰὼν δὲν εἶνε ὥριμος εἰσέτι διὰ τὸ ἰδεῶδες μου. Ζῶ πολίτης τῶν μελλόντων χρόνων». . . . καὶ ἐπιπλήττει τὸν Φίλιππον διὰ τὴν δεσποτικὴν διαγωγήν του ἐν Ἱσπανίᾳ καὶ ταῖς Κάτω Χώραις, ἀπαιτῶν παρ' αὐτοῦ *ἐλευθερίαν συνειδήσεως*! Εἶνε εὐγενής, εἶνε ὑψηλὸς ὁ χαρακτὴρ οὗτος τοῦ Δὸν Πόζα, ἀλλ' εἶνε πραγματικός;

Ὁ Ἔγμοντ ἐν τούτοις εἶνε πάντη διάφορος τοῦ δὸν Πόζα· λαμβάνει τὰ πράγματα, ὅπως ἔχουσι· δὲν αἴρεται ἀπὸ τοῦ πραγματικοῦ εἰς τὸ ἰδεῶδες, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ ἰδεώδους κατέρχεται εἰς τὴν πραγματικότητα· ἐν τῇ θυέλλῃ διατηρεῖ τὴν γαλήνην καὶ τὴν ἀταραξίαν, ἀξίαν πολιτικοῦ ἀνδρός, ὡσεὶ μὴ ἦτο αὐτός, ὁ ὕποπτος εἰς τὴν Ἱσπανικὴν κυβέρνησιν, ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ ὁποίου ὑψοῦται τὸ Δημόκλειον ξῖφος τῆς τυραννίας, ἀλλ' ὁ εὐτυχὴς ἐραστὴς τῆς Κλαρίσκης. Ὑπὸ οὐδεμίαν σποδαιότητα λαμβάνει τὸν βίον,εἴτε ἐνώπιον τοῦ ἐχθροῦ κινδυνεύων, εἴτε ἐλεύθερος ἐντὸς τῆς κοινωνίας: «Ἀλλ' ἐὰν σεῖς ὑπὸ τοσοῦτον σοβαρὰν ἔποψιν ἐννοεῖτε τὸν βίον, λέγει πρὸς τὸν γραμματέα του, τί ἐκ τούτου; Ἂν ἡ πρωΐα δὲν ἐξεγείρῃ ἡμᾶς διὰ νέας τέρψεις, ἂν τὴν ἑσπέραν οὐδεμία ἐλπὶς εὐθυμίας ὑπολείπεται ἡμῖν πλέον, ἀξίζει οὗτος ὁ βίος, διὰ νὰ ἐνδυώμεθα μόνον καὶ νὰ ἐκδυώμεθα; Καὶ ἀνατέλλει σήμερον ἡ ἡμέρα, ὅπως σκεφθῶ τί συνέβη χθές; Καὶ περαιτέρω: «Ὡς εἰ ὑπὸ ἀοράτων πνευμάτων μαστιγούμενοι οἱ ἵπποι τοῦ χρόνου βαίνουσι, σύροντες τὴν ἐλαφρὰν ἅμαξαν τῆς εἱμαρμένης ἡμῶν, ἐνῷ εἰς ἡμᾶς οὐδὲν ὑπολείπεται, ἢ εὔτολμοι νὰ κρατῶμεν καλῶς τοὺς χαλινοὺς καὶ ὁτὲ μὲν δεξιᾷ, ὁτὲ δὲ ἀριστερᾷ νὰ ἀπομακρύνωμεν τοὺς τροχούς, ἄλλοτε μὲν ἀπὸ τῶν βράχων καὶ ἄλλοτε ἀπὸ τῶν κρημνῶν. Τίς οἶδε ποῦ βαίνομεν; καὶ μὴ γνωρίζομεν τάχα πόθεν ἤλθομεν;».....

Τοιαύτη ἡ φιλοσοφία τοῦ ποιητοῦ,πλήρης μελαγχολικῆς σκέψεως, πλήρης μεγαλείου, ἣν ἀπαντῶμεν εἰς τὰ πλεῖστα τῶν συγγραμ-

μάτων τῆς ὡρίμου ἡλικίας του, καὶ ἦν κατὰ μέγα μέρος ἐν τῷ βίῳ αὐτοῦ ἐφήρμοζεν. Ἦτο *μέγας ὡς ὁ κόσμος*, ἔλεγον οἱ θαυμασταί του, ὁ ποιητὴς τοῦ Φαύστου, εὐγενὲς μεγαλεῖον περιέβαλλεν αὐτὸν ἐν ταῖς εὐτυχίαις καὶ ταῖς δυστυχίαις του· αἱ τρικυμίαι τῆς πατρίδος του, τῆς ἰδίας αὐτοῦ οἰκογενείας καὶ καρδίας οὐδέποτε παρέφερον αὐτόν· ἤκουσε τὸ πυροβόλον τῆς Ἰένης σημαῖνον τὴν πτῶσιν τῆς Γερμανίας· εἶδε τὴν Βαϊμάρην διαρπαζομένην καὶ ἐν μέρει πυρπολουμένην ὑπὸ τῶν Γάλλων στρατιωτῶν, τὴν δὲ οἰκίαν αὐτοῦ σταθμὸν στρατιωτικὸν καταστᾶσαν, χωρὶς ὁ νικητὴς νὰ σεβασθῇ τὸ τέμενος τῶν Μουσῶν, τὸν οἶκον τοῦ ποιητοῦ, ὅπως ἄλλοτε ὁ ἥρως τῆς Μακεδονίας ἐσεβάσθη τὸν οἶκον τοῦ Πινδάρου, ἀλλ' ἅπαντα ταῦτα ἀπεδέχθη μετ' ἀξιοθαυμάστου ἀπαθείας· φθάσας εἰς τὸ ὀγδοηκοστὸν καὶ τρίτον ἔτος τῆς ἡλικίας του, ἰδὼν ὅλους τοὺς φίλους του, τοὺς συγγενεῖς του προαπελθόντας αὐτοῦ, οὐδέποτε κατεβλήθη ὑπὸ τῆς ὀδύνης, διετήρησε δ' ἀείποτε τὴν ὑψηλὴν ἐκείνην ἀταραξίαν, ἥτις ἐπιπνέει εἰς τὰ καλλιτεχνικὰ ἔργα τῆς κλασικῆς ἀρχαιότητος. Τοιοῦτοι εἶνε ὡσαύτως οἱ ἥρωες τῆς φαντασίας του: Ὁ Φαῦστος θνήσκει ἐπιφωνῶν: «Τὰ ἴχνη τοῦ ἐπὶ τῆς γῆς βίου μου οὐδέποτε εἶνε δυνατὸν τὰ ἐξαλειφθῶσιν εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα... Καὶ ἤδη ἀπολαμβάνω τὴν ὑψίστην στιγμὴν ἐν τῇ προαισθήσει τοιαύτης ὑψηλῆς εὐδαιμονίας.» Ὁ Götz von Berlichingen, ὁ τελευταῖος ἱππότης τοῦ Μεσαιῶνος, ἐνῷ ἐκπνέει ἅπασα ἡ πολεμικὴ ἀρετὴ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, θνήσκων, *ὅτε τὰ δένδρα ἀναθάλλουσιν, ἐλπίζει δὲ ὅλος ὁ κόσμος*, ἀνακράζει πλήρης θάρρους: *Ἐλευθερία! ἐλευθερία!*, ὡς αὐτὸς ὁ ποιητὴς ἐν ταῖς τελευταίαις στιγμαῖς τῆς ζωῆς του ἀνεφώνει: *Περισσότερον φῶς!*.....

Τοιαύτην ἀταραξίαν δεικνύει ὁ Ἔγμοντ πρὸ τοῦ καλέσαντος αὐτὸν δουκὸς Ἄλβα, ἐλθόντος ὅπως καταπαύσῃ τὴν ἐν ταῖς Κάτω Χώραις ἐκραγεῖσαν στάσιν· ἐλευθέρως καὶ εἰλικρινῶς λαλεῖ ὁ κόμης πρὸς τὸν Ἄλβαν, ὡς εἰ εἰς ἑαυτὸν ὁμιλῶν, ἄνευ πάθους, μηδαμῶς παραφερόμενος, ἐνῷ ὁ Ἄλβας καὶ οἱ περὶ αὐτὸν δικασταί, ἐν τῷ κρυπτῷ συνεδριάζοντες, χαρακτηρίζουσι τὴν ἀφέλειαν ὡς προδοσίαν, κηρύττουσιν αὐτὸν ἐχθρὸν τοῦ κράτους καὶ καταδικά-

ζουσιν εἰς θάνατον· τοιαύτη ἦτο ἡ διαδικασία τῶν σκοτεινῶν ἐκείνων χρόνων τῆς ἱερᾶς ἐξετάσεως. Ὁποία ἀντίθεσις χαρακτήρων ἐν τῇ μακρᾷ συνδιαλέξει τοῦ Ἔγμοντ μετὰ τοῦ Ἄλβα! ἕκαστος ὁμιλεῖ τὴν γλῶσσάν του, ἑκάστου ὁ χαρακτὴρ ἀκριβῶς ἀπεικονίζεται: ἀφ' ἑνὸς ὁ Ἄλβας, ὁ σκαιὸς Ἱσπανός, ὁ ἐχθρὸς τῆς ἐλευθερίας, ὁ σκώπτων αὐτήν, ἰδιαίτερον κατὰ τὰς σκέψεις του ὁρισμὸν εἰς αὐτὴν δίδων, καὶ ἀφ' ἑτέρου ὁ Ἔγμοντ, ὁ γενναῖος καὶ εἰλικρινὴς εὐπατρίδης τῆς Φλανδρικῆς, ὁ λαλῶν τὴν γλῶσσαν τῆς τιμῆς καὶ τῆς παρρησίας, ἀπέναντι τῶν δολίων καὶ ὑπούλων ἐρωτήσεων τοῦ Ἄλβα. Παρὰ μὲν τῷ Ἱσπανῷ μεγιστάνι ἐκπροσωπεῖται τὸ ἀρχαῖον καθεστώς, ἡ ἐκκλησιαστικὴ καὶ πολιτικὴ αὐθαιρεσία, ταρτουφικὴ, ὕπουλος, ἀγνοῦσα τί ἐστι τιμή, τί ἐστι συνείδησις, παρὰ δὲ τῷ Ἔγμοντ ἡ ἐλευθερία, ἡ εἰλικρίνεια, ἡ ἀρετὴ —ὁ ἀνατέλλων νέος κόσμος. Μετὰ πόσου ἐνδιαφέροντος, μετὰ πόσης προσοχῆς ὁ ἀναγνώστης λαμβάνει μέρος εἰς τὴν πάλην ταύτην τῶν ἰδεῶν, τῶν παθῶν, τῶν αἰσθημάτων! φρίσσει ἐκ τῆς προαισθήσεως τῆς εἱμαρμένης, τῆς ἀναμενούσης τὸν ἥρωα· ὅσῳ δὲ μείζων ἡ εὐτολμία, κατὰ τοσοῦτον καὶ ὁ κίνδυνος, κατὰ συνέπειαν καὶ τοῦ θεατοῦ τὸ ἐνδιαφέρον.

Ἓν ἔτι βλέμμα ῥίψωμεν πρὸς τὴν ἀτυχῆ Κλαρίσκην, τὸ εὐοσμώτατον τοῦτο ἄνθος τῆς γερμανικῆς ποιήσεως, πρὶν ἢ καταλίπωμεν αὐτήν, περατοῦντες τὰς ὀλίγας ταύτας περὶ τοῦ δράματος παρατηρήσεις· ἀκολουθήσωμεν αὐτὴν ἔν τινι τῶν ἀγυιῶν τῶν Βρυξελλῶν, διεγείρουσαν τοὺς πολίτας εἰς στάσιν πρὸς ἀπελευθέρωσιν τοῦ καθείρκτου Ἔγμοντ. Λόγοι πλήρεις ζωῆς καὶ πάθους ἐξέρχονται ἀπὸ τοῦ στόματος τῆς νέας κόρης, ἐνῷ οἱ πολῖται φεύγουσιν ἔντρομοι πρὸ τοῦ κινδύνου, μεθ' ὅλας αὐτῆς τὰς προτροπὰς καὶ προκλήσεις:

Κλαρίσκη, Μένετε! μένετε, μὴ ὀπισθοχωρεῖτε, ἀκούοντες τὸ ὄνομά του, πρὸ τοῦ ὁποίου ἄλλοτε τόσον εὔθυμοι συνωθεῖσθε! — Ὅταν ἡ φήμη ἀνήγγελλεν ἐκεῖνον, ὅταν οἱ ἄνθρωποι ἔλεγον: «Ὁ Ἔγμοντ ἔρχεται, ἔρχεται ἀπὸ τὴν Γάνδην»! τότε ἐνομίζοντο εὐτυχεῖς οἱ ἄνθρωποι των δρόμων, ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἔμελλεν ἐκεῖνος νὰ περάσῃ ἔφιππος. Καὶ ὅταν σεῖς ἠκούετε τὸν κρότον τῶν ἵππων

του, ἕκαστος ἄφινε τὴν ἐργασίαν του, εἰς δὲ τὰ περίεργα πρόσωπα, τὰ ὁποῖα σεῖς ἀπὸ τὰ παράθυρα προεβάλλετε, ὡς ἀκτὶς ἡλίου ἐχύνετο ἀπὸ τοῦ προσώπου του ἓν βλέμμα χαρᾶς καὶ ἐλπίδος. Τότε ἐσηκόνετε τὰ τέκνα σας ὑψηλὰ, ἐπάνω ἀπὸ τὸ κατώφλιον τῆς θύρας, καὶ ἐλέγετε εἰς αὐτά: «Ἰδέ, αὐτὸς ἐκεῖ εἶνε ὁ μέγας Ἔγμοντ!» ἀπ' αὐτὸν ἔχετε νὰ περιμένετε καλλιτέρους καιροὺς ἀπ' ἐκείνους, εἰς τοὺς ὁποίους ἔζησαν οἱ πατέρες σας.« Προσέξατε μὴ σᾶς ἐρωτήσωσί ποτε τὰ τέκνα σας: «Τί ἔγεινεν ἐκεῖνος, τί ἔγειναν οἱ καιροί, τοὺς ὁποίους ὑπέσχεσθε;»

Καὶ ἡ Κλαρίσκη, ἄπελπις, μὴ εὑρίσκουσα ἀκρόασιν, ἀπέρχεται εἰς τὸν οἶκον, ὅπου λαμβάνει τὸ δηλητήριον...

Ἡ τελευταία πρᾶξις τοῦ Ἔγμοντ, ὅπως παρετήρησεν ἤδη ὁ Σχίλλερος, ἁρμόζει μᾶλλον εἰς μελόδραμα ἢ εἰς δρᾶμα. Ὁ Ἔγμοντ μετὰ μακρὸν διάλογον μετὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἄλβα, ἀλλ' ἄνευ πολλοῦ δραματικοῦ ἐνδιαφέροντος, ἀποκοιμᾶται, ὅπως μεταβῇ μετ' ὀλίγον ἀπὸ τὰς ἀγκάλας τοῦ ὕπνου εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ θανάτου· συγχρόνως ἄρχεται ἐπικήδειος μουσική· ὁ Ἔγμοντ ὀνειρεύεται· ἐπιφαίνεται αὐτῷ ἡ Κλαρίσκη ὑπὸ τὴν μορφὴν τῆς ἐλευθερίας· προσκλίνει πρὸς τὸν κοιμώμενον ἥρωα, τὴν νίκην εἰς αὐτὸν ἀγγέλλουσα, διότι ἀπὸ τοῦ αἵματος αὐτοῦ θέλει ἀναβλαστήσει τῶν Κάτω Χωρῶν ἡ ἐλευθερία. Ὁ Ἔγμοντ ἐξεγείρεται καὶ παραλαμβάνεται ὑπὸ τῶν ἐκεῖ φρουρούντων Ἱσπανῶν στρατιωτῶν, ὅπως, τῆς πρωΐας ἤδη ὑποφωσκούσης, ὁδηγηθῇ πρὸς τὸν θάνατον.

Τοιοῦτος ὁ Ἔγμοντ— ἔξοχος παράστασις τῆς πάλης τῆς ἐλευθερίας πρὸς τὴν τυραννίαν, διὰ ζωηρῶν χρωμάτων ἐξεικονίζουσα μίαν τῶν σπουδαιοτάτων ἀλλὰ καὶ θλιβερωτάτων ἐποχῶν τῆς ἱστορίας. Ὡς δραματικὸν προϊὸν δὲν εἶνε βεβαίως ἔργον πρώτης τάξεως, οὐδὲ δύναται νὰ παραβληθῇ πρὸς τὰ κάλλιστα τῶν τοῦ Σαιξπήρου καὶ τοῦ Σχιλλέρου· ὑπόκειται καὶ τοῦτο εἰς τὰς αὐτὰς ἐλλείψεις, εἰς ἃς καὶ τὰ ἕτερα τῶν δραμάτων τοῦ ποιητοῦ, ὁ Götz, ἡ Ἰφιγένεια, ὁ Τάσσος. Ὁ Γκαίτης δὲν ἦτο μέγας δραματικὸς ποιητής, ὅπως ἐννοεῖ ἡ δραματικὴ τέχνη, ὅπως ἦσαν οἱ τρεῖς μεγάλοι τραγικοὶ τῆς ἀρχαιότητος, ὅπως εἶνε

ἐκ τῶν νεωτέρων Σαιξπεῖρος καὶ Σχίλλερος, ἀλλ' ἦτο ἁπλῶς μέγας ποιητής, ἔξοχος ἄνθρωπος· εἶνε τὸ μοναδικώτερον φαινόμενον τῶν νεωτέρων χρόνων· μεθ' ὅλας τὰς φαινομένας αὐτῶν ἐλλείψεις φέρουσι τὰ ἔργα του μεγαλοπρεπῆ τινα τύπον, τὸν ὁποῖον μάτην θέλομεν ἀναζητήσει εἰς τὰ ἔργα τῶν ἄλλων ποιητῶν τῶν νεωτέρων χρόνων, ἐξαιρουμένου τοῦ Σαιξπήρου. Ὑπὲρ πάντα ποιητὴν ὁ Γκαίτης εἶχε σπουδάσει καὶ ἐρευνήσει τὰ μυστήρια τῆς φύσεως ὑπὸ ὅλας αὐτῆς τὰς φάσεις καὶ ἀπόψεις, ταύτην δὲ τὴν φυσικὴν ἀλήθειαν ἀπαντῶμεν εἰς τὰ πλεῖστα τῶν συγγραμμάτων του. Καὶ ἂν λοιπὸν ὁ Ἔγμοντ στερεῖται τῶν προσόντων δράματος πρώτης τάξεως, εἶναι πάντοτε ὡραῖον ποιητικὸν προϊόν, δυνάμενον νὰ σκιάσῃ τὴν ἀξίαν πολλῶν ἄλλων, γεγραμμένων μὲν κατὰ τοὺς κανόνας τῆς τέχνης, στερουμένων δὲ τῶν προσόντων ἐκείνων— τῆς καθόλου ποιητικῆς δημιουργίας— τῶν ἀπαιτουμένων δι' ἓν ἄξιον λόγου δρᾶμα, εἴτε ἂν ὀνομασθῇ τοῦτο *διαλογικὸν μυθιστόρημα*, ὡς ὠνόμασεν αὐτὸ ὁ Lewes, εἴτε συγγενὲς πρὸς μελόδραμα, ὡς εἶπεν ὁ Γερβῖνος, εἴτε ὡς ἱστορικὸν δρᾶμα κατὰ τὸν Rosenkranz, εἴτε ὡς ἡ ἀληθὴς ἔκφρασις τῆς νέας τραγῳδίας, ὡς εἶπεν ὁ Ampère.. ..

Ὁ Ἔγμοντ καὶ ἡ Κλαρίσκη εἶνε δημοτικὰ καὶ εὐνοούμενα πρόσωπα τῆς νέας τραγῳδίας εἰς οἱανδήποτε χώραν καὶ ἂν ἐγνώσθη τὸ δρᾶμα τοῦτο τοῦ Γκαίτου. Οὐδεμία ἀμφιβολία, ὅτι παρομοίας ἤθελε τύχει εὐνοίας καὶ παρὰ τῇ ἑλληνικῇ κοινωνίᾳ. Ἡ Κλαρίσκη εἶνε ἡ ἔκφρασις ἀληθοῦς καὶ ἁγνοῦ ἔρωτος, ὁ δὲ Ἔγμοντ τύπος φιλανθρώπου ἡρωϊσμοῦ, ἡρωϊσμοῦ ὑγιοῦς καὶ εὐθύμου, ὅσον περιφανοῦς. Ἡ Ἑλληνικὴ σκηνή, ἡ νηπιάζουσα εἰσέτι, ἡ μὴ δυναμένη νὰ ἐπιδείξῃ σήμερον τοὺς γενναίους ἐκείνους χαρακτῆρας τῆς ἀρχαίας τραγῳδίας, δὲν θέλει ἀναγράψει εἰς τὸ εὑρετήριόν της εὐχαρίστως τὸ ἔργον ἀνδρός, γνησίου τέκνου τῆς ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος; Τὸ θέατρον δὲν εἶνε συνετευκτήριον κόπου μόνον κατατριβῆς χρόνου, ἐλαφρᾶς τινος διασκεδάσεως. Δὲν μεταβαίνομεν ἐκεῖ, ὅπως κορέσωμεν ἢ γαλβανίσωμεν ἐκνενευρισμένας αἰσθήσεις· εἶνε σχολεῖον, δημόσιον βῆμα, ἀφ' οὗ πρέπει νὰ διδάσκωνται καὶ νὰ ἐπευφημῶνται αἱ ὕψισται ἀλήθειαι, τὰ εὐγενέστατα

πάθη καὶ συναισθήματα· τοιοῦτον εἶνε τὸ ἀληθὲς θέατρον, τοιοῦτον ὑπῆρξε κατὰ τὰς ὡραίας ἡμέρας τῆς ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος, καὶ τοιοῦτον πρέπει νὰ καταστῇ καὶ πάλιν τὸ νέον ἑλληνικὸν θέατρον, τέμενος ἀνθρωπισμοῦ καὶ ἐξημερώσεως. Ἐπέστη ὁ καιρὸς ἤδη, ὅπως ἐπέλθῃ σοβαρὰ ἀντίδρασις, εὔτολμος καὶ γενναία πάλη κατὰ τῆς ἀνοσίου ἐπιδράσεως τῆς παρισινῆς φιλολογίας, τῆς δεσποζούσης καὶ *εὐνοουμένης* σήμερον ἐν τῇ πατρίδι τοῦ Αἰσχύλου καὶ τοῦ Σοφοκλέους· ἕνεκα τοιούτων λόγων προσφέρεται τὸ προσεχῶς ἴσως δημοσιευόμενον δρᾶμα, τὰ ὑψηλότατα καὶ ἱερότατα τῶν ἀνθρωπίνων αἰσθημάτων ἐξαῖρον, οὐχὶ βεβαίως ἀδιάφορον εἰς τὴν ἑλληνικὴν κοινωνίαν, ἥτις ἀσμένως θέλει ἀποδεχθῆ ἔργον, μηδὲν κοινὸν ἔχον μετὰ τῶν ἐξαμβλωμάτων τῆς συγχρόνου γαλλικῆς σκηνῆς, καὶ τὸ ὁποῖον ὡς ἀντίδοτον μάλιστα κατὰ τούτων ἐκδίδεται, καὶ ὡς μικρὰ συμβολὴ διὰ τὸ ὑπ' αἰσίους οἰωνοὺς ἀρξάμενον ἤδη ν' ἀναγεννᾶται νέον ἑλληνικὸν θέατρον.*)

ΝΕΟΚΛΗΣ ΚΑΖΑΖΗΣ.

*) Ἐγράφησαν ταῦτα ἵνα χρησιμεύσωσιν ὡς πρόλογος μεταφράσεως τοῦ Ἔγμοντ, προσεχῶς ἴσως δημοσιευθησομένης. Σημ. «Π. Στοᾶς».

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΠΕΡΙ ΕΡΥΘΡΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ

Ὁ διεθνὴς θεσμὸς τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ θεωρεῖται ὡς ἓν τῶν μεγίστων καὶ εὐεργετικωτάτων καθιδρυμάτων ἐξ ὅσων ποτὲ ἀνήγειρεν ὁ χριστιανικὸς πολιτισμός. Ὁ Ἐρυθρὸς Σταυρὸς ἐπήγασεν ἐκ τῆς συναισθήσεως, ὅτι ἡ μὲν ἐπίσημος περίθαλψις παρὰ τοῖς ἐμπολέμοις εἶναι ἀνεπαρκής, ἡ δὲ ἰδιωτικὴ ἐνέργεια καθῆκον ἔχει νὰ σπεύσῃ εἰς συμπλήρωσιν ταύτης κατὰ τὸ δυνατόν.

Ἡ ἵδρυσις τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ ἔλαβεν ἀφετηρίαν ἐκ τοῦ ἐν Ἰταλίᾳ πολέμου τοῦ 1859. Εἷς λόγιος Ἑλβετὸς ὁ κ. Henry Dunant ἐκ Γενεύης, ἔχων φιλανθρωπικὴν παρά τινων ἐκ τῶν συμπολιτῶν του ἐντολήν, παρέστη εἰς τὴν μάχην τοῦ Σολφερίνου, παρευθὺς δὲ μετ' αὐτὴν προσήνεγκε σπουδαίας ὑπηρεσίας εἰς πλείστους τραυματίας. Τὰς ἐντυπώσεις καὶ παρατηρήσεις αὐτοῦ ὁ κ. Dunant ἐδημοσίευσεν ἐν πονήματι ἐπιγραφομένῳ: *Μία ἀνάμνησις ἐκ Σολφερίνου* (Un souvenir de Solferino), ἐν ᾧ σπαραξικαρδίως περιέγραψε τὰ δεινὰ τῶν τραυματιῶν, καὶ τὰ ἀτελῆ μέσα τῆς περιθάλψεως αὐτῶν. Εὐτυχῶς αἱ σπαραξικάρδιαι περιγραφαὶ τοῦ κ. Dunant δὲν ἔμειναν ἄκαρποι. Τὸ πόνημα αὐτοῦ ἔλαβε ταχύτατα πολλὴν διάδοσιν, καὶ ἐπροξένησεν ἁπανταχοῦ τῆς Εὐρώπης μεγίστην συγκίνησιν. Ἡ ἰδέα τῆς καθιδρύσεως ἑταιρίας ἐπικούρου τῶν στρατιωτικῶν τραυματιῶν συνεζητήθη τὸ πρῶτον ἐν Γενεύῃ τὴν 9 Φεβρουαρίου 1863 ἔν τινι συνεδριάσει τῆς αὐτόθι «Ἑταιρίας τῆς κοινῆς ὠφελείας». Ἔλαβε δ' αὕτη πρώτην ἀπαρχὴν πραγματοποιήσεως κατὰ τὸν Ὀκτώβριον τοῦ αὐτοῦ ἔτους διὰ τῆς συστάσεως αὐτόθι «Διεθνοῦς ἐπιτροπῆς ἐπικούρου τῶν στρατιωτικῶν τραυματιῶν». Ἡ διεθνὴς αὕτη ἐπιτροπὴ ἐνήργησε παρὰ ταῖς κυβερνήσεσιν, ὅπως ἐπιτύχῃ τὴν συνομολόγησιν συμβάσεως κανονιζούσης νέον, οὕτως εἰπεῖν, δίκαιον τοῦ πολέμου.

Ἡ ἐπιτροπὴ τῆς Γενεύης ἀπήντησε σχεδὸν ἁπανταχοῦ ζωηρὰν συμπάθειαν, ἰδίᾳ δ' ἔτυχε τῆς συντόνου συνδρομῆς τοῦ Ἑλβετικοῦ Ὁμοσπονδιακοῦ Συμβουλίου καὶ τοῦ Αὐτοκράτορος Ναπολέοντος Γ'. Ἡ ἐπιζητουμένη διεθνὴς σύμβασις ὑπεγράφη ἐν Γενεύῃ τὴν 22 Αὐγούστου 1864, καὶ γνωστὴ ὑπάρχει αὕτη μεταξὺ τῶν διεθνῶν κειμένων ὑπὸ τὸ ὄνομα *Σύμβασις τῆς Γενεύης* (Convention de Genéve).

Αἱ ἀρχαί, αἱ διατυπωθεῖσαι ἐν τῇ συμβάσει τῆς Γενεύης καὶ ἐν τῇ προσθέτῳ αὐτῆς πράξει, τῇ ὑπογραφείσῃ ἐκεῖσε τὴν 20 Ὀκτωβρίου 1868 εἰσὶν ἐν περιλήψει αἱ ἑξῆς. Τὰ χειρουργεῖα, τὰ στρατιωτικὰ νοσοκομεῖα, τὰ κινητὰ νοσοκομεῖα καὶ τὰ ἄλλα πρόσκαιρα καταστήματα, τὰ ἀκολουθοῦντα τοὺς στρατούς, ὅπως παραλάβωσιν ἀσθενεῖς καὶ τραυματίας, κηρύττονται οὐδέτερα καί, ὡς τοιαῦτα, μένουσιν ἀνενόχλητα καὶ προστατεύονται ὑπὸ τῶν διαμαχομένων, ἐν ὅσῳ ὑπάρχουσιν ἐν αὐτοῖς ἀσθενεῖς καὶ τραυματίαι. Τὸ προσωπικὸν τῶν νοσοκομείων, τῶν χειρουργίων κτλ., ἤτοι οἱ ἐπιμεληταί, οἱ περὶ τὴν ὑγειονομικὴν ὑπηρεσίαν, τὴν διοίκησιν καὶ τὴν μεταφορὰν τραυματιῶν, καὶ οἱ ἱερεῖς μετέχουσι τῶν εὐεργετημάτων τῆς οὐδετερότητος. Ὅσοι τῶν κατοίκων συνδράμωσι τοὺς τραυματίας μένουσιν ἀνενόχλητοι καὶ ἐλεύθεροι. Οἱ στρατηγοὶ τῶν διαμαχομένων Δυνάμεων ἔχωσι τὸ καθῆκον νὰ ἐκκαλῶσι τὴν φιλανθρωπίαν τῶν κατοίκων, προειδοποιοῦντες αὐτοὺς περὶ τῆς συνεπομένης οὐδετερότητος. Πᾶς τραυματίας περιθαλπόμενος ἐν οἰκίᾳ προστατεύει αὐτήν. Ὁ κάτοικος ὁ παραλαβὼν ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ τραυματίαν ἀπαλάττεται τῆς ὑποχρεώσεως τοῦ παρέχειν κατάλυμα εἰς τὸν στρατόν, ὡς καὶ μέρους τῶν τυχὸν ἐπιβληθησομένων ὑπὲρ τοῦ πολέμου συνεισφορῶν. Οἱ νοσοῦντες ἢ τραυματίαι στρατιωτικοὶ παραλαμβάνονται καὶ περιθάλπονται εἰς οἱανδήποτε ἀνήκουσιν ἐθνικότητα. Σημαία διακριτικὴ καὶ ὁμοιόμορφος ὁρίζεται διὰ τὰ νοσοκομεῖα, τὰ χειρουργεῖα καὶ τὰς μεταφορὰς τῶν ἀσθενῶν ἢ τραυματιῶν, ὡς καὶ περιβραχιόνιον διὰ τὸ ἐξουδετερωθὲν προσωπικόν. Ἡ σημαία καὶ τὸ περιβραχιόνιον φέρουσιν ἐρυθρὸν σταυρὸν ἐπὶ λευκοῦ θυρεοῦ. Ἐκτὸς τῶν ἀξιωματικῶν, ὧν ἡ παρουσία δύναται νὰ ἐπηρεάσῃ τὸ ἀπο-

τέλεσμα τοῦ πολέμου, οἱ περιπεσόντες τραυματίαι εἰς τὰς χεῖρας τοῦ ἐχθροῦ ἀποστέλλονται εἰς τὴν πατρίδα αὐτῶν, καὶ ἐν ᾗ περιπτώσει μὴ ἀναγνωρισθῶσιν ἀνίκανοι, μετὰ τὴν θεραπείαν αὐτῶν ἢ καὶ ταχύτερον, εἰ δυνατόν, ἐπὶ τῇ συμφωνίᾳ νὰ μὴ λάβωσι τὰ ὅπλα διαρκοῦντος τοῦ πολέμου. Αἱ ἀρχαὶ αὗται ἐφαρμόζονται καὶ εἰς τὸ πολεμικὸν ναυτικόν.

Εἰς τὰ διεθνῆ ταῦτα κείμενα προσεχώρησαν ὅλαι αἱ Εὐρωπαϊκαὶ Δυνάμεις, προσεχώρησε δὲ καὶ ἡ Τουρκία, ἥτις κατόπιν διετύπωσε τὴν ἀξίωσιν, ἀναγνωρισθεῖσαν παρὰ τῆς Εὐρώπης, ν' ἀντικαταστήσῃ τὸ ἐπ' αὐτῇ τὸν ἐρυθρὸν Σταυρὸν δι' ἐρυθρᾶς ἡμισελήνου. Ἡ Ἑλλὰς προσεχώρησε διὰ τῆς ἀπὸ 5]17 Ἰανουαρίου 1865 διακοινώσεως τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Ὑπουργοῦ κ. Δημητρίου Μπουντούρη πρὸς τὸν Πρόεδρον τῆς Ἑλβετικῆς Ὁμοσπονδίας κ. Schenck. Τὸ ἔργον τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ δὲν ἀποτελεῖ σύνολόν τι ἐκ διαφόρων τμημάτων ἱεραρχικῶς πρὸς ἄλληλα διακειμένων. Τοὐναντίον αἱ ἑταιρίαι καὶ ἐπιτροπαὶ τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ εἰσὶ διάφοροι κατὰ τὸν ὀργανισμὸν εἰς τὰ διάφορα ἔθνη καὶ ὅλως ἀπ' ἀλλήλων ἀνεξάρτητοι. Μόνον ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ ἔθνους ὑπάρχει ἱεραρχικός τις μεταξὺ τῶν διαφόρων ἑταιριῶν καὶ ἐπιτροπῶν σύνδεσμος, ἀναγνωριζομένης κεντρικῆς τινος ἀρχῆς. Κοινὸς ὅμως σύνδεσμος ὑπάρχει ὁ ἐπιδιωκόμενος σκοπὸς ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἄνω ἐκτεθέντων διεθνῶν νομίμων, καὶ κοινὸν σύμβολον ὁ ἐρυθρὸς σταυρός. Τὸ δ' ἐν Γενεύῃ *Διεθνὲς Κομιτάτον* χρησιμεύει ὡς κοινὸν κέντρον, καὶ ὡς μεσάζων μεταξὺ τῶν διαφόρων κατ' ἔθνη κεντρικῶν ἐπιτροπῶν.

Ὁ Ἐρυθρὸς Σταυρὸς ἀπὸ τῆς συστάσεως αὐτοῦ τῷ 1864 μέχρι τοῦδε προσήνεγκεν ἀνυπολογίστους ὑπηρεσίας εἰς τὴν πάσχουσαν ἀνθρωπότητα κατὰ τοὺς ἐν τῷ διαστήματι τούτῳ ἐκραγέντας πολέμους. Ἐν Ἑλλάδι συνέστη ἐπίκουρος τῶν ἐν πολέμῳ τραυματιῶν Σύλλογος διὰ τοῦ ἀπὸ 10 Ἰουνίου 1877 Βασιλικοῦ Διατάγματος, τῇ πρωτοβουλίᾳ τῆς Α. Μ. τῆς χαριτοβρύτου Βασιλίσσης Ὄλγας, τῆς ὁποίας ὁ ὑπὲρ παντὸς ἀγαθοῦ χριστιανικὸς ζῆλος ἐγένετο ἤδη καὶ καθ' ἑκάστην γίνεται πρόξενος πολλῶν εὐεργετημάτων εἰς τὸν τόπον. Ἡ καθίδρυσις τοῦ σωματείου τού-

του ἐν περιστάσεσι κρισίμοις ἀνταπεκρίθη εἰς ἀναποδράστους ἀνάγκας. Ἀρκεῖ ν' ἀναπολήσωμεν τὴν ἐνέργειαν αὐτοῦ, ἤτοι τὴν ἀντίληψιν τῶν προσφύγων, ἀνελθόντων κατὰ τὸ ἔτος 1878 εἰς ἐπέκεινα τῶν τριάκοντα χιλιάδων ψυχῶν, τὴν νοσηλείαν ἑκατοστύων τινῶν τραυματιῶν, τὴν ἀποστολὴν παντοίων βοηθημάτων εἰς τὰς ὁμόρους ἐπαρχίας, καὶ εἰς τοὺς ἐμπολέμους ἐν Ῥουμανίᾳ καὶ ἐν Μαυροβουνίῳ, καὶ νὰ λάβωμεν ὑπ' ὄψιν, ὅτι ἅπασα ἡ ἐργασία αὕτη ἐκπροσωπεῖ δαπάνην ἡμίσεως περίπου ἑκατομμυρίου δραχμῶν. Ὅσοι πείθονται, ὅτι ὁ ἡμέτερος Ἐρυθρὸς Σταυρὸς ἐξεπλήρωσεν ἐν τῷ παρελθόντι τὸ κατὰ δύναμιν τὴν ἀποστολήν του, ἂς ἐφοδιάσωσιν αὐτὸν καὶ αὖθις διὰ τῶν μέσων, δι' ὧν θέλει δυνηθῇ νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν ἐπιβαλλομένην αὐτῷ ἐνέργειαν εἰς περιστάσεις ἤδη πολὺ τῶν προτέρων κρισιμωτέρας.

Δὲν εἶναι εὔκολον νὰ προΐδῃ τις τὰς μελλούσας τύχας τοῦ διεθνοῦς ἔργου τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ, τοῦ ὁποίου τὸ ὑψηλότερον ἠθικὸν ἀποτέλεσμα μέχρι τοῦδε εἶναι ὁ δι' αὐτοῦ διατηρούμενος ἐν ὀνόματι τῆς ἀγαθοεργίας μεταξὺ τῶν ἐθνῶν ἠθικὸς δεσμός. Ὑπὸ τὸ κράτος τῶν ἰδεῶν τούτων, ὁ Ἑλληνικὸς Ἐρυθρὸς Σταυρὸς ἐπῆλθεν ἐπίκουρος ὑπὲρ τῶν πασχόντων ἐν Ἰσπανίᾳ καὶ ἐν Ἀρμενίᾳ. Βέβαιον δὲ εἶναι, ὅτι οὐ μόνον ἡ Ἐρυθρὰ Ἡμισέληνος καὶ ὁ Ἑλληνικὸς Ἐρυθρὸς Σταυρός, ἔχοντες τὴν ἀνεπίσημον τοῦ διεθνοῦς τῆς Γενεύης κομιτάτου ἔγκρισιν, προέβησαν εἰς τὴν περίθαλψιν τῶν ἐμμέσων οὕτως εἰπεῖν θυμάτων τοῦ πολέμου, ἀλλ' ὅτι ἀλλαχοῦ ὁ θεσμὸς οὗτος τείνει νὰ λάβῃ τὸν πολὺ γενικώτερον χαρακτῆρα ἐθνικῆς συνάμα καὶ διεθνοῦς φιλανθρωπικῆς ἑταιρίας. Οὕτως ἐν Γερμανίᾳ ὁ Ἐρυθρὸς Σταυρὸς δραστηρίως ἦλθεν ἐπίκουρος ὑπὲρ τῶν ὑπὸ τῶν πλημμυρῶν τῶν ποταμῶν Ὀδέρου, Ἔλβα καὶ Βάρθα παθόντων, ἔπεμψε δὲ βοηθήματα εἰς τὴν Ἀλσατίαν καὶ Λωῤῥαίνην καὶ εἰς τὸ Μέγα Δουκάτον τῆς Βάδης. Τμῆμα τοῦ Γερμανικοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ εἶναι καὶ ὁ *Φιλόπατρις Σύλλογος τῶν Κυριῶν τῆς Βορείου Γερμανίας*, ὅστις ἀποτελεῖ ἑταιρίαν φιλανθρωπικὴν ἅμα καὶ ἐκπαιδευτικὴν σπουδαιοτάτην, ἧς ἡ ποικίλη καὶ ἀνεκτίμητος ἐνέργεια ἐπεκτείνεται ἐπὶ πλείστου μέρους τῆς Γερμανικῆς Αὐτοκρατορίας. Ἐν Ῥωσσίᾳ δέ, ὁ κατὰ τὸν τελευταῖον πόλεμον ἀξιο-

θαύμαστος ἀναδειχθεὶς Ῥωσσικὸς Ἐρυθρὸς Σταυρός, δραστηρίως παρενέβη πρὸς ἀπόσβεσιν τοῦ ἐν Βελτιάγκᾳ λοιμοῦ καὶ πρὸς ἐπικουρίαν τῶν ὑπὸ τῶν πυρκαϊῶν ἐν Ὀρεμβούργῃ καὶ ἀλλαχοῦ παθόντων.

Ἡ περὶ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ πραγματευομένη φιλολογία εἶναι ἤδη λίαν ἐκτεταμένη. Εἰς τοὺς θέλοντας νὰ μελετήσωσι τὰ περὶ αὐτοῦ, συνιστῶμεν ἰδιαιτέρως τὸ ἄριστον περιοδικὸν σύγγραμμα τοῦ Διεθνοῦς Κομιτάτου (Bulletin international des sociétés de secours aux militatres blessés), τὸ ὁποῖον ἐκδίδεται κατὰ τριμηνίαν καὶ τιμᾶται ἀντὶ 6 φράγκων κατ' ἔτος.

Ταῦτα εἰσὶν ἐν συνόψει τὰ ἀφορῶντα εἰς τὸν μέγαν διεθνῆ θεσμὸν τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ, καὶ εἰς τὴν μέχρι τοῦδε ἐργασίαν τοῦ Ἐπικούρου τῶν ἐν πολέμῳ τραυματιῶν Συλλόγου ἐν Ἀθήναις. Ὁ θεσμὸς οὗτος ἐνδιαφέρει τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος, οὐ μόνον ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς πρακτικῆς ὠφελείας τῆς ὁποίας ἐγένετο πρόξενος ὑπὲρ πασχόντων συμπολιτῶν μέχρι τοῦδε καὶ δύναται ἔτι νὰ γίνῃ εἰς προσεχὲς μέλλον, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τὴν ὑψηλοτέραν καὶ ὅλως ἀφιλοκερδῆ οὕτως εἰπεῖν ἔποψιν τῆς ὑψηλῆς διεθνοῦς φιλανθρωπικῆς ἐννοίας, τὴν ὁποίαν ἀντιπροσωπεύει. Καὶ ὡς ἐκ τῶν παραδόσεων καὶ ὡς ἐκ τῶν τάσεων αὐτοῦ, τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος ἰδιαιτέρως ἐνδιαφέρεται εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς μεγάλης ταύτης ἐννοίας.

Γ. Τυπάλδος Κοζάκης.

ΟΦΦΕΝΠΑΧ

Ὁ ἔξοχος ἀνὴρ καὶ ἐπιφανὴς μουσουργὸς *Ἰάκωβος Ὄφφεμπαχ* ἐγεννήθη ἐν Κολωνίᾳ τὸ 1819, ἀπεκατέστη δ' εἰς Παρισίους τὸ 1842, ὅπου ἐδιδάχθη τὰ πρῶτα μαθήματα τῆς μουσικῆς παρὰ τοῦ H. Alexander. Ὡς μόνην περιουσίαν εἶχε τὸ «Βιολιντσέλλο» του εἰδικώτατος εἰς τὸ ὄργανον τοῦτο γενόμενος, μόλις δὲ διὰ τούτου ἠδύνατο νὰ πορίζηται τὰ ἀπολύτως πρὸς τὸ ζῆν χρειώδη.

Ἀναγνωρισθείσης βαθμηδὸν τῆς ἀξίας του ὡς ὀργανοπαίκτου, συμπεριελήφθη οὗτος ἐν τῇ ὀρχήστρᾳ τοῦ *Κωμικοῦ Μελοδράματος* μετὰ μισθοδοσίας 83 φράγκων κατὰ μῆνα. Τὸ πρῶτον μουσικὸν αὐτοῦ ἔργον ἦτο ἡ μελοποίησις τοῦ κωμειδυλλίου «Πασχὰλ καὶ Σαμβέρ». Τὸ δεύτερον ἡ «Ἀλκόβα». Ταῦτα τὰ ἔργα προεβίβασαν αὐτὸν τοσοῦτον, ὥστε ἐκλήθη ὡς διευθυντὴς τοῦ *Γαλλικοῦ Θεάτρου*, τοῦτο δὲ κατὰ τὸ 1847 Ἐν τοσούτῳ τὰ ἔργα αὐτοῦ δὲν ἐγένοντο δεκτὰ ὑπὸ τῶν διευθυντῶν τῶν θεάτρων, τοῦθ' ὅπερ ὅμως καὶ δὲν ἀπεθάρρυνε τὸν ἔξοχον τεχνήτην, ὅστις ὅπως παρασταθῶσιν αὐτὰ ἔσπευσε νὰ ἱδρύσῃ ὡς ἴδιον θέατρον, τὸ θέατρον Bouffes—Parisien» παραστήσας ἐν αὐτῷ τὸ πρῶτον κατὰ τὸ 1855 τοὺς «Δύο τυφλούς». Ἔκτοτε μετὰ καμάτου ἀσχοληθεὶς παρήγαγε μέγαν ἀριθμὸν μουσικῶν ἔργων, κατὰ δὲ τὴν ἑκατοστὴν παράστασιν τοῦ μελοδράματος «Ἡ κόρη τοῦ ἀρχιτυμπανιστοῦ» ὅπερ καὶ τὸ νεώτατον ὅλων, ἐν συμποσίῳ ἔφερε τὴν ἑξῆς πρόποσιν «*Πίνω ἐπὶ τῇ ἑκατοστῇ παραστάσει τῆς Κόρης τοῦ Ἀρχιτυμπανιστοῦ, ἅμα δὲ καὶ ἐπὶ τῷ ἑκατοστῷ ἔργῳ μου.*

Ὁ Ὄφφεμπαχ εἶχεν ἀναλάβει τὴν Διεύθυνσιν τοῦ θεάτρου Gaïté πλὴν ἐκ τῆς τοιαύτης ἐπιχειρήσεώς του μᾶλλον ἐζημίωσε τὴν δι' ἱδρῶτος κτηθεῖσαν περιουσίαν του, δι'ὃ καὶ παρῃτήθη τῆς ἐπιχειρήσεως ταύτης μεταβὰς κατὰ τὸ 1857 εἰς Ἀμερικὴν ἔνθα ἔδιδε συναυλίας, ἐπέστρεψε δὲ εἰς Παρισίους ψυχικῶς καὶ οἰκονομικῶς εὔθυμος. Τὸν *Ὄφφεμπαχ* πολὺ ἐξετίμα ὁ *Ῥοσσίνης* ὅστις ἔγραψε πρὸς αὐτὸν «εἶσθε ὁ Μοζὰρ τῶν Ἠλυσίων πεδίων».

Ὁ Ὄφφεμπαχ ἔτρωγεν ὀλίγον καὶ εἰργάζετο πολύ· ἠρέσκετο εἰς τὸν καλλωπισμόν, ἐλάλει δὲ πάντοτε περὶ θεάτρου μετ' εὐθυμίας, ἦν προσηνὴς τοὺς τρόπους, καὶ λίαν ἠγαπᾶτο παρὰ τῶν διασήμων συγχρόνων ἠθοποιῶν.

ΤΟ ΜΕΙΔΙΑΜΑ ΤΗΣ ΠΑΡΘΕΝΟΥ

ΙΤΑΛΙΚΟΝ ΙΣΤΟΡΗΜΑ ΤΟΥ ΙΣΤ΄. ΑΙΩΝΟΣ

Εἰς τὴν χώραν τῆς Αἰμιλίας, μεταξὺ Καισήνης καὶ Ἀριμίνου, οἱ κάτοικοι διηγοῦνται χαρίεσσαν ἱστορίαν. Τὰ ὕδατα τοῦ Ῥουβίκωνος ἀρδεύουσι τὴν πλουσίαν ταύτην γῆν, ὄντως ἐπίγειον παράδεισον, μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ κόλπου τῆς Ἑνετίας.

Ὁ νικηφόρος Καίσαρ οὐδὲν ἀφῆκεν ἴχνος ἐνταῦθα. Τὰ κοράσια, ἅτινα προσέρχονται νὰ ὑδρεύσωσιν ἐκ τοῦ ἱστορικοῦ ποταμοῦ, ἀγνοοῦσι τὸ ὄνομα τοῦ Καίσαρος, ἀλλὰ τὸ ὄνομα τοῦ ταλαιπώρου Φραγκίσκου γίνεται εἰς αὐτὰ δακρύου ἢ μειδιάματος πρόξενον.

I

Ἡ Μαρίνα ἦτον ἰσχνὴ καὶ ὠχρὰ περισσότερον ἢ αἱ ἄλλαι νύμφαι τοῦ χωρίου Ἁγίου Ἀγγέλου· ὡραιοτέρα πολύ· ὡραία ὡς ἡ δεκαεξαετὴς ἡλικία αὐτῆς. Τὸ μέγαρον τῆς οἰκογενείας Πιζάνη εἶχε καταστραφῆ ἐπὶ τῶν μεγάλων πολέμων τοῦ ΙΕ΄ αἰῶνος. Ὑψοῦτο μεμονωμένον καὶ μελαγχολικὸν ἐν τῷ μέσῳ ὑψηλῶν δένδρων, ἐπὶ τῆς πλευρᾶς γονίμου λόφου, μένοντος ἄνευ καλλιεργείας.

Ἡ Μαρίνα ἐγεννήθη εἰς τὰ εὐγενῆ ἐρείπια ταῦτα. Τὰ πάντα πέριξ τῆς κοιτίδος αὐτῆς ἐμαρτύρουν τὸ ἀρχαῖον μεγαλεῖον. Τὸ ἔδαφος τοῦ πενιχροῦ δωματίου, ὅπου ἔκλωθεν ἡ τροφὸς αὐτῆς, ἦτον ἐστρωμένον διὰ μαρμάρου, καὶ οἱ διερρωγότες τοῖχοι, ἦσαν πλήρεις ζωγραφημάτων ἀρίστων καλλιτεχνῶν. Ἐν τοῖς πέριξ μεγάλαι ἐκτάσεις γαιῶν ἔφερον τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς τῆς Μαρίνας, καὶ ὁ Ῥουβίκων ὥρας ὁλοκλήρους ἔρρεε μεταξὺ τῶν κτημάτων τῶν προγόνων αὐτῆς.

Ὁ Πιζάνης καὶ ἡ σύζυγος αὐτοῦ, προβεβηκότες ἤδη τὴν ἡλικίαν, δὲν εἶχον ἄλλο τέκνον ἐκτὸς τῆς Μαρίνας. Αὐτὴ λοιπὸν ἦτον ὁ τελευταῖος βλαστὸς τοῦ ἀρχαίου ἐκείνου οἴκου. Ἦτο κόρη

ἁπλῆ καὶ ἀθώα, ζῶσα ἐν τῷ κόσμῳ, ὅστις δὲν ἠδύνατο νὰ κληθῇ κόσμος ἀνθρώπινος. Ἡ Παρθένος, κινοῦσα ἐν τῇ κοιτίδι τὸ θεῖον βρέφος· πτερυγοφόροι ἄγγελοι, οἵτινες ἐφαίνοντο ἐν τοῖς ζωγραφήμασι τοῦ τοίχου· οἱ ἅγιοι, ὑψοῦντες τὰς χεῖρας ἐν ὥρᾳ προσευχῆς· ἰδοὺ τί ἐγίνωσκεν ἡ Μαρίνα· τί ἠγάπα· ἰδοὺ τί ἐλύπει καὶ ἐφόβιζεν αὐτήν.

Ὑπῆρχεν ἐν τῷ κτήματι παρεκκλήσιον γοτθικόν, ὅπερ διετήρει λείψανά τινα τῆς ἀρχαίας λαμπρότητος. Ἡ κόμησσα Πία Πιζάνη, μάμμη τοῦ πατρὸς τῆς Μαρίνας, εἶχε κτίσει αὐτὸ δι' ἁδρῶν ἐξόδων. Ἐπὶ τῶν τριῶν πλευρῶν τοῦ ναϊδίου τούτου αἱ ζωγραφίαι εἶχον καταστραφῆ, ἀλλ' ἐπὶ τῆς τετάρτης, ἐκτεθειμένης εἰς τὰς ἀκτῖνας τοῦ δύοντος ἡλίου, διετηρεῖτο εἰκὼν τῆς Παρθένου, ἔργον ἀγνώστου τινος καλλιτέχνου, ἧς τὸ πρόσωπον ἔλαμπε καὶ ἐμειδία.

Ἡ Μαρίνα εἶχεν ἐκλέξει τὸ παρεκκλήσιον τοῦτο ὡς τόπον καταφυγῆς. Ἐν αὐτῷ διήρχετο ὥρας πολλὰς προσευχομένη καὶ σκεπτομένη. Ἐνίοτε καὶ ἐμειδία· — ἀλλὰ πρὸς τίνα ; — ἴσως καὶ αὐτὴ ἠγνόει.

II

Ὁ Φραγκῖσκος ἦλθεν εἰς τὸ χωρίον τοῦ Ἁγίου Ἀγγέλου κατὰ τὸ 1530. Ἦτον ἐκ Φλωρεντίας καὶ μόλις εἰκοσαετής. Ἔφερεν ἐνδυμασίαν ἱππότου, ἀλλὰ τὸ βαλάντιον αὐτοῦ ἦτο πάντη κενόν. Ὁ γέρων Πιζάνης εἶπεν αὐτῷ·

«Ἐὰν ὑπάρχῃ θέσις ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρός μου, παρασκεύασε τὴν κλίνην σου· κάθου εἰς τὴν τράπεζάν μου καὶ ἔσο ὡς υἱός μου.»

Ὁ γέρων Πιζάνης δὲν ἐποίει πλέον χρῆσιν τοῦ τίτλου τοῦ κόμητος διότι ἦτο πολὺ πτωχός, ἀλλ' ἡ συμπεριφορὰ καὶ αἱ πράξεις αὐτοῦ ἦσαν πάντοτε ἁρμόζουσαι πρὸς εὐγενῆ.

Ἡ πρότασις ἐγένετο δεκτή. Ὁ Φραγκῖσκος ἠγάπα τὸν γέροντα Πιζάνην καὶ τὴν σύζυγον αὐτοῦ ὡς γονεῖς. Ἠγάπα καὶ τὴν Μαρίναν ὡς ἀδελφὴν καὶ ἴσως—ὀλίγον περισσότερον.

Οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου ἔλεγον· «Ὁ Φραγκῖσκος θὰ γείνῃ σύζυγος τῆς Μαρίνας». Ἡ σκέψις αὕτη πολὺ ἐχαροποίει αὐτούς, διότι

ἠγάπων τὴν οἰκογένειαν Πιζάνη καὶ εἶχον πρὸς αὐτὴν εἶδος σεβασμοῦ, σχεδὸν λατρείαν. Ἡ Μαρίνα, τὸ προσφιλὲς κοράσιον, ἦτο τοσοῦτον ἐρασμία, τοσοῦτον ἀγαθή!

Ἐν τῷ χωρίῳ τοῦ Ἁγίου Ἀγγέλου ἦτον ἀδύνατον νὰ εὑρεθῇ δι' αὐτὴν σύζυγος ὡς ὁ Φραγκῖσκος, ὅστις εἰ καὶ τοῦ ὀβολοῦ ἐστερεῖτο, ἐκαλεῖτο ὅμως ὑπὸ πάντων «Ὁ κύριος Φραγκῖσκος». Ἦτο πτωχός, ἀλλὰ τοιοῦτος, ὥστε προσήλκυεν εἰς ἑαυτὸν τὸ σέβας καὶ τὴν ἀγάπην.

Ὅτε ἐξήρχετο τὴν πρωΐαν, οἱ συναντῶντες ἔλεγον αὐτῷ «Ὁ Θεὸς μεθ' ὑμῶν». Ὁ Φραγκῖσκος δὲν ἐθεώρει τοὺς ἀνθρώπους κατὰ τὰ πράγματα ὡς ἄλλοι τινες. Ἐφαίνετο ὡς ἔχων τὴν ἰδιότητα νὰ βλέπῃ ἀπώτερον καὶ κάλλιον ἢ ὅσον ἔβλεπον οἱ ἄλλοι.

Ἐνίοτε ἔμενεν εἰς τοὺς πόδας τοῦ λόφου παρατηρῶν τὸ ἀρχαῖον κτίριον, χρυσούμενον ὑπὸ τῶν ἀκτίνων τοῦ δύοντος ἡλίου. Ἡ λάμψις τοῦ φωτὸς ἐζωογόνει τὰ ἐρείπια καὶ παρεῖχεν αὐτοῖς μαγευτικὴν ζωτικότητα. Ἐκ τῶν σιωπηλῶν ἐκείνων λειψάνων ἀνυψοῦτο αἴσθημα ὑπερανθρωπίνου μεγαλοπρεπείας.

Ὁ Φραγκῖσκος ἵστατο ἀκίνητος. Οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ἤστραπτον, καὶ λέξεις τινες ἐξήρχοντο ἐκ τῶν χειλέων αὐτοῦ. Ὅτε ἐπανήρχετο διὰ νὰ παρακαθίσῃ εἰς τὸ οἰκογενειακὸν δεῖπνον, ἐκυριεύετο ὑπὸ νέας ἐκστάσεως· ἐθεώρει τὴν Μαρίναν, ὡς εἶχε θεωρήσει τὸ μαγικὸν τῶν ἐρειπίων.

Ἄλλοτε ἔκλινε τὸ γόνυ ἐνώπιον τῆς Παρθένου τοῦ παρεκκλησίου, καὶ ἡ Μαρίνα ἠγάπα αὐτὸν διὰ τοῦτο· ἀλλὰ δὲν προσηύχετο· παρετήρει μόνον τὴν εἰκόνα.

III

Ἡ Μαρίνα καὶ ὁ Φραγκῖσκος δὲν εἶχον ἐκφρασθῇ ὅτι ἀγαπῶνται. Ἐβλέποντο πολλάκις, καὶ ὁ Φραγκῖσκος, ὁσάκις δὲν ἦτο βυθισμένος εἰς τὴν ἔκστασιν τῶν σκέψεων, ἦτο φαιδρὸς σύντροφος. Ἡ ποιητικὴ ὁμιλία αὐτοῦ ἐζωογόνει ἔτι πλέον τὰς ἰδέας. Ἐν ἐπαφῇ χαρακτῆρος ἐνίοτε τοσοῦτον εὐθύμου, ἡ μελαγχολία τῆς Μαρίνας διεσκεδάζετο ὀλίγον κατ' ὀλίγον. Τὸ γλυκὺ αὐτῆς μειδίαμα ἐγίνετο ἧττον σπάνιον καὶ οἱ γέροντες ηὐχαρίστουν τῷ Θεῷ διότι

ὅλην τὴν ἀγάπην εἶχον συγκεντρώσει ἐπὶ τῆς Μαρίνας, τῆς μόνης ἐλπίδος καὶ χαρᾶς τοῦ οἴκου.

Ἡμέραν τινὰ ὁ Φραγκῖσκος εἰσῆλθε περίλυπος καὶ σκεπτικός. Μετ' ὀλίγον εἶπε·

«Ταύτην τὴν ἑσπέραν ἀναχωρῶ διὰ Φλωρεντίαν.»

Οἱ δύο γέροντες ᾐσθάνθησαν ῥῖγος ἐν τῇ καρδίᾳ. Ἀντήλλαξαν κρύφιον βλέμμα, ὅπερ ἀκολούθως, πλήρεις φόβου, ἔστρεψαν πρὸς τὴν θυγατέρα. Ἡ Μαρίνα ἦτον ὠχρὰ καὶ δάκρυ ἀνεφάνη ἐπὶ τῶν βλεφάρων αὐτῆς· «Θὰ ἐπανέλθετε;» ἠρώτησεν ἡ γραῖα μήτηρ τὸν Φραγκῖσκον.

Ὁ Φραγκῖσκος ἐδίστασεν ἐπ' ὀλίγον· ἔπειτα βραδέως ἀπήντησεν· — «Ἴσως».

IV

Ἦτο φθινόπορον. Ὁ ἥλιος ἔκλινε πρὸς δύσιν, ὁ ὁρίζων παρίστα χάος ἐκ χρυσοῦ καὶ πορφύρας. Ἡ αὔρα ἦτο πλήρης εὐωδίας.

Ἡ Μαρίνα, γονυπετὴς πρὸ τῆς εἰκόνος τῆς Παρθένου, προσεπάθει νὰ προσευχηθῇ, ἀλλὰ ματαίως. Τὰ χείλη αὐτῆς εὕρισκον μίαν λέξιν— ἴσως! Ἐκ τοῦ ἤχου βημάτων ἀκουσθέντων ἐπὶ τῶν λίθων τοῦ παρακειμένου διαδρόμου, ἡ καρδία αὐτῆς ἔπαλλεν ἡδέως. —Ἦτον ὁ Φραγκῖσκος ὃν περιέμενε.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἀκτὶς χρυσῆ εἰσδύουσα εἰς τὸ παρεκκλήσιον ἔπιπτε πλαγίως ἐπὶ τοῦ προσώπου τῆς Παρθένου. Τὸ μειδίαμα τῆς εἰκόνος διήρχετο μέχρι τῆς καρδίας τῆς πτωχῆς κόρης· ἦτο δι' αὐτὴν ὡς ὑπόσχεσις θεία.

«Ἔρχομαι νὰ σᾶς ἀποχαιρετίσω, Μαρίνα,» εἶπεν ὁ Φραγκῖσκος διὰ φωνῆς πεπνιγμένης ὑπὸ τῶν δακρύων. Ἡ Μαρίνα οὐδὲ λέξιν ἐπρόφερεν, ἀλλ' ἔδωκεν αὐτῷ τὴν χεῖρα, τὴν μικράν, λευκὴν χεῖρα, ὅπου ἦσαν ἰχνογραφημέναι μικραὶ κυαναῖ φλέβες. Καθήμενοι πλησίον ἀλλήλων ἔμειναν χρόνον τινὰ ἄφωνοι, ἀλλ' αἱ καρδίαι αὐτῶν συνωμίλουν.

Ἐκεῖ κάτω, ὑπὸ τὰς μεγάλας λεύκας, φωνὴ μεμακρυσμένη ἔμελπεν ᾆσμα ἐρωτικόν. Ἡ πορφύρα καὶ ὁ χρυσὸς ἐξηφανίζοντο ἐκ τοῦ ὁρίζοντος ὡς εἰ πέπλος εἶχε κατέλθει βραδέως, καλύπτων τὴν ἀξιοθαύμαστον πυράν.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΔΡΑΓΟΥΜΗΣ

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΤΡΙΚΟΥΠΗΣ

ΖΗΣΗΣ ΣΩΤΗΡΙΟΥ

Ο ΦΙΛΕΛΛΗΝ ΘΕΙΡΣΙΟΣ

Ἐπελθούσης τῆς νυκτὸς τὸ πᾶν ἐσίγα ἐν λυπηρᾷ σιωπῇ. Ἐν τούτοις αἱ ὧραι παρήρχοντο. Αἴφνης ἠκούσθη ἡ φωνὴ τῆς μητρὸς κραζούσης ἐκ τῆς παρακειμένης στοᾶς· «Μαρίνα! Μαρίνα!»

Ἀμφότεροι ἐσκίρτησαν ὡς ἐκ βαθέως ὕπνου ἀφυπνήσαντες. Ἔπειτα ἡ Μαρίνα ᾐσθάνθη ἐπὶ τῶν χειλέων αὐτῆς τὰ φλογερὰ χείλη τοῦ Φραγκίσκου· ἤνοιξε τοὺς ὀφθαλμούς, ἀλλ' αὐτὸς δὲν ἦτο πλέον ἐκεῖ.

Καὶ τώρα;... τώρα τὸ φῶς τῆς σελήνης εἰσήρχετο ὠχρὸν διὰ τῶν παραθύρων τοῦ παρεκκλησίου. Ἀκτὶς ἐφώτιζε τὸ πρόσωπον τῆς Παρθένου· ἀλλὰ τὸ πρόσωπον τοῦτο ἐφαίνετο νῦν σοβαρὸν καὶ ψυχρόν, καὶ δὲν ἐμειδία πλέον.

Ἡ Μαρίνα ἐξέβαλε κραυγήν. Ἡ μήτηρ εὗρεν αὐτὴν ἐξηπλωμένην ἐπὶ τοῦ μαρμάρου. Ὁ Φραγκῖσκος ἐν τοσούτῳ ὥδευε πρὸς τὴν Φλωρεντίαν.

V

Μεταξὺ τῶν ἐρειπίων ἐκείνων πύργος τις διετηρεῖτο εἰσέτι ὄρθιος. Ἐπ' αὐτοῦ ὑπῆρχεν εἶδος ἐξώστου, ὅθεν ἐφαίνετο ἅπασα ἡ πέριξ χώρα. Ἐκεῖθεν διεκρίνετο ἡ πρὸς τὴν Φλωρεντίαν ὁδός, ἀναβαίνουσα τὰ Ἀπέννινα.

Ἡ δυστυχὴς κόρη, λευκὴ ὡς ἀλαβάστρινον ἄγαλμα διήρχετο τὰς ἡμέρας ἐπὶ τοῦ ἐξώστου ἐκείνου, παρατηροῦσα τὸν ἐπὶ τῶν ὀρέων κεκλεισμένον ὁρίζοντα. Δὲν ὡμίλει πλέον· δὲν ἐμειδία. Δὲν ἦτο παράφρων, ἀλλ' ἀπέθνησκεν ἐν σιγῇ ἐξ ἀσθενείας ὅλως ἀγνώστου.

Ἐνίοτε ἐξήρχετο ἐκ τοῦ στόματος αὐτῆς μία λέξις, μία μόνη —Ἴσως!—

Καὶ οἱ δύο ἀτυχεῖς γέροντες;—Ὁ Πιζάνης ἔκλινε τὴν φαλακρὰν κεφαλὴν πρὸς τὴν γῆν, ἡ δὲ σύζυγος αὐτοῦ ματαίως προσεπάθει νὰ ὑποστηρίξῃ αὐτόν. Ἡ Μαρίνα, ἡ προσφιλὴς αὐτῶν θυγάτηρ, ὁ ἄγγελος, ἡ πρώην χαρὰ τοῦ οἴκου, ἐκάθητο πλησίον αὐτῶν σκεπτικὴ καὶ περίλυπος. Ἠσθάνετο ὅτι μεγάλοις βήμασι προβαίνει πρὸς τὸν τάφον! Πολλάκις ἡ μήτηρ, θλίβουσα αὐτὴν εἰς τὸ στῆθος, ἠρώτα αὐτὴν κρυφίως· «Τὸν ἀγαπᾷς, κόρη μου; θὰ ὑπάγω νὰ τὸν εὕρω.» Ἡ Μαρίνα ἐκίνει τὴν κεφαλὴν βλέπουσα

πρὸς τὸν οὐρανόν. «Ἐὰν δὲν τὸν ἀγαπᾷς, ἐπανελάμβανεν ἡ μήτηρ, τότε τί ἔχεις, ἀγαπητή μου κόρη; τί πάσχεις;»—Ἡ Μαρίνα ἔθετε τότε τὴν χεῖρα ἐπὶ τῆς καρδίας καὶ ἀπεμακρύνετο. Διερχομένη τὸν διάδρομον, ἐκλείετο ἐντὸς τοῦ παρεκκλησίου, καὶ ἔστρεφε βλέμμα πλῆρες τρόμου πρὸς τὴν Παρθένον, ἣν τοσοῦτον εἶχε λατρεύσει.

Ἀλλοίμονον! Τὸ κοράσιον δὲν ἐμειδία πλέον. Ὁσημέραι ἡ ζωὴ αὐτῆς ἐσβύννετο. Οἱ κάτοικοι τοῦ Ἁγίου Ἀγγέλου, βλέποντες θνήσκουσαν τὴν ἀγαπητὴν κόρην, ἔλεγον μετὰ δακρύων· «Ἐντὸς ὀλίγου θὰ ὑψωθῶσι τρία μνήματα ἐν τῷ περιβόλῳ τοῦ ναοῦ.

VI

Ἡμέραν τινὰ ἡ Μαρίνα δὲν ἠδυνήθη ν' ἀναβῇ εἰς τὸν ἐξώστην, ὅθεν τὸ βλέμμα αὐτῆς ἠρεύνα τὴν ὁδὸν τὴν ἄγουσαν πρὸς τὰ ὄρη· τὴν ὁδὸν τῆς Φλωρεντίας δι' ἧς ὁ Φραγκῖσκος εἶχεν ἀναχωρήσει.

Δὲν ἠδυνήθη ν' ἀναβῇ διότι εἶχε παρὰ πολὺ ἐξασθενήσει.—Ἠσθάνετο ὅτι τὸ τέλος αὐτῆς ἐγγίζει. Παρεκάλεσε τὴν μητέρα νὰ μετακομίσωσι τὴν κλίνην εἰς τὸ παρεκκλήσιον. «Ὁ θάνατός μου, ἐσκέπτετο, θὰ κατευνάσῃ τὴν ὀργὴν τῆς Παρθένου, ἣν θὰ ἴδω μειδιῶσαν πάλιν ἐν οὐρανοῖς.» Ἡ κλίνη μετεκομίσθη εἰς τὸ παρεκκλήσιον, ἡ δὲ Μαρίνα κατεκλίθη.

—«Μῆτέρ μου, εἶπε δὲν θὰ ἐγερθῶ πλέον.—Οἱ δύο γέροντες δὲν εἶχον πλέον δάκρυα.—Μῆτέρ μου, ἐψυθύρισε πάλιν ἡ Μαρίνα, ἧς οἱ ὀφθαλμοὶ ἐκλείοντο· ἐὰν ἐπιστρέψῃ, εἰπὲ αὐτῷ, ὅτι δέομαι ὑπὲρ αὐτοῦ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ.»—Δὲν ὡμίλησε πλέον.

—

Ἀκριβῶς τὴν ἡμέραν ἐκείνην, ἂν ἠδύνατο ν' ἀναβῇ εἰς τὸν ἐξώστην, θὰ ἔβλεπεν ἱππέα δρομαίως κατερχόμενον τὴν ὁδὸν τῶν ὀρέων. Ἔφερε ξῖφος ἐπὶ τῆς πλευρᾶς, καὶ κιβώτιον ζωγραφικῆς ἐπὶ τοῦ ἐφιππίου. Οἱ πτερνιστῆρες αὐτοῦ ἐκέντων ἀκαταπαύστως τὸν ἀφρίζοντα ἵππον. Ὅτε ἔφθασε τὸν λόφον, ἐφ' οὗ ἀνυψοῦτο τὸ μέγαρον Πιζάνη, ὁ ἥλιος διὰ τῶν τελευταίων ἀκτίνων ἐφωταγώγει τὸ λαμπρὸν χάος τοῦ χρυσοῦ καὶ τῆς πορφύρας.

«Ἆ! Φραγκίσκε· κύριε Φραγκίσκε— εἶπον αὐτῷ τὰ κοράσια,

ἅτινα κλαίοντα κατήρχοντο τοῦ λόφου—φθάνετε πολὺ ἀργά.»

«Πολὺ ἀργά! ἐπανέλαβεν ὁ ἱππεὺς ὠχριῶν, καὶ ἐκέντησε τὸν ἵππον, ὅστις ὥρμησε πρὸς τὰ ἐμπρός.

—

Οὐδεὶς ἦτον ἐν τοῖς διαδρόμοις. Ἐν τῷ παρεκκλησίῳ ἡ Μαρίνα ἔκειτο ἐπὶ τῆς κλίνης, καὶ οὐδεὶς ἦτο πλησίον αὐτῆς. Ἐνώπιον τοῦ παρακειμένου ἁγιαστηρίου οἱ δύο γέροντες προσηύχοντο γονυπετεῖς.

Ὁ Φραγκῖσκος ἔθεσε τὴν χεῖρα ἐπὶ τῆς καρδίας τῆς Μαρίνας.—Ἔπαλλεν ἔτι. Ἐκ τῆς ἐπαφῆς ταύτης τὰ χείλη τῆς κόρης ἤνοιξαν, καὶ ὁ Φραγκῖσκος ἤκουσε τὰς ἀσθενεῖς λέξεις·

«Παρθένε Μαρία, αὐτὸς ἀφεῖλε τὸ μειδίαμά σου.»

Ὁ Φραγκῖσκος ἔστρεψε τὸ βλέμμα πρὸς τὸ πρόσωπον τῆς Παρθένου. Ἔλαβεν ἀνὰ χεῖρας τὰ χρώματα καὶ τὴν γραφίδα. Ἡ καρδία αὐτοῦ ἔπαλλε σφοδρῶς, ἀλλ' ἡ χεὶρ δὲν ἔτρεμε. Ἡ γραφὶς ἤγγισε τὸ στόμα τῆς Παρθένου, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ γλυκὺ μειδίαμα. Ὁ Φραγκῖσκος ἔθεσε τὰ χείλη αὐτοῦ ἐπὶ τῶν χειλέων τῆς Μαρίνας. Οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς κόρης ἠνεῴχθησαν ζητοῦντες ἀμέσως τὸ πρόσωπον τῆς Παρθένου. Ὡς τὴν ἡμέραν τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ Φραγκίσκου, ἀκτὶς χρυσῆ ἐφώτιζε τὴν εἰκόνα καὶ ἔδιδεν αὐτῇ ἔκτακτον ζωηρότητα.

Ἡ Μαρίνα ἐγερθεῖσα καὶ καθίσασα ἐπὶ τῆς κλίνης «Ὦ! ἐψιθύρισε, Παναγία Παρθένε, μοὶ προσμειδιᾷς ὡς ἄλλοτε—μοὶ ἐσυγχώρησας!

— Ἂν ἦτον ἐδῶ—ἠδυνάμην νὰ ζήσω καὶ νὰ ἦμαι εὐτυχής!

— Ὦ πάτερ, ὦ μῆτέρ μου, εἶπεν ὁ Φραγκῖσκος πρὸς τοὺς γέροντας, ἡ Μαρίνα ἐσώθη· θέλετε νὰ γείνῃ σύζυγός μου;»

—

Αὕτη εἶναι ἡ ἱστορία τῆς Μαρίνας καὶ τοῦ Φραγκίσκου, ὅπως τὴν διηγοῦνται αὐτὴν οἱ κάτοικοι τῆς Αἰμιλίας. Εἶναι δὲ πραγματικότης. Ἡ εἰκὼν τῆς Μαρίνας Πιζάνη εὑρίσκεται μέχρι σήμερον ἐν τῷ μουσείῳ τῆς Ῥοβέννης. Ὁ σύζυγος τῆς Μαρίνας Φραγκῖσκος ἐποίησε τὴν εἰκόνα ταύτης, ἥτις εἶναι ἀριστούργημα τῆς τέχνης.

Ὁ σύζυγος τῆς Μαρίνας ἐκαλεῖτο Φραγκῖσκος Σαλβιάτης, εἷς τῶν διαπρεπεστάτων τεχνιτῶν τῆς Φλωρεντίνης σχολῆς.

[Ἐκ τοῦ Ἰταλικοῦ.]

ΙΩΑΝΝΑ ΔΕ ΕΛΔΡΑΙΧ.

ΣΤΡΑΤΟΠΕΔΟΥ ΣΚΗΝΟΓΡΑΦΙΑΙ

[Ὡς ἀπὸ μέρους ἐθελοντοῦ Ἕλληνος ἐν Κρήτῃ κατὰ τὸν Μάϊον τοῦ 1867.]

Ἐὰν ὁ πόλεμος εἶναι σκληρὰ ἀνάγκη, ἣν παρακολουθεῖ ἐρήμωσις καὶ σφαγή, ἔχει ὅμως, ἐκτὸς τοῦ φυσικοῦ αὐτοῦ μεγαλείου, καὶ ἐπεισόδια καὶ σκηνὰς ἀξίας τῆς γραφίδος τοῦ Σύη. Τὴν ὥραν ταύτην ἵσταμαι παρὰ τὴν ὀφρὺν τῶν Λευκῶν Ὀρέων, κάτωθεν πλατάνου ὑψινεφοῦς, τριγύρω μου ἔχων χιόνα καὶ ἄνωθέν μου τὸν ἀετόν. Εἰς τὸν μανδύαν μου τυλιγμένος, μένω παρὰ τὴν λόγχην μου γρηγορῶν, ἐν ᾧ πληθὺς ἀστέρων συναγρυπνεῖ μαζῇ μου εἰς τὸν αἰθέρα καὶ χιλιάδες πυρῶν σελαγίζουσι πανταχόθεν ἐκ τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοπέδου. Θέλεις νὰ λάβῃς ἰδέαν τινα τοῦ στρατοπέδου τούτου; Ἐλθέ, θέλω σὲ ξεναγήσει ἀσμένως.—

Βλέπεις τὴν δεξιόθεν ἐκτεινομένην φάραγγα, εἰς ἣν μυρία διαλάμπουσι φῶτα; Τὰ φῶτα ταῦτα ἔχουν ἀπόρρητόν τι ἰδανικόν· δὲν εἶναι οὔτε φῶτα στερεοτύπως μαρμαίροντα, ὡς εἰς τὰς τελετάς σας ἐν ταῖς Ἀθήναις, οὔτε σκιαύγεια πρωϊνὴ παρὰ τὰς κορυφὰς μειδιῶσα. Εἶναι γλυκύ τι κρᾶμα φωτὸς καὶ σκότους, σύμπλεγμα χιλιάδων πυρῶν, ποικίλως τεμνομένων, συσταυρουμένων, παιζόντων μὲ τὰ φύλλα καὶ χανομένων. Εἶναι παλίρροιά τις φωτὸς ἰδιότροπος, εἶναι ἡ *φιλαρέσκεια* χιλίων σπινθηρισμῶν, ἥτις ὑπὸ σκιάδας χιλίας τεμνομένη, χιλίους μεταβάλλει χρωματισμούς, ὡς μυστική τις μοῖρα νὰ μειδιᾷ, ἢ κόσμος τις μυθώδης νὰ σὲ κυκλόνῃ! Ἐκ τοῦ γλυκοῦ συνάμα καὶ ἀνδρικοῦ ᾄσματος·

«Ἐγὤμαι Σφακιανὸ παιδί, χαράτσι δὲν πλερόνω,
Καὶ σὰ μὲ παρασφίξουνε σταὶς ῥάχαις μαδαρόνω*»

* Γνήσιοι κρητικοὶ στίχοι, τοῦ συρμοῦ τότε παρὰ τοῖς ἐπαναστάταις.

καταλαμβάνει τις ὅτι εὑρίσκεται εἰς στράτευμα Σφακιανῶν, καὶ τὰ ἀπόρρητα ἐκεῖνα πυρὰ φωτίζουσι τὰς σκηνάς των, αἵτινες εἶναι σύμπλεγμα μύρτου καὶ ῥοδοδάφνης, τόσαι ἀνθοστεφεῖς φωλεαί, εἰς ἃς μονάζουσι λέοντες καὶ σπινθηροβολοῦν ὅπλα! Θέλεις νὰ τοὺς ἴδωμεν ὀλίγον;... Ἰδέ· εἰς τὴν σκηνὴν ἐκείνην κεῖνται ἐξηπλωμένοι ὡς τόσοι πλάτανοι παραπλεύρως, ἐδῶ οἱ εὔζωνοι τῶν Σφακιῶν· ἐκεῖ οἱ ἀθληταὶ τοῦ Σελίνου· ὀλίγον κατωτέρω τὸ ἱππικὸν τῆς Κρήτης, ὅπως τοὺς ὀνομάζομεν, οἱ *Ἀνωγειανοί*. Αὐτοὶ ἐκεῖ κτενίζουν αὐταρέσκως τὴν κόμην των, ὡς νέοι Σπαρτιάται, διότι θέλουν ἔχει, ὡς λέγουν, πανήγυριν, θὰ πολεμήσωσιν αὔριον· οἱ ἄλλοι καθαρίζουν τὰ ὅπλα, πρὸς ἃ συναμιλλᾶται τὸ φλογερὸν βλέμμα των· ἐκεῖνοι προκαλοῦνται εἰς ἅμιλλαν, τίς θὰ πρωτοπηδήσῃ μέσ' στὰ σκυλιά, καὶ κατωτέρω οἱ ἄλλοι τὴν λύραν παίζοντες νωχελῶς, ἐπαναλέγουν τὸ προσφιλὲς ᾆσμά των·

«Ἐδὰ καλῶς μᾶς ὥρισε τ' Ὁμὲρ πασσᾶ τ' ἀσκέρι,
Σπαθιὰ καὶ ἄτια τούρκικα χαράτσι νὰ μᾶς φέρῃ.»

Ἃς στρέψωμεν ἤδη εἰς τὸ ἀντίθετον μέρος· ἡ αὐτὴ θέα, τὸ αὐτὸ φωτογράφημα, αἱ αὐταὶ ἀπὸ μύρτον καὶ δάφνην σκιάδες, πλὴν σιωπὴ ἐπικρατεῖ βαθυτέρα, καὶ μόνον διακρίνεις τῆς νυκτοφυλακῆς τὸ *Τίς εἶ!* Φωνή τις νεαρὰ μόνον, ὡς ἀργυρᾶς κιθάρας, ἠχεῖ ἐνίοτε σιγαλή, καὶ διακρίνεις σκοπόν τινα τῆς *Τραβιάτας* ἢ τὸ ἐξ Ἀθηνῶν ᾆσμα·

«Ξυπνᾶτε μὲ τὴν σάλπιγγα, ξυπνᾶτε μὲ τ' ἀηδόνι.»

Ἐλθέ· τὸ μέρος τοῦτο ἔχει τι σχετικὸν μετὰ σοῦ· εἶσαι εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν ἐθελοντῶν! Ἐδῶ θὰ συναντήσῃς πολλοὺς γνωρίμους σου καὶ οἰκείους, πλὴν καὶ ματαίως ἴσως θέλεις ἀναζητήσει πολλοὺς ἐξ αὐτῶν.... Ἰδὲ τὰς νεαρὰς αὐτὰς φυσιογνωμίας· ὠχραὶ ἐν μέρει καὶ ἀσθενεῖς, ἔχουν τὴν ἀστραπὴν εἰς τὸ βλέμμα καὶ τὸ μειδίαμα εἰς τὰ χείλη, εἰς δὲ τὰ βάθη τῶν καρδιῶν πλημμύραν αἰσθημάτων ἀγνώστων. Αὐτὸς ἐκεῖ, φαιδρὸς καὶ εὔχαρις νεανίας, ζητεῖ νὰ περιρράψῃ μανδύαν, καὶ σχολιάζων τὴν θέσιν του κινεῖ τὸν γέλωτα τῶν συντρόφων· ὁ ἄλλος, εἰς τὸ φῶς ἐστραμμένος, ἀναγινώσκει ἐπιστολήν τινα· εἶναι τὸ γράψιμον τῆς μητρός του καὶ τὴν ἐναποθέτει ἐπὶ τοῦ στήθους ὡς θώρακα πρὸς

τὰς σφαίρας. Παίζουν ἐκεῖνοι εἰς σπαθασκίαν ἢ ἄλλο τι γυμναζόμενοι, καὶ κατωτέρω, εἰς κύκλον ἔνδακρυν μαγητῶν, εἷς τούτων περιγράφει τὴν μοῖραν τὴν πικρὰν τοῦ Πραΐδου, ἢ τὴν ἡρωϊκὴν τοῦ Χαριλάου μας πτῶσιν, ἐν ᾧ θολὰ τὰ βλέμματα ἐξαστράπτουν, ὡς ὅρκος τις νὰ δίδεται μυστικός.... Συνδιαλέγονται ἐκεῖ κάτω· ἂς τοὺς ἀκούσωμεν ἐπ' ὀλίγον.

— Καὶ εἶναι Εὐρωπαῖος, ὁ δείλαιος!

— Ἀλλὰ καὶ ἐξωμότης πρὸ πάντων.

— Πῶς! τὸ ἠγνόεις; Ἔκαυσε πάλιν ἑπτὰ χωρία, Δημήτριε.

— Ἐδενδροτόμησεν ἐλαιῶνας.

— Ἔκαυσε ναοὺς τοῦ Ὑψίστου.

— Διέφθειρε παρθένους.

— Ἐτύφλωσεν ὀκτὼ γέροντας.

— Ἔσφαξε βρέφη ἐπὶ τοῦ μητρικοῦ στήθους· ἔρριψεν ἄλλα εἰς τὴν πυράν.

— Καὶ ἡ Εὐρώπη ἀνέχεται θεατής!... καὶ ἡ διπλωματία θέλει σκεφθῆ.... Ἀλλοίμονον εἰς τοὺς προσμένοντας ἀπὸ ξένους!

— Ἐκεῖνοι ἔχουν τὰς πανηγύρεις των, καὶ θέλεις νὰ σκεφθοῦν διὰ βρέφη;

— Ναί, ἔχεις δίκαιον, Λεωνίδα· πλὴν θὰ σκεφθῶσιν, ἐλπίζω, ἐν ὅσῳ εἷς βραχίων κινεῖται καὶ εἷς ὑπάρχει βράχος, ὑφ' ὃν νὰ πέσωμεν πολεμοῦντες....

Πλὴν σάλπιγξ ἀντηχεῖ αἰφνιδίως, καὶ μὲ τὸ λυκαυγὲς τῆς πρωΐας φαιδροὶ ἐγείρονται πανταχόθεν καὶ συνενοῦνται τὰ δύω στρατόπεδα, ἐν ᾧ ἀκούεται κάπου, κάπου·

»Ξυπνοῦν τὰ εὔζωνα παιδιά, καὶ στῆς αὐγῆς τὰ φῶτα
Τὴν ὄψι βρέχουν μὲ νερό·
Καλημερίζουν τὸ σταυρό
Καὶ τὴ σημαία πρῶτα.»

Πλὴν στρέψε δεξιὰ πρὸς τὸν σχοῖνον! Τρεῖς τέσσαρες ὁμοῦ Κρῆτες τείνουν τὴν ἀκοὴν πρὸς τὰ κάτω. Προσέχουν ἐρωτῶντες τὸ ἔδαφος, καὶ μετ' ὀλίγον ἀναπηδοῦν, «ἔρχεται ὁ Ἀνωγειανὸς» ἐκφωνοῦντες, καὶ *Ἀνωγειανὸν* ὀνομάζουν τὸ ζωηφόρον Ἀρκάδι, τὸ ταχυπόρον αὐτοῦ πρὸς τὴν ὠκυποδίαν τῶν Ἀνωγειανῶν παραβάλλοντες. Φαιδρότης τότε καὶ ἐνθουσιασμὸς ἠλεκτρίζει τὰς ψυχὰς

ὅλων, καὶ πρὸς τὴν θάλασσαν σπεύδοντες «ζήτω ἡ μάνα μας!» ἐκφωνοῦσι. Καὶ ἐπειδὴ ὁ λόγος περὶ Ἀρκαδίου, ἐν παρενθέσει εἰρήσω, ὅτι εὐάριθμοί τινες καλοὶ Τοῦρκοι, οὐχὶ βεβαίως ὡς ὁ ἀνόσιος ἐξωμότης, ἀποκαλοῦσιν αὐτὸ «Ἀλλὰχ-Βαπὸρ» ἤτοι Θεόσδοτον ἀτμόπλουν, ὡς διατρέφον τοὺς ἀσθενεῖς καὶ ἀπηλπισμένους· οἱ δὲ λοιποὶ «Ἀρκαντὰς σεϊτὰν-Πανεληντὴν» ἤτοι σύντροφον τοῦ Διαβολο-πανελληνίου, καθ' οὗ φρενητιῶσιν ἐκ λύσσης.

— Ἀλλ' ἰδὲ κατωτέρω ἐκεῖνον τὸν Σφακιανόν, ὅστις πλησίον μένει τῆς ἡμιόνου του θωπεύων ἐλαφρῶς τὰ πλευρά της.

— Καπετὰν Γιάννη, ἀναβοᾷ πρὸς αὐτὸν εἷς ἐκ τῶν Ἀνωγείων πατριώτης, ἐν ᾧ πλησίον ἵσταται ἡ καλλιβλέφαρος αὐτοῦ κόρη· μ' ἀρέσει τὸ μουλάρι σου στὸ Θεό μου!

— Κ' ἐμένα ἡ γλυκειὰ συντροφιά σου.

— Ἐδὰ στοιχηματίζομε τότε;

— Σὰν τί, ἂν ἀγαπᾷς τὸ σταυρό;

— Παίρνει τὸ φύσημα στὸ λαγκάδι καὶ πέφτεις κατὰ πόδι της κυνηγῶντας. Ἂν τήνε πιάσῃς κατὰ μεσῆς, δική σου στὴ ζωὴ καὶ στ' ἀστέρια.

— Ἀλληνῶς;

— Τὸ χάνεις τὸ μουλάρι σου, καπετάνιο!

Καὶ ὁ γενναῖος Σφακιανὸς μειδιᾷ πλὴν ἀποφεύγει τὸ στοίχημα τῆς παρθένου, ἐν ᾧ ἡ εὔζωνος κόρη ἐρυθριᾷ ὡς ῥόδον εἰς τὸ θώπευμα τοῦ ἡλίου.... Τοιαύτη τῶν Ἀνωγειανῶν ἡ ταχύτης! Καὶ ἐπειδὴ ὁ λόγος περὶ αὐτῆς, ἓν ἐπεισόδιον σᾶς προσθέτω. Εἰς μίαν κατὰ τῶν ἐχθρῶν μάχην, καθ' ἣν οἱ Ἕλληνες ἔφθασαν ἐκτὸς τῶν Χανίων, εἷς τῶν Ἀνωγειανῶν μετὰ τῶν Τούρκων φερόμενος ἤγγισεν εἰς τὴν πύλην τοῦ Κάστρου. Κτυπᾷ τὴν πύλην ἐπιφωνῶν· Ἄνοιξε, Μουσταφᾶ, στὸ Θεό σου· ἄνοιξε, λέγω, γιὰ μιὰ στιγμή.

Τρίζουν τὰ κλεῖθρα μανιωδῶς, καὶ πρὶν φανῶσιν οἱ Τοῦρκοι — πῶς, πότε, δὲν ἠξεύρω, — ἦτον ἐκτὸς βολῆς ὁ Ἀνωγειανός!

Ἀλλά, κτυπᾷ ἡ σάλπιγξ τὸ προσκλητήριον, καὶ ὁ ἐχθρὸς μᾶς χαιρετᾷ ἀλαλάζων... Ὑγίαινε! ἓν φίλημα εἰς τὴν μητέρα μας τὴν Ἑλλάδα .... τρέχω νὰ ῥίψω τὴν πρώτην κατὰ τοῦ ἐχθροῦ σφαῖραν.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ.

ΕΥΓΕΝΙΟΣ ΔΕΛΑΚΡΟΑ

Παρὰ τὸ Σάρεντον, χωρίον κείμενον πλησίον τῶν Παρισίων, ἐγεννήθη τῷ 1798 ὁ περίδοξος τῆς Γαλλίας ζωγράφος *Εὐγένιος Δελακροά*, κατέλιπε δὲ τὴν μὲ τοσαῦτα θαυμάσια ἀριστουργήματα ὑπ' αὐτοῦ κεκοσμημένην ἀνθρωπότητα ἐν ἔτει 1863, ἄγων τὸ 65 ἐνιαυτὸν τῆς ἡλικίας του. Τῆς νηπιώδους ἡλικίας τοῦ Εὐγενίου διηγεῖται γλαφυρώτατα ὁ Ἀλέξανδρος Δουμᾶς, ἐν τοῖς ἀπομνημονεύμασιν αὐτοῦ, οὐ τυχαῖα συμβάντα, ἐξ ὧν πολλάκις διεκινδύνευσε τὴν ζωήν του, ἀλλὰ καὶ πάντοτε διέφευγε τὸν κατὰ πόδας διώκοντα αὐτὸν θάνατον, παρασκευαζόμενος διὰ τὸ μέλλον λαμπρὸν καὶ ἔνδοξον στάδιόν του.

Ὁ Εὐγένιος Δελακροά, ὑπερεῖχε καὶ αὐτοῦ τοῦ *Μιχαὴλ Ἀγγέλου* κατὰ τὴν δύναμιν τῆς φαντασίας, καί τοι ἔν τισιν ὑπελείπετο τοῦ μεγάλου ἐκείνου καλλιτέχνου, οὗ τὸ ὄνομα μετὰ τῶν τοῦ Φειδείου, Ἀπελλῆ, Ῥαφαὴλ... περικοσμοῦσι τὴν ἱστορίαν τῆς ζωγραφικῆς καὶ γλυπτικῆς τέχνης. Τὸ πρῶτον ἔργον του *ὁ Δάντης διερχόμενος τὸν Ἀχέροντα μετὰ τοῦ Βιργιλίου*, ἐστέφθη μετὰ πλήρους ἐπιτυχίας, ἐκπληξάσης τὸν τότε νεανίαν Θιέρσον, καταχωρήσαντα ἐν τῇ *Συνταγματικῇ* πολύστηλον ὑπὲρ τοῦ νεαροῦ ζωγράφου ἄρθρον, ἠγόρασε δὲ ἡ κυβέρνησις, καταθέσασα ἐν τῷ Λουξεμβούργῳ, ἀντὶ δισχιλίων φράγκων. Ἡ *σφαγὴ τῆς Χίου*, δεύτερον τοῦ Δελακροᾶ ἔργον καλλύνει τὸ αὐτὸ Λουξεμβοῦργον, πωληθὲν παρ' αὐτοῦ ἀντὶ ἑξακισχιλίων φράγκων. Κατόπιν ἐγνώσθησαν πολλὰ ἄλλα ἔργα τῆς ἐξόχου αὐτοῦ φαντασίας καὶ χάριτος ποιητικῆς, συναποτελοῦντα εὐσθενὲς καὶ ἀδιάφθορον μνημεῖον τοῦ ἀνδρός. Τινὰ τούτων σημειοῦμεν ὧδε: Ὁ *Ἄμλετ*, ὁ *Γκιαούρης*, ὁ *ἐν τῇ φυλακῇ τῶν Τυφλῶν Τάσος*, ἡ *Ἑλλὰς ἐπὶ τῶν τοῦ Μεσολογγίου ἐρειπίων*, ὁ *Ἰουστιανός*, ὁ *Χριστὸς ἐν τῷ κήπῳ*, θαυμασία εἰκὼν λύπης καὶ μελαγχολίας, ὁ *Μαρῖνος Φαλιέρος*. Διὰ τὸν τελευταῖον τοῦτον τῷ προσεφέρθη-

σαν 8 χιλ. φράγκων, ἀλλ' ἀπεποιήθη νὰ τὸν πωλήσῃ, ὡς ἔργον, τὰ μᾶλλα ὑπὸ τῶν ἀντιπάλων του κατακριθέν.

Ἐν τῇ ὁμιλίᾳ του ἦτο ἐκφραστικώτατος, εὐθυμότατος, ἑτοιμότατος, ὁ Εὐγένιος Δελακροά, τὰ ἐξέχοντα προτερήματά του μήπω περιοριζόμενα ἐν τῇ γραφικῇ. Καί τινα ἄρθρα, ἅτινα κατεχώρησεν ἐν περιοδικοῖς συγγράμμασι περὶ τοῦ Μιχαὴλ Ἀγγέλου, τοῦ Γερικώλ, ἐπιτείνουσι τὴν ἐνθύμησιν τοῦ περικλυτοῦ ζωγράφου καὶ συγγραφέως δεινοῦ.

Η SONATA ΤΟΥ BETHOVEN

ΚΑΙ Η ΕΚ ΣΟΥΝΙΟΥ ΑΝΘΟΔΕΣΜΗ

I

Ἐνῷ μόνη ἐν τῷ δωματίῳ μου καὶ ἔγκλειστος ἐκαθήμην, ἀκούω φίλην χεῖρα ἐναρμονίως ἐπὶ τοῦ κλειδοκυμβάλου μουσουργοῦσαν τὴν παθητικὴν Sonata τοῦ Bethoven θείου μουσικοῦ, τῆς ἀνεξαντλήτου ἐκείνης πηγῆς ἐμπνεύσεως καὶ ἁρμονίας. Μικρὰ δὲ ἀνθοδέσμη ἀνὰ χεῖρας, τὴν ὁποίαν ἑτέρα φίλη ἀγαθή μοι εἶχε κομήσει ἀπὸ τοῦ ναοῦ τῆς Σουνιάδος Ἀθηνᾶς, κατ' ὀλίγον μεταβάλλει ὄψιν καὶ ἀντὶ τῶν χρυσοειδῶν καὶ ἡλιοκαύστων ἀγροστοειδῶν, τῶν ὁποίων τὸ ποικίλον τῶν ἀποχρώσεων καὶ τοῦ σχήματος πρὸ μικροῦ εἶχον ἑφελκύσει τὴν προσοχήν μου, ἀντὶ τῆς αἰσθητῆς ἐκείνης καὶ περιλυπτικῶς ἀνθοδέσμης, βλέπω ἤδη κόσμον θαυμάτων ἐνώπιόν μου διανοιγόμενον. Ἡ τῆς μουσικῆς ἁρμονία κατ' ὀλίγον αἰσθητοποιεῖται ἐν τοῖς κωδωνίσκοις τῶν ἀνθέων καί μοι παρέχεται μετ' ὀλίγον ἡ ζῶσα, οὕτως εἰπεῖν εἰκὼν τῶν μουσικῶν λόγων.—Τὸ μέγεθος, τὸ σχῆμα, ἡ χροιὰ καὶ ἡ θαυμασία ἑκάστου κωδωνίσκου κατασκευὴ προξενεῖ τῇ ψυχῇ μου γλυκυθύμους δονήσεις.—Ῥίπτω μακράν μου τὸ θαυματουργὸν τοῦτο εἴδωλον καὶ σπεύδω νὰ ἐξετάσω τὸ παράδοξον τοῦτο φαι-

νόμενον, ἀλλ' ἄλυτον! μετὰ σπουδῆς ἐπανέρχομαι πάλιν πρὸς τὴν πολύφθογγον ἐκείνην λύραν, ἧς ἄνευ ἡ μουσικὴ εἶχεν ἀρχήσει νὰ ἀπωλέσῃ τὴν δύναμιν καὶ τὴν ἁρμονίαν, κατὰ πολὺ δὲ καὶ τὴν ἠθικὴν αὐτῶν ἀξίαν.—Θέλω ν' ἀποτρίψω ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν μου τὸ ἴνδαλμα τῆς φαντασιώδους εἰκόνος τῆς ἀνθοδέσμης μου καὶ ἐγειρομένη τοῦ γραφείου μου σπεύδω πρὸς τὸ παράθυρον. 'Αλλ' ὦ Θεέ! νέον θαῦμα! νέον φαινόμενον! Τὸ κυανοῦν τοῦ Σαρωνικοῦ πελάγους, τὰ ἐπ' αὐτοῦ πλέοντα πλοῖα, ἡ μαρμαρυγὴ τοῦ ἐπὶ τῶν κυμάτων παίζοντος ἡλιακοῦ φωτός, μοι ἐπαναλαμβάνουσιν εἰς τὸ οὖς τὴν αὐτὴν τῆς μουσικῆς ἁρμονίαν, ἣν ὡς ἀπάτην αἰσθητικὴν ἔφευγον. Καὶ ἐνταῦθα ὡς καὶ ἐκεῖ συμπληροῖ τὸ μουσικὸν μέλος ἡ ἔξω τῶν παραθύρων εἰκών. Τίς λοιπόν, εἶπον εἰς ἐμαυτήν, εἶναι ὁ κόσμος οὗτος τῶν θαυμάτων; Ὁ δὲ νοῦς ἠδυνάτει νὰ περιλάβῃ τὴν πληθὺν τῶν περὶ ἐμὲ φαινομένων; Τί συμβαίνει νοῦ; διατί τὰ αὐτὰ βλέπουσα καὶ ἀκούουσα ἄλλοτε δὲν ᾐσθανόμην καὶ τὰ αὐτὰ ἀνάλογα τούτων αἰσθήματα; Δάκρυα ἐπλήρωσαν τοὺς ὀφθαλμούς μου, ἔπαλλεν ἡ καρδία ἐξ ἀφάτου τινὸς ἡδονῆς, καὶ ᾐσθάνθην τὴν ἀνάγκην νὰ κλείσω τοὺς ὀφθαλμούς μου μὴ δυναμένη νὰ ἐπαρκέσω εἰς τὸ εἶδος τοῦτο τῶν συγκινήσεων· ὁ δὲ νοῦς κεκοπιακὼς ἠδυνάτει ν' ἀκολουθήσῃ τὴν φορὰν τῶν ἐν ἐμοὶ ἐγειρομένων σκέψεων.—Κλείσασα τέλος τὸ παράθυρον καί πως φοβουμένη ν' ἀπαντήσω αὖθις τὴν ἀνθοδέσμην μου, πλανῶ μηχανικῶς τὰ βλέμματά μου ἀπὸ τῶν ἐπίπλων σκευῶν καὶ εἰκόνων τοῦ δωματίου διὰ νὰ ψηλαφίσω τέλος τὴν φεύγουσάν μου πραγματικότητα.—Πόσον ὅμως ἠπατόμην! 'Ενταῦθα, μάλιστα ἐν τοῖς ἔργοις τῆς ἀνθρωπίνου καρδίας καὶ διανοίας, ζωηροτέρα ἔτι μοὶ παρεστάθη ἡ ἁρμονία τοῦ ἔσω μυστηριώδους βίου. Ἡ ἀρχὴ τὰ μέσα καὶ ὁ σκοπὸς τῆς κοινωνικῆς ζωῆς ἀνήρπασαν τὴν ψυχήν μου διὰ τὸ ἀκατανόητον πλῆθος τῶν λόγων τῶν περὶ ἐμὲ τῆς τέχνης προϊόντων.—Μὴ δυναμένη τέλος ν' ἀντιπαλαίσω διὰ τῶν ὅπλων τῆς διανοίας, ἔνδακρυς ἔκυψα τὴν κεφαλὴν ἐνώπιον τῆς ὑψίστης ἐκείνης διανοίας, δι' ἧς τὰ πάντα ὑπάρχουσιν, ἔκλινα γόνυ ἐνώπιον αὐτῆς καὶ ἐπιλησμονοῦσα ἐμαυτῆς εἰς ἔκστασιν θείαν μετεφέρθην εἰς χώρας ἀγνώστους ἁρμο-

νίας καὶ μελῳδίας· ἡ δὲ καρδία ἀνησπάσθη εἰς ὕμνον εὐγνώμονα εὐαισθανομένη εἰς τοὺς μυχοὺς αὐτῆς τὴν οὐράνιον εὐλογίαν τῆς θείας ταύτης στιγμῆς, καθ' ἣν ἡ ἑνότης ἀποκαλύπτεται τὸν καθ' ὅλου βίου.

Ἐπανέρχομαι εἰς τὴν ἀνθοδέσμην μου καὶ πάλιν καὶ ἀποσυνθέτουσα αὐτὴν τὴν φοράν ταύτην, ἀφόβως ἐξετάζω ἐκ τοῦ πλησίον· ἀλλ' ἡ φίλη χεὶρ νῦν ἡ μετὰ τόσης χάριτος κυμβαλίζουσα εἶχε παύσει· ὅθεν σειρὰ νέων σκέψεων μοι ἀνοίγεται θελκτικωτέρα καὶ μᾶλλον καταληπτή.— Τὰ αὐτὰ ἄνθη, ἐφρόνουν κατ' ἐμαυτήν, ἐφύοντο ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἐδάφους, ὃ ἐπάτουν εἰς ἀτυχεστέρους χρόνους οἱ πόδες τῶν ἀθανάτων ἡμῶν προγόνων, τὸ αὐτὸ εἶχον καὶ τότε σχῆμα, τὴν αὐτὴν χροιὰν καὶ τὴν αὐτὴν ποικιλίαν τοῦ μεγέθους καὶ ἑπομένως τὰ αὐτὰ διήγειρον αἰσθήματα εἰς τὰς εὐαισθήτους καρδίας τῶν φιλοκάλων κατοίκων τῆς Ἀττικῆς, οἱ δὲ ὅροι τῆς ὑπάρξεως αὐτῶν δὲν φαίνονται μεταβεβλημμένοι.

Ἀλλὰ ὁ μεγαλοπρεπὴς ἐκεῖνος ναὸς τῆς πολιούχου τῶν Ἀθηνῶν θεότητος, ἡ ζῶσα καὶ ὑψίστη εἰκὼν τοῦ θρησκευτικοῦ αἰσθήματος μένει σήμερον ἐρειπωμένος; Ἡ γῆ αὕτη, ἣν σήμερον πατῶμεν δὲν εἶνε καὶ ἡ γεννήσασα τοὺς πρὸ τριῶν χιλιάδων ἐνιαυτῶν ἀθανάτους ἡμῶν προγόνους; Μὴ δὲν ἔχομεν καὶ σήμερον τοὺς αὐτοὺς λόγους τῶν φυσικῶν ὑπάρξεων; μὴ τὸ κλῖμα καὶ ὁ τόπος δὲν ἐξεγείρουσιν εἰς τοὺς κατοίκους τὰ αὐτὰ αἰσθήματα, τὰς αὐτὰς ἰδέας;

Πόθεν καὶ διατί ἡ τόσον ἐκπληκτικὴ διαφορὰ μεταξὺ ἐκείνων καὶ τῶν νῦν κατοίκων;—Τὸ εἶδος τοῦτο τῶν ἀποριῶν μου μὲ παρέλκυσε πέραν τῶν ἐπιτετραμμένων ὁρίων τῆς ἱστορίας, ἔσπευσα δὲ πρὸς τὴν φύσιν καὶ δι' αὐτῆς πτερυγίζουσα ἀνήρθην διαλογιζομένη ἐν παραμυθίᾳ, ὅτι ἐλεύσεται καιρός, καθ' ὃν ὁ ἄνθρωπος τὰ τοῦ ἀνθρώπου ἐρευνῶν καὶ πρὸς τὴν φύσιν αὐτὰ παραβάλλων, μέλλει νὰ γνωρίσῃ ἀκριβέστερον, πῶς ἅπασαι αἱ γνώσεις καὶ σύμπασαι αἱ τέχναι τὰ γεννήματα τῆς ἀνθρωπίνου διανοίας ἀφορμὴν καὶ αἰτίαν τῆς μιμήσεως καὶ ἀναπτύξεως ἔσχον αὐτὴν τὴν φύσιν. Καὶ ἐνταῦθα ἐλύθη μὲν τὸ πρόβλημα ἀρκούντως, ἀλλά

μοι ἐφάνη, ὅτι ὁ ἄνθρωπος μεταπίπτων εἰς παθητικὴν κατάστασιν, κατέπιπτεν ἐκ τοῦ ὕψους τῆς ἐν αὐτῷ δημιουργικῆς δυνάμεως, σκοπὸς δὲ καὶ τέλος ἀναδείκνυται ἡ ὑλικὴ μόνον αὐτοῦ εὐημερία.

Ἐξητάσασα τότε μετὰ προσοχῆς τὰ ἐν ἐμοὶ κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἠθικὰ φαινόμενα, τὴν αἰτίαν τῆς πρὸ μικροῦ κατεχούσης με ψυχικῆς διαθέσεως, καὶ ἐπανεῖδον τὸν ἄνθρωπον αὖθις αἰρόμενον μέχρι τοῦ θρόνου τῆς πηγῆς ἐκείνης, παρ' ἧς ἔλαβε τὴν ἠθικὴν ζωήν, ἧς οὐδὲν τῶν ἐπὶ γῆς ζώων μέτοχόν ἐστι· ὅθεν καὶ μετέβην εἰς τάξιν ἄλλων ὄντων ἔνθα παύει ἡ ὕλη ἐπηρεάζουσα τὸ πνεῦμα.—Τότε τὸ ἄπειρον παρέστη εἰς τὸν νοῦν μου ὡς σημεῖον, ὁ χρόνος ἐμηδενίσθη καὶ ἡ ζωὴ ὡς αἰώνιος ὕπαρξις μοὶ ἀφήρεσε τὴν μαύρην τοῦ θανάτου σκιάν. Ποῦ εἶνε τὰ πάθη σου, ὦ κόσμε, εἶπον κατ' ἐμαυτήν, ποῦ αἱ μικρολογίαι καὶ αἱ προλήψεις, ποῦ αἱ ἀδικίαι καὶ οἱ καταδιωγμοί, ποῦ τέλος τὸ πολυκέφαλον ἐγώ; *Θεός*! κόσμος! ἄνθρωπος, ἡ ἁγία καὶ ἀχώριστος αὕτη τριὰς μὲ περιεῖχε πανταχόθεν, ἡ δὲ *Πρόοδος* μοὶ παρεστάθη ὡς ἡ καθολικὴ καὶ μόνιμος τοῦ παντὸς φορά.—Ὁ ἄνθρωπος λοιπὸν πρέπει νὰ τελειοποιῆται, ἀνέκραξα, τοῦτο ἀπαιτοῦσιν οἱ ἐν αὐτῷ ἐνεργοῦντες νόμοι, πρέπει νὰ προσομοιωθῇ τῷ ἑαυτοῦ πλάστῃ, πρέπει νὰ ἁγιασθῇ! Ἰδοὺ ποῦ μ' ἐπλάνησεν ἡ μικρά μου ἀνθοδέσμη! Ὦ φύσις θεία! ἀκατάσχετος εἶνε ἡ ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου ἐπιρροή σου, γενέτειρα πάντων τῶν ὄντων! θεία ἁρμονία! ὑψίστη δύναμις! ἐν σοὶ κεῖται ἡ πλήρωσις τῶν νόμων τοῦ Μεγάλου Θεοῦ.

Ἐκ τῶν ἑσπερινῶν σκέψεων.

Κατ' Αὔγουστον. Ἐν Πειραιεῖ.

[Ἐκ Κωνσταντινουπόλεως.]

ΚΑΛΛΙΟΠΗ ΚΕΧΑΓΙΑ.

LASSALE

—

Ἡ ἀρχὴ τοῦ σταδίου τῆς *κυρίας Λασσάλ* ἦτο ἡ *φωνή της*. Εἶχε φωνὴν καὶ ἐτραγούδει· ἐκαλλιέργησε τὴν φωνήν της καὶ ἔγινεν ἀοιδός. Ὅλος ὁ κόσμος τῇ ἔλεγεν ὅτι ἔχει καλὴν φωνήν, ἡ καλὴ φωνὴ ἐν Παρισίοις σημαίνει φωνὴν χρυσῆν, φωνὴν ἥτις δύναται νὰ ἐξαργυρωθῇ. Καὶ ἡ Λασσὰλ ἐγεννήθη ἐν Παρισίοις.

Ἀμέσως μετὰ τὴν ἐκ τοῦ παρθεναγωγείου ἀποφοίτησίν της παρέδωσε τὴν ἀγωγὴν καὶ τὴν ἄσκησιν τῆς φωνῆς της εἰς τὴν διακεκριμένην μουσικοδιδάσκαλον de Lacoanère, ἀοιδὸν τῆς ἐποχῆς τοῦ Λουδοβίκου Φιλίππου, χρησιμεύσασαν ἐπίσης ὡς διδάσκαλον ἐξόχων ἀοιδῶν, οἷον τῆς Λασσὰλ (τῆς Opéra τῶν Παρισίων) τῆς Χάϊλμπρον καὶ ἄλλων. Δύο ἔτη ἐξηκολούθει διδασκομένη ὑπὸ τῆς Λαγκοανὲρ ἥτις τοσοῦτον ἐξετίμησε τὴν φωνήν της, ὥστε οὐδέποτε ἤθελε νὰ συγκατανεύσῃ ἵνα ἡ κυρία Λασσὰλ ἀρχίσῃ τὸ ᾠδικὸν στάδιόν της ψάλλουσα εἰς ὀπερέττας. Τὴν εἶχε προωρισμένην δι' ὑψηλοτέραν μουσικήν, διὰ τὸ κωμικὸν μελόδραμα (opéra comique).

Ἡ ἐπὶ τῶν σκηνικῶν σανίδων ἐμφάνισις τῆς κυρίας Λασσὰλ ὑπῆρξεν ὁποία σχεδὸν ἐπεθύμει ἡ διδάσκαλός της. Τὸ 1876 ἡ νῦν πρωταοιδὸς τοῦ Φαλήρου ἐξεπήδα μᾶλλον χαρίεσσα ἢ δειλὴ εἰς τὸ Chatelêt, ὅπου ἐδίδοντο αἱ πολύκροτοι συναυλίαι τοῦ κ. Κολὸν (concerts Colonne), συναυλίαι καθ' ἃς ἐδιδάσκετο μουσικὴ τοῦ Μπερλιό, τοῦ Βάγνερ καὶ ἄλλων ἐξόχων μουσικοδιδασκάλων.

Ὀλίγον μετὰ ταῦτα ἐνεφανίσθη εἰς τὸ *Ἀθήναιον*, ὅπου δὲν ἔμεινε πολύ, διὰ νὰ ἐμφανισθῇ μετ' ὀλίγον εἰς τὸ θέατρον Folies Dramatiques, ἔνθα ἐπρόκειτο ἀτελεσφόρως νὰ παλαίσῃ κατὰ ἀντιπάλου της, τῆς κ. Ζιρὰρ (Girard), ἥτις ἐν ᾧ εἶναι ἀνωτέρα της, εἶναι συγχρόνως κατωτέρα της. Ἡ κυρία Ζιρὰρ εἶχε κεκτημένην τὴν δόξαν της· οἱ συγγραφεῖς καὶ οἱ συνθέται ἐπροτίμων νὰ ἀναθέτουν τὰς ἐλπίδας των εἰς ἀστέρα μεσουρανοῦντα ἢ εἰς ἀστέρα

ἀνατέλλοντα. Ἐὰν ἐξηκολούθει νὰ παίζῃ δευτερεύοντα πρόσωπα, θὰ τὴν ἐσυνείθιζον εἰς αὐτά, καὶ ὀλίγον κατ' ὀλίγον τὸ μέλλον της ὡς πρωταοιδοῦ (premièr chanteuse) θὰ ηὐτοκτόνει. Εὐκαιρία διὰ νὰ *πλάσῃ* αὐτὴ πρόσωπον καὶ νὰ πρωταγωνιστήσῃ δὲν ἀνεφαίνετο κα μμία. «Ἄχ! οὔτε κἂν ἠσθένει καμμίαν φορὰν ἡ κυρία Ζιρὰρ», ἠναγκάζετο κἄποτε κἄποτε ἐν στιγμαῖς μελαγχολίας νὰ ψιθυρίζῃ ἡ κ. Λασσάλ. Ἡ εὐχὴ δὲν ἦτο ἄτοπος, διότι οὐδὲν χεῖρον δόξης φονευούσης δόξαν. Καὶ ἡ κυρία Ζιρὰρ ἀκόμη καὶ τώρα ἴσως εἶναι ὀλίγον ἀνωτέρα τῆς κυρίας Λασσὰλ εἰς τὴν ὑπόκρισιν, ἀλλ' εἰς τὸ ᾆσμα εἶναι πολὺ κατωτέρα τῆς ἡμετέρας ἀοιδοῦ. Εἰς δὲ τὴν πλάστιγγα τῶν πλεονεκτημάτων μιᾶς ἀοιδοῦ βεβαίως τὸ ᾆσμα ἀποφασίζει, ὅταν ἀφ' ἑτέρου καὶ ἡ ὑπόκρισις τόσον δυσδιακρίτως ὑπολείπηται. Σημειοῦμεν δ' ἐνταῦθα ὅτι ἡ κυρία Ζιρὰρ ὑπολείπεται τῆς κυρίας Λασσὰλ καὶ ὡς πρὸς τὴν ἐξωτερικὴν χάριν, τόσην αἴγλην δανείζουσαν καὶ εἰς τὴν ἐπὶ τῆς σκηνῆς δράσιν. Μὲ τὸν κίνδυνον νὰ κακολογήσωμεν γυναῖκα, παρατηροῦμεν ὅτι δύω κυρίως ὅπλα τῆς γυναικός, στόμα καὶ ὀφθαλμοί, πολὺ ἀχαρίστως κατεσκευάσθησαν διὰ τὴν κυρίαν Ζιρὰρ ὑπὸ τοῦ Κρούπ τῆς φύσεως. Ἐν ἀντιθέσει τὰ αὐτὰ ὅπλα παρὰ τῇ κυρίᾳ Λασσὰλ ἐλεπτουργήθησαν τόσον κομψῶς, ὡς νὰ ἦσαν στροφαὶ ἀνακρεόντειοι ἢ νόται ἱλαρᾶς μουσικῆς.

Ἐὰν εἰσεχώρει παραβολή τις μεταξὺ τῆς κυρίας Λασσὰλ καὶ ἄλλης διακεκριμένης ἠθοποιοῦ, ἡ μουσικὴ αὕτη συγγένεια θ' ἀπεκαλύπτετο μᾶλλον μεταξὺ τῆς καλλιφώνου κ. Γκαρνιὲ καὶ τῆς ἡμετέρας Φαληρικῆς ἀοιδοῦ.

Ἐπὶ τέλους ἡ κυρία Λασὰλ ἔχασε τὴν ὑπομονήν της εἰς τὸ Folies Dramatiques, καὶ ἀποτυχοῦσα νὰ πρωταγωνιστήσῃ εἰς τὴν γενέθλιόν της γῆν, συνάπτει συμβόλαιον μετὰ τοῦ θεάτρου Fantaisies Parisiennes καὶ ὅ,τι δὲν κατώρθωσεν εἰς τὴν μητρόπολιν τοῦ Γαλλικοῦ κόσμου, εἰς τοὺς μεγάλους Παρισίους, τοῦτο κατώρθωσεν εἰς τοὺς μικροὺς Παρισίους, εἰς τὰς *Βρυξέλλας*. Ἐκεῖ (1877—78) *ἔπλασεν* ὡς λέγουσιν εἰς τὴν θεατρικὴν γλῶσσαν (elle a créé), αὐτὴ δηλαδὴ παρέστησε *πρώτην φορὰν* καὶ ἔδωκε

τὸν τύπον τοῦ Petit Duc, μὲ τὸν ὁποῖον ἐπὶ τόσας ἑσπέρας ἐξηκολούθει μαγεύουσα τὸν Φαληρικὸν κόσμον.

Ἐν Βρυξέλλαις συνεδέθη πράγματι μὲ τὸ ἥμισύ της τὸν κύριον *Brouelle*, ἄλλον διακεκριμένον καλλιτέχνην τῆς περυσινῆς Φαληρικῆς περιόδου.

Ἐκ Βρυξελλῶν ἡ κυρία Λασσὰλ διπλῆ ἤδη μετέβη εἰς Ῥουὲν, (1879) μετὰ δὲ τὸ τέλος τῆς θεατρικῆς αὐτῆς περιόδου ἐπανελθοῦσα εἰς Μασσαλίαν προὐτίθετο νὰ μεταβῇ εἰς Παρισίους, ὅτε ζητηθεῖσα ὑπὸ τῶν ἡμετέρων ἐργολάβων, τὸ Φάληρον ὑπεδέξατο τὸν τόσον λαμπρῶς ἀνατέλλοντα ἀστέρα τῆς ὀπερέττας καὶ τῆς κωμῳδίας, ἴσως δὲ ἐν προσεχεῖ μέλλοντι καὶ τῆς Opéra Comique.

Πῶς διεχειρίσθη τὴν Φαληρικὴν σκηνὴν ἡ κυρία Λασσὰλ, οἱ ἄπειροι φοιτηταὶ τοῦ Φαλήρου εἴσθε εἰς καλλιτέραν ἡμῶν θέσιν νὰ μαρτυρήσητε· τὸ ἀπέδειξε κατὰ τὴν εὐεργετικήν της παράστασιν, ὅπου αἱ ἀνευφημίαι καὶ τὰ ἄνθη σας συνημιλλῶντο νὰ στεφανώσουν τὸν χρυσοῦν ἐκεῖνον λάρυγγα, ὅστις παρέτεινεν αὐθαιρέτως μυστηριώδεις τῆς ἀνοίξεως νύκτας, διότι καθ' ὅλον τὸ θέρος ἡ κυρία Λασσὰλ ἀνεπλήρου τόσον καλῶς τὴν σιγήσασαν τοῦ Βασιλικοῦ κήπου ἀηδόνα. Εἰς δὲ τοὺς *Γάμους τῆς Γιαννούλας*, τῆς ὁποίας ἡ μουσικὴ περιέχει λαρυγγισμοὺς ἀηδόνος, ἐν ὥρᾳ μουσικῆς μέθης ἠδύνατό τις νὰ ἀδικήσῃ τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων, ὀνειροπολῶν τὴν Λασσὰλ εἰς τὸ μελῳδικὸν Βασίλειον τῶν σκηνῶν.

Ἡ κυρία Λασσὰλ διεκρίθη κυρίως εἰς τὸν *Μικρὸν Δοῦκα* καὶ τὴν *Κυρίαν Φαβάρ*, πλειότερον δ' εἰς ἐκείνην ἢ εἰς αὐτὴν, ἴσως διότι ὅλον τὸ ὕφος τῆς ἀοιδοῦ, ἧς ἡ παρεντιθεμένη ἐν τῷ *Ἡμερολογίῳ* φωτογραφία λαλεῖ κάλλιον ἡμῶν ὡς gamine parissenne προσηρμόζετο ἁρμονικώτερον εἰς τὴν ὑπόκρισιν τοῦ Μικροῦ Δουκός. Ἡ ψυχολογική της ἐκδήλωσις κατὰ τὴν πρώτην πρᾶξιν, ἡ κωμική της παράστασις κατὰ τὴν δευτέραν, ἡ ῥωμαντική της ἐν τῇ τρίτῃ πράξει, ἦσαν τρεῖς εἰκόνες, ὧν ἑκάστη ἐξηκολούθει τὸν χρωματισμὸν τῆς ἄλλης. Ἐν τῇ *Κυρίᾳ Φαβάρ* ἀφ' ἑτέρου ἡ μιμικὴ ἐδιπλασίαζε τὴν μουσικήν της, καὶ ὑπὸ τὸ πρῖσμα αὐτὸ ἐθαμβοῦντο καὶ ὀφθαλμοὶ καὶ ἀκοαί.

Μελίφωνος, αἰσθηματικὴ, σπινθιροβόλος, χαρίεσσα, ἀντιλη-

πτική, ἔξαλλος, ἡ κυρία Λασσὰλ εἶναι ἐκ τῶν γνησίων παρισινῶν ἀοιδῶν, αἵτινες νομίζει τις ὅτι ἐδημιουργήθησαν ὑπὸ τὸ φίλτρον καὶ τὴν πνοὴν τοῦ μεγαλειτέρου ἐκ τῆς νέας θυμηδοῦς σχολῆς, τοῦ εὐφυοῦς μουσικοδιδασκάλου Ὄφφεμπαχ, οὗ τὴν ἔκλειψιν θρηνεῖ τὸ μουσικὸν 1880. Ὡς τοιαύτη ἡ κυρία Λασσὰλ ἔψαλλεν, ἔτερψεν, ἐνεθουσίασεν ἐν Φαλήρῳ.

ΒΑ. ΓΑΒΡΙΗΛΙΔΗΣ.

Ο ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ

Ἓν τῶν περιεργοτέρων καὶ μᾶλλον ἐνδιαφερόντων θεμάτων τῆς Ἑλληνικῆς μυθολογίας τυγχάνει ὂν ἀναμφισβητήτως τὸ θέμα τοῦ *Προμηθέως*, υἱοῦ τοῦ Τιτᾶνος Ἰαπετοῦ, ὅστις ὑφαρπάσας τὸ πῦρ ἐκ τῶν οὐρανίων δωμάτων παρέδωκεν ἐν νάρθηκι πρὸς τοὺς ἀνθρώπους, ἐφ' ᾧ θυμωθεὶς ὁ Ζεύς, εἰς μὲν τοὺς ἀνθρώπους ἀπέστειλε τὴν Πανδώραν, φέρουσαν κιβώτιον, ἐν ᾧ ἦσαν ἀποτεταμιευμένα πάντα τὰ δεινά, ὑφ' ὧν ἔκτοτε μαστίζονται ἀσπλάγχνως οἱ ἄνθρωποι, τοῦ δὲ Προμηθέως διέταξε τὴν ἐπὶ τοῦ ὄρους Καυκάσου ἀναστήλωσιν, ὅπου καθ' ἑκάστην ἱπτάμενος ἀετός τις κατέτρωγε τὸ ἧπαρ αὐτοῦ, αὐξανόμενον διὰ νυκτός. Φύσει ποιητικὸν τὸ θέμα τοῦτο, ἀπησχόλησε τὴν γραφίδα οὐχ ἧττον τῶν ἀρχαίων τῆς Ἑλλάδος τραγικῶν ποιητῶν ἢ τῶν ἐνδόξων ποιητῶν τῶν νεωτέρων χρόνων. Ἐν τῇ ἀρχαιότητι ὁ Αἰσχύλος, ὁ Σοφοκλῆς καὶ ὁ Εὐριπίδης· ἐν τοις νεωτέροις χρόνοις ὁ Ἱσπανὸς Καλδερὼν (Calderon de la Barca), ὁ Γερμανὸς Γαίτης ἢ Γαίθης (Goethe), ὁ Ἄγγλος Βύρων διεπραγματεύθησαν κατ' ἴδιον τρόπον ἕκαστος, ὑπὸ ἰδίαν ἔμπνευσιν, τὸ θέμα τοῦ Προμηθέως.

Καὶ τοῦ μὲν Εὐριπίδου καὶ Σοφοκλέους αἱ τραγῳδίαι, αἱ ὑπόθεσιν ἔχουσαι τὸν Προμηθέα ἐξωλοθρεύθησαν ἐξ ὁλοκλήρου ὑπὸ τοῦ κακοποιοῦ χρόνου, στερήσαντος οἱονεὶ ἐξεπίτηδες τὴν ἀνθρωπότητα πολλῶν ἀριστουργημάτων τῆς Ἑλληνικῆς μεγαλοφυΐας καὶ

1.

2.

3.

1 ΑΡ. Ρ. ΡΑΓΚΑΒΗΣ 2 ΒΑΡΩΝ ΓΚΥΛΔΕΚΡΩΝ
3 ΧΡΗΣΤΟΣ ΒΥΖΑΝΤΙΟΣ

φιλοκαλίας· ἀλλ' ἐσώθη εὐτυχῶς τοῦ Αἰσχύλου ὁ *Προμηθεὺς δεσμώτης*, τὸ πλῆρες ἐκεῖνο ὕψους καὶ μεγαλείου Αἰσχύλειον δρᾶμα, ὅπερ μετὰ θαυμασμοῦ ἀνεγινώσκετο καὶ ἀναγινώσκεται πάντοτε ὑπὸ τῶν ἐραστῶν τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ ὑψηλοῦ*). Ὁ Αἰσχύλος τρία ὅλα δράματα ἀφιέρωσεν εἰς τοῦ Προμηθέως τὸ θέμα· ἀλλ' ἐκ τούτων μόνον ἐσώθη τὸ φέρον τὴν ἐπιγραφὴν *Προμηθεὺς δεσμώτης* δρᾶμα, ὅπερ ὅμως ἀναπληροῖ καὶ μόνον τὴν ἐκ τῆς ἀπωλείας τῶν ἄλλων δεινὴν ἔλλειψιν, παρέχον ἀκριβὲς κάτοπτρον τῆς ποιητικωτάτης εἰκόνος τοῦ Προμηθέως. Ὁ πελώριος Τιτὰν παρίσταται ἐν αὐτῷ ὡς ὁ πρῶτος μύστης τῆς ἀνθρωπότητος, προκαλέσας τὴν συγκοινωνίαν τῶν ἀνθρώπων πρὸς τὸν Θεὸν καὶ διδάξας αὐτοὺς τὴν τέχνην νὰ ὑποτάξωσιν ἑαυτοῖς τὴν κτηνώδη φύσιν.

«Ἀκούσατε (λέγει) ὁποία ἦν ἡ θλιβερὰ εἱμαρμένη τῶν ἀνθρώπων καὶ πῶς τὰ βλακώδη ταῦτα ἄλλοτε ὄντα ἐκτήσαντο διὰ τῶν ἐμῶν εὐεργετημάτων τὸν λόγον καὶ τὴν φρόνησιν . . . Πρὸ ἐμοῦ ἔβλεπον, ἀλλ' ἔβλεπον κακῶς· ἤκουον, ἀλλὰ δὲν ἐνόουν. Ὅμοιοι πρὸς τὰ φαντάσματα τῶν ὀνείρων, ἔζων πρὸ αἰώνων, συγχέοντες τὰ πάντα φύρδην μίγδην. Ἠγνόουν τῶν πλίνθων καὶ τῶν ξύλων τὴν χρῆσιν πρὸς οἰκοδομὴν οἰκιῶν φωτιζομένων ὑπὸ τοῦ ἡλιακοῦ φωτός. Ὡς ὁ εὐπάτητος μύρμηξ, κατῴκουν ὑπὸ τὴν γῆν ἐν βαθυτάτοις ἄντροις, ἀπροσίτοις εἰς τὸν ἥλιον. Οὐδὲν εἶχον σημεῖον ἀσφαλὲς εἰς διάκρισιν τοῦ παγεροῦ χειμῶνος ἀπὸ τοῦ κατεστολισμένου ὑπὸ τῶν ἀνθέων ἔαρος ἢ τοῦ ἔχοντος δαψιλῆ θερισμὸν θέρους. Εἰργάζοντο μέν, ἀλλ' ἀείποτε τυχαίως, ἄνευ σκέψεως καὶ ὑπολογισμῶν. Ἐγὼ πρῶτος ἐπέδειξα αὐτοῖς τὴν ἀνατολὴν καὶ τὴν δύσιν τῶν ἀστέρων· ἐγὼ ἀπεκάλυψα τὴν ἐπιστήμην τῶν ἀριθ-

*) Τὸ ἐπ' ἐμοὶ ἐξόχως θαυμάζω τὰ δράματα τοῦ Αἰσχύλου. Εἰ καὶ ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος χρονολογικῶς τῶν τραγικῶν ποιητῶν, ἐξ οὗ καὶ ὠνομάσθη Πατὴρ τῆς τραγῳδίας, εἶναι ἴσως καὶ ὁ πρῶτος ποιητικῶς, ὑπέρτερος δηλονότι τῶν ἄλλων, ὁμοχρόνων τε καὶ μεταγενεστέρων, τραγικῶν ποιητῶν. Δὲν ἀμφισβητῶ, ὅτι περιπίπτει ἔστιν ὅτε καὶ εἰς ἀτόπους ὑπερβολάς, ἃς ἀπέφυγον ἄλλοι ποιηταί, ἀλλὰ κατὰ τὸ ὕψος τῆς ποιητικῆς μεγαλοφυΐας, τὸν ἐνθουσιασμὸν (οἱονεὶ Πυθίας ἐπὶ τοῦ τρίποδος), τὴν ἀξίαν τῆς συνθέσεως, τὸ πολλάκις ὑπερομηρικὸν αὐτῆς μεγαλεῖον, πρὸ πάντων δὲ τὸ γόνιμον τῆς διανοίας εἰς δραματικὰς ἐπινοήσεις, οὐδεὶς ἴσως δύναται νὰ παραβληθῇ πρὸς αὐτόν.

μῶν, τὴν ὑψηλοτάτην τῶν ἐπιστημῶν· ἐμόρφωσα εἰς χρῆσιν αὐτῶν τὸ ἀποθησαύρισμα τῶν γραμμάτων καὶ ἐῤῥύθμισα τὴν μνήμην, τὴν μητέρα ταύτην, τὸ ὄργανον τῶν Μουσῶν. Ἐγὼ ὡσαύτως συνέδεσα ὑπὸ τὸν ζυγὸν τὰ ἐφεξῆς δοῦλα τῷ ἀνθρώπῳ ζῶα καὶ ἀπήλλαξα οὕτω τὸ θνητὸν σῶμα τῶν ἐπαχθεστέρων πόνων. Ἐγὼ ἐχαλιναγώγησα τοὺς ἵππους, προσαρμόσας εἰς τὰ μεγαλοπρεπῆ ταῦτα ὀχήματα· καὶ τέλος, τὰ ἀλλοῖα ἐκεῖνα ὀχήματα, τὰ φέροντα πτέρυγας ἐκ λινοῦ, ἅτινα κομίζουσι τὸν ναύτην ἐπὶ τῶν κυμάτων, τίς ἄλλος ἐπέδειξεν αὐτοῖς; Τάλας ἐγώ! Ἡ ἐπίνοιά μου ἐδημιούργησε πᾶν τὸ ἐν τῇ γῇ διὰ τοὺς θνητοὺς καὶ ὅμως οὐδὲν μέσον ἀνακαλύπτω χρησιμεῦον εἰς ἐμαυτὸν πρὸς ἀπολύτρωσίν μου ἀπὸ τῶν ἀλγηδόνων μου.»

Περὶ τὰ τέλη τοῦ Αἰσχυλείου δράματος μεταλλάσσει ὄψιν τὸ πρόσωπον τοῦ Προμηθέως. Δὲν παρίσταται πλέον ὡς ὁ κατάδικος δεσμώτης, ὑπομιμνήσκων τὰς εἰς τὴν ἀνθρωπότητα προσενεχθείσας ὑπ' αὐτοῦ κατὰ τὸ παρελθὸν ἐπιφανεῖς ὑπηρεσίας, ἀλλ' ὡς ὁ μάντις ἐκδικητὴς λέγων *περὶ τοῦ μέλλοντος*. Ὁ υἱὸς τοῦ Ἰαπετοῦ ἀναγγέλλει τὴν πτῶσιν τοῦ τυράννου τῶν θεῶν:

«Ὁ Ζεὺς οὗτος, λέγει, εἰς τὸ πεῖσμα τῆς καταπληρούσης τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἀλαζονείας θέλει ταπεινωθῇ ποτε. Ἂς ἐπαναπαύηται εἰς τὴν ἡσυχίαν, ἀσφαλιζόμενος ὑπὸ τοῦ θορύβου τούτου, ὅστις περιπλανᾶται ἐν τῇ ἐκτάσει, ἣν σείει ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ τὸ φεγγοβόλον αὐτοῦ ἀκόντιον. Ματαία ἐπίδειξις, οὐδαμῶς σώσουσα αὐτὸν ἀπὸ πτώσεως ἐπαισχύντου καὶ ἀνεπανορθώτου!»

Τὸ σύντομον τεμάχιον τοῦ ἀειμνήστου ἑλληνοφιλοῦς Βύρωνος, τὸ περὶ Προμηθέως, φαίνεται γραφὲν ὑπὸ τὰς ἐμπνεύσεις τοῦ Αἰσχύλου· εἶναι οἱονεὶ ὑπόμνημα πρακτικόν, παρηρτημένον εἰς τὸ πρωτότυπον τοῦ μεγάλου Ἕλληνος τραγικοῦ. Μετὰ τὴν γραφικὴν ἔκθεσιν τῶν ὑπὸ τοῦ Τιτᾶνος προσενεχθεισῶν εἰς τὴν ἀνθρωπίνην φυλὴν ὑπηρεσιῶν, τὴν ἀνάμνησιν τῶν ἀλγηδόνων αὐτοῦ καὶ τὴν ἐκσφενδονισθεῖσαν κατὰ τοῦ δημίου ἀπειλήν, προστίθησιν ὁ Ἄγγλος ποιητής:

«Τὸ θεῖόν σου ἀδίκημα ἦν ὅτι ὑπῆρξας ἀγαθός, ὅτι ἐμείωσας διὰ τῶν διδαγμάτων σου τὴν ἀπειρομεγέθη ποσότητα τῶν ἀν-

θρωπίνων δυστυχιῶν, ὅτι ἐδίδαξας καὶ ἐν τῇ τιμωρίᾳ σου αὐτῇ τὸν ἄνθρωπον, πῶς ἀντλεῖ τις δυνάμεις ἐκ τῆς ψυχῆς ἑαυτοῦ. Εἰ καὶ ὁ οὐρανὸς ἀνεχαίτισε τὴν πρόοδον τοῦ ἔργου σου, ἐκληροδότησας ἡμῖν τὴν μεγάλην αὐτὴν διδασκαλίαν ἐν τῇ ἀνεκτικῇ σου ἐνεργείᾳ καὶ τῇ ἀντιστάσει τῆς ἀηττήτου σου διανοίας. Εἶσαι διὰ τοὺς θνητοὺς τὸ σύνθημα τῆς ἰσχύος καὶ τῆς εἱμαρμένης αὐτῶν... Εἰς πάντα τὰ κακὰ ἡ ἀνθρωπίνη ψυχὴ δύναται ν' ἀντιτάξῃ συνείδησιν ἐνδόμυχον καὶ βαθεῖαν, ἥτις ἐν ταῖς ἀλγηδόσιν ἱκανοποιεῖ αὐτόν· δύναται νὰ δυσπιστῇ εἰς τοὺς θριάμβους καὶ νὰ ἀρύηται ἀπὸ τοῦ θανάτου νίκην».

Ὁ Γαίτης ἄλλως ἐθεώρησε τὸν Προμηθέα. Οὗτος εἶδεν ἐν αὐτῷ τὴν ἀποστασίαν κατὰ τοῦ ἀοράτου κυρίου! Ὁ Τιτὰν αὐτοῦ εἶναι εἷς ἀδελφὸς τοῦ κύκλωπος Πολυφήμου, ὅστις καταφρονεῖ τοῦ κεραυνοῦ καὶ προκαλεῖται αὐτόν. Παρίστησιν αὐτὸν ἀπησχολημένον εἰς τὸ ἑαυτοῦ ἔργον, τοὺς ὀφθαλμοὺς ἔχοντα προσηλωμένους εἰς τὴν γῆν καὶ περιορίζοντα αὐτοῦ τὸν προορισμὸν αὐτοῦ ὡς καὶ τὸν τῶν ἀνθρώπων, οὓς μέλλει νὰ δημιουργήσῃ.

«Κρύψον τὸν οὐρανόν σου, ὦ Ζεῦ, ὑπὸ τὴν ὁμίχλην τῶν νεφῶν. Μιμήθητι τὸν παῖδα, ὅστις ἀποκόπτει τὴν κεφαλὴν τῶν σκολύμων. Θραῦσον διὰ τοῦ κεραυνοῦ σου τὰς δρῦς καὶ τὰς κορυφὰς τῶν ὀρέων. Ὅ,τι καὶ ἂν πράξῃς, οὐδόλως θέλεις δυνηθῇ νὰ μὲ ἀφαιρέσῃς τὴν γῆν μου, τὴν καλύβην μου, ἣν σὺ οὐδόλως ἔκτισας, τὴν ἑστίαν μου, ἧς σὺ ζηλοῖς τὴν φλόγα. Τί ἐλεεινότερον ἢ ὑμεῖς οἱ ἄλλοι θεοί; τρέφετε τὸ ὑμέτερον μεγαλεῖον διὰ τῆς ὀσμῆς τῶν προσφορῶν, διὰ τῶν πνοῶν τῆς προσευχῆς, καὶ ἠθέλετε ἀπολεσθῆ ἐὰν δὲν ὑπῆρχον ἐνταῦθα—κάτω παιδία καὶ ἄφρονες δυστυχεῖς, ἀνατιθέντες τὰς ἐλπίδας εἰς τὴν ὑμετέραν ἰσχύν.—Πρὶν ἢ ἔτι καὶ ἐγὼ ἀνδρωθῶ, πρὶν ἢ ἀκριβώσω τὴν καταγωγὴν καὶ τὴν ἀποστολήν μου, ἔστρεψα ὡσαύτως τὸν πλανώμενον ὀφθαλμόν μου πρὸς τὸν ἥλιον· ἐνόμισα, ὅτι ὑπῆρχεν ἐκεῖ —ἐπάνω οὖς τι ἀκροώμενον τῶν παραπόνων μου, καρδία τις ὡς ἡ ἐμή, εὐσπλαγχνιζομένη τὸν πιεζόμενον! ἀλλὰ τίς μ' ἐβοήθησε κατὰ τῶν Τιτάνων; τίς μὲ ἔσωσεν ἀπὸ τοῦ θανάτου καὶ τῆς δουλείας; Ὢ καρδία ἁγία καὶ πεφλογισμένη! σὺ μόνη δὲν συνεπλήρωσας τὸ πᾶν; Καὶ ὅμως,

νέε πεπλανημένε, εὐγνωμόνεις εἰς ἐκεῖνον ὅστις ὕπνωττεν ἐκεῖ—ἐπάνω!—Ἐγὼ νὰ σὲ τιμήσω; Διατί; ἀνεκούφισας ποτὲ τὸ φορτίον τοῦ δούλου; ἐσπόγγισας τὰ δάκρυα τοῦ τεθλιμμένου; τίς κατεσκεύασεν ἐμὲ ἄνθρωπον ἢ ὁ παντοδύναμος χρόνος καὶ ἡ εἱμαρμένη, κύριοι σοῦ ὡς καὶ ἐμοῦ; Νομίζεις, ὅτι ὀφείλω νὰ μισήσω τὸν βίον καὶ νὰ ἀποσυρθῶ εἰς τὴν ἐρημίαν, διότι πάντα τὰ ἄνθη τῶν ὀνείρων μου δὲν ἀναβλαστάνουσι; Οὐχί· διαμένω ἐνταῦθα, δημιουργῶν ἀνθρώπους κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσίν μου, ἤτοι φυλὴν, ἥτις θέλει μοι ὁμοιάζει κατὰ πάντα, κλαίουσα, ἡδυνομένη, εὐδαιμονοῦσα καὶ καταφρονοῦσά σου ὡς ἐγώ».

Καὶ ταῦτα μὲν οἱ ποιηταὶ περὶ Προμηθέως· ἀλλ' ἡ ὁσημέραι καταπληκτικὰς προόδους ποιουμένη συγκριτικὴ μυθολογία καὶ θεολογία ἀπέδειξεν, ὅτι ἡ ἰδέα τῆς πρὸς τὸν ἀνθρώπινον κόσμον συγκοινωνίας ἡμιθέου, ἐλαυνομένου ὑπὸ τοῦ πόθου τῆς διδασκαλίας καὶ σωτηρίας αὐτοῦ, εἶναι ἰδέα γενικωτέρα, οὐχὶ δὲ ἀποκλειστικῶς ἑλληνική. Δὲν ἀποδέχομαι τὴν γνώμην, καθ' ἣν αὐτὸ τὸ ὄνομα τοῦ *Προμηθέως* συγγενεύει πρὸς τὸ σανσκριτικὸν pramatyas, παραγόμενον ἐκ τῆς λέξεως pramantha, ἥτις ἐμφαίνει τὸν ποριζόμενον πῦρ διὰ τῆς προστριβῆς, καὶ τοῦτο διότι ἔχουσι μὲν ἀναμφισβητήτως πρόδηλον συγγένειαν ἡ ἀρχαιοτάτη γλῶσσα τῶν Βραχμάνων, ἡ ἀρχαία Περσικὴ, ἡ Ἑλληνικὴ, ἡ Λατινικὴ, ἡ Κελτικὴ καὶ ἡ Τευτονική· ἀλλ' ἡ συγγένεια αὕτη δέον νὰ ζητῆται καὶ ἀνευρίσκηται ἐν ταῖς πρωτοθέτοις μονοσυλλάβοις ἢ δισυλλάβοις ῥίζαις τῶν λέξεων, ἔνθα κατῴκει ἡ τροποποιηθεῖσα πολλάκις ἀρχικὴ ἔννοια, οὐχὶ δὲ ἐν πολυσυλλάβοις λέξεσι, ὁποῖαι ἡ Ἑλληνικὴ Προμηθεὺς καὶ ἡ Σανσκριτικὴ *pramathyas*. Καὶ εἶναι μὲν ἀληθὲς, ὅτι ἐν Ἰνδικῇ καὶ νῦν ἔτι ἵνα ἀνάψωσι τὴν φλόγα τοῦ θυσιαστηρίου, χρῶνται τεμαχίῳ ξύλου ἔχοντι ἐν τῷ μέσῳ ὀπὴν, ἧς ἐντὸς περιδινοῦσιν ἕτερον ξύλον, ὅπερ καλεῖται *pramantha*· ἀλλ' ἡ Ἑλληνικὴ λέξις *προμηθεὺς* σύγκειται προφανῶς ἐκ τῆς προθέσεως *πρὸ* καὶ τοῦ ἀχρήστου *μηθεὺς*, ὡς ἡ λέξις *ἐπιμηθεὺς* ἐκ τῆς προθέσεως *ἐπὶ* καὶ αὐτοῦ τοῦ *μηθεύς*· τοῦτο δὲ τὸ ἄχρηστον *μηθεὺς* ἔχει ῥίζαν τὸ *μηθ* (μαθ, ἐξ οὗ μανθάνω, μαθητὴς κτλ.), *μηδ* (κατ' ἐναλλαγὴν τῶν στοιχείων θ καὶ δ, ὅθεν μῆδος καὶ μήδο-

μαι), *μηχ* (ὅθεν μηχανὴ, μηχανάομαι-ῶμαι). Ἑπομένως οὐδεμίαν ἔχει σχέσιν πρὸς τὸ pramantha καὶ pramathyas. Συντάσσομαι οὐχ ἧττον μετὰ τῶν πρεσβευόντων, ὅτι ἡ ἰδέα τῆς ἐπαφῆς τῶν ἀνθρώπων πρὸς ἡμίθεον, διδάξαντα καὶ εὐεργετήσαντα αὐτοὺς, ὑπῆρξεν ἰδέα ἀρχαιοτάτη καὶ γενικωτάτη.

Ἀλλὰ καὶ αὐτῆς τῆς *καινῆς* θρησκείας ὁ ἅγιος θεμελιωτὴς δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ἐν μέρει ἐξομοιούμενος πρὸς τὸν γιγαντώδη Τιτᾶνα, ὅστις αἴρει τὴν σημαίαν τῆς ἀνταρσίας κατὰ τῶν ἀπηρχαιωμένων θεῶν καὶ ἀναγγέλλει τὴν προσεχῆ αὐτῶν κατάπτωσιν; Ὁ ἡμέτερος Προμηθεὺς, ὁ μετέχων ἅμα θείας καὶ ἀνθρωπίνης φύσεως, ὁ μυήσας τὸ ἀνθρώπινον γένος εἰς τὰ ἄχραντα μυστήρια τῆς γνώσεως καὶ χρησιμεύσας διὰ τῆς ἐπὶ τοῦ Καυκάσου ἀναστηλώσεως αὐτοῦ ὡς γέφυρα συνδιαλλαγῆς καὶ συγκοινωνίας μεταξὺ τῶν Θεῶν καὶ τῶν ἀνθρώπων, νομίζομεν,ὅτι ἐπιτυχῶς δύναται νὰ συγκριθῇ πρὸς τὸν τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας θεάνθρωπον Ἰησοῦν, σώσαντα τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας, ἐν ᾗ κατέκειτο,ἀπαλλάξαντα τῶν πεπαλαιωμένων προλήψεων,ὑφ' ὧν κατείχετο, καὶ χρησιμεύσαντα διὰ τῆς ἁγίας αὐτοῦ σταυρώσεως καὶ τελευτῆς εἰς τὴν μεταξὺ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων συνδιαλλαγήν. Φαίνεται μάλιστα ὁμοιότης τις καὶ εἰς αὐτὰ τὰ θλιβερὰ λόγια, ἅτινα ὁ μὲν υἱὸς τοῦ Ἰαπετοῦ ἐξεφώνησε κατὰ τὴν ἐπὶ τοῦ Καυκάσου δεινὴν αὐτοῦ ἀγωνίαν, ὁ δὲ υἱὸς τοῦ Θεοῦ κατὰ τὴν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ τραγικωτάτην ἀνάρτησιν αὐτοῦ, ποθοῦντες ἀμφότεροι νὰ ἀπαλλαγῶσι τῶν ὀδυνηρῶν ἀλγηδόνων. «Νὰ μὴ ἦναι δυνατὸν νὰ εὑρεθῇ μέσον τι εἰς ἀπολύτρωσίν μου!» ἔλεγεν ὁ ἡμίθεος τῶν ἀρχαίων· «Ἠλὶ, ἠλὶ, λαμὰ σαβαχθανὶ» καὶ «παρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο» ἀνεφώνει ὁ ἡμέτερος Χριστός. — Πρῶτος ὁ ἅγιος Ἐκκλησιαστικὸς πατὴρ Τερτυλλιανὸς ἐσοχάσθη τὸν παραλληλισμὸν τοῦτον, εἰπὼν περὶ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ «Ἰδοὺ ὁ ἀληθὴς Προμηθεύς». Τὸ διάβημα τοῦ ἁγίου Πατρὸς ἀκολουθοῦντες, ἐτολμήσαμεν καὶ ἡμεῖς νὰ παραλληλίσωμεν τὸν ἕνα πρὸς τὸν ἕτερον, τηροῦντες οὐχ ἧττον ἀείποτε ἐν τῷ βάθει τῆς ψυχῆς ἡμῶν ἀμείωτον τὴν εἰς τὸν πανάγιον ἀρχηγὸν τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν ὀφειλομένην εὐλάβειαν.

ΦΛΕΓΓΑΣ.

ΑΙ ΤΡΕΙΣ ΑΔΕΛΦΑΙ

'Η

Η ΟΠΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΜΙΝΒΑΝΑΣ

Σύμπασα ἡ ἡμετέρα ζωὴ ἤθελεν εἶσθαι πληκτική τις συνέπεια καὶ ἀσύνδετος ὀπτασία, ἐὰν δὲν συνεδέοντο στενῶς μετὰ τοῦ παρόντος τὸ παρελθὸν καὶ τὸ μέλλον, τρεῖς ἀδιάσπαστοι ἐποχαί, ἡ μία καλλύνουσα τὴν ἄλλην, ἡ μία παρὰ τῆς ἄλλης δανειζομένη τὰ θέλγητρα.

'Η σήμερον μοὶ συνεπλήρωσε τὸ δέκατον πέμπτον τῆς ἡλικίας μου. Περιδιαβάζουσα εἰς τὴν ἀκτὴν τοῦ ποταμοῦ, εὐχάριστος μελαγχολικὴ ἀνάμνησις τοῦ παρελθόντος ἐπλήρωσε τὴν καρδίαν μου· τότε ἤμην εὐτυχής, εἶμαι καὶ τώρα, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ μέλλον προαισθάνομαι εὐτυχίαν τινά. Τὸ παρελθόν, τὸ παρὸν καὶ τὸ μέλλον διήγειρον ἐν ἐμοὶ ἡδύτατόν τι αἴσθημα.

'Ο ἥλιος ἠρέμα ἔκλινε πρὸς τοὺς γλαυκοὺς λόφους, αἱ ἑσπεριναὶ αὐτοῦ ἀκτῖνες ἐχρύσιζον τὴν ἐπιφάνειαν τῆς λίμνης· νησίδια δ' ἐπ' αὐτῆς ἐσκορπισμένα, περιβεβλημένα τὴν ῥοδόχρουν αἴγλην τῆς δύσεως, ἐφαίνοντο φλογώδη καὶ διαφανῆ· ὁ ἑσπερινὸς ἄνεμος διέχεε τὴν δρόσον του· τὸ πᾶν ἡσύχαζε, τὰ ποίμνια ἐπέστρεφον ἐκ τῶν κάμπων, ὁ δὲ ποιμενικὸς αὐλὸς συνώδευε τὸ κελάδημα τῆς μεμακρυσμένης ἀηδόνος καὶ τὸ ᾆσμα τοῦ ἁλιέως, ὅστις ἔπλεε μόνος ἐπὶ μικρᾶς τινὸς λέμβου εἰς τὸ μέσον τῆς λίμνης, ἐφέρετο πρός με διὰ τῆς λείας ἐπιφανείας τῶν ὑδάτων.

'Εβάδιζα σύννους· ἀνεπαισθήτως δὲ εὑρέθην εἰς χλοερὸν δρυμῶνα, βλαστάνοντα εἰς τὴν κατωφέρειαν ὄρους τινός, ὅτε βλέπω πρὸ ἐμοῦ τρεῖς νεάνιδας καθ' ὅλα ὁμοιαζούσας τὴν μορφὴν ἀλλήλας, ὡραίας καὶ ἀνθηρὰς ὡς ἡμέρας τοῦ Μαΐου. 'Η μὲν ἐξ αὐτῶν ἐκάθητο ὑπὸ γηραιάν τινὰ δρῦν, ἐπακουμβῶσα εἰς ὑδρίαν τινά, περιτετυλιγμένην ὑπὸ λειρίων μυοσώτων καὶ κυπαρίσσων· ἡ ἑτέρα ἐξηπλοῦτο ἀφελῶς ἐπὶ τῶν χόρτων, ὑπὸ ῥοδόχρουν τινὰ θάμνον· ἡ δὲ τρίτη παρετήρει τὸν δύοντα ἥλιον, οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῆς ἐξέ-

πεμπον ὑπερφυσικὴν τινὰ λάμψιν, τὸ μεγαλοπρεπὲς δὲ πρόσωπόν της, φωτιζόμενον ὑπὸ τῶν ἀκτίνων τοῦ ἡλίου, ἐφαίνετο ὑπεράνθρωπον. Ἐθαύμασα καὶ ἐταλαντευόμην ἐὰν πρέπη νὰ ὑπάγω πρὸς αὐτὰς ἢ ν' ἀπομακρυνθῶ· ὅτε μία ἐξ αὐτῶν, ἡ ὑπὸ τὸν ῥοδόχρουν θάμνον, ἔτρεξε πρός με ὡς ὁ ἐλαφρὸς αἰθήρ, καὶ μειδιῶσα μοὶ εἶπε· «φιλτάτη μὴν ἀπομακρύνεσαι, ἄγωμεν ὁμοῦ, θὰ σὲ σχετίσω μὲ τὰς ἀδελφάς μου. Καθέσθητι ὑπὸ τὸν ῥοδόχρουν τοῦτον θάμνον, τὰ ῥόδα μου εἰσὶν ἐπίσης ἁγνὰ καὶ εὐγενῆ ὡς ἡ ὡραιότης σου, ἡ ἡδυτάτη ὀσμή των ἐπίσης ἑλκυστικὴ ὡς ἡ ἁγνότης τῆς ψυχῆς σου, καὶ αὐτὴ δὲ ἡ ζωή σου οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ ὡς τὸ ἐξέλισσον ῥόδον. Εἴθε νὰ διατηρηθῶσιν αἰωνίως τὸ θέλγητρόν του, ἡ εὐωδία καὶ ἡ τρυφερότης του!»

Μὲ ἔλαβεν ἀπὸ τῆς χειρὸς καὶ ἐτρέξαμεν ὁμοῦ. Ἡ νέα φίλη μου, προσφέρουσά μοι ῥόδον μοὶ εἶπε, λάβε το ὡς δῶρον διὰ τὴν γενέθλιόν σου ἡμέραν. Ἡ πρεσβυτέρα ἀδελφὴ ἡ ὑπὸ τὴν δρῦν καθημένη καὶ ἐπακουμβῶσα εἰς τὴν ὑδρίαν, προσήλωσεν ἐπ' ἐμοῦ σκεπτικὸν βλέμμα· ἡ δὲ καρδία μου ἀκουσίως ἐπληρώθη μελαγχολίας εὐθὺς ὡς ἠτένισα τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ φαιδροῦ μέν, ἀλλ' ἅμα καὶ τεθλιμμένου προσώπου της· θεία δέ τις δύναμις μὲ προσήλκυσε πρὸς τὴν καρδίαν της, πλὴν ἐγὼ μὴ δυναμένη νὰ πλησιάσω ἱστάμην σιωπηρά.

«Δὲν μᾶς γνωρίζεις φιλτάτη, μοὶ εἶπεν αὕτη φιλοφρόνως· εἴμεθα ἀδελφαί. Ἐγὼ ὀνομάζομαι *Παρελθόν*· τῆς μεσαίας δὲ ἀδελφῆς τὸ ὄνομα, ἥτις σοὶ ἐδώρησε τὸ ῥόδον εἶνε *Παρόν*· τῆς δὲ νεωτέρας *Μέλλον*. Εἴμεθα ἀδιάσπαστοι, ὃν ἀγαπήσῃ ἡ μία, γίγνεται ἀγαπητὸς καὶ ταῖς ἄλλαις· ὁ ἐχθρὸς τῆς μιᾶς ἀπαραιτήτως ἔσεται ἐχθρὸς καὶ τῶν λοιπῶν.

»Ἀγαπητὴ Μινβάνα, λαμπρὸν τῆς φύσεως πλᾶσμα, σὲ ἀγαπῶμεν, σὺ ἐγεννήθης διὰ τὴν εὐτυχίαν, ἡ θεία Πρόνοια θέλει σὲ προφυλάττει εἰς τὸ στάδιον τῆς ζωῆς σου. Νῦν μόλις ἀρχίζουσα νὰ ζῇς δύνασαι καὶ ὀφείλεις νὰ ἀγαπᾷς τὴν μίαν τῶν ἀδελφῶν μας τὸ *Παρόν*, εὐχάριστον καὶ ζωηράν. Φιλτάτη μου, παῖζε μὲ τὰ εὐώδη ῥόδα, ἅτινα αὕτη σοὶ προσφέρει μὲ εὔχαρι μειδίαμα, μάθε, ὦ Μινβάνα, ὅτι ἡ ζωηρότης καὶ ἡ εὐωδία δὲν θὰ ἐξαφανι-

σθῶσιν ἐνόσῳ ἐν τῇ εἰρηνικῇ καὶ ἁγνῇ καρδίᾳ σου διατηρεῖται ἡ ἀθωότης.

»Σύναψον φιλίαν μετὰ τῆς ἀδελφῆς μου *Παρόν*· θέλεις δὲ προετοιμασθῇ ν' ἀγαπήσῃς ἐμέ τε καὶ τὴν ἀδελφήν μου *Αὔριον*. Θὰ ἐπέλθῃ, θὰ ἐπέλθῃ καιρός, ὁπότε θὰ συναισθανθῇς ὅτι ἡ φιλία μας σοὶ εἶνε ἀπαραίτητος· αἱ ἐπιθυμίαι καὶ αἱ ἐλπίδες θὰ διεγερθῶσιν ἐν τῇ ἀταράχῳ καρδίᾳ σου, ἐνῷ τὰ πραγματικὰ ῥόδα.... οὐδέποτε φύονται ἄνευ ἀκανθῶν.

»Τότε, φιλτάτη μου, χαρίεσσα καὶ ἁγνὴ Μινβάνα, ἡ φαιδρὰ *Αὔριον* θὰ σοὶ εἶνε καταφύγιον. Πρόσεξον... αὕτη σοὶ ὑποδειδεικνύει τὴν ἀπομεμακρυσμένην δύσιν, ἐκεῖ φωτίζει ὁ μεγαλοπρεπὴς ἥλιος, ἐκεῖ ἡ φαεινὴ δύσις ὑπενθυμίζει τὴν ὑποφώσκουσαν πρωΐαν!

»Φιλτάτη μου, ἀπολαύουσα ἀθώως τῶν ῥόδων τοῦ *Παρόντος*, μεθ' ἁγνῆς εὐθυμίας καὶ ἀταράχου ἐλπίδος θέλεις προσβλέπει τὴν γοητευτικὴν ταύτην ἀπόστασιν τοῦ *Μέλλοντος*· ἡ εὐθυμία καὶ ἡ ἐλπὶς εἰσὶ συνοδοιπόροι τῆς ἀθωότητος.

'Αλλ' ἐάν, φιλτάτη μου, ἀπατηθεῖσα ὑπὸ τῆς ὡραιότητος τῶν ῥόδων τρωθῇς ὑπὸ τῶν ἀκανθῶν αὐτοῦ, τότε ἡ ἄκρα εὐπιστία πρὸς ἀδελφήν μου *Αὔριον*, ἓν μόνον βλέμμα πρὸς τὰ μαγικὰ ἀντικείμενα, τὰ ὑπ' αὐτῆς μακρόθεν ἀποκαλυπτόμενα ἀρκοῦσι νὰ ἠδύνωσι τὰ δεινά σου. Τοιαύτης ἡδείας ἀπολαύσεως μόνη ἡ ἀθωότης ἀπολαύει.

»'Ενίοτε, ὦ! ὁ Θεὸς νὰ σὲ φυλάττῃ ἀθώα μου Μινβάνα, ἐνίοτε ἡ δυσμενὴς τύχη ἐπισκοτίζει τὴν παρήγορον ἀπομεμακρυσμένην αἴγλην, τὸ μέλλον καλύπτεται, αὐτὸ τὸ παρόν, ἐξαντλῆσαν τὴν εὐθυμίαν του, ἐνδύεται τὸν πέπλον τῆς θλίψεως... Μινβάνα, αἱ διὰ τῆς μορφῆς των ἑλκυστικαὶ ἀδελφαί μου εἰσὶν ἄστατατ· ἀγάπα αὐτάς, ἀλλὰ φοβοῦ τὰς μεταβολάς.

»Κατὰ τὰς στιγμὰς ταύτας τῆς δοκιμασίας, τὰς στιγμὰς τῆς ἀπομονώσεως τῆς ψυχῆς ἐγὼ θὰ εἶμαι μετὰ σοῦ... παρ' ἐμοὶ ζήτει παρηγορίαν καὶ φιλίαν, θὰ εἶμαι ἰδική σου. Τὸ *Παρελθὸν* μετὰ σοῦ θὰ ἦνε ἀδιάσπαστον. Πλησίον τῆς ὑδρίας μου θὰ μεταβληθῇ δι' ἐσὲ τὸ ἀφῃρημένον εἰς πραγματικὸν καὶ θὰ ἀνταλλα-

χθῶσιν εὔθυμα βλέμματα πρὸς τὸ μέλλον· παρὰ τῇ ὑδρίᾳ μου ταύτῃ, ὑπὸ τὸ σκιόφως τῆς κυπαρίσσου κατοικεῖ ἡ ἀνάμνησις, ἀφηγουμένη ὅ,τι ποτὲ ἦτο καὶ ὅπερ ἤδη δὲν ὑπάρχει, ἡ δὲ κατηφὴς μελαγχολία, ἡ ἀπολαύουσα τῆς θλίψεως, ἀγαπᾷ τὸ παρελθὸν μόνον, πλανᾶται διὰ τῆς φαντασίας ἐπὶ τῶν τάφων, καὶ ἐν τῇ μετὰ τῶν νεκρῶν συναναστροφῇ εὑρίσκει τροφήν. Ἁγνῶς μετὰ τῆς φίλης σου ἐλθὲ ὑπὸ τὸ σκιόφως τῆς κυπαρίσσου μου, ἐν τῇ συναναστροφῇ μου θέλεις εὑρεῖ ἀνακούφισιν, παρὰ τῇ ὑδρίᾳ μου θὰ εὑρίσκῃς ἀνάπαυσιν, καὶ ἀνεπαισθήτως ἀπὸ τοῦ προσώπου τοῦ παρόντος θὰ ἀφαιρεθῇ ὁ πέπλος τῆς θλίψεως. Ἡ κατηφὴς *Σήμερον* πάλιν θὰ μειδιάσῃ καὶ ἡ κοῦφος *Αὔριον* πάλιν θὰ τρέξῃ πρός σε μὲ τὰς φαντασίας της.

»Ὦ φιλτάτη μου! θὰ ἐπέλθῃ καιρός, καθ' ὃν θὰ ἐγκαταλείψῃς τὴν ἀνθηρὰν κοιλάδα τῆς ζωῆς. Τότε οὔτε αἱ ἱκετευτικαὶ παρακλήσεις τῆς φιλίας τοῦ νὰ βραδύνῃ ὅπως μὴ ἀποχωρισθῶμεν, οὔτε ἡ ματαία ἀφοσίωσις πρὸς τὴν σβεννυμένην μαγικὴν ὕπαρξιν, οὐδὲν τούτων θέλει σὲ συγκρατήσει ἐν τῷ μέσῳ τῶν θελγήτρων, ἅτινα σὲ ἐγκαταλείπουσιν αἰωνίως.

»Τότε θὰ παρουσιασθῶμεν ἀμφότεραι εἰς νέον διάφορον φαεινὸν κύκλον, αἰωνίως ἀδιάσπαστον. Ποίαν μαγικὴν αἴγλην θὰ ἐκπέμψῃ δι' ἐσὲ ἡ ἀπουσία τοῦ μέλλοντος!... τὴν *ἀθανασίαν* τὴν *πραγματοποίησιν τῶν ἐλπίδων* καὶ τῆς *πίστεως* τὴν *ἀνταμοιβήν*.... Ὦ Μινβάνα, σύμπασα ἡ ζωή σου θὰ εἶνε προπαρασκευὴ διὰ τὴν στιγμὴν ταύτην.

»Ὕπαγε, φιλτάτη μου, ὕπαγε, μὴ προφυλαττομένη τοῦ ἀδήλου ἐκείνου, ὑφ' οὗ εἶνε κεκαλυμμένη ἡ ὁδὸς τῆς παρούσης ζωῆς· ἡ θεία Πρόνοια εἶνε προστάτις σου. Πίστευε εἰς τὴν παρουσίαν της, πίστευε εἰς τὰς ἀμοιβάς της· ἡ εὐτυχία εἶνε ἀναφαίρετον χαρακτηριστικὸν τῆς ἀθωότητος· ἀλλὰ ποῦ; καὶ πότε;... Εἶνε μυστήριον.»

Τέλος ἔπαυσε. Πάραυτα δὲ ὁ ἥλιος ἔδυσεν· ὁ δὲ οὐρανός, τὰ ὕδατα καὶ οἱ κάμποι ἐνεκρώθησαν. Ζητῶ διὰ τῶν ὀφθαλμῶν μου τὰς θαυμασίας θεάς, ἀλλ' ἡ ὀπτασία ἐξηφανίσθη... αἰσθάνομαι μόνον τὴν πνοὴν τοῦ αἰθέρος, τὴν εὐωδίαν τῶν λειρίων καὶ τῶν

ῥόδων καὶ ἀκούω ἁρμονίαν τινὰ τῆς πηγῆς, σιγαλῶς ῥεούσης πρὸ τῶν ποδῶν μου ἐπὶ τῶν χαλίκων.

[Ἐκ τοῦ Ῥωσσικοῦ.]

ΑΝΝΙΚΑ Ν. ΦΟΡΤΟΥΝΑ.

ΟΙ ΚΑΘ' ΟΜΗΡΟΝ ΘΕΟΙ ΚΑΙ ΘΝΗΤΟΙ

Τὰ περὶ γενέσεως καὶ ἀναπτύξεως τῆς ἑλληνικῆς μυθολογίας διάφορα συστήματα εἰς τρεῖς κυρίως τάξεις δύνανται νὰ ὑπαχθῶσιν.

Πρῶτον μὲν πολλοὶ ἐπεχείρησαν νὰ δώσωσιν εἰς τοὺς διαφόρους μύθους ἠθικήν τινα ἑρμηνείαν, δηλ. ἠθοποιόν τινα σκοπὸν ὡς ἐπὶ παραδείγματι, εἰς τὰ περὶ Ταντάλου, ὅστις ἐτιμωρήθη διότι σφάξας ἀσεβῶς τὸν υἱὸν αὐτοῦ, παρέθηκεν αὐτὸν ὡς γεῦμα εἰς τοὺς θεούς· τὰ τοῦ Σισύφου, προδόντος εἰς τὸν Ἀσωπὸν τὴν ἁρπαγὴν τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ Διός· τά τοῦ Μαρούου, ἀξιοῦντος νὰ ἀναδειχθῇ ἐφάμιλλος τοῦ Ἀπόλλωνος· τὰ τῆς Νιόβης σεμνυνομένης ἐπὶ εὐτεχνίᾳ· τὰ τοῦ Σαλμωνέως ἀξιοῦντος νὰ μιμηθῇ τοὺς κεραυνοὺς τοῦ Διός, καὶ τὰ περὶ Προμηθέως μυθολογούμενα: ἤτοι εἰς πράξεις προκαλούσας κατὰ τῶν ὑπερηφάνων καὶ τῶν εἰς τὰ θεῖα βλασφημούντων τὴν θείαν νέμεσιν.

Ἄλλοι, πρεσβεύουσιν, ὅτι οἱ μῦθοι ἦσαν συμβολικὸν σύμπλεγμα παριστῶν πρῶτον μέν, τὰ φυσικὰ στοιχεῖα τοῦ αἰθέρος, τοῦ πυρός, τοῦ ὕδατος, τῆς γῆς καὶ δεύτερον τὰς ἐνεργοὺς φυσικὰς δυνάμεις, ὧν τὴν σύγκρουσιν ἀπεικονίζει ἡ Τιτανομαχία τοῦ Κρόνου κατὰ τοῦ Οὐρανοῦ, καὶ τοῦ Διὸς κατὰ τοῦ Κρόνου, ἢ δυνάμεις πνευματικάς, οἷον τὴν σοφίαν, τὴν ἀνδρίαν, τὴν τέχνην, τὸν ἔρωτα κτπ. Τελευταῖον δέ, κατ' ἄλλους, οἱ μῦθοι ἔχουσιν ἱστορικὴν καταγωγήν, ὡς λ. χ. τὰ περὶ Διὸς καὶ Κρόνου καὶ Τιτάνων μυθολογούμενα. Ἐν γένει δὲ παρατηρῶ περὶ τοῦ θρησκεύματος τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων, ὅτι οἱ μὲν φιλόσοφοι, ὡς ὁ Ἀναξαγόρας,

ὁ Πλάτων, ὁ Σωκράτης, ἐπίστευον εἰς τὴν ὕπαρξιν ὑπερτάτου τινος κοσμήτορος τοῦ παντός, τοῦ ὄντως ὄντος, διὰ νόμων ἀμετατρέπτων διέποντος τὰ τοῦ κόσμου· οἱ δὲ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων, ὡς καὶ οἱ ποιηταὶ καί τινες ἀρχαιότεροι φιλόσοφοι, ὡς ὁ Ἐμπεδοκλῆς, ἐμβλέποντες εἰς τὰς δυνάμεις καὶ τὰς ἐνεργείας τῆς φύσεως, εἰς τὴν παγκόσμιον ζωήν, εἰς τὰς ἀδιαλείπτους τῶν στοιχείων μεταβολὰς καὶ ἀλλοιώσεις, εἰς τὴν κίνησιν τῶν ποταμῶν, τῆς θαλάσσης, τοῦ ἡλίου, τῆς σελήνης, τῆς γῆς ὡς καὶ εἰς τὰς ἠθικὰς καὶ πνευματικὰς ἐνεργείας, ἐπροσωποποίησαν αὐτάς, δόντες δὲ ἀνθρωποφυᾶ μορφὴν εἰς τὰς δυνάμεις ταύτας, περιέβαλον αὐτὰς καὶ μὲ αἰσθητικότητα καὶ μὲ θυμὸν καὶ διάνοιαν καὶ ὀρέξεις, μὲ μόνην τὴν διαφορὰν ὅτι οἱ μὲν θεοὶ τῶν Ἑλλήνων δὲν ὑπήγοντο εἰς τοὺς νόμους τοὺς διέποντας τοὺς θνητούς, καθόσον λ. χ. ἀπὸ τοῦ Ὀλύμπου ἐν ἀκαρεῖ μετεπήδων εἰς ἀπωτάτας χώρας, τὴν Αἰθιοπίαν κτλ. οἱ δὲ θνητοὶ ὑπήγοντο εἰς νόμους ἀμετατρέπτους. Ἕνεκα λοιπὸν τῆς ἰδιαζούσης εἰς τοὺς Ἕλληνας φαντασίας, παντὸς εἴδους μυθεύματα περὶ τῶν ἀνθρωπομόρφων τούτων θεοτήτων διεπλάσθησαν, ἅτινα διὰ τῆς παραδόσεως ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεὰν μεταδοθέντα ἐπεσκίασαν τὸν ἀρχαῖον ἑλληνικὸν πολιτισμόν.

Ὁμολογητέον δὲ ὅτι παρὰ τοῖς Ἕλλησιν ὑπῆρχε πλήρης ἁρμονία μεταξὺ οὐρανοῦ καὶ γῆς, θεολογίας καὶ τέχνης, Ὁμήρου καὶ Φειδίου. Ἡ αὐτὴ ἁρμονία ἐπεκράτει καὶ μεταξὺ πολιτείας καὶ δημοσίας παιδεύσεως· τὸ παιδαγωγικὸν τῶν Ἑλλήνων πρόγγραμμα ἦτο «mens sena in corpore sano» ἤτοι συνεχεῖς πνευματικαὶ καὶ σωματικαὶ ἀσκήσεις, καθότι δι' αὐτῶν ὁ πολίτης ἐδιδάσκετο τὰ κυριώτερα καθήκοντα τοῦ πολιτικοῦ βίου. Ἀλλ' ἐκτὸς τῆς συναρμολογίας ταύτης τῶν διαφόρων στοιχείων τοῦ ἀρχαίου πολιτισμοῦ, οἱ Ἕλληνες καὶ βουλευόμενοι καὶ δικάζοντες καὶ γυμναζόμενοι καὶ εἰς τὰς θέατρα αὐτῶν φοιτῶντες διῆγον κυρίως βίον ἐξωτερικόν· ἐν δὲ τῷ βίῳ τούτῳ τῷ ἐξωτερικῷ, ἐπεκράτει ἡ φαιδρότης τῆς νεότητος, ἡ φαιδρότης τοῦ ἔαρος, καθόσον οἱ Ἕλληνες ἀγνοοῦντες τὸν ἀσκητικὸν βίον ὡς καὶ τὸ ἀπελπιστικὸν σύστημα τῶν νεωτέρων δυσοιωνιστῶν (pessimistes),

οὐδόλως συνῃσθάνοντο τὴν ἐνδόμυχον ταραχὴν καὶ τὴν ψυχικὴν καχεξίαν καὶ ὀδύνην τῶν ἀναζητούντων τὴν ἄναρχον, ἀτελεύτητον καὶ ἀόρατον οὐσίαν τοῦ ὑπερτάτου ὄντος, τοῦ ἀπείρου. Ἡ ἑνότης ἔν τε τῇ πόλει καὶ τῷ Ὀλύμπῳ ἦτον ἄγνωστος· ὁ Ζεὺς δὲν ἦτο παντοκράτωρ ἀλλὰ μᾶλλον «primus inter pares.» Τοὐναντίον δὲ κατὰ τὸν Τάκιτον, οἱ Γερμανοὶ ἀφιέρουν τὰ ἄλση εἰς θεοὺς ἀοράτους καὶ ἐθεώρουν ὡς βλάσφημον καὶ ἀνάξιον τῆς θείας μεγαλειότητος, τὸ παριστάνειν αὐτοὺς ὑπὸ μορφὴν ἀνθρωποφυᾶ.

Τῶν Ἑλλήνων ὅμως ἡ πίστις δὲν εἶχε τοιοῦτον μυστηριώδη χαρακτῆρα· καθότι οἱ θεοί των περιεβάλλοντο μορφὴν ἀνθρωπίνην, ἐκοινώνουν δὲ καὶ μετὰ τῶν θνητῶν, ὡς ἡ Θέτις μετὰ τοῦ Πηλέως, ὁ Ζεὺς μετὰ τῆς Ἀλκμήνης, τῆς Σεμέλης, τῆς Λήδας, τῆς Δανάης κτλ. ὁρατοὶ δὲ ὄντες καὶ ἀνθρωποφυεῖς οὐδόλως ἐξέπληττον τὴν φαντασίαν, ὡς τὰ εἰδεχθῆ καὶ ἀποτρόπαια εἴδωλα τῆς ἀρχαίας Ἰνδικῆς, ἢ τοῦ Μεξικοῦ ἢ τῆς Περουβίας.

Ἐπειδὴ δὲ οἱ θεοὶ παρὰ τοῖς Ἕλλησιν, περιεβάλλοντο τὸ εἶδος καὶ τὴν μορφὴν τῶν ἀνθρώπων, ἐπειδὴ ἦσαν πρόσωπα κατ' εἰκόνα τῶν θνητῶν, ἄρα εἶχον καὶ τὰ πάθη καὶ τὰς ἕξεις καὶ τὰς ἀρετὰς καὶ τὰς κακίας αὐτῶν καὶ οὐδόλως ἀπηξίουν νὰ μετέρχωνται καὶ τὰ βιοποριστικὰ τῶν ἀνθρώπων ἔργα.

Ἡ Ἰλιὰς καὶ ἡ Ὀδύσσεια, αἱ βίβλοι αὗται τῆς Ἑλληνικῆς θεολογίας, ἐν αἷς περιγράφεται ὁ βίος τῶν θεῶν τοῦ Ὀλύμπου, εἶναι προσέτι ὁ ἀσφαλέστερος ὁδηγὸς πρὸς κατάληψιν τῆς κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Ὁμήρου πνευματικῆς καὶ πολιτικῆς καταστάσεως τῆς κοινωνίας· ἡ ποίησις αὐτοῦ εἶναι ἡ πιστοτέρα τῶν χρόνων ἐκείνων ζωγραφία.

Τοῦ Ὁμήρου τὰ ἀθάνατα ἔπη, ἀφ' ἧς αἱ ἐπιστῆμαι ἔλαβον σοβαρότερον χαρακτῆρα, πλεῖστοι ἀνεδίφησαν συγγραφεῖς, ἀποδείξαντες ὅτι ὁ Ὅμηρος δὲν εἶναι μόνον ποιητὴς τέρπων τὴν φαντασίαν, ἀλλὰ συγγραφεὺς κατὰ πάντα ἀξιόπιστος. Ὁ Στράβων τὸν Ὅμηρον προέταττε πάντων τῶν γεωγράφων· «Ὀρθῶς ὑπειλήφαμεν λέγει, καὶ ἡμεῖς καὶ οἱ πρὸ ἡμῶν, ἀρχηγέτην εἶναι τῆς γεωγραφικῆς ἐμπειρίας Ὅμηρον, ὃς οὐ μόνον κατὰ τὴν περὶ τὴν ποίησιν ἀρετὴν πάντας ὑπερβέβληται τοὺς πάλαι, ἀλλὰ καὶ τοὺς ὕ-

στερον, ἀλλὰ σχεδὸν καὶ τῇ κατὰ τὸν βίον ἐμπειρίᾳ τὸν πολιτικόν· ἀφ' ἧς οὐ μόνον περὶ τὰς πράξεις ἐσπούδασεν ἐκεῖνος, ὅπως ὅτι πλείστας γνοίη καὶ παραδώσῃ τοῖς ὕστερον ἐσομένοις, ἀλλὰ καὶ τὰ περὶ τοὺς τόπους τούς τε καθ' ἕκαστα, καὶ τοὺς κατὰ σύμπασαν τὴν οἰκουμένην, γῆν τε καὶ θάλασσαν »

Ὁ κ. Schlieman ἐπεβεβαίωσε τὸ τοῦ Στράβωνος ὡς πρὸς τὴν τοπογραφίαν τῆς Τρωάδος· ὡσαύτως δὲ ὁ Malgaigne καὶ ὁ Daremberg ἀπέδειξαν ὅτι περὶ τὴν ἰατρικὴν καὶ χειρουργίαν ὁ Ὅμηρος εἶναι ἀκριβέστατος. Ὁ Malgaigne μάλιστα ἐθεώρει αὐτὸν ἴσον ὡς πρὸς τὰς ἀνατομικὰς γνώσεις τῷ Ἱπποκράτει· ὁ δὲ Ναπολέων ἐθεώρει τὸν Ὅμηρον ὡς ἄριστον ἱστορικὸν περὶ τὰ τοῦ πολέμου ἐπιχειρήματα κτλ.

Ὅ,τι δὲ ἀποδεικνύει τὴν τελεσθεῖσαν κοινωνικὴν περίοδον κατὰ τοὺς χρόνους οὓς περιέγραψεν ὁ Ὅμηρος, εἶναι ὅτι ἐν τῇ Ἰλιάδι καὶ τῇ Ὀδυσσείᾳ ἡ ἐργασία μεγάλως τιμᾶται. Πάντες ἐργάζονται, καὶ οἱ μάκαρες αὐτοὶ δὲν μένουσιν ἀργοὶ οὐδ' ἀκίνητοι, ὡς αἱ Ἰνδικαὶ θεότητες, ἀλλ' ἀδιαλείπτως κινοῦνται μετέχοντες τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως· δὲν ἀρκεῖ δὲ τοῦτο, οἱ θεοὶ λαμβάνουσιν ὑπὸ τὴν ἰδιάζουσαν προστασίαν αὐτῶν ἕκαστον κλάδον τῆς ἀνθρωπίνης δραστηριότητος· ἡ Δήμητρα τὴν γεωργίαν, ὁ Ποσειδῶν τὴν ναυτιλίαν, ὁ Ἀπόλλων τὴν κτηνοκομίαν, ὁ Ἑρμῆς τὸ ἐμπόριον, ὁ Ἥφαιστος τὴν μεταλλουργίαν, ἡ δὲ κρατίστη ἐν Ὀλύμπῳ Ἀθηνᾶ ἀναδείκνυται προστάτις τῶν τεχνῶν.

Πολλάκις δὲ αἱ θεότητες ἰδίαις χερσὶν ἐκτελοῦσιν ἔργα διάφορα, λ. χ. ὅτε ἡ Ἀφροδίτη τιτρώσκεται φέρει πέπλον, ὃν αἱ χάριτες ἐποίησαν·

> « . . . εἶθαρ δὲ δόρυ χρυσὸς ἀντετόρησεν
> ἀμβροσίου διὰ πέπλου, ὃν Χάριτες κάμον αὐταί,
> πρυμνὸν ὕπερ θέναρος . . . . »

Τοῦ Ἀλκινόου τὰ ἀνάκτορα φυλάττονται ὑπὸ χρυσῶν καὶ ἀργυρῶν κυνῶν·

> «οὓς Ἥφαιστος ἔτευξεν ἰδυίῃσι πραπίδεσσιν
> δῶμα φυλασσέμεναι μεγαλήτορος Ἀλκινόοιο.»

Ἡ Καλυψώ·

« . . . χρυσείῃ κερκίδ' ὕφαινεν.»

καὶ ἡ Κίρκη ὕφανεν ἱστόν·

« . . . μέγαν ἄμβροτον, οἷα θεάων
λεπτά τε καὶ χαρίεντα καὶ ἀγλαὰ ἔργα πέλονται.»

Ὥστε οἱ Ἕλληνες ἐπὶ Ὁμήρου ἦσαν λαὸς ἐργατικός. Ἅπασαι αἱ μεγάλης περιωπῆς, αἱ ἐπιφανέσταται γυναῖκες ἐργάζονται,οἷον· ἡ Ἱπποδάμεια, ἡ Ἑλένη, ἡ Ἀνδρομάχη, ἡ Ἀρήτη σύζυγος τοῦ Ἀλκινόου, ἡ Ναυσικάα, τὸ δὲ ἔθνος ὅπερ ἐτίμα τὴν ἐργασίαν, μητέρα τοῦ πλούτου καὶ τοῦ πολιτισμοῦ, τὸ ἔθνος παρ' ᾧ τὰ τεχνικὰ ἔργα δὲν ἐπεβάρυνον δουλικοὺς βραχίονας, ἀλλ' ἦσαν τὸ σεμνὸν καὶ τερχίθυμον ἀσχόλημα θνητῶν τε καὶ ἀθανάτων, ἦτον ἀναντιῤῥήτως ἔθνος κατέχον ὑψηλὴν βαθμίδα ἐπὶ τῆς κλίμακος τῆς ἀνθρωπίνης προόδου.

ΙΩΑΝΝΗΣ Α. ΣΟΥΤΣΟΣ.

ΕΚΔΡΟΜΗ ΕΙΣ ΟΡΧΟΜΕΝΟΝ

ΚΑΙ ΑΙ ΕΝ ΑΥΤΩ ΑΠΟΠΕΡΑΤΗΡΙΑΙ ΑΝΑΣΚΑΦΑΙ

Ἐν Ὀρχομενῷ (Σκριποῦ) 17 Νοεμβρίου 1880.

Κύριε συντάκτα τοῦ Ἡμερολογίου «Ποικίλη Στοά».

Σᾶς πέμπω σήμερον κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν σας ἀφήγησιν σύντομον τοῦ ταξειδίου μας ὡς καὶ τῶν μικρῶν ἀνασκαφῶν μας ἐνταῦθα κατὰ τὴν 20ήμερον διαμονήν μας, εὔελπις ὅτι δὲν φθάνει ἀργὰ ἡ ἔκθεσίς μου αὕτη διὰ τὴν τύπωσιν τοῦ Ἡμερολογίου.

Μετὰ διακεκριμμένης ὑπολήψεως
ΣΟΦΙΑ ΣΧΛΙΕΜΑΝΝ.

Σήμερον περὶ τὴν 7 πρωϊνὴν ὥραν μετὰ τοῦ συζύγου μου ἐφ' ἁμάξης διήλθομεν τὴν ὁδὸν Πειραιῶς καὶ διερχόμενοι διὰ τοῦ Ἐλαιῶνος ἀκολουθοῦντες τὴν ἱερὰν πιθανῶς ὁδόν, διευθύνθημεν εἰς

Δαφνί, τὸ στενὸν τοῦ ὄρους Αἰγαλέου τοῦ συγκοινονοῦντος τὴν Ἀθηναϊκὴν καὶ Ἐλευσίνιον πεδιάδα. Πιθανῶς νὰ ὀνομάζηται Δαφνὶ ἐκ τοῦ ἐκεῖ ἄλσους τῶν δαφνῶν,ὅπερ ἦτο τὸ χαρακτηριστικὸν τοῦ στενοῦ τοῦ καλουμένου ἐν τῇ ἀρχαιότητι Pœkitum. Ἐντὸς τοῦ κέντρου τοῦ στενοῦ κεῖται τὸ Μοναστῆρι Δαφνὶ ἔνθα εὑρίσκεται καὶ τάφος ἑνὸς τῶν Δουκῶν τῶν Ἀθηνῶν. Μέρος τῆς ὕλης τοῦ κτιρίου τούτου ἐλήφθη ἐκ γειτονικοῦ τινὸς ἀρχαίου ναοῦ. Τὸ κτίριον εἶναι εἰς κατεστραμένην κατάστασιν. Ἡ ἐκκλησία τοῦ Μοναστηρίου εἶναι ἀριστούργημα τέχνης Βυζαντινῆς, κατὰ δὲ τὴν ἐποχὴν τῆς Ἐπαναστάσεως ἐχρησίμευσεν ὡς στρατὼν, ἕνεκα δὲ τούτου πολὺ ἔπαθε τὸ κτίριον. Τὰ σημεῖα τῶν σφαιρῶν τῶν Τουρκικῶν πιστολίων φαίνονται καὶ τώρα ἐπὶ τῶν φράσκων τῶν ἁγίων καὶ τῶν μαρτύρων τῶν πλουσίων ἐκείνων Μωσαϊκῶν, ἅτινα στολίζουσι τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ ναοῦ.

Διὰ τῆς ὡραιοτάτης παραλίας ὁδοῦ διευθύνθημεν εἰς Ἐλευσῖνα, πατρίδα τοῦ Αἰσχύλου,καὶ ὀνομαστὴν διὰ τὸν ναὸν τῆς Δήμητρος ἐν ᾧ κατ'ἔτος ἐκτελοῦντο τὰ Ἐλευσίνια μυστήρια. Μέρος τοῦ ναοῦ ἀνεσκάφη ὑπὸ τοῦ Lenorman, δαπάνῃ τῆς Γαλλικῆς Κυβερνήσεως, ἀπό τινος δὲ χρόνου ἡ ἀρχαιολογικὴ ἑταιρία ἀγοράζει τὰς πέριξ οἰκίας σκοποῦσα τὴν περαιτέρω ἀνασκαφήν. Οἱ μετανάσται πάντες κάτοικοι ἐπὶ τῆς παραλίας ἔκτισαν τὰς οἰκίας των ἐπὶ οἰκοπέδων, ἅτινα ἡ Κυβέρνησις αὐτοῖς ἐδωρήσατο.

Ἐκεῖθεν διευθύνθημεν εἰς Θήβας ἔχοντες ἐνώπιόν μας τὸν Κυθαιρῶνα καὶ τὴν συνέχειαν τοῦ Πάρνηθος. Φθάσαντες εἰς Θήβας ἐπεσκέφθημεν τὸ ἐκεῖ Μουσεῖον. Αἱ Θῆβαι εἶναι ἐκτισμέναι ἐπὶ τῆς ἀρχαίας Καδμείας. Ὡς καὶ εἰς πολλῶν ἄλλων πόλεων τῆς Ἑλλάδος τὰ μνημεῖα τοῦ ποτὲ μεγάλου πολιτισμοῦ κατεστράφησαν, (ἐκτὸς τῶν Ἀθηνῶν) ἐξ οὐδεμιᾶς ὅμως τοσοῦτον ἐντελῶς ὅσον τῶν Θηβῶν· οὐδὲν λέγω ἴχνος ἀρχαίων ἐρειπίων ἀρχαιοτέρας ἐποχῆς ὑπάρχει ἐν Θήβαις ἐκτὸς ἑνὸς τουρκικοῦ πύργου, ὅστις εἶναι ἐκτισμένος ὑπὸ τεμαχίων ἀρχαίου τινὸς ναοῦ καὶ μιᾶς ἐκκλησίας, ἀμφότερα ἐπὶ τῆς Καδμείας.

Τὴν ἐπομένην ἐξακολουθήσαμεν τὴν ὁδὸν πρὸς Λεβαδείαν. Ἡ ἀρχαία Λεβαδεία ἔκειτο ἐπί τινος μεμονωμένου λόφου εἰς

τοὺς πρόποδας τοῦ ὁποίου ῥέει ὁ ποταμὸς Ἑρκύνας, ὅστις χύνεται ἐπὶ τῆς Κωπαΐδος λίμνης. Ὁ ποταμὸς οὗτος εἶναι μέγα δῶρον τῆς Λεβαδείας, ἥτις ἀνακουφίζεται ὡς ἐκ τῆς κακῆς αὐτῆς τοποθεσίας. Ἡ πόλις Λεβαδεία πρὶν τῆς Ἐπαναστάσεως ἦτον ἡ μεγαλειτέρα πόλις τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος, εἶναι δ' ἐκτισμένη παραπλεύρως τοῦ Ἑρκύνα.

Ὀλίγον ὑψηλότερα ἐπὶ τῆς πεδιάδος εἶναι ἡ τοποθεσία τοῦ Τροφωνείου Μαντείου οὗτινος τὸ ἐπισημότερον τῶν σωζομένων εἶναι βάσις τις κοινῶς καλουμένη «τῆς Πυθίας τὸ λουτρόν.» Λίαν δύσκολον εἶναι νὰ βεβαιώσῃ τις τὰς πηγὰς τῆς Λήθης καὶ Μνήμης. Ὁ Παυσανίας ἀναφέρει ἐν βιβλίῳ θ' παράγραφος 790 «αἱ δὲ ἐγγύτατά εἰσιν ἀλλήλων ἐνταῦθα δὴ χρὴ πιεῖν αὐτὸν Λήθης τε ὕδωρ καλούμενον, ἵνα λήθη γένηται οἱ πάντων ἃ τέως ἐφρόντιζε, καὶ ἐπὶ τῷδε ἄλλο αὖθις ὕδωρ πίνει Μνημοσύνης, ἀπὸ τούτου τε μνημονεύουσι τὰ ὀφθέντα οἱ καταβάντες. Ἐκ Λεβαδείας ἔφιπποι διευθύνθημεν εἰς Ὀρχομενὸν (Σηριποῦ) νῦν καλούμενος, ἐκτισμένη ἐν μέρει ἐπὶ τῶν λειψάνων τῆς ἀρχαίας πόλεως.

Κατὰ τὸν Στράβωνα παράγραφος 416 ὁ Ὀρχομενὸς τῆς ἐποχῆς του ἔκειτο εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ Ἀκοντίου ὄρους, ὁ ἴδιος δὲ συγγραφεὺς ἀναφέρει, ὅτι ἡ ἀρχαιοτάτη πόλις τοῦ Ὀρχομενοῦ ἡ πρὸ καὶ αὐτοῦ τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου, ἔκειτο ἐν τῇ κοιλάδι, ἕνεκεν δὲ τῶν πλημμυριῶν τῆς Κωπαΐδος ἠναγκάσθησαν οἱ κάτοικοι νὰ μεταφέρωσι τὴν πόλιν των εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ Ἀκοντίου. Τὸ Μοναστῆρι Παναγίας καλούμενον κατὰ τὰς 2 ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ εὑρισκομένας ἐπιγραφὰς ἐκτίσθη ἐν ἔτει 874 βασιλεύοντος τοῦ βυζαντινοῦ αὐτοκράτορος Βασιλείου τοῦ Α' (Μακεδῶνος), κεῖται δὲ ἀκριβῶς ἐπὶ τῆς τοποθεσίας τοῦ ἱεροῦ τῶν χαρίτων. Ἐντὸς τῆς ἐκκλησίας ὑπάρχει καὶ νῦν ἡ βάσις τρίποδος, ἣν εὗρον οἱ κατὰ τὴν παράδοσιν, ὁπόταν ἔκτιζον τὴν ἐκκλησίαν. Δύο τῶν ἐκεῖ εὑρεθεισῶν ἐπιγραφῶν ὁ Λόρδος Ἐλγῖνος μετέφερεν εἰς τὸ Βρεττανικὸν μουσεῖον. Ἅπασαι αἱ εὑρεθεῖσαι ἐνταῦθα ἐπιγραφαὶ εἶναι εἰς Αἰολοβοιωτικὴν γλῶσσαν ἐκτὸς μιᾶς ἥτις μεταχειρίζεται τὸ δίγαμμα, κατὰ συνέπειαν εἶναι σπουδαιόταται διὰ τὴν φιλολογίαν.

1.

2.

3.

4.

5.

1 Κ. ΠΡΟΒΕΛΕΓΙΟΣ 2 Χ. ΖΥΜΒΡΑΚΑΚΗΣ 3 Α. ΠΑΪΚΟΣ
4 Δ. ΧΑΤΖΙΣΚΟΣ 5 Κ. ΝΕΓΡΗΣ

Μία τῶν ἐπιγραφῶν εἶναι μεταγενεστέρα τοῦ Ἀλεξάνδρου, καὶ τοῦτο ἀποδεικνύεται διότι ἀναφέρει προξενικὸν βαθμὸν ἑνὸς Αἰολοῦ τῆς Ἀλεξανδρείας (ἢ Ἰθαγενοῦς τῆς Ἀλεξανδρείας τῆς Τρωάδος). Τὸ ὄνομα ἀπὸ Ἀντιγόνεια δὲν ἠλλάχθη εἰς Ἀλεξάνδρειαν μέχρι τοῦ θανάτου τοῦ Ἀλεξάνδρου Στράβων παράγραφος 593, ἐκ τούτου δὲ εἰκάζεται ὅτι εἶναι τῆς τρίτης ἢ τετάρτης ἑκατ. π.χ. διότι ἀμέσως μετὰ ταῦτα αἱ ἑλληνικαὶ πόλεις ἐξέπεσαν γενόμεναι τὸ θέατρον τῶν ῥωμαϊκῶν πολέμων.

Πρῶτον ἡμῶν ἔργον ἦτο μετά τινων ἐργατῶν λίαν πρωῒ νὰ ἐξετάσωμεν τὴν ὑπόγαιον τοποθεσίαν τῆς πόλεως, ὅθεν ἠρχίσαμεν σκάπτοντες φρέατα εἰς τὰ διάφορα μέρη τῆς ἀρχαίας πόλεως, ὀλίγιστα τεμάχια ἀγγείων διαφόρων ἐποχῶν ἐν αὐποῖς εὕρομεν.

Κατὰ τὴν ἀνατολικὴν πλευρὰν τοῦ Μοναστηρίου πρό τινος καιροῦ ἐργάται καλλιεργοῦντες τὰς ἐκεῖ γαίας εὗρον λίθους καὶ ἀνθρώπινα ὀστᾶ εἰς $\frac{1}{2}$ μέτρον βάθους κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ νῦν ἡγουμένου.

Ἐπὶ τῆς ἰδίας τοποθεσίας ἠνοίξαμεν πλατύτατον φρέαρ, ἐντὸς δὲ αὐτῶν εὕρομεν μεγάλας πλάκας τιθεμένας ἐπὶ δύο ἄλλων μικροτέρων καὶ σχηματιζουσῶν τάφον· πολλὰ δὲ ὀστᾶ ἐκεῖ εὑρέθησαν καί τινα τεμάχια ἀγγείων μεταγενεστέρας ἐποχῆς. Σηκώσαντες τὰς πλάκας ταύτας ἐξακολουθήσαμεν βαθύτερον τὴν ἀνασκαφὴν εἰς βάθος δὲ 2 $\frac{1}{2}$ μέτρων ἀνεφάνη μέγας πίθος φέρων ζώνας δύο καὶ ἡμικυκλιώδη στολίσματα, εἶναι δὲ ἕνεκεν τοῦ ἀνοίγματός του συνδεδεμένος μὲ μόλυβδον· ὁ πίθος οὗτος ἔργον καλῆς ῥωμαϊκῆς τέχνης μετεφέρθη εἰς τὸ Μοναστήριον. Τὴν ἑπομένην σκάπτοντες βαθύτερον εὕρομεν ἄλλους τάφους τῆς ἰδίας κατασκευῆς ὡς οἱ ἄνω περιγραφέντες, ἐντὸς δὲ αὐτῶν ἀνθρώπινα καὶ πάλιν ὀστᾶ εὑρέθησαν. Ἐν βάθει 3 $\frac{1}{2}$ μέτρων ἐντὸς ἐλαφροτάτης γῆς εὕρομεν τεμάχια ἀγγείων μελανῶν μεγάλην ἐχόντων ὁμοιότητα πρὸς τὰ ἐν τοῖς τάφοις ἐν Μυκήναις εὑρεθέντα.

Νῦν δὲ ἀσχολούμεθα ἀνασκάπτοντες τὸ ἐκ μαρμάρων ἐκτισμένον θησαυροφυλάκιον τοῦ Μυνώου, ὅπερ κατὰ τὴν βεβαίωσιν τοῦ Παυσανίου ὅστις ἐπεσκέφθη αὐτὸ ἐν ἔτει 170 περίπου μ. χ. λέγει «λίθου μὲν εἴργασται, σχῆμα δὲ περιφερὲς ἐστίν· αὐτῷ κορυφὴ δὲ

οὐκ ἐς ἄγαν ὀξὺ ἀνηγμένη, τὸν δὲ ἀνώτατον τῶν λίθων φασὶν ἁρμονίαν παντὶ εἶναι τῷ οἰκοδομήματι.»

Τὸ μάλιστα δὲ περίεργον τοῦ θησαυροφυλακίου τούτου εἶναι ἀναμφιβόλως οἱ ὀρειχάλκινοι ἧλοι οὓς βλέπομεν καὶ νῦν ἐν ταῖς πέτραις, ὧν ἑκάστη φέρει 2 αὐτῶν, αἱ δὲ μεγάλαι πλάκες κατέχουσι περισσοτέρους, ὡς λ. χ. ἡ μεγάλη πλὰξ ἡ τὴν εἴσοδον καλύπτουσα ἔχει ἓξ τρύπας, ἐν αἷς βλέπομεν τὰ λείψανα τῶν ἥλων, οἱ δὲ ἧλοι οὗτοι δὲν ἠδύναντο νὰ ἔχωσιν ἄλλον σκοπόν, παρὰ νὰ στερεώσωσι τὰς χαλκίνας πλάκας, αἵτινες ἐκάλυπτον τὸ ἐσωτερικὸν τῶν τοίχων, τοῦτο δὲ ἐξηγεῖ ἡμῖν τὰ ὑπ' Ὁμήρου ἀναφερόμενα χάλκινα μέγαρα, ὡς π. χ. τὸ Χαλκιβατὲς δῶμα τοῦ Διὸς ἐπὶ τοῦ Ὀλύμπου καὶ τὰ χάλκινα μέγαρα τοῦ βασιλέως Ἀλκινόου ἐν Σχερίᾳ, καὶ τὸ χάλκινον ἐν Λακεδαίμονι μέγαρον τοῦ Μενελάου.

Ἐν Ὀρχομενῷ 17 Νοεμβρίου 1880.

ΣΟΦΙΑ ΣΧΛΙΕΜΑΝΝ.

ΓΑΛΑΤΕΙΑ

I

Εἶδές ποτε τὴν Σικελίαν, ξένε, καὶ τοὺς μέλανας βράχους της, τὴν γῆν, ὅπου ὁ Πλούτων ἀφήρπασε τὴν Κόρην καὶ ὅπου ὁ Ἐγκέλαδος στενάζει τεθαμμένος ὑπὸ τὴν Αἴτναν;

Τὸ ὄνομά της ἦτο Τρινάκρια πρὶν ἢ ἀποχωρήσῃ αὐτὴν ὁ Ποσειδῶν διὰ τῆς τριαίνης ἀπὸ τῆς ἄλλης Ἰταλίας καὶ πρὶν αἱ θάλασσαι καλύψωσι τὸ μεταξὺ διάστημα. Καὶ ἦτο ἡ πατρὶς τῶν ποιμένων καὶ τῶν εἰδυλλίων, ὅπου καλλίσφυροι Ἁμαδρυάδες ἐχόρευον ἀκόμη εἰς τὰ ἱερά της ἄλση καὶ μυρίαι νύμφαι ἀνεπαύοντο εἰς τὰ γλαφυρά της σπήλαια.

Καὶ ὅμως ἡ Ἰωνία ἢ ἡ Κύπρος δὲν θὰ ἦσαν ζηλότυποι οὔτε διὰ τὸ ᾆσμα τῶν Σειρήνων της, αἵτινες ἐμάγευον τοὺς πλέοντας, οὔτε

διὰ τὰ ῥόδα της, τὰ ὁποῖα συνέπλεκον αἱ παρθένοι εἰς τοὺς ἐβενώδεις βοστρύχους των, ὅσον διὰ τὸ κάλλος τῆς Γαλατείας. Τόσον ἦτο ὡραία ἡ ξανθόκομος ἐκείνη νηρηΐς!

Αἱ παρθένοι ἐφθόνουν τὴν πλουσίαν κόμην της καὶ τὰ λευκὰ ὡς ὑάκινθος στήθη της. Οἱ ποιμένες τῇ προσέφερον λατρείαν.

Καὶ ὅμως οὐδεὶς ἐγνώρισε τὴν καρδίαν τῆς Γαλατείας! Μόνη ἡ σελήνη, ἥτις τὴν συνήντησε χθὲς εἰς τὴν κοιλάδα, ἐνῷ ἔδρεπε τὸ ἡράνθεμον, μόνη ἐκείνη τὴν ἤκουσε νὰ ἐρωτᾷ τὸ μαντικὸν ἄνθος καὶ νὰ προφέρῃ τὸ ὄνομα τοῦ Ἄκιδος. Καὶ ὅταν μετ' ὀλίγον ἦσαν εἰς τὰς ἀγκάλας ἀλλήλων, τὸ κῦμα ἔπαυσε νὰ φλοισβίζῃ προσκροῦον εἰς τοὺς χάλικας τοῦ αἰγιαλοῦ καὶ ἡ αὔρα νὰ ψιθυρίζῃ διὰ μέσου τῶν φύλλων. Μόνη δὲ ἡ ἠχὼ τῶν σπηλαίων ἐπανελάμβανεν εἰς τὸ οὖς τοῦ Πολυφήμου τοὺς ἐρωτικοὺς λόγους τῶν ἀγαπωμένων.

ΑΚΙΣ

Γαλάτεια, πεφιλημένη Γαλάτεια, εἰπέ μοι οἱ θεοὶ δὲν εἶναι ζηλότυποι, διότι σοὶ ἔδωκαν τόσον ὡραίους ὀφθαλμούς; Ἆ! διατὶ ἡ ζωὴ νὰ μὴ ἦνε νὺξ αἰωνία, ἀφοῦ μετ' ὀλίγον ἡ αὐγὴ πρόκειται νὰ μᾶς χωρίσῃ! Καὶ ὅμως δὲν ἐκορέσθην ἀκόμη νὰ θαυμάζω τὸ ὑποτρέμον στῆθος καὶ τοὺς λάλους ὀφθαλμούς σου, οὔτε νὰ θωπεύω τὴν πλουσίαν σου κόμην, ἥτις ὀλισθαίνει ἐπὶ τῶν ὤμων σου, ὡς χρυσοῦς ποταμὸς καὶ βρέχει τὸν λαιμόν σου καὶ τὰς παρειάς! Εἶχον τόσα νά σοι εἴπω Γαλάτεια....

ΓΑΛΑΤΕΙΑ

Ἤκουσας τὸ ᾆσμα τοῦ ἐρωδιοῦ, ὅστις προαναγγέλλει τὴν ἠῶ; Αὔριον θὰ ἐπανίδωμεν ἀλλήλους, Ἄκι; Δὲν ἔχεις νά μοι εἴπῃς ἄλλο τι;

ΑΚΙΣ

Ὄχι· δὲν ἀνατέλλει ἀκόμη ἡ αὐγή, ἐκτὸς ἂν ζηλότυποι αἱ Ὧραι τῇ ἤνοιξαν τὰς πύλας τοῦ οὐρανοῦ τόσον ἐνωρίς! Δός μοι ἓν φίλημα ἀκόμη. Θὰ σοὶ τὸ ἀποδώσω αὔριον διπλοῦν, τριπλοῦν. Δὲν εἶδες ὅτι τὸ πρῶτον μοὶ τὸ ἥρπασας εὐθύς, ὡς ἐὰν εἶχες μεταμεληθῆ. Εἶχον τόσα νά σοι εἴπω καὶ ὅμως τὰ ἐλησμόνησα καὶ ἓν μόνον ἐνθυμοῦμαι—Γαλάτεια, σὲ ἠγάπησα πλειότερον

ἢ ὅσον ἠγάπησε θνητὸς ἐπὶ γῆς! Καὶ αὔριον θά σοι εἴπω πάλιν .. αὐτὸ καὶ θά σοι τὸ ἐπαναλάβω τὴν τρίτην νύκτα χωρὶς τὸ χεῖλός μου νὰ ἀποκάμῃ διότι πᾶσαν ὥραν ἐπαναλαμβάνω τὸ ὄνομά σου.

ΓΑΛΑΤΕΙΑ

Ἀλλ' ὅμως πρὸ πολλοῦ ἡ τελευταία ἀκτὶς τοῦ ἡλίου εἶχε σβεσθῇ εἰς τὸ κῦμα, οἱ ἀστέρες εἶχον ἀνατείλει καὶ σὺ ἦσο ἀκόμη μακράν μου. Τί σοι ἔπταισα, Ἄκι, καί με ἐτιμώρησας οὕτω; Μοὶ ὡρκίσθης νὰ ἐπανέλθῃς αὔριον μὲ τὴν ἀνατολὴν τῆς σελήνης. Θὰ τηρήσῃς ἆρά γε τὸν ὅρκον σου;

ΑΚΙΣ

Ἂς ἦνε μάρτυρες οἱ θεοί! Αὔριον πρὶν ἢ ἀποφυλλίσῃς τὸ πρῶτον ἠράνθεμον θὰ ἔλθω νά σοι εἴπω ἀντ' αὐτοῦ τὸν ὅρκον τῆς ἀγάπης.

Καὶ ἐρρίφθησαν εἰς τὰς ἀγκάλας ἀλλήλων καὶ ἀπεχωρίσθησαν ἔπειτα, χωρὶς νὰ ὑποπτεύωσιν, ὅτι κατεσκόπευεν αὐτοὺς ὁ τοξότης τῶν βουνῶν, τοῦ ὁποίου ἡ Γαλάτεια περιεφρόνησε τὸν ἔρωτα.

Καὶ ἤδη ἔσπευδε νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸν οἶκόν της, ὅτε ὁ Πολύφημος μὲ ἱκέτιδας τὰς χεῖρας ἐρρίφθη ἐνώπιόν της.—Γαλάτεια—ἐψιθύρισεν—ἀδυσώπητος Γαλάτεια!

Ἐκείνη ἔρριψεν ἐπτοημένη τὰ ἄνθη ἀπὸ τῶν χειρῶν της καὶ τὸν πέπλον καὶ ἔφυγεν ὡς τὸ πτηνόν, τὸ ὁποῖον ἐγκαταλείπει τὴν οὐράν του εἰς τὰς χεῖρας τοῦ θηρευτοῦ.

Ὁ ἄγριος τοξότης ἀφῆκε σαρδώνειον καγχασμόν, τὸν ὁποῖον ἐπανέλαβον ἐν τῇ σιγῇ τῆς νυκτὸς οἱ κοῖλοι βράχοι τῆς θαλάσσης καὶ τοῦ βουνοῦ τὰ σπήλαια.

— Αὔριον — εἶπεν, ἐνῷ ἐκίνει χαιρεκάκως τὴν κεφαλὴν καὶ ἔστεφε τὰ χείλη του μειδίαμα πικρὸν—αὔριον θεοὶ τοῦ Ἅδου, ὁ Πολύφημος σᾶς προσφέρει τὸ κάλλιστον θῦμα!

II

Ἡ Γαλάτεια τρέμουσα ἐρρίφθη εἰς τὴν κλίνην. Ὁ Ὄνειρος, κουφότερος τοῦ ἀνέμου, ἤνοιξε τὴν θύραν καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὰ δώματα, ὅπου ἐκοιμᾶτο ἡ λευκὴ νηρηΐς..

III

Ἐκεῖ ὅπου σταυροῦνται δύο ἀντίθετοι ὁδοὶ καὶ ὑπόκωφος ἀκούεται ὁ στεναγμὸς τῶν πευκῶν σειομένων ὑπὸ τοῦ ἀνέμου, ὅπου πάλλευκος ὑψοῦται ὁ ναὸς τῆς Ἀφροδίτης καὶ τοῦ Ποσειδῶνος καὶ ἡ ὑψίκομος δρῦς ἀναβαίνει ὑπερήφανος πρὸς τὸν οὐρανόν, ὡσεὶ προκαλοῦσα τοὺς κεραυνούς, ἐκεῖ ἡ Γαλάτεια ἦλθε νὰ προσευχηθῇ καὶ νὰ καύσῃ ἐπὶ τοῦ βωμοῦ νηφάλια ξύλα κέδρου καὶ μυρσίνης.

Ἀλλ' ἐπὶ τοῦ βωμοῦ ἔκαιεν ἤδη τὸ πῦρ καὶ ὁ ἱερεὺς ἐστεμμένος ἀνέμενε τὸ θῦμα, τὸ ὁποῖον ὁ χρησμὸς εἶχεν ὑποδείξει εἰς ἐξιλέωσιν τῆς παρωργισμένης θεότητος. Λύδιος αὐλὸς ἔπληξε τὸ οὖς τῆς Γαλατείας καὶ μετ' ὀλίγον ἐφάνη μακρόθεν ἡ συνοδία. Αἱ νύμφαι τῶν ὀρέων καὶ τῶν δασῶν αἱ νηρηΐδες καὶ ἁμαδρυάδες ἦσαν αἱ κανηφόροι τῆς πενθίμου ἐκείνης πομπῆς καὶ προηγοῦντο ψάλλουσαι, ὡς εἰς γαμήλιον ἑορτήν, τὸ ἐπιθαλάμιον ᾆσμα. Νεανίας λευκὴν φέρων ἐσθῆτα καὶ στέφανον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἠκολούθει κατόπιν σιωπηλὸς μὲ τὰς χεῖρας ἐσταυρωμένας, ἐνῷ παρὰ τὸ πλευρόν του συνεβάδιζεν ὁ θύτης καὶ εἵπετο τὸ πλῆθος δακρῦον.

Ἡ Γαλάτεια ἀνεγνώρισε τὸν Ἄκιν καὶ ὥρμησε νὰ ῥιφθῇ μεταξὺ τοῦ ἱερέως καὶ τοῦ θύματος καὶ ἁρπάσασα τὸν στέφανον ἀπὸ τῆς κεφαλῆς τοῦ Ἄκιδος·— Ἰδοὺ— εἶπεν εἰς τὸν ἱερέα— τὸ θῦμα, τὸ ὁποῖον ζητοῦσιν οἱ θεοί. Φονεύσατέ με· ἀλλ' ἂς ἐπιζήσῃ ὁ Ἄκις.

Ἀλλ' ὁ ἱερεὺς ἀκλόνητος ἐπανέθεσε τὸν στέφανον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ Ἄκιδος καὶ ὁ θύτης ἐπλησίασεν. Ἡ Γαλάτεια ἀνεγνώρισε τὸν Πολύφημον καὶ ἔπεσε λιπόθυμος ἐναγκαλιζομένη τὸν βωμόν. Ὅταν δὲ ἀνανήψασα ἤγειρε τοὺς ὀφθαλμοὺς δὲν εἶδεν οὔτε τὸν ἱερέα, οὔτε τὸ πλῆθος. Τὸ πῦρ ἦτο ἐσβεσμένον καὶ ἐπὶ τοῦ βωμοῦ ἵστατο παιδίον πτερωτόν, ὁ Ἔρως, κρατῶν ἐντὸς χρυσοῦ κανίστρου ὑγρὰν ἔτι καὶ αἱμοσταγῆ τὴν καρδίαν τοῦ Ἄκιδος.

Ἡ Γαλάτεια ἀφῆκε γοερὰν κραυγὴν καὶ ἔπεσεν ὡς πίπτει νεκρὰ ἡ περιστερά, τὴν ὁποίαν διεπέρασε τὸ θανατηφόρον βέλος τοῦ κυνηγοῦ.

IV

Τὸ ὄνειρον ἦτο φρικῶδες...

Ἡ Γαλάτεια ἔσπευσε νὰ ἐρωτήσῃ τὴν γείτονα μάντιδα· ἀλλ' ἐκείνη χωρὶς νὰ τῇ ἀποκαλύψῃ τὸ μέλλον τῇ εἶπε μόνον νὰ προσευχηθῇ εἰς τοὺς θεοὺς ὑπὲρ τοῦ Ἄκιδος.

V

Τὴν ἐπαύριον ὁ ἥλιος εἶχεν ἀφανισθῆ ὑπὸ τὸ ἰόχρουν κῦμα τῆς θαλάσσης καὶ ἡ σελήνη ὡς λουομένη νηρηΐς, ἥτις ἀναβαίνει ἀπὸ τῶν ῥείθρων τοῦ ποταμοῦ, ἐφάνη ἤδη εἰς τὸν ὁρίζοντα. Ἔλεγες ὅτι ἦτο ἡ ἀναδυομένη τοῦ Ἀπελλοῦ. Εἰς τὴν ἀνατολήν της τὰ ὄρη ἐφαίνοντο ταπεινούμενα καὶ ἐκείνη ὑπερήφανος ἀνήρχετο διὰ μέσου αὐτῶν, ταχεῖα ὡς λιβυρνίς, ἥτις πλησίστιος παρελαύνει ἐνώπιον τοῦ ὀπισθοποροῦντος βράχου τοῦ Μαλέα.

Ἀλλ' οὐδέποτε ὄμμα θνητοῦ ἠτένισεν αὐτὴν μεθ' ὅσης χαρᾶς ἡ Γαλάτεια, ἥτις ἀνέμενε τὸν Ἄκιν. Καὶ ἐκράτει τὴν πνοήν της ὡς ἐὰν καὶ αὕτη τὴν ἐκώλυε νὰ ἀκούσῃ καὶ ἠκροᾶτο διὰ πασῶν τῶν αἰσθήσεων. Δὶς ἠπάτησεν αὐτὴν τὸ ᾆσμα τῆς ἀηδόνος. Τόσον ἦτο γλυκὺς ὁ ἦχος τοῦ αὐλοῦ εἰς τὸ χεῖλος τοῦ Ἄκιδος!

Ἀλλ' ἡ ἠχὼ ἐπανέλαβεν ἐκ τρίτου τὸν γλυκύμολπον ἦχον καὶ ἡ Γαλάτεια ἤκουεν ἤδη εὐκρινῶς τὸ ᾆσμα τοῦ Ἄκιδος, ὅστις κατήρχετο διὰ τῶν φυλλοστρώτων κλιτύων.

Μετ' ὀλίγον ἡ σιωπῶσα νὺξ ἤκουσεν αὐτοὺς πάλιν νὰ ἐπαναλαμβάνωσι τὸν ὅρκον τῆς ἀγάπης.

— Εἰπέ· δὲν θὰ ἀγαπώμεθα οὕτω αἰωνίως; Δὲν εἶσαι εὐτυχής, Γαλάτεια; Διατί ἡ χείρ σου τρέμει καὶ τὸ χεῖλός σου ἀποδίδει δειλὸν τὸ φίλημα; Δέν μοι εἶσαι ὀφειλέτις; Τί σημαίνει τὸ δάκρυ εἰς τοὺς ὀφθαλμούς σου, ἀφοῦ καὶ ἄνευ ἀδαμάντων εἶναι τόσον ὡραῖοι;

Καὶ ἐκείνη ἐσιώπα καὶ ἐξηκολούθει νὰ δακρύῃ.

— Τίς θεὸς ἐφθόνησε τὴν εὐτυχίαν μας, Ἄκι; Δὲν ἤκουσες τὸ βραχνὸν ᾆσμα τῆς γλαυκός;

— Ἄφες τὸ νυκτιλάλον πτηνὸν νὰ κλαίῃ εἰς τοὺς ἐρήμους βράχους καὶ ἐλθὲ εἰς τὴν ἀγκάλην μου.

— Ἀλλ' ἡ καταιγὶς ὁρύεται μακρὰν ἐκεῖ...

— Δὲν ἔχεις τὴν ἀγκάλην μου λιμένα;

Αἴφνης ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ βουνοῦ ἐφάνη πελώριον φάσμα, τοῦ ὁποίου ἡ σκιὰ ὑπὸ τὸ φῶς τῆς σελήνης ἔφθανε μέχρι τῆς κοιλάδος. Ἡ Γαλάτεια ἔστρεψε τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἀνεγνώρισε τὸν Πολύφημον.

— Φῦγε, σώθητε—εἶπεν εἰς τὸν Ἄκιν. Ἀλλ' ἐκεῖνος ἔκλινε τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τῶν γονάτων της.

— Ἐδῶ—εἶπεν— ἂς ἀποθάνω. Θὰ ἦνε τόσον γλυκὺς ὁ θάνατος.

Αἴφνης ἠκούσθη συριγμὸς ὀξὺς καὶ ὁ Ἄκις ἔπεσε λιπόθυμος, ἐνῷ βαρὺς ἀντήχει ἔτι ὁ κρότος τοῦ κρημνιζομένου βράχου, τὸν ὁποῖον ὁ δολοφόνος ἐκύλιεν, ὡς ἐὰν ἤθελε δι' αὐτοῦ νὰ καλύψῃ τὸ θῦμά του νεκρόν. Τὸ βέλος εἶχε διαπεράσει τὴν καρδίαν του. Ἡ Γαλάτεια μὲ τρέμουσαν χεῖρα ὥρμησε νὰ τὸ ἀποσπάσῃ. Ἀλλ' ἡ ψυχὴ τοῦ Ἄκιδος ἐπέτα μὲ τὸν τελευταῖόν του στεναγμόν.

VI

Λέγουσιν ὅτι εἶδον τὴν ἐπαύριον νύκτα οἱ ποιμένες ὑπὸ τὸ φῶς τῆς σελήνης λευκόν τι φάσμα νὰ πλανᾶται ἐπὶ τῶν βράχων καὶ νὰ ψάλλῃ ἐνῷ ἔρριπτεν ἄνθη ἐπὶ τῆς κοιλάδος, ἕως οὗ ἔφθασεν εἰς τὸ χεῖλος τοῦ κρημνοῦ καὶ ἔπειτα ἠφανίσθη.

Ὁ πρῶτος, ὅστις ἔκυψεν ἀπὸ τοῦ βράχου εἶδεν ἔπειτα τὴν λευκὴν νηρηΐδα ἐπὶ τῶν νώτων τοῦ δελφῖνος ν' ἀπομακρύνηται τῆς παραλίας, ἐπαναλαμβάνουσα ἀκόμη τὸ τελευταῖον ᾆσμα τοῦ Ἄκιδος.

Κ. Γ. Ξενος.

ΤΟ ΚΑΤΟΡΘΩΜΑ ΤΟΥ ΔΟΚΤΟΡΟΣ ΤΑΝΝΕΡ

Ὁ τοῦ ἀνθρώπου ὀργανισμὸς δύναται ἆρά γε ἐπὶ πολὺ νὰ συντηρῆται καὶ λειτουργῇ ἄνευ τῆς προσλήψεως καὶ καταναλώσεως οὐδεμιᾶς ἔξωθεν τροφῆς ἄλλης ἢ μόνου ὕδατος;

Τοιοῦτον εἶνε τὸ πρόβλημα, ὅπερ ἰατρός τις ἀγγλο-αμερικανὸς διὰ πειράματος ἐπὶ τοῦ ἰδίου αὐτοῦ ὀργανισμοῦ ἀνέλαβε νὰ λύσῃ.

Ὁ δόκτωρ Τάννερ, ὁ ἥρως τοῦ πειράματος τούτου, ὅστις πλέον τοῦ μηνὸς τὴν κοινὴν τῆς τε Ἀμερικῆς καὶ τοῦ κόσμου ὁλοκλήρου διήγειρε περιεργίαν, εἶνε Ἄγγλος τις πολιτογεγραμμένος Ἀμερικανός, κάτοικος τῆς Νέας Ὑόρκης. Ὁ ἄνθρωπος λοιπὸν οὗτος διὰ πειράματος ἐπὶ τέλους τὴν δοξασίαν αὐτοῦ ἐπιστώσατο, ὅτι δηλ. δύναται νὰ διαμείνῃ ἐν τῇ ζωῇ χωρὶς οὐδεμίαν ἐπὶ ἡμέρας τεσσαράκοντα νὰ λαμβάνῃ τροφὴν ἄλλην ἢ μόνον πίνων ὕδωρ καθαρόν. Τὸ παράδοξον δὲ τοῦτο πείραμα ἤρξατο τὴν 28 Ἰουνίου (ἐ.ν) καὶ ἐπερατώθη τὴν 7 Αὐγούστου, υπὸ τὴν διαρκῆ ἐποπτείαν ὡς μαρτύρων ἰατρῶν, οἵτινες ὤφειλον ἡμέρας τε καὶ νυκτὸς νὰ ἐπαγρυπνῶσιν καὶ μεθ' ὅρκου ἐν τέλει νὰ βεβαιώσωσιν ὅτι ὁ δόκτωρ Τάννερ οὐδεμίαν καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς ἐποπτείας των εἶχε λάβει τροφήν. Πρὸς ἀσφάλειαν δ' ἔτι μείζονα ὁ ὑπομονητικὸς Τάννερ ἔμενεν ἐντὸς μεγάλης τινὸς αἰθούσης μεμονωμένος, τὴν αὐτοῦ ἔχων κλίνην ἐν μέσῳ ταύτης ἐπὶ τραπέζης τεθειμένην, ἔνθα συνεπῶς ἀδύνατον εἰς τοὺς φυλάσσοντας καὶ ἐπ' αὐτὸν διαρκῶς ἐπαγρυπνοῦντας ἰατροὺς καθίστατο οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν νὰ παύσωσιν ἀπὸ τοῦ ἀδιαλείπτως πρὸς αὐτὸν ν' ἀτενίζωσιν.

Καθ' ὅλην δὲ τὴν διάρκειαν τῶν δεκατεσσάρων πρώτων ἡμερῶν ὁ δόκτωρ Τάννερ οὐδεμίαν ἔλαβεν τροφήν, οὐδ' ἔπιεν εἶδός τι ποτοῦ, οὔτε ὕδωρ ἀκόμη, οἱ δὲ περὶ αὐτὸν κατελήφθησαν πρὸς στιγμὴν ὑπὸ φόβου μήπως αἴφνης ἴδωσιν αὐτὸν ἐξ ἀσιτίας ἀποθνήσκοντα. Ὡς δὲ τὰ χειμάζοντα ζῶα, οὕτω καὶ ὁ Τάννερ εἶχεν

ἕως τότε ἄνευ τῆς προσλήψεως οὐδεμιᾶς ἔξωθεν τροφῆς βιώσει διὰ μόνης τῆς ὑπὸ τοῦ ὀργανισμοῦ αὐτοῦ καταναλώσεως ἀντὶ πάσης ἄλλης τροφῆς τοῦ ἐν τῷ ἰδίῳ σώματι ἀποταμιεύματος τοῦ λίπους, εἰς τρόπον ὥστε καὶ τὸ τοῦ σώματος αὐτοῦ βάρος εἶχε κατὰ 25 λίτρας ἐλαττωθῆ. Ἀπὸ δὲ τῆς δεκάτης πέμπτης ἡμέρας ἀρχὴν τοῦ πίνειν ὕδωρ ἐποιήσατο κατὰ ποσότητα σχετικῶς ἀξιοθαύμαστον, εἰς δὲ τὸ τέλος τεσσάρων ἡμερῶν ἐπανεκτήσατο ἐκ τοῦ ἀπολεσθέντος βάρους του 4 καὶ ἡμίσειαν λίτρας.

Οὐ μόνον δ' ἔπινεν ὕδωρ ὁ δόκτωρ Τάννερ, ἀλλ' ὑπεβάλλετο συχνάκις καὶ εἰς εἶδός τι ψυχρολουσίας, διαβρέχων ἐν τῷ ὕδατι τὰς χεῖρας καὶ ἐπιθέτων εἶτα ταύτας καθύγρους ἐπὶ τοῦ μετώπου καὶ ἄλλων τοῦ σώματος μερῶν. Καθ' ἑκάστην δ' ἡμέραν ἐξήρχετο εἰς περίπατον ἐφ' ἁμάξης, καὶ ἐπειδὴ τὴν εἰκοστὴν πέμπτην ἡμέραν θύελλα κατέστησεν ἀδύνατον τὸν τακτικὸν αὐτοῦ περίπατον, διέτρεξε πεζῇ ὁ δόκτωρ μακράν τινα δημοσίαν τῆς Νέας Ὑόρκης στοάν, μεγάλας καταβάλλων δυνάμεις ὅπως τὸ ἑαυτοῦ ἀνορθοῖ σῶμα, ὅπερ ἀρκούντως ἦν κεκυρτωμένον.

Κατὰ πᾶσαν δ' ἔγερσιν, τὴν πρωΐαν, τοῦ δόκτορος Τάννερ ὁ σφυγμὸς αὐτοῦ μετὰ πάσης ἠρευνᾶτο ἀκριβείας καὶ εἶτα ἐσημειοῦτο. Τῇ βοηθείᾳ δ' ἑνὸς δυναμομέτρου ἐξήλεγχον καὶ τίνα δύναμιν κατὰ τὴν δεξιὰν αὐτοῦ εἶχε χεῖρα, ἔπειτα δὲ τὸν ἐζύγιζον καὶ ἐξήταζον τὰς προόδους τῆς τοῦ μυϊκοῦ αὐτοῦ συστήματος προβαινούσης ἰσχνότητος. Τούτων δὲ πάντων ἀπογενομένων, ὁ δόκτωρ Τάννερ ἐλάμβανεν τότε ἐλαφρὸν γεῦμα.... ἐξ ἀέρος καθαροῦ ἐκ τοῦ παραθύρου ἀνοιγομένου, ὃν μετὰ πλείστης ἀνέπνεεν εὐχαριστήσεως· μετ' οὐ πολὺ δ' ὕστερον τῷ ἀνεγίνωσκον τὰς ἐφημερίδας, καὶ ὑπηγόρευεν ὁ ἴδιος μετὰ ταῦτα τὴν ἀλληλογραφίαν του. Μεθ' ὅλα δὲ ταῦτα περιεκαλύπτετο τὴν κεφαλὴν διά τινος βεβρεγμένου χειρομάκτρου καὶ περιτυλισσόμενος διὰ τῶν τῆς κλίνης αὐτοῦ ἐπικαλυμμάτων ἐξήρχετο εἰς περίπατον ἐφ' ἁμάξης κατὰ τὸ Central-Park. Ἐπιστρέφων δὲ προὐγευμάτιζε.... μὲ ὕδωρ καθαρὸν καὶ ἐδέχετο τοὺς ἐπισκεπτομένους αὐτόν· συνδιελέγετο δὲ μετ' αὐτῶν, τοῖς ἔδιδε παντοίας συμβουλὰς καὶ ἰδιαιτέρως παρήγγελλεν εἰς τὰς κυρίας νὰ μὴ τρώγωσιν ἢ δὶς μόνον τῆς ἡμέρας.

Ἐνίοτε διελέγετο μετὰ κληρικῶν, ἐξήταζε καὶ ἀνεύρισκε τὰς ἀληθεῖς τοῦ Χριστιανισμοῦ ἀρχὰς καὶ ὑπεδήλου ὅτι ἔργον χριστιανικὸν ἐξετέλει, ἀποδεικνύων ὅτι ἡ νηστεία τοῦ Χριστοῦ ὑπῆρξε δυνατή. Ἐν τῷ μεταξὺ δὲ τούτῳ τὸν ἐφωτογράφουν.

Τὸ δ' ἀνυπόμονον ἐκ περιεργείας κοινὸν ἐγίνετο ἐπὶ πληρωμῇ δεκτὸν εἰς τὸ νὰ περιέρχηται συνωθούμενον καθ' ἑκάστην τὴν κλίνην τοῦ δόκτορος, τοσούτῳ δὲ μᾶλλον ἡ τῶν περιέργων ἄπειρος αὕτη συῤῥοὴ ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν ἐπηύξανεν, ὅσον ὁ ὑπομονητικὸς Τάννερ ἐπλησίαζεν εἰς τὸ τέρμα τοῦ πειράματός του. Αἱ δὲ γυναῖκες προσερχόμεναι σωρηδὸν τὴν μεγίστην εὕρισκον τέρψιν τοῦ νὰ καθορῶσι τὸν δόκτορα Τάννερ εἰς τὸ ἄκρον καθήμενον τῆς κλίνης του, ἐνδεδυμένον κατὰ τὸ ἥμισυ, ν' ἀποπλύνῃ τὸ στόμα καὶ νὰ σφογγίζηται εἶτα τὸ πρόσωπον ἢ νὰ κτενίζῃ τὰς λευκοφαίους τῆς κεφαλῆς του τρίχας· οὐδὲν δὲ τῶν τοῦ δόκτορος κινημάτων ἀπέλιπον νὰ ταῖς διαφύγῃ καὶ μετὰ πικρίας ὅλα τὰ θλιβερὰ αὐτοῦ παρηκολούθουν συναισθήματα, ἅτινα ἡ κάτισχνος ἀπεικόνιζε μορφή του.

Ἐπὶ τέλους ἡ τελευταία τοῦ ἑκουσίου τούτου μαρτυρίου στιγμὴ ἐσήμανεν, οἱ πάντες δὲ σπουδαῖα προσεδόκων συμπτώματα ὡς ἐκ τῆς αἰφνιδίας τοῦ δόκτορος μεταβάσεως ἀπὸ τῆς ἐπὶ τοσοῦτο παραταθείσης ταύτης νηστείας εἰς δίαιταν μᾶλλον θρεπτικὴν καὶ οὐσιαστικὴν ἢ τὸ καθαρὸν ὕδωρ. Τὸ πρᾶγμα ὅμως πολλῷ πλέον ἁπλῶς συνετελέσθη ἢ ὅσον οἱ ἐπιστήμονες τὸ κατ' ἀρχὰς προέβλεπον.

Ἅμα δ' ἡ μεσημβρία τῆς πρώτης μετὰ τὴν νηστείαν ἡμέρας ἐσήμανεν, ὁ δόκτωρ Τάννερ παρὰ τὴν τῶν ἰατρῶν του γνώμην ἐπείγεται νὰ καταβροχθίσῃ ῥοδάκινον, ὅπερ ἐπὶ πολλὰς εἰς τὴν χεῖρά του ἐκράτει ὥρας. Ἔπειτα δ' ἵνα πειραθῇ ἂν εἰσέτι τὰς ἑαυτοῦ διετήρει δυνάμεις, ταχέως ἐπί τινος ἀναβαίνει ἕδρας, ἥτις ἦν ἐπὶ τῆς ἐν τῷ μέσῳ τῆς αἰθούσης τραπέζης τεθειμένη, καὶ εἶτα καθεσθεὶς ἐπὶ ταύτης ἔπιεν ἐνώπιον τοῦ ἀπείρου πλήθους θεατῶν, οἵτινες θορυβωδῶς αὐτὸν ἐπευφήμουν, ἡμίσειαν γάλακτος κοτύλην, καὶ ἔφαγε τὸ ἥμισυ ὑδροπέπονος. Μετὰ δὲ τὸ ἀνδραγάθημα τοῦτο κατῆλθε πάλιν ὁ δόκτωρ ἡσύχως, ἄνευ τῆς

συνδρομῆς οὐδενός, ἀπὸ τῆς ὑψηλῆς ἕδρας του καὶ μετ' ὀλίγον ἐπί τινος ἀνῆλθεν ἁμάξης, ἥτις ἔφερεν αὐτὸν μέχρι τῆς οἰκίας τοῦ ἰατροῦ του δόκτορος Γκυννώ, ὅπου καὶ ἐπί τινας ἀπεκοιμήθη στιγμάς, κατὰ δὲ τὴν ἐκεῖ ἔγερσίν του ἐγεύσατο ἐκ νέου ὑδροπέπονος.

Κατὰ δὲ τὸ ὑπόλοιπον τῆς πρώτης ταύτης μετὰ τὴν μακρὰν νηστείαν ἡμέρας ὁ δόκτωρ Τάννερ ὑπό τινος κατελαμβάνετο νυσταγμοῦ, ἐπὶ βραχὺ διαρκοῦντος, καὶ ἐλάμβανεν φαγητὰ ἐλαφρά. Κατὰ δὲ τὰς ἀκολούθους ἡμέρας ὁ δόκτωρ Τάννερ ἐλάμβανεν ὡς τροφὴν 32 οὐγγίας γάλακτος, 2 λίτρας ἐψητοῦ τῆς ἐσχάρας βοείου κρέατος, 6 οὐγγίας ζύθου ἀγγλικοῦ, τεμάχιά τινα ἄρτου ὀπτοῦ, γεώμηλα, μῆλα, χωρὶς νὰ συνυπολογίσωμεν καὶ τὰς φέτας τοῦ ὑδροπέπονος, ἃς κατ' αὐτὰς κατηνάλωσεν.

Ἔκτοτε δ' ὁ δόκτωρ Τάννερ τὰς σωματικὰς αὐτοῦ ἐπανεκτᾶτο ἀπωλείας, τοσούτῳ δὲ μᾶλλον τὰς ἑαυτοῦ δυνάμεις ᾐσθάνετο ἐπιῤῥωννυμένας, ὅσον ἡ συνταγή, ἣν τὸ πείραμα αὐτοῦ τῷ παρέσχε, τῶν 2 ἑκατομμυρίων δολλαρίων (10 ἑκατομ. φράγ.), εἰσπραχθέντων ἐκ τῆς ἀπεριγράπτου περιεργίας τῶν ἐκπεπληγμένων καὶ κεχηνότων αὐτοῦ θεατῶν, ἦτο ἀρκούντως λαμπρὰ καὶ λίαν πρὸς σωματικὴν ἐπίῤῥωσιν συντελεστική. Ὅ,τι δὲ καὶ ἂν εἴπῃ ἡ κακολογία καὶ ὁ φθόνος, βέβαιον καὶ ἀληθὲς φαίνεται ὅτι ὑπὸ τοὺς ὅρους τῆς πλήρους καλῆς πίστεως τὸ πείραμα τοῦ δόκτορος Τάννερ συνετελέσθη.

Ἡ δ' ἀνάλυσις τῶν ἐκ τοῦ σώματος αὐτοῦ ἀποβαλλομένων γαστρικῶν ὑλῶν πρὸ τῆς λήξεως τῶν 40 ἡμερῶν ἔδειξεν ὅτι οὐδὲν στερεὸν εἶχεν ἐν τῷ ὀργανισμῷ τοῦ δόκτορος παρεισδύσει στοιχεῖον.

[Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ.]

ΝΙΚ. Α. ΑΡΣΕΝΗΣ.

ΑΙΝΙΓΜΑ

Κάθε νυχτιὰ χαιρέτα τον τὸν ναύτην μὲ τὸ φῶς σου,
'Αστέρι μου ἐπίγειο, κ' εἰπὲ στὸν ἀδελφό σου,
Νὰ μᾶς τὸν φέρῃ ἄβλαβο εἰς τῆς ἀχτῆς τὴν ἄκρη,
Καὶ κάμε 'ποῦ ἡ μανοῦλά του μὴ χύσῃ ποτε δάκρυ.
Τὸ 'ξαγοράζ' ἡ ἄμοιρη, μὲ χίλιαις λίτραις λάδι,
Καὶ στὸ προσφέρει ἄφθονα νὰ φέγγῃς κάθε βράδυ.
Εἶν' ἀδελφὸς τ' ἀστέρι
Μ' ἐκεῖνον ποῦ τὸν φέρει·
Τὸν ἔχει εἰς τοὺς πόδας του,
Κ' ἐκειὸς σὰν ἀδερφό του,
'Ως μιὰ ψυχὴ ἀχώριστη·
Τὸν ἔχει στὸ λαιμό του...

Δ. Ρ.

Σ. Δ. «Π. Σ.» 'Ανωτέρω δημοσιεύομεν Αἴνιγμα, πρὸς τέρψιν τῶν περὶ τὴν λύσιν τοιούτων ἀσχολουμένων, τῷ δὲ ά. λύτῃ ἡ Διεύθυνσις τῆς «Ποικίλης Στοᾶς» δωρεῖ χρυσοδεμένα σώματα δύο τοῦ 'Ημερολογίου καὶ εἰκόνα ἀρχαιολογικὴν ἐνδιαφέρουσαν, τοῖς δὲ ἐπομένοις τρεῖς, ἐὰν μὲν ὦσι ἐγγεγραμμένοι συνδρομηταὶ δωρεῖται ἑκάστῳ χρυσοδεμένον ἓν σῶμα, εἰ δὲ μή, δίδεται δωρεὰν αὐτῷ ἓν σῶμα ἁπλοῦν.

ΠΟΙΗΣΕΙΣ

ΜΕΡΟΣ Β΄.

ΕΥΑ

Α'

Γνωρίζω μίαν ἐποχήν, καθ' ἣν ἐμελαγχόλει,
Μικρόν τι ἂν ἐστέναζα, καὶ ἡ ψυχή της ὅλη,
Ὁ νοῦς καὶ ἡ καρδία της, ὁ ἀνθηρός της βίος,
Ὡς στέφανος ἐστόλιζε τὴν ὕπαρξίν μου θεῖος·
Ὁπόταν εἰς τὴν θέαν μου εὐδαίμων ἐμειδία,
Ἁγνὴ ὡς βρέφους ὄνειρον, καλὴ ὡς Παναγία!

Γνωρίζω μίαν ἐποχήν, ὁπόταν ἔρως ὅλη
Προσευχομένη κ' εἰς ναὸν ἀκόμη μ' ἀνεπόλει·
Ὅτε ὠχρία, ἂν μικρὸν ἐβράδυνα, ἡ κόρη,
Κ' ἐρχόμενον μὲ ὀφθαλμὸν ῥεμβώδη μ' ἐθεώρει...
Ὁπόταν εἰς τὸ στῆθός της τὸ νεαρὸν ἐκείμην,
Ὅταν δὲν ἤμην ἄνθρωπος, ἀλλὰ θεός της ἤμην!

Γνωρίζω μίαν ἐποχὴν ὅτ' ἡ ψυχή της ὅλη,
Μόνον ἐμὲ εἰς ἅπασαν τὴν γῆν ὠνειροπόλει·
Ὁπόταν ἔμπλεως χαρᾶς καὶ ἔρωτος ἁγίου,
Μ' ἐμπιστοσύνην ἔκλινεν ἐπάνω μου παιδίου,
Κ' εὐδαίμων κ' ὑπερήφανος διὰ τὸν ἔρωτά μου,
Ἀπεκοιμᾶτο ἥδιστα ὑπὸ τὰ ὄμματά μου.

. . . .

Β'

Γνωρίζω μίαν ἐποχήν.. —Χθὲς εἰς τὸ Ἄντρον ἤμην,
Καὶ ὑπὸ δένδρον γνώριμον ῥεμβώδης ἐκαθήμην...
Ὁπόταν ψίθυροι γλυκεῖς ἠκούσθησαν σιμά μου·
Ἐστράφην, κ' ὑπὸ φύλλωμα πυκνὸν τὰ ὄμματά μου,
Εἶδον ἐκείνην! ἀλλ' οὐχὶ ἐκείνην τὴν ἰδίαν...
Ἀλλὰ τὴν ἀπωλέσασαν ἐμὲ καὶ τὴν καρδίαν. .

Μεσῆλιξ τις ἐκάθητο ἐγγὺς τοῦ κορασίου,
Φέρων λαμπρὸν ἀδάμαντα ἐπὶ δακτυλιδίου·

Κ' ἐκείνη πλήρης ἔρωτος ἐκάθητο σιμά του,
Κ' ἐθώπευε τὴν χεῖρά του καὶ τὸν ἀδάμαντά του...
Κ' ἦτον ἐνώπιον αὐτῆς ὡς μάρτυς ἡ μυρσίνη,
Ἥτις ἐπὶ τοῦ στήθους μου τὴν ἔβλεπε νὰ κλίνῃ!

Αἴφνης τὸ βλέμμα στρέφουσα μὲ εἶδε... καὶ θαρρεῖτε
Ὅτι ὠχρίασε; Πῶς; πῶς κατῃσχύνθη; μήτε...
Ἀφῆκε μόνον ἀφελῶς τὴν χεῖρα ἣν ἐκράτει·
Ὡς τεῖχος ἡ ἀναίδεια τὰς Εὔας προφυλάττει!
Ὅλα τὰ τείχη πίπτουσιν· ἀλλ' ἡ ἀναισχυντία
Ἵσταται μ' ὄμματα κυνός, ἀκίνητος, ὀρθία...

Ὁπόταν τὴν καρδίαν της ἡ κόρη μεταβάλῃ,
Δὲν εἶναι πλέον ἡ αὐτή, δὲν εἶναι, εἶναι ἄλλη·
Γίνεταί τι... ἀλλὰ μὲ τί νὰ τὴν συγκρίνω; ποία
Ταπείνωσις, εὐτέλεια μ' ἐκείνην εἶν' ὁμοία;
Ὅταν ἀφίνῃ ἡ ψυχὴ χαμαὶ νεκρὸν τὸ σῶμα,
Πλέον δὲν λέγεται ψυχή, καλεῖται ὄζον πτῶμα...

Οἴμοι· ὁ σκώληξ χρυσαλὶς καθίσταται ὡραία,
Κ' ἡ κόρη σκώληξ... ἔφυγα μὲ βήματα δρομαῖα·
Νὰ βλέπω σκώληκα τὸν πρὶν δὲν ἤθελα θεόν μου...
Ἠσθάνθην δάκρυ παγερὸν ἐπὶ τὸ βλέφαρόν μου...
Ἦτον ἡ ἐπικήδειος σταγὼν τοῦ ἔρωτός μου·
Ἀπὸ ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἀπέθανεν ἐντός μου!

(1868)

ΑΧΙΛΛΕΥΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ.

Η ΕΚΠΕΣΟΥΣΑ

Α'

Μὴ μὲ κτυπᾶτε τὴν πτωχήν, καὶ μὴ λιθοβολῆτε
Τὴν ἀσκεπῆ μου κεφαλὴν μὲ ὕβρεις κ' εἰρωνείαν·
Το ῥόδον ὅπερ ἔπεσε χαμαὶ μὴ τὸ πατῆτε·
Ὄχι, δὲν ἔζη πάντοτε εἰς ἀ γ ο ρ ᾶ ς π λ α τ ε ῖ α ν...
Χθὲς ἔτι εἰς τὸ μητρικὸν κρυμμένον φύλλωμά του,
Ἤνθει ἁγνόν, τὸν κάλυκα καὶ εἰς τὴν δρόσον κλεῖον,
Ἀλλ' οἴμοι, τὸ ἐπρόδωσε τὸ μόρον κι' ἡ χροιά του,
Καὶ εἶχε τόσον εὔθραυστον καὶ ἀσθενὲς κλωνίον...
Ἐπάλαισεν ὡς δύναται ἓν ῥόδον νὰ παλαίσῃ·
Πίπτει ἡ δρῦς καὶ τὸ πτωχὸν τὸ ῥόδον νὰ μὴ πέσῃ;...

1.

2.

3.

1 ΔΗΜ. ΒΟΥΛΓΑΡΗΣ 2 ΘΡΑΣ. ΖΑΪΜΗΣ
3 ΑΛΕΞ. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ

ΙΟΥΛΙΟΣ ΦΑΒΡΟΣ

Καὶ ὅμως καὶ εἰς τῆς ὁδοῦ καταπεσὸν τὸ χῶμα,
Δὲν ἔχασε τὸ χρῶμά του, ἐρυθριᾷ ἀκόμα...
Ἆ, μὴ καταδικάζετε ποτὲ τὴν ἐκπεσοῦσαν,
Καὶ λυπηθεῖτε τὴν πτωχὴν ῥοδὴν φυλλορροοῦσαν!

Β'

Ὄχι! δὲν εἶναι ἄτιμον τὸ ῥόδον ὅταν πίπτει,
Δὲν εἶναι· εἶναι ἄτιμος ἡ χεὶρ ἥτις τὸ ῥίπτει·
Ἐκεῖνον τιμωρήσατε ὅστις τὸ δρέπει μόνον·
Τὸ θῦμα δὲν καταπατοῦν, ἀλλὰ τὸν δολοφόνον.
Ἡ πίστις μὲ ἀπώλεσεν, ἀγνότης μὲ φονεύει·
Πᾶν ὅ,τι εἶναι εὐγενές, ἀλλοίμονον, πιστεύει·
Ἐμπιστοσύνη, ἔκστασις, ἀγάπη, εὐσπλαγχνία,
Μὲ ἄλλο, ἄλλο ὄνομα σᾶς κράζ' ἡ κοινωνία...
Ἡ ἀρετὴ κατέστρεψε παρθένους πλειοτέρας·
Γίνεται μητρυιὰ ἡμῶν καὶ μήτηρ εἰς ἑταίρας!
Ἀλλόκοτον! ὅτ' ἔχομεν ἑταιρικὴν καρδίαν,
Διατηρεῖ τὸ σῶμά μας χιόνος παρθενίαν...
Πόσαι ἑταῖραι τὴν ψυχήν, παρθένον σῶμα ἔχουν·
Τὰς σώζ' ἡ γνῶσις τοῦ κακοῦ, εἰς τοῦτο ὑπερέχουν...
Ῥυπαίνουν τὴν καρδίαν των καὶ λούουσι τὸ σῶμα,
Καὶ ἡ λαγνεία μειδιᾷ εἰς τὸ ἁγνόν των στόμα...
Πταίει τὸ ἄνθος ἀσθενὲς ἂν ἦναι τῆς μυρσίνης,
Κ' ἡ νέα κόρη ἄπειρον ἂν ἔχῃ τὴν καρδίαν;
Ἂν ῥίπτῃ τ' ἄνθη τὰ λευκὰ ἁπλῆ πνοὴ ἐκείνης,
Καὶ δαίμων τὴν νεάνιδα ἂν φέρ' εἰς τὴν σκοτίαν;
Ἆ, ὄχι· ψάλλει δι' ἡμᾶς ὁ ὄφις, δὲν συρίζει·
Ἡ εὐσπλαγχνία μᾶς νικᾷ, ἀγάπη μᾶς κρημνίζει·
Ὑπάρχουν πτώσεις, αἵτινες ὑψώσεις ὁμοιάζουν.
Καὶ ὅμως μᾶς λιθοβολοῦν, ἀφοῦ μᾶς θυσιάζουν·
Λαμβάνουν ὕδωρ διαυγὲς εἰς κάλυκα καὶ πίνουν
Καὶ ὅταν, ὅταν χορεσθοῦν κ' ἡ δίψα καταπαύει,
Τὸ ἄθλιον περίσσευμα ψυχρῶς μακράν των χύνουν,
Κ' ἐπάνω λίθων ἕκαστος τὸ κύπελλόν του θραύει...
Κ' εἴμεθα ἔνοχοι ἡμεῖς καὶ ἄμεμπτοι ἐκεῖνοι·
Ὦ κόσμε, κόσμε· τίς καὶ σὲ ὡς κρίνεις θὰ σὲ κρίνῃ;

Γ'

Τί ἔπταισα; ἠγάπησα πολύ, καὶ ἡ ψυχή μου
Πεφιλημένου ἀδελφοῦ ἠλέησε τὸν πόνον·
Ἰδοὺ ἡ ἁμαρτία μου, ἰδοὺ ἡ ἐνοχή μου·
Φεῦ! δι' ἀγάπης ἔγκλημα ἓν δάκρυ δότε μόνον.
«Ἀφέονταί σοι, ἔκραξεν, αἱ ἁμαρτίαι, γύναι,
Ἐ κ ε ῖ ν ο ς, ὃν ἐμύρωσε ποτὲ ἁγνὴ ἑταίρα,

"Οτι πολὺ ἠγάπησας» πρὸ τοῦ Θεοῦ σου κλῖνε·
"Ω, τί συγγνώμη ὑψηλὴ κ' ἐπὶ νυκτὸς ἡμέρα!
Εἶν' ἱερὰ ἡ κεφαλὴ ἡ ἐγκαταλειφθεῖσα,
Καὶ εἶναι τόσον δυστυχὴς γυνὴ ἀτιμασθεῖσα!

Δ'

Ὦ Σύ, ὅστις μ' ἠφάνισες μὲ τὴν φρικτήν σου νίκην·
Θέλω νὰ σὲ καταρασθῶ πρὶν ἔτι ἀποθάνω·
"Οσην αἰσχύνην διὰ σὲ ὑπέφερα καὶ φρίκην,
Τόσην νὰ ἔχῃς σὺ χαρὰν ἐπὶ τῆς γῆς κ' ἐπάνω!
Μ' ἓν μετανοίας δάκρυον τὰ βλέφαρα νὰ κλείσῃς,
Καὶ ζῶσαν ἂν μ' ἐπρόδωκας, νεκρὰν νὰ μ' ἀγαπήσῃς....

ΑΧΙΛΛΕΥΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ.

ΜΑΚΡΑΝ ΑΝΙΑ!

Ἰδοὺ πάλιν τὴν γραφίδα εἰς τὴν χεῖρά μου λαμβάνω
'Αλλ' ὡς ἄλλοτε εἰς δάκρυ, εἰς χολὴν δὲν τὴν ἐμβάπτω.
Τὸ ἐπίλοιπον τοῦ βίου φαιδρὰ θέλω νὰ περάνω
Καὶ τὸ μαῦρον παρελθόν μου εἰς τὸ στῆθός μου τὸ θάπτω
Πολὺν χρόνον ἡ καλή μου, ἦτο θῦμά σου καρδία
Μακρὰν ἀνία!

Τί ἐκέρδισα θρηνοῦσα τὸ γνωρίζω ἐγὼ μόνη.
Κάθε δάκρυ μίαν ὥραν μοῦ ἀφῄρει τῆς ζωῆς μου.
'Απωλέσθησαν ματαίως οἱ καλλίτεροί μου χρόνοι
Κ' ἔτι νεαρὰ τὸ γῆρας βλέπω ἔντρομος ἐγγύς μου.
Ἡ καλή μου, δὲν θὰ μείνῃ πλέον θῦμά σου καρδία
Μακρὰν ἀνία!

Τὴν κατέσχισας εἰς ῥάκη τὴν χρυσῆν νεότητά μου.
Πλὴν τὰ ῥάκη αὐτὰ ὅλα ἓν πρὸς ἓν θέλω συνάξει,
Καὶ τοὺς πόθους λησμονοῦσα καὶ τὰ πρῶτα ὄνειρά μου
Σ' τὰς πληγάς μου ἡ ἰδία θέλω βάλσαμον σταλάξει.
Ἡ καλή μου, δὲν θά ἦναι πλέον θῦμά σου καρδία
Μακρὰν ἀνία!

Θὰ ἀγωνισθῶ, τὸ βλέπω, ἀπ' ἐμοῦ θὰ σὲ μακρύνω·
Θὰ μὲ καταβάλῃς ἴσως, ἀλλὰ τέλος θὰ νικήσω.
Τὸν αὐχένα ἐπὶ πλέον εἰς τὸ βάρος σου δὲν κλίνω.
Ἂν ζητῇς νὰ μὲ νεκρώσῃς ἐγὼ θέλω πλὴν νὰ ζήσω.

Θύμά σου δὲν εἶναι πλέον ἡ καλή μου ἡ καρδία
Μακράν ἀνία!

Πρὶν ἂν ὅλην μὲ κατεῖχες, νῦν εἰμ' ἄσπονδος ἐχθρά σου.
Μάτην ἔτι μὲ πιέζεις, μάτην ἰσχυρῶς μὲ θλίβεις,
Σὲ μισῶ, μοὶ φέρει τρόμον καὶ αὐτὸ τὸ ὄνομά σου
Δολοφόνε τῶν ἀνθρώπων, τῆς γλυκείας μου τῆς Ἥβης
Σοῦ διέφυγ' ἐπὶ τέλους ἡ καλή μου ἡ καρδία
Ἔρρε ἀνία!

ΦΩΤΕΙΝΗ Α. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ.

Ἀθῆναι. Ἰανουάριος 1880.

ΔΕΥΤΕΡΑ ΠΡΟΣ ΦΑΛΜΕΡΑΓΕΡΟΝ (1)

Καὶ ἄλλην εἶδα.— Τί;— Ἑλληνίδα·
εἶδα καὶ ἄλλην θεοειδῆ.
Ἄ, Φαλμεράγερ! εἴμεθα Σλάβοι,
εἶπον τὰ χείλη σου τὰ ψευδῆ.

Ἀλλ' ἂν, κωφεύων, τῶν Ὀλυμπίων
δὲν ἀνεγνώρισες τὴν φωνὴν,
ἔρχου καὶ ἴδε τῆς χρυσοθρόνου
Ἥρας τὸν τύπον, τὴν καλλονήν.

Ἔρχου καὶ ἴδε. ἂν δὲν τυφλώττῃς
καὶ μεῖνε ἄλαλος, ἐνεός.
Δὲν εἶναι ἄγαλμα, ὄχι· εἶναι
ἐνσαρκωμένης ζωῆς ἠώς.

Ζῶσα καὶ ἄφθαρτος μαρτυρία
διαλαθοῦσα πάντα καιρόν·
διαφυγοῦσα ἐν μέσῳ δούλων
πένθους καὶ θλίψεως ἡμερῶν.

(1) Πρὸς τὸν Φαλμεράγερον, ἐξαγαγόντα ἐκ τοῦ τύπου τῆς μορφῆς τῶν Ἑλληνίδων ὅσας εἶδε, τὸν ἰσχυρισμὸν, ὅτι καὶ αὐτὸς οὗτος ὁ τύπος προσμαρτυρεῖ τὴν σλαβικὴν τῶν νῦν Ἑλλήνων καταγωγὴν, ὁ ἀοίδιμος Καρασούσσας εἶχεν ἀποτείνει μίαν τῶν ἀρίστων ᾠδῶν αὐτοῦ, τὴν ἀρχομένην ὡς οὕτως·
«Αἱ Ἑλληνίδες, Ἑλληνίδες....
«Ἄ! τὴν ἀγάπην μου δὲν τὴν εἶδες!» κτλ.
Καὶ ὁ ποιητὴς λοιπὸν τῆς ἑπομένης ᾠδῆς, συνθέσας ὀλίγας ἡμέρας πρὸ ταύτης ἑτέραν πρὸς καλλίμορφόν τινα Ἑλληνίδα τῆς Ἀλεξανδρείας, διὰ τοῦτο ἐπέγραψε τὴν παροῦσαν δευτέραν πρὸς Φαλμεράγερον.

Δὲν ἐξωρύχθη ἀπὸ τοῦ κόλπου
 τῆς γῆς λιθίνη καὶ σμιλευτὴ,
μουσείων κόσμος ψυχρὸς, μελέτη
 τοῦ παρελθόντος καὶ τελευτή.

Νοεῖ τὸ βλέμμα, πάλλει τὸ στῆθος·
 θερμὸν τὸ αἷμα ὑποθροεῖ,
τὰ μὲν φοινίσσον, τὰ δ' ὑποφῶσκον·
 φῶς, νοῦς, καρδία, ψυχὴ, πνοή.

Κατεμαγεύθης, ἑλληνομάχε·
 σὲ βλέπω ἔμπλεων θαυμασμοῦ,
ὡς πρὸ τῆς πρώτης· λοιπὸν τὰς βίβλους
 καῦσον θυσίαν ἐξιλασμοῦ.

Μηδὲ μ' ἐρώτα ποίαν τῶν δύο
 νῦν ἀποφαίνομαι προτιμῶν.
Ποίαν τῶν δύο ; Ἐρώτα μᾶλλον
 ποῖον τῶν δύο μου ὀφθαλμῶν.

Ι. ΙΣΙΔΩΡΙΔΗΣ ΣΚΥΛΙΣΣΗΣ.

ΓΝΩΡΙΖΕΙΣ;

Γνωρίζεις γιατί σ' οὔδωκε
Ὁ Πλάστης τέτοια κάλλη,
Τὴν ὠμορφιὰ τριαντάφυλλου
τοῦ γιασεμιοῦ τὴ χάρι.

Γιατί στὰ μάτια σ' οὔχυσε
Ἀστροφεγγιὰ τ' Ἀπρίλι,
Καὶ τῆς αὐγῆς χαμόγελο
Στὰ δροσερά σου χείλη.

Γνωρίζεις ; Ἄχ, ἂν γνώριζες
Πῶς σ' ἔπλασε ἀχτίδα
Μὲς τὸ σκοτάδι τῆς ζωῆς,
Τῆς δυστυχιᾶς ἐλπίδα,

Τὰ 'μάτια σου δὲ θάριχνες
Πάντα σκυφτὰ κυρά μου,
Ποῦ σ' ἔχω δῶ γιὰ φυλακτὸ
Κλεισμένη στὴ καρδιά μου.

Ν. Δ. ΧΑΤΖΙΣΚΟΣ.

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ

ἐξ ἀνεκδότου σατυρικοῦ ἔπους

«Ο ΕΞΟΡΙΣΤΟΣ ΔΙΑΒΟΛΟΣ»

ΡΑΨΩΔΙΑ ΠΡΩΤΗ

('Επίκλησις. Τὸ συμβούλιον τῶν 13. Εἰσαγωγὴ εἰς δίκην καὶ καταδίκη τοῦ Σατανᾶ Βαβὲλ.)

Μοῦσα ποῦ εἶσαι;! Ἄκουσον τῆς ἀσθενοῦς φωνῆς μου·
παραίτησον τὴν ποίησιν τὸ ᾆσμα τὰς ὀρχήσεις
ἐπὶ μικρὸν, καὶ δὸς ἐμοὶ τὴν ἀρωγήν Σου ἤδη·
ἂς ἴδω τὸ μειδίαμα τῶν θείων σου χειλέων
εὐσπλαγχνοκαλοκἄγαθος Κυρία Καλλιόπη!
Βοήθησον τὸν Σατανᾶ Βαβὲλ νὰ ἐξυμνήσω,
καὶ ὅσα ὑπέστη ἐν τῇ γῇ ἐξορισθεὶς νὰ γράψω.
. . . Δὲν εἶμαι ἀδιάκριτος πολὺ καλὰ γνωρίζω
ὅτ' εἶναι ὀχληρότατον νέαν ὡς σὲ σφριγῶσαν,
χαρίεσσαν καὶ τὸ λοιπὰ, ἐνῷ διασκεδάζεις
νὰ σὲ καλέσω παρ' ἐμοὶ ὅπως διέλθῃς ὥρας
μονήρεις· ὅμως σύγγνωθι! μὴ ὀργισθῇς Κυρία!
— ὤ! τὴν ὀργὴν τῆς γυναικὸς παραπολὺ φοβοῦμαι —
. . . Ἀνάξιος θεράπων σου, ὦ Μοῦσά μου, δὲν εἶμαι,
διότι ἂν δὲν δύναμαι καλῶς νὰ σὲ ὑμνήσω
δὲν σὲ ὑβρίζω κἂν ποτὲ, ὡς οἱ ῥωμαντικοί μας·
δὲν ἀφαιρῶ τὰ ῥόδα σου νεκράνθεμα νὰ θέσω,
οὔτε σ' ἐνδύω σάβανα τὸν πέπλον ἀφαιρέσας . . .
ἐγὼ φαιδρὰν σὲ θεωρῶ, λοιπὸν φαιδρὰν σὲ ψάλλω,
κ' εἶν' ἡ φωνή μου ἀσθενὴς, πλὴν ἄδολος, γνησία . . .
Καὶ σεῖς ὦ ἀποτρόπαιοι υἱοὶ τοῦ μαύρου Ἅδου . . .
πνεύματα καταχθόνια τὴν κόλασιν οἰκοῦντα,
σεῖς . . . φίλοι τῶν καταστροφῶν, τῆς φρίκης τῆς ὀδύνης,
τοῦ τρόμου καὶ τοῦ ὀδυρμοῦ, τοῦ σκότους καὶ τοῦ χάους . . .
Δαίμονες τρισκατάρατοι, πυρίπνοι, κερασφόροι . . .
ὦ σεῖς οἱ δένδρον μέγιστον τὴν γῆν ὑποβαστάζον
ἀπαύστως πριονίζοντες πρὸς ἐξολόθρευσίν μας,
οἱ πάντα τὰ ἀνθρώπινα ἐχθαίροντες τοσοῦτον . . .
μὴ ἀντιπολιτεύεσθε τὸ ἰδικόν μου ἔργον,
διότ' εἶν' ἔργον σας σχεδὸν, συμβάντα ἰδικά σας. . .
Μὴ γίνεσθ' αἴτιοι κακοῦ τοῖς ἀναγνώσταις, ἵνα
εὔθυμοι ὦσι καὶ φαιδροὶ ὁπόταν τ' ἀναγνώσουν,
μήπως τυχὸν, ὡς ἄνθρωποι, ἄλλοθεν ὀργισθέντες
πάντες στραφοῦν πλησίστιοι κατὰ τῆς κεφαλῆς μου. . .

Λοιπὸν ἐννέα Μοῦσαι μου, Διαβόλοι . . . ὅσοι εἶσθε . . .
βοήθεια . . . βοήθεια . . . διότι θὰ ἀρχίσω . . .

Ἄγριον σκότος πανταχοῦ τῆς φύσεως ἁπλοῦται. . . .
μόλις ἓν ἄστρον ἀμυδρὰς ἀκτῖνας διαχέει,
ὡς ἄλλη νεκρικὴ λαμπὰς, στὴν νεκρωθεῖσαν πλάσιν . . .
Οὐδενὸς ζώου λογικοῦ βήματα ἀντηχοῦσι.
καὶ μόνον ποιητήν τινα ῥωμαντικὸν θὰ ἴδῃς
ἀτημελομακρόκομον καὶ μαυροσαλοφόρον
στὰ μαῦρα σκότη τῆς νυκτὸς νὰ περιδιαβάζῃ,
θέλοντα νὰ συγκινηθῇ, πάλιν μετανοοῦντα,
διότι δὲν παρίσταται οὐδεὶς νὰ τὸν θαυμάσῃ . . .
. . . . Θὰ ἦτο μεσονύκτιον . . . πλὴν συγχωρήσατέ με
ἐν πρώτοις τοὺς ῥωμαντικοὺς νὰ μιμηθῶ ὀλίγον·
μὲ ἠχηρὰς, μακροσκελεῖς, κενὰς, πομπώδεις λέξεις,
μὲ ἀστραπὰς, μὲ κεραυνοὺς καὶ μὲ βροντὰς ἀπαύστους
θὰ προσπαθήσω κατ' ἀρχὰς νὰ σᾶς φοβίσω 'λίγον,
ἴσως, ὦ φίλοι συγχισθῇ ὁ νοῦς σας ἐκ τοῦ φόβου,
κ' ἐκ τῶν πολλῶν μου ἀστραπῶν τὰ 'μάτια σας θαμβώσουν
καὶ κατορθώσω καὶ ἐγὼ νὰ σᾶς φανῶ σπουδαῖος . . .
. . . . Θὰ ἦτο μεσονύκτιον περίπου, ὅπως εἶπον,
ἦτο χειμὼν ἐκ τῶν πολὺ σπανίων εἰς Ἀθήνας.
=Βοῤῥᾶς ἐφύσα, κεραυνοὶ ἐπλήγωνον τὴν φύσιν
βροχὴ ῥαγδαία, ἄπαυστος, κατέκλυζε τὴν κτίσιν,
ἡ χάλαζα ὁρμητικὴ ἔκρουε τὰς ὑέλους
καὶ ἦχει ἦχον ἠχηρὸν ἐναρμονείου μέλους . . .
τὰ σύννεφα παμμέλανα ἀλληλοβλασφημοῦντο
κ' ἐκ τῆς ὀργῆς τὰ στέρνα των ὠγκοῦντο, ἐδονοῦντο,
αἱ ἀστραπαὶ ἀνέφλεγον τοῦ οὐρανοῦ τὸ δῶμα!
τίνος ὑπνώττει ὀφθαλμός;! τίνος καθεύδει σῶμα;!
ἀπώλεια! καταστροφή!! οἴμοι!!! φεῦ, φεῦ!!!! ἐκρότει
ὁ κεραυνὸς βαριεπὴς, προήγγελλον οἱ κρότοι
ὑγρῶν μεγάλην ἐκροήν· ἔβρεμον ἄνω ψόφοι,
οὐρανονεφελόδρομοι, πελαγολιμνοτρόφοι,
αἰθερονεφοβάμονες, ἠλεκτροπυροφόροι . . .
χιονοχαλαζοβροχοβροντοκεραυνοφόροι . . .=
. . . . Πλὴν ἀρκετὰ σᾶς 'φόβισα· προβῶμεν εἰς τὸ ἔργον
κ' ἐκθέσωμεν τοῦ Σατανᾶ Βαβὲλ πάσας τὰς πράξεις,
καθ' ἣν σειρὰν ὁ ἴδιος αὐτὰς ἐδιηγήθη . . .
Ἂν δ' ἐκ τῆς ἀφηγήσεως τῆς ἱστορίας ταύτης
τύχῃ καὶ ὀργισθῇ κανεὶς ἐκ τῶν ἀναγνωστῶν μου,
νὰ μὴ τὰ βάλῃ μὲ ἐμέ· ὁ Διάβολος τὰ εἶπε . . .
αὐτὸς εἶναι ὑπεύθυνος, ἐγὼ ποσῶς δὲν πταίω . . .
ἐπεξηγήσεις δ' ἂν ζητῇ καὶ ἱκανοποιήσεις
ἂς μάθῃ τὴν διεύθυνσιν κι' ἂς 'πάγῃ νὰ τὸν εὕρῃ . . .

. . . .

Ὀκτώβριος τοῦ 1873.

Δ. ΓΡ. Κ.

ΤΟ ΠΑΝ ΜΕΤΑΒΟΛΗ

Ἐρημία ἦν ἐδῶ πρὸ χρόνων.
Γῆ ἀπάτητος καὶ σιγηλή.
Ἄκανθα αὐτὴν ἐκόσμουν μόνον,
Καὶ θαμνίσκοι θύμου χαμηλοί.

Ὁ ποιμὴν ἐδῶ διῆγε χαίρων,
Φύλαξ τοῦ προβάτου, τῆς αἰγός,
Κ' ἐν χερσὶ θανάτου ὅπλον φέρων
Περιεπλανᾶτ' ὁ κυνηγός.

Ἄνθη τώρ' αὐτὴν κοσμοῦν μυρία
Ἀνὰ μέσον δένδρων σκιερῶν.
Ἄδει ἐν αὐτῇ πτηνῶν χορεία
Εὐφροσύνης ᾆσμα λιγυρόν.

Ὅπου πρώην ἔκλαιεν ἡ φύσις,
Ὅπου χώρα ἔκειτο ξηρά,
Κῆπος τώρα τέρπει τὰς αἰσθήσεις
Ὄασις προήχθη ἀνθηρά.

Κῆπε, ἄχ! θὰ ζήσῃς αἰωνίως;
Ἄδηλος τῆς μοίρας ἡ βουλή.
Ἐπὶ γῆς ἐφήμερος ὁ βίος,
Καὶ τὸ πᾶν, τὸ πᾶν μεταβολή.

Αλ. Κατακουζηνος.

ΑΣΜΑΤΙΟΝ

— Μ' ἀγαπᾷς;
— Κ' ἐρωτᾷς,
Ἄν, πουλί μου, σ' ἀγαπῶ;
Τί νομίζεις;
Τὸ γνωρίζεις·
Θέλεις πάλι νὰ 'στὸ πῶ;

Ἀχ, σκληρή!
Σὰν κερί,
Ὅπου λυόνει στὴ φωτιά,
Κ' ἐγὼ λυόνω,
Τελειόνω
Γιὰ μιὰ μόνη σου ματιά.

Μὰ ἐδῶ
Ποῦ νὰ ἰδῶ
Ἕνα βλέμμα σου γλυκύ,
Ν' ἀναζήσω
Νὰ μὴ σβύσω
Μὲς τὴ μαύρη φυλακή;

Οἱ παλμοὶ
οἱ καϋμοὶ
Τῆς καρδιᾶς μου τῆς πτωχῆς
Μὲ πεθαίνουν·
Μ' ἀνασταίνουν
Ἐνθυμήσεις εὐτυχεῖς.

Ὤ, πονῶ!
Τριγυρνῶ
Μοναχὸς στὴ ἐρημιὰ
Κάθε βράδυ
Στὸ σκοτάδι,
Σὰν πουλὶ χωρὶς φωλιά.

Δὲν μὲ κλαῖς,
Μὰ μὲ λὲς
—Πῶς τὸ λέγεις!—«Μ' ἀγαπᾷς;»—
Πληγωμένα
Ἀπὸ σένα
Ἔχω στήθη. Τὰ κτυπᾷς;

Μή, ὤ μή!
Στεναγμοὶ
Μοῦ μαραίνουν τὴ ζωή,
Καὶ παθαίνω
Καὶ πεθαίνω
Μέρα νύκτα καὶ πρωΐ.

Μ' εἶσαι σὺ
Ἡ χρυσῆ
Καὶ ἡ μόνη μου ἐλπίς,
Τὸ κρυφό μου
Ὄνειρό μου·
Σὲ λατρεύω!—Τί θὰ πῇς;

Ἄργος. Μάρτιος 1876.

Δ. Κ. Βαρδουνιωτης.

ΕΡΩΤΙΚΑ

ΕΚΕΙΝΗ

Μὲ ἐρωτᾷ: «Τίς εἶν' Ἐκείνη;»
ἐν μέσῳ τοῦ βομβοῦντος πλήθους
— κ' ἡ κεφαλή της κάτω κλίνει
μετὰ σεμνοῦ παρθένου ἤθους.—

Τίς εἶν' ἐκείνη, ἣν ὑμνεῖ
ἡ ποίησίς μου καθ' ἡμέραν,
δι' ἣν ἡ γῆ μ' εἶνε στενὴ
κ' ἥτις τῶν ἄστρων μ' ἄγει πέραν;

Καὶ μ' ἐρωτᾷ, ἐνῷ κυκλοῦσι
τὴν καλλονήν της τόσοι, τόσοι!
ἐνῷ πολλοὶ πολλὰ λαλοῦσι,
ἓν βλέμμα μόνον νὰ τοῖς δώσῃ.

Τίς εἶν' Ἐκείνη; Εἶν' αὐτή,
ἧς τὸ ὄνομα οὐδὲ θὰ εἴπω,
ἐνόσῳ κόσμον συγκρατεῖ,
κ' ἐγγύς της ὧν ἐγὼ πλὴν λείπω.

ΣΥΝΕΧΕΙΑ

Ἀφοῦ τὴν ἔπλασα ἐγὼ
καθὼς τὴν ἐφαντάσθην,
μωρὸς πρὸς τί τὴν κυνηγῶ
εἰς πλήθη κ' ἐκουράσθην;

Ὦ, ἂν ἐγνώριζεν αὐτὴ
πῶς ἐν βοῇ τὴν βλέπω,
δὲν θὰ ἠπόρει διατί
μακράν της βῆμα τρέπω.

Εἶν' ἄλλη, ἄλλη μετ' ἐμοῦ·
κι' ὅταν αὐτὴν φθονήσῃ,
τότε κ' ἐμὲ μετὰ παλμοῦ
ἐγγύς της θ' ἀτενίσῃ.

ΜΕΤΑΜΕΛΕΙΑ

Ἀ! πόσον εἶνε ἀγαθή!
Ὡς ἄγγελος θὰ εἶχε ζήσει,
εἰς τὸν Θεὸν πρὶν εὐχηθῇ
τὴν γῆν νὰ ἴδῃ ν' ἀγαπήσῃ.

ΠΟΝΟΣ

Δὲν με πιστεύει, δὲν πιστεύει
τοὺς στίχους μου εἰλικρινεῖς.
Τὸ εἶπε, κι' ὅμως μοῦ μαντεύει
τὰς σκέψεις ὅλας ὡς κανείς.

Ἐάν που σύνοφρυν μὲ ἴδῃ,
«Τί ἔχεις κ' εἶσαι λυπημένος;
Ἰδού...» κ' ἓν ἄνθος της μοὶ δίδει,
κ' ἰδοὺ χαρὰ καὶ νέον σθένος.

Ἐὰν μ' ἀκούσῃ μ' εἰρωνείαν
ψευδὲς νὰ λέγω αἴσθημά τι,
παράπονον καὶ τιμωρίαν
εὐθὺς μ' ἓν βλέμμα μ' ἐπιτάττει.

Μαντεύει, ὅτι νὰ πιστεύω
μ' ἐδίδαξεν ἐπὶ τοῦ κόσμου,
ἀλλ' ὅτι ἔτι καὶ θηρεύω
νὰ ἦν' αὐτὴ διδάσκαλός μου.

Μὴ διὰ τοῦτο, μὴ διότι
νῦν ἀνυψοῦται ἡ ψυχή μου,
ἐνῷ ἐκείνης σπεύδει πρώτη,
δὲν μὲ πιστεύει ἡ καλή μου;

Ἐκπλήσσεται ὅτι ψελλίζω
τὰ ὑψηλὰ νοήματά της,
ἐνῷ ἀκόμη συλλαβίζω
μικρὸς ὑπὸ τὰ νεύματά της;

Ὦ ἂς πιστεύῃ! Δὲν γνωρίζει
ὁποία εἶν' ἡ δύναμίς της!
Ὦ ἂς πιστεύσῃ τί χαρίζει...
Εἶμαι ὁ πρῶτος μαθητής της!

Η ΚΥΡΑ-ΦΡΟΣΥΝΗ

Εἰς τὸν Ὀρφέα προσκαλεῖ
τὸν κόσμον ἡ Κυρὰ-Φροσύνη.
Καὶ θὰ συνέλθωσι πολλοί...
Θὰ ἔλθῃ ἆρά γε κ' Ἐκείνη;

Βαρὺς ὡς μόλυβδος, μὲ βῆμα
βραδὺ ἀνέρχομαι καὶ πάλιν,
ὅπου μὲ φέρει κόσμου κῦμα,
εἰς τύρβην καὶ χαρὰν μεγάλην.

Ὢ εἰρωνεία, ὢ βοή!
Πῶς μὲ πονεῖ θαῤῥῶ τὸ στῆθος!

Ἂν εἶν' αὐτὸ λοιπὸν ζωή,
ὁ θάνατος δὲν εἶνε μῦθος.

Ὁποία νέκρωσις, ὁποία
γλῶσσαν καὶ βῆμά μου δεσμεύει!
Τόσαι ψυχαί, καὶ μία, μία
τὸ ἄλγος μου κἂν δὲν μαντεύει!

Ἀλλὰ ἰδού την ἦλθ' ἐκεῖ!
Ἆ! ἡ ζωὴ τί μάγος εἶνε!
Ἂς ἀντηχήσ' ἡ μουσική,
πολλαὶ ὁμοῦ Κυρὰ-Φροσύναι.

ΟΝΕΙΡΟΝ

Ὤ, νὰ μ' ὡμίλει διαρκῶς
ὑπὸ σκιὰν χλωρᾶς ἐλάτης,
νὰ ἔμενα ἐκστατικὸς
ἐκεῖ παρὰ τὰ γόνατά της!

Καὶ νὰ μ' ἐλάλει, νὰ μ' ἐλάλει,
ἐγὼ ν' ἀκούω, τοῦτο μόνον,
ἐνόσῳ θὰ μὲ περιβάλλῃ
διὰ τῶν δύο βραχιόνων!

Πόσα θὰ μ' ἔλεγε καὶ πόσα,
ὅσα δὲν μ' ἔλεγεν ἀκόμα
ἡ μαγική της θεία γλῶσσα
τὸ λάμπον της θὰ ἔλεγ' ὄμμα!

Ὤ, νὰ μ' ὡμίλει διαρκῶς,
νὰ ἤκουον ἐν εὐφροσύνῃ,
σιγὰ σιγὰ δ' ἐρωτικῶς
εἰς τὴν ἀγκάλην μου νὰ κλίνῃ!

ΦΘΙΝΟΠΩΡΟΝ

Φθινόπωρον! βροντᾷ καὶ βρέχει,
καὶ ἀφοῦ βρέξῃ, νέφη πάλιν.
Τί πόνον ἡ ψυχή μου ἔχει,
ὁ νοῦς μου ποίαν ἔχει ζάλην!

Μετὰ ἓν ἔτος πάλιν θέρος,
τὰς νύκτας πάλιν ἡ μαγεία,
ἀλλὰ θὰ μ' ἔλθῃ ἄλλος ἔρως,
ἄλλη ζωὴ ἐν τῇ καρδίᾳ;

. . . .

ΙΩ. Κ. ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥΣ.

ΕΙΣ ΤΟ ΛΕΥΚΩΜΑ

ΤΗΣ ΚΟΡΗΣ Ε. Β.

Ἤθελα τὸ τραγοῦδί μου νὰ σώμοιαζε στὴ νειότη!
Νἄχε τὴ χάρι τοῦ ἄνθου ποῦ ἀγέρι μυρωμένο
Ξυπνάει τὸ χάραμμα, κρυφὰ ἀπ' τὸ βουνὸ ἡ πρώτη
Τοῦ ἥλιου ἀχτῖδα μὴ φανῇ καὶ τὥβρῃ κοιμισμένο.

Νὰ ἦτον λάλημα πουλιοῦ στὴν ἀνθισμένη φτέρη
Ποῦ ἐρωτεμένο ἀρχινᾷ τραγοῦδι νὰ τονίσῃ
Καὶ πρὶν θαμπώσῃ ὁ αὐγερινὸς τὸ ζηλεμένο ἀστέρι
Τρέχει τὸ ταῖρι του νὰ βρῇ στὴν κρυσταλλένια βρύσι...

Ἀηδονόστομη λαλιὰ σὲ φουντωτὸ κλωνάρι,
Καιρὸ ποῦ ὁ Ἀπρίλης ἀρχινᾷ τὰ ἄνθη του νὰ στρώνῃ
Μὲ τὴ λαλιά σου νάμοιαζε, νὰ σώμοιαζε στὴ χάρι...
Σὺ τὸ τραγοῦδι ν' ἀρχινᾷς κι' αὐτὴ νὰ δευτερώνῃ.

Ἢ νὰ ἦταν κἂν ἀπάρθενη τῆς χαραυγῆς δροσοῦλα
Ποῦ πιάνετε τρεμουλιαστὰ στῆς ροδαριᾶς τὰ στήθη,
Ὡσὰν δειλὴ δέκα χρονῶν ὁλόχαρη παιδοῦλα
Ποῦ ἀκόμη δὲν ἐγνώρισε τὸν κόσμο ποῦ ἐγεννήθη.

Ἀ! νὰ γυρίζαν οἱ καιροὶ καὶ τῆς καρδιᾶς τὰ νειάτα!
Πόσα κ' ἐγὼ δὲ θἄγραφα χαρούμενα τραγούδια
Ποιὸς ξέρει μὲ τί ὀνείρατα χρυσᾶ πάλι γιομάτα
Τὸ μονοπάτι ἂν εὕρισκα στρωμένο ἀπὸ λουλούδια.

Τί ἂν γυρίζῃ ἡ ἄνοιξι στὸν κόσμο κάθε χρόνο
Τί ἂν ἀνθοῦν ἡ μυγδαλιαῖς καὶ πρασινίζ' ἡ φτέρη
Μὲ τῆς καρδιᾶς ποῦ ἀδέλφωσε μιὰ μέρα μὲ τὸν πόνο
Πολλαῖς φοραῖς ἀγύριστο περνάει τὸ καλοκαῖρι.

22 Ὀκτωβρίου 1880.

Κ. Γ. ΞΕΝΟΣ.

ΚΑΘΕ ΠΡΩΙ

Κάθε πρωῒ ἡ μουσικὴ τὸν δρόμο μας διαβαίνει.
Νὰ τὴν ἀκούσῃ μιὰ στιγμὴ 'στὸ παραθύρι βγαίνει,
Καὶ τὴν κυττάζω. Ὁ σκοπὸς ἔτυχε νὰ στενάζῃ
Ἐχτές. Γιὰ 'μένα τὸ πικρὸ παράπονό του βγάζει,

Μοῦ φάνη, καὶ τὰ θλιβερὰ τραγούδια μου τῆς ψάλλει.
Νά, σὲ λιγάκ' ἡ μουσικὴ θὲ νὰ περάσῃ πάλι...
Περνᾷ... νὰ μὴν τὸ ἔσωνε. Τρελλὸ σκοπὸ βαροῦσε,
Σὰν ν' ἀποκρίνονταν αὐτὴ καί μὲ περιγελοῦσε.

Ν. Καμπας.

ΒΟΥΝΟ ΚΑΙ ΣΥΝΝΕΦΑ

Βουνὸ ποῦ τὸ κεφάλι του σὲ νέφη γέρνει μαῦρα
κ' ἀντὶ χορτάρι πράσινο τὸ χιόνι τὸ συνάζει,
παραπονιέται κ' ἄγρια τὰ φρύδια του σκεπάζει,
καὶ ἀπὸ στήθεια πέτρινα ξερνᾷ καπνὸ καὶ λάβρα.
«Καταραμένα σύννεφα! γιατί τὴν κεφαλή μου
σκεπάζεται καὶ πνίγετε χειμῶνα-καλοκαῖρι;
μόλις μ' ἀφίνετε στιγμὴ νὰ ἀνασάνω μιά,
νὰ καμαρώσω τὸ 'ψηλὸ, θεόρατο κορμί μου,
νὰ ἰδῶ γαλάζιο οὐρανὸ καὶ ἀσημένιο ἀστέρι,
καὶ πάλι μὲ σκεπάζετε σὲ μαύρη καταχνιά!»
Λένε τὰ σύννεφα· «Βουνό, βουνὸ καμαρωμένο!
γιατί μέσα στὸν κόρφο μας νὰ κτίσῃς τὴ φωλιά σου;
γιὰ διὲς ἐκεῖ τῆς χαμηλαῖς ῥαχούλαις πῶς γελοῦν,
καὶ πλέουν μὲσ στὰ λούλουδα καὶ σ' ἥλιο χρυσομένο!
χαμήλωσε καὶ σύ, βουνό, νὰ φύγ' ἡ κατσηφιά σου,
κ' ἡ ἄνοιξι κ' ἡ μυρωδιαῖς νὰ σὲ γλυκοφιλοῦν.»

Ἐν Λαμίᾳ 26 Ἀπριλίου 1875.

Αριστομενης Ι. Προβελεγιος.

ΠΟΙΗΤΙΚΟΣ ΠΟΘΟΣ

Ἀπ' τὸν κόσμον ὅλον τοῦτον ἐποθοῦσα νά 'μαι ξένη,
Σὲ βουνὸ νὰ ἦν' ἐπάνω ἡ καλύβη μου κτισμένη·
Δένδρα νάχ' ὁλόγυρά μου, ἀνθισμέναις πεδιάδαις,
Ἄνθη, βρύσαις, πρασινάδαις.

Τῆς μαγευτικῆς ἐρήμου πῶς θὰ χαίρουμαι τὰ κάλλη!
Σὰν θ' ἀκούω τὴ φλογέρα τοῦ ποιμένος ποῦ θὰ ψάλλῃ!
Συντροφιά μου θὲ νὰ ἔχω τὴν ὁλόχρυση σελήνη
Μεσ' στῆς νύχτας τὴ γαλήνη.

Στῆς μουρσίνης τὰ κλαράκια θ' ἀναπαύουμαι γερμένη
Καὶ θὰ βλέπω τὸ νεράκι ποῦ κυλῶντας θὰ διαβαίνῃ·
Τὸ ἀηδόνι θὲ ν' ἀκούω τὸ κελάδισμα ν' ἀργίζῃ
Τί γλυκὰ θὰ μὲ κοιμίζῃ!

Ὅλο μῦρα θ' ἀναπνέω ἀπ' τὸν καθαρὸν ἀέρα·
Τὰ πουλιὰ θὰ μὲ ξυπνοῦν' ἅμα θὰ χαράζ' ἡμέρα·
Τί ζωή! δὲν τὴν ἀλλάζω μὲ τοῦ κόσμου τὰ καλά,
Μὲ τὰ πλούτη τὰ πολλά.

Τὸ τραπέζι μου θὰ στρώνω μεσ' στὰ πεῦκα ἀποκάτω,
Τὸ ψητό μου μεσ' στὰ φύλλα, τὸ ποτῆρί μου γεμάτο·
Μὲ τί ὄρεξι θὰ τρώγω! τί κρυὸ νερὸ θὰ πίνω,
Τὸ τραγοῦδι δὲ θ' ἀφίνω.

Ὅσα κάλλη ἔχ' ἡ φύσις, ὅλα τότε θὰ χορτάσω
Καὶ τὰς τόσας μου φροντίδας μία μία θὰ ξεχάσω·
Ἡ ζωή μου, ἡ ψυχή μου θὲ νὰ ἦν' ἡ ἐξοχή
Ἡ καλύβη μ' ἡ πτωχή.

Μαριεττα Μπετσου.

ΕΡΩΣ ΔΕΣΜΩΤΗΣ

Ὦ γύναι, ὅταν πρόληψις κενὴ καὶ διακρίσεις
Νὰ μᾶς χωρίζουν πέπρωται διὰ παντός, ὦ φίλη,
Ὤ! Τότε τόσα ὄνειρα πρὸς τί νά μοι χαρίσῃς,
Καὶ ν' ἀποπλέουν ἔρωτα τὰ δροσερά σου χείλη;

Ὤ! ναί, εἶνε παράτυπον τὸ αἴσθημά μου γύναι,
Εἶν' ἄρνησις τῶν φορτικῶν θεσμῶν τῆς κοινωνίας,
Φθόγγος ψυχῆς παράφρονος τὸ βλέπω ὅτι εἶνε,
Καὶ ὅμως εἶνε δύναμις ὁ ἔρως τῆς καρδίας.

Δὲν ἔχει ὅρια, θεσμοὺς δὲν ἔχει ἡ καρδία
Λατρεύει μετὰ πείσματος χωρὶς νὰ ἐρευνήσῃ,
Καὶ μάτην ἡ δεσποτικὴ πειρᾶται κοινωνία,
Ἐντὸς ὁρίων σκληρῶν νὰ τὴν περιορίσῃ.

Δὲν θέλω κόρην ἄπειρον, δειλὴν, συνεσταλμένην
Ἀνίδεον τῆς ἡδονῆς καὶ ἄνευ μυστηρίου,
Θέλω καρδίαν ζήσασαν ψυχὴν συντετριμένην
Ῥαγεῖσαν ὑπὸ τῶν πολλῶν τρικυμιῶν τοῦ βίου.

—

Γυνὴ, ἥτις ὑπέφερε καὶ ἐταλαιπωρήθη
Καὶ ἔκλαυσεν εἰς τῆς ζωῆς τὰ θλιβερὰ ἐρίβη
Κ' ἔφερε νέον Γολγοθᾶ εἰς πονεμένα στήθη,
Αὐτὴ γνωρίζει ν' ἀγαπᾷ, γνωρίζει νὰ λατρεύῃ.

—

Ἐλθὲ, ἐλθὲ, πρὶν, φίλη μου, γηράσῃ ἡ καρδία
Κ' ἐξατμισθῇ τὸ ἄρωμα καὶ κλίνῃ μαραμμένη,
Πρὶν ἔλθῃ μεσονύκτιον καὶ τάφου ἠρεμία·
Ἐλθέ· ἡ χάρις, ἡ ζωὴ, ὁ ἔρως δὲν προσμένει.

—

Ὁπόταν θάλλῃ ἡ ζωὴ εἰς παρειὰς εὐώδεις
Καὶ ἀποπνέει ἄρωμα ἡδυπαθὴς ἀγκάλη
Ὅταν τὸ χεῖλος ἀσπασμοὺς χαρίζῃ πυρετώδεις
Καὶ ἐξ ἀρρήτου ἡδονῆς τὸ στῆθος ἀναπάλλῃ·

—

Ὅταν ἐμπρός ἡμῶν περᾷ ἡ καλλονὴ γλυκεῖα
Ὡς μυρωμένος ζέφυρος, ὡς μέλους ἁρμονία,
Ὢ! τίς μωρὸς τὰ ὄμματα ἀναίσθητος θὰ κλείσῃ,
Καὶ τίς δὲν θὰ συγκινηθῇ, καὶ τίς δὲν θὰ δακρύσῃ;

—

Ἄφες μὲ τὸ ψιμμύθιον τῶν ἠθικῶν κανόνων
Τὸ βδελυρόν της πρόσωπον νὰ κρύπτῃ ἡ κακία·
Θὰ εὕρῃς τὴν φαυλότητα, τὸ ψεῦδος καὶ τὸν φθόνον,
Ὅπου φρονεῖς πῶς ἀρετὴ ὑπάρχει καὶ ἀνδρεία.

—

Θέλεις νὰ μένῃ ἄφωνος ἡ καλλονὴ, δεσμῶτις
Ὑπὸ ζυγὸν ἀφόρητον, καὶ λίθος ἡ καρδία,
Νὰ σήπεται ἡ καλλονὴ, ἡ χάρις, ἡ νεότης
Διότι ἀπαιτεῖ αὐτὸ σκληρὰ ἡ κοινωνία;

—

Ἤθη, θεσμοί! ἰνδάλματα ἀνθρώπων ἀδονάτων,
Σκιαὶ ἀνύπαρκτοι, δι' ὧν ὁ ἄνθρωπος πλανᾶται
Τὴν δυστυχίαν του αὐτὸς ἐπινοῶν καὶ πλάττων·
Ἀλλ' ἡ καρδία μὲ αὐτοὺς τοὺς λήρους δὲν ἡττᾶται.

Ἀπρίλιος, 1876.

К. Φ. ΣΚΟΚΟΣ.

ΤΗι ΣΚΙΑι ΤΟΥ ΠΕΦΙΛΗΜΕΝΟΥ ΜΟΥ ΑΔΕΛΦΟΥ

Ο ΘΑΝΑΤΟΣ

Α'

Εἰς τὴν ἔκτασιν τοῦ κόσμου τὴν μεγάλην πεδιάδα
τρία δένδρα ἀπετέλουν πολυεύχαρι τριάδα.
Ἓν ὑψοῦτο εἰς τὸ μέσον εὐδαιμόνως ἀναθάλλον
δεξιὰ αὐτοῦ τὸ πρῶτον καὶ ἀριστερὰ τὸ ἄλλον.
Τοῦ πρὸς δεξιὰ οἱ κλῶνοι ἔκοπτον μὲ ἁρμονίαν
καὶ ἐκάλυπτον τὰ δύο μ' ἄπειρον φιλοστοργίαν.
Κι' ὅτε ἄνεμος ἐφύσα ἰσχυρῶς αὐτὰ τινάσσων
περιέκλειε τοὺς κλώνους ἀπὸ τὴν ὁρμὴν φυλάσσων.
Ὅτε πάλιν τῆς πρωΐας ἀπελάμβανε τὴν δρόσον
δὲν τὴν ἀπερρόφα ὅλην, ἀλλ' ἐκ ταύτης μόνον τόσον
ὅσον ἤρκει τὸν χυμόν του καὶ τὰς ῥίζας νὰ δροσίσῃ
καὶ τοῦ βίου του τὸν δρόμον ὑγειῶς νὰ διανύσῃ.
Τὴν δὲ ἄλλην χαρμοσύνως ἐκτεινάσσων ὡσεὶ δῶρον
εἰς τὰ φύλλα καὶ τὰς ῥίζας τῶν δυὸ ἄλλων παρηγόρων
ὅτε πάλιν τοῦ ἡλίου στὸν αἰθέρ' ὁ δίσκος λάμπων
ἐχαιρέτα τὰς ἐκτάσεις τῶν ἀνθοφορούντων κάμπων
συνεμάζευε τοὺς κλώνους καὶ ἀνοίγων μέγα μέρος
ἄφινε ν' ἀπολαμβάνουν τῶν ἀκτίνων ἐλευθέρως.

Β'

Τὸ ἐκ μέσου ἀναθάλλον ἀσθενὲς ἦτο ἀκόμη
κ' ἤδη ἤρχιζε τὰς ῥίζας ἰσχυρῶς στὴν γῆν ν' ἁπλώνῃ.
Ἦτο στόλισμα ὡραῖον τῆς μεγάλης πεδιάδος
καὶ τὸ μόνον τὸ ἀρέσκον τῆς περιχαροῦς τριάδος
εἰς αὐτὸ συσπειρομένον κλώνους ὕψωνε τὸ ἄλλον
κ' ἔχον τοῦτο στήριγμά του ηὔξανεν ἀφθόνως θάλλον.

Γ'

Οὕτω λοιπὸν ἀγαπητὰ τὰ τρία ἡνωμένα
ηὔξανον κ' ἤνθουν πάντοτε λίαν ηὐτυχισμένα
Πλὴν φεῦ! βορρᾶς ἐνέσκυψε φρικτὴ ἀνέμου ζάλη
παντοῦ τὰ πάντα ἐκριζεῖ τὰ πάντα καταβάλλει
Ῥίπτει τὰ δένδρα εἰς τὴν γῆν τὰ φύλλα ἐξαρπάζει
σείει σφοδρῶς τὴν ῥίζαν των ἀσπλάγχνως τὰ τινάζει
Καὶ εἰς τὸ μέρος ἔφθασεν ἔνθα ὑψοῦντο τρία
κ' ἐπέφερεν ὄλεθρον πολὺν καὶ ἄκραν δυστυχίαν.

'Αφήρπασε τὸ ἓν αὐτῶν πρόριζα ἀνασπάσα;
ἄνθη καὶ φύλλα καὶ καρπούς· ἐδῶ κ' ἐκεῖ μοιράσας
ὅταν δ' ἐπῆλθε τὸ σφοδρὸν τὸ κῦμα τοῦ ἀέρος
κι' ἀφῆκεν ἥσυχο τὸ πρὶν καταταράξαν μέρος
Τὰ δύο μόνον τῶν τριῶν ὑψοῦντο τεθλιμμένα
ἀκίνητα ἀθλιέστατα μὲ φύλλα μαραμένα.
Τὸ εἷς τὸ μέσον ἐν τῇ γῇ ἔκειτο ἐρριμένον
ἀπὸ τὸ ρεῦμα τοῦ βορρᾶ σφοδρῶς ἀφηρπασμένον.

Δ'

Οὕτω κ' ἡμεῖς διήγομεν τὴν τῆς ζωῆς πορείαν
ἀμέριμνοι κ' οἱ τρεῖς ὁμοῦ μὲ ἄκραν εὐτυχίαν
ὅτε τοῦ χάρωνος σκληρὸν ἐπῆλθε τὸ δρεπάνι
καὶ τὸν πεφιλημένον μας ἀφήρπασ' Ἰωάννη!
Ὦ! εἶναι πικρὸν ὦ, θάνατε σκληρὸν τὸ κτύπημά σου
βασάνων πόνων θλίψεων γέμει τὸ φίλημά σου.
Πικρὸν ἡ γῆ μὲ πρόσφερε ποτήριον ὦ φίλοι
καὶ πλῆρες ἐν μιᾷ στιγμῇ τὸ ἤγγιξα στὰ χείλη.
Καὶ ἐδοκίμασα ὁμοῦ ὅλας τὰς δυστυχίας
ὅλας τοῦ κόσμου τοῦ ψευδοῦς τὰς λύπας τὰς μορίας
Καὶ ὅπου βλέμμα ἔστρεψα παντοῦ ἀπελπισία
παντοῦ ἡ λύπη κατοικεῖ παντοῦ ἡ δυστυχία.
Καὶ οὐδαμοῦ τὸ τέλειον παντοῦ μηδαμινότης
«Παντοῦ τὰ πάντα μάταια, παντοῦ ἡ ματαιότης.»

ΕΛΕΝΗ ΔΕΡΕΚΑ.

ΓΙΑΤΙ ΝΑ ΜΗΝ ΠΕΘΑΝΩ; . . .

¡Γιατί μικρὸ σὰν ἤμουνα μισάνοιχτο λουλοῦδι,
Ὅταν φιλιὰ μ' ἐπότιζαν, μ' ἐκοίμιζε τραγοῦδι,
Κ' εἶχα στὰ 'μάτια δίδυμη γλυκειὰ αὐγὴ τ' Ἀπρίλι
Δροσάτο Μάϊ στὴν καρδιὰ καὶ ἄνοιξι στὰ χείλη·
Γιατί, ἀφοῦ μοῦ γράφτηκε κάθε χαρὰ νὰ χάνω,
Γιατί νὰ μὴν πεθάνω;

¡Γιατί ὅταν περίχαρο παιδὶ ἀπό τὸ βίο
Ἕνα μονάχα—τὸ μικρὸ ἐγνώριζα σχολεῖο,
Καὶ τοῦ σπητιοῦ μας τὴν αὐλή, τῆς σχόλης τὸ λιμέρι
Λειβάδι πού 'χε πάντα του παιχνίδια, καλοκαῖρι.

Γιατί κι' ἀπὸ τὴ μνήμη μου ἀφοῦ τώρα τὰ χάνω
Γιατί νὰ μὴν πεθάνω;

—

¡Γιατί ὅταν πρωτάνοιξα τὰ κάτασπρα φτερά μου
Καί μελωδία μυστικὴ ἐβγῆκι' ἀπ' τὴν καρδιά μου,
Γιατί ἀπάνω στὸ τρελλὸ φτερούγισμα ἐκεῖνο
Ποῦ πεταλοῦδα ἔμοιαζα σὲ ἀνθισμένο Κρῖνο
Στὸ ταπεινὸ μὰ ὤμμορφο κελάδημά μου ἀπάνω
Γιατὶ νὰ μὴν πεθάνω;

—

¡Γιατί σὰν ἐπρωτόννοιωσα τὴ μυστικὴ ἐκείνη
Φωτιὰ ὅπου ὁ ἔρωτα; στὰ σωθικά μας χύνει,
Τὸ πρῶτο ἀγάπης ὄνειρο, τὸ φλογοκαρδιοχτῦπι
Ποῦ ἐγέμιζε τὸ στῆθός μου ἀπὸ χαρὰ καὶ λύπη,
Γιατί σ' αὐτὴ τῆς νιότης μου, τὴν τρικυμία ἀπάνω
Γιατί νὰ μὴν πεθάνω;

—

¡Γιατί ὅταν τὰ ἅγια πατοῦσα ἐκεῖνα μέρη
Ποῦ ὁ σταυρὸς ἐθάμπωνε τὸ Τούρκικο ἀστέρι,
Καὶ τῆς γλυκειᾶς 'Ελλάδος μας ἡ πρώτη 'Αμαζόνα
Στὸν ἕδδομό της ἔμπαινε περήφανη αγῶνα
Γιατί σ' αὐτὸ τὸ Γολγοθᾶ, μάρτυς κ' ἐγὼ, ἀπάνω
Γιατί νὰ μὴν πεθάνω;

—

Γιατί ἀφοῦ μαράθηκαν τὰ πρῶτά μου λουλούδια
Κ' ἐσβύσανε στὴ σιωπὴ τῆς λήθης τὰ τραγούδια,
Γιατί ἀφοῦ σκεπάσανε οἱ πάγοι τὴν καρδιά μου
Καὶ ἕνα ἕνα μαύρισαν και πέφτουν τὰ φτερά μου
Γιατί νὰ ζῶ ἀκόμα
'Σάν κυπαρίσσι σὲ ψυχρὸ Νεκροταφείου χῶμα;

'Αθῆναι, 1880.

Ε. ΣΤΡΑΤΟΥΔΑΚΗΣ.

ΦΙΛΩ!

—

Τὸ πᾶν ὡς σφαῖρα, στρέφεται!... 'Ιδὲ, χειμὼν μαραίνει
Τὴν καλλονὴν τῆς φύσεως μὲ πάγους καὶ χιόνας,
Πλὴν αὔριον ἡ ἄνοιξις, φαιδρά, χαριτωμένη,
Θὲ νὰ προβάλλῃ θάλλουσα εἰς γόητας λειμῶνας.

1.

2.

3.

4.

5.

Ι ΤΑΤΣΗΣ ΜΑΓΓΙΝΑΣ 2 ΑΡΤΕΜΙΟΣ ΜΙΧΟΣ

3 Γ. ΠΕΡΡΩΤΗΣ

4 Γ. ΚΑΛΟΣ 5 Δ. ΧΑΡΑΛΑΜΠΗΣ

Καὶ ζωογόνος ἥλιος θὰ ἴδῃς νὰ θερμαίνῃ,
Φαιδρὰς νὰ ἐπανέρχωνται καὶ πάλιν χελιδόνας
Κ' ἡ φύσις νὰ γλυκογελᾷ ῥοδοστεφανωμένη
Καὶ τὰ πτηνὰ νὰ εὐθυμοῦν εἰς μυρωμένους κλῶνας.

'Εὰν σὲ δαίρῃ ὁ χειμὼν τῶν συμφορῶν ὁμοίως,
'Ο κόσμος στρέφει καὶ περνοῦν τῶν στεναγμῶν οἱ χρόνοι·
Δὲν μένει ἀμετάβλητος ἡ τύχη αἰωνίως.

Μὴ θλίβου. Τὴν νεότητα γηράσκουσιν οἱ πόνοι
Καὶ ἡ χαρὰ εἶνε ζωή. Τοιοῦτος εἶν' ὁ βίος·
'Υγίαινε καὶ ἔλπιζε καὶ θάρρει καὶ λησμόνει!

Ἄργος, Ἰανουάριος 1879.

Δ. Κ. ΒΑΡΔΟΥΝΙΩΤΗΣ.

Η ΤΥΦΛΗ ΚΟΡΗ

'Από σιμά μου 'πέρασε ἐχτὲς τὸ βράδυ-βράδυ
Κοράσι ἀγγελικό·
Ἔλαμπε ὡς ἄστρο, καὶ τὸ φῶς πῶχυνε 'ς τὸ σκοτάδι
Δὲν ἔφεγγε γι' αὐτό.

Ἕνα παιδάκι ἐκράτουνε τὴν κόρη ἀπὸ τὸ χέρι,
Κ' ἐπήγαιναν μαζῆ,
Μὰ τὰ σκληρὰ καὶ δύσβατα, ποῦ ἀπερνοῦσαν μέρη,
Τὰ 'φώτιζε ἡ τυφλή.

Συννεφιασμένη ἀνατολὴ ἦταν τὸ πρόσωπό της,
Ἄναστρος οὐρανός·
Τὸν ἥλιο μόλις ἔβλεπες, κ' εὐθὺς 'ς τὸ μέτωπό της
'Βασίλευε χλωμός.

«Ἆ! μὰ γιατί νὰ μὴν 'μπορῶ νὰ ἰδῶ κ' ἐγὼ τὰ κάλλη
Τῆς φύσεως τὰ γλυκά;
Νὰ ἰδῶ τὰ ἄνθη 'ς τὸν ἀγρό, τὸ κῦμα 'ς τ' ἀκρογιάλι,
Τ' ἀστέρια τὰ χρυσᾶ;

Εἶνε γλυκό, πουλάκια μου, τ' ὡραῖο σας τὸ τραγοῦδι,
Καὶ τί σὰν τ' ἀγροικῶ;
Τοῦ ρόδου ἀκούω τὴν εὐωδιά, τοῦ ψηλαφῶ τὸ χνοῦδι,
Μὰ ρόδο δὲν θωρῶ!

Θεέ μου! εἰς τὰ σκοτεινὰ σκόρπισε βλέφαρά μου
Μιὰ ἀχτίδα σου γλυκειά·
Φέξε 'ς τὴ μαύρη νύχτα μου, καὶ πάρε τὴ λαλιά μου,
Αὐτὸ ἡ τυφλὴ ζητᾷ.»

Καὶ τέτοια λόγια λέγοντας δὲν ἤξερε ἡ θλιμμένη
Πῶς ἂν τὸ φῶς ἰδῇ,
Δὲν θὰ ξανοίξῃ, δὲν θαὔρῃ πλάσμα 'ς τὴν οἰκουμένη
Λαμπρότερο ἀπ' αὐτή.

. . .

'Κεῖνο ποῦ ἡ κόρη ἐζήτησε, κ' εὐχήθηκε ἡ καρδιά της
Τῆς 'δόθη ἀφ' τὸ Θεό·
Εἶδε τὸ φῶς, ἀλλ' ἡ γλυκειὰ ἐσώπασε λαλιά της,
Τὸ στόμα ἔχει βουβό.

. . . .

'Απόψε 'πρωτολάμψανε 'ς τὸν οὐρανὸ μὲ χάρι
Δυὸ ἄστρα, ποῦ ἂν τὰ ἰδῇς,
Ποιό, θὰ 'ρωτήσῃς, εἶν' αὐτὸ τ' ὁλόφωτο ζευγάρι;—
Τὰ μάτια τῆς τυφλῆς.

('Εκ τοῦ λευκώματος τῆς Κ. 'Ιωάννης Σ. Δομενεγίνη.)

ΑΝΔΡΕΑΣ ΜΑΡΤΖΩΚΗΣ.

ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΠΟΘΑΝΟΝΤΑ ΑΔΕΛΦΟΝ ΜΟΥ

Γιατί ὅταν τὸ σπίτι μας γεμίζῃ μ' ᾄσματά μας
καὶ ταῖς ψυχαῖς μας ἡ χαρὰ μὲ ὄνειρα χαϊδεύει
γιατί ἡ μορφή σου φαίνεται τότε χλωμὴ μπροστά μας
καὶ μιὰ στιγμὴ τόσο γλυκειὰ ἡ ἄπονη μᾶς κλέβει;
μήπως ἡ λύπη κ' ἡ χαρὰ εἶναι ἀδελφωμένα
καθὼς ἐγὼ μὲ σένα;

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΚΟΚΚΟΣ.

ΔΥΟ ΑΣΜΑΤΙΑ

ΠΡΟ ΤΟΥ ΕΣΤΑΥΡΩΜΕΝΟΥ

I

Ἡ νιαὶς κι' οἱ νιοὶ μαζεύθηκαν ν' ἀκούσουν τ' ἅγια Πάθη,
Καὶ τρέχουν καὶ σωριάζονται 'ς τῆς ἐκκλησιᾶς τὰ βάθη·
Ὅσω τὰ μάτια κάρφωσαν καὶ βλέπουν τὸν παπᾶ τους,
Τόσω ξεκάρφωτα ἀλλοῦ πετοῦνε τὰ μυαλά τους...
Ἔτσι κι' ἡ θάλασσα ἡ γοργὴ ἀκίνητη ἡσυχάζει,
Ὅταν τῆς γῆς τὰ σωθικὰ βαθὺς σεισμὸς ταράζει.

Πῶς Σὲ λαμπρύνει, Κύριε, τ' ἀκάνθινο στεφάνι!
Χαρὰ σὲ ὅποιον σὰν 'Εσὲ γνωρίζει νὰ πεθάνῃ!
Χαρὰ 'ς τὸν ἥλιο τὸ χρυσὸ ποῦ ὅταν πάῃ νὰ δύσῃ
Μὲ σύννεφα τὴ δύσι του φροντίζει νὰ στολίσῃ·
Νὰ τὸν σκεπάσουν δὲ 'μποροῦν, τὸ φῶς του δὲ 'σκοτίζουν,
Μὲ χρώματα γλυκύτερα παντοῦ τοῦ τὸ σκορπίζουν.
Χριστέ μου! 'Εσὺ ποῦ πέθανες γιὰ τὴ ζωὴ καὶ μόνη,
Ποῦ ἔχεις μὲ τὸ θάνατο τὸ θάνατο συντρίψει,
Τὸ θάνατο, ἀπαίσιο διαμάντι, ποῦ ἡ σκόνι
Ἡ ἐδική του μοναχὰ μποροῦσε νὰ τὸ τρίψῃ,
Χριστέ..
Μὰ βλέπω σατανᾶ ἀγγελοκαμωμένο
Ποῦ 'ς τῶν ματιῶν του μὲ τραβᾷ τὸν ᾅδη νὰ μὲ χώσῃ·
Ἄχ! ἀπ' τῆς τρέλλας τὸ παιδὶ ποῦ τρέχει ἁρματωμένο
Οὔτ' ὁ σταυρός Σου δὲ μπορεῖ, Χριστὲ νὰ μᾶς λυτρώσῃ!

Μάρτιος 1879.

II

'Απάνου ἀπ' τὸ κρεββάτι μου βαθειὰ παρηγοριά μου
Καρφόνω τὴν εἰκόνα Σου· καὶ τώρα ἡ κάμαρά μου
Εἶνε καὶ μνῆμα θλιβερὸ καὶ χαρωπὴ ἐκκλησία·
Σκοτάδ' ἡ θλίψι μου σκορπᾷ καὶ λάμψι ἡ θρησκεία.
Τὴ θλίψι διῶξέ την, κι' ἐδῶ 'Εσὺ μονάχα μένε,
Γλυκέ μου 'Εσταυρωμένε!

Σκόρπα μὲ τὴν ἀθάνατη πνοή σου μακρυά μου
Τὰ ὄνειρα ποῦ μὲ πλανοῦν καὶ τρῶνε τὴν καρδιά μου·
Κι' ἂν ἔρχεται καμμιὰ φορὰ νὰ μὲ φιλῇ κανένα,
Ἂς μὴ μὲ φέρνῃ σὲ παληαὶς χαραὶς, σὲ περασμένα...
Μὲ ὕπνον ἥσυχο σφιχτὰ τὰ δυό μου μάτια δένε,
Γλυκέ μου 'Εσταυρωμένε!

Κάμε με πάλι ν' ἀγαπῶ τὸν κάμπο, τ' ἀκρογιάλι,
Τὸν κόσμο, τὸν περίπατο, τῆς πλάσεως τὰ κάλλη·
Δυνάμωσε τὸ σῶμά μου, γιάτρεψε τὴν ψυχή μου,
Πάλι τραγούδια εὔθυμα νὰ χύνω 'ς τὸ χαρτί μου,
Παλληκαρίσια αἰσθήματα τὰ στήθη μου νὰ καῖνε,
Γλυκέ μου 'Εσταυρωμένε!

'Ανάστησε τῆς νιότης μου τὸ ἄνθος ποῦ ἐμαράθη...
Κ' ἂν, ἡ νεράϊδα ἡ κακή, ἂν τύχῃ καὶ τὸ μάθῃ
Κι' ἔρθῃ μ' ὁλόθερμο φιλὶ νὰ τὸ μαράνῃ πάλι,
Σβύσε, Θεέ μου, μάρανε τὰ δολερά της κάλλη,
Ἤ... δός της σπλάγχνα ἀνθρώπινα ποῦ νὰ πονοῦν, νὰ κλαῖνε,
Γλυκέ μου 'Εσταυρωμένε!

Αὔγουστος 1879.

Κ. Μ. ΠΑΛΑΜΑΣ.

ΕΙΣ ΛΕΥΚΩΜΑ ΚΟΡΗΣ

ΜΗ ΜΕ ΛΗΣΜΟΝΕΙ

'Αλλοῦ νὰ χαραχθῇ, ἀλλοῦ ἐπόθουν τ' ὄνομά μου,
'Εκεῖ ὅπου ἐχάραξα τὸ ἰδικόν σου, φίλη·
Εἰς τὸν βωμὸν ποῦ λειτουργοῦν ἁγνὰ τὰ ὄνειρά μου...
Ὅπου λαλοῦσιν οἱ παλμοὶ ἂς σιωποῦν τὰ χείλη.
Εἰς τὴν καρδίαν τὄνομα εἰς τὴν καρδίαν μόνον,
Χαράσσεται καὶ ἀψηφεῖ τὴν λήθην καὶ τὸν χρόνον.

Ἡ λήθη!... πλέον μὲ φοβεῖ τοῦ μνήματος ἀκόμα·
Δὲ θνήσκει ὁ λησμονηθείς, ζῶντα τὸν θάπτ' ἡ λήθη·
Δὲν εἶναι θάνατος: σιγὴ ὑπὸ τὸ κρύον χῶμα:
'Εντὸς καρδίας νὰ μὴ ζῇς... ὢ νὰ μὴ ζῇς εἰς στήθη,
Νὰ μὴ τρυφᾷ ἡ ἄκατος εἰς μυρωμένον κῦμα
'Εκεῖνος εἶναι θάνατος, ἐκεῖνο εἶναι μνῆμα!

Τὴν λήθην... Ὢ τὸν θάνατον αὐτὸν πολὺ φοβοῦμαι·
Πλὴν ἄν, ὦ κόρη, πέπρωται νὰ ζῶ—νὰ μ' ἐνθυμῆσαι—
'Εκ μόνου τοῦ λευκώματος... ὢ δὲν παραπονοῦμαι.
Σιγῶσι δὲν στενάζουσι καρδίαι νεκρωθεῖσαι.
'Αλλά... κλεῖσε τὸ λεύκωμα κ' ἰδὲ σελίδα ἄλλην,
Τοιαύτης μνήμης προτιμῶ τῆς λήθης τὴν ἀγκάλην.

Γ. ΑΝΑΣΤΑΣΟΠΟΥΛΟΣ.

Η ΠΕΤΑΛΟΥΔΑ

(*Sonetto*)

Τὸ μάτι μου προχθὲς ἀκολουθοῦσε
Μιὰ πεταλοῦδα, ὅπου πεινασμένη
Μέσα 'ς τὸ περιβόλι μας, γυρνοῦσε,
Λίγη τροφὴ γιὰ ναὔρῃ ἡ καϋμένη.

Ἐδῶ γλυκὰ τἀγιόκλημα φιλοῦσε,
Ἐκεῖ τὴν πασχαλιὰ τὴν ἀνθισμένη,
'Σ τὰ ῥόδα μέλι ὕστερα 'ζητοῦσε...
Μὰ γιὰ πολὺ 'σὲ τίποτε δὲν μένει.

Καὶ εἶπα: μὲ τὴν πεταλοῦδα 'μοιάζω
Πολύ· ὅπως αὐτὴ χίλια λουλούδια
Χίλιαις ἀγάπαις 'ς τὸ λεπτὸ ἀλλάζω.

Μὰ φταίω; Ὅσο καὶ κἀνεὶς νὰ θέλῃ
Γιὰ μιὰ νὰ ψάλλῃ δὲν μπορεῖ τραγούδια,
Ἄχ! ὅλα τὰ κορίτσια ἔχουν μέλι!

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ.

ΧΕΙΜΩΝ

Κάμνει κρύο, στὸ κάμπο χιονίζει,
Μέσ' στὸ σπῆτι σιμὰ στὴ φωτιὰ,
Τί ὡραῖα κανεὶς ποῦ καπνίζει,
Ὅταν ἔχῃ καλὴ συντροφιά.

Ἕνας λέγει, οἱ ἄλλοι γελοῦνε,
Μὲ φωνὴ, ἄλλη ψάλλει γλυκειὰ,
Τί ὡραίαις βραδυαῖς ποῦ περνοῦνε,
Τὸν χειμῶνα κοντὰ στὴ φωτιά.

Κι' ὅταν πάλι ἀέρας βογγάει,
Ποῦ τῶν δένδρων λιγᾷ τὰ κλαδιὰ,
Τί ἰδέαις ὁ νοῦς μας γεννάει,
Ὅταν ἔχῃ τὸ τζάκι φωτιά.

Μὰ ἐκεῖνον ποῦ ἔρωτας δέρνει,
Δὲν τὸν μέλει ἂν καί' ἡ φωτια,
Στὴν ποδιὰ τῆς ἀγάπης του γέρνει,
Ποῦ τὸν καίει μὲ μιά της ματιά.

ΙΩΑΝΝΗΣ Α. ΡΙΚΑΚΗΣ.

Ο ΑΠΑΤΡΙΣ

Σὺ Σελήνη ποῦ φέγγει, τὴν κτίσιν
καὶ τὰ σφαίρας καὶ χώρας γνωρίζεις
τὴν πατρίδα μου ἂν ἀντικρίζῃς
ἕνα στεῖλε θερμὸν ἀσπασμόν.

Εἰπὲ ὅτι μὲ βλέπεις ἐνταῦθα
εἰς τὰ ξένα νὰ τήκωμαι δάση·
εἰπὲ ὅτ' ἡ αὐγὴ θὰ μὲ φθάσῃ
νὰ πληρῶ τὰς ἐρήμους κλαυθμῶν.

Ἡ ψυχὴ τοῦ ἀπάτριδος μόνον
πρὸς τὴν ἄφαντον στρέφει πατρίδα·
εἰπὲ ὅτι ἐξ ὕψους τὸν εἶδα
μὲ πτηνὰ τῆς νυκτὸς ν' ἀγρυπνῇ.

Κι' ὅταν πάλιν, θεὰ, ἐπιστρέψῃς
καὶ φωτίσῃς τὸ ἄπνουν μου σῶμα
εἰπὲ μέσα στὸ ξένον τὸ χῶμα
πῶς ἀκούεις θρηνοῦντα ὀστᾶ.

Κ. ΙΕΡΟΚΛΗΣ.

Η ΝΕΟΤΗΣ

Ἡ νεότης, φίλη μοιάζει,
ὡς ἂν τὴν πορτοκαλιὰ
ὅπ' ἀνθίζει καὶ βλαστάνει
'ς τοῦ Μαιοῦ τὴν εὐμορφιά.
Εὐθὺς δὲ ἀέρας πέρνει
ῥίπτει κάτω τὰ κλαριὰ
ἄνθη, φύλλα τὰ σκορπάει:
καὶ τῆς πέρνει τὴν εὐμορφιά.
Οὕτω, φίλη, κι' ἡ νεότης
καὶ ἀνθίζει καὶ βλαστάνει
κ' ἐγωϊστικῶς κομπάζει
διὰ τὰ λαμπρά της κάλλη
ποῦ τῆς τά 'δωσε ὁ Πλάστης
ἄνευ τῆς εὐχῆς αὐτοῦ.
ἀλλ' εἰς τὴν ἄνθησιν ἀπάνω
Ὁ Νεοτητοκτόνος ἔρως
ῥίπτει αἰχμηρὸν τὸ βέλος·
τὴν πληγόνει 'ς τὴν καρδιὰ
τὴν πληγόνει θανασίμως
καὶ τὴν ῥίπτει εἰς τὰ σκότη
καὶ ὀλίγον κατ' ὀλίγον
εἰς τοῦ Πλούτωνος τὰ ἄλση
τὰ φρικώδη ἐκεῖνα μέρη·
οὕτω καὶ ἐγὼ ὦ φίλη
μὲ ἐτόξευσεν ὁ ἔρως
καὶ μὲ 'πλήγωσε καιρίως
καὶ κοντεύω νὰ χαθῶ.

Κ... ΝΙΚΗΤΑ.

ΚΥΜΑ, ΑΧ!

Κῦμα, σ' ἀγάπησα πολύ, καὶ σ' ἀγαπῶ ἀκόμα,
καὶ ἤθελα 'στὰ στήθια σου ποῦ δείχνεις τὰ χιονάτα,
νὰ πέσω καὶ νὰ φιληθῶ μαζῆ σου στόμα, στόμα!
μά... σὲ φοβοῦμαι, γιατί λέν' πῶς καταπίνεις νιάτα.

Θαῤῥῶ 'Εκείνη πῶς θωρῶ 'στὴν τόση εὐμορφιά σου.
Ἡ κάθε σου σταλαγματιὰ 'ποῦ σὰν διαμάντι μοιάζει,
'ματιά της εἶναι, κ' εἶν' 'κεινῆς κι' αὐτὴ ἡ ἀγκαλιά σου·
καὶ βγάζεις ἀπ' τὰ σπλάγχνα σου ὅ,τ' ἡ καρδιά της βγάζει...

Γιὰ 'πές μου, τώρα, 'ποῦ νὰ ζῇς, ποῦθ' ἔρχεσαι καϋμένο,
καὶ εἶσαι τόσο βιαστικὸ καὶ ἀφρισμένο τόσο!;
"Αχ! 'κείνηνε ἀγάπησα καὶ μ' ἔχεις μαγεμμένο,
κι' ἔτσι σὺ κι' ὅ,τι θὰ μοῦ 'πῇς σ' 'Εκείνη θὰ τὸ δώσω...

'Στὸ κῦμα 'ποῦ 'ξαπλόνετο 'μπροστά του κι' ἐγελοῦσε!
αὐτά 'λεγε τραγουδιστὴς 'στὸ Φάληρο 'κεῖ κάτου·
κι' ἐκεῖνο 'ποῦ τὸν ἄκουε σὰν νὰ τὸν ἐπονοῦσε,
καὶ ἄφινε 'στὴν ἄμμο του νὰ πάρῃ τὰ φιλιά του...

ΕΥΓ. ΛΑΝΤΣ.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΑΙ

ΜΕΡΟΣ Γ'

ΕΛΕΝΗ Ι. ΣΟΥΤΣΟΥ. Ἡ διαπρεπὴς δέσποινα, Ἑλένη Ι. Σούτσου, θυγάτηρ τοῦ ἐν Παρισίοις ὑπὲρ πατρίδος φυγάδος ἡγεμόνος τῆς Μολδαυΐας, Μιχαὴλ Σούτσου καὶ σύζυγος τοῦ παρ' ἡμῖν σοφοῦ Καθηγητοῦ, Ἰωάννου Α. Σούτσου, ὑπῆρξεν ὄντως εἷς τῶν ὡραιοτάτων τύπων τῶν γυναικῶν τῆς νέας Ἑλλάδος. Καθ' ἣν ἐποχὴν τὴν πόλιν τῶν Ἀθηναίων ἐπλήρουν ἐρείπια, τότε ἡ πρωτοστάτις αὕτη ἑλληνὶς διέχεε τὴν ζωὴν καὶ τὴν φαιδρότητα εἰς τὸν πατρικόν της οἶκον, ξενίζοντα τοὺς Εὐρωπαίους, οὓς ἡ ὑπηρεσία καὶ ἡ φιλομάθεια ὡδήγουν εἰς τὰς Ἀθήνας, ἀποδεικνύουσα ὅτι ἡ νέα Ἑλλάς, καίτοι ἐξερχομένη κατακτήσεως βαρβάρου, οὐχ ἧττον διέσωσεν ἀκμαῖα τοῦ πολιτισμοῦ τὰ σπέρματα. Πάντοτέ τις εὕρισκεν ἐν αὐτῇ νέον ἄξιον νὰ θαυμάσῃ δίδαγμα εὐπρεπείας περὶ τοὺς τρόπους, ἀμνησικακίας καὶ συγχωρήσεως, νέον νὰ λάβῃ μάθημα περὶ τῶν ἀρίστων ἔργων τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας· διότι εἰς τὸν ὕψιστον βαθμὸν ἐκέκτητο ἡ Ἑλένη Σούτσου τὸ αἴσθημα τῆς καλλιτεχνίας, πλεῖστα δὲ ἀναγνώσασα καὶ ἰδοῦσα, εἴπερ τις καὶ ἄλλος, ἠδύνατο νὰ κρίνῃ περὶ καλλιτεχνίας, ὡς ὁ ἄριστος τῶν Καθηγητῶν.

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ Γ. ΚΑΡΑΤΖΑ. Ἡ ἐπίσημος αὕτη γυνή, θυγάτηρ τοῦ Μάρκου Βότσαρη καὶ σύζυγος τοῦ ἐπιζῶντος στρατηγοῦ Γεωργίου Καρατζᾶ, ἐγεννήθη καθ' ἣν ἐποχὴν ἐγγυμονεῖτο ἡ ἀναγέννησις τῆς Ἑλλάδος. Γνωσθέντων τῶν προανακρουσμάτων τῆς Ἑλληνικῆς σάλπιγγος, καὶ τοῦ Μάρκου ἀπελθόντος πρὸς κοινὴν σύνδεσιν μετὰ τῶν ἄλλων, αἱ γυναῖκες κατελείφθησαν εἰς Ἰωάννινα ὡς καὶ τὰ παιδία, ἅπερ ὁ σατράπης τῆς ἀνατολικῆς Ἑλλάδος, μετὰ τὴν ἔξοδον τῶν πολεμιστῶν ᾐχμαλώτισε καὶ ἀπέστειλε εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας. Μετὰ τῶν αἰχμαλωτισθεισῶν συγκατεριθμεῖτο καὶ ἡ Αἰκατερίνη, ἥτις καὶ ἀποχωρισθεῖσα τῶν λοιπῶν μετήγετο ἀπὸ τοῦ ἑνὸς εἰς ἄλλου σατράπου χαρέμιον, καὶ ἡ ζωὴ αὐτῆς διέτρεξε τὸν ἔσχατον κίνδυνον, ἀλλ' αἱ χάριτες αἵτινες ἐστόλιζον τὸ πρόσωπον καὶ τὸ πνεῦμα τῆς μικρᾶς αἰχμαλώτου ἦσαν τὰ μέσα δι' ὧν ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἐσαγίνευσεν ὑπὲρ αὐτῆς τὴν μέριμναν τῶν ὀθωμανίδων δεσποινῶν, ἐξ ὧν καὶ μία ἐζήτησε νὰ τὴν υἱοθετήσῃ. Μετὰ τὴν με-

ταξὺ ἄλλων ἐπ' ἀνταλλαγῇ ἐξαγορὰν τῆς οἰκογενείας τῶν **Βοτσαραίων**, ἡ μικρὰ **Αἰκατερίνη**, ἀποδοθεῖσα εἰς τὰς μητρικὰς ἀγκάλας, ἅμα τῇ ἀποκαταστάσει τῆς τάξεως μετὰ τῆς οἰκογενείας τοῦ Μ. Βότσαρη μετέβη εἰς τὴν ἐλευθέραν Ἑλλάδα, ἡ δὲ πρώτη βασίλισσα τῶν Ἑλλήνων βραβεύουσα τὴν θυσίαν τοῦ πατρὸς καὶ ἐκτιμῶσα τὰς προσωπικὰς ἀρετὰς τῆς Αἰκατερίνης ἐκάλεσε ταύτην, παρ' αὐτῇ ὡς **Κυρίαν τῆς Τιμῆς**. Παντοῦ παρακολουθοῦσα εἰς τὰς ξένας αὐλὰς τὴν Βασίλισσαν Ἀμαλίαν, ἔλαβε δείγματα ἡ Αἰκατ. **Καρατζᾶ**, ἐξιδιασμένης τιμῆς, καὶ παρὰ τοῦ Βασιλέως τῆς Βαυαρίας ἐτιμήθη μὲ τὸν χρυσοῦν τοῦ λαιμοῦ σταυρόν. Ἀπέθανε ἐν Ἀθήναις τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1875.

ΑΣΠΑΣΙΑ Δ. ΣΟΥΡΜΕΛΗ. Ἡ Ἀσπασία Σουρμελῆ, ἐκ γονέων πολλὰ ἐκ τοῦ ἀγῶνος τοῦ 1821 ὑποστάντων καθ' ὅλον τὸν ἱερὸν ἐν Κρήτῃ πόλεμον, δεκαέτης ἦτο ὅτε ἀπῆλθε τρόφιμος εἰς τὸ Παρθεναγωγεῖον τῆς Φιλεκπαιδευτικῆς ἑταιρίας, ἔνθα διήνυσε ἐπιμελῶς τὰς σπουδὰς αὐτῆς, καὶ ἀξιωθεῖσα ἐν ταῖς πρώταις πτυχίου διωρίσθη εἰς διάφορα τοῦ κράτους Παρθεναγωγεῖα. Τὸ δέκατον τέταρτον ἔτος ἄγουσα εἰσέτι ἐν τῷ Ἀρσακείῳ ἐκπαιδευομένη, καὶ πρὸς τῷ τέρματι τῶν σπουδῶν αὐτῆς τυγχάνουσα, ἐκλήθη τῇ συνέσει τῶν ἀοιδήμων γεννητόρων καὶ ἱδρυτῶν τῆς Φιλεκπαιδευτικῆς ἑταιρίας, τοῦ Ἰωάννου Κοκκώνη, Μισαὴλ Ἀποστολίδη, καὶ Ἀνδρέα Μεταξᾶ, ὡς Διευθύντρια κατὰ τὸ 1842, εἰς τὴν τότε χηρεύουσαν ὑψηλὴν τῆς Διευθύνσεως θέσιν. Τῷ 1856, ὅτε ἱδρύθη καὶ διωργανώθη, εὐγενῶς συμπραξάντων τῶν πρώτων αὐτοῦ ἐφόρων, τοῦ Φιλίππου Ἰωάννου, Νικολάου Κωστῆ καὶ Πέτρου Παπαρρηγοπούλου, τὸ γνωστὸν ἐν Ἀθήναις Παρθεναγωγεῖον οὕτινος ἀνέλαβε τὴν διεύθυνσιν καὶ ἀκαμάτως καὶ μετὰ πολλῆς ἐπιμελείας διηύθυνεν. Ἡ Ἀσπασία Σουρμελῆ ἀπὸ τοῦ 1843 μέχρι τοῦ 1880, ἐπὶ 37 ὅλα ἔτη, διδάξασα καὶ διευθύνασα Παρθεναγωγεῖα ἐν Χαλκίδι, Αἰγίῳ, τῇ πατρίδι αὐτῆς Κρήτῃ, Ἀλεξανδρείᾳ καὶ ἐνταῦθα, ἠγαπήθη ὑφ' ὅλων τῶν κοινοτήτων ἐπὶ εὐμεθόδῳ καὶ ἐπιμελεῖ διδασκαλίᾳ, σεμνότητι βίου, καὶ μετριοφροσύνῃ. Διὰ δὲ τῆς καλῆς ὑπ' αὐτῆς καὶ ἀξιεπαίνου διοικήσεως τοῦ Παρθεναγωγείου, ἐπεδαψίλευσε ἐπὶ μέγαν κύκλον ἐνιαυτῶν, εἰς μέγαν ἀριθμὸν κορασίων, νῦν ἀρίστων μητέρων, τῆς τε δούλης καὶ ἐλευθέρας Ἑλλάδος, χρηστὰ ὑποδείγματα, τιμαλφῶν αἰσθημάτων καὶ ἀρετῶν.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ. Ἐγεννήθη ἐν Κωνσταντινουπόλει κατὰ Φεβρουάριον τοῦ 1791· ἀπέθανεν εἰς Ἀθήνας ἐν ἔτει 1865· κατάγεται ἀπὸ τὸν Ἀλέξανδρον Μαυροκορδάτον τὸν ἐξ ἀπορρήτων· ἐξεπαιδεύθη ἐν Κωνσταντινουπόλει. Ἐν ἔτει 1817 μετέβη εἰς Βουκουρέστιον μετὰ τοῦ Ὁσποδάρου Ἰωάννου Καρατζᾶ καὶ προήχθη ἐκεῖ εἰς μεγάλα ἀξιώματα. Μετὰ τὴν πτῶσιν τοῦ Καρατζᾶ ἀπῆλθεν εἰς Πίζαν τῆς Ἰταλίας, καὶ ἐκεῖθεν ἐν ἔτει 1821 ἀνεχώρησε διὰ Μεσολόγγιον· ὑπῆρξε μετὰ τὸν Κυβερνήτην ὁ ἐπισημότατος τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΙΣΣΑΣ. Ἀγωνιστὴς τοῦ 1821 ἐκ τῶν ἐπισημοτέρων, ἀδελφὸς τοῦ ἐπιζῶντος ἔτι γεραροῦ στρατηγοῦ Εὐστρατίου Πίσσα, μετέσχε πλὴν ἄλλων μαχῶν καὶ τῆς περιφήμου εἰς τὴν Ἀκρόπολιν εἰσόδου ὑπὸ τὸν Φαβιέρον, ὁ-

πηρετῶν τότε ὡς ὑπολοχαγὸς τοῦ τακτικοῦ στρατοῦ. Κατὰ τὴν Βασιλείαν τοῦ Ὄθωνος μετέσχε τῆς ἐνεργοῦ στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας, ὅτε τῷ 1845 ἀπεσύρθη ἑκουσίως. Ὁ Ἀθανάσιος Πίσσας ἦτο ἐνταυτῷ καὶ λίαν λόγιος, δὲ ἐξέδιδεν ἐπὶ καιρὸν στρατιωτικὸν περιοδικὸν τὸν «Ἐπιθεωρητὴν τῶν δύο ὅπλων». Ἐν βαθεῖ γήρατι ἀπέθανε ἐν Ἀθήναις τῇ 30 Ὀκτωβρίου 1880.

ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΛΑΖΑΡΟΥ ΚΟΥΝΤΟΥΡΙΩΤΗΣ. Ὁ Π. Κουντουριώτης, γόνος τῆς μεγάλης γενεᾶς τῶν Κουντουριωτῶν, υἱὸς τοῦ μεγάλου Κουντουριώτου, ἐγεννήθη ἐν Ὕδρᾳ τῷ 1814, ὅπου ἐδιδάχθη οἴκοι τὰ πρῶτα γράμματα καὶ διὰ σοφῶν διδασκάλων συνεπλήρωσε, καθ' οὓς ἡ κυριωτέρα σπουδὴ καὶ μέριμνα ἦτο πῶς νὰ συντρίψῃ ἡ πατρὶς τὰς πέδας, ἐν αἷς ἐβασανίζετο τέσσαρας αἰῶνας. Τὸν Παντελῆν Κουντουριώτην, ἐτίμησε μεγάλως ἡ Ὕδρα, παρηγορίαν εὑροῦσα παρ' αὐτῷ ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ Λαζάρου Κουντουριώτου, τὸν ὁποῖον δικαίως ὡς πολιοῦχον ἐλάτρευεν. Πολλάκις ἀνέδειξε τοῦτον ἀντιπρόσωπον αὐτῆς, ἕως οὗ ἠθέλησε ν' ἀπέχῃ πλέον τῶν τοιούτων θέσεων καὶ ἡ θέλησίς του ἐγένετο σεβαστή, ἡ δὲ κυβέρνησις ἀνέδειξεν αὐτὸν ἀξιωματικὸν τοῦ Βασιλικοῦ Ναυτικοῦ ἄχρι τοῦ βαθμοῦ τοῦ ἐπιτάκτου πλωτάρχου. Ἐτελεύτησεν ἐν Ἀθήναις τῇ 13 Αὐγούστου 1880.

Δ. ΧΑΡΑΛΑΜΠΗΣ. Ἐγεννήθη ἐν Καλαβρύτοις, ἐκ πατρὸς ἀνήκοντος εἰς μίαν τῶν ἀρίστων ἐκείνων τῆς Πελοποννήσου οἰκογενειῶν, αἱ ὁποῖαι καὶ πλούτη καὶ ἐξουσίαν καὶ ἄνετον βίον καταθέσασαι ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τῆς πατρίδος ἀνεδείχθησαν ἐκ τῶν πρωτοστατῶν τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν ἐξεγέρσεως. Λίαν ἐνωρὶς ὁ Δ. Χαραλάμπης, ἀφιέρωσεν ἑαυτὸν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς ἀγωνιζομένης πατρίδος. Ἐν ἔτει δὲ 1823 διετέλει γραμματεὺς τοῦ τότε ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν Ὑπουργείου, ὀλίγον βραδύτερον διώκησε τὴν ἐπαρχίαν τῆς Αἰγιαλείας, περαιτέρω δὲ μέχρι τέλους τοῦ ἀγῶνος ἐξηκολούθησεν ὑπηρετῶν αὐτὸν ἐν θέσεσιν ἐμπιστοσύνης καὶ διακρίσεως. Μετὰ τὸν ἀγῶνα, κατὰ τὸ διάστημα τοῦ ὁποίου ὑπόληψις καὶ φιλία στενὴ τὸν ἐτίμησαν, ἐξόχων τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀγῶνος ἀνδρῶν, ὁ Δ. Χαραλάμπης ἐξηκολούθησεν ὑπηρετῶν τὴν πολιτείαν, ἀπὸ τοῦ 1855 ὡς νομάρχης, βραδύτερον ὡς ἐλεγκτής, καὶ τελευταῖον ὡς ἐπίτροπος τῆς ἐπικρατείας παρὰ τῷ ἐλεγκτικῷ Συνεδρίῳ. Μετὰ τὴν μεταπολίτευσιν τοῦ 1862, ὅτε ὡς πληρεξούσιος τῆς τότε συγκροτηθείσης ἐθνοσυνελεύσεως, ἐξελέγη ὑπὸ ταύτης μέλος τῆς Κυβερνήσεως ἐπὶ τῆς προεδρείας τοῦ ἀειμνήστου Βάλβη, ὡς Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν, ἔνθα πᾶσαν τὴν αὐστηρὰν θέλησιν καὶ τὴν ἀκάματον φιλοπονίαν αὐτοῦ κατέβαλε τότε, ὅπως ἐν μέσῳ τοῦ σάλου τῆς οἱονεὶ ἐπαναστατικῆς ἐκείνης ἐποχῆς συγκρατήσῃ τοῦ κλάδου του τὴν διοίκησιν καὶ τὴν προφυλάξῃ ἀπὸ ἀτόπων παρεκτροπῶν. Ἀπέθανε ἐν Ἀθήναις τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1879.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΔΟΥΡΟΥΤΗΣ. Ἐγεννήθη εἰς Καλαρρύτας τῆς Ἠπείρου τὸ 1809. Ἐξεπαιδεύθη τὸ πρῶτον ἐν Τεργέστῃ εἰς τὸ ἐκεῖ παρὰ τῶν ὁμογενῶν συσταθὲν σχολεῖον, εἶτα δὲ εἰς Ἀγκῶνα. Ἐπιδοθεὶς εἰς τὸ ἐμπορικὸν στάδιον μετέβη τῷ 1828 εἰς Κέρκυραν. Κατὰ πρώτην φορὰν τῷ 1825 ὁ Κ. Δουρούτης ἦλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ ὡς ἐκ τῶν σχέσεων τὰς ὁποίας ὁ πατὴρ αὐτοῦ συνῆψε μετὰ

τῆς οἰκογενείας τῶν Μαυρομηχαλαίων, ἐπέστησε τὴν προσοχὴν αὐτοῦ εἰς τὴν Λακωνίαν, συντελέσας οὐ μικρὸν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἐμπορίου ἐν Μάνῃ. Εἰς τὴν φίλην πατρίδα ἀποκατασταθεὶς ὁ Κ. Δουρούτης, δὲν ἀπέβλεψε μόνον εἰς τὸ ἴδιον αὐτοῦ συμφέρον, ἀλλ' ἰδὼν τὴν ἀθλίαν τῆς μεταξοκλωστικῆς κατάστασιν ἀνεδέχθη κατὰ τὸ 1837 νὰ γίνῃ ὁ ἀναγεννητὴς τῆς βιομηχανίας ταύτης. Ἔκτοτε δὲ ἀποκατασταθεὶς ἐνταῦθα ὑπῆρξεν ἐπὶ πολλὰ ἔτη μέλος τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, μέλος τῆς Βιομηχανικῆς Ἐπιτροπῆς καὶ δημοτικὸς Σύμβουλος πολλάκις ἐν Ἀθήναις. Ὑπῆρξεν ὁ Κ. Δουρούτης ὁ πρῶτος ἱδρύσας ἐν Ἀθήναις μεταξουργεῖον, θεωρηθὲν ὡς δεῖγμα ἅλματος εἰς βιομηχανικὴν πρόοδον, μετὰ ταῦτα δὲ εἰς πλείστας ἄλλας ἀνεμίχθη ἐμπορικὰς καὶ διαχειριστικὰς ὑποθέσεις, ἐν αἷς διετράνου πνεῦμα ἐμπορικὸν καὶ πεῖραν οὐ τὴν τυχοῦσαν. Ἡ Ἑλλ. Κυβέρνησις ἐκτιμήσασα τὰς ἐκδουλεύσεις, ἃς προσήνεγκεν εἰς τὸ ἔθνος ὡς Βιομήχανος, ἐτίμησεν αὐτὸν κατὰ τὸ 1856 μὲ τὸ χρυσοῦν παράσημον τοῦ Σωτῆρος, κατὰ δὲ τὸ 1862 ἐτιμήθη προσέτι καὶ παρὰ τοῦ βασιλέως τῆς Ἰταλίας διὰ παρασήμου, δι' ὅσας ἐκδουλεύσεις προσέφερεν εἰς τὴν ἐγκατάστασιν τῆς πρώτης Ἰταλικῆς Πρεσβείας ἐν Ἀθήναις, συνάψας σχέσεις στενὰς μετὰ τοῦ Φιλέλληνος Πρέσβεως Κυρίου Τερεντίου Μαμιάνη νῦν Γερουσιαστοῦ, καὶ δι' ὅσον νεργὸν ἔλαβε μέρος ὑπὲρ τῶν προσφύγων Ἰταλῶν κατὰ τὸ 1848. Ἀπεβίωσεν ἐν Ἀθήναις τὴν 24 7βρίου 1880.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΒΑΦΑΣ. Ἐγεννήθη ἐν Συρράκῳ τῆς Ἠπείρου τῷ 1804. Ἐσπούδασεν ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ τῆς Κερκύρας ὑπὸ τὴν εὔνοιαν καὶ προστασίαν τοῦ εὐγενοῦς λόρδου ΓΥΙΛΦΟΡΔ, ἐξόχως ἀγαπήσαντος τὴν εὐφυΐαν καὶ τὰς ἀρετὰς τοῦ νεανίου τότε Χρήστου Βάφα, καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην του πρὸς τὸν εὐγενῆ ἐκεῖνον ἄνδρα ὡς ποταμὸν ἐξέχυσεν ἐπὶ τῆς ἀναγεννωμένης ἑλληνικῆς φυλῆς, διδάξας μετ' ἀπαραδειγματίστου ἀφιλοκερδείας καὶ ἐγκαρτερήσεως ἀπὸ τῆς ἐγκαταστάσεως τῆς πρώτης δυναστείας. Συνεργασθεὶς ἐπὶ χρόνον ἱκανὸν μετὰ τοῦ ἀοιδίμου Γενναδίου εἰς τὴν ἵδρυσιν τοῦ Α' ἐν Ἀθήναις Γυμνασίου, οὗ ὑπῆρξεν μέχρι τοῦ ἔτους 1852 ἡ ζῶσα καὶ διέπουσα τὰ πάντα ψυχή, ἀπέσχε τοῦ νὰ ὑπηρετήσῃ ὡς καθηγητὴς τῆς ἐν Κερκύρᾳ Ἀκαδημίας. Κατὰ τὸ 1856 ἵδρυσε τὸ ἀρχαιότερον καὶ σπουδαιότερον Λύκειον, ὅθεν ἐξῆλθον πολυάριθμοι μαθηταὶ διαπρέποντες σήμερον ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος ἐπὶ πλούτῳ καὶ γράμμασιν. Τῷ δὲ 1861 διωρίσθη γυμνασιάρχης τοῦ Α' Γυμνασίου μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Κυπριανοῦ καὶ ὡς τοιοῦτος ὑπηρέτησε μέχρι τοῦ 1876, ὅτε παρῃτήθη τῆς διδασκαλίας. Ὁ Χρῆστος Βάφας εἶχεν ἀληθῶς ψυχὴν ἀδαμαντίνην, ἥτις διὰ τὴν εὐστάθειαν καὶ τὴν ἁγνότητα αὐτῆς, ὑπῆρξεν ἂν ὄχι μοναδικὴ ἀλλὰ βεβαίως σπανιωτάτη μεταξὺ τῶν μεγάλων τοῦ ἔθνους διδασκάλων.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΔΡΟΣΟΣ. Δεκαεξαέτης μόλις ὁ Δημήτριος Δρόσος ὑπῆρξε στρατιώτης τῆς πατρίδος εἰς τὴν πρώτην ἐκστρατείαν κατὰ τῆς Καρύστου, ἔνθα ἐπληγώθη. Εἶτα μετέσχε τοῦ πολιορκοῦντος τὴν Ἀκρόπολιν τοῦ Ναυπλίου στρατοῦ, λαβὼν μέρος καὶ εἰς αὐτὴν τὴν ἔφοδον. Ἠκολούθησεν ὡς οἰκονομικὸς τοῦ ἰδίου στρατοῦ ὑπάλληλος, γενόμενος μετὰ ταῦτα ὑπάλληλος τοῦ ὑπουργείου τοῦ Πολέμου, καὶ παρέμεινεν ὑπηρετῶν εἰς αὐτὸ μέχρι τέλους τοῦ ὑπὲρ ἀνεξαρτη-

σίας ἀγῶνος. Μετὰ τὴν ἐγκαθίδρυσιν τῆς πρώτης βασιλείας, ἐπεδόθη εἰς τὴν οἰκονομικὴν ὑπηρεσίαν, ὑπὲρ τῆς ὁποίας τὰ μάλιστα συνετέλεσεν, ὑπηρετήσας διαδοχικῶς εἰς τὰς θέσεις τοῦ Ταμία, τοῦ Ἐλεγκτοῦ παρὰ τῷ Συνεδρίῳ, τοῦ Συμβούλου παρὰ τῷ ὑπουργείῳ τῶν Οἰκονομικῶν, καὶ τοῦ Γεν. Γραμματέως τοῦ ἰδίου τούτου ὑπουργείου, μέχρι τοῦ 1862. Ἐπὶ τῆς νῦν βασιλείας, ὑπῆρξε πεντάκις ὑπουργὸς, ἀντεπροσώπευσε δὲ τὴν πατρίδα του, τιμήσασαν πάντοτε τὴν ἀρετήν του, ὡς πληρεξούσιος ἐν τῇ Ἐθνοσυνελεύσει τοῦ 1862, καὶ πολλάκις ὡς βουλευτής. Ἐτελεύτησε ἐν Ἀθήναις τῇ 28 Νοεμβρίου 1877.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Α. ΠΑΥΛΙΔΗΣ. Υἱὸς τοῦ Π. Ἀλεξίου, ἀγωνιστοῦ ἐκ τῶν καλλιτέρων ὁ Γ. Παυλίδης, ἔτυχε προκαταρκτικῆς παιδεύσεως ἐν γράμμασι καὶ εὐσεβείᾳ λίαν ἐπιμεμελημένης. Ἐπὶ ἔτη διδάξας ὡς Καθηγητὴς ἐχρημάτισε καὶ Γυμνασιάρχης τοῦ Α'. ἐν Ἀθήναις Γυμνασίου. Ἐργατικὸς καὶ φιλόπονος εἰς ἄκρον, κατέλιπεν ὡραιότατα ἔργα, δι' ὧν καταδείκνυται ἡ μεγάλη του παιδεία καὶ πολυμάθεια. 1) Συντακτικὸν τῆς Ἑλλην. Γλώσσης. 2) Φυσικὴν Πειραματικὴν ὑπὸ Α. Γυνώτου κατὰ μετάφρασιν Γ. Παυλίδου 1857. 3) Φιλοσοφικὴν Πραγματείαν περὶ ἀληθοῦς θρησκευτικῆς ζωῆς, ὡς τῆς πρωτίστης πηγῆς καὶ πάσης ποθητῆς τελειώσεως καὶ ἀκμῆς κατὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ γένους 4) Μελέται περὶ παραγωγῆς τῆς ἐπιστήμης καὶ τῶν γραμμάτων ἐν γένει ἐν Ἑλλάδι. 5) Λογική. 6) Ψυχολογία. Ἀπέθανεν ἐν Ἀθήναις τῇ 3 Ὀκτωβρίου τοῦ 1874.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ. Τὸ ὄνομα τοῦ ἀνδρὸς τούτου μέγα ἔχει δικαίωμα ἐπὶ τῆς ἱστορίας τοῦ ἔθνους ἡμῶν. Γεννηθεὶς τὴν 17 Ἰουλίου τοῦ 1802 ἐν Θεσσαλίᾳ, νεανίας, πλήρης ἐλπίδων καὶ θάλπων ἀκμαίαν τὴν πίστιν τῆς Ἑλληνικῆς Ἀναγεννήσεως κατῆλθεν εἰς τὸν ἀγῶνα τοῦ 1821, ἵνα προσενέγκῃ ἄσμενος τὴν συνεργασίαν αὐτοῦ. Ἐν ταῖς ἐκστρατείαις τοῦ Νεοκάστρου καὶ τῆς Τριπόλεως, καὶ ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Ὑψηλάντην ἐν Βλαχίᾳ σπουδαῖαι ὑπῆρξαν αἱ ὑπηρεσίαι αὐτοῦ, καθ' ἣν ἐποχὴν ἡ πατρὶς μεγίστην εἶχεν ἀνάγκην τῆς στρατιωτικῆς τὰ μάλιστα ὑπηρεσίας τῶν τέκνων της. Ἐν ἁπάσαις ταῖς ἐκστρατείαις τῶν ἀτάκτων στρατευμάτων ὑπηρετήσας καὶ ἐν τῷ Ἱερῷ Λόχῳ, τὸ σπουδαιότερον ἔλαβε μέρος, ὅπου ταχθεὶς εἶτα ἐν τῷ ἐνεργῷ στρατῷ, ἀνῆλθε μέχρι τῶν ὑψηλοτέρων ἀξιωμάτων, τιμηθεὶς προσηκόντως, δι' ὅσας ἀκραιφνεῖς καὶ πεφωτισμένας ἐκδουλεύσεις προσήνεγκεν εἰς τὸ Ἔθνος. Ἀπέθανεν ἐν Ἀθήναις τὸν Αὔγουστον τοῦ 1880.

ΜΙΧΑΗΛ ΚΑΛΛΙΦΡΟΝΑΣ. Ἐγεννήθη ἐν τῇ πόλει τῶν Ἀθηνῶν τὴν 9 9βρίου τοῦ ἔτους 1809· ἐπαιδεύθη ὅσον καλλίτερα ἦτο δυνατὸν εἰς τοὺς ἀνωμάλους χρόνους τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Φιλομαθὴς δὲ καὶ φιλόπονος ὤν, συνεπλήρωσε δι' ἰδίας μελέτης καὶ ἰδιωτικῆς διδασκαλίας τὰς ἐγκυκλίους σπουδάς του. Κατὰ τὸ 1829 διωρίσθη ὑπάλληλος τοῦ διοικητηρίου Μεγάρων, διοικητοῦ ὄντος τοῦ μακαρίτου Ἀναργύρου Πετράκη. Μετὰ τὴν κατάργησιν τῶν διοικήσεων ὁ ἀναδειχθεὶς κατὰ τὸ 1830 ἔκτακτος ἐπίτροπος τῆς ἀνατολικῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος Κ. Μεταξᾶς, προσέλαβεν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν του τὸν Μιχαὴλ Καλλιφρονᾶν

καὶ τὸν διώρισεν ἀντιπρόσωπόν του εἰς τὴν ἐπαρχίαν Μαλανδρίνου. Κατὰ τὸ 1833 διωρίσθη παρὰ τῷ Ὑπουργείῳ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν προαχθεὶς εἰς τὸν βαθμὸν Ὑπουργικοῦ Γραμματέως. Διετέλεσε δ' ὡς τοιοῦτος ἀδιαλείπτως ἄχρις τοῦ 1863, ὅτε ἀπεμακρύνθη αὐτοπροαιρέτως τιμηθεὶς μὲ τὸ παράσημον τοῦ Σωτῆρος. Οἱ πολῖται τῶν Ἀθηνῶν πολλάκις αὐθορμήτως ἀνεδείκνυον αὐτὸν Δημοτικὸν Σύμβουλον, συνετέλεσε δ' οὕτως εἰς τὴν παγίωσιν τῆς Δημοτικῆς διοικήσεως ἐν Ἀθήναις κατὰ τὴν πρώτην αὐτῆς ἐφαρμογήν. Διετέλεσεν ἀντιπρόεδρος τοῦ Πτωχοκομείου, σύμβουλος καὶ ταμίας τοῦ Νηπιακοῦ Ὀρφανοτροφείου ἐπὶ δεκαπενταετίαν. Ἀπεβίωσε τῇ 27 Αὐγούστου 1878.

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΚΟΚΚΙΝΟΣ. Τέκνον τῆς εὐάνδρου Χίου, καταγόμενος ἐκ τῆς οἰκογενείας τῶν Μαυροκορδάτων, συνεμερίσθη ἐν νηπιακῇ ἡλικίᾳ τὰ περιπετείας τῆς καταστροφῆς τῆς πολυτλήμονος νήσου. Μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν πραγμάτων συμφώνως πρὸς τὸν πόθον τῆς μητρὸς αὐτοῦ, ὅπως ἴδῃ τὸ τέκνον αὐτῆς ἐλευθερίου ἀπολαῦον ἀγωγῆς καὶ παιδείας ἀπῆλθεν εἰς Τεργέστην, καὶ ἐκεῖ ἐξεπαιδεύθη εἰς τὰ πρῶτα στοιχεῖα τῶν γραμμάτων ἐν τῇ Σχολῇ τῆς Κοινότητος, καὶ μετὰ ταῦτα εἰς Μόναχον, ὅπου ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ ἀοιδίμου φιλέλληνος Θειρσίου καὶ τοῦ Μιχαὴλ Ἀποστολίδου, τοῦ μετὰ ταῦτα Μητροπολίτου Ἀθηνῶν, διήκουσε τὰ ἐγκύκλια μαθήματα καὶ ἔτυχε τῆς δεούσης ἐπιστημονικῆς παιδεύσεως. Ἀλλ' ἰδιάζουσαν ἔδειξε κλίσιν εἰς τὴν μελέτην τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ κόσμου καὶ τῆς Ἑλληνικῆς φιλολογίας, τοῦθ' ὅπερ ἐξηγεῖ τὴν ἀπαράμιλλον χάριν καὶ τὴν ἀκρίβειαν περὶ τὸν γραπτὸν λόγον, καίτοι τοῦ ἐπιζήλου τούτου πλεονεκτήματος εὐάριθμα ἀτυχῶς κατέλιπε ἡμῖν δείγματα. Ἐν τοῖς Γερμανικοῖς Πανεπιστημίοις συμπληρώσας τὰς νομικὰς αὐτοῦ σπουδάς, ἐν Μονάχῳ Γοττίγκῃ καὶ Εϊδελβέργῃ, κατῆλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα κατὰ τὸ 1839, ὅτε καὶ ὡς ὑφηγητὴς συγχρόνως ἐκλήθη τοῦ Ῥωμαϊκοῦ Δικαίου. Ἀπ' ἀρχῆς ὁ Ἐμμανουὴλ Κόκκινος διεκρίνετο διὰ τὴν ἐπιστημονικὴν αὐτοῦ βαθύνοιαν καὶ πολυμάθειαν, ἀείποτε δὲ ἡ γνώμη αὐτοῦ ἔσχε κῦρος παρ' αὐτοῖς τοῖς κρατίστοις αὐτοῦ συναδέλφοις ἐν τοῖς ἀκανθωδεστέροις νομικοῖς ζητήμασιν. Κενωθείσης μετὰ χρόνον τῆς ἕδρας τοῦ Διοικητικοῦ Δικαίου διὰ τοῦ θανάτου τοῦ ἀοιδίμου Π. Ἀργυροπούλου, ὁ ἀείμνηστος Ποτλῆς ἀνέθεσεν αὐτῷ τὴν διδασκαλίαν τοῦ σπουδαίου τούτου μαθήματος. Ἐν τῇ θέσει ταύτῃ καρποφόρως εἰργάσθη διὰ βαθείας καὶ συντόνου μελέτης, ὅτε μετὰ μικρὸν ἐκλήθη εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν ἱερᾶς ὑποχρεώσεως, ἀναδειχθεὶς πληρεξούσιος Σύρου ἐν τῇ μεταπολιτεύσει τῆς 10 Ὀκτωβρίου τῆς Β'. ἐν Ἀθήναις Ἐθνικῆς συνελεύσεως, εἰς ἣν εἰργάσθη μετὰ διαπύρου ζήλου πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς νέας τῶν πραγμάτων τάξεως καὶ καταρτισμοῦ τοῦ νέου πολιτεύματος, διακριθεὶς μεταξὺ τῶν ῥητόρων τοῦ ἐθνικοῦ ἐκείνου συνεδρίου διὰ τὸ γλαφυρὸν τοῦ λόγου καὶ τὴν ἐπανθοῦσαν αὐτῷ ἀείποτε ἐπιστημονικὴν χροιάν. Μετὰ τὴν λῆξιν τῆς συνελεύσεως ὁ Ἐμμ. Κόκκινος περιωρίσθη εἰς τὴν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ διδασκαλίαν, καταγινόμενος εἰς τὴν θεωρητικὴν καὶ πρακτικὴν ἐξάσκησιν τῆς ἐπιστήμης αὐτοῦ, κατασταθεὶς οὕτω εἷς τῶν τὰ πρῶτα φερόντων νομικῶν, γενόμενος σύμβουλος τῶν κυβερνήσεων εἰς τὰ σπουδαιότερα διοικητικὰ καὶ νομοθετικὰ ζητήματα καὶ μέτρα, ὧν ἡ κλεὶς δὲν ἠδύνατο

ἀδιαφύγη τὴν ὀξεῖαν κρίσιν τοῦ λεπτοῦ αὐτοῦ πνεύματος, ἀρωγὸν ἔχοντος τὴν εὐρεῖάν του μάθησιν.

Ὁ Ἐμμανουὴλ Κόκκινος μεγάλως εἰργάσθη διὰ τῶν παντοίων αὐτοῦ προσωπικῶν σχέσεων εἰς τὴν διάσωσιν τῶν Ἑλληνικῶν συμφερόντων. Ἠξιώθη δὲ κατ' ἐντολὴν τῆς Πρυτανείας ν'ἀπονείμῃ τὸ ὑπὸ τῆς νομικῆς σχολῆς τῇ προτάσει αὐτοῦ, ὡς κοσμήτορος αὐτῆς, ἀπονεμηθὲν τῷ Λέοντι Γαμβέτᾳ δίπλωμα διδάκτορος τῆς νομικῆς, τιμῆς χάριν. Ἐπὶ ταύτῃ δὲ τῇ εὐκαιρίᾳ δεξιῶς συνηγόρησεν ὑπὲρ τῶν δικαίων τῆς Ἑλλάδος τυχὼν ἐν Γαλλίᾳ τιμῶν ἐξαιρετικῶν.

Ὁ Ἐμμανουὴλ Κόκκινος ὑπῆρξεν ἀληθῶς ἐκ τῶν σοφῶν ἀνδρῶν ἐκείνων, οἵτινες εὐθὺς μετὰ τὴν ἐθνικὴν Ἀναγέννησιν, καταρτισθέντες πάσῃ νομικῇ μαθήσει ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ, συνετέλεσαν εἰς τὴν παρ' ἡμῖν ἐφαρμογὴν τῆς ὁλοκλήρου νῦν τὴν πεπολιτισμένην Εὐρώπην διεπούσης νομοθεσίας. Ἐν τῷ προσώπῳ αὐτοῦ συνήνου ἔξοχον ἐπιστημονικὴν εὐφυΐαν καὶ βαθεῖαν νομικὴν κρίσιν μετὰ βασίμου καὶ ποικίλης ἐγκυκλοπαιδικῆς μορφώσεως, κοσμούμενος καὶ διὰ πολλῶν ἰδιωτικῶν ἀρετῶν, ἐν αἷς τὸ σπάνιον ἰδίως εἶχε προτέρημα τῆς ἀνεξικακίας, μὴ ἀποστέργων συγχρόνως ὑπὲρ τῶν φίλων αὐτοῦ τὴν θυσίαν παντὸς κόπου, καὶ μετ' Ἰωβείου ὑπομονῆς ὑφιστάμενος τὰς δυσπραγίας τοῦ βίου. Ἀπεβίωσεν ἐν Ἀθήναις τῇ 6 Δεκεμβρίου 1879.

ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ ΚΟΛΙΑΤΣΟΣ. Ἐγεννήθη τὴν 15 Ἰουνίου τοῦ 1830. Εὐπατρίδης Ἀθηναῖος, ἐκπαιδευθεὶς ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ, ἐξ οὗ ἀπεφοίτησεν ἀριστεύσας, εἰργάσθη τῆς ὑπὲρ τῆς συνταγματικῆς ἀληθείας πάλης, συντελέσας εἰς ἐπιτυχίαν τῶν ἐπελθόντων γεγονότων. Τὸ ἐνεργὸν πολιτικὸν στάδιον αὐτοῦ ἄρχεται κυρίως μετὰ τῆς ἀπὸ τῆς 11 Ὀκτωβρίου 1862 καταστάσεως νέας πολιτικῆς τάξεως τῆς Ἑλλάδος. Εἷς τῶν πληρεξουσίων ἀντιπροσώπων τῆς Ἀττικῆς ἐν τῇ Β' εἰς Ἀθήνας συνελθούσῃ Ἐθνικῇ Συνελεύσει τοῦ 1862 συνετάχθη τοῖς ὑπὲρ τῆς εὐνομίας ἀγωνισθησομένοις.

Ὁ Στυλ. Κολιάτσος ἐν τῇ Ἐθνικῇ Συνελεύσει τοῦ 1863 ὑπηρέτησεν, ἀναδειχθεὶς εἷς ἐκ τῶν τοσούτων, ὅσῳ σπανίων, τόσῳ πολυτίμων παλαιστῶν, κατὰ τῶν ἐχθρῶν τῆς ἀληθοῦς Ἐλευθερίας, τῆς ἀρρήκτως πρὸς τὴν τάξιν συνδεομένης.

Ὑπηρέτησε δὲ τὴν εὐνομίαν, κατὰ τὰς ταραχώδεις ἡμέρας τῆς ἀκανονίστου ἔτι ἐποχῆς τοῦ 1862, οὐ μόνον ἐντὸς τῆς Συνελεύσεως, ἀλλὰ καὶ ἐκτὸς αὐτῆς· ἴσως δὲ αἱ ἐκτὸς τῆς Συνελεύσεως ὑπηρεσίαι αὐτοῦ ὡς Ὑπαρχηγοῦ τῆς Ἐθνοφυλακῆς διὰ τῶν ἐπικαίρων ἀποτελεσμάτων αὐτῶν καὶ διὰ τῆς ἐπιτοπίου ἐκτιμήσεώς του, εἰσὶν ἀνώτεραι τῶν ὑπηρεσιῶν αὐτοῦ ὡς πληρεξουσίου ἐντὸς τῆς Συνελεύσεως, ἥτις καὶ ἄλλων ηὐμοίρει τότε ἐπίσης ἐπιζήλων μελῶν.

Ὁ Στυλ. Κολιάτσος, διευθύνων τότε τὴν Ἐθνοφυλακήν, τὰ μέγιστα συνετέλεσεν διὰ τῆς ἐπιρροῆς αὐτοῦ εἰς τὴν σύνταξιν τῶν ἐνόπλων πολιτῶν εἰς τὴν σημαίαν τοῦ Νόμου. Ἡ Ἑλλὰς ἔμελλε νὰ κηρυχθῇ τότε ἀναξία τῆς ἀνεξαρτησίας αὐτῆς, ἂν ἡ πόλις τῶν Ἀθηνῶν διὰ τῶν Πολιτῶν της αὐτὴ ἀναλαμβάνουσα τὴν φρούρησιν τῆς νομιμότητος, μὴ ἀπεδείκνυεν ἐνώπιον τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου, ὅτι αὕτη εἶναι ἀληθῶς καὶ τοῦ ἐνεστῶτος καὶ τοῦ μέλλοντος τῶν Ἑλλήνων ἀξία. Ἐκ τῶν πρώτων εἰς τὴν ἐπιτέλεσιν τοῦ Ἑλληνικωτάτου ἔργου τούτου συνετέλεσεν ὁ Σ. Καλιάτσος.

Ἀπὸ δεκαετίας δὲ ἀνεδεικνύετο ἀντιπρόσωπος τῶν Ἀθηναίων καὶ ἐν τῇ Βουλῇ καὶ ἐν τῷ Δημοτικῷ Συμβουλίῳ. Καὶ ὡς Βουλευτὴς δὲ καὶ ὡς Δημοτικὸς Σύμβουλος, ὡς Πρόεδρος μάλιστα αὐτοῦ, ἐπὶ δώδεκα ὅλα συνεχῆ ἔτη, ἀνεδείχθη ἑκάστοτε οἷος καὶ ἐν τῇ Ἐθν. Συνελεύσει προμαχῶν ὑπὲρ τῆς νομιμότητος καὶ συντασσόμενος τῇ ἀποβλεπούσῃ γνώμῃ πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῶν ἐθνικῶν συμφερόντων. Ἀπεβίωσε ἐν Ἀθήναις τῇ 5 Νοεμβρίου τοῦ 1878.

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ ΚΑΡΝΑΛΗΣ. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ ἀνδρὸς τούτου, ἐν τῇ ἀναλύσει τοῦ ὁποίου δὲν ἀπαιτεῖται εὔγλωττος πανηγυριστής, εὕρηται σπουδαιοτάτων ἐπισοδείων σειρά, ἀναλωθεῖσα εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ καθήκοντος, καὶ τῶν ὑψίστων ἐντολῶν δι' ὧν ἐπεφορτίζετο. Ἅπασαι αἱ κατὰ καιροὺς ἐκδοθεῖσαι συντάξεις τῶν Κανονισμῶν τῶν Γυμνασίων καὶ τῆς Ἐσωτερικῆς ὑπηρεσίας τῶν Ταγμάτων τοῦ Πεζικοῦ εἶναι ἔργα αὐτοῦ, διότι τὸν Καρνάλην δὲν διέκρινεν μόνον μεγάλη φιλοπατρία καὶ ἀνεξαρτησία, οὐδ' ἡ πρὸς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ ἔθνους σταθερότης καὶ ἀφοσίωσις, πιστὴ καὶ ἀσφαλὴς ὡς εἰς τὰς ἰδίας πεποιθήσεις, ἀλλ' ἐχαρακτήριζεν ἐν ταὐτῷ παιδεία μεγάλη. Κατὰ τὸ 1864 ὑπηρετῶν ὡς Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν προσέφερεν ὑπηρεσίας σπουδαίας, καὶ εἰργάσθη ὅσον οὐδεὶς πρὸς καταστολὴν σοβαρωτάτων δυσχερειῶν. Τετράκις ἀνῆλθεν εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦ Ὑπουργοῦ, καὶ διὰ μόνης τῆς ἀτομικῆς ἀξίας καὶ ἱκανότητός του ἀνεβιβάσθη εἰς τὰ ὕψιστα στρατιωτικὰ ἀξιώματα, τιμηθεὶς ὑπὸ παρασήμων ξένων κρατῶν, καὶ τοῦ ἀνωτέρου Ταξιάρχου τῆς Ἑλλάδος.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ. Ἐγεννήθη τὸν Ἰούνιον τοῦ 1813. Μετὰ τῶν πρώτων μαθητῶν τῆς στρατιωτικῆς σχολῆς τοῦ ἀοιδίμου Καποδιστρίου τῷ 1832 ἐξελθών, δεκαοκταετὴς νεανίας εἰσῆλθεν εἰς τὸν πρακτικὸν βίον μετὰ τοῦ ζήλου ἐκείνου ὃν γεννᾷ ἐν ταῖς καρδίαις τῶν φλεγομένων ὑπὸ τῆς αὐταπαρνήσεως, ὁ πρὸς τὸ καθῆκον καὶ τὴν πατρίδα ἔρως. Εὑρεθεὶς εἰς τὴν ἀνάγκην ἵνα μετὰ τῶν ἄλλων νέων στρατιωτῶν τῆς ἀναγεννηθείσης Ἑλλάδος πολεμήσῃ τὴν ἔλευσιν τοῦ Βασιλέως Ὄθωνος, θεωρουμένην τότε ὡς καταφέρουσαν βαρεῖαν πληγὴν εἰς τὸ νεοσύστατον ἔθνος, ἐξανέστη μετὰ τῶν ἄλλων, καὶ ἐγένετο εἷς ἐκ τῶν ἐκθύμως ἐργασθέντων ὑπὲρ τῆς ἐγκαθιδρύσεως τοῦ Συντάγματος. Ἐν τῇ ἐποχῇ ἐκείνῃ θεωρηθεὶς ὕποπτος ὁ Δ. Παπαδιαμαντόπουλος ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως μετετέθη ἐκ Ναυπλίου εἰς Λαμίαν δύο ἔτη πρὸ τῆς περιφανοῦς ἡμέρας τῆς 3 7βρίου. Τὸ ἀξιομνημόνευτον γεγονὸς τῆς 3 7βρίου συνετελέσθη, καὶ οἱ μοχθήσαντες τότε φιλελεύθεροι εἶδον πραγματοποιουμένας τὰς προσδοκίας αὐτῶν. Ἔκτοτε φρονῶν ὁ Δημήτριος Παπαδιαμαντόπουλος, ὅτι ἡ πατρὶς δὲν προεδίδετο ὑπὸ τοῦ Βασιλέως, ἀφιερώθη ψυχῇ τε καὶ σώματι εἰς τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνωτάτου ἄρχοντος. Οὕτω κατὰ τὸ 1847 κατέβαλλεν ὑπολοχαγὸς ὢν τὴν στάσιν τοῦ Μ ε ρ ε ν τ ί τ ο υ καὶ κατὰ τὸ 1861 ὡς ὑποδιοικητὴς τοῦ πυροβολικοῦ ἐπολέμησεν ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Χ ά ν τοὺς ἐπαναστάτας τοῦ Ναυπλίου, πεπεισμένος ὅτι αἱ δοθεῖσαι παρὰ

τῆς Βασιλείας ὑποσχέσεις ἐν Κορίνθῳ ἐνώπιον τοῦ στρατοῦ περὶ μεταρρυθμίσεων ἤθελον πραγματοποιηθῆ, συνεπῶς δὲ ὅτι ἡ πατρὶς ἤθελε πορισθῆ μεῖζον κέρδος δι' αὐτῶν ἢ ἐκ τῆς ἐπιτυχίας ἐπαναστάσεως ἀώρου. Ματαιωθείσης ὅμως πάσης ἐλπίδος, καὶ τοῦ ἔθνους γογγύζοντος κατὰ τῆς παρανομίας ὁ Δημήτριος Παπαδιαμαντόπουλος, ἀνέλαβεν ὑπείκων εἰς τὴν ὁμόθυμον ἐντολὴν τοῦ λαοῦ καὶ τὴν ὁμόφωνον πρόσκλησιν τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν, τὸ κίνημα καὶ τὴν νύκτα τῆς 10 8βρίου ὑπῆρξεν ἡ κεφαλὴ τῆς ἐξεγέρσεως, ἣν ἤγειρεν ἡ φωνὴ τοῦ διαμαρτυρουμένου ἔθνους. Ἂν ἐξετάσῃ τις βαθέως τὰ διάφορα τοῦ κινήματος περιστατικὰ θέλει ἐκφέρει ἀληθῆ γνώμην περὶ τῆς ἀξίας καὶ αὐταπαρνήσεως τοῦ ἀνδρός, ἐν ᾗ ἐποχῇ ἅπασα ἡ δύναμις εὑρίσκετο ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ. Ὁ Δημήτριος Παπαδιαμαντόπουλος ἀποποιηθεὶς προσφερομένας αὐτῷ τιμάς, ἐκήρυξεν ἀντιβασιλείαν συγκειμένην ἐκ τοῦ Δημητρίου Βούλγαρη, Βενιζέλου Ῥούφου καὶ Κωνσταντίνου Κανάρη, ἐδέξατο δὲ μόνον τὴν ἀρχηγίαν τῶν στρατιωτικῶν δυνάμεων. Μετὰ τὴν ἐπελθοῦσαν τάξιν, ὑπὲρ τῆς ὁποίας, εἴπερ τις καὶ ἄλλος εἰργάσθη ὁ Δ. Παπαδιαμαντόπουλος καὶ τὴν ἔλευσιν τοῦ Βασιλέως Γεωργίου εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἐκλήθη ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὸν σχηματισθέντα στρατιωτικὸν οἶκόν του. Ὁ Δημ. Παπαδιαμαντόπουλος ἐπὶ 14 ὅλα ἔτη διέμεινεν παρὰ τῷ Βασιλεῖ Γεωργίῳ Α'. τῶν Ἑλλήνων, ὑπογραμμὸς τοῦ καθήκοντος. Παρὰ τῷ βασιλεῖ ὁμιλῶν τὴν ἀλήθειαν, παρὰ τῷ λαῷ ὑπερασπίζων τὰ δικαιώματα τοῦ βασιλέως, ὑπηρέτησε πιστῶς τὴν πατρίδα καὶ τὸν ἀνώτατον ἄρχοντα μέχρι τοῦ 1877, ὅτε ἀπέθανε φέρων τὸν βαθμὸν τοῦ ὑποστρατήγου, τὸν σταυρὸν τῶν Ταξιαρχῶν, καὶ πολλὰ ξένων κρατῶν παράσημα.

Θ. ΛΕΟΝΑΡΔΟΣ. Ἐγεννήθη τὴν 30 Ἰανουαρίου 1880 ἐν Δημητσάνῃ καὶ ἐξεπαιδεύθη ἐν τῷ σχολείῳ αὐτῆς. Τῷ 1816 ἀπεστάλη ὑπὸ τοῦ πατρός του εἰς Πάτρας, ὅπου ἐπεδόθη εἰς τὸ ἐμπόριον, ἀλλὰ τῷ 1817 μετεκλήθη ὑπ' αὐτοῦ ἕνεκεν τοῦ θανάτου τῆς μητρὸς αὐτοῦ. Ἐν ἔτει 1820 διαμένων ἔν τινι ἐν Κωνσταντινουπόλει μεγάλῳ ἐμπορικῷ οἴκῳ, ἤκουσε τὴν ἔκρηξιν τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως.

Ἀρχομένου τοῦ 1821 ἔτους ἐπανέκαμψεν αὐθορμήτως οἴκαδε, ὅπως ὑπερετήσῃ ὡς στρατιώτης τὴν πατρίδα· προσῆλθε δὲ πρὸς τὸν συμπατριώτην του στρατηγὸν Σταΐκον Σταϊκόπουλον, πολιορκοῦντα τότε τὸ Ναύπλιον, ἐκτελέσας παρ' αὐτῷ συγχρόνως καὶ χρέη γραμματέως. Τραυματισθέντος τοῦ στρατηγοῦ του καὶ θεραπευομένου ἐν Ἄργει, ἐζητήθη ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ τῶν Κρανιδιωτῶν Ἀρσενίου Κρέστα, παρὰ τῷ ὁποίῳ καὶ ὑπηρέτησεν ἐπὶ τριμηνίαν κατὰ τὴν εἰς Πελοπόννησον εἰσβολὴν τοῦ Δράμαλη. Σεπτεμβρίῳ δὲ μηνὶ τοῦ 1822 προσελήφθη ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ Γενναίου Κολοκοτρώνη ὡς εἷς τῶν γραμματέων του, ἐκπληρῶν συγχρόνως καὶ χρέη στρατιώτου καὶ ὑπηρέτησεν αὐτῷ μέχρι τοῦ 1826.

Κατὰ τὸν χρόνον ἐκεῖνον ἀποστελλομένου τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς Πελοποννήσου Θεοδώρου Κολοκοτρώνη εἰς Εὐρώπην πρὸς ἐκπαίδευσιν, ἐξελέγη παρ' αὐτοῦ τοῦ ἰδίου ὡς ὁ μόνος κατάλληλος συνῳδὸς ὁ Θ. Λεονάρδος, συνεκπαιδευθῇ δὲ καὶ οὗτος αὐτῷ. Ὁ Θ. Λεονάρδος πρῶτος ηὐτύχησε ν' ἀναγγείλῃ ἐν Πελοποννήσῳ πρὸς τὸν Γενικὸν ἀρχηγὸν καὶ τοὺς λοιποὺς στρατηγοὺς τὴν χαρμόσυνον ἀγγελίαν τῆς ὑπογραφῆς τοῦ περὶ τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Ἑλλάδος πρωτοκόλλου.

Μετὰ τὴν ἐκ τῆς Ἑλβετίας ἐπάνοδον αὐτοῦ εἰς Κέρκυραν διέμεινεν ἐν τῇ Ἀ κ α δ η μ ί ᾳ καὶ ἐπὶ 20 μῆνας κατέγεινεν εἰς τὴν μάθησιν διδαχθεὶς ὑπὸ τῶν ἰδίων διδασκάλων. Εἶτα ἐπανῆλθεν εἰς Πελοπόννησον κατὰ συμβουλὴν τοῦ ἀρχηγοῦ Κολοκοτρώνη, ὅθεν περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1829 μόνος ὁ Κωνσταντῖνος Κολοκοτρώνης ἀπῆλθεν εἰς Εὐρώπην, ὁ δὲ Λεονάρδος ἐδέχθη τὴν θέσιν τοῦ γραμματέως τῆς Γεν. Διευθύνσεως τῶν Ταχυδρομείων, ἅτινα κατὰ πρῶτον συνέστησε καὶ διωργάνωσεν ὁ ἀοίδημος Καποδίστριας. Ὑπηρέτησεν ἐν τῇ θέσει ταύτῃ ὡς γραμματεὺς μέχρι τοῦ 1836, ὡς Ὑποδιευθυντὴς μέχρι τοῦ 1854, καὶ μέχρι τοῦ 1859 ὡς τοιοῦτος ἐκπληρῶν χρέη Γεν. Διευθυντοῦ. Παραιτηθέντος τοῦ μακαρίτου Γ. Σκούφου τὸν Αὔγουστον τοῦ 1854, τῷ 1859 διωρίσθη Γεν. Διευθυντής. Ἐν τῷ διαστήματι τῆς πολυχρονίου ὑπηρεσίας του ὁ Θεόδωρος Λεονάρδος εἶχε ὡς κανόνα πάντοτε τὴν πιστὴν καὶ ἀκριβῆ ἐκπλήρωσιν τοῦ καθήκοντός του, τὰ δὲ ἔργα αὐτοῦ ἀνήκουσιν εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς ταχυδρομικῆς ὑπηρεσίας.

Ἡ Διεύθυνσις τῆς «Ποικίλης Στοᾶς» ἀνταποκρινομένη εἰς τὴν ὑπὲρ αὐτῆς ἀγαθὴν ὑποστήριξιν τῆς Κοινωνίας, καὶ τὴν συνδρομὴν τῶν παρ' ἡμῖν λογίων θέλει προσφέρει τοῖς Συνδρομηταῖς αὐτῆς μικρὸν περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ Φεβρουαρίου ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ἐκ πέντε τυπογραφικῶν φύλλων ἀντὶ μιᾶς ν. δραχμῆς, ὅπερ θ' ἀπαρτίσωσιν αἱ διατριβαὶ τῶν ἑξῆς ἀξιοτίμων ἀνδρῶν καὶ λογίων νέων κκ. Στεφ. Ξένου, Δ. Βαρδουνιώτη, Κ. Γ. Ξένου, Δ. Ῥωμαΐδου, Ἀριστ. Σπαθάκη, Δ. Κοκκίδου, Ἀνδ. Παπαδιαμαντοπούλου, Ἰ. Α. Ῥικάκη, Τ. Ἡλιοπούλου, Α. Κορδέλλα, Α. Ῥιγοπούλου, Α. Φραβασίλη, Γ. Μ. Σ Ι. καὶ τῶν Δεσποινίδων Ἑλένης Δερίκα, Σεβαστῆς Ν. Καλλισπέρη. Ἐν τούτῳ συμπεριληφθήσεται σειρὰ Σ τ α τ ι σ τ ι κ ῶ ν, καὶ Β ι ο γ ρ α φ ι ῶ ν, τῶν ἐν τῷ Ἡμερολογίῳ προσωπογραφιῶν ὑπὸ ἐκτενεστέραν τοῦ βίου αὐτῶν ἀφήγησιν. Ἐν τέλει τὰς θερμὰς εὐχαριστίας μας ἀπονέμομεν δημοσίᾳ τῷ ἀξιοτίμῳ κ. Στεφ. Ξένῳ δι' ὅ,τι ὑπὲρ τῆς «Ποικίλης Στοᾶς» συνέπραξε, καὶ τῷ ἐν Ἄργει εὐγλώττῳ δικηγόρῳ καὶ καλλίστῳ συνεργάτῃ ἡμῶν κ. Δημ. Βαρδουνιώτῃ.

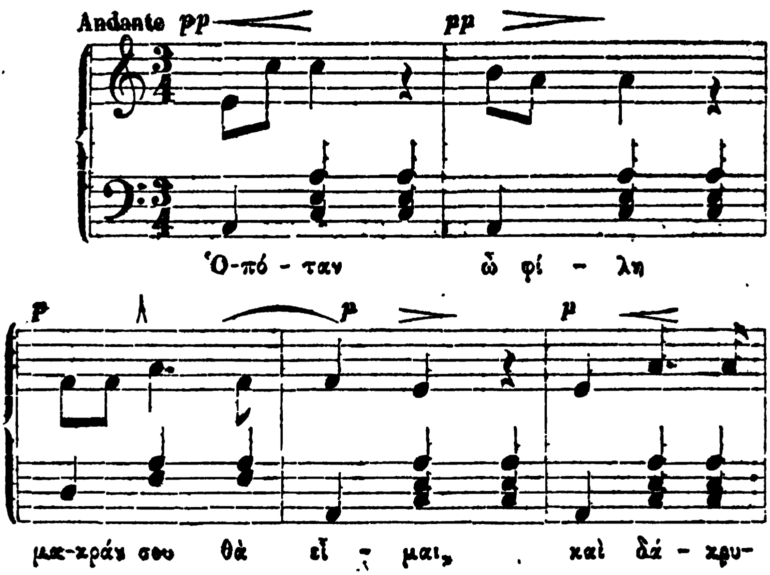
ΠΑΤΡΙΣ ΚΑΙ ΕΡΩΣ

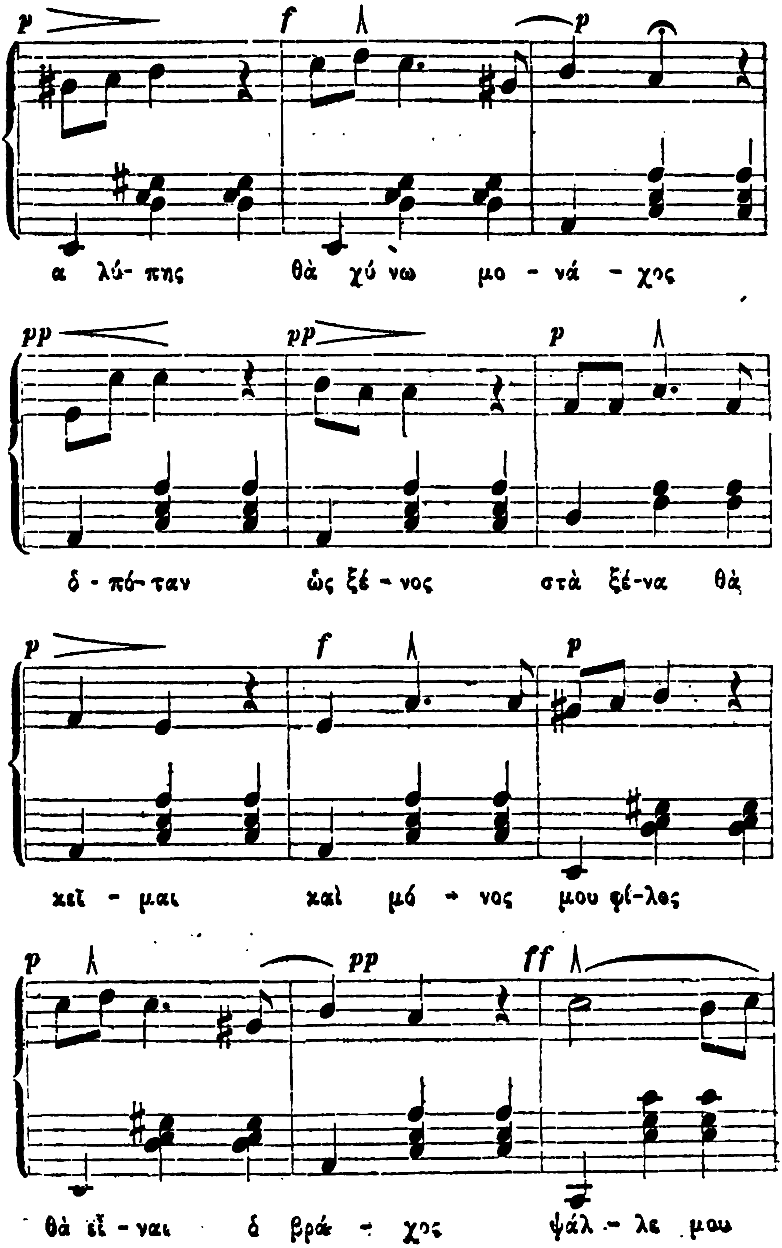
ΑΣΜΑΤΙΟΝ ΔΙΑ ΚΛΕΙΔΟΚΥΜΒΑΛΟΝ

ΕΠΙ ΤΗ ΒΑΣΕΙ ΙΤΑΛΙΚΟΥ ΜΕΛΟΥΣ

ΥΠΟ

Γ. Ι. Ζ.

α λύ- πης θὰ χύ νω μο - νά - χος
ὁ - πό- ταν ὡς ξέ - νος στὰ ξέ-να θὰ
κεῖ - μαι καὶ μό - νος μου φί-λος
θὰ εἶ - ναι ὁ βρά - χος ψάλ - λε μου

τό - τε μι-κρὸ τρα - γου - δά - κι
στεῖ - λέ μου ἕ - να θερ-μό σου φι-
λί δός τα α α εἰς ἕ - να
μι κρού -ου -λι που-λά-κι κι'αὐτὸ θὰ τὰ

2.

'Οπόταν, ὦ φίλη, ἐκεῖ εἰς τὴν πάλη
Καὶ 'μένα τὸ στῆθος τὸ βόλι πληγώσῃ·
'Οπόταν δὲν θά 'χω, δική σου ἀγκάλη
Μ' ἀγάπη τοὺς πόνους εὐθὺς νὰ ναρκώσῃ.
Ψάλλε μου, τότε, μικρὸ τραγουδάκι,
Στεῖλε μου ἕνα, θερμό σου φιλὶ,
Δός τα εἰς ἕνα μικρὸ ἀεράκι
Κι' αὐτὸ θὰ τὰ φέρῃ, ναὶ, φίλη καλή.

3.

'Αλλ' ὅταν, ὦ φίλη, ὁ Πλάστης θελήσῃ
Μὲ δάφνης στεφάνι νὰ ἔλθω ὀπίσω,
Τὸ ὄμμα μου, ὅταν τὸ σὸν ἀντικρύσῃ
Καὶ πέσω στὰ στήθη σου τοὺς πόνους νὰ σβύσω!
Ψάλλε καὶ τότε μικρὸ τραγουδάκι,
Δός μου καὶ τότε θερμό σου φιλὶ,
Λάβε τὰ χείλη μου ἀντὶ γιὰ πουλάκι
Καὶ ψάλλουσα φίλει, ὦ φίλη καλή.

ΤΥΠΟΙΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ Χ. Ν. ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΩΣ

ΤΙΜΑΤΑΙ 3. Ν. ΔΡΑΧΜΩΝ
ΕΥΡΙΣΚΕΤΑΙ ΜΟΝΟΝ ΕΝ ΤΩ,
ΜΕΣΙΤΙΚΩ ΓΡΑΦΕΙΩ Α. ΑΡΣΕΝΗ
ΚΑΤΩΘΕΝ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΟΙΚΙΑΣ
ΕΙΣΤΑ ΥΠΟ Β. ΜΕΛΑ
ΓΡΑΦΕΙΑ ΚΑΙ ΤΩ
ΡΓΕΙΑ ΔΗΜΟΣ
ΕΞΩΤΕΡΙΚΩ
ΦΡ. 4

ΕΤΟΣ Β'.

ΠΟΙΚΙΛΗ ΣΤΟΑ

ΥΠΟ

ΙΩΑΝΝΟΥ Α. ΑΡΣΕΝΗ

ΤΗ

ΕΥΝΟΪΚΗ. ΣΥΜΠΡΑΞΕΙ ΠΟΛΛΩΝ ΛΟΓΙΩΝ

ΑΘΗΝΗΣΙ.

1882

ΠΟΙΚΙΛΗ ΣΤΟΑ

ΕΤΗΣΙΟΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ

ΕΤΟΣ Β'.

1882

ΥΠΟ

ΙΩΑΝΝΟΥ Α. ΑΡΣΕΝΗ

ΤΗι ΕΥΝΟΙΚΗι ΣΥΜΠΡΑΞΕΙ ΠΟΛΛΩΝ ΛΟΓΙΩΝ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ «ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑΣ»

1881

ΤΗΙ

ΣΕΠΤΗΙ ΗΜΩΝ ΑΝΑΣΣΗΙ

ΕΥΣΕΒΑΣΤΩΣ ΑΝΑΤΙΘΗΣΙΝ

Μεγαλειοτάτη,

Ἐν ᾗ ἐποχῇ ἡ νεωτέρα παρ' ἡμῖν Φιλολογία ἔχει ἀνάγκην τοῦ σπουδαιοτέρου πρὸς εὐρυτέραν αὐτῆς κίνησιν ἐλατηρίου, τοῦ περιοδικοῦ τύπου, ὅστις ἐπαισθητῶς ἀπό τινος χρόνου παρημελήθη, ἐσκέφθην ν' ἀναπληρώσω κἀγὼ μερικήν τινα ἔλλειψιν αὐτοῦ, διὰ τῆς ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἔτους ἐκδόσεως τοῦ ἡμετέρου ἡμερολογίου ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν «Ποικιλη Στοα», ἐν ᾧ ἀποταμιεύων τὰ ἐκλεκτότερα προϊόντα τῶν καλλιτεχνικωτέρων παρ' ἡμῖν δημοσιογραφικῶν καλάμων, καὶ συγκεντρῶν ἐν αὐτῷ τὰς ἀττικωτέρας εὐφυΐας περὶ τὰ γράμματα, τὰς τέχνας καὶ ἐπιστήμας, νὰ διασώζω τὴν φιλολογικήν, ὡς εἰπεῖν, τὴν καλλιλογικὴν καὶ τὴν ἐπιστημονικὴν ἑκάστου ἔτους φυσιογνωμίαν.

Εἰς τοιοῦτον κυρίως σκοπὸν ἀποβλέπων καὶ ἤδη διὰ τοῦ ὅσονούπω ἐκδοθησομένου ἡμερολογίου ἡ «Ποικίλη Στοὰ» τοῦ 1882, τολμῶ νὰ θέσω τὸ δεύτερον τοῦτο ἔργον μου ὑπὸ τὴν φιλόμουσον προστασίαν τῆς Ὑμετέρας Μεγαλειότητος, ἥτις μετ' ἀπλήστου ἐνδιαφέροντος προσηλοῦται εἰς τὴν ἠθικήν, τὴν πνευματικὴν καὶ κοινωνικὴν ἐπὶ τὰ πρόσω ἀνάπτυξιν τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους.

Ἐξαιτούμενος πρὸς τοῦτο τὴν εὐμένειαν καὶ ἀποδοχὴν τῆς Ὑμετέρας Μεγαλειότητος, ὅπως ἀφιερώσω Αὐτῇ τὴν «Ποικίλην Στοὰν» τοῦ 1882,

Ὑποσημειοῦμαι εὐσεβάστως

Ιωαννης Α. Αρσενης.

Πρὸς τὴν παράκλησιν ἡμῶν ταύτην, ἡ Σεπτὴ ἡμῶν Ἄνασσα, διὰ τοῦ Ἀξιοτίμου Γραμματέως Αὐτῆς κκ. Διονυσίου Μεσσαλᾶ, ἀνδρὸς πάνυ εὐγενοῦς καὶ προθύμου προστάτου τῶν καλῶν ἔργων, ἀπήντησε ὡς ἑξῆς ἀσμένως ἀποδεχθεῖσα τὴν ἀφιέρωσιν τοῦ ἡμερολογίου ἡμῶν.

—

Ἀνάκτορα τῇ 2 Δεκεμβρίου 1881.

Κύριε,

Ἡ Α. Μ. ἡ Σεπτὴ ἡμῶν Ἄνασσα, εὐμενῶς ἐπινεύουσα εἰς τὴν παράκλησιν ὑμῶν, εὐδοκεῖ νὰ ἐπιτρέψῃ ὑμῖν, ἵνα ἀφιερώσητε αὐτῇ, τὸ ὑφ' ὑμῶν ἐκδοθησόμενον ὑπὸ τὸν τίτλον «Ποικίλη Στοὰ» Ἡμερολόγιον τοῦ 1882.

Ἀνακοινώσας ὑμῖν τὴν Βασιλικὴν ταύτην ἄδειαν, παρακαλῶ ὑμᾶς συγχρόνως, Κύριε, νὰ δεχθῆτε τὰς ἐμὰς προσρήσεις.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΜΕΣΣΑΛΑΣ
Γραμματεὺς τῆς Α. Μ. τῆς Βασιλίσσης.

Πρὸς τὸν Κύριον
Κύριον Ἰωάννην Α. Ἀρσένην
Ἐν. Ἐν.

ΠΡΟΑΝΑΚΡΟΥΣΜΑ.

Ὅτε κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος προεκηρύσσομεν τὴν ἔκδοσιν τῆς «Ποικίλης Στοᾶς» κατηρχόμεθα εἰς ἀγῶνα πνευματικὸν ἐκ τοῦ προχείρου μᾶλλον καὶ μετὰ βίας παρεσκευασμένοι, ἔχοντες τὴν ἐλπίδα τῆς εὐμενοῦς ὑποδοχῆς εἰς τὴν πρόθυμον συνεργασίαν τῶν παρ' ἡμῖν λογίων, τῶν ὁποίων τὰ ὀνόματα κάτωθεν τῶν ἑαυτῶν ἔργων ἠδύναντο νὰ ἐμπνεύσωσι τὴν ἐμπιστοσύνην καὶ νὰ προκαλέσωσι τοῦ Κοινοῦ τὴν προσοχήν.

Ἀλλ' εἴχομεν ἐπίσης ἐλπίδας ἴσας εἰς τὴν ἐπιείκειαν τῶν ἡμετέρων ἀναγνωστῶν, οἵτινες ἠδύναντο κάλλιστα νὰ ἐννοήσωσι τὰς δυσχερείας τοῦ ἔργου, ἔχοντες ὑπ' ὄψει τὸν ἐλάχιστον χρόνον, ὅστις ὑπελείπετο ἀπὸ τῆς ἀναγγελίας μέχρι τῆς τακτικῆς ἡμέρας, πρὸ τῆς ὁποίας ἡ «Ποικίλη Στοὰ» ὤφειλε νὰ ᾖ ἐκδεδομένη.

Καὶ τῳόντι δὲν ἠπατήθημεν. Ὁλόκληρος ὁ τύπος ἐπεκρότησεν εἰς τὴν ἔκδοσιν αὐτῆς καὶ θερμῶς ὑπεδέχθη τὸ Κοινὸν καὶ ἐνεθάρρυνε καὶ παρώτρυνε τὴν ἐξακολούθησιν.

Δὲν ἔχομεν τὸ δικαίωμα ν' ἀμφιβάλλωμεν περὶ τῆς εἰλικρινείας τῶν συγχαριτηρίων ἐκείνων. Δὲν δυνάμεθα νὰ μὴ ἐκτιμήσωμεν τὴν ὑποστήριξιν τοῦ Κοινοῦ. Καὶ διὰ τοῦτο μετὰ μείζονος θάρρους προβαίνομεν ἤδη εἰς τὴν ἔκδοσιν τοῦ δευτέ-

ρου ἔτους, πεποιθότες ὅτι θέλομεν τύχει τῆς αὐτῆς καὶ μείζονος ἔτι θερμῆς ὑποδοχῆς. Ἡ ταχεῖα κατανάλωσις ἁπάντων τῶν ἀντιτύπων τῆς «Ποικίλης» κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος, οἱ προστεθέντες πολυάριθμοι νέοι συνδρομηταὶ, αἱ πανταχόθεν ἀποστελλόμεναι διατριβαὶ εἰσὶ τόσα ἐπὶ πλέον ἐχέγγυα τῆς ἐλπιζομένης ἐπιτυχίας.

Ἀλλ' ἐνῷ ἀποδεχόμεθα εὐγνωμόνως τὰς ἐπιδαψιλευθείσας εὐμενεῖς κρίσεις, ὀφείλομεν ἐπίσης ν' ἀνομολογήσωμεν καὶ ἡμεῖς τὰς ἐλλείψεις, ὅσας ἡ ἐσπευσμένη ἐκείνη ἔκδοσις παρουσίαζεν, ἰδίως περὶ τὴν τακτοποίησιν τῆς ὕλης.

Τὰς ἐλλείψεις ταύτας ἤδη ἐρχόμεθα ν' ἀναπληρώσωμεν, διπλασίους ἢ κατὰ τὸ παρελθὸν προσκαλοῦντες συνεργάτας ἐκ τῶν ἐγνωσμένων παρ' ἡμῖν λογίων καὶ παρέχοντες εἰς τοὺς ἀναγνώστας ποικιλωτέραν ὕλην καὶ μᾶλλον εὐπρόσδεκτον. Πρὸ πάντων δὲ προσεπαθήσαμεν νὰ ὑποβάλωμεν ταῦτα ὑπὸ ῥυθμόν τινα καὶ τάξιν, διακρίνοντες τὰ διάφορα φιλολογικὰ ἔργα καὶ τὰς ἐπιστημονικὰς μελέτας εἰς χωριστὰ τμήματα, ἀναλόγως τοῦ ὕφους καὶ τοῦ θέματος, βαθμηδὸν ἐκ τῶν τερπνοτέρων εἰς τὰ σοβαρώτερα καὶ ἐκ τούτων πάλιν εἰς τὰ τερπνότερα προχωροῦντες. Οὕτω διῃρέσαμεν ὅλην τὴν ὕλην εἰς τρία κύρια τμήματα, ἕκαστον τῶν ὁποίων διεκρίνομεν δι' ἰδιαιτέρου ὀνόματος, ἀνταποκρινομένου ὅπως δήποτε εἰς τὸ εἶδος τῶν ὑπ' αὐτὸ τεταγμένων ἔργων.

Τὸ Α' Τμῆμα ἡ «Π ο ι κ ί λ η» θὰ περιλάβῃ πάσας τὰς ἐλαφρὰς διατριβάς, τὸ Β' ἡ «Ἀ κ α δ η μ ί α», τὰ σοβαρὰ ἔργα, μετὰ δὲ ταῦτα ὁ «Π α ρ ν α σ σ ὸ ς», τὴν Ποίησιν.

Δὲν ἔχομεν βεβαίως τὸ θάῤῥος νὰ ὑπισχνούμεθα μεγάλα, διὰ τῶν δύο ὅμως τούτων ἐτῶν τῆς «Ποικίλης Στοᾶς», παρέχομεν ἂν ὄχι ἄλλο τὴν εὐχάριστον ἔνδειξιν ὅτι ἔχομεν ἱκανὴν τὴν τόλμην, ὅπως ῥεγασθῶμεν, προθυμοποιούμενοι νὰ παλαίσωμεν κατὰ πάσης δυσχερείας, ἣν ὁμολογουμένως εἰς πάντα ἐργάτην τοῦ καλοῦ παρουσιάζει ἡ ἀπό τινος δυσοίωνος πνευ-

ματικὴ ἀποστράτευσις, περὶ πλέον δὲ τὸ στάσιμον τῆς παρ' ἡμῖν συγχρόνου τῆς χώρας ἡμῶν Φιλολογίας. Ἵνα δὲ οὕτω ἐκτιμηθῇ πλειότερον καὶ ὑπὸ τοῦ αὐστηροτέρου κριτοῦ ἡ «Ποικίλη Στοὰ», δέον νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψει πᾶσα τοιαύτη ἀποθαῤῥυντικὴ περίστασις, ἣν ὅμως ἔχομεν τὸ θάῤῥος εὐτόλμως νὰ ὑπερπηδήσωμεν, ὅπως ἐποχήν τινα φανῶμεν ἀντάξιοι τῶν προσδοκιῶν τῶν πολλῶν φίλων τῆς «Ποικίλης Στοᾶς», καὶ δικαιώσωμεν πληρέστερον τοὺς πόθους αὐτῶν, πολύτιμον πρὸς τοῦτο ἔχοντες ἀρωγὸν τὴν προθυμίαν τῶν εὐγενῶς συμπραξάντων καὶ αὖθις λογίων, οἵτινες ἱκανῶς ἄχρι τοῦδε ἐτίμησαν τὸ Ἡμερολόγιον ἡμῶν, εὑρόντες ἴσως ἐγγυήσεις πρὸς πλήρη ἐπιτυχίαν ἐν τῷ μέλλοντι τοιούτου πολυμόχθου ἔργου. Ὅθεν δὲν παρουσιάζομεν τὴν «Ποικίλην» οὔτε καὶ σήμερον ὡς τὸ ἄκρον ἄωτον τῆς τελειότητος. Ὑπάρχουσι πολλὰ, τὰ ὁποῖα ἐν τῷ μέλλοντι θέλομεν συμπληρώσει. Ἀλλὰ δικαιούμεθα νὰ πιστεύσωμεν ὅτι ἀνταποκρινόμεθα ἤδη πλειότερον εἰς τὰς προσδοκίας τῶν ἡμετέρων συνδρομητῶν, πρὸς οὓς ἀπευθύνομεν θερμὰ εὐχαριστήρια, δι' ὅσην παρέσχον ἡμῖν ὑποστήριξιν. Πιστεύομεν δὲ ἀφ' ἑτέρου ὅτι διὰ τῶν ἐπενεχθεισῶν ἐν γένει βελτιώσεων περὶ τὴν ἔκδοσιν καὶ τῆς προσοχῆς περὶ τὴν ἐκλογὴν τῆς ὕλης θέλομεν φανῇ ἀρεστοὶ καὶ εἰς τοὺς ἡμετέρους συνεργάτας καὶ τὰς ἀξιοτίμους συνεργάτιδας, οἵτινες ἐνεπιστεύθησαν ἡμῖν τὰ διανοητικὰ αὐτῶν προϊόντα καὶ πρὸς οὓς καὶ δημοσίᾳ ὁμολογοῦμεν εὐγνωμοσύνην καὶ χάριτας.

ΙΩΑΝΝΗΣ Α. ΑΡΣΕΝΗΣ.

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ

Η ΠΟΙΚΙΛΗ ΣΤΟΑ

ΕΠΟΧΑΙ

Ἀπὸ κτίσεως κόσμου κατὰ τοὺς Ἑβδομήκοντα	7390
» τῆς αὐτῆς κατὰ τοὺς Λατίνους	5885
» » » καθ' Ἑβραίους	5638
» τοῦ κατακλυσμοῦ	5148
» τῆς πυργοποιΐας	4635
» τῆς μοναρχίας Ἑλλήνων ἐπὶ Ἀλεξάνδρου	2214
» » » Ῥωμαίων ἐπὶ Αὐγούστου	1926
» κτίσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως	1561
» τῆς μοναρχίας τῶν Γάλλων	1463
» κτίσεως τῆς Βενετίας	1461
» Μωάμεθ κατ' Ὀθωμανούς, ἄρχεται τὴν 4 Ἰανουαρίου 1876 Σεληνιακὰ ἔτη	1299
» χωρισμοῦ τῶν Ἐκκλησιῶν ἐπὶ Λέοντος Θ' Πάπα Ῥώμης καὶ Μιχαὴλ Κηρουλαρίου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως .	830
» τῆς Ῥωσσικῆς αὐτοκρατορίας	720
» τῆς εὑρέσεως τῆς ναυτικῆς πυξίδος	584
» » » τοῦ χάρτου	569
» » » τῆς πυροκονίας	501
» » » τῆς τυπογραφίας	442
» ἁλώσεως Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ Μωάμεθ τοῦ Β'. τῷ 1453	429
» ἀνακαλύψεως τῆς Ἀμερικῆς	390
» νέου ἡμερολογίου ἐπὶ Γρηγορίου ΙΓ'	300
» τῆς εὑρέσεως τοῦ ἀτμοῦ	67
» τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Ἑλλάδος	61
» τῆς εὑρέσεως τοῦ τηλεγράφου	48
» τῆς ἑνώσεως τῆς Ἰταλίας μὲ τὸ βασίλειον τῆς Σαρδηνίας .	21
» τῆς ἐξώσεως τοῦ Ὄθωνος πρώην βασιλέως τῆς Ἑλλάδος (Ὀκτωβρίου 10 1862)	20
» τῆς ἀναγορεύσεως τοῦ Γεωργίου Α' Βασιλέως τῶν Ἑλλήνων .	18
» τῆς ἑνώσεως τῆς Ἑπτανήσου μὲ τὴν Ἑλλάδα (Μαΐου 21 1862)	18
» τῆς γεννήσεως τοῦ Κωνσταντίνου διαδόχου τοῦ Ἑλληνικοῦ θρόνου (Ἰουλίου 21 1868)	14

Ἀπὸ τοῦ Γεωργίου δευτέρου υἱοῦ τοῦ Βασιλέως Γεωργίου Α' (Ἰουνίου 13 1869)	13
» τῆς Ἀλεξάνδρας θυγατρὸς τοῦ Βασιλέως Γεωργίου Αὐγούστου 18 1870)	12
» τῆς αἰχμαλωσίας τοῦ Ναπολέοντος Γ' ἐν Σεδὰν καὶ τῆς γ'. δημοκρατίας	12
» τῆς παραδόσεως τῶν Παρισίων καὶ τῆς κηρύξεως τῆς γερμανικῆς αὐτοκρατορίας	11

ΠΑΣΧΑΛΙΟΝ

ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1882.

Ἰνδικτιῶνος	10
Ἡλίου κύκλοι	26
Σελήνης κύκλοι	18
Σελήνης θεμέλιον	21
Κρεωφαγία, ἡμέραι	38
Τὸ Τριώδιον ἄρχεται Ἰανουαρίου	17
Αἱ ἀποκρέω, Ἰανουαρίου	31
Ὁ Εὐαγγελισμὸς τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ Πέμπτῃ	
Νομικὸν Φάσκα, Μαρτίου	21
Λατίνων Πάσχα, Μαρτίου	28
Τὸ ΑΓΙΟΝ ΠΑΣΧΑ Μαρτίου	28
Ἡ Ἀνάληψις, Μαΐου	6
Ἡ Πεντηκοστή, Μαΐου	16
Κυριακὴ τῶν ἁγ. Πάντων, Μαΐου	23
Ἡ νηστεία τῶν ἁγίων Ἀποστόλων ἡμέραι	36
Ἡ μνήμη αὐτῶν, ἡμέρᾳ Τρίτῃ.	
Παραμονὴ τῶν Χριστουγέννων, ἡμέρᾳ Παρασκευῇ.	

ΟΘΩΜΑΝΙΚΟΙ ΜΗΝΕΣ

Σεφὲρ τοῦ 1295	ἄρχεται	23 Ἰανουαρίου
Ῥεββὶ-ἐλ-ἐββὲλ	»	21 Φεβρουαρ.
Ῥεββὶ-ἐλ-ἀχὶρ	»	23 Μαρτίου
Τζεματζὶ-ἐλ-ἐββὲλ	»	21 Ἀπριλίου
Τζεματζὶ-ἐλ-ἀχὶρ	»	21 Μαΐου
Ῥετζὲβ	»	19 Ἰουνίου
Σχαβὰν	ἄρχεται	19 Ἰουλίου
Ῥεμεζὰν	»	17 Αὐγούςου
Σχεββὰλ	»	16 Σεπτεμβρ.
Τζὶλ-καδὲ	»	15 Ὀκτωβρ.
Τζὶγ-χιτζὲ	»	14 Νοεμβρίου
Μουχαρρὲμ τοῦ 1296	»	14 Δεκεμβρ.

ΕΟΡΤΟΛΟΓΙΟΝ

ΕΟΡΤΗ ΕΘΝΙΚΗ

25 Μαρτίου. Ἡ ἀνεξαρτησία τῆς Ἑλλάδος.

ΕΟΡΤΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑΙ

Καθ' ἃς δὲν ἐργάζονται ἐν τοῖς δημοσίοις γραφείοις.

1] Νέον ἔτος,
2) Θεοφάνεια.
3) Εὐαγγελισμός.
4) Μεγάλη Παρασκευὴ καὶ μέγα Σάββατον.
5) Κυριακὴ καὶ Δευτέρα τοῦ Πάσχα.
6) Ἅγιος Γεώργιος.
7) Ἀνάληψις.
8) Πεντηκοστή.
9) Ἅγιοι Ἀπόστολοι, Πέτρος καὶ Παῦλος.
10) Κοίμησις τῆς Θεοτόκου.
11) Ἅγιος Δημήτριος.
12) Αἱ δύο ἡμέραι τῶν Χριστουγένων.

ΕΟΡΤΑΙ ΒΑΣΙΛΙΚΑΙ

12 Δεκεμβρίου.	Τὰ γενέθλια τῆς Α. Μ τοῦ Βασιλέως Γεωργίου.
23 Ἀπριλίου.	Ἡ ἑορτὴ τοῦ ὀνόματος Αὐτοῦ.
11 Ἰουλίου.	Ἡ ἑορτὴ τοῦ ὀνόματος τῆς Α. Μ. τῆς Βασιλίσσης Ὄλγας·
22 Αὐγούστου.	Τὰ γενέθλια Αὐτῆς.
21 Μαΐου.	Ἡ ἑορτὴ τοῦ Διαδόχου Κωνσταντίνου.
21 Ἰουλίου.	Τὰ γενέθλια Αὐτοῦ.
13 Ἰουνίου.	Τὰ γενέθλια τοῦ Βασιλόπαιδος Γεωργίου.
18 Αὐγούστου.	Τὰ γενέθλια τῆς Βασιλόπαιδος Ἀλεξάνδρας.
9 Ἰανουαρίου.	Τὰ γενέθλια τοῦ Βασιλόπαιδος Νικολάου.
21 Φεβρουαρίου	Τὰ γενέθλια τῆς Βασιλόπαιδος Μαρίας Μαγδαλινῆς.

ΩΡΑΙ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ

Ὁ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο κυριεύων πλανήτης εἶναι ἡ ΑΦΡΟΔΙΤΗ.

Α'. Τὸ ΕΑΡ ἄρχεται τὴν 8)20 Μαρτίου 6 ὥρας 30 λεπτὰ μ. μ.
Β'. Τὸ ΘΕΡΟΣ ἄρχεται τὴν 9)21 Ἰουνίου 2 ὥρας 30 λεπτὰ μ. μ.
Γ'. Τὸ ΦΘΙΝΟΠΩΡΟΝ ἄρχεται τὴν 11)23 Σεπτεμβρίου 5 ὥρας 30 λ. μ. μ.
Δ'. Ὁ ΧΕΙΜΩΝ ἄρχεται τὴν 9)21 Δεκεμβρίου 11 ὥρας, λεπτὰ 30 μ. μ.

ΕΚΛΕΙΨΕΙΣ

Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο θὰ συμβῶσι δύο ἐκλείψεις τοῦ ἡλίου.
Α'. Ἔκλειψις ἡλίου τὴν 5 Μαΐου ὥρ. 9 λεπτὰ 16 π. μ.
Β'. » » τὴν 29 Ὀκτωβρίου ἀόρατος εἰς ἡμᾶς.
Ἐκλήψεις τῆς σελήνης δὲν ἔχομεν κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο.

ΑΦΡΟΔΙΤΗ

Ἡ Ἀφροδίτη διέρχεται πρὸ τοῦ δίσκου τοῦ Ἡλίου τὴν 24 Νοεμβρίου, ὥρᾳ 3. λεπτὰ 30 μ. μ.

ΤΟ ΘΕΡΟΣ ΤΟΥ 1881 ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Τὸ θέρος τοῦτο κατὰ τὰς παρατηρήσεις τοῦ ἀστεροσκοπείου Ἀθηνῶν παρουσίασε τὰ ἑξῆς φαινόμενα.

Ἡ μέση αὐτοῦ βαρομετρικὴ θλῖψις ἦτο 750,56 χμ. ἀπέναντι 749,63 μχ. τοῦ παρελθόντος ἔτους, καὶ μεγίστη μὲν τῇ 15 Ἰουλίου (754,95) ἐλαχίστη δὲ τῇ 15 Αὐγούστου (744,55). Ἡ μέση θλῖψις τῶν τριῶν θερινῶν μηνῶν ἦτο Ἰούνιος 751,27 Ἰούλιος 750,52· Αὔγουστος 749,89.

Ἡ μέση θερμοκρασία τῶν τριῶν θερηνῶν μηνῶν εἰς βαθμοὺς τῆς ἑκατοβάθμου διαιρέσεως (Κελσίου) ἦτο 26,98, ἀπέναντι 27,77 τοῦ μέσου ὅρου τῆς θερμοκρασίας τοῦ θέρους τοῦ 1880. Καὶ μεγίστη μὲν ἦτο τῇ 25 Αὐγούστου (39,1) ἐλαχίστη δὲ τῇ 1 Ἰουνίου (13,7). Ὁ Αὔγουστος τοῦ 1881 ἦτο θερμότερος ἢ ὁ Ἰούλιος. Ἡ μέση θερμοκρασία Ἰουνίου ἦτο 24,27, τοῦ Ἰουλίου 27,66, τοῦ Αὐγούστου 29,03.

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ

Ἔχων ἡμέρας 31. Ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας 10 καὶ ἡ νὺξ ὥρας 14.

Ὁ ἥλιος εἰς τὸν Ὑδροχόον.

Ν.	Π.	ἡ.ἑ.	
13	1	Πα.	† Ἡ Περιτομὴ τοῦ Χριστοῦ καὶ μνήμη Βασιλείου μεγ. Ἀρ.
14	2	Σα.	Προεόρτια τῶν Θεοφανείων καὶ μνήμη Σιλβέστρου Ῥώμης.
15	3	Κυ.	Μαλαχίου τοῦ Προφήτου καὶ Γορδίου Μάρτυρος.
16	4	Δε.	Ἡ σύναξις τῶν 70 Ἀποστόλων καὶ Θεοκτίστου τοῦ ὁσίου.
17	5	Τρ.	Θεοπέμπτου καὶ Θεωνᾶ τῶν μαρ. καὶ Συγκλητικῆς τῆς ὁσ.
			Παραμονὴ τῶν Θεοφανείων. Νηστεία ἐν ᾗ ἡμέρᾳ τύχῃ.
18	6	Τε.	† Τὰ Θεοφάνεια τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ Ἀργία.
19	7	Πε.	† Ἡ σύναξις τοῦ Προφήτου Προδρόμου καὶ Βαπιστ. Ἰωάννου. Ἀργία.
20	8	Πα.	Δομινίκης τῆς ὁσίας καὶ Γεωργίου τοῦ Χοζεβίτου.
21	9	Σα.	Πολυεύκτου μάρτυρος.
22	10	Κυ.	† Γρηγορίου ἐπισκόπου Νύσσης καὶ Δομετιανοῦ Μελιτινῆς.
23	11	Δε.	Θεοδοσίου τοῦ Κοινοβιάρχου.
24	12	Τρ	Τατιανῆς μάρτυρος.
25	13	Τε.	Ἑρμύλου καὶ Στρατονίκου μαρτύρων
26	14	Πε.	Τῶν ἐν Ῥαϊθῷ καὶ Σινᾷ ἀναιρεθέντων ὁσίων Πατέρων.
			Ἀπόδοσις τῶν Θεοφανείων.
27	15	Πα.	Παύλου τοῦ Θηβαίου καὶ Ἰωάννου τοῦ Καλυβίτου.
28	16	Σα.	Ἡ προσκύνησις τῆς τιμίας ἁλύσεω, τοῦ Ἀποστ Πέτρου.
29	17	Κυ.	† Τοῦ Τελώνου καὶ Φαρισσαίου. Ἀντωνίου τοῦ μεγάλου. Ἀργία.
			Ἄρχεται τὸ Τριῴδιον.
30	18	Δε.	† Ἀθανασίου καὶ Κυρίλλου Ἀρχιεπ. Ἀλεξανδρείας. Ἀργ.
31	19	Τρ.	Μακαρίου τοῦ Αἰγυπτίου καὶ Ἀρσενίου Κερκύρας.
			ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ
1	20	Τε.	Εὐθυμίου τοῦ μεγάλου. Ἀργία.
2	21	Πε.	Μαξίμου τοῦ Ὁμολογητοῦ καὶ Νεοφύτου μάρτυρος.
3	22	Πα.	Τιμοθέου τοῦ Ἀποστόλου καὶ Ἀναστασίου τοῦ Πέρσου.
4	23	Σα.	Κλήμεντος Ἀγκύρας καὶ Ἀγαθαγγέλου μάρτυρος.
5	24	Κυ.	† Τοῦ Ἀσώτου. Ξένης τῆς ὁσίας.
6	25	Δε.	† Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου ἐπισκόπου Κων)πόλεως. Ἀργία.
7	26	Τρ.	Ξενοφῶντος τοῦ ὁσίου καὶ τῆς συνοδίας αὐτοῦ.
8	27	Τε.	† Ἡ ἀνακομιδὴ τοῦ λειψ, Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου. Ἀρ.
9	28	Πε.	Ἐφραὶμ τοῦ Σύρου τοῦ ὁσίου.
10	29	Πα.	Ἀνακομιδὴ τοῦ λειψάνου Ἰγνατίου τοῦ Θεοφόρου.
11	30	Σα.	† Τῶν Κεκοιμημένων. Τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν. Ἀργ.
12	31	Κυ.	† Τῆς Ἀποκρέω. Κύρου καὶ Ἰωάννου, θαυμ. Ἀναργύρων.

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ

Ἔχων ἡμέρας 28. Ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας 11 καὶ ἡ νὺξ ὥρας 13.

Ὁ ἥλιος εἰς τοὺς Ἰχθῦς.

Ν.	Π.	ἡ.ἑ.	
13	1	Δε.	Προεόρτια τῆς Ὑπαπαντῆς καὶ Τρύφωνος μάρτυρος.
14	2	Τρ.	† Ἡ Ὑπαπαντὴ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἀργία.
15	3	Τε.	Συμεῶνος τοῦ Θεοδόχου καὶ τῆς προφήτιδος Ἄννης.
16	4	Πε.	Ἰσιδώρου τοῦ Πηλουσιώτου.
17	5	Πα.	Ἀγάθης μάρτυρος.
18	6	Σα.	Ψυχοσάββατον Βουκόλου τοῦ ὁσίου ἐπισκόπου Σμύρνης. (Τῶν ἐν ἀσκήσει λαμψάντων).
19	7	Κυ.	† Τῆς Τυροφάγου. Παρθενίου ἐπισκόπου Λαμψάκου καὶ Λουκᾶ τοῦ ὁσίου.
			Ἄρχεται ἡ ἁγία καὶ μεγάλη Τεσσαρακοστή.
20	8	Δε.	Θεοδώρου τοῦ Στρατηλάτου καὶ Ζαχαρίου τοῦ προφήτου.
21	9	Τρ.	Νικηφόρου μάρτυρος.
22	10	Τε.	† Χαραλάμπους ἱερομάρτυρος. Ἀργία.
23	11	Πε.	Βλασίου ἱερομάρτυρος καὶ Θεοδώρας τῆς Αὐγούστης.
24	12	Πα.	Μελετίου ἀρχιεπισκόπου Ἀντιοχείας.
25	13	Σα.	Μνήμη τοῦ διὰ τῶν κολύβων θαύματος. Θεοδώρου Τήρωνος καὶ Μαρτιανοῦ τοῦ ὁσίου.
26	14	Κυ.	† Α'. Τῶν Νηστειῶν τῆς Ὀρθοδοξίας Αὐξεντίου τοῦ ὁσ.
27	15	Δε.	Ὀνησίμου τοῦ Ἀποστόλου.
28	16	Τρ.	Παμφίλου μάρτυρος καὶ τῶν σὺν αὐτῷ.
			ΜΑΡΤΙΟΣ
1	17	Τε.	Τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Θεοδώρου τοῦ Τήρωνος.
2	18	Πε.	Λέοντος Πάπα Ῥώμης.
3	19	Πα.	Ἀρχίππου τοῦ Ἀποστόλου.
4	20	Σα.	Λέοντος ἐπισκόπου Κατάνης
5	21	Κυ.	† Β'. Τῶν Νηστειῶν. Τιμοθέου τοῦ ἐν Συμβούλοις καὶ Εὐσταθίου ἐπισκόπου Ἀντιοχείας.
6	22	Δε.	Ἡ εὕρεσις τῶν λειψάνων τῶν ἐν Εὐγενίοις μαρτύρων.
7	23	Τρ.	Πολυκάρπου ἱερομάρτυρος ἐπισκόπου Σμύρνης.
8	24	Τε.	Ἡ α'. καὶ β'. εὕρεσις τῆς τιμίας κεφαλῆς τοῦ Προδρόμου.
9	25	Πε.	Ταρασίου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως.
10	26	Πα.	Πορφυρίου ἐπισκόπου Γάζης
11	27	Σα.	Προκοπίου τοῦ Δεκαπολίτου.
12	28	Κυ.	† Τῆς Σταυροπροσκυνήσεως. Βασιλείου ὁμολογ.

ΜΑΡΤΙΟΣ

Ἔχων ἡμέρας 31. Ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας 12 καὶ ἡ νὺξ ὥρας 12.

Ὁ ἥλιος εἰς τὸν Κριόν.

Ν.	Π.	ἡ.ἑ.	
13	1	Δε.	Εὐδοκίας τῆς ὁσιομάρτυρος.
14	2	Τρ.	Ἡσυχίου μάρτυρος.
15	3	Τε.	Εὐτροπίου, Κλεονικοῦ καὶ Βασιλίσκου μαρτύρων.
16	4	Πε	Γερασίμου ὁσίου τοῦ ἐν Ἰορδάνῃ.
17	5	Πα.	Κόνωνος μάρτυρος.
18	6	Σα.	Τῶν ἐν Ἀμορίῳ 42 μαρτύρων.
19	7	Κυ.	† Δ'. Τῶν Νηστειῶν Τῶν ἐν Χερσῶνι ἱερομαρτύρων Καπίτωνος καὶ τῶν σὺν αὐτῷ.
20	8	Δε.	Θεοφυλάκτου ἐπισκόπου Νικομηδείας. Ἐαρινὴ ἰσημερία.
21	9	Τρ.	Τῶν ἐν Σεβαστείᾳ 40 μαρτύρων.
22	10	Τε.	Κοδράτου μάρτυρος καὶ τῆς συνοδείας αὐτοῦ
23	11	Πε.	Σωφρονίου ἀρχιεπισκόπου Ἱεροσολύμων.
24	12	Πα	Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ καὶ Θεοφάνους τοῦ ὁμολογητοῦ.
25	13	Σα.	Ἡ ἀνακομιδὴ τοῦ λειψ. Νικηφόρου ἀρχιεπ. Κων)πόλεως.
26	14	Κυ.	† Ε'. Τῶν Νηστειῶν. Βενεδίκτου τοῦ ὁσίου.
27	15	Δε.	Ἀγαπίου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ 7 μαρτύρων.
28	16	Τρ.	Σαβίνου μάρτυρος καὶ Χριστοδούλου τοῦ ὁσίου.
29	17	Τε.	Ἀλεξίου τοῦ ἀνθρώπου τοῦ Θεοῦ.
30	18	Πε.	Κυρίλλου ἀρχιεπισκόπου Ἱεροσολύμων.
31	19	Πα.	Χρυσάνθου καὶ Δαρείας μαρτύρων.
			ΑΠΡΙΛΙΟΣ
1	20	Σα.	† Τοῦ Λαζάρου. Τῶν ἐν τῇ μονῇ τοῦ ἁγίου Σάββα ἀναιρεθέντων ὁσίων Πατέρων.
2	21	Κυ.	† Τῶν Βαΐων. Ἰακώβου τοῦ ὁμολογητοῦ. Ἄρχεται ἡ ἁγία καὶ Μεγάλη Ἑβδομάς.
3	22	Δε.	Βασιλείου ἱερομάρτυρος.
4	23	Τρ.	Νίκωνος ὁσιομάρτυρος καὶ τῶν 199 μαθητῶν αὐτοῦ.
5	24	Τε.	Ζαχαρίου τοῦ ὁσίου, καὶ προεόρτια τοῦ Εὐαγγελισμοῦ.
6	25	Πε.	† Ὁ Εὐαγγελισμὸς τῆς Θεοτόκου καὶ Ἀειπαρθένου Μαρίας. Ἀργία καὶ νηστεία.
7	26	Πα.	Ἡ σύναξις τοῦ Ἀρχαγγέλου Γαβριήλ.
8	27	Σα.	Ματρώνης τῆς ὁσίας.
9	28	Κυ.	† ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΠΑΣΧΑ. Ἀργία καὶ κατάλυσις πάντων καθ' ὅλην τὴν ἑβδομ. τῆς διακαινησίμου καὶ Ἱλαρίωνος νέου
10	29	Δε.	Μάρκου ἐπισκόπου Ἀρεθουσίων καὶ Κυρίλλου Διακόνου.
11	30	Τρ.	Ἰωάννου τοῦ συγγραφέως τῆς Κλίμακος.
12	31	Τε.	Ὑπατίου ἐπισκόπου Γαγγρῶν.

ΑΠΡΙΛΙΟΣ

Ἔχων ἡμέρας 30. Ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας 13 καὶ ἡ νὺξ ὥρας 11.

Ὁ ἥλιος εἰς τὸν Ταῦρον.

Ν.	Π.	ἡ.ἑ.	
13	1	Πε.	Μαρίας ὁσίας τῆς Αἰγυπτίας.
14	2	Πα.	† Τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς καὶ Τίτου τοῦ ὁσ. Θαυματ.
15	3	Σα.	Νικήτα τοῦ ὁσίου καὶ Ἰωσὴφ τοῦ ὑμνογράφου.
16	4	Κυ.	† Τοῦ Θωμᾶ καὶ Γεωργίου τοῦ ὁσίου ἐν Μαλεῷ.
17	5	Δε.	Κλαυδίου, Θεοδώρου καὶ ἄλλων 5 μαρτύρων.
18	6	Τρ.	Εὐτυχίου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως.
19	7	Τε.	Καλλιοπίου μάρτ. καὶ Γεωργίου ἐπισκόπου Μιτυλίνης.
20	8	Πε.	Τῶν Ἀποστόλων Ἡρωδίωνος, Ἀγάβου, Ῥούφου, Ἀσυγκρίτου, Φλέγοντος καὶ Ἑρμοῦ ἐκ τῶν 70.
21	9	Πα.	Εὐψυχίου μάρτυρος.
22	10	Σα.	Τερεντίου, Πομπηΐου καὶ τῶν σὺν αὐτοῖς.
23	11	Κυ.	† Τῶν Μυροφόρων. Ἀντύπα ἱερομ. ἐπισκ. Περγάμου.
24	12	Δε.	Βασιλείου τοῦ ὁμολογητοῦ ἐπισκόπου Παρίου.
25	13	Τρ.	Μαρτίνου τοῦ ὁμολογητοῦ Πάπα Ῥώμης.
26	14	Τε.	Ἀριστάρχου, Πούδη καὶ Τροφίμου ἀποστόλων ἐκ τῶν 70.
27	15	Πε.	Κρήσκεντος μάρτυρος.
28	16	Πα.	Ἀγάπης, Εἰρήνης καὶ Χιονίας τῶν αὐταδέλφων.
29	17	Σα.	Συμεῶνος ἱερομάρτυρος τοῦ ἐν Περσίδι.
30	18	Κυ.	† Τοῦ Παραλύτου. Ἰωάννου τοῦ ὁσίου μαθητοῦ Γρηγορίου τοῦ Δεκαπολίτου.

ΜΑΙΟΣ

Ν.	Π.	ἡ.ἑ.	
1	19	Δε.	Πανουφτίου ἱερομάρτυρος.
2	20	Τρ.	Θεοδώρου, ὁσίου τοῦ Τροχινᾶ.
3	21	Τε.	Τῆς Μισοπεντηκοστῆς. Ἰανουαρίου ἱερομάρτ.
4	22	Πε.	Θεοδώρου τοῦ Συκεώτου.
5	23	Πα.	† Γεωργίου μεγαλομάρτυρος καὶ τροπαιοφόρου. Ἀργία.
6	24	Σα.	Σάββα τοῦ Στρατηλάτου μάρτ. καὶ Ἐλισάβετ τῆς ὁσίας.
7	25	Κυ.	† Τῆς Σαμαρείτιδος. Μάρκου ἀποστ. καὶ Εὐαγγελιστ.
8	26	Δε.	Βασιλέως ἱερομάρτυρος ἐπισκόπου Ἀμασίας.
9	27	Τρ.	Συμεῶνος ἱερομάρτυρος.
10	28	Τε.	Τῶν ἐν Κυζίκῳ ἐννέα μαρτύρων.
11	29	Πε.	Ἰάσωνος καὶ Σωσιπάτρου τῶν ἀποστόλων.
12	30	Πα.	Ἰακώβου τοῦ ἐπισ. ἀδελφοῦ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου.

ΜΑΪΟΣ

Ἔχων ἡμέρας 31. Ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας 14 καὶ ἡ νὺξ ὥρας 10.

Ὁ ἥλιος εἰς τοὺς Διδύμους.

Π.	Ν.	ἡ.ἑ.	
13	1	Σα.	Ἱερεμίου τοῦ προφήτου.
14	2	Κυ.	† Τοῦ Τυφλοῦ. Ἡ ἀνακομιδὴ τοῦ λειψάνου Ἀθανασίου τοῦ μεγάλου.
15	3	Δε.	Τῆς ἁγίας Μαύρας καὶ Τιμοθέου μάρτυρος
16	4	Τρ.	Πελαγίας μάρτυρος.
17	5	Τε.	Τῆς ἁγίας Εἰρήνης τῆς μεγαλομάρτυρος.
18	6	Πε.	† Τῆς Ἀναλήψεως. Ἰὼβ τοῦ δικαίου καὶ πολυάθλου.
19	7	Πα.	Ἡ ἀνάμνησις τοῦ ἐν οὐρανῷ φανέντος σημείου τοῦ Σταυροῦ ἐν Ἱερουσαλήμ.
20	8	Σα.	† Τοῦ ἁγίου Ἀποστόλου καὶ Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου καὶ Ἀρσενίου τοῦ μεγάλου.
21	9	Κυ.	Ἡσαΐου τοῦ προφήτου καὶ Χριστοφόρου μάρτυρος.
22	10	Δε.	Σίμωνος Ἀποστόλου τοῦ Ζηλωτοῦ.
23	11	Τρ.	Μωκίου ἱερομάρτυρος.
24	12	Τε.	Ἐπιφανίου ἐπισ. Κύπρου καὶ Γερμανοῦ ἀρχιεπ. Κ)πόλεως
25	13	Πε.	Γλυκερίας μάρτυρος.
26	14	Πα.	Ἰσιδώρου μάρτυρος τοῦ ἐν τῇ Χίῳ.
27	15	Σα.	Παχωμίου τοῦ μεγάλου καὶ Ἀχιλλίου ἀρχιεπ. Λαρίσσης.
28	16	Κυ.	† Τῆς Πεντηκοστῆς Θεοδώρου τοῦ ἡγιασμένου μαθητοῦ τοῦ ὁσίου Παχωμίου.
29	17	Δε.	† Τοῦ Ἁγίου Πνεύματος (Ἁγίας Τριάδος), Ἀνδρονίκου τοῦ Ἀποστόλου καὶ Ἰουνίας.
30	18	Τρ.	Πέτρου, Διονυσίου καὶ τῶν σὺν αὐτοῖς μαρτύρων.
31	19	Τε.	Πατρικίου ἱερομ. ἐπισκόπου Προύσης καὶ τῶν σὺν αὐτῷ.
			ΙΟΥΝΙΟΣ
1	20	Πε.	Θαλλαίου μάρτυρος.
2	21	Πα.	† Τῶν ἁγίων μεγάλων Βασιλέων καὶ ἰσαποστόλων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης. Ἀργία.
3	22	Σα.	Βασιλίσκου μάρτυρος.
4	23	Κυ.	† Τῶν Ἁγίων Πάντων. Μιχαὴλ ὁμολ. ἐπισ. Συνάδων Ἄρχεται ἡ Τεσσαρακοστὴ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων.
5	24	Δε.	Συμεῶνος τοῦ ἐν Θαυμαστῷ ὄρει.
6	25	Τρ.	Ἡ γ'. εὕρεσις τῆς τιμίας κεφαλῆς Ἰωάννου τοῦ Προδρόμ.
7	26	Τε.	Κάρπου τοῦ ἀποστόλου ἐκ τῶν 70.
8	27	Πε.	Ἑλλαδίου ἱερομάρτυρος.
9	28	Πα.	Εὐτυχοῦς ἱερομάρτυρος, ἐπισκόπου Μελιτινῆς.
10	29	Σα.	Θεοδοσίας ἱερομάρτυρος.
11	30	Κυ.	† Ἰσαακίου ἡγουμένου τῆς μονῆς τῶν Δαλμάτων.
12	31	Δε.	Ἑρμείου μάρτυρος.

ΙΟΥΝΙΟΣ

Ἔχων ἡμέρας 30. Ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας 15 καὶ ἡ νὺξ ὥρας 9.

Ὁ ἥλιος εἰς τὸν Καρκῖνον.

Π.	Ν.	ἡ.ἑ.	
13	1	Τρ.	Ἰουστίνου μάρτυρος τοῦ φιλοσόφου.
14	2	Τε.	Νικηφόρου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως.
15	3	Πε.	Λουκιλλιανοῦ μάρτυρος.
16	4	Πα.	Μητροφάνους ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως
17	5	Σα.	Δωροθέου ἱερομάρτυρος ἐπισκόπου Τύρου.
18	6	Κυ.	† Ἱλαρίωνος τοῦ νέου ἡγουμέν. τῆς μονῆς τῶν Δαλμάτων.
19	7	Δε.	Θεοδότου ἱερομάρτυρος ἐπισκόπου Ἀγκύρας.
20	8	Τρ.	Ἡ ἀνακομιδὴ τοῦ λειψάνου Θεοδώρου τοῦ στρατηλάτου.
21	9	Τε.	Κυρίλλου ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας.
			Ἄρχεται τὸ θέρος.
22	10	Πε.	Ἀλεξάνδρου καὶ Ἀντωνίνης τῶν μαρτύρων.
23	11	Πα.	Βαρθολομαίου καὶ Βαρνάβα τῶν Ἀποστόλων.
24	12	Σα.	Ὀνουφρίου καὶ Πέτρου τοῦ ἐν Ἄθῳ.
25	13	Κυ.	† Ἀκυλίνης μάρτυρος.
26	14	Δε.	Ἐλισσαίου τοῦ προφ. καὶ Μεθοδίου ἀρχιεπ. Κων)πόλεως.
27	15	Τρ.	Ἀμῶνος τοῦ προφήτου.
28	16	Τε.	Τύχωνος ἐπισκόπου Ἀμαθοῦντος τῆς Κύπρου.
29	17	Πε.	Ἰσαύρου, Μανουὴλ, Σαβὲλ καὶ Ἰσμαὴλ μαρτύρων.
30	18	Πα.	Λοντίου μάρτυρος.

ΙΟΥΛΙΟΣ

Π.	Ν.	ἡ.ἑ.	
1	19	Σα.	Ἰούδα τοῦ ἀποστόλου.
2	20	Κυ.	† Μεθοδίου ἱερομάρτυρος ἐπισκόπου Πατάρων.
3	21	Δε.	Ἰουλιανοῦ τοῦ Ταρσέως μάρτυρος.
4	22	Τρ.	Εὐσεβίου ἱερομάρτυρος ἐπισκόπου Σαμωσατῶν.
5	23	Τε.	Ἀγριππίνης μάρτυρος.
6	24	Πε.	† Τὸ γενέθλιον τοῦ προφήτου Προδρόμου καὶ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου. Ἀργία.
7	25	Πα.	Φεβρωνίας ὁσιομάρτυρος.
8	26	Σα.	Δαβὶδ τοῦ ὁσίου τοῦ ἐν Θεσσαλονίκῃ.
9	27	Κυ.	† Σαμψῶνος ὁσίου τοῦ Ξενοδόχου.
10	28	Δε.	Ἡ ἀνακ. τῶν λειψ. Κύρου καὶ Ἰωάννου τῶν Ἀναργύρων.
11	29	Τρ.	† Πέτρου καὶ Παύλου τῶν κορυφαίων ἀποστόλων. Ἀργία καὶ ἰχθύος κατάλυσις.
12	30	Τε.	† Ἡ σύναξις τῶν δώδεκα Ἀποστόλων. Ἀργία.

ΙΟΥΛΙΟΣ ΒΕΡΝΗΣ

(Ἴδε σελ. 149)

ΙΟΥΛΙΟΣ

Ἔχων ἡμέρας 31. Ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας 14 καὶ ἡ νὺξ ὥρας 10.

Ὁ ἥλιος εἰς τὸν Λέοντα.

Ν.	Π.	ἡ.ἑ.	
13	1	Πε	† Κοσμᾶ καὶ Δαμιανοῦ τῶν Ἀναργύρων. Ἀργία.
14	2	Πα.	Ἡ ἐν Βλαχέρναις κατάθεσις τῆς ἐσθῆτος τῆς Θεοτόκου.
15	3	Σα.	Ὑακύνθου μάρτ. Ἀνατολίτου ἀρχιεπ. Κωνσταντινουπόλ.
16	4	Κυ.	† Ἀνδρέου Κρήτης τοῦ Ἱεροσολυμίτου.
17	5	Δε.	Ἀθανασίου τοῦ ἐν Ἄθῳ καὶ Λαμπαδοῦ τοῦ θαυματουρ.
18	6	Τρ.	Σισώη τοῦ μεγάλου.
19	7	Τε.	Θωμᾶ τοῦ ἐν Μαλαιῷ καὶ Κυριακῆς μεγαλομάρτυρος.
20	8	Πε.	Προκοπίου μεγαλομάρτυρος.
21	9	Πα	Παγκρατίου ἱερομάρτυρος ἐπισκόπου Ταυρομανίας.
22	10	Σα.	Τῶν ἐν Νικοπόλει 45 μαρτύρων.
			† Εὐφημίας τῆς μεγαλομάρτυρος. (Κατ'αὐτὴν τὴν ἡμέραν ἡ ῥωσσικὴ ἐκκλησία ἑορτάζει τὴν μνήμην τῆς ἁγίας Ὄλγας, ὅτε ἑορτάζει καὶ ἡ Α. Μ. ἡ Βασίλισσα τῶν Ἑλλήνων Ὄλγα.)
23	11	Κυ.	
24	12	Δε.	Πρόκλου καὶ Ἱλαρίου τῶν μαρτύρων.
25	13	Τρ.	Ἡ Σύναξις Ἀρχαγγέλου Γαβριὴλ καὶ Στεφάνου Σαβαΐτου.
26	14	Τε.	Ἀκύλα τοῦ Ἀποστόλου καὶ Ἰωσὴφ Θεσσαλονίκης.
27	15	Πε.	Κηρύκου καὶ Ἰουλίττης τῶν μαρτύρων.
28	16	Πα.	Ἀθηνογένους ἱερομάρτυρος.
29	17	Σα.	Μαρίνης τῆς μεγαλομάρτυρος.
30	18	Κυ.	† Αἰμιλιανοῦ τοῦ μεγαλομάρτυρος.
31	19	Δε.	Μαρίνης ἀδελφῆς τοῦ Μεγ. Βασιλείου καὶ Δίου τοῦ ὁσίου.
			ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ
1	20	Τρ.	† Τοῦ προφήτου Ἠλιοῦ τοῦ Θεσβίτου. Ἀργία.
2	21	Τε.	Συμεῶνος τοῦ διὰ Χριστὸν Σαλοῦ καὶ Ἰωάννου τοῦ συνασκητοῦ.
3	22	Πε.	Μαρίας τῆς Μαγδαληνῆς τῆς μυροφόρου.
4	23	Πα.	Φωκᾶ ἱερομάρτυρος καὶ Ἰεζεκιὴλ τοῦ προφήτου.
5	24	Σα.	Χριστίνης τῆς μεγαλομάρτυρος.
6	25	Κυ.	† Ἡ κοίμησις τῆς ἁγίας Ἄννης μητρὸς τῆς Θεοτόκου.
7	26	Δε.	† Τῆς ἁγίας Παρασκευῆς καὶ Ἑρμολάου ἱερομάρτυρος καὶ τῶν σὺν αὐτῷ.
8	27	Τρ.	† Παντελεήμονος τοῦ μεγάλου καὶ ἰαματικοῦ. Ἀργία.
9	28	Τε.	Προχόρου, Νικάνορος, Τίμωνος καὶ Παρμενᾶ τῶν ἀποστ.
10	29	Πε.	Καλλινίκου καὶ Θεοδότης τῶν μαρτύρων.
11	30	Πα.	Σίλα, Σιλουανοῦ, Κρήσκεντος, Ἐπαινετοῦ καὶ Ἀνδρονίκου τῶν Ἀποστόλων ἐκ τῶν 70.
12	31	Σα.	Εὐδοκίμου τοῦ δικαίου καὶ προεόρτια τοῦ τιμίου Σταυροῦ.

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ

Ἔχων ἡμέρας 31. Ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας 13 καὶ ἡ νὺξ ὥρας 11.

Ὁ ἥλιος εἰς τὴν Παρθένον.

Ν.	Π.	ἡ.ἑ.	
13	1	Κυ.	† Ἡ πρόοδος τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ Σταυροῦ, καὶ τῶν 7 παίδων τῶν Μακκαβαίων Σολομονῆς καὶ Ἐλεαζάρου
14	2	Δε.	Ἡ ἀνακομιδὴ τοῦ λειψάνου Στεφάνου τοῦ πρωτομάρτυρ.
15	3	Τρ.	Ἰσαακίου, Δαλμάτου καὶ Φαύστου τῶν ὁσίων.
16	4	Τε.	Τῶν ἐν Ἐφέσῳ ἑπτὰ ἁγίων παίδων.
17	5	Πε.	Εὐσυγνίου μάρτυρος.
18	6	Πα.	† Ἡ Μεταμόρφωσις τοῦ Κυρίου καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἀργία, καὶ ἰχθύος κατάλυσις.
19	7	Σα.	Δομιτίου ὁσιομάρτυρος.
20	8	Κυ.	† Αἰμιλιανοῦ τοῦ ὁμολογητοῦ ἐπισκόπου Κυζίκου.
21	9	Δε.	Ματθία τοῦ ἀποστόλου.
22	10	Τρ.	Λαυρεντίου μάρτυρος καὶ ἀρχιδιακόνου.
23	11	Τε.	Εὔπλου τοῦ διακόνου καὶ μάρτυρος.
24	12	Πε.	Φωτίου καὶ Ἀνικήτου τῶν μαρτύρων.
25	13	Πα.	Μαξίμου ὁμολ. καὶ ἀπόδοσις τῆς ἑορ. τῆς Μεταμορφώσεως.
26	14	Σα.	Μοιχαίου τοῦ προφήτου.
27	15	Κυ.	† Ἡ κοίμησις τῆς Θεοτόκου. Ἀργία.
28	16	Δε.	Τῆς ἀχειροποιήτου εἰκόνος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἤτοι τοῦ ἁγίου Μανδηλίου καὶ Διομήδους μάρτυρος.
29	17	Τρ.	Μύρωνος μάρτυρος.
30	18	Τε.	Φλώρου καὶ Λαύρου τῶν μαρτύρων.
31	19	Πε.	Ἀνδρέου τοῦ Στρατηλάτου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ 2,493 μαρ.
			ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ
1	20	Πα.	Σαμουὴλ τοῦ προφήτου.
2	21	Σα.	Θαδαίου τοῦ ἀποστόλου καὶ Βάσσης μάρτυρος.
3	22	Κυ.	† Ἀγαθονίκου μάρτυρος.
4	23	Δε.	Λούππου μάρτ. καὶ ἀπόδοσις τῆς ἑορτῆς τῆς Θεοτόκου.
5	24	Τρ.	Εὐτυχοῦς ἱερομάρτυρος μαθητοῦ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου.
6	25	Τε.	Ἡ ἐπάνοδος τοῦ λειψάνου Βαρθολομαίου τοῦ ἀποστόλου.
7	26	Πε.	Ἀδριανοῦ καὶ Ναταλίας μαρτύρων.
8	27	Πα.	Ποιμένος τοῦ ὁσίου.
9	28	Σα.	Μωϋσέως ὁσίου τοῦ Αἰθίοπος.
10	29	Κυ.	† Ἡ ἀποτομὴ τῆς κεφαλῆς Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου. Ἀργία καὶ νηστεία.
11	30	Δε.	Ἀνδεξάνδρου, Ἰωάννου καὶ Παύλου τοῦ νέου ἀρχ. Κ)πόλ.
12	31	Τρ.	Ἡ κατάθεσις τῆς Τιμίας Ζώνης τῆς Θεοτόκου.

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ

Ἔχων ἡμέρας 30. Ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας 12 καὶ ἡ νὺξ ὥρας 12.

Ὁ ἥλιος εἰς τὸν Ζυγόν.

Π.	Ν.	ἡ.ἑ.	
13	1	Τε.	† (Ἀρχὴ τοῦ Ἰνδίκτου, ἤτοι τοῦ νέου ἔτους.) Ἡ σύναξις τῆς Θεοτόκου καὶ μνήμη Συμεῶνος τοῦ Στυλίτου καὶ Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ. Ἀργία.
14	2	Πε.	Μάμαντος μάρτυρος καὶ Ἰωάννου τοῦ Νηστευτοῦ.
15	3	Πα.	Ἀνθίμου Νικομηδείας ἱερομάρτυρος.
16	4	Σα.	Βαβύλα ἱερομάρτυρος καὶ Μωϋσέως τοῦ προφήτου.
17	5	Κυ.	† Ζαχαρίου τοῦ προφήτου πατρὸς τοῦ Προδρόμου.
18	6	Δε.	Ἡ ἀνάμνησις τοῦ θαύματος Μιχαὴλ τοῦ ἀρχιστρατήγου.
19	7	Τρ.	Προεόρτια τῆς γεν. τῆς Θεοτόκου καὶ Σώζοντος μάρτυρ.
20	8	Τε.	† Τὸ γενέθλιον τῆς Θεοτόκου. Ἀργία καὶ ἰχθύος κατάλυσις.
21	9	Πε.	Ἰωακεὶμ καὶ Ἄννης καὶ Σεβηριανοῦ μάρτυρος.
22	10	Πα.	Μηνοδώρας, Μητροδώρας καὶ Νυμφοδώρας μαρτύρων.
23	11	Σα.	Θεοδώρας τῆς ὁσίας.
			Φθινοπωρινὴ Ἰσημερία.
24	12	Κυ.	† Αὐτονόμου ἱερομ. καὶ ἀπόδοσις τῶν γενεθλ. τῆς Θεοτόκου.
25	13	Δε.	Τὰ ἐγκαίνια τοῦ ναοῦ τῆς Ἀναστάσεως καὶ Κορνηλίου τοῦ ἑκατοντάρχου.
26	14	Τρ.	† Ἡ ὕψωσις τοῦ Τιμίου Σταυροῦ. Ἀργία καὶ νηστεία.
27	15	Τε.	Νικήτα μάρτυρος.
28	16	Πε.	Εὐφημίας τῆς μεγαλομάρτυρος.
29	17	Πα.	Σοφίας μάρτυρος καὶ τῶν τριῶν αὐτῆς θυγατέρων Πίστεως, Ἐλπίδος καὶ Ἀγάπης.
30	18		
			ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ
		Σα.	Εὐμενίου τοῦ θαυματουργοῦ, ἐπισκόπου Γορτύνης.
1	19	Κυ.	† Τροφίμου, Σαββατίου καὶ Δορυμέδοντος τῶν μαρτύρων
2	20	Δε.	Εὐσταθίου μεγαλομ. συμβίας καὶ τῶν 2 αὐτοῦ υἱῶν.
3	21	Τρ.	Κοδράτου τοῦ ἀποστόλου καὶ Ἰωνᾶ τοῦ προφήτου.
4	22	Τε.	Φωκᾶ ἱερομάρτυρος ἐπισκόπου Σινώπης.
5	23	Πε.	Ἡ σύλληψις τοῦ προδρόμου καὶ βαπτιστοῦ Ἰωάννου.
6	21	Πα.	Θέκλης τῆς πρωτομάρτυρος,
7	25	Σα.	Εὐφροσύνης τῆς ὁσίας.
8	26	Κυ.	† Ἡ μετάστασις Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου. Ἀργία·
9	27	Δε.	Καλλιστράτου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ 49 μαρτύρων.
10	28	Τρ.	Χαρίτωνος τοῦ ὁμολογητοῦ καὶ Βαροὺχ τοῦ προφήτου.
11	29	Τε.	Κυριακοῦ τοῦ ἀναχωρητοῦ.
12	30	Πε.	Γρηγορίου ἐπισκόπου Μεγάλης Ἀρμενίας.

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ

Ἔχων ἡμέρας 31. Ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας 11 καὶ ἡ νὺξ ὥρας 13.

Ὁ ἥλιος εἰς τὸν Σκορπιόν.

Ν.	Π.	ἡ.ἑ.	
13	1	Πα.	Ἀνανίου τοῦ ἀποστόλου καὶ Ῥωμανοῦ τοῦ μελῳδοῦ.
14	2	Σα.	Κυπριανοῦ ἱερομάρτυρος καὶ Ἰουστίνης τῆς παρθένου.
15	3	Κυ.	† Διονυσίου ἱερομάρτυρος τοῦ Ἀρεοπαγίτου.
16	4	Δε.	Ἱεροθέου ἐπισκόπου Ἀθηνῶν.
17	5	Τρ.	Χαριτίνης μάρτυρος.
18	6	Τε.	Θωμᾶ τοῦ Ἀποστόλου.
19	7	Πε.	Σεργίου καὶ Βάκχου τῶν μαρτύρων.
20	8	Πα.	Πελαγίας τῆς ὁσίας.
21	9	Σα.	Ἰακώβου τοῦ ἀποστόλου καὶ Ἀνδρονίκου τοῦ ὁσίου.
22	10	Κυ.	† Εὐλαμπίου καὶ Εὐλαμπίας τῶν ἀδελφῶν μαρτύρων
23	11	Δε.	Φιλίππου τοῦ Ἀποστόλου καὶ Θεοφάνους γραπτοῦ.
24	12	Τρ.	Πρόβου, Ταράχου καὶ Ἀνδρονίκου μαρτύρων.
25	13	Τε.	Κάρπου, Παπύλου. Ἀνδρονίκου τῶν μαρτύρων.
26	14	Πε.	Ναζαρίου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ μαρτύρων καὶ Κοσμᾶ τοῦ ποιητοῦ.
27	15	Πα.	Λουκιανοῦ μάρτυρος.
28	16	Σα.	Λουκιανοῦ μάρτυρος.
29	17	Κυ.	† Ὠσηὲ τοῦ προφήτου καὶ ὁσιομάρτυρος.
30	18	Δε.	Λουκᾶ τοῦ Εὐαγγελιστοῦ.
31	19	Τρ.	Ἰωὴλ τοῦ προφήτου καὶ Οὐαρίου μάρτυρος.

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ

Ν.	Π.	ἡ.ἑ.	
1	20	Τε.	Ἀρτεμίου μεγαλομάρτυρος καὶ μνήμη τοῦ ὁσίου Γερασίμου τοῦ νέου ἀσκητοῦ, καὶ προστάτου Κεφαλληνίας.
2	21	Πε.	Ἱλαρίωνος τοῦ μεγάλου
3	22	Πα.	Ἀβερκίου τοῦ θαυματουρ καὶ τῶν ἐν Ἐφέσῳ 7 παίδων.
4	23	Σα.	Ἰακώβου τοῦ Ἀδελφοθέου καὶ Ἀποστόλου.
5	24	Κυ.	Ἀρέθα μάρτυρος καὶ τῶν σὺν αὐτῷ
6	25	Δε.	Μαρκιανοῦ καὶ Μαρτυρίου τῶν Νοταρίων.
7	26	Τρ.	† Δημητρίου μεγαλομάρτυρος τοῦ μυροβλήτου. Ἀργία.
8	27	Τε.	Νέστορος μάρτυρος.
9	28	Πε.	Τερεντίου μάρτυρος καὶ τῶν σὺν αὐτῷ.
10	29	Πα.	Ἀναστασίας Ῥωμαίας καὶ Ἀβραμίου τοῦ ὁσίου.
11	30	Σα.	Ζηνοβίου καὶ Ζηνοβίας τῶν ἀδελφῶν μαρτύρων.
12	31	Κυ.	† Στάχυος καὶ τῶν σὺν αὐτῷ ἀποστόλ. καὶ Ἐπιμάχου μάρ.

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ

Ἔχων ἡμέρας 30. Ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας 10 καὶ ἡ νὺξ ὥρας 14.

Ὁ ἥλιος εἰς τὸν Τοξότην.

Π.	Ν.	ἡ·ἑ.	
13	1	Δε.	Κοσμᾶ καὶ Δαμιανοῦ τῶν θαυματουργῶν Ἀναργύρων.
14	2	Τρ.	Ἀκινδύνου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ 70 μαρτύρων.
15	3	Τε.	Ἀκεψιμᾶ μάρτυρος.
16	4	Πε.	Ἰωαννικίου μεγαλομ. καὶ Νικάνδρου καὶ Ἑρμαίου ἱερομάρ.
17	5	Πα.	Γαλακτίωνος καὶ ἐπιστήμης τῶν μαρτύρων.
18	6	Σα.	Παύλου τοῦ ὁμολογητοῦ ἀρχιεπ. Κωνσταντινουπόλεως.
19	7	Κυ.	† Τῶν ἐν Μελιτινῇ 33 μαρτ. καὶ Λαζάρου τοῦ θαυματουρ.
20	8	Δε.	† Ἡ σύναξις Μιχαὴλ τοῦ ἀρχιστρατήγου καὶ τῶν λοιπῶν Ἀσωμάτων δυνάμεων. Ἀργία.
21	9	Τρ.	Ὀνησιφόρου καὶ Πορφυρίου μάρτ καὶ Ματρώνης τῆς ὁσίας.
22	10	Τε.	Ὀλυμπᾶ καὶ τῶν σὺν αὐτῷ ἀποστόλ. καὶ Ὀρέστου μάρτ.
23	11	Πε.	Μηνᾶ, Βίκτωρος καὶ Βικεντίου μαρτύρων.
24	12	Πα.	Ἰωάννου τοῦ Ἐλεήμονος καὶ Νείλου τοῦ ὁσίου.
25	13	Σα.	† Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου ἀρχιεπ. Κων]πόλεως.
26	14	Κυ.	† Φιλίππου τοῦ ἀποστόλου. Ἀργία. (Τὴν αὐτὴν ἡμέραν τελεῖται καὶ ἡ μνήμη τοῦ νέου μάρτυρος Κωνσταντίνου, τοῦ Ὑδραίου, μαρτυρήσαντος ἐν Ῥόδῳ τῷ 1800.
27	15	Δε.	Γουρία, Σαμωνᾶ καὶ Ἀβίβου τῶν μαρτύρων.
			Ἄρχεται ἡ νηστεία τῶν Χριστουγένων.
28	16	Τρ.	Ματθαίου τοῦ ἀποστόλου καὶ Εὐαγγελιστοῦ.
29	17	Τε.	Γρηγορίου τοῦ θαυματουργοῦ ἐπισκόπου Νεοκαισαρείας.
30	18	Πε.	Πλάτωνος καὶ Ῥωμανοῦ τῶν μαρτύρων.
31	19	Πα.	
			ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ
			Ἀβδιοῦ τοῦ προφήτου καὶ Βαρλαὰμ μάρτυρος.
1	20	Σα.	Γρηγορίου τοῦ Δεκαπολίτου καὶ Πρόκλου ἀρχιεπ. Κ)πόλεως
2	21	Κυ.	† Τὰ εἰσόδια τῆς Θεοτόκου. Ἀργία.
3	22	Δε.	Φιλήμονος, τῶν σὺν αὐτῷ ἀποστόλων καὶ Κιλικίας μάρτ.
4	23	Τρ.	Γρηγορίου ἐπισκ. Ἀκραδαντίνων καὶ Ἀμφιλόχου Κ)πόλ.
5	24	Τε.	Κλήμεντος Πάπα Ῥώμης καὶ Πέτρου Ἀλεξανδρείας.
6	25	Πε.	† Αἰκατερίνης μεγαλομάρ. καὶ Μερκουρίου μάρτ. Ἀργία.
7	26	Πα.	Ἀλυπίου τοῦ Κιονίτου καὶ Νίκωνος μαρτύρων.
8	27	Σα.	Ἰακώβου Πέρσου τοῦ μεγαλομάρτυρος.
9	28	Κυ.	† Στεφάνου τοῦ νέου καὶ Εἰρηνάρχου μάρτυρος.
10	29	Δε.	Παραμόνου καὶ Φιλουμένου τῶν μαρτύρων.
11	30	Τρ.	† Ἀνδρέου τοῦ πρωτοκλήτου ἀποστόλου. Ἀργία.

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ

Ἔχων ἡμέρας 31. Ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας 9 καὶ ἡ νὺξ ὥρας 15.

Ὁ ἥλιος εἰς τὸν Αἰγόκαιρων.

Ν.	Π.	ἡ.ἑ.	
13	1	Τε.	Ναοὺμ τοῦ προφήτου.
14	2	Πε.	Ἀββακοὺμ τοῦ προφήτου.
15	3	Πα.	Σοφρονίου τοῦ προφήτου.
16	4	Σα.	Βαρβάρας τῆς μεγαλομάρ. καὶ Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ.
17	5	Κυ.	† Σάββα τοῦ Θεοφόρου καὶ ἡγιασμένου. Ἀργία.
18	6	Δε.	† Νικολάου ἐπισκόπου Μύρων τῆς Λυκίας Ἀργία.
19	7	Τρ.	Ἀμβροσίου ἐπισκόπου Μεδιολάνων.
20	8	Τε.	Παταπίου τοῦ ὁσίου.
21	9	Πε.	† Ἡ σύλληψις τῆς Θεοπρομήτορος Ἄννης. Ἀργία. Ἄρχεται ὁ χειμών.
22	10	Πα.	Μηνᾶ, Ἑρμογένους καὶ Εὐγράφου μαρτύρων.
23	11	Σα.	Δανιὴλ τοῦ Στρατηλίτου.
24	12	Κυ.	† Σπυρίδωνος τοῦ θαυματουργοῦ. Ἀργία.
25	13	Δε.	Εὐστρατίου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ μαρτύρων.
26	14	Τρ.	Θύρσου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ μαρτύρων.
27	15	Τε.	Ἐλευθερίου ἱερομάρτυρος.
28	16	Πε.	Ἀγγαίου τοῦ προφήτου καὶ Μαρτίνου μάρτυρος.
29	17	Πα.	Δανιὴλ τοῦ προφήτου καὶ τῶν 3 παίδων.
30	18	Σα.	Σεβαστιανοῦ, Ζωῆς καὶ τῶν σὺν αὐτοῖς μαρτύρων.
31	19	Κυ.	† Βονιφατίου μάρτυρος.
			ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ
1	20	Δε.	Προεόρτια τῶν Χριστουγέννων καὶ μνήμη. Ἰγνατίου Θεοφόρου.
2	21	Τρ.	Ἰουλιανῆς μάρτυρος.
3	22	Τε.	Ἀναστασίας μάρτυρος τῆς Φαρμακολυτρίας.
4	23	Πε.	Τῶν ἐν Κρήτῃ δέκα μαρτύρων.
5	24	Πα.	Παραμονὴ τῶν Χριστουγέννων καὶ Εὐγενίας μάρτυρος.
6	25	Σα.	† Ἡ κατὰ Σάρκα ΓΕΝΝΗΣΙΣ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἀργία τριήμερος. κατάλυσις εἰς πάντα μέχρι τῆς παραμονῆς τῶν Θεοφανείων.
7	26	Κυ.	† Ἡ σύναξις τῆς Θεοτόκου καὶ Εὐθυμίου ἱερομάρτυρος.
8	27	Δε.	Στεφάνου ἀρχιδιακ. καὶ πρωτομάρ. καὶ Θεοδώρου Γραπτοῦ.
9	28	Τρ.	Τῶν ἐν Νικομηδείᾳ καέντων δυσμυρίων μαρτύρων.
10	29	Τε.	Τῶν ἐν Βηθλεὲμ ἀναιρεθέντων 14 χιλιάδων νηπίων.
11	30	Πε.	Ἀνυσίας τῆς ὁσιομάρτυρος.
12	31	Πα.	Μελάνης ὁσ. καὶ ἀπόδοσις τῆς ἑορτῆς τῶν Χριστουγέννων.

ΠΟΙΚΙΛΗ

ΜΕΡΟΣ Α΄.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΣΥΜΦΟΡΩΤΕΡΑΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΔΙΑΝΟΙΑΝ ΔΙΑΙΤΗΣ

Μεταξὺ πασῶν τῶν ἐπιστημῶν ἡ τῶν νόμων καὶ ἡ τῶν φαρμάκων εἶναι πιθανῶς αἱ μᾶλλον ἀτερπεῖς, καὶ ἐν τούτοις δυστυχῶς αἱ μόναι, πρὸς τὰς ὁποίας ἀναγκάζεταί τις ἑκὼν ἄκων κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον νὰ σχετισθῇ. Ἂν εὐκολώτατον ἦναι εἰς πάντα ἄνθρωπον νὰ ζήσῃ καὶ ν' ἀποθάνῃ χωρὶς οὐδὲ κἂν νὰ ὑποπτεύσῃ ὅτι ὑπάρχουσιν ἐν τῷ κόσμῳ ἀστρονόμοι, ἀρχαιοδίφαι, γεωλόγοι καὶ χημικοί, ἡ κακὴ ἀφ' ἑτέρου ποιότης τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος καὶ τοῦ ἀνθρωπίνου χαρακτῆρος εἶναι τοιαύτη, ὥστε ἐξαιρετικὸν εὐτύχημα πρέπει νὰ λογισθῇ ὁλόκληρος βίος ἢ καὶ ὁπωσοῦν μακρὰ αὐτοῦ περίοδος πάντῃ ἀπηλλαγμένη καταναγκαστικῶν σχέσεων πρὸς δικηγόρους καὶ ἰατρούς. Εἰς τοὺς τελευταίους τούτους περιοριζόμενοι σήμερον, πιστεύομεν ὅτι οἱ λαβόντες μακρὰν τούτων πεῖραν, οἱ πολλὰ δηλ. ἀναγκασθέντες νὰ καταπίωσι φάρμακα καὶ κατορθώσαντες νὰ ἐπιζήσωσι τούτων, ἔτυχε βεβαίως νὰ παρατηρήσωσιν, ὅτι ἡ ἰατρικὴ εἶναι ἡ μόνη ἴσως ἐπιστήμη, τῆς ὁποίας οὐ μόνον αἱ θεωρίαι ἀλλὰ καὶ τὰ πρακτικὰ πορίσματα, ἀντὶ ν' ἀποκτῶσι διὰ τοῦ χρόνου ἐπιστημονικὴν στερρότητα, οὐ μόνον μεταβάλλονται καθ' ἑκάστην, ἀλλὰ καὶ ὑπακούουσιν ὡς τὰ ἐνδύματα εἰς εἶδός τι συρμοῦ. Οὕτω ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Γαληνοῦ καὶ ἱκανὸν ἔπειτα χρόνον τοιαύτη ἐπεκράτει ἐν ταῖς συνταγαῖς ἕξις πολυτελείας, ὥστε οὐδὲν φάρμακον ἐθεωρεῖτο ἱκανὸν οὐδ' ἁπλοῦν βῆχα νὰ θεραπεύσῃ, ἂν δὲν συνέκειτο ἐξ εἴκοσι τοὐλάχιστον συστατικῶν, ἀνάλογον δὲ

τῆς βαρύτητος τῆς νόσου ἔπρεπε νὰ ἦναι τὸ βαρύτιμον τοῦ ἀντιδότου, πρὸ πάντων δὲ νὰ περιέχῃ ἀρκοῦσαν δόσιν μόσχου, ἠλέκτρου, ἐλεφαντοκόνεως, σμύρνας, κοράλου, ὑακίνθου πολλάκις δὲ σμαράγδων καὶ μαργαριτῶν. Τὸ ἄκρον τοῦτο ἄωτον τῆς πολυτελείας διεδέχθη ὁ συρμὸς τῆς ἄκρας λιτότητος, ἀποδειχθέντος καὶ θεωρουμένου ἐφ' ἱκανὸν χρόνον ὡς ἀνεπιδέκτου ἀμφισβητήσεως, ὅτι οὐ μόνον τὴν σμύρναν καὶ τοὺς μαργαρίτας, ἀλλὰ καὶ πᾶν ἀνεξαιρέτως φάρμακον δύνανται αἱ βδέλλαι ν' ἀντικαταστήσωσιν ἐπιτυχῶς πρὸς ἴασιν πάσης νόσου. Ὅπως δὲ μὴ νομίσῃ τις ὅτι ταῦτα ἀναφέροντες ἀποβλέπομεν εἰς τὸν ἐν τῷ Γιλβλὰς αἱμοβόρρον δόκτορα Σαγκράδον, καλὸν εἶναι νὰ ἐνθυμίσωμεν ὅτι εἰσηγητὴς τῆς τοιαύτης ἁπλοποιήσεως τῆς θεραπευτικῆς ὑπῆρξεν ὁ κλεινὸς Βρουσσαὶ, ὁ ἐν διαστήματι τριακονταετίας κατορθώσας νὰ φέρῃ εἰς χρεωκοπίαν τοὺς πλείστους ἐν Παρισίοις φαρμακοπώλας καὶ νὰ ἐξαντλήσῃ πάντα τῆς Γαλλίας τὰ βδελλοτρόφα ἕλη. Οὐχ ἧττον δὲ τοῦ ποιοῦ καὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν φαρμάκων ὑπόκειται καὶ ἡ ἐκτίμησις τοῦ καταλλήλου αὐτῶν πρὸς θεραπείαν ποσοῦ εἰς ἱκανῶς σπουδαίας κατὰ καιροὺς καὶ κατὰ σχολὰς διακυμάνσεις, ὅτε μὲν ἀνὰ δράκας, ὁτὲ δὲ ἀνὰ ἀόρατα καὶ ἀβαρῆ μυριοστημόρια τοῦ κόκκου χορηγουμένης πρὸς ἴασιν τῆς αὐτῆς νόσου τῆς αὐτῆς οὐσίας. Τί δὲ νὰ εἴπωμεν περὶ τοῦ αὐτοῦ φαρμάκου τοῦ ἐφ' ὁλοκλήρους δεκαετηρίδας θεραπεύοντος ἀσφαλῶς ὡρισμένην νόσον καὶ εἶτα κηρυττομένου αἴφνης πρωΐαν τινὰ ἀμοίρου πάσης ἰαματικῆς ἀρετῆς; Τί περὶ τοῦ φωσφόρου, ὅστις πρό τινων μὲν ἐτῶν ἀπέδιδε τὸ πῦρ καὶ τὴν ῥώμην τῆς νεότητος καὶ τῆς ὑγείας εἰς τοὺς ἐκ τῆς νόσου ἢ τῆς ἡλικίας ἐξηντλημένους, σήμερον δὲ θεωρεῖται ὡς δυνάμενος νὰ χρησιμεύσῃ πρὸς τεχνητὴν μόνον παραγωγὴν θανατηφόρου ἰκτέρου; Τί περὶ τοῦ ἐπὶ τοσαῦτα ἔτη θαυματουργήσαντος ἐλαίου τοῦ ὀνίσκου, ὅπερ παρίσταται ἤδη ἡμῖν ὡς κατ' οὐδὲν ἰαματικώτερον τοῦ τῆς ἐλαίας, τοῦ βουτύρου τοῦ ἀλείμματος ἢ πάσης ἄλλης λιπαρᾶς τροφῆς; Τί δὲ περὶ τοῦ θεωρουμένου σήμερον ὡς ἀμοίρου πάσης θρεπτικῆς ἰδιότητος κρεατείου ζωμοῦ καὶ τῆς χλωρούχου τιτάνου, τῆς ὁποίας αἱ ἀναθυμιάσεις μέχρι μὲν χθὲς κατέστρεφον ἀσφαλῶς πάντα τὰ νοσογόνα μιάσματα, σήμερον δὲ

κηρύττονται ὑπὸ τοῦ κ. Χρηστομάνου ὡς καταστρέφουσαι μόνην τὴν ὑγείαν τῶν ἀναπνεόντων αὐτάς; Καὶ τὰ μὲν ἀνωτέρω ἐνδιαφέρουσιν εὐτυχῶς μόνους τοὺς νοσοῦντας, ἕτερα ὅμως οὐχ' ἧττον εὐμετάβλητα καὶ ὑπήκοα τοῦ συρμοῦ ἰατρικὰ παραγγέλματα ἐκτείνουσι τὸ κράτος αὐτῶν καὶ ἐπὶ τοὺς καλῶς ἔχοντας, τὸ δὲ λυπηρότατον οὐ μόνον ἐπὶ τοῦ σώματος ἡμῶν, ἀλλὰ καὶ ἐπ' αὐτῆς ἀπό τινος χρόνου τῆς διανοίας. Ἀφ' ἧς ἡμέρας διάσημός τις φυσιολόγος ἢ μᾶλλον θορυβοποιὸς, ὁ Μολεσχὸτ, ηὐδόκησε ν' ἀποφανθῇ ὅτι «οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἡ σκέψις εἰμὴ ἔκρισις τοῦ ἐγκεφάλου ὡς τὸ οὖρον τῶν νεφρῶν» καλὸν ἐνόμισαν πλεῖστοι ἀσκληπιάδαι νὰ θεωρήσωσιν ὡς ὑπαγομένην εἰς τὴν ἁρμοδιότητα αὐτῶν καὶ αὐτὴν τὴν μέχρι χθὲς ἄϋλον, σήμερον δὲ, προσκαίρως ὡς ἐλπίζομεν, ὑλικὴν ὑπόστασιν τοῦ ἀνθρώπου. Ἀφοῦ δὲ, κατὰ τὸν αὐτὸν φυσιολόγον, «ἀδύνατος ἀποβαίνει ἡ ἄνευ δαπάνης φωσφόρου ὕπαρξις διαλογισμοῦ», εἰς τοὺς ἰατροὺς βεβαίως ἀπόκειται νὰ ὁρίζωσιν καὶ τὴν εἰς τὴν διάνοιαν ἁρμόζουσαν δίαιτα, προνοοῦντες ὑπὲρ ἀποταμιεύσεως καὶ ἐγκαίρου ἀνανεώσεως ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ τῆς ἀπαιτουμένης πρὸς τὸ ὀρθῶς σκέπτεσθαι ἀναγκαίας ποσότητος φωσφορούχου ὕλης. Ἐπειδὴ ὅμως ὁ φωσφόρος εἶχε κηρυχθῇ ὑπ' αὐτῶν κατάλληλος εἰς παραγωγὴν οὐχὶ Ἀριστοτελῶν, Νευτόνων, Ἑγέλων, Δαρβίνων καὶ ἄλλων τῆς ἀνθρωπότητος φωστήρων, ἀλλὰ μόνον ἰκτερικῶν, καὶ πλὴν τούτου εἶχε τὸ πολὺ μεῖζον ἐλάττωμα νὰ μὴ ἦναι πλέον τοῦ συρμοῦ, ἀφοῦ ἔπαυσε νὰ θαυματουργῇ ἐν ταῖς συνταγαῖς τοῦ Λοβελίου, Λεσκὸτ, Γλόβερ, Γεδερσὴν, Ταβινιὼ, Κρουβελιέρου καὶ ἄλλων διασήμων φωσφοροδοτῶν, οὐδὲ λόγος ἠδύνατο νὰ γίνῃ περὶ χρήσεως αὐτοῦ καθημερινῆς ἐν αἰθερίῳ διαλύσει. Ἐκ πασῶν ἀφ' ἑτέρου τῶν χρησίμων εἰς βρῶσιν οὐσιῶν μόνοι οἱ ἰχθύες φαίνονται περιέχοντες ἀρκοῦσαν δόσιν ἀκινδύνου φωσφόρου· κατὰ τῆς χρήσεως ὅμως καὶ τούτων ἐπὶ σκοπῷ πνευματικοῦ κέρδους ἠγείρετο ἡ πρόχειρος ἔνστασις, ὅτι οἱ Λάπονες, οἱ Ἐσκιμῷοι καὶ πάντες ἀνεξαιρέτως οἱ ἰχθυοφάγοι λαοὶ διεκρίνοντο ἐπὶ παροιμιώδει βλακείᾳ πολὺ μᾶλλον ἢ ἐκτάκτῳ εὐφυΐᾳ, καὶ πλὴν τούτου ἰχθύες παρετίθεντο κατὰ τὸ Εὐαγγέλιον καὶ εἰς τοὺς πτωχοὺς τῷ πνεύματι κληρονόμους τῆς

βασιλείας τῶν Οὐρανῶν. Ἐν τοιαύτῃ ἀμηχανίᾳ ἐγένετο σκέψις περὶ ἀντικαταστάσεως τοῦ φωσφόρου διὰ τοῦ ἀζώτου· ἔκτοτε δὲ δὲν ἔπαυσαν οἱ ἀσκληπιάδαι τοῦ τελευταίου συρμοῦ συνιστῶντες τὴν χρῆσιν τῆς ἀζωτούχου τροφῆς, ἤτοι τὴν κρεωφαγίαν, ὡς συντελεστικωτάτην οὐ μόνον πρὸς σωματικὴν εὐεξίαν, ἀλλὰ καὶ πρὸς παραγωγὴν ἐγκεφαλικῆς ἐκρίσεως ἀφθόνου καὶ ποιότητος ἀγαθῆς. Κρέας καλὸν καὶ πολὺ πρέπει νὰ τρώγωσι πρὸ πάντων οἱ πνευματικῶς κοπιῶντες, ὅπως ἀποβῶσιν ἄξια λόγου τῆς ἐργασίας αὐτῶν τὰ προϊόντα, ὀρθοὶ οἱ συλλογισμοί, ἀκριβεῖς αἱ παρατηρήσεις, εὔγλωττοι αἱ ἀγορεύσεις, ἄμεμπτον τὸ ὕφος καὶ ἁρμονικοὶ οἱ στίχοι. Εἰς τὴν καλὴν τοῦ κρέατος ποιότητα καὶ ἀφθονίαν ὀφείλει ἡ Ἀγγλία οὐ μόνον τοὺς ῥωμαλέους αὐτῆς ἐργάτας, τοὺς σιδηρόχειρας πυγμάχους καὶ ἀπαραμίλλους ναύτας, ἀλλὰ καὶ τὸ πρακτικὸν πνεῦμα, τὴν εὑρετικότητα, τὴν ἐμβρίθειαν καὶ τὴν πανδαμάτορα ἐπιμονήν, τὸν Πίτ, τὸν Οὐελλιγκτῶνα, τὸν Νέλσωνα, τὸν Ἔρβερ Σπένσερ καὶ αὐτὸν ἴσως τὸν Σαιξπεῖρον. Ἄνευ καλοῦ κρέατος ἀδύνατον ἤθελεν εἶναι εἰς τὸν Γλάδστωνα νὰ ὁμιλῇ ἐπὶ τέσσαρας κατὰ σειρὰν νύκτας ἐν τῷ Κοινοβουλίῳ καὶ εἰς τὸν Δαρβῖνον ν' ἀγρυπνῇ ὁλοκλήρους ἑβδομάδας, κατασκοπεύων τὸν νυκτερινὸν βίον, τὸν ὕπνον ἴσως δὲ καὶ τὰ ὀνείρατα τῶν φυτῶν. Ὅπως δὲ τῆς Ἀγγλίας ἡ ἐν παντὶ πράγματι ὑπεροχὴ ὀφείλεται κατὰ τὸ πλεῖστον εἰς τὴν περίσσειαν καὶ τὴν ἔξοχον ποιότητα τῆς ἀζωτούχου τροφῆς, ἣν παρέχουσιν οἱ νεμόμενοι παχυχλόους λειμῶνας καλλίμηροι βόες, οὕτω καὶ διὰ τῆς Ἑλλάδος τὴν μικρότητα πταίει πρὸ πάντων, κατὰ τοὺς ὀπαδοὺς τῆς νέας σχολῆς, τὸ ἄχυμον, ἡ πρὸς τὸ στυπίον ὁμοιότης καὶ ἔτι μᾶλλον ἡ ἀνεπάρκεια τῆς ἐπιουσίου κρέατος μερίδος. Εἰς ταύτην πρέπει ν' ἀποδοθῇ ἡ νωθρότης καὶ ἀκηδεία τοῦ νεοελληνικοῦ χαρακτῆρος, τὸ μέχρι βλακείας ἀνεκτικὸν τοῦ λαοῦ, ἡ ἔνδεια πάσης πρακτικῆς ἰδέας, ἡ ἀνούσιος τῶν παρ' ἡμῖν ῥητόρων καὶ ἀρθογράφων ἀπεραντολογία, αἱ περὶ βακτηρίδων καὶ τυφικοῦ ἰοῦ διατριβαὶ τῶν ἡμετέρων ἐπιστημόνων καὶ αὐτοὶ πιθανῶς οἱ στίχοι τῆς Κρητηΐδος. Ἡ ποιότης πάντων τούτων ἤθελεν εἶναι ἀσυγκρίτως ἀνωτέρα καὶ ἐλαχίστη ἡ μεταξὺ τῶν εὐρωπαϊκῶν καὶ νεο-

ελληνικῶν τοῦ πνεύματος προϊόντων διαφορά, ἂν παρείχετο καὶ εἰς τὸν ἡμέτερον ἐγκέφαλον ἡ ἀρκοῦσα ποσότης ἐκλεκτοτέρας καυσίμου ὕλης· ἂν πλείονας δηλ. ἐτρώγομεν ὡς οἱ ὁμηρικοὶ ἡμῶν πρόγονοι μηροὺς καὶ ὤμους βοῶν καὶ ὀλιγωτέρας κολοκύνθας, ὧν ἡ κατάχρησις ἐπήνεγκε τὴν μαστίζουσαν ἡμᾶς πνευματικὴν ἀναιμίαν ἤ, ὡς ὠνόμαζεν αὐτὴν ὁ Σενέκας, *ἀποκολοκύνθωσιν*. Τοιοῦτο εἶναι τὸ τελευταῖον ἐξαγόμενον τῆς σήμερον ἐπιστήμης καὶ τὸ κήρυγμα τοῦ ὁποίου πολλάκις ἐγενόμεθα καὶ ἡμεῖς ἀκροαταί. Τὸ δόγμα τοῦτο ὑποστηρίζουσιν οἱ ὀπαδοὶ αὐτοῦ διὰ μακρᾶς ἁλύσου παντοίων ἱστολογικῶν, φυσιολογικῶν, χημικῶν καὶ ἄλλων ἐπιχειρημάτων, πρὸ τῶν ὁποίων κλίνομεν τὴν κεφαλὴν μετὰ τοῦ σεβασμοῦ, τὸν ὁποῖον ὀφείλει ἡ ἄγνοια εἰς τὴν ἐπιστήμην, ἔστω καὶ τὴν καθ' ἑκάστην μεταβάλλουσαν γνώμην. Ἀλλ' ἂν ὁ σεβασμὸς οὗτος ἐπιβάλλει νὰ πιστεύσωμεν τὴν κρεωφαγίαν ἀπαραίτητον ὅρον ἀγαθῆς τοῦ ἐγκεφάλου ἐργασίας, οὐδόλως ἀφ' ἑτέρου ἀπαγορεύει ἡμῖν καὶ νὰ ἐξετάσωμεν τί ἔτρωγον οἱ ἐν παντὶ χρόνῳ καὶ ἐν πάσῃ χώρᾳ ἐπὶ ὑπεροχῇ πνεύματος διακριθέντες. Ἀφοῦ δὲ ἐπεμβαίνουσιν ἀπό τινος χρόνου οἱ ἰατροὶ εἰς τὴν πνευματικὴν ἡμῶν δίαιτα, ἐδικαιούμεθα ἴσως καὶ ἡμεῖς ν' ἀναμιχθῶμεν εἰς τὸν ἀνήκοντα αὐτοῖς ἀναντιρρήτως κανονισμὸν τῆς συμφορωτάτης εἰς τὸ σῶμα, προχείρως παρατηροῦντες ὅτι, καίτοι κηρυττομένης σήμερον τῆς κρεωφαγίας ἀπαραιτήτου πρὸς μακροβιότητα καὶ ῥώμην, πάντες ἐν τούτοις οἱ διανύσαντες τὸ μετὰ τοὺς Πατριάρχας ὅλως ἐξαιρετικὸν ἐπὶ τῆς γῆς στάδιον ἑκατὸν πεντήκοντα ἢ κατά τι ὀλιγωτέρων ἐτῶν καὶ τὰ ἐννενήκοντα ἐννέα ἑκατοστὰ τῶν ὑπερβαινόντων τὰ ἑκατὸν ἀνήκουσιν εἰς τὴν τάξιν τῶν χορτοφάγων ἀγροτῶν. Ὑπ' ὄψιν ἡμῶν ἔχομεν τοὺς πίνακας, ἐφ' ὧν στηρίζεται ὁ ἀνωτέρω ἰσχυρισμός, καὶ τὸ καθιστῶν περιττὴν πᾶσαν ἐκ τούτων παράθεσιν συμπέρασμα τοῦ περὶ «*Μακροβιωτικῆς*» δοκιμίου τοῦ περιωνύμου ἐν ἰατροῖς Οὐφελάνδου, καθ' ὅν: «Πάντες οἱ ἐξαιρετικῶς μακρόβιοι ἐτρέφοντο σχεδὸν ἀποκλειστικῶς διὰ λαχανικῶν, ὀσπρίων, ὀπωρῶν, γάλακτος καὶ ἄρτου.» Ἐσχάτως μόνον ἐφευρεθέντος τοῦ δυναμομέτρου, οὐδεμίαν ἔχομεν στατιστικὴν ἐπιτρέπουσαν ἡμῖν νὰ εἴπωμεν ἄν, πρὶν ἢ ἀναθεμα-

τισθῇ ὑπὸ τῆς νεωτέρας ἐπιστήμης, παρεῖχεν ἡ λαχανοφαγία καὶ ἀνάλογον τῆς μακροβιότητος ῥώμην· ἀλλ' οὐχὶ ὅλως ἄμοιρον σημασίας καὶ ὑπὲρ ταύτης ἐπιχείρημα φαίνεται ἡμῖν ὅτι εἰς τὴν αἵρεσιν τῶν Πυθαγορείων ἀνῆκε Μίλων ὁ Κροτωνιάτης. Ὅπως δήποτε ταῦτα εἶναι ἱκανῶς ξένα εἰς τὸ κυρίως ἐνδιαφέρον ἡμᾶς ζήτημα τῆς διαίτης τῶν εἰς τοὺς ἀγῶνας τοῦ πνεύματος διακριθέντων. Ἐπίμοχθον πιθανῶς δὲ ἀκατόρθωτον ἔργον ἤθελεν εἶναι ἡ ἀναζήτησις τοῦ τί ἔτρωγεν ἕκαστος τούτων πρὸ πάντων παρὰ τοῖς ἀρχαίοις. Ταύτην ὅμως δύναται ν' ἀναπληρώσῃ ἐπαρκῶς ἡ κατὰ σχολὰς καὶ αἱρέσεις γενικωτέρα τοῦ ζητήματος ἐξέτασις καὶ τὰ περισωθέντα περὶ τῆς διαίτης πρωταθλητῶν τινων τῆς διανοίας ὡρισμένα χωρία. Τὸ μονοπώλιον τῆς πνευματικῆς ἐργασίας εἶχον παρ' Ἰνδοῖς οἱ Βραχμᾶνες, ὧν οἱ πλεῖστοι ἔζων ὑπερεκατοντούτεις, διατηροῦντες ἀκμαίας μέχρι τέλους τὰς διανοητικὰς δυνάμεις διὰ λαχάνων μόνον καὶ ὀσπρίων. Τὴν αὐτὴν δίαιτα ἠκολούθουν οἱ ἱερεῖς τῆς Αἰγύπτου καὶ παρὰ τοῖς Πέρσαις οἱ Μάγοι, οἱ μόνοι μεταξὺ τῶν συμπολιτῶν αὐτῶν τὸ πνεῦμα καλλιεργοῦντες. Ἐκ τῶν ἐν Ἰουδαίᾳ αἱρέσεων τὸ πρωτεῖα ἀποδίδονται ὑπὸ πάντων τῶν κριτικῶν εἰς τοὺς Ἐσσαίους, ἀπέχοντας καὶ τούτους ἀπὸ τῶν ἐμψύχων. Περὶ τῆς πασιγνώστου ἀπὸ τῶν τοιούτων ἀποχῆς τῶν ὀπαδῶν τοῦ Πυθαγόρα περιττὸν νομίζομεν νὰ ἐνθυμίσωμεν ἄλλο τι εἰμὴ μόνον, ὅτι μεταξὺ αὐτῶν διέπρεψαν πλὴν τῶν φιλοσόφων καὶ ποιητῶν ὁ Ἀρχίτας καὶ ἄλλοι ἔξοχοι μαθηματικοί, ὅπερ ἀποδεικνύει ἐπιδεκτικὴν σπουδαίων ἐνστάσεων τὴν γνώμην τῶν θεωρούντων τὴν φυτικὴν δίαιτα κατάλληλον εἰς σοφιστικοῦ μόνον λήρου καὶ ματαίων ὀνείρων παραγωγήν. Τὴν γνώμην ταύτην κλίνει νὰ θεωρήσῃ ὡς ἔτι μᾶλλον ἀμφισβητήσιμον ὁ ἀναμιμνησκόμενος ὅτι μεταξὺ πάντων τῶν ἀρχαίων λαῶν διεκρίθησαν ἐπὶ πρακτικῷ πνεύματι οἱ Σπαρτιᾶται, ὧν ἕκαστος οὐδὲν ἄλλο ἐκόμιζε κατὰ μῆνα εἰς τὸ συσσίτιον ἢ μέδιμνον ἀλφίτων, τυρὸν καὶ ξηρὰ σῦκα. Ἀλλὰ καὶ ἐν Ἀθήναις κάππαριν καὶ ἐλαίας, καθ' ἃ ὁ ἴδιος λέγει, ἐπροτίμα ὁ Πλάτων νὰ τρώγῃ, λιτὴ δὲ περιγράφεται ἡμῖν ἡ τράπεζα καὶ τῶν λοιπῶν φιλοσόφων, μὴ ἐξαιρουμένης οὐδὲ τῆς τοῦ φιληδόνου Ἐπικούρου. Τὸ αὐτὸ δὲ δυνάμε-

θα νὰ παρατηρήσωμεν καὶ παρὰ τοῖς Λατίνοις. Χάριν τοῦ Σενέκα ἡτοιμάζετο ἐν τῇ αὐτοκρατορικῇ αὐλῇ ἰδιαίτερον δεῖπνον ἀποκλειστικῶς συνιστάμενον ἐκ φυτικῶν βρωμάτων. Μεταξὺ τῶν δύο ἀδελφῶν Γράκχων κατὰ πολὺ τελειότερος ῥήτωρ θεωρεῖται ὁ καὶ ἐπὶ ὀλιγαρκείᾳ διακριθείς. Τὴν λιτότητα, τὰ μαλακὰ κάστανα, τὰς γλυκείας ὀπώρας καὶ τὸν νεόπηκτον τυρὸν δὲν παύουσιν ἀνυμνοῦντες ὁ Βιργίλιος, ὁ Ὀβίδιος καὶ αὐτὸς ὁ Λουκρήτιος, καίτοι ἄλλως ἀνήκων εἰς τὴν αἵρεσιν τῶν ἀκράτων ὑλιστῶν. Τί δὲ ἔτρωγεν ὁ ἐπικούρειος Ὁράτιος, τοῦτο διδάσκει ἡμᾶς ὁ ἴδιος διὰ τῶν προχείρων ἐν πάσῃ μνήμῃ στίχων τοῦ «Hoc eralt in votis», καὶ τῶν ἄλλων ἐκείνων δι' ὧν περιεγράφει λεπτομερῶς τὸ δεῖπνον του «πρὸς τὸ ὁποῖον ἐπήρκουν, ὁ καρπὸς τοῦ ἐλαιῶνος αὐτοῦ, πικραλίδες καὶ ἐλαφρὰ μολόχη.» Μετά δὲ τὴν ὑπὸ τῶν βαρβάρων κατάλυσιν τοῦ ἀρχαίου πολιτισμοῦ οὐδὲν ἄλλο ἀπέμεινε κατὰ τοὺς σκοτεινοὺς χρόνους καταφύγιον εἰς τὰ γράμματα καὶ τὴν ἐπιστήμην πλὴν μόνων τῶν κοινοβίων. Καὶ τούτων ὅμως τὰ πνευματικὰ προϊόντα ἦσαν ἀσυγκρίτως ἀνώτερα ἐφ' ὅσον ἀντὶ τῆς ὑποκρησίας καὶ τῆς ἐν κρυπτῷ καταλύσεως μόσχων, ἐλάφων, ὀρνίθων καὶ χοιρομηρίων ἤκμαζεν ἡ πίστις καὶ τὰ νερόβραστα χόρτα, ὡς δύναταί τις ἀκόπως νὰ πεισθῇ παραβάλλων τὰ συγγράμματα τῶν ἀρχαιοτέρων πατέρων τῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὰ ληρήματα τῶν ἔπειτα κρεωφάγων ἀρχιμανδριτῶν καὶ κοιλιοδούλων Καρδιναλίων. Ὅτε δὲ ὡς ἡ ἀρχαία οὕτω καὶ ἡ παπικὴ Ῥώμη ἐγένετο θῦμα τῆς τρυφῆς καὶ τῆς ἀκολασίας, πλὴν εὐαρίθμων τινων ἐν Γερμανίᾳ ἀναμορφωτῶν, τρωγόντων κρέας ἀναφανδὸν κατὰ τὰς νηστησίμους πρὸ πάντων ἡμέρας, πολὺ μᾶλλον πρὸς ἐπίδειξιν περιφρονήσεως πρὸς τὰς βούλλας τοῦ Βατικανοῦ ἢ ἐξ ἀδηφαγίας, πάντες οἱ λοιποὶ διαπρέψαντες ἄνδρες κατὰ τὴν λεγομένην περίοδον τῆς ἀναγεννήσεως παρίστανται ὡς οὐχ ἧττον τῶν ἀρχαίων ὀπαδοὶ τῆς ὀλιγαρκείας. Τοιοῦτοι πρὸ πάντων λέγονται ὑπάρξαντες ὁ Ἀβελιάρδος, ὁ Γαλιλαῖος καὶ Ἰορδάνης Βροῦνος· ἔτι δὲ πειστικώτερον φαίνεται ἡμῖν συνηγοροῦν ὑπὲρ τῆς ἀγαθῆς ἐπὶ τοῦ πνεύματος ἐπιδράσεως τῆς πυθαγορείου διαίτης τὸ παράδειγμα τοῦ κλεινοῦ Βάκωνος, ὅστις τὰ ἀριστουργήματα αὐτοῦ συνέ-

γραφεν ἔγκλειστος ἐν εἱρκτῇ, οὐδεμίαν ἄλλην δυνάμενος νὰ παρέχῃ εἰς τὸν ἐγκέφαλον αὐτοῦ καύσιμον ὕλην πλὴν λαγήνου ὕδατος καὶ ἡμίσεος μέλανος ἄρτου. Ὁμοίαν περίπου ἐγκράτειαν ἐπέβαλλεν ἡ ἄκρα αὐτοῦ ἔνδεια εἰς τὸν κλεινὸν πατέρα τῆς πανθεϊστικῆς φιλοσοφίας Σπινόζαν. Ὁ μεταξὺ πάντων τῶν ἐπιστημόνων ἐργατικώτατος Νεύτων, σπανίως εὑρίσκων καιρὸν ὅπως παρακαθήσῃ εἰς τακτικὸν δεῖπνον, ἐτρέφετο ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ διὰ παξιμαδίων, ἅτινα ἐβάπτιζεν εἰς κεκραμένον οἶνον· εἰς ὅμοια δὲ ἀκριβῶς γεύματα ἠρκεῖτο κατὰ μίμησιν τοῦ Νεύτωνος κατὰ τὰς περιόδους μάλιστα ἐκτάκτου ἐργασίας καὶ ὁ πολὺς Βυφών. Ἐφ' ὅσον προβαίνομεν εἰς πλησιεστέρους ἡμῖν χρόνους κατὰ τοσοῦτον ἀφθονώτεραι καὶ πρὸ πάντων αὐθεντικώτεραι καθίστανται αἱ κατὰ τῶν δογμάτων τῆς κρεωφάγου σχολῆς ἐνστάσεις. Ὁ Μοντέσκιος ἀποδίδει εἰς τὴν βουφαγίαν τοῦ ἀγγλικοῦ λαοῦ οὐχὶ τὸ πρακτικὸν πνεῦμα καὶ τὴν καρτερίαν, ἀλλὰ μόνην τὴν τραχύτητα τοῦ ἤθους, τὴν ἀποπληκτικὴν κρᾶσιν, τὸ φίλερι καὶ τὴν ποδάγραν. Οὐχ' ἧττον θερμοὶ ὑπέρμαχοι τῆς φυτικῆς διαίτης κηρύττονται ὁ Οὐφελάνδος, ὁ Χάλλερ καὶ ὁ Βερναρδῖνος Σαμπιέῤῥος, καθ' ὃν «ἡ ἀποχὴ ἀπὸ τοῦ κρέατος πολλὰ μὲν ἔχει τὰ πλεονεκτήματα, μειονέκτημα δὲ δὲν παρουσιάζει κἀνέν.» Ἔτι δὲ θετικώτερον ἀποφαίνεται ὁ Ῥουσσώ: «Ἀπόδειξις, λέγει, τοῦ ὅτι ἡ ὄρεξις τοῦ κρέατος δὲν εἶναι φυσικὴ τῷ ἀνθρώπῳ πρόκειται ἀναμφισβήτητος ἡ πρὸς τοῦτο ἀντιπάθεια τῶν παιδίων καὶ ἡ προτίμησις παρ' αὐτοῖς τοῦ ἄρτου, τῶν πλακούντων, τῶν ζυμαρικῶν, τοῦ γάλακτος καὶ τῶν ὀπωρῶν. Κάκιστα δὲ πράττουσιν οἱ γονεῖς οἱ διαστρέφοντες τὸ ἔνστικτον τοῦτο καὶ καθιστῶντες τὰ τέκνα αὐτῶν σαρκοφάγα. Ἡ κατάχρησις τοῦ κρέατος, ἂν δὲν βλάπτῃ τὸ σῶμα, ἀποθηριοῖ ἀναμφισβητήτως τὴν ψυχήν.» Πυθαγορικῶς ἀνατραφεὶς ὑπὸ αἰσθηματικῆς μητρὸς ἀποστρεφομένης τὸν φόνον κατοικιδίων ζώων, ὁ Λαμαρτῖνος ἐτρέφετο νέος ὢν ἀποκλειστικῶς διὰ λαχανῶν, γάλακτος καὶ ὀπωρῶν καὶ ὑπὸ τὴν ἐπιῤῥοὴν τούτων ἐστιχούργησε τὰς «Ποιητικὰς Μελέτας». Ἀληθὲς εἶναι ὅτι ἀναμιχθεὶς ἔπειτα εἰς τὴν κοσμικὴν καὶ πολιτικὴν τύρβην ἠναγκάσθη νὰ κρεωφαγῇ, τότε ὅμως ἀντὶ ἀληθῶς «Ποιητικῶν» ἔγραφε

ἱστορικὰς δῆθεν μελέτας καὶ στίχους κατὰ πολὺ τῶν πρώτων κατωτέρους. Ἐκ τῶν ἀπομνημονευμάτων τοῦ Βύρωνος πληροφορούμεθα ὅτι ἐκ φόβου μὴ παχύνῃ, ὀλιγίστην ἐλάμβανε καὶ ἐλαφρὰν τροφὴν, ἐκ διαλειμμάτων μόνον παρακαθήμενος μετὰ τῶν φίλων εἰς σαρδαναπάλεια δεῖπνα, προσφορωτάτην δὲ τῇ ποιητικῇ ἐμπνεύσει ἐνόμιζε τὴν ἐγκράτειαν καὶ τὸν δι' ἀφθόνου ἀνθρακούχου ὕδατος κεκραμένον οἶνον τοῦ Ῥήνου. Τὸ γεῦμα ἢ μᾶλλον τὰ τέσσαρα ἢ πέντε καθ' ἡμέραν γεύματα, ἅτινα ἐλάμβανεν ὁ Βαλζὰκ ὁσάκις εἰργάζετο, συνίσταντο ἕκαστον ἐκ κυμβίου καφὲ καὶ μικροῦ ἀρτίσκου, τοιαῦτα δὲ συμβουλεύει συμπόσια εἰς τοὺς ὀρεγομένους «γονίμου συνουσίας μετὰ τῆς Μούσης». Ὁμοίαν ἠκολούθει καὶ εἰς τοὺς πνευματικῶς κοπιῶντας συνίστα δίαιταν, ὁ οὐ μόνον ἐν φιλολόγοις, ἀλλὰ καὶ ἐν ἰατροῖς διάσημος Βερών. Ἡ ἀφθονία τῶν τοιούτων ὑπὲρ τοῦ συμφόρου εἰς τὴν διάνοιαν τῆς φυτικῆς διαίτης ἀποφάνσεων εἶναι τοσαύτη, ὥστε καίτοι ἔχοντες πρὸ ἡμῶν τὸ ἔργον τοῦ Πορφυρίου «Περὶ ἀποχῆς ἀπὸ τῶν ἐμψύχων,» οὐδεμίαν ἠσθάνθημεν ἀνάγκην προσφυγῆς εἰς αὐτὸ, ὑπὲρ τὸ δέον ἴσως μακρὸν νομίζοντες καὶ τὸν πρόχειρον ἐν τῇ μνήμῃ ἡμῶν κατάλογον μαρτυριῶν. Ἀντὶ τῆς μονοτόνου τούτου ἐξαντλήσεως περιοριζόμεθα εἰς τὴν ἑξῆς γενικωτέραν καὶ ἱκανῶς πειστικὴν, νομίζομεν, παρατήρησιν, ὅτι μεταξὺ τῶν πρωταγωνιστῶν τῆς διανοίας παντὸς αἰῶνος καὶ πάσης χώρας, πολλοὺς μὲν παριστῶσιν ἡμῖν οἱ βιογράφοι ὡς λιτοτάτους τὴν δίαιταν ἢ καὶ ἀποκλειστικῶς χορτοφάγους, οὐδεμίαν ἄλλην θρηνοῦντες ἐνίοτε παρά τισι τούτων κατάχρησιν πλὴν τῆς τοῦ οἴνου, τῆς ἀψίνθου, τοῦ ὀποίου ἢ καὶ τοῦ καφὲ, ἀπολύτως ὅμως οὐδένα παριστῶντες ὡς ἐξαιρετικῶς σαρκοβόρον. Ἡ παρομοίωσις τοῦ ἀνθρωπίνου ἐγκεφάλου πρὸς λυχνίαν, τῆς ὁποίας ἡ φωτιστικὴ δύναμις εἶναι ἀκριβῶς ἀνάλογος πρὸς τὴν ποσότητα καὶ τὸ ποιὸν τῆς καταναλισκομένης καυσίμου ὕλης, εἶναι θεωρία ὅλως νέα, ἧς οὐδ' ἴχνος ἀπαντᾶται ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος, καὶ προωρισμένη πιθανῶς νὰ ζήσῃ ὅσον ζῶσι τὰ ῥόδα καὶ αἱ ἰατρικαὶ θεωρίαι.

Ε. ΡΟΪΔΗΣ.

Η ΠΑΡΑ ΤΟ ΠΑΛΕΡΜΟΝ ΜΟΝΗ ΤΩΝ ΚΑΠΟΥΚΙΝΩΝ

—

Ἡ παρὰ τὸ Παλέρμον μονὴ τῶν καπουκίνων εἶναι περίφημος καθ' ὅλην τὴν Σικελίαν, τοῦτο δὲ μάλιστα ἕνεκα τῆς περιέργου ἰδιότητος, ἣν τὰ ὑπόγεια αὐτῆς κέκτηνται τοῦ *μομιοποιεῖν* τὰ πτώματα καὶ τοῦ διατηρεῖν αὐτὰ ἀπηλλαγμένα σήψεως.

Εὐθὺς λοιπὸν ὡς ἀφίχθημεν εἰς τὴν μονήν, ὁ φύλαξ μοναχὸς μᾶς ὡδήγησεν εἰς τὰ πολυθρύλλητα ἐκεῖνα ὑπόγεια. Καταβάντες τριάκοντα βαθμίδας εὑρέθημεν ἐντὸς παμμεγέθους ὑπογείου νεκροταφείου ἐν σχήματι σταυροῦ φωτιζομένου ἄνωθεν δι' ὀπῶν εἰς τὸν θόλον ἀνεωγμένων, εἴδομεν δὲ θέαμα, τοῦ ὁποίου οὐδεμία περιγραφὴ δύναται νὰ δώσῃ ἀκριβῆ ἰδέαν.

Φαντάσθητε χίλια διακόσια ἢ χίλια πεντακόσια πτώματα ἐν εἴδει μομίων ἐξ ἁμίλλης μορφάζοντα καὶ τὰ μὲν οἱονεὶ γελῶντα, τὰ δὲ κλαίοντα, ἄλλα ἀνοίγοντα ὑπερμέτρως τὸ στόμα καὶ ἐπιδεικνύοντα γλῶσσαν μελανὴν μεταξὺ δύω νωδῶν σιαγόνων, ἄλλα σπασμοδικῶς συσφίγγοντα τὰ χείλη, κείμενα ἐκτάδην, συνεστραμμένα, ἐξηρθρωμένα, ἐστραγγαλισμένα, γελοιογραφίας ἀνθρωπίνας, ἐφιάλτας ψηλαφητούς, φάσματα μυριάκις ἀποτροπαιότερα τῶν ἔν τινι ἀνατομείῳ κρεμαμένων σκελετῶν. Πάντες φέρουσι τὴν στολὴν τῶν καπουκίνων καὶ ἔχουσιν εἰς τὰς χεῖρας ἐπιγραφὴν δηλοῦσαν τὸ ὄνομα αὐτῶν, τὴν ἡμέραν τῆς γενετῆς καὶ τὴν τοῦ θανάτου των.

Τὸ πλησιέστατον εἰς τὴν θύραν πτῶμα, τὸ ὁποῖον ζῶν ὠνομάζετο Φραγκῖσκος Τολλάρη, κρατεῖ ῥάβδον. Ἐζητήσαμεν παρὰ τοῦ φύλακος νὰ μᾶς ἐξηγήσῃ τὸ σύμβολον τοῦτο· μᾶς ἀπεκρίθη ὅτι

ἐπειδὴ ὁ εἰρημένος Φραγκῖσκος Τολλάρη εἶναι πλησιέστερον τῶν ἄλλων τῆς θύρας, ἀνετέθη αὐτῷ τὸ ἀξίωμα τοῦ θυρωροῦ καὶ ἐδόθη ῥάβδος ἵνα ἐμποδίζῃ τοὺς ἄλλους νὰ ἐξέρχωνται.

Ἡ ἐξήγησις αὕτη μᾶς ἔδειξε τὸν βαθμὸν τοῦ σεβασμοῦ, ὃν οἱ ἀγαθοὶ μοναχοὶ τρέφουσι πρὸς τοὺς ξενιζομένους νεκρούς. Εἰς ἄλλας χώρας περιφρονεῖται ὁ θάνατος, ἐδῶ περιφρονοῦνται οἱ νεκροί, τοῦτο ἀναντιῤῥήτως εἶναι πρόοδος.

Ὁμολογητέον ὅτι ἐν τῇ συλλογῇ ταύτῃ τῶν μομίων, ὅσαι δὲν εἶναι ἀποτρόπαιοι εἶναι γελοῖαι. Αἱ μομίαι εἶναι διατεθειμέναι ποτὲ μὲν εἰς δύω σειρὰς ποτὲ δὲ εἰς τρεῖς ἡ μία ὑπὲρ τὴν ἄλλην, οὕτως ὥστε αἱ τῆς κατωτέρας σειρᾶς ὑποβαστάζουσιν ἐν εἴδει καριατίδων τὰς τῆς δευτέρας καὶ αἱ τῆς δευτέρας τὰς τῆς τρίτης. Ὑπὸ τοὺς πόδας τῶν μομίων τῆς πρώτης σειρᾶς ὑπάρχουσι τρεῖς σειραὶ κιβωτίων ξυλίνων κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον πολυτίμων, κεκοσμημένων δι' οἰκοσήμων καὶ στεμμάτων. Περικλείουσι δὲ τοὺς νεκροὺς χάριν τῶν ὁποίων οἱ συγγενεῖς των ἠθέλησαν νὰ δαπανήσωσι τὰ πρὸς κατασκευὴν φερέτρου. Τὰ φέρετρα ταῦτα ἔχουσι θύραν, ἡ δὲ θύρα κλεῖθρον, οὗ τὴν κλεῖδα φυλάττουσιν οἱ συγγενεῖς.Ἐνίοτε οἱ κληρονόμοι ἔρχονται ὅπως βεβαιωθῶσιν ὅτι ἐκεῖνοι, ὧν τὴν περιουσίαν τρώγουσι μένουσιν ἐκεῖ· βλέπουσι πρὸς στιγμὴν τὸν θεῖον αὐτῶν, τὸν πάππον ἢ τὴν σύζυγον καὶ τοῦτο τοὺς καθησυχάζει.

Μεταξὺ τῶν νεκρῶν ὑπάρχουσι κόμητες, μαρκήσιοι, πρίγκηπες, στρατάρχαι φέροντες θώρακας, ἀλλ' ὁ περιεργότερος τῶν ἀποτελούντων τὴν ἀριστοκρατικὴν ταύτην ὁμήγυριν εἶναι ἀναντιῤῥήτως βασιλεύς τις τῆς Τύνιδος, ὅστις ῥιφθεὶς ὑπὸ καταιγίδος εἰς Παλέρμον ἐνόσησε καὶ ἀπέθανεν εἰς τὴν μονὴν τῶν καπουκίνων πρὶν δὲ ἀποθάνῃ ἤλλαξε πίστιν καὶ ἐβαπτίσθη. Ἡ ἀλλαγὴ αὕτη ἐπροξένησεν ὡς εἰκός, μεγάλην ἐντύπωσιν, αὐτοῦ δὴ τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Αὐστρίας συγκατανεύσαντος νὰ γίνῃ ἀνάδοχός του. Οἱ δὲ καπουκῖνοι ἵνα διαιωνίσωσι τὴν μνήμην τοῦ συμβάντος τούτου τοῦ τοσαύτην περιποιοῦντος τιμὴν εἰς τὴν μονήν, ὑπεβλήθησαν εἰς ἐκτάκτους δαπάνας χάριν τοῦ βασιλικοῦ νεοφύτου. Καὶ ἵσταται ἔχων ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς ἐπιστέγασμα ἐκ βαμβα-

κίνου ὑφάσματος καὶ φέρων στέμμα χάρτινον· διὰ τῆς ἀριστερᾶς δὲ χειρὸς κρατεῖ ξύλον σκαμνίου κεχρυσωμένον. Ὑποκάτω ἀναγινώσκομεν τὴν ἑξῆς ἐπιγραφὴν περιέχουσαν ὁλόκληρον τὴν ἱστορίαν τοῦ βασιλέως τούτου τῆς Τύνιδος.

Naccui in Tunisi re, venuto a sorte a Palermo
Abbracciai la santa fede.
La fede e il viver ben salva mi iu morte.
Don Filippo d'Austria, re di Tunizzi,
Mori a Palermo—20 Settembre 1622.

Ἐγεννήθην βασιλεὺς τῆς Τύνιδος. Ἐλθὼν κατὰ τύχην εἰς Παλέρμον, ἠσπάσθην τὴν ἁγίαν πίστιν. Ἡ πίστις καὶ τὸ καλῶς ζῆν μὲ σώζουσιν ἐν τῷ θανάτῳ. Ὁ Δὸν Φίλιππος τῆς Αὐστρίας, βασιλεὺς τῆς Τύνιδος, ἀπέθανεν ἐν Παλέρμῳ τὴν 20 Σεπτεμβρίου 1622.

Ἐκτὸς τῶν κοιλωμάτων τῶν προσδιωρισμένων εἰς τοὺς κοινοὺς τῶν νεκρῶν καὶ τῶν φερέτρων τῆς ἀριστοκρατίας, εἷς τῶν βραχιόνων τοῦ παμμεγέθους νεκρικοῦ σταυροῦ ἀποτελεῖ εἶδος κοιμητηρίου ἰδιαιτέρου τῶν κυριῶν τῆς ὑψηλῆς ἀριστοκρατίας τοῦ Παλέρμου.

Ἐδῶ ὁ θάνατος εἶναι ἴσως ἔτι εἰδεχθέστερος διὰ τὸν περιβάλλοντα αὐτὸν κόσμον· τὰ πτώματα πλουσιώτατα ἐνδεδυμένα κεῖνται ὑπὸ ὑελίνους κώδωνας. Αἱ γυναῖκες φέρουσι στολὰς αὐλικὰς ἢ χοροῦ, αἱ νεάνιδες ἐσθῆτας λευκὰς καὶ παρθενικοὺς στεφάνους. Μόλις δύναταί τις νὰ ὑποφέρῃ τὴν θέαν τῶν ταινιοστολίστων ἐκείνων προσώπων, τῶν ἀπεξηραμένων βραχιόνων ἐξερχομένων ἐκ χειρίδος μεταξωτῆς κυανῆς ἢ ῥοδόχρου, τῶν ὀστεωδῶν δακτύλων ἐκτεινομένων ἐντὸς χειροκτίων πλατυτέρων τοῦ δέοντος, τῶν ποδῶν, τῶν ὁποίων τὰ ὀστᾶ καὶ τὰ νεῦρα φαίνονται διὰ τῶν διαφανῶν περικνημίδων. Ἓν τῶν πτωμάτων τούτων δυσειδέστατον τὴν ὄψιν ἐκράτει δάφνην καὶ εἶχε τὴν ἑξῆς ἐπιγραφὴν ἐπὶ τῆς πλίνθου τῆς νεκρικῆς του κλίνης.

Saper vuoi dichi ciacce il senso vero: Antonia
Pedoche, fior
Passeggiero visse anni XX e mori a XXV
Settembre 1834.

Θέλεις νὰ μάθῃς τὸ ἀληθινὸν νόημα τῆς ἐνταῦθα κειμένης: Ἡ Ἀντωνία Πεδόκε, ἄνθος ἔζησε, διαβάτα, 20 ἔτη καὶ ἀπεβίωσε τὴν 25 Σεπτεμβρίου 1834.

Ἄλλο πτῶμα οὐχ ἧττον τούτου εἰδεχθὲς ἔχον ἐσθῆτα ἐλαφρὰν καὶ στέφανον ἐκ ῥόδων κεῖται ἐπὶ προσκεφαλαίου ἐκ τριχάπτων· αὕτη εἶναι ἡ Signora Maria Amaldi e Ventimiglia-marchesina di Spataro—ἀποθανοῦσα τὴν 7 Αὐγούστου 1834 ἐν ἡλικίᾳ 29 ἐτῶν. Τὸ πτῶμα αὐτῆς ἐκαλύπτετο ὑπὸ δροσερῶν ἀνθέων· ὁ φύλαξ τῶν καπουκίνων, ὃν ἐξητάσαμεν, μᾶς εἶπεν ὅτι τὰ ἄνθη ἀνανεοῦνται καθ' ἑκάστην ὑπὸ τοῦ βαρώνου Π. ὅστις τὴν ἠγάπα. Τρομερὸς ἔρως ὁ δυνηθεὶς ν' ἀνθέξῃ ἐπὶ δύο ἔτη εἰς τοιαύτην θέαν.

Εὑρισκόμεθα ἐν τοῖς ὑπογείοις πρὸ δύω περίπου ὡρῶν, ἐνομίζομεν δὲ ὅτι εἴχομεν ἴδει πᾶν τὸ ἀξιοθέατον, ὅτε ὁ φύλαξ μᾶς εἶπεν ὅτι ἐπεφυλάχθη νὰ μᾶς δείξῃ εἰς τὸ τέλος τὸ περιεργότερον. Τὸν ἐρωτήσαμεν μετά τινος ἀνησυχίας περὶ τίνος ἐπρόκειτο καὶ ἐμάθομεν ὅτι ἀφοῦ ἐθεωρήσαμεν τὰ πτώματα εἰς κατάστασιν τελείας ἀποξηράνσεως μᾶς ὑπελείπετο νὰ ἴδωμεν αὐτὰ ξηραινόμενα. Προχωρήσαντες μέχρι τούτου δὲν ἠδυνάμεθα νὰ ὀπισθοδρομήσωμεν, εἴπομεν εἰς τὸν φύλακα νὰ βαδίσῃ ἐμπρὸς ἕτοιμοι ὄντες νὰ τὸν ἀκολουθήσωμεν. Ἥναψε λοιπὸν δᾷδα καὶ ἀφοῦ ἐπροχώρησε δώδεκα περίπου βήματα εἰς μίαν τῶν διόδων, ἤνοιξε μικρὸν δωμάτιον ἐντελῶς σκοτεινὸν καὶ εἰσῆλθε πρῶτος κρατῶν τὴν ἀνημμένην δᾷδα. Τότε, εἰς τὴν ὑπέρυθρον αὐτῆς λάμψιν εἴδομεν θέαμα φρικῶδες, πτῶμα ἐντελῶς γυμνὸν κρεμάμενον ἐπὶ εἴδους ἐσχάρας καὶ ἔχον τοὺς γυμνοὺς πόδας, τὰς χεῖρας καὶ τὴν σιαγόνα δεδεμένους ὅπως μὴ συσταλῶσι τὰ νεῦρα τῶν διαφόρων τούτων μερῶν· ῥύαξ πηγαίου ὕδατος ἔῤῥεεν ὑπ' αὐτὸ καὶ ἐπέφερε τὴν ἀποξήρανσιν, ἥτις συνήθως συντελεῖται ἐντὸς ἓξ μηνῶν. Μετὰ τὴν παρέλευσιν τῶν ἓξ τούτων μηνῶν, ὁ τεθνεὼς εὑρισκόμενος ἤδη εἰς κατάστασιν μομίας, ἐνδύεται καὶ τίθεται εἰς τὴν θέσιν του, ὅπου θὰ μείνῃ μέχρι τῆς ἡμέρας τῆς κρίσεως. Ὑπάρχουσι τέσσαρα τοιαῦτα δωμάτια δυνάμενα νὰ περιλάβωσιν ἕκαστον τρία ἢ τέσσαρα πτώματα.

Οἱ κάτοικοι τοῦ ὀστεοφυλακείου τούτου ἔχουσι καὶ αὐτοὶ τὰς ἑορτάς των ὡς καὶ οἱ ἄλλοι νεκροί. Τότε τοὺς ἐνδύουσι τὰ ἑορτάσιμά των ἐνδύματα καὶ καθαροὺς χιτῶνας, καὶ προσαρτῶσιν αὐτοῖς ἀνθοδέσμας, αἱ δὲ θύραι τῶν ὑπογείων ἀνοίγονται εἰς τοὺς συγγενεῖς αὐτῶν καὶ τοὺς φίλους. Τινὲς ὅμως διατηροῦσι τὸ σάγινον ἔνδυμά των καὶ τὸ σκυθρωπὸν τῆς ὄψεως. Οἱ συγγενεῖς μαντεύοντες τὸ λυποῦν αὐτοὺς σπεύδουσι νὰ τοὺς ἐρωτήσωσιν ἐὰν ἔχωσιν ἀνάγκην τινός, ἐὰν μία ἢ δύω λειτουργίαι ἤθελον τοὺς εὐχαριστήσει. Οἱ νεκροὶ ἀπαντῶσι νεύοντες τὴν κεφαλὴν ἢ τὴν χεῖρα ὅτι τοῦτο ἐπιθυμοῦσιν· οἱ συγγενεῖς πληρόνουσιν εἰς τὴν μονὴν ἀριθμόν τινα λειτουργιῶν, ἐὰν δὲ ὁ ἀριθμὸς οὗτος εἶναι ἐπαρκὴς ἔχουσι τὴν εὐχαρίστησιν τὸ ἑπόμενον ἔτος, νὰ ἴδωσι τοὺς δυστυχεῖς νεκροὺς ἀνθοστολίστους καὶ λαμπρῶς περιβεβλημένους εἰς ἀπόδειξιν ὅτι ἐξῆλθον τοῦ Καθαρτηρίου καὶ ἀπολαύουσιν ἤδη τὴν αἰωνίαν μακαριότητα.

Ὁμολογῶ ὅτι εὐχαρίστως εἶδον τὸ φῶς τῆς ἡμέρας, καὶ τὸν ἀέρα καὶ τὰ ἄνθη· μοὶ ἐφαίνετο ὅτι ἐγειρόμην ἔκ τινος φρικώδους ὀνείρου, καίτοι δὲ οὐδὲν τῶν πτωμάτων ἐκείνων ἤγγισα, μὲ παρηκολούθει ὀσμὴ νεκρικὴ ἧς δὲν ἠδυνάμην ν' ἀπαλλαγῶ. Πρὸ τῆς εἰσόδου τῆς πόλεως ὁ ἁμαξηλάτης μου ἐστάθη ὅπως διέλθῃ φορεῖον, οὗ ἐπροηγεῖτο ἄνθρωπος κρατῶν μικρὸν κώδωνα, κατόπιν ἤρχοντο δύω ἄλλα φορεῖα. Νεκρὸς μετεφέρετο εἰς τὴν μονὴν τῶν καπουκίνων. Ὁ τρόπος οὗτος τοῦ μεταφέρειν τοὺς τεθνεῶτας ἐντὸς φορείου καθημένους, ἐνδεδυμένους, ἐψιμυθιωμένους, μοὶ ἐφάνη ἐφάμιλλος τῶν λοιπῶν. Εἰς τὰ παρακολουθοῦντα δύω φορεῖα ἦσαν ὁ ἱερεὺς καὶ ὁ βοηθός του.

Μετεφράσθη ἐκ τῆς ἐν Σικελίᾳ περιηγήσεως τοῦ Ἀλεξάνδρου Dumas (πατρός), le Speronare.

Ελιζα Σ. Σουτζου.

ΤΟ ΑΠΟΡΡΗΤΟΝ ΤΟΥ ΙΝΔΕΡΟΥΝ

'Επὶ μῆνα διατρίβω ἐν τῇ θελκτικῇ 'Ισπαχάν, ἐν τῷ κήπῳ τούτῳ τῆς Περσίας, περὶ οὗ οἱ ἀνατολικοὶ ποιηταὶ ἐνθουσιῶντες ᾄδουσιν ὅτι «Τὸ ἔαρ αὐτοῦ μεθύει τὰς αἰσθήσεις». Ὁ καταβιβρώσκων ἐκεῖνος τῆς ἀφεστώσης πατρίδος πόθος, ὅστις πανταχοῦ μ' ἀκολουθεῖ, ἀντικατέστη ἐπὶ τῇ θέᾳ τῆς οὐρανίας ταύτης χώρας ὑπὸ ἀναπαύσεως ἡδείας, καὶ ἠρξάμην τὴν θείαν τῶν Χαφὶς ποίησιν νὰ ἐννοῶ, ἥτις ἐν πάσῃ μεταφράσει ἄναλος φαίνεται ἀκρωτηριασμός· ἑκάστη ἀναπνοὴ ἀποῤῥοφᾷ τὴν πάντοτε ἡδυπαθῆ τῆς 'Ανατολῆς ποίησιν, τὴν ποίησιν ἐκείνην, ἥτις δὲν ἐπιζητεῖ ἠχητικοὺς στίχους, οὔτε εὐφραίνεται εἰς γελοίαν αἰσθηματικὴν πλησμονήν... ἀλλ' ἀντὶ στιχουργίας κατασκευάζει ἐκ τῆς ζωῆς καὶ τῆς πραγματικότητος ποίημα, ὅπερ διὰ τὴν ἄξεστον ἡμῶν φιλοκαλίαν λίαν συχνὰ διαμένει ἀκατάληπτον.

„Μεθ' ὅλης τῆς εὐλαβείας ἀνάγνωθι
„θᾶσσον ἢ βράδιον τὸ Κοράνιον τῆς ὡραιότητος."

λέγει ἡ παράδοσις τῶν ἀνατολικῶν ποιητῶν καὶ συμφωνεῖ αὐτῇ ὁ πλήρης ἐκεῖνος βαθὺς σεβασμός, ὃν ὁ θνητὸς αἰσθάνεται ἐπὶ τῇ θέᾳ τοῦ μεγαλείου τῆς φύσεως.

Ἵνα ᾖ τις ἐν 'Ισπαχὰν ποιητὴς καὶ ἐν ᾄσμασι λέγῃ, ὁποία ὑψηλὴ εὐτυχία συνταράσσει τὸ στῆθος, δὲν ἔχει χρείαν τῆς εὐφυΐας ἑνὸς Βύρωνος, ἀλλὰ καὶ ἁπλοῦν καὶ ὀλίγον ἀνεπτυγμένον πνεῦμα ἀνίπταται εἰς τὴν ἀντίληψιν βαθείας ποιήσεως ἐὰν θεωρήσῃ τὰ πέριξ αὐτοῦ.—Πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἀνεγείρεται ἀκτινοβόλος κόσμος λαμπυριζόντων θόλων καὶ Μιναρέδων, καὶ ἡ μυθώδης χώρα τῶν *Σεχερατσάδε*, ἣν ὀνειροπολεῖ τις ἐν τῇ νεότητι αὐτοῦ,

μετὰ τῶν κεκαλυμμένων αὐτῆς γυναικῶν, ἀναφαίνεται ἐν ὅλῃ τῇ μαγικῇ αὐτῆς ὑποστάσει. Περὶ ἐμὲ, ἄνω καὶ κάτω διαλάμπει ἐν ἐαρινῇ καλλονῇ τὸ μεγαλεῖον τῆς Ἀνατολῆς.

Ἐν παραπλησίοις βεβυθισμένος διαλογισμοῖς, πορεύομαι καθ' ἑκάστην πρωΐαν πρὸς τὸ σκιερὸν τῶν κυπαρίσσων ἄλσος, τὸ ὁποῖον πρὸς δυσμὰς τῆς πόλεως ἐξαπλοῦται. Ἀπαντῶ τὰς αὐτὰς πάντοτε μορφὰς μὲ τὰ σεμνὰ χαρακτηριστικὰ, τὰς αὐτὰς γυναῖκας μὲ τὰ κυματίζοντα πέπλα, τὰ ὁποῖα συχνὰ τόσην ὡραιότητα καὶ θέλγητρα ζηλοτύπως καλύπτουσι, καὶ τότε τὸ τεταραγμένον πνεῦμά μου ἀναλογίζεται τ' ἀπόκρυφα τὰ ὁποῖα ὄπισθεν τῶν ὑψηλῶν τοῦ Ἰνδερούν (ἀραβικῶς χαρὲμ) τοίχων ἀναπαύονται.—Πάντες οἱ μωαμεθανικοὶ οὗτοι τοῦ ἔρωτος ναοὶ, περὶ ὧν ἤδη τοσαῦτα ἤκουσα, τῶν ὁποίων ὅμως τὸ ἐσωτερικὸν οὐδέποτ' εἶδον, κέκτηνται ἴδιον δι' ἐμὲ θέλγητρον, ἐξ οὗ δὲν δύναμαι ν' ἀποσπάσω ἐμαυτόν. Μοὶ παρίστανται ὡς εὐώδεις ἀνθέων κῆποι, ἐν οἷς οἱ τρυφερώτατοι ἀναπτύσσονται κάλυκες· ἀλλ' ἐλλείπει αὐτοῖς ὁ ἀὴρ, τὸ φῶς, ἡ χρυσῆ ἐλευθερία. Πολλάκις ἐπόθησεν ἡ καρδία μου, τὸ ἡδὺ μυστικὸν ν' ἀποκαλύψω, νὰ εἰσέλθω εἰς τὸ ἁγιαστήριον τῆς ἀνατολικῆς συμπαθείας καὶ ν' ἀπολαύσω τὸ μεθυστικὸν ἄρωμα ἑνὸς τῶν σπανίων τούτων ἀνθέων. Ἀλλ' οἱ μωαμεθανικοὶ νόμοι εἰσὶν αὐστηροὶ, καὶ ὑψηλοὶ οἱ τοῖχοι τοῦ Ἰνδερούν. Ἡ δὲ τύχη Ἰσπανοῦ τινος νεανίου ὅστις διὰ τὸ ἀπρόσιτον ἐξήφθη καὶ ἐτόλμησεν ἡρωϊκῶς νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ σεράϊον Πασσᾶ, παρίσταται ἀκόμη πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου .... τὸ σῶμά του ἀναπαύεται ἐν τῷ βυθῷ τοῦ Βοσπόρου.... ἀλλ' εἶναι ἆρά γε ὡραῖος κλῆρος, εὐτυχία ἡδεῖα νὰ κενώσῃ τις ἀμυστὶ τὸ ἀφρίζον τοῦ θερμοῦ ἔρωτος βαυκάλιον καὶ ἔπειτα ν' ἀποθάνῃ;....

Καὶ ἡ ὡραία ἐκείνη γυνὴ, ἡ ἐκεῖ εἰς τὸ ἡμίφαυστον τῆς ἰάσμης φύλλωμα ἀφανὴς γιγνομένη, κατοικεῖ ὄπισθεν τῶν τοίχων τοῦ Ἰνδερούν.—Ἐνῷ χθὲς ἐβραδυπόρουν ἐνταῦθα ἐν τῷ αὐτῷ χλοερῷ δρόμῳ σύννους περιφερόμενος τῇδε κἀκεῖσε, καὶ ἐθεώμην τὴν μεγάλην χρυσῆν ἡμισέληνον, ἥτις κοσμεῖ τὸ μονῆρες κιόσκι τοῦ Σάχη, συνήντησα αὐτῇ τὸ πρῶτον. Ἐβράδυνα τὸ βῆμα, ἵνα κάλλιον ἴδω τὴν Ὀδαλίσκην. Ἐπὶ φορείου ἐπὶ τῆς σκέπης τοῦ ὁ-

ποίου λάμπει χρυσῆ ἡμισέληνος, ἐπλησίασε λεπτῷ κεκαλυμμένη πέπλῳ, ὅστις καὶ αὐτὰς τὰς ἁβρὰς χεῖρας ἐπιφθόνως ἀπέκρυπτεν· Ἔφερε τὴν ἐνδυμασίαν τῶν πλουσίων τῆς Περσίας γυναικῶν, ἤτοι λαμπρὸν μετάξινον καὶ βαθέως ἀνειμένον χιτῶνα μέχρι τῶν καρπῶν χειρίδας ἔχοντα, λεπτὸν ὕφασμα πέπλου περὶ τὸ ἐξωγκωμένον ἐξ ἀφθόνου ζωῆς στῆθος, χρυσῷ πεποικιλμένην ἐσθῆτα καὶ πλατεῖαν μεταξίνην περισκελίδα. Τὴν δὲ κεφαλὴν ἐκάλυπτε τὸ λευκὸν ἰασμάκι, βαθέως μέχρις ὀφθαλμῶν καθῆκον, ἀλλ' οὕτω λεπτῶς περιεπτυγμένον, ὥστε ἠδυνάμην καλῶς νὰ διακρίνω τὰ πορφυρᾶ τοῦ στόματος χείλη. Τὸ θαυμασίως διαφανὲς καὶ ἁγνὸν τῆς ἐπιδερμίδος χρῶμα, ἡ ἁπαλὴ καὶ χαρίεσσα τῶν κροτάφων κυρτότης, ἡ ἀγέρωχος καμπύλη τῶν νυκτιχρόων ὀφρύων, ὑφ' ἃς δύο μεγάλοι ὀφθαλμοὶ περὶ διακαῶν πόθων ἐλάλουν, προὔδιδον τὴν ἄμεμπτον καλλονὴν τοῦ μαργαρίτου τούτου τοῦ Ἰνδεροὺν. Αἴφνης ἀνέτεινε τοὺς ἀμυγδαλώδεις καὶ ὀνειροπόλους ὀφθαλμοὺς αὐτῆς τοὺς ὑπερφυῶς ὡραίους, καὶ τὸ βλέμμα της περιεπλανήθη ἐν προφανεῖ ταραχῇ· αἱ ἡδοναὶ τῶν «Χιλίων καὶ μιᾶς νυκτὸς» «οἱ ἑπτὰ τοῦ Μωάμεθ παράδεισοι» κατωπτρίσθησαν ἐξ ἀντανακλάσεως ἐν αὐτῷ. Μετ' ἐκφράσεως, ἣν δὲν δύναμαι νὰ περιγράψω, προσηλώθη τοῦτο ἐπ' ἐμοῦ, φλογερὰ ἐρυθρότης ἔχρωσε τὰς παρειάς μου, ἐπὶ μίαν στιγμὴν ἔμεινα ἐξεστηκώς· καὶ ἀνεμνήσθην ὅτι οὕτως ἀστράπτει κατ' ἐρεβώδη νύκτα τὸ πῦρ τοῦ Βεζουβίου, ὅταν οἱ φθοροποιοὶ τῆς λάβας ὄγκοι ἐκ τοῦ κρατῆρος αὐτοῦ ἐξερεύγωνται σκοτεινοὶ ἀλλὰ τόσῳ ὡραῖοι, ἀπεριγράπτως ὡραῖοι! Ἐφρικίων ἐξ ἡδονῆς.—Ὅστις δὲν εἶδεν ἔτι παρομοίαν μεθυστικὴν περιφλεγῆ ἔκστασιν, οἵα μόνον εἰς τὴν περιπαθῆ καρδίαν ἀνατολικῆς κόρης δύναται νὰ ὑπάρξῃ, οὐδὲν εἶδεν.

Τὸ βλέμμα της ἀνεπαύετο ἔτι ἐπ' ἐμοῦ, διαβιβρῶσκον, ἀκόρεστον, γοητευτικὸν, ἐγὼ δὲ ἐξεστηκὼς ἐθεώμην τὸ λαμπρὸν πλάσμα τοῦ ὁποίου τὸ μὲ τὰ ἁβρὰ χείλη κεκοσμημένον στόμα τόσῳ εὐδαιμόνως ἐφάνη μειδιῶν.... ἠθέλησα νὰ σπεύσω, νὰ ῥιφθῶ εἰς τοὺς πόδας της καὶ

«pour un regard de toi»

νὰ παραδοθῶ εἰς τὸν θάνατον· ἠθέλησα νὰ ἐρωτήσω αὐτὴν διατί

τόσῳ περίλυπος, τόσῳ μελαγχολικὴ φαίνεται, καὶ βιαίως νὰ τὴν ἀποσπάσω (ἐκ) τῶν πολυτίμων δεσμῶν της.... ἀλλ' αἴφνης ᾐσθάνθην θλίψιν χειρὸς καὶ διέκρινα τὴν παραινετικὴν φωνὴν Ἰνδοῦ, ὅστις τὴν ἔκστασίν μου ἐγκαίρως παρετήρησε. Νῦν δὲ πρῶτον εἶδον τὰς ἀπειλητικὰς ὄψεις τῶν εὐνούχων, οἵτινες ἐπηκολούθουν τῇ ὡραίᾳ Ὀδαλίσκῃ, καὶ ἡ φρόνησις ἐπανῆλθεν ἐν ἐμοί. Ἡ δὲ κόρη μετέβαλε τὰ ὡραῖα καὶ ἡδονικὰ χείλη εἰς πανεύδαιμον μειδίαμα.... ἅπαξ ἔτι μοὶ συνήντησε τὸ περιπαθὲς βλέμμα της... καὶ ἐγένετο ἄφαντος μετὰ τῆς συνοδίας της ὄπισθεν τοῦ δικτυωτοῦ τοῦ βασιλικοῦ δώματος. Ἄθυμος ἔμεινα ὀπίσω.

Ἡ συνάντησις αὕτη μοὶ ἀφήρπασε τὴν ἠρεμίαν. Ματαίως προσπαθῶ νὰ ἐμβαθύνω εἰς σπουδὰς ἐμβριθεῖς, πάντοτε ἵπταται περὶ ἐμὲ ἡ ἀξιέραστος εἰκών. Ἀντὶ τῆς ἀναζωοποιούσης νυκτερινῆς ἀναπαύσεως μ' ἐβασάνιζον κακοὶ ὄνειροι, μελαγχολικοὶ ῥεμβασμοὶ περὶ τῆς ὡραίας ἀνατολικῆς. Οὐδέποτ' εἶδον χαριέστερον πλάσμα, οὐδέποτε εὐγενεστέραν μορφὴν καὶ ὀφθαλμοὺς λαμπροτέρους. Οὐδέποτε στόμα λεπτότερον καὶ τρυφηλότερον τοῦ ἰδικοῦ της, ὅπερ ὁμοιάζει μικρῷ κάλυκι ῥόδου. Πῶς νὰ καλῆται, ἐκ τίνος νὰ κατάγηται χώρας; Ἔστιν ἆρά γε τέκνον τῶν κιρκασίων ὀρέων, τὸ ὁποῖον πωληθὲν ὑπὸ τοῦ πατρὸς ἤ τινος ἀλαζόνος Βοὺρκ (εὐγενοῦς) ὀφείλει νὰ διαβιώσῃ θλιβερῶς εἰς τὰ ξένα; Ἢ ποθεῖ ἡ περιπαθὴς καρδία της ὡραιοτέραν ἔτι πατρίδα, τὴν εὐδαίμονα τοῦ Γάγγου ὄχθην, ἧς τὸ ἅγιον κῦμα ἐψιθύρισεν εἰς τὸ οὖς της τὰ πρῶτα βαυκαλήματα. Ἢ περιπλανῶνται οἱ διαλογισμοὶ αὐτῆς ἐκεῖ ὑπεράνω τῶν τῆς Ἑλλάδος κοιλάδων, ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ τῆς ἐλευθερίας ἐδάφους, τὸ ὁποῖον οἱ ὡραῖοι αὐτῆς ὀφθαλμοὶ οὐδέποτε ὄψονται πάλιν;... Τίς οἶδε!

Θὰ πειραθῶ νὰ πλησιάσω τὸ φύλλωμα, ἐν ᾧ ἀναπαύεται, νὰ ἴδω ἀκόμη ἅπαξ βαθέως, ναὶ πολὺ βαθέως τοὺς καυστικοὺς μέλανας ὀφθαλμούς της καὶ νὰ γείνω εὐτυχής.

Οἱ εὐνοῦχοι μὲ παρατηροῦσι καὶ ἀναγνωρίζουσιν, ἀλλ' ἓν ἐπιτακτικὸν τῆς ὡραίας αὐτῶν δεσποίνης βλέμμα ἐπιβάλλει αὐτοῖς σιωπήν. Ὑπερήφανος καὶ ἀμέριμνος ὡς εἰ ἔκειτο ὁ κόσμος πρὸ τῶν ποδῶν της, ἀναπαύεται ἐπὶ βελουδίνου προσκεφαλαίου, μό-

νον δὲ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῆς ἔχουσιν ὑγρὰν γλυκεῖαν λάμψιν οἱονεὶ λέγουσαν. «Ξένε, σὲ ἀγαπῶ... ἀλλ' ἐλλείπει μοι ἡ ἐλευθερία!» Ὅπως κεῖται ἐν τῇ μεγαλοπρεπεῖ αὐτῆς ὡραιότητι ἤρεμος καὶ ἀμέριμνος, καταβιβρωσκομένη ὅμως ὑπὸ τοῦ ἐν τῷ κόλπῳ της ἀγρίου πυρὸς, μοὶ ἀναμιμνήσκει τὸ λαμπρὸν ἐν Ῥώμῃ ἀριστοτέχνημα, τὴν καπιτωλίαν Ἀφροδίτην, τὴν κλασικὴν ἰδανικότητα, πρὸς ἣν ἔτεινον οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων. Περὶ τὰ ἀμαυρῶς φλογερὰ χείλη περιπλανᾶται πικρὰ καὶ τεθλιμμένη ὄψις, οὕτω θλίψεως καὶ βαρυαλγοῦς πόθου μεστὴ, ὡσεὶ ἐκρύπτετο ὄπισθεν αὐτῆς ἐκλείψασα ζωή. Δυστυχὲς τοῦ Ἰνδεροὺν ἄνθος! Οἱ τῆς οἰκουμένης θησαυροὶ κεῖνται εἰς τοὺς πόδας σου· ἐὰν διατάξῃς ἑκατὸν δοῦλοι σπεύδουσιν ἵνα σοι ὑπηρετήσωσι· σὲ κοσμοῦσι χρυσὸς καὶ μαργαρῖται, εὐωδιάζοντα Ἀμβρὰ καὶ ῥόδων μύρα πλανῶνται περὶ σέ... οὐδέποτ' ἔχεις χρείαν νὰ ἐργασθῇς, δύνασαι νὰ παίζῃς, νὰ γεύησαι ζακχαρικὰ, νὰ περιπίπτῃς εἰς ἔκστασιν κατὰ τὸ κάπνισμα τοῦ Γιουμπεκί... καὶ ὅμως εἶσαι λυπημένη; Βεβαίως ἔχεις λόγον τινά. Πάντες οἱ θησαυροὶ ἐκεῖνοι δὲν δύνανται νὰ ἐξοστρακίσωσι τὸν θυελλώδη τῆς καρδίας παλμὸν, ὅστις σὲ ταράσσει εἰς τὴν ἀνάμνησιν τῆς ἐλευθερίας, οὐδὲ ν' ἀντικαταστήσωσι τὴν ἀπολεσθεῖσαν εὐδαιμονίαν· πάντες οἱ ἀδάμαντες καὶ πολύτιμοι οὐσίαι δὲν ἰσοφαρίζουσι τῇ ἀξίᾳ ἐκλιπούσης ζωῆς. Ποθεῖς νὰ αἰσθανθῇς τὸν παλμὸν φίλης καρδίας... ἀπαιτεῖς ἔρωτα καὶ... σοὶ παρέχουσι ψυχρὸν καὶ σκληρὸν μέταλλον!

Ἤρεμος καὶ σιωπηλὴ μὲ προσβλέπεις, σὺ θύγατερ τῆς Ἀνατολῆς, καὶ ὀνειροπολοῦσα φέρεις τὴν χιονώδη χεῖρά σου εἰς τὸ μέτωπον· οἱ διαλογισμοὶ ἡμῶν εἰσιν οἱ αὐτοί!

Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ Μουετζὶν ἐκάλεσεν ἀπὸ τοῦ Μιναρὲτ πρὸς προσευχὴν καὶ οἱ μαῦροι πλησιάζουσι τὸ φορεῖον. Ἀπειλητικῶς μὲ προσβλέπουσιν, ἀνεγείρουσι τὸ ὡραῖον αὐτῶν φορεῖον καὶ βαδίζουσι πρὸς τὸ φύλλωμα. Μὲ βῆμα βραδὺ, περίλυπος διὰ τὸν ἀποχωρισμὸν ἕπομαι αὐτοῖς· καθ' ἣν δὲ στιγμὴν ἀνοίγωσι τὴν ὑψηλὴν θύραν, στρέφει ἡ Ὀδαλίσκη τὴν κεφαλήν. Τελευταῖον τοῦ ὑγίαινε βλέμμα... καὶ ἀπῆλθεν. Ἀλλ' ἐν ᾗ θέσει τὸ φορεῖον ἀπετέθη, εὗρον κλάδον κυπαρίσσου καὶ ἄνθος ἰάσμης... δύο τοῦ ἐ-

ρωτος εὐγλώττους ἀγγέλους. «Σὲ λατρεύω» καὶ «θὰ μ' ἐπανίδῃς» καλεῖται ἡ ἡδεῖα ἐξομολόγησις, ἣν ταῦτα μοὶ ἐκδηλοῦσιν.

. . . .

Ἑβδομάδες, μῆνες παρῆλθον ἀπὸ τῆς συναντήσεως ταύτης, χωρὶς νὰ ἴδω τὴν ὡραίαν Ὀδαλίσκην. Συχνὰ ἔτρεχον πλησίον τοῦ φυλλώματος, καὶ ἐθεώρουν ἐπὶ ὥρας τὸ κιγκλιδωτὸν παράθυρον, οὐδέποτε ὅμως τὴν ἐπανεῖδον. Ἐὰν δὲν πλανῶμαι, ὁ Σάχης ἀπῆλθεν ἐσχάτως εἰς Τεχεράνην, ὅπως ἑορτάσῃ ἐκεῖ ἐθνικήν τινα ἑορτὴν, ἴσως δὲ παρηκολούθησεν αὐτῷ ἡ νέα μου φίλη, καὶ ἀκουσίως ἀπετράπη νὰ μ' ἐπανίδῃ. Ἢ δύστροπός τις τομίας, ἐν τῷ στήθει τοῦ ὁποίου οὐδὲν ἀνθρώπινον αἴσθημα ζῇ, προὔδωκεν ἐκ φθόνου τὸ κινδυνῶδες μυστικόν της εἰς τὸν Σάχην, ὅστις ἴσως κατεδίκασεν αὐτὴν εἰς θάνατον. Μεταξὺ τῶν τοίχων τοῦ Ἰνδεροὺν, συμβαίνουσι συχναὶ αἱματηραὶ σκηναί.

Εὐτυχῶς φαίνεται τέλος ἀκτὶς φωτὸς θέλουσα νὰ διασκεδάσῃ τὸ στεγανὸν σκότος. Χθὲς, ὅτε πάλιν περιεφερόμην πλησίον τοῦ φυλλώματος, καὶ ἀνελογιζόμην τὴν στιγμὴν ἐκείνην, καθ' ἣν τὸ πρῶτον τὸ μεθυστικὸν αὐτῆς ὄμμα ἠτένισα, μοὶ συνήντησεν ὡσεὶ ἐκ τύχης μαῦρός τις (ἡ πλουσία ἐνδυμασία ἐχαρακτήριζεν αὐτὸν ὡς ὑπηρέτην τοῦ Ἰνδεροὺν)—μοὶ ἔνευσε πονηρῶς διὰ τῶν ὀφθαλμῶν καί μοι προσήνεγκε σιωπῶν κομψὸν γραμμάτιον. Πρὶν ἢ δὲ προφθάσω νὰ ἐρωτήσω αὐτὸν, εἶχε γείνει ἄφαντος ἐν τῷ εὐώδει τῆς ἰάσμης ἄλσει. Πόσον ἐξεπλάγην, ὅταν τὴν ἁβρὰν γραφὴν παρετήρησα καὶ ἀνεκάλυψα ὅτι ἐν καθαρᾷ γαλλικῇ γλώσσῃ ἐγράφησαν αἱ λέξεις αἶδε:

«Demain après le coucher du soleile!»

Ταῦτα ἔλεγεν ἡ λακωνικὴ γραφὴ, ἥτις ἐπηύξησε τὴν ἀδημονίαν μου. Τίς νὰ ᾖ ἡ συγγραφεύς; Ἴσως ἐρωτευμένη τις Περσὶς, ἥτις μοὶ συνήντησεν εἰς τὸν περίπατον καὶ προτίθεται νὰ κατάρξηται ἐρωτικοῦ τινος καὶ ἀκανθώδους ἐπεισοδίου; Ἀδύνατον, διότι ποία τῆς Περσίας γυνὴ ἐννοεῖ τὴν γαλλικὴν γλῶσσαν! Μήπως εἰμὶ ὁ σκοπὸς παιδιᾶς, ἣν ἐπιχειρεῖ γνωστή μοι Εὐρωπαία, ὅπως μοῦ θεραπεύσῃ τὴν μελαγχολίαν; Ἢ μήπως εἶναι ἐκείνη, ἥτις μοὶ παρέσχε τὸ μυστηριῶδες τοῦτο σύνθημα;

Καὶ ἐὰν ἀληθῶς ἤθελον ν' ἀκολουθήσω τὴν ἀκατάληπτον πρόκλησιν, ἐὰν ἤθελον ν' ἀναμείνω περὶ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου τὴν λύσιν τοῦ αἰνίγματος, ποῦ πρέπει νὰ τεθῶ, καὶ πῶς νὰ προσενεχθῶ; Ὀλίγας στιγμὰς μετὰ ταῦτα ὁ Μουετσὶν καλεῖ πρὸς τὸν Ἑσπερινόν. Τί θὰ φέρῃ ἡ ἐγγίζουσα στιγμή;

Τὸ «Ἀλλὰχ ἰλ Ἀλλὰχ» ἀντηχεῖ ἀπωτέρω ἐκ τῶν πολυτελῶν Μιναρέδων, τῶν ὁποίων αἱ δρεπανοειδεῖς ἐξοχαὶ ἀκτινοβολοῦσιν ἐρυθρούμεναι ὑπὸ τῶν ἀκτίνων τοῦ δύοντος ἡλίου, ἤδη δὲ προτίθεμαι νὰ διευθύνω τὰ βήματά μου πρὸς τὸν οἶκόν μου, ὅτε βλέπω πρός με διολισθαίνοντα τὸν μαῦρον ἐκεῖνον, ὅστις μοὶ ἐνεχείρισε τὸ γραμμάτιον. Οἱ θηριώδεις αὐτοῦ ὀφθαλμοὶ μοὶ νεύουσι πιστευτικῶς, καὶ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ διακρίνω κυπαρίσσου κλάδον καὶ ἄνθος ἰάσμης. Εὐλογητὸς ὁ Θεός . . . αὐτὴ εἶναι!» ἐψέλλισαν τὰ χείλη μου.

Λαμπρὰ βασιλεύει ἐαρινὴ ἑσπέρα, ἡ αὖρα εἶναι τόσῳ εὐκραὴς καὶ τερπνή, ὅσῳ μόνον τὸ μεσημβρινὸν κλίμα γινώσκει, ὅτ' ἐγὼ ἀκολουθῶ τῷ προπορευομένῳ δούλῳ πρὸς τὸ μονῆρες κιόσκι. Παρά τινι θύρᾳ ἀποκεκρυμμένῃ ὄπισθεν πυκνοῦ τερεβίνθων ἄλσους ἵσταται· εἰς δοθὲν σύνθημα ἀνοίγεται αὕτη ταχέως, καὶ εἰσερχόμεθα εἰς κῆπον μεστὸν εὐωδῶν συμπλεγμάτων ἰάσμης καὶ ῥόδων. Ἐνίοτε ὑψοῦνται μεγάλαι πλάτανοι, τῶν ὁποίων ἡ ἰσχυρὰ τῶν φύλλων στέγη προστατευτικὴ διαχέεται ὑπεράνω τῆς ἀνθοστεφοῦς συλλογῆς, πλατεῖα δὲ χαλίκων ὁδὸς πρὸς τὸ μονῆρες φέρει κιόσκι, ἐν ᾧ κατοικεῖ ἡ ἀναμένουσά με γυνή. Ἡδυπαθῶς εὐωδιάζει ἡ ἰάσμη, ἧς οἱ θάμνοι τὴν σκιερὰν τερματίζουσι δίοδον, καὶ μαρμαίροντες μαρμάρινοι στῆλοι καὶ χρυσᾶ δικτυωτὰ διαδέχονται ἄλληλα. Σιωπῶν ἀναβαίνω τὰς λευκὰς βαθμίδας καὶ εἰσέρχομαι εἰς τὸν προθάλαμον. Πύλαι περικεκοσμημέναι μὲ στήλους ἀνοίγονται· πανταχοῦ δὲ λάμπει χρυσὸς καὶ κρύσταλλος.

Ὁ ὁδηγός μου ἵσταται αἴφνης καί μοι δεικνύει παραπέτασμα. Ἐννοῶ τὸ σημεῖόν του, ἐγείρω τὸ μετάξινον σκέπασμα καὶ ὁ διακαέστατος πόθος μου ἐκπληροῦται. Δὲν εἶναι ὀπτικὴ ἀπάτη!.. ἐκεῖ ἀναπαύεται ἐν χαριεστάτῃ ἀφελείᾳ ἡ ἐξαίρετος γυνή. Ὡς ὀπτασία τοῦ παραδείσου τοῦ προφήτου, ὡς ἄγγελος φωτὸς μὲ

πλησιάζει . . . λαμβάνει τὴν χεῖρά μου καὶ μὲ σύρει ἐπὶ μαλθακοῦ διβανίου, Οἱ μέλανες ὀφθαλμοί της, οἱ ὡραιότατοι, οὓς εἶδόν ποτε, ἐσπινθηροβόλησαν λαμπρότερον των πολυτίμων ἀδαμάντων, καὶ τὸ στῆθος αὐτῆς πάλλει ἐκ συγκινήσεως καὶ ἀγαλλιάσεως, τὸ θελκτικὸν αὐτῆς σῶμα θωπεύει χιονόλευκος χιτὼν ἐκ λεπτοτάτης γάζης, ὅστις τὰ θέλγητρα τῆς θείας γυναικὸς κατὰ τὸ ἥμισυ μόνον ἀποκρύπτει καὶ τὰ εὔκαμπτα ἰσχία περιχέει νέφος πολυτίμου μουσελίνης. Τὸ ἀμέμπτως ὡραῖον καὶ ἀσκεπὲς τοῦ ποδὸς ἄρθρον περιβάλλει πλατὺς χρυσοῦς δακτύλιος.

Μὲ τὴν ἔκφρασιν τῆς σπανιοτάτης εὐχαριστίας μὲ προσβλέπει·· ··εἰς τὰ βλέμματα αὐτῆς ἀναλάμπει ὁ ἄγριος ἐκεῖνος πόθος, ὅστις κατὰ τὴν πρώτην ἡμῶν συνάντησιν μὲ κατετάραξεν.... οἱ λόγοι τοῦ στόματος αὐτῆς ἠχοῦσι τόσῳ μεθυστικοί, τόσῳ περιπαθεῖς εἰς τὰ ὦτά μου, ὥστε μοὶ ἐπιφέρουσι λήθην τοῦ κινδύνου, ἐν ᾧ διατελῶ. Κατεσπευσμένως μοὶ διηγεῖται περὶ τῶν ἡμερῶν τῆς παιδικῆς αὐτῆς ἡλικίας, ἣν μακρὰν ἐν τῇ ἀνθοπόλει Φλωρεντίᾳ διήγαγε, περὶ τῆς γλυκείας χαρᾶς τῶν παιδικῶν της χρόνων, καθ' οὓς ἐν τῇ καρδίᾳ της ἡ εὐτυχία ἁγνῆς συμπαθείας ἐμειδία· περὶ τῆς ἀτυχοῦς ἡμέρας καθ' ἣν αὕτη πρὸς τὴν πάτριον γῆν *ὑγίαινε* εἶπεν, ἵνα μεταβῇ εἰς τὴν Ἀνατολήν·· ··μοὶ ἀπεικονίζει τὴν στιγμήν, καθ' ἣν δι' αἰσχρᾶς προδοσίας περιέπεσεν εἰς τὰς χεῖρας ἑνὸς δουλεμπόρου καὶ ἐπωλήθη εἰς τὴν Περσίαν. Δάκρυα ἐδρόσισαν τοὺς οὐρανίους αὐτῆς ὀφθαλμούς ἐπὶ τῇ σκληρᾷ μοίρᾳ· ἀλλὰ τίς δύναται νὰ ἔλθῃ ἀρωγός;

Ἀνακτήσασα τὴν ψυχικήν της γαλήνην ἄρχεται νὰ ἐξιστορῇ τὰ παράπονά της διὰ τὸν ἀποχωρισμὸν ἐν τοῖς τοίχοις τοῦ Ἐνδερούν. Ἀμέσως μετὰ τὴν ἐκ τοῦ Ἰεσσίρ-παζὰρ ἔλευσίν της ὁ Σάχης ὅστις κέκτηται ἑκατοστύας τινὰς γυναικῶν, ἀνύψωσεν αὐτὴν εἰς εὐνοουμένην, καὶ ἕνεκα τούτου ἠγέρθη παρὰ ταῖς ἄλλαις πολὺς φθόνος· αὕτη ὅμως περιέπεσεν εἰς ἀπελπισίαν σχεδὸν ἐπὶ τῇ δυστυχίᾳ της. Ἕνεκα τῆς ὡραιότητος αὐτῆς, συνέλαβε τὸ σχέδιον ὁ ἰσχυρὸς αὐτῆς δεσπότης νὰ καταστήσῃ αὐτὴν *Ἀϊδὴν* δηλ. πραγματικὴν σύζυγόν του, ἄποψις ἥτις ἐπηύξησεν ἔτι μᾶλλον τὴν ψυχικὴν τῆς ἀθλίας δεσμώτιδος λύπην. Πρὸ μηνῶν ἤδη

κατοικεῖ ἐν τῷ χλοερῷ τούτῳ οἴκῳ, περιεστοιχισμένη ὑπὸ στρατιᾶς κακοβούλων εὐνούχων, οἵτινες πᾶσαν φυγὴν καθιστᾶσιν ἀδύνατον. Κατὰ τοὺς νόμους τοῦ Ἐνδεροὺν, ἐν οἷς σκληρὰ ἐπικρατεῖ αὐστηρότης, ὑποδέχεται αὕτη καθ' ἑκάστην ἑσπέραν τὸν κύριόν της, προσφέρει αὐτῷ σιωπῶσα σανδάλια καὶ Τσιμποὺκ καὶ ἔχει τὸ θλιβερὸν καθῆκον νὰ τέρπῃ αὐτόν. Τὸ αἴσθημα τοῦ ἰδανικοῦ ἔρωτος ἀγνοεῖ ὁ Πέρσης, μόνη δὲ ἡ ὑλικὴ ἡδονὴ δύναται νὰ θέλξῃ αὐτόν. Ὅπως πάντες οἱ ἀνατολικοὶ ἀγαπᾷ τὴν μεταλλαγὴν καὶ κραιπαλᾷ σήμερον μὲν εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς μιᾶς, αὔριον δὲ εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς ἄλλης. Ὡς μόνη δ' ἀνάμνησις τῆς ἀπολεσθείσης ἐλευθερίας παρίστανται αἱ πρὸς τὸ δάσος ἐκεῖνο τῶν κυπαρίσσων ἐκδρομαί· οὐδενὶ ὅμως ἰθαγενεῖ ἐπιτρέπεται νὰ προσβλέψῃ τὸ θερμῶς καταμαγεῦον ὄμμα αὐτῆς, οὐδεὶς τολμᾷ τὴν μεγαλοπρέπειαν τῆς μορφῆς της νὰ θαυμάσῃ· ὅταν δὲ πλησιάζῃ πᾶς τις ὀφείλει τὴν κεφαλὴν ν' ἀποτρέψῃ.

Εἶναι μεσονύκτιον.... καὶ ἡ Στέλλα, οὕτω καλεῖται ἡ ἔξοχος γυνὴ, θρηνεῖ ἔτι ἐπὶ τῇ σκληρᾷ αὐτῆς τύχῃ, ἣν μία τῆς Ἀνατολῆς κόρη, οὐχὶ ὅμως αὐτὴ δύναται νὰ καταστήσῃ εὐδαίμονα. Προσεκτικῶς ἀκούω τοὺς λόγους αὐτῆς.... Συμπάθεια καὶ ἀγανάκτησις παλαίουσιν ἐν τῷ ἐμῷ στήθει, καὶ νῦν πρῶτον ἐννοῶ τὴν φοβερὰν τοῦ Κορανίου διάταξιν: «Ἡ γυνὴ εἶναι δεσμῶτις!»

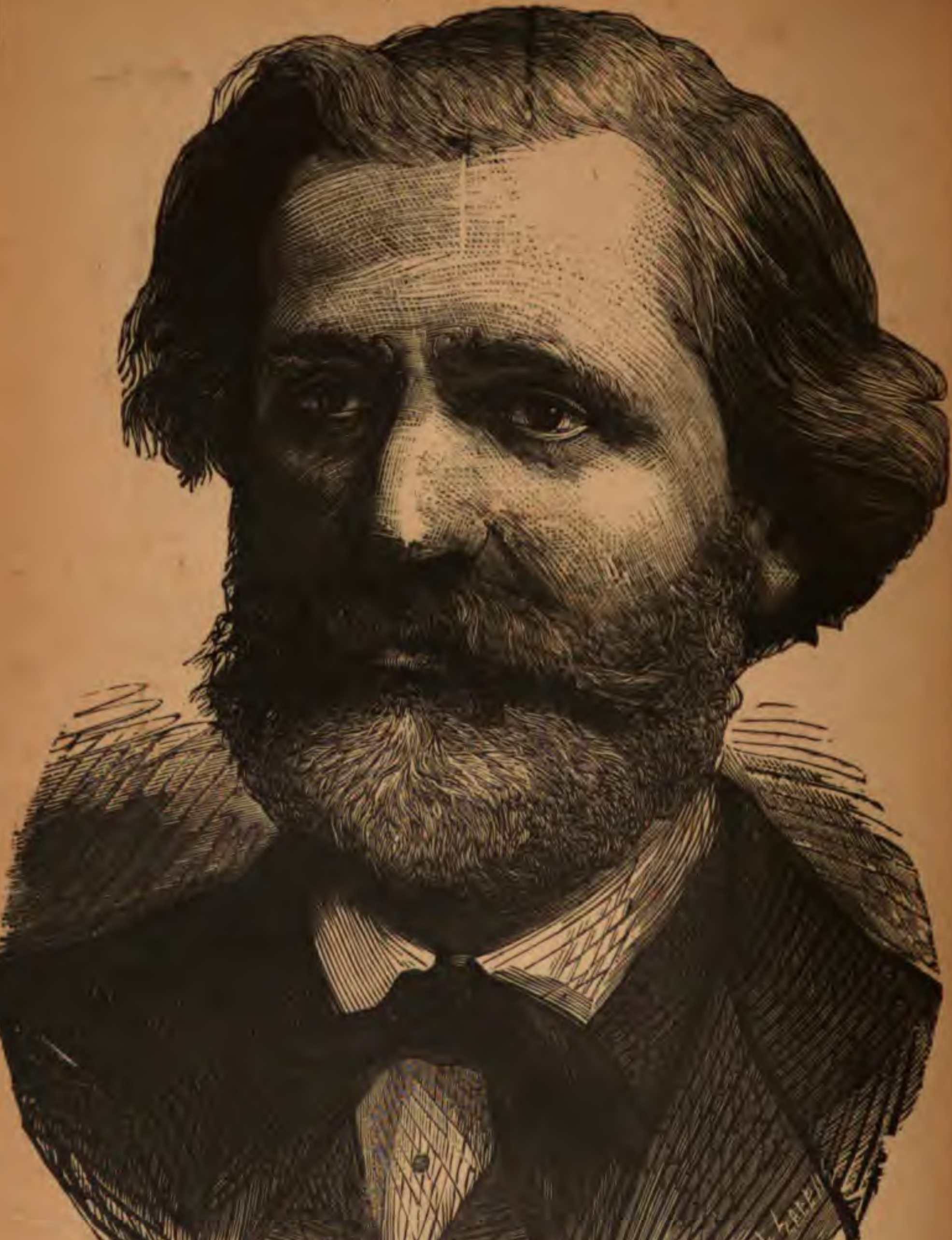
Διαγελᾷ ἤδη ἡ ἡμέρα, ὅταν ἀποχωρίζωμαι τοῦ ἀξιεράστου τοῦ Ἐνδεροὺν ἄνθους. Δύναμαι νὰ σ' ἐπανίδω, ἡδυπαθὴς τῆς Ἰταλίας κόρη! ἐψέλλισε τὸ στόμα μου.... Ποτέ! διότι αὔριον ἀκολουθῶ τὸν Σάχην εἰς Τεχεράνην!» ψιθυρίζει ἀτρέμα καὶ κλαίει. Ὁποῖον παράπονον, ὁποία ἀπαραμύθητος λύπη ἐνυπάρχει ἐν τῷ λεξιδίῳ «ποτέ!» Σιωπηλὴ καὶ ἄναυδος καταπίπτει ἐπὶ τοῦ διβανίου, ὑγρὸς διαλάμπει ὁ ἐρεβώδης αὐτῆς ὀφθαλμός.... ἀκόμη δ' ἓν τελευταῖον ἐξ ἀμέτρου πόθου καὶ πικρᾶς ἀπελπισίας ἐξογκωθὲν βλέμμα.... καὶ ὑγίαινε λαμπρὸν τοῦ Ἐνδεροὺν ἄνθος! Περίλυπος καὶ φρικιῶν ἐξ ἀγρίων αἰσθημάτων, διολισθαίνω, ὁδηγούμενος ὑπὸ τοῦ ἐξαγορασθέντος Εὐνούχου διὰ τῆς κρυφίας θύρας, ἥτις ἀψοφητὶ κλείεται ὄπισθέν μου, καὶ τρέχω πρὸς τὴν κατοικίαν μου, ἵνα ἐπιζητήσω παρηγορίαν καὶ ἀνάπαυσιν εἰς τὰς τοῦ Μορ-

φέως ἀγκάλας. Ἀλλὰ τὸ ἡδὺ καὶ ἀφάτως θλιβερὸν τοῦ Ἐνδερούν ἀπόκρυφον δέν μοι ἐπιτρέπει τὸν ὕπνον, συγκεχυμένα ὀνειροπολήματα μὲ ταράττουσι. Χιονόλευκα μουσελίνης ὑφάσματα βλέπω σεμνῶς κυματίζοντα περὶ ἁβρὰ μέλη, χρυσᾶ βραχιόνια περιβάλλουσι κομψῶς τὰ χαρίεντα ἄρθρα.... ἀκούω τὴν μαγευτικὴν τῆς φωνῆς της μελῳδίαν, ἥτις ἐξεικονίζει οὕτω μεθυστικῶς τὴν θλίψιν καὶ τὴν εὐδαιμονίαν τοῦ ἔρωτος· αἰσθάνομαι τὸ γοητευτικὸν τοῦ φιλήματος αὐτῆς πῦρ.... καὶ «παναγία μου» τραυλίζω συγκεκινημένος, πίπτω ἀναίσθητος εἰς τοὺς πόδας της, ἐλευθερῶ τὸ λείρινον σῶμα τοῦ ζηλοτύπου πέπλου.... καὶ.... ἐξυπνῶ. Ὠχριῶσι τὰ ὀνειροπολήματα πρὸ τῆς πραγματικότητος.

Ἐπὶ πολὺν ἔτι χρόνον θ' ἀναλογίζομαι τὸν ἐγκαταλειφθέντα τοῦ Ἐνδερούν ἀστέρα καὶ τὴν ἡδεῖαν ἐκείνην ὥραν, ἥτις μοὶ ἀπεκάλυψε τὸ ἀπόρρητον τοῦ μονήρους ἐν Ἰσπαχὰν φυλλώματος. Τὴν Στέλλαν οὐδέποτ' ἐπανεῖδον!

ΕΡΝΕΣΤΟΣ ΣΙΟΥΜΑΝ.

(Κατὰ μετάφρασιν ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ ὑπὸ τοῦ κ. Δ. Α. Αὐλωνίτου, Διδάκτορος τῆς Νομικῆς.)

ΒΕΡΔΗΣ

("Ἴδε σελ. 49)

ΒΕΡΔΗΣ

— Ὁ μουσικοδιδάσκαλος Βέρδης ὁ δημιουργὸς τῆς Ἀΐδᾶς καὶ ποιητὴς τοῦ Ἀτίλα, ἀριθμεῖ σήμερον περὶ τὰ πεντήκοντα πέντε ἔτη τῆς ἡλικίας του. Ὑψηλὸς δὲ κατὰ τὸ ἀνάστημα, εὐκίνητος, εὔρωστος, πεπροικισμένος μὲ ὑγείαν σιδηρᾶν καὶ ἐνεργητικότητα μεγάλην χαρακτῆρος ὑπόσχεται ἴσως ἀτελεύτητον πνευματικὴν γονιμότητα. Πρὸ εἴκοσι περίπου ἐτῶν ἐὰν ἔϐλεπέ τις τοῦτον ἤθελεν ἀναγνωρίσει ἐν αὐτῷ ἐκ τοῦ συνόλου τῶν τοῦ προσώπου του χαρακτήρων κρίνων τότε, συμπτώματα λίαν ταραχοποιά. Ἐνῷ δὲ τότε ἡ κάτισχνος ὄψις τῶν μελῶν του, ἡ ὠχρότης τοῦ προσώπου του, ἡ ξηρότης τῶν παρειῶν του καὶ οἱ κύκλοι τῶν ὀφθαλμῶν του προὐκάλουν ἀπαίσια συναισθήματα, δὲν ἀνευρίσκει τις σήμερον ἐν τῇ γενικῇ ἀπόψει τοῦ αὐτοῦ ἀτόμου ἄλλο εἰμὴ τὴν ἀνθηρότητα καὶ τὴν παγιότητα τῶν ὄντων ἐκείνων, τὰ ὁποῖα εἶναι ὑπὸ τῆς φύσεως προωρισμένα μακρὸν νὰ διανύσωσι βίον.

Ὡσαύτως δὲ ἡ ὄψις, τὸ πνεῦμα καὶ ὁ χαρακτὴρ φαίνονται ὅτι ἔχουσιν ὑποστῆ μεταμορφώσεις εὐνοϊκάς.

Ἀνεγνωρίζει τις καλλιτέχνας, οἱ ὁποῖοι ἀφοῦ ὑπῆρξαν κατὰ τὴν νεότητά των πλήρεις φαιδρότητος καὶ φιλοπροσηγορίας, βραδύτερον ὑπὸ τὸ ἐπισκίασμα τῆς δόξης καὶ τῶν τιμῶν κατέστησαν σκυθρωποὶ καὶ σχεδὸν τραχεῖς τὰ ἤθη. Ἤθελε δέ τις εἴπει ὅτι ὁ Βέρδης διανύων βίον θριάμβων ἐνεκατέλιπεν τοὐναντίον εἰς ἕκαστον σταθμὸν αὐτοῦ μέρος τοῦ τραχέος ἐκείνου καὶ σκληροῦ φλοίου, ὅστις τῷ ἦτο ἰδιάζων κατὰ τὰ ἔτη τῆς νεότητός του.

Τὸν αὐτὸν δὲ σχεδὸν ἐκεῖνον χρόνον καθ' ὃν ὁ Βέρδης συνέγραψεν τὴν 'Αϊδᾶ, ὁ Κ. Victor Wilder ἐν τῇ συγγραφῇ του, «La Vie moderne», διηγεῖται δι' ὀλίγων γραμμῶν ὁπωσοῦν καλῶς τὴν μετὰ ἀπαραμίλλου φιλοπονίας τοῦ ἔργου συγγραφήν.

Ἡ 'Αϊδᾶ εἶνε βασιλικὴ φαντασία τοῦ 'Ισμαὴλ Πασᾶ, τοῦ ἐστεμμένου Κεδίβου τῆς Αἰγύπτου. Ὁ μεγαλοπρεπὴς καὶ ἐπιδεικτικὸς ἐκεῖνος ἀντιβασιλεὺς πρὸ πολλοῦ διεσκέπτετο χρόνου διὰ νὰ ζητήσῃ ἀπὸ τὸν Βέρδην ἓν μελόδραμα Αἰγυπτιακὴν ἔχον ὑπόθεσιν, καὶ συντεθημένον ἀποκλειστικῶς διὰ τὸ θέατρον τοῦ Καΐρου. Γάλλος δέ τις ἀρχαιολόγος ὁ Κ. Mariette-Bey συνέλαβε τὴν ἰδέαν καὶ τὸ σχεδιαγράφημα τῆς 'Αϊδᾶς. Πάραυτα δὲ ὁ ἡγεμὼν ἔγραψεν εἰς τὸν μουσικοδιδάσκαλον διὰ νὰ ζητήσῃ παρ' αὐτοῦ τοὺς ὅρους τῆς συνεργασίας του. Εἰς μεγάλην δ' ἀμηχανίαν διατελῶν ὁ Βέρδης ἐκ τῆς προτάσεως ταύτης, δὲν εἴξευρεν ἐπὶ τέλους τί ν' ἀπαντήσῃ. 'Αλλ' εἷς τῶν φίλων του, πλειότερον ἐξοικειωμένος πρὸς τ' ἀνατολικὰ ἤθη ἢ αὐτὸς, τὸν ἐξάγει τῆς ἀμηχανίας καὶ

«Ζητήσατε, τῷ λέγει, εἰς ἀπάντησιν 4,000 λίρας στερλίνας ἢ 100,000 φράγκα.» Ὁ Βέρδης παρεδέχθη τὴν συμβουλὴν τοῦ φίλου του καὶ ἡ συμφωνία μετ' οὐ πολὺ ἐπὶ τῇ βάσει ταύτῃ συνετελέσθη. Τῷ ἐμέτρησαν δ' ἀμέσως 50,000 φράγκα ὡς προκαταβολὴν, τὸ δὲ ὑπόλοιπον τοῦ ποσοῦ κατέθηκαν παρά τινι τραπεζίτῃ τῶν Παρισίων, διά νὰ τῷ δοθῇ μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν καὶ παράδοσιν τοῦ ἔργου.

Ἡ 'Αϊδᾶ δ' ἐπρόκειτο ν' ἀναβιβασθῇ τὸ πρῶτον ἐπὶ τῆς σκηνῆς τοῦ θεάτρου τοῦ Καΐρου κατὰ τὸ φθινόπωρον τοῦ 1870. Τὸ πᾶν δὲ ἦτο σχεδὸν ἕτοιμον κατὰ τὴν ὡρισμένην ἐποχήν. Καθ'ὃν δὲ χρόνον προὐχώρει δραστηρίως ἡ μελέτη τοῦ ἔργου ἐπὶ τῶν ἀκτῶν τοῦ Νείλου, κατὰ τὸν αὐτὸν ἐσχεδίαζον τοὺς ἱματισμοὺς τῶν ἠθοποιῶν καὶ ἔκοπτον τὰ πολύτιμα μεταξωτὰ ὑφάσματα ἐπὶ τῶν ἀκτῶν τοῦ Σηκουάνα. Ταὐτοχρόνως οἱ ΚΚ. Rubé, Chapron καὶ Despléchin ἀπεχρωμάτιζον τὰς σκηνογραφίας ἐν τοῖς ἐργαστηρίοις των. 'Αλλὰ παρ' ἐλπίδα καὶ ἀπροσδοκήτως οἱ Παρίσιοι πολιορκοῦνται καὶ ἡ 'Αϊδᾶ φυλακίζεται ὑπὸ τῶν Πρώσσων. Ἔπρεπε

δὲ ὅπως ἀφιχθῇ καὶ παραδοθῇ ἐν Αἰγύπτῳ ν' ἀναμένῃ ἀποκατάστασιν τῶν ἐν Παρισίοις πραγμάτων. Βραδύνασα δ' ἐξ ἀνωτέρας βίας ἡ πανήγυρις ἐπὶ ἓν ἔτος, ὡρίσθη ἐπὶ τέλους ῥητῶς τὴν 24 Δεκεμβρίου τοῦ ἔτους 1871.

Μετὰ ἓξ δ' ἑβδομάδας βραδύτερον ἡ 'Αΐδᾶ ἀνεβιβάζετο τὸ δεύτερον ἐπὶ τοῦ Θεάτρου τοῦ Μιλάνου, τὸν πρῶτον σταθμὸν τῆς θριαμβευτικῆς περιοδείας της ἀνὰ μέσον τῶν δύο κόσμων.

ΞΗΡΟΝ ΚΑΡΥΟΦΥΛΛΟΝ

ΔΙΗΓΗΜΑ

Τὰ ψύχη τοῦ χειμῶνος εἶχον μικρὸν κατὰ μικρὸν ἀπέλθει. Τὰ ὄρη ἀπέβαλλον ἤδη τὴν φαιὰν ζώνην τῆς ὁμίχλης, ἥτις καθάπερ μανδύας χειμερινὸς περιέβαλλεν αὐτὰ, καὶ διεγράφοντο λεῖα καὶ γλαυκὰ ὑπὸ ἀτμόσφαιραν διαυγεστάτην. Ἡ θάλασσα φιλαρέσκως ἀπετύπου τοῦ οὐρανοῦ τὸ μειδίαμα, καὶ παραιτήσασα τὴν ἀγρίαν βοὴν καὶ τὸν μυκηθμὸν, ἔπαιζε χαριέστατα κυλιομένη καὶ φλοισβίζουσα παρὰ τὴν ἠϊόνα. Ἐπὶ τῶν δένδρων ἔφρισσον ὑπὸ τὴν ἡδυπαθῆ αὔραν φύλλα παρθένα· πυργῖται νεογενεῖς, μὴ δοκιμάσαντες τῆς ἀπῳχημένης ἐποχῆς τὸν παγετὸν, ἐθορύβουν λαλίστατοι ἐπὶ τῶν στεγῶν τῶν οἰκιῶν. Τὰ ἔντομα ἐβόμβουν, καὶ τὰ πρῶτα λευκάνθεμα ἀνέκυπτον μέσον τῶν ῥωγμῶν τῶν παλαιῶν τοίχων, ὡς ἁβροφυεῖς κόραι τοῦ λαοῦ, προβαίνουσαι ἐκ τοῦ παραθύρου τῆς ταπεινῆς αὐτῶν οἰκίας ἐν ἡμέρᾳ ἑορτῆς.

Ἡ φύσις ἐσφρίγα· αἱ πρῶται αὗται φωναὶ τῆς ἡβώσης ἀνοίξεως, ἐξυπνώσης θορυβώδους μετὰ τὸν βαρὺν λήθαργον τοῦ χειμῶνος, εἶχόν τι τὸ παρθενικὸν, τί τὸ ἁγνὸν, ὡς αἱ διαχύσεις τῆς πρώτης ἡλικίας. Ἡ φύσις, ἥτις εἶχε κοιμηθῆ γραία ῥικνὴ καὶ δύστροπος, ἐξύπνησε φαιδρὰ καὶ χαρίεσσα κορασίς. Ἡ χειμερία νάρκη εἶχε καταστήσει χρυσαλλίδα τὴν κάμπην.

Ἀγνοῶ ἂν δύναται ἄλλο τι νὰ ἐπηρεάσῃ τὴν ψυχὴν τόσον, ὅσον ἡ θέα τῆς ὀργώσης φύσεως. Τὸ θέαμα τῆς ἐνιαυσίου ἐξεγέρσεως αὐτῆς βλέπει ὁ ἄνθρωπος ἑκάστοτε μὲ ἐκπεπληγμένους ὀφθαλμοὺς, ἂν καὶ σύνηθες. Νομίζεις ὅτι καὶ ἡ ψυχὴ συμμετέχει

τότε τῆς γενικῆς ἀνανεώσεως· ἀνηβᾷ ὡς ἡ φύσις. Ἡ πρώτη παρθενικὴ ὀσμὴ τῶν ἀνθέων, ἡ πρώτη ζεφύρου φιλοπαίγμονος ῥιπή, τὸ πρῶτον κελάδημα τῶν νεοσσῶν, θιγγάνουσι καὶ ἐξυπνῶσιν ἐν τῇ καρδίᾳ ἶνας κοιμωμένας. Καὶ ὡς τοῦ ῥόδου ὁ ὑποσχάζων κάλυξ, ἀναστηλούμενος ἐπὶ τοῦ ἁβροῦ στελέχους πίνει ἄπληστος τῆς πρωΐας τὴν ζωοπάροχον δρόσον, καὶ ἡ καρδία ἀνοίγουσα τοὺς ἀποκρύφους πόρους, ῥοφᾷ ἡδυπαθῶς ὅλας τὰς συγκινήσεις.

* * *

Ἠνέῳξα τὸ παράθυρον τοῦ ἐρημικοῦ μου κοιτῶνος, κεκλεισμένον ἀπὸ καιροῦ ἕνεκα τῆς μανίας τοῦ λιβὸς, ἐφ' οὗ αἱ ἀράχναι εἶχον εὕρει τὴν εὐκαιρίαν νὰ πλέξωσι ποικίλως τεταμένους ἱστοὺς, μετέωρα κοιμητήρια ἀτυχῶν τινων περιπλανηθεισῶν μυιῶν. Τὸ παράθυρον ἔβλεπε πρός τινα ὁδὸν συνοικίας ἀποκέντρου.

Πλάνητες ὀψοπῶλαι διήρχοντο τὴν ὁδὸν, γοερῶς ἀναγγέλλοντες τὰς ἑαυτῶν πραγματείας. Μέσον τῶν αὐλῶν ἀντήχει ὀξεῖα τῶν ἀλεκτρυόνων ἡ ἑωθινὴ συναυλία. Αἱ πλύστριαι εἶχον ἀρχίσει ἐνωρὶς τὸ ἐπίπονον ἔργον, καὶ ἠκούετο βαρὺς ὁ δοῦπος τοῦ κοπάνου ἐπὶ τῶν λιθίνων πλακῶν. Ἡ ῥωπογραφικὴ αὕτη εἰκὼν, ἀμφίβολον κρᾶμα ἀστυκοῦ καὶ ἀγροτικοῦ πανοράματος, εἶχέ τι τὸ ἰδιοτρόπως ὡραῖον.

Ὁ ἥλιος εἶχεν ἀνατείλει λαμπρὸς ἐξόπισθεν λόφου τινὸς, σκορπίζων ἀκτῖνας βαφείσας εἰς νέον ἀναλελυμένον χρυσὸν καὶ ἐχαιρέτιζε μεγαλοπρεπὴς τὴν δροσεράν του φίλην, τὴν ἐαρινὴν πρωΐαν, ἐπανακάμπτουσαν μετὰ μακρὰν ἀπουσίαν χαρίεσσαν καὶ μυροβόλον. Μία τῶν ἀκτίνων αὐτοῦ εἰσέδυσε θυμηδὴς καὶ ἀπαστράπτουσα μέσον τοῦ παραθύρου, ἄνευ συστολῆς, μετ' οἰκειότητος, ὡς φίλη ἀρχαία, καὶ ἐχαιρέτισε τὸν κατηφῆ θάλαμόν μου, σκυθρωπὸν ἀπὸ πολλοῦ καιροῦ ἕνεκα τῆς ἐλλείψεως τοῦ φωτός.

Ἀλλὰ ταὐτοχρόνως καὶ ἄλλη ἀκτὶς, πλὴν τῆς ἡλιακῆς, προσέβαλε τοὺς ὀφθαλμούς μου.

Ἡ ἀκτὶς αὕτη ἀνέτελλεν ἀπὸ τὸν γλαυκὸν ἀμυγδαλωτὸν ὀφθαλμὸν νεαρᾶς κόρης, καθημένης πρὸ τῆς οἰκίας της, σεμνῶς ἐνδεδυμένης τὴν ταπεινὴν τοῦ λαοῦ ἐνδυμασίαν. Ὁ ἀσυνήθης θόρυ-

δος τοῦ παραθύρου μου καὶ ἡ ἔκτακτος παρουσία μου ἐφείλκυσαν τὴν προσοχὴν αὐτῆς καὶ ἔῤῥιψε περίεργον ἐπ' ἐμοῦ βλέμμα.

Τὸ βλέμμα τοῦτο, καί τοι οὐδὲν ἐξέφραζεν, ἦτο θερμὸν καὶ τακερὸν, ὡς ἡ ἀκτὶς τοῦ ἐαρινοῦ ἡλίου.

Αὕτη εἰσέδυσεν ἐντὸς τοῦ κοιτῶνός μου χαρίεσσα καὶ ἐνέπλησεν αὐτὸν φαιδρότητος καὶ εὐθυμίας. Ἡ ἄλλη εἰσέδυσεν εὐθεῖα ἐντὸς τῆς καρδίας μου καὶ ἐνέπλησεν αὐτὴν γλυκυτάτης τινὸς συγκινήσεως. Ἡ μία ἀνήγγελλε τὴν ἄνοιξιν, ἡ ἄλλη... τίς οἶδε τί ἀνήγγελλεν ἡ ἄλλη;

Ἓν τῶν ἀκαταλήπτων ἴσως αἰσθημάτων, ἅπερ ἐνίοτε γεννῶνται αἰφνιδίως ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ ψυχῇ.

* * *

Ἠρίθμει δεκαοκτὼ ἢ δεκαεννέα ἔτη τὸ πολὺ, καὶ ἐκαλεῖτο Ἄγγελα.

Σπανίως ὄνομα ἐδόθη τόσον ἐπιτυχῶς εἰς θνητὸν, σπανίως ὄνομα ἐτέθη τόσον ἐναρμονίως ὡς κορωνὶς ἐπὶ τόσον ὡραίου συνόλου.

Ἐὰν ἔβλεπες τὴν ὑποκάστανον ἐκείνην κόμην, κατερχομένην εἰς πλουσίους βοστρύχους πέριξ τῆς ἐρατεινῆς κεφαλῆς, ἐὰν ἔβλεπες τὸ λεῖον καὶ διαφανὲς μέτωπον, ἐὰν ἔβλεπες τὸ ζεῦγος τῶν αἰδημόνων καὶ γλυκυτάτων αὐτῆς ὀφθαλμῶν, ἐκφραζόντων ὄχι τὸν ἵμερον, ὄχι τῆς καλλονῆς τὴν ὑπεροψίαν, ἀλλὰ τὴν ταπεινότητα καὶ τὴν οἱονεὶ ἐγκαρτέρησιν ἐν τῇ ἀφανείᾳ, ἐὰν ἔβλεπες τὸ μειδίαμα, τὸ κοσμοῦν τὰ χείλη της, μειδίαμα ἀναμιμνῆσκον τῶν Χερουβεὶμ τὴν ἁγνείαν, δὲν θὰ ἠπόρεις βεβαίως διατὶ τὸ ὄνομα ἀνεπόλει καὶ προσεμαρτύρει τὴν οὐρανίαν καταγωγήν της.

Ἑκάστην πρωΐαν ἡ χαρίεσσα νεᾶνις, ὀρθία ὡς χελιδὼν, ἤνοιγε τὸ μόνον παράθυρον τοῦ ταπεινοῦ της δωματίου, ἐπεμελεῖτο μετὰ στοργῆς τὰ ἄνθη, ἅτινα ἐκαλλιέργει ζηλοτύπως, ἐτοποθέτει αὐτὰ συμμέτρως ἐπὶ τοῦ παραθύρου της, ὅπως ἀπολαύσωσι τῶν δώρων τῆς πρωϊνῆς δρόσου καὶ τῶν πρωϊνῶν ἀκτίνων, ὡς φιλόστοργος ἀδελφὴ, καὶ ἐπελαμβάνετο μετὰ ταῦτα τῆς καθημερινῆς αὐτῆς ἐργασίας, ἐργαζομένη μετὰ ζήλου, διότι, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, ἡ ἐργασία αὕτη τῇ προσεπόριζε τὸν ἐπιούσιον.

Παρ' αὐτὴν μικρὰ καλλιπάρειος κορασὶς, ἡ νεωτέρα αὐτῆς ἀδελφὴ Ῥίτα, ἐκάθητο συχνάκις καὶ τὴν ὑπεβοήθει. Ἀλλ' ὅσον σιγηλὴ καὶ συνεσταλμένη καὶ αἰδήμων ἦτο ἡ Ἄγγελα, τόσον ζωηρὰ καὶ χαρίεσσα ἦτο ἡ Ῥίτα. Ἐκείνη εἰργάζετο σιγηλὴ, κάτω νεύουσα συνήθως δειμαλέον τὸ βλέμμα καὶ ἀφωσιωμένη ἐντελῶς εἰς τὸ ἔργον της· τῆς ἄλλης ἡ δυὰς τῶν μελανῶν ὀφθαλμῶν ἐστρέφετο ἀδιακόπως πρὸς τὰ πέριξ ἀντικείμενα, ἐκπέμπουσα πυρὸς σπινθῆρας· ἀπὸ τὰ ῥόδινα χείλη της ἠκούετο ἐξαίφνης ἐκφερόμενος ἀργυρόηχος ἄδολος γέλως. Ἡ σιγὴ δὲν ἦτο βέβαια τὸ κύριον προτέρημα τῆς κορασίδος· ὅταν δὲν ἐγέλα, ὡμίλει, καὶ ὅταν δὲν ὡμίλει ᾖδε, μολονότι τὸ φαιδρόν ᾆσμά της διεκόπτετο συνήθως ἀπὸ τὰς πρώτας στροφὰς, ὑπὸ τῶν ἐπιπλήξεων τῆς ἀδελφῆς της.

Αἱ δύο νεάνιδες ηὑρίσκοντο πάντοτε ἐκεῖ, πάντοτε ἐργαζόμεναι ἀπὸ τῆς πρωΐας μέχρι τῆς δείλης. Ἐνόσῳ διήρκει ὁ χειμὼν, ἔμενον κεκλεισμέναι ἐντὸς τῆς σκοτεινῆς αὐτῶν κατοικίας, ἀλλ' ἅμα ὡς ἐχαιρέτισε τὴν γῆν τὸ πρῶτον μειδίαμα τοῦ ἔαρος, ἀνέκυψαν καὶ ἀνέθηλαν τὰ δύο ἐκεῖνα ἄνθη καὶ ἐστόλισαν τὴν ἐρήμην ὁδόν.

*
* *

Ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας, καθ' ἣν προέβην ἀπὸ τοῦ ἐξώστου τοῦ δωματίου μου καὶ ἀνεκάλυψα τὴν πολύτιμον αὐτὴν γειτνίασιν, καθιερώθη μεταξὺ ἐμοῦ καὶ ἐκείνων εἶδός τι σιωπηρᾶς συμφωνίας. Αἱ δύο νεάνιδες, καθὰ προεῖπον, ἐξήρχοντο πᾶσαν πρωΐαν καὶ ἐκάθηντο πρὸ τῆς θύρας τῆς οἰκίας των ἐργαζόμεναι. Ἦτο ὡραία ἡ Ἄγγελα. Τὸ ὑψηλὸν καὶ εὐλύγιστον σῶμά της διεγράφετο ἁβρὸν ὑπὸ τὴν ἀφελῆ αὐτῆς ἀναβολήν. Ἡ γαλακτώδης αὐτῆς ὄψις, περιστεφομένη ὑπὸ τῆς πλουσίας καστανῆς κόμης της, εἶχε τὴν ὕπωχρον ἐκείνην χροιὰν, ἥτις εἶνε τεκμήριον, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, φύσεως γλυκείας, ἠρέμου, περιπαθοῦς. Ἡ λευκοτάτη χείρ της ἔσφιγγεν ἁπαλῶς τὴν ῥαφίδα, ἥτις ὑπὸ τὴν πίεσιν τῶν τρυφερῶν δακτύλων της ἐσκίρτα γοργὴ, ἔπειτα εὔστροφος, χαράττουσα ἀραβουργῆ συμπλέγματα ἐπὶ τοῦ ὑφάσματος. Ἐνίοτε ἀνύψου τὸ βλέμμα πρὸς ἐμὲ, καὶ τότε τὸ ὑγρὸν καὶ παρθενικόν της ὄμμα

ἐξέφραζεν ἀπορίαν διὰ τὴν τακτικὴν ἐμφάνισίν μου ἐπὶ τοῦ τέως ὀρφανοῦ ἐκείνου ἐξώστου, ἀλλ' αὐθωρεὶ τὸ βλέμμα της ἀπεσύρετο πεφοβισμένον καὶ δειλὸν, ἅμα ὡς συνηντᾶτο μετὰ τοῦ ἰδικοῦ μου, ὅπερ ἀκουσίως ἔπιπτε μετὰ συμπαθείας ἐπὶ τῆς ἐπιχαρίτου νεάνιδος. Λεπτὴ φλὸξ ἀνέβαινε τότε ἐπὶ τὰς παρειὰς τῆς κόρης, καὶ ἡ ὑπέρυθρος χροιὰ, ἡ διαχεομένη ἀκαριαίως ἐπ' αὐτῶν, ἀνεμίμνησκε τὴν μαγικὴν ἐκείνην τῆς φύσεως στιγμὴν, ὁπότε ἡ λευκωπὴ λάμψις τοῦ λυκαυγοῦς συγκιρνᾶται μὲ τὸ πρῶτον τῆς ἠοῦς ἐρύθημα. Κατὰ τὰς στιγμὰς δὲ ταύτας τῆς παροδικῆς συγκινήσεως πολλάκις τὴν ἀπρόσεκτον χεῖρά της ἐκέντα μέχρις αἵματος ἡ ὀξεῖα βελόνη.

Ἐγὼ πάλιν, ἅμα ὡς ὁ ὕπνος ἀπεχαιρέτιζε τὰ ὄμματά μου, ἅμα μέσον τῶν ῥαγάδων τοῦ μὴ καλῶς κεκλεισμένου παραθύρου μου ἔβλεπον ὅτι εἰσήρχετο ἀμυδρὸν τὸ εὐεργετικὸν τῆς ἡμέρας φῶς, προέβαινον ἀπὸ τοῦ ἐξώστου μὲ τὴν ἀτημέλητον πρωϊνὴν ἐνδυμασίαν καὶ ἐρρόφων μεθ' ἡδυπαθείας τὸ εὐῶδες μελανωπὸν νέκταρ, ἂν οὐχὶ τῆς Μέκας, τοὐλάχιστον τοῦ Ῥίου, συνοδεύων αὐτὸ μὲ τὴν ἐκμύζησιν τοῦ πρωϊνοῦ σιγάρου, ὡς τυπικώτατος Ἀνατολίτης, ἀναγινώσκων δὲ τῆς προτεραίας τὰ νέα εἰς τὴν ἑσπερινὴν ἐφημερίδα. Διὰ νὰ εἴπω ὅμως κατὰ βάθος τὴν ἀλήθειαν, ὀφείλω νὰ ὁμολογήσω ὅτι τὰ ὄμματά μου συχνάκις βαρυνόμενα ν' ἀνερευνῶσιν εἰς τὸ φύλλον τοὺς θριάμβους τῶν Καρλιστῶν ἢ τὰς θυελλώδεις συνεδριάσεις τῆς Γαλλικῆς συνελεύσεως, διωλίσθαινον ἀναζητοῦντα ἀνυπομόνως νὰ συναντήσωσι τὸ γλυκὺ βλέμμα τῆς συμπαθοῦς ἐργάτιδος, ὁσάκις δὲ τὸ ἐπετύγχανον, ἠσθανόμην διατρέχον τὰς φλέβας μου ῥῖγος ἀνεκφράστου ἡδονῆς.

Τί ἐζήτουν ἆρά γε παρ' αὐτῆς; τί ἐζήτει αὕτη παρ' ἐμοῦ; Τίποτε πιθανώτατα· ἡ καρδία ἀμφοτέρων ἐπόθει νὰ βλέπωμεν ἀλλήλους. Τόσον μόνον ἤρκει κατὰ τὴν περίοδον ἐκείνην.

Ἀλλ' ἤρκει τῷ ὄντι;—Ἤρκει ναί. Φαινομενικῶς τοὐλάχιστον ἡ καρδία δὲν εἶνε πολὺ ἀπαιτητικὴ κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τοῦ πυρετοῦ της. Ἀκούει τότε τὴν πειθὼ τοῦ ὀρθοῦ λόγου, χαλιναγωγεῖται ἀκόμη ὑπὸ τοῦ λογικοῦ, μέχρις ὅτου ἀποπτύσῃ τὸν φιμόν.

Ἔλεγον κατ' ἐμαυτόν.—Μεταξὺ τῆς πατρίδος μου καὶ τῆς πατρίδος τῆς νεάνιδος ταύτης μεσολαβοῦσιν ἑκατοστύες πολλαὶ λευγῶν ξηρᾶς καὶ θαλάσσης. Μέχρι τῆς χθὲς ἠγνόουν καὶ αὐτὴν ἔτι τὴν ὕπαρξίν της. Μᾶς χωρίζει ἡ ἐθνικότης, ἡ γλῶσσα, τὰ ἤθη, τὰ ἔθιμα, αὐτὴ ἡ κοινωνικὴ κατάστασις ἴσως. Τί εἶνε αὐτὴ δι' ἐμέ; Ἄγνωστος κόρη, κατοικοῦσα κατὰ συγκυρίαν εἰς τὴν αὐτὴν μετ' ἐμοῦ συνοικίαν, ἧς ἡ θέα μ' εὐχαριστεῖ. Τί εἶμαι ἐγὼ δι' αὐτήν; Ξένος ἐνασμενιζόμενος νὰ τὴν θεωρῇ, καὶ τοῦτο φυσικῶς κολακεύει τὴν γυναικείαν αὐτῆς φιλαρέσκειαν. Ὑπάρχει δεσμός τις ἕτερος, στενότερον συνδέων ἡμᾶς; Τὸ λογικὸν ἀπήντα ὄχι.

Ἀλλ' ὅ,τι τὸ λογικὸν ἀπέῤῥιπτεν ἀνεκκλίτως, συγκατανευούσης ἐξ ἀνάγκης τῆς καρδίας, τοῦτο δὲν ἦτο καὶ τὸ πραγματικόν. Ὑπάρχουν ἄβυσσοι ἀνεξερεύνητοι εἰς τὴν ἀνθρώπινον ψυχήν, βάθη τοιαῦτα σκοτεινά, ὥστε καὶ τὸ ὀξύτερον βλέμμα, ὅσον καὶ ἂν ἐπιμείνῃ, οὐδὲν θὰ κατώρθου ἐν αὐτοῖς νὰ διίδῃ. Μὲ ὅλους τοὺς φραγμοὺς καὶ μὲ ὅλας τὰς ἀποστάσεις, ὑπῆρχεν ἐν τούτοις εἷς δεσμὸς ἀόρατος καὶ μυστηριώδης. Δὲν τὸν ὡμολόγει ἡ καρδία, ἀλλὰ τὸν ᾐσθάνετο. Ἐὰν τῷ ὄντι ἤμεθα τόσον ξένοι καὶ τόσον ἀδιάφοροι πρὸς ἀλλήλους, τότε διατί ἐγὼ μὲν τόσην νὰ αἰσθάνωμαι εὐφροσύνην, ἐπὶ τῷ ἁπλῷ συλλογισμῷ ὅτι ἐπρόκειτο νὰ συναντήσω τὴν πρωΐαν τὸ βλέμμα τῆς νέας κόρης, ἐκείνης δὲ τὸ γλυκὺ ὄμμα ν' ἀστράπτῃ ὑπὸ χαρᾶς, ἅμα τῇ θέᾳ μου; Διατί ἐγὼ νὰ ἵσταμαι λεπτά τινα τῆς ὥρας πλέον τοῦ συνήθους, φροντίζων ἐπιμελέστερον περὶ τῶν πτυχῶν τοῦ λαιμοδέτου μου, εἴτε περὶ τῆς διευθετήσεως τῆς κόμης μου, ἐκείνη δὲ νὰ προσθέσῃ ἓν ἄνθος εἰς τοὺς συνήθως γυμνοὺς αὐτῆς βοστρύχους;

Τὸ *διατί* ἀγνοῶ, διότι τὰ *διατί* ταῦτα μένουσι συνήθως ἀναπόδοτα κατὰ τὸ σημεῖον τοῦτο· ἡ ἀπάντησις ἐπέρχεται βραδύτερον πολύ. Γινώσκω μόνον ὅτι ἡμέραν τινα, καθ' ἣν προβὰς κατὰ τὸ εἰωθὸς δὲν ἀπήντησα τὴν χαρίεσσαν γειτόνισσάν μου ἀντικρύ, ᾐσθάνθην ἀλλόκοτον ἀδιαθεσίαν, διαρκέσασαν μέχρι τῆς μεσημβρίας, καὶ ὅτι ὅπως ἀποφύγω τὰς ὀχληρὰς ἐρωτήσεις τῶν οἰκείων, ἐπροφασίσθην ὅτι ἔπασχον ἐξ ἡμικρανίας καὶ κατεκλίθην.

*
* *

Ἐν γνώσει τῆς καινοφανοῦς ταύτης κλίσεως τῆς καρδίας μου, τῆς ἀμοιβαίας ταύτης καὶ ἀορίστου συμπαθείας, δὲν ἤμεθα μόνοι ἴσως ἐγὼ καὶ ἐκείνη. Αἱ περιωρισμέναι κοινωνίαι τῶν μικρῶν πόλεων κύριον ἔχουσι καὶ χαρακτηριστικὸν γνώρισμα τὴν εὐαγγελικὴν ἀρετὴν, ἥτις παρορμᾷ αὐτὰς νὰ ἐπεμβαίνωσι μετ' ἐνδιαφέροντος εἰς τὰς ἀλλοτρίους πράξεις καὶ ν' ἀναμιγνύωνται ἀπρόσκλητοι εἰς τὰ διαβήματα τοῦ πλησίον. Ἡ παρὰ τὸ σύνηθες ἐμφάνισίς μου, τὰ πυρώδη βλέμματα, ἅτινα ἐν ἀγνοίᾳ μου πολλάκις ἐξέφευγον τῶν ὀφθαλμῶν μου, καὶ τὰ συχνὰ ἐρυθήματα τῆς ἐργάτιδος ἐγένοντο ἴσως πολλάκις τὸ θέμα τῆς συνομιλίας καὶ πολλαχῶς εἶχον σχολιασθῆ ὑπὸ τῶν ἀδολέσχων καὶ τεττίγων λαλιστέρων γραϊδίων τῆς συνοικίας. Αἱ σεβάσμιοι καὶ πεπειραμέναι αὗται ἀπόμαχοι τῶν αἰσθηματικῶν διαπραγματεύσεων εἶχον ἴσως ἐννοήσει ὅτι τὰ βλέμματα ἐμοῦ ἐξέφραζον σφοδρὸν ἔρωτος πάθος, τὸ ἐρύθημα δὲ ἐκείνης σιωπηλὴν ἀποδοχήν.

Πολλάκις εἶχον παρατηρήσει ὅτι ἡ εἰς τὴν ἔντιμον ταύτην ὁμάδα ἀνήκουσα γραία ὑπηρέτριά μου, ἀμφίβολον μίγμα ἀνθρώπου καὶ πιθήκου, ζὸν εὔγλωττον ἐπιχείρημα τῆς θεωρίας τοῦ Δάρβιν, εἶχε προφέρει ἐνώπιόν μου λέξεις τινὰς ἀορίστους μὲν, ἀλλὰ λίαν σαφῶς ἐπεξηγουμένας ὑπὸ τοῦ πονηροῦ μειδιάματος, τοῦ συνοδεύοντος αὐτάς. Ἐνίοτε ἐνῷ ἐγὼ ηὑρισκόμην εἰς τὴν συνήθη θέσιν τῆς πρωϊνῆς ἐνασχολήσεώς μου, ἐκείνη διευθετοῦσα τὸν κοιτῶνά μου ἔρριπτεν ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν φευγαλέον βλέμμα, ἐπ' ἐμοῦ, πτερὸν μέσον τῶν κιγκλίδων τοῦ ἐξώστου καὶ ἐξικνούμενον μέχρι τῆς νεάνιδος. Ἐπὶ τὰ ἄχροα χείλη της δὲ τότε ἐπλανᾶτο μειδίαμα μεφιστοφέλειον καὶ ἀπήστραπτε χαιρεκάκως ὁ ἐρυθρωπὸς αὐτῆς ὀφθαλμός.

Ἀπὸ πολλοῦ, φαίνεται, ἐκυοφορεῖτο ἐν αὐτῇ ἡ ἰδέα νὰ μοὶ ὁμιλήσῃ ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου, ἀλλ' ἡ ψυχρὰ καὶ ἀξιοπρεπὴς συμπεριφορά μου τὴν εἶχεν ἀποτρέψει. Πρωΐαν τινα ὅμως εἶχε λάβει τὴν θαῤῥαλέαν ἀπόφασιν νά ὑπερνικήσῃ πάντα δισταγμόν. Ηὑρισκόμην εἰς τὸν ἐξώστην καὶ ἐκείνη περιήρχετο ἐντὸς τοῦ δωματίου τακτοποιοῦσα αὐτὸ, ὅτε στραφεὶς αἰφνιδίως εἶδον

αὐτὴν ἱσταμένην ἀκίνητον βήματά τινα ὄπισθέν μου, καὶ στηριζομένην τραγικώτατα ἐπὶ τοῦ σαρώθρου, ὡς ἄγαλμα εἰδεχθοῦς μαγίσσης τοῦ Μεσαίωνος. Ἠννόησα περὶ τίνος ἐπρόκειτο καὶ ἤμην ἕτοιμος νὰ ὁμιλήσω, ἀλλ' ἐκείνη δὲν μοὶ ἔδωκε καιρόν.

— Κυττάζετε τὴν Ἄγγελαν; Μὲ ἠρώτησε μετὰ φωνῆς, ἣν πάσει δυνάμει προσεπάθει νὰ καταστήσῃ θωπευτικήν.

— Ναί, ἀπήντησα μετ' ἀδιαφορίας προσποιητῆς, τὴν κυττάζω, καὶ τί μ' αὐτό;

— Τίποτε. Εἶνε τῷ ὄντι πολὺ νόστιμον κορίτσι... καὶ νὰ εἰξεύρετε τί καρδιὰ ἔχει!

Ἡ Μέγαιρα ἐθίγγανε τὴν κατάλληλον χορδήν. Τῆς κόρης ἐκείνης ἐγίνωσκον τὴν μορφήν, εἶχον μάθει τυχαίως τὸ ὄνομα καὶ τὸ ἐπάγγελμά της, ἀλλ' οὐδὲν πλέον ἐγίνωσκον περὶ αὐτῆς. Περὶ τῶν λοιπῶν εὑρισκόμην εἰς παντελῆ ἄγνοιαν, εἰς ἀληθὲς χάος σκέψεων, εἰκασιῶν καὶ ἀμφιβολιῶν, ἄμορφον καὶ ἀκατασκεύαστον, ἄνωθεν τοῦ ὁποίου περιεφέρετο, ὡς τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῶν ὑδάτων, τὸ συμπαθὲς ἴνδαλμα τῆς νέας κόρης, περιβαλλόμενον ὑπὸ τῆς αἴγλης, ἣν δαψιλῶς τῷ εἶχε δωρήσει ἡ ἀκατάσχετος φαντασία. Ἐφλεγόμην ἐπομένως ὑπὸ τῆς περιεργείας νὰ μάθω τι πραγματικώτερον περὶ αὐτῆς. Ὑπὸ τὸ ἁπλοῦν ἐκεῖνο περίβλημα τῆς ταπεινότητος καὶ ἀφελείας, ὑπεκρύπτετο τῷ ὄντι ψυχὴ εὐγενής, ὡς ὑπὸ τὸ ταπεινὸν ὄστρακον ἐκλεκτὸς μαργαρίτης; Ἡ ἀπέριττος ἐκείνη καὶ συνεσταλμένη καλλονὴ ἡ καταμαγεύουσα τὸ βλέμμα, ἦτο ἁπλῆ μόνον περιβολή, φλοιὸς ἀπατηλὸς ἀγενοῦς καρποῦ, ἢ ἀντανάκλασις τῆς ἐσωτερικῆς ἁρμονικῆς διαπλάσεως; Ἡ καρδία της εἶχεν ἆρά γε ὁρμὰς εὐγενεῖς; Τὸ πνεῦμά της ἐκέκτητο ἆρά γε ἀνάλογον ἀνάπτυξιν; Ταῦτα πάντα ἦσαν δι' ἐμὲ ἀπορίαι, περὶ ἃς τὸ πνεῦμά μου κοπιὸν ἐσκέπτετο ἑκάστοτε ἀλυσιτελῶς. Ὅτε ἐπομένως ἡ γραία ἐφάνη τόσον πρόθυμος νὰ μοὶ ὁμιλήσῃ, ἀνεκινήθην καὶ ἔτεινον ἀκουσίως προσεκτικὸς τὸ οὖς, διότι οἱ λόγοι της ἔβαλλον ἀπευθείας εἰς τὸν σκοπόν.

Ἐννοήσασα τὴν προθυμίαν μου ἐκείνη δὲν ἐπερίμενε νὰ τῇ δώσω τὸν λόγον, ἀλλ' ἤρξατο ἀφ' ἑαυτῆς μακρὰν διήγησιν, ποικιλλομένην ὑπὸ πλείστων ὅσων ἐπεισοδίων, κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ

ἧττον ἐχόντων σχέσιν μετὰ τοῦ θέματος καὶ τεκμηριούντων πόσον βαθέως ἡ φιλάνθρωπος ἐκείνη πρεσβῦτις ἦτο μεμυημένη τὰ οἰκογενειακὰ ἀπόκρυφα τῆς συνοικίας ὁλοκλήρου. Πεπειραμένος ἀστυνομικὸς ὑπάλληλος, δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ δώσῃ τόσας ἀκριβεῖς πληροφορίας περὶ τῶν ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν του προσώπων, ὅσας μοὶ ἔδωκεν ἐν μιᾷ στιγμῇ περὶ τῶν προσώπων, ἅτινα ὡς ἐκ τῆς πρὸς τὴν νεάνιδα σχέσεώς των μ' ἐνδιέφερον, ἡ πιθηκόσχημος προστάτις μου, ἥτις ἦτο κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἡ πρωτοκολλίστρια πασῶν τῶν ἐκθέσεων καὶ τῶν διαβουλίων τῶν ἀέργων τῆς συνοικίας ἐκείνης. Ἐκ τῆς σχοινοτενοῦς ταύτης ἀφηγήσεως ἔμαθον ὅτι ἡ Ἄγγελα ἦτο ἡ πρεσβυτέρα θυγάτηρ τῆς οἰκογενείας, συνισταμένης ἐξ αὐτῆς, τῆς μητρός της, τῆς ἀδελφῆς της καὶ ἑνὸς μικροῦ ἀδελφοῦ. Ὅτι ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας ἦτο ὀρφανὴ πατρός· ὅτι αὐτὴ μόνη διὰ τῆς ἐργασίας της διετήρει τὴν οἰκογένειάν της, ἣν ἠγάπα ἐκ καρδίας, ἄπειρον στοργὴν καὶ σεβασμὸν τρέφουσα πρὸς τὴν μητέρα της, ἂν καὶ αὕτη προσεφέρετο συχνάκις σκαιῶς καὶ βαναύσως πρὸς αὐτὴν—δεῖγμα τοῦτο ὅτι ἐνεφορεῖτο ὑπὸ λίαν εὐγενῶν αἰσθημάτων, ἀφοῦ οὕτως εὐλαβῶς ἐξεπλήρου τὸ καθῆκον τῆς πρὸς τοὺς γονεῖς ἀγάπης, μολονότι καὶ ὡς ἐκ τῆς θέσεώς της καὶ ὡς ἐκ τῆς διαγωγῆς τῆς μητρός της, τὸ καθῆκον τοῦτο δὲν τῇ ἐπεβάλλετο ἐπιτακτικῶς. Ἦτο χαρακτῆρος πράου καὶ ἀγαθοτάτου, μηδέποτε δοῦσα εἴς τινα ἀφορμὴν παραπόνου, ἕνεκα τοῦ ὁποίου ἠγαπᾶτο καὶ ἐλατρεύετο παρ' ὁλοκλήρου τῆς συνοικίας. Φρόνιμος οὖσα, οὐδέποτε περιεπλέχθη εἰς αἰσθηματικὰς περιπλοκάς, ἂν καὶ ἡ ἡλικία της καὶ τὰ ἤθη τοῦ τόπου τῇ τὸ ἐπέτρεπον ἀκωλύτως. Πλεῖστοι μνηστῆρες εἶχον παρουσιασθῆ, ἑλκυσθέντες ἐκ τῶν προτερημάτων της, ἀλλ' ἁπάντων αἱ αἰτήσεις εἶχον ἀπορριφθῆ ἀξιοπρεπῶς, ἂν καὶ ἔνιοι τούτων ἦσαν ἀληθὴς τύχη διὰ τὴν ἄπορον κόρην· ἐκείνη ὅμως μετ' ἀνενδότου ἐπιμονῆς ἐξηκολούθει παραδόξως ἀνθισταμένη εἰς πᾶσαν πρότασιν γάμου.

— Αὐτὸ τὸ παιδὶ ὁ Λορέντζος, μοὶ προσέθηκε τελευταῖον ἡ εἰσηγήτριά μου, πέφτει ἡ καρδιά του δι' αὐτὴν καὶ τὴν ἐζήτησε δύο φοραῖς, ἀλλὰ τοῦ κακοῦ! αὐτὴ δὲν θέλει νὰ τὸν ἴδῃ.

— Ποῖος εἶνε αὐτὸς ὁ Λορέντζος; Ἠρώτησα.

— Εἶνε ὁ υἱὸς τοῦ μπακάλη τοῦ ἀντικρυνοῦ, μονάκριβο παιδὶ καὶ πλούσιο· ὁ πατέρας του δὲν ἤθελε, ἀλλ' ἐπειδὴ εἶνε τὸ παιδί του μοναχογυιός· τὸν ἐκατάπεισε νὰ 'πάγῃ νὰ τὴν ζητήσῃ ὁ ἴδιος, εἶνε 'λίγαις ἡμέραις, καὶ αὐτὴ δὲν τὸν ἠθέλησεν.

Προβᾶσα δὲ ἀπὸ τοῦ ἐξώστου, μοὶ ἔδειξε κρυφίως διὰ τοῦ δακτύλου νέον εὐτραφῆ, ἱστάμενον εἰς τὸ παράθυρον, ἔχοντα φυσιογνωμίαν εὐήθη, καὶ θεώμενον μὲ ὀφθαλμοὺς φλογεροὺς τὴν νεάνιδα ἐργαζομένην, ῥίπτοντα δὲ ἐνίοτε ἀνήσυχον βλέμμα ἐπ' ἐμοῦ·

Ἡ θέα τοῦ ὅσον εὐτραφοῦς, τόσον καὶ ἀτυχοῦς ἐραστοῦ ἐκείνου, καὶ τὸ βλακῶδες βλέμμα, ὅπερ ἔπιπτεν ὁτὲ μὲν ἱκετικῶς πρὸς τὴν νεάνιδα, ὁτὲ δὲ μετ' ἀπορίας πρὸς ἐμὲ, μοὶ προὐξένησεν αἴσθημά τι οἴκτου. Ἐπὶ στιγμὴν ἠννόησα τὴν θέσιν του. Ὁ ξένος ἐγὼ παρενέβαινον ἀποτόμως μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ ὀνείρου τῆς εὐτυχίας του. Ὁ νέος ἐκεῖνος ἠγάπα σφοδρῶς τὴν Ἄγγελαν κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, ἀφοῦ πρὸς οὐδὲν λογιζόμενος τὴν πλουσίαν τῶν σολδίων του συγκομιδὴν, ἀπεφάσιζε νὰ ζητήσῃ ὡς σύζυγον αὐτὴν, μηδὲν ἕτερον ἀποφέρουσαν εἰς προῖκα εἰμὴ τὴν καλλονὴν καὶ τὴν ἀγαθότητά της. Ποσάκις ἴσως ἀποναρκούμενος ἐν τῷ μέσῳ τῆς βαρείας ὀσμῆς τῶν ἀποικιακῶν, τοῦ τυροῦ καὶ τῶν ἀλλάντων, ὠνειροπόλησε τὴν μέλλουσαν εὐδαιμονίαν του καὶ πόσας ἔπλασε χιμαίρας εὐδαίμονος συζυγικοῦ βίου, ἀτενίζων μετὰ πάθους τὴν καλλίμορφον νεάνιδα, ὀλίγα βήματα μακρὰν αὐτοῦ ἐργαζομένην! Ὅτε ἰδοὺ αἴφνης Μοῖρα ἀπαισία ὡδήγει μακρόθεν ἐκ ξένης γῆς ἄνθρωπόν τινα, τὸν ἐτοποθέτει ἐπί τινος ἐξώστου, καὶ ἡ παρουσία τοῦ ὀχληροῦ τούτου νεήλυδος, ἐπέχυνε μελανὴν σκιὰν αἴφνης καὶ ἐσκότιζε τὸν αἴθριον ὁρίζοντα τῶν ῥεμβασμῶν του. Ἡ καρδία μου τὸ ἠννόησε καὶ δὲν τὸ ἠνέχθη. Ἦτο ἐπίθεσις τοῦτο σκαιὰ καὶ ἀγροῖκος.

— Καὶ διατί, ἠρώτησα πεισμωμένος τρόπον τινα, διατί ἡ Ἄγγελα, ἀφοῦ εἶνε πτωχὴ, δὲν συγκατατίθεται νὰ λάβῃ σύζυγον αὐτὸν τὸν νέον;

— Διατί;... ἅ! ποῖος εἰξεύρει τὸ διατί! ἀπήντησε, πονηρῶς μειδιῶσα ἡ γραία.

Ἐσίγησα πρὸς στιγμήν· ἔπειτα τὴν ἠρώτησα μετά τινος προσπαθείας.

— Μὴ ἀγαπᾷ ἄλλον;

— Ἴσως.

— Ἀλλὰ ποῖον;

— Ὦ! εἶπε μετὰ φρικώδους μορφασμοῦ ἐκείνη, ἐγὼ δὲν εἰξεύρω, προσπαθήσατε νὰ τὸ μάθητε.

Καὶ ἀφεῖσα γέλωτα μυκτηριστικόν, ὅμοιον τὸν ἦχον μὲ ἀπαίσιον κρωγμὸν βύου, ἀπῆλθε τῆς αἰθούσης.

Δὲν εἶχον ἀνάγκην σχολίων πολλῶν, ὅπως ἐξηγήσω τοὺς βαναύσους ὑπαινιγμοὺς τῆς ὑπηρετρίας. Ἐβεβαιώθην πλέον ὅτι ἡ συνοικία παρατηρήσασα μετὰ προσοχῆς καὶ λεπτολογήσασα ἐπὶ τῶν τεκμηρίων, ἐξήγαγε βέβαιον συμπέρασμα ὅτι αἴσθημά τι συνεδέθη μεταξὺ ἐμοῦ καὶ τῆς νέας κόρης. Διερμηνεὺς τῆς γενικῆς ταύτης πεποιθήσεως ἐγένετό μοι ἡ γραῦς, προτείνασά μοι διὰ τοῦ εὐσχήμου τούτου τρόπου ν' ἀναλάβῃ τὰ καθήκοντα θήλεος Γαλεώτου.

— Θαυμάσια! εἶπον κατ' ἐμαυτόν· ἰδοὺ μυθιστόρημα πλῆρες. Ἔχομεν ἓν ζεῦγος ἐραστῶν, μίαν σεβασμίαν προστάτριαν τοῦ αἰσθήματος τούτου, καὶ πρὸς ἐπίμετρον ἕνα ἀντεραστήν! Τὸ πᾶν ὑπόσχεται ὅτι ἡ λύσις θὰ ἦνε ἐνδιαφέρουσα. Εἴμεθα ἀκόμη εἰς τὸ πρῶτον κεφάλαιον ... Προχωρήσωμεν!

*
* *

Τοιαῦτα ἐσκέφθη κατ' ἀρχὰς ἡ φιλαυτία μου, ἱκανῶς διαθρυπτομένη ἐκ τῆς πρὸς ἐμὲ συμπαθοῦς κλίσεως τῆς νεάνιδος, τοιαῦτα ἐβυσσοδόμει ἐν ἀνέσει ὁ ἔμφυτος ἐκεῖνος ἐγωϊσμός, ὁ ὑπολανθάνων ἔτι καὶ ὑπ' αὐτὴν τὴν εἰλικρινεστέραν ἀρχαϊκὴν μετριοφροσύνην. Ἄλλως, ἡ ψυχή μου ὀργῶσα ἀνέκαθεν πρὸς τὸ ἰδανικόν, ὀνειροτραφὴς καὶ φαντασιοκόπος ἀείποτε, ἅμα ὡς εὑρέθη εἰς πεδίον ἀνοικτὸν ῥεμβασμῶν καὶ ὀνειροπολήσεων, ὥρμησεν ἀκατάσχετος, καθάπερ διψαλέα ἔλαφος πρὸς τὰ φλοισβίζοντα ἀργυρόχροα νάματα τοῦ μακρὰν ἐν τῇ πεδιάδι φαινομένου ῥύακος.

Πλὴν τὴν ἀχαλίνωτον ὁρμὴν τῆς ἀφηνιασάσης καρδίας μου ἔσπευσε νὰ συγκρατήσῃ ἡ πρακτικὴ σκέψις. Εἰς τὴν σημερινὴν ἐπο-

χὴν τοῦ θετικισμοῦ, εἰς τὸν χρυσοῦν τοῦ πυρρωνισμοῦ αἰῶνα, οἱ ῥωμαντικοὶ ἔρωτες εἶναι πολὺ ὑποτετιμημένοι. Ἐξορισθέντες πρὸ καιροῦ ἀπὸ τῆς κοινωνίας, ζῶσι ζωὴν μαρασμώδη καὶ φθισιῶσαν μόνον ἐπὶ τῆς σκηνῆς τῶν θεάτρων τῶν ἐπαρχιῶν. Παρῆλθε πλέον ἀνεπιστρεπτεὶ ἡ εὐδαίμων ἐποχὴ τῶν παλαδίνων καὶ τῆς Στρογγύλης τραπέζης. Εἰς τὰ ὄμματα τοῦ σημερινοῦ αἰῶνος, ἁμαρτωλοῦ γεγηρακότος ἐν ὀργίοις καὶ κραιπάλαις, οἱ ἥρωες τοῦ Ἀριόστου καὶ οἱ τρουβαδοῦροι τοῦ μεσαίωνος φαίνονται νευρόσπαστα ἱκανὰ μόνον νὰ καταπλήξωσι τὴν εὐαίσθητον φαντασίαν τῶν παίδων. Ἐξ ἄλλου οἱ ῥωμαντικοὶ ἔρωτες, ὅσον αἰθεριώτεροι καὶ πλατωνικώτεροι τυγχάνουσι, τόσας περιπλοκὰς καὶ κινδύνους ἔστιν ὅτε συνεπάγονται, μοιραῖον ἀντίρροπον τοῦ ἀμφιβόλου καὶ προβληματικοῦ αὐτῶν κέρδους. Αἴσθημα λοιπὸν τοιοῦτο, ῥωμαντικὸν ἀμφίβολον, περιβεβλημένον τὸ γόητρον τοῦ μυστηρίου, τρεφόμενον ἐκ χιμαιρῶν καὶ ὀνειροπολημάτων, ἦτο, ἂν μή τι ἄλλο, τοὐλάχιστον ἀσύμφωνον πρὸς τὰς ἀρχάς, ἃς ἐξ ἀνάγκης, ὑπείκων εἰς τὸ πανίσχυρον πνεῦμα τῶν νεωτέρων χρόνων, ἐνεστερνίσθην καὶ ἐπαγγέλλομαι, πρὸς πεῖσμα τῆς πρὸς ταῦτα ὁρμεμφύτου κλίσεως τῆς καρδίας μου καὶ τῶν τρισχιλίων στίχων, οὓς ἔφηβος κατέστρωσα ἐπὶ τοῦ χάρτου.

Ἔπειτα καὶ μία νέα σκέψις, ἀνεγείρουσα τὴν κεφαλὴν καὶ παρεντιθεμένη μεταξὺ ἐμοῦ καὶ τοῦ ὀνείρου μου, ἐτάρασσεν ἐνίοτε τὸν ῥοῦν τῶν λογισμῶν μου. Ἂν ἐγὼ ᾐσθανόμην κλίσιν πρὸς τὴν νεάνιδα, ἂν ἀκουσίως ἡ κλίσις μου αὕτη ἐγένετο γνωστή, δὲν ἦτο ὅμως ἐπίσης βέβαιον ὅτι καὶ ἐκείνη ἀνταπεκρίνετο εἰς τὸ αἴσθημά μου. Τίνα διδόμενα εἶχον ὅπως πιστεύσω τοῦτο; Ὀλίγα βλέμματα λαθραῖα τῆς νεάνιδος καί τινας ὑπαινιγμοὺς τῆς ὑπηρετρίας. Ἀλλ' ἐκεῖνα μὲν πιθανὸν ἀλλοῖα τὴν φύσιν νὰ ἐξήγησε διαφόρως ἡ φιλαυτία μου, οὗτοι δὲ πιθανὸν ἐλατήριον εἶχον τὴν πανουργίαν τῆς γραίας, ἥτις ἐννοήσασα τὴν συμπάθειάν μου, ἠθέλησε νὰ τὴν κολακεύσῃ καὶ νὰ τὴν ὑποδαυλίσῃ, προσδοκῶσα τίς οἶδεν ὁποίας ὠφελείας, ἐὰν τὸ αἴσθημα τοῦτο ἐρριζοῦτο καὶ αὐτὴ κατὰ συνέπειαν ἐγένετο ἡ μυστικοσύμβουλος αὐτοῦ ὡς ἐκ τῆς θέσεώς της, καὶ τὸ ἀμοιβαῖον μέσον τῆς συνεννοήσεως.

Καὶ ὅμως πάντες οὗτοι οἱ ἐνδοιασμοὶ, ὅσον εὔλογοι καὶ φυσικοὶ καὶ ἂν ἦσαν, εἵμαρτο νὰ ναυαγήσωσι καὶ νὰ καταρρεύσωσιν, ὡς οἰκοδόμημα ἐφήμερον παιγνιοχάρτων. Περιστατικόν τι ἀπρόοπτον, ἐπελθὸν αἴφνης ἐματαίωσεν ὅλα τὰ ἡρωϊκὰ σχέδια, ἅτινα εἶχον ἀποφασίσει κατόπιν τῶν διαφόρων ἐκείνων ἐνδοιαστικῶν σκέψεών μου, καὶ κατέστησε κινδυνωδεστέραν τὴν ὑποτροπὴν τῆς ἀσθενείας, ἣν τοσοῦτον ἐφοβούμην. Τὸ περιστατικὸν τοῦτο ἦν τὸ ἑξῆς.

Περὶ τὴν δείλην ἡμέρας τινὸς, συνήθως ἀπουσιάζων τοῦ οἴκου τὴν ὥραν ἐκείνην, ἐπέστρεψα ὅπως παραλάβω δὲν ἐνθυμοῦμαί τι λησμονηθὲν ἀντικείμενον. Εἰσελθὼν ἐντὸς τοῦ δωματίου μου, ἔμεινα λίαν ἔκπληκτος εὑρὼν ἐντὸς αὐτοῦ τὴν Ῥίταν, ἣν εἶχε προσκαλέσει ἡ ὑπηρέτρια ὅπως τὴν βοηθήσῃ εἰς τὴν ἐργασίαν, καὶ ἥτις κατεγίνετο μετὰ παιδικῆς ἀφελείας νὰ παρατηρῇ τὴν ἔρρυθμον κίνησιν τοῦ ἐπὶ τῆς τραπέζης μου ἐκκρεμοῦς. Εἰς τὸν θόρυβον τῶν βημάτων μου ἡ παιδίσκη ἀνεσκίρτησεν, ὅτε δὲ στραφεῖσα μὲ διέκρινε, κατεθορυβήθη, αἱ δὲ παρειαί της ἐγένοντο ὁλοπόρφυροι· ἀλλὰ μετά τινας στιγμὰς ἡ εὐπροσηγορία μου τὸ φιλικὸν μειδίαμά μου, καὶ ἐν γένει ὁ οἰκεῖος τρόπος μου τῇ ἀπέδοσαν τὸ θάρρος καὶ τὴν φυσικὴν αὐτῆς φαιδρότητα καὶ στωμυλίαν καὶ ἤρχισε νὰ συνδιαλέγηται μετ' ἐμοῦ, ὡς μετὰ παλαιοῦ γνωρίμου.

Ἐνόμισα κατάλληλον τὴν εὐκαιρίαν, ὅπως μάθω τι ὁριστικώτερον περὶ τῶν διαθέσεων τῆς ἀδελφῆς της. Ἠθέλησα ὅμως νὰ φέρω ἐπίτηδες τὴν ὁμιλίαν μετὰ τέχνης, ὅπως φανῇ τυχαία καὶ μὴ δώσῃ ὑποψίας εἰς τὸ πνεῦμα τῆς νεάνιδος. Μετά τινας ἄλλας προεισαγωγικὰς καὶ ἀσημάντους ἐρωτήσεις

— Πόσων ἐτῶν εἶσαι; τὴν ἠρώτησα.

— Μετὰ δύο μῆνας θὰ ἦμαι δεκατεσσάρων ἐτῶν, μοὶ ἀπήντησεν.

— Καὶ ἡ Ἄγγελα;

— Ὤ! ἐκείνη εἶνε δεκαοκτώ.

— Καὶ δὲν μοὶ λέγεις, τὴν ἠρώτησα ἐκ νέου μετά τινος δισταγμοῦ, ἀγαπᾷς τὴν ἀδελφήν σου;

— Εἶναι τόσον ἀγαθὴ, μοὶ ἀπήντησε μετὰ τόνου εἰλικρινοῦς

στοργῆς, τόσον ἀγαθή, ὥστε αἰσθάνομαι ὅτι τὴν ἀγαπῶ πολύ.... περισσότερον ἀπὸ τὴν μητέρα.

— Ἀφοῦ ἔχει αὐτὴν τὴν ἡλικίαν, ἐπανέλαβον, εἶναι πολὺ φυσικὸν ἐντὸς ὀλίγου νὰ νυμφευθῇ· τί θὰ κάμῃς τότε, ὅτε ἐξ ἀνάγκης θὰ ἀποχωρισθῇς αὐτῆς;

— Ὦ! δὲν τὸ συλλογίζομαι πολὺ αὐτό, διότι δὲν θὰ ὑπανδρευθῇ τόσον γρήγορα!

— Διατί;

— Διότι δὲν θέλει. Τῆς ἐπρότειναν πολλοὺς νέους καὶ καλούς, ἀλλὰ κανένα δὲν ἠθέλησε νά δεχθῇ. Ὁ Λορέντζος μάλιστα.....

— Τὸ γνωρίζω, εἶπον.

— Τὸ γνωρίζετε; ἠρώτησεν ἀνοίγουσα τὰ εὔμορφα μαῦρα ὄμματά της μετ' ἐκπλήξεως. Θὰ σᾶς τὸ εἶπε βέβαια ἡ Θεῖα-Ἀννέττα!...

— Τὸ ἔμαθα· ἀλλὰ διατὶ δὲν συγκατατίθεται νὰ λάβῃ σύζυγον;

— Ξεύρω κ' ἐγώ!

— Μήπως ἀγαπᾷ κανένα ἄλλον;

Ἡ κορασὶς ἠρυθρίασεν ὅλη, καὶ μοὶ ἀπήντησε μετὰ χαρίεντος μειδιάματος

— Ἠμπορεῖ.

— Δὲν τὴν κατηγορῶ τότε, προσέθηκα. Ἡ Ἄγγελα εἶνε πολὺ καλὸ κορίτζι, καὶ δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι ἡ ἐκλογή της θὰ ἦνε καλὴ καὶ ὅτι ὁ νέος, τὸν ὁποῖον θὰ ἐκλέξῃ θὰ ἦνε κατὰ πάντα ἄξιος αὐτῆς.

Ἡ νεᾶνις μὲ ἠτένισεν ἐπί τινας στιγμὰς μετ' ἀπορίας, ὡσεὶ μὴ ἐννοοῦσα. Ἔπειτα λαμβάνουσα αἰφνιδίαν ἀπόφασιν, προὐχώρησε πρός με, καὶ τείνουσα τὸ μικρόν της ῥόδινον στόμα πλησίον τοῦ ὠτός μου, μοὶ ὑπεψιθύρισε

— Θέλετε λοιπὸν νὰ σᾶς τὸ εἴπω φανερά; Ἡ Ἄγγελα νομίζω ὅτι ἀγαπᾷ σᾶς!

Καὶ παρευθύς, ὡσεὶ πτοηθεῖσα διὰ τὴν τολμηρὰν αὐτῆς πρᾶξιν, ἀφῆκε μετὰ χάριτος ἀπαραμίλλου γέλωτα παιδικόν, ὥρμησε πρὸς

τὴν θύραν, ἐξῆλθε τοῦ δωματίου, καὶ ταχεῖα, ὡς κεμὰς καταληφθεῖσα ὑπὸ τῶν κυνηγῶν, κατῆλθε τὴν κλίμακα.

* * *

Ἐπί τινας στιγμὰς ἔμεινον ἀκίνητος, κατεχόμενος ὑπὸ ἀπεριγράπτου θάμβους καὶ ἐκπλήξεως. Ἀλλ' ἡ σφοδρὰ αὕτη συγκίνησις μετεῖχε τοιαύτης τινὸς ἡδύτητος, οἵαν σπανίως ἐγεύθην ἐν τῇ ζωῇ μου. Παρομοίαν ἡδονὴν μόνον καθ' ὕπνους εἶχον αἰσθανθῆ, λικνιζόμενος ὑπὸ ἀνθοστεφοῦς ὀνείρου.

Ἐπὶ πολλὰς ἀκόμη στιγμὰς τὸ φάσμα τῆς κορασίδος ἦτο παρὸν πρὸ ἐμοῦ, ἐβόμβουν δὲ μελῳδικοὶ εἰς τὰ ὦτά μου, οἱ τελευταῖοι αὐτῆς φθόγγοι, ἠρέμα σβεννύμενοι, ὡς ἀναπαλμοὶ κραδαινομένης χορδῆς κιθάρας.

Τὸ ὄνειρον ἐλάμβανε σάρκας καὶ ὀστᾶ. Κρυφία πανίσχυρος δύναμις ἐφύσα, καὶ διὰ μιᾶς ἐλάμβανε πνοὴν τὸ ἄψυχον ὁμοίωμα, ὅπερ ἡ φαντασία μου εἶχε πλάσει. Ὅ,τι πρὸ μικροῦ ἵπτατο χαμαιπετὲς μὲ πτερὰ χρυσαλλίδος, ᾐσθάνετο ὅτι ἀπέκτα πτερὰ ἀετιδέως καὶ ἠδύνατο νὰ ἐπιχειρήσῃ παράβολον ὑπερνεφῆ πτῆσιν.

Συνέβαινεν ἐν τῇ ψυχῇ μου ὅ,τι καὶ ἐν τῇ Δημιουργίᾳ. Εἶπε τότε ὁ Πλάστης «Γεννηθήτω φῶς» καὶ παρευθὺς ἐφωτίσθη ἡ ἄμορφος καὶ σκοτεινὴ μάζα τῆς γῆς. Ὁ Ἔρως ἔλεγε «βλέψατε» καὶ παραυτίκα κατέκλυζε τὴν ψυχήν μου κῦμα ἀπλέτου φωτός.

Καὶ καθὼς μὲ τὰς πρώτας ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου, τὰ κηλιδοῦντα τὸν διαυγῆ ὁρίζοντα τῆς πρωΐας νεφύδρια μικρὸν κατὰ μικρὸν διαλύονται καὶ ἐξαφανίζονται, οὕτω καὶ οἱ μελαμβαφεῖς δισταγμοί μου ἐξηλείφοντο μικρὸν κατὰ μικρὸν, ἅμα τὴν ἀμφιλύκην τοῦ ὀνείρου διεδέχετο ἡ αἴγλη τῆς πραγματικότητος.

Τὸ πνεῦμά μου δὲν προσέκρουε πλέον κατὰ σκοπέλων, ἀλλὰ ἐπελαγοδρόμει εὐθὺ, ὡς ἀκάτιον πλέον ἐντὸς λίμνης ὑπὸ οὔριον πνεῦμα ζεφύρου.

Ἆ! εἶχον τῷ ὄντι δίκαιον ἐπιθυμῶν νὰ προχωρήσω εἰς τὴν ἐκτύλιξιν τοῦ παραδόξου τούτου μυθιστορήματος. Τὸ δεύτερον κεφάλαιον ἦτο πραγματικῶς πολὺ ἐνδιαφέρον καὶ ἡ πλοκὴ αὐτοῦ πολλὰ ὑπισχνεῖτο.

Ὄχι πλέον φόβοι, ὄχι πλέον ἐνδοιασμοί! Τὰ ῥόδινα χείλη τῆς

μικρᾶς Ῥίτας ἀπεδίωκον αὐτοὺς πάντας μὲ δύο μόνας λέξεις. Ἡ ὁμολογία αὕτη ἦτο ἐπίσημος, καὶ ἡ καρδία μου, μερολήπτης ἐξ ἄλλου κριτὴς, τὴν ἠσπάσθη. Ἡ σκέψις αὕτη μὲ κατεῖχεν ὁλόκληρον· δὲν εἶχον πλέον καιρὸν, οὔτε διάθεσιν νὰ σκεφθῶ ἄλλο τι. Ἐνόμιζον ὅτι ἂν ἀπησχόλουν τὸ πνεῦμά μου ἐπὶ ἑτέρου ἀντικειμένου, θὰ διέπραττον ἔγκλημα.

Προέβην ἀπὸ τοῦ ἐξώστου μου· ἡ Ἄγγελα εἰργάζετο εἰς τὴν συνήθη θέσιν της. Ἔστην ἀρκετὰς στιγμὰς θεωρῶν αὐτὴν ἐπισταμένως. Πόσον ὡραιοτέρα μοὶ ἐφάνη! Τὸ ὄμμα μου ἀνεκάλυπτεν ἐπ' αὐτῆς θέλγητρα νέα, ἀφότου τὸ πνεῦμά μου ἐπείθετο ὅτι ὑπὸ τὸ παρθενικὸν αὐτῆς στῆθος, ἡ καρδία τῆς νέας κόρης ἔπαλλεν ὑπὲρ ἐμοῦ.

Ἠγνόουν ἂν ἡ Ῥίτα τῇ εἶχεν εἴπει τίποτε περὶ τῆς συνδιαλέξεώς μας, πλὴν ἅμα μὲ εἶδε, τὰ ὡραῖα ὄμματά της ἐξήστραψαν ὑπὸ χαρᾶς καὶ μ' ἐθεώρησε μετὰ προσηνείας γλυκυτάτης.

Δὲν ἠδυνήθην ν' ἀντιστῶ· ἀπεσύρθην ὀλίγον ἐντὸς τῆς θύρας καὶ ἐκεῖθεν ἔφερα τὴν χεῖρα εἰς τὸ στόμα καὶ τῇ ἀπέστειλα φίλημα.

Κατ' ἀρχὰς ἡ νεᾶνις ἔκυψε τὸ βλέμμα πρὸς τὴν γῆν· ἀλλ' αὐτοστιγμεὶ σχεδὸν τὸ ἀνήγειρε πάλιν ἐπ' ἐμοῦ, τὰ λεπτὰ χείλη αὐτῆς διεστάλησαν καὶ ἐξέφρασαν τὸ μαγικώτερον μειδίαμα, ἀφ' ὅσα ποτὲ ἡ φαντασία τῶν καλλιτεχνῶν ἐπέθηκεν ἐπὶ τὰ χείλη τῆς φιλομειδοῦς Κύπριδος.

Τὰ χείλη της ὡμίλουν πρὸς τὰ χείλημου· τὸ μειδίαμά της ἀπήντα πρὸς τὸ φίλημά μου.

Ἦτο ἀνέκφραστον τὸ μειδίαμα ἐκεῖνο! ἦτο σιγηλὸν, καὶ ὅμως πόσα ἔλεγεν! Μοὶ ἔλεγεν *εὐχαριστῶ*, μοὶ ἔλεγε *δέχομαι*, μοὶ ἔλεγε *φοβοῦμαι*, μοὶ ἔλεγε *πρόσεχε*· ἓν δὲν μοὶ ἔλεγε μόνον· *παῦσε*!

Τὴν ἑσπέραν ἐκείνην ἤμην εὐτυχής. Κατειχόμην ὑπὸ ἀλλοίου αἰσθήματος. Ἐθήρευον συγκινήσεις, ἀλλ' οὐδεμίαν εὕρισκον ἀνταξίαν ἐκείνης, ἣν ᾐσθανόμην ἔνδον. Ἤμην εὔθυμος, φαιδρότατος. ὅλα μοὶ ἐφαίνοντο καλά. Ἔβλεπον τὰ πάντα μὲ τὸν φακὸν τοῦ αἰσθήματός μου, καὶ τὰ πάντα μοὶ ἐφαίνοντο ῥόδινα. Καὶ αὐτὴ ἡ

γραῖα ὑπηρέτις μου μοὶ ἐφάνη ἧττον δυσειδής. Ἐπὶ ἀρκετὴν ὥραν ἠμνήστευσα τὴν Ταρτάρειον καταγωγήν της, καὶ τὴν ἑσπέραν ἐκείνην τῇ ὡμίλησα τόσον προσηνῶς καὶ τῇ ἐξηκόντισα τόσα εὐμενῆ βλέμματα, ὥστε ἂν ἠρίθμει τοὐλάχιστον τεσσαράκοντα ἔτη ὀλιγώτερα, Κύριος οἶδε πῶς ἤθελε τὰ ἐκλάβει. Μὲ τοὺς φίλους μου ἐφάνην χαριέστατος, λάλος, εὔθυμος τόσον ὅσον οὐδέποτε ἄλλοτε εἶχον φανῆ. Τὸ ἀσύνηθες δὲ τοῦτο φαινόμενον ἐφείλκυσεν, ὡς ἦτο ἑπόμενον, τὴν προσοχὴν αὐτῶν.

— Τί ἔπαθες ἀπόψε, μὲ ἠρώτησεν εἷς ἐξ αὐτῶν, μὴ εὗρες κανένα θησαυρόν;

— Εὗρον κἄτι καλλίτερον, τῷ ἀπήντησα· εὗρον μίαν καρδίαν!

Ὁ φίλος μου ἦτο ἔμπορος σιτηρῶν· πρὸ ὀλίγων στιγμῶν μᾶς ὡμίλει περὶ τῶν διαφόρων μέτρων τῶν χυτῶν ἐμπορευμάτων, καὶ περὶ τῶν ἐκκοκιστικῶν μηχανῶν. Δύνασθε νὰ φαντασθῆτε ὁποίαν ἔκπληξιν ἐνεποίησεν εἰς τὸ πνεῦμά του ἡ ποιητικωτάτη αὕτη ἀνακάλυψίς μου. Περιωρίσθη νὰ ὑψώσῃ τοὺς ὤμους, νὰ μηκύνῃ φρικωδῶς τὸ κάτω χεῖλος καὶ νὰ ῥίψῃ ἐπ' ἐμοῦ βλέμμα εἰλικρινεστάτου οἴκτου. Καρδία; Τί ἦτο δι' αὐτὸν ἡ καρδία! Μήπως ἦτο πρᾶγμα δυνάμενον νὰ μετρηθῇ διὰ τοῦ κοιλοῦ ἢ διὰ τοῦ ἑκατολίτρου; Μήπως ὑπήγετο εἰς αὔξησιν ἢ εἰς μείωσιν, εἰς ὑπερτίμησιν ἢ ὑποτίμησιν; Τὸ ἐμπόρευμά μου δὲν περιείχετο ἐντὸς τοῦ κύκλου τῶν γνώσεών του.

Ἀλλὰ καὶ ἐγὼ ἐξ ἄλλου δὲν ἐφάνην φειδωλότερος αὐτοῦ ὡς πρὸς τὸν οἶκτον. Τὴν ἑσπέραν ἐκείνην πᾶσα ἡ φύσις μοὶ ἀνῆκεν. Ἐνόμιζον ὅτι πάντα τὰ ὄντα, ἔμψυχα καὶ ἄψυχα, μοὶ ὡμίλουν περὶ τοῦ ἔρωτός μου· ἡ πλάσις ὅλη μοὶ ἐφαίνετο εὐρεῖα σκηνὴ, ἐν ᾗ πρωταγωνισταὶ ἤμεθα δύο μόνοι, ἐγὼ καὶ ἐκείνη· τὰ λοιπὰ ἦσαν ἁπλᾶ σκηνογραφήματα, ὅλοι δὲ οἱ ἄνθρωποι θεαταί. Ἐνόμιζον ὅτι ὅλος ὁ κόσμος ἦτο ἐν γνώσει τοῦ αἰσθήματός μου, ὅτι ἀνεγίνωσκον εἰς τοὺς ὀφθαλμούς μου τὴν εὐτυχίαν μου, ὅτι μὲ παρετήρουν πάντες μετὰ φθόνου, ὅτι ὅλοι συνωμίλουν περὶ ἐμοῦ· Ὁ ἀναίσθητος ἐκεῖνος ἔμπορος, ὁ μὴ ἐννοῶν τί ἐστιν ἡ ἀνεύρεσις μιᾶς καρδίας, ἦτο τερατώδης σολοικισμὸς εἰς τὸ ἰδανικὸν τοῦτο πλαστούργημα, ἦτο οἰκτρὰ παραφωνία, ταράττουσα τὴν ἁρμο-

νίαν τοῦ συνόλου. Τὸν ἐπλήρωσα μὲ τὸ αὐτὸ νόμισμα, ἀποδοὺς αὐτῷ καὶ τὸν τόκον μάλιστα· τὸν ᾤκτειρα ἐκ βάθους ψυχῆς.

Τὴν ἑσπέραν ἐκείνην διέπραξα μυρίας ἀνοησίας. Ἤμην τόσον ἀφῃρημένος ἕνεκα τῶν ῥεμβασμῶν μου, ὥστε δὲν ἠννόουν τί ἔπραττον. Ἀπέμαξα τὸν ἱδρῶτά μου διὰ τῆς ἐφημερίδος τοῦ καφενείου, ἣν ἐξέλαβον ἀντὶ χειρομάκτρου. Κατέκαυσα τὸ στόμα, ῥοφήσας ἀπνευστὶ τὸν ζέοντα καφέν, ἐκλαβὼν αὐτὸν ἀντὶ ὕδατος, καὶ παρ' ὀλίγον ἐξηρχόμην εἰς τὴν ὁδὸν μὲ τὴν *στέκκαν* τοῦ σφαιριστηρίου ἀνὰ χεῖρας, νομίζων ὅτι κρατῶ τὴν ῥάβδον μου.

Ἂν καὶ νήφων, ἐπέστρεψα ὅμως εἰς τὴν οἰκίαν μου, νυκτὸς προκεχωρημένης οὔσης, κλονιζόμενος ὡς οἰνόφλυξ. Ἡ ὁδὸς ἦτο ἐρήμη· μακρὰν ἠκούετο βαρέως ἀπηχοῦν ἐπὶ τοῦ λιθοστρώτου τὸ ἔρρυθμον βῆμα τῶν περιπόλων. Ἄλλος ἦχος οὐδείς· σιωπὴ βαθεῖα ἐξετείνετο πέριξ.

Ἀφῆκα νὰ παρέλθῃ ἡ περίπολος, ἥτις πιθανῶς θὰ μὲ συνελάμβανεν ὡς νυκτοκλέπτην, ἔπειτα ἐπλησίασα πρὸς τὸ παράθυρον τῆς νεάνιδος καὶ ἀπέθηκα ἐπ' αὐτοῦ ἀσπασμόν. Μετὰ τοῦτο ἀνῆλθον εἰς τὸ δωμάτιόν μου καὶ κατεκλίθην.

Ἀλλ' ὁ ὕπνος μου ὑπῆρξε συνέχεια τῆς κατεχούσης με κατὰ τὴν ἐγρήγορσιν συγκινήσεως. Λυθεῖσα τῶν σωματικῶν δεσμῶν ἡ ψυχή μου, ὥρμησεν ἀκατάσχετος πρὸς τὰ πελάγη τῆς φαντασίας καὶ συνήντησεν ἐκεῖ ὅ,τι παραδοξότερον, ὅ,τι τερατωδέστερον ἰδεάσθη ποτὲ ἡ ἐξημμένη ἀνατολικὴ φαντασία. Ἐν τῷ μέσῳ δὲ τοῦ κυκεῶνος τούτου τῶν φανταστικῶν ὄντων, ἐν τῷ μέσῳ τοῦ θολοῦ σκιόφωτος τῶν ὀνείρων, μία μορφὴ ἐνεφανίζετο ἀκαταπαύστως πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου ὑπὸ μυρία ὀνόματα, ὑπὸ ποικίλα σχήματα, ὑπὸ ἀλλοίας ἑκάστοτε ὑποστάσεις, καὶ ἡ μορφὴ αὕτη ἔφερε τὸν τύπον τῆς ἠρέμου καὶ συμπαθοῦς καλλονῆς τῆς γείτονός μου καὶ εἶχεν ἐπὶ τὰ χείλη τὸ αὐτὸ ἐπαγωγὸν μειδίαμα, ὅπερ πρό τινων ὡρῶν μοὶ εἶχε δωρήσει τὴν εὐτυχίαν.

* * *

Ἡ μέθη μου διήρκεσε καὶ τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν· ἡ τοιούτου εἴδους μέθη, λίαν παρεμφερὴς τῇ μέθῃ τοῦ οἴνου, διαφέρει μόνον κατὰ τὴν διάρκειαν. Ταύτης ἡ διάρκεια δὲν παρατείνεται πλέον

ὡρισμένου τινὸς ἀριθμοῦ ὡρῶν, ἀσφαλῆ δὲ καὶ πρόχειρον ἔχει πανάκειαν πλουσιοπάροχόν τινα ψυχρολουσίαν, ἐνῷ ἐκείνη δὲν ἔχει ὡρισμένην τὴν διάρκειαν τῆς κρίσεως, ἐν τῇ ἀλλοπροσάλλῳ δὲ ἐπιμονῇ αὐτῆς συχνάκις αἱ ἡμέραι διαδέχονται τὰς ὥρας, καὶ τὰς ἡμέρας αἱ ἑβδομάδες, ἔστιν δὲ ὅτε καὶ οἱ μῆνες καὶ τὰ ἔτη, καὶ μόνον κατ' αὐτῆς ἀλάνθαστον φάρμακον ὑπάρχει—ἡ ἐπάνοδος τοῦ ὀρθοῦ λόγου.

Τὸν ταραχώδη καὶ ὀνείρων ἔμπλεων ὕπνον μου εἶχε διαδεχθῆ βαθὺς λήθαργος, διαρκοῦντος τοῦ ὁποίου, εὗρε τὸ καταπεπονημένον σῶμά μου καιρὸν νὰ ἀναπαυθῇ καὶ νὰ ἀναρρώσῃ. Ὅτε ἠνέωξα τοὺς ὀφθαλμούς, ὁ ἥλιος ἐμεσουράνει.

Εἶχα ἀπολέσει τὴν εὐκαιρίαν τῆς πρωϊνῆς συναντήσεως μετὰ τῆς γείτονός μου, ἀλλὰ δὲν ἀνησύχουν, διότι περιέμενον τὴν ἑσπέραν· αἱ λοιπαὶ ὧραι ἦσαν ἀκατάλληλοι διὰ πολλοὺς λόγους, καὶ κυρίως διότι κατὰ τὴν ἡμέραν πάντοτε ηὑρίσκοντο ἄνθρωποι ἐν τῇ ὁδῷ. Δι' ὅλης τῆς ἡμέρας κατειχόμην ὑπὸ παραδόξου συγκινήσεως. Τίποτε δὲν μὲ διεσκέδαζε καὶ μὲ ἠνόχλουν τὰ πάντα. Μόλις ἐκαθήμην, καὶ ἠγειρόμην ἀμέσως διὰ νὰ καθήσω πάλιν μετά τινας στιγμάς. Ἡ ἀνάγνωσις μ' ἐκούραζεν, ἡ σκέψις μ' ἐβασάνιζεν. Ἠννόουν ὅτι ὁ χείμαρρος μὲ παρέσυρεν, ὅτι ἡ τυχαία καὶ παιδαριώδης τάσις τῆς καρδίας μου ἤρχιζε νὰ λαμβάνῃ ἐπίφοβον χαρακτῆρα· ἐμεμφόμην τὸν ἑαυτόν μου, ἀλλὰ δὲν εἶχα τὴν δύναμιν ὅπως τὸν ἀποτρέψω τοῦ σκοποῦ.

Ηὑρισκόμην ἀκριβῶς εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν, εἰς ἣν καὶ ἡ προμήτωρ ἡμῶν Εὔα εὑρέθη, μετὰ τὴν παρακοὴν τῆς θείας ἐντολῆς. Ἠσθάνετο ὅτι διέπραξεν ἤδη τὴν ἁμαρτίαν γευσθεῖσα τοῦ ἀπηγορευμένου καρποῦ, ἀλλὰ δὲν ἠννόει ὅμως καὶ διὰ τοῦτο νὰ περιορισθῇ εἰς τὸ πρῶτον δεῖγμα.

Ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἀλλοκότου ταύτης ἀνησυχίας τοῦ πνεύματός μου καὶ τῶν μυρίων ἀντιθέτων λογισμῶν μου, παρῆλθον αἱ ὧραι ἀπαρατήρητοι καὶ ἐπῆλθεν ἡ ἑσπέρα, ἱλαρὰ καὶ μειλίχιος θερινὴ ἑσπέρα.

Ὁ ἥλιος ἀπό τινος εἶχε δύσει· εἰς τὰς ἐσχατιὰς τῆς δύσεως ἐσώζοντο ἔτι ἴχνη τοῦ μεγαλοπρεποῦς πανοράματος, ὑπωχρός τις

καὶ ὑπέρυθρος ἀντανάκλασις, ἣν ἀπεσβέννυον ἀπηνῶς, μικρὸν κατὰ μικρὸν αἱ πρῶται σκιαὶ τῆς νυκτός. Αὔρα χλιαρὰ ἐκ τῆς θαλάσσης πνέουσα, ἐζήτει νὰ παρηγορήσῃ τοὺς ἀνθρώπους, κεκμηκότας ἐκ τοῦ πνιγηροῦ καύσωνος, κατὰ διαλείμματα φυσῶσα. Ἀπὸ τοῦ αἰθρίου οὐρανοῦ κατέπιπτον ἤδη ἀραιαὶ καὶ ἀδιόρατοι αἱ πρῶται τῆς δρόσου ψεκάδες, πρὸ ὀλίγου δὲ εἶχεν ἀπηχήσει ὕστατον εἰς τὸν αἰθέρα δονούμενος ὁ ἦχος τῶν κωδώνων τῶν πέριξ ἐκκλησιῶν, σημαινόντων τὸν ἑσπερινὸν χαιρετισμόν.

Τὴν πάροδον τῆς ὥρας ἠννόησα ἐκ τῶν ἀκτίνων τῆς σελήνης, ἥτις σχεδὸν πλησιφαὴς εἶχεν ἀνατείλει ἀπό τινων στιγμῶν, ρίπτουσα τὸ ὠχρὸν καὶ μυστηριῶδες φῶς αὐτῆς ἐντὸς τοῦ δωματίου μου, διὰ τῶν ἀνοικτῶν παραθύρων.

Διὰ κινήσεως αὐτομάτου σχεδὸν ἠγέρθην ἀπὸ τοῦ ἀνακλίντρου, ὅπου κατακεκλιμένος ἐρρέμβαζα, καὶ εὑρέθην ἐπὶ τοῦ ἐξώστου.

Ἡ Ἄγγελα εἶχε τελειώσει ἀπό τινος τὴν ἐργασίαν της. Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἐκάθητο εἰς τὴν συνήθη αὐτῆς θέσιν. Ἐστήριζε τὴν σκεπτικὴν κεφαλήν της ἐπὶ τοῦ βραχίονος, ὅστις ἐξήρχετο γυμνὸς ὡς βραχίων ἀγάλματος ἀπὸ τῆς πλατείας χειρίδος καὶ ἐφαίνετο βεβυθισμένη εἰς διαλογισμούς. Ἡ σελήνη περιέλουε τὴν εὐγενῆ μορφήν της μὲ κύματα ἀργυροῦ καὶ μυστηριώδους φωτός, ἡ δὲ φυσικὴ τοῦ προσώπου αὐτῆς ὠχρότης ἀπέκτα ὑπὸ τὴν λάμψιν τοῦ φωτὸς ἐκείνου ἀνέκφραστον καὶ φαντασιώδη γοητείαν.

Ἐπὶ πολλὴν ὥραν ἔστην σιωπῶν. Ἐνόμιζον ὅτι εἶχα κλείσει τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τὸ πνεῦμά μου ἐλίκνιζε πάλιν ἡ πλάνη τοῦ ὀνείρου.

Ἦτο ἡ ἐποχὴ τῶν καρυοφύλλων. Ἐπὶ τοῦ ἐξώστου μου εὑρίσκοντο δύο ἢ τρία δοχεῖα, πλήρη τοιούτων ἀνθέων, τοῦ ἐκλεκτοτέρου εἴδους. Ἀκουσίως ἡ χείρ μου ἔδρεψεν ἓν ἐξ αὐτῶν καὶ καθ' ἣν στιγμὴν ἡ κόρη ὕψου τὸ χαῦνον βλέμμα της πρὸς ἐμέ, τῇ τὸ ἔρριψα.

Ἡ νεᾶνις τὸ εἶδε πεσὸν καὶ ἐταράχθη. Ἐπὶ στιγμὴν ἡ ἀναπνοή μου ἐκρατήθη, οἱ δὲ παλμοὶ τῆς καρδίας μου ἐγένοντο βιαιότατοι. Ἠγνόουν τί ἔμελλε νὰ πράξῃ.

Πάλη συνήφθη έντὸς αὐτῆς, πάλη διαρκέσασα στιγμὰς μόνον, ἀλλ' αἵτινες εἰς ἐμὲ ἐφάνησαν αἰῶνες ἀγωνίας. Ἐπὶ τέλους ἡ φυσικὴ αἰδὼς ὑπεχώρησεν ἡττηθεῖσα, καὶ ἡ κόρη κύψασα, ἔλαβε τὸ ἄνθος, μοὶ ἔρριψε βλέμμα πλῆρες πάθους καὶ ἀκολούθως ἔκρυψε τὸ καρυόφυλλον εἰς τὰ στήθη της.

Οἱ ὀφθαλμοί μου ἀπήστραψαν ἐκ τῆς χαρᾶς· ἥνωσα τὰς χεῖρας εἰς σημεῖον λατρείας καὶ τὰ χείλη μου ἐπρόφερον ἀκουσίως φράσιν τινά, τὴν ὁποίαν δὲν ἤκουσεν ἴσως ἐκείνη, ἐννόησεν ὅμως βεβαίως.

Ὅτε εἰσῆλθον πάλιν ἐντὸς τοῦ δωματίου μου, ἤμην ἔξαλλος, ἤμην σχεδὸν παράφρων. Ἔκραξα τὴν Ἀννέτταν πάσαις δυνάμεσιν, ἥτις προσέτρεξεν ἀμέσως εἰς τὰς κραυγάς μου.

Ἅμα εἰσῆλθε τὴν ἐνηγκαλίσθην· αὕτη δὲ παρ' ὀλίγον ἐκ τῆς ἐκπλήξεως ἄφινε νὰ πέσῃ κατὰ γῆς ἡ λυχνία, ἣν ἔφερεν ἀνὰ χεῖρας. Δὲν περιέμενε βεβαίως τοιαύτην ὑποδοχήν.

— Ἡ Ἄγγελα, τὴν ἠρώτησα μετὰ τόνου φωνῆς ἐκφράζοντος ἐνδιαφέρον, γνωρίζει γράμματα;

— Ἀκοῦς ἐκεῖ ἂν γνωρίζῃ! μοὶ ἀπήντησε μειδιῶσα πονηρῶς· πρὸς πίστωσιν δὲ τῶν λόγων της, ἠρεύνησεν εἰς τὸ θυλάκιόν της καὶ μοὶ ἔδωκε μικρὸν χαρτίον συνεπτυγμένον

— Κύτταξε! μοὶ εἶπεν.

Τὸ ἠνέῳξα τρέμων καὶ ἀνέγνωσα:

«Τέσσαρα σινδόνια, πέντε ἐσώβρακα, τρία ὑποκάμισα νυκτικά....»

Ἦτο ἡ σημείωσις τῆς πλυστρίας, ἣν ἀντ' αὐτῆς, ἀγραμμάτου οὔσης, εἶχε γράψει ἡ νεᾶνις.

— Καλά, τῇ εἶπον, ἄφησέ με.

Καὶ ἐτέθην πάραυτα πρὸ τοῦ γραφείου μου, βάψας ἀμέσως τὸν κάλαμον εἰς τὴν μελάνην.

Ἡ γραῖα ἐξῆλθε, κινοῦσα τὴν κεφαλὴν μὲ ἦθος εὐχαριστήσεως. Εἶχεν ἐννοήσει περὶ τίνος ἐπρόκειτο.

Δὲν ἔχω σκοπὸν βεβαίως ν' ἀναφέρω ἐνταῦθα τῆς ἐπιστολῆς μου τὸ περιεχόμενον. Ἐνθυμοῦμαι μόνον ὅτι ἦτο μακρὰ ὡς ἐναρκτήριος λόγος. Ἀφίνω ἕκαστον νὰ ὑποθέσῃ πόσα ἐν τῇ ἐξάψει

του ἐπεχείρησεν ἅλματα παράβολα ὁ λυρισμὸς τοῦ πάθους μου. Ἦτο εὐρὺ τὸ στάδιον καὶ ἀχαλίνωτος ὁ λογισμός. Ἡ φαντασία μου ἐπέτα τολμηρὰ μέχρι τῶν ὑψηλοτέρων στρωμάτων τῆς μεταφυσικῆς, μεταπίπτουσα ἀπὸ τοῦ παροξυσμοῦ τῆς λυρικῆς ποιήσεως εἰς τὴν βαθεῖαν ῥέμβην τῆς φιλοσοφίας, καὶ μηδόλως προσέχουσα ἂν τὸ πνεῦμα τῆς ἀθώας ἐργάτιδος ἠδύνατο νὰ μὲ ἀκολουθήσῃ κατὰ τὴν ἐπικίνδυνον ἐκείνην πτῆσιν. Ἡ ἐπιστολή μου ἦτο τέρας πολύμορφον καὶ πολυσύνθετον. Ἦτο ταὐτοχρόνως καὶ ἐπιστολή, καὶ ποίημα, καὶ μελέτη, καὶ διδαχή. Δὲν ὑπήγετο εἰς καμμίαν κατηγορίαν. Θὰ κατεπόνει τὴν διάνοιαν οἵας δήποτε νεάνιδος καὶ θὰ ἐκίνει τὴν ἀγανάκτησιν τοῦ τυχόντος διδασκάλου τῆς συνθέσεως. Εἶχεν ἐννέα ἢ δέκα σελίδας· ἀλλ᾽ ἂν ἀνελύετο χημικῶς, τὸ κύριον αὐτῆς μέρος — ὁ χυλὸς — θὰ ἦσαν εἰκοσιπέντε ἢ τριάκοντα τό πολὺ γραμμαί. Τὰ λοιπὰ ἦσαν καλλιλογικὰ ἄνθη, ποιητικαὶ μεταφοραί, ἀφηρημέναι θεωρίαι, καὶ τὰ τοιαῦτα.

Τόσον εἶχε κοπιάσει τό τε πνεῦμα καὶ τὸ σῶμά μου περὶ τὴν συναρμολόγησιν τοῦ σπουδαίου αὐτοῦ ἐγγράφου, ὥστε μόλις, ἐνθυμοῦμαι, ἀπέθηκα τὴν γραφῖδα, καὶ ἔπεσα ὕπτιος ἐπὶ τῆς κλίνης, παρευθὺς ὁ ὕπνος ἔκλεισε τὰ βλέφαρά μου, χωρὶς νὰ μοὶ δώσῃ καιρὸν νὰ ἐνδυθῶ κἂν τὴν νυκτερινήν μου ἐνδυμασίαν.

Ὁ ὕπνος μου οὗτος ὅμως δὲν ὑπῆρξεν εὐτυχῶς οἷος καὶ ὁ τῆς προτεραίας. Συμπτώματα ὑφέσεως ἐφάνησαν εἰς τὸν πυρετόν μου καὶ ἐν ἐμοὶ ἐπινηργεῖτο λεληθότως σώτειρά τις μεταβολή. Καθ᾽ ὕπνους ἢ ἐν ἐγρηγόρσει, ἀγνοῶ, εὗρε καιρὸν, φαίνεται, ἡ ψυχή μου νὰ μελετήσῃ τὸ ζήτημα ἀνέτως καὶ ἀμερολήπτως. Ὅτε ἐπομέ-ἐξηγέρθην τὴν πρωΐαν, καὶ φυσικῷ τῷ λόγῳ περιεστράφησαν οἱ λογισμοί μου περὶ τὰ χθεσινὰ γεγονότα, καὶ ἀπήντησαν οἱ ὀφθαλμοί μου πρῶτον ἀντικείμενον τὴν ἐπὶ τῆς τραπέζης μου ἐπιστολὴν, ὁ ῥοῦς τῶν σκέψεών μου ἔλαβε λίαν διάφορον τροπὴν, καὶ αἱ πρωϊναὶ ἀποφάσεις μου ἀπεῖχον τῶν ῥομαντικῶν θεωριῶν τοῦ ἑσπερινοῦ ἐπιστολογράφου τόσον, ὅσον αἱ παγεραὶ στέππαι τῆς Σιβηρίας ἀπὸ τὰς φλογερὰς ἐρήμους τῆς Σαχάρας.

Ἐσκέφθην ὅτι ἡ τρυφερὰ καὶ ἀθώα ἐκείνη νεᾶνις δὲν ἀνῆκεν εἰς τὰς ὑψηλὰς καὶ προνομιούχους τάξεις τῆς κοινωνίας, ἐν αἷς

συχνάκις ἀσύγγνωστοι παρεκτροπαὶ καλύπτονται ὑπὸ τὸ χρυσοῦν παραπέτασμα τοῦ πλούτου. Ἦτο ἀπεναντίας ταπεινὴ τοῦ λαοῦ κόρη, μόνον κεκτημένη θησαυρὸν καὶ μόνον πλοῦτον τὴν καλλονήν της καὶ τὴν παρθενικὴν αὐτῆς ἁγνείαν. Ἀλλ' ἡ ἁγνεία αὕτη, δῶρον πολύτιμον τοῦ οὐρανοῦ, πρέπει νὰ φυλάσσηται ἄθικτος καὶ ἄσπιλος ἐπὶ τῆς γῆς· ἡ παραμικροτέρα πνοὴ τὴν ζημιοῖ, ἡ ἐλαχίστη κηλὶς τὴν σπιλόνει καὶ τὴν καταστρέφει. Ἡ ἀπώλεια δὲ τοῦ χιτῶνος τῆς ἁγνότητος διὰ πτωχὴν τοῦ λαοῦ κόρην εἶνε ἀνεπανόρθωτος συμφορά· τὴν ἀποστερεῖ τῆς προστασίας τοῦ οὐρανοῦ, καὶ τὴν ὁδηγεῖ πολλάκις εἰς οἰκτρὸν καὶ ἀβίωτον βίον.

Ἐσκέφθην ὅτι ὅσον αἱ μεταξὺ ἡμῶν σχέσεις περιωρίζοντο εἰς ἁπλᾶ βλέμματα καὶ ἀμοιβαῖα νεύματα, ἢ εἰς τὴν ἀθώαν προσφορὰν ἑνὸς ἄνθους, ἠδύνατο τὸ αἴσθημα νὰ ἦνε συγγνωστόν· ἀλλ' ὅτε τὰς ἀδόλους ταύτας διαχύσεις διεδέχετο ἡ αἰσθηματικὴ ἀλληλογραφία, τὸ ἁπλοῦν αἴσθημα ἠδύνατο νὰ καταστῇ πάθος, νὰ λάβῃ δηλαδὴ ἐπισημότερον καὶ μᾶλλον ἐπίφοβον χαρακτῆρα.

Ἐσκέφθην ὅτι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἦτο κινδυνῶδες νὰ ἐγκεντρίσω διὰ τῆς ἀσυνέτου ὁρμῆς μου ἓν αἴσθημα τοιοῦτο εἰς τὴν ἀθώαν ψυχὴν τῆς νέας κόρης, καὶ νὰ ὑποδαυλίσω τὸ πῦρ διὰ τῶν ρομαντικῶν παραφορῶν μου. Ποῦ θὰ ἔληγε τὸ δρᾶμα τοῦτο ἄρά γε, ὅπερ ἀρξάμενον διὰ κούφου τινὸς παρεκτροπῆς ἠδύνατο νὰ καταλήξῃ εἰς ἀποτελέσματα σοβαρὰ καὶ ἐπικίνδυνα;

Ἐγὼ τί ἤμην; Πτηνὸν παροδικόν, ζῶον προσκαίρως εἰς τὴν πατρίδα ἐκείνης, καὶ ἕτοιμον νἀπλώσω ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν τὰς πτέρυγας καὶ ν' ἀποδημήσω, ἅμα ὡς ἤθελε πνεύσει οὔριον τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνέμου. Ἠδυνάμην νὰ ἦμαί τι πλέον δι' αὐτήν; Οὐχί.

Ἀλλὰ τότε ἡ πτωχὴ ἐκείνη νέα, ἂν ἀφίνετο ἀπερισκέπτως εἰς τὴν ὁρμὴν τῆς καρδίας, θὰ εὑρίσκετο τάχιστα ἀντιμέτωπος πρὸς τὴν μοιραίαν πραγματικότητα. Ὅσον μᾶλλον ἤθελεν ἀφεθῇ εἰς τὸν ὀλισθηρὸν δρόμον τῆς πλάνης, τόσον μᾶλλον πικρὰ ἤθελε φανῆ πρὸς αὐτὴν κατόπιν ἡ ἀπογοήτευσις. Καὶ τίς οἶδε, μὴ πληγεῖσα καιρίως εἰς τὰ στέρνα ἡ ἄδολος ἐκείνη ὕπαρξις, ἐκτεθειμένη ἕνεκα τῆς ἀπειρίας αὐτῆς εἰς τὸν περίγελων, ἂν μὴ εἰς τὸ ὄνειδος καὶ τὴν αἰσχύνην, τίς οἶδε μὴ δὲν ἤθελε συντριβῇ;

Ἡ ψυχή μου δὲν ἠννόει ν' ἀποκομίσῃ ἐκ τῆς ἀθώας ταύτης καὶ ἀκάκου περιπετείας μου εἰμὴ μόνον εὐάρεστον ἀνάμνησιν. Ν' ἀποκομίσῃ ἔλεγχον συνειδήσεως, δὲν τὸ ἐπεθύμει καθόλου.

Ἡ εὐθύτης καὶ τὸ καθῆκον ἀποτροπιαζόμενα τὴν ἀσύνετον ταύτην πορείαν, ἐξανίσταντο ἀνενδότως. Ὤφειλον νὰ ὑπακούσω εἰς τὴν ἐπιτακτικὴν αὐτῶν φωνήν.

Ἄλλως τε καὶ ἄλλο τι μὲ προέτρεπε, καὶ ἄλλο τι μὲ ὤθει εἰς τὴν ἀπόφασιν ταύτην.

Ἐλησμόνησα νὰ εἴπω ὅτι καθ' ἣν στιγμὴν ἐγὼ καταμαγευμένος ἔρριπτον ἀπὸ τοῦ ἐξώστου μου τὸ ἄνθος πρὸς τὴν νεάνιδα, ἐκείνη δὲ δειλὴ καὶ ἐρυθριῶσα ἔκυπτε καὶ τὸ ἐλάμβανε, μοὶ ἐφάνη ὅτι εἶδον ὑπὸ τὴν λάμψιν τοῦ φωτὸς τῆς σελήνης προκύπτουσαν ἀπὸ τῆς θύρας τοῦ ἀντικρὺ παντοπωλείου μίαν κεφαλήν.

Ἐκ τῶν διαστάσεων τῆς κεφαλῆς ταύτης ἠδυνήθην νὰ κρίνω κατόπιν ὅτι κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἀνῆκεν αὕτη εἰς τὸ χονδροειδὲς σῶμα τοῦ παντοπώλου—τοῦ Λορέντζου.

Ἡ αἰφνιδία αὕτη ἐμφάνισις τοῦ Μινωταύρου ἐν τῷ μέσῳ τοῦ Λαβυρίνθου ἐκείνου, ἐν ᾧ εἶχον εἰσδύσει, ἀπερίσκεπτος Θησεύς, μ' ἔκαμε ν' ἀνεύρω ἀμέσως τῆς Ἀριάδνης τὸν μίτον.

Ὁ κίνδυνος ηὑρίσκετο ἐκεῖ· τὸν καταμέτρησα δι' ἑνὸς βλέμματος καὶ τὸν εἶδα ἀπειλητικόν.

Ὁ νέος ἐκεῖνος ἠγάπα τὴν Ἄγγελαν, ἀλλὰ δὲν ἀντηγαπᾶτο· φυσικώτατον ἑπομένως ἦτο ὡς ἀτυχὴς ἐραστὴς νὰ ἦνε ζηλότυπος. Καὶ ἡ ζηλοτυπία του αὕτη, ἐνόσῳ μὲν εἶχε ὑποψίας καὶ ἀμφιβολίας, ἦτο μόνον ἐπίφοβος· ἅμα ὅμως ἀπέκτα τὴν βεβαιότητα, καθίστατο κινδυνώδης.

Ὀφείλω νὰ διασαφίσω ὅτι, λέγων κινδυνώδης, ἐννοῶ ὅτι ὁ κίνδυνος ἠπείλει μόνην ἐκείνην, διότι ἂν περὶ ἐμοῦ ἐπρόκειτο, καθόλου δὲν ἤθελον τὸν λάβει ὑπ' ὄψιν.

Δὲν εἶμαι τολμηρός, ἀλλ' ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ὁ κίνδυνος θὰ μὲ ἐνεθάῤῥυνεν, ἀντὶ νὰ μὲ ἀποτρέψῃ. Ἡ ὀπισθοδρόμησις εἰς τοιαύτην θέσιν εἶνε δειλία, ἣν δυσκόλως ἀνέχεται ἡ ψυχή.

Ὁ κίνδυνος ἐπέκειτο λοιπόν, οὐδ' ἦτο μικρός· ἦτο ἡ δυσφημία, τουτέστι ἡ ἀπώλεια τοῦ τιμαλφεστέρου, τοῦ μόνου τῆς

πτωχῆς νεάνιδος ἀγαθοῦ, τουτέστι ἡ καταστροφή, ἡ ἀπόγνωσις.

Ὁ ἀπωθούμενος ἐκεῖνος ἐραστὴς ἐκ πείσματος θὰ διέδιδε τὰς ἡμετέρας σχέσεις, προσθέτων τὴν ἀνάλογον τῆς συκοφαντίας δόσιν. Ὁ κόσμος θὰ ἀπεδέχετο τὴν κατηγορίαν μετὰ προθυμίας, θὰ ἐσχολίαζεν αὐτὴν κακοβούλως, καὶ θὰ ἐξήνεγκε τὴν καταδικαστικὴν ἀπόφασίν του.

Καὶ ἡ καταδίκη αὕτη θὰ ἦτο βαρεῖα καὶ ἀνυπόφορος διὰ τὴν νεάνιδα, ὅτε παρελθούσης τῆς παραφορᾶς, ἤθελε κρίνει μὲ ψυχρὸν βλέμμα τὴν ἰδίαν θέσιν.

Ἦτο πτωχή, τὸ ἐπαναλαμβάνω, καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ κρύψῃ ὑπὸ στρῶμα χρυσοῦ τὴν αἰσχύνην. Ἦτο πτωχή, καὶ θᾶσσον ἢ βράδιον θὰ ἐλάμβανε τὴν ἀνάγκην ἑνὸς προστάτου, ἑνὸς συζύγου. Καὶ μίαν ἡμέραν, ἀπαρνουμένη τὰ ὄνειρα καὶ ἀποκηρύσσουσα τοὺς ἀνεφίκτους πόθους, ἤθελε τείνει τὴν χεῖρα πρὸς τὸν χονδρὸν γείτονά της, πρὸς τὸν νέον ἐκεῖνον, ὅστις τὴν ἠγάπα καὶ ὅστις ὑπέσχετο νὰ καταστήσῃ αὐτὴν εὐτυχῆ.

Ἀλλ' ἂν ἡ συκοφαντία παρενετίθετο ἐν τῷ μέσῳ, ἂν αὐτὸς οὗτος ὁ ἐραστὴς ἐγένετο ὁ συκοφάντης, τετυφλωμένος ἐκ τοῦ πάθους, ἠδύνατο πλέον ἐν τῷ μέλλοντι νὰ λάβῃ χώραν ἡ ἤρεμος αὕτη καὶ εὐτυχὴς λύσις; Ἠδύνατο πλέον νὰ προσδοκᾷ ἡ πτωχὴ αὕτη κόρη ἄνεσιν ἐν τῷ βίῳ, καὶ ἂν ἔτι ἤθελεν ἐξέλθει ἀλώβητος ἀπὸ τὴν τοιαύτην σύρτιν;

Οὐχὶ βεβαίως.

Ἔπρεπε λοιπὸν νὰ τεθῇ ἓν τέρμα, ἔπρεπε νὰ ἐξευρεθῇ διὰ παντὸς τρόπου ἡ θεραπεία.

Ἡ ἀπόφασίς μου εἶχε ληφθῆ.

Ἀνεπήδησα ἐκ τῆς κλίνης σείων τὴν κεφαλήν, διότι αἱ σκέψεις αὗται μοὶ ἐβάρυνον τὸ κρανίον ὡς ὄγκοι μολύβδου.

Ἐπὶ τῆς τραπέζης μου ἔκειτο ἡ ἐπιστολή· τὴν ἔλαβον ἀνὰ χεῖρας.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην εἰσήρχετο εἰς τὸ δωμάτιόν μου ἡ ὑπηρέτρια. Ἰδοῦσα τὴν ἐπιστολήν, ἐμειδίασεν, ἀπέθηκε τὸν καφέν, ὃν ἔφερεν ἐπὶ τῆς τραπέζης, καὶ μοὶ ἔτεινε μετὰ προθυμίας τὴν χεῖρα ὅπως τῇ τὴν ἐγχειρίσω.

Τὴν ἐθεώρησα ἐπί τινα δευτερόλεπτα μὲ βλέμμα ἀπλανές.

— Εἶνε ἕτοιμον τὸ γράμμα; μὲ ἠρώτησε, δός μοι το λοιπόν...

— Τὸ γράμμα, εἶπον ἀνανήφων, ἅ! ἰδού...

Καὶ παρευθὺς συστρέψας τὴν ἐπιστολὴν μεταξὺ τῶν χειρῶν, τὴν ἔσχισα εἰς μυρία τεμάχια, τὰ ὁποῖα διεσπάρησαν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους.

Ἡ γραῖα ἀφῆκε κραυγὴν, καὶ ἔμεινε πρὸς στιγμὴν ἀπολελιθωμένη ἐκ τῆς ἐκπλήξεως. Κατόπιν ἐξῆλθε δρομαία τῆς αἰθούσης.

Βεβαίως κατ' ἐκείνην τὴν ὥραν θὰ ἐξελάμβανεν ὡς παράφρονα πάντα, ὅστις ἤθελε τολμήσει νὰ τῇ εἴπῃ ὅτι ἐγὼ εἶχον σώας τὰς φρένας.

*
* *

Ἐν τούτοις, κολακεύομαι πιστεύων ὅτι μία τῶν σπανίων ἡμερῶν, καθ' ἃς εἶχον τὰς φρένας σώας καὶ ἀκεραίους, ἦτο ἀκριβῶς ἡ ἡμέρα ἐκείνη.

Ὁλόκληρον τὴν πρωΐαν ἔμεινα ἐντὸς τοῦ δωματίου μου, σκεπτόμενος καὶ ἀναμετρῶν τὸ σχέδιον ὅπερ ἔτρεφον κατὰ νοῦν.

Δὲν ἠθέλησα νὰ προβῶ ἀπὸ τοῦ ἐξώστου, θέλων ν' ἀποφύγω πρὸ παντὸς ἄλλου τὴν θέαν τῆς νεάνιδος. Βεβαίως ἡ ἀπόφασίς μου δὲν θὰ ἐκλονίζετο τόσον εὐκόλως· ἀλλ' εἶνε ἐνίοτε τόσον εὔθραυστος, τόσον παλίμβουλος ἡ ἀνθρωπίνη φύσις!

Αἱ ὧραι παρῆλθον, ἐνῷ ἐγὼ ἤμην ἀφοσιωμένος εἰς τοὺς διαλογισμούς μου. Ἡ ἡλιακὴ ἀκτὶς, ἥτις εἰσερχομένη ἀπὸ τοῦ ἡμικλείστου παραθύρου μου τὴν πρωΐαν, ἐξηπλοῦτο μέχρι τοῦ μέσου τοῦ δωματίου μου, εἶχε, μικρὸν κατὰ μικρὸν λεπτυνθεῖσα, τέλεον ἐξαφανισθῆ.

Μετ' ὀλίγον οἱ κώδωνες τῶν ἐκκλησιῶν, θορυβωδῶς κρουόμενοι, ἀνήγγελλον τὴν μεσημβρίαν.

Ἐπερίμενα εἰσέτι ἐπὶ ὀλίγον· ἔπειτα ἀπέστειλα τὴν ὑπηρέτριαν εἰς μακρυνήν τινα ὑπηρεσίαν, θέλων νὰ ἦμαι ἐξησφαλισμένος ὅτι δὲν θὰ μὲ κατεσκόπευε, καὶ μετὰ τοῦτο, ἐνδυθεὶς, κατῆλθον εἰς τὴν ὁδόν.

Ἡ ὁδὸς ἦτο ἐρήμη· τὰ πλεῖστα τῶν παραθύρων ἦσαν κεκλεισμένα. Αἱ ἀκτῖνες τοῦ μεσημβρινοῦ ἡλίου ἔπιπτον καθέτως καὶ

ἐφλόγιζον τὸ ἔδαφος, ὅπου οἱ πεπυρακτωμένοι χάλικες ἀπήστραπτον ὡς τεμάχια μετάλλου. Θόρυβος δὲν ἠκούετο ἄλλος εἰμὴ αἱ κραυγαὶ δύο μικρῶν παιδίων, παιζόντων εἰς τὴν ἐσχατιὰν τῆς ὁδοῦ καὶ ὁ ἠχηρὸς ῥογχασμὸς ἐπαίτου τινὸς,κοιμωμένου κατὰ γῆς, ἐντὸς στενῆς ταινίας σκιᾶς.

Διεσκέλισα διὰ βήματος ταχέως τὴν ὁδὸν,καὶ φθὰς πρὸ τῆς θύρας τοῦ παντοπωλείου, ἔστην πρὸς στιγμὴν, ἠτένισα πέριξ, καὶ βεβαιωθεὶς ὅτι οὐδεὶς μὲ παρετήρει, εἰσῆλθον ἐντὸς αὐτοῦ θαρραλέως.

Ὁ Λορέντζος ἦτο μόνος. Ἐκάθητο πρὸ τοῦ γραφείου του φυλλομετρῶν διὰ τῆς μιᾶς χειρὸς ἓν κατάστιχον, ἐνῷ διὰ τῆς ἑτέρας κινῶν τὴν μυιοσόβην, ἀπεμάκρυνε τὸ σύννεφον τῶν μυιῶν,ὅπερ ἵπτατο πέριξ τῆς κεφαλῆς του.

Τὸ παντοπωλεῖον ἦτο στενόχωρον, ἕνεκα τῆς ἐν αὐτῷ συσσεσωρευμένης ποικίλης ὕλης. Σάκκοι ὀρύζης ἔστενον ἐσφιγμένοι μεταξὺ βαρελίων σακχάρεως. Μίαν γωνίαν κατεῖχον προγάστορες πίθοι ἐλαίου· πλησίον αὐτῶν ὑψοῦντο συμμετρικῶς κασσιτέρινα δοχεῖα πλήρη πετρελαίου, ἀφ' ὧν ἐξήρχετο πνιγηρὰ καὶ ἀφόρητος ὀσμή. Μεταξὺ ὀγκωδῶν κάδων βουτύρου ἀνυψοῦντο τρόπαια ἐκ τυροῦ, εἰς τὰ ὁποῖα ἐχρησίμευον ὡς βάσις οἱ ὑπερμεγέθεις τυροὶ τῆς Ἑλβετίας. Εἷς τούτων, κεκομμένος κατὰ τὸ ἥμισυ, ἐδείκνυε γυμνὴν τὴν κιτρίνην καὶ λιπαρὰ,αὑτοῦ σάρκαν, ἀπὸ τῶν πόρων τῆς ὁποίας ἀνέθρωσκον σταγόνες ἱδρῶτος. Ἀπὸ τῆς χαμηλῆς ὀροφῆς ἐξήρτηντο ἁλύσεις ἀλλάντων καὶ καπνιστὰ χοιρομήρια, καὶ τεμάχια χοιρείου λίπους. Εἰς τὴν σκοτεινοτέραν δὲ γωνίαν, ἐνώπιον βιβλίων τινῶν καταστίκτων ὑπὸ κόπρου μυιῶν, ἐκάθητο ὁ Λορέντζος.

Ἅμα μὲ εἶδεν εἰσελθόντα, ἐστράφη πρὸς ἐμὲ, νομίζων ὅτι ἐπρόκειτο περὶ κοινοῦ τινὸς θαμῶνος. Ὅτε ὅμως μὲ διέκρινε καθαρῶς, ἠγέρθη ὄρθιος, ἐταράχθη, καὶ ἡ μορφὴ αὐτοῦ ἐξέφρασεν ἔκπληξιν ζωηροτάτην.

— Κύριε Λορέντζε, τῷ εἶπον μετὰ τόνου φωνῆς ὅσον ἔνεστι προσηνοῦς, ἐπιθυμῶ νὰ σᾶς ὁμιλήσω.

Ὁ νεανίας ἐτραύλισε λέξεις τινὰς συγκεχυμένας.

— Εἶσθε μόνος; τὸν ἠρώτησα.

— Μόνος, μοὶ ἀπήντησεν· ὁ πατήρ μου κοιμᾶται ἐπάνω.

— Δὲν εἶνε φόβος μήπως ἐξυπνήσῃ;

— Δὲν ἐξυπνᾷ παρὰ μετὰ δύο ἢ τρεῖς ὥρας.

— Τότε ἔχει καλῶς, ὑπέλαβον· ἔχομεν τὸν ἁρμόδιον καιρὸν ὅπως συνομιλήσωμεν. Κύριε Λορέντζε, ἔχω νὰ σᾶς κάμω σπουδαίαν ὁμιλίαν· καθήσατε.

— Ὁ Λορέντζος ὑπήκουσεν· ἐκάθισε καὶ ἔστη προσβλέπων με ἀπορῶν. Προεμάντευεν ἴσως, ἢ μᾶλλον προῃσθάνετο τὸ θέμα τῆς μελλούσης ἡμῶν συνδιαλέξεως, ἀλλ' ἠγνόει ὁλοτελῶς τὸν σκοπὸν αὐτῆς.

Μολονότι ᾐσθανόμην τὴν ὑπεροχήν μου ἀπέναντι τοῦ χονδροῦ ἐκείνου παντοπώλου, οὐχ' ἧττον εὑρέθην ὀλίγον περιπεπλεγμένος ὡς πρὸς τὸν τρόπον μεθ' οὗ ἔμελλον ν' ἀρχίσω τὴν ὁμιλίαν. Μετά τινας στιγμὰς δισταγμοῦ, τῷ εἶπον μετ' ἀποφασιστικότητος καὶ κατὰ πρόσωπον.

— Ἀγαπᾶτε τὴν Ἄγγελαν;

Ἐκεῖνος ἀνετινάχθη, ὠχρίασεν, ἔπειτα ἠρυθρίασεν· ἦτο ὅλως ἀπροσδόκητος ἡ ἐρώτησίς μου.

— Μὴ ταράττεσθε, τῷ εἶπον, διότι δὲν ἔχω σκοπὸν οὔτε νὰ νὰ σᾶς βλάψω, οὔτε νὰ σᾶς ἐλέγξω. Καί τοι φαίνεται παράδοξος ἡ διαγωγή μου, οὐχ' ἧττον σᾶς παρακαλῶ νὰ πιστεύσητε ὅτι μόνον αἴτιον ἔχει αὕτη τὸ ἐνδιαφέρον ὅπερ αἰσθάνομαι ὑπὲρ ὑμῶν. Θεωρήσατέ με ὡς φίλον ἑπομένως καὶ ἀπαντήσατε μετ' εἰλικρινείας εἰς τὰς ἐρωτήσεις μου. Λοιπὸν ἀγαπᾶτε τὴν Ἄγγελαν;

— Ναί, ἐψέλλισεν, ἀρχίζων νὰ συνοχειῶται μετὰ τῶν τρόπων μου.

— Καὶ ἐκείνη νομίζεις ὅτι σὲ ἀγαπᾷ; ἐπανέλαβον, ἐγκαταλείψας πλέον ὡς ἄχρηστον τὸν πληθυντικόν.

Τὴν φορὰν ταύτην μὲ ἠτένισε κατὰ πρόσωπον καὶ ἐδίστασε νὰ μοὶ ἀπαντήσῃ· ἔπειτα μὲ φωνὴν κλαυθμηρὰν μοὶ εἶπε

— Δὲν εἰξεύρω.

Τόσος πόνος περιείχετο εἰς τὴν ἁπλῆν ταύτην φράσιν, ὥστε ἀκουσίως τὸν ᾤκτειρα.

Ἠθέλησα νὰ τὸν παρηγορήσω.

— Ἡ Ἄγγελα σὲ ἀγαπᾷ, τῷ εἶπον.

Ἐκεῖνος ἠνέῳξεν ὑπερβαλλόντως τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ μὲ ἐθεώρησε μὲ ἀπορίαν, μὲ δυσαρέσκειαν σχεδόν· ἔπειτα μοὶ ἀπήντησε

— Τί μὲ λέγετε; Θέλετε νὰ μὲ περιπαίξητε;

Συνησθάνθην καὶ ἐγὼ τότε ὅτι ἡ διαβεβαίωσίς μου ἦτο ἂν μή τι ἄλλο, τοὐλάχιστον πρώωρος καὶ παρακεκινδυνευμένη, ὅθεν ἠθέλησα νὰ τὴν κολάσω.

— Φίλε μου, ἐξηκολούθησα, καθόλου δὲν σκέπτομαι νὰ σὲ περιπαίξω· οὔτε τὴν πρόθεσιν ἔχω, οὔτε τὸ δικαίωμα νὰ τὸ πράξω. Ἡ Ἄγγελα ἴσως ἐπὶ τοῦ παρόντος δὲν σὲ ἀγαπᾷ, σὲ ἐκτιμᾷ ὅμως βεβαίως καὶ ἴσως θὰ σὲ ἀγαπήσῃ κατόπιν.

— Ἀλλὰ .... ἐτραύλισεν ἐκεῖνος.

— Γνωρίζω τὶ θὰ μοὶ εἴπητε, ὑπέλαβον διακόπτων αὐτόν, μαντεύω τὸν δισταγμόν σου. Πῶς ἡ γυνή, ἥτις σὲ ἀγαπᾷ καὶ σὲ ὑπολήπτεται κατὰ τὴν διαβεβαίωσίν μου, πῶς ἀρνεῖται τὴν χεῖρα, τὴν ὁποίαν τόσον ἀφιλοκερδῶς προτείνεις πρὸς αὐτήν. Ἀλλ' αὐτὸ τοῦτο ἴσα ἴσα δὲν πρέπει νὰ σὲ ἐκπλήττῃ. Ἡ Ἄγγελα οὕτω φερομένη, φέρεται λογικῶς, ὡς τιμία κόρη, ὡς εὐγενὴς καρδία·

Ὁ Λορέντζος δὲν ἠννόησε βεβαίως εὐθὺς πόθεν καὶ κατόπιν τίνος συλλογισμοῦ ἐγὼ συνήγαγον τὸ συμπέρασμα τοῦτο, διότι τὸν εἶδα συνοφρυούμενον καὶ ἀγωνιζόμενον νὰ ἐμβαθύνῃ εἰς τὴν ἰδέαν μου· ἐξηκολούθησα.

— Ἄλλως τε ὁ ἄνθρωπος εἶνε φύσει φίλαυτος γεννᾶται τοιοῦτος· Ὅλοι ἔχομεν τὴν ἀνάλογον τῆς φιλαυτίας δόσιν, ἀλλὰ παρὰ ταῖς γυναιξὶ ἀφικνεῖται τὸ αἴσθημα τοῦτο μέχρι τῶν ἐσχάτων ὁρίων τῆς λεπτότητος. Τὸ ἔνστικτον τοῦτο ὁδηγεῖ πολλάκις τὴν γυναῖκα νὰ βλέπῃ καθαρῶς ἐκεῖ ὅπου ὁ ἀνὴρ ἀμβλυωπεῖ· τὴν προφυλάττει ἀπὸ τὰς πτώσεις, τῇ ἐμπνέει πολλάκις τὸ θάρρος, ὅπερ ἡ φύσις ἠρνήθη εἰς τὸ φῦλόν της. Ἡ γυνὴ θυσιάζει πολλάκις τὸ συμφέρον, ἀψηφεῖ ἐνίοτε τὴν ζωὴν αὐτήν, οὐδέποτε ὅμως παραβλέπει τὴν φιλαυτίαν.

Ὁ νεανίας ἠκροάσθη μεθ' ἱερᾶς προσοχῆς τὸ ῥητορικόν μου τοῦτο προοίμιον, ἀλλὰ μὴ κατορθῶν ν' ἀντιληφθῇ. Μοὶ ἐφαίνετο

ὅτι ἔβλεπον ἀσθμαῖνον τὸ πνεῦμά του, ὅπως ἀκολουθήσῃ τὸ ἐμὸν κατὰ τὴν τολμηρὰν ψυχολογικὴν ταύτην ἐκδρομὴν, ὡς ὀνάριον πειρώμενον ν' ἀκολουθῇ καλπάζοντα θυμοειδῆ ἀραβικὸν ἵππον.

— Καὶ εἰς αὐτὴν τὴν περίστασιν, ἐπανέλαβον, ὑπάρχει, ἂν δὲν ἀπατῶμαι, ζήτημα φιλαυτίας, φιλοτιμίας. Μεταξὺ σοῦ καὶ ἐκείνης ὑπάρχει φανερὰ ἀνισότης, καὶ ἡ ἀνισότης αὕτη εἶνε τὸ ἐμπόδιον. Σὺ εἶσαι πλούσιος ἢ κἂν εὔπορος· ἐκείνη εἶνε πτωχή. Τῇ προσφέρεις τὴν χεῖρά σου· δύναται ἆρά γε ἐκείνη νὰ τὴν δεχθῇ; Τὸ συμφέρον τῇ λέγει «ναί,» ἀλλ' ἡ φιλαυτία τῇ λέγει ὄχι·

Ἐὰν προσήρχετο εἰς αὐτὴν νέος τις ἐργάτης, πτωχὸς ὡς αὐτὴ, ἐὰν τῇ προσέφερε τὴν καρδίαν του εἰς ἀντάλλαγμα τῆς ἰδικῆς της· ἐὰν αὕτη ἐπείθετο ὅτι ὁ νέος ἐκεῖνος εἰλικρινῶς τὴν ἠγάπα, τότε δὲν ἤθελεν ἴσως διστάσει ὅπως συγκατατεθῇ. Ἀλλὰ προσέρχεσαι σὺ μὲ ὅλον τὸ θάρρος, τὸ ὁποῖον σοὶ ἐμπνέει τὸ πλῆρες βαλάντιόν σου, καὶ μὲ ὅλην τὴν πεποίθησιν, τὴν ὁποίαν σοὶ χορηγεῖ ἡ πενία ἐκείνης, καὶ ζητεῖς, καθὼς ἂν ἔδιδες προσταγὴν καὶ προτείνεις τὴν χεῖρά σου, καθὼς ἂν ἐπρόκειτο νὰ δανείσῃς δύστροπον ὀφειλέτην. Αἴ! βεβαίως δὲν εἶναι αὐτὰ τὰ μέσα δι' ὧν ἐπιτυγχάνεται ὅ,τι ἐπιθυμεῖς.

Δεχομένη ἀδιστάκτως τὴν χεῖρα, ἣν τόσον ἀποτόμως πρὸς αὐτὴν προσφέρεις, ἡ Ἄγγελα θὰ διέπραττε πρᾶξιν οὐχὶ ἀξίαν ἑαυτῆς. Θα ἐδείκνυεν ὅτι ἡ ἐκλογή της μόνον εἶχε ἐλατήριον τὸ συμφέρον, ἀφοῦ μεταξὺ τόσων μνηστήρων προετίμα τὸν πλουσιώτερον, ἡ δὲ αὐστηρότης αὐτῆς καὶ ἡ σεμνότης ἦτο προσωπεῖον ψυχροῦ ὑπολογισμοῦ. Ὅλος ὁ κόσμος, δηλαδὴ ὅλοι ὅσοι θὰ ἔπραττον τὸ αὐτὸ εἰς τὴν θέσιν της, ἤθελον ἐγείρει τὴν φωνὴν κατ' αὐτῆς, διότι ἡ φήμη τῆς ἀρετῆς εἶνε ἐπιβλητικῶς μόνον ἀνεκτὴ εἰς τὸ πλῆθος, καὶ οὐαὶ ἂν δώσῃ ἀφ' ἑαυτῆς λαβὴν εἰς δυσπιστίαν. Ἐξ ἄλλου δεχομένη οὕτω πως τὴν πρότασίν σου, θὰ ἀνεγνώριζε τρόπον τινὰ τὴν ὑπεροχήν σου, θὰ ἀπεδέχετο σιωπηρῶς τὸ χρέος τῆς εὐεργεσίας, χρέος ὅπερ εἰς τοιαύτας περιπτώσεις εἶνε λίαν βαρὺ καὶ φορτικόν. Σοὶ ἐπαναλαμβάνω λοιπὸν, φερόμενος ὅπως προσηνέχθης, ἐπλανήθης τῆς εὐθείας τρίβου, καὶ ἦτο ἑπόμενον νὰ εὑρεθῇς εἰς σημεῖον ἀντίθετον ἐκείνου ὅπερ ἐπόθεις. Ἡ

νέα ἐκείνη, ἂν καὶ ἀνήκουσα εἰς τὴν ταπεινὴν τοῦ λαοῦ τάξιν, ἔκρινεν ὀρθῶς καὶ φρονίμως, ἔκρινεν ὅπως ἡ φυσικὴ αὐτῆς εὐφυΐα τὴν ὡδήγει, ὅπως τὸ καθῆκον τῇ ὑπηγόρευεν, καὶ ἀρνουμένη, δὲν ἐθυσίαζεν ἀπερισκέπτως τὴν φήμην τοῦ παρόντος καὶ τὰ δικαιώματα τοῦ μέλλοντος.

Ὁμολογῶ ὅτι ἡ ἰδιότροπος αὕτη ἀγόρευσις, σοφιστικὴ ὅσον θέλετε καὶ ὅσον θέλετε ἀσυνάρτητος, μοὶ εἶχεν ἔλθει ἐπὶ τὰ χείλη ἀκουσίως, καὶ ἑπομένως ἄνευ κόπου. Ὅ,τι μὲ ἐβασάνιζεν ὅμως ἦτο τὸ συμπέρασμα, ὅπερ ἐζήτουν εἰς ὅλας τὰς γωνίας τοῦ ἐγκεφάλου καὶ εἰς ὅλα τὰ σημεῖα τοῦ ὁρίζοντος, ἀλλ' ἐπὶ ματαίῳ. Ἐγνώριζον ποῖον ἔπρεπε νὰ ἦνε τὸ συμπέρασμά μου, ἀλλὰ διὰ νὰ φανῇ λογικόν, διὰ νὰ φανῇ συνεπὲς ὤφειλον νὰ εὕρω τὸν τρόπον, ὅπως τὸ συναρμόσω μετὰ τοῦ ὅλου μέρους τῆς διδαχῆς μου, διότι ἂν τὸ ἔρριπτον οὕτω ἐκεῖ, εἰκῇ καὶ ὡς ἔτυχε, θὰ εἰσήρχετο εἰς τὸ θέμα μου ὡς ὁ Πιλάτος εἰς τὸ σύμβολον τῆς πίστεως, ὡς λέγουν οἱ ἰταλοί, ἢ ὡς λέβης ἐντὸς κομψοῦ κομμωτηρίου δεσποινίδος.

Ἂν δὲ ἐγὼ ὁ ἴδιος ἐκοπίαζον, κάθιδρως καὶ ἀσθμαίνων ὅπως ἀνεύρω τὸ συμπέρασμα τῶν ἰδικῶν μου λόγων, φαντάσθητε ἐπὶ στιγμὴν ὁποίαν πεποίθησιν εἶχον περὶ τοῦ ἀποτελέσματος, ὅπερ οἱ λόγοι μου ἠδύναντο νὰ ἐπενέγκωσιν. Πῶς ἦτο δυνατὸν νὰ ἐλπίζω ὅτι θὰ ἦτο τελεσφόρος ἡ διδαχή, ἀφοῦ αὐτὸς ὁ ἱεροκῆρυξ ἠγνόει ὁποῖον ἔμελλε νὰ ἦνε τὸ ἐξαγόμενον αὐτῆς;

Ἐν τούτοις καὶ τὴν φορὰν ταύτην εἵμαρτο νὰ πεισθῶ περὶ μιᾶς ἀληθείας, ἣν ἀπὸ πολλοῦ ἔχω ἀνακαλύψει, καὶ ἥτις εἶνε ἡ ἑξῆς: καὶ τὸ ὀρθότερον τῆς λογικῆς συμπέρασμα εἶνε ἐνίοτε ἐσφαλμένον. Ὅ,τι δὲν ἠδυνήθη νὰ συλλάβῃ τὸ πνεῦμά μου, συνέλαβεν ἡ χονδρὰ κεφαλὴ τοῦ παντοπώλου.

Ἠκολούθησε μετὰ προσοχῆς τὸν ῥοῦν τῆς διδαχῆς μου καὶ καθ' ἣν στιγμὴν ἐγὼ ἠγωνιζόμην ὅπως ἀνεύρω τὸ συμπέρασμα, ἐκεῖνος προσβλέπων με ἀπλανῶς καὶ εὐήθως ἐψέλλισεν

— Ἀλλὰ τί θέλετε λοιπὸν νὰ κάμω; ν' ἀρχίσω ἔρωτα μὲ αὐτήν; δὲν τὸ εἰξεύρει ὅτι τὴν ἀγαπῶ; ἐγὼ δὲν ἄρχισα ὡσὰν τοὺς ἄλλους μὲ τὰ συνειθισμένα, διότι τὸ ἐθεώρησα περιττόν . . .

— Εὖγε! ἀνέκραξα κροτῶν τὰς χεῖρας, παρ' ὀλίγον δὲ τὸν ἐνηγκαλιζόμην. Αἱ ὀλίγαι αὐτοῦ λέξεις ἦσαν τόσαι ἀκτῖνες φωτός, αἵτινες αἰφνιδίως λάμπουσαι ἐντὸς τοῦ σκότους μὲ ὡδήγουν ὅπως ἀνεύρω τὸν δρόμον.

Καὶ βασιζόμενος ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου, μετὰ νέου θάρρους καὶ μετὰ πλείονος ῥητορικῆς ἐμφάσεως, προσεπάθησα παντὶ σθένει ἵνα πείσω αὐτὸν ὅτι, ὅπως ἀπολαύσῃ ἐκείνου ὅπερ διακαῶς ἐπεθύμει, ἀνάγκη πᾶσα ἦτο ὅπως ἀποδυθῇ τὸν ὄγκον τοῦ πλούτου του καὶ καταταχθῇ ὡς ἁπλοῦς στρατιώτης εἰς τὴν φάλαγγα τῶν λοιπῶν λατρευτῶν καὶ ἀρχίσῃ ἀπὸ τὴν ἀλφάβητον τοῦ ἔρωτος, διὰ νὰ φθάσῃ μέχρι τέλους, διότι μόνον διὰ τοῦ μέσου τούτου σώζων τῆς νεάνιδος τὴν φιλαυτίαν, ἠδύνατο νὰ καταλήξῃ εἰς αἴσιον τέρμα.

Φαίνεται δὲ ὅτι οἱ λόγοι μου δὲν ἐστεροῦντο πειθοῦς, διότι μετὰ τὴν ἐκτύλιξιν τῶν διαφόρων ἐπιχειρημάτων, εἶδα τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ νεανίου, οἵτινες δι' ἐμὲ ἦσαν τὸ θερμόμετρον τῆς εὐγλωττίας μου, ἀπαστράπτοντας ὑπὸ τοῦ ἱλαροῦ φωτὸς τῆς ἐλπίδος.

Ὅτε ἐτελείωσα, ὁ Λορέντζος ἦτο πεπεισμένος· ἓν μόνον μελανὸν σημεῖον ἔμενεν εἰς τὸν ὁρίζοντα, ὅπερ πλησιάσαν ἱκανῶς, ἐπεφάνη ἐπὶ τὰ χείλη τοῦ παντοπώλου ὑπὸ τὸ σχῆμα δισυλλάβου συνδέσμου.

— Ἀλλὰ... ἐψιθύρισεν ἀκροασθεὶς τὸν χείμαρρον τῆς ῥητορείας μου ἐκεῖνος.

Τὴν φορὰν ταύτην δὲν ἤμην ἀπαράσκευος ὅμως, διότι εἶχα προΐδει τὸν κίνδυνον. Ἐγίνωσκον κατὰ μῆκος καὶ πλάτος πόσα ἐσήμαινε τὸ *ἀλλὰ* ἐκεῖνο. Ἐχρειάζετο ὑστάτη καὶ ἀποτελεσματικὴ προσπάθεια ὅπως ἀποσβεσθῇ καὶ ὁ τελευταῖος οὗτος κίνδυνος, καὶ τότε ἡ νίκη θὰ ἦτο πλήρης.

Ἔλαβον τὸ μυστηριῶδες ὕφος πρωταγωνιστοῦ τοῦ τυχόντος γαλλικοῦ δράματος, ἐξ ἐκείνων τὰ ὁποῖα εἶνε καταδεδικασμένον νὰ ἀκούῃ τὸ κοινὸν τῆς πρωτευούσης ἀπὸ τῆς σκηνῆς τῶν παριλισσίων θεάτρων, μέχρι συντελείας τοῦ αἰῶνος· κατεβίβασα τὴν φύσει χαμηλὴν φωνήν μου μέχρι τόνων ἀγνώστων εἰς τὴν μου-

σικὴν κλίμακα, καὶ συστρέφων ἀπαισίως τοὺς ὀφθαλμοὺς, τῷ εἶπον

— Γινώσκω τί σημαίνει ὁ ἐνδοιασμός σου, γινώσκω πόσα διεσπάρησαν ἐν τῇ συνοικίᾳ ταύτῃ, πόσαι συκοφαντίαι ἐξετοξεύθησαν κατ' ἐκείνης καὶ κατ' ἐμοῦ. Ἀλλὰ δύναμαι νὰ σοὶ ὁρκισθῶ ὅτι οὐδέποτε ἠγάπησα τὴν Ἄγγελαν.

Λέγων ταῦτα ἐγίνωσκον ὅτι ἐψευδόμην· ἀλλ' οὐκ ἦν ἄλλως γενέσθαι. Ἑρρῖκος ὁ Δ'. εἶπεν ὅτι οἱ Παρίσιοι ἤξιζον μίαν λειτουργίαν, καὶ ἐγὼ ὅπως ἐκτελέσω μίαν ἀγαθὴν πρᾶξιν, ἤξιζεν ὅπως παραβῶ μίαν ἔτι φορὰν, μεταξὺ τόσων χιλιάδων, τὸν δεκάλογον, ἀφοῦ μάλιστα ὁ καλὸς Θεὸς ἐτοποθέτησε τὸν δεκάλογον καὶ τὰς καλὰς πράξεις εἰς ἀντίθετα σημεῖα, οὕτως ὥστε πολλάκις ὁ θέλων νὰ προσεγγίσῃ τὸ μὲν, εἶνε ἀνάγκη ν' ἀπομακρυνθῇ τοῦ ἑτέρου.

— Ἄλλοτε, ἐξηκολούθησα, καθιστῶν ἧττον θηριῶδες τὸ ὕφος μου, διότι αὐτὴν τὴν φορὰν δὲν ἐψευδόμην, εὑρέθην εἰς παρομοίαν θέσιν. Ἡ συκοφαντία ἐπέδρασεν οὐσιωδῶς ἐπὶ τοῦ μέλλοντός μου, καὶ μὲ ἠνάγκασε νὰ ἐξαφανίσω διὰ τῶν ἰδίων μου χειρῶν τιμαλφῆ ὄνειρα καὶ νὰ εὑρεθῶ εἰς σκληρὰν καὶ ἐπικίνδυνον θέσιν, Μαθὼν κατὰ συγκυρίαν τὰ διατρέχοντα καὶ αἰσθανόμενος ἐνδιαφέρον ὑπὲρ τῆς πτωχῆς ταύτης κόρης, ἧς ἤκουσα φημιζόμενα τὰ καλὰ προτερήματα, ἀπεφάσισα νὰ ἐπέμβω, ἀφοῦ μάλιστα παντοιοτρόπως ἡ κακολογία ἐζήτει τὰ μὲ εἰσαγάγῃ ἐντὸς τῆς ξένης δι' ἐμὲ ταύτης ὑποθέσεως, καὶ βασιζόμενος ἐπὶ τῆς ὀλίγης πείρας μου, νὰ φανῶ ὠφέλιμος εἰς αὐτὴν, συνεργῶν τὸ κατὰ δύναμιν εἰς τὴν πραγματικὴν αὐτῆς εὐτυχίαν, κατὰ τὴν ἐφήμερον ἐνταῦθα διαμονήν μου (καὶ ἐτόνισα ἐκφραστικῶς τὰς λέξεις ταύτας), ἐκδικούμενος τοιουτοτρόπως διὰ μιᾶς ἀγαθῆς πράξεως κατὰ τῆς κακολογίας.

Ἀγνοῶ ὁποῖον τῶν δύο μερῶν τοῦ λόγου μου ἐπήνεγκε τὸ ποθούμενον ἀποτέλεσμα, τὸ ἀληθὲς εἶνε ὅμως ὅτι ὁ ἐνδοιασμὸς τοῦ Λορέντζου κατέπεσεν ἐξ ὁλοκλήρου μετὰ τὴν διαβεβαίωσιν ταύτης. Ἐνδομύχως πιστεύω ὅμως ὅτι παρὰ πᾶσαν τὴν χριστιανικὴν αὐταπάρνησίν μου, τὸ εὐγλωττότατον τῶν ἐπιχειρημάτων μου ἦτο ἡ τεχνικῶς ἀναμιγεῖσα εἰς τοὺς λόγους μου ὑπόσχεσις τῆς μελλούσης

ἀναχωρήσεώς μου, διότι ὅσον ἰσάγγελοι καὶ ἂν ἦσαν αἱ προθέσεις μου, οὐχ ἧττον ἡ παρουσία μου θὰ ἦτο νέφος, σκιὰ εἰς τὸν αἴθριον ὁρίζοντα τοῦ μέλλοντος.

Βὴξ ἠχηρὸς ἠκούσθη ἄνω·

— Εἶνε ὁ πατήρ μου, ὅστις ἐξυπνᾷ, μοὶ εἶπεν ὁ Λορέντζος.

Ἦτο καιρὸς νὰ ἀπέλθω.

— Λοιπὸν εἴμεθα σύμφωνοι; τῷ εἶπον θλίβων τὴν χεῖρά του.

— Σύμφωνοι, μοὶ ἀπήντησεν.

— Ἔχει καλῶς·· ἔλπιζε εἰς ἐμὲ, καὶ ἐγὼ σοὶ ὑπόσχομαι ὅτι τὰ πάντα θέλουσι τελειώσει αἰσίως.

Ἐξῆλθον· ἡ ὁδὸς μόλις ἀφυπνίζετο· εὐτυχῶς οὐδεὶς μὲ εἶχε παρατηρήσει.

Ἤμην ἱκανῶς προκατειλημμένος ἐκ τῆς σκέψεως· ἡ ὑπόθεσις ἣν εἶχον δώσει ἦτο λίαν σοβαρά.

Παρὰ τὴν θύραν τῆς οἰκίας μου εὗρον ἐξερχομένην τὴν Ῥίταν· τὴν ἐσταμάτησα. Ἔσχισα ἓν φύλλον ἐκ τοῦ χαρτοφυλακίου μου καὶ ἔγραψα διὰ μολυβδίδος τὰς λέξεις ταύτας «Ἀπόψε μετὰ τὸ μεσονύκτιον θὰ σὲ περιμένω ὑπὸ τὸ παράθυρόν σου.»

Τὸ συνέπτυξα καὶ τὸ ἔδωκα εἰς αὐτὴν, λέγων

— Διά τὴν Ἄγγελαν.

Κατόπιν ἀνῆλθον τὴν κλίμακα καὶ ποιῶν τὸν ἑξῆς συλλογισμόν.

— Ἀρχὴ ἥμισυ παντὸς, ἔλεγον οἱ ἀρχαῖοι· ἄς μὲ συγχωρήσουν· εἶνε τινὲς περιστάσεις, καθ' ἃς ἡ ἀρχὴ δὲν εἶνε οὔτε τὸ τέταρτον.. Τὴν ἀρχὴν τὴν ἔκαμα· ὁ Λορέντζος ἦτο εὔκολον πρᾶγμα, ἀλλ' ἡ Ἄγγελα; ... Καλλίτερα θὰ ἦτο νὰ ἔλεγαν: Τὸ τέλος εἶνε τὸ ἥμισυ τοῦ παντός!

* * *

Ἡ ἡμέρα ὁλόκληρος παρῆλθεν ἐν σκέψεσιν, ἐν εἰκασίαις, ἐν διαλογισμοῖς. Διασκελίζων μεγάλοις βήμασι τὸ δωμάτιόν μου, κατεγινόμην νοερῶς περὶ τὴν σύνταξιν τῆς μελλούσης νυκτερινῆς μου ἀγορεύσεως. Συνέτασσον αὐτὴν μὲ ὅλους τοὺς κανόνας τῆς ῥητορικῆς, συναρμολογῶν τὰς διαφόρους περιόδους καὶ ἐξετάζων ἀνὰ ἓν τὰ ἐπιχειρήματα, ἅτινα ἐσκόπουν νὰ προβάλω.

Πρὸς τὸ ἑσπέρας ἐξῆλθον τῆς οἰκίας καὶ ἐπεχείρησα μακρὸν καὶ μονήρη περίπατον, διαρκοῦντος τοῦ ὁποίου, οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν ἔπαυσα ἀσχολούμενος περὶ τὴν μελέτην καὶ τὴν ἐκτύλιξιν τοῦ θέματός μου. Ἤμην δὲ τοσοῦτον κατειλημμένος ἐκ τῆς ἰδέας ταύτης, καθόσον συνῃσθανόμην ὅλην τῆς θέσεως τὴν κρισιμότητα· ἐκ τῆς πειστικότητος τῶν λόγων μου ἐξήρτητο ἡ αἰσία λύσις, ἦτο δὲ ἱκανῶς παράδοξος ἡ διαγωγή μου, ὥστε ν' ἀπαιτῇ πολλὴν εὐγλωττίαν καὶ ἀρκετὴν πειθὼ πρὸς δικαιολογίαν. Ὅθεν γινώσκων ἀφ' ἑνὸς ὅτι ἡ φύσις δὲν μοὶ εἶχε χαρίσει δαψιλῶς τοῦ λόγου τὸ χάρισμα, καὶ τούτου εἶχον λάβει πεῖραν τὴν πρωΐαν, ὁπότε τόσον οἰκτρῶς εἶχε προσκόψει ἡ εὐγλωττία μου παρὰ τὴν ἐπιτυχῆ ἔκβασιν, προβλέπων δὲ ἀφ' ἑτέρου ὅτι τὸ πνεῦμα τῆς κόρης, πολλῷ πλειότερον ἀνεπτυγμένον, ἀπῄτει ἐξ ἀνάγκης πλείονα τέχνην καὶ λόγου εὔροιαν ὅπως καταπεισθῇ εἰς τὰ ἐπιχειρήματά μου, ἀνησύχουν δικαίως.

Ἄλλως τε, εἶνε περιστάσεις τινὲς καθ' ἃς ἡ ἐνέργεια ὀφείλει νὰ ἦνε ἀκριβῶς διαγεγραμμένη καὶ μηδὲ κατὰ κεραίαν τοῦ σκοποῦ παρεκκλίνουσα, καθὼς αἱ μουσικαὶ ἐκεῖναι συμφωνίαι, ὧν ἡ ἐκτέλεσις ἀπαιτεῖ ἀπαραιτήτως πλήρη καὶ ἀκριβεστάτην τοῦ μουσικοῦ τόνου τὴν τήρησιν. Ἡ ἐλαχίστη παρατονία καταστρέφει τὸ ἁρμονικὸν σύνολον εἰς ταύτας, εἰς ἐκείνας δὲ ὁ ἐλάχιστος δισταγμός, ἡ ἐλαχίστη χλιαρότης κατακρημνίζει τὸν πρωταγωνιστὴν ἀπὸ τοῦ ὕψους εἰς ὃ ἠθέλησε ν' ἀρθῇ, εἰς τὸν περίβολον τοῦ κοινοῦ, τοῦ χυδαίου καὶ τοῦ γελοίου.

Τὸ γελοῖον εἶνε ὁ θανάσιμος ἐχθρὸς τῶν αἰσθημάτων, ὅσα αἰρόμενα ὑπὲρ τὸν συνήθη κύκλον τῶν κοινῶν δὲν ἔχωσιν ἀρκετὴν δύναμιν πτερύγων ὅπως μετεωρισθῶσιν εἰς ὑψηλὰ στρώματα αἰθέρος, ὅπου δὲν δύνανται νὰ φθάσωσι πλέον οἱ συριγμοὶ τοῦ πλήθους.

Τώρα καὶ ὁ μετριοφρονέστερος τῶν ἀνθρώπων γινώσκει ἐκ πείρας ἴσως ὅτι προτιμητέον νὰ φανῇ εἰς τὰ ὄμματα γυναικός, καὶ γυναικὸς μάλιστα μετὰ τῆς ὁποίας ἦλθεν εἰς αἰσθηματικὴν συνάφειαν, πατροκτόνος μᾶλλον παρὰ γελοῖος.

Ὁποία ἦτο ἡ θέσις μου ἀπέναντι τῆς γυναικὸς ἐκείνης; Ἀφοῦ

ἐπὶ ἀρκετὸν καιρὸν ἐφάνην πρὸς αὐτὴν ἐρωτόληπτος, ἀφοῦ ἐκολάκευσα τὴν φιλαυτίαν της, ἀφοῦ ἐνεφύτευσα ἴσως ἐν αὐτῇ τὸν πειρασμὸν τοῦ ἔρωτος, προσηρχόμην ἔπειτα μὲ ὅλην τὴν ἀπάθειαν, καὶ πάντη ἀμνήμων τοῦ προσφάτου παρελθόντος τῇ ἐζήτουν πρώτην ταύτην φορὰν συνέντευξιν, ὅπως τῇ... προσενέγκω τὸν ἔρωτα ἄλλου.

Ὁμολογήσατε ὅτι ἡ θέσις μου ἦτο πᾶν ἄλλο ἢ ἐπίζηλος καὶ ὅτι ἐν περιπτώσει τόσῳ πιθανῇ ἀποτυχίας τὸ γελοῖον ἤθελεν εἶσθαι ἡ ἐλαφροτέρα τῶν θυσιῶν.

Ἐν τούτοις, ἐνῷ ἐγὼ ἀνελογιζόμην ταῦτα, αἱ ὧραι παρῆλθον, ἀναλόγως δὲ τοῦ ῥοῦ τοῦ ῥεμβασμοῦ μου, τινὲς αὐτῶν μοὶ ἐφάνησαν βραχύταται ὡς στιγμαὶ καὶ ἄλλαι μήκισται ὡς νύκτες χειμῶνος.

Ὅτε ὁ δείκτης ἐσημείου ἐπὶ τοῦ ὡρολογίου τὸ μεσονύκτιον, κατῆλθον ἀψοφητεὶ τὴν κλίμακα καὶ εὑρέθην εἰς τὴν ὁδόν.

Ἡ σελήνη εἶχε δύσει ἀπό τινος· ἀλλ' ἐν τῷ αἰθέρι εἶχεν ἀπομείνει γλυκεῖά τις σκιαύγεια, ἐν τῇ ὁποίᾳ τὰ ἀντικείμενα διεφαίνοντο ἱκανῶς εὐκρινῆ ἐν μικρᾷ ἀποστάσει. Ἄνω ἠκτινοβόλουν φαεινοὶ οἱ ἀστέρες ὡς ὑπερμεγέθεις ἀργυροῖ ἧλοι προσηλωμένοι εἰς τὸ σαπφείρινον τοῦ στερεώματος δάπεδον.

Γαλήνη καὶ ἐρημία ἐξετείνετο ἀνὰ τὴν ὁδόν· μόνον ἀπώτατα ἠκούετο ἀντηχοῦν διακεκομμένον τὸ ᾆσμα βραδύναντός τινος ἐραστοῦ.

Μικρὸν μετὰ τὴν ἀπήχησιν τοῦ μεσονυκτίου ἤκουσα τρυγμὸν ὑπόκωφον. Τὸ μόνον παράθυρον τῆς οἰκίας τῆς Ἀγγέλας ἀθορύβως ἠνεῴγη καὶ ἐφάνη ἡ μορφὴ τῆς νεάνιδος. Ἐφόρει τὴν λευκὴν αὐτῆς θερινὴν ἐσθῆτα καὶ μόνον περὶ τὸν λαιμὸν ἔφερε περιτετυλιγμένον μάλλινον περιώμιον, ὅπως προφυλάξῃ τὸν λαιμὸν καὶ τὰ στήθη ἀπὸ τὴν νυκτερινὴν δρόσον.

Ἦτο ὡραία· ὑπὸ τὴν μειλίχιον τῶν ἄστρων μαρμαρυγὴν διεγράφετο εὐκρινῶς ἡ κανονικὴ μορφή της, ἡ δυὰς τῶν τοξοειδῶν ὀφρύων της, τὸ σεμνὸν μειδίαμα τῶν χειλέων της, ἡ μαργαριτώδης ὄψις της, καὶ μόνον δὲν διεκρίνετο τῶν σμαραγδίνων ὀφθαλμῶν αὐτῆς τὸ χρῶμα.

Εἰς τὴν θέαν τῆς ἐπιχαρίτου ταύτης ὀπτασίας ἡ καρδία μου ἠσθάνθη βίαιον κλονισμόν. Ἡ ἀνάμνησις ἡμερῶν εὐτυχῶν, ἀνεπιστρεπτεὶ παρελθουσῶν, διῆλθεν ὡς ἀστραπὴ διὰ τοῦ πνεύματός μου, ἀναπαριστῶσά μοι τὴν εἰκόνα παρομοίας σκηνῆς, ἥτις εἶχεν ἐμπλήσει εὐδαιμονίας ἄλλοτε τοὺς ἐφήβους μου χρόνους. Ἐδέησεν ἵνα ποιήσω ὑψίστην προσπάθειαν ὅπως μὴ ἀφεθῶ ἀχαλίνωτος εἰς τὴν ἔξαψιν τῆς παροδικῆς ἐκείνης πλάνης, καὶ καταστρέψω οὕτω εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς τὸ σχέδιόν μου. Οὐχ ἧττον δὲν ἠδυνήθην νὰ μετριάσω ἐγκαίρως τὸ βῆμα καὶ ἐπλησίασα εἰς τὸ παράθυρον μεθ' ἱκανῆς ὁρμῆς.

Ἀλλὰ τόση ἦτο ἡ κατέχουσά με ζάλη καὶ συγκίνησις, ὥστε μὲ ὅλας τὰς προσπαθείας μου δὲν ἠδυνήθην ἐπί τινας στιγμὰς ν' ἀρθρώσω λέξιν. Νοοῦσα ἴσως ἐκείνη τὴν ταραχήν μου, μοὶ ἀπέτεινε πρώτη τὸν λόγον.

— Μοὶ ἐγράψατε, εἶπε, σήμερον· ἰδοὺ ἐγὼ πρόθυμος ὅπως σᾶς ἀκούσω.

Ἦτο ἡ πρώτη φορὰ καθ' ἣν ἤκουον ἐκ τοῦ πλησίον τὴν φωνήν της· ἡ φωνὴ αὕτη εἶχέ τι τὸ γλυκὺ καὶ θωπευτικὸν, ἀνέκφραστον δὲ θέλγητρον προσετίθει εἰς αὐτὴν τραυλισμός τις μόλις διακρινόμενος.

— Σᾶς εὐχαριστῶ ἀπὸ καρδίας, ἀπήντησα, διότι συγκατενεύσατε εἰς τὴν αἴτησίν μου, σᾶς παρακαλῶ δὲ ἐκ τῶν προτέρων νὰ πεισθῆτε ὅτι εἰς τὸ βῆμα τοῦτο μὲ ὤθησε τὸ ἄμετρον ἐνδιαφέρον, ὅπερ αἰσθάνομαι δι' ὑμᾶς.

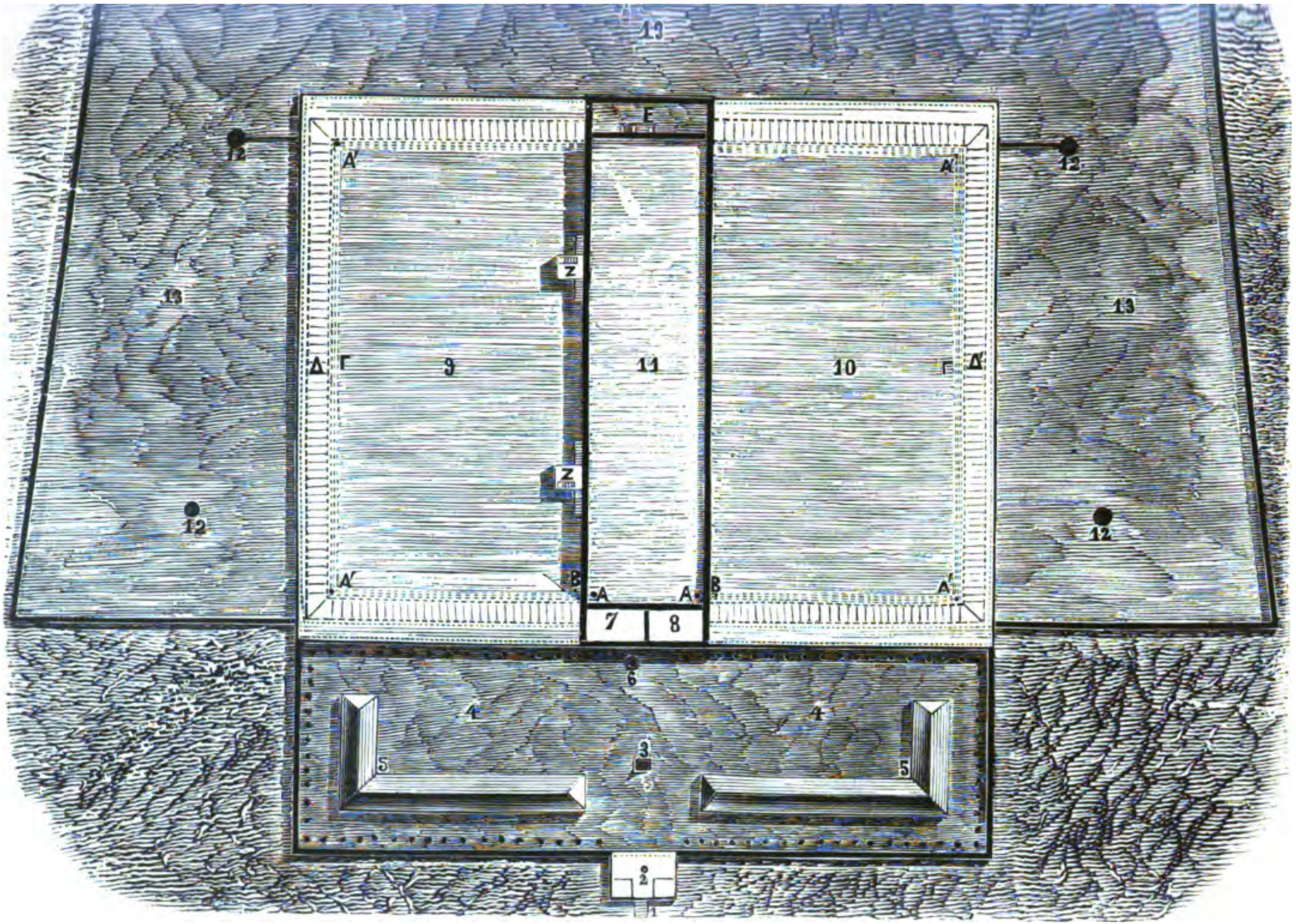
— Τί ἔχετε λοιπὸν νὰ μοὶ εἴπητε, ἠρώτησεν ἡ νεᾶνις.

— Πρὶν ἢ προβῶ εἰς τὸ θέμα τῆς ὁμιλίας, ἀναγκαῖον κρίνω νὰ σᾶς ἐρωτήσω ἂν ἔχετε πλήρη ἐμπιστοσύνην πρὸς ἐμέ.

Μοὶ ἐφάνη ὅτι τὴν εἶδον μειδιάσασαν.

— Ἡ παρουσία μου εἰς τὸν τόπον τοῦτον καὶ κατὰ τὴν ὥραν ταύτην ἀρκεῖ, νομίζω, νὰ σᾶς πείσῃ περὶ τούτου, ἀπήντησεν.

— Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει οὐδόλως θ' ἀπορήσητε ἐπὶ τῇ ὁμιλίᾳ τὴν ὁποίαν θ' ἀκούσητε ἐκ τῶν χειλέων μου, οὐδὲ κατ' ἐλάχιστον θὰ ζημιωθῇ ἀπέναντι ὑμῶν ἡ ὑπόληψίς μου, οἵαν δήποτε καὶ ἂν ἔσεται ἡ ἀπόφασίς σας;

ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΛΟΥΤΡΑ Α. ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΥ

— Περὶ τίνος πρόκειται λοιπόν; ἠρώτησεν ἡ Ἄγγελα μετὰ τόνου φωνῆς ἐν ᾧ ἐξεδηλοῦτο ὁ φόβος καὶ ἡ περιέργεια· εἰξεύρετε ὅτι αὐτὰ τὰ προοίμια δὲν εἶναι καθόλου καθησυχαστικά; μὲ κάμνετε ν' ἀνησυχῶ.

Ἡ φοβερὰ στιγμὴ ἐπλησίαζεν· συνήγαγον ὅλον τὸ θάρρος ἐν ἐμοὶ καὶ τῇ εἶπον, παραιτῶν πλέον ὡς ἀνάρμοστον τὸν πληθυντικὸν ἀριθμόν,

— Ἄγγελα, ὅτε πρό τινων μηνῶν οἱ ὀφθαλμοί μου ἔπεσον τυχαίως ἐπὶ σοῦ καὶ παρετήρησα ἐπισταμένως τῆς εὐγενοῦς μορφῆς σου τοὺς χαρακτῆρας, ᾐσθάνθην, τ' ὁμολογῶ, παράδοξον ἐν τῇ καρδίᾳ κλονισμόν, ἀόριστόν τινα ἐντύπωσιν, ἥτις ἐπετείνετο καὶ ηὔξανεν ἀκολούθως, ὁσάκις ἀπὸ τὰ χείλη τῶν οἰκείων σου καὶ γνωρίμων ἤκουον ἑκάστοτε μετ' ἐπαίνων ἀναφερόμενον τὸ ὄνομά σου, ὡς ἀγαθῆς καὶ σώφρονος κόρης. Μικρὸν κατὰ μικρὸν ἡ ἀόριστος αὕτη ἐντύπωσις μετεβλήθη εἰς αἴσθημα συμπαθείας ἀνεξηγήτου, ἠρξάμην νὰ σκέπτωμαι συχνότερον περὶ σοῦ, καὶ πᾶν ὅ,τι σὲ ἀφεώρα ἤρξατο νὰ μὲ ἐνδιαφέρῃ, μικρὸν κατὰ μικρὸν ἡ παρουσία σου, ἥτις κατ' ἀρχὰς μοὶ ἦτο μόνον εὐχάριστος, μοὶ ἐγένετο ἀναγκαία· ἐπεθύμουν ν' ἀκούω πάντοτε προφερόμενον τ' ὄνομά σου, καὶ ὅτε τὸ σκότος τῆς νυκτὸς μοὶ ἀφῄρει τὴν θέαν σου, κατεκλινόμην μὲ τὴν ἐλπίδα νὰ σ' ἐπανίδω τάχιστα ἐν ὀνείροις. Ἡ συμπάθειά μου αὕτη ἐκορυφώθη ὁπότε μίαν ἡμέραν τυχαίως καὶ παρ' ἐλπίδα ἔμαθον ὅτι τὸ αἴσθημά μου τοῦτο δὲν σοὶ ἀπήρεσκεν· ἡ καρδία μου ἐνεπλήσθη ἀφάτου ἀγαλλιάσεως, ἐπίστευσα ἐμαυτὸν εὐδαίμονα καὶ ἐνόμισα ἐν πεποιθήσει ὅτι τὸ αἴσθημά μου ἦτο ἔρως.

Ὑπὸ τὸ κράτος τῆς πεποιθήσεως ταύτης ἀφέθην ἀκράτητος εἰς τῆς πλάνης τὸν ῥοῦν· ἐμεθύσθην ἀπὸ τὰ ὄνειρα, ἅτινα παρομαρτοῦσι κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τοῦ πάθους, καὶ ἔφθασα εἰς σημεῖον ἱκανῶς προκεχωρημένον, ὅπου καὶ τὰ ἔτη μου, ἅτινα εἰ καὶ ὀλίγα εἶναι ὅμως μεστὰ πείρας, καὶ ἡ φρόνησίς μου, καὶ ἡ θέσις μου δέν μοὶ ἐπέτρεπον νὰ φθάσω. Τότε ἀκουσίως μου παρεξετράπην ἴσως εἰς ἐκδηλώσεις ἀσυνέτους, αἵτινες ἂν καὶ μὴ σαφεῖς καὶ ὡρισμέναι, ἱκανῶς ὅμως ἐξέφραζον τὰς προθέσεις μου, καὶ πρὸς

7

στιγμὴν ἐθεώρησα ὑπάτην εὐτυχίαν τῆς ζωῆς μου τὴν σιωπηλὴν συγκατάθεσίν σου.

Εὐτυχῶς ὅμως ἡ πλάνη ὑπῆρξε παροδική· βαθμηδὸν κατέπεσεν ὁ παροξυσμὸς καὶ ἡ ὕφεσις μοὶ ἔδωκε καιρὸν νὰ σκεφθῶ. Λέξεις τινὲς τῶν οἰκείων μου ἐφείλκυσαν τὴν προσοχήν μου, δὲν ἐχρειάσθη δὲ πολὺ ὅπως πεισθῶ ὅτι τὸ αἴσθημα, ὅπερ ἐγὼ ἐνόμιζον κρύφιον, οὐδένα τῶν κατοικούντων τὴν συνοικίαν ταύτην διελάνθανεν. Ὅλοι ἐκεῖνοι οἱ ὀφθαλμοί, οἵτινες ἔπιπτον ἐπάνω μου μετὰ περιεργείας, ζητοῦντες νὰ μαντεύσωσι τὴν θερμοκρασίαν τοῦ πάθους μου, μ' ἔκαμνον νὰ ἐρυθριῶ ὡς παιδίον, διότι ἂν καὶ ἦμαι φιλόδοξος, οὐδέποτε ὅμως ἐπεθύμησα νὰ γείνω μυθιστορήματος ἥρως. Ἡ φιλοτιμία μου ἐξηγέρθη, καὶ ὅταν ἡ φιλοτιμία ἐξεγείρεται ἐν τῷ ἔρωτι, ἡ φρόνησις δὲν εἶνε μακράν. Ἐδέησε νὰ θέσω τέρμα εἰς τὴν παραφορὰν καὶ νὰ ἐπικαλεσθῶ τὴν φρόνησιν. Καὶ ἡ φρόνησις ἦλθε ψυχρὰ καὶ περιεσκεμμένη· μοὶ ἀφεῖλε τὸν φακὸν ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ μοὶ ἔδειξε γυμνὰ τὰ πράγματα, καὶ ἀφοῦ μὲ ἔκαμε νὰ ἐκτιμήσω ἀσφαλῶς τὴν θέσιν, μὲ ἠνάγκασε νὰ ἔλθω ἐδῶ, ἐνώπιόν σου καὶ νὰ σοὶ εἴπω...

— Νὰ μοὶ εἴπητε τί; ἠρώτησε μετ' ἐνδιαφέροντος ἡ νεᾶνις, ἥτις ἤκουσε τὴν μακρὰν ταύτην διήγησιν ἐν ἀγωνίᾳ, ἣν μάτην ἐπειρᾶτο νὰ κρύψῃ.

— Νὰ σοὶ εἴπω, ἐξηκολούθησα μὲ ταπεινοτέραν φωνὴν ὅτι ὅτε ἐνόμισα καὶ ἐπίστευσα ὅτι σὲ ἠγάπων, ἠπατώμην, διότι ἡ πρακτικὴ σκέψις μοὶ ἀπέδειξεν ὅτι παρῆλθε πλέον τὸ στάδιόν μου ὡς πρὸς τὸ κεφάλαιον τοῦτο, καὶ ὅτι ἂν ἡ ἀπερίσκεπτος διαγωγή μου κατώρθωσε νὰ σοὶ ἑλκύσῃ τὸ ἐνδιαφέρον, σὲ παρακαλῶ νὰ τὴν λησμονήσῃς καὶ νὰ μοὶ χορηγήσῃς τὴν συγγνώμην, ἣν εἰλικρινῶς μεταμελόμενος σοὶ ζητῶ.

Ἡ γλῶσσα αὕτη, ἀνάρμοστος εἰς πᾶσαν ἄλλην περίστασιν διὰ ταπεινὴν τοῦ λαοῦ κόρην, ἦτο ἡ μόνη κατάλληλος προκειμένου περὶ τοιαύτης ὑποθέσεως, διότι διὰ τῶν ἀλληλενδέτων τούτων ἑλιγμῶν καὶ τῶν πλατυσμῶν, συνέτεινε κάπως ὅπως κολάσῃ τὸ ἀπότομον τοῦ σημαινομένου.

Ἄλλως τε ἡ Ἄγγελα, ἐκτὸς τοῦ ὅτι ὡς γυνὴ εἶχε πληρέστα-

τα ἐννοήσει τὴν θέσιν, ἦτο ὡς ἠδυνήθην νὰ ἴδω ἀρκούντως ἀνεπτυγμένη, καὶ ὡμίλει τὴν ἐντελεστέραν ἰταλικὴν γλῶσσαν.

— Αὐτὸ, ἠθέλετε νὰ μοὶ εἴπητε; μὲ ἠρώτησεν ἐπὶ τέλους, ἀφοῦ ἔμεινεν ἐπί τινας στιγμὰς σύννους καὶ σιωπηλή.

— Αὐτὸ ἀπήντησα κύπτων καὶ ταπεινῶν τὸ βλέμμα.

— Περίεργον! προσέθηκε μετ' ὀλίγον μετὰ φωνῆς, ἐν ᾗ διεφαίνετο ἱκανὴ πικρία, ὅλοι τοῦ κόσμου οἱ ἐρασταὶ ζητοῦσι τὴν πρώτην συνέντευξιν ἀπὸ τὴν ἀγαπωμένην γυναῖκα, ὅπως τῇ εἴπωσιν, ἔστω καὶ ψευδῶς, ἔστω καὶ ἐπιβούλως, ὅτι τὴν ἀγαπῶσιν, ὅτι τὴν λατρεύουσιν, ὅτι ἀποθνήσκουσι δι' αὐτὴν καὶ τὰ τοιαῦτα. Εἰς ἐμὲ ἀπεναντίας εἵμαρτο ν' ἀκούσω ἀπὸ αὐτὰ τὰ χείλη τοῦ ἀνθρώπου, ὅστις μέχρι τινὸς ἐπίστευσα ὅτι μὲ ἠγάπα ὅτι ὁ ἔρως του ἦτο πλάνη καὶ τὰ αἰσθήματά του ἀπατηλά.

Τὸ κτύπημα ἦτο φοβερὸν, ἀλλὰ δὲν μὲ κατέβαλε διότι ἤμην προητοιμασμένος. Ὠχυρώθην ὄπισθεν τῆς ἐπιπλάστου ἀπαθείας μου καὶ ἀπήντησα.

— Διότι ὅλοι τοῦ κόσμου οἱ ἐρασταὶ δὲν σκέπτονται ὡς ἐγὼ, διότι δὲν ἔχουν τὴν πεῖραν, ἣν ἐγὼ καυχῶμαι ὅτι ἔχω ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου, διότι τέλος ὅλοι τοῦ κόσμου οἱ ἐρασταὶ εἶναι ἐγωϊσταὶ, ἐνῷ ἐγὼ, κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην ἴσως μόνον, δὲν εἶμαι τοιοῦτος.

— Ὦ! προσέξατε, εἶπε μετὰ εἰρωνικοῦ μειδιάματος ἡ Ἄγγελα, ἡ διαγωγή σας δὲν ὑποστηρίζει εὐγλώττως τὴν ἀξίωσίν σας ταύτην.

— Θὰ τὸ ἀποδείξῃ ἴσως κατόπιν, διότι ἔχω καὶ ἄλλα τινὰ νὰ προσθέσω.

— Ὁμιλήσατε λοιπὸν, σᾶς ἀκούω.

— Ἔχω νὰ σοὶ εἴπω ἐπανέλαβον, ὅτι ἐνῷ ἡ εὐθύτης μου μοὶ ἐπιβάλλει νὰ σοὶ εἴπω ὅτι τὸ αἴσθημά μου ἦτο παροδικὴ μόνον πλάνη, μοὶ ἐπιβάλλει ἀφ' ἑτέρου νὰ σοὶ εἴπω ὅτι δὲν ἔπαυσα αἰσθανόμενος ὑπὲρ σοῦ ἄμετρον ἐνδιαφέρον, καὶ ὅτι ἂν δὲν δύναμαι νὰ ἦμαι συνδεδεμένος μετὰ σοῦ διὰ αἰσθηματικῶν δεσμῶν, ἐπιθυμῶ νὰ σοὶ ἦμαι φίλος, προστάτης...

— Ὦ! προσέξατε καὶ πάλιν, μὲ διέκοψεν ἡ νεᾶνις μετὰ τοῦ

αὐτοῦ χλευαστικοῦ τρόπου. Σεῖς ὁ ἴδιος μοὶ εἴπετε ὅτι τὸ ἁπλοῦν τῆς συμπαθείας αἴσθημα σᾶς παρέσυρε πολὺ μακράν. Δὲν ἐπεθύμουν νὰ σᾶς παραφέρῃ καὶ δεύτερον τὸ ἐνδιαφέρον.

Οἱ ὀξεῖς οὗτοι νυγμοὶ, ἐκδίκησις ὄντες πληγείσης γυναικείας φιλαρεσκείας, εἰσήρχοντο βαθέως ἐντὸς τῆς καρδίας μου, καὶ πρὸς στιγμὴν μ' ἔκαμον νὰ διστάσω περὶ τοῦ θάρρους μου. Ἀλλ' ἐδέησε νὰ συγκρατηθῶ καὶ πίω τὸ ποτήριον μέχρι τρυγός.

— Ὦ Ἄγγελα, ἀνέκραξα μετὰ φωνῆς πλήρους ὀδύνης, εἶναι ἄδικος ὁ χλευασμός σου! Σοὶ ἐπαναλαμβάνω ὡς τίμιος ἄνθρωπος ὅτι ἡ διαγωγή μου αὕτη, ὅσον παράδοξος καὶ ἀλλόκοτος καὶ ἂν φαίνηται, κυρίαν καὶ μόνην αἰτίαν ἔχει τὸ ἄμετρον ἐνδιαφέρον ὅπερ αἰσθάνομαι ὑπὲρ σοῦ.

Ἡ ἀγαθὴ καρδία τῆς νεάνιδος συνεκινήθη ἐκ τῶν λόγων τούτων· ἔρριψε τὸ βλέμμα της μετὰ συμπαθείας ἐπ' ἐμοῦ καὶ ἔμεινε σιωπηλὴ καὶ προσεκτική.

— Πείσθητι, ἐξηκολούθησα ἀναλαμβάνων θάρρος, ὅτι πρὶν ἢ ἔλθω ἐνώπιόν σου καὶ σοὶ εἴπω ὅσα σοὶ εἶπα καὶ ὅσα μέλλω νὰ σοὶ εἴπω, ἀνελογίσθην τὴν θέσιν μου καὶ πρὸς στιγμὴν ἐδειλίασα· τὸ καθῆκον ὅμως ἀνέμνησέ μοι ὅτι δὲν ἐπρόκειτο μόνον περὶ τῆς ἰδικῆς μου ἡσυχίας, ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς ἰδικῆς σου, καὶ μοὶ ἐπέταξε νὰ ἔλθω νὰ σοὶ εἴπω μὲ τὴν ἀπέριττον τῆς εἰλικρινείας γλῶσσαν γυμνὴν καὶ καθαρὰν τὴν ἀλήθειαν. Ὡμίλουν πρὸ ὀλίγου περὶ τῆς πείρας μου καυχητικῶς· δὲν εἶνε ματαία ἡ καύχησίς μου· ἀπέκτησα τὴν πεῖραν, ἀφοῦ ἔπαθον πολλὰ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ. Ἰδοὺ ὁποίας σκέψεις μοὶ ἐνέπνευσεν ἡ πεῖρά μου, ἅμα εὑρέθην ἀντιμέτωπος πρὸς τὴν ἀλήθειαν. Ἔθηκα ἐπὶ τῆς τραπέζης τὸ ζήτημα καὶ εἶπον: ποῦ ἆρά γε θὰ λήξῃ τὸ αἴσθημα τοῦτο, εἰς τὸ ὁποῖον ἀφίνεται ἡ καρδία μου ἀσυνέτως; Δύναται ἆρά γε νὰ ἐπέλθῃ εὐάρεστός τις λύσις; Ἐσκέφθην καὶ εἶδον ὅτι τοιοῦτό τι δὲν ἦτο δυνατόν· ἡ κοινωνικὴ θέσις ἀμφοτέρων ἡμῶν δὲν τὸ ἐπέτρεπεν. Μὲ ὅσα καὶ ἂν λέγουν οἱ ποιηταὶ, τὰ σπήλαια καὶ τὰ παρθένα δάση δὲν δύνανται νὰ φιλοξενήσωσι πλέον εἰμὴ ἐκείνους ὅσοι ἐπιθυμοῦν ν' ἁρπάσωσι δωρεὰν ῥευματισμοὺς ἢ περιπνευμονίαν. Ὅλα τὰ ἐρωτικὰ ζεύγη τοῦ κόσμου, ὅσον σφιγκτὰ καὶ ἂν ἑνωθῶσιν, ἀνάγκη ἀνυ-

πέρθετος νὰ πληρώσωσιν ὅλα τὰ χρέη, ἀπὸ τοῦ ἐνοικίου τῆς οἰκίας, μέχρι τῆς σημειώσεως τῆς πλυστρίας. Καὶ ἄν τις, παραβλέπων τὰς πεζὰς ταύτας σκέψεις, καὶ τετυφλωμένος ἐκ τοῦ πάθους, θελήσῃ ν' ἀφεθῇ εἰς τὴν ὁρμήν του, πικρῶς θέλει κατόπιν μετανοήσει. Μικρὸν κατὰ μικρὸν ἡ φλὸξ τοῦ αἰσθήματος θέλει σβεσθῇ, τὸ θάρρος του θέλει καταβληθῇ, παλαῖον καθ' ἑκάστην κατὰ τῶν μυρίων ἀναγκῶν τῆς ζωῆς· αἱ συχναὶ ἀπογοητεύσεις θὰ τῷ ἐνσταλάξωσι τὸ δηλητήριον εἰς τὴν ψυχήν. Ὁ κόρος θὰ ἐπέλθῃ ταχέως, καὶ ἡ μεταμέλεια, σάραξ κατατρώγων τὴν ψυχήν, θά εὕρῃ τὸν τρόπον νὰ εἰσδύσῃ ἐντὸς αὐτῆς ἀφεύκτως. Καὶ τότε τὸ πνεῦμα αἰτιώμενον τὴν καρδίαν, θ' ἀρχίσῃ νὰ μέμφηται αὐτὴν ἐπὶ τῇ τυφλώσει της· καὶ τότε ἡ καρδία δὲν θὰ ἔχῃ πλέον τὴν δύναμιν νὰ ὑπερασπίσῃ τὸ πάθος της, ἐσβεσμένον καὶ τεθαμμένον ὑπὸ τὸν ὄγκον τῆς δυστυχίας καὶ τότε καθεὶς θ' ἀρχίσῃ ν' ἀναπολῇ καὶ νὰ ἐπιθυμῇ τὸν εὐτυχῆ καιρὸν τῆς ἐλευθερίας. Ὁ ἔρως δὲν ἀρέσκεται εἰς τρικυμίαν, ἀρέσκεται εἰς τὴν γαλήνην· μὲ τὰ πρῶτα νέφη τοῦ χειμῶνος ἵπταται ὡς ἡ χελιδὼν πρὸς κλίματα γλυκύτερα. Τὴν ζέσιν τοῦ πάθους θὰ διαδεχθῇ χλιαρὰ ἀδιαφορία, καὶ ἔπειτα ἡ διχόνοια καὶ μετὰ ταῦτα τὸ μῖσος. Καὶ ἰδοὺ τίνι τρόπῳ τὰ ἐννέα δέκατα τοὐλάχιστον τῶν ἐξ ἔρωτος γάμων, μὴ στηριζόμενα ἐπὶ τῶν ἑδραίων βάσεων, ἃς αἱ κοινωνικαὶ ἀνάγκαι ἀπαιτοῦσι, καταλήγουσιν εἰς οἰκτρὸν καὶ ἐλεεινὸν ἀποτέλεσμα.

Κατόπιν τῶν σκέψεών μου τούτων, ἡ συνείδησις μοὶ ἐπέβαλλεν ἐπιτακτικῶς τὴν ὑποχρέωσιν νὰ θραύσω πάντα δεσμὸν, νὰ σταματήσω τὴν πορεῖαν τοῦ ἀδικαιολογήτου τούτου αἰσθήματος, καὶ νὰ ἔλθω ν' ἀνοίξω τοὺς ὀφθαλμοὺς, ὁμιλῶν μὲ τὴν τραχεῖαν μὲν, ἀλλ' εἰλικρινῆ τῆς ἀληθείας γλῶσσαν, ἔστω καὶ ἂν ἐπρόκειτο ν' ἀπαρέσω, ἔστω καὶ ἂν ἐπρόκειτο νὰ χλευασθῶ. Αὐτὸ μοὶ εἶπεν ἡ συνείδησίς μου καὶ αὐτὸ ἔπραξα.

Ἡ Ἄγγελα ἠκροάσθη προσεκτικὴ τοὺς λόγους μου, οἵτινες, παρελθούσης τῆς πρώτης ἀποτόμου ἐντυπώσεως, ἤρχισαν νὰ τῇ ἐμποιῶσιν αἴσθησίν τινα. Ὅσον προὐχώρει ἡ ὁμιλία μου, τόσον καθίστατο σκεπτικὴ, καὶ ὅτε ἐτελείωσεν ἡ περίοδος μοὶ ἀπήντησεν

— Έχετε δίκαιον, είναι πολύ ορθαί αί σκέψεις σας· δεν μένει άλλο παρά να σας ευχαριστήσω διά την ειλικρίνειάν σας.

— Ακόμη, Άγγελα, επανέλαβον, περιμείνατε ακόμη· μένει το σπουδαιότερον να σοι είπω.

— Θεέ μου! είπεν ή κόρη συνάπτουσα τας χείρας· αλλ' ομιλήσατε λοιπόν, σας ικετεύω· προ τόσης ώρας μοι αναγγέλλετε αυτό, και ακόμη δεν μοι το είπετε! Τόσον φοβερόν λοιπόν είνε αφού φοβείσθε να το εκστομίσητε;

— Όσα εσκέφθην μέχρι του σημείου τούτου, εξηκολούθησα μη δούς προσοχήν είς την ερώτησίν της, αφεώρων αμφοτέρους ημάς, ό,τι εσκέφθην κατόπιν αφεώρα σε μόνην. Αφού το αίσθημα, όπερ ήρξατο να μας συνδέη, δεν ήτο άγνωστον είς τους περί ημάς, όσον βιαίως και αν εξερριζούτο, ή μνήμη αυτού ήθελεν μένει πρόχειρον όπλον είς την κακολογίαν, όπλον όπερ ημέραν τινά ήθελε σε ζημιώσει. Την ακούσιον ταύτην βλάβην εσκέφθην ότι είχα καθήκον να επανορθώσω. Τότε ανεμνήσθην ότι εν τη συνοικία ταύτη κατώκει νέος τις τίμιος και εργατικός, εύπορος αρκετά και αρκετά αγαπών σε, ώστε νά δύναται να σε καταστήση μίαν ημέραν αληθώς ευτυχή· εάν στερήται περιττών τινων δώρων όπως ήνε εντελής εραστής, κατέχει όμως όλα τ' αναγκαία στοιχεία του καλού συζύγου. Αυτός είνε, και πρέπει να ήνε ο μέλλων σύζυγος της Αγγέλας.

— Περί τίνος ομιλείτε; με διέκοψεν ή Άγγελα μετ' ανησυχίας.

— Περί ανθρώπου τον οποίον καλώς γινώσκεις και τον οποίον εμάντευσες από των πρώτων μου λόγων, περί του γείτονός σου Λορέντζου. Δεν πιστεύω είς το πεπρωμένον ως ισλαμίτης, εν τούτοις το πεπρωμένον ενίοτε υπάρχει, διότι τί άλλο είνε τούτο ειμή ή άφευκτος συνέπεια διαφόρων αλληλενδέτων αιτιών; Και πεπρωμένον είνε να σοι ήνε σύζυγος ο Λορέντζος, διότι εγεννήθη είς την αυτήν πόλιν, είς την αυτήν συνοικίαν, είς τον αυτόν δρόμον με σε, διότι γνωρίζει σε και την οικογένειάν σου, διότι σε αγαπά και σε ηγάπα πριν έτι εγώ σε γνωρίσω, και θα εξακολουθή να σε αγαπά, διότι επ' αυτού θα πέσωσιν οι οφθαλμοί σου,

ἅμα ἐγὼ θᾶττον ἢ βράδιον θὰ ἀποχωρήσω τῆς σκηνῆς. Ἦτο ἀνάγκη ὅπως ἐνεργήσω καὶ κατορθώσω νὰ σοὶ ἀνοίξω τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ σὲ θέσω εἰς τὴν εὐθεῖαν τρίβον· προετίμησα τὸν συντομώτερον δρόμον, καὶ ἔλαβα τὸ θάρρος νὰ ἔλθω ἐνώπιόν σου καὶ νὰ σοὶ εἴπω: Ἄγγελα, πρόκειται περὶ τοῦ μέλλοντός σου, μὴ ἀφήσῃς πλέον νὰ πλανηθῇς ἀπὸ ὄνειρα. Σκέφθητι ἐγκαίρως, καὶ ἐξασφάλισον τὴν εὐδαιμονίαν τοῦ μέλλοντος βίου σου, συζευγνυμένη μετὰ τοῦ ἀνθρώπου, ὅστις καὶ θέλει καὶ δύναται νὰ σὲ καταστήσῃ εὐτυχῆ.

— Κύριε, μοὶ ἀπήντησεν ἡ νεᾶνις μετὰ βραχεῖαν σιγὴν, ὅσα μοὶ εἴπατε πρὸ ὀλίγου ἦσαν ὀρθὰ, σᾶς τὸ εἶπον· ὅσα μοὶ λέγετε τώρα δὲν εἰξεύρω πῶς νὰ τὰ χαρακτηρίσω καὶ ἑπομένως ἀπέχω νὰ ἐκφέρω γνώμην.

— Χαρακτήρισέ τα ὡς λόγους εἰλικρινοῦς καὶ ἀφωσιωμένου φίλου, ἄμετρον ἐνδιαφέρον αἰσθανομένου ὑπὲρ τῆς εὐτυχίας σου, εἶπον ἐγώ.

— Ἀλλὰ τὸ ἐνδιαφέρον τοῦτο, ἐπιτρέψατέ μοι νὰ σᾶς παρατηρήσω, σᾶς ὠθεῖ πολὺ μακράν. Ὅ,τι ἀφεώρα σᾶς καὶ ἐμὲ ὁμοῦ, ἔστω· ἀλλ' εἰς ὅ,τι ἀφορᾷ ἐμὲ μόνην, ὡς ἐλέγετε πρὸ ὀλίγου, ἐπιθυμῶ νὰ ἔχω ἐλευθερίαν ἐνεργείας.

— Κανεὶς δὲν σοὶ ἀρνεῖται τὸ δικαίωμα τοῦτο, Ἄγγελα, καὶ ἐγὼ ἔλαττον παντὸς ἄλλου ἤθελον σοὶ τὸ ἀρνηθῆ. Εἶναι μόνον συμβουλαὶ φίλου, καί τι πλέον, συμβουλαὶ φιλοστόργου ἀδελφοῦ, προσέθηκα προσβλέπων τὴν νεάνιδα μετὰ συμπαθείας, ἐὰν μοὶ ἐπιτρέπῃς αὐτὸν τὸν τίτλον.

Ἡ νεᾶνις ἐμειδίασε καὶ δὲν ἀπεκρίθη· ἐφάνη σκεπτομένη πρὸς στιγμὴν, ἔπειτα μοὶ εἶπεν.

— Ὤ, εἶνε ἀδύνατον αὐτὸ τὸ ὁποῖον ζητεῖτε! ἐρωτήσατε πρῶτον ἐμέ; ἐλάβετε τὴν συγκατάθεσίν μου;

— Εἶμαι βέβαιος ὅτι θὰ τὴν ἔχω· ἔχω τὴν ἐλπίδα, τὴν βεβαιότητα ὅτι θὰ σὲ πείσω, διότι πρέπει νὰ σὲ πείσω.

— Ὢ! εἶπε μετὰ πείσματος ἡ Ἄγγελα, εἰλικρινῶς σᾶς λέγω ὅτι ἀγνοῶ ἂν ὁμιλῆτε σοβαρῶς ἢ ἂν ἀστειεύεσθε. Γνωρίζετε ὅτι τὸν προστατευόμενόν σας δὲν τὸν ἀγαπῶ.

— Δὲν μὲ ἐνδιαφέρει τοῦτο ἐπὶ τοῦ παρόντος, ἀπήντησα ἀταράχως· ἂν δὲν τὸν ἀγαπᾷς τώρα, θὰ τὸν ἀγαπήσῃς μίαν ἡμέραν.

— Τί λέγετε; Ἠρώτησεν ἡ νέα μετ' ἀπορίας· μέχρι τοῦδε ἦσθε μόνον στρυφνός, τώρα ἀρχίζετε νὰ γίνεσθε ἀκατάληπτος.

— Εἶνε ἀνάγκη μόνον ὀλίγης προθυμίας, ὀλίγης καλῆς θελήσεως ἐκ μέρους σου καὶ θὰ μὲ ἐννοήσῃς. Οἱ λόγοι μου εἶναι εὐνόητοι, τὸ σχέδιόν μου εὐκρινές· ἐγὼ στηρίζομαι ἐπὶ τοῦ ὀρθοῦ λόγου, ἐπὶ τῆς φρονήσεως, σὺ ἀφίνεσαι νὰ πλανᾶσαι ἔτι ἀπὸ ἀπατηλὰ ὀνειροπολήματα. Ἀλλὰ νομίζεις ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶνε αἰωνίως ὀνειροπόλος; ἀπατᾶσαι. Τὰ ὄνειρα φεύγουν μίαν ἡμέραν, καὶ εὐτυχὴς ἐκεῖνος ὅστις ἀνευρίσκει ἐγκαίρως τὴν φρόνησιν καὶ τὴν δύναμιν ὅπως ἀποταχθῇ τοῖς ὀνείροις καὶ τοῖς πειρασμοῖς αὐτῶν. Ἔχω ζωντανὸν παράδειγμα τὸν ἑαυτόν μου. Κατὰ τὴν ἔφηβον ἡλικίαν μου ἠγάπησα μετὰ περιπαθείας γυναῖκα τινά, ἀφωσιώθην πρὸς αὐτὴν ψυχῇ καὶ σώματι, κατέστησα αὐτὴν κυρίαν τῶν λογισμῶν μου, κέντρον τῆς ὑπάρξεώς μου, στοιχεῖον ἀναφαίρετον τῆς ζωῆς μου. Ἐθυσίασα χάριν αὐτῆς τὰ πάντα, τὴν ἡσυχίαν τῶν νυκτῶν μου κατ' ἀρχάς, τὸ μέλλον μου κατόπιν, καὶ ὕστατον πάντων ἔθυσα πρὸ τοῦ βωμοῦ τοῦ εἰδώλου μου καὶ αὐτὸ τὸ ἔμφυτον αἴσθημα τῆς φιλαυτίας, ὅπερ ἡ προνοητικὴ καὶ εὐεργέτις φύσις τοποθετεῖ εἰς τὰ ἔγκατα ἑκάστου, καὶ ὅπερ χρησιμεύει κατὰ τὰς κρισίμους τοῦ βίου στιγμὰς ὡς ὕστατον ὅπλον ἀμύνης. Νὰ εἴπω πόσα ὄνειρα ἔπλασα, ν' ἀπαριθμήσω τὰ σχέδια, ἅτινα πᾶσαν στιγμὴν ἐποίουν περὶ τοῦ μέλλοντός μου, εἶναι ἔργον τῶν δυνάμεών μου ἀνώτερον· ταὐτὸν ὡς ἂν προσεπάθουν νὰ μετρήσω τὰ κύματα τοῦ ὠκεανοῦ. Ἡ ἀπάτη μου παρετείνετο ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν, καὶ ἐπί τινα καιρὸν ἔζων ζωὴν παραδείσου, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ὅμως ηὑρίσκοντο καὶ τὰ φρικτότερα βασανιστήρια τῆς κολάσεως. Μίαν ἡμέραν ἔμαθον αἰφνιδίως ὅτι ἡ γυνή, τὴν ὁποίαν τόσον βαθέως ἠγάπων, καὶ ἥτις εἶχα διδόμενα νὰ πιστεύσω ὅτι μὲ ἠγάπα ἐπίσης, ἐπρόκειτο νὰ γείνῃ σύζυγος ἄλλου. Ἔμεινα ἐμβρόντητος· ὁ κεραυνὸς ἐνέσκηπτε, ἐν πλήρει αἰθρίᾳ. Τρέχων κατόπιν τοῦ ἀντικατοπτρισμοῦ, εἶχον λησμονήσει τὸν ἀληθῆ καὶ πρακτικὸν βίον, καὶ πλάττων ὄνειρα

ἀκαταπαύστως, εἶχα παραμελήσει νὰ ἐργασθῶ ὑπὲρ τοῦ μέλλοντός μου, ὑπὲρ τοῦ ὁποίου ἐγὼ καὶ μόνος ὤφειλον νὰ φροντίσω. Τετυφλωμένος ὑπὸ τοῦ πάθους, δὲν εἶχον ποσῶς ἀναλογισθῆ ὅτι μᾶς ἐχώριζε τὸ ἀνόμοιον τῆς κοινωνικῆς καταστάσεως, διότι ἐκείνη ἦτο εὔπορος καὶ ἐγὼ πτωχός, καὶ ὅτι τοῦτο ἦτο χάσμα μέγα καὶ ἀνυπέρβατον. Ἔμεινα ἐνεός· δὲν εἴξευρα τί νά πράξω καὶ ποῦ νὰ καταφύγω. Κατ' ἀρχὰς ἀφέθην ἀκράτητος εἰς τὴν ὀργὴν καὶ ἐξεμάνην. Ἤρχισα νὰ φρυάττω· ἐβόησα ἐπὶ τῇ συμφορᾷ καὶ ἐπεκαλέσθην ὅλους τοὺς κεραυνοὺς τῆς τιμωροῦ Νεμέσεως ὅπως πλήξω τὴν προδοσίαν. Προσεπάθησα νὰ ἐφεύρω τὴν τρομερωτέραν τῶν ἐκδικήσεων, καὶ ἀνεκάλεσα εἰς τὴν μνήμην μου ὅλας τὰς παραφορὰς τοῦ Ὀτέλλου, ὅλας τὰς μυστηριώδεις φράσεις τοῦ Ἀμλέτου. Ἐσκόπουν νὰ ἐμποδίσω πάσαις δυνάμεσιν, ἔστω καὶ μὲ τὰς ἰδίας μου χεῖρας τὸ μελετώμενον συνοικέσιον, νὰ διαπράξω ἁρπαγάς, φόνους, ληστείας καὶ Κύριος οἶδε πόσα ἄλλα ἐγκλήματα, τὸ ἐλαφρότερον τῶν ὁποίων ἤθελε τιμωρεῖσθαι μὲ ἰσόβια δεσμά. Ἀλλ' ἅμα ἦλθα ἐπὶ τὴν πρᾶξιν, ἐδειλίασα· τὸ πρῶτον μειδίαμα οἴκτου, ὅπερ ἀνέβη ἐπὶ τὰ χείλη φίλου μου τινος, ἅμα εἰς αὐτὸν ἀνεκοίνωσα ἐν ἐχεμυθείᾳ τὰ τρομακτικὰ σχέδιά μου, μὲ ἀπεθάρρυνεν, ἀναμιμνῆσκόν μοι ὅτι πολλὰ πέλει μεταξὺ κύλικος καὶ χειλέων. Ἡ θρασύτης μου κατέπεσεν καὶ τότε μὲ κατέλαβεν ἀπόγνωσις· χαυνότης ἀνεξήγητος διεδέξατο τὸν πυρετώδη ὀργασμόν μου. Ἤρχισα νὰ θρηνῶ πικρῶς ἐπὶ τῇ ἀδυναμίᾳ μου, ἀλλὰ τῆς παραφορᾶς παρελθούσης, ἤρχισα καὶ νὰ σκέπτωμαι. Ἠθέλησα νὰ πληροφορηθῶ τὸ κατὰ τὸ συνοικέσιον· ἡ φήμη ἦτο ἀληθὴς καὶ τὰ πάντα ἔμελλον νὰ ὦσι τελειωμένα, ἂν δὲν ὑπῆρχε πρόσκομμα ἡ ἐπιμονὴ τῆς νεάνιδος, ἀρνουμένης νὰ ὑποκύψῃ εἰς τὴν ἐπιτακτικὴν θέλησιν τῆς οἰκογενείας της. Τοῦτο μὲ ἀνεκούφισεν ὀλίγον, ἀλλὰ καὶ μὲ ἔκαμε νὰ σκεφθῶ ἐπὶ πλέον. Ἡ ἐγωϊστικὴ ἡδονὴ τὴν ὁποίαν ᾐσθάνθην τότε, δὲν ἦτο ἀμιγὴς καὶ αἰσθήματός τινος δυσαρέστου, ὁμοιάζοντος πρὸς ἔλεγχον. Ἔθηκα τὸ ζήτημα ἐπὶ τῆς τραπέζης καὶ ἠθέλησα νὰ σκεφθῶ ὅσον τὸ δυνατὸν ψυχρότερον καὶ ἀμεροληπτότερον. Καὶ εἶδα τότε καθαρῶς ὅτι ἐγὼ δὲν ἠδυνάμην ποτὲ νὰ ἔλθω εἰς πρακτικόν τι ἀποτέλε-

σμα, ἐκτὸς ἂν εἶχα τὸν ἀνόητον ἐγωϊσμὸν νὰ θυσιασθῶσιν οἱ διέποντες τὴν κοινωνίαν θεσμοὶ χάριν τοῦ πάθους μου. Ἀλλὰ καὶ τοῦτο ἀκόμη ἂν ἦτο δυνατὸν, ἡ θέσις μου, ἄνευ περιουσίας, ἄνευ μέλλοντος, δὲν μοὶ ἐπέτρεπε νὰ ἐλπίσω εὐδαίμονα συζυγικὸν βίον, ἄλλως τε, ὅσον καὶ ἂν ἐσκέφθην, δὲν ἠδυνήθην ν' ἀνεύρω μὲ ποῖον δικαίωμα ἠδυνάμην ν' ἀπαιτήσω τοιαύτην θυσίαν ἐκ μέρους τῆς γυναικὸς ἐκείνης. Θέλων νὰ φανῶ τοὐλάχιστον ἱπποτικὸς πρὸς αὐτὴν, ἀφοῦ δὲν ἠδυνάμην νὰ ἦμαί τι πλέον, ἀπεφάσισα καὶ τῇ ἀπέστειλα τὸ ἑξῆς ὕστατον ἐπιστόλιον, ὅπερ ἐνθυμοῦμαι κατὰ λέξιν: « Φίλη μου! ἀντὶ νὰ γείνωμεν ἀμφότεροι δυστυχεῖς, προτιμητέον νὰ εὐτυχήσῃ εἷς τῶν δύο. Σοὶ χορηγῶ πλήρη ἐλευθερίαν εἰς τὰς πράξεις σου. Ἐγὼ ἀφίνομαι εἰς τὴν τύχην μου. » Ἡ τελευταία αὕτη φράσις εἶχε τραγικώτατον σημαινόμενον ὅτε τὴν ἔγραφον. Εἶχον ἀποφασίσει τίποτε ὀλιγώτερον παρὰ ν' αὐτοχειριασθῶ· ἀφοῦ δὲν ἠδυνήθην ν' ἀποκτήσω ἐπὶ τῆς γῆς ὅ,τι ἐπόθησα, ἡ ζωὴ δὲν μὲ ὠφελεῖ, εἶπον. Ἀλλ' ὅταν τις ἔχῃ εἰκοσιπέντε ἔτη, δὲν ῥίπτει μακρὰν τὴν ζωὴν ὡς ἄχρηστον ἐργαλεῖον· Ἀπέκλεισα ἕνα πρὸς ἕνα τοὺς διαφόρους τρόπους τῆς αὐτοχειρίας, καὶ συνεπέρανα ὅτι ἀφοῦ ἔμελλον τόσον καὶ τόσον ν' ἀποθάνω ἐκ μαρασμοῦ μὴ ἀντέχων εἰς τὸ τραῦμα, εἶνε περιττὸν νὰ σπεύσω καὶ νὰ καταφύγω εἰς βίαν. Παραδόξως ὅμως ὁ μαρασμὸς δὲν ἐπήρχετο ταχέως, ἀπεναντίας ἡμέραν παρ' ἡμέραν ἡ ὑγεία μου ἔβαινε θαυμασίως. Ὁ ὕπνος μὲ ἐπεσκέπτετο συνεχέστερον, ἡ ὄρεξις δὲν ἔλειπεν, ὁ πυρετὸς τῆς ἀνησυχίας εἶχε κοπάσει. Ἤρχισα νὰ λησμονῶ, νὰ σκέπτωμαι περὶ ἐμοῦ καὶ περὶ τῶν συμφερόντων μου, ἅτινα εἶχον παραμελήσει. Ἓν ταξείδιον, ὅπερ ἐπεχείρησα τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, νέαι τινὲς γνωριμίαι καὶ νέαι τοῦ πνεύματός μου ἐνασχολήσεις συνέτεινον ὅπως ἰαθῶ ἐντελῶς. Ἐν τούτοις τὸ ἐπιστόλιον, ὅπερ ἀπέστειλα, ἐπήνεγκε τὸ ἀποτέλεσμά του. Εἴτε διότι ἐξετίμησε τὴν πρᾶξίν μου ἡ γυνὴ ἐκείνη, εἴτε διότε ἐξέλαβεν αὐτὴν ὡς ἔνδειξίν ἀδιαφορίας, συγκατένευσεν εἰς τὸ συνοικέσιον, καὶ σήμερον εἶνε εὐτυχὴς σύζυγος καὶ εὐτυχεστέρα μήτηρ. Καὶ ἰδοὺ τίνι τρόπῳ τὸ τραγικὸν δρᾶμα ἔληξε, χωρὶς νὰ χυθῇ οὐδὲ ρανὶς αἵματος οὐδὲ σταγὼν δηλητηρίου. Βλέπεις

λοιπὸν ὅτι ὁ ἄνθρωπος δὲν δύναται νὰ ἦνε αἰωνίως ὀνειροπόλος, καὶ ὅτι ὅταν ἡ σκέψις ἔλθῃ ἐπίκουρος, ὅλα διορθοῦνται καὶ ὅλα λησμονοῦνται ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ.

Καθ' ὅσον ὡμίλουν ἐγὼ καὶ προέβαινον ἐν τῇ διηγήσει, ἐξαπτόμενος μᾶλλον καθ' ὅσον προὐχώρουν, τόσον τὸ ἐνδιαφέρον τῆς νεάνιδος ηὔξανε, κατάφωρον γενόμενον ἐκ τῆς προσοχῆς, μεθ' ἧς ἵστατο ἀκροωμένη τοὺς λόγους μου. Συναισθανόμενος τοῦτο, ἀνεῦρον εὐτυχεῖς τινας στιγμὰς εὐγλωττίας καὶ ἐξηκολούθησα μετὰ θάρρους.

— Ἄγγελα, καὶ σὺ εὑρίσκεσαι τώρα εἰς κρίσιμον θέσιν, καὶ ἐγώ, φίλος σου καὶ ἀγαπῶν σε, ἔρχομαι νὰ σὲ βοηθήσω καὶ νὰ σέ χειραγωγήσω, ὅπως εἰ δυνατὸν ἀνεύρῃς τὴν εὐθεῖαν καὶ ὁμαλὴν ὁδόν. Ἄγγελα, εἶσαι νέα, εἶσαι ὡραία, ἀλλ' εἶσαι ἄπορος, τὸ ἐσυλλογίσθης ποτὲ τοῦτο; Ἔχεις ἀνάγκην ἑνὸς προστάτου, ἑνὸς ἀνδρός, ὅστις νὰ σὲ ἀγαπᾷ βαθέως καὶ εἰλικρινῶς μετὰ τοῦ ὁποίου νὰ ἑνώσῃς τὴν τύχην σου. Μίαν ἡμέραν, ἂν δὲν ἐπιθυμῇς νὰ παρέλθῃ ὁ βίος σου στεῖρος καὶ ἄγονος καὶ ἔρημος παντὸς φίλτρου, παντὸς αἰσθήματος, κατάκοπος ἐκ τῶν ματαίων ὀνειροπολημάτων, θὰ αἰσθανθῇς τὴν ἀνάγκην τὴν ὁποίαν ἡ φύσις ἔθηκεν εἰς τὸν ἄνθρωπον, καὶ ἡ κοινωνία ἐθεσμοποίησεν, νὰ συνενώσῃς τὸν βίον σου μετά τινος ἀνθρώπου, ὅπως διανύσητε ὁμοῦ τὴν ὁδὸν, ἥτις ἄγει ἀπὸ τῆς νεανικῆς ἡλικίας εἰς τὸ ἀνιαρὸν γῆρας, ὅπως σοὶ φανῇ αὕτη ἧττον μονότονος. Εὐτυχὴς τότε ἂν ἡ ἐκλογή σου πέσῃ ἐπὶ ἑνὸς ἀνθρώπου, ὅστις νὰ σοὶ παρέχῃ ἐχέγγυα βίου ἀνέτου καὶ εὐδαίμονος, θερμαινομένου ὑπὸ ἀγάπης ὄχι παραφόρου, ἀλλὰ διαρκοῦς καὶ εἰλικρινοῦς καὶ ἀφιλοκερδοῦς. Ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ἔσεται ὁ προστάτης σου, ὁ συνοδοιπόρος σου· θὰ συμμερισθῇς τὴν τύχην του, τὰς ὀρέξεις του, τοὺς πόθους του· Δὲν εἶνε ἀνάγκη αἰσθήματος φλογεροῦ καὶ ἀκατασχέτου ὅπως ὁδηγήσῃ καὶ ἐπισπεύσῃ τὴν ἐκλογήν σου· σοὶ τὸ εἶπον πρὸ ὀλίγου, τὰ τοιαῦτα αἰσθήματα ἐξατμίζονται ταχέως, ἀπομένει ἡ παγερὰ σποδὸς, καὶ ἐπέρχεται ὁ κόρος καὶ ἡ ἀπογοήτευσις μετὰ ταῦτα. Ἐὰν δὲν αἰσθάνησαι βαθεῖαν κλίσιν πρὸς αὐτὸν, ἡ καθημερινὴ ἕξις, ἡ μεγάλη αὕτη ἂν καὶ παραβλεπομένη θεότης, θὰ σὲ

ἀναγκάσῃ νὰ αἰσθανθῇς ἐνδιαφέρον, ὅπερ ταχέως θὰ μεταβληθῇ εἰς συμπάθειαν καὶ θὰ καταντήσῃ κατόπιν βαθὺ καὶ ἀπαραμοίωτον αἴσθημα στοργῆς, ἅμα ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς καταστῇ ὁ πατὴρ τῶν τέκνων σου, ἀπέναντι τῆς κοιτίδος τῶν ὁποίων θ' ἀναλάβητε κοινὰς ὑψηλὰς ὑποχρεώσεις. Ἡ περίστασις αὕτη σοὶ προσφέρεται τώρα, μὴ τὴν ἀφήσῃς νὰ παρέλθῃ ἀνωφελῶς. Ἄφες τὰ ὄνειρα καὶ τὰς ματαίας ἐπιθυμίας. Ἐγώ, ὅστις συνήργησα ἴσως ὅπως αἱ ἐπιθυμίαι αὗται ῥιζωθῶσιν εἰς τὴν ἄδολον καὶ ἄπειρον ψυχήν σου, ἔρχομαι μεταμελόμενος ἐνώπιόν σου καὶ σοὶ ζητῶ συγγνώμην διὰ τὸ σφάλμα μου. Ἀκροάσθητι τοὺς λόγους μου, καὶ εἶμαι βέβαιος ὅτι μίαν ἡμέραν γενομένη καλὴ σύζυγος καὶ καλὴ μήτηρ θὰ ἐνθυμηθῇς μετὰ συμπαθείας τὸ ὄνομά μου, καὶ θὰ μὲ εὐλογήσῃς ἀπόντα διότι συνήργησα ὅσον ἠδυνήθην ὅπως σὲ ὁδηγήσω εἰς τὴν πραγματικὴν εὐτυχίαν.

Ἐτελείωσα. Ἡ Ἄγγελα ἦτο προφανῶς συγκεκινημένη· ἡ γλυκεῖα εἰκὼν τοῦ συζυγικοῦ βίου, ἣν περιέγραψα αὐτῇ, τῇ ἐνεποίησε τὴν προσδοκωμένην ἐντύπωσιν καὶ ἐνόμισα ὅτι εἶδα τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῆς ὑγρούς.

— Κύριε, μοὶ εἶπεν μετὰ φωνῆς ἄκραν ἐκφραζούσης συμπάθειαν, οἱ λόγοι σας εἶναι πολὺ πειστικοὶ καὶ ἡ διαγωγή σας τῷ ὄντι εὐγενὴς καὶ γενναία· συγχωρήσατέ με ἂν πρὸς στιγμὴν ἀμφέβαλλα περὶ ὑμῶν. Ἀλλὰ μοὶ μένει ἕν τι μόνον νὰ σᾶς παρατηρήσω. Καὶ ἂν ἐγὼ συγκατατεθῶ εἰς ὅ,τι μοὶ ζητεῖτε ἡ ἀπόφασίς μου μένει μονομερής· ἐλλείπει τὸ κυριώτερον, ἡ συγκατάθεσις καὶ τοῦ ἑτέρου. Ἐνῷ περὶ τοσούτων ἄλλων ἐσκέφθητε, περὶ τούτου δὲν ἔχετε σκεφθῇ. Φρονῶ δὲ ὅτι μεθ' ὅσα συνέβησαν κατὰ τὸ παρελθόν, ἡ αἰσία λύσις, τὴν ὁποίαν περιγράφετε οὔτε τόσον εὔκολος εἶνε, οὔτε τόσον ταχεῖα.

— Ἀπατᾶσαι, Ἄγγελα, ἀπήντησα· ἐφρόντισα πρότερον περὶ τούτου καὶ εἶμαι ἐξησφαλισμένος.

— Τί ἐννοεῖτε; ἠρώτησε ζωηρῶς ἡ νεᾶνις ὠχριῶσα. Ὡμιλήσατε ἴσως μετὰ τοῦ Λορέντζου; χωρὶς νὰ μ' ἐρωτήσητε, χωρὶς νὰ τὸ εἰξεύρω!... ὤ! αὐτὸ δὰ εἶνε πάρα πολύ....

— Ἡσυχάσατε, τῇ εἶπον μειδιῶν, ἔλαβον πρόνοιαν ὅπως κατὰ

τὴν συνθηκολόγησιν διαφυλάξητε πλήρη τὴν τιμὴν τῶν ὅπλων.

Καὶ τῇ διηγήθην μὲ μικράς τινας παραλλαγάς, ἐννοεῖται, ὅπως μὴ πληγώσω τὴν φιλοτιμίαν της τὴν μετὰ τοῦ Λορέντζου συνέντευξίν μου καὶ τὸ ἐξαγόμενον αὐτῆς.

Ἡ νεᾶνις ἀκροασθεῖσα τὴν διήγησιν ἔμεινεν ἐπὶ πολλὰς στιγμὰς σιγῶσα καὶ σκεπτική.

— Λοιπόν; τὴν ἠρώτησα.

— Τί νὰ σᾶς εἴπω; ἀπήντησεν, ὅ,τι ἐπράξατε, εἶνε ἀρκετὰ σοβαρόν· ὁ Θεὸς μόνος γινώσκει ἂν ἔγεινε διὰ τὸ καλόν μου. Ἐπιτρέψατέ μοι τὴν ὁριστικὴν ἀπάντησίν μου νὰ δώσω μετὰ δύο ἡμέρας. Προκειμένου περὶ τοῦ σπουδαιοτέρου βήματος τῆς ζωῆς μου, ἔχω ἀνάγκην νὰ σκεφθῶ κατ' ἰδίαν.

— Ἔχει καλῶς, εἶπον, θ' ἀναμείνω τὴν ἀπάντησίν σου.

Δὲν ἀντηλλάξαμεν πλέον λόγον· ἡ κόρη ἡτοιμάσθη ν' ἀποσυρθῇ. ἡ συνέντευξις ἔληγεν, ἀλλ' ἐγὼ δὲν ἐπεθύμουν νὰ λήξῃ οὕτω.

Ἐπλησίασα ἓν ἔτι βῆμα καὶ μετὰ φωνῆς ἀσθενοῦς τῇ εἶπον

— Καὶ ἐμὲ, μὲ ἐσυγχώρησες;

Ἐξ ὅλης καρδίας, ἀπήντησεν μειδιῶσα· ἰδοὺ ἡ χείρ μου!

Τὴν ἔλαβα μεταξὺ τῶν ἰδικῶν μου καὶ τὴν ἔθλιψα, ἔπειτα μὴ δυνάμενος ν' ἀντιστῶ τὴν ἔφερα εἰς τὰ χείλη.

Ἡ νεᾶνις τὴν ἀπέσυρε μετὰ γλυκύτητος καὶ ἀποχαιρετίσασά με, ἀπεσύρθη καὶ ἔκλεισε τὸ παράθυρον.

Καὶ ἔπραξε καλῶς, διότι ἂν ἔμενεν ἔτι ὀλίγον ἦτο τόσον ἰσχυρὰ ἡ συγκίνησίς μου, ὥστε δὲν ἠγγυώμην πλέον περὶ τοῦ ἑαυτοῦ μου, καὶ ἦτο πιθανώτατον δι' ἄφρονος παραφορᾶς νὰ θυσιάσω ἐν μιᾷ στιγμῇ πᾶν τὸ ὄφελος, ὅπερ μετὰ τοσούτου κόπου εἶχον συναγάγει.

Ὅτε ἔμεινα μόνος εἰς τὴν ὁδὸν, κῦμα συγκινήσεως ἀνῆλθεν εἰς τὸ στῆθός μου· ἐστηρίχθην ἐπὶ τοῦ τοίχου και ἀνέπνευσα μετὰ θορύβου δὶς καὶ τρὶς τὸν δροσερὸν ἀέρα τῆς πρωΐας.

Ἤδη οἱ ἀστέρες ὠχρίων· αἱ πρῶται ἀμφίβολοι λάμψεις τοῦ λυκαυγοῦς συνεκιρνῶντο μὲ τὸ σκότος τῆς νυκτός· οἱ φανοὶ τῶν ὁδῶν ἐπνευστίων· ἠκούετο ἐγγὺς ὁ κρότος φορτηγοῦ ἁμαξίου κυλιομένου ἐπὶ τοῦ λιθοστρώτου, καὶ ὁ ὀρθριαίτερος τῶν ἀλεκτόρων

τῆς συνοικίας ἀνήγγελλε μὲ ὀξεῖαν φωνὴν τὴν προσέγγισιν τῆς ἡμέρας.

Ἀνῆλθον εἰς τὸ δωμάτιόν μου ψιθυρίζων

— Οἷος ἔρως! ἤρχισε μὲ ὄνειρα καὶ ἐτελείωσε μὲ διδαχάς. Τὶς θὰ μοὶ προέλεγεν ὅτι ἀπὸ φλογεροῦ ἐραστοῦ θὰ κατήντων νὰ γείνω...

Δὲν εἶχον τὸ θάρρος ὅπως ἐκστομίσω τὴν λέξιν.

Κατεκλίθην, ἀλλ' ὁ ὕπνος ἐβράδυνε πολὺ νὰ ἔλθῃ. Ἐσκεπτόμην ἀδιακόπως τὰ ποικίλα συμβάντα τοῦ ἔρωτός μου καὶ τὴν παράδοξον αὐτοῦ λύσιν. Ὅτε δὲ τέλος ὁ Μορφεὺς καμφθεὶς μὲ παρέλαβεν εἰς τὰς ἀγκάλας του, ὠνειρεύθην ὅτι ἔφερον πτερὰ εἰς τοὺς ὤμους καὶ τοὺς πόδας, ὅτι ἐκράτουν ἀνὰ χεῖρας τὸ κηρύκειον, καὶ ὅτι ἡ μήτηρ μου ἐλέγετο Μαῖα, καὶ ὅτι ὁ Ζεὺς μοὶ ἐνεπιστεύετο σπουδαιοτάτην ἀποστολὴν διά τινα νέον ἐρωτά του ἐν τῇ γῇ.....

*
* *

Δύο ἡμέρας μετὰ ταῦτα ἡ Ῥίτα μοὶ ἔφερε κρυφίως ἐπιστόλιόν τι, περιέχον τὰς ἑξῆς μόνας λέξεις «Ἐσκέφθην καὶ ἀπεφάσισα· δέχομαι.»

Ταὐτοχρόνως οἱ γείτονες ἐξεπλάγησαν βλέποντες ἑκάστην ἑσπέραν τὸν Λορέντζον ἱστάμενον ὑπὸ τὸ παράθυρον τῆς νεάνιδος καὶ συνομιλοῦντα μετ' αὐτῆς. Τὰ σχόλια ἦσαν ἀναρίθμητα· ἕκαστος αὐτῶν ἐξήγει διαφοροτρόπως τὸ φαινόμενον, ὅλοι ὅμως συνεφώνουν ὅτι ἐγὼ ἤμην τὸ θῦμα, καὶ ὅτε διέβαινον ἔρριπτον ὅλοι ἐπ' ἐμοῦ βλέμματα οἴκτου. Ἐγὼ ἐν τούτοις ἐνδομύχως ἐγέλων καὶ ἠγαλλόμην διότι ἡ κωμῳδία ἔβαινε θαυμασίως.

Ἀλλ' ἡ ἔκπληξις τῶν ἁπλοϊκῶν αὐτῶν ἀνθρώπων ἔφθασεν εἰς τὸ ζενὶθ, ἅμα διεσπάρη ἡ φήμη ὅτι μετὰ ἕνα μῆνα ἐπρόκειτο νὰ τελεσθῶσιν οἱ γάμοι τῆς νεάνιδος μετὰ τοῦ Λορέντζου.

Τὴν εἴδησιν ταύτην, ἠθέλησε νὰ μοὶ ἀναγγείλῃ μετὰ χαιρεκακίας ἡ γραῖα ὑπηρέτις μου. Προσεποιήθην ὅτι ἐξεπλάγην, ἐν τούτοις ἐφάνην ἱκανῶς ἀδιάφορος, οὕτως ὥστε ἡ γραῖα μὲ ἐθεώρει ὡς παράδοξον ζῶον, μὴ γνωρίζουσα πλέον τὶ νὰ σκεφθῇ καὶ τὶ νὰ συμπεράνῃ.

Ὀλίγας ἡμέρας πρὸ τοῦ γάμου ἐλάμβανον τὴν ἀναμενομένην

μετὰ πόθου ἀνάκλησίν μου ἐκ τῆς πόλεως ἐκείνης. Ἔσπευσα νὰ ἑτοιμάσω τὰ χρειώδη καὶ ἀνεκοίνωσα τὴν εἴδησιν ταύτην εἰς τοὺς μελλονύμφους. Μοὶ ἐφάνη ὅτι ἡ Ἄγγελα ὠχρίασεν ἐπὶ τῷ ἀκούσματι, καὶ ᾐσθάνθην τότε, τὸ ὁμολογῶ, δριμὺν νυγμὸν ἐν τῇ καρδίᾳ· ἀλλ' ὁ Λορέντζος, ἄξεστος καὶ ἄτεχνος ὤν, δὲν ἠδυνήθη ὁ δυστυχὴς νὰ κρύψῃ ὑπὸ τὰς τυπικὰς φιλοφρονήσεις τὴν εὐχαρίστησίν του ἐπὶ τῇ ἀπομακρύνσει μου.

Ὅτε ἦλθεν ἡ ὡρισμένη ἡμέρα τῆς ἀναχωρήσεώς μου, ἐπορεύθην ὅπως ἀποχαιρετίσω τὴν νεάνιδα. Ἡ σκηνὴ ἦτο ἱκανῶς τραγική· ἕκαστος ἡμῶν ἐπόθει νὰ εἴπῃ τόσα πρὸς τὸν ἄλλον, καὶ ὅμως ἐσιωπῶμεν καὶ περιωρίσθημεν εἰς τὰς κοινὰς καὶ τετριμμένας ἀμοιβαίας εὐχάς.

—Ὅταν θὰ ἦσαι εὐτυχής, μὴ μὲ λησμονήσῃς Ἄγγελα, τῇ εἶπον.

— Ποτέ! ἀπήντησεν ἐκείνη μετ' ἀπεριγράπτου τόνου φωνῆς.

Καὶ μοὶ ἔτεινε τὴν χεῖρα, ἥτις ἦτο ψυχρά. Ἐνόμισα ὅτι εἶδα εἰς τὸν κανθὸν τοῦ ὀφθαλμοῦ της ὑποτρέμον ἓν δάκρυ. Ἔθλιψα τὴν χεῖρα της μετὰ ζέσεως, καὶ ἀνεχώρησα μὲ βῆμα ἐσπευσμένον.

— Καθ' ἣν στιγμὴν ἔθετον τὸν πόδα ἐντὸς τῆς λέμβου ἤκουσα προφερόμενον τὸ ὄνομά μου. Ἐστράφην· ἦτο ἡ Ῥίτα, ἥτις ἤρχετο ἀσθμαίνουσα καὶ μοὶ ἔκαμνε νεῦμα ὅτι εἶχε νὰ μοὶ δώσῃ κἄτι. Ὥρμησα πρὸς αὐτήν· μοὶ προσήνεγκε μικρὸν φάκελλον ἐσφραγισμένον καὶ μοὶ εἶπε·

— Σᾶς τὸ στέλλει ἡ Ἄγγελα ὡς ἐνθύμημα· μοὶ παρήγγειλε νὰ σᾶς εἴπω ὅτι τὸ ἔφερε μέχρι σήμερον ἐπὶ τοῦ στήθους της.

Ἔλαβα τὸν μικρὸν φάκελλον καὶ τὸν ἔκρυψα ἐντὸς τοῦ κόλπου· εἶτα ἐνηγκαλίσθην τὴν παιδίσκην καὶ ἀπέθηκα δύο ζωηρὰ φιλήματα εἰς τὰς ῥοδοχρόους αὐτῆς παρειάς. Ἔπειτα τῇ ἔδωκα ἄλλα δύο.

— Αὐτά, εἶπον, εἶναι διὰ τὴν Ἄγγελαν.

Ἡ κόρη μὲ ἀπεχαιρέτισεν ἐρυθριῶσα καὶ ἀπεμακρύνθη ταχέως.

Ὅτε ἔμεινα μόνος ἐντὸς τῆς λέμβου, δὲν ἠδυνήθην νὰ σταματήσω τὸν ῥοῦν τῶν δακρύων, ἅτινα ἐξήρχοντο βιαίως τῶν ὀφθαλμῶν μου.

Ἦσαν τὰ πρῶτα καὶ τὰ ὕστατα δάκρυα, τὰ ὁποῖα ἔχυνον διὰ τὸν ἔρωτα ἐκεῖνον.

Μετ' ὀλίγον τὸ ἀτμόπλοιον, ἐφ' οὗ ἐπέβαινον ἔσχιζε τὰ κυανᾶ καὶ μειδιῶντα ὕδατα τοῦ Τυρρηνικοῦ πελάγους, ἀφίναν τὸν λιμένα τῆς Λιβόρνου.

Μένων ἐπὶ τοῦ καταστρώματος, στηριζόμενος ἐπὶ τοῦ σιδηροῦ δριφράκτου, εἶχον ὄμμα ἀτενῶς προσηλωμένον ἐπὶ τῆς πόλεως ἐκείνης ἐν ᾗ εἶχον γευθῇ τοσαύτας γλυκείας συγκινήσεις, καὶ παρετήρουν τὰς λευκὰς αὐτῆς οἰκίας, αἵτινες ὀλίγον κατ'ὀλίγον σμικρυνόμεναι συνεχέοντο μὲ τὴν ὁμίχλην τῆς ἑσπέρας, καὶ λικνιζόμενος ἀπὸ τὸν μονότονον κρότον τοῦ ἕλικος, διασχίζοντος τῆς θαλάσσης τὰ στέρνα, ἀνελογίσθην πρὸς στιγμὴν πάσας τὰς περιπετείας τοῦ ἔρωτός μου καὶ ἀπέστειλα τὸν ὕστατον ἀποχαιρετισμὸν πρὸς τὴν πόλιν,ἥτις ἐξηφανίζετο,καὶ εἰς ἣν ἐγκατελίμπανον τὸ ῥάκος τῆς ταχέως παρελθούσης εὐδαιμονίας μου. Ὅτε δὲ τὰ πρῶτα ψύχη τῆς νυκτὸς ἠνάγκασαν τοὺς συμπλωτῆράς μου νὰ κατέλθωσιν ὑπὸ τὸ ὑπόστρωμα καὶ ἠννόησα ὅτι ἤμην μόνος, ἐξέβαλον ἐκ τοῦ κόλπου τὸ ἐνθύμημα τῆς νεάνιδος καὶ τὸ ἐξετύλιξα μετὰ περιεργείας.

Ὁποία ἔκπληξις!

Ἀνεγνώρισα τὸ καρυόφυλλον, ὅπερ εἶχον ῥίψει αὐτῇ ἀπὸ τοῦ παραθύρου. Ἦτο ξηρὸν καὶ μεμαραμμένον· τὰ πέταλά του εἶχον ἀπολέσει καὶ τὸ χρῶμα καὶ τὴν εὐωδίαν, ἀλλ' ἦτο περιτετυλιγμένον μετὰ φιλοστόργου μερίμνης ἐντὸς τοῦ χάρτου καὶ διετηρεῖτο σῶον.

Ἔφερον αὐτὸ ἐπὶ τὰ χείλη μου καὶ ἐψιθύρισα

— Ἄγγελα, Ἄγγελα!...

Καὶ ᾐσθάνθην ἐκ νέου ὑγροὺς τοὺς ὀφθαλμούς.

. . . .

Ἰδοὺ ἡ ἱστορία τοῦ ἄνθους τούτου, ὅπερ διατηρῶ μετὰ τόσης προσοχῆς ἐντὸς τῆς μικρᾶς ταύτης θήκης, ἱστορία ἴσως ἁπλῆ καὶ ἀπέριττος, μηδόλως προκαλοῦσα τὸ ἐνδιαφέρον τῶν ἄλλων, ἀλλ' ἥτις δι' ἐμὲ εἶνε μία τῶν σπουδαιοτέρων περιπετειῶν τῆς ζωῆς μου. Τὸ ἄνθος τοῦτο εἶνε ὅ,τι μοὶ ἀπομένει ἐκ τοῦ ἔρωτος αὐ-

τοῦ, εἶνε τὸ σύμβολον ἡμερῶν εὐδαιμονίας παρελθουσῶν ἀνεπιστρεπτεί. Τὸ ἄρωμά του ἀπέπτη, ἀλλ' ἀπέμεινε τὸ στέλεχος καὶ τὰ πέταλα. Ἡ φλὸξ τοῦ ἔρωτός μου ἀπέπτη ἐπίσης, πλὴν μοὶ ἀπέμεινεν ἡ μνήμη, δι' ἧς ἀναζῶ κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους. Ὅταν ἀνοίγω τὴν μικρὰν ταύτην θήκην καὶ θεωρῶ μετὰ στοργῆς τὸ ξηρὸν τοῦτο ἄνθος, ὁ λογισμός μου ἵπταται πρὸς τὴν πόλιν ἐκείνην καὶ ἀνευρίσκει τὸν ἐξώστην τοῦ δωματίου μου, καὶ συναπαντᾷ τὸ χάριεν μειδίαμα καὶ τὸ συμπαθὲς βλέμμα τῆς νεαρᾶς ἐργάτιδος, καὶ αἰσθάνομαι τότε εἰς τὴν καρδίαν τοὺς αὐτοὺς γλυκεῖς παλμούς, τοὺς ὁποίους ᾐσθανόμην κατὰ τὰς πρώτας τοῦ ἔρωτός μου ἡμέρας. Καὶ τίς οἶδεν ἂν ὁ λογισμός μου δὲν διεσταυρώθη ποτὲ κατὰ τὴν ἐναέριον αὐτοῦ πτῆσιν μετὰ τοῦ λογισμοῦ τῆς νεάνιδος, ἥτις ἀπὸ τοῦ βάθους τῆς ἀποκέντρου ὁδοῦ της ἐσκέπτετο περὶ ἐμοῦ, καὶ ἂν οἱ δύο διαλογισμοὶ δὲν συνηντήθησαν καὶ δὲν ἀνεγνωρίσθησαν, ὡς πέλειαι τραφεῖσαι ἐν τῇ αὐτῇ φωλεᾷ;

Ἐσχάτως ἔγραψα πρός τινα τῶν φίλων μου ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ, καὶ τὸν παρεκάλεσα νὰ ἐξετάσῃ καὶ νὰ μοὶ διαβιβάσῃ εἰδήσεις περὶ τῆς νεάνιδος. Μοὶ ἀπήντησεν ὅτι οἱ γάμοι ἐτελέσθησαν μικρὸν μετὰ τὴν ἀναχώρησίν μου, καὶ ὅτι ἡ Ἄγγελα, διευθύνουσα μετὰ τοῦ συζύγου της τὸ παντοπωλεῖον ἦτο ἤδη μήτηρ δύο τέκνων. Ὁσάκις συλλογίζομαι τὴν Ἄγγελαν ἀγαθὴν οἰκοδέσποιναν καὶ εὐδαίμονα μητέρα, καὶ φαντάζομαι τὰ μικρά της τέκνα σκιρτῶντα περὶ αὐτὴν καὶ τὸν ἁπλοϊκὸν σύζυγόν της εὐτυχῆ καὶ γαλήνιον παρὰ τὸ πλευρόν της, ἀναλογίζομαι μεθ' ὑπερηφανείας ὅτι ἐγὼ συνήργησα οὐκ ὀλίγον ὅπως ἐπέλθῃ τὸ εἰδύλλιον τοῦτο, τὸ ἀνάπλεον στοργῆς, γαλήνης, εὐημερίας, καὶ τότε ἡ συνείδησίς μου ἔνδον μου μοὶ λέγει = Εἶσαι τίμιος ἄνθρωπος.

Ὅτε ἐτελείωσε τὴν διήγησιν ταύτην ὁ Παῦλος ἦτο λίαν συγκεκινημένος· ἀλλὰ καὶ ἐγὼ ἐπίσης ἤμην συγκεκινημένος, πλέον αὐτοῦ ἴσως. Ἡ ἀφέλεια καὶ ἡ μετριοφροσύνη, μεθ' ἧς διηγεῖτο μίαν πρᾶξιν αὐταπαρνήσεως καὶ τιμῆς, μ' ἔκαμε ν' ἀναλογισθῶ τὴν κοῦφον ματαιότητα καὶ τὸν ἀκόρεστον ἐγωϊσμόν, ὅστις τόσα ποιεῖ καθ' ἑκάστην θύματα ἐν τῇ κοινωνίᾳ.

Ἐγίνωσκον ὅτι ὁ φίλος μου ἦτο εὐγενὴς ψυχὴ, πλὴν τὴν στιγμὴν ἐκείνην μοὶ ἐφάνη μέγας. Ὑπάρχουσιν ἀγῶνες τινὲς ἐσωτερικοὶ, ἀγῶνες φοβεροὶ καὶ λυσσαλέοι, οἵτινες οὐδὲ διὰ κηρύκων ἀγγέλλονται, οὐδὲ ὑπὸ πληθύος θεατῶν περικυκλοῦνται, ἀγῶνες ἄφωνοι, ἀθόρυβοι, ἀλλ' ἐπίμονοι καὶ τρομακτικοὶ, ἀγῶνες τοῦ πνεύματος πρὸς τὴν σάρκα, ἀγῶνες τοῦ καθήκοντος πρὸς τὰς κτηνώδεις ὀρέξεις, ἀγῶνες τῆς ἀρετῆς πρὸς τὴν διαφθορὰν, οἵτινες ἄγνωστοι καὶ ἀνεξερεύνητοι ὡς ἡ πάλη τῶν στοιχείων εἰς τὰς ὑπερβορείους χώρας, καταπονοῦσι καὶ τὸν ῥωμαλεώτερον παλαιστήν. Ὁ νικητὴς ἐν αὐτοῖς δὲν ἀποσύρεται τῆς παλαίστρας θορυβωδῶς ἐπευφημούμενος, δὲν ἀκούει διασαλπιζόμενον τὸ ὄνομά του μέχρι τῶν περάτων, δὲν ἀποκομίζει πολύτιμον γέρας, ἀλλ' ὀλιγαρκὴς καὶ μετριόφρων, ἀρκεῖται, ὡς ὁ ἀρχαῖος ὀλυμπιονίκης εἰς τὸν γυμνὸν θαλλὸν τῆς ἐλαίας, εἰς τὴν ἤρεμον τῆς ἰδίας συνειδήσεως ἐπιδοκιμασίαν. Ὁ φίλος μου ἦτο εἷς τῶν νικητῶν τούτων.

— Κουτὲ, τῷ εἶπον, κουτέ!

Καὶ ἐπειδὴ δὲν ηὕρισκον ἄλλην πρόχειρον φράσιν, τὸν ἐνηγκαλίσθην καὶ τὸν ἠσπάσθην.

Καστελλαμάρε, Ἰανουάριος 1879.

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΑΝΝΙΝΟΣ.

ΜΑΡΙΑ ΑΝΤΩΑΝΕΤΤΑ

εἰς τὸ δικαστήριον.

Θὰ σώσῃ τις τὴν βασίλισσαν;

Ὁ κ. Umbert de Saint-Amand, ὅστις ἔχει ἤδη δημοσιεύσει πλεῖστα συγγράμματα ἐμβριθῶν καὶ λίαν ἐνδιαφερουσῶν μελετῶν περὶ τῶν γυναικῶν τοῦ Κεραμεικοῦ, μέλλει νὰ ἐπιστρέψῃ τὴν συλλογὴν ταύτην τῶν ἱστορικῶν εἰκόνων διὰ τῆς μᾶλλον συγ-

κινούσης πάντας ἐξ ὅλων τῆς ἐπιγραφομένης: «Τὸ τελευταῖον ἔτος τῆς Μαρίας Ἀντωανέττας». Εἶνε δὲ ἡ εἰκὼν αὕτη θλιβερὰ διὰ τὸ μακρὸν μαρτύριόν της, ὅπερ ἄρχεται ἐκ τοῦ δικαστηρίου καὶ καταλήγει εἰς τὸ ἰκρίωμα ἐκ τῆς εἱρκτῆς, ὅπου ἐκείνη, ἥτις ὑπῆρξεν ἐν τῷ βίῳ της ὁ μᾶλλον ἀκτινοβολῶν ἀστὴρ τῆς φαεινοτέρας εὐρωπαϊκῆς αὐλῆς, ἀγωνίζεται ἐπὶ ἑβδομήκοντα ἓξ ἡμέρας μεταξὺ τεσσάρων γυμνῶν τοίχων, καθύγρων καὶ παγερῶν, ἄνευ πυρὸς, ἄνευ φωτὸς, ἄνευ ἐνδυμασίας, ἄνευ ῥινομάκτρου, ἄνευ ἄλλων ἐπίπλων εἰμὴ δύο καθεκλῶν ἐκ καλάμου, μιᾶς ἀθλίας τραπέζης καὶ μιᾶς καννάβίνου στρωμνῆς, ὑπὸ τὴν ἄγρυπνον φρουρὰν δύο χωροφυλάκων, χωριζομένων αὐτῆς διά τινος παραπετάσματος, καταδικασθεῖσα δὲ καθ' ἣν ἡμέραν ἐβάδισε πρὸς τὴν λαιμητόμον ν' ἀλλάξῃ χιτῶνα ἐπὶ παρουσίᾳ ἑνὸς ἀξιωματικοῦ τῆς χωροφυλακῆς, ὅστις εἶχεν αὐστηρὰν διαταγὴν νὰ μὴ τὴν ἐγκαταλείψῃ οὐδὲ μίαν μόνην στιγμήν. Ποία ἀληθῶς ἐκ λίθου καρδία δὲν ἤθελε συγκινηθῇ εἰς τὸ θέαμα τῶν ὑπερτάτων τούτων βασάνων;

Α.

Ο ΝΕΟΣΥΛΛΕΚΤΟΣ

Ἦτο κυριακὴ περὶ τὴν πέμπτην τῆς ἑσπέρας, καὶ ὁ καιρὸς ἦν ὡραιότατος. Ὁ στρατὼν εἶχε σχεδὸν κενωθῇ διότι οἱ πλεῖστοι τῶν στρατιωτῶν εἶχον ἐξέλθει εἰς διασκέδασιν ἐν τῇ πόλει· οἱ ὀλίγοι εναπομείναντες, τινὲς μὲν ἐν τοῖς ὑπνωτηρίοις ἐνδυόμενοι, τινὲς δὲ ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ στρατῶνος προσμένοντες, ἦσαν ἕτοιμοι ἵνα ἀπέλθωσι καὶ οὗτοι. Καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν νεοσυλλέκτων, οἵτινες εἶχον εἰσέλθει εἰς τὴν ὑπηρεσίαν πρὸ δύο μόλις ἡμερῶν, τινὲς μὲν εἶχον ἀπέλθει, τινὲς δὲ ἀπήρχοντο, ἀνὰ ἕξ, ἀνὰ ὀκτὼ, ἀνὰ δέκα, σοβαροὶ,

εὐθυτενεῖς, τὸν πῖλον ὑπεράνω τοῦ μετώπου φέροντες, μὲ τὸν μανδύαν περιεπτυγμένον, μὲ τὰς χεῖρας ἀνοικτὰς καὶ τεθειμένας ἐντὸς ἀκόμψων λευκῶν περιχειρίδων ὁμοίων πρὸς τὰς σιδηρὰς χειρίδας τῶν ξιφομάχων· οἱ φρουροὶ καθήμενοι ἐπί τινος θρανίου, πρὸ τῆς θύρας τοῦ στρατῶνος, τοὺς περιέπαιζον διερχομένους, παρὰ τοὺς ψιθυρισμοὺς τοῦ λοχίου, παραινοῦντος αὐτοὺς νὰ ἀφήσωσι τοὺς πτωχοὺς ἐκείνους νέους ἡσύχους· καὶ ὁ ἀποσπασματάρχης ἀξιωματικός, κεκλιμένος ἐπί τινος κλίνης ἐν τῷ δωματίῳ τοῦ πρώτου πατώματος, ἀνεγίνωσκέ τινα ἐφημερίδα.

Ἐν τῇ γωνίᾳ τῇ πλέον μεμονωμένῃ τῆς αὐλῆς τοῦ στρατῶνος εὑρίσκετο νεοσύλλεκτός τις ἐντελῶς μόνος καθήμενος ἐπὶ βαθμίδος θύρας τινός, ἔχων ἐστηριγμένους τοὺς ἀγκῶνας ἐπὶ τῶν γονάτων καὶ τὸν πώγωνα ἐπὶ τῶν χειρῶν του· ἠκολούθει κατὰ σειρὰν διὰ τοῦ βλέμματος τοὺς ἐξερχομένους συστρατιώτας του, καί, ὅταν οὐδεὶς τούτων διήρχετο πρὸ αὐτοῦ, ἐκράτει τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀκινήτους ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Ἦτο ἐκ τῶν καλῶν ἐκείνων τέκνων ἅτινα μετὰ μεγίστης θλίψεως ἀποχωρίζονται τῆς οἰκογενείας καὶ τῆς γενεθλίου κώμης των, καὶ ἅτινα ἐν τούτοις κατατάσσονται εἰς τὸν στρατὸν ἐν ὑπομονῇ, γαλήνῃ καὶ καλῇ διαθέσει.

Εἰς τὸ πρόσωπόν του εἶχε τι τὸ σκεπτικὸν καὶ ἔκπληκτον, ὅπερ καταλαμβάνει πάντα νεοσύλλεκτον κατὰ τὰς πρώτας τῆς ἀφίξεώς του ἡμέρας. Ἴσως εἶχε μεταμεληθῆ διότι δὲν ἠθέλησε νὰ ἐξέλθῃ μετὰ τῶν ἄλλων συστρατιωτῶν του. Κατὰ τὴν κυριακήν, ἐὰν ὁ καιρὸς εἶνε ὡραῖος, πᾶς ὁ μένων ἐν τῇ οἰκίᾳ αἰσθάνεται μικράν τινα μελαγχολίαν.

Ὀλίγον κατ' ὀλίγον ὁ στρατὼν ἐκενώθη, καὶ σιγὴ βαθυτάτη ἐπῆλθε.

Λοχίας τις τῆς ὑπηρεσίας διερχόμενος μετὰ βίας τὴν αὐλήν, εἶδε τὸν νεοσύλλεκτον καθήμενον ἔξωθεν καὶ τὸν ἐρωτᾷ ἀποτόμως.

— Τί κάμνεις αὐτοῦ μὲ ἐσταυρωμένας τὰς χεῖρας;

— Ἐγώ;—ἀπήντησεν ὁ νεοσύλλεκτος

— Ἐγώ!—ἐπανέλαβεν ὁ λοχίας, μιμούμενος σκωπτικῶς τὴν φωνήν του ὡσεὶ βλάξ.—Αὐτὸ εἶναι ἀστεῖον! πρὸς τίνα λοιπὸν

ὁμιλῶ;— Πρὸς τὴν σελήνην; Ναί· σὺ βέβαια! Καὶ ἐγείρου ὅταν ὁμιλεῖς μὲ τοὺς ἀνωτέρους σου.

Ὁ νεοσύλλεκτος ἐγείρεται.

— Τίς εἶσαι σύ; εἰς τίνα λόχον ἀνήκεις;

— ... λόχον;

— Λόχον; ἐρωτᾷ ἐκ νέου ὁ λοχίας χλευαστικῶς. Ἀλλ' εἰξεύρεις ὅτι εἶσαι βλακίστατος;

Πλησιάζει τὸν πτωχὸν στρατιώτην, τὸν συλλαμβάνει ἐκ τῆς πτυχῆς τοῦ μανδύου του, καί, σύρων αὐτὸν μετὰ βίας,—Ἰδὲ— τῷ λέγει— ἰδὲ πῶς κατήντησες τὸν μανδύαν σου, καθήμενος κατὰ γῆς ὡς ἐπαίτης.

Ὁ νεοσύλλεκτος προσπαθεῖ νὰ καθαρίσῃ διὰ τῆς χειρὸς τὸν μανδύαν του.

— Ἰδὲ πῶς κατήντησες τὰ ὑποδήματά σου! καὶ διὰ τοῦ ποδὸς τῷ τύπτει τὸ ἄκρον τῶν δακτύλων.

Ὁ στρατιώτης ἐξάγει τὸ ῥινόμακτρόν του, καὶ κύπτει ἵνα τινάξῃ τὴν κόνιν τῶν ὑποδημάτων του.

— Διόρθωσον αὐτὸ τὸ περιλαίμιον, τὸ ὁποῖον φθάνει μέχρι τῶν ὤτων σου—καὶ ἁρπάζων αὐτὸν ἐκ τοῦ περιλαιμίου, τὸν τινάσσει τοιουτοτρόπως ὥστε παρ' ὀλίγον νὰ καταπέσῃ.

Ὁ νεοσύλλεκτος ἀνυψοῖ τὰς χεῖρας πρὸς τὸ περιλαίμιον.

— Διόρθωσε τὸν πῖλον σου, καὶ ἀνασήκωσον αὐτὰ τὰ περιπόδια... φέρε εἰς εὐθυγραμίαν τὰ κομβία τοῦ μανδύου σου.. ἀφαίρεσον αὐτὰ τὰ γελοῖα ἐνώτια ... μὴ ἵστασαι οὕτως ὡς ἱερεὺς μὲ κεκλιμένην κεφαλήν, καὶ μὴ βλέπῃς τοὺς ἀνθρώπους μὲ αὐτὸ τὸ ἠλίθιον βλέμμα ...

Ὁ πτωχὸς νεανίας ἐξηκολούθει ψαύων διὰ τῆς χειρός, ὁτὲ μὲν τὸ περιλαίμιον, ὁτὲ δὲ τὰ περιπόδια, τὰ κομβία, τὸν πῖλον, μὴ κατορθῶν νὰ πράξῃ τίποτε, καὶ ὅσῳ μᾶλλον ἐβιάζετο καὶ προσεπάθει, ἐπὶ τοσούτῳ δὲν ἠδύνατο νὰ ἐννοήσῃ τί πράττει.

Κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην διήρχετο πρὸ αὐτῶν ἡ vivandiera τοῦ στρατοῦ, νέα καὶ χαρίεσσα, ἥτις ἀσπλάγχνως ἔστη παρατηροῦσα. Νὰ φανῇ τις γελοῖος ἐνώπιον ὡραίας γυναικός; Ἆ! τοῦτο εἶναι ἡ φοβερωτέρα βάσανος!

Ὁ πτωχὸς στρατιώτης ἀπώλεσεν ἐντελῶς τὸ λογικόν του. Ἅπαξ ἔτι ἔψαυσε τὰ κομβία καὶ τὸ περιλαίμιόν του, εἶτα ᾐσθάνθη καταπίπτοντας τοὺς βραχίονάς του· ὁ πώγων ἤγγισεν ἐπὶ τοῦ στήθους του, τὰ βλέμματα ἐπὶ τῆς ἄκρας τῶν ποδῶν του, καὶ τὸ σῶμά του διέμεινεν ἀκίνητον ὡς ἄγαλμα· ἀπενεκρώθη.

Ἡ vivandiera ἐμειδίασε καὶ ἀπῆλθεν. Ὁ λοχίας, παρατηρῶν αὐτὸν καὶ κινῶν τὴν κεφαλὴν, ἐν οἴκτῳ καὶ περιφρονήσει ἐπανελάμβανε—Ἀ βλάκα!... βλάκα!...

Εἶτα δ' ἀνυψῶν πάραυτα τὴν φωνήν·—Πρέπει νὰ ξυπνίσῃς, παιδί μου,—τῷ εἶπε,—καὶ ταχέως, εἰ δὲ μὴ θὰ σὲ ξυπνίσωμεν ἡμεῖς, σὲ διαβεβαιῶ· καὶ τίνι τρόπῳ! Φυλακὴ, ἄρτος καὶ ὕδωρ, ἄρτος, ὕδωρ καὶ φυλακὴ ἐναλλὰξ ἵνα μὴ ἀηδιάσῃς. Ἐνθυμοῦ καλῶς. Ἤδη δὲ ὕπαγε εἰς τὸ ὑπνωτήριον ἵνα καθαρίσῃς τὴν ἐνδυμασίαν σου. Ἐμπρός!

Καὶ ἐνέτεινε τὴν προσταγήν του, ἐγείρων τὴν χεῖρα καὶ δεικνύων τὰ παράθυρα τοῦ ὑπνωτηρίου.

— Ἀλλ' ἐγώ...

— Σιωπή!

— Ἐγὼ δέν...

— Σιωπὴ σοὶ λέγω, ὅταν ὁμιλῇς μὲ τοὺς ἀνωτέρους σου, ἢ ἡ φυλακὴ εἶναι ἐκεῖ· τὴν βλέπεις;

Καὶ ἀπέρχεται ψιθυρίζων.—Φεῦ! τί ὄντα! τί ὄντα! πτωχὲ στρατέ! Δυστυχὴς Ἰταλία!

— Κὺρ λοχία!... ἀνεφώνησε δειλῶς ὁ νεοσύλλεκτος.

Ὁ λοχίας, στρέψας τὴν κεφαλὴν, τῷ δεικνύει ἐκ νέου τὴν φυλακὴν προσβλέπων φοβερῶς.

— Ἐπεθύμουν νὰ σᾶς ἐρωτήσω κἄτι τι.

Ἡ ὁμιλία του ἦτο τοσοῦτον γλυκεῖα καὶ εὐπειθὴς ὥστε ὁ λοχίας δὲν ἠδυνήθη ν' ἀντιστῇ εἰς τὴν ἐπιθυμίαν ταύτην τοῦ νεοσυλλέκτου στρατιώτου.

— Τί θέλεις; τὸν ἠρώτησε.

— Ἐπεθύμουν νὰ σᾶς ἐρωτήσω μήπως εἰξεύρετε ἐὰν ἐδῶ, εἰς τὸ σύνταγμα τοῦτο, ὑπάρχει ἀξιωματικός τις συμπατριώτης μου· δηλαδὴ πρέπει νὰ ἦναι, ἀλλ' ἐγὼ δὲν εἰξεύρω ἂν ἦναι.....

— Συμπατριώτης σου; ἐὰν εἰς τὴν πατρίδα σου ἦνε ὅλοι τῆς αὐτῆς ποιότητος, πρέπει νὰ εὔχηταί τις ἵνα σὺ μόνος εὑρίσκεσαι εἰς τὸ σύνταγμα τοῦτο.

Καὶ κινῶν τοὺς ὤμους ἀπῆλθεν.

— Ὁποῖος τρόπος—ἐψιθύρισε θλιβερῶς ὁ νεοσύλλεκτος παρατηρῶν τὸν αὐστηρὸν λογίαν ἀπομακρυνόμενον.—Καὶ ὅμως μοὶ εἶπον ὅτι εἶναι ἐδῶ......προσέθηκεν εἶτα καθήμενος ἐκ νέου. Ἀλλὰ διατὶ προσφέρεται πρὸς ἡμᾶς τοιουτοτρόπως; Διατὶ τοσοῦτο κακῶς μᾶς μεταχειρίζονται; τί ἔχουσι μὲ ἡμᾶς; Τί εἴμεθα ἡμεῖς κύνες; Καὶ πρέπει ἐν τούτοις ἐπὶ πέντε ὅλα ἔτη νὰ διαρκέσῃ ὁ βίος οὗτος! Ὦ τοῦτο εἶναι πολύ! πολύ!—Καὶ ἐκάλυψε τὸ πρόσωπον διὰ τῶν χειρῶν του σκεπτόμενος τὴν ἀποῦσαν αὐτοῦ οἰκογένειαν.—Ἐὰν μὲ ἔβλεπον εἰς τὴν κατάστασιν ταύτην—ἔλεγεν ἡ καρδία του.—Πτωχὲ λαέ!

Ἠχηρὸς γέλως διέκοψεν αἴφνης τὰς σκέψεις του. Ἀνήγειρε τοὺς ὀφθαλμοὺς, καὶ εἶδε τρεῖς στρατιώτας φρουροῦντας, οἵτινες τὸν παρετήρουν γελῶντες.

— Ὦ τὶ βλάξ!—ἤρχισαν λέγοντες οὗτοι.—Εἶναι ἐρωτευμένος· σκέπτεται τὴν ἐρωμένην του. Εἰπέ μας ποῦ ἀφῆκες τὴν ἐρωμένην σου; Ἡ πτωχὴ κατ' αὐτὴν τὴν ὥραν ἴσως ἔχει ἤδη εὕρει μέσον παρηγορίας. Ἰδὲ, ἰδὲ, τὶ βλέμματα ποῦ σοῦ ῥίπτει!

Εἶτα δὲ καὶ οἱ τρεῖς ὁμοφώνως, μὲ τόνον ἱερέως λειτουργοῦντος. Ὦ τὶ βλάξ! ἐπανελάμβανον.

Ὁ πτωχὸς νεανίας ὠχρίασε, τὸν εἶχον πληγώσει κατάκαρδα· δὲν ἠδυνήθη πλέον νὰ ἀνθέξῃ, καὶ ἠγέρθη.

— Τίς εἶναι αὐτὸς ὁ ἐρωτευμένος;—εἶπε καθ' ἑαυτὸν ὁ ἀποσπασματάρχης, προβάλλων εἰς τὸ παράθυρον μὲ τὴν ἐφημερίδα εἰς τὰς χεῖρας.

Οἱ φρουροὶ τὸν εἶδον καὶ διέφυγον· ὁ νεοσύλλεκτος ἤγειρε τὰ βλέμματα πρὸς τὸ παράθυρον καὶ τὸν παρετήρησεν. Ὁ ἀξιωματικὸς παρετήρησεν ἐπίσης τὸν στρατιώτην, καὶ βλέπει αὐτὸν κατ' ἀρχὰς μὲν προσέχοντα, εἶτα δὲ ἐκπληττόμενον καὶ χωρὶς ποσῶς νὰ ἀποσύρῃ ἀπ' αὐτὸν τὰ βλέμματά του.—Ποῖον εἶνε αὐτὸ τὸ

παράδοξον ὄν; ἐσκέφθη, καὶ κατελθὼν εἰς τὴν αὐλὴν, ἐνεφανίσθη πρὸ τοῦ στρατιώτου.

— Τί ἔχεις καὶ τρίβεις τὰς χεῖρας σου; τὸν ἠρώτησε σοβαρῶς.

Καὶ ὁ στρατιώτης, καίπως αἰδούμενος, ἐξηκολούθησεν ὅμως μειδιῶν.

— Ἀλλ' εἰξεύρεις ὅτι εἶσαι πολὺ ἠλίθιος;.... Σὲ ἐρωτῶ διατί γελᾷς;

— Ἰδού....: ἀπήντησεν ὁ στρατιώτης, καταβιβάζων τοὺς ὀφθαλμοὺς, καὶ περιστρέφων δι' ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν του τμῆμα τοῦ μανδύου του. Ἐγὼ ἐγνώριζον ὅτι εἴσθε ἐδῶ εἰς τὸ σύνταγμα τοῦτο ὅπου ἔστειλαν καὶ ἐμέ..... Τώρα σεῖς δὲν θὰ ἐνθυμεῖσθε πλέον, ἀλλ' ἐγὼ ἐνθυμοῦμαι ὅτι πρὸ τριῶν ἐτῶν ἔχετε ἀναχωρήσει· σᾶς ἐγνώριζον, καθὼς καὶ τὴν οἰκογένειάν σας· ἀλλ' αὕτη δὲν ἐγνώριζε τὴν ἰδικήν μου. Ἤμεθα γείτονες καὶ τὸ πρωΐ σᾶς ἔβλεπα ὅτε ἐπηγαίνετε εἰς τὸ κυνήγιον... ἤμεθα συμπατριῶται, ἰδού.

— Ἄ! τώρα ἐννοῶ! — ἀπήντησεν ὁ ἀξιωματικὸς παρατηρῶν αὐτὸν ἀτενῶς ὡσεὶ προσπαθῶν νὰ ἐνθυμηθῇ τίς ἦτο.

— Ἤξευρα, ἐξηκολούθησεν ὁ στρατιώτης, ὅτι εἴχετε φύγει ἀπὸ τὸ χωρίον διὰ νὰ γίνητε ἀξιωματικὸς, ὅτι εἰσήλθατε εἰς ἐκπαιδευτήριον καὶ δὲν ἐπανήλθατε πλέον. Ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ ἐπιδιώρθωσαν τὴν πρόσοψιν τῆς ἐκκλησίας, καὶ εἰς τὴν πλατεῖαν ἔκτισαν καφφενεῖον μέγα ὅσον..... (καὶ παρατηρεῖ εἰς τὰ πέριξ) ὅσον τὸ ἥμισυ σχεδὸν τῆς αὐλῆς ταύτης· εἶναι πάντοτε γεμάτο ἀπὸ ἀνθρώπους.....

— Στάσου, στάσου! τώρα ἐνθυμοῦμαι. Ρέντσος καλεῖσαι δὲν εἶναι ἀληθές;

— Μάλιστα.

— Ἐκάθησο εἰς ἐκεῖνον τὸν οἰκίσκον ἀπέναντι τῆς ἐκκλησίας, ἐκτὸς τοῦ χωρίου, νομίζω.

— Ὦ Θεέ μου! . . . μάλιστα, εἰς τὸν οἰκίσκον ἀπέναντι τῆς ἐκκλησίας.

Καὶ ἡ καρδία τοῦ πτωχοῦ νεανίου ἔπαλλε σφοδρῶς ἐκ χαρᾶς.

— Ἐνθυμοῦμαι κάλλιστα. Καὶ . . . εἰπέ μοι· εἶσαι εὐχαριστημένος εἰς τὸν στρατόν;

Τὸ πρόσωπον τοῦ νεοσυλλέκτου ἤλλαξε χρῶμα, οἱ ὀφθαλμοί του ἐταπεινώθησαν, καὶ ἡ γλῶσσά του ἀπεξηράνθη.

— Διατί δὲν ἐξῆλθες νὰ διασκεδάσῃς μετὰ τῶν ἄλλων;

Ὁ στρατιώτης δὲν ἀπήντησεν, ἀλλὰ παρετήρει τοὺς ὄνυχάς του ὡσεὶ προσπαθῶν νὰ σκεφθῇ τί ἔπρεπε νὰ εἴπῃ· ἀλλ' ἡ καρδία του ἐπροδίδετο ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν του.

Ὁ ἀξιωματικὸς ἐννόησε τὸ πᾶν, καὶ διὰ φωνῆς μειλιχίου, ἥτις κατῆλθε μέχρι τοῦ βάθους τῆς καρδίας τοῦ νέου στρατιώτου, τὸν ἠρώτησε·

— Τί ἔχεις;

Τὰ δεσμὰ τῆς γλώσσης του ἐλύθησαν, καί, ἀναλαβὼν θάρρος ὀλίγον κατ' ὀλίγον, ἤρχισε διὰ φωνῆς συγκεκινημένης·—Ὦ!... ἄκουσον, κύριε λοχαγέ. Ἔχω... οὐδ' ἐγὼ εἰξεύρω τί ἔχω. Ἀλλὰ μᾶς μεταχειρίζονται μὲ λίαν δυσάρεστον τρόπον· ἰδού. Ἐρωτῶμεν διὰ πρᾶγμά τι καὶ δὲν μᾶς κρίνουσιν ἀξίους ἀπαντήσεως, ἔπειτα μᾶς ρίπτουσι λέξεις ὑβριστικὰς καὶ ἡμεῖς πρέπει νὰ σιωπῶμεν, εἰ δὲ μὴ *ἡ φυλακὴ εἶναι ἐκεῖ* (καὶ ἐμιμεῖτο τὴν φωνὴν τοῦ λοχίου.) Τὸ εἰξεύρω καὶ ἐγὼ ὅτι δὲν δυνάμεθα ἀκόμη νὰ ἐνδυώμεθα καλῶς, καὶ δὲν εἴμεθα εἰσέτι καλοὶ στρατιῶται. Ἀλλὰ πρὸ δύο μόλις ἡμερῶν ἤλθομεν ἐδῶ μόνον καὶ μόνον ἵνα μάθωμεν, καὶ διὰ τοῦτο ἔπρεπε νὰ ἔχωσιν ὀλίγην ὑπομονήν, νομίζω. Ἔπειτα μᾶς προσβάλλουσιν ἐμπρὸς εἰς τοὺς ἀνθρώπους καὶ μάλιστα μᾶς βάζουν καὶ τὰς χεῖρας ἐπάνω, μᾶς σπρώχνουν, καὶ ἡμεῖς πρέπει νὰ ὑπομένωμεν τὰ πάντα, ἐκεῖνοι δὲ γελοῦν, καὶ ἐγὼ δὲν ἠμπορῶ νὰ ἐννοήσω διατί μᾶς κακομεταχειρίζονται τόσον. Εἶχα ἔλθει εὐχαρίστως νὰ καταταχθῶ ὡς στρατιώτης, καὶ ἐσκεπτόμην· θὰ κάμω τὸ καθῆκόν μου, καὶ οἱ ἀνώτεροι θὰ μὲ ἀγαποῦν, ἀλλὰ τώρα βλέπω... Ἴσως ὅταν συνειθίσωμεν δὲν θὰ φροντίζωμεν πλέον· ἀλλὰ τώρα δυσαρεστούμεθα νὰ βλέπωμεν ὅτι μᾶς μεταχειρίζονται τοιουτοτρόπως. Εἰς τὴν οἰκίαν μας εἴμεθα εὐχαριστημένοι, μὲ τὴν οἰκογένειάν μας, καὶ ὅλοι μᾶς ἠγάπων· ἐδῶ, ἀπεναντίας... ὑβρίζουν καὶ τοὺς ἰδικούς μας... ἡμεῖς ὑπομένομεν... ἀλλά... εἶναι σκληρόν... πολὺ σκληρόν.

Αἱ τελευταῖαι αὗται λέξεις ἐλέχθησαν μετὰ τόνου ἀληθῶς ἀπα-

ραμυθήτου. Ἐσίγησε καὶ κατεβίβασε τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐξακολουθῶν νὰ τραυλίζῃ.

Ὁ ἀξιωματικὸς μετὰ μικρὸν ἥναψε σιγάρον, καὶ εἶτα μετ' ἀπαθείας, ὡσεὶ δὲν εἶχεν ἢ δὲν ἠθέλησε νὰ ἐννοήσῃ τοὺς λόγους τοῦ στρατιώτου, τῷ εἶπε·

—Ἀνασήκωσε ὀλίγον ὑψηλότερον αὐτὸ τὸ περιλαίμιον (καὶ τὸν ἐβοήθησεν αὐτὸς οὗτος)· τοιουτοτρόπως τώρα σοῦ πηγαίνει. Στρέψον.

Ὁ στρατιώτης ἐστράφη. Ὁ ἀξιωματικὸς τῷ διώρθωσε τὰς πτυχὰς τοῦ μανδύου.

— Ὁ μανδύας—τῷ εἶπε—δὲν πρέπει νὰ ἦναι ζαρωμένος ἀλλ' ὁμαλὸς ὡς περιστήθιον γυναικεῖον. Στρέψον.

Ὁ νεοσύλλεκτος ἐστράφη· ὁ ἀξιωματικὸς τῷ διώρθωσε τὸν πῖλον.—Ἔλα ὀλίγον εἰς τὰ ἐμπρός, ἵνα ἔχῃς ὕφος αὔθαδες ὀλίγον.

Ὁ νεοσύλλεκτος ἐμειδίασε.

— Ἔχε εὐθὺ τὸ σῶμα, καὶ κράτει τὴν κεφαλήν σου ἀνυψωμένην· ὅταν περιπατῇς, περιπάτει ἐλεύθερος καὶ εὐκίνητος, ὡς ὅταν ἔπαιζες ἐν τῇ αὐλῇ τῆς οἰκίας μας· ἐνθυμεῖσαι;

Ἐγέλασε καὶ κατένευσεν.

—Καλά, ἐξηκολούθησεν ὁ ἀξιωματικός, προστρίβων τοὺς ὤμους ἐπὶ τοῦ τοίχου καὶ τὴν μίαν κνήμην ἐπὶ τῆς πτέρνας.—Παρατήρει πάντας κατὰ πρόσωπον, διότι οὐδένα ἔχεις νὰ φοβηθῇς καὶ νὰ αἰσχύνησαι· ἐννοεῖς; Καὶ ὁ Βασιλεὺς αὐτὸς ἂν διέρχηται, σὺ ὕψωσον τὸ μέτωπον καὶ προσήλωσον τοὺς ὀφθαλμούς σου ἐπὶ τῶν ἰδικῶν του, ἵνα τῷ εἴπῃς — εἶμαι ἐγώ! διότι τοιουτρόπως, ἡμεῖς οἱ στρατιωτικοί, ὀφείλομεν νὰ δεικνύωμεν τὸ πρὸς τοὺς ἀνωτέρους μας σέβας. Ἐνθυμοῦ.

Ὁ στρατιώτης κατένευσεν· ἤρχιζε νὰ γαληνιᾷ ἡ τεταραγμένη ψυχή του.

—Ἐνθυμοῦ πρὸς τούτοις ὅτι, ἅπαξ εἰσελθὼν εἰς τὸν στρατῶνα, πρέπει νὰ ἀλλάξῃς τρόπον ὁμιλίας. Ὀλίγας λέξεις, ἀλλ' εἰλικρινεῖς, καὶ ἠχηράς, πρὸς οἱονδήποτε ἀποτείνεσαι. Ναί, ὄχι· ὄχι, ναί· καὶ ἂν οὐδὲν ἄλλο ἔχῃς νὰ εἴπῃς τόσον καλλίτερον. Ὅτε εἶσαι εἰς τὴν γραμμὴν εἶναι τὸ αὐτὸ ὡς νὰ εὑρίσκεσαι ἐν ἐκκλησίᾳ·

σιγὴ ἄκρα. Διαλυθείσης τῆς παρατάξεως, εἶσαι εἰς τὴν οἰκίαν σου· καὶ ἄν οἱ ἄλλοι φωνάζουσιν ἀτάκτως, φώναζε καὶ σὺ πλειότερον τούτων καὶ μὴ ἵστασαι παρατηρῶν μόνον. Ἀγάπα τοὺς συστρατιώτας σου, διότι μεταξὺ αὐτῶν θέλεις ἀποκτήσει χρηστοὺς φίλους, σοὶ τὸ ὑπόσχομαι· θὰ εὕρῃς νεανίας οἵτινες θὰ σὲ ἀγαπήσουν ὡς ἀδελφὸν, διότι ἐδῶ τῶν πάντων ὑπάρχει ἔλλειψις ἀλλ' οὐχὶ καὶ τῆς καρδίας βεβαίως.... ἔχεις καπνοσύριγγα ;

— Ὄχι, κύριε.

— Ἐὰν εἶχες, ἠδύνασο νὰ καπνίσῃς. Ὅταν εἷς ἀνώτερος φωνάζῃ, ... ἐὰν μὲν ἔχῃ δίκαιον, ἄκουε, καὶ διώρθου ἑαυτόν· ἐὰν ἄδικον, ἄκουε καὶ μὴ λυπῆσαι, διότι τοιαῦτα ὅλοι ἔχουσιν ἐλαττώματα, καὶ ὅλοι δύνανται νὰ ὑποπέσωσιν εἰς σφάλματα· ὁ κραυγάζων σφάλλει ἐνίοτε· ἀλλ' ὁ παρακούων πάντοτε. Μὴ πίστευε δὲ ὅτι ὅλοι οἱ φωνασκοῦντες ἔχουσι μοχθηρὰν τὴν καρδίαν ἢ πάθος τι ἐναντίον σου. Οὐδὲν σφαλερότερον τούτου. Οὗτοι ἔχουσι καρδίαν ἀγαθωτέραν τῶν ἄλλων, σᾶς ἀγαπῶσι, καὶ ἂν τοὺς ἀπέσπων ἐκ τοῦ μέσου ὑμῶν τῶν στρατιωτῶν ἤθελον ἀποθάνει ἐκ τῆς μελαγχολίας. Κραυγάζουσιν ἀγρίως, ὑβρίζουσιν· εἶναι συνήθεια, ἔργον τῶν πνευμόνων, καὶ οὐδὲν πλέον· θέλεις ἀγαπήσει αὐτοὺς πλειότερον τῶν ἄλλων. Θὰ τοὺς ἴδῃς ὅταν ἀναχωρήσωσι· κλαίουσιν ὡς δυστυχεῖς. Εἶδον πολλοὺς εἰς τὴν μάχην τῆς Κουστόζας . . .

— Ἐκείνην τὴν ἀτυχῆ μάχην ;

— Ναί. Εἶδον λοχαγὸν, ὅστις ἦτο τὸ φόβητρον τοῦ λόχου του, καὶ οὐδεὶς ἐτόλμα νὰ τὸν ἀντικρύσῃ, ἀλλὰ ἀδίκως. Καὶ ὅμως δὲν ἔπιπτε πληγωμένος, χωρὶς αὐτὸς νὰ σπεύσῃ πρὸς βοήθειάν του, νὰ παραστῇ εἰς τὸ τραῦμά του καὶ νὰ τὸν ἐνθαῤῥύνῃ. — Λοχαγὲ, λοχαγὲ, μὴ μὲ ἐγκαταλίπῃς· ἐκραύγαζον οἱ τραυματίαι κρατοῦντες αὐτὸν ἐκ τοῦ βραχίονος καὶ τοῦ χιτῶνος.—Ὄχι τέκνον μου—ἀπήντα ἐκεῖνος—θὰ μείνω ἐδῶ μετὰ σοῦ, θὰ μείνω μετὰ σοῦ, ἕως οὗ ἀναλάβῃς· θάῤῥος, τέκνον μου, θάῤῥος· ὁ ἀρχηγός σου δὲν σὲ ἀφίνει. — Ἐννοεῖς τί ἄνθρωπος ἦτο ; Ὡς αὐτὸν δὲ πολλοὶ ἄλλοι ὑπάρχουσι· καὶ δὲν πρέπει τις νὰ κρίνῃ τοὺς ἀνθρώπους ἐκ πρώτης ὄψεως· εἶτα δὲ πρέπει νὰ ἦσαι

συμπαθὴς εἰς τοὺς κακοὺς, νὰ ἀγαπᾷς τοὺς καλοὺς, νὰ σέβησαι τοὺς πάντας, διότι ἅπαντες εἶναι στρατιῶται καὶ σήμερον ἴσως ἢ αὔριον δύνασαι νὰ τοὺς ἴδῃς ἀνδρείως πίπτοντας πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν σου. Ἐρώτησον τοὺς συστρατιώτας σου. Θὰ ἴδῃς ὅτι οἱ ἀνδρειότεροι τούτων, ἀγαπῶσι τοὺς ἀνωτέρους των. Ἐνθυμοῦ τὸν στρατιώτην... πῶς ὠνομάζετο;... τὸν στρατιώτην Perrier (κατὰ τὸ 48), ὅστις ἐῤῥίφθη μεταξὺ τοῦ ἀξιωματικοῦ του καὶ τῶν ἐχθρῶν, καὶ κατέπεσε μὲ τρεῖς σφαίρας ἐπὶ τοῦ στήθους κραυγάζων·—Ἐνθυμοῦ με, ἀγαπητέ μοι λοχαγέ· ἀποθνήσκω εὐτυχὴς διότι σοὶ ἔσωσα τὴν ζωήν! καὶ τὸν ἄλλον ἐκεῖνον ἀνδρεῖον, ὅστις ἀντὶ νὰ καταλίπῃ τὸν πληγωθέντα ἀρχηγόν του, ἐφονεύθη ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν, λέγων πρὸς αὐτούς·—Ἐὰν δὲν μὲ φονεύσητε, ἐγὼ δὲν σᾶς τὸν ἀφίνω! καὶ τοὺς ἄλλους ἐκείνους ὀκτὼ ἢ δέκα στρατιώτας, οἵτινες ὑπὸ βροχὴν σφαιρῶν ἐν τῇ μάχῃ τοῦ Rivoli ἥρπασαν ἀπὸ τὰς χεῖρας τῶν γερμανῶν τὸ πτῶμα τοῦ λοχαγοῦ των ἵνα τὸ ἐνταφιάσωσιν αὐτοὶ οὗτοι καὶ τῷ ἀποδώσωσι τὰς τελευταίας τιμὰς ἐν τῷ ἑαυτῶν στρατοπέδῳ· καὶ τόσους, τόσους ἄλλους, οἵτινες ἔμειναν ἀθάνατοι, καὶ οὓς ἀγαπῶσιν ὡς ἂν ἔζων εἰσέτι . . . Ἔχεις ἓν πυρεῖον;

Ὁ νεοσύλλεκτος, ὅστις μέχρι τῆς στιγμῆς ταύτης ἵστατο ἔκπληκτος, ἀτενής, ὡς εἰς ἔκστασιν εὑρισκόμενος, ἐξήγαγε μετὰ βίας πυρεῖον ἐκ τοῦ θυλακίου του καὶ τὸ προσέφερεν εἰς τὸν ἀξιωματικόν.

— Ὅταν σκέπτεταί τις ταῦτα καὶ ἔχει γενναίαν καρδίαν, μικραί τινες δυσαρέσκειαι καὶ ἐνοχλήσεις τοῦ στρατιωτικοῦ βίου λησμονοῦνται. Πρέπει νὰ σκέπτησαι αὐτὰ, καὶ θὰ σᾶς τὰ διδάξουσι, σὺ δὲ, ὅστις εἶσαι καλὸς νέος, θὰ τὰ ἐνθυμῆσαι· δὲν εἶναι ἀληθές;

Ὁ νεοσύλλεκτος κατένευσε· διότι κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἡ φωνὴ δὲν ἠδύνατο νὰ ἐξέλθῃ τοῦ στόματός του.

— Βεβαίως—ἐξηκολούθησεν ὁ ἀξιωματικὸς—ἵνα εὐχαρίστως καὶ καλῶς διάγῃς ὡς στρατιώτης, πρέπει νὰ διορᾷς μακρότερον τοῦ στρατῶνος καὶ τῶν γυμνασίων. Κατόπιν, βεβαίως, εἰς πάντα θὰ συνειθίσῃς. Ὁ στρατιωτικὸς σάκκος, κατ' ἀρχὰς, ὢ τί βάρος, θεέ

μου, τί βάσανος! πάντες λέγουσιν οὕτω· εἶτα, ὀλίγον κατ' ὀλίγον, ἀποβαίνει ἓν μηδαμινὸν πρᾶγμα. Καὶ τὸ φαγητόν; βεβαίως δὲν τρώγομεν ὡς πρίγκηπες, ἐνίοτε μάλιστα, ἵνα εἴπω τὴν ἀλήθειαν, τὸ φαγητὸν εἶναι λιτότατον· ἀλλὰ πρέπει νὰ ἔχητε ὑπομονὴν, ὑπομονὴν, καὶ πάντοτε ὑπομονὴν, ἥτις εἶναι ἡ μεγαλειτέρα ἀρετὴ τοῦ στρατιώτου. Διὰ τοῦτο δὲν πρέπει νὰ παραπονῆσθε καθὼς τινὲς, εἴτε δικαίως εἴτε ἀδίκως, ἀλλὰ νὰ τρώγητε ἐκ τοῦ ὑπάρχοντος καὶ νὰ ἦσθε ὀλιγαρκεῖς. Πρὸς τούτοις, ὁσάκις ἐργάζηταί τις, πράττει τὸ καθῆκον αὐτοῦ καὶ ἔχει ἥσυχον τὴν καρδίαν, ἡ ὄρεξις οὐδέποτε λείπει, ἡ ὄρεξις ἥτις εἶναι ὁ κάλλιστος τῶν μαγείρων. Βλέπω ὅτι οἱ καλοὶ νέοι εὐχαρίστως διάγουσιν ἐν τῷ στρατῷ διότι οἱ ἀνώτεροι τοὺς συμπαθοῦν, οἱ συστρατιῶται τοὺς ἐκτιμῶσι καὶ τοὺς σέβονται οἱ συμπατριῶταί των, ὑπάρχουσι δέ τινες οἱ ὁποῖοι καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς πενταετοῦς ὑπηρεσίας των οὐδέποτε ἐτιμωρήθησαν, καὶ κατέλιπον τὸ ὄνομα αὐτῶν καθαρὸν ὡς τὸ λευκὸν μανδήλιον· ἐκ τούτων θὰ εἶσαι καὶ σύ· δὲν εἶναι ἀληθές;

Ὁ νεοσύλλεκτος κατένευσε ζωηρῶς.

— Κάλλιστα.—Μὴ νομίζῃς πρὸς τούτοις ὅτι εἶναι πλήρης ἀκανθῶν ὁ βίος τοῦ στρατιώτου· ὑπάρχουσι καὶ ἄνθη διὰ τὸν γνωρίζοντα νὰ εὑρίσκῃ αὐτὰ, οἱ δὲ καλοὶ στρατιῶται εὐκόλως τὰ εὑρίσκουσι. Ἐκπλήρωσον τακτικῶς τὸ καθῆκόν σου, ἔσο πάντοτε καθαρὸς, εὔτακτος καὶ φαιδρὸς, καὶ τότε πολλάκις θέλεις ἀκούσει τὸν ταγματάρχην καὶ τοὺς ἀξιωματικούς σου νά σοι λέγουσι: *εὖγε!* ὅπερ θέλει ἠχήσει εἰς τὰ βάθη τῆς καρδίας σου, καὶ θὰ σοὶ ἐπαυξάνῃ τὴν ὄρεξιν καὶ τὴν φαιδρότητα. Αἱ ἡμέραι θὰ διέρχωνται ταχέως καὶ, πρὸς τούτοις, ἐντὸς πέντε ἐτῶν θὰ δυνάμεθα νὰ ἀλλάξωμεν δεκάκις τὴν διαμονήν μας, καὶ τότε ὁ χρόνος πετᾷ, καὶ οἱ μῆνες φαίνονται ἡμέραι. Θὰ ἴδῃς νέους τόπους, πόλεις, λαοὺς, ἐξοχὰς, ὄρη, θαλάσσας, νέον ὅλον κόσμον, πεποικιλμένον, θαυμάσιον· ὁλόκληρον τὴν ὡραίαν πατρίδα μας, τὴν Ἰταλίαν, ἣν μέχρι τοῦδε ἐξ ὀνόματος μόνον γνωρίζεις· θαύματα πανταχόθεν θὰ σὲ περικυκλοῦσιν, ἀγάλματα, ἐκκλησίαι, ἀνάκτορα, κῆποι· καὶ, κατὰ τὰς ὥρας τῆς ἐλευθερίας, θὰ ἴδῃς τὰ

πάντα ἵνα τὰ διηγῆσαι μετὰ ταῦτα εἰς τὴν οἰκογένειαν καὶ τοὺς φίλους σου. Τὸ θέρος θὰ ὑπάγωμεν εἰς τὰς πεδιάδας τῶν γυμνασίων, ὀκτὼ, δέκα, εἴκοσι τάγματα, τὸ ἱππικὸν, τὸ πυροβολικὸν, καὶ τότε θέλεις ἴδει ὁποίαν ὡραίαν θέαν ἀποτελεῖ μία τοιαύτη παράταξις, ὁποῖον θόρυβον, ὁποίαν φαιδρότητα, ὁποία ζωηρότης θὰ διαρκῇ καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν· θὰ ἴδῃς τὰς μεγάλας πυρὰς, τὰς ἑορτὰς, αἵτινες θέλουσι τελεσθῇ πρὸ τῆς ἀναχωρήσεως ἡμῶν ἐκ τοῦ στρατοπέδου, μουσικὰς, χοροὺς, καὶ ἅπαντας τοὺς ἀξιωματικοὺς καὶ ταγματάρχας, οἵτινες θὰ διασκεδάζωσιν ἐν τῷ μέσῳ τῶ στρατιωτῶν, καὶ πλῆθος ἀνθρώπων, οἵτινες θέλουσιν ἔλθει, ἵνα θαυμάσωσι τὸ θέαμα ἐκεῖνο, καὶ θὰ κροτήσωσι τὰς χεῖρας.

Τότε βεβαίως θὰ γνωρίζῃς ὅλους τοὺς στρατιώτας τοῦ συντάγματος, θὰ ἀποκτήσῃς ἀπειρίαν καλῶν φίλων, τὸ τάγμα θὰ σοὶ φαίνεται μεγάλη τις οἰκογένεια, θὰ ἀγαπᾷς τὸν γέροντα συνταγματάρχην σου ὡς ἄλλον πατέρα, καὶ ὅτε θὰ ἴδῃς κυματίζουσαν τὴν σημαίαν ἔμπροσθεν τῶν ταγμάτων, καὶ ἡ μουσικὴ θὰ παιανίσῃ τὸ ἐμβατήριον, ἅπαντες δὲ νὰ παρουσιάσωσιν ὅπλα, τότε θέλεις αἰσθανθῇ τὴν καρδίαν σου πάλλουσαν ἐξ εὐχαριστήσεως καὶ ὑπερηφανείας, καὶ ὅλος θὰ τρέμῃς ἐκ συγκινήσεως. Ὀλίγον κατ' ὀλίγον θέλεις ἀγαπήσει τὰ πάντα ἐν τῷ στρατῶνι. Τὰ ὅπλα σου, τὴν στολήν σου, τὴν αὐλὴν ταύτην, τὰς κλίμακας, τὰ τείχη· καὶ ὅταν ἑτοιμασθῇς πρὸς ἀναχώρησιν, καὶ θὰ παρουσιασθῇς νὰ χαιρετήσῃς τὸν ταγματάρχην σου, τοὺς ἀξιωματικούς σου, τοὺς λοχίας σου, ἅπαντες δὲ οἱ λοιποὶ στρατιῶται θὰ σὲ περικυκλώσωσι κραυγάζοντες—χαῖρε—καλὸν κατευόδιον—μὴ μᾶς λησμονῇς—, τότε ἡ καρδία σου θέλει μελαγχολήσει, ἐννοεῖς! θέλεις μελαγχολήσει ὡς ὅτε ἀνεχώρεις ἐκ τῆς οἰκίας σου· καὶ ὅτε κατέλθῃς εἰς τὴν ὁδὸν θὰ στρέψῃς τὸ πρόσωπον ἵνα ἴδῃς διὰ τελευταίαν φορὰν τὰ παράθυρα τοῦ προσφιλοῦς σας στρατῶνος, καὶ ἂν ἡ φωνή σου ἦναι ἱκανὴ θέλεις κραυγάσει ἅπαξ εἰσέτι'—Χαῖρε, ὦ δευτέρα πατρικὴ οἰκία μου, ἔνθα τόσους ἠγάπησα φίλους, ἔνθα διῆλθον τόσας ἡμέρας ὡραίας, μὲ συνείδησιν καθαρὰν, ἔνθα τοσάκις ἐσκέφθην καὶ ἀνεστέναξα διὰ τοὺς

ἀπόντας προσφιλεῖς μου, χαῖρε μικρά μου κλίνη, χαῖρε καλέ μου λοχία, χαῖρε ταγματάρχα μου, χαῖρε . . . τί ἔχεις;

Ὁ στρατιώτης ἦτο ἀκίνητος, ἔκπληκτος, μὲ τὸ πρόσωπον σπασμωδικόν, τὴν δὲ ἀναπνοὴν πιεζομένην, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς δακρύοντας καὶ προσμειδιῶντας ἐκφραστικώτατα.

— Τί ἔχεις;

Ὁ πτωχὸς νεανίας προσεπάθησε ἵνα ὁμιλήσῃ, καταβιβάζων τὴν κεφαλὴν καὶ μηκύνων τὸν λαιμόν, ὡσεὶ καταπίνων μέγα τεμάχιον ἄρτου· ἀλλ' ἡ φωνὴ δὲν ἐξῆλθε ὁλόκληρος καὶ μόλις κατώρθωσε νὰ εἴπῃ μετὰ βίας καὶ ἀσθενῶς·—Τίποτε.—

Ὁ ἀξιωματικὸς ἐμειδίασε.

— Γνωρίζεις νὰ γράφῃς;

— Ὀλίγον—ἀπήντησεν ὁ στρατιώτης, δυσκόλως πάντοτε ἀναπνέων.

— Τότε ἐλθὲ μετ' ἐμοῦ.

Ὁ ἀξιωματικὸς διηυθύνθη πρὸς τὸ δωμάτιόν του, καὶ ὁ νεοσύλλεκτος τὸν ἠκολούθησεν. Ἅμα εἰσῆλθον, ὁ ἀξιωματικὸς διέταξε τὸν ἀγαθὸν συμπατριώτην του νὰ καθίσῃ πλησίον μικρᾶς τραπέζης, τῷ ἔδωκε γραφίδα καὶ τεμάχιον χάρτου καὶ—γράψον εἰς τὸν πατέρα σου—τῷ εἶπε.

Ὁ νεοσύλλεκτος τὸν παρετήρησεν ἀπορῶν.

— Γράψον εἰς τὸν πατέρα σου.

— Τί νὰ γράψω;

— Ὅ,τι εἶδες, ὅ,τι σκέπτεσαι, ὅ,τι ἀκούεις καὶ ὅ,τι θέλεις.

— Ἀλλά . . .

— Σιωπή· ἕως ὅτου τελειώσεις δὲν σοὶ ἐπιτρέπω νὰ μοὶ ὁμιλήσῃς.

Καὶ ἤρχισε ἐκ νέου ἀναγινώσκων τὴν ἐφημερίδα πλησίον τοῦ παραθύρου. Ὁ νεοσύλλεκτος ἐξηκολούθει παρατηρῶν αὐτὸν μετ' ἐκπλήξεως, εἶτα κατεβίβασε τὴν κεφαλὴν ἐσκέφθη ἐπί τινας στιγμὰς καὶ ἤρχισε νὰ γράφῃ βραδέως.

Μετὰ ἓν τέταρτον ὁ ἀξιωματικὸς ἠρώτησε·—πλησιάζομεν εἰς τὸ τέλος;

— Ἐτελείωσα—ἀπήντησεν ὁ στρατιώτης φαιδρότατος.

— Ἀνάγνωθι.

— Νὰ ἀναγνώσω;

— Ναί.

Ἐντρέπετο.

— Ἀνάγνωθι σοὶ λέγω.

Ἡτοιμάσθη νὰ ἀναγνώσῃ.

— Ἀλλ' εἰπέ μοι πρῶτον, ἔγραψες τὴν ἀλήθειαν; ὑπῆρξες εἰλικρινής; ἔγραψες ἀληθῶς πᾶν ὅ,τι σκέπτεσαι καὶ αἰσθάνεσαι;

Ὁ στρατιώτης ἔθεσε τὴν δεξιὰν ἐπὶ τῆς καρδίας του καὶ ἀνύψωσε τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὸν οὐρανόν.

— Ἀνάγνωθι λοιπόν.

Ἤρχισεν ἀναγινώσκων:

«*Ἀγαπητέ μου πατέρα*·

«Ἦλθα εἰς τὸ σύνταγμα καὶ μὲ ἐκούρευσαν ἀμέσως πρὶν μὲ ἐνδύσουν. Ἐκεῖνον τὸν κύριον ἀξιωματικόν, ποῦ σὺ εἰξεύρεις τὸ ὄνομά του, τὸν εἶδα καὶ ὡμιλήσαμεν εἰς τὴν αὐλὴν περισσότερον ἀπὸ μία ὥρα. Ἐδῶ δὲν τρώγουν σὰν πρίγκηπες, ξεύρεις· ἀλλὰ διὰ νὰ κάμουνε τὸ φαὴ σὲ τόσους πολλούς, δὲν ἠμποροῦν νὰ τὸ κάμουν πολὺ καλό, ἔπειτα ἡ ὄρεξι δὲν λείπει, φθάνει νὰ κάνῃ κανεὶς τὸ καθῆκόν του. Οἱ ἀνώτεροι φωνάζουνε· ἀλλὰ δὲν εἶναι καθόλου κακοί, διότι μάλιστα ὑπάρχουν καὶ στρατιῶτες ποῦ ἐσκοτώθηκαν διὰ νὰ τοὺς σώσουν καὶ δὲν ἤθελαν οὐδὲ σκοτωμένους νὰ τοὺς ἀφήσουνε στὰ χέρια τῶν ἐχθρῶν. Εἶναι ἀκόμη καὶ στρατιῶτες ποῦ ποτὲ δὲν ἐτιμωρηθήκανε, καὶ ἔτσι ἐλπίζει καὶ γιὰ μένα μοῦ εἶπε. Ὁ καιρὸς περνᾷ γρήγορα, διότι θὰ μᾶς ταξειδέψουνε καὶ θὰ εἰδοῦμε ἀγάλματα, περιβόλια, ἐκκλησίαις, καὶ ἔπειτα γυμνάσια, ἔπειτα στρατόπεδα, καὶ οἱ ἀρχηγοὶ θὰ παίζουνε μὲ τοὺς στρατιῶτες ἔπειτα θὰ εὐχαριστηθοῦμε νὰ βλέπουμε τὴ σημαία, καὶ νὰ ἀκούωμε τὴ μουσική. Ὑπάρχουν καὶ φίλοι καὶ ὁ γέρω-συνταγματάρχης μας μπορῶ νὰ εἰπῶ πῶς εἶναι ἕνας πατέρας καὶ ἐμεῖς τὰ παιδιά του.

Ταῦτα καὶ μένω ὁ προσφιλέστατος υἱός σου . . . .

— Εὖγε!

Ὁ στρατιώτης ἐμειδίασε, καὶ κατεβίβασε τὴν κεφαλὴν, ὡς παιδίον ὅτε ἀποκαλεῖται ὡραῖον.

—Τώρα, διὰ νὰ μὲ εὐχαριστήσῃς, ὕπαγε κάτω, καὶ πίε ἥμισυ ποτήριον οἴνου εἰς ὑγείαν ἁπάντων τῶν νεοσυλλέκτων· λάβε!

Καὶ τῷ ἐνεχείρισεν ἓν χαρτονόμισμα.

—Κύριε ἀξιωματικὲ εἶπεν ὁ στρατιώτης αἰδούμενος.... καὶ ἕτοιμος νὰ ἀποποιηθῇ.

—Ἔ! ἀνεκραύγασεν οὗτος ἀπειλητικῶς.

Ὁ νεοσύλλεκτος ἔλαβε τὸ χαρτονόμισμα καὶ, διευθυνόμενος πρὸς τὴν θύραν, ἐτραύλισε λέξεις τινὰς εὐχαριστῶν. —Κύριε λοχαγέ.... ἐγὼ .... δὲν εἰξεύρω .... αἰσθάνομαι ὅτι....

—Σιωπή.

Ἐξῆλθε βιαίως τοῦ δωματίου, καὶ κατῆλθε τὴν κλίμακα πηδῶν ἀνὰ τρεῖς τὰς βαθμίδας· ἔκαμε δύο ἢ τρία πηδήματα ἐν τῇ αὐλῇ, τρίβων τὰς χεῖρας, γελῶν καὶ τραυλίζων,καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ καπηλεῖον· ἡ vivandiera τῷ ἐκέρασε ποτήριον οἴνου, μετὰ χάριτος καὶ μειδιάματος, ἅτινα τὸν ἔκαμαν νὰ λησμονήσῃ τὰς προηγηθείσας σκηνάς· ἔπιεν καὶ ἐξῆλθε.....

Μόλις ἐξελθὼν, συνήντησε τὸν ἄγριον ἐκεῖνον λοχίαν, ὅστις τὸν ἐπλησίασε μετὰ μορφῆς ἧττον δριμείας, καὶ τρόπου κάπως εὐγενεστέρου.

—Εἰπέ μου, σὲ παρακαλῶ, εἶναι συγγενής σου ὁ ἀξιωματικὸς ἐκεῖνος ὅστις σοι ὡμίλει πρὸ μιᾶς ὥρας;

—Ὄχι.

—Ἀλλὰ τὸν ἐγνώριζες;

—Πολύ.

—Εἶναι ὁ συμπατριώτης σου ἀξιωματικὸς, τὸν ὁποῖον ἐζήτεις;

—Ἐκεῖνος ὁ ἴδιος.

—Ἐγὼ δὲν εἶχον οὐδόλως ἐννοήσει, εἰξεύρεις, ὅτε μὲ ἠρώτησες.

—Ὤ! δὲν πειράζει.

—Ἐὰν ἠννόουν θὰ σοῦ ἀπήντων.

—Εὐχαριστῶ.

Ὁ λοχίας ἀπεμακρύνθη· ὁ νεοσύλλεκτος, μόνος ἀπομείνας, εἶπε

καθ' ἑαυτόν· — Τὸ κάτω κάτω δὲν εἶναι καθόλου κακὸς νέος, αὐτὸς ὁ λοχίας.

Ἐν τῷ μεταξὺ οἱ ἀπόντες στρατιῶται ἤρχισαν εἰσερχόμενοι καθ' ὁμάδας ἐν τῷ στρατῶνι, τρέχοντες ἀτάκτως καὶ ᾄδοντες. Μεταξὺ τῶν ἄλλων εἰσήρχετο μικρὰ συνοδεία νεοσυλλέκτων μεθυσμένων ὀλίγον, οἵτινες ἔκαμναν πάταγον ζωηρότατον.

— Ὅτε οἱ ἄλλοι παίζουσι καὶ φωνάζουσι παταγωδῶς, τότε ρίφθητι καὶ σὺ ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν, καὶ φώναζε περισσότερον τούτων. — Ὁ νεοσύλλεκτος ἐνεθυμήθη τοὺς λόγους τούτους. — Πρέπει νὰ παίξω — ἐσκέφθη: — τί νὰ φωνάξω ; . . . . Ἆ ! ζήτω ὁ στρατιώτης Perrier — ἀνέκραξε ὅλαις δυνάμεσι.

Καὶ οἱ λοιποί, χωρὶς ἴσως αὐτοὶ οὗτοι νὰ ἐννοήσωσι, ἀπήντησαν μεγαλοφώνως — Ζήτω !

Ὁ ἡμέτερος στρατιώτης ἐῤῥίφθη ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν, καὶ ᾄδοντες καὶ κραυγάζοντες ἀνῆλθον ἀτάκτως εἰς τὸ ὑπνωτήριον.

Ὁ ἀξιωματικός, ὅστις τὸν εἶχε παρατηρήσει ἐκ τοῦ παραθύρου, ἐσκέφθη· — Ὁ νέος οὗτος θὰ γίνῃ ἄριστος στρατιώτης.

Καὶ ὅτε τὸ σκότος ἐπῆλθε, καὶ ὁ οὐρανὸς ἦτο πλήρης ἀστέρων, ἐν δὲ τῇ αὐλῇ ἠκούετο ὁ φαιδρὸς ἐκεῖνος θόρυβος καὶ ἐν τῇ ὁδῷ ἀντήχει ἡ σάλπιγξ ἀγγέλλουσα τὴν ἐπιστροφὴν τῶν στρατιωτῶν, τότε πάντα ταῦτα παρήγαγον ἐν αὐτῷ συγκίνησιν τοσούτῳ ταχεῖαν, ὥστε, χωρὶς αὐτὸς οὗτος νὰ ἐννοήσῃ τὸ διατί, ἀνύψωσε τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἀνέκραξε μετὰ γλυκύτητος: Perrier ! ὦ καλὲ Perrier ! . . . . ποῦ εἶσαι ; ἀκούεις τὸ ὄνομά σου ;

Ὅταν ἐν καιρῷ νυκτὸς παρατηροῦμεν ὡραῖον οὐρανὸν ἔρχονται αὐτομάτως εἰς τὰ χείλη ἡμῶν τὰ σεβαστότερα καὶ προσφιλέστερα τῶν ὀνομάτων.

(Ἐκ τῶν Σχεδιαγραφημάτων τοῦ Στρατιωτικοῦ βίου τοῦ De Amicis).

ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΦΡΑΒΑΣΙΛΗΣ.

ΑΛΛΗΓΟΡΙΑΙ ΚΑΙ ΣΥΜΒΟΛΑ

ΕΝ ΤΗι ΤΕΧΝΗι

Ότε ἡ ἀνθρωπότης διήρχετο τὴν πρώτην τῆς ὑπάρξεώς της περίοδον, ὅτε νήπιον ἔτι, αἰώνων μόλις ἡλικίαν ἀριθμοῦσα, ἐγαλουχεῖτο παρὰ τὸν Γάγγην ἢ τὰς ὄχθας τοῦ Νείλου, οἱ διάφοροι τῆς γῆς λαοὶ δὲν εἶχον ἀκόμη οὔτε γλῶσσαν ἐξηκριβωμένην, οὔτε ἤθη κοινωνικά, οὔτε νόμους γραπτούς. Ἁλιεῖς ἢ ποιμένες εἰς μικρὰς διῃρημένοι ὁμάδας, ὧν ἑκάστη ἀπετέλει ἴδιον κράτος, ἠγνόουν τί ἐστιν ἡ ἀληθὴς κοινωνία. Πρὸς ἀλλήλους συνεννοοῦντο δι' ὀλιγίστων τινῶν φράσεων καὶ περιωρίζοντο εἰς βραχυτάτας ἐννοίας, ἀναφερομένας εἰς τὰ τῆς πρώτης ἀνάγκης. Ὀλίγαι λέξεις ὀνοματοπεποιημέναι ἢ κατὰ συνθήκην ἀπετέλουν τὸ λεξιλόγιόν των καί τινα σημεῖα τὴν γραφήν των. Αἱ λέξεις ἦσαν σειρὰ φθόγγων κατ' ἀπομίμησιν τῶν περὶ αὐτοὺς ἠχούντων καὶ ὁ βρυόμενος κεραυνὸς, ἡ βοὴ τῆς τρικυμίας, ὁ δοῦπος τοῦ πίπτοντος σώματος, ὁ ψίθυρος τοῦ κύματος ἢ τὸ μελῳδικὸν τερέτισμα τῆς ἀηδόνος, πᾶσαι αὗται αἱ ἐκφράσεις καὶ λέξεις τοιαύτην τινα ἔχουσι παραγωγήν. Ἐκ τῆς αὐτῆς ἀρχῆς πηγάζουσιν ὀνόματά τινα ζώων, ἐκ τῆς φωνῆς ἑκάστου αὐτῶν πεποιημένα. Ἐν τῇ πτωχείᾳ τῶν πρώτων γλωσσῶν ἐδανείσθησαν τὰς ἀναφερομένας εἰς τὴν μίαν αἴσθησιν λέξεις ἵνα ἐκφράσωσι τὰς ἐκ τῆς ἑτέρας ἐντυπώσεις. Τὸ δανειστικὸν δὲ τοῦτο συνάλλαγμα ὑφίσταται ἀκόμη καὶ σήμερον, ἰδίᾳ μεταξὺ τῆς ἀκοῆς καὶ τῆς ὁράσεως.

Ἀλλ' ὅταν κατὰ μικρὸν αἱ κοινωνίαι ἤρχησαν νὰ ἀνδρῶνται,

ὅταν ἀπὸ τὰ ψηλαφητὰ καὶ ὑποπίπτοντα εἰς τὰς αἰσθήσεις ἠθέλησαν νὰ ἐκφράσωσιν ἐννοίας ἀφῃρημένας καὶ μεταφυσικάς, ὅταν ἐπεζήτησαν νὰ διεισδύσωσιν εἰς τὰ ἀπόρρητα τῆς θεότητος καὶ τοῦ νοητοῦ κόσμου, τότε, διότι δὲν εἶχον λέξεις ἀνταποκρινομένας εἰς τὴν διάνοιαν αὐτῶν, κατέφυγον εἰς τὴν ἀναλογίαν ἢ ἐπενόησαν σύμβολα καὶ ἀλληγορίας, ὅπως εἰκονίσωσι διὰ καταληπτῶν ἐννοιῶν τὸ ἀληθῶς ἀκατάληπτον τῆς θεότητος καὶ τῆς ὅλης δημιουργίας.

Τὸ μεγαλεῖον τῆς φύσεως, ὁ εὐρὺς οὐρανός, ὁ διάπυρος καὶ ἀκτινοβόλος τοῦ ἡλίου δίσκος, τὸ μάγον φῶς τῆς σελήνης οἱ ἀστέρες, τὰ ὄρη, οἱ ποταμοί, τὰ δάση, ἐξέπληξαν τοὺς πρώτους λαοὺς καὶ μετὰ τὸν δημιουργὸν ἤρχισαν νὰ θεοποιῶσι καὶ λατρεύωσι τὰ οὐράνια ταῦτα σώματα καὶ τὰς δυνάμεις τῆς φύσεως ἀνὰ μίαν. Εἰς τὴν φαντασίαν αὐτῶν τὸ πᾶν παρίστατο κατεχόμενον ὑπὸ θεότητός τινος καὶ ἡ φύσις αὐτὴ ἦτο τὸ μέγα πάνθεον τοῦ ἀρχαίου κόσμου. Εἰς ἐξήγησιν τῶν φυσικῶν φαινομένων ἔπλασαν μυρίους ἀλληγορικοὺς μύθους, τοὺς ὁποίους διεσκεύασαν ἔπειτα ποιηταὶ καὶ φιλόσοφοι καὶ οἱ μῦθοι οὗτοι ἀπετέλεσαν οἱονεὶ τὴν δογματικὴν τῶν ἀρχαίων θρησκειῶν. Ἐθεοποίησαν ἐπίσης τοὺς πόθους αὐτῶν καὶ τὰς ἐλπίδας, τὴν χαρὰν καὶ τὰς θλίψεις, τὴν ἀρετὴν καὶ τὰς κακίας καὶ ἐδημιούργησαν οὕτω τοὺς ἄλλους ἐκείνους δευτερεύοντας θεοὺς καὶ δαίμονας, τὸν Πόθον καὶ τὸν Ἔρωτα, τὴν Ἔριδα καὶ τὸν Φθόνον.

I

Ἐλέχθη ὅτι ἡ Ἰνδικὴ καὶ μετ' αὐτὴν ἴσως ἡ Αἴγυπτος ὑπῆρξαν αἱ κοιτίδες τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Ἐκεῖ ὑπὸ τὰ οὐρανοστεφῆ Ἰμαλαΐα καὶ τὰς εὐώδεις ὄχθας τοῦ Γάγγου διετυπώθησαν αἱ πρῶται περὶ θεοῦ καὶ δημιουργίας ἰδέαι. Ἐκεῖ ἐλατρεύθη ὁ εἷς καὶ αἰωνίως θεὸς ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Ἴνδρα καὶ ἔπειτα τοῦ Βράχμα, καὶ οἱ ἱερεῖς προσωποποιήσαντες τὴν θέλησιν τοῦ ὑπερτάτου ὄντος, ὑπὸ τὸ ὄνομα γυναικός, τῆς Μαγιᾶ, ἔπλασαν ἐκ τοῦ γάμου αὐτῶν τὴν Τριάδα, ἥτις εἶνε ἡ βάσις τῆς βραχμανικῆς θρησκείας καὶ τὴν ὁποίαν ἀποτελοῦσιν ὁ Βραχμᾶς, ὁ Βισνοῦς

καὶ ὁ Σίβας, οἱ τρεῖς οὗτοι ἰσόπαλοι θεοί, οἱ οὐρανίωνες τῶν Ἰνδῶν.

Ὁ Βραχμᾶς εἶνε ἡ δημιουργὸς δύναμις, ἡ ἀρχὴ τοῦ παντός. Ὁ Βισνοῦς εἶναι ὁ κοσμήτωρ καὶ φύλαξ, ἡ ἐνσαρκωθεῖσα θεότης καὶ ὁ θεὸς ἀποκαλυφθείς. Ἀλλ' ὁ ἥρως οὗτος τῆς Μαχαβαράτας, τὸ δεύτερον τῆς τριάδος πρόσωπον, ὑπῆρξεν ἀρχαιότερον ἡ προσωποποίησις τῆς ἀτμοσφαίρας, τοῦ λεπτοῦ καὶ διαυγοῦς αἰθέρος, ὅστις φωτίζει καὶ διατηρεῖ τὴν ζῶσαν φύσιν, ἀντιπροσωπεύει τὸ στερέωμα τοῦ οὐρανοῦ καὶ συγχέεται πολλάκις μετὰ τοῦ ἡλίου. Ἀκριβῶς ὡς ἡ Ἥρα, ὁ Βισνοῦς ἀντιπροσωπεύει εἰς τὰς Βέδας τὸν οὐράνιον θόλον. Ὁ Σίβας εἶναι προσωποιΐα τοῦ χρόνου καὶ ἑπομένως τοῦ θανάτου καὶ γράφουσιν αὐτὸν κρατοῦντα τὸν πέλεκυν, τὴν κλεψύδραν ἢ ἀνθρώπινον κρανίον. Ὁ Σίβας εἶναι συγχρόνως ὁ θεὸς τῶν ὀρέων καὶ ἡ γιγαντομαχία τῆς Μαχαβαράτας, ἔνθεν μὲν τῶν Πανδοϊδῶν, ὀπαδῶν τοῦ Βισνοῦ, ἐκεῖθεν δὲ τῶν Κουροϊδῶν, ὀπαδῶν τοῦ Σίβα, δύναται νὰ ἑρμηνευθῇ ἀλληγορικῶς εἰς τὴν πάλιν τῶν στοιχείων, ἢ τῶν ἀνθρωπίνων παθῶν, ἀφοῦ ὁ μὲν Σίβας ἀλληγορεῖται εἰς τὰ ἄλογα πάθη, ὁ δὲ Βισνοῦς εἰς τὰ φιλάνθρωπα αἰσθήματα τῆς ἀγάπης. Ἐπροσωποίησαν ἐπίσης οἱ Ἰνδοὶ ὑπὸ τὸ ὄνομα τῆς θεοῦ Δουργᾶς τὴν ἄπειρον καὶ ἀρχέγονον ὕλην, ἐκ τῆς ὁποίας προῆλθον πάντα τὰ λοιπὰ καὶ ἐλάτρευσαν τὴν σελήνην ὑπὸ τὸ ὄνομα τῆς Παρβατῆς, τὴν ὁποίαν ἔγραφον μὲ κυματίζουσαν τὴν κόμην καὶ ὑδρίαν ἐν τῇ χειρί, ἀλληγορουμένην εἰς τὴν ἐπιρροὴν τοῦ ἀστέρος τούτου ἐπὶ τῶν ὑδάτων. [1]). Ἐφαντάσθησαν τέλος τὸν ἱερὸν Γάγγην γυναῖκα λευχείμονα καθημένην μεγαλοπρεπῶς ἐπὶ ποταμίου τέρατος φέρουσαν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τὸ διάδημα, λύραν εἰς τὴν μίαν τῶν χειρῶν καὶ τὸν ἱερὸν λωτὸν εἰς τὴν ἑτέραν.

Συχναὶ καὶ τολμηρότεραι προσωποιΐαι ἀπαντῶσιν εἰς τὰς Βέδας, αἵτινες εἰσὶν ἡ Παλαιὰ Γραφὴ τῶν Ἰνδῶν, προσωποιΐαι τῶν νεφῶν καὶ τῆς θυέλλης, τοῦ φωτὸς καὶ τοῦ σκότους. Τὰ μελανὰ καὶ ταχυπόρα νέφη, τὰ ὁποῖα ὠθεῖ ἡ καταιγὶς καὶ τὰ ὁποῖα κρύ-

1). F. T. B. Clavel-Histoire pittoresque des religions antiques et modernes Tom. 1er - page 62.—

πτουσιν εἰς τὰς πτυχάς των τὸν ὄμβρον ἢ τὸν κεραυνὸν, παρίστανται ἐκεῖ ὡς τόσα κακοποιὰ πνεύματα, ἀγωνιζόμενα νὰ σβέσωσι τὸν λύχνον τῆς ἡμέρας. Εἶναι οὗτοι οἱ τιτᾶνες Ἀσοῦραι, τοὺς ὁποίους ἐπιφαίνεται καταδιώκων ὁ Ἴνδρας, ὁ ὕπατος οὗτος Ζεὺς, ὅστις ἐκυβέρνα τὸ σύμπαν πρὶν ἢ γεννηθῶσιν οἱ θεοὶ τῶν Βραχμάνων. Καὶ ὅταν εὐνοϊκοὶ ἄνεμοι ἀπεδίωκον τὰ ὀλέθρια ταῦτα νέφη καὶ ἐπεφαίνετο ἀπὸ μέσου αὐτῶν ὡς ἀπὸ καταπιπτούσης αὐλαίας ὁ ἥλιος, οἱ Ἀρῦαι ἐχειροκρότουν τὴν νίκην τοῦ φωτὸς καὶ ἔψαλλον τὸν θρίαμβον τοῦ Ἴνδρα. [1]) Παρομοίαν πάλην τῶν στοιχείων ὑπαινίσσονται οἱ πόλεμοι τῶν στρατῶν τοῦ Ἀρειμάνους κατὰ τῶν ἀγαθῶν πνευμάτων ἐν τῇ θρησκείᾳ τοῦ Ζωροάστρου.

Ὁ *μεσίτης* θεὸς Μίθρης, τὸν ὁποῖον ἀναφέρει ὁ Πλούταρχος, [2]) ὑπῆρξε παρὰ τοῖς πυρολάτραις ἡ θεοποίησις τῆς ἀληθείας καὶ δικαιοσύνης· παρίστατο ἐπὶ ἅρματος πολεμικοῦ φερόμενος διὰ τοῦ οὐρανοῦ, φέρων χρυσῆν περικεφαλαίαν καὶ ἀργυροῦν θώρακα, παρίστατο περικυκλούμενος ὑπὸ πνευμάτων καὶ καταδιώκων εἰς τοὺς αἰθέρας τοὺς δαίμονας τοῦ ὀλέθρου. Εἰς τὰς Βέδας ἀναγράφεται υἱὸς τοῦ ἀπείρου καὶ ἀντιπροσωπεύει τὸν ἥλιον. Τὸ φῶς τῆς ἀληθείας καὶ τὸ φῶς τοῦ ἡλίου, τὸ ἠθικὸν καὶ φυσικὸν συνεταυτίσθησαν εἶτα καὶ ὅταν ἐκ τῆς Ἀσίας Ἕλληνες καὶ Ρωμαῖοι ἐδιδάχθησαν τὴν λατρείαν τοῦ θεοῦ τούτου, οἱ μὲν ἐλάτρευον αὐτὸν ὡς τὸν ἥλιον, οἱ δὲ μᾶλλον ὡς τὸν θεὸν τοῦ πολέμου, ἀπατηθέντες ἐκ τῆς πανοπλίας τὴν ὁποίαν ἔφερε. [2]). Οἱ Αἰγύπτιοι ἐλάτρευσαν τὸν Ὄσιριν καὶ τὸν Τυφῶνα, θεοποιήσαντες τὸ ὕδωρ καὶ τὸ πῦρ, τὰ δύο ταῦτα ἀρχικὰ τῆς φύσεως στοιχεῖα καὶ εἰδικώτερον τὸν Νεῖλον καὶ τὸν ζωογονοῦντα ἥλιον. Ἔπλασαν ἔπειτα τὸν γάμον τοῦ Τυφῶνος μετὰ τῆς Νέφθυος γῆς καὶ τὴν τυραννικὴν αὐτοῦ βασιλείαν, καθ' ἣν ἐνεκλείσθη εἰς τὴν σωρὸν ὁ Ὄσιρις, ὑπαινισσόμενοι τὴν ἐπικρατήσασάν ποτε ἐν Αἰγύπτῳ ξηρασίαν, καθ' ἣν ὁ Νεῖλος ἐπὶ τοσοῦτον ἐταπεινώθη, ὥστε τὰ ὕδατα αὐτοῦ σχεδὸν ἐξηφανίσθησαν.

1). A. Maury. Croyances A Légen de l' antiquité page 96—97.
2). Περὶ Ἴσιδος καὶ Ὀσίριδος,— XLVI.

'Εκ τοῦ βασιλείου τῶν φυτῶν καὶ ζώων ἐδανείσθησαν οἱ πρῶτοι λαοὶ τὰ ἐμβλήματα τῶν θεῶν. Καὶ εἶπον τὸν ἀροτῆρα βοῦν ἔμβλημα τοῦ ἡλίου, ὅστις γονιμοποιεῖ τὴν γῆν καὶ τὸν λύκον, ὅστις φυγαδεύει τὰ ποίμνια, ἔλαβον ἐπίσης σύμβολον τοῦ ἀστέρος τῆς ἡμέρας, διότι, ὡς ἐνώπιον ἐκείνου, οὕτω καὶ εἰς τὴν ἐμφάνισιν τοῦ ἡλίου οἱ ἀστέρες ἢ τὰ νέφη ἐξαφανίζονται. Τὸ ζωδιακὸν σύστημα καὶ ἡ σταδιοδρομία τοῦ ἡλίου δι' ἑκάστου αὐτῶν ἀποτελεῖ ἑτέραν συμβόλων ἀκολουθίαν. Πολλὰ τῶν ζώων ἀναφέρονται σύμβολα τῆς σελήνης, ἀλλ' ἰδίως ἡ γαλῆ, ἡ ἴβη, ἡ κανθαρίς. Ἡ γαλῆ, διότι, ὡς εἶπον, αἱ κόραι τῶν ὀφθαλμῶν της διαστέλλονται κατὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου, στρογγυλοῦνται τὴν μεσημβρίαν καὶ συστέλλονται ἐπὶ πλέον τὴν ἑσπέραν, παρουσιάζουσαι οὕτω ἀναλογίαν τινὰ πρὸς τὰς φάσεις τῆς σελήνης κατὰ τὰς διαφόρους θέσεις αὐτῆς ἀπέναντι τοῦ ἡλίου. Ἡ κανθαρίς, διότι ἐπὶ ὀκτὼ καὶ εἴκοσιν ἡμέρας, ἀκριβῶς τὸν χρόνον τῆς σεληναίας μεταβολῆς, κυλίει ἀντιβάδην τὴν σφαῖραν, ἐν ᾗ ἐναποτίθησι τὸν σπόρον τῶν γόνων της, ὀπισθοποροῦσα ὡς ἡ σελήνη κατ' ἀντίθεσιν τῶν ἄλλων οὐρανίων σωμάτων. Καὶ τέλος ἡ ἴβη, τὸ ἱερὸν πτηνὸν τῆς Αἰγύπτου, διότι ἡ διάρκεια τῆς ἐπωάσεως αὐτῆς ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸν χρόνον τῆς αὐξομειώσεως τῆς σελήνης. Ὑπὸ εὐρυτέραν ἔννοιαν ἡ Ἶσις θεωρουμένη ὡς ἡ ἐνσάρκωσις τῆς φύσεως, παρίστατο ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων ὡς ἀγελάς, καὶ ἤθελον διὰ τούτου νὰ σημάνωσι τὴν γονιμότητα. Ἡ Αἰδμοῦλα, ἡ πελωρία ἀγελὰς τῶν Σκανδηναυῶν, ἐκ τῶν μαστῶν τῆς ὁποίας ἔῤῥεον ποταμοὶ γάλακτος, ἔχει τινὰ πρὸς τὴν Αἰγυπτίαν θεὸν ἀναλογίαν.

'Εκ τῶν φυτῶν ἔλαβον τὸν φοίνικα ὡς εἰκόνα τοῦ ἡλίου οἱ Αἰγύπτιοι καὶ οἱ Ἰνδοὶ τὸ ἄνθος τοῦ λωτοῦ τοῦ ὑδροβίου τούτου φυτοῦ, τὸ ὁποῖον ἐπιφαίνεται ἐπὶ τοῦ ὕδατος κατὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου καὶ ἐπαναβυθίζεται μετὰ τῆς δύσεως. Ἀλλ' ὡς νὰ μὴ ἤρκουν τὰ σύμβολα ταῦτα κατέφυγον καὶ εἰς τοὺς ἀριθμούς. Μετὰ τῶν θεολόγων ἀνεμίχθησαν οἱ μαθηματικοὶ καὶ ἔλαβον τὴν μονάδα εἰς παράστασιν τοῦ ἑνιαίου καὶ τῆς ἁπλότητος, ὡς σύμβολον τῆς φύσεως καὶ τῆς ἁρμονίας τοῦ παντός, ἔλαβον ταύτην ὡς ἔμβλημα

τοῦ φωτὸς καὶ τῆς ψυχῆς ἀλλ' ἰδίᾳ τῆς ἀνάρχου καὶ ἀτελευτήτου θεότητος. Ὁ ἀριθμὸς δύο κατ' αὐτοὺς ἀναφέρεται εἰς τὴν διαιρετὴν ὕλην καὶ εἰς τὰς ἀντιθέτους δυνάμεις, εἰς τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ κακόν. Ὁ Πυθαγόρας ἀποκαλεῖ τὴν δυάδα ἀριθμὸν τοῦ θορύβου καὶ τῆς συγχύσεως. Ἀντιπροσωπεύει τὸ φῶς καὶ τὸ σκότος, τὸ ψεῦδος καὶ τὴν ἀλήθειαν, τὴν ζωὴν καὶ τὸν θάνατον, ἀντιπροσωπεύει τὴν θεμερῶπιν ἁρμονίαν καὶ τὴν αἱματόεσσαν δῆριν τοῦ Ἐμπεδοκλέους, τὸ μένον καὶ φερόμενον τῶν Πυθαγορείων, τὸ εἶδος καὶ τὴν στέρησιν τοῦ Ἀριστοτέλους. Ἀντιπροσωπεύει τοῦ Πλάτωνος τὸ ταὐτὸν καὶ θάτερον, τὸν νοῦν καὶ τὸ ἄπειρον τοῦ Ἀναξαγόρου [1]). Ὡρομάζης καὶ Ἀρειμάνης τῶν Περσῶν, τῶν Αἰγυπτίων ὁ Ὄσιρις καὶ ὁ Τυφὼν ἰδοὺ ἡ δυὰς ἐν τῇ θεότητι. Τοιαύτην δὲ τινὰ δυάδα εἰκονίζουσιν οἱ δύο στῦλοι τοῦ ναοῦ τοῦ Σολομῶντος. Ὁ ἀριθμὸς τρία εἶναι ἐπίσης ἡ εἰκὼν τῆς θεότητος. Ἡ τριὰς ἀναφαίνεται πανταχοῦ ἐν τῇ φύσει. Τρία εἶναι τὰ πρῶτα στοιχεῖα· τὸ διάστημα, ἡ ὕλη καὶ κίνησις, τρία τὰ βασίλεια τοῦ φυσικοῦ κόσμου, τὰ ὀρυκτά, τὰ φυτὰ καὶ τὰ ζῶα, τρεῖς αἱ διαιρέσεις τοῦ χρόνου, τὸ παρελθόν, τὸ παρὸν καὶ τὸ μέλλον. Ὁ Πυθαγόρας εὗρεν ἐν τῇ τριάδι τὴν εἰκόνα τῆς εἰρήνης καὶ ὁμονοίας ὡς συναινούσης τὰ δύο ἀντίθετα, τὸ περιττὸν καὶ τὸ ἄρτιον, τὸ ἓν καὶ τὸ δύο. Οἱ Βραχμᾶνες εἶχον τὴν ἰδίαν τριάδα, οἱ Αἰγύπτιοι τὸν Ἄμμωνα, τὸν Μοὺθ καὶ τὸν Χόνα, οἱ Ἕλληνες τὰς τρεῖς Μοίρας, τὴν τριπρόσωπον Ἑκάτην, τὸν τρικέφαλον πυλωρὸν τοῦ Ἅδου, τὴν τρίχορδον λύραν τοῦ Ἀπόλλωνος, καὶ τὸν ἱερὸν τρίποδα τοῦ μαντείου τῶν Δελφῶν. Οἱ Χριστιανοὶ ἐκτὸς τῆς τριάδος ἐν τῇ θεότητι, εἶχον ἐπίσης τὰς τρεῖς θεολογικὰς ἀρετάς, τὴν πίστιν, τὴν ἐλπίδα καὶ τὸν ἔλεον καὶ τὰς τρεῖς τῆς ψυχῆς κατοικίας, τὸν Ἅδην, τὸ Καθαρτήριον καὶ τὴν Παράδεισον, ἡ περιγραφὴ τῶν ὁποίων ἀποτελεῖ τὴν τριλογίαν τοῦ Δάντου.

Ὁ ἀριθμὸς ἑπτὰ ἀνταποκρίνεται εἰς τοὺς ἑπτὰ πλανήτας, τὴν πλειάδα, τοὺς ἑπτὰ ἀστέρας τῆς μικρᾶς καὶ μεγάλης ἄρκτου. Καὶ πάλιν συμβολικῶς τοὺς πλανήτας ὑπαινίσσονται οἱ ἑπτάπυλοι ναοὶ τοῦ Ἡλίου ἐν Αἰγύπτῳ, αἱ ἑπτάπυλοι Θῆβαι, ὁ ἑπτάτρυ-

1). Πλουτ. αὐτόθι, XLVIII.

τος αὐλὸς τοῦ Πανός, οἱ ἑπτὰ μανοῦ τῶν Ἰνδῶν. Οὐδαμοῦ δὲ ὅσον παρ' Ἰουδαίοις ἐγένετο τοσαύτη κατάχρησις τοῦ ἀριθμοῦ τούτου, ἀλλ' ἐπὶ κακοῦ μᾶλλον, ἀφοῦ ἑπτὰ ἦσαν τὰ θανάσιμα ἁμαρτήματα, ἑπτὰ δὲ αἱ πληγαὶ τοῦ Φαραώ. Τελευταῖον ἡ δωδεκὰς ἀνταποκρίνεται εἰς τοὺς δώδεκα θεοὺς τοῦ Ὀλύμπου, εἰς τοὺς ἄθλους τοῦ Ἡρακλέους, εἰς τοὺς δώδεκα θεοὺς τῶν Αἰγυπτίων, εἰς τοὺς δώδεκα μῆνας τοῦ ἔτους.

Μετὰ τῆς θεωρίας ταύτης σχετίζεται ἐκείνη τῶν φιλοσόφων ἐπὶ τῆς ἁρμονίας τῶν οὐρανίων σωμάτων, καθ' ἣν οἱ πλανῆται, ἐκτελοῦντες τὴν περιστροφικήν των κίνησιν κατ' ἀντίθετον φορὰν τῶν ἀπλανῶν, πάσχουσι τρομώδη τινὰ κίνησιν, ἥτις μεταδιδομένη εἰς τὴν περικυκλοῦσαν αὐτοὺς ἀτμόσφαιραν παράγει μελῳδικούς τινας ἤχους, αἰθερίαν τινὰ μουσικήν, τῆς ὁποίας ἀπολαύουσι μόνοι οἱ μάκαρες θεοί. Τὴν ἁρμονίαν ταύτην πρῶτος ἡρμήνευσεν εἰς τοὺς Ἕλληνας ὁ Πυθαγόρας. Ἀπὸ τῆς ὑποθέσεως ταύτης ἐξήρτησαν τὰς περὶ μουσικῆς θεωρίας, ἔνθα οἱ ἑπτὰ τῆς κλίμακος ἦχοι, εἰς τοὺς ἑπτὰ πάλιν πλανήτας ἀλληγοροῦνται. Εἰς παράστασιν τῆς θείας ταύτης ἁρμονίας οἱ ἱερεῖς εἶχον ἰδίους ὕμνους, οὓς ἔψαλλον κατὰ τὰς θυσίας. Ὑπέθεσαν ἐπίσης ὅτι τὰ οὐράνια σώματα κατὰ τὴν ταχεῖαν περιστροφήν των ἐκτελοῦσι ῥυθμικάς τινας κινήσεις, οἱονεὶ ὀρχούμενα ὑπὸ τὸν γλυκεῖαν ἁρμονίαν καὶ οἱ χοροὶ τῶν ἱερέων τῆς Αἰγύπτου, τῶν Σαλίων τῆς Ῥώμης, τῶν Λευϊτῶν, ἐκείνων εἶναι ἡ ἀλληγορικὴ παράστασις. Χορὸς τοιοῦτος ἀπετέλει ποτὲ κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τοῦ Χριστιανισμοῦ μέρος τῆς λατρείας καὶ μόλις κατὰ τὴν τελευταίαν ἑκατονταετηρίδα ἐξέλιπον ἐν Ἰσπανίᾳ καὶ Γαλλίᾳ αἱ τοιαῦται πανηγυρικαὶ ἐκδηλώσεις.

II

Πόσον ἀφελέστερος εἶναι ὁ Ἑλληνικὸς Ὄλυμπος! Ἐκεῖ τὸ πᾶν εἶναι ποίησις καὶ γοητευτικὴ ζωγραφία. Οὔτε ὁ οὐρανός των ἔχει τὸ σκοτεινὸν τῆς ἰνδικῆς θεοσοφίας, οὔτε ὁ Ἅδης εἶναι τόσον ἀπαίσιος, ὡς ἐφαντάσθησαν καὶ περιέγραψαν αὐτὸν οἱ καλόγηροι τοῦ μεσαίωνος, τοὺς ὁποίους ἠκολούθησεν εἶτα καὶ ὁ Δάντης, φοβούμενος μὴ ἀναβιβάσωσιν αὐτὸν ἐπὶ τῆς πυρᾶς ὡς αἱρετικόν.

Ὁ ἀρχαῖος Ἕλλην, ὅστις ἐν τῷ πανθεϊσμῷ του ἔπλασε τοὺς θεοὺς τῶν ἀνέμων καὶ τῶν θαλασσῶν, τὰς Ναϊάδας καὶ τὰς Ὀρεάδας νύμφας, ὅστις ἐθεοποίησε τὴν Νύκτα καὶ τὴν Σελήνην, εἶχε πρὸ αὐτῶν λατρεύσει ὡς θεότητας τὰ πρῶτα τοῦ κόσμου στοιχεῖα, τὰς δυνάμεις τῆς φύσεως. Πρὶν ἢ στήσῃ ἐπὶ τοῦ Ὀλύμπου τὸν θρόνον του ὁ ὑψικέραυνος Ζεὺς καὶ ἡ ζηλότυπος Ἥρα, ἄλλοι θεοὶ ἐβασίλευον ἐπὶ τοῦ σύμπαντος. Τὸ Χάος ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος κυριάρχης, εἶτα ἡ Γῆ καὶ ὁ Οὐρανὸς ἐκ τοῦ γάμου τῶν ὁποίων προῆλθον οἱ Τιτᾶνες καὶ οἱ Κύκλωπες, οἱ Ἑκατόγχειρες καὶ οἱ Γίγαντες. Καὶ ὑπὸ μὲν τοὺς μονοφθάλμους Κύκλωπας ὑπεδηλοῦντο τὰ ἐν τῷ αἰθέρι συμβαίνοντα σημεῖα, οἷον ἡ ἀστραπὴ, ἡ βροντὴ, ὁ κεραυνὸς, ὅθεν καὶ παῖδες τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ὑπὸ τοὺς ἑκατόγχειρας τὰ ὑπὸ τῶν ἀτμῶν ἀναπτυσσόμενα βίαια πνεύματα. Τῶν δὲ Γιγάντων ὁ περιώνυμος ἀγὼν, καθ' ὃν μετακινήσαντες τὰ ὄρη καὶ ἐπιθέσαντες τὸ ἓν ἐπὶ τοῦ ἄλλου ἔβαλλον ἀπὸ τοῦ ὕψους τούτου τὸν Ὄλυμπον, ἀλλὰ νικηθέντες κατεκεραυνώθησαν ὑπὸ τοῦ Διὸς καὶ ἐτάφησαν ὑπὸ αὐτὰ ἐκεῖνα τὰ ὄρη διαχωρισθέντα πάλιν ἢ ἐκρημνίσθησαν εἰς τὰ Τάρταρα, ἀλληγορεῖται εἰς τοὺς φοβεροὺς σεισμοὺς, ὅσοι εἰς ἀρχαιοτάτους χρόνους κατετάραξαν τὰ Φλεγραῖα πεδία, εἴτε τὴν Ἰταλικὴν Αἴτνην καὶ τὴν Κύμην, ἀλληγορεῖται εἰς τὰ πυρίπνοα ὑφαίστια, τὰ ὁποῖα ἔπαυσαν μετ' ὀλίγον νὰ ἐξερεύγωσι φλόγας, ὅθεν ἔπλασαν τὸν Τυφῶνα τεθαμμένον ὑπὸ τὴν Αἴτναν καὶ ἐκπέμποντα φλόγας ἐξ ὀργῆς, διότι δὲν ἠδύνατο ν' ἀνακύψῃ.

Ὁ διάδοχος τοῦ Οὐρανοῦ Κρόνος, περὶ τοῦ ὁποίου φέρεται ὁ γνωστὸς ἐκεῖνος μῦθος ὅτι κατέτρωγε τὰ ἴδια τέκνα, φοβούμενος μὴ ἐκθρονισθῇ ὑπ' αὐτῶν κατά τινα παλαιὰν προφητείαν, εἶναι αὐτὸς ὁ πανδαμάτωρ χρόνος, ὅστις καταστρέφει πᾶν ὅ,τι γεννᾷ. Ἡ ζωγραφικὴ ἔδωκεν εἰς αὐτὸν σύμβολον τὸν ὄφιν περιελειγμένον εἰς κορμὸν δένδρου, ἐφ' οὗ ἐπερείδεται ὁ γέρων ἐκεῖνος τῶν αἰώνων βασιλεύς. Ἐκ τῶν διασωθέντων τέκνων τοῦ Κρόνου ἀπηρτίσθη ὁ χορὸς τῶν Ὀλυμπίων θεῶν. Ὁ Ζεὺς, ὁ πατὴρ τῶν ἀνδρῶν καὶ θεῶν, ὁ μεγαλοβρεμέτης οὗτος τοῦ Ὀλύμπου βασιλεὺς, εἶναι αὐτὸς ὁ οὐρανὸς θεοποιηθεὶς, ὁ αἰθὴρ καὶ ἀλληγορεῖται εἰς τὴν

βροχὴν, ἀπόδειξις τὸ αἰολικὸν ὄνομα *δεὺς*, τὸ ὁποῖον τοιαύτην τινὰ ἔννοιαν ὑποκρύπτει. Κατ' ἄλλους ὁ Ζεὺς εἶναι ὁ νοῦς, ἡ δὲ πρώτη σύζυγος αὐτοῦ Μῆτις τὸ διασκεπτικόν. Ὅπως δὲ ὁ πατὴρ, οὕτω καὶ ὁ υἱὸς φοβούμενος μὴ γεννήσῃ ἄρρενας ἀπογόνους, οἵτινες νὰ τῷ ἁρπάσωσι τὸν θρόνον, κατέπιε τὴν σύζυγόν του ἐγκυμονοῦσαν, ὁπόταν μετ' ὀλίγον ἐκ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ ἀνεπήδησε κάθοπλος ἡ παρθένος θεὰ τῆς φρονήσεως καὶ τοῦ πολέμου, ἡ γλαυκῶπις Ἀθηνᾶ. Ἦλθε μετὰ ταῦτα ἡ γραφικὴ καὶ ἔθετο εἰς τὸ πλευρὸν τοῦ Διὸς τὸν ἀετὸν ὡς σύμβολον τῆς ἰσχύος του καὶ τὸ σκῆπτρον εἰς τὴν δεξιὰν καὶ ἐκάθισεν αὐτὸν ἐπὶ θρόνου ἵνα δείξῃ τὸ ἑδραῖον τῆς δυνάμεώς του. Ἔγραφον αὐτὸν γυμνὸν μὲν κατὰ τὰ ἄνω, τὸ δὲ λοιπὸν τοῦ σώματος κεκαλυμμένον δι' ἁλουργίδος, θέλοντες διὰ τούτου νὰ σημάνωσι τὴν καθαρότητα τοῦ ὑπεράνω αἰθέρος καὶ τὴν ὑπὸ τῶν νεφῶν καὶ ἀναθυμιάσεων κεκαλυμμένην ἀτμόσφαιραν, ἥτις περιβάλλει τὴν γῆν.

Ἡ Ἥρα, ἡ ζηλότυπος αὕτη σύζυγος τοῦ Διός, ἡ αἰωνίως μετ' αὐτοῦ ἐρίζουσα, εἶνε κατ' ἀναγραμματισμὸν ὁ *ἀήρ*. Ἡ ποίησις ἀνεβίβασεν αὐτὴν ἐπὶ τοῦ Ὀλύμπου καὶ τῇ ἔδωκε σύζυγον τὸν ὑπέρτατον τοῦ παντὸς κυριάρχην, ἡ γραφικὴ παρέστησεν αὐτὴν καθημένην ἐπὶ χρυσοτεύκτου ἅρματος συρομένου ὑπὸ ταῶν, ἔχουσαν κεκαλυμμένην τὴν κεφαλὴν ὑπὸ λευκοῦ καὶ διαφανοῦς πέπλου. Καὶ οὗτος μὲν ὁ λευκὸς πέπλος εἰκονίζει τὰς ἄνωθεν ἡμῶν αἰωρουμένας νεφέλας, ἡ δὲ χρυσόστικτος ἀναπεπταμένη οὐρὰ τῶν ταῶν τὸν διάστερον οὐρανόν. Ἐπίσης δὲ καὶ τὰ λοιπὰ τῆς φύσεως στοιχεῖα ἐθεοποιήθησαν ὑπὸ τῶν ἀρχαίων. Οὕτω ὁ Ἥφαιστος ἀντιπροσωπεύει τὸ πῦρ, ὁ Ποσειδῶν τὸ ὕδωρ, ὁ Πλούτων τὴν θερμουργὸν δύναμιν τῆς γῆς, ὁ Διόνυσος τὴν γονιμότητα τῆς φύσεως, ὁ Αἴολος τοὺς ἀνέμους. Ἡ ποίησις ἐχώρισεν ἑνὸς ἑκάστου τὰ ὅρια τῆς βασιλείας του, ἡ γλυπτικὴ καὶ ἡ γραφικὴ ἔδωκαν εἰς ἕκαστον τὰ οἰκεῖα σύμβολα, τὴν τρίαιναν εἰς τὸν Ποσειδῶνα, τὸν φαλλὸν καὶ τὴν ἄμπελον εἰς τὸν Διόνυσον.

Μετὰ τοὺς μύθους τῶν θεῶν ὁ περὶ τῆς Ψυχῆς καὶ τοῦ Ἔρωτος, ποιητικωτάτη καὶ φιλοσοφικὴ ἀλληγορία τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς, κατέχει τὴν πρώτην θέσιν μετ' αὐτὸν ἡ κλοπὴ τοῦ πυρὸς

ὑπὸ τοῦ Προμηθέως καὶ τελευταῖον τοῦ Ἡρακλέους οἱ ἆθλοι.

Ἡ Ψυχὴ—λέγει ἡ παράδοσις—καλλίμορφος βασιλόπαις, ἐλατρεύετο παρὰ πάντων, ἀλλ' οὐδεὶς ἐζήτει αὐτὴν εἰς γάμον, ὅτε ἡ Ἀφροδίτη ζηλοτυποῦσα ἠθέλησε νὰ τιμωρήσῃ αὐτὴν καὶ ἀπέστειλε τὸν Ἔρωτα. Ὁ πεμφθεὶς τιμωρὸς ἐτρώθη ὑπὸ τοῦ κάλλους τῆς παρθένου καὶ ἀναρπάσας αὐτὴν διὰ τοῦ Ζεφύρου ἀνεβίβασεν εἰς τοὺς οὐρανούς. Μετ' ὀλίγον—παρὰ τὴν ἐντολὴν τοῦ Ἔρωτος—ἡ Ψυχὴ προσκαλεῖ εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ τὰς ἀδελφάς της, αἵτινες φθονήσασαι τὴν εὐτυχίαν της συμβουλεύουσι νὰ ἀποκτείνῃ τὸν Ἔρωτα κοιμώμενον. Καὶ ἡ Ψυχὴ λαμβάνει τὸν λύχνον καὶ τὴν μάχαιραν καὶ βαίνει εἰς ἐκτέλεσιν τοῦ ὀλεθρίου σχεδίου, ὅτε σταγὼν θερμὴ ἐκ τοῦ λύχνου πεσοῦσα ἐπὶ τῶν ὤμων του ἐξεγείρει τὸν κοιμώμενον Ἔρωτα. Μετὰ τὴν ἀπόπειραν τοιούτου ἐγκλήματος ὁ Ἔρως μισήσας ἐγκαταλείπει αὐτὴν καὶ φεύγει διὰ τοῦ ἀέρος, ἐκείνη δὲ θέλουσα ν' ἀκολουθήσῃ αὐτὸν ὀλισθαίνει καὶ πίπτει εἰς τὴν γῆν. Μετὰ πολλὰς περιπετείας, ἀφοῦ ἐγένετο δούλη εἰς τὰ ἀνάκτορα τῆς Ἀφροδίτης ἐπὶ χρόνον μακρὸν, ἡ παρωργισμένη θεὰ ἐξιλεοῦται, ἡ Ψυχὴ κατὰ προσταγὴν τοῦ Διὸς ἀπαθανατίζεται καὶ συζευγνύεται διὰ παντὸς μετὰ τοῦ Ἔρωτος, ἐνῷ τὴν αὐτὴν ἡμέραν αἱ φθονεραὶ ἀδελφαὶ κρημνίζονται ἀπὸ τῶν βράχων.

Τὸ συνοικέσιον τοῦτο τῆς Ψυχῆς καὶ τοῦ Ἔρωτος, ἡ ζηλοτυπία τῆς Ἀφροδίτης, ὁ φθόνος τῶν ἀδελφῶν τῆς Ψυχῆς, πάντα ταῦτα ὑποκρύπτουσι βαθύ τι φιλοσοφικὸν αἴνιγμα. Ἡ ψυχὴ, ἡ ἐν ἡμῖν οἰκοῦσα θεότης αὕτη, ἐκ τοῦ οὐρανοῦ εἰς τὴν γῆν ἀποστελλομένη, γίνεται δούλη τοῦ σώματος, ἐν ᾧ εἶνε ἐγκαθειργμένη. Ὁ ὑλικὸς ἄνθρωπος, τὸ σῶμα, εἶναι τὰ ἀνάκτορα τῆς Ἀφροδίτης, τὰ ὁποῖα ὑπαινίσσεται ὁ μῦθος. Τὴν ψυχὴν ἀγωνίζονται νὰ ἑλκύσωσιν, ἑκατέρα πρὸς ἑαυτὴν, δύο ἀντίθετοι δυνάμεις ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ, δύο ἀντίθετοι ἔρωτες ὁ ἰδανικὸς καὶ ὁ ὑλικὸς ἔρως. Αἱ φθονεραὶ ἀδελφαὶ εἶναι τὰ πάθη καὶ αἱ ὁρμαὶ, αἵτινες παρασύρουσι τὴν ψυχήν. Ἀλλ' ἐπὶ τέλους ὁ οὐράνιος ἔρως νικᾷ, καὶ ἡ ψυχὴ ἀποθεοῦται.

Ἔτι ὡραιότερος εἶναι ὁ γνωστὸς μῦθος τοῦ Προμηθέως, ὅστις διότι ἐτόλμησε ν' ἁρπάσῃ κρύφα τοῦ οὐρανοῦ τὸ πῦρ, ἐδεσμεύθη

ὑπὸ τοῦ Διὸς εἰς τὸν Καύκασον καὶ ἀετὸς κατέτρωγε τὰ σπλάγχνα του, τὰ ὁποῖα τὴν νύκτα ἀνεγεννῶντο πάλιν. Ὑπὸ τὸν μῦθον τοῦτον κρύπτεται ὅλης τῆς ἀνθρωπότητος ἡ ἱστορία. Ἡ κλοπὴ τοῦ πυρὸς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀλληγορεῖται εἰς τὴν διὰ τῶν τεχνῶν καὶ τῆς σοφίας προαγωγὴν τοῦ ἀνθρώπου, καὶ εἰς τὴν θείαν ἔμπνευσιν, ἥτις ἐνθαρρύνει καὶ τὸν καλλιτέχνην καὶ τὸν γεωργὸν ἢ τὸν χειρώνακτα. Ὁ καθ' ἡμέραν βίος τοῦ ἀνθρώπου, ὅστις μετὰ τὴν ἀνακάλυψιν τοῦ πυρὸς κατατήκεται τὴν ἡμέραν ὅλην καὶ ἔχει τὴν νύκτα μόνον εἰς ἀνάπαυσιν—ἰδοὺ ἡ τιμωρία τοῦ Προμηθέως, ἰδοὺ ὁ ἐπὶ τοῦ Καυκάσου δεσμώτης, τὸν ὁποῖον ἠλευθέρωσεν ὁ Ἡρακλῆς, δῆλα δὴ ἡ ἐπιστήμη. Ἀντιθέτως πρὸς τὸν Προμηθέα, ὅστις σημαίνει τὴν σύνεσιν καὶ τὸ ἐφευρετικὸν πνεῦμα, ὁ Ἐπιμηθεὺς ἀλληγορεῖται εἰς τὴν ἀκηδείαν τοῦ ἀνθρώπου καὶ διὰ τοῦτο εἶπεν ὁ μῦθος περὶ αὐτοῦ ὅτι ἤνοιξε τὸν πίθον τῶν κακῶν, παραδοθεὶς ὅλος εἰς τῶν ἀλόγων παθῶν τὴν ὁρμήν.

Τέλος οἱ ἆθλοι τοῦ Ἡρακλέους ἀλληγοροῦνται εἰς τοὺς ἀγῶνας τῶν πρώτων λαῶν, οἵτινες ἀπήλλαξαν τὴν χώραν ἀπὸ τῶν ἀγρίων θηρίων, ἐκαλλιέργησαν τὴν ἄγονον γῆν, ἤνοιξαν ὁδοὺς διὰ μέσου τῶν θαλασσῶν. Εἶναι ἡ ἐκπολιτιστικὴ τάσις τοῦ ἀνθρώπου προσωποποιηθεῖσα ὑπὸ τὸν υἱὸν τῆς Ἀλκμήνης καὶ τοῦ Διός.

Συμπλήρωμα καὶ ἑρμηνεία τῶν μύθων ἦσαν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις διάφοροι συμβολικαὶ παραστάσεις κατὰ τὰς θρησκευτικὰς ἑορτάς. Οὕτως αἱ κατ' ἔτος τελούμεναι ἐν Ἀθήναις πομπαὶ τοῦ Διονύσου παρίστων ἀλληγορικῶς τὰς ἐκστρατείας αὐτοῦ εἰς τὴν Ἰνδικήν, τὰ ξόανα καὶ οἱ φαλλοί, οὓς περιέφερον, τὴν γονιμότητα τῆς φύσεως. Τὰ Ἐλευσίνια καὶ ἰδίως ἡ κατὰ τὴν πέμπτην ἡμέραν λαμπαδηδρομία οὐδὲν ἄλλο ἦτο ἢ ἀλληγορική τις παράστασις τῶν περιπλανήσεων τῆς Δήμητρος, ἥτις ἐζήτει τὴν Κόρην ἁρπαγεῖσαν ὑπὸ τοῦ Πλούτωνος. Καὶ αὐτοὶ οἱ γεφυρισμοί, ἢ τὰ ἀστεῖα σκώμματα, δι' ὧν οἱ ἐπὶ τῆς γεφύρας τοῦ Κηφισσοῦ καθήμενοι ὑπεδέχοντο τοὺς ἐπανερχομένους μύστας, ὑπενεθύμιζον τὰ ἀστεῖα σκώμματα, δι' ὧν λέγουσιν ὅτι ἡ Βαυβὼ ἢ Ἰάμβη ἐζήτει νὰ παρηγορήσῃ τὴν τεθλιμμένην Δήμητραν διὰ τὴν ἀπώλειαν τῆς θυγατρός της.

III

Τοὺς μύθους τῶν θεῶν καὶ ἡρώων διαιώνισαν ἐπὶ τῶν ἔργων αὐτῶν οἱ καλλιτέχναι τοῦ ἀρχαίου κόσμου. Ἐκεῖ ἐπὶ τῶν ἀριστουργημάτων τῆς Ἑλληνικῆς τέχνης ἀπετυπώθη ὅλος ὁ Ὄλυμπος μετὰ τῶν ἀθανάτων, τὰ ἄλση μετὰ τῶν Νυμφῶν καὶ τῶν Χαρίτων, αἱ Νηρηΐδες καὶ οἱ Τρίτωνες, ἡ ἀπὸ τῆς θαλάσσης ἀναδύουσα Γαλάτεια εἰς ἀπάντησιν τοῦ Ἄκιδος, ὁ Χάρων ἐπὶ τῆς λέμβου του ἀπαιτῶν τὰ πορθμεῖα, ὁ Ὀρφεὺς κατερχόμενος εἰς τὸν ᾅδην εἰς ἀναζήτησιν τῆς Εὐρυδίκης. Ποιηταὶ καὶ ζωγράφοι ἐνεπνέοντο ἐκ τῆς θρησκείας καὶ τὴν θρησκείαν συνεπλήρουν αὖθις αὐτοὶ οὗτοι οἱ καλλιτέχναι καὶ ποιηταί. Οὔτε οἰκουμενικαὶ σύνοδοι ὑπῆρχον, αἵτινες νὰ ἐπιβάλωσι τοὺς κανόνας τῆς τέχνης, οὔτε δογματικὴ διατετυπωμένη. Αἱ παραδόσεις τῶν λαῶν, ἡ διδασκαλία τῶν ἱερέων, οἱ χρησμοὶ τῆς Πυθίας καὶ τῶν ποιητῶν αἱ ἀφηγήσεις ἰδοὺ ὅ,τι ἀπετέλει παρ' αὐτοῖς τὸ σύμβολον τῆς πίστεως.

Τῶν τεχνῶν ἀναμφιβόλως προηγήθη ἡ ἀρχιτεκτονική, διότι ταύτην ἐγέννησεν ἐπισπεύδουσα ἀνάγκη. Οἱ πρῶτοι ἄνθρωποι τῆς γῆς ἐζήτησαν καταφύγιον εἰς τὰ φυλλώματα τῶν δασῶν, εἰς τὰ σπήλαια τῶν ὀρέων, εἰς τὰς ὀπὰς τῆς γῆς. Ἀλλ'ὅταν, τοῦτο μὲν διὰ νὰ ἀσφαλίσωσιν ἑαυτοὺς ἀπὸ τῶν θηρίων, τοῦτο δὲ ἐξ ὁρμεμφύτου τινὸς συναισθήματος πρὸς τὴν κοινὴν συμβίωσιν, συνῆλθον εἰς κοινωνίαν,ἐζήτησαν μονιμοτέρας τότε κατοικίας καὶ ἐξ ἐμφύτου πρὸς τὸ καλὸν ἔρωτος, ὅπου μὲν ὑπῆρχον σπήλαια καὶ ἄντρα ἐζήτησαν ταῦτα νὰ καλλύνωσιν, ὅπου δὲ δὲν ὑπῆρχον ὕψωσαν ἐκ λίθων καὶ χώματος χειροποίητα ἀπομιμούμενοι τὴν φύσιν. Καὶ ὁ ἄνθρωπος τῶν δασῶν, ὁ ὡς ἀτίθασσος ἵππος πλανώμενος εἰς τὰς κοιλάδας καὶ τοὺς δρυμοὺς εἰς ἀνεύρεσιν τροφῆς καὶ ὕδατος, ἐγένετο ἤδη οἰκοδεσπότης καὶ πολίτης τῆς ἀρτισυστάτου πολιτείας, διὰ τὸ ἴδιον εὖ εἶνε ὑποτάξας τὴν θέλησιν αὐτοῦ εἰς τὴν κοινὴν θέλησιν.

Τότε, ὑπὸ σκέπην αὐτὸς, ἐσκέφθη νὰ λατρεύσῃ ὑπὸ σκέπην καὶ τὸν θεὸν, οὗτινος τὸν βωμὸν εἶχε στήσει μέχρι τοῦδε ἐν ὑπαίθρῳ καὶ ἤγειρε τὸν ναὸν, ἐν ᾧ, ὡς ἐν μικρογραφίᾳ, παρίσταται τὸ σύμπαν

ἐφ'οὗ βασιλεύει ὁ θεὸς τῶν αἰώνων. Τὸ ἐπίγειον τοῦτο τῆς θεότητος ἀνάκτορον ἐζήτησεν ἔπειτα νὰ καλλύνῃ διὰ γλυφῶν καὶ συμβόλων, διὰ βωμῶν καὶ ἀγαλμάτων. Ὁ ναὸς ὅλος καὶ ἕκαστον τῶν μερῶν του ἰδίᾳ ἦτο ἡ ἐνσάρκωσις ἰδέας τινὸς, συμβολική τις παράστασις καὶ τοῦ δημιουργοῦ θεοῦ καὶ τῆς δημιουργίας αὐτῆς.

Ἐν ἀρχῇ τῶν κοινωνιῶν—λέγει ὁ Charles Blanc—ἡ ἀρχιτεκτονικὴ ὑπῆρξε δημιουργική τις τέχνη, ἥτις ἤρχετο νὰ διαγωνισθῇ πρὸς τὴν φύσιν καὶ ἀναπαραγάγῃ ὅ,τι ὑψηλὸν, ὅ,τι φοβερὸν καὶ ἐπιβάλλον. Καὶ παρίστησι συμβολικῶς οὐχὶ τὴν καθαρὰν θέλησιν τοῦ δεῖνος ἀριστοτέχνου ἢ τῆς δεῖνα τάξεως, ἀλλὰ σκοτεινήν τινα καὶ ἀπόκρυφον ἰδέαν ὁλοκλήρου λαοῦ. Κατόπιν μετὰ τοῦ πολιτισμοῦ τῶν νεωτέρων χρόνων ἡ ἀρχιτεκτονικὴ εἰδοποιεῖται. Ἕκαστον οἰκοδόμημα ἔχει ὡρισμένον χαρακτῆρα καὶ ἐπὶ ἑκάστου τῶν ἔργων του ὁ ἀρχιτέκτων οἱονεὶ ἐπιτίθησι τὴν ἰδίαν σφραγῖδα. Τὰ μνημεῖα τῶν πρώτων ἐτῶν δὲν ἔχουσι καταφανῆ προορισμὸν, λαλοῦσιν εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ συγκεχυμένως εἰς τὸ πνεῦμα. Τὴν μυστικὴν ἔννοιαν ἐγίνωσκε δι' ἑαυτὸ τὸ ἱερατεῖον. Ὡς ὁ θεὸς εἶνε συγχρόνως παρὼν καὶ κεκαλυμμένος ἐν τῷ σύμπαντι, οὕτω ἡ ἰδέα τοῦ ἀρχιτέκτονος ἐνεσαρκοῦτο ἐν τῷ ναῷ ὁρατὴ καὶ κρυπτὴ συνάμα. Ἀδιάφορον ἂν οἱ τοῖχοι ἐκαλύπτοντο δι' ἀπειρίας συμβόλων καὶ γραφῶν εἰλημμένων ἐκ τῆς φύσεως, τὸ πλῆθος ἠγνόει τὴν ἔννοιάν των καὶ τὴν κλεῖδα τοῦ ἀπορρήτου ἐκράτουν οἱ ἱερεῖς. [1]).

Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις λαοῖς ὁ ναὸς ἦτο ἐν ἐπιτομῇ ἡ εἰκὼν τοῦ σύμπαντος, ἀφ' οὗ ὁ ἀληθὴς ναὸς τοῦ θεοῦ κατὰ τὸν Κικέρωνα ἦτο αὐτὸ τὸ σύμπαν. Ἄλλοι μὲν ἐξ αὐτῶν ἦσαν ὑπόγειοι ὡς ἐν Αἰγύπτῳ καὶ ἄλλοι ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας ὡς ὑπῆρχον καὶ δύο κόσμοι, ὁ μὲν ὑπὸ τοῦ ἡλίου φωτιζόμενος, ὁ δὲ ἄφωτος καὶ ὑποχθόνιος. Ἐκ τῶν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας οἱ μὲν ἦσαν ἀσκεπεῖς διὰ νὰ φαίνηται ἐκεῖθεν ὁ οὐρανὸς κατὰ τὴν ὥραν τῆς προσευχῆς καὶ ἡ δέησις ὁμοῦ μετὰ τῆς κνίσσης τοῦ θύματος ἢ τοῦ καπνοῦ τῶν εὐώδων ξύλων ν' ἀνέρχεται ἀπ' εὐθείας πρὸς αὐτὸν ὡς μεταρσιουμένη νεφέλη, οἱ δὲ ἐστεγασμένοι μετὰ θόλου παριστῶντος τοὺς ἀ-

1). *La grammaire des arts du dessin*, page *59*.

στέρας, εἴτε οἷοι φαίνονται ἐπὶ τοῦ στερεώματος, εἴτε ἀλληγορικῶς ὑπὸ θείας μορφάς. Ἡ καθ' ὅλου ἐπικρατοῦσα ἰδέα, πρὸ πάντων εἰς ἀσιατικοὺς ναοὺς, ἦτο παράστασις τοῦ πλανητικοῦ συστήματος. Τοιοῦτον ἰδίως ἦτο τὸ σπήλαιον τὸ ὁποῖον καθιέρωσεν ὁ Σωκράτης ἐπὶ τῶν ὀρέων τῆς Περσίας εἰς λατρείαν τοῦ θεοῦ καὶ ἐν ᾧ ἔβλεπέ τις τοὺς πλανήτας, τὴν κίνησιν τοῦ ἡλίου καὶ τὰ διάφορα ζώδια.

Δώδεκα στύλοι ὑπεςήριζον συνήθως τὴν ὀροφὴν τῶν ναῶν παριστῶντες τοὺς δώδεκα μῆνας τοῦ ἔτους, ἐνῷ τὰ ἐπὶ τῶν κιονοκράνων ἀνάγλυφα παρίστων τὰ διάφορα ζώδια. Ὅ,τι ἐκ τῆς ἀστρονομίας ἤξευρον καὶ ὅπως ἤξευρον τοῦτο ἦτο ἐκεῖ ἀποτετυπωμένον. Οὕτω ὁ παρὰ τὴν Μοίριδα λίμνην λαβύρινθος τῶν Αἰγυπτίων ὑπεδείκνυεν ἀλληγορικῶς τὸν ζωδιακὸν κύκλον τοῦ ἡλίου, ὡς αἱ ἑπτάπυλοι Θῆβαι τοὺς ἑπτὰ πλανήτας, ὡς ὁ ἐν Ῥώμῃ στρογγύλος ναὸς τῆς Ἑστίας τὴν σφαῖραν τῆς γῆς. Παρόμοιόν τινα εἶχον λόγον οἱ ὀκτάγωνοι ναοὶ τῆς Σελήνης, οἱ τρίγωνοι τοῦ Διὸς καὶ οἱ ἑξάγωνοι τοῦ Κρόνου.

Τὸ θυσιαστήριον τῶν ἑβραϊκῶν ναῶν, καθὼς ἀναφέρει ὁ Ἰώσηπος, ἦτο μικρογραφικόν τι ἀπομίμημα τῆς δημιουργίας καὶ ἐκ τῶν τριῶν αὐτοῦ μερῶν, εἰς ἃ διῃρεῖτο, τὸ μὲν παρίστα τὴν γῆν, τὸ δὲ τὴν θάλασσαν καὶ τὸ τρίτον τὸν οὐρανόν. Μετ' αὐτοῦ συνεδέοντο ὡς συμπλήρωμα τὰ λοιπὰ τῆς διακοσμήσεως καὶ τῆς ἱεροτελεστίας, ἔνθα οἱ μὲν δώδεκα ἄρτοι τῆς ἱερᾶς προθέσεως ἀντεπεκρίνοντο πρὸς τοὺς δώδεκα μῆνας τοῦ ἐνιαυτοῦ, αἱ ἑπτὰ λυχνίαι εἰς τοὺς ἑπτὰ πλανήτας, αἱ ἑβδομήκοντα διαιρέσεις τῶν κηροστατῶν εἰς τὰς ἰσαρίθμους τῶν ἀστερισμῶν διαιρέσεις. Ἡ ἀλληγορία ἔφθανε καὶ μέχρι τῶν ἐνδυμάτων τοῦ ἀρχιερέως, εἰς τοῦ ὁποίου τὸ τετράχρωμον ἐφόδιον εἰκονίζοντο τὰ τέσσαρα στοιχεῖα καὶ ἐν τῷ μέσῳ ἡ γῆ, τὴν ὁποίαν περιέβαλλε πλατεῖα ζώνη, εἰκὼν τοῦ περικλείοντος αὐτὴν ὠκεανοῦ.

Οἱ Ἀσιατικοὶ ναοὶ ἦσαν ἀπέραντοι, κολοσσιαῖοι, διότι ἦσαν αἱ εἰκόνες τοῦ ἀπείρου οὐρανοῦ καὶ τοῦ φωτὸς, ἅτινα ἐλάτρευον ὡς

1). Clavel, *Hist. pitt. des religions*. page 27.

θεότητας.[1]) Οἱ τοῖχοι αὐτῶν ἦσαν ἀνάπλεοι ἱερογλυφῶν καὶ ἐμβλημάτων. Ἐδῶ ἦτο τὸ μυστηριῶδες ᾠόν, περὶ τοῦ ὁποίου οἱ μὲν Ἰνδοὶ ἔλεγον ὅτι ἐνέκλεισεν εἰς αὐτὸ ὁ Βράχμας τὴν ἀρχὴν τῆς δημιουργίας, οἱ δὲ Πέρσαι ὅτι ἔθραυσεν διὰ τῶν κεράτων του ὁ ταῦρος τοῦ Μίθρου διὰ νὰ κτίσῃ τὸν κόσμον. Ἐκεῖ ἦτο ὁ φαλλὸς ἔμβλημα τῆς φύσεως, καὶ αἱ ἀλληγορικαὶ μάχαι τοῦ φωτὸς καὶ τοῦ σκότους, τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τοῦ κακοῦ. Ἐν γένει οἱ ναοὶ καὶ τὰ μνημεῖα τῶν Ἀσιανῶν ἐξέπληττον διὰ τὸν ὄγκον, χωρὶς ν᾽ ἀνυψῶσι τὴν διάνοιαν καὶ ἐβασάνιζον τὸ πνεῦμα διὰ τὸ ἀκατάληπτον τῶν συμβόλων των. Δὲν ὡμοίαζον κατὰ τοῦτο πρὸς τοὺς ἑλληνικούς, οἵτινες ἦσαν ἡ εἰκὼν τῆς ἁρμονίας καὶ τοῦ κάλλους, καὶ ἀνταύγεια τοῦ ἰδεατοῦ, ὅπερ ἐφαντάζοντο. Ἦσαν ὡραῖοι, ὡς οἱ θεοί των, οὔτε μικροὶ καὶ ταπεινοί, ἀλλ᾽ οὔτε ὄγκοι τεράστιοι ὡς οἱ τῆς Ἀσίας.

Τὰς ἀλληγορίας ἐδέχθη καὶ ἡ χριστιανικὴ τέχνη. Καὶ ἐδῶ οἱ ναοὶ εἶνε ἡ εἰκὼν τοῦ σύμπαντος καὶ ὁ θόλος τοῦ διαστέρου οὐρανοῦ. Τοιοῦτος εἶνε ἰδίως ὁ Βυζαντιακὸς ναός, οὗτινος καὶ τὸ ὅλον σχῆμα ἀποτελεῖ τὸν σταυρὸν—τὸ ἔμβλημα τοῦτο τοῦ μαρτυρίου καὶ τοῦ Γολγοθᾶ—καὶ ἡ βάσις, ἐφ᾽ ἧς ἐγείρεται ὁ πλατὺς θόλος. Ὁ σταυρὸς δὲν εἶναι μόνον τὸ ἐνθύμιον τοῦ πάθους ἀλλὰ καὶ τῆς Τριάδος εἰκών, ἅτε ἀποτελούμενος ἐκ τεσσάρων Γάμμα, οἱονεὶ συνεραμμένων, τοῦ ἑνὸς ἐπὶ τῶν νώτων τοῦ ἑτέρου, τὸ δὲ γάμμα τοῦτο εἶναι τὸ τρίτον τοῦ ἀλφαβήτου καὶ τὸν ἀριθμὸν ἐπίσης τρία παριστᾷ. Ἀφ᾽ ἑτέρου οἱ στῦλοι ἐν τοῖς χριστιανικοῖς ναοῖς οἱ ἀνέχοντες τὴν ὀροφὴν παρίστων τοὺς ἀποστόλους καὶ ἰδίᾳ τοὺς εὐαγγελιστάς, ἐνῷ ἄλλα γραφικὰ σύμβολα συνεπλήρουν ὅ,τι ἡ ἀρχιτεκτονικὴ μόνη ἠδυνάτει νὰ παραστήσῃ οἷον τὸ τρίγωνον μετὰ τοῦ ἐντὸς ὀφθαλμοῦ ὡς σύμβολον τῆς τριάδος, ἢ αἱ εἰκόνες τῶν ἀγγέλων καὶ τὰ Σεραφείμ.

Ἀλλ᾽ ἡ ἀρχιτεκτονικὴ μόνη ἀσαφῶς καὶ ἀορίστως ἠδύνατο νὰ ἐκφράσῃ ἐννοίας μεταφυσικάς. Εἰς ἐπικουρίαν αὐτῆς ἦλθε κατὰ πρῶτον ἡ γλυπτική, βραδύτερον ἡ γραφική. Κατ᾽ ἀρχὰς ὁ ναός, τὸ μαυσωλεῖον, τὸ ἀνάκτορον, ὁ οἶκος, ἦσαν γυμνά. Ἀλλ᾽ ἐνωρὶς

1). Eugène Véron, *L'Esthétique* page 190.

ἤρχισε νὰ κοσμῆται καὶ ὁ ναὸς καὶ τὸ μνημεῖον δι' ἐγγλύφων ἢ ἀναγλύφων ἀνθέων καὶ ζωοφόρων, ἅτινα συνεπλήρουν καὶ τὴν ἰδέαν τοῦ ἀρχιτέκτονος καὶ τὴν χάριν τῆς οἰκοδομῆς. Ἄνθη καὶ ζῶα ἦσαν τὰ πρῶτα ἐπὶ τῆς λίθου γεγλυμμένα, εἴτε ὡς ἁπλᾶ κοσμήματα, εἴτε ὡς σύμβολα. Κατόπιν ἀπετυπώθη καὶ ἡ ἀνθρωπίνη μορφή· ταῦτα δὲ ἦσαν πρῶτον μὲν ἔγγλυφα, εἶτα δὲ ἀνάγλυφα καὶ οἱονεὶ ἕτοιμα ν' ἀποσπασθῶσι τῆς συνεχομένης λίθου. Ἡ ἀποκαθήλωσις αὕτη τελεῖται βραδύτερον καὶ ὀρθοῦται ὁ ἀνδριὰς ἢ τὸ ἄγαλμα, ἡ ὑπάτη αὕτη τῆς γλυπτικῆς βαθμίς.

Ἡ γλυπτικὴ τῶν ἀνατολικῶν λαῶν ἠκολούθησε τὰς θρησκευτικὰς παραδόσεις, τὴν ἱερὰν ποίησιν, τὰς Βέδας, τὴν Μαχαβαράταν. Ἡ ἱερογλυφία ὑπῆρξεν ἡ πρώτη τῆς τέχνης ταύτης ἀφετηρία, ἤτοι τὸ ἀλληγορικὸν τοῦτο ἀλφάβητον, ἔνθα ἀντὶ γραμμάτων καὶ συλλαβῶν συνεπλήρουν τὰς λέξεις εἰκόνες ζώων καὶ φυτῶν. Ἐκ τῶν παραδόσεων τούτων ἐδανείσθησαν τὰ παράδοξα καὶ πολύπλοκα ἐκεῖνα σύμβολα καὶ ἔπλασαν τὰ εἴδωλα τῶν χιλιοκεφάλων θεῶν, τῶν θεῶν μὲ μυρίους βραχίονας καὶ ὀφθαλμούς. Ἀλλὰ πάσας τὰς μεταφορὰς τῆς ποιήσεως ἀδυνατεῖ νὰ παραστήσῃ ἡ γλυπτική. Πῶς δύναται λέγει ὁ Pichat νὰ ἐπιληφθῇ τις τοῦ ἀγάλματος τοῦ Σίβα, περὶ τὸ σῶμα τοῦ ὁποίου περιελίσσετο ὁ λευκὸς ὄφις δίκην σχοινίου, καὶ τοὺς ὤμους τοῦ ὁποίου ἐκάλυπτεν ἡ ἐλεφαντίνη δορά, τοῦ Σίβα, ὅστις ἔφερε περιλαίμιον ἐκ νεκρῶν κεφαλῶν καὶ ὄφεων καὶ ἐπὶ τῆς ἰδίας κεφαλῆς τὸν Γάγγην; Τοιοῦτον γίγαντα μόνη ἡ ποίησις ἠδύνατο νὰ ἐννοήσῃ.[1])

Οἱ Αἰγύπτιοι, οἱ συμπολῖται τῆς Σφιγγὸς καὶ τοῦ Ἀμμωνίου Διός, ἐπεχείρουν νὰ διακρίνωσι τὰς ἰδιότητας ἑνὸς ἑκάστου τῶν θεῶν των προσαρμόζοντες εἰς αὐτοὺς κεφαλὰς ζώων, ἐνῷ οἱ Ἀσσύριοι τοὐναντίον εἰς τὰ σώματα τῶν ζώων προσήρμοζον τὰς κεφαλὰς τῶν θεῶν των. Ὡς τελευταία ἀντανάκλασις τῶν παραστάσεων τούτων δύναται νὰ θεωρηθῇ ὁ Πὰν καὶ ὁ Σιληνός, οἱ Κένταυροι καὶ οἱ Σάτυροι, τὰ διφυῆ ταῦτα τῆς ἀρχαίας μυθολογίας ὄντα.

Ἀλλ' οἱ Ἕλληνες καλλιτέχναι ἐγκατέλιπον ἐνωρὶς τὰ σύμβολα

1.) Laurent Pichat. *L'art et les artistes en France* page 31.

καὶ τὰς ἀλληγορίας, τὰ μυστηριώδη ταῦτα τῆς αἰγυπτίας τέχνης λείψανα καὶ ἐπεδόθησαν εἰς τὴν σπουδὴν τῆς φύσεως. Εἶχον μεταξὺ αὐτῶν τὰ πρότυπα τῆς καλλονῆς, τὰς ἑταίρας, τοὺς παλαιστάς, τοὺς φοιτῶντας εἰς τὰ γυμνάσια, τοὺς ἀθλητὰς τῶν Ὀλυμπίων καὶ τῶν ἄλλων ἀγώνων, εἰς οὓς συνήρχετο ἡ Ἑλλὰς πᾶσα, ἵνα προσφωνήσῃ μετὰ τοῦ Πινδάρου τοὺς νικητὰς καὶ στέψῃ αὐτοὺς μὲ τὸν κότινον ἢ τὴν δάφνην. Οὗτοι ἦσαν τὸ σχολεῖον τῶν Ἑλλήνων, ἐκεῖ ἐμελέτησαν τὸ γυμνὸν σῶμα καὶ ἔμαθον νὰ διακρίνωσιν ἐπὶ τῆς λίθου τοὺς μῦς, τὴν στάσιν τοῦ σώματος καὶ τὴν ἔκφρασιν ἐν γένει, καὶ ἔπλασαν τὰ ἔργα ἐκεῖνα, τὰ συντρίμματα τῶν ὁποίων πρόκεινται εἰς τοὺς ἐπιγιγνομένους πρότυπα μελέτης καὶ μιμήσεως.

Οἱ χριστιανοὶ ναοὶ τῶν πρώτων ἰδίως χρόνων ἦσαν ἐπίσης κεκοσμημένοι διὰ τοιούτων ἀναγλύφων. Ἐν τῇ δύσει, ἐνῷ ἐντὸς τῶν ναῶν ἦσαν αἱ εἰκόνες ἢ ἀνάγλυφα ἀγγέλων καὶ ἁγίων, εἰς τοὺς ἐξωτερικοὺς αὐτῶν τοίχους ἦσαν ἐγγεγλυμμένα τέρατα καὶ ζῶα, νάνοι καὶ σάτυροι, διὰ νὰ ἐξάρωσι τὸ κάλλος τῶν πρώτων ἢ νὰ δείξωσι τὴν πάλην τῶν ἀγαθῶν καὶ πονηρῶν πνευμάτων, ἅτινα περιεστοίχιζον τὸν οἶκον τοῦ Κυρίου.

Μετὰ ταῦτα, ὅταν ἤρχισε νὰ χειραφετῆται καὶ νὰ διολισθαίνῃ ἀπὸ τῆς καλογηρικῆς δυναστείας ἡ τέχνη—καὶ ἡ ἐποχὴ αὕτη συμπίπτει μετὰ τῶν παραμονῶν τῆς ἀναγεννήσεως—ὅταν ἀπὸ τοῦ ναοῦ καὶ τῆς μονῆς κατῆλθεν εἰς τὴν ἀγορὰν καὶ ἐγένετο κοσμικὴ ἔφερεν ἀκόμη μεθ' ἑαυτῆς καὶ τὸ σύμβολον. Ἀλλ' αἱ τελευταῖαι αὗται ἀλληγορίαι δὲν ἦσαν πλέον ἐκ τοῦ στενοῦ κύκλου τῆς παλαιᾶς Γραφῆς εἰλημμέναι. Ἦσαν μᾶλλον πρωτότυποι ποιητικα συλλήψεις καὶ φιλοσοφικαὶ ἰδέαι. Τὰ τέρατα καὶ τοὺς δαίμονας διεδέχθησαν ἄλλων ἀφῃρημένων ἰδεῶν προσωποποιΐαι. Ἡ Εὐσπλαχνία, ἡ Ἰσχύς, ἡ Δόξα, τὸ Δίκαιον, αἱ τρεῖς θεολογικαὶ ἀρεταί, ἰδοὺ τίνα ἐκόσμουν πλέον, εἴτε ὡς ἀγάλματα αὐτοτελῆ, εἴτε ἐν ἀναγλύφοις, τοὺς τάφους τῶν ἡγεμόνων καὶ ἀρχιερέων, τὰ ἀνάκτορα καὶ τὰ κενοτάφια.

IV

Ἀσυγκρίτῳ τῷ λόγῳ ἀνωτέρα εἰς παράστασιν ἀλληγορικῶν

έννοιῶν εἶναι ἡ γραφική. Οἱ Ἕλληνες συγγραφεῖς ἀναφέρουσι γραφὴν τοῦ Σωκράτους, οὐχὶ ἐννοεῖται τοῦ φιλοσόφου, ὅστις ἐπεχείρισε νὰ παραστήσῃ τὸν Ὄκνον ὑπὸ τὴν μορφὴν ἀνθρώπου προσπαθοῦντος νὰ προσδέσῃ εἰς τὸν πάσσαλον τὸ τεταμένον σχοινίον, ἐνῷ συγχρόνως ἐκ τῆς ἄλλης ἄκρας κατέτρωγεν αὐτὸ ὁ ὄνος του. Ὁ Παυσανίας, ἀναφέρει ὅτι ὑπῆρξέ ποτε καλλιτέχνης τις ὀνόματι Ὄκνος, ἐργατικὸς καὶ θαυμαζόμενος ὑπὸ τῶν συγχρόνων του, οὕτινος ὅμως ἡ σύζυγος ὑπῆρξεν ἔκδοτος εἰς τὴν πολυτέλειαν καὶ εἰς τὴν τρυφήν, κατασπαταλοῦσα ὅ,τι ἐκεῖνος ἐκέρδαινεν ἐκ τῆς ἐργασίας. Πολυπλοκωτέρα εἶναι ἡ περιλάλητος εἰκὼν τῆς *Συκοφαντίας*, τὴν ὁποίαν ἔγραψεν ὁ Ἀπελλῆς, ἵνα ἐκδικηθῇ τοὺς αὐλικοὺς τοῦ Πτολεμαίου, οἵτινες κατηγόρησαν αὐτὸν ὡς συνωμότην κατὰ τῆς ζωῆς τοῦ μετέπειτα προστάτου του καὶ τὴν ὁποίαν ἀπωλεσθεῖσαν ἐπεχείρησαν δύο ἕτεροι μεγάλοι ζωγράφοι τῶν νεωτέρων χρόνων, ὁ Ῥαφαὴλ καὶ ὁ Dürer, ν' ἀντικαταστήσωσιν ἀκολουθοῦντες τὴν περιγραφὴν τοῦ Λουκιανοῦ. Ἕτερος καλλιτέχνης, ἐκ τῶν μιμητῶν τοῦ Μιχαὴλ-Ἀγγέλου, ὁ Federigo Zuccaro ἢ Zucchieri, εἶχεν ἐπαναλάβει δὶς τὴν ἰδέαν ταύτην τοῦ συκοφαντηθέντος Ἀπελλοῦ, ἀλλ' ἐνῷ εἰς τὴν πρώτην εἰκόνα ἐνέμεινε πιστὸς εἰς τὴν σωζομένην περιγραφήν, εἰς τὴν δευτέραν ἀπεμακρύνθη, παρενείρων ἕτερα πρόσωπα ἐπὶ τῆς σκηνῆς, ἵνα ἐξιστορίσῃ τὰς ἰδίας περιπετείας. [1]).

Κοινότατα παρὰ τοῖς ἀρχαίοις εἶναι ἡ προσωποίησις τῆς Τύχης καὶ τοῦ Ἔρωτος ἢ τοῦ ὑμεναίου. Πόσον ποιητικὴ ἀλλὰ καὶ ἀληθὴς εἶναι ἡ εἰκὼν τῆς ἀστάτου Τύχης, ἥτις γυνὴ εὐκίνητος καὶ ἐλαφρὰ ἵσταται μὲ τὸν ἕνα πόδα ἐπὶ τοῦ στρεφομένου τροχοῦ ἢ τοῦ Ἔρωτος καθημένου ἐπὶ τοῦ ὑπ' αὐτοῦ δαμασθέντος Κενταύρου ἢ ἡνιοχοῦντος ἅρμα συρόμενον ὑπὸ λεόντων τιθασσῶν! Καὶ πόσον εὐφυὴς ἡ ἐπίνοια τοῦ καλλιτέχνου, ὅστις διὰ νὰ παραστήσῃ τὴν Εἰρήνην ἔγραφε τὰς περιστερὰς τῆς Ἀφροδίτης κτιζούσας τὴν φωλεάν των ἐντὸς τῆς περικεφαλαίας τοῦ Ἄρεως! Ὁ θάνατος δὲν εἶχεν ἰδίαν εἰκόνα παρὰ τοῖς ἀρχαίοις. Ἡ προσωποιΐα αὐτοῦ

1)· L' Abbé Arnaud - *Memoires sur la vie et les ouvrages d' Apelle* (Oeuvres complètes Tom. III page 178.)

εἰς εἰδεχθῆ σκελετὸν εἶναι ἀνεπιτυχὴς ἐπίνοια τῶν μεταγενεστέρων. Ἀντὶ τούτου εἶχον τὰς γραφικωτάτας ἐκείνας παραστάσεις, αἵτινες ἀπαντῶσιν ἰδίως ἐπὶ τῶν μνημείων ἐγγεγλυμμέναι, τὸν Χάρωνα μὲ τὰς λέμβους του καὶ τοὺς οἰκείους ἀποχαιρετίζοντας τοὺς ἐπιβαίνοντας αὐτῆς, ὡς φαίνεται ἐπὶ τῶν ἀνακαλυφθέντων τάφων τοῦ Κεραμεικοῦ, τὸν Ἔρωτα κρατοῦντα ἀνεστραμμένον τὸν ἀνημμένον δαυλόν του ἢ καὶ ἓν μόνον ῥόδον εἰς ἔνδειξιν τοῦ ἐφημέρου τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς. Οὐχὶ ὀλιγώτερον ποιητικὴ εἶναι ἡ ὑπὸ τοῦ Παυσανίου περιγραφομένη ἐν τῷ ναῷ τῆς Ἥρας ἐν Ὀλυμπίᾳ Νὺξ, ἥτις κρατεῖ εἰς ἑκατέραν τῶν χειρῶν ὑπνῶττον παιδίον, τὸν μὲν λευκὸν, σύμβολον τοῦ ὕπνου, τὸ δὲ μέλαν τοῦ θανάτου.

Εἰς τὰς σωζομένας τοιχογραφίας τῆς Πομπηΐας ἀνευρίσκομεν ὅλην τὴν σειρὰν τῶν ἑλληνικῶν μύθων. Αἱ γραφαὶ αὗται δὲν εἶναι πλέον ἁπλαὶ ἀφηγήσεις τῶν ἐρώτων καὶ περιπετειῶν τῶν θεῶν καὶ τῶν ἡρώων, ἀλλὰ τόσαι ἀλληγορίαι τῶν ἀνθρωπίνων παθῶν μεταξὺ τῶν ὁποίων τὰ πρωτεῖα κατέχει ὁ Ἔρως, θεὸς ἁλιεύων παρὰ τὴν ὄχθην ἢ ἀφοπλιζόμενος ὑπὸ τῶν παρθένων. Αἱ ἀποθεώσεις, τὸ εἶδος τοῦτο τῆς συνθέσεως, τὸ ὁποῖον οἱ Ῥωμαῖοι μέχρι κόρου ἐπανέλαβον διὰ νὰ κολακεύσωσι τοὺς Νέρωνας καὶ Καλιγούλας, ἀπαντᾷ συχνάκις εἰς τὰς γραφὰς τῆς Πομπηΐας ὡς τὸ ὕπατον ἐγκώμιον ἐξ ὅσων ποτὲ ἡ τέχνη ἐφαντάσθη νὰ ἐπιδαψιλεύσῃ εἰς τὸ κάλλος καὶ τὴν νεότητα.

Ἠδύνατό τις νὰ συμπεράνῃ ὅτι, ὅπως ἡ χριστιανικὴ θρησκεία παρέδωκεν εἰς τὸ ἀνάθεμα καὶ τὴν λήθην τοὺς ἀρχαίους θεοὺς τοῦ Ὀλύμπου, οὕτω καὶ ἡ νέα τέχνη διέρρηξε πᾶσαν σχέσιν μετὰ τοῦ ἀρχαίου κόσμου. Καὶ ὅμως συνέβη ἀκριβῶς τὸ ἐναντίον, τοὐλάχιστον κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας. Οἱ καλλιτέχναι κατέφυγον εἰς τοὺς μύθους καὶ ἐκεῖθεν ἐζήτησαν νὰ δανεισθῶσι τὰς εἰκόνας καὶ παραβολάς των. Ἡ χριστιανικὴ τέχνη κατὰ τὴν πρώτην αὐτῆς περίοδον ὑπῆρξε σειρὰ παραδόξων καὶ ἐνίοτε ἀκαταλήπτων ἀλληγοριῶν. Γλύπται καὶ ζωγράφοι ἐλάλουν γλῶσσαν ὅλως συμβολικὴν, συνενοοῦντο διὰ σημείων ἱερογλυφικῶν καὶ αἱ πολύπλοκοι συνθέσεις αὐτῶν ἦσαν ἀληθῆ αἰνίγματα, ὡς ἐκεῖνα

τῆς Σφιγγός. Κατ' ἀρχὰς οἱ ἁγιογράφοι περιωρίζοντο εἰς ἐλάχιστά τινα σύμβολα. Τὸ Α καὶ τὸ Ω, εἰκὼν ἰχθύος ἢ καὶ μόνη ἡ λέξις *ἰχθῦς*, ἥτις ἀποτελεῖται ἐκ τῶν ἀρχικῶν γραμμάτων τῶν τίτλων τοῦ Σωτῆρος,[1]) ἰδοὺ τίνα ἦσαν τὰ ἐμβλήματα, τὰ σημεῖα δι' ὧν ὑπενίσσοντο τὸν Θεὸν ἢ τὸν Ἰησοῦν. Τὰ ἁπλᾶ ταῦτα σύμβολα ὑπεχώρησαν ἀπέναντι ποιητικωτέρων παρομοιώσεων. Ὑπὸ τὴν μορφὴν τοῦ Ἀγαθοῦ Ποιμένος φέροντος ἐπὶ τῶν ὤμων τὸν ἀμνὸν καὶ αὐλὸν εἰς τὰς χεῖρας συνείθιζον νὰ παριστῶσι τὸν Σωτῆρα, ἐπαναφέροντα εἰς τὴν στάνην τὸ ἀπωλολὸς πρόβατον. Ἐξεικόνιζον τὴν ἀποστολὴν τοῦ Μεσσίου ἐν τῷ κόσμῳ ὑπὸ τὸ πρόσωπον τοῦ Ὀρφέως, κρατοῦντος τὴν λύραν εἰς τὰς χεῖρας, φρύγιον κάλυμμα εἰς τὴν κεφαλὴν ἔχοντος καὶ περικυκλουμένου ὑπὸ τῶν ἐξημερωθέντων θηρίων. Ἐδανείσθησαν ὁμοίως τὰς ἱστορίας τῆς παλαιᾶς Γραφῆς νὰ εἰκονίσωσιν ἐκ τῆς νέας τὰ πάθη τοῦ Ἰησοῦ, τὸν σταυρὸν τοῦ Γολγοθᾶ, τὴν ταφὴν καὶ ἔπειτα τὴν ἐξέγερσιν. Ἔλαβον τὸν Ἰωνᾶ ἀναδύοντα ἀπὸ τῆς κοιλίας τοῦ κήτους, τὸν Δανιὴλ ἐξερχόμενον ἐκ τοῦ λάκκου τῶν λεόντων ἢ τοὺς τρεῖς παῖδας ἀπὸ τῆς φλεγομένης καμίνου καὶ ἤθελον δι' αὐτῶν νὰ παραστήσωσι τὸ μαρτύριον καὶ τὴν ἀνάστασιν.

Τὰς ἀλληγορίας ταύτας, αἵτινες ἀπεμακρύνοντο πλέον τῶν ἀρχικῶν τύπων ἠθέλησε νὰ καταργήσῃ ἡ ἐν ἔτει 692 συνελθοῦσα ἐν Κωνσταντινουπόλει σύνοδος και ἐπέβαλεν εἰς τοὺς ζωγράφους νὰ παραιτηθῶσι τῶν ἐμβλημάτων χάριν τῆς πραγματικότητος καὶ ν' ἀρκεσθῶσιν εἰκονίζοντες τὸν Ἰησοῦν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ. Ὁ δρακόντιος οὗτος νόμος ὑπῆρξε καίριον τραῦμα κατὰ τῆς μόλις ἀναγεννωμένης τέχνης, διότι οἱ ζωγράφοι μὴ δυνάμενοι πλέον ν' ἀρυσθῶσιν ἐκ τῆς μυθολογίας τὰς παρομοιώσεις των ἔπαυσαν νὰ μελετῶσι τὸ γυμνὸν σῶμα καὶ ἡ τέχνη, Παναγία δακρυρροοῦσα, ἐνεδύθη τὸ πένθος καὶ τὴν αὐστηρότητα τοῦ ἀσκητικοῦ βίου. Καὶ θ' ἀπεσβέννυτο ἐντελῶς πᾶσα ἔμπνευσις καὶ φαντασία, ἐὰν ὁ νόμος οὗτος εὐθὺς μετ' ὀλίγον δὲν κατηργεῖτο σιωπηρῶς, ὅτε ἡ συνήθεια καθιέρωσε τὴν παράβασιν. Αἱ ἀλληγορίαι ἐπανῆλθον συστηματοποιημέναι καὶ ἐπὶ μᾶλλον τολμηραί. Ἡ Ἀποκάλυψις τοῦ

1.) Ἰησοῦς, Χριστὸς, Θεοῦ υἱὸς, Σωτήρ.

Ἰωάννου ὑπῆρξεν ἰδίως ἀκένωτος πηγὴ, ἐξ ἧς ὑδρεύοντο οἱ καλλιτέχναι. Τότε δὲ πρῶτον ἐφαντάσθησαν νὰ εἰκονίσωσι τοὺς εὐαγγελιστὰς διὰ τεσσάρων ποταμῶν, τῶν ὁποίων τὰ καθαρὰ καὶ κρυστάλλινα νάματα ἐφαίνοντο ὅτι ἐξεχέοντο ὡς ὁ πλημμυρῶν Νεῖλος ἵνα ἀρδεύσωσι τὴν γῆν.

Ἡ θεία κωμῳδία τοῦ Δάντου, ὅστις συνεδύασε τὰς χριστιανικὰς ἰδέας μετὰ τῆς εἰδωλολατρείας καὶ περιέγραψε τὸν ᾅδην μετὰ τῶν βασάνων του, τὰς δοκιμασίας τοῦ Καθαρτηρίου καὶ τὴν λαμπρότητα τοῦ Παραδείσου, ἐνέπνευσεν εἰς τοὺς πρώτους Ἰταλοὺς ζωγράφους τῆς ἀναγεννήσεως ἐκ νέου τὸν ἔρωτα πρὸς τὰς ἀλληγορικὰς παραστάσεις καὶ βλέπομεν, ὡς ἐν τῇ τριλογίᾳ τοῦ Φλωρεντίνου ποιητοῦ, νὰ τείνωσι φιλικὴν χεῖρα εἰς τὰ ἔργα αὐτῶν ὁ Ἑλληνικὸς Ὄλυμπος καὶ αἱ χριστιανικαὶ παραδόσεις, ὁ Ἅδης τοῦ Βιργιλίου καὶ ἡ Κόλασις, ἡ μυθολογία καὶ ἡ Γραφή Τοιαῦται εἶναι αἱ ἐν τῷ κοιμητηρίῳ τῆς Πίσσης γραφαὶ τοῦ Γιόττου καὶ Ὀρκάνια, αἵτινες ἐνέπνευσαν εἰς τὸν Holbein τὸν περιλάλητον *Χορὸν τῶν νεκρῶν*. Τοιαῦται εἶναι αἱ γραφαὶ τοῦ Μιχαὴλ-Ἀγγέλου ἐν τῷ Σεξστίῳ ναῷ, ἔνθα ἀνέμιξε τοὺς Προφήτας μετὰ τῶν Σιβυλλῶν, καὶ ἡ *Τελευταία κρίσις*. Τοιαῦται τέλος αἱ περιώνυμοι εἰκόνες τοῦ Ῥαφαὴλ ἐν τῷ Βατικανῷ, ὁ *Παρνασσὸς* καὶ ἡ *Σχολὴ τῶν Ἀθηνῶν*, τὰ ἀπαράμιλλα ταῦτα ἀριστουργήματα, τὸ μὲν τῆς ποιήσεως τὸ δὲ τῆς φιλοσοφίας ἀλληγορία, καὶ αἱ δύο ἕτεραι προσωποποιΐαι τῆς *Θεολογίας* καὶ τοῦ *Δικαίου*, ἔνθα ἐν μὲν τῇ πρώτῃ εἰσήγαγεν ἐπὶ τῆς σκηνῆς τοὺς πατέρας τῆς Ἐκκλησίας καὶ δόκτορας συζητοῦντας περὶ Εὐχαριστίας, ἐν δὲ τῇ τελευταίᾳ τὸν Τριβωνιανὸν παρουσιάζοντα εἰς τὸν αὐτοκράτορα τοὺς συντελεσθέντας κώδηκας τῆς βυζαντιακῆς νομοθεσίας.

Οἱ Γερμανοὶ ζωγράφοι, ὅσον καὶ ἂν ἐπεζήτησαν τὸ ἰδιόρρυθμον καὶ πρωτότυπον, δὲν ἀπηξίωσαν ν' ἀκολουθήσωσιν ἐν τούτοις τὸ παράδειγμα τῶν Ἰταλῶν Καὶ ἡ *Μελαγχολία* τοῦ Dürer καὶ ὁ *Θρίαμβος τοῦ Πλούτου* καὶ ὁ *Θρίαμβος τῆς Πενίας* τοῦ Holbein ἐκεῖθεν ἔχουσι τὴν ἔμπνευσιν. Ἀλλὰ τὸ φιλόσοφον γερμανικὸν πνεῦμα περιέβαλεν ἐνωρὶς ταύτας διὰ τοῦ πέπλου τοῦ μυστικισμοῦ, οἷος περικαλύπτει τὸ δεύτερον μέρος τοῦ *Φαύστου*, μυστι-

κισμοῦ οὐχὶ σπανίως ἀκαταλήπτου. Τὴν σχολὴν ταύτην ἀντιπροσωπεύουσιν ἐν τῷ Κοιμητηρίῳ τοῦ Βερολίνου αἱ ζωγραφίαι τοῦ Κορνηλίου καὶ ἐκεῖναι τοῦ Κώλμπαχ ἐν τῇ Πινακοθήκῃ τοῦ Μονάχου. Ἡ σύγχρονος γαλλικὴ τέχνη ἐδημιούργησε τὴν πραγματικὴν σχολὴν, ἥτις δεσπόζει σήμερον καὶ ἐν τῇ ποιήσει καὶ ἐν τῇ μυθιστορίᾳ. Ἀλλ' ὡς εὐπρόσδεκτοι ἀναχρονισμοὶ διαλάμπουσι μεταξὺ τῶν ἀριστοτεχνημάτων τῆς συγχρόνου ἐποχῆς ἀλληγορίαι τοιαῦται, οἷαι τὸ *Ἡμικύκλιον* τῶν Ὡραίων Τεχνῶν τοῦ Delaroch, ἡ *Ἐλευθερία ἐπὶ τῶν προχωμάτων* τοῦ Δελακροᾶ, ἡ διὰ τὸ Πάνθεον συντεθεῖσα *Ἀποθέωσις τῆς ἀνθρωπότητος* τοῦ Chanavard.

Περίτεχνοι καὶ λίαν ἐξεζητημέναι παραστάσεις, ἐπίνοιαι στρυφναὶ καὶ ἀλλόκοτοι καὶ εἰς ἀρχαιοτέρους χρόνους καὶ εἰς τοὺς μετέπειτα κατεβίβασαν τὴν ἀλληγορίαν μέχρι τοῦ γελοίου. Τοῦτο δύναταί τις νὰ εἴπῃ ἰδίως περὶ τῶν θαυμαστῶν τοῦ Λουδοβίκου ΙΔ', οἵτινες ἐφιλοτιμοῦντο νὰ γράφωσι τὸν ἥλιον—βασιλέα χρυσάκτινα ἐν μέσῳ τῶν νεφῶν, συνήθεια, τῆς ὁποίας εὐφυῶς εἰρωνεύθη ὁ Ὀλλανδὸς ἐκεῖνος στρατηγὸς, ὅστις νικήσας τὸν Λουδοβίκον καὶ ἐπιστρέφων οἴκαδε διέταξε ζωγράφον τινὰ νὰ γράψῃ τὴν εἰκόνα του ὡς Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ, ἀτενίζοντος πρὸς τὸν ἄνωθεν αἰωρημένον ἥλιον καὶ κάτωθι ἀντὶ ἐπιγραφῆς τὸ γνωστὸν ἐκεῖνο τῆς Γραφῆς—*Στήτω ὁ ἥλιος κατὰ Γαβαώθ* !

V

Γραμμὰς καὶ χρώματα, διάκρισιν τοῦ φωτὸς καὶ τοῦ σκότους καὶ πάλιν ἀνάμιξιν τῶν δύο τούτων, εἰς τὸ σκιόφως, ὅ,τι δύναται νὰ διαθέσῃ ἡ ζωγραφικὴ εἰς παράστασιν ἰδέας τινὸς, ἰδοὺ ἡ γλῶσσα τῆς γραφικῆς, πλουσιωτέρα μὲν τῆς τῶν ἄλλων τεχνῶν, ἀλλὰ πτωχὴ ἀπέναντι τοῦ ἀεικινήτου τῆς ἀνθρωπίνης φαντασίας. Ὁ νοῦς ἐφευρίσκει, ὁ νοῦς συνδυάζει καὶ ὁ χρωστὴρ ἀδυνατεῖ ν' ἀποκαλύψῃ τὴν διάνοιαν. Ὑπάρχουσιν ὅρια, φραγμοὶ, τοὺς ὁποίους δὲν δύναται νὰ ὑπερπηδήσῃ, ὀψέποτε δὲ τολμήσῃ νὰ ὑπερβῇ τὰ ἐσκαμμένα γίνεται ἀκατάληπτος, μυστηριώδης, αἴνιγμα, τὸ ὁποῖον μόνος ὁ ποιητὴς αὐτοῦ δύναται νὰ ἑρμηνεύσῃ.

Ἡ τέχνη ἐκείνη, ἥτις δύναται νὰ παρακολουθήσῃ τὴν φαντασίαν εἰς τὴν πτῆσίν της μέχρι τῶν ὑψίστων οὐρανῶν, διὰ τὴν ὁποίαν δὲν ὑπάρχουσιν οὔτε ὅρια, οὔτε φραγμοί, εἶναι ἡ ποίησις, ἥτις ὡς ὄργανον, δι' οὗ συνεννοεῖται, ἔχει τὸν ἔναρθρον λόγον, τὴν γλῶσσαν. Τὸ ἀλφάβητον τῆς ζωγραφικῆς, τῆς γλυπτικῆς καὶ τῶν ἄλλων τεχνῶν εἶναι σημεῖα, εἰκόνες πραγμάτων ἀπαντώντων τοιούτων ἐν τῇ φύσει, ἢ κἂν δυναμένων οὕτω νὰ ὑπάρξωσιν. Τῆς ποιήσεως τὰ σημεῖα εἶναι κατὰ συνθήκην παραστατικὰ ταύτης ἢ ἐκείνης τῆς ἐννοίας. Γραφὴν ἢ ἀνδριάντα δύνανται ν' ἀναγνωρίσωσι πάντες ἀνεξαρτήτως τῆς φυλῆς, εἶναι γλῶσσαι διεθνεῖς, παγκόσμιοι, διότι εἰσὶν εἰλημμένα τὰ σημεῖα ταῦτα ἐκ τῆς φύσεως. Πανταχοῦ ὑπάρχουσιν ὄρη καὶ κοιλάδες, βουνὰ καὶ δάση, ζῶα καὶ πτηνά, θάλασσαι καὶ κύματα. Τοῦτο δὲν συμβαίνει ἐν τῇ καλλιλογίᾳ, τῆς ὁποίας τὰ σημεῖα ἤτοι αἱ λέξεις, δέον ν'ἀντικατασταθῶσιν ὑπὸ τῶν οἰκείων ἑκάστου λαοῦ, διότι ταῦτα μόνον διαφέρουσιν· ἀλλ' ἡ ἔλλειψις αὕτη ἀναπληροῦται, ὅταν καταφύγωμεν εἰς τὴν ἑρμηνείαν. Ἡ ἰδία γλῶσσα τῆς ποιήσεως εἶναι ἐπίσης διεθνής, ἀδιάφορον ἂν τὰ σημεῖα τῶν ἰδεῶν διαφέρουσιν, αἱ ποιητικαὶ ἰδέαι εἶναι καταληπταὶ παρὰ πάντων. Ἡ ποίησις ἔχει τὸν λόγον, διὰ τοῦ ὁποίου πᾶσα ἔννοια φυσικῶν ἢ ὑπερφυσικῶν ἀντικειμένων δύναται νὰ ἐκδηλωθῇ. Ὁ ὁρίζων αὐτῆς εἶναι ἀπέραντος. Δύναται νὰ ἐκφράσῃ ὅσα δὲν εἶδεν ἀκόμη ὁ ὀφθαλμός, νὰ πλανηθῇ ἀπὸ τοῦ ὁρατοῦ καὶ γνωστοῦ κόσμου εἰς ἄλλον φανταστικόν, ἰδεώδη καὶ νὰ ἦναι οὐχ ἧττον καταληπτή. Αἱ μεταφοραὶ καὶ αἱ παρομοιώσεις εἶναι τὰ χρώματα δι' ὧν καλλύνει τὰς ζωγραφίας αὐτῆς, διὰ τοῦτο καὶ ἡ ἀλληγορία εὗρεν ἐν αὐτῇ τὸν διαπρήσιον αὐτῆς κήρυκα. Καὶ διὰ τοῦτο μεταξὺ τῶν τεχνῶν ἡ ποίησις κατέχει τὰ πρωτεῖα.

Ἡ ἀλληγορία εἶναι συνεχής τις μεταφορά, σύστημα ποιητικῶν εἰκόνων, εἰλημμένων ἐκ τοῦ φυσικοῦ ἢ μεταφυσικοῦ κόσμου, γραφὴ τέλος πολυσύνθετος τῆς ὁποίας καὶ τὸ ὅλον καὶ τὰ μέρη ὑπὸ ἀλλοίας μορφὰς παριστῶσιν ἀλλοίας ἐννοίας. Θαυμάζομεν ἀληθῶς τὴν εἰκόνα τοῦ Λεφέβρ, ἥτις ἐκόσμει τὸ μέχρι τοῦδε μουσεῖον τοῦ Λουξεμβούργου καὶ ἐν τῇ ὁποίᾳ παρίσταται ἡ Ἀλήθεια ὁλόγυμνος

κρατοῦσα ἐν τῇ μιᾷ χειρὶ κάτοπτρον, ἐν δὲ τῇ ἑτέρᾳ τὸ σχοινίον, δι' οὗ κατῆλθεν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ. 'Αλλ' ἐν τῇ πραγματικότητι σπανίως φαίνεται τοιαύτη. Ἔχει ἀνάγκην οὐ μόνον ἐνδυμάτων· ἀλλὰ καὶ προσωπίδος διὰ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς ὑποδοχῆς. Κρύπτει τὸ ὄνομά της ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον διὰ νὰ ἦνε μᾶλλον εὐπρόσδεκτος καὶ τὴν μορφὴν ὑπὸ τὴν καλύπτραν, ὡς ἐὰν ἡ φυγὰς αὕτη τοῦ οὐρανοῦ ἦτο ἀπαισία καὶ φοβερὰ τὴν ὄψιν Ἐριννύς. Ἡ ἀλήθεια εἶναι πικρὸν ἰατρικόν, τὸ ὁποῖον πρέπει ν' ἀναμίξωμεν μετὰ σακχάρεως. Ὑπάρχουσι περιστάσεις, ἐν αἷς καταφεύγομεν εἰς περιστροφὰς καὶ περιφράσεις διὰ νὰ ἐκφράσωμεν τὰ διανοήματα ἡμῶν. Ἄλλοτε δὲ πάλιν, οὐχὶ διότι τὸ ἐπιβάλλει θρησκευτική τις ἢ πολιτικὴ ἀνάγκη, ἀλλὰ διότι θέλομεν νὰ ἐπιστήσωμεν πλειότερον τὴν προσοχὴν τῶν ἄλλων ἐπὶ ὡρισμένης τινὸς ἰδέας καὶ νὰ ἀναγκάσωμεν οὕτω αὐτοὺς νὰ μαντεύσωσιν ὅ,τι διαλογιζόμεθα, καταφεύγομεν εἰς τὰς εἰκόνας καὶ τὰς ἀλληγορίας.

Διαφέρει ὁ ἀπόλογος, ὅστις εἶναι σκοτεινόν τι καὶ ἀκατάληπτον ἄνευ τοῦ συμπεράσματος. Εἶναι δὲ τοῦτο τὸ ἐπιμύθιον. Ἐν τῇ ἀλληγορίᾳ ἑκάστη λέξις καὶ φράσις ὑποσημαίνει τὴν κρυπτομένην ἔννοιαν. Θέλων νὰ διακρίνῃ τὴν ἀλληγορίαν ἀπὸ τοῦ αἰνίγματος καὶ τοῦ ἀπολόγου ὁ Lemierre μετεχειρίσθη καὶ οὗτος τὴν ἀλληγορίαν εἰπὼν ὅτι ἡ θεότης αὕτη κατοικεῖ εἰς διαφανὲς ἀνάκτορον·

L'allegorie habite un palais diaphane.

Ὡραία καὶ ἀληθὴς εἰκών, ἥτις δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ἀντὶ κανόνος. Ἡ ἀλληγορία πρέπει νὰ προσεγγίζῃ τὴν ἀλήθειαν, νὰ ἦ ἀκριβής. Ἐὰν ὁ νοῦς ἀπατώμενος ἐκλαμβάνῃ ἄλλ' ἀντ' ἄλλων, ἐὰν δύναται ν' ἀνασύρῃ τὸ παραπέτασμα ἢ ἱκανοποιούμενος ἐκ τοῦ φαινομένου δὲν ἀναζητῇ τὸ κρυπτόμενον, ἡ ἀλληγορία ἀπέτυχε τοῦ σκοποῦ της.

Ὁ Πλούταρχος τὰ τοιαῦτα ποιητικὰ σχήματα παραβάλλει πρὸς τὰ φύλλα τῆς ἀμπέλου ὑπὸ τὰ ὁποῖα κρύπτεται ἡ σταφυλή. Ὁ Κυντιλιανὸς τίθησι τὸν ἀφορισμὸν ὅτι ἡ ἀλληγορία ἐγκλείει κεκρυμμένην τινὰ ἔννοιαν, ἥτις ἐνίοτε εἶναι τὸ ἄκρον ἀντίθετον τοῦ

φαινομένου. Ἀλλὰ τότε ἐὰν τὸ φαινόμενον ἀντιφάσκῃ πρὸς ὅ,τι ὑποκρύπτεται, ἐπέρχεται ἡ σύγχυσις.

Εἰς τὴν ἀρχιτεκτονικὴν, ἐνόσῳ αὕτη δὲν βοηθεῖται ὑπὸ τῆς γραφικῆς, εὕρομεν τὸ σύμβολον μόνον, συγκεχυμένας τινὰς εἰκόνας τοῦ ὑπερφυσικοῦ κόσμου, τὰς ὁποίας εἶχον τὸ προνόμιον μόνοι οἱ ἱερεῖς νὰ γνωρίζωσιν καὶ οὗτοι νὰ ἑρμηνεύωσιν. Ἡ γλυπτικὴ καὶ πρὸ πάντων ἡ γραφικὴ ἁμιλλῶνται πρὸς τὴν ποίησιν, ἐκ τῆς ὁποίας ὅμως ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δανείζονται τὰς εἰκόνας των. Τὰ ἱερὰ ποιήματα τῶν Ἰνδῶν, ἡ Γραφὴ, ἐκ τῆς παλαιᾶς ἰδίως οἱ Προφῆται καὶ ἐκ τῆς νέας ἡ Ἀποκάλυψις, εἶναι τὰ πρῶτα ἀλληγορικὰ ποιήματα. Ἀλληγορίαι ἀπαντῶσι συχναὶ εἰς τὰ ποιήματα τοῦ Ὁμήρου. Τοιαύτη εἶναι ἡ εἰκὼν τῆς *Ἔριδος*, ἥτις φοβερὸν κα γιγάντειον φάσμα

Οὐρανῷ ἐστήριξε κάρη καὶ ἐπὶ χθονὶ βαίνει.[1])

τοιαῦται εἶναι προσωποποιΐα τοῦ *Δείμου* καὶ τοῦ *Φόβου*.

Ἔχομεν τοὺς μύθους τοῦ Αἰσώπου, ἔχομεν τὰς πολιτικὰς καὶ κοινωνικὰς κωμῳδίας τοῦ Ἀριστοφάνους, τὸν *Πλοῦτον*, τὴν *Εἰρήνην*, τοὺς *Ὄρνιθας*, ἔνθα ἐπεχείρησε νὰ σατυρίσῃ ἂν οὐχὶ ἀμέσως τὴν *Πολιτείαν* τοῦ Πλάτωνος, ἀλλὰ τὰς ἄλλας ἐκείνας οὐτοπίας τοῦ καιροῦ ἐκείνου, ἢ τὸν Ἀλκιβιάδην, ὅστις ἑνωθεὶς μετὰ τῶν Λακεδαιμονίων ἦλθε καὶ κατέλαβε τὴν Δεκέλειαν. [2]). Οἱ *Βάτραχοι* εἶναι ἑτέρα ἀλληγορία τοῦ δαιμονίου ποιητοῦ, φιλολογική τις σάτυρα ἔνθα φέρει τὸν Διόνυσον δικάζοντα ἐν τῷ Ἅδει τὸν Αἰσχύλον καὶ Εὐριπίδην, τὸν ἕνα φέροντα τὴν ἀρχαίαν πολεμικὴν πανοπλίαν, τὴν περικεφαλαίαν καὶ τὴν ἀσπίδα, τὸν ἕτερον μετὰ σοφιστικὰ λεξίδια καὶ τοὺς νεωτερισμούς.

Ἐκ τῶν νεωτέρων αἱ ὑψηλόταται ἀλληγορίαι ἀπαντῶσιν εἰς τὴν Θείαν Κωμῳδίαν τοῦ Δάντου. Ἰδίως δὲ πρωτεύει ἡ ἐν τῷ Καθαρτηρίῳ [3]) μακρὰ καὶ γραφικωτάτη περιγραφὴ τῆς θριαμβευτικῆς πορείας τοῦ ἅρματος τῆς Ἐκκλησίας, ἔνθα ὁ θεσπέσιος ἐκεῖνος τοῦ Καθολικισμοῦ ψάλτης ἐπεβάλετο νὰ ἱστορίσῃ ὅσας αὕτη ὑπέστη

1.) Ἰλιάδος Δ. στίχ. 528.
2) Emile Déschanel - *Etudes sur Aristophane* page 348.
3). Canto XXIX-XXXJI.

καταδρομὰς ὑπὸ τῶν αὐτοκρατόρων καὶ τῶν αἱρετικῶν. Ἄλλου εἴδους ἀλληγορία εἶναι τὸ περιλάλητον Roman de la Rose, ἔργον τοῦ ΙΓ′ μ. Χ. αἰῶνος, τὸ ὁποῖον ἤρχισεν ὁ Guillaume de Lorris καὶ συνεπλήρωσε, τεσσαράκοντα ἔτη μετὰ ταῦτα, ὁ Jean de Meung, ἔνθα τὸ πολιορκούμενον Ῥόδον ἄλλοι μὲν νομίζουσιν ὅτι εἶναι τὸ κάλλος, ἄλλοι δὲ ἡ σοφία. Συχναὶ ἀπαντῶσιν ἀλληγορίαι εἰς τὰς μεγάλας ἐποποιΐας τοῦ Κλόπστοκ καὶ Μίλτωνος, τὴν Ἐρρικιάδα τοῦ Βολταίρου καὶ τοὺς *Μάρτυρας* τοῦ Σατωβριάν, ἐξ ὧν ὁ μὲν Βολταῖρος ἔφερε πάλιν ἐπὶ τῆς σκηνῆς τὴν Ὁμηρικὴν Ἔριδα, ὁ δὲ ἐπροσωποίησε τὴν *Ἐλπίδα*, ἐνθρονίσας αὐτὴν εἰς τοὺς οὐρανοὺς μεταξὺ τῆς Θρησκείας καὶ τῆς Ἀρετῆς.

Ὁ *Γαργαντούα* καὶ *Πανταγρουὲλ* τοῦ Ῥαβελαὶ εἶναι ἑτέρα πολιτικὴ σάτυρα, ἐν ᾗ ὁ πρῴην Βενεδικτῖνος μοναχός, εἶτα ἰατρὸς καὶ τελευταῖον ἐφημέριος τοῦ Μευδωνίου, ἐπεχείρησε νὰ σατυρίσῃ τὴν πολιτικὴν καὶ τὴν φιλοδοξίαν τοῦ κλήρου τῆς ἐποχῆς ἐκείνης.

Εἰκόνας τοιαύτας οὔτε ἡ γλυπτικὴ οὔτε ἡ γραφικὴ δύναται νὰ παραστήσῃ, ἀλλ' ἡ ποίησις μόνη, ἥτις διὰ μιᾶς πολλάκις λέξεως κατορθοῖ νὰ ζωγραφίσῃ, ὅ,τι οὔτε ἡ σμίλη δύναται νὰ ἐγγλύψῃ ἐπὶ τῆς λίθου, οὔτε ἡ γραφὶς ἐπὶ τοῦ πίνακος ν' ἀνατυπώσῃ.

Ὁ Πανταγρουέλ, ὁ Πικρόχολος, ὁ Πανοῦργος καὶ οἱ ἄλλοι ἐκεῖνοι ἥρωες τῆς ἐποποιΐας του εἶναι τόσοι καρδινάλεις καὶ βασιλεῖς ἢ ἡγεμονίσκοι καὶ ἐν τέλει, ἀγωνιζόμενοι οἱ μὲν ὅπως ἁρπάσωσι τὴν παπικὴν τιάραν, οἱ δὲ ὅπως κατακτήσωσι χώρας μαχόμενοι ὑπὲρ ἢ κατὰ τῆς φιλοδόξου αὐλῆς τοῦ Βατικανοῦ. Οἱ ἀληθεῖς αὐτοῦ ἥρωες εἶναι ὁ Κάρολος πέμπτος τῆς Ἱσπανίας, ὁ Λουδοβῖκος ΙΒ′, ὁ Φραγκῖσκος τῆς Γαλλίας.

Ὁ *Φαῦστος* τοῦ Γκαῖτε καὶ ἰδίως τὸ δεύτερον μέρος τῆς παραδόξου ταύτης ἐποποιΐας εἶναι πλῆρες ὑψηλῶν καὶ ποιητικωτάτων ἀλληγοριῶν. Εἶναι ἡ σκηνὴ ἐπὶ τῆς ὁποίας συναντᾶται ὅλος ὁ ἀρχαῖος καὶ νέος κόσμος, ἐκεῖνος μετὰ τῶν θεῶν του καὶ ἡρώων, μετὰ τῶν Νυμφῶν του καὶ Χαρίτων, οὗτος μετὰ τῶν μαγισσῶν του, τῶν ἀνακτόρων καὶ τῆς αὐλῆς. Εἶναι τὸ πεδίον,

ἐν ᾧ ἀγωνίζονται αἱ ἰδέαι τῆς ἀρχαιότητος πρὸς τὰς ἰδέας τοῦ χριστιανισμοῦ, ἡ ἀρχαία καὶ νέα φιλοσοφία, ἡ κλασικὴ καὶ ῥωμαντικὴ ποίησις. Ἰδίως δὲ μεταξὺ ὅλων ἐξέχει ἡ *φαντασμογορικὴ ἐκείνη* ἀλληγορία τῆς ἁρπαγῆς τῆς ὡραίας Ἑλένης ὑπὸ τοῦ ἀναγεννηθέντος Φαύστου καὶ οἱ γάμοι αὐτοῦ, ὑπὸ τοὺς ὁποίους ὁ ὑψιπέτης ἐκεῖνος ἀετὸς τῆς Ἰέννης ὑπαινίσσεται τὴν προσέγγισιν τῆς ἀρχαίας καὶ μεσαιωνικῆς ποιήσεως, γάμοι ἐκ τῶν ὁποίων προῆλθεν ὁ Εὐφορίων, τὸ αἰθέριον ἐκεῖνο καὶ πτερόεν βρέφος, ἡ εἰκὼν τῆς ῥωμαντικῆς ποιήσεως, ὁ ποιητὴς τοῦ *Δὸν Ζουάν*.

Κ. Γ. ΞΕΝΟΣ.

ΙΟΥΛΙΟΣ ΒΕΡΝΗΣ

—Ὁ Ἰούλιος Βέρνης ἐγεννήθη εἰς Νάνδεις τὴν 8ην Φεβρουαρίου 1828. Μετὰ τὴν ἐκεῖ δ' ἀποπεράτωσιν τῶν ἑαυτοῦ σπουδῶν ἔμελλε τὸ δικηγορικὸν νὰ ἐξασκήσῃ ἐπάγγελμα, ἀλλὰ τὸ θέατρον τὸν προσελκύει μετ' ὀλίγον. Ἐν ἔτει δὲ 1850 παρουσιάζει ἔργον ἔμμετρον, «Les Pailles rompues», πρὸς τὸ ὁποῖον λέγουσιν ὅτι ὁ Ἀλέξανδρος Δυμᾶς ὁ υἱὸς ἀπετόλμησε νὰ συναγωνισθῇ.

Ἔπειτα δὲ συνέγραψε μετὰ τοῦ Michel Carrê τρία κωμικοδραματικὰ βιβλιάρια τὰ *Colin Maillard, l' Auberge des Ardennes* καὶ τὴν *Marjolaine.*

Ἐν ἔτει δὲ 1861 τὸν ἐπανευρίσκομεν εἰς τὸ Vaudeville μετά τινος ἔργου εἰς τρεῖς πράξεις ἐπιγραφομένου « Onze heures de siège », ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἦτο εἰμὴ σύντομός τις ἔκδοσις. Ἐγκαταλείπει δ' ὁ Βέρνης τὸ θέατρον καὶ συγγράφει τὰς «Cinq semaines en ballon». Τοῦτο δὲ τὸ ἔργον του ἦτο νέον εἶδος, ἐπιστημονικὸν μυθιστόρημα, τὸ ὁποῖον αὐτὸς ἐπενόησεν, βραβευθὲν

δὲ παρὰ τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας εἶναι ὄντως μία μεγάλη ἐπιτυχία.

Μετὰ τοῦτο δ' ὁ Βέρνης συγγράφει ἀλληλοδιαδόχως τὰ ἑξῆς·

«*Voyage au centre de la terre,—De la Terre á la lune,—le Désert de glace,—Autour de la lune.—Les enfants du capitaine Grand,—Les Anglais au pôle Nort,—Vingt mille lieues sous les mers,—Une ville flottante,—l' ile mystérieuse,*—le Voyage autour du monde en quatre vingts jours—le Pays des fourrures,—Aventures de trois Russes—et de trois Anglais—le Docteur Ox—Le Chanceller.

Ἐν ἔτει δὲ 1873 καὶ 1874 ἐπανευρίσκομεν τὸν Βέρνην εἰς τὸ θέατρον, κατ' ἀρχὰς μετὰ τῆς συντόμου κωμῳδίας «Un neveu d' Amérique», παρασταθείσης εἰς τὸ θέατρον Cluny, καὶ μετ' ἔπειτα μετά τινος μεγάλου δράματος «Tour du monde en quatre vingts jours.

Γνωσταὶ δὲ τυγχάνουσιν αἱ ἔκτακτοι ἐπιτυχίαι τοῦ ἔργου του τούτου ἐπὶ τῶν σκηνῶν τῶν θεάτρων Porte-Saint Martin καὶ τοῦ Châtelet.

Ἐπὶ τέλους ὁ Βέρνης κατορθόνει νὰ παρασταθῇ διὰ τελευταίαν φορὰν τὸ περίφημον αὐτοῦ ἔργον «Michel Strogoff, τὸ ὁποῖον ὁ κ. Dennery προσήρμοσεν ἐπὶ τῆς σκηνῆς.

Θὰ γνωρίσωμεν δὲ κακῶς τὸν Ἰούλιον Βέρνην, ἐὰν περιορισθῶμεν εἰς τὴν σύντομον ταύτην ὀνοματολογίαν τῶν ἔργων του. Ἄς ἀναγράψωμεν δ' ἐκ τοῦ Γαλάτου καὶ χαρακτῆράς τινας περὶ τῆς φυσιογνωμίας τοῦ ἀνθρώπου.

Ἡ αὐτὴ ἁπλοϊκότης, οἵα παρατηρεῖται εἰς τὸ πρόσωπόν του, ἐνυπάρχει καὶ ἐν τῇ ζωῇ του καὶ ἐν τῇ διαγωγῇ του· οὔτε δὲ ἐν τῷ βιβλίῳ οὔτε ἐν τῷ θεάτρῳ οὔτε ἐν τῇ πραγματικότητι ἐπιζητεῖ τὰς καταπλήξεις καὶ ἐπιδιώκει τὰς ἐπιδείξεις καὶ τοὺς πατάγους. Σημειωτέον δὲ ὅτι παρὰ τοῖς λοιποῖς, οἱ ὁποῖοι δὲν διέρχονται τὴν φυσικὴν ταύτην καὶ μετριόφρονα πορείαν, αἱ ἐπιδείξεις αὗται καὶ οἱ θόρυβοι εἶνε συνήθως πένθιμοι. Ὡς πρὸς τὸν Βέρνην δὲ δὲν ὑπάρχει ἀνάγκη νὰ ἐξευτελίζηται ὑπὸ δὲν εἰξεύρω ποίων παραδόξων

προσποιήσεων, αἱ ὁποῖαι πολλάκις δὲν συνιστῶσιν ἄλλο τι εἰμὴ ἕνα ἐπενδύτην τοῦ Ἀρλεκίνου.

Οἱ πάντες γινώσκουσι ποῖαι εἶνε αἱ ὀρέξεις αὐτοῦ καὶ ὅτι πρὸ πάντων ἡ μοναδικὴ τέρψις του εἶνε ἡ θάλασσα.

Αἱ Παρισιναὶ δὲ συνήθειαι, ἡ βραδύνουσα ὥρα τοῦ δείπνου, αἱ ἀγρυπνίαι, λίαν τὸν καταπονοῦσιν. Μετὰ βεβιασμένην δ' ἀνάπαυσιν ἐπαναρχίζει τὰς ἐργασίας του, προγευματίζει εἰς τὰς 10 ὥρας, λαμβάνει τὸ δεῖπνόν του εἰς τὰς 5 μ. μ. καὶ κατακλίνεται εἰς τὰς 9.

Εἶνε δὲ λίαν ἀγαπητὸς ἀνὴρ καὶ εὐπροσήγορος καὶ διατελεῖ μέλος τοῦ Ἀκαδημαϊκοῦ Συλλόγου τῆς Somme. Ἐνώπιον δὲ τῆς σεβαστῆς ταύτης ἑταιρίας ἀπήγγειλε ὄχι πρὸ πολλοῦ χρόνου λόγον λιαν ἐπιδοκιμασθέντα ὑπὸ τῆς ἐμηγύρεως περὶ τῶν μεταμορφώσεων καὶ πιθανῶν μεταβολῶν, ὅσας ὁ κόσμος θὰ ὑποστῇ ἐν ἔτει 2.500. Γινώσκει δὲ καὶ τοῦτο ὁ ἀνὴρ, ὡς γινώσκει τὸ πᾶν.

Η ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΤΩΝ ΑΡΑΒΩΝ

Α'. — ΤΟ ΑΛΚΑΖΑΡ ΤΗΣ ΣΕΒΙΛΛΗΣ

Α'.

Σεβίλλη, ἡ ἀρχαία Hispalis ἢ Julia Romulea, ἡ πρωτεύουσα πόλις νῦν μὲν τῆς ὁμωνύμου ἐπαρχίας τῆς ἱσπανικῆς χερσονήσου ἄλλοτε δὲ ἁπάσης τῆς Ἀνδαλουσίας, κεῖται ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Γουαδαλκιβὶρ, καὶ κατοικεῖται ὑπὸ 150 περίπου χιλιάδων κατοίκων. Κειμένη ἐν τῷ μέσῳ ὡραίας καὶ εὐφορωτάτης πεδιάδος, περιέχεται ἔτι ὑπὸ τῶν ἀρχαίων αὐτῆς πυργωτῶν ῥωμαϊκῶν τειχῶν. Περιέχει πλῆθος λαμπρῶν μνημείων ἅτινα δικαιοῦσιν τὴν ἀρχαίαν Ἱσπανικὴν παροιμίαν· «Ὁ μὴ ἰδὼν τὴν Σεβίλλην δὲν εἶδεν οὐδέν». Ἐν αὐταῖς διαπρέπει πρῶτον μὲν ἡ κατὰ τὸ ἔτος 1513 ἀποτελεσθεῖσα γοτθικὴ μητροπολιτικὴ ἐκ-

κλησία, ἥτις εἶναι περιφανὴς ἐπὶ τῷ μεγέθει, τῇ ἀρχιτεκτονικῇ λαμπρότητι, καὶ ταῖς ἐν αὐτῇ εἰκονογραφίαις πολλῶν μεγάλων Ἱσπανῶν ζωγράφων, δεύτερον δὲ τὸ ἀραβικὸν βασίλειον Ἀλκαζάρ. Ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ἀνεφάνη κατὰ τὸν δέκατον ἕβδομον αἰῶνα ἡ περίφημος χορεία τῶν Ἱσπανῶν ζωγράφων, ὁ Χερρέρας, ὁ Ζουρβαρὰν, ὁ Βελασκὲζ, ὁ Μουρίλλος, ὁ Μιραλλιὲς, ὁ Ἀλούζος Κάνος καὶ λοιποὶ, οἵτινες ἀπετέλεσαν τὴν Ἱσπανικὴν Σχολήν.

Β'.

Τὸ Ἀλκαζὰρ, (οὗτινος τὴν εἰκόνα δημοσιεύομεν ἐν τῇ «*Ποικίλῃ Στοᾷ*» ἢ τὰ ἀρχαῖα Βασίλεια τῶν βασιλέων τῆς Σεβίλλης εἶναι βεβαίως τὸ θαυμασιώτατον ἀραβικὸν μνημεῖον τῆς Ἱσπανίας, μετὰ τὴν Ἀλάμβραν τῆς Γρενάδης. Ἕκαστον τῶν δύο τούτων περιφήμων μνημείων ἔχει τὰς ἰδίας ἀρχιτεκτονικὰς καλλονάς. Τὸ Ἀλκαζὰρ τῆς Σεβίλλης περιέχεται ὑπὸ κήπων, οἵτινες ἀναμιμνήσκουσιν εἰς τοὺς ἐπισκέπτας τοὺς μαγικοὺς παραδείσους τοῦ Ἀριόστου καὶ τοῦ Τάσσου. Τὸ ἀρχαῖον Ἀλκαζὰρ ἐκτίσθη κατὰ τὸν ἐνδέκατον αἰῶνα ὑπό τινος Ἄραβος ἀρχιτέκτονος, ἐλθόντος ἐκ Τολέδης. Ἀλλὰ καταστραφέντος τούτου, τὸ νεώτερον Ἀλκαζὰρ ἐκτίσθη περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ δεκάτου τρίτου αἰῶνος ὑπὸ τοῦ βασιλέως Πέτρου τοῦ Ὠμοῦ, βασιλέως τῆς Καστιλλίας. Τὸ Ἀλκαζὰρ ὠνομάζετο ὑπὸ τῶν Ἀράβων Ἀλ-Κάσρ, ἤτοι Βασίλειον τοῦ Καίσαρος· διότι τὸ ὄνομα τοῦ Ῥωμαίου κατακτητοῦ ἦτο αὐτοῖς συνώνυμον δυνάμεων καὶ μεγαλοπρεπείας.

Ἐξ ἁπάντων τῶν μερῶν τοῦ λαμπροῦ τούτου τεμένους οἱ περιοδευταὶ θαυμάζουσι μᾶλλον τὸ λεγόμενον Patiode las Doncellas, ἢ *αὐλὴν τῶν νεανίδων*· διότι κατά τινα ἀρχαίαν παράδοσιν οἱ βασιλεῖς τῆς Σικελίας ἐδέχοντο ἐν αὐτῇ ἑκατὸν νέας παρθένους, αἵτινες ἐπέμποντο αὐτοῖς, δῶρον καθ' ἕκαστον ἔτος ὑπὸ τῶν ὑποτελῶν αὐτοῖς ἡγεμόνων· καὶ τὴν Sala de Embajadores, ἤτοι τὴν αἴθουσαν τῶν Πρέσβεων, ἥτις διακρίνεται διὰ τὸ μέγεθος, τὴν ἀρχιτεκτονικὴν ὡραιότητα, καὶ τὴν ποικιλίαν τῶν ἀραβουργημάτων. Ὁ θόλος αὐτῆς, κατασκευασμένος ἐκ κέδρου καὶ κυπαρίσ-

σου, κεκοσμημένων εἰς ἀπείρους ποικιλομόρφους σταλακτίτας διεσώθη ἔτι ἀνέπαφος μέχρι τοῦ νῦν μετὰ τῶν ἀρχαίων χρωμάτων, τοῦ κυανοῦ, τοῦ ἐρυθροῦ καὶ τοῦ χρυσοῦ, ἅτινα ὁ χρόνος ἀπέχρωσεν ἐμμελέστερον. Ἐν τῇ αἰθούσῃ ταύτῃ ὑπάρχει βεβαιωμένον ὅτι ὁ βασιλεὺς Πέτρος ὁ Ὠμὸς ἐδολοφόνησεν ἐν ἔτει 1358 τὸν δυστυχῆ Ἰνφάντην καὶ ἀδελφὸν αὐτοῦ δὸν Φαδρίκιον, ὡς συνομόσαντα κατ' αὐτοῦ, ἀφ' οὗ ἐφόνευσε πρότερον δύο ἄλλους ἀδελφοὺς, τὴν γυναῖκα, τὴν θεῖαν καὶ πολλοὺς ἄλλους συγγενεῖς. Ἀλλὰ καὶ οὗτος οἰκτρῶς ἐδολοφονήθη, ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ Ἐῤῥίκου τοῦ Τρανσταμάρε, ὅστις ἀποταμὼν τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, ἔπεμψεν αὐτὴν εἰς Σεβίλλην ὡς τρόπαιον.

Η ΝΥΞ ΤΗΣ ΠΡΩΤΗΣ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ

[Ἀφιεροῦται τῷ φιλτάτῳ κυρίῳ Ἰωάννῃ Ἀ. Ἀρσένῃ.]

I

31 Δεκεμβρίου ..... Μεσονύκτιον.

Νὺξ βαθεῖα καὶ σκότος ψηλαφητόν. Ὁ βορρᾶς ἀνίλεως καὶ παγερὸς ἀποψύχει τὴν φύσιν. Ὁ οὐρανὸς ἁπλοῦται ἐπάνω παμμέλας ὀργίλος καὶ σιδηροῦς. Νὺξ ἄχαρις καὶ κατηφὴς, πενθίμη καὶ βωβὴ, ὡς νὺξ θανάτου. Ἡ θέα τοῦ βαθέος σκότους ἐμπνέει εἰς τὴν ψυχὴν βαρὺ καὶ κατηφὲς αἴσθημα. Ἀγρυπνῶν ἐν μέσῳ τόσῳ σκοτεινῆς φύσεως, προσπαθῶν νὰ συλλάβῃς διὰ τῶν ὀφθαλμῶν σου ἀντικείμενόν τι, δένδρον ἢ σκιὰν, βυθιζόμενος εἰς αὐτὴν τὴν σκοτίαν ἐπανειλημμένως εἰς μάτην, ὁμοιάζεις ναυαγῷ ἐν ἀχανεῖ πελάγει καὶ αἱ αἰσθήσεις σου ἀκινητοῦσιν ὑπὸ σκοτοδίνην ζαλόεσ-

σαν. Ποθῶ νὰ ἐξουσίαζον ἕνα ἥλιον τὴν ὥραν ταύτην διὰ νὰ τὸν διαχύσω χρυσοφαῆ καὶ διαλυθῶσι τὰ μελαγχολικὰ σκότη.

Ἐκόπασε πέριξ τῆς ζωῆς ὁ δαιδάλειος θόρυβος. Σιγὴ πανταχοῦ καὶ σκοτία. Ἐν μέσῳ δὲ αὐτῶν ἡ ψυχή μου μελανείμων καὶ αὐτὴ καὶ ἀλγοῦσα ἀγρυπνεῖ. Σκοτία διπλῆ καὶ διπλῆ κατήφεια.

Τί ζητεῖ ἄρα γε τί εἰς τὸ χάος εἰς τὴν ἄβυσσον αὐτήν; Φεύγει αὐτὴν ὁ ὕπνος, τῶν πόνων τὸ βάλσαμον. Ἀδρανεῖ, κινεῖται, δυσθυμεῖ, καὶ κατά τινας στιγμὰς φαιδρύνεται ἐν γλυκείᾳ ῥέμβῃ ἵπταται καὶ πάλιν καταπίπτει λειπόθυμος καὶ βαρεῖα.

Φυλλομετρεῖ τὸν παρερχόμενον χρόνον....

Θνήσκει ἓν ἔτος τὴν ὥραν ταύτην καὶ θάπτεται εἰς τὸ ἀχανὲς καὶ ζοφῶδες τῆς αἰωνιότητος κοιμητήριον Οὐδεμία δι' αὐτὸ ὑπάρχει νεκρανάστασις. Τὸ μεσονύκτιον, ὁ νεκρώσιμος αὐτοῦ κώδων ἤχησε.

Πόσον βιαστικὸς περᾷ ὁ καιρὸς, ὁ προαιώνιος αὐτὸς καὶ ἀεικίνητος ταχυδρόμος! Αἱ ἑβδομάδες διαδέχονται τὰς ἑβδομάδας, οἱ μῆνες τοὺς μῆνας καὶ τὰ ἔτη τὰ ἔτη, ὡς βροχὴ, ὡς κῦμα ἐπὶ κύματι.

Συμπαρασύρουσιν ὅμως καὶ ἡμᾶς εἰς αὐτὸν τὸν αἰώνιον δρόμον. Ὡς ὁ βορρᾶς, ὁ δι' ἀνθῶνος θάλλοντος διερχόμενος καὶ ἀφαιρῶν εὐώδη τῆς ἰάσμης καὶ τοῦ ῥόδου φύλλα καὶ ὁ καιρὸς, παρερχόμενος, ἀφαιρεῖ ἀφ' ἡμῶν ἕνα πόθον, μίαν ἐλπίδα, ἓν ὄνειρον, μίαν γλυκεῖαν πλάνην, μίαν πεποίθησιν, τεμάχιόν τι τῆς ζωῆς μας, ἓν σήμερον, αὔριον ἄλλο καὶ ἄλλο μεθαύριον ἕως οὗ καταστήσῃ αὐτὴν ῥάκος ἢ ἐρείπιον, ὅπερ καταρρίπτει μιᾷ ῥιπῇ ἀνέμου. Ὅ,τι γλυκὺ καὶ ὡραῖον ἔχει ἡ ἀνθρωπίνη ζωὴ εἰς αὐτὴν τὴν μοιραίαν προγραφὴν ὑπόκειται. Διὰ τοῦτο ὁ ἄνθρωπος (ἐξαιρέσει τῶν ἠλιθίων καὶ τῶν ἀναισθήτων) προβαίνων εἰς τὴν ζωὴν, συχνοστρέφει τὴν κεφαλὴν πρὸς τὸν ἐκλιπόντα τοῦ παρελθόντος ὁρίζοντα. Ὦ, δὲν ὑπάρχει λῃστὴς ἀνιλεέστερος τοῦ καιροῦ!

Νὰ ἠδύνατο ὁ ἄνθρωπος νὰ τὸν καρφόνῃ κάποτε διὰ νὰ διαρκῇ ἓν δευτερόλεπτον ἕνα αἰῶνα τοὐλάχιστον καὶ μία ἡμέρα ἔτη χίλια καὶ χίλια! Ὑπάρχει τις εἰς τὸν κόσμον, ὅστις νὰ μὴ ηὐχήθη τοῦτο ποτέ;

Ἓν ἔτος ἀκόμη παρῆλθε!...

Χορεύετε, γελᾶτε, ᾄδετε, φαιδρύνεσθε, διότι ὁ καιρός σας παρέρχεται; Δυστυχεῖς ἢ εὐτυχεῖς, οἱοιδήποτε καὶ ἂν ἦσθε, χαίρετε, διότι ἓν ἔτος τῆς ζωῆς σας σβέννυται; Φαιδρὸν παιδίον, ὅπερ ἀλλαλλάζον εὐφρόσυνον ἀναμένεις τὴν αὔριον μὲ τὰ ζαχαρωτά σου, μικρὲ ἄγγελε τῆς ἀθωότητος καὶ ἀγνοίας, ἂν ἐγνώριζες, ὅτι μετὰ τοῦ ἐκλελοιπότος ἔτους οἴχεται ἡ ἀθωώτης καὶ ἀγνότης σου! Ὡραία κόρη, ἥτις χαιρετίζεις εὔχαρις καὶ ζωηρά, ὡς ἡ χελιδὼν τὴν ἄνοιξιν, τὴν πρώτην τοῦ ἔτους, νεανία, ὅστις γλυκεῖς ὀνείρους διαπλάττων, σκιρτᾷς καὶ πάλλεις, δὲν σκέπτεσθε, ὅτι ἡ νὺξ αὕτη ἀφαιρεῖ ἀφ' ὑμῶν μίαν τοῦ κάλλους σας χρυσῆν ἀκτῖνα, ἕνα τοῦ στήθους σας παλμὸν οὐράνιον, ἓν τῆς ψυχῆς σας ὄνειρον γλυκύ! Πτωχὲ γέρων, πρὸ μικροῦ ἤκουσα τὴν γλαῦκα, θρηνοῦσαν ἐπὶ τῆς στέγης σου!... Ὄχι, ἡ ἡμέρα αὕτη δὲν εἶναι ἀξία φαιδρᾶς ἑορτῆς.

II

Εἶδον τὴν πρωΐαν ἀνθίσασαν τὴν ἀμυγδαλῆν καὶ μικρὸν πτηνόν, εὔχαρι καὶ γοργόν, χορεῦον εἰς τοὺς κλάδους της καὶ εἶπον· «Δὲν εἶχον καὶ ἐγὼ ποτὲ τὴν χάριν καὶ φαιδρότητα τῶν προδρόμων τούτων τῆς ἀνοίξεως;» καὶ στόνος ἐξέφυγε τῆς καρδίας μου καὶ δάκρυ θερμὸν ὕγρανε τοὺς ὀφθαλμούς μου.

Ἀλλ' εἶδον φρίσσοντα τὰ ἄνθη τῆς ἀμυγδαλῆς καὶ τὸ πτηνὸν ἐτετέρισεν εὐθύμως, τινάσσον τὰ μικρά του πτερὰ καὶ μοὶ ἐφάνη εἰπόν. Δι' ἐμὲ θάλλουν τρυφεροὶ οἱ κλῶνες καὶ τῆς αὐγῆς ἡ δρόσος κοσμεῖ αὐτοὺς μὲ τοὺς διαυγεῖς μαργαρίτας της. Δὲν ὑπάρχει δι' ἐμὲ παρελθὸν καὶ μέλλον. Ἀγνοῶ τὴν μέριμναν καὶ τὴν θλίψιν, τὸν κακὸν καὶ βάσκανον τοῦτον γείτονα τῆς ζωῆς. Ἡ ζωή μου ὅλη εἶνε φαιδρότης καὶ ᾆσμα. Εὐφραίνου, μειδία, ᾆδε, ἔσο εὔχαρις, ὡς ἐγώ, ὡς τὸ ῥόδον, ὡς ἡ μυροβόλος ἰάσμη.

«Δὲν εἶν' ὁ βίος Μάϊος αἰώνια δὲν εἶνε!»

καὶ ἀπέπτη εὔχαρι εἰς τὸν αἰθέρα τὸ ἄφροντι πτηνόν.

Πόσον ἡ ψυχή μου τὸ ἐζήλευσε, πόσον ἐφθόνησε τὴν ζωήν του, ἥτις τῳόντι εἶνε ὅλη φαιδρότης καὶ ᾆσμα!

Ἐνέπεσον εἰς σκέψεις ποικίλας καὶ βαθεῖς ῥεμβασμούς, φυλλο-

μετρῶν τοὺς διαρρεύσαντας χρόνους μου καὶ ἐν τῇ ἀφαιρέσει αὐτῇ τῆς ψυχῆς ᾐσθάνθην ἡδύτητας ἀπὸ πολλοῦ ἐξ αὐτῆς ἀποπτάσας.

Ἀπὸ σκέψεως εἰς σκέψιν, ἀπὸ ῥεμβασμοῦ εἰς ῥεμβασμὸν, ἀπὸ ἀναμνήσεως εἰς ἀνάμνησιν ἀσμένως ἱπτάμενος, ὅπως ἡ χρυσαλλὶς ἐπὶ τῶν ἀνθέων εὐανθοῦς κήπου, περιπλανᾶται ὁ νοῦς μου εἰς τοὺς φαιδροὺς ἐφήβους μου χρόνους, καθ' οὓς ὁμοίως ἡ ζωή μου ἐσκίρτα εὔχαρις καὶ εὐδαίμων.

Σκηναὶ ποικίλαι καὶ γόησσαι, παράδεισοι εὐδαιμονίας, διαυγεῖς χαραὶ, πόθοι ἀτέρμονες, ἐλπίδες χρυσαῖ, χίμαιραι γλυκύταται, ὄνειρα ἐπαγωγὰ, παλμοὶ φλογεροὶ, φαντασία εὔπτερος, καρδία πλήρης ἀγάπης, ἀνοικτὴ καὶ συμπαθὴς, εὐτυχίαι χίλιαι ἐπανέρχονταί μοι ἐν μαγικῷ χορῷ, ὡς ὄνειρον. Ὦ, πόσον ἦτο γλυκὺ αὐτὸ τὸ ὄνειρον καὶ φεῦ! πόσον ἦτο βραχὺ, ὡς πρωϊνὸν ὄνειρον θερινῆς νυκτός!

III

Διήρκει ἔτι τοῦ ἡδέος ἐκείνου ὀνείρου ἡ μαγγανεία, ὅτε σὲ συνήντησα, Ἄνθυλλα, εἰς τοῦ Φαλήρου τὴν χαρίεσσαν ἀκτήν.— Ἐνθυμεῖσαι; ... Ἦσο μελάγχολος καὶ περίλυπος ἕως θανάτου. Ἡ ὄψις σου εἶχε τὴν λάμψιν τῆς τρεμοσβυνούσης δᾳδός. Τὸ ὄμμα σου βαθὺ, ἀπλανὲς, ῥεμβῶδες, ἔνδακρυ, συμπαθὲς, ἠτένιζε τὸν γλαυκὸν οὐρανόν... Ἐσίγας καὶ ἔστενες καὶ ἀνεπάλλετο ἐράσμιον εὐώδους μυρσίνης κλωνίον, ὅπερ ἐκόσμει τὰ εὔκολπα στήθη σου.

— Διατί δὲν στρέφεις τὸ γλυκὺ καὶ ἐράσμιον αὐτὸ βλέμμα πρὸς τὴν γῆν, ὡραία Ἄνθυλλα; Σοὶ ἐψιθύρισα συμπαθῶς ταράττων τοὺς κύκλους σου.

Ἐστέναξες καὶ ἀπεκρίθης.—Διότι ἐκεῖ ἐπάνω ἡ ψυχή μου διώκει ὄνειρόν τι γλυκὺ, διαλυθὲν μὲ τῆς αὐγῆς τὸ λυκόφως.

— Πονεῖς καὶ πάσχεις, Ἄνθυλλα;

— Αἱ ἄκανθαι τῶν θλίψεων ἐμάραναν τὴν ψυχήν μου καὶ ἡ θύελλα ἐλυμάνθη τὰς ἐλπίδας μου.

— Καὶ ὅμως ἐν μέσῳ τῶν ἀκανθῶν θάλλουν πολλάκις ῥόδα εὔοσμα καὶ πολλάκις, ἐν ᾧ ἡ φύσις ἀπελπίζεται ἐν στιγμαῖς θυελλῶν ἀγρίων, μειδιᾷ ἡ Ἶρις χαρίεσσα καὶ εὔελπις εἰς τὸ στερέωμα, ἄγγελος τῆς εὐδίας θεόπεμπτος.

Τὸ βλέμμα σου τότε, Ἄνθυλλα, ἐστράφη πρὸς τὴν γῆν ἡμερώτερον, γλυκύτερον, ὡσεὶ ἀνέτελλέ σοι τῆς εὐδίας ἡ Ἶρις.

— Μὴ πόνει, καλή μου. Ἂν ὁ Μάϊός σου παρέλθῃ μεμαραμμένος καὶ ἄχαρις, τί θὰ περιμένῃς ἀπὸ τὸν Δεκέμβριον τῆς ζωῆς; Ἂν δὲν μειδιῶσι τὰ ῥόδινα καὶ σφριγῶντα χείλη, θὰ μειδιάσωσιν, Ἄνθυλλα, ὁ μαρασμὸς καὶ αἱ ῥυτίδες; Θάλλε, ῥόδον τῆς ἀνοίξεως, ἐν ὅσῳ ἡ αὖρα πνέει διὰ σὲ γλυκεῖα καὶ ζωογόνος, ἐν ὅσῳ ἡ αὐγὴ σὲ ποτίζει μὲ τὴν δρόσον της καὶ ἡ ἀηδὼν γλυκοψάλλει τὰ κάλλη σου. Ἀκόμη εἶνε διὰ σὲ εὐθαλὴς ὁ κῆπος τῆς ζωῆς καὶ τὸ δένδρον τῶν ἐλπίδων σου παχύφυλλον καὶ ὁλοπράσινον.

Μειδίαμα γλυκὺ ἐφαίδρυνε τὴν μορφήν σου, καὶ αἱ ἡδῶσαι παρειαί σου ἐμάρμαιρον καὶ οἱ ὀφθαλμοί σου ἀπήστραψαν πλήρεις μαγείας. Χαρά τις καὶ ἐλπὶς ἴσως ἀνέλαμψαν εἰς τῆς ψυχῆς σου τὸν ὁρίζοντα.

— Εἶμαι ὀλίγον εὐτυχής! ἐψιθύρισας καὶ ἀπεχωρίσθημεν ὑπὸ τὸ κράτος τῆς γλυκυτέρας τῶν συγκινήσεων.

Καὶ ἦσο τῳόντι εὐτυχής, Ἄνθυλλα, ὅσον ἦσο ὡραία καὶ νεαρά. Τὰ δεκαοκτώ σου ἔτη ἤνθουν τότε ἀκμαῖα μυροβόλα καὶ εὐθαλῆ.

Τὴν γλυκεῖαν ἐκείνην ὥραν ἐπηκολούθησεν ἄλλη γλυκυτέρα καὶ τὴν ἄλλην ἐκείνην ζωὴ γλυκυτάτη, ποιητικωτάτη, ἀγγελικωτάτη. . . . Τὴν ἐνθυμεῖσαι κάποτε ἄραγε, Ἄνθυλλα;

Καὶ ἂν τὰ πάντα ἐλησμόνησας, ἐνθυμεῖσαι κἂν τὴν τελευταίαν ἐκείνην ἐκδρομὴν εἰς τὴν χαριτόβρυτον ἐξοχὴν ἐκείνην, περὶ ἧς τοσοῦτον ἄλλοτε ἀπλήστως καὶ ἡδέως ἐλάλεις; Τοσούτῳ ζωηρῶς ἀναπολῶ αὐτήν, ὥστε μοὶ φαίνεται ὅτι αὐτὴν ταύτην τὴν στιγμὴν αἱ αἰσθήσεις μου τρυφῶσιν εἰς τὰς τέρψεις καὶ τὰς διαχύσεις της. Ἰδέ! ὁ ποταμὸς κυλίει τὰ ἀργυρᾶ καὶ μαρμαίροντα νερά του χαρίεις καὶ ὁ γλυκὺς φλοῖσβός των οἰστρηλατεῖ τὰ ἐπιπλέοντα ζεύγη τῶν νησσῶν ὑπὸ τὴν μαγευτικὴν δενδροστοιχίαν τοῦ θελκτικοῦ ἐκείνου τοπείου. Ἡ ἀκακία εὐωδιάζει περιπαθής, ὡς νυσταλέα Ὀδαλίσκη, καὶ ἡ ῥοδοδάφνη καταπόρφυρος καὶ σφριγῶσα σαγηνεύει τὸ βλέμμα. Ὁ σπίνος σφυρίζει εἰς τοὺς παρέκει θάμνους. Ὁ ἐρωτόληπτος πανσὲς ῥεμβάζει κατηφὴς καὶ τοῦ ῥόδου ἡ καλλονὴ μαγεύει τὴν ἀηδόνα. Εἰς τὸν γείτονα καλαμῶνα χο

ρεύουν πλήθη πτηνῶν ἔξαλλα. Ὁ ἔρως πλέκει διὰ σὲ ἐκ μυρσίνης νης στεφάνους εὐώδεις. Ὁ οὐρανὸς μειδιᾷ αἴθριος καὶ γαλήνιος, ὡς μέτωπον βρέφους. Ἁπαλὴ δὲ καὶ ζωογόνος αὔρα ποντιὰς μεθύσκει τὸ πᾶν.... Καὶ ἐν τῷ μικρῷ ἐκείνῳ παραδείσῳ, Σὺ ἀγαπῶσα καὶ λατρευομένη, ἀπλήστως βλέπεις, ἀκούεις, ἀναπνέεις, τρυφᾷς, πάλλεις, μειδιᾷς ὅλη χαρὰ καὶ ἔρως καὶ ἐν ἐκστάσει τῆς γλυκυτέρας τοῦ κόσμου εὐτυχίας κελαδεῖς μὲ φωνὴν, ἣν ἤθελε φθονήσει καὶ αὐτὴ ἡ ἀηδών:

Ἤθελα νάμουνα πουλὶ
Τοῦ Μάρτι χελιδόνι,
Γλυκειᾶς αὐγῆς ἀηδόνι,
Τῆς ἄνοιξης στολή.

—

Νὰ σ' ἐξυπνῶ κάθε πρωῒ
Μὲ τὸ κελάδημά μου·
Ἡ μόνη μου χαρά μου
Νὰ ἦσαι κ' ἡ ζωή.

—

Ὁ ὕπνος σου ὁ πρωϊνὸς
Καὶ τὸ γλυκ' ὄνειρό σου.
Νὰ εἴμουνα παλμός σου
Ἐγὼ παντοτεινός.

—

Νἆσουν μιὰ πράσινη μυρτιὰ,
Μικρό σ' ἐγὼ κλωνάρι
Νὰ μοῦδινες σὺ χάρι
Ζωὴ καὶ ὠμορφιά.

—

Φεγγάρι ἐγὼ καὶ ἥλιος σὺ
Τὸ φῶς σου νὰ μοῦ δίνῃς,
Σὰν θέλῃς νὰ μὲ σβύνῃς,
Ἀγάπη μου χρυσῆ.

—

Νά βλεπες πόσο σ' ἀγαπῶ!
. . . . ,
. . . .
. . . .

—

Καὶ τὸ γλυκύ σου ᾆσμα δὲν συμπληροῦται, διότι σοῦ πνίγει τὴν φωνὴν γλωσσοπέδη γλυκεῖα καὶ δάκρυα χαρᾶς στίλβουσιν εἰς τοὺς μάγους σου ὀφθαλμοὺς καὶ ἡ καρδία σου τρέμει ὅλη, ὡς τὸ φύλλον τῆς λεύκης εἰς τοῦ βορρᾶ τὴν πνοήν. Ἔχεις ἴδει, πῶς τρέμει τὸ φύλλον τῆς λεύκης εἰς τοῦ βορρᾶ τὴν πνοήν;

Ἄνθυλλα, ἐρασμία Ἄνθυλλα, αἱ εὐδαίμονες ἐκεῖναι στιγμαὶ διατί νὰ παρέλθωσι; διατί τόσον φιλάργυρος ἡ εἱμαρμένη;.....

Φεῦ! Τὰ ἔτη παρῆλθον δρομαῖα μὲ τὴν εὐτυχίαν των ἐκείνην ἔκτοτε καὶ παρέμεινε μόνον ἡ ἀνάμνησις αὐτῶν. Ἐκείνη δὲ ἀπέθανε πλέον πρὸ πολλοῦ καὶ μικρὸν πρὸ τοῦ θανάτου της ἀκριβῶς τὴν νύκτα μιᾶς πρώτης τοῦ ἔτους ἐν ᾧ ἠγωνία, ἀνέλαμψεν ἡ συμπαθὴς μορφή της, καὶ καταφιλοῦσα παραφόρως ξηρὸν κλωνίον μυρσίνης, ἐμειδίασε καὶ ἔκλαυσε καί, ἐμπεσοῦσα εἰς ῥέμβην βαθεῖαν,

ἔψαλλε μὲ περιπάθειαν κύκνου τοὺς γλυκεῖς καὶ μελαγχολικοὺς τούτους στίχους:

> Nos amours ont duré toute une semaine,
> Mais que du bonheur les instants sont courts!
> S'adorer huit jours, c'était bien la peine!
> Le temps des amours devrait durer toujours!
> Devrait durer toujours! devrait durer toujours!

IV

Ἀλλὰ τίς νὰ ἠδύνατο νὰ μοὶ ἀποδώσῃ τὰ παιδικά μου ἔτη!

Ὦ χρόνοι ἥδιστοι, καὶ πανευδαίμονες, παρέρχεσθε τόσον ἀνεπαισθήτως, τόσον δρομαίως, τόσον ἀσπλάγχνως μὲ τὴν λάμψιν τῆς Ἴριδος, μὲ τοῦ λυαπυγοῦς τὴν χάριν, μὲ τὸ ἄνθος τῆς λεμονέας, μὲ τῆς αὐγῆς τὴν δρόσον! Διατί νὰ μὴ διαρκῆτε, ὅσον ἡ ἀνθρωπίνη ζωὴ καὶ νὰ σβέννυται αὕτη μεθ' ὑμῶν εὔχαρις;

Ἐπόθουν νὰ ἐπαναστρέψω τὰ ἔτη διὰ νὰ ἐπανεύρω τὰς ἀπειροπληθεῖς ἐκείνας γλυκυτάτας καὶ ἀθώας χαράς των, ἐν αἷς ἐξίσταται τοῦ παιδὸς ἡ ψυχὴ καὶ ἡ καρδία του σκιρτᾷ, ὡς στρουθός, εἰς τοῦ στρουθοῦ τὴν πτῆσιν καὶ τὸ τετέρισμα· νὰ ἐπανίδω τὸν κόσμον λαμπρὸν ἀριστοτέχνημα, μαγικὴν σκηνογραφίαν καὶ ἐνδιαίτημα ἀγγέλων, ὅλον δι' ἐμὲ δημιουργηθέντα· νὰ πετῶ εὔπτερος ἀπὸ χαρᾶς εἰς χαράν, ὡς χρυσαλλίς· νὰ γελῶ ἐξ ὅλης ψυχῆς τὸν γοργὸν καὶ ἀφελῆ ἐκεῖνον γέλωτα, ὅστις μόνον εἰς τὰ τρυφερὰ χείλη τῶν παιδίων θάλλει, τὸν μόνον ἀληθῆ καὶ ἁγνὸν τῆς χαρᾶς γέλωτα· νὰ παίζω μὲ τὰ ἄνθη καὶ τὰς πομφόλυγας, ἃς σχηματίζει ἡ βροχή· νὰ εὑρίσκω τέρψεις πανταχοῦ καὶ εἰς τὸ τίποτε· νὰ μετρῶ τοὺς ἀστέρας καὶ νὰ τείνω τὰς χεῖρας διὰ νὰ συλλάβω τὴν σελήνην καὶ νὰ τὴν τραγουδῶ· νὰ μὴ γνωρίζω τίποτε καὶ νὰ πιστεύω εἰς τὸ πᾶν. Αἱ σκέψεις καὶ αἱ μέριμναι νὰ ἦνε μοι ἄγνωστοι· νὰ φοβῶμαι τὸν εὐταξίαν τοῦ σχολείου καὶ ὅλη μου ἡ φιλοδοξία νὰ ἦνε ἓν εὔσημον τοῦ διδασκάλου μου, ἐφ' ᾧ νὰ κομπάζω, ὡς ταώς. Ν' ἀγαπῶ τὴν περιστεράν, διότι ἐπανῆλθε μὲ τὸ κλωνίον τῆς ἐλαίας εἰς τὴν κιβωτὸν τοῦ Νῶε. Νὰ δυσανασχετῶ κάποτε, διατί ὁ Νῶε νὰ μὴ ἀφήσῃ ἔξω τῆς κιβωτοῦ

τοὺς κῦνας, οἱ ὁποῖοι δαγκάνουν καὶ τὰς γαλᾶς, αἵτινες τρώγουν τὰ μικρὰ πτηνά! Νὰ κοιμῶμαι γλυκὰ-γλυκὰ ὕπνον γλυκὺν, ὡς μέλι, γαλήνιον ὡς ἡ αὐγὴ, συνεχῆ καὶ βαθὺν καὶ νὰ ἐξυπνῶ γοργὸς καὶ εὔθυμος, ὡς ἡ μικρὰ χελιδὼν τοῦ Ἀπριλίου· οὐδεμίαν θλῖψιν νὰ γνωρίζῃ ἡ ψυχή μου, οὐδὲν νέφος νὰ σκιάζῃ τὸ μέτωπόν μου, πάντοτε αἴθριον, καὶ οὐδεὶς νὰ ταράττῃ τὰ στήθη μου παλμός· οὐδέποτε νὰ δακρύωσιν οἱ ὀφθαλμοί μου, ζωηροὶ πάντοτε καὶ ἀεικίνητοι καὶ ἐλεύθεροι, καὶ νὰ κλαίω μόνον ὁσάκις πόνος τις σωματικὸς μὲ τυραννῇ. Νὰ σκιρτῶ εἰς πᾶσαν μελῳδίαν καὶ μουσικὴν καὶ νὰ χαίρω καὶ δι' ἀλλοτρίας χαράς. Ν' ἀγαπῶ τὸν κόσμον ὅλον καὶ ὁ κόσμος ὅλος νὰ ἦνε δι' ἐμὲ εὐρύτατος παράδεισος . . . .

Ivresse matinale de la vie! Adorables années! L' aile des libellules frissone. Oh! qui que vous soyez, vous souvenez-vous?

Κρίτων, Φαίδων, Νάρκισσε, Κλέοβι, Εὔδοξε, Λίνε, Κάρανε, Δημόφιλε . . . . ἀγαπητοὶ παιδικοί μου φίλοι, τί ἐγίνατε;

Τριφίλητε Νάρκισσε, τέσσαρα ἤδη ἔτη κοιμᾶσαι ὑπὸ τὸ ψυχρὸν τοῦ τάφου σου χῶμα, εἰς ὃ ἐνεκλείσθης μὲ τὰ εἴκοσι πέντε ἔτη σου, τὰ πλήρη κάλλους καὶ ζωῆς, ἐκεῖ παρὰ τὸν Ἀδρίαν, μακρὰν τοῦ ὁρίζοντος, ὅπου εἶδες τὸ φῶς. Πτωχὲ Εὔδοξε, ἀπεμάρανε καὶ σὲ ἀνίατος τερηδὼν καὶ ἔκλινας τὴν κεφαλὴν κάτωχρον ὑπὸ σκιὰν κυπαρίσσου εἰς τὴν ἄνοιξιν μόλις τῆς ζωῆς. Δυστυχῆ Λίνε, εἶνε ἤδη δεκαπέντε ἔτη, ἀφ' ὅτου ἔφαγον τὰ πικρὰ κόλλυβά σου. Φαίδων, τί γίνεσαι Φαίδων; Ποῖα διασχίζεις πελάγη, εἰς ποίας περιπλανᾶσαι χώρας, νέε Ἀβδουλλὰχ, ἀναζητῶν τὸ τετράφυλλον τριφύλλιον; Καὶ σὺ, Κρίτων, πῶς παρήλλαξας; Διατί ἔγινες τόσον ἄκαρδος, τόσῳ κακός; Τίς Μέδουσα σὲ ἀπελίθωσε καὶ ἐστείρευσεν ἐν σοὶ πᾶν φίλτρον, πᾶσα ἁγνότης, πᾶν αἴσθημα γλυκὺ καὶ εὐγενές; Ὅτε, Κάρανε, ἦσο παιδίον, ἦσο ὡραῖος, ὡς ὁ Ἄδωνις, καὶ τρυφερὸς, ὡς ἡ ἀρτιφυὴς πόα παρὰ ῥύακα ἀργυροδίνην. Διατί τόρα ἡ μορφή σου ἔχει ῥυτίδας καὶ εἶνε ξηρὰ καὶ δυσειδής; Κλέοβι, ὁ κερδῷος Ἑρμῆς ἠφάνισε τὴν ἀγαθότητα τῆς ψυχῆς σου καὶ ἀπὸ Καναρίας ἀκανθίδος, μετεβλήθης εἰς γύπα ἄρ-

παγα καὶ ἄπληστον. Καὶ σὺ, καλέ μου Δημόφιλε, πῶς ἐγήρασας πῶς ἐλευκάνθη ἡ ὁλόχρυσος κόμη σου, ἐν ᾧ τὰ τριάκοντα ἔτη σου δὲν παρῆλθον ἀκόμη! Ὅλαι τοῦ κόσμου αἱ ἀτυχίαι καὶ θλίψεις σὲ διώκουσιν ἀνιλεῶς καὶ οὔτε βῆμα κάμνεις χωρὶς νὰ στενάξῃς· Διατί ἄραγε ἡ εἱμαρμένη, ἡ διά τινας τόσον καλὴ καὶ φιλόστοργος μήτηρ, νὰ ἦνε διὰ σὲ κακίστη καὶ μοχθηροτάτη μητρυιά;

Παρήλθετε ὅλοι, παιδικοί μου φίλοι, μὲ τὰ εὐδαίμονα ἐκεῖνα ἔτη, μὲ τὰς χαράς των, μὲ τὰς εὐτυχίας των ἐκείνας. Ἀνιλεὴς ὁ χρόνος παρερχόμενος σᾶς παρέσυρεν, ὅπως τοῦ φθινοπώρου ὁ ἄνεμος καταῤῥίπτει καὶ σαρόνει τὰ φύλλα τῶν δένδρων.

Θὰ σᾶς ἐπανίδω ἄρα γε ποτέ; ....

Ἀλλὰ φωνεῖ ὁ ἀλέκτωρ καὶ ἡ φωνή του διώκει τοὺς ῥεμβασμούς μου. Χαίρετε, ἐρατειναὶ τοῦ παρελθόντος σκιαὶ, ὀπτασίαι γόησσαι.

«Ἐπιτριβείη δὲ καὶ κακὸς κακῶς ἀπόλοιτο ὁ κάκιστος ἀλεκτρυὼν καὶ μιαρώτατος, ὅς με, ἡδὺν ὄνειρον θεώμενον, ἀναβοήσας ἐξήγειρεν,» ἀναφωνῶ, ὡς ὁ Ἰοφῶν τοῦ Ἀλκίφρονος.

V

Ἆ! ἡ νὺξ προέβη πολύ. Ἐκεῖ, εἰς τὴν ἀνατολὴν λευκάζει ὁ οὐρανὸς αἴθριος. Ἔδυσεν ἡ Πλειὰς καὶ ὁ φίλος Ὠρίων. Πῶς λαμπυρίζουσιν οἱ ἀστέρες τῆς αὐγῆς! Βαθμηδὸν ἀναφαίνεται τὸ λυκόφως, φαιδρὸν καὶ χάριεν, ὡς ἡ ἥβη. Ἡ δρόσος τῆς αὐγῆς ζωπυρεῖ τὰ στήθη μου καὶ τῆς νυκτὸς τὰ ὄνειρα ἀνὰ ἓν ἐκλείπουσιν, ὡς τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ.

Τὸ πτηνὸν ἐξυπνᾷ ἀμέριμνον καὶ εὔχαρι νὰ κελαδήσῃ. Τὸ καρυόφυλλον σφριγᾷ ἐρατεινὸν καὶ τὸ λευκόϊον παίζει μὲ τὴν αὔραν τῆς αὐγῆς.

Αὐτὴν δὲ τὴν ὥραν τί κάμνει ὁ ἄνθρωπος, τὸ τελειότερον τῶν πλασμάτων τῆς δημιουργίας; Ὁ ἄρχων ὠχριᾷ ἐπὶ τῆς χρυσομεταξίνης κλίνης του, δυσφορῶν, ὁ φιλάργυρος βιβρώσκεται καὶ μηχανορραφεῖ πῶς νὰ θεραπεύσῃ τὴν ἀνίατον τῆς ψυχῆς του νόσον,

ὁ φιλόδοξος τήκεται, ἀναζητῶν τὴν κλίμακα τοῦ Ἰακὼβ διὰ ν' ἀνέλθῃ εἰς τὸν οὐρανὸν τῆς δόξης, ὁ κλέπτης σχεδιάζει νέαν κλοπὴν καὶ ἐγκλήματα νέα ὁ κακοῦργος, ὁ εὐδαίμων υἱὸς τῆς τύχης κοιμᾶται νωχελὴς καὶ ὁ δυστυχής, ὁ στενότερος οὗτος φίλος τοῦ μέλλοντος, βαυκαλᾶται μὲ νέαν ἐλπίδα..... Ὁ ἄνθρωπος ἢ κοιμᾶται ἢ μοχθεῖ καὶ πάσχει, ἰδοὺ ἡ ζωή του.

Ἀλλά, διατὶ τὸ ἀνθρώπινον πλάσμα νὰ ἦνε ἐν μοίρᾳ ἥττονι τῆς τοῦ πτηνοῦ καὶ τοῦ λευκοΐου; Διατί; Διότι μόνον αὐτὸ ἐξ ὅλων τῶν πλασμάτων του κατηράσθη ὁ Δημιουργός. Ὦ κατάρατοι πρωτόπλαστοι, ὦ λαίμαργε Ἀδάμ, ὅτι ἤκουσας τῆς φωνῆς τῆς γυναικός σου καὶ ἔφαγες ἀπὸ τοῦ ξύλου τῆς γνώσεως καὶ ἐξεβλήθης τοῦ παραδείσου τῆς τρυφῆς καὶ κατῳκίσθης ἀπέναντι αὐτοῦ ἐν λύπαις, ἀκάνθαις καὶ τριβόλοις.

VI

Καὶ φεύγει τόσον ταχὺ ὁ χρόνος, καὶ εἶνε τόσῳ βραχεῖα ἡ ζωὴ καὶ τόσον ἀνεπιεικὴς καὶ ἄκαμπτος ἡ βαρύνουσα αὐτὴν προαιωνία καταδίκη!

Βαρὺ καὶ δυσφόρητον ἄχθος, καθιστῶν πικρὸν πάντα τὸν μάταιον τῆς ζωῆς ἀγῶνα. Οἵα ματαιότης!

Δὲν ὑπάρχει δόξα, δὲν ὑπάρχει εὐτυχία, δὲν ὑπάρχει χαρὰ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, ἥτις νὰ μὴ συντρίβηται ἐπὶ τέλους εἰς μοιραῖον τινὰ ἀόρατον σκόπελον. Μία κέραμος συνέτριψε τοῦ φοβεροῦ δορυκτήτορος Πύρρου τὴν ζωὴν καὶ μία ψιλὴ βροχὴ ἀνέκοψε τὸ ἅρμα τῆς παμβασιλείας τοῦ Ναπολέοντος. Δόνακες, ἵνα τί μεγαλαυχεῖτε καὶ ἐπαίρεσθε;

Αἱ ἡμέραι θὰ δύωσιν, οἱ μῆνες θὰ φεύγωσι καὶ τὰ ἔτη θὰ παρέρχωνται εἰς αἰῶνας αἰώνων. Ἡ βλάστησις θὰ διαδέχηται τὴν βλάστησιν καὶ τὴν γενεὰν ἡ γενεά. Μετ' οὐ πολὺ θ' ἀπομαρανθῇ τὸ ῥοδοειδὲς αὐτὸ καρυόφυλλόν μου καὶ τὸ ἀκμαῖον αὐτοῦ στέλεχος θ' ἀποξηρανθῇ. Ἰδοὺ τοῦ ἀνθρώπου ἡ εἱμαρμένη!

VII

Νεότης, νεότης, ἡ μόνη εὐδαίμων τοῦ ἀνθρώπου ζωή, ἀκτὶς

γλυκυτάτη τῆς Ἐδὲμ, δρέπε πᾶσαν τῆς ζωῆς χαράν, ἐν ὅσῳ ὁ κῆπος αὐτῆς θάλλῃ κύκλῳ σου εὐανθής. Τόσον ἔζησέ τις, ὅσον ἐχάρη dans cet affreux vieux monde. Ὅλα τ' ἄλλα εἶνε σκιὰ καὶ ὄναρ, ὄναρ καὶ σκιά.

Καὶ ὅταν δύῃ ἓν ἔτος σου, μυριοθέλγητρε Σειρὴν τῆς ζωῆς, θλίβου. Τὸ νέον σὲ σύρει πρὸς τὰς λευκὰς τρίχας καὶ τὰς ῥυτίδας καὶ τῆς καρδίας τὴν ἀπολίθωσιν. Τί διώκεις εἰς τὸ ἄδηλον μέλλον, ὢ ἀγαστὴ τοῦ παρόντος βασίλισσα; Ἐλπίδας; Ἀπώθει τὰ πολλάκις ψευδῆ φάρμακα ταῦτα τῶν ἀνθρωπίνων πικριῶν. Ἡ ψυχή σου εἶνε πλήρης ὑγιείας καὶ χαρᾶς. Εὐτυχίαν; Τὴν ἐγκλείεις ὅλην ἐν τῇ καρδίᾳ σου. Μήπως ὄνειρα; Ἀλλ' εἶσαι μόνη σὺ ὄνειρον χρυσοῦν!

Ἀνθ' ὅλων τῶν εὐχῶν, αἵτινες σήμερον δαψιλῶς πλημμυροῦσι τὴν γῆν, μίαν ἐγὼ ἔχω διὰ σέ· *Νὰ μὴ παρέλθῃ ποτὲ ὁ καιρός σου!*

Ἀλλ' εἶνε εὐχὴ ὑπεράνθρωπος, οὐτοπία, χίμαιρα, ἐγὼ δὲ ἔπρεπε νὰ εἴμην θεὸς διὰ νὰ τὴν πραγματοποιήσω.

VIII

Ἤδη αἱ κορυφαὶ τῶν ὀρέων χρυσοῦνται ἀπὸ τὰς πρώτας τοῦ ἡλίου ἀκτῖνας.

Οἵαν νύκτα διῆλθον! . . . . .

Αἰσθάνομαι ἐν ἐμοὶ κἄτι ἐκφυγόν. Ἦτο τι ὡραῖον καί ποθεινόν, ζωηρὸν καὶ εὔχαρι. Ἀλλ' ἦτο πραγματικότης, ἀνάμνησις ἢ ὄνειρον; Ὄνειρον μοὶ φαίνεται, ὅτι ἦτο, γλυκὺ καὶ ἐπαγωγόν.

Καὶ τόρα τί ἔγινε τὸ ὄνειρον ἐκεῖνο; Τί γίνεται τὸ ἄνθος τῆς ἰάσμης, τὸ κάλλος τοῦ λυκαυγοῦς, τῆς αὐγῆς ἡ δρόσος, τοῦ πτηνοῦ τὸ κελάδημα, τῆς αὔρας ἡ πνοή, τῆς θαλάσσης ἡ ἱλαρὰ γαλήνη, τοῦ οὐρανοῦ ἡ αἰθρία, τῆς νεότητος ἡ λάμψις καὶ τὸ πῦρ;...

Addio dell passato, addio!

Ἄργος 1881.

ΤΙΜΩΝ.

A M ACHILLE PARASCOS
(POÈTE NATIONAL)

A L'OCCASION DE L'INAUGURATION
DU MONUMENT ÉLEVÉ PAR LES GRECS
A LORD BYRON
DANS LA VILLE DE MISSOLONGHI

Paris 1er Septembre 1881.

Grèce ! pays de l'éternel enchantement! En dépit de tes malheurs, les Dieux n'ont pas perdu la douce habitude de venir te visiter; où malgré les flammes échappées de l'enfer qui ont tracé leur sentier sur ta plage, de quelqu'Olympe inconnu ressort toujours la divinité ailée qui vient t'apporter la bonne nouvelle de l'esprit. Si les tiens souffrent trop pour enfanter une pensée un étranger amené par ton charme attractif vient, de nouveau, jeter les semences du génie dans tes sillons desséchés.

Un de tes enfants gâtés que tu as tant caressés, a été le bel Alcibiade dont les défauts même étaient des fleurs parfumées. Alcibiade avait montré à la terre jusqu'où peut aller l'ineffable don de plaire et résumait en lui ce que l'humanité contient d'efflorescent. La nature qui ne craint

pas de se répéter dans ses perfections en a produit un second qu'elle a placé comme par dérision dans le pays brumeux et froid de l'Angleterre. An milieu de ses vents éplorés contrastant avec les rayons de l'Hellade, sous ses nuages passant comme des voiles funèbres, dans ce ciel éprouvé, naissait un nouvel Alcibiade illuminé des rayons nouveaux, et portant dans sa tête magnifique la cadence des vers qui avait rendu Apollon irrésistible. Mais il ne reste pas dans sa patrie brumeuse: La mouche d'or vole au soleil; Lord **Byron** se fait annoncer à la **Grèce**. Jamais plus de génie, plus de fantaisie, plus de contraste n'illuminèrent un cerveau humain, jamais gloire plus retentissante n'annonça un visiteur.

Il faisait promener l'amour dans les cœurs qui sont ses berceaux, et l'oreille experte à recevoir ses confidences l'avait mis à même de nous les transmettre au milieu du feu d'artifice qui pétillait sans cesse de son cœur à sa téte. Le monde était surpris d'apprendre par lui comme on aimait et comme on haïssait. On se roulait avec lui dans ses flots de fiel et de nectar et quand il parut en **Grèce** il semblait qu'il y rapportât toutes les torches des passions qui l'avaient fait nommer divine. Lui même était incomparable et ne pouvait, malgré tout son esprit, inventer un type plus brillant que lui même.

Il possèdait le monde des esprits; il jouissait aussi des forces de la terre. Il se mesurait à toutes, et plongé dans l'Hellespont, il ne voulait pas qu'il fut dit que *Léandre* était meilleur nageur que lui, Diomède n'aurait pas mieux dompté les coursiers que lui et quand il passait sur l'animal ailé, il semblait un Dieu dépaysé attendant pour retourner dans sa patrie que les ailes fùssent poussées à sa monture frappée de son magnétisme.

Mais tous ces dons prestigieux s'effaçaient encore devant les inspirations de la Gloire, qui lui ont fait entreprendre

la plus poétique des guerres et la plus digne d'illustrer à jamais son nom.

Byron a rêvé la **Grèc** libre!!!.... Rien que ce rêve, suffit pour l'immortaliser. Attaché comme Mazeppa à sa pensée, il est parti fatalement attaché à ce projet qui l'emportait dans un galop éperdu au travers des écueils de son imagination.

Il est parti! il a donné tout ce qu'il avait. Il s'est épuisé dans d'exécution de l'œuvre! comme le pélican, il's'est déchiré le flanc pour servir de nourriture à une nation quî, désormais, devait vivre de son'enthousiasme. On la vu un casque d'or, sur la tète, conduire à la victoire ces Grecs galvanisés qui semblaient sortis du Tartare sur un laisser passer de Charon armés de nouveau pour défendre leur tombeau: il les a reconduits à la liberté! Là, il est mort! l'œuvre était trop grande et avait dépassé les forces d'un mortel.

O **Byron**!!... la terre hellénique fécondée par le sang de ses grands hommes avait besoin du tien pour produire ses fleurs nouvelles. Tu es mort lui léguant ta vie et ton dernier soupir trop fort pour le sein d'un mortel lui a donné le souffle dont elle vivra désormais. Comment récompeuser une telle mémoire, un tel dévouement? La **Grèce** n'est pas oublieuse, et désormais le nom de **Byron** y passe comme les brises enchantées qui font sourire les fleurs et chanter les oiseaux.

O bienheureux qui pourrait le célébrer selon ses mérites! qui pourrait aller tremper sa plume dans les coupes de miel avec laquelle il écrivait le nom d'amcur! Hélas! un écrivain ordinaire ne peut qu'enregistrer le nom des grands hommes qui passent sur la terre! Mais dépeindre leurs traits divins est trop difficile pour eux. Ils sont comme une terre palpitante où les belles ombres des anges qui passent laissent une tracc momentanée qu'elle ne peut

rendre que dépouillées de leurs couleurs et offrant sous une teinte noire les formes qui l'ont embellie.

La **Grèce** plus heureuse dans ses entreprises va mieux réussir que ma faible voix à évoquer ses souvenirs enivrants, et la fête que la ville, de **Missolonghi** offre en ce moment va être l'echo de tous les cœurs pénétrés de respect, d'amour et de reconnaissance.

La **Grèce** qui pressentait ce beau jour a formé d'avance d'admirables poètes qui vont nous rappeler ses vertus. Ils sortent comme les pontifes des autels de l'esprit pour venir apporter la myrrhe et l'encens devant le **Dieu** de la pensée: **Phidias** a dit un mot à l'oreille de l'un de ses immortels sculpteurs qui a replacé le type de la beauté, de la grandeur, de l'entreprise surhumaine sur le piédestal où elle va figurer comme l'éternel convive de la terre étérnelle du miracle.

Maintenant tout voyageur ira le saluer, et les mères diront, en le montrant à leurs enfants: «Voilà l'Etranger qui a valu un **Grec** par son génie et l'immortalité par son dévouement!

Blanche Marquise de
SAFFRAY.

Σ. Π. Σ Ἡ ἐπὶ φιλελληνικωτάτοις αἰσθήμασι διαπρέπουσα εὐγενὴς Κυρία Blanche Marquise de Saffray, Γαλλὶς ποιήτρια, ἐκ πολλῶν δημοσιευμάτων γνωστὴ εἰς τὸν λόγιον κόσμον, ἀπέστειλε μετὰ λίαν κολακευτικῆς ἐπιστολῆς καὶ σειρᾶς τῶν ἑαυτῆς ἐμμέτρων ἔργων πρὸς τὸν παρ' ἡμῖν Ἐθνικὸν καὶ προσφιλῆ ποιητὴν κ. Ἀχιλλέα Παράσχον καὶ τὸ ἀνωτέρω ἀρθρίδιον, ὅπερ ἔγραφεν ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς ἐν Μεσολογγίῳ ἑορτῆς τῶν ἀποκαλυπτηρίων τοῦ Βύρωνος.

Ο ΔΑΝΤΗΣ ΣΥΝΑΝΤΩΝ ΤΗΝ ΜΑΤΘΙΛΔΗΝ

('Αντίγραφον ἐκ τῆς εἰκόνος τοῦ M. Maignan.)

Ἡ ἄνω εἰκὼν ἐξετέθη ἐν τῇ παρισιανῇ ἐκθέσει τοῦ 1881, εἶνε δ' ἔργον τοῦ Maignan εἰλημμένον ἐκ τῆς *Θείας Κωμῳδίας*.

Ὁ Ἀλβέρτος Μαινὰν εἶνε εἷς τῶν ζωγράφων, οἵτινες καταλαμβάνουσι θέσιν ἐν τῇ νέᾳ σχολῇ. Μέχρι νῦν, ὡς φαίνεται, ἐδεικνύετο μᾶλλον ὡς χρωματιστὴς ἢ ὡς ζωγράφος χαρακτηριστικὸς καὶ αἰσθηματικός. Εἶνε Βενετὸς μᾶλλον ἢ Λομβαρδὸς καὶ μάλιστα ἴσως Ῥωμαῖος. Ὅμως πρὸ τῆς τελευταίας Ἐκθέσεως ἐπελάβετο μετ' ἐπιτυχίας τοῦ παθητικοῦ μέρους τοῦ θρησκευτικοῦ χαρακτῆρος. Τοῦτο δὲ τὸ ἔτος ἐτέθη ἐπὶ τοῦ ἐαρινοῦ ἐδάφους τῶν πρώτων ἀνθωδῶν παραδόσεων. Μᾶς δεικνύει τὸν Δάντην συναντῶντα τὴν Ματθίλδην, ἥτις συλλέγει ἄνθη ἐν τῷ κήπῳ τοῦ Καθαρτηρίου (Purgatoire). «Ὦ ὡραία γυνή, ἡ ὁποία θερμαίνεται εἰς τὰς ἀκτίνας τοῦ Ἔρωτος», λέγει ὁ συγγραφεὺς τῆς Θείας Κωμῳδίας. Καὶ διὰ ν' ἀφαιρέσῃ τὴν ὑποψίαν ὅλην εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τῶν λόγων του κεχαραγμένων ἐπὶ τῆς εἰκόνος, ὁ ζωγράφος δίδει εἰς τὸν ποιητήν, ἤδη ὥριμον, στάσιν σεβασμίαν καὶ εὐλαβῆ. Ἡ Ματθίλδη στρέφεται καὶ ἀπολογεῖται, ὁ δὲ Βιργίλιος εἶνε ἐνταῦθα ὡς ἓν κωφὸν πρόσωπον. Μετά τινα βήματα τὸν πλησιάζει εἰς τὴν παραδείσιον χώραν, ὅτε καὶ τὸν ἀφανίζει. Ἔχει χάριν καὶ ἀφέλειαν εἰς ταύτην τὴν σύνθεσιν, ἣν στενοχωρεῖ ἐνίοτε καὶ μικρά τις ἀμφιβολία.

ΘΕΤΙΣ.

Ο ΔΑΝΤΗΣ ΣΥΝΑΝΤΩΝ ΤΗΝ ΜΑΤΘΙΛΔΗΝ

ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΙΣ ΤΩΝ ΠΤΗΝΩΝ

('Εκ τοῦ «Génie du christianisme» τοῦ Chateaubriand.)

'Ενῷ μέρος τι τῆς δημιουργίας ψάλλει αἴνους πρὸς τὸν Πλάστην, ἕτερον περιπλανᾶται διερμηνεῦον τὰ θαυμάσια Αὐτοῦ. Οἱ *ἀγγελιοφόροι* (εἶδος πτηνῶν) διασχίζουσι τοὺς αἰθέρας, βυθίζονται ἐν τοῖς ὕδασιν, ὑπερπηδῶσι τὰ ὄρη καὶ τὰς κοιλάδας. Πτηνά τινα φθάνουσι μετὰ τοῦ ἔαρος καὶ ἐξαφανίζονται μετὰ τῆς πρώτης πνοῆς τοῦ Ζεφύρου, μεταναστεύουσι δὲ ἀπὸ κλίματος εἰς κλῖμα, μὴ ἔχοντα μόνιμον πατρίδα· ἄλλα τέλος παραμένουσιν ἐγγὺς τοῦ ἀνθρώπου· ὁδοιπόροι μακρόθεν ἐρχόμενοι ἐπιζητοῦσι τὴν φιλοξενίαν τῶν ἀρχαίων ἐρειπίων. Ἕκαστον ἀκολουθεῖ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ κλίσιν, ἐν τῇ ἐκλογῇ συνοίκου· ὁ *πυῤῥούλας* διευθύνεται πρὸς τὰς καλύβας· ἡ *χελιδὼν* πτεροῦται εἰς τὰ μέγαρα· ἡ κόρη αὕτη τοῦ βασιλέως φαίνεται ὅτι ἀγαπᾷ εἰσέτι τὸ μεγαλεῖον· ἀλλὰ τὸ μελαγχολικὸν μεγαλεῖον, ὡς τὸν μελαγχολικὸν μῦθόν της· διέρχεται τὸ θέρος εἰς τὰ ἐρείπια τῶν Βερσαλλιῶν, τὸν δὲ χειμῶνα εἰς τὰ τῶν Θηβῶν. Μόλις ἐξαφανίζεται, ὅτε βλέπει τις προχωρούσας πρὸς τοὺς ἀνέμους τοῦ Βοῤῥᾶ ἀποικίας ἐρχομένας ἵνα ἀντικαταστήσωσι τοὺς ἀποδημοῦντας ἐκ τῆς μεσημβρίας. Τοιουτοτρόπως δὲν μένει κενὸν ἐν ταῖς ἐξοχαῖς ἡμῶν Κατὰ τὴν ὁμιχλώδη τοῦ φθινοπώρου ἐποχὴν, ὅταν ψυχρὸς βοῤῥᾶς πνέει εἰς τοὺς ἀγροὺς, ὅτε εἰς τὰ δάση πίπτουσι τὰ τελευταῖα φύλλα, ἀγέλαι *ἀγρίων νησσῶν*, πᾶσαι παρατεταγμέναι εἰς γραμμὴν, διασχίζουσι σιωπηλῶς τὸν σκυθρωπὸν οὐρανόν. 'Εὰν ἀπὸ τὰ ὕψη τῶν αἰθέρων διακρίνωσι κτίριόν τι *γοτθικὸν*, περικυκλούμενον ἀπὸ λίμνας καὶ δάση, ἑτοιμάζονται νὰ κατέλθωσι· πε-

ριμένουσι τὴν νύκτα, ποιοῦσαι ἑλιγμοὺς περὶ τὰ δάση. Εὐθὺς ἅμα ἡ ἑσπερινὴ ὀμίχλη καλύψῃ τὴν κοιλάδα, μὲ λαιμὸν τεταμένον καὶ πτέρυγα συρίζουσαν, ῥίπτονται παρευθὺς ἐν τῷ ὕδατι, ὅπερ πλαταγεῖ. Γενικὴ κραυγὴ, ἀκολουθουμένη ὑπὸ βαθείας σιωπῆς, ἀκούεται εἰς τὰ ἕλη. Ὁδηγούμεναι ὑπὸ ἀμυδροῦ φωτὸς, ὅπερ ἴσως φέγγει εἰς στενὸν παράθυρον πύργου τινὸς, οἱ ὁδοιπόροι μας πλησιάζουσι τοὺς τοίχους κρυπτόμενοι ὑπὸ τοὺς καλάμους καὶ τὴν σκιὰν αὐτῶν. Ἐκεῖ, πτερυγίζοντες καὶ ἐκβάλλοντες φωνὰς ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν, ἐν τῷ μέσῳ τοῦ γογγυσμοῦ τῶν ἀνέμων καὶ τῶν ὑετῶν, χαιρετιζουσι τὴν κατοικίαν τοῦ ἀνθρώπου.

Εἷς τῶν ὡραιοτέρων κατοίκων τῶν ἀσύλων τούτων, τοῦ ὁποίου ὅμως αἱ ἀποδημίαι εἰσὶν ἧττον μακροχρόνιοι, εἶναι *ἡ θαλασσία ὄρνις*. Φαίνεται παρὰ τὰς ὄχθας εἰσχωροῦσα μέχρι τῶν λαβυρίνθων τῶν σχοίνων, ἀναφαίνεται, ἐξαφανίζεται πάλιν, ἐκβάλλουσα διαπεραστικὴν ἀγρίαν φωνήν· περιέρχεται τὰς τάφρους τοῦ φρουρίου· τέρπεται ἀναβαίνουσα ἐπὶ τῶν ἀναγλύπτων οἰκοσήμων τῶν τοίχων. Ὅταν μένῃ ἀκίνητος, ἤθελέν ἄν τις ἐκλάβει αὐτὴν μετὰ τοῦ μέλανος πτερώματος καὶ τοῦ λευκοῦ στίγματος τῆς κεφαλῆς, ὡς πτηνὸν οἰκοσήμου, ἀποσπασθὲν ἐκ τῆς ἀσπίδος ἀρχαίου ἱππότου. Κατὰ τὴν προσέγγισιν τοῦ ἔαρος ἀποσύρεται εἰς μονήρεις πηγάς· Ἡ λεπτοτέρα ῥίζα ἰτέας παρασυρομένη ὑπὸ τῶν ὑδάτων, δύναται νὰ προσφέρῃ αὐτῇ ἄσυλον· κρύπτεται ἀπὸ τὰ βλέμματα πάντων. Αἱ κισσάμπελοι, τὰ βρύα, τὰ πολύτριχα τῶν ὑδάτων, κρέμανται ἔμπροσθεν τῆς κοιτίδος της, ἐστεμμένης ἐκ χλόης· τὸ κάρδαμον καὶ τὰ ὄσπρια παρέχουσιν αὐτῇ τροφὴν ἐκλεκτήν· τὸ ὕδωρ ψιθυρίζει ἡσύχως εἰς τὰ ὦτά της· ὡραῖα ἔντομα ἀπασχολοῦσι τὰ βλέμματά της, καὶ αἱ Ναϊάδες τῶν ῥυάκων, ἵνα κάλλιον καλύψωσι τὴν νεαρὰν ταύτην μητέρα, φυτεύουσι πέριξ αὐτῆς τὰς ἐκ καλάμων ἠλακάτας αὐτῶν, πλήρεις πορφυρῶν μαλλίων.

Μεταξὺ τῶν ἀποδημητικῶν τούτων πτηνῶν τοῦ Βορρᾶ εἰσί τινα, τὰ ὁποῖα εὐκόλως συνειθίζουσιν εἰς τὰ ἤθη ἡμῶν, καὶ ἀρνοῦνται νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὴν πατρίδα των. Τὰ πλεῖστα ὅμως ἐγκαταλείπουσιν ἡμᾶς μετὰ διαμονὴν ὀλίγων μηνῶν· τρέχουσι κατόπιν

τῶν ἀνέμων καὶ τῶν θυελλῶν· δὲν ἀγαπῶσιν ἢ τὰ μυστηριώδη ἄσυλα καὶ περιέρχονται πολλὰ μέρη, ἵνα εὕρωσι τέλος ἐρημίαν.

Δὲν ἐπισκέπτονται δὲ κατ' ἀγέλας πάντοτε τὰ πτηνὰ ταῦτα τὰς κατοικίας ἡμῶν. Ἐνίοτε δύω ὡραῖοι ὁδοιπόροι λευκοὶ ὡς ἡ χιὼν, ἔρχονται μετὰ τῆς ὁμίχλης, καταβαίνουσιν ἐν τῷ μέσῳ τῶν θάμνων τῆς ἐρείκης, εἰς μέρος ἀνοικτὸν, εἰς τὸ ὁποῖον δὲν δύναταί τις νὰ πλησιάσῃ χωρὶς νὰ παρατηρηθῇ· μετά τινων ὡρῶν ἀνάπαυσιν, ἐπανέρχονται πάλιν ἐπὶ τῶν νεφῶν. Τρέχει τις εἰς τὸ μέρος ὅθεν ἔφυγον, ἀναζητεῖ, ἀλλὰ δὲν εὑρίσκει ἢ πτερά τινα, μόνα ἴχνη τῆς διαβάσεώς των, ἅτινα διεσκόρπισεν ἤδη ὁ ἄνεμος.

Εἶναι ἀξιοπατήρητον ὅτι αἱ *ἄγριαι νῆσσαι*, αἱ *νῆσσαι αἱ κοιναὶ*, αἱ *χῆνες*, οἱ *φασιανοὶ*, οἱ *σκολόπακες*, οἵτινες χρησιμεύουσιν ἡμῖν ὡς τροφὴ, ἔρχονται ὅτε ἡ γῆ εἶναι γεγυμνωμένη, ἐνῶ τὰ πτηνὰ τὰ ἀπὸ ξένων τόπων ἐπανακάμπτοντα φθάνουσι κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν ὀπωρῶν, δὲν ἔχουσι δὲ πρὸς ἡμᾶς ἄλλην σχέσιν ἢ τὴν τῆς εὐχαριστήσεως· εἶναι μουσικοὶ ἀπεσταλμένοι ἵνα θέλγωσι τὰ συμπόσιά μας. Πρέπει ὅμως νὰ ἐξαιρέσῃ τις τινὰ ἐξ αὐτῶν ὡς τὸν *ὄρτυγα* καὶ τὴν *ἀγρίαν περιστερὰν* τῶν ὁποίων τὸ κυνήγιον δὲν γίνεται πάντοτε, ἀλλὰ μετὰ τὴν συγκομιδὴν, καὶ τὰ ὁποῖα παχύνονται εἰς τοὺς σιτοφόρους ἀγρούς μας, ἵνα χρησιμεύσωσιν πρὸς τροφὴν Οὕτω τὰ πτηνὰ τῶν βορείων κλιμάτων εἰσὶ τὰ δῶρα τοῦ βορρᾶ καθὼς αἱ ἀηδόνες εἰσὶ τὰ δῶρα τοῦ Ζεφύρου· ὁποιοσδήποτε ἄνεμος καὶ ἂν πνεύσει, ἀποκομίζει ἡμῖν ἓν δῶρον τῆς θείας προνοίας.

Αἱ *χῆνες*, αἱ *ἄγριαι νῆσσαι*, αἱ *νῆσσαι*, ὡς πτηνὰ κατοικίδια διαμένουσιν ὅπου δύνανται νὰ ὑπάρχωσιν ἄνθρωποι. Οἱ θαλασσοπόροι, εὗρον στρατιὰς ἀπειραρίθμους τῶν πτηνῶν τούτων, μέχρι τοῦ Ἀνταρκτικοῦ πόλου, καὶ εἰς τὰς ἀκτὰς τῆς Νέας Ζηλανδίας. Ἀπηντήσαμεν ἡμεῖς οἱ ἴδιοι μυριάδας τοιούτων, ἀπὸ τοῦ κόλπου του ἁγίου Λαυρεντίου μέχρι τῶν ἄκρων τοῦ ἰσθμοῦ τῆς Φλωρίδος. Εἴδομεν ἡμέραν τινὰ εἰς τὰς Ἀζόρας νήσους συνάθροισιν *ἀγρίων νησσῶν* κυανῶν, τὰς ὁποίας ἡ κόπωσις ἠνάγκασε νὰ ἀναπαυθῶσιν ἐπί τινος συκῆς. Τὸ δένδρον τοῦτο ἦτο γυμνὸν φύλλων, εἶχεν ὅ-

μως καρποὺς ἐρυθροὺς, οἵτινες ἐκρέμαντο ὡς κρύσταλλα ἀνὰ δύω. Ὅταν τὸ δένδρον ἐκαλύφθη ὑπὸ τοῦ νέφους τούτου τῶν πτηνῶν ἅτινα ἀφῆκαν ἐλευθέρας τὰς κεκμηκυίας πτέρυγάς των, εἴδομεν θέαμα θελκτικώτατον. Οἱ καρποὶ ἐφαίνοντο λαμπρῶς πορφυροὶ ἐπὶ τῶν σκιερῶν κλάδων, ἐνῷ τὸ δένδρον ἐφάνη ὡς νὰ ἀνέδωκεν ἐν ἀκαρεῖ βλάστησιν χρώματος κυανοῦ, ἐκ τοῦ ὡραιοτέρου τοῦ δρίζοντος.

Τὰ θαλάσσια πτηνὰ ἔχουσι μέρη συνεντεύξεων, ἔνθα φαίνεται ὅτι συσκέπτονται περὶ τῶν ὑποθέσεων τῆς δημοκρατίας των· εἰσὶ δὲ συνήθως τὰ μέρη ταῦτα σκόπελοι ἐν τῷ μέσῳ τῶν κυμάτων. Πολλάκις ἱστάμεθα ἐπὶ τῆς παραλίας τῆς νήσου τοῦ ἁγίου Πέτρου, ἀπέναντι νησιδίου τινὸς, ὅπερ οἱ κάτοικοι ὠνόμασαν *Περιστερεῶνα* ὡς ἐκ τοῦ σχήματος· ἐκεῖ ἤρχοντο, κατὰ τὸ ἔαρ, πρὸς ἀναζήτησιν ὠῶν. Τὸ πλῆθος τῶν πτηνῶν, συνηθροισμένον ἐπὶ τοῦ βράχου τούτου, ἦτο τόσον μέγα, ὥστε πολλάκις διεκρίνομεν τὰς φωνάς των καὶ ὅτε ἀκόμη ἐμυκᾶτο ἀγρίως ἡ τρικυμία. Τὰ πτηνὰ ταῦτα εἶχον φωνὰς ἰδιορρύθμους, ὁμοίας πρὸς τὴν βοὴν τὴν ἐκ τῆς θαλάσσης ἐξερχομένην.

Ἄκρα νοημοσύνη ἐβασίλευεν ἐν τῇ δημοκρατίᾳ τοῦ *Περιστερεῶνος*. Εὐθὺς ἅμα νέος πολίτης ἐγεννᾶτο, ἡ μήτηρ του τὸν ἔρριπτεν εἰς τὰ κύματα, ὡς οἱ ἄγριοι ἐκεῖνοι λαοὶ, οἵτινες βυθίζουσι τὰ ἑαυτῶν τέκνα εἰς τοὺς ποταμοὺς ἵνα σκληραγωγηθῶσι καὶ συνειθίσωσιν εἰς τὰς ταλαιπωρίας τοῦ βίου. *Ἀγγελιοφόροι* ἀνεχώρουν ἀκαταπαύστως ἐκ τῆς νέας ταύτης *Τύρου* μετὰ πολυαρίθμων φυλάκων, οἵτινες κατὰ τὰς ἀνεξερευνήτους βουλὰς τῆς θείας Προνοίας, διασκορπίζονται ἐπὶ τῶν θαλασσῶν ἵνα συνδράμωσι τὰ πλοῖα. Οἱ μὲν τοποθετοῦνται τεσσαράκοντα ἢ πεντήκοντα λεύγας μακρὰν, εἰς γῆν ἄγνωστον, καὶ καθίστανται ὁδηγοὶ ἀσφαλεῖς διὰ τὸν ναύκληρον, ὅστις ἀνακαλύπτει αὐτοὺς πτερυγίζοντας ἐπὶ τῶν κυμάτων, καθὼς οἱ σημαντῆρες τῆς ἀγκύρας· οἱ δὲ σταθμεύουσιν ἐπί τινος ὑφάλου, καὶ ὡς σκοποὶ ἄγρυπνοι ἐκβάλλουσι κατὰ τὸ διάστημα τῆς νυκτὸς κραυγὴν διαπεραστικὴν, ἵνα προειδοποιῶσι τοὺς θαλασσοπόρους· καὶ ἄλλοι τέλος, ὡς ἐκ

τῆς λευκότητος τοῦ πτερώματός των, καθίστανται ἀληθῶς φάροι ἐπὶ τῶν ἀμαυρῶν βράχων.

Πάντα τὰ φαινόμενα τῆς θαλάσσης, ἡ παλίρροια καὶ ἡ ἄμπωτις, ἡ γαλήνη καὶ ἡ τρικυμία προσημαίνονται ὑπὸ τῶν πτηνῶν. Ἡ *κίχλη* καταβαίνει ἐπὶ τῶν κοιλωμάτων, καλύπτει τὸν λαιμὸν ἐντὸς τῶν πτερύγων κρύπτει τὸν ἕνα πόδα ὑπὸ τὸ σῶμα καὶ ἱσταμένη ἀκίνητος ἐπὶ τοῦ ἄλλου, προαγγέλλει εἰς τὸν ἁλιέα τὴν στιγμὴν, καθ' ἣν ὑψοῦνται τὰ κύματα. Ἡ *θαλασσία κορυδαλὶς*, ἥτις πετῶσα ἐπιψαύει τὰ κύματα, ἐκβάλλουσα φωνὴν γλυκεῖαν καὶ μελαγχολικὴν, προμηνύει ἀπ' ἐναντίας τὴν στιγμὴν τῆς ἀμπώτιδος· τέλος ἡ *κλυδωνοχαρὴς* περιπλανᾶται ἐν τῷ μέσῳ τοῦ Ὠκεανοῦ. Σύντροφοι τῶν ναυτικῶν, ἀκολουθοῦσι τὴν πορείαν τῶν πλοίων, καὶ προμηνύουσι τὰς τρικυμίας. Ὁ ναύτης θεωρεῖ αὐτὰς, ὡς ἱερὰ πτηνὰ, παρέχων αὐτοῖς θρησκευτικῶς φιλοξενίαν, ὅταν ὁ ἄνεμος τὰ ρίπτει ἐντὸς τῶν πλοίων· ἀπαραλλάκτως ὡς ὁ γεωργὸς σέβεται τὸν *πυρρούλαν*, ὅστις τῷ προμηνύει τὰς ὡραίας ἡμέρας, τὸν δέχεται δὲ εὐχαρίστως καὶ ὑπὸ τὴν στέγην τῆς καλύβης του, κατὰ τὰ ψύχη τοῦ χειμῶνος. Οἱ δυστυχεῖς οὗτοι ἄνθρωποι, εὑρισκόμενοι μεταξὺ τῆς δριμύτητος τοῦ χειμῶνος καὶ τῆς αὐχμηρότητος τοῦ θέρους ἔχουσι φίλους, οὓς ἡτοίμασεν αὐτοῖς ἡ θεία Πρόνοια· εὑρίσκουσιν εἰς τὸ ἀσθενὲς αὐτὸ ὂν, τὴν συμβουλὴν καὶ τὴν ἐλπίδα, ἣν ματαίως ἤθελον ζητήσει συχνάκις ἀπὸ τοὺς ὁμοίους των. Ἡ ἀμοιβαία αὕτη εὐεργεσία μεταξὺ ἀσθενῶν πτηνῶν καὶ δυστυχῶν ἀνθρώπων, εἶναι ἓν τῶν συγκινητικῶν ἐκείνων δειγμάτων, ἅτινα ἀφθόνως εἰσὶ διεσκορπισμένα εἰς τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ.

Ἐὰν ὁ καιρὸς καὶ ὁ χῶρος ἐπέτρεπον ἡμῖν, ἠθέλομεν ζωγραφίσει καὶ πολλὰς ἄλλας μεταναστεύσεις, καὶ πολλὰ ἄλλα μυστήρια τῆς θείας Προνοίας ἠθέλομεν ἀποκαλύψει. Ἠθέλομεν ὁμιλήσει περὶ τῶν *γεράνων* τῆς Φλωρίδος, ὧν αἱ πτέρυγες ἐκπέμπουσιν ἤχους τοσοῦτον ἐναρμονίους, καὶ οἵτινες τοσοῦτον ὑπερηφάνως πλέουσιν ἐπὶ τῶν λιμνῶν, τῶν ῥητινοφόρων δασῶν, τῶν κυπαρισσώνων, καὶ τῶν δασυλλίων τῶν πορτοκαλλεῶν καὶ τῶν φοινίκων· ἠθέλομεν ἀναφέρει τὸν *πελεκᾶνα* τῶν δασῶν, ἐπισκε-

πτόμενον τοὺς νεκροὺς τῆς ἐρημίας, μὴ ἀναπαυόμενον ἢ εἰς τὰ κοιμητήρια τῶν Ἰνδῶν καὶ εἰς τὰς κορυφὰς τῶν τάφων· ἠθέλομεν καταδείξει τὸν λόγον τῶν μεταναστεύσεων τούτων, ἐφ' ὅσον αὗται σχετίζονται πρὸς τὸν ἄνθρωπον· ἠθέλομεν εἴπει περὶ τῶν ἀνέμων, τῶν ὡρῶν τοῦ ἔτους, ἃς ἐκλέγουσι τὰ πτηνὰ ἵνα ἀλλάξωσι κλίματα, τῶν συμβεβηκότων ἅτινα ὑφίστανται, τῶν κωλυμάτων, τὰ ὁποῖα ἔχουσι νὰ ὑπερνικήσωσι, τῶν καταστρεπτικῶν ναυαγίων των· πῶς προσεγγίζουσιν ἐνίοτε εἰς ἀγνώστους ἀκτὰς ἀντὶ τῆς ζητουμένης ποθητῆς χώρας, πῶς ἀπόλλυνται διαβαίνοντα δάση ἅτινα κατέκαυσεν ὁ κεραυνὸς ἢ πεδιάδας, ἔνθα οἱ ἄγριοι ἔθεντο πῦρ.

Ἐν τῇ πρώτῃ ἡλικίᾳ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, κατὰ τὴν ἄνθησιν τῶν φυτῶν, κατὰ τὴν πτῶσιν τῶν φύλλων, κατὰ τὴν ἀποδημίαν καὶ ἐπάνοδον τῶν πτηνῶν, οἱ γεωργοὶ καὶ οἱ ποιμένες ἐκανόνιζον τὰς ἐργασίας των.

Ὑπὸ τὰς σκηνὰς τοῦ Ἰακὼβ ἢ τοῦ Βοὸζ, ἡ ἔλευσις πτηνοῦ τὸ πᾶν ἔθετεν εἰς κίνησιν· ὁ πατριάρχης, ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ὑπηρετῶν του, ὡπλισμένων μετὰ δρεπάνων, περιήρχετο τὸν ἀγρόν του. Ἐὰν διεδίδετο ὅτι τὰ μικρὰ τῆς *κορυδαλλίδος* ἐθεάθησαν πτερυγίζοντα, εἰς τὴν μεγάλην ταύτην εἴδησιν, ὁλόκληρος λαὸς, πεποιθὼς εἰς τὴν θείαν ἐπίβλεψιν, ἤρχιζε μετὰ χαρᾶς τὸν θερισμόν. Τὰ χαριέστατα ταῦτα σύμβολα, διευθύνοντα τὰς φροντίδας τῆς παρούσης ὥρας τοῦ ἔτους, εἶχον τὸ πλεονέκτημα νὰ προλέγωσι τὰς ἀς(ρ)ασίας τῆς προσεχοῦς ἐποχῆς. Ἐὰν αἱ *χῆνες* καὶ αἱ *ἄγριαι νῆσσαι* ἤρχοντο ἐν ἀφθονίᾳ, ἐγνώριζον ὅτι ὁ χειμὼν ἔσται διαρκής. Ἐὰν ἡ *κορώνη* ἤρχιζε νὰ κτίζῃ τὴν φωλεάν της κατὰ τὸν Ἰανουάριον μῆνα, οἱ κηπουροὶ προσεδόκων κατὰ τὸν Ἀπρίλιον τὰ ῥόδα τοῦ Μαΐου. Ὁ ὑμέναιος νεαρᾶς κόρης, πλησίον κρήνης τινὸς, εἶχεν ὁμοίαν σχέσιν πρὸς τὴν ἄνθησιν τῶν φυτῶν· καὶ οἱ γέροντες οἱ ἀποθνήσκοντες συνήθως κατὰ τὸ φθινόπωρον, ἔπιπτον μετὰ τῶν βαλάνων καὶ τῶν ὡρίμων καρπῶν. Ἐνῷ ὁ φιλόσοφος, σμικρύνων ἢ μηκύνων τὸ ἔτος, περιήρχετο κατὰ τὸν χειμῶνα ἐπὶ τῆς χλόης τοῦ ἔαρος, ὁ γεωργὸς οὐδόλως ἐφοβεῖτο μὴ ὁ ἀστρονόμος ὁ ἀποστελλόμενος ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἠπατήθη. Ἐγνώριζεν, ὅτι ἡ ἀηδὼν δὲν

ἤθελεν ἐκλάβει τὸν μῆνα τῆς ὁμίχλης ἀντὶ τοῦ μηνὸς τῶν ἀνθέων, καὶ δὲν ἤθελε ψάλει κατὰ τὴν χειμερινὴν τροπὴν τὰ ᾄσματα τοῦ θέρους. Ἐπίσης αἱ φροντίδες, τὰ παίγνια, αἱ ἡδοναὶ τοῦ ἀγροτικοῦ βίου ἦσαν προσδιωρισμέναι οὐχὶ ἐκ τοῦ ἀβεβαίου ἡμερολογίου σοφοῦ τινος, ἀλλ' ἐκ τῶν ἀλανθάστων ὑπολογισμῶν Ἐκείνου, ὅστις ἐχάραξε τὴν πορείαν τοῦ ἡλίου. Ὁ ὑπέρτατος οὗτος Δημιουργὸς ἠθέλησεν ὁ ἴδιος νὰ προσδιορίσῃ τὰς ἑορτὰς τῆς λατρείας Του εἰς ἁπλὰς ἐποχὰς, δανεισθείσας ἐκ τῶν ἰδίων του ἔργων· καὶ εἰς τὰς ἡμέρας ἐκείνας τῆς ἀγνότητος, κατὰ τὰς ἐποχὰς καὶ τὰς ἐργασίας, ἡ πνοὴ τοῦ ζεφύρου ἢ τῆς καταιγίδος τοῦ ἀετοῦ ἢ τῆς περιστερᾶς, ἐκάλει τὸν ἄνθρωπον εἰς τὸν βωμὸν τοῦ Θεοῦ τῆς φύσεως.

Οἱ χωρικοὶ ἡμῶν μεταχειρίζονται ἐνίοτε καὶ νῦν τὰς θελκτικὰς ταύτας εἰκόνας, δι' ὧν εἶναι προσδιωρισμένος ὁ καιρὸς τῶν ἀγροτικῶν ἐργασιῶν. Οἱ λαοὶ τῶν Ἰνδιῶν ποιοῦσι τὴν αὐτὴν χρῆσιν ὁμοίως οἱ Μαῦροι καὶ οἱ Ἄγριοι Ἀμερικανοὶ φυλάττουσι τὸ εἶδος τοῦτο τοῦ ἡμερολογίου. Αὐτόχθων τῆς Φλωρίδος σοὶ λέγει «Ἡ κόρη ἐνυμφεύθη κατὰ τὴν ἔλευσιν τοῦ *κολυβρίου*.—Τὸ παιδίον ἀπέθανεν ὅτε ἡ *τρυγὼν* ἐσίγησεν.—Ἡ μήτηρ αὕτη ἔχει τόσους υἱοὺς, ὅσα ᾠὰ ἔχει ἡ φωλεὰ τοῦ *πελεκᾶνος*!»

ΑΔΡΙΑΝΗ Ι. ΜΑΖΑΡΑΚΗ.

Η ΕΚΔΙΚΗΣΙΣ (OSVETA)

Ἀπόσπασμα ἐκ τῶν περὶ Μαυροβουνίου σημειώσεών μου. *

Τὸ ὑψηλότερον ἐν Μαυροβουνίῳ ὄρος, μετὰ τὸ *Δορμιτὼρ* καὶ τὸ *Κὼμ*, εἶναι τὸ *Λόφτσεν*, ἔχων ὕψος 6200, ὡς ἔγγιστα, ποδῶν ἄνω τῆς ἐπιφανείας τοῦ Ἀδριατικοῦ πελάγους καὶ δεσπόζον ὑπερηφάνως ἁπασῶν τῶν κορυφῶν τῶν γειτόνων αὐτοῦ ὀρέων.

Τὸ *Λόφτσεν* κεῖται μεταξὺ Καττάρου, Γκρμπάϊ, Ζοῦπα, Νιέγκος καὶ τῆς κοιλάδος τῆς μικροσκοπικῆς πρωτευούσης τοῦ Μαυροβουνίου Κετίνης, ἥτις εὑρίσκεται ὑπὸ τὰς ὑπωρείας τοῦ ὄρους τούτου, 2,200 πόδας ἄνω τῆς ἐπιφανείας τοῦ Ἀδριατικοῦ πελάγους.

Τὸ *Λόφτσεν* ἔχει δύο κορυφάς· τὴν *Γιαμπλόνι-Βρχ* καὶ τὴν *Γιεσέρσκι-Βρχ*, ἐφ' ἧς ὑπάρχει παρεκκλήσιον, ἐν ᾧ εὑρίσκεται ὁ νεκρὸς του πέμπτου ἐκκλησιαστικοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ Μαυροβουνίου (Vladika) *Πέτρου* τοῦ II, Πέτροβιτς-Νιέγκος, κατ'ἀπαίτησίν του ἐνταφιασθέντος *ἐκεῖ ἐπάνω*, διότι, ὡς ἔλεγεν, ἤθελε νὰ εὑρίσκηται πλησιέστερον τοῦ οὐρανοῦ καὶ συγχρόνως νὰ ἐπισκοπῇ ἀπὸ τῆς κορυφῆς τοῦ μεσουρανίου καὶ καταπληκτικοῦ αὐτοῦ ὄρους ἅπασαν τὴν προσφιλῆ του *Τσερναγόραν* (τὸ Μαυροβούνιον) *Πέτρος* ὁ II ἀπεθανάτισε τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐν Μαυροβουνίῳ δι' αν-

* Τὸ κεφάλαιον τοῦτο δὲν ἐδημοσιεύθη εἰσέτι διὰ τῆς ΕΦΗΜΕΡΙΔΟΣ, ἥτις, ἐν τοῖς ἀριθμοῖς 25, 60, 74, 88, 97, 106, 116, 159, 165, 207, 209, 214, καὶ ... ε. ε. ἐδημοσίευσεν, ὑπὸ τὸν τίτλον «Μαυροβουνιωτικὰ» καὶ τὸ ψευδώνυμον «L' Amachorète» λίαν ἀξιοπεριέργους σημειώσεις περὶ Μαυροβουνίου, ὀφειλομένας τῷ κ. Ἀλεξάνδρῳ Α. Λεονάρδῳ, Ὑποπροξένῳ τῆς Ἑλλάδος ἐν Κετίνῃ. Οὕτω δὲ καὶ διὰ τοῦ ὡραίου τούτου «Μαυροβουνιωτικοῦ» προϊόντος, ὁ προσφιλὴς ἡμῶν φίλος κ. Λεονάρδος, δὲν παρέλειψε τὴν «Ποικίλην Στοὰν», ὑπὲρ τῆς ὁποίας πάντοτε ἔδειξεν εὐγενῆ δείγματα τῶν πρὸς τὴν πρόοδον αὐτῆς πολλῶν συμπαθειῶν του. Σ. Π. Σ.

δρείων κατορθωμάτων καὶ διὰ τῶν δημοτικωτάτων ἐνθουσιωδῶν ποιημάτων καὶ ἄλλων πατριωτικῶν ὕμνων καὶ ᾀσμάτων του, (piésmas) θεωρούμενος ὑπὸ τῶν Μαυροβουνίων ὁ μέγιστος ἐθνικὸς ποιητὴς καὶ δι' αὐτὸ τοῦτο τὸν ἐπωνόμασαν «Ποιητὴν Βλαδίκα.» Εἶναι ὁ Ὅμηρος τῶν *Μελανῶν Ὀρέων*.

Ἀπὸ τῶν δύο κορυφῶν τοῦ *Λόφτσεν* βλέπει τις, ὡς ἐν ὡραιοτάτῳ καὶ μαγευτικῷ πανοράματι, τὸ Ἀδριατικὸν πέλαγος, τὰ Ἰταλικὰ παράλια, τὴν Γκρμπαϊ-Ζοῦπα, τὰ Στόμια τοῦ Καττάρου, τὸ κρησφύγετον τῶν Κριβοσιανῶν, τὴν Βοσνίαν, τὴν Ἑρζεγοβίνην, τὴν Ἀλβανίαν, τὴν χώραν τῶν Μιρδιτῶν καὶ τὸ Μαυροβούνιον *ὁλόκληρον*, ὅπερ φαίνεται ὡς ἀληθὴς ὠκεανὸς ἐκ βράχων ἀποτόμων φύρδην μίγδην ἀναμεμιγμένων, οὓς ἐκλαμβάνει τις ὡς κολοσσαῖα θαλάσσια κύματα ἀπολιθωθέντα.

Τὸ νὰ ἐπισκεφθῇ τις τὸ Μαυροβούνιον, χωρὶς ν' ἀναβῇ τὸ μεσουράνιον αὐτὸ ὄρος, εἶναι τὸ αὐτὸ ὡς ν' ἀπέλθῃ ἐκ Κωσταντινουπόλεως, χωρὶς νὰ ἴδῃ τὸν Βόσπορον. Ἡ καταλληλοτέρα δ' ἐποχὴ πρὸς ἀνάβασιν εἶναι κατὰ τοὺς μῆνας Αὔγουστον καὶ Σεπτέμβριον, διότι ἀπὸ μὲν τοῦ Ὀκτωβρίου μέχρι τοῦ Μαΐου αἱ κορυφαὶ αὐτοῦ εὑρίσκονται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον χιονοσκεπεῖς καὶ νεφέλαις κεκαλυμέναι καὶ ἡ ἀτμοσφαῖρα δὲν εἶναι καθαρά, κατὰ δὲ τοὺς λοιποὺς μῆνας ὁ καύσων, τὸ ὁμιχλῶδες τῆς ἀτμοσφαίρας καὶ οἱ σφοδροὶ ἄνεμοι καθιστῶσιν ἐπίπονον καὶ δυσάρεστον τὴν ἀνάβασιν καὶ ἀθέατα τὰ ἄνω μνημονευθέντα μέρη.

Ἡ ὑπόθεσις λοιπόν, ἣν θέλω διηγηθῆ, ἔλαβε χώραν ἐν τῷ χωρίῳ Ω . . . κειμένῳ παρὰ τὰς ὑπωρείας τοῦ *Λόφτσεν*, οὗτινος τὸ ὄνομα περικλείει τὰς ἐνδοξοτέρας σελίδας τοῦ ἡρωϊκοῦ Μαυροβουνίου.

*
* *

Ἐναντίον τῶν ἰσχυόντων ἐν Μαυροβουνίῳ δρακοντείων νόμων τοῦ πρώην ἡγεμόνος Δανιὴλ I, οἵτινες καταδικάζουσιν εἰς θάνατον τοὺς λόγῳ *ἐκδικήσεως* (osveta) διαπράττοντας φόνους, ἢ ἕτερα κακουργήματα, διασώζεται ἔτι παρὰ τοῖς Μαυροβουνίοις τὸ *ἔθιμον τῆς ἐκδικήσεως*, ὅπερ, ἐν τῇ ἰδέᾳ τοῦ ἁρματωλικοῦ λαοῦ, ταὐτόσημόν ἐστι τῇ θρησκείᾳ. Κατὰ δὲ ἀρχαῖον αὐτοῦ ἀξίωμα, Κο-

sene osveti, ouse ne posveti, «ὁ μὴ ἐκδικούμενος δὲν ἁγιάζει.»

Παραλείπων τὴν διήγησιν *ἐκδικήσεων*, προελθουσῶν ἕνεκα διαπραχθέντων φόνων, ἐπροτίμησα νὰ περιγράψω *ὑπόθεσιν ἐκδικήσεως*, εἰς ἣν ἔδωκεν ἀφορμὴν προσβολὴ κατὰ τῆς τιμῆς οἰκογενείας. Καθὰ δ' ὑπεσχέθην τοῖς ἐνταῦθα, θέλω ἀποφύγει τοῦ νὰ μνημονεύσω τὸ χωρίον καὶ ἰδίᾳ τῶν οἰκογενειακῶν ὀνομάτων τῶν ἐν τῇ προκειμένῃ ὑποθέσει δρώντων προσώπων, καθόσον μάλιστα τὰ πλεῖστα αὐτῶν εὑρίσκονται ἔτι ἐν τῇ ζωῇ.

*
* *

Περι τὰ τέλη τοῦ μηνὸς Σεπτεμβρίου τοῦ ἔτους 1859 ἀφίππευσε πρὸ ἰσογαίου *οἰκίσκου*, κειμένου ἐν τῷ παρὰ ταῖς ὑπωρείαις τοῦ ὄρους *Λόφτσεν* χωρίῳ Ω... νεαρὸς ἀνὴρ, ἄγων τὸ τριακοστὸν περίπου τῆς ἡλικίας ἔτος, ἐνδεδυμένος εὐρωπαϊστὶ καὶ φέρων ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τὸ ἐθνικὸν τῶν Μαυροβουνίων κάλυμμα *Κάπιτσα*. Ἐκαλεῖτο δὲ *Μάρκος* καὶ κατήγετο ἐκ Μαυροβουνιωτικῆς οἰκογενείας μεταναστευσάσης πρὸ πολλῶν ἐτῶν, ἕνεκα πολιτικῶν λόγων, εἴς τινα πόλιν τῆς Δαλματίας.

Εὐθὺς ὡς ὁ Μάρκος ἀφίππευσεν, ἐξῆλθε τοῦ *οἰκίσκου* γέρων ἁρματωλὸς, ὅστις ἀποκαλυφθεὶς ἐχαιρέτισε τὸν ξένον καὶ ἠρώτησεν αὐτὸν προσηνέστατα τίνα ἐζήτει.

— Σὲ, Γέρω-Τζοῦρο, τῷ ἀπεκρίθη ὁ Μάρκος, σερβιστί.

— Ἆ! εἶσαι Μαυροβούνιος, τῷ εἶπεν ὁ Τζοῦρος, καὶ πόθεν ἔρχεσαι;

— Ναὶ, γέρων, εἶμαι Μαυροβούνιος καὶ ἔρχομαι ἐκ Δαλματίας, ὅπου εἶμαι ἐγκατεστημένος. Σοὶ εἶμαι δὲ συστημένος ὑπὸ τοῦ ἐν Καττάρῳ διαμένοντος ἀνεψιοῦ σου *Στέφου*.

— Καλῶς ἦλθες, παιδί μου. Εἶσαι βέβαια ὁ Μάρκος Ω... καὶ τὸν σκοπὸν τοῦ ἐρχομοῦ σου μ' ἔγραψεν ὁ ἀνεψιός μου.

Καὶ ταῦτα εἰπὼν ὁ *Γέρω-Τζοῦρος* ἠσπάσθη τὸν Μάρκον καὶ παραλαβὼν τὸν ἵππον του προσέδεσεν αὐτὸν εἴς τι πρὸ τοῦ οἰκίσκου δένδρον καὶ ἀμέσως εἰσήγαγεν ἐν αὐτῷ τὸν Μάρκον. Εὐθὺς δ' ὡς οὗτοι εἰσῆλθον ἐν τῷ οἰκίσκῳ, ἐξῆλθεν αὐτοῦ νεᾶνις, ἥτις, λύσασα τὸ ζῶον, εἰσήγαγεν αὐτὸ ἐν τῷ παρακειμένῳ ἀχυρῶνι.

Ἡ νεᾶνις ἦτον ἐγγόνη, ἐξ υἱοῦ, τοῦ Γέρω-Τζούρου, ὀρφανὴ πα-

τρὸς καὶ μητρός. Ἦγε δὲ τὸ 18ον ἔτος τῆς ἡλικίας της καὶ ἦν ὑψηλὴ τὸ ἀνάστημα, ὡραία τὴν μορφὴν, μελαχροινὴ μὲ πλουσιωτάτην ἐβενόχρουν κόμην καὶ ἔφερε μετὰ πολλῆς χάριτος τὴν ἐθνικὴν ἐνδυμασίαν τοῦ Μαυροβουνίου. Ἡ μήτηρ τῆς νεαρᾶς ταύτης κόρης, ἥτις ἐκαλεῖτο *Μίλιτσα*, εἶχεν ἀποβιώσει, ὅτε αὕτη ἦγε τὸ 6ον ἔτος τῆς ἡλικίας της, ὁ δὲ πατήρ της *Μιλὰν* Ω . . ἔπεσε τῷ 1852 ἀνδρείως ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης, ὅτε αὕτη συνεπλήρου τὸ 11ον.

Ἡ Μίλιτσα ἔχαιρεν ἐν τῷ χωρίῳ φήμην ἐναρέτου, φρονίμου καὶ ἀγαθωτάτης κόρης καὶ πάντες ἀπέδιδον τὸν ἀνήκοντα σεβασμὸν τῇ ἐγγόνῃ τοῦ Γέρω-Τζούρου καὶ τῇ θυγατρὶ τοῦ ἡρωϊκοῦ Μιλάν.

Ὁ Γέρω-Τζοῦρος ἦν ἁρματωλὸς, ἀνήκων εἰς μίαν τῶν ἐπιφανεστέρων καὶ ἡρωϊκωτέρων οἰκογενειῶν τοῦ Μαυροβουνίου, ἀνδρείως ἀγωνισθεὶς πάντοτε κατὰ τῶν ἐχθρῶν τῆς πατρίδος του καὶ τὸ στῆθος αὐτοῦ ἀξίως ἐκόσμουν πάντα τὰ ἀριστεῖα καὶ τὰ παράσημα τοῦ Μαυροβουνίου, ὡς καί πολλῶν ἄλλων εὐρωπαϊκῶν κρατῶν. Ἐν τῷ χωρίῳ πάντες ἐσέβοντο, ἠγάπων καὶ ἐξετίμων τὸν γέροντα αὐτὸν, ὃν καὶ ὡς προεστῶτα ἀνεγνώριζον. Ἐτύγχανε δὲ καὶ ὁ εὐπορώτερος μεταξὺ ὅλων τῶν κατοίκων τοῦ χωρίου καὶ εἰς ἄκρον φιλάνθρωπος.

Ἡ Μίλιτσα καὶ ὁ πάππος της ἔφερον κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην τὴν *καλὴν* ἐνδυμασίαν των, καίτοι ἡ ἡμέρα δὲν ἦτον ἐκ τῶν ἑορτασίμων. Ὡς ἐκ τούτου δὲ, καὶ ὡς ἐκ τῆς ἐν τῷ οἰκίσκῳ ἐκτάκτου προετοιμασίας, πᾶς τις ἠδύνατο νὰ ἐννοήσῃ, ὅτι ἡ ἔλευσις τοῦ Μάρκου καὶ ὁ λόγος αὐτῆς εἶχον ἤδη προαγγελθῆ, ὑπὸ τοῦ ἀνεψιοῦ του Στέφου, τῷ Γέρῳ-Τζούρῳ καὶ ὅτι οὗτος τὰ εἶχε κάμει γνωστὰ τῇ ἐγγόνῃ του. Δι' αὐτὸν λοιπὸν τὸν λόγον ἡ χαρίεσσα Μίλιτσα, κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην, οὔτε τὴν κόμμωσιν, οὔτε τὸν λοιπὸν στολισμόν της ἠμέλησε καὶ ἡ καλλονὴ αὐτῆς ἀπήστραπτεν ὑπὸ τὸ γραφικώτατον ἐθνικὸν ἔνδυμά της καὶ τὴν *Κάπιτσα*, τὸ ἀνδρικὸν αὐτὸ κάλυμμα τῶν Μαυροβουνίων παρθένων, ὄπισθεν τοῦ ὁποίου ἐρείδετο μέχρις ὀσφύος ὁ μέλας μετάξινος πέπλος *Μαράμας*.

*
* *

Τί ἐν τῷ οἰκίσκῳ μεταξὺ τοῦ Γέρω-Τζούρου καὶ τοῦ Μάρκου ἐῤῥέθη, οὐδ'αὐτὴ ἡ Μίλιτσα ἔμαθεν. Τὸ ἑσπέρας μόνον τῆς ἀφίξεως τοῦ Μάρκου παρετέθη ὑπὸ τὴν πρὸ τοῦ οἰκίσκου *σκιάδα* δεῖπνον, εἰς ὃ παρεκάθησαν, πλὴν τῆς Μίλιτσας, ἥτις κατὰ τὸ Μαυροβουνιωτικὸν ἔθιμον ὑπηρέτει τοὺς συνδαιτημόνας, ὁ Γέρω-Τζοῦρος, ὁ Μάρκος καὶ εἴκοσι τῶν στενοτέρων συγγενῶν καὶ φίλων τῆς οἰκογενείας.

Ἀμοιβαῖαι προπόσεις ἀντηλλάγησαν καὶ μόνον περὶ τὸ τέλος τοῦ δείπνου ὁ Γέρω-Τζοῦρος ἀνήγγειλεν εἰς τοὺς συνδαιτημόνας του, ὅτι σκοπὸς τῆς ἀφίξεως τοῦ Μάρκου ἦν νὰ ζητήσῃ εἰς γάμον τὴν ἐγγόνην του Μίλιτσαν.

— Καὶ ἦλθεν, εἶπεν εἷς τῶν συνδαιτημόνων, νὰ ζητήσῃ τὴν Μίλιτσάν μας, χωρὶς νὰ συνοδευθῇ ὑπὸ djevers (παρανύμφων) καὶ svati (γαμηλίου συνοδείας) παρὰ τὰ ἔθιμα ἡμῶν;

— Αὐτὸ θὰ τὸ κάμῃ μετὰ ἓν ἔτος, ἀπεκρίθη ὁ Γέρω-Τζοῦρος, ὅταν θὰ ἔλθῃ νὰ πάρῃ τὴν νύμφην.

— Καλά, ἐπανέλαβεν ὁ ἐρωτήσας. Ἔ! τότε ἂς πίωμεν, ἀδελφοί, λοιπὸν εἰς ὑγείαν τῶν μελλονύμφων!

— Εἰς ὑγείαν των! ἀπεκρίθησαν πάντες καὶ ἐγερθέντες ἔπιον καὶ ἠσπάσθησαν τὸν Μάρκον.

— Μάρκε, τῷ εἶπε γέρων τις ἁρματωλός, ἡ Μίλιτσα εἶναι ὁ ἀδάμας τοῦ χωρίου μας, εἶναι τὸ καύχημα ἡμῶν. Κύτταξε λοιπόν, νὰ τὴν ἐκτιμήσῃς. Ναί, bongue à ti (ς' τὸν θεόν σου.)

Ἡ Μίλιτσα ἠσπάσθη τὴν χεῖρα τοῦ γέροντος, ὡσεὶ εὐχαριστοῦσα αὐτόν, καὶ καταπόρφυρος γενομένη ἐξῆλθε δακρύουσα ἐκ τῆς συγκινήσεως.

— Καλή μου ἐγγόνη! ἀνέκραξεν ὁ Γέρω-Τζοῦρος, εὔχομαι εἰς ὅλους τοὺς γονεῖς, ν' ἀποκτήσουν τέκνα ὡς τὴν Μίλιτσάν μου!

Εἶτα οἱ συνδαιτημόνες ἦναψαν τὰ *τσιμπουκάκιά* των, ἐκάθησαν πέριξ τῆς τραπέζης, ἐπὶ τῶν χαμηλῶν τριπόδων καθεκλῶν· ἔφερον τὸ προσφιλές των ὄργανον *Γκοῦζλαν* καὶ τῇ συνοδείᾳ αὐτοῦ ἔψαλλον τὰ πατριωτικὰ ᾄσματά των, ἅτινα διεδέχθησαν, κατὰ τὰ Μαυροβουνιωτικὰ ἔθιμα, αἱ *διηγήσεις* ἡρωϊκῶν κατορθωμάτων καὶ ὁ ἐθνικὸς χορὸς *Ἀετός*.

Μετὰ τὸ *ξεφάντωμα* ὁ Μάρκος ἠσπάσθη τὸν Γέρω-Τζοῦρον καὶ πάντας τοὺς συνδαιτημόνας, ἀπεχαιρέτισε τὴν μνηστήν του καὶ ἱππεύσας ἐπανῆλθεν εἰς Κάτταρον, ὅπου ἀνήγγειλε τῷ Στέφῳ τὸν μετὰ τῆς ἐξαδέλφης του ἀρραβῶνα αὐτοῦ. Τὴν δ' ἐπιοῦσαν ἐπιβὰς τοῦ ἀτμοπλοίου ἀπῆλθεν εἰς τὸν τόπον τῆς διαμονῆς του, ἀναγγείλας καὶ εἰς πάντας τοὺς ἐκεῖ φίλους του τὸν ἀρραβῶνα αὐτοῦ μετὰ τῆς ἐγγόνης τοῦ ἱστορικοῦ ἁρματωλοῦ Γέρω-Τζούρου.—Γονεῖς, ἢ ἑτέρους συγγενεῖς, δὲν εἶχεν ὁ Μάρκος ἐν τῇ ζωῇ, διότι ἄλλοι μὲν εἶχον ἀποβιώσει, ἄλλοι δὲ φονευθῆ μαχόμενοι, ἐν Μαυροβουνίῳ.

*
* *

Δύο κατόπιν μῆνας ὁ Μάρκος ἠναγκάσθη, ἕνεκα τῶν ἐμπορικῶν του συμφερόντων, νὰ μεταβῇ ἐκ Δαλματίας εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀφ' ὅπου ἔγραφε τακτικῶς ἅπαξ τοῦ μηνὸς τῷ Γέρῳ-Τζούρῳ μὴ λείπων ἐν οὐδεμιᾷ ἐπιστολῇ νὰ τῷ λέγῃ ὅτι ἀνυπομόνως ἀνέμενε τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1860 ὅπως μεταβῇ εἰς Μαυροβούνιον διὰ νὰ τελέσῃ τὸν γάμον του.

Ἀλλὰ τὸν Αὔγουστον τοῦ 1860 ἐπῆλθεν ἡ δολοφονία τοῦ ἡγεμόνος τοῦ Μαυροβουνίου Δανιὴλ I ἐν Καττάρῳ, ἡ ἀναγόρευσις εἰς ἡγεμόνα τοῦ ἀνεψιοῦ αὐτοῦ, Νικολάου I καὶ τὰ πράγματα λαμβάνουσιν ἄλλην φάσιν. Ὁ δὲ Μάρκος διακόπτει βαθμηδὸν πᾶσαν μετὰ τοῦ Γέρω-Τζούρου ἀλληλογραφίαν. Ἀφίκετο δὲ καὶ ὁ Σεπτέμβριος, παρῆλθε καὶ ὁ Ὀκτώβριος τοῦ 1860, πλὴν εἰς μάτην ἀνεμένετο οὗτος ἐν τῷ χωρίῳ διὰ νὰ τελέσῃ τὸν γάμον του.

Τρεῖς μῆνες εἶχον συμπληρωθῆ, ἀφ' ἧς οὗτος εἶχε παύσει τοῦ νὰ γράφῃ τῷ Γέρῳ-Τζούρῳ, καὶ ἀπαντᾷ εἰς τὰς ἐπιστολάς, ἃς οὗτος δὶς τοῦ μηνὸς τῷ ἔγραφεν. Ἀνησυχῶν λοιπὸν μεγάλως ὁ γέρων, καὶ ἀγνοῶν εἰς τί ν' ἀποδώσῃ τὴν σιωπὴν τοῦ μνηστῆρος τῆς ἐγγόνης του, ἔγραψεν ἐπανειλημμένως εἰς διαφόρους Μαυροβουνίους, διαμένοντας ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἀλλὰ πάντες οὗτοι ἀπέφευγον τοῦ νὰ τῷ δώσωσιν ὁριστικὰς περὶ τοῦ Μάρκου πληροφορίας. Τινὲς μάλιστα ἐξ αὐτῶν ἐπροσποιοῦντο ὅτι δὲν τὸν ἐγνώριζον.

Ἀπελπισθεὶς λοιπὸν ὁ Γέρω-Τζοῦρος ἐκ τῶν ἀτομικῶν του ἐ-

ρευνῶν, ἀπεφάσισε νὰ ἐπικαλεσθῇ τὴν ἐπέμβασιν τοῦ ἡγεμόνος Νικολάου καὶ ἡμέραν τινα τοῦ Νοεμβρίου ἀφικνεῖται μετὰ τῆς ἐγγόνης του εἰς Κετίνην, καθ' ἣν ἀκριβῶς στιγμὴν ὁ ἡγεμὼν Νικόλαος, ὑπὸ τὸ *Δένδρον* καθήμενος, ἠκροᾶτο πάντας τοὺς προσερχομένους. Προσελθὼν τότε καὶ ὁ Γέρω-Τζοῦρος, μετὰ τῆς Μίλιτσας, ἠσπάσθησαν τὴν χεῖρα τῆς Αὐτοῦ Ὑψηλότητος, ἥτις μετὰ πολλῆς εὐμενείας καὶ προσοχῆς ἠκροάσατο τοῦ γέροντος ἁρματωλοῦ, πρὸς ὃν ἔτρεφεν ἰδιαιτέραν συμπάθειαν καὶ ἐξετίμα τὰ ἡρωϊκὰ κατορθώματα τοῦ ἥρωος αὐτοῦ, ὅστις πολλάκις εἶχεν ἀγωνισθῇ γενναίως παρὰ τὸ πλευρὸν τοῦ *Μίρκου*, τοῦ πατρὸς τοῦ ἡγεμόνος Νικολάου.

—Ἐπάνελθε εἰς τὸ χωρίον σου, ἀνδρεῖε Τζοῦρο, τῷ εἶπεν ὁ ἡγεμὼν, καὶ ἔσο βέβαιος, ὅτι θὰ διατάξω τὸν ἐν Κ)πόλει ἀρχηγὸν τῶν Μαυροβουνίων, νὰ μὲ δώσῃ τὰς δεούσας πληροφορίας περὶ τοῦ μνηστῆρος τῆς ἐγγόνης σου.

Ὁ γέρων εὐχαριστήσας τὸν Kniag (ἡγεμόνα) ἠσπάσθη καὶ δεύτερον μετὰ τῆς Μίλιτσας τὴν χεῖρα αὐτοῦ καὶ ἐπανῆλθον εἰς τὸ χωρίον των.

*
* *

Μετά τινας ἡμέρας, ἐνῷ ὁ Γέρω-Τζοῦρος, σύννους καὶ μελαγχολικὸς, ἐκάθητο θερμαινόμενος καὶ καπνίζων παρὰ τῇ ἑστίᾳ του καὶ ἐξέφραζε, διὰ χιλιοστὴν ἴσως φορὰν, τὴν ἀπορίαν του εἰς τὴν ἀντικρὺ αὐτοῦ καθημένην καὶ ἐργαζομένην ἐγγόνην του ἐπὶ τῇ ἀκατανοήτῳ σιωπῇ τοῦ μνηστῆρος της, αὕτη δὲ προσεπάθει νὰ καθησυχάσῃ τὸν πάππον της, ὑποκρινομένη γενναιότητα, εἰσῆλθον ἐν τῷ οἰκίσκῳ *δύο φίλοι του Ἀρματωλοί*, συνοδευόμενοι ὑπὸ τοῦ *γηραιοῦ Ἱερέως* τοῦ χωρίου. Ἀνταλλάξαντες δὲ μετὰ τοῦ Γέρω-Τζούρου τὸν συνήθη Μαυροβουνιωτικὸν ἀσπασμὸν, ἐκάθησαν καὶ οὗτοι παρὰ τὴν πυρὰν ἀνάψαντες τὰ *τσιμπουκάκια* των. Ἡ Μίλιτσα μετέβη πάραυτα εἰς τὸ παρακείμενον τῷ δωματίῳ μαγειρεῖον, διὰ νὰ ἑτοιμάσῃ τὸν *καφὲ* καὶ τὸ σύνηθες τοῖς Μαυροβουνίοις ποτὸν spirite (εἶδος οἰνοπνεύματος).

— Τί νέα μὲ φέρετε, ἠρώτησεν αὐτοὺς ὁ Γέρω-Τζοῦρος, διότι τὴν παρελθοῦσαν νύκτα *εἶδα κακὸ ὄνειρο*. Τί νὰ σᾶς εἴπω ἀδελ-

φοί! Εἶμαι 70 χρόνων ἄνθρωπος καὶ τὴν στενοχωρίαν τὴν ὁποίαν αἰσθάνομαι τρεῖς τόρα μῆνας, δὲν τὴν ᾐσθάνθην οὔτε ὅτε ἀπέθανε ὁ υἱός μου.

— Θάῤῥος, Γέρω-Τζοῦρο, τῷ ἀπεκρίθη ὁ ἱερεύς. Μὴ στενοχωρεῖσαι καὶ ὅλα θὰ ἔλθουν δεξιά.

— Πῶς νὰ μὴ στενοχωροῦμαι, *Παππᾶ-Γιοῦκο*, ἀφοῦ τρεῖς τόρα μῆνας δὲν γνωρίζω τί γίνεται ὁ Μάρκος, ἐπανέλαβεν ὁ Γέρω-Τζοῦρος, καὶ ὁ θεὸς εἰξεύρει τί θὰ λέγουν εἰς ὅλον τὸ χωρίον μας μὴ βλέποντές τον νὰ ἔρχηται διὰ νὰ τελειώσῃ ὁ γάμος.

— Θέλεις νὰ μάθῃς Γέρω Τζοῦρο, τὸν ἠρώτησεν ὁ εἷς τῶν εἰσελθόντων ἁρματωλῶν, τί λέγουν εἰς τὸ χωρίον μας; Ἔ! θὰ σὲ τὸ εἴπω ἐγώ... Λέγουν, ὅτι ὁ Μάρκος εἶναι ἄτιμος καὶ ἄξιος θανάτου!

— Τί; ἀνέκραξεν ἀνορθωθεὶς ὁ Γέρω-Τζοῦρος, ὁ Μάρκος εἶναι ἄτιμος καὶ ἄξιος θανάτου; Λέγε, ὁμίλησον, bogue à ti (ς' τὸ Θεό σου).

— Ναί, bogue à mi (ς' τὸ Θεό μου!) Αὐτὰ λέγουν, ἐπανέλαβεν ὁ ἁρματωλός, διότι ὁ Μάρκος ἔφυγεν ἐκ Κων]πόλεως μὲ μίαν Ὀθωμανίδα.

— Τί λέγεις, ἀδελφέ; τὸν ἐρωτᾷ ἔξαλλος ἐκ τῆς ὀργῆς ὁ γέρων,

— Ὅτι ἔφυγε κρυφὰ ἐκ Κωνσταντινουπόλεως μὲ μίαν Ὀθωμανίδα, τὴν ὁποίαν ἠγάπησεν ἀφ' ὅτου ἔφθασεν ἐκεῖ.

— Καὶ ὡς νὰ μὴν ἤρκει τοῦτο, προσέθεσεν ὁ ἕτερος ἁρματωλὸς αὐτὸς ὁ Koukavitga (ἄθλιος καὶ ἄτιμος) εἶχεν εἰπεῖ, εἰς ὅσους Μαυροβουνίους τῶν ἡρώων ἐν Κων]πόλει, διατὶ δὲν ἤρχετο ἐδῶ νὰ τελέσῃ τὸν γάμον του, *ὅτι ἡ μνηστή του Μίλιτσα δὲν ἔχαιρεν ἐν τῷ χωρίῳ φήμην τιμίας καὶ φρονίμου νέας καὶ ὅτι.... δὲν ἦτο κόρη....*

Εἰς τὰς τελευταίας ταύτας λέξεις ὁ Γέρω-Τζοῦρος, παράφορος ἐκ τοῦ θυμοῦ καὶ μανιώδης γενόμενος, ἥρπασε διὰ τῆς ἀριστερᾶς ἐκ τοῦ λαιμοῦ τὸν ἁρματωλόν, ἐνῷ διὰ τῆς δεξιᾶς ἐξαγαγὼν ἐκ

τοῦ *σιλλαχίου* του φοβερὰν *μάχαιραν*, ὕψωσεν αὐτὴν ἀπειλητικῶς καὶ ἐκραύγασεν·

— Ὁρκίζεσαι εἰς τὸν θεὸν, ὅτι δὲν ψεύδεσαι;

— Ὁρκίζομαι, ἀπεκρίθη ὁ ἁρματωλὸς, ὅτι ὅσα σὲ εἶπα εἶναι γνωστὰ εἰς ὅλον τὸ χωριόν μας.

— Ἄκουσε, Γέρω-Τζοῦρο, τῷ εἶπεν ὁ ἕτερος ἁρματωλός· ὑπολήπτεσαι τοὺς ἐν Κων]πόλει συμπατριώτάς μας *Νῖκον*, *Σάββαν* καὶ *Βάσσον*;

— Ναὶ, ἀπεκρίθη ὁ γέρων ἐπανακαθήσας. Ὁ Νῖκος μάλιστα καὶ ὁ Σάββας ὑπῆρξαν στρατιῶταί μου.

— Τότε, ἂν ὑπολήπτεσαι και τὸν Παππᾶ-Γλοῦκον καὶ ἔχεις ἐμπιστοσύνην καὶ εἰς αὐτὸν, εἰπέ του νὰ σ' ἀναγνώσῃ αὐτὰς τὰς τρεῖς ἐπιστολάς. Καὶ συγχρόνως ὁ ἁρματωλὸς ἐξήγαγεν ἐκ τοῦ *σιλλαχίου* του τρεῖς ἐπιστολὰς ἃς ἐνεχείρησε τῶ Γέρῳ-Τζούρῳ,ὅστις τὰς ἔδωκε τῷ ἱερεῖ εἰπὼν αὐτῷ.

— Σὲ ἐξορκίζω, ἐν ὀνόματι τοῦ θεοῦ, νὰ μὲ εἴπῃς ὅλα ὅσα γράφουν.

Αἱ ἐπιστολαὶ ἦσαν τῶν τριῶν φίλων τοῦ Γέρω Τζούρου, Νίκου, Σάββα καὶ Βάσσου, οἵτινες ἀνήγγελον τὴν φυγὴν τοῦ Μάρκου ἐκ Κωνσταντινουπόλεως μετὰ τῆς Ὀθωμανίδος, καὶ τὰ παρ' αὐτοῦ κατὰ τῆς Μίλιτσας διαδοθέντα.

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν ἐπιστολῶν αὐτῶν, ὁ ἱερεὺς εἶπε τῷ Γέρῳ-Τζούρῳ.

— Δυστυχῶς, ἀδελφέ μου, ὅλα εἶναι ἀληθῆ. Ὁ Σάββας μάλιστα προσθέτει, ὅτι παρ' ὀλίγον νὰ φονεύσῃ τὸν ὑβριστὴν τῆς τιμῆς τῆς ἐγγόνης σου, ἀλλ' ὁ ἄθλιος αὐτὸς ἐπρόφθασε καὶ ἐξῆλθε τοῦ καφενείου, ἐν ᾧ ἐδιηγεῖτο ταῦτα, καὶ οὕτως ἐσώθη.

— Τότε, ὁρκίζομαι 'ς τὸν Θεόν μου, ἀνέκραξεν ὁ Γέρω-Τζοῦρος, ὅτι θὰ τὸν ἐκδικηθῶ!

— Νὰ πληρώσῃ διὰ τοῦ αἵματός του τὴν ὕβριν, προσέθεσεν ὁ εἷς τῶν ἁρματωλῶν!

— Ναὶ, ἀπεκρίθη ὁ ἕτερος, διὰ τοῦ αἵματός του ὁ ἄτιμος!

— Ἀδελφοί μου, εἶπεν αὐτοῖς ὁ ἱερεὺς, σκεφθῆτε καλῶς...

μὴ παραφέρεσθε . . . ἡ ἐκδίκησις ἀντίκειται εἰς τὸ Εὐαγγέλιόν μας καὶ τιμωρεῖται ὑπὸ τοῦ νόμου μας διὰ θανάτου.

— Τὸ Εὐαγγέλιον λέγει, ὀφθαλμὸν ἀντὶ ὀφθαλμοῦ, ἀπεκρίθη ὁ ἕτερος τῶν ἁρματωλῶν.

— Ἄφετε, ἀδελφοί, ἐπανέλαβεν ὁ ἱερεὺς, τὸν Θεὸν τιμωρόν.

— Τί κάθεσαι καὶ μᾶς ψάλλεις αὐτοῦ Παππᾶ-Γιοῦκο, ἀπεκρίθη ὁ Γέρω-Τζοῦρος. Λησμονεῖς τὴν παροιμίαν μας; Kosene osveti. ouse ne posveti, «Ὁ μὴ ἐκδικούμενος δὲν ἁγιάζει.» Ὡρκίσθην νὰ τὸν φονεύσω καὶ θὰ τὸν φονεύσω. Ἀλλὰ ποῦ νὰ τὸν εὕρω τὸν ἄτιμον, ἀφοῦ ἔφυγεν ἐκ Κωσταντινουπόλεως; Ποῦ νὰ τὸν εὕρω; . . .

— Θὰ τρέξωμεν ὁμοῦ, πάππε μου, ἀπὸ τόπου εἰς τόπον, ἀνέκραξεν, ὡς μανιώδης εἰσελθοῦσα ἡ Μίλιτσα, θὰ τὸν εὕρωμεν καὶ ὁρκίζομαι εἰς τὸν Θεὸν, ὅτι θὰ ἐκπλύνω διὰ τοῦ αἵματός του τὴν ὕβριν.

— Εὖγε ἀνδρεία κόρη τοῦ Μιλὰν καὶ ἐγγόνη τοῦ Γέρω-Τζούρου, ἀνέκραξαν οἱ δύο ἁρματωλοὶ καὶ ἠσπάσθησαν αὐτήν.

*
* *

Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης ὁ φιλότιμος καὶ γενναῖος γέρων, ὃν δὲν εἶχον καταβάλλει πικρίαι τοῦ βίου, πολυετεῖς ἐν τοῖς πολέμοις στερήσεις καὶ ταλαιπωρίαι, μακροὶ ἀγῶνες καὶ αἱ ἐννέα ἐπὶ τοῦ σώματός του ἔνδοξοι πληγαὶ, ᾐσθάνθη ἑαυτὸν τοσοῦτον καταβεβλημένον, ὥστε μετὰ μικρὸν διηνεκὴς ἀδυναμία περὶ ὅλον τὸ σῶμα, ἀθυμία, στενοχωρία καὶ λύπη κατέβαλον αὐτὸν καὶ τὸν ἔρριψαν εἰς τὴν κλίνην. Ἔκτοτε οὐδένα, ἐκτὸς τῆς προσφιλοῦς του ἐγγόνης Μίλιτσας, ἤθελε νὰ βλέπῃ καὶ καθ' ὕπνους συνεχῶς ἐκραύγαζε· «Ἄτιμε Μάρκε! εἰς τί σὲ ἔπταισεν ἡ ἀθῶα ἐγγόνη »μου καὶ ἐξύβρισες τὴν τιμήν της; Ἀπόθανε λοιπὸν, κακοῦργε, »ἀπόθανε!» Ἀλλ' αἴφνης ἐξυπνῶν, ἔλεγε μονολογῶν «Ἅ! ἦτον »ὄνειρον! δὲν τὸν ἐφόνευσα! Ζῇ ἀκόμη ὁ κακοῦργος!»

Μετὰ παρέλευσιν ἑβδομάδων τινων ὁ ἀκατάβλητος ἐκεῖνος γέρων περιέπεσεν εἰς ἐντελῆ μαρασμὸν καὶ νύκτα τινα τοῦ Δεκεμβρίου τοῦ 1860 καλέσας τὸν ἱερέα Γιοῦκον καὶ τοὺς συγγενεῖς

καὶ φίλους του ὅπως τοὺς ἀποχαιρετήσῃ, εἶπεν αὐτοῖς, ἀφοῦ πρῶτον μετέλαβε τῶν ἀχράντων μυστηρίων.

— Ὁ Θεὸς γνωρίζει ἂν αὔριον θὰ σᾶς ἐπανίδω, διὰ νὰ σᾶς ἀποχαιρετήσω. *Κατηραμένος* ἔστω ὅστις δυνηθῇ νὰ ἐκδικηθῇ τὸν Μάρκον καὶ δὲν τὸ πράξῃ. Μίλιτσα, κόρη μου, ἔχε τὰς ἐλπίδας σου εἰς τὸν Θεόν. Ἔ! ἔχετε ὑγείαν! Ζήτω ὁ Ἡγεμών, ζήτω ἡ Τσερνxγόρα μας! (τὸ Μαυροβούνιον.)

Καὶ στρέψας ὁ ἀνδρεῖος Γέρω-Τζοῦρος τὸ πρόσωπον πρὸς τὸν τεῖχον, ἵνα μὴ ἴδωσιν οἱ περὶ αὐτὸν τὰ πρῶτον ἴσως κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ῥεύσαντα δάκρυα ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν του, παρέδωκε μετὰ τὸ μεσονύκτιον τὸ πνεῦμα εἰς τὸν Πλάστην μὲ τ' ὄνομα τοῦ Μάρκου εἰς τὰ χείλη.

Ἡ Μίλιτσα ἔκλεισε τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ πάππου της, τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐκείνους, οἵτινες οὐδέποτε εἶχον τρομάξει πρὸ τῶν μεγαλητέρων κινδύνων καὶ τῶν κρισιμωτέρων στιγμῶν τῶν μαχῶν.

Ἅπαν τὸ χωρίον ἐθρήνησε τὸν ἥρωα καὶ ἀρχηγόν του καὶ ἔθαψεν αὐτὸν ἐν τῷ αὐτῷ τάφῳ τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ του Μιλάν.

Ὅτε πρό τινων ἡμερῶν ἐπεσκέφθην τὸ χωρίον αὐτὸ, εἶδον τὸν οἰκίσκον τοῦ Γέρω-Τζούρου, καὶ τὸν πρὸ τοῦ ναοῦ τάφον, ἐν ᾧ κεῖνται τὰ ὀστᾶ αὐτοῦ τοῦ Younak (ἥρωος,) περὶ οὗ πολλὰ ἐν τῷ χωρίῳ μοὶ διηγήθησαν.

*
* *

Ἡ Μίλιτσα εἶχεν ἀδελφὸν, κατὰ ἓν ἔτος μεγαλήτερον αὐτῆς, καλούμενον *Στάγκον* καὶ ὅστις πρὸ δύο ἐτῶν διέμενεν ἐργαζόμενος ἐν Αἰγύπτῳ.

Ἐκεῖ ὁ Στάγκος εἶχε μάθει τὸν ἀῤῥαβῶνα τῆς ἀδελφῆς του μετὰ τοῦ Μάρκου καὶ ὅτι ὁ γάμος αὐτῆς ἔμελλε νὰ τελεσθῇ κατὰ τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1860. Ἔγραψε λοιπὸν τῷ πάππῳ του ὅτι ἐσκόπει νὰ παρευρεθῇ εἰς αὐτὸν καὶ συγχρόνως ὁ καλὸς νέος ἀπέστειλε τῇ ἀδελφῇ του γαμήλιά τινα δῶρα, ὡς καὶ ὅσα χρήματα εἶχεν οἰκονομίσει ἐκ τῆς ἐργασίας του. Παρ' ἐλπίδα ὅμως αἱ ἐργασίαι του δὲν τῷ ἐπέτρεψαν κατὰ τὸν μῆνα ἐκεῖνον ν' ἀναχωρήσῃ ἐξ Αἰγύπτου καὶ μόλις περὶ τὰ τέλη Δεκεμβρίου, ἤτοι δύο ἀκριβῶς ἡμέρας μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πάππου του, ἀφίκετο ἐν Μαυροβουνίῳ.

Μανιώδης ἐγένετο ὁ φιλότιμος νέος, ὅτε ἡ ἀδελφή του τῷ διηγήθη τὰ διατρέξαντα μετὰ τὸν ἀῤῥαβῶνά της. Ὅτε δὲ τῷ εἶπεν, ὅτι, αἴτιος τῆς ἀσθενείας καὶ τοῦ θανάτου τοῦ πάππου των, ἦτον ὁ μνηστὴρ αὐτῆς, ἔδραμε πάραυτα εἰς τὸ μέρος, ἔνθα εἶχον ἐνταφιάσει τὸν Γέρω-Τζοῦρον καὶ ἀσπασθεὶς τὸ χῶμα, ὅπερ ἐκάλυπτε τὸ σῶμα αὐτοῦ, ὡρκίσθη νὰ ἐκδικηθῇ διὰ τοῦ αἵματος τοῦ Μάρκου τὴν ὑβρισθεῖσαν τιμὴν τῆς ἀδελφῆς του καὶ τὸν θάνατον τοῦ πάππου του.

Τὴν ἐπιοῦσαν τῆς εἰς τὸ χωρίον ἐπανόδου του ἠθέλησε ν' ἀναχωρήσῃ πάραυτα εἰς Κωνσταντινούπολιν πρὸς ἀνεύρεσιν τοῦ Μάρκου. Ἀλλὰ ποῦ ν' ἀφήσῃ τὴν ἀδελφήν του ὀρφανὴν καὶ ἀπροστάτευτον; Δι' αὐτὸν δὲ τὸν λόγον εἰδοποίησε καὶ τὸν ἐν Αἰγύπτῳ καταστηματάρχην, παρ' ᾧ εἰργάζετο, ὅτι τῷ ἦτο δύσκολον νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν θέσιν του, διότι, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πάππου του, ἡ ἀδελφή του ἔμενε πλέον μόνη ἐν Μαυροβουνίῳ.

*
* *

Ἓν ἔτος μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Γέρω-Τζούρου, ἤτοι κατὰ τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1861, ἡ Μίλιτσα ὑπανδρεύθη, τῇ φροντίδι πάλιν τοῦ ἐν Καττάρῳ ἐξαδέλφου της Στέφου, διακεκριμένον ἔμπορον Μαυροβούνιον, παρὰ τοῖς στομίοις τοῦ Καττάρου καὶ μετὰ τὸν γάμον αὐτῆς, ὅστις ἐτελέσθη μετὰ μεγάλης πομπῆς καὶ δι' ὅλων τῶν Μαυροβουνιοτικῶν συνηθειῶν καὶ ἐθίμων, *) ὁ Στάγκος ἀνεχώρησεν εἰς Κων]πολιν, λόγῳ μὲν ἀποκαταστάσεως, πράγματι δ' ὅπως πραγματοποιήσῃ τὸν κατὰ τοῦ ὑβριστοῦ τῆς τιμῆς τῆς ἀδελφῆς του ὅρκον του, ἂν καὶ αὕτη, μετὰ τὴν εὐτυχῆ ἀποκατάστασίν της, τὸν εἶχεν ἱκετεύσει, προτροπῇ τοῦ συζύγου της νὰ τὸν συγχωρήσῃ καὶ ἀφίσῃ τιμωρόν του τὸν θεόν.

*
* *

Ἐν Κων|πόλει ὁ Στάγκος προσελήφθη ὡς θυρωρὸς παρά τινι εὐρωπαϊκῷ τραπεζικῷ οἴκῳ καὶ τοσοῦτον ἤλκυσε διὰ τῆς διαγωγῆς του, τῆς μειλιχίου συμπεριφορᾶς καὶ τῆς τιμιότητός του τὴν εὔνοιαν καὶ συμπάθειαν τοῦ προϊσταμένου τοῦ καταστήματος ἐ-

*). Ὅρα ἐν ἀριθ. 60 ΕΦΗΜΕΡΙΔΟΣ ε. ε. λεπτομερῆ περιγραφὴν τοῦ γάμου ἐν Μαυροβουνίῳ.

κείνου, ὥστε, μετὰ παρέλευσιν ὀλιγίστου χρόνου, προήχθη εἰς εἰσπράκτορα, διαχειριζόμενος χιλιάδας λιρῶν καθ' ἑκάστην. 'Αφοσιωμένος δ' εἰς τὴν ὑπηρεσίαν του καὶ εὐχαριστημένος ἐκ τῆς θέσεώς του, ἔζη ὅλως μακρὰν τῆς τύρβης καὶ τῶν διασκεδάσεων τῆς Κων]πόλεως, μόνους ἐπιστηθείους φίλους ἔχων τοὺς δύο ἐκείνους ὁμογενεῖς του καὶ φίλους τοῦ πάππου του, *Σάββαν* καὶ *Βάσσον*, οἵτινες ἐτύγχανον ἐπίσης εἰσπράκτορες γνωστῶν ἐν Γαλατᾷ καταστημάτων.

Μετ' αὐτῶν λοιπὸν ἀνεζήτει τὸν *ἄνθρωπόν* του, διότι οἱ δύο οὗτοι Μαυροβούνιοι ἐγνώριζον παιδιόθεν τὸν Μάρκον, ὃν ὁ Στάγκος οὐδὲ προσωπικῶς εἶχέ ποτε γνωρίσει. 'Αλλὰ παρῆλθε καὶ τὸ ἔτος 1861, χωρὶς νὰ δυνηθῶσι ν'ἀνακαλύψωσι τὰ ἴχνη τοῦ πρώην μνηστῆρος τῆς Μίλιτσας.'Εν ᾧ δὲ πρωΐαν τινα ὁ Στάγκος εὑρίσκετο ἔν τι *ἐργαστηρίῳ* τοῦ *Τσαρσίου* (*τῆς Μεγάλης 'Αγορᾶς τῆς Κων*]*πόλεως*) ἔμαθε κατὰ τύχην, παρά τινος 'Οθωμανοῦ, ὅτι ὁ Μάρκος εὑρίσκετο μετὰ τῆς 'Οθωμανίδος ἐκείνης εἰς 'Ρουμανίαν, ἐργαζόμενος ἔν τινι κτήματι. Λαμβάνει λοιπὸν παρὰ τοῦ προϊσταμένου του δίμηνον ἀπουσίας ἄδειαν καὶ ἀπέρχεται εἰς Σουλινᾶ, ἐκεῖθεν εἰς Γαλάζιον καὶ Βραΐλαν, ἀλλ' εἰς μάτην ἀναζητεῖ, καὶ μέχρι τοῦ Βουκουρεστίου ἀκόμη, τὸν *ἄνθρωπόν* του, ἐπὶ 40 ὁλοκλήρους ἡμέρας.'Απαυδήσας λοιπὸν ἀναζητῶν αὐτὸν, ἀπεφάσισε νὰ εἰσδύσῃ καὶ εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς 'Ρουμανίας. 'Ενῷ ὅμως ἑσπέραν τινα ἐκάθητο πρό τινος τῶν παρὰ τῇ προκυμαίᾳ τοῦ Γαλαζίου καφενείων, αἴφνης μανθάνει παρά τινος Ἕλληνος λεμβούχου, ὅτι «εἰς τὸ τέλος τῆς *Μεγάλης ὁδοῦ* τοῦ Γαλαζίου, καὶ πλησίον τοῦ »καπηλείου Σέρβου τινος, κατῴκει ἔν τινι μονοπάτῳ οἰκίσκῳ Μαυ»ροβούνιός τις συζῶν μετὰ γυναικὸς ὁμιλούσης τὴν 'Οθωμανικήν.»

Οὐδὲ στιγμὴν ἀφῆκε νὰ παρέλθῃ ὁ Στάγκος. 'Αλλ' ἀνελθὼν εἰς Γαλάζιον δρομαῖος ἐπορεύθη εἰς τὸ τέλος τῆς *Μεγάλης ὁδοῦ*, ὅπου πράγματι εὑρίσκετο τὸ ἐν λόγῳ καπηλεῖον καὶ παρ' αὐτῷ ὁ μονόπατος οἰκίσκος, οὗ τὴν θύραν ματαίως ἔκρουσε δὶς καὶ τρὶς, διότι οὐδεὶς τῷ ἀπεκρίθη. 'Ενῷ δ' ἡτοιμάζετο νὰ κρούσῃ καὶ τετάρτην φορὰν, ἐξῆλθε τοῦ καπηλείου γραῖα, ἥτις τὸν ἠρώτησε Σερβιστὶ, τίνα ἐζήτει.

— Αὐτὸν τὸν Μαυροβούνιον ὅστις κατοικεῖ ἐδῶ, τῇ ἀπεκρίθη ὁ Στάκγος.

— Δὲν κάθεται αὐτοῦ, παιδί μου, κανένας Μαυροβουνιώτης, τῷ ἀπεκρίθη ἡ γραῖα. Αὐτοῦ κάθεται ὁ κὺρ Κώστας, ἀπὸ τὴν Κων]-πολι, μὲ μιά, 'ποῦ σ' ἄφισε χρόνους ἐδῶ καὶ δέκα 'μέραις.

— Καὶ αὐτὸς ὁ κὺρ Κώστας τί γίνεται;

— Ἀμ' 'ξέρω κι' ἐγώ, παιδάκι μου! Αὐτὸς ἔχει τόρα δυὸ μῆνες 'ποῦ ἔφυγε, ἀλλὰ γιὰ ποῦ, μὰ τὸ Θεό, δὲν 'ξέρω. Ἄφηκε τοῦ γιοῦ μου τριάντα φλουριά, γιὰ νὰ δίνῃ ἀπὸ δέκα καθ' ἀρχιμηνιὰ τῆς μακαρίτισσας, μὰ αὐτὴ ἡ κακομοῖρα δὲν πρόφταξε νὰ πάρῃ τὸ τρίτο μηνιάτικο, γιατὶ ἀπάνω ς' τὴ γέννα της πέθανε καὶ τὴ θάψανε ς' τὸν ἴδιο λάκκο μὲ τὸ παιδί της ἐδῶ καὶ δέκα 'μέραις, καθὼς σοῦ εἶπα. Κρῖμα, κρῖμα τὴ γυναῖκα καὶ τὴν ὠμορφιά της!

— Ἦτον ὡραία ἡ μακαρίτισσα;

— Ὡραία λέει; Ἄγγελος, παιδάκι μου! Γιὰ κόπίασε μέσα νὰ σοῦ δείξω τὸ κουάδρο της.

Ὁ Στάγκος εἰσῆλθεν ἐν τῷ καπηλείῳ, ἐν ᾧ οὐδεὶς ἄλλος, πλὴν αὐτοῦ καὶ τῆς γραίας, εὑρίσκετο. Ἡ γραῖα ἀνοίξασα κιβώτιόν τι ἐξήγαγεν αὐτοῦ φωτογραφίαν, ἣν ἔδειξε τῷ Στάγκῳ, ὅστις ἀνέκραξε.

— Μπᾶ! αὐτὴ εἶναι Τούρκισσα!

— Ἔτσι θαῤῥῶ κι' ἐγὼ παιδάκι μου, γιατὶ ἀφ' ὄντας καθήσανε ς' τὸ πλάγι μας, δὲν τὴν εἶδα νὰ πατήσῃ ς' ἐκκλησία καὶ οὔτε παππᾶς δικός μας πάτησε τὸ σπῆτι τους. Μὰ ἐμεῖς τὴν θάψαμε χριστιανικά, γιὰ καλὸ καὶ γιὰ κακό.

— Καὶ πῶς δὲν ἔχετε καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ κὺρ Κώστα;

— Αὐτὴν τὴν ἔχει κλειδωμένη ς' τὴν κασέλα του ὁ γιός μου, γιατὶ σὰν τοῦ τὴν ἔδωκε ὁ κὺρ Κώστας, τοῦ εἶπε, νὰ τὴ φυλάγῃ 'σὰν τὰ 'μάτιά του.

— Καὶ πότε ἔρχεται ὁ υἱός σου.

— Ὁ Γιάννης μου ἔρχεται κάθε Σαββάτο, γιατὶ δουλεύει ς' ἕνα μοῦλκι τρεῖς ὥραις μακρειὰ ἀπὸ ἐδῶ. Ἀγαπᾷς νὰ τοῦ παραγγείλῃς τίποτα;

— Εἰξεύρει γράμματα ὁ υἱός σου;

— Μπράβο! Ἄμ δὲν τὸν εἶχα πέντε χρόνια 'ς τὸ σχολειό;

— Ἔ, τότε δός μου ἕνα φύλλο χαρτὶ, νὰ τοῦ γράψω δύο λόγια.

— Ἄμ ποῦ νὰ τό βρω τὸ χαρτὶ, παιδί μου; Γιὰ στάσου ὅμως νὰ ζητήξω ἕνα φύλλο ἀπὸ τὴ γειτόνισσά μου, τὴ δασκάλα. . .

Καὶ ταῦτα εἰποῦσα ἐξῆλθε τοῦ καπηλείου, ἐνῷ ὁ Στάγκος, μὴ χάσας καιρὸν, διέῤῥηξε τὸ κλεῖθρον τοῦ κιβωτίου, ἔλαβεν ἐξ αὐτοῦ τὴν φωτογραφίαν τοῦ ὑποτιθεμένου κὺρ *Κώστα* καὶ ἔκλεισεν, ὅπως ἠδυνήθη τὸ κιβώτιον. Ὅτε δὲ μετὰ μικρὸν ἐπανῆλθεν ἡ γραῖα, φέρουσα φύλλον χάρτου καὶ ἕνα φάκελλον, ὁ Στάγκος προσεποιεῖτο ὅτι ἔβλεπεν εἰκόνα, ἥτις ἦτον ἀνηρτημένη ἐφ' ἑνὸς τῶν τεσσάρων τείχων τοῦ καπηλείου. Ἔπραξε δὲ τοῦτο, ὅπως καλύψῃ τὴν συγκίνησίν του ἐκ τῆς ὑπεξαιρέσεως τῆς φωτογραφίας.

— Νὰ, παιδάκι μου, ἕνα φύλλο χαρτὶ καὶ ἕνα μπλῖκο. Πέννα καὶ καλαμάρι ἔχω, τῷ εἶπεν ἡ Κυρὰ Τίγκα. Οὕτως ἐκαλεῖτο ἡ γραῖα·

Λαβὼν ταῦτα ὁ Στάγκος ἔγραψε τὰ ἑξῆς, ἀλλ' ἀνυπογράφως.

«Κύριε Ἰωάννη,

«Ἡμέραν τινα θὰ μάθῃς εἰς τὶ θέλει μὲ χρησιμεύσει ἡ φωτο»γραφία ἐκείνου, ὅστις σ' ἐσύστησε νὰ τὴν φυλάττῃς τόσον προσε»κτικῶς.»

Θέσας τὴν ἐπιστολὴν ἐν τῷ φακέλλῳ καὶ σφραγίσας αὐτὸν ἠρώτησε τὴν γραῖαν πῶς ὠνομάζετο ὁ υἱός της.

— Γιάννης Θεοδώροβιτς, ἀπεκρίθη αὕτη. Ἐμένα ὅμως μὲ λὲν Τίγκα.

— Καλὰ, εἶπεν ὁ Στάγκος καὶ ἐπιγράψας τὴν ἐπιστολὴν ἐνεχείρησεν αὐτὴν τῇ Κυρᾷ Τίγκᾳ, εἰς ἣν παρήγγειλε νὰ τὴν δώσῃ εἰς μόνον τὸν υἱόν της καὶ εἰς οὐδένα ἄλλον.

— Μὲ τοὺς ὁρισμούς σου, παιδάκι μου. Ἄμ δὲν κάθεσαι νὰ σὲ τρατάρω καὶ τίποτε; Γιατί εἶσαι τόσο βιαστικός;

Ὁ Μάρκος, ὅστις δὲν ἔβλεπε τὴν στιγμὴν νὰ ἐξέλθῃ τοῦ καπηλείου, φοβούμενος μὴ ἡ γραῖα ἀνακαλύψῃ τὴν διάῤῥηξιν τοῦ κλείθρου, ηὐχαρίστησεν αὐτὴν, τὴν ἀπεχαιρέτισε καὶ ἐξῆλθε δρομαῖος, κατευθυνθεὶς εἰς τὸ ξενοδοχεῖον, ἐν ᾧ ἔμενε, διελθὼν ἅπα-

σαν τὴν νύκτα ἐκείνην μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς προσηλωμένους ἐπὶ τῆς φωτογραφίας. «Εἶναι, ἢ δὲν εἶναι ἡ φωτογραφία αὕτη τοῦ *ἀν-»θρώπου* μου ; Ἄ ! Μάρκε ! ἂν ἡ φωτογραφία εἶναι ἡ ἰδική σου, »βεβαιώσου, κακοῦργε, ὅτι δὲν θὰ μοῦ διαφύγῃς !» Μόλις δ' ἐξημέρωσεν ἐξῆλθε τοῦ ξενοδοχείου καὶ πρώτη φροντίς του ἦν νὰ πληροφορηθῇ πότε ἀνεχώρει ἀτμόπλοιον εἰς Κωνσταντινούπολιν. Κατὰ καλήν του τύχην ἀνεχώρει αὐθημερὸν ἀτμόπλοιον τῆς ἑταιρίας Λόϋδ καὶ ἐπιβὰς αὐτοῦ ἀφίκετο μετὰ τέσσαρας ἡμέρας εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἀκριβῶς κατὰ τὴν παραμονὴν τῆς λήξεως τῆς ἀδείας του. Τὴν ἐπιοῦσαν δὲ τῆς ἀφίξεώς του ἀνέλαβε τὰ καθήκοντά του καὶ τὸ ἑσπέρας μετέβη εἰς ἐντάμωσιν τῶν φίλων του Σάββα καὶ Βάσσου. Ἀφοῦ ἠσπάσθησαν ἀλλήλους, καὶ διηγήθη αὐτοῖς τὰ τοῦ ταξειδίου του, ἐξήγαγεν ἐκ τοῦ σιλλαχίου του τὴν φωτογραφίαν τοῦ *ὑποτιθεμένου Κώστα* καὶ εἶπε τοῖς φίλοις του·

— Γνωρίζετε τὸν ἄνθρωπον αὐτόν ;

— Ὦ ! ἀνεβόησαν ἀμφότεροι, εἶναι ἐκεῖνος !

— Ὁ Μάρκος ; ἠρώτησεν ὁ Στάγκος.

— Ναί, ὁ Μάρκος, ἀπεκρίθη ὁ Σάββας καὶ ὁ Βάσσος.

— Ἄ ! ἀνέκραξεν ὁ Στάγκος, σ' εὐχαριστῶ Θεέ μου ! Ἀφοῦ δύο ἤδη ἔτη δὲν κατόρθωσα νὰ τὸν γνωρίσω προσωπικῶς, κάμνω τὴν γνωριμίαν του διὰ τῆς εἰκόνος του. Καὶ τοῦτο καλόν.

Καὶ ἀτενίσας δι' ἀγρίου βλέμματος τὴν φωτογραφίαν, βλέμματος, ὅπερ ἐξέφραζεν ὅ,τι κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἡ ψυχή του ᾐσθάνετο, ἀνέκραξε· «Θὰ σ' εὕρω, κακοῦργε !»

*
* *

ΔΕΚΑΠΕΝΤΕ ὁλόκληρα ἔτη εἶχον παρέλθει, ἀπὸ τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν ὁ Μάρκος εἶχεν ἐγκαταλείψει τὴν μνηστήν του Μίλιτσαν. Ἦγε δὲ τότε, οὗτος μὲν τὸ 45ον ἔτος τῆς ἡλικίας του, ὁ Στάγκος τὸ 34ον, ὁ Σάββας τὸ 70ον καὶ ὁ Βάσσος τὸ 45ον.

Δεκαπέντε λοιπὸν ὁλόκληρα ἔτη εἶχον παρέλθει, ἀφ' ἧς ὁ Στάγκος εἶχεν ὁρκισθῇ νὰ ἐκδικηθῇ τὸν ὑβριστὴν τῆς τιμῆς τῆς ἀδελφῆς του καὶ τὸν θάνατον τοῦ πάππου του καὶ ὅμως τὸ αἴσθημα τῆς *ἐκδικήσεως* (osveta) διετηρεῖτο ἀκμαῖον καὶ ἀναλλοίωτον ἐν

τῇ καρδίᾳ τοῦ νεαροῦ Μαυροβουνίου, καίτοι ἡ Μίλιτσα εἶχεν ἱκετεύσει αὐτόν, νὰ συγχωρήσῃ τὸν Μάρκον καὶ ν' ἀφίσῃ τὸν Θεὸν τιμωρόν του.

Ὁ Στάγκος ἐνθυμεῖτο τὸν ὅρκόν του καὶ τὰς τελευταίας λέξεις τοῦ πάππου του· «*Κατηραμένος* ἔστω, ἔλεγε θνήσκων ὁ γέρων, »ὅστις δυνηθῇ νὰ ἐκδικηθῇ τὸν Μάρκον καὶ δὲν τὸ πράξῃ.»

— Η ΕΚΔΙΚΗΣΙΣ —

Τὴν δευτέραν ἡμέραν τοῦ Πάσχα, τοῦ ἔτους 1874, ἐνῷ περὶ τὴν μεσημβρίαν ὁ Στάγκος, ὁ Σάββας καὶ ὁ Βάσσος, φέροντες τάς *καλάς* των ἐθνικὰς τοῦ Μαυροβουνίου ἐνδυμασίας, ἵσταντο ἐν τῷ μέσῳ τῆς *Μεγάλης Γεφύρας* τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀναμένοντες ἓν τῶν ἀτμοπλοίων τῆς γραμμῆς τοῦ Βοσπόρου, ἄνθρωπός τις, 45ούτης περίπου τὴν ἡλικίαν, φέρων τὴν ἐθνικὴν τῶν Βουλγάρων ἐνδυμασίαν, ἐπλησίασε τὸν Σάββαν καὶ ἀφοῦ τὸν ἐχαιρέτισεν, ἠρώτησεν αὐτὸν «ἂν ἐγνώριζε ποῦ εὑρίσκετο ὁ Στάγ»κος Ω... ὁ ἔγγονος τοῦ Γέρω-Τζούρου.»

Ὁ Στάγκος, ὅστις κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὡμίλει μετὰ τοῦ Βάσσου, ἀκούσας τὸ ὄνομά του, ἐστράφη ἀμέσως καὶ μόλις ἰδὼν τὸ πρόσωπον τοῦ ἐρωτήσαντος περὶ αὐτοῦ «Εἶμαι παρών!» ἀπεκρίθη καὶ συγχρόνως ἐξαγαγὼν φοβερὸν ἐγχειρίδιον ἐκ τοῦ *σιλαχίου* του ἔπληξε θανατηφόρως εἰς τὴν καρδίαν τὸν *ἄγνωστον* καὶ ἐτράπη διὰ τοῦ πλήθους εἰς φυγήν.

— Στάγκο! ἀνέκραξε μόνον ὁ πληγεὶς καὶ ἔπεσεν ἐπὶ τῆς γεφύρας νεκρός.

*
* *

Τοιουτοτρόπως ὁ ἀδελφός, ἀναγνωρίσας ἐκ τῆς φωτογραφίας ἐκείνης τὸν ὑβριστὴν τῆς τιμῆς τῆς ἀδελφῆς του Μάρκον, ἐξέπλυνε διὰ τοῦ αἵματος αὐτοῦ τὴν ὕβριν καὶ τὸν θάνατον τοῦ πάππου του.

Δραπετεύσας δ' αὐθημερὸν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ὁ Στάγκος, κατέφυγεν εἰς Αἴγυπτον, ἔνθα σήμερον ζῇ κερδίζων ἐντίμως τὸν

ἄρτόν του καὶ βοηθῶν ἄπορον ἐν Μαυροβουνίῳ συγγενῆ του.—Τὴν Μίλιτσαν καὶ σύζυγον αὐτῆς ἐγνώρισα ἐν Καττάρῳ.

Ἐν Κετίνῃ, Αὔγουστος τοῦ 1881.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Α. ΛΕΟΝΑΡΔΟΣ.

ΕΛΙΖΑ ΚΙΑΡΑΜΟΝΤΕ

Α'.

Η κόρη, τῆς ὁποίας τὸ ἡμερολόγιον τῆς *Ποικίλης Στοᾶς* δημοσιεύει τὴν εἰκόνα, εἶνε ἡ ὡραία καὶ γλυκύστομος ἀοιδὸς τοῦ Ἰταλικοῦ μελοδράματος τοῦ *Ἀπόλλωνος*· ἡ ξανθὴ τοῦ βορρᾶ κόρη, τῆς ὁποίας τὸ ᾆσμα κατὰ τὰς θερινὰς νύκτας ἐνωτιζόμεθα ἐν τῷ γνωστῷ παριλισσείῳ κήπῳ ὑπὸ τὸ σεληναῖον φῶς καὶ τὴν διαυγεστάτην μαρμαρυγὴν τῶν Ἀττικῶν ἄστρων. Χωρὶς νὰ ὑπῆρξα ποτὲ ποιητὴς ἐπιτρέπεταί μοι ἴσως νὰ εἴπω ὅτι ἐν τῇ καθόλου ποιήσει, τὴν ὁποίαν καὶ εἰς τὸν ἀμουσότερον Ἀθηναῖον εὐγλώττως ἐπιβάλλουσιν αἱ νύκτες τῆς πρωτευούσης, ἡ Ἐλίζα Κιαραμόντε, καὶ ὡς εἰκὼν καὶ ὡς ᾆσμα, ἀπετέλει εὐτυχῆ ἁρμονίαν. Ἡ γυνὴ αὕτη, τὴν ὁποίαν εἰλικρινῶς ἠγαπήσαμεν καὶ ζωηρῶς ἐνθυμούμεθα τώρα, συνεκίνει συγχρόνως καὶ ἐπίσης δύο ἐκ τῶν εὐγενεστέρων αἰσθήσεων τοῦ ἀνθρώπου. Ἐκήλει τὴν ἀκοὴν καὶ ἔθελγε τὸ ὄμμα.

Δὲν ἤμην ἐκ τῶν ἡμερησίων καὶ τακτικῶν τοῦ κήπου τοῦ *Ἀπόλλωνος* θαμώνων. Τὴν Κιαραμόντε εἶδον καὶ ἤκουσα τὸ πρῶτον ὡς Μαργαρίταν ἐν τῷ Φαύστῳ, ἀπὸ τῆς σκηνῆς δὲ τοῦ θεάτρου ἐκείνου ἀπεχαιρέτησα τελευταῖον μετά τινος λύπης βεβαίως ἀλλ' οὐχὶ καὶ συγκινήσεως. Εὐτυχῶς αἱ συγκινήσεις, ὧν αἰτία ἐγένετο ἡ καλὴ ἀοιδὸς, κατέληξαν εἰς κωμικὸν τέλος. Εἶπον εὐ-

τυχῶς, διότι ἡ Κιαραμόντε ἀπέκρουσεν ἀξιοπρεπῶς καὶ ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας τὰς προτάσεις, εἰς τὰς ὁποίας συνειθίσαμεν οἱ Ἀθηναῖοι, ἀφ' ἧς τὸ πρῶτον ἐπέδραμεν ἐν τῇ πρωτευούσῃ ὁ κόρδαξ μετὰ τοῦ κωμειδυλίου... Ἰδοὺ ἴσως διατὶ ἡ Κιαραμόντε ἠγαπήθη ἀληθῶς: Ἡ γυνή, ἡ πρωταγωνιστοῦσα ἐν τῷ ἰταλικῷ μελοδράματι, ἡ διὰ τοῦ μέλους κατανύγουσα τὴν ψυχὴν καὶ μεταρσιοῦσα αὐτὴν εἰς κόσμους μυστηριώδεις καὶ μαγικούς, κατερχομένη εἶτα εἰς τὴν ἀγοράν, ἀνταλλάσσουσα πρὸς χρῆμα τὸ φίλημα καὶ διαπραγματευομένη τὸν ἔρωτα, διαλύει τὸ γόητρον καὶ καταστρέφει τὸ ἰδανικόν, τὸ ὁποῖον ἐνέπνευσεν. Ἂς ᾖ ἀποκλειστικὴ ἡ ἀποστολὴ αὕτη εἰς τὴν γαλλίδα ἀοιδόν, ἥτις ἀπὸ τῆς σκηνῆς αὐτῆς, διὰ τοῦ μέλους, τῆς περιβολῆς καὶ τῶν ὀρχήσεων, ἐπιβάλλεται νὰ κεντήσῃ τὸ κτηνῶδες τῆς ἀνθρωπίνης ὑπάρξεως.

Β'.

Ἡ Ἐλίζα Κιαραμόντε εἶνε σήμερον μόλις εἰκοσιδύο ἐτῶν. Ἐγεννήθη τὸν Νοέμβριον τοῦ 1859 ἐν τῇ ἱστορικῇ τῆς Φιλανδίας πολίχνῃ Βάσσα, εἰς τὴν ὁποίαν Κάρολος ὁ Θ'. ἔδωκε τὸ ὄνομα τοῦ πρώτου Σουηδοῦ βασιλέως Γουσταύου Βάσσα, καθ' οὓς χρόνους ἡ Φιλανδία ἦτο ἔτι χώρα Σουηδική. Τοῦ καλλιτεχνικοῦ σταδίου τῆς καλῆς ἀοιδοῦ ἀναγράφω ἐνδιαφερούσας τινας σημειώσεις, τὰς ὁποίας αὐτὴ προθύμως ὑπηγόρευσεν εἰς φίλον τῆς *Ποικίλης Στοᾶς*.

Ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι κατέγινε πυρετωδῶς καὶ ἐξ ὁρμεμφύτου κλίσεως εἰς τὴν σπουδὴν τοῦ κλειδοκυμβάλου, τοῦ ὁποίου τὴν ἐντελῆ ἐκμάθησιν συνεπλήρωσεν ἐν τῇ πρωτευούσῃ τῆς Φιλανδίας Helsingfors παρὰ πεφημισμένῳ τινι διδασκάλῳ. Ὁ διδάσκαλος οὗτος ἀπεκάλυψε πρῶτος τῇ εὐφυεῖ αὐτοῦ κυμβαλιστρίᾳ τὴν ἀληθῆ ἰδιοφυΐαν, ἐν ᾗ ἔμελλε βραδύτερον νὰ διακριθῇ. Ἀλλ' ἡ Κιαραμόντε, πρὶν ἢ καλλιεργήσῃ τὴν φωνήν, ἦτο ἤδη ἐπιδεξία κυμβαλίστρια. Ἔκτοτε δὲν θέλει νὰ λησμονήσῃ τὰς πρώτας αὐτῆς κλίσεις, καὶ ν' ἀποχωρισθῇ τοῦ προσφιλοῦς μουσικοῦ ὀργάνου, ἐπὶ τοῦ ὁποίου, παῖς ἔτι ἐν τῇ δροσερᾷ πατρίδι, ἔλαβε τὰ πρῶτα διδάγματα καὶ ἐρρύθμισε τοὺς πρώτους τῆς καρδίας παλμούς. Λέγουσιν οἱ ἐκ τοῦ σύνεγγυς γνωρίσαντες αὐτὴν

ὅτι κρούει τοῦ κλειδοκυμβάλου τὰ πλῆκτρα μεθ' ὅσης γλυκύτητος ἐκφέρει τὸ ᾆσμα.

Τὰς ἐν τῇ φωνητικῇ μουσικῇ σπουδὰς συνεπλήρωσεν ἐν Παρισίοις παρὰ τῷ Masset ἐν ἔτει 1877. Ὀλίγου δεῖν ἡ νεαρὰ τοῦ ἰταλικοῦ μελοδράματος ὑψίφωνος παρέμενεν ἐν Παρισίοις ὡς ἀοιδὸς τοῦ γαλλικοῦ κωμειδυλλίου. Εὐτυχῶς δι' αὐτήν, δι' ἡμᾶς ἔτι εὐτυχέστερον, ἡ ἀπόφασις αὕτη ἦτο μιᾶς στιγμῆς σκέψις, τὴν ὁποίαν μετέτρεψαν αἱ προτροπαὶ τῆς ἑαυτῆς οἰκογενείας. Ἀπελθοῦσα τῷ 1878 ἐκ Παρισίων ἐμαθήτευσεν ἐν Μεδιολάνῳ παρὰ τῇ Δελαβαλὲ, παρ' ᾗ καὶ ἀπεπεράτωσεν, ὑπὸ τοὺς αἰσιωτέρους οἰωνοὺς καὶ τὰς θερμοτέρας ἐγκαρδιώσεις, τὰς μουσικὰς αὐτῆς μελέτας.

Ἡ πρώτη ὡς ἀοιδοῦ δημοσία ἐμφάνισις τῆς Ἐλίζας Κιαραμόντε ἐγένετο ἐν τῇ ἑαυτῆς πατρίδι ἐν μεγάλῃ μουσικῇ συναυλίᾳ. Τῆς πρώτης δὲ ταύτης ἐμφανίσεως τὰς συγκινήσεις εἶνε ἀδύνατον νὰ λησμονήσῃ ἡ δειλὴ καὶ αἰδήμων Φιλανδή. Ἐγκαρδιωθεῖσα ἐκ τῆς πρώτης ἐπιτυχίας περιῆλθε τῆς πατρίδος πολλὰς μεγαλουπόλεις, συγκαλοῦσα διὰ τῆς φήμης, ἥτις προέτρεχε καὶ προήγγελε τὴν ἐμφάνισίν της, καὶ κατακηλοῦσα διὰ τοῦ μέλους τοὺς συμπατριώτας Σουηδούς.

Ἡ Μαντούα ὅμως ἦτο ὁ πρῶτος σταθμὸς τοῦ καλλιτεχνικοῦ τῆς ἁβρᾶς Φιλανδῆς σταδίου. Περίτρομος καὶ συνεσταλμένη ἐνεφανίσθη τὸ πρῶτον ἀπὸ τοῦ θεάτρου τῆς πόλεως ταύτης ὡς *Ἰουδαία*. Ἐὰν ἡ Κιαραμόντε εἶνε ἀληθῶς, ὡς ἐγὼ πάντοτε πρὸς αὐτὴν προσέβλεψα, ὁ ἀληθέστερος τύπος τοῦ παρθενικοῦ κάλλους, τὴν φαντάζομαι, ἐφόσον χαράσσω τὰς γραμμὰς ταύτας, εἰσερχομένην, ὑπὸ τὰς βιαιοτέρας κόρης δειλῆς συγκινήσεις, εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ πρώτου δι' αὐτὴν θεάτρου! Ὑποδυθεῖσα κατὰ τὴν νύκτα ἐκείνην τῆς μάρτυρος Ἰουδαίας παιδὸς τὸ πρόσωπον, βεβαίως διηρμήνευέ πως τῆς ἰδίας ψυχῆς κρύφια πάθη, διότι ἦτο δι' αὐτὴν ἀληθὲς μαρτύριον τὸ βάρος σκέψεων συγκρουομένων—ὁ τρόμος τῆς ἀποτυχίας, τῆς ἐπιτυχίας ἡ παρήγορος προσδοκία! Ἐπόθουν ἀληθῶς νὰ παρεκαθήμην κ' ἐγὼ μετὰ τῶν πρώτων ἀκροατῶν τῆς Κιαραμόντε, ἵνα παραστῶ εἰς τὰ πάθη τῆς μάρτυρος

Ἰουδαίας—Φιλανδῆς καὶ κροτῶν ἐνθουσιωδῶς τὰς παλάμας ἐγκαρδιώσω, τὸ ἐπ' ἐμοί, τὴν ὡραίαν ἀοιδὸν ἐν ταῖς ἀπαρχαῖς τοῦ ᾠδικοῦ της βίου.

Γ'.

Ἡ σκηνὴ τοῦ ἡμετέρου *Ἀπόλλωνος* ἦτο ἡ δευτέρα, ἐφ' ἧς ἔμελψεν ἡ Ἐλίζα Κιαραμόντε. Ὅτε τὸ πρῶτον τὴν εἶδα ὡς Μαργαρίταν ἐν τῷ *Φαύστῳ* τοῦ Γκουνὼ ἐν λευκῇ ἐσθῆτι καὶ παρὰ τὴν οἰκιακὴν ἠλακάτην τῆς γερμανίδος χωρικῆς, ὑπὸ τὴν ἄπλετον λάμψιν τοῦ ἠλεκτρικοῦ φωτός, ἐν μιᾷ στιγμῇ συνεκοινώνησα μετὰ τοῦ ἐνθουσιασμοῦ καὶ τῆς ἐκπλήξεως τοῦ γέροντος φιλοσόφου, ὅστις ἀντὶ τοῦ θανάτου καὶ πωλήσας τὴν ψυχὴν ἐπροτίμησε τὴν νεότητα καὶ τὸν ἔρωτά της! Ἀλλ' ὅτε τὴν ἤκουσα ὡς Λουκίαν τοῦ Λαμερμοὺρ, ἐνόμισα ὅτι αὐτὴ πράγματι ἦτο ἡ Σκωτὶς εὐγενής, τὴν ὁποίαν εἶχεν ὡς πρότυπον ὁ ἀθάνατος Δονιζέτη ὅτε ἔγραφε τὴν ἀπαράμιλλον τῆς παραφροσύνης της μονῳδίαν.

Ἡ ὡραία καὶ παιδικὴ κεφαλὴ τῆς Κιαραμόντε, ἐπαναπαυομένη ἐπὶ τῶν γονάτων τοῦ δυστυχοῦς γελωτοποιοῦ Φραγκίσκου τοῦ Α', μοὶ ἀνέμνησε τὴν εἰκόνα τῆς Λευκῆς τοῦ Οὐγκώ, ἐπανῆλθόν μοι πᾶσαι αἱ ἐκ τῆς μελέτης τοῦ δράματός του παλαιαὶ ἐντυπώσεις, καὶ εἶπον—ἰδοὺ ἡ Λευκή, ἀναζῶσα αὖθις καὶ παθαινομένη, ἰδοὺ οἱ ἀπαίσιοι ἐκεῖνοι χρόνοι τῆς πνευματικῆς δουλοσύνης καὶ ἐξαχρειώσεως! Διότι τῆς Φιλανδῆς ἀοιδοῦ ἡ παρθενικὴ ἔκφρασις τοῦ προσώπου, ἡ ὅλη τοῦ σώματος διάθεσις καὶ στάσις, ὁ βηματισμός, ἡ ἤρεμος καὶ ἡδεῖα φωνὴ συγγενεύουσι καὶ προσαρμόζονται κάλλιστα πρὸς γνωστοὺς ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ θεάτρου χαρακτῆρας καὶ τύπους, πρὸς τὴν Λουκίαν, τὴν Λευκήν, τὴν Λίνδαν, τὴν Δόνιαν Σόλαν, τὴν Ἰουλιέτταν, τὴν Ἀμαλίαν! Τὴν ἠκούσατε ἐν τῷ *χορῷ προσωπιδοφόρων* τοῦ Βέρδη, ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ δάσους, ὡς σύζυγον καταλείπουσαν τὸν συζυγικὸν οἶκον, ἵνα συναντήσῃ τὸν ἐραστήν; Ἐπέτυχεν ὅσον ἐν οὐδενὶ ἄλλῳ μελοδράματι, διότι καὶ πάλιν δὲν ἦτο μοιχαλίς τις σύζυγος, σύρουσα ἐν τῷ σκότει ἐγχειρίδιον ἢ ποτίζουσα δηλητήριον ὡς ἡ Βόργια, ἀλλὰ διότι διηρμήνευεν ἔρωτα ἁγνὸν ὡς ἡ σκέψις καὶ ἡ ψυχὴ τῆς δυστυχοῦς Ἀμαλίας!

Ἡ Ἐλίζα Κιαραμόντε εἶνε ἀληθὲς καλλιτέχνημα καὶ τελεία

καλλιτέχνις. Ἔχει φωνὴν ἀσθενῆ, ἐνίοτε δὲ πολὺ κοπιῶσαν ὅταν ἀνέρχηται εἰς τοὺς ὑψίστους τῆς μουσικῆς τόνους, ἀλλὰ τὸ ᾆσμά της εἶνε γλυκὺ καὶ εὔστροφον, ὡς ἀπὸ μαγικοῦ τινος καὶ μεμακρυσμένου κόσμου ἐκπεμπομένη μελῳδία. Κυρία τῆς σκηνῆς, ἐπίσταται τὴν τέχνην τοῦ παθαίνεσθαι ἐν αὐτῇ καὶ μεταδίδειν τὰς ἰδίας συγκινήσεις καὶ τὰ πάθη. Δὲν εἶνε μαρμάρου στήλη ὡσεὶ διὰ κεκρυμμένου τινος μηχανισμοῦ ἀναδίδουσα τὸ μέλος, ἀλλὰ γυνὴ ἐκ σαρκός, ἥτις συγκινεῖται, καὶ αἵματος, τὸ ὁποῖον πολλάκις βιαιότατα κυκλοφορεῖ. Εἶνε καλλιτέχνις, διότι κατενόησεν ὅτι ἐτάχθη μεταξὺ τοῦ ποιητοῦ καὶ μουσικοῦ ἀφ' ἑνὸς καὶ τοῦ κοινοῦ ἀφ' ἑτέρου ὁ πιστὸς διερμηνεὺς τῆς ἐμπνεύσεως, τῆς ἐννοίας καὶ τοῦ μουσικοῦ αἰσθήματος.

Δὲν εἶνε ἡ Κιαραμόντε ἐκ τῶν σκηνιτῶν ἐκείνων γυναικῶν, αἵτινες, ἄμοιροι πάσης γνώσεως καὶ καλαισθησίας, περιπλανῶνται ἀνὰ τὰς πόλεις καὶ ἀναβαίνουσι τὴν σκηνὴν πρὸς χρηματισμὸν μόνον. Εἶνε καλλιτέχνις ἔμμουσος καὶ λεπτή, ἐπισταμένη ἐκτὸς τῆς πατρίου τὴν ἀρίστην γαλλικὴν καὶ ἰταλικὴν διάλεκτον, λαλοῦσα καὶ γράφουσα εὐχερῶς γερμανιστὶ καὶ ἀγγλιστί. Τὸ παράστημά της καὶ ἡ συμπεριφορὰ οὐδεμίαν περὶ αὐτῆς παρέχουσιν ἐντύπωσιν ὡς γυναικὸς ἁπλῶς θεάτρου.

Ὑπὸ τοιαύτας ἐντυπώσεις καὶ πεποιθήσεις δημοσιεύει τὸ Ἡμερολόγιον τῆς *Ποικίλης Στοᾶς* τὴν εἰκόνα της, καὶ παρεκλήθην ἐγὼ νὰ συναρμολογήσω τὰς ἐξ αὐτῆς ἐμπνεύσεις μου. Ἐπεχείρησα νὰ γράψω καλλιτεχνικὴν εἰκόνα, ἀλλ' ἴσως εἴπωσι πολλοὶ ὅτι ἐγκατέσπειρα πολὺ φῶς. Ὁμολογῶ ὅτι ἡ ὡραία Φιλανδὴ πολλάκις ἀληθῶς μ' ἐνεθουσίασε, καὶ ἴσως διὰ τῶν γραμμῶν μου τούτων ἀκουσίως ἀλλ' ἀμετάπτωτος διήκει ὁ πρῶτος ἐνθουσιασμός. Οὐχ ἧττον γνωρίζω ὅτι ἡ Κιαραμόντε ἦτο ἡ βασίλισσα τῆς σκηνῆς τοῦ *Ἀπόλλωνος*, ὅτι ἐνθουσιωδῶς καὶ πολὺ τὴν ἠγάπησαν οἱ Ἀθηναῖοι—ἀρκεῖ ὅτι καὶ αἱ Ἀθηναῖαι αὐταὶ τὴν ἠνέχθησαν. Ἴσως διηρμήνευσα τὸ αἴσθημα καὶ ἄλλων, εἰς τοὺς ὁποίους αἱ περὶ Ἐλίζας Κιαραμόντε ἄτακτοι σημειώσεις μου ἀναμνήσωσιν εὐτυχεῖς τοῦ θέρους ἐντυπώσεις καὶ ὕπαρξιν συμπαθῆ ὅσον καὶ προσφιλῆ.

ΕΥΓ. Γ. ΖΑΛΟΚΩΣΤΑΣ.

ΚΑΡΟΛΟΣ ΓΚΙΤΤΩ

ΔΟΛΟΦΟΝΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΩΝ ΗΝΩΜΕΝΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΩΝ

Ὁ δολοφόνος τοῦ στρατηγοῦ τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν συλληφθεὶς κεῖται ἐν ταῖς φυλακαῖς, ἀναμένων τὴν ἡμέραν τῆς καταδίκης του, ἥτις ἴσως εἶνε πολὺ μακράν· διότι ἡ νομοθεσία τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν ὁρίζει ὅτι τὸ δικαστήριον ἐνώπιον τοῦ ὁποίου θὰ δικασθῇ, ἀναβάλλει τὴν δίκην, μέχρις οὗ ἡ προξενηθεῖσα πληγή, ἢ θ' ἀκολουθηθῇ ὑπὸ τοῦ θανάτου ἢ ὑπὸ θεραπείας.

Ἐπελθόντος δὲ τοῦ θανάτου τοῦ στρατηγοῦ Γκάρφιλδ, πάντες εἶνε περίεργοι νὰ μάθωσι τί συμβήσεται τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ, τῷ διὰ τοῦ ἐγκλήματος τοσούτῳ ἐπαχθῆ ἀποκτήσαντι φήμην. Παρατιθέμενοι τὴν εἰκόνα αὐτοῦ, περιγράφομεν καί τινας βιογραφικὰς περὶ αὐτοῦ λεπτομερείας, ὧν ἡ ἀκρίβεια εἶνε ἀναμφίβολος.

Ὀνομάζεται Κάρολος Ἰούλιος Γκιττώ. Ἐγεννήθη ἐν Φρειπόρτῃ (Ereeport). Ἦτο μέλος τῆς κοινότητος τῶν *Ἐλευθεροφρόνων* εἰς Ὀνέϊδαν τῆς Νέας Ὑόρκης, ἀλλ' ἀνῆκεν εἰς Χίκαγον, ἔνθα ἐσπούδαζε συγχρόνως, ἀλλ' ἧττον ὀνομαστῶς, τὸ τοῦ δικηγόρου ἐπάγγελμα. Ἐποιήσατό τινα κατ' ἀρχὰς ἐκεῖ κρότον καί τι σκάνδαλον, ἀλλ' ἐγένετο ἔπειτα ἄγνωστος τῇ κοινωνίᾳ, τέλος περιεφρονήθη, ἢ ἐλησμονήθη.

Μετὰ ταῦτα ἐφάνη εἰς Νέαν Ὑόρκην, ἔπειτα εἰς Οὐασιγκτῶνα. Ἐν τῇ τελευταίᾳ ταύτῃ πόλει ἔδειξε σημεῖά τινα, κατὰ διαφόρους καιρούς, ἀναμιμνήσκοντα ὅτι πρὸ πολλοῦ οὗτος διελογίζετο νὰ πράξῃ ἔγκλημά τι, ὃ καὶ ἀποπεράτωσε, δι' οὗ ἔμελλε ν' ἀποδειχθῇ ὁ μέγιστος ἐγκληματίας καὶ τοῦτο, ὅπως κορέσῃ τὴν πασίγνωστον δίψαν του.

Οὕτω πλειστάκις παρετηρήθη ὅτι ἤρχετο εἰς τὰς φυλακὰς τῆς

πέλεως λόγῳ ἐπισκέψεως· ἀποβληθεὶς δὲ τὸ πρῶτον, ἐπέτυχε τοῦτο βραδύτερον, ἵνα δι' ἀπάτης εἰσέλθῃ καὶ παρατηρήσῃ τίνι τρόπῳ ἦτο εὐκολωτέρα ἡ ἁρπαγὴ τοῦ ἰκριώματος, ἐφ' οὗ ἔμελλε νὰ λάβῃ χώραν ἐκτέλεσίς τις.

Ὅτε δὲ συνελήφθη, εὑρέθη φέρων ἐπ' αὐτοῦ τὴν ἑξῆς σημείωσιν.

«2 Ἰουλίου 1881.»

«*Εἰς τὴν Λευκὴν Οἰκίαν*».

«Ὁ τραγικὸς θάνατος τοῦ προέδρου ὑπῆρξε φοβερά τις ἀνάγκη, ἀλλ' ὅμως θὰ συνδιαλλάξῃ τὸ δημοκρατικὸν μέρος καὶ θὰ σώσῃ τὴν δημοκρατίαν. Ἡ ζωὴ εἶνε ὄνειρον ἄχαρι καὶ ὀλίγον συμφέρει ὁπόταν αὕτη τελειοῦται. Ἀνθρώπινος ζωὴ εἶνε μικρά τις ἀξία. Ἐν τῷ πολέμῳ τῶν στρατιωτῶν οἱ γενναῖοι πίπτουσι χωρὶς νὰ χύσωσιν ἓν δάκρυ. Συμπεραίνω ὅτι ὁ πρόεδρος ἦτο χριστιανὸς καὶ ὅτι θὰ ἦνε μᾶλλον εὐτυχὴς εἰς τὸν παράδεισον ἢ ἐδῶ. Δὲν θὰ ἦνε τόσῳ κακὸν διὰ τὴν κυρίαν Γκάρφιλδ, τὴν ἀγαπητὴν ψυχὴν, τοῦ ν' ἀποχωρισθῇ τοῦ ἑαυτῆς συζύγου διὰ τοῦ τρόπου τούτου, ὅσῳ διὰ τοῦ φυσικοῦ θανάτου. Δὲν εἶχον οὐδεμίαν αἰτίαν κατὰ τοῦ προέδρου. Ὁ θάνατος αὐτοῦ ἦτο πολιτικὴ ἀνάγκη.

«Εἶμὶ νομικὸς, θεολόγος καὶ πολιτικός. Εἶμὶ εἷς *Σταλουάρτης* μεταξὺ τῶν Σταλουαρτῶν (Stalwart). Ἤμην μετὰ τοῦ στρατηγοῦ Γρὰν (Grant) σὺν τοῖς λοιποῖς τῶν ἀνθρώπων μου ἐν τῇ Νέᾳ Ὑόρκῃ κατὰ τὴν τελευταίαν ἐκστρατείαν. Ἔχω χάρτην διὰ τὸν ὄχλον, ὃν θ' ἀφήσω τῷ Βύρονι Andrews καὶ τοῖς συναδέλφοις πρὸς ἐφημεριδογράφησιν εἰς τὸν ἀριθμὸν 1240 παρὰ τῇ εἰσόδῳ τῆς Νέας Ὑόρκης, ἔνθα πάντες οἱ μεταφορεῖς θὰ δύνανται νὰ βλέπωσιν αὐτόν. Θέλω νὰ μὲ φέρωσιν εἰς τὴν φυλακήν».

«*Ὑπογεγραμμένος*
«ΚΑΡΟΛΟΣ ΓΚΙΤΤΩ.»

Ἡ δίκη ὅμως αὐτοῦ, ὡς λέγουσιν ἄλλαι εἰδήσεις, πιθανὸν ν' ἄρξηται περὶ τὰς ἀρχὰς Νοεμβρίου. Θὰ εἶνε δ' ἡ σημαντικωτάτη πασῶν, ὡς πρωτοφανὴς, καὶ πολλὰ εἶνε τὰ περὶ αὐτῆς θρυλλούμενα. Λέγουσι δῆλα δὴ ὅτι τὸ κατηγορητήριον περιέχει ἱκανὰς χιλιάδας λέξεων, καὶ ὅτι ἡ καταδίκη του ἔσται οἰκτροτάτη. Εἰς

ἀξιωματικὸς θὰ τὸν πληγώσῃ εἰς ὃ μέρος τοῦ σώματος ἐπλήγωσε καὶ οὗτος τὸν στρατηγὸν Γκάρφιλδ, καὶ εἶτα θὰ τὸν βασανίσωσι μὲ δεινοτάτας βασάνους.

Στερούμεθα ἤδη πλειόνων εἰδήσεων, ὅπως μεταδώσομεν τοῖς φιλομούσοις ἀναγνώσταις τῆς «Ποικίλης Στοᾶς», ἀλλ' ἐλπίζομεν ὅτι ὁ Κάρολος Γκιττὼ δὲν θὰ ἴδῃ εὐτυχὴς τὸν ἥλιον τοῦ 1882.

ΘΕΤΙΣ.

ΑΝΕΚΔΟΤΟΝ

Ο ΚΟΣΜΟΣ

— Ὁ βασιλεὺς βασιλεύει.
— Ὁ Πάπας ἄρχει καὶ αὐτοῦ.
— Ὁ στρατιώτης πολεμεῖ καὶ διὰ τοὺς δύο.
— Ὁ πολίτης τρέφει καὶ τοὺς τρεῖς.
— Ὁ δικηγόρος 'μπερδεύει καὶ τοὺς τέσσαρας.
— Ὁ φαρμακοποιὸς φαρμακεύει καὶ τοὺς πέντε.
— Ὁ ἰατρὸς ξεμπερδεύει καὶ τοὺς ἕξ.
— Ὁ νεκροθάπτης θάπτει καὶ τοὺς ἑπτά.
— Ὁ παπᾶς συγχωρεῖ καὶ τοὺς ὀκτώ.
— Ὁ διάβολος πέρνει καὶ τοὺς ἐννέα!

ΚΑΡΟΛΟΣ ΓΚΙΤΤΩ

Ο ΔΟΛΟΦΟΝΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΩΝ ΗΝΩΜΕΝΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΩΝ

(Ἴδε σελ. 198)

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΜΕΡΟΣ Β'.

'Αξιότιμε Κύριε 'Εκδότα,

Μὴ δυνηθεῖσα, ἕνεκα ἄλλων ἐργασιῶν, νὰ ἀποπερατώσω, τὴν ἣν ὑπεσχέθην, φιλολογικὴν διατριβὴν, ἐπιθυμοῦσα ὅμως νὰ προσθέσω κἀγὼ στήλην τινὰ ἐν τῇ «Ποικίλῃ Στοᾷ» ἀναδιφῶσα τὸ πτωχὸν χαρτοφυλάκιόν μου εὗρον τὸ ἔγκλειστον διήγημα, ὅπερ ὡς ἱστορικὸν, πιστεύω ὅτι δύναται νὰ κινήσῃ κατά τι τὸ ἐνδιαφέρον.

ΠΥΡΚΑΪΑ ΕΝ ΘΑΛΑΣΣΗ.

Ἑσπέραν τινὰ τοῦ θέρους, τοῦ ἔτους 1871 ἡ θαλαμηπόλος μου μοὶ ἐνεχείρισεν ἐπιστόλιον τῆς παιδικῆς μου φίλης 'Αλίκης Ρ..., περιέχον ὡς ἑξῆς.

«Φιλτάτη, ἀπεφασίσαμεν μετὰ τοῦ συζύ-»γου μου νὰ λάβωμεν μέρος εἰς τὴν ἐκδρομὴν, »περὶ ἧς χθὲς σοὶ' ὡμίλουν νὰ κάμωμεν δηλ. καὶ ἡμεῖς τὸν γῦρον »τῆς Πελοποννήσου. Τὸ πᾶν προμηνύεται εὐχάριστον, ἀλλ' οὐχὶ »δι' ἐμὲ, ἂν δὲν συναριθμηθῇς μεθ'ἡμῶν. 'Ο σύζυγός μου θὰ ἔλθῃ »τὴν πρωΐαν τῆς αὔριον ἵνα προτείνῃ τοῦτο εἰς τοὺς γονεῖς σου. Εἶνε »τόσον εὔγλωττος! θὰ ἴδῃς... αὐτὸς ἔπεισε καὶ τοὺς ἰδικούς μου »γονεῖς, οἵτινες πρώτην φορὰν ἐπὶ ζωῆς των στέργουν νὰ μὲ χω-»ρισθῶσι δι' ὀκτὼ ἡμέρας.»

'Αγαπῶ τὴν θάλασσαν καὶ ἡ εἴδησις αὕτη μὲ εὐχαρίστησεν, δὲν ἠδυνάμην ὅμως νὰ ἀφεθῶ εἰς τὴν χαράν μου, ἐφ' ὅσον ἠγνόουν τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐπισκέψεως τοῦ κ. Ρ... 'Αλλ' ἡ 'Αλίκη εἶχε δίκαιον, ὁ σύζυγός της εἶχε τόσην πειθὼ εἰς τοὺς λόγους, ὥστε ἡ συγκατάθεσις τῆς οἰκογενείας μου μοὶ ἐδόθη' τὴν ἀκόλου-

θον δὲ ἡμέραν περὶ τὴν δείλην τῆς 20ῆς Ἰουνίου ἐπιβιβαζόμεθα τῆς «Εὐνομίας», ἥτις ἐθεωρεῖτο καὶ δικαίως ἡ βασιλὶς τῶν ἀτμοπλοίων τῆς Ἑλληνικῆς Ἑταιρίας.

Τὸ ἀτμόπλοιον ἔμελλε νὰ ἄρῃ τὴν ἄγκυράν του τὴν πρωΐαν. Οἱ γονεῖς τῆς νέας μου φίλης, συνοδεύσαντες ἡμᾶς μέχρις αὐτοῦ, μᾶς ἀπεχαιρέτισαν εὐχόμενοι διασκέδασιν καλὴν καὶ κατασπαζόμενοι τὸ δακρύβροχον πρόσωπον τῆς θυγατρός των.

— Ἐντὸς ὀκτὼ ἡμερῶν· ἔκραξεν ἡ Ἀλίκη κρεμαμένη ἀπὸ τοῦ χείλους τοῦ πλοίου.

— Κατευόδιον, κατευόδιον, ἀπεκρίθησαν ἐκεῖνοι διὰ πνιγηρᾶς ἐκ τῶν δακρύων φωνῆς.

Ἡ Ἀλίκη ἔμεινε στιγμάς τινας ἐν τῇ αὐτῇ στάσει, θεωροῦσα τὴν λέμβον ἀπερχομένην, εἶτα, ὅταν δὲν ἐφαίνετο πλέον, στραφεῖσα πρὸς τὸν σύζυγόν της

— Φοβοῦμαι, τῷ λέγει, μὴ ἐν τῷ ἐγωϊσμῷ ἡμῶν ἐλυπήσαμεν τοὺς καλοὺς καὶ προσφιλεῖς ἐκείνους γονεῖς. Ἂν ἐξηρχόμεθα . . .

— Ἀλλ'εἶσαι παιδίον ἀγαπητή μου Ἀλίκη, μία ἑβδομὰς παρέρχεται τόσον ταχέως! τῇ εἶπεν ἐκεῖνος, διὰ τόνου τρυφερᾶς ἐπιπλήξεως καὶ θωπεύων τὴν πλουσίαν καστανὴν, βοστρυχώδη της κόμην.

— Ναὶ ἔχεις δίκαιον, φίλε μου, εἶμαι τωόντι παιδίον· καὶ μειδιάσασα μειδίαμα ὀλβίας θνητῆς, ἔκλινε μετὰ χάριτος τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τοῦ ὤμου τοῦ συζύγου αὐτῆς καταλείπουσα τὴν χεῖρα της ἐντὸς τῶν ἰδικῶν του.

Ἡ Ἀλίκη δὲν ἦτο ὡραία, ὡς Φορναρίνα ἢ Μαργαρίτα, ἀλλ' ἡ λεπτότης τῶν χαρακτήρων τοῦ προσώπου της, τὸ ἐντελῶς ᾠειδὲς αὐτοῦ, τὸ χαρίεν καὶ λεπτοφυὲς ἀνάστημά της περιβαλλόμενον ἐντὸς λευκῆς καὶ ἁπλουστάτης ἐσθῆτος, ἡ μετριόφρων καὶ πλήρης ἁγνότητος ἔκφρασις τοῦ ὅλου αὐτῆς ἀτόμου, τῇ ἔδιδον ἰδανικήν τινα καλλονὴν, ἣν ἠδύναντο νὰ φθονήσωσι καὶ αἱ μᾶλλον ὡραῖαι.

Ὁ σύζυγός της, τέκνον τῆς μεσημβρίας, δὲν ἦτον ἧττον αὐτῆς ἐράσμιος. Ἀμφότεροι δὲ ἐν οἵᾳ εὑρίσκοντο στάσει ἀπετέλουν σύμπλεγμα ἄξιον καλλιτέχνου.

Ἡ Ἀλίκη ἦτο μονογενὴς θυγάτηρ τῆς οἰκογενείας Μ... μεθ' ἧς

συνεδεόμεθα δι'ἀρχαιοτάτης φιλίας. Ἀπ'αὐτοῦ τοῦ λίκνου, ἡ μοῖρα τῇ ἔδωκε πᾶν ὅ,τι ὑπισχνῆται εὐτυχῆ τὸν βίον. Ἄμεμπτον ὄνομα, πλούτη, στοργὴ μέχρι λατρείας τῶν γονέων αὐτῆς, οὐδὲν τῇ ἔλειπεν· αἱ δὲ μᾶλλον εὐτυχεῖς διαθέσεις ψυχῆς μετὰ φροντίδος καλλιεργιθείσης καὶ ἀνατροφὴ ἐπιμεμελημένη τὴν θρησκείαν ἔχουσα βάσιν, ἡνοῦντο ὅπως τῇ προετοιμάσωσι γελόεν τὸ μέλλον. Τοσοῦτον δὲ καλῶς ὠφελήθη ἐκ τῶν μαθημάτων καὶ τοῦ παραδείγματος τῆς ἀξιοσεβάστου οἰκογενείας αὐτῆς, ὥστε παιδίον, εἶχεν ἰσχὺν τοῦ θάρρους καὶ τῆς ἀκλονήτου σταθερότητος τῶν μαρτύρων.

Οἴμοι! τὸ θάρρος τοῦτο ἔμελλεν ἐντὸς ὀλίγου νὰ ὑποστῇ σκληροτάτην δοκιμασίαν. Δεκαεπταέτις μόλις ἦτο πρὸ μηνὸς ἡ σύζυγος ἐκλεκτοῦ τῆς καρδίας της, νέου φέροντος ἐν τῇ ψυχῇ αὐτοῦ πᾶν γενναῖον καὶ ὑψηλὸν αἴσθημα, ἐν δὲ τῷ εὐρὺ μετώπῳ, ἐν ᾧ εὐγενεῖς διαλογισμοὶ ἐκυμαίνοντο, τὴν σφραγίδα ἐκείνην τοῦ καλλιτέχνου ποιητοῦ, ἣν ἡ μοῖρα ἐπιτίθησι τοῖς ἐκλεκτοῖς αὐτῆς, ὅπως τοὺς διακρίνει ἀπὸ τοῦ ὄχλου.

Ἐν ἀποστάσει αὐτῶν τινὶ εὑρισκομένη, ἐθεώρουν μετὰ συγκινήσεως τὸ ὡραῖον ἐκεῖνο ζεῦγος, πλῆρες νεότητος, ἔρωτος καὶ ἐλπίδων μέλλοντος ῥοδινοῦ, ὅτε ἕτερον θέαμα ἀλλοίας καταπληκτικῆς καλλονῆς προσέβαλε τοὺς ὀφθαλμούς μου.

Ὁ ἥλιος ἐντελῶς δὲν εἶχε δύσει, ἀλλὰ κρυπτόμενος ὄπισθεν τῶν τῶν νεφῶν ἔβαφεν αὐτὰ διὰ τῶν ἐκλεκτοτέρων αὐτοῦ ἀποχρώσεων· νιφάδες δέ τινες χρυσαῖ, ἀποσπώμεναι ἐκ τῶν πυρπολουμένων ἐκείνων νεφῶν ἐκυμαίνοντο ἐν γραφικαῖς περιστροφαῖς ἀνὰ τὸ αἴθριον κυανοῦν τοῦ οὐρανοῦ δῶμα.

Ἡ σκηνὴ ἐπὶ τῆς γῆς δὲν ἦτον ὀλιγώτερον θελκτική.

Τὸ γλυκὺ τῆς δύσεως λυκόφως, φωτίζον τὰ ὕψη τοῦ αἰθέρας, ἐχρωμάτιζεν ἡδέως καὶ τὰς πέριξ σκιάς.

Ἡ θάλασσα, ἥτις ἐφαίνετο ἀνερχομένη μέχρι τοῦ ὁρίζοντος, ἐξηπλοῦτο ὡς μαγικὸν κάτοπτρον, ἐν ᾧ ἐνοπτρίζετο ὁ οὐρανός· Ἀγέλαι λάρων ἔψχυον τὰ ὕδατα διὰ τῶν πτερύγων των, τὰ δὲ ἐρυθρὰ καὶ λευκὰ ἱστία τῶν ἁλιέων ἐκοιλῶντο ἐπὶ τοῦ κύματος ὡς ἄλλα τυχοδιωκτικὰ καὶ τολμηρὰ πτηνά.

Ὁ πτωχὸς ἁλιεὺς ἐν τῇ λέμβῳ του, ἄνευ ἄλλου τινὸς στηρίγματος, ἢ τοῦ θάρρους καὶ τῆς πρὸς τὸν Θεὸν ἐμπιστοσύνης του, εἶνε πολλάκις τοσοῦτον ποιητικὸς ὅσον αὐτὴ ἡ ναῦς τῶν Ἀργοναυτῶν.

Τὸ μεγαλεῖον, ἡ ἐπιβάλλουσα μελαγχολία τῆς εἰκόνος ἐκείνης, εἶχε καταλάβει ἀνεπαισθήτως τὴν καρδίαν μου καὶ ἤμην διατεθημένη εἰς δάκρυα.

Κατὰ τὰς δραπέτιδας ταύτας στιγμὰς τῆς ἐκστάσεως, ἡ ψυχὴ μόνη μετὰ τοῦ Θεοῦ εὑρισκομένη διατελεῖ γονυκλινὴς πρὸ Αὐτοῦ, οἱανδήποτε στάσιν καὶ ἂν ἔχῃ τὸ σῶμα.

Τῆς ἀρρήτου ἐκείνης καταστάσεως τῆς ψυχῆς μου μὲ ἀπέσπασεν ἡ φαιδρὰ τῆς Ἀλίκης φωνή.

— Διατὶ λοιπὸν δὲν χαράσσεις ἐπὶ τοῦ λευκώματός σου, ἢ δὲν ψάλλεις διά τινος ὕμνου τὴν μαγικὴν αὐτὴν εἰκόνα, ἥτις τοσοῦτον σὲ κάμνει νὰ ῥεμβάζῃς; μοὶ ἔλεγε χωροῦσα πρός με, ἀκολουθουμένη ὑπὸ τοῦ συζύγου αὐτῆς καί τινος γηραιοῦ ἀξιωματικοῦ τοῦ Ῥωσσικοῦ ναυτικοῦ, τοῦ κυρίου St . . . ἐπιβαίνοντος τοῦ πλοίου πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ ἡμετέρου ναυστάθμου.

— Ἡ δεσποινὶς εἶνε ζωγράφος, εἶνε ποιητής; ἠρώτησεν οὗτος, ἀφοῦ ἐγένοντο αἱ ἀναγκαῖαι παρουσιάσεις, εἰς ἀρκούντως καθαρὰν Ἑλληνικήν, μαρτυροῦσαν ὅτι δὲν ἔβλεπε τὸ πρῶτον τὰ παράλιά μας.

— Ὦ! ποσῶς κύριε, ἔσπευσα νὰ ἀποκριθῶ. Δυστυχῶς ἀγνοῶ τὰς ἀποχρώσεις ἐκείνας τοῦ λόγου τὰς πραγματούσας τὴν διάνοιαν, οὐδὲ κέκτημαι τὴν δύναμιν τῆς μαγικῆς γραφίδος τῆς ζωογονούσης τὴν ὀθόνην. Ἀγαπῶ ὅμως τὴν ποίησιν, τῶν πραγμάτων, καὶ ἀρκοῦμαι νὰ ὀνειροπωλῶ ἐν σιγῇ, ὅτε εὑρίσκομαι πρὸ τοιούτων εἰκόνων· ἡ δὲ θάλασσα μοὶ φαίνεται, ὡς ἓν τῶν μᾶλλον μυστηριωδεστέρων, καὶ τῶν μᾶλλον ἐπιβλητικωτέρων θεαμάτων τῆς φύσεως.

— Προσθέσατε δεσποινὶς καὶ ὡς ἓν τῶν ἥκιστα μονοτόνων, εἶπεν ὁ κ. Ρ . . ., ὅστις ἐπὶ μακρὸν περιηγηθείς, ἐθεωρεῖτο ὁ εἷς τῶν ῥιψοκινδυνεστέρων θαλασσοπόρων. Ἡ ἀχανὴς αὐτῆς ἔκτασις ἀλλάσσει φυσιογνωμίαν ἀνὰ πᾶσαν ὥραν τῆς ἡμέρας, ἀνὰ πᾶσαν ἡμέραν τοῦ ἔτους. Καὶ ἑκάστη φάσις της παρέχει ἴδιον θέλγη-

τρον. Ἡ ἀγρία ὀργὴ τοῦ Ὠκεανοῦ ἐμποιεῖ καταπληκτικὸν μεγαλεῖον, ἀλλὰ καὶ ὅτε βρέμεται ἄνευ μανίας καὶ τὸ κῦμά του βαίνει ἄνευ ἀφροῦ, ἢ φρίσσει ὑπὸ λεπτῆς αὔρας, προσφέρει καὶ τότε εἰκόνας θαυμασίας.

— Ὦ! πόσον εὐτυχεῖς εἶνε οἱ περιηγηθέντες τὴν γῆν, εἶπον, πόσον θαυμάσιαι θὰ ἦνε αἱ δυσμαὶ τοῦ ἡλίου ὑπὸ τὸν οὐρανὸν τῶν τροπικῶν.

— Αἱ δυσμαὶ αὗται εἶνε τὸ μεγαλοπρεπέστατον θέαμα, οὗτινος ὁ ἄνθρωπος δύναται νὰ ἀπολαύσῃ. Προσεῖπεν ὁ κ. Ρ... Ἐν πυρίνῳ Ὠκεανῷ ὑπὸ πύρινον οὐρανόν, λάμπουσι καὶ θαμβοῦσι τὴν ὅρασιν αἱ ποικίλαι περιοχαὶ τῶν νεφῶν, φαινόμεναι ὑπὸ τὰ φανταστικώτερα σχήματα· τίς δύναται νὰ ζωγραφήσῃ μίαν τούτων; πᾶσαι αἱ περιγραφαὶ εἶνε ἀσθενεῖς καὶ ἀτελεῖς. Αἱ εἰκόνες αὗται τοῦ ὠκεανοῦ δὲν περιγράφονται, ἔχουσιν ἀλλοίαν εὐγλωττίαν θεώμεναι μόνον.

— Πάντες οἱ ποιηταὶ ἠγάπησαν τὴν θάλασσαν, εἶπεν ὁ Ῥῶσσος ἀξιωματικός, ὅστις ἐσταυρωμένας ἔχων τὰς χεῖρας, ἤκουεν ἐν σιωπῇ τὸν ἐνθουσιασμὸν τοῦ κ. Ρ... Πάντες, ἀπὸ τοῦ Ὁμήρου τοῦ ζωγραφοῦντος τοσοῦτον θαυμασίως τὸν θόρυβον τῶν κυμάτων, μέχρι τῶν ὀνειροπόλων ποιητῶν τῶν ἡμερῶν ἡμῶν. Καὶ ὄντως, ὁποία ἔμπνευσις ὡραιοτέρα τῶν κυμάτων τοῦ ὠκεανοῦ, τῆς θαυμασίας ταύτης εἰκόνος, ἣν ἡ χεὶρ τοῦ ἀνθρώπου δὲν ἠδυνήθη νὰ βεβηλώσῃ! Ἀλλ' ὅπως ἀπολαύσῃ τις τῶν θαυμασίων τούτων ἀπαιτεῖται μεγάλη γενναιότης.

— Ὁ ἄνθρωπος συνειθίζει εὐκόλως εἰς τοὺς κινδύνους, τὰς στερήσεις καὶ τὴν ταλαιπωρίαν. Μετὰ δύο τρικυμίας δὲν φοβεῖταί τις τὴν τρίτην, εἶπεν ὁ κ. Ρ...

— Ναί· ἀλλ' ὅταν ἐν τῇ πρώτῃ εὕρῃ τὸν θάνατον; Αἱ περιγραφαὶ τῶν θαλασσοπόρων βρίθουσιν ὀλεθριωτάτων ἐπεισοδίων καὶ ναυαγίων φοβερῶν, ἅτινα ἂν αἱ κυρίαι ἐγνώριζον, ἤθελον ἀπολέσει πᾶσαν ἐπιθυμίαν περιηγήσεων, προσέθηκεν ὁ ναυτικός.

— Ἀλλὰ τοῦτο εἶνε ἀπιστία πρὸς τὸ ὑγρὸν βασίλειόν σας, τῷ εἶπον γελῶσα. Πῶς; ὑμεῖς ὑπήκοος τῆς θαλάσσης ὁμιλεῖτε τοσοῦτον ἀποθαρρυντικῶς πρὸς πτωχοὺς ἀπογαίους ἐπιθυμοῦντας

νὰ γνωρισθῶσι μετὰ τῆς μεγάλης ταύτης ὁδοῦ τῆς συνενούσης τοὺς λαούς;

— Εἶνε ἀληθὲς δεσποινίς μοὶ ἀπήντησε, κλίνων ἐλαφρῶς τὴν κεφαλὴν, ἐπιθυμῶ νὰ μετριάσω τὸν πόθον ὑμῶν πρὸς τοιαύτας γνωριμίας.

Ἡ θάλασσα, ἡ μεγάλη αὕτη ὁδὸς ὡς τὴν ἀποκαλεῖτε, εἶνε συγχρόνως καὶ τὸ στάδιον ἐν ᾧ διεπράχθησαν, ἐν ᾧ διαπράττονται ἐν ἑκάστῃ ἡμέρᾳ φοβεραὶ σκηναί. Βλέπετε τὸν μικρὸν ἐκεῖνον φάρον, ὅστις μὲ τὸν κυκλώπιον ὀφθαλμόν του ἐπισκοπεῖ τὸν λιμένα; καὶ ὅστις ἀγρυπνῶν ἐπὶ τῶν κινδυνωδῶν παραλίων σώζει τὰ ἀποπλανηθέντα πλοῖα; Αἴ! δὲν δύναμαι νὰ ἐμβλέψω αὐτῷ καὶ νὰ μὴ ἀναλογισθῶ πόνους κινδύνους διατρέχει ὁ ἄνθρωπος ἐν τῇ ἀστάτῳ αὐτῇ θαλάσσῃ. Ἐπὶ μόνῃ τῇ θέᾳ του, τρικυμίαι, θαλάσσιαι περιπέτειαι, εὐχαὶ ἐκφωνούμεναι ἐν μέσῳ θυέλλης, οἰμωγαὶ τῶν ἀπορφανισθεισῶν μητέρων, ἀπελπισίαι τῶν συζύγων, κραυγαὶ τοῦ κινδύνου, ναυάγια, πάντα ταῦτα διέρχονταί μοι διὰ τῆς φαντασίας μου.

— Προτιμῶ νὰ ἴδω τὰ θαυμάσια τοῦ ὠκεανοῦ σας ἐν τοῖς βιβλίοις, εἶπεν ἡ Ἀλίκη μετ' ἐλαφρᾶς συγκινήσεως.

— Καὶ θὰ κάμητε ἄριστα κυρία. Ὑπάρχουσι θαλάσσια δράματα, ἅτινα οὐδὲ ἡ θαρραλαιωτέρα φαντασία δύναται νὰ ἐπινοήσῃ καὶ ἐν ταῖς περιπαθεστέραις αὐτῆς συνθέσεσιν· ἐξηκολούθησε λέγων ἐκεῖνος, διὰ φωνῆς βραδείας καὶ ἐπισήμου, ὡς ἂν ἀνάμνησίς τις φρικαλχία τὸν ἀπησχόλει.

Εἰ καὶ ἀγαπῶ νὰ βλέπω τὴν οἴησιν τοῦ ἀνθρώπου τεταπεινουμένην πρὸ τῆς ἰσχύος τῶν στοιχείων τῆς Δημιουργίας, μυστηριώδης τις τρόμος μὲ κατέλαβεν, ἀκούουσαν τὸν Ῥῶσσον ἀξιωματικόν. Ἀλλ' ὁ σύζυγος τῆς Ἀλίκης εὐθύμως τῷ εἶπεν.

— Ἐπιτρέπεται ἀγαπητὲ νὰ σᾶς ἀποκριθῶ διά τινος στίχου, ἑνὸς τῶν μεγάλων ποιητῶν ἡμῶν.

— Ἀκούω εἶπεν ὁ Ῥῶσσος.

Ὅταν εἶνε πεπρωμένος,
Εἰς τὸν οὐρανὸν γραμμένος,

Τοῦ ἀνθρώπου, ὁ χαμὸς,
Ὅ,τι κάμῃ, ἀποθνήσκει,
Τὸν κρημνὸν παντοῦ εὑρίσκει,
Καὶ ὁ θάνατος αὐτὸς
Στὸ κρεββάτι του τὸν φθάνει,
Ὡσὰν βδέλλα τὸν βυζάνει,
Καὶ τὸν θάπτει μοναχός.

ὁ Σοῦτζος λέγει, καὶ συμφωνῶ πληρέστατα μὲ αὐτόν.

— Δηλαδή; . . .

— Δηλαδὴ πρεσβεύω ὅτι δύναταί τις νὰ διαπλεύσῃ, ὡς ἐγὼ δὶς τὸν ὠκεανὸν χωρὶς οἱ σίφωνες νὰ περιδινήσωσιν αὐτὸν ἐν τῷ ἀέρι, χωρὶς ἡ τρόπις τοῦ φέροντος αὐτὸν πλοίου νὰ προσκρούσῃ πρὸς ὕφαλον, ἢ νὰ καταποντισθῇ ὑπὸ τῶν βραζόντων ῥευμάτων ἔν τινι θυέλλῃ, τοῦ εὐφήμως καλουμένου Εἰρηνικοῦ Ὠκεανοῦ, καὶ δύναται ἐπίσης νά γίνῃ θῦμα ἐκρηγνυομένου ἐν μέσῳ λιμένος κεραυνοῦ.

— Fatalité! εἶπεν ὁ ξένος ἀξιωματικὸς, κινῶν τὴν κεφαλην· ἰδοὺ ἡ μεγάλη λέξις πάντων τῶν ἀνατολικῶν λαῶν. Ὄχι, φίλε μου ἐγὼ δὲν πιστεύω εἰς τὴν Εἱμαρμένην τόσον, ὅσον εἰς τὴν φρόνησιν καὶ τὴν θέλησιν τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ ἐπιστήμη προέλαβε τοὺς κινδύνους τοῦ κεραυνοῦ καὶ εἰς μόνην τὴν φρόνησιν ἐναπόκειται νὰ ἀποφύγῃ τις τοὺς τυχαίους, ὡς εἰς τὴν θέλησιν νὰ πολεμῇ αὐτοὺς ἐπερχομένους.

Ἡ συνδιάλεξις ἐλάμβανεν οὕτω στροφὴν ἥκιστα εὔθυμον, ὅταν ὁ κυβερνήτης τοῦ πλοίου διῆλθε πρὸ ἡμῶν.

— Ἡ Ἀλίκη, ἥτις ἐφαίνετο ἐπιθυμοῦσα νὰ αὐξήσῃ τὸν ἀριθμὸν τῶν συνδιαλεγομένων,

— Ἔλθετε λοιπὸν πλοίαρχε Ρ...., τῷ ἐφώνησεν, εἰς ἐπικουρίαν δύο πτωχῶν πλασμάτων, ἅτινα πρὸ μιᾶς ὥρας δὲν ἀκούουσιν ἀλλ' ἢ περὶ ὠκεανοῦ, καὶ δυστυχημάτων θαλασσίων.

Οἱ ἄνδρες ἐγέλων, ὁ δὲ πλοίαρχος πλησιάζων ἡμᾶς

— Μὴ φοβεῖσθε μηδὲν τούτων κυρίαι μου· εἶπε μειδιῶν· ὁ περίπλους τῆς Πελοποννήσου δὲν ὁμοιάζει πρὸς ὑπερωκεάνειον θαλασσοπορείαν· ἄλλως τε, ἐξηκολούθησε πάντοτε μειδιῶν, ἡ «Εὐνομία» εἶνε στερεὸν πλοῖον καὶ δὲν φοβεῖται τὴν μανίαν τῶν κυ-

μάτων, τὸ δὲ σκάφος αὐτῆς εἰς δύο διαιρούμενον, τοιαύτην ἔχει κατασκευὴν, ὥστε ἂν ἡ μία τῶν διαιρέσεων ὑποστῇ βλάβην, καὶ εἰσρεύσῃ ἡ θάλασσα, ἡ δευτέρα δύναται νὰ ἐξακολουθήσῃ ἐν ἀφοβίᾳ τὸν πλοῦν της.

— Λησμονεῖτε πλοίαρχε νὰ προσθέσητε, προσεῖπεν εὐγενῶς ὁ κ. St. ὅτι ἡ ὑπηρεσία ὑπὸ τὴν ἄμεσον ἔποψιν τοῦ καλλίστου τῶν κυβερνητῶν, γενομένη, ἐκτελεῖται τοσοῦτον καλῶς, ὥστε οὐδὲν τυχαῖον δύνανται νὰ φοβηθῶσιν αἱ κυρίαι.

Ὁ κυβερνήτης προσέκλινεν εἰς τὴν περιποίησιν τοῦ ξένου ἀξιωματικοῦ, καὶ ἐμακρύνθη ἀφοῦ ἔμεινε μεθ' ἡμῶν στιγμάς τινάς. Ἐμείναμεν ἔτι ἐπὶ μακρὸν ὁμιλοῦντες περὶ διαφόρων, ἡ δὲ νὺξ μικρὸν κατὰ μικρὸν ἐπῆλθε, μία τῶν ὡραιοτέρων νυκτῶν τοῦ Ἰουνίου, ἀστερόεσσα, φωτοβόλος, καθ' ἃς ὁ ἥλιος καίτοι ἐγκαταλίπων τὴν γῆν φαίνεται ὡς ἂν ἀφίνῃ ὀλίγον τῆς λάμψεώς του. Ἡ νυκτερινὴ αὔρα διέχεε τὴν δρόσον της. Ἡ σελήνη ὑψοῦτο ἐπὶ του ὁρίζοντος ὡραία ἐν τῇ μελαγχολίᾳ της, γλυκεῖα ἐν τῇ ὠχρότητί της, τὰ δὲ σπινθηροβολοῦντα ἐν τῷ θεσπεσίῳ φέγγει της κύματα προστριβόμενα ἐπὶ τῶν πλευρῶν τοῦ πλοίου, ἐχύνοντο εἰς ἀφρώδεις χειμάρους.

Ἡ εἰκὼν ἀλλάξασα μορφὴν ἐξηκολούθη νὰ ἦνε μαγευτικὴ καὶ οὐδεὶς ἐπεθύμει νὰ στερηθῇ ταύτης· ἄλλως τε αἱ διηγήσεις τῶν κυρίων, οἵτινες τοσαῦτα εἰδότες κατεκήλουν τὰς ἀκοὰς ἡμῶν διὰ τῶν θησαυρῶν τῶν γνώσεών των, εἶχον ἐκδιώξει ἀπὸ τῆς Ἀλίκης καὶ ἐμοῦ πᾶσαν ἐπιθυμίαν ὕπνου Ὀφείλομεν ἐν τούτοις νὰ ἀποχωρήσωμεν καὶ μίαν ὥραν μετὰ τὸ μεσονύκτιον, ἡ ἄνευ ἀναπαύσεως κίνησις τῆς θαλάσσης, ὁ αἰώνιος ἐκεῖνος στεναγμὸς τῶν κυμάτων, ἐτάραττε μόνον τὴν γενικὴν σιγήν.

. . . .

Αἱ πρῶται λάμψεις τῆς αὐγῆς δὲν εἶχον εἰσέτι διαλύσει τὰ σκότη ὅτε ἠγέρθην ἐκ τοῦ θορύβου τῶν προσερχομένων ἐπιβατῶν, καὶ ῥίψασα πρωϊνόν τι ἔνδυμα ἀνῆλθον ἐπὶ τοῦ καταστρώματος·

Αἱ λέμβοι ἐπολιόρκουν τὸ σκάφος καὶ ἀθρόοι ἀνήρχοντο τὴν ἀπότομον κλίμακα αὐτοῦ οἱ ταξειδιῶται.

Ὁ ἐξάδελφός μου Π.... ὅστις ἔμελλε νὰ ἦνε τῆς συνοδείας ἡμῶν ἦτο ἐκ τῶν πρώτων. Πολλοὶ δὲ τῶν κυρίων συνοδεύοντο ὑπὸ τῶν συζύγων καὶ τῶν τέκνων αὐτῶν, καθότι ὁ διάπλους οὗτος ἦτο διὰ τοὺς πλείστρυς τερπνή τις περιδιάβασις.

Ὁ κ. Μ.... ἔδιδε τὸν βραχίονα πρὸς περικαλλεστάτην γυναῖκα, κινοῦσαν τὸν θαυμασμόν.

Δὲν θέλω τὴν περιγράψει· ὑπάρχουσιν ὄντα,ἅτινα ἡ ἀνάλυσις φοβεῖται νὰ ἐγγίσῃ, ... Ἡ ὅλως ἀξιοπρεπὴς χάρις αὐτῆς, αἱ καθαραὶ γραμμαὶ τοῦ ἀκτινοβολοῦντος προσώπου της, τὸ ποδῆρες ἑλληνικὸν ἔνδυμά της, ὅπερ οὐδεμία ἀσχημία γελοίου συρμοῦ ἐβεβήλου, τὸ μεγαλοπρεπὲς, ὡς βασιλίσσης ἀνάστημα, τὴν καθίστων θαυμασίαν· Ἐνόμιζέ τις ὅτι ἔβλεπεν ζῶσαν καρυάτιδα. Ἦτο ὡραία, καλλονῆς ἀξιολατρεύτου ... τελειότης δέ τις ἐσωτερική, ἐφαίνετο ἀντανακλωμένη ἐν τοῖς λόγοις της, ἐν τῇ φωνῇ της ἐν τῷ μελαγχολικῷ μειδιάματί της, ἐν τῷ σκεπτικῷ καὶ συνάμα εὐπροσηγόρῳ βλέμματί της.

— Ποία λοιπὸν εἶνε ἡ γυνὴ αὕτη ; ἠρώτουν οἱ τὸ πρῶτον βλέποντες αὐτήν.

— Πῶς δὲν τὴν γνωρίζετε ! εἶνε ἡ δεσοινὶς Φωτεινὴ Μ····

— Καὶ ὁ συνοδεύων αὐτήν ;

— Ἀδελφός της, ἢ μᾶλλον σύζυγος τῆς ἀδελφῆς της.

— Θὰ κάμῃ τὸν γῦρον;

— Ὄχι, πρὸ ὀλίγου μοὶ ἔλεγον ὅτι ἐξέρχονται εἰς Αἴγιναν.

— Ὢ ! τί κρῖμα. Μόνον βλέπων τις αὐτὴν, εἶνε εὐτυχής.

Καὶ ὄντως· ἤρκει ἡ θέα της, ὅπως λησμονήσῃ τις πρὸς στιγμὴν τὰ πάντα, ὡς ἐνώπιον ἀριστουργήματος εὑρισκόμενος.

Ἀλλὰ φεῦ ! ἦτο καὶ αὕτη ῥόδον, ὅπερ πρωΐαν μόνον ἔμελλε νὰ ζήσῃ... Ὅ,τι ἡ Εἱμαρμένη τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἐσεβάσθη νὰ κάμῃ, νόσος ἀνίατος ἐπετράπη νὰ τὸ κάμῃ εἰς Ἀθήνας μετ' ὀλίγον, καὶ ἡ θεία ἐκείνη γυνὴ δὲν ὑπάρχει πλέον ! ...

Ἐν τούτοις, ἡ ὥρα τῆς ἀναχωρήσεως ἦλθε, καὶ ἡ «Εὐνομία» ἀνέπεμψεν εἰς τὸ κενὸν τὸν πρῶτον μέλανα καπνόν της, ἐγκλείουσα ἐν τοῖς σπλάγχνοις αὐτῆς διακοσίους περίπου ἐπιβάτας, τοὺς πλείστους ἐκ τοῦ ἄνθους τῆς κοινωνίας.

Ἡ πρώτη φροντὶς τοῦ θαλασσοποροῦντος μετὰ τὴν τοποθέτησιν τῶν πραγμάτων αὐτοῦ, εἶνε νὰ συνδέσῃ γνωριμίας μετὰ τῶν συνοδοιπόρων.

Λέγουσιν, ὅτι ἡ ζωὴ εἶνε ταξείδιον. Δύναταί τις, ἀντιστρέφων τὴν σύγκρισιν νὰ εἴπῃ μετὰ τῆς αὐτῆς ἀληθείας ὅτι ταξείδιόν τι εἶνε αὐτὴ ἡ ζωὴ ἐν σμικρῷ. Τὸ πρῶτον, οἱ πάντες φαίνονται φαιδροί, πλήρεις ἐμπιστοσύνης ἀξιεράστου πρὸς ἀλλήλους, διότι ὁ εἷς δύναται νὰ χρησιμεύσῃ πρὸς τέρψιν τοῦ ἄλλου· συντρώγουσι, συμβαδίζουσι, συνομιλοῦσι περὶ παντὸς μετ'ἐνδιαφέροντος· εἶτα αἱ χίμεραι ἵπτανται μία πρὸς μίαν, ὁ σκοπὸς πλησιάζει, αἱ δὲ προσπάθειαι, ἃς κατέβαλον ὅπως φανῶσιν ὑπὸ μορφὴν ἀρεστήν, ψυχραίνονται, οἱ δεσμοὶ διαλύονται καὶ ἡ ἀδιαφορία ἀναλαμβάνουσα τὰ δίκαιά της ἀντικαθιστᾷ τὰς σχέσεις ἐκείνας, αἵτινες πρὸς στιγμὴν ὑπῆρξαν τοσοῦτον θερμαί. Ὅταν δὲ ὁ διάπλους ἐγγίσῃ τὸ τέρμα του, ἕκαστος εἰσέρχεται εἰς τὰς ἕξεις τοῦ καθημέραν βίου· μὴ ἔχων πλέον ἀνάγκην τοῦ γείτονός του, τὸν ἀποχαιρετίζει μόλις προσκλίνων τὴν κεφαλήν, καὶ μίαν ἡμέραν ὕστερον ἂν συναντήσῃ αὐτὸν καθ' ὁδόν, δὲν τὸν ἀναγνωρίζει πλέον. Τοιαύτη τύχη βεβαίως ἀνέμενε τὰς ἐπὶ τοῦ καταστρώματος τῆς «Εὐνομίας» προανακρουομένας σχέσεις, ἂν ἐδίδετο καιρὸς νὰ συνδεθῶσι τοιαῦται.

Ἐφήμεροι χαραὶ τῆς ζωῆς, φοβερὰ τοῦ θανάτου μυστήρια!

Πόσους εὐτυχεῖς ἠρίθμει ὁ διάπλους ἐκεῖνος! διὰ πόσους, αἱ ἡδοναί, αἱ συμφωνίαι, οἱ κόσμοι ἦσαν τὰ μόνα ὄνειρα! καὶ πόσοι δὲν ἐπέπρωτο νὰ ἴδωσι τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου ἐκείνου, ὅστις ἐχρύσωνεν ἤδη διὰ τῶν ἀκτίνων του τὰς μαρτυρικὰς κεφαλάς των, καὶ οὗτινος τὴν ἀνατολὴν τόσον φαιδρῶς ἐχαιρέτισαν! Οὐδεμία τῶν ἀφροντίδων ἐκείνων καρδιῶν συνεταράττετο ὑπὸ τῆς σκέψεως, ὅτι παρὰ τὰς χαρωπὰς ἐκείνας ὥρας, ἄλλαι πένθιμοι ἐντὸς μικροῦ ἔμελλον νὰ σημάνωσι δι' αὐτήν. Οὐδενὸς ἡ ψυχὴ προῃσθάνετο ὅτι ἡ θάλασσα ἐκείνη, ἧς ἐφίλουν τὰ γαλανὰ κύματα διὰ τῶν ὀμμάτων των, ἀπίστως φερομένη, τοῖς προητοίμαζε τάφους ἐν τοῖς σπλάγχνοις της!

Οἴμοι! ἡ ζωὴ παράδοξον σύνολον ἀγαθῶν καὶ δυστυχημάτων,

ὁμοιάζει πρὸς ζατρίκιον, ἐνῷ τὸ λευκὸν τετράγωνον κεῖται πάντοτε μεταξὺ τῶν μελαίνων καὶ ἐν ᾧ μοιραίως συνεχῶς ἐπικρατεῖ τὸ χρῶμα τοῦ πένθους.

Ὡς οἱ ἄνθρωποι, ἀμέριμνον τὸ φέρον αὐτοὺς σκάφος, ἐχώρει μεγαλοπρεπῶς πρὸς τὴν θάλασσαν σχίζον τὰ κύματα διὰ τῆς χαλκίνης τρόπιδός του ἀταράχως.

«Τὸ πᾶν προμηνύεται εὐχάριστον» μοὶ εἶχε γράψει ἡ ὡραία μου δύσμοιρος φίλη· ὄντως, τὸ πᾶν ἔβαινε κατ' εὐχήν.

Ὁ καιρὸς εὔδιος, ἡ θάλασσα γαληνιαία, καὶ ἡ φαιδρότης ζωηροτάτη μεταξὺ τῶν ἐπιβατῶν. Συνωμιλοῦμεν μετὰ τῆς Ἀλίκης παρὰ τὸ πηδάλιον, προσπαθοῦσαι νὰ λάβωμεν μαθήματα τινὰ περὶ τοῦ χειρισμοῦ αὐτοῦ παρὰ τοῦ ἀγαθοῦ γέροντος πηδαλιούχου, ὅτε ὁ κ. Ρ.... μετὰ τοῦ Ῥώσσου ἀξιωματικοῦ ἦλθον πρὸς ἡμᾶς.

Εἴχομεν φθάσει εἰς Πόρον ἐνῷ εὐτυχῶς πολλοὶ ἔμελλον νὰ ἀποβιβασθῶσιν.

— Adieu madame, adieu mademoiselle, εἶπεν ἡμῖν ὁ ἡμέτερος φίλος, διὰ τῆς τραχείας αὐτοῦ φωνῆς τῆς εἰθισμένης εἰς τὸ διατάττειν.

— Νὰ εἶσθε ἕτοιμος, ὅπως σᾶς παραλάβωμεν ἐν τῇ ἐπιστροφῇ ἡμῶν, τῷ λέγει ἡ Ἀλίκη. Ἀγαπῶ πολὺ τὴν συναναστροφήν σας ἀλλά, σᾶς παρακαλῶ μὴ διηγηθῆτε πλέον κινδύνους. Εἰξεύρετε; τὴν νύκτα ὀνειρευόμην τρικυμίας.

— Λυποῦμαι πολὺ, ἀκριβή μου κυρία, ὅτι ὑπῆρξα ἀφορμὴ νὰ φοβηθῆτε καθ' ὕπνον· ἀπήντησεν οὗτος. Τῇ ἀληθείᾳ, ἤμην ὀλίγον ἀνόητος ὁμιλῶν οὕτω ἐνώπιον κυριῶν, ἀλλ' ἰδοὺ τιμωροῦμαι ἤδη, καθότι ἐπιστρέφων εἰς Ἀθήνας, θὰ ἐπιστρέψω ἄνευ τῆς ἀξιεράστου συναναστροφῆς ὑμῶν, διότι τὸ δρομολόγιόν σας, εἶνε νὰ κάμητε τὸν γῦρον.

— Ὦ! ἔχετε δίκαιον κύριε, τῷ εἶπε τότε γελῶσα ἡ Ἀλίκη, ἐλησμόνησα ἤδη ὅτι δὲν μέλλομεν ἐπιστρέφοντες νὰ διέλθωμεν διὰ τῶν αὐτῶν μερῶν.

Au revoir λοιπὸν εἰς Ἀθήνας.

— Au revoir, mes dames. Au revoir.

Ἀποχαιρετίσασαι αὐτόν, ἠκολουθήσαμεν τὸν ἐξάδελφόν μου

καὶ τὸν κ. Ρ . ., οἵτινες μᾶς ὡδήγησαν εἰς τὴν τράπεζαν. Ὁ κώδων τοῦ προγεύματος εἶχε σημάνει.

Εἶχε σημάνει προσέτι καὶ ἡ ὥρα τῶν ὑπὸ τῆς μοίρας ὁρισθέντων θυμάτων!

Ἐντὸς τῆς αἰθούσης τῆς πρώτης θέσεως τράπεζα εὐπρεπῶς διακεκοσμημένη ἀνέμενε πεντήκοντα περίπου συνδαιτημόνας. Μεταξὺ τούτων ὑπῆρχε νέος τις, ὅστις νεωστὶ ἐλθὼν ἐκ Παρισίων, ἔνθα ἐπὶ μακρὸν διέτριψε πρὸς οἰκοδομὴν περιουσίας, ἔσπευδεν ἤδη σὺν τῇ μητρὶ αὐτοῦ νὰ εὕρῃ καὶ τὴν εὐτυχίαν παρὰ τῇ ἀναμενούσῃ αὐτὸν μνηστῇ.

Δυστυχὴ νέε! τὰς λαμπάδας τοῦ σοῦ ὑμεναίου,ταινίαι μέλαιναι ἔμελλον νὰ κοσμήσωσιν!

Ἄφθονον ἦτο τὸ γεῦμα,καὶ γενικὴ ἡ εὐθυμία. Ὁ πλοίαρχος εἰς τὴν θέσιν τῆς τιμῆς καθήμενος προσεμειδία πρὸς τοὺς ξένους αὐτοῦ, ὧν οἱ πλεῖστοι ἦσαν νέοι φαιδροὶ καὶ φιλοσκώμονες.

— O gioventù primavera della vita! εἶπε μεσῆλιξ τις ὡς εἰ ζηλεύων τὴν ἱλαρότητα ἐκείνων, ἣν δὲν ἠδύνατο νὰ συμμερισθῇ.

— Εἰς ὑγείαν λοιπὸν τῆς νεότητος, ἀπήντησε πληρῶν τὸ ποτήριόν του καὶ ὑψῶν αὐτὸ, ὁ νεαρὸς υἱὸς τοῦ διευθυντοῦ τῆς Ἑταιρίας τῶν ἀτμοπλοίων.

Ἡ πρόποσις ἐχαιρετίσθη ὑπὸ πάντων.

Φρικώδης εἰρωνεία!

Ἐχαιρετίζομεν τὴν ζωὴν καθήμενοι ἐπὶ τοῦ χαίνοντος ἡμῖν τάφου! Τὴν ἐσχάτην ἡμῶν ὥραν προσεδεχόμεθα διὰ διθυράμβων.

Ἡ μοῖρα θέλουσα πολλάκις, ἀκαίρως τὸν δριμὺν αὐτῆς θεριστὴν νὰ ἀποστείλῃ, γελαστὰ θέλει τῶν θυμάτων τὰ χείλη καὶ ἄλυπον τὸ θέρος των νὰ δρέψῃ.

Τὸ γεῦμα ἔληξεν αἰσίως μετὰ τῆς αὐτῆς φαιδρότητος, καὶ μικρὸν ὕστερον οἱ πλεῖστοι τῶν συνδαιτημόνων ἀπεχώρουν.

Παρεκαλέσαμεν τότε τὴν Ἀλίκην νὰ τραγῳδίσῃ κανὲν τῶν ᾀσμάτων ἐκείνων δι' ὧν κατεγοήτευε τὴν ἀκοὴν ἡμῶν ἐν τῇ αἰθούσῃ της, καὶ ἐκείνη μετὰ τῆς ἀφελοῦς αὐτῆς χάριτος καὶ προθυμίας, ἐκάθισεν εὐθὺς πρὸ τοῦ κυμβάλου καὶ ἤρξατο ψάλλουσα σιγανῇ τῇ φωνῇ.

Ἀλλ' εἴτε ἡ τύχη, εἴτε ἀνάμνησίς τις τῶν ἀγαπητῶν αὐτῆς γονέων, τὴν ὤθησε νὰ ἐκλέξῃ ᾆσμα πλῆρες μελαγχολίας, ὅπερ ἑνούμενον πρὸς τοὺς λυπηροὺς φθόγγους τοῦ ὀργάνου καὶ τὸν ὑπόκωφον μυκηθμὸν τῶν κυμάτων, ἀπετέλει ἁρμονίαν γλυκυτάτην μὲν ἀλλὰ πένθιμον, ὡς ἐμβατήριον θανάτου. Παρὰ τὴν θύραν ἱστάμενος μὲ χεῖρας ἐσταυρωμένας τὴν ἤκουεν ὁ σύζυγός της συγκεκινημένος καὶ ἀλλοφρονῶν.

— Ἀλλὰ διατί τόσον κατηφὴς φίλε μου, τῷ λέγει ἐκείνη ἐγειρομένη ἀποτόμως, καὶ πόθεν τὸ δάκρυ τοῦτο, ὅπερ ματαιως προσπαθεῖς νὰ μοὶ κρύψῃς;

Ἐμειδίασε θλιβερῶς οὗτος καὶ ἀποφεύγων νὰ ἀποκριθῇ ἀμέσως εἰς τὴν ἐρώτησίν της, τὴν καθησύχασεν ἀλλάσσων ὁμιλίαν, εἶτα συνεβούλευσεν ἡμᾶς νὰ κατακλιθῶμεν ὀλίγον.

— Δὲν ἐπιθυμῶ νὰ κοιμηθῶ τῷ εἶπεν ἡ Ἀλίκη, φοβοῦμαι μὴ ὀνειρευθῶ πάλιν ἀπαίσιόν τι.

— Ἐλθὲ ἀγαπητή μου, θὰ ὁμιλήσωμεν περὶ τῆς εὐτυχίας σου, καὶ τοῦτο εἶνε ὄνειρον, ὅπερ δὲν σὲ τρομάζει πιστεύω· τῇ εἶπον γελῶσα, θέλουσα νὰ ἐκδιώξω τῆς καρδίας μου τὴν ἀόριστον συγκίνησιν, ἧς τὸ ᾆσμα αὐτῆς ἦτο πρόξενος.

Μὲ ἠσπάσθη περιχαρῶς τότε, ἐψιθύρισε λέξεις τινας εἰς τὸ οὖς τοῦ συζύγου αὐτῆς, οὗτινος τὸ πρόσωπον ἐφωτίσθη ἐν τῷ ἅμα ὑπὸ ἀκτῖνος χαρᾶς, καὶ μετὰ τῆς συνήθους αὐτῇ ζωηρότητος ἔλαβε τὸν βραχίονά μου, καὶ μὲ ἔσυρε πρὸς τὴν συνεχῆ αἴθουσαν τῶν κυριῶν, στρέφουσα ἐπανειλημμένως τὴν κεφαλὴν καὶ προσμειδιῶσα τῷ ἑαυτῆς συζύγῳ, ὅστις μᾶς ἠκολούθει, ὡς μὴ δυνάμενος νὰ ἀποχωρισθῇ αὐτῆς.

Εἴθε! εἴθε νὰ μὴ ἀπεχωρίζοντο!

— Ὄχι, αὐτοῦ, μᾶς εἶπεν ἰδὼν ἡμᾶς ἑτοίμους νὰ ἀναπαυθῶμεν ἐπὶ τῶν ἀνακλίντρων τῆς μικρᾶς αἰθούσης τῶν κυριῶν· δὲν εἶσθε καλά· ἐδῶ, θέλουσι σᾶς ἀνησυχεῖ, εἰσέλθετε κάλλιον εἰς τὸν κιτῶνά σας.

— Ἆ! αὐτὸ δὲν γίνεται, τῷ εἶπεν ἡ Ἀλίκη. Προτιμῶ νὰ μὲ ἀνησυχήσωσιν ἢ νὰ κατακλιθῶ ἐπὶ τῆς στενῆς ἐκείνης αἰώρας, ἥτις πολὺ ὀλίγον διαφέρει φυλακῆς. Θὰ μείνωμεν ἐδῶ. Ὕπαγε φίλε

μου καὶ μὴ ἀνησύχει δι' ἡμᾶς, ἐκτὸς ἂν θέλῃς νὰ μείνῃς μεθ' ἡμῶν.

— Ἐπεθύμουν πολὺ τῳόντι νὰ ἔμενον, ἀλλ' ἐπιθυμῶ προσέτι νὰ ἀναπαυθῇς ὀλίγον. Χθὲς ἠγρυπνήσαμεν πολὺ καὶ τοῦτο δύναται νὰ σὲ βλάψῃ μικρά μου, εἶπε μετὰ μητρικῆς ὅλως μερίμνης καὶ ἀσπασθεὶς αὐτὴν μᾶς ἀφῆκε μόνας. Μᾶς ἀφῆκε!... δώσας τῇ λατρευομένῃ συζύγῳ τὸν τελευταῖον ἀσπασμόν! τὸν τελευταῖον! Δὲν ἐπέπρωτο πλέον νὰ τὴν ἐπανίδῃ ἐπὶ τῆς γῆς.

— Μεθ' ἑνὸς τετάρτου συνδιάλεξιν ἐν ᾗ ἡ πτωχὴ νέα προσεπάθη νὰ μοὶ ἀπεικονίσῃ τὴν εὐδαιμονίαν τοῦ παρόντος, τὰς ἐλπίδας τοῦ μέλλοντος, ἀπεκοιμήθη προφέρουσα τὸ ὄνομα τοῦ ἐραστοῦ αὐτῆς συζύγου.

— Μὴ δυναμένη καλῶς νὰ ἀναπαυθῶ ἐν ᾗ εὑρισκόμην θέσει, ἀκολουθήσασα τὴν συμβουλὴν τοῦ κ. Ρ... εἰσῆλθον ἐν τῷ θαλαμίσκῳ, ἐν ᾧ κυρία τις ἄλλη ἐκοιμᾶτο ἤδη.

Ἀπεκοιμήθην ἀμέριμνος. Ἡ τελευταία μετὰ τῆς Ἀλίκης συνδιάλεξις ἀπέλειψεν ἀπὸ τῆς ψυχῆς μου τὸ νέφος ἐκεῖνο τῆς μελαγχολίας, ὅπερ πρὸς στιγμὴν τὴν ἐσκίασεν.

Ἀπεκοιμήθην ἀμέριμνος, ὀνειροπωλῶσα τὰς ὡραίας Καλάμας, τὴν ἀγαπητήν μου πατρίδα, μὲ τὴν ποιητικὴν ἀμμώδη ἀκτήν της, τοὺς μυροβόλους πορτοκαλεῶνάς της, τὰ ὑψηλὰ κωδωνοστάσιά της, ἅτινα μετὰ τοσούτους χρόνους ἔμελλον νὰ ἐπανίδω. Ὀνειροπώλουν.... καὶ τὰ ὄνειρα ἀπέβαινον γλυκύτερα, ἐφ' ὅσον ἡ φαντασία μικρὸν κατὰ μικρὸν ἀπαλλασσομένη τῶν ἐξωτερικῶν ἐπιδράσεων ἐνήργει μόνη ἐπὶ τῆς ψυχῆς μου, ὅτε κρότος ὡς ἑκατὸν ὁμοῦ τηλεβόλων καὶ τριγμὸς φοβερός, ὡς ὅταν τοῦ σεισμοῦ ὁ δαίμων συντρίβει τὰ ὄρη εἰς τοὺς σπασμούς του καὶ τὰ φλογερὰ σπλάγχνα του σφενδονίζει πρὸς τὸν φρίττοντα οὐρανόν, μὲ ἀφύπνησαν. Συγχρόνως συντρίμματα τοῦ πλοίου μὲ κατεπλάκωσαν. Ἀνετινάχθην περίτρομος καὶ ἀπολελιθωμένη· μὴ δυναμένη δὲ εἰσέτι οὐδὲν νὰ ἀντιληφθῶ, ἐνόμισα πρὸς στιγμὴν ἑαυτὴν ἕρμαιον φοβεροῦ ἐφιάλτου. Ἐν τούτοις αὐτομάτως πῶς ἐζήτουν νὰ ἐξέλθω, ἀλλ' οὔτε διέκρινον διέξοδον τινὰ οὐδὲ νομίζω ὅτι ὑπῆρχε τοιαύτη. Τὰ πάντα ἐφαίνοντο καταστραφέντα. Σκότος βαθὺ μὲ περιέβαλεν, ὀσμὴ δὲ βαρεῖα πυρίτιδος κω-

λυούσης τὴν ἀναπνοὴν, καὶ θερμότης φλογερὰ μὲ διεφώτισαν περὶ τοῦ μεγέθους τοῦ κινδύνου.

Ἔκρηξις ἐγένετο εἶπον, ἀλλὰ ποῦ; διατί! οὐδένα ἔδλεπον ἵνα ἐρωτήσω.

Τὰ ξῦλα ἔτριζον, ὁ μόλυϐδος ἀνελύετο, καὶ ἡ θύρα τοῦ τάφου, ἐν ᾧ ζῶσα ὀλίγου δεῖν ἐνεταφιαζόμην, κατέπεσε.

Προσεπάθησα νὰ φωνάξω ἀλλ' ἡ φωνὴδὲν ἐξήρχετο τοῦ στήθους μου. Εἶμαι λοιπὸν καταδεδικασμένη νὰ ἀποθάνω τοσοῦτον νέα τὸν φρικώδη καὶ ἀπαίσιον θάνατον τοῦ πυρός;

Ἀλλ' ἴσως τὸ πᾶν δὲν ἀπώλετο, διελογίσθην, καὶ διέϐην τὴν καταφλεγομένην ἐκείνην θύραν . . . τὸ πεπυρακτωμένον ἐκεῖνο κατώφλιον . . .

Εὑρέθην τότε ἐν μέσῳ ἐρειπίων. Πίπτουσα δὲ καὶ ἀνορθουμένη ἀκαταπαύστως, τυπτομένη ὑπὸ τῶν διαλυομένων τμημάτων καὶ τῶν σκευῶν τοῦ πλοίου, ἅτινα παταγωδῶς κατέπιπτον τὸ ἓν ἐπὶ τοῦ ἄλλου, τὴν κόμην ἔχουσα ἡμικεκαυμένην καὶ τὸ βλέμμα ἀπλανὲς ὡς παράφρων κατορθῶ νὰ προχωρήσω ὀλίγον πρὸς τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ πλοίου.

Ἀλλὰ τότε γλῶσσαι φλογεραὶ ὡς ἀναμένουσαι καὶ ἕτερον θῦμα μὲ κυκλοῦσιν. Ἀναμέσον δὲ τῆς ἀπαισίας λάμψεως τοῦ βρέμοντος πυρὸς διακρίνω ὅτι τὸ ἔδαφος ἐκαίετο, καὶ ὅτι σὺν αὐτῷ ἐϐυθιζόμην πρὸς τὸν πυθμένα τοῦ πλοίου.

Ἀπελπισία!

Τὸ πνεῦμα ἐν τούτοις ἔζη ἐν ἐμοὶ ἔτι, καὶ τοῦτο μὲ ὁπλίζει δι' ὅσης δυνάμεως πίστις στερεὰ πρὸς τὴν θείαν πρόνοιαν δύναται νὰ ἐμπνεύσῃ.

Πάλη τότε φρικώδης, μεταξὺ τοῦ φοβεροτέρου τῶν στοιχείων καὶ ἀσθενεστάτου πλάσματος ἄρχεται. Ἐκεῖνο χωρεῖ ὁλονὲν πρός με ζητὸν, τὸ λυσσαλαῖον, νὰ μὲ καταϐροχθίσῃ, καὶ ἐγὼ τρέχω . . ., τρέχω ὡς τρελλὴ ἐπὶ τῶν ἐρειπίων ἐν ἐναντίᾳ αὐτοῦ διευθύνσει.

Ὁ ἀγὼν εἶνε ἀγὼν τοῦ ἰσχυροῦ πρὸς τὸ ἀδύνατον, ἀλλὰ τὸ ὄνομα τοῦ ὑπερτάτου Ὄντος, ὅπερ τὰ νεκρωθέντα μου χείλη δὲν δύναται τὸ ἀρθρώσουν, ἀλλ' ὅπερ ἡ ψυχὴ δὲν παύει ἐπικαλουμένη, μὲ διαφυλάττει κατὰ τοῦ δαίμονος ἐκείνου τῆς κολά-

σεως, ὅστις μὲ εὐλαβῆται ὡς εἰ φρίττων νὰ ἐγγίσῃ ψυχὴν, ἥτις ὡς μόνον ὅπλον φέρει τὸ Ἅγιον ὄνομα τοῦ Κυρίου του.

Αἴφνης, ἐν μιᾷ ἀστραπῇ λάμψεως, οἱ ὀφθαλμοί μου διακρίνουσιν, ὤ! φρίκη!... διακρίνουσι τὸ ὡραῖον ἁβρὸν τῆς φίλης ἀδελφῆς μου σῶμα ἐκτάδην κείμενον, τὸν δὲ φλογερὸν Σατὰν ἐπισκοποῦντα τὴν λείαν του.

Πρὸ τῆς θέας ταύτης λησμονῶ πάντα κίνδυνον καὶ σύρομαι πρὸς αὐτήν. Τὴν καλῶ διὰ τοῦ ὀνόματός της καὶ θέτουσα τὴν κεφαλήν της ἐπὶ τοῦ στήθους μου προσπαθῶ νὰ τῇ μεταδόσω μέρος τῆς ἐκλιπούσης μου ζωῆς.

— Εἶσαι σύ; μοὶ λέγει διὰ θνησκούσης φωνῆς.

— Ναί· θάρρος, θάρρος ἀκριβή μου Ἀλίκη, τῇ ἀπαντῶ διὰ σιγαλῆς φωνῆς· διότι δὲν ἠδυνάμην νὰ ἀνοίξω τὰ χείλη χωρὶς νὰ καταπίω τὴν δηλητηριώδη ἀτμοσφαῖραν, ἥτις εἰσήρχετο ἐν ἐμοὶ δι' ὅλων τῶν πόρων τοῦ σώματός μου.

— Ὁποῖον φρικῶδες ὄνειρον! μὲ εἶπε τότε χωρὶς ν' ἀνοίξῃ τοὺς ὀφθαλμούς· ἀλλ' ὁ σύζυγός μου ποῦ εἶνε, διατὶ δὲν ἔρχεται εἰς βοήθειαν;

Καὶ διὰ δυνάμεως, ἣν δὲν προσεδώκουν ἀπὸ τὰ νεκροθέντα αὐτῆς μέλη, μὲ ἐνηγκαλίζεται σφικτά!

Οὔτε ὁ σύζυγός της, οὔτε ἄλλος τις ἐφαίνετο, ἀλλ' ἀντὶ πάσης ἀρωγῆς, δεύτερος τριγμὸς ἀκούεται ἄνωθεν καὶ αἱ φλέγες διαδίδονται λάβραι.

Τὸ σῶμα τῆς Ἀλίκης σπαίρει ἐν τῇ ἀγκάλῃ μου, ψυχρὸς ἱδρὼς περιῤῥέει τὸ μέτωπόν μου καὶ δάκρυ χύνεται ἀπὸ τῶν στυγνῶν μου ὀμμάτων.

— Φιλτάτη ἀδελφή, τῇ ψιθυρίζω, Ἀλίκη, μόνη μου φίλη, ἄνοιξον τοὺς ὀφθαλμούς... Ἀλίκη πρέπει νὰ ζήσῃς διὰ τὸν σύζυγόν σου, διὰ τοὺς γέροντας γονεῖς σου... θάρρος, θάρρος Ἀλίκη. Ἀλλοίμονον! ἡ φωνή μου δὲν ἀντηχεῖ πλέον ἐν τῇ ψυχῇ της· πένθιμον μειδίαμα διαστέλλει μόνον τὰ χείλη της, τὰ χείλη ἐκεῖνα, ἅτινα πρὸ μικροῦ ἔτι ὡμίλουν περὶ τοσούτων χρυσῶν ὀνείρων...

Ἀπέθανεν; ἔσβεσεν ἡ λαμπὰς τῆς ζωῆς ἐν ὑπάρξει τοσοῦτον ἀνθηρᾷ ἐντὸς οὕτω βραχέως χρόνου;

Ὦ ! ναί ! Τὸ ἄνθος τὸ εὐῶδες δὲν ἔχει πλέον ἄρωμα, ἡ πνοὴ τῆς καταιγίδος τὸ συνέτριψεν !

Ἐνηγκαλίσθην τὸ ἄπνουν σῶμα, καὶ ἔπεσα σχεδὸν ἀναίσθητος παρ' αὐτῷ.

Καὶ τὸ παμφλάζον ὕδωρ ἔρρεεν ὑπὸ τὸ σῶμά μου καὶ ἡ λάβα ὁλονὲν ἐχώρει . . .

Ἀλλὰ τότε τὸ διαταραχθὲν λογικόν μου ἀναζωοπυρεῖται ἐν τῇ ἀναπολήσει τῶν γονέων . . . τῶν ἀδελφῶν μου. Ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ εἰκὼν μαύρη παρίσταται ἐν τῇ φαντασίᾳ μου, ἡ εἰκὼν τῆς ἀπελπισίας . . . τοῦ πένθους τοῦ οἴκου μου.

Μελανὰ χρώματα καὶ καίουσαι λαμπάδες καὶ λιβάνου ὀσμὴ προσβάλουσι τὰς αἰσθήσεις μου· ἀνοίγω τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ βλέπω τὰ ἐνδύματα τῆς μάρτυρος φίλης καὶ τὰ ἐμὰ ἀναδύοντα φλόγας. Τὸ αἷμα παγόνει εἰς τὰς φλέβας μου· ἀνακτήσασα ὅμως ἅπαξ τὴν ἑτοιμότητα τοῦ πνεύματος, δὲν πτοοῦμαι· θέλω νὰ ζήσω ἐκφωνῶ. Ὑψίστη δύναμις! ἐλθὲ εἰς βοήθειαν τοῦ ἀσθενοῦς πλάσματος.

Καὶ διὰ θάρρους ἀνωτέρου ἑαυτῆς σχίζω καὶ ῥίπτω μακρὰν τὰ καιόμενα ἐνδύματα ἡμῶν· σύρω μετὰ μεγίστου κόπου τὸ πάντοτε ἀναίσθητον σῶμα τῆς Ἀλίκης ἐκ τοῦ μέρους ἔνθα εὑρίσκετο, καὶ ζητῶ μετὰ φρενώλους ἀπελπισίας ἐν τῇ ἀβύσσῳ τῆς κολάσεως ἐκείνης, ὀπήν τινα ὅπως ἐξέλθω εἰς τὸ φῶς, ἔστω καὶ εἰς τὴν θάλασσαν ἂν ἔμελλον νὰ ῥιφθῶ.

Ἀλλὰ τὸ πᾶν περὶ ἐμὲ σκότος καὶ φλόγες· καὶ ὅμως τὸ θάρρος δὲν μὲ ἐγκαταλίπει, ἀντιμετωπῶ τὸν θάνατον μετὰ δέους, ἀλλὰ καὶ μετὰ τῆς θελήσεως νὰ τῷ διαφιλονεικήσω μέχρις ἐσχάτων τὸ θῦμά του.

Τὸ εἰδεχθὲς πρόσωπόν του καταπλεῖττον τὴν ψυχήν μου τῇ δίδει συγχρόνως καὶ νέας δυνάμεις.

Ἀλλ' οἴμοι ! ἡ πάλη ἦτο πάντοτε ἄνισος· καὶ ἂν ἡ ψυχὴ διέμενε θαρραλέα, ἡ ἀσθενὴς σὰρξ ἤρξατο ὑποχωροῦσα ὑπὸ τὴν πίεσιν τῆς παγερᾶς χειρός του. Τὰ γόνατα κάμπτονται, πυκνὸς πέπλος πίπτει πρὸ τῶν ὀμμάτων μου, τὸ φῶς ἐκλείπει καὶ ἡ σκοτοδίνη ἐπέρχεται.

Τετέλεσται !

Ἀποθνήσκω ἐξ ἀσφυξίας πρὶν γίνω παρανάλωμα τῶν φλογῶν διενοήθην.

Ἀλλὰ καθ' ἣν στιγμὴν ἐξέπνεεν οὕτω πᾶσα ἐλπὶς ἐν τῇ καρδίᾳ μου, ἡ Θεία Ἀντίληψις ἐπελάβετο ἐμοῦ.

Ὑψώσασα τὸ θνῆσκόν μου ὄμμα ὅπως εὐθύνω ἐσχάτην δέησιν πρὸς τὸν Θεὸν, προσβλέπω φεγγίτην τινὰ σιδηρόφρακτον ἄνωθεν τῆς κεφαλῆς μου.

Ποῦ ἄγει ἡ ὀπὴ ἐκείνη;

Ἀδιάφορον. Ἀκτὶς φωτὸς εἰσήρχετο δι' αὐτῆς ἐν τῷ τάφῳ μου, καὶ ἄλλη ἀκτὶς ἐλπίδος ἐν τῇ ψυχῇ μου.

Πέρα τῆς θυρίδος ἐκείνης ὑπάρχει ζωὴ ἴσως, ἀλλὰ πῶς εἰς τὸν πυθμένα εὑρισκομένη νὰ ἀναρριχηθῶ μέχρις αὐτῆς; πῶς νὰ διέλθω διὰ τῆς καμίνου καὶ ἐπὶ πεπυρακτωμένων ἀνθράκων νὰ ὑψωθῶ ὅπως τὴν καταφθάσω; Δὲν μένει καιρὸς πρὸς διάσκεψιν, τὸ πῦρ πλησιάζει . . . ἐμπρός ... κλείω τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ταχεῖα ὡς ἡ διάνοια, εἰσορμῶ διὰ μέσου τοῦ θανάτου πρὸς τὸ μέρος τῆς ζωῆς·

Ἐν διαστήματι ὀλιγοτέρῳ τοῦ δευτερολέπτου συσωρεύω πᾶν τὸ προστυχὸν καὶ δι' ἐλαστικότητος ναυτόπαιδος ἀναρριχῶμαι ἐπὶ τῆς αὐτοσχεδίου κλίμακος καὶ προσκολλῶμαι ἐπὶ τῶν κιγκλίδων.

Νέος ἀξιωματικὸς τοῦ Ἑλληνικοῦ Ναυτικοῦ διήρχετο τὴν ὥραν ἐκείνην πρὸ τῆς σιδηροφράκτου θυρίδος.

Ἐκτείνω τὰς χεῖρας καὶ ἐπικαλοῦμαι βοήθειαν.

Ὁ γενναῖος ναύτης χωρὶς νὰ προφέρῃ λέξιν, αἱματόφυρτος ὡς ἦτον ἤρξατο ἀποσπῶν μίαν πρὸς μίαν, μετὰ καταπληκτικῆς ἰσχύος τὰς κιγκλίδας.

Κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἐργασίας ταύτης δὲν ἐτόλμων νὰ στρέψω τὴν κεφαλὴν πρὸς τὰ ἔσω φοβουμένη μὴ πτοηθῶ, ἀλλ' ἐκ τῆς αὐξανούσης θερμότητος ἠννόουν ὅτι εἰς ἀληθῆ κάμινον πυρὸς εἶχε μεταβληθῆ ἡ κοίτη τοῦ πλοίου ἐν ᾗ εὑρισκόμην.

Τῇ Θείᾳ Ἀντιλήψει ἤμην ἤδη ἐπὶ τοῦ καταστρώματος.

Ὁ πρῶτος διαλογισμός μου ἦτον ἡ Ἀλίκη· ἴσως εἶνε καιρὸς εἰσέτι... ἴσως εὑρίσκετο ἐν λειποθυμίᾳ, ἴσως ἐσώζετο!...

— Ὑπάρχει καὶ ἕτερον θῦμα φωνάζω. Πρὸς Θεοῦ! σπεύσατε εἰς βοήθειάν του.

Ἀλλ' ἦτο ἀργά!

Ἅπασα ἡ πρώτη θέσις, τὸ κατάστρωμα τῆς ὁποίας εἶχεν ἀνατιναχθῇ εἰς τὸν ἀέρα διὰ τῆς ἐκρήξεως μεθ' ὅλων τῶν ἐπιβατῶν, μετεβλήθη εἰς κρατῆρα ἡφαιστείου.

Οὕτως ἡ αἴθουσα ἐκείνη, ἥτις πρὸ μικροῦ ἔτι ἀντήχει ἀπὸ φαιδροὺς γέλωτας τοσούτων ὑπάρξεων εὐτυχῶν ἦτον ἤδη λάρναξ περιέχουσα ὀστᾶ καὶ τέφρας!

Καὶ λοιπὸν, τόσαι διάνοιαι, τόσοι ἔρωτες, τόσαι ἐλπίδες εἰς καπνὸν διελύθησαν ἐντὸς δευτερολέπτου;

Οὔτε τὴν Ἀλίκην, οὔτε τὸν σύζυγόν της ἔμελλον νὰ ἐπανίδω πλέον . . . Δυὰς ἀστέρων γλυκυτάτου φωτὸς, ἐχαιρέτισεν τὴν γῆν ἐπ' ὀλίγον, καὶ διὰ μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς πτήσεως ἀνῆλθον πρὸς τὰς φωτοβόλους ἑστίας των.

. . . .

Ἡ εἰκὼν, ἥτις προσέβαλεν τοὺς ὀφθαλμούς μου ἐπὶ τοῦ καταστρώματος δὲν ἦτον ὀλιγώτερον φοβερὰ ἐκείνης, ἣν ἀφῆκα. Αἱ λέμβοι εἰς ἃς εἶχον συγκεντρώσει πρὸς στιγμὴν τὰς ἐλπίδας τῆς σωτηρίας μου, ἦσαν μακρὰν ἤδη ἀπάγουσαι τοὺς δειλοτέρους καὶ μέρος τοῦ πληρώματος.

Εἶδος λοιπὸν θανάτου μόνον ἤλλαξα.

— Δὲν ὑπάρχει σωτηρίας ἐλπὶς πλοίαρχε; φωνῶ, ἰδοῦσα αὐτόν.

— Ἔσο βεβαία τέκνον μου, μοὶ ἀποκρίνεται ἐκεῖνος, ὅτι πᾶν ὅ,τι δύνανται νὰ πράξωσιν ἄνθρωποι τίμιοι καὶ ἀνδρεῖοι θὰ τὸ πράξωμεν πρὸς σωτηρίαν τοῦ πλοίου, ἀλλ' ἔχομεν νὰ κάμωμεν πρὸς στοιχεῖον φοβερὸν, ὅπερ μικρὰς ἐλπίδας μᾶς δίδει. Δὲν πρέπει ὅμως ἐν τούτοις ἐντελῶς νὰ ἀπελπισθῇς. Ὕπαγε ἐκεῖ . . . καὶ ζήτησον τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ, ἧς ἄνευ, πᾶσαι αἱ προσπάθειαι ἡμῶν θὰ ἀποβῶσι μάταιαι.

Ἐνῷ ἐχώρουν ἄπελπις πρὸς τὴν πρώραν, βλέπω λέμβον πλήρη ναυαγῶν κάτωθεν τοῦ σκάφους, καὶ ἄλλους ἑτοίμους νὰ ῥιφθῶσιν ἐν αὐτῇ· γυναῖκα δὲ τινὰ τάξεως καλῆς μὲ τὴν κόμην λυτὴν, τὸν χιτῶνα ἐν ἀταξίᾳ καὶ κρατοῦσαν ἐν ταῖς ἀγκάλαις της παιδίον, μόλις ὑποτραυλίζον τὰς πρώτας λέξεις ἐκείνας, αἵτινες εἶνε ἡ εὐτυχία τῆς νέας μητρὸς, ἀποπειρωμένην νὰ ῥιφθῇ εἰς τὴν θά-

λασσαν, ἀλλ' ἐπὶ τῇ θέᾳ τῶν ἀχανῶν αὐτῆς ὑδάτων νὰ ὀπισθοχωρῇ ἐν ἀπελπισίᾳ.

Ἡ καρδία μου ἐσπαράχθη. Οὐδεὶς ἔρριπτεν βλέμμα οἴκτου ἐπ' αὐτῆς.

Ἐν παρομοίαις περιστάσεσιν ὁ ἄνθρωπος καθίσταται ἀνάλγητος· ὁ ἐγωϊσμὸς αὐτοῦ διαφαίνεται τότε ἐν ὅλῃ του τῇ ἰσχύει. Ἐν τούτοις ἀνήρ τις ὠθῶν τὰς γυναῖκας ζητεῖ νὰ κατέλθῃ ἐπὶ τῆς λέμβου, ἔχει τὸ βλέμμα ἄγριον καὶ τὰ χείλη λευκὰ ἐκ τοῦ τρόμου. Ἡ δειλία καθιστᾷ τὸν ἄνδρα ἄσχημον· ἀλλ' ὁ κύριος ἀδιαφορεῖ περὶ τούτου, θέλει νὰ σωθῇ καὶ ἰδοὺ ἤδη εὑρίσκεται ἐπὶ τοῦ χείλους τοῦ πλοίου. Ἡ γυνὴ τότε μὲ τὸ παιδίον, βλέπουσα αὐτὸν ἕτοιμον νὰ εἰσπηδήσῃ ἐν τῇ λέμβῳ· ῥίπτεται εἰς τὰ γόνατα καὶ ὑψοῦσα τὸ τέκνον της:

— Τὸν υἱόν μου σῶσε τὸν υἱόν μου, τῷ λέγει διὰ θρηνώδους φωνῆς.

Ὁ περιδεὴς ἀνὴρ, ἀπέναντι τῆς ἀφάτου ἐκείνης μητρικῆς στοργῆς καὶ θλίψεως, αἰσθάνεται βεβαίως μαλασσομένην τέλος τὴν καρδίαν του. Ἁρπάζει τὸ βρέφος ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ καὶ δι' ἑνὸς ἅλματος εὑρίσκεται ἐν τῇ λέμβῳ.

Ἀλλὰ τὸ παιδίον φοβηθὲν κλαίει,καὶ τείνει τὰς μικράς του χεῖρας πρὸς τὴν μητέρα του.

Εἰς τὴν φωνὴν τῶν σπλάγχνων της, ἡ τάλαινα μήτηρ λησμονεῖ πάντα φόβον, ῥίπτεται κατόπιν τοῦ ἀνδρὸς καὶ λαβοῦσα ἀπ' αὐτοῦ τὸ παιδίον τὸ καταφιλεῖ ὀλολύζουσα ὡς παράφρων.

Ἱσταμένη ἄνωθεν τῆς δραματικῆς ταύτης σκηνῆς, ἐθεώμην μὲ ὄμμα ἐπίφθονον τοὺς ἐν τῇ λέμβῳ εὑρισκομένους· καθ' ἣν δὲ στιγμὴν αἱ χεῖρες μου ἔσυρον τὸν διὰ κλίμακα χρησιμεύοντα κάλον, ὅπως ἐπιχειρήσω τὴν ἐπίπονον κατάβασιν, κραυγὴ, μυκηθμὸν ὁμοιάζοντα ἀκούεται κάτωθεν, ἡ δὲ λέμβος ἡμιβεβλαμένη ἤδη ἐκ τοῦ πυρὸς ἀνατρέπεται, καὶ ἐν μιᾷ ἀτάκτῳ κινήσει τοῦ πλοίου ἀφανίζεται ὑπὸ τὸν τροχὸν αὐτοῦ.

Παιδίον τι διεσώθη ἀναρριχθὲν ἐπιτηδείως ἐπ' αὐτοῦ, ἀλλ' ἡ δηλαία μήτηρ, ἡ θελήσασα νὰ διαφυλάξῃ τὸ τέκνον της ἀπὸ τὰς φλόγας, φαίνε ται ἐπ' ὀλίγον ἐπὶ τῶν κυμάτων κρατοῦσα πάν-

τοτε αὐτὸ ἐν ταῖς ἀγκάλαις της, καὶ εἶτα, χάνεται ὑπὸ τὰ κύματα...

Ὁ καλός μου ἀστὴρ ἐξηκολούθει διαφυλάττων με.

Μὴ βλέπουσα τὸν ἐξάδελφόν μου εἰς κανὲν μέρος τοῦ πλοίου ζητῶ πληροφορίας παρὰ τοῦ κ. Μπ... τοῦ σωτῆρός μου, τοῦ εὐγενοῦς καὶ ἀνδρείου νέου, ὅςις εἶχε διασπάσει τὰς κιγκλίδας τοῦ τάφου μου.

— Ὢ! μὲ ἀπαντᾷ θλιβερῶς, ἐστάθη ἀδύνατον νὰ τὸν σώσωμεν.

— Πῶς; τῷ λέγω μετὰ δέους, ἐπνίγη;

— Ὄχι! ἐκάη!!

....

— Πλοίαρχε! ἐχάθημεν πλοίαρχε! ἀκούεται φωνὴ γοερὰ ἀναπεμπομένη ἀπὸ ὅλα τὰ ἄκρα τοῦ πλοίου.

— Τὸ πηδάλιον πρὸς τὸν ἄνεμον, διατάσσει στεντορίᾳ τῇ φωνῇ ὁ πλοίαρχος.

— Τὸ πλοῖον δὲν ὑπακούει εἰς τὸ πηδάλιον ἀνακράζει ὁ πηδαλιοῦχος. Τὸ πηδάλιον εἶνε βεβλαμένον.

— Σβέσατε τὸ πῦρ τῆς μηχανῆς.

— Ἐσβέσθη.

— Εἰς τὰς ἀντλίας, πάντες εἰς τὰς ἀντλίας, Ἐξηκολούθει ὁ πλοίαρχος διὰ τῆς αὐτῆς ἰσχυρᾶς καὶ ἀταράχου φωνῆς.

Τὰ δύο στοιχεῖα μάχονται λυσσωδῶς. Θαλάσσιοι ποταμοὶ χύνονται ἐπὶ τῶν πυρίνων χειμάρρων.

Ἀλλ' ἐκ τῆς πελιδνοῦς κατηφείας τῶν γενναιοτέρων τῶν ναυτῶν ἠννόει ἕκαςος ὅτι ὁ κίνδυνος ἦτο μέγας· ναὶ μὲν τὸ σκάφος εἰς δύο διαιρούμενον, ὡς φεῦ! ἐν ἄλλοις οἰωνοῖς ἐξήγει τὴν προλαβοῦσαν νύκτα ὁ πλοίαρχος, ἠδύνατο νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν πορείαν του, μέχρις ὅτου φθάσει ἐπικουρία τις, τοῦ πυρὸς περιορισθέντος εἰς τὴν πρύμνην, ἀλλ' ὑπῆρχεν ὁ φόβος τῆς διαρρήξεως τῶν μηχανῶν.

Ἐξοικειωθεῖσαν μὲ τὴν ἰδέαν τοῦ θανάτου τὸ μᾶλλον πτοοῦν με ἦτο τὸ εἶδος τοῦ θανάτου, εἰς ὃ ἡ ἀπόφασις τῆς μοίρας εἶχε καδικάσει ἡμᾶς.

Ἀνῆλθον ἐν τούτοις ἐπὶ τῆς πρώρας. Ἡ πυρκαϊὰ, ὡς ἀθλητὴς καταβληθεὶς πρὸς στιγμὴν ὑπὸ ἀντιπάλου ἰσχυροῦ ἐφαίνετο ἀναστᾶσα μανιωδεστέρα ὡς ὀργιζομένη διὰ τὸν γενόμενον πόλεμον.

Ἡ ἀπαισία αὐτῆς λάμψις ἔβαφεν αἱματηρὰν τὴν ἔκτασιν τῆς θαλάσσης πτώματα κυλινδοῦσαν εἰς τὸν ἀφρόν της ἢ ἡμιπνιγομένους, οὓς ἡ ἔκρηξις εἶχεν ἀνατινάξει ἐν τῷ κενῷ ἢ ἑκουσίως εἶχον ῥιφθῆ, ὅπως ἀποφύγωσιν τὸ πῦρ. Ἐκ δὲ τῶν φλογερῶν σπλάγχνων τοῦ κρατῆρος της, ἀνήρχοντο ὁλονὲν εἰς τὸ ἄπειρον διάστημα, φλόγες καὶ σύνεφα μαῦρα καπνοῦ, καὶ ἐκσφενδονίζοντο συντρίμματα ξύλων καὶ μηχανῶν καὶ ἀσπαίροντα μέλη ἀνθρώπων.

Πάντα ταῦτα, πυρκαϊὰ, ναυάγιον, θάλασσα, ἀγωνιῶντες, πρόσωπα πελιδνὰ, βλέμματα ἑτεροπλανῆ καὶ ἄγρια, βραχίονες τεινόμενοι πρὸς ξῦλον ἢ πρὸς σχοινίον, δεήσεις γεγωνυίᾳ τῇ φωνῇ πρὸς τὸν θεὸν, ταξίματα εἰς τὴν Παναγίαν...,διαταγαὶ τοῦ πλοιάρχου, σύζυγοι θρηνοῦσαι, ἀδελφοὶ ὀλοφυρόμενοι, μητέρες ἐνστερνιζόμεναι σπαμοδικῶς τὰ τέκνα των..., πάντα ταῦτα παρίστων εἰκόνα, ἥτις ἔφερε φρικίασιν μέχρι τοῦ μυελοῦ τῶν ὀστέων καὶ ἴλιγγον παραφροσύνης· ·

· ·

Τὸ θάρρος μικρὸν κατὰ μικρὸν μὲ ἐγκαταλιμπάνει βλέπουσα τοὺς γενναιοτέρους ἀπωλέσαντας πᾶσαν ἐλπίδα.

Μόνη, μὴ ἀκούουσα οὐδεμίαν φίλην φωνὴν ἀποκρινομένην πρὸς τὴν φωνήν μου,οὐδεμίαν εὐσπλαγχνίαν ἐνσταλάζουσαν ἐν τῇ ψυχῇ μου ῥανίδα παρηγορίας, στρέψασα τοὺς τελευταίους μου διαλογισμοὺς πρὸς τὴν οἰκογένειάν μου καὶ ἀποχαιρετίσασα αὐτὴν . . . ἐρρίφθην εἰς τὰ γόνατα· · · ·

Ἡ «Εὐνομία» ὡς ἡφαίστειον κινούμενον ἄνευ πηδαλίου, ἐξηκολούθη σχίζουσα ἀτάκτως τὰ κύματα.

Ὧραι διέρευσαν οὕτω, ὧραι μεσταὶ φρικώδους ἀγωνίας, ἣν οὐδεμία ἔκφρασις δύναται νὰ ζωγραφίσῃ.

Ἀπελπισία! βροντῇ αἴφνης κραυγὴ ὡς ἐκ τοῦ ᾄδου ἀνερχομένη . . .

Ἄκρα σιγὴ ἐπικρατεῖ . . . ἅπαντες θεωροῦσιν ἀλλήλους μὲ τὸ βλέμμα τὸ *ἐκδηλοῦν ὅτι τὸ πᾶν τετέλεσται.* Καὶ πάντες παρὰ τῆς θείας Παντοδηναμίας ἐλπίζοντες μόνον βοήθειαν, κλίνουσι γόνυ ταπεινοὶ, καὶ φωνὴ πάνδημος ἀνέρχεται μέχρις οὐρανῶν

Κύριε· σῶσον ἡμᾶς.

Ἐπὶ τῆς «Εὐνομίας» δὲν ὑπῆρχον πλέον ἄπιστοι.

Μικρὸν ἔτι... καὶ λευκὸν ἱστίον ἀναφαίνεται ἐπὶ τοῦ ὁρίζοντος ὡς Ἶρις τὴν κατάπαυσιν τῆς μήνιος ἀγγέλλον·

Ἐσώθημεν!

Εὐλογημένος εἶ ὁ βλέπων ἀβύσσους, καθήμενος ἐπὶ τῶν Χερουβείμ. ....

....

....

Ἰδοὺ ἡμεῖς ἐν μέσῳ θαλάσσης πρὸς τὸν λιμένα τῶν Σπετσῶν χωροῦντες... ὢ! πόσον τὸ αἷμα κυκλοφορεῖ δροσερὸν μακρὰν τοῦ θανάτου!... Ἀλλ' ὢ! ἀστάθεια τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας. Ὑπὸ τὰς φοβεροτέρας ἔτι ἐντυπώσεις τοῦ μεγίστου τῶν κινδύνων διατελοῦντες, εὑρίσκονται ἄνθρωποι, οἵτινες διασωθέντες πλέον, λησμονοῦσιν ἐν τῷ ἅμα τὰ πάντα καὶ ἀναλαμβάνουσι τὸ πρόσωπον τοῦ δικαστοῦ ἢ τοῦ κατηγόρου, μεθ' ὅσης ψυχρότητος ἤθελον λάβει τοῦτο μίαν ἡμέραν πρότερον ἐντὸς αἰθούσης· λάβροι δὲ ἐπιτίθενται κατὰ τοῦ ἀτυχοῦς πλοιάρχου ὅτε μετὰ φυσικῆς ὅλως περιεργείας, οἱ νέοι ἡμῶν σωτῆρες ἐρωτῶσιν πῶς συνέβη ἡ ἀνάφλεξις.

— Ὁ πλοίαρχος θέλων νὰ πυροβολήσῃ πρὸς τιμὴν τοῦ μελλονύμφου Μ... διέταξε νὰ ἐξαγάγωσιν ἐκ τῆς πυριταποθήκης τὴν ἀναγκαίαν πρὸς τοῦτο πυρίτιδα, πῦρ δὲ πεσὸν ἐντὸς ἔφερε τὴν ἔκρηξιν. Λέγει τις τῶν ναυαγῶν αὐθεντικῶς.

— Πιθανότερον εἶνε ὅτι κατῆλθον ὅπως λάβωσι κανὲν σκεῦος· ἔσπευσε νὰ προσθέσῃ ναυτικός τις συγγενὴς ἢ φίλος ἴσως τοῦ πλοιάρχου. Ἀλλὰ καὶ ἂν παραδεχθῇ τις ὅτι ὁ πλοίαρχος ἀναλαμβάνων τὴν εὐθύνην τῆς παραβάσεως τοῦ κανονισμοῦ, ἤθελε νὰ πυροβολήσῃ, τὸ δυστύχημα ἔπρεπε νὰ ἀποδοθῇ πάλιν εἰς κακήν τινα μοῖραν, εἰς τυχαῖόν τι περιστατικὸν, εἰς ἀπειρίαν ἴσως τοῦ ἀποσταλέντος ὑποναυκλήρου, οὐχὶ δὲ εἰς ἀμέλειαν τοῦ πλοιάρχου, καθόσον καὶ αὐτὸς ὁ παραβάτης τῶν καθηκόντων, ὁ πλοίαρχος, δὲν ἦτον ἀπηλλαγμένος τοῦ ἐκ τῆς ἐκρήξεως ἐπαπειλουμένου κινδύνου.

— Ἀδιάφορον, πάντοτε, ῥαθυμία τις περὶ τὴν αὐστηρὰν ἐπί-

βλεψιν τῶν κεκανονισμένων ἐγένετο πρόξενος μεγάλης συμφορᾶς, ἥτις ὀλίγου δεῖν ἀπέβαινε πανολεθρία· ἐπανέλαβεν ὁ πρῶτος.

— Δὲν δύνασθε νὰ ἀρνηθῆτε ὅμως, ἐτόλμησα νὰ εἴπω, ὅτι ὁ πλοίαρχος ἀτρόμητος ὡς στρατιώτης ἀληθὴς, μὴ ἐνδώσας εἰς τὸ αἴσθημα τῆς αὐτοσυντηρήσεως, ἐνεκαρτέρησεν ἐν ὅλῃ τῆς αὐταπαρνήσει ἐπὶ τῆς γεφύρας τοῦ ἀτμοπλοίου, καὶ ἐκεῖθεν τοὺς πάντας ἐνθαρρύνων καὶ τὰ πάντα ἐποπτεύων.

— Ἡ γενναιότης του κατ' οὐδὲν ὠφέλησε τὰ θύματα, ἐπέμενον τινές.

Καὶ ἡ συζήτησις ἐξηκολούθει καθ' ὅλον τὸν δύωρον πλοῦν ἡμῶν.

Ἀλλ' ἰδοὺ ἡ νῆσος φαίνεται···· ἄπειρον πλῆθος ἀναμένει ἐπὶ τῆς ἀκτῆς···· Ἀποβιβαζόμεθα ἐπὶ τῆς ξηρᾶς···· πατῶ γῆν στερεάν· τὸ δὲ πρῶτον γνωστὸν πρόσωπον, ὅπερ βλέπω, εἶνε ὁ ἐξάδελφός μου····εἶχεν ἀνατιναχθῆ εἰς τὴν θάλασσαν, ἀλλ' ἐσώθη κολυμβῶν.

Μετὰ τοσαύτας συγκινήσεις οἱ παλμοὶ τῆς καρδίας μου μὲ καταθλίβουσι, τὸ αἷμα μὲ πνίγει···· ἔχω ἀνάγκην νὰ κλαύσω.

Ἐγείρομαι ἐν οἰκίᾳ φιλικῇ!... Εἰμὶ ἐν ζωῇ! Θὰ ἐπανίδω τοὺς γονεῖς μου! τὰς ἀδελφάς μου, τὸν ἀδελφόν μου.

Θὰ ἐπανίδω προσφιλεῖς συγγενεῖς.

Ὦ Δημιουργέ! Σύ! εἰς τὴν φωνὴν μόνον τοῦ ὁποίου τὰ στοιχεῖα ὑπακούωσι. Σύ! ὅστις ἐν τῇ ἀβύσσῳ τῶν ἀνεξιχνιάστων κριμάτων σου ὥρισας τὴν σωτηρίαν μου, μὴ ἀποστρέψῃς τοὺς οἰκτήρμονας ὀφθαλμούς σου ἀπ' ἐμοῦ.

Ἔτη παρῆλθον... ἀλλὰ τὴν ἀνάμνησιν τοῦ φρικώδους δράματος ὁ χρόνος δὲν ἴσχυσε νὰ λάβῃ μεθ' ἑαυτοῦ ἀπερχόμενος.

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ Ι. ΖΑΡΚΟΥ.

ΑΓΝΗ ΒΙΣΚΟΝΤΗ

—

Ἡ ἱστορία τοῦ θύματος τούτου ἀνήκει εἰς τὸν δέκατον τέταρτον αἰῶνα, καὶ εἰκονίζει τὴν κατάστασιν τῶν ἠθῶν, ἐν Ἰταλίᾳ, κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ὅτε τὰ ἰδιαίτερα πάθη καὶ αἱ πολιτικαὶ φατρίαι προητοίμασαν μακρὰν καὶ ἐπονείδιστον καὶ ποικίλην ξενοκρατίαν εἰς τὴν ὡραίαν ἐκείνην χώραν ἥτις, ἐπὶ αἰῶνας, ὑπῆρξε θέατρον ἐμφυλίων σπαραγμῶν.

Τὸ 1381, Λουδοβῖκος ὁ Γονζάγας, δυνάστης τῆς Μαντούης, ἔλαβε σύζυγον τὴν Ἁγνήν, θυγατέρα τοῦ Βερναβὼ Βισκόντη, δυνάστου τῶν Μεδιολάνων.

Ἡ Ἁγνὴ αὕτη εἶχε τὸ σῶμα περικαλλέςατον, εἰς δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τὸ πρόσωπον αὐτῆς ὑπῆρχον ὅλα ἐκεῖνα τὰ θέλγητρα τὰ προκαλοῦντα τὸν ἔρωτα. Ἡ καρδία ὅμως αὐτῆς σφοδρῶς ἐσφάδαζε μεταξὺ δύω ἀντιθέτων παθῶν, ἐξ ὧν τὸ μὲν ἦτο εὐγενὲς, τὸ δὲ ἄλλο σκληρὸν καὶ ἄγριον. Μεγάλη ἐπιθυμία ν' ἀγαπᾷ καὶ ν' ἀγαπᾶται, καὶ ἄσβεστος δίψα ἐκδικήσεως καὶ αἵματος· ταῦτα ἦσαν τὰ δύω ἀντίθετα πάθη τὰ ὁποῖα κατεβίβρωσκον αὐτήν.

Εἴτε διότι ὁ ἀνὴρ αὐτῆς τῆς ἦτο δυσάρεστος, εἴτε διότι, κατὰ τὰς ἕξεις τῶν τυράννων τῆς Ἰταλίας, αὐτὸς εἶχε πλέον τῆς μιᾶς γυναικὸς, εἴτε, τελοσπάντων, ἕνεκα τῆς φιλίας καὶ τῆς συμμαχίας αὐτοῦ μετὰ τοῦ Ἰωάννου Γαλεαττίου Βισκόντη, ᾐσθάνετο μεγάλην πρὸς αὐτὸν ἀποστροφὴν, καὶ, χωρὶς νὰ τὸ θέλῃ, ἀνεζήτει καρδίαν τινα τὴν ὁποίαν νὰ ὑποδουλώσῃ, συγχρόνως ὅμως καὶ καρδίαν μισοῦσαν τὸν κόμητα τῆς Ἀρετῆς—τοιοῦτον τίτλον ἔφερεν ὁ σύζυγός της—τὸν ὁποῖον αὐτὴ συνείθιζε νὰ ἀποκαλῇ Βρωμερὸν κόμητα.

Τοῦ τοιούτου ζωηροῦ μίσους εἶχε δικαιολογημένην ἀφορμὴν ἡ Ἁγνὴ,διότι ὁ Ἰωάννης Γαλεάττιος Βισκόντης,ἀνεψιὸς τοῦ Βερναβῶ, ἤτοι τοῦ πατρὸς αὐτῆς, συγχρόνως δὲ καὶ γαμβρὸς αὐτοῦ, ὡς ἔχων σύζυγον τὴν Αἰκατερίναν, ἀδελφὴν τῆς Ἁγνῆς, ἐπεβουλεύθη τὴν ζωήν του, καὶ, φονεύσας αὐτὸν προδοτικῶς, ἐκυρίευσε τὴν ἐπικράτειάν του. Δυνάμεθα λοιπὸν νὰ συμπεράνωμεν πόσον ἡ Ἁγνὴ ἐβαρυθύμει διὰ τὴν φιλίαν τοῦ ἀνδρός της πρὸς τὸν φονέα τοῦ πατρὸς αὐτῆς. Ἡ ἰσχυροτέρα δὲ αἰτία τῆς ἀποστροφῆς αὐτῆς πρὸς τὸν ἄνδρα της ἦτο, βεβαίως, αὐτὴ, τόσῳ μᾶλλον, ὅσον οὗτος ἐτήρει τὴν φιλίαν καὶ τὴν συμμαχίαν τοῦ Γαλεαττίου Βισκόντη μᾶλλον ἐκ φόβου ἢ ἐκ διαθέσεως, ὁ φόβος δὲ καθίστανεν αὐτὸν ὠμότατον καὶ πρὸς αὐτὴν τὴν ἰδίαν του σύζυγον, κακολογοῦσαν τὸν Γαλεάττιον. Διὰ τοῦτο, ὅταν, τὸ 1390, ἔφθασαν εἰδήσεις πολεμικαὶ ὀλέθριαι διὰ τὸν Γαλεάττιον, ἡ Ἁγνὴ, φύσει ἐλευθερόστομος καὶ εἰλικρινὴς, ἔχουσα δὲ πάντοτε ἐνώπιόν της τὴν πικρὰν ἀνάμνησιν τοῦ πατρικοῦ αἵματος, διετράνωσε τὴν χαρὰν αὐτῆς καὶ τὰς ἐλπίδας της, διὰ χορῶν καὶ ἄλλων ἐκδηλώσεων, ὁ δὲ Γονζάγας, διὰ τοῦτο, ἔδειρεν αὐτὴν σκληρῶς,καὶ ἠπείλησεν αὐτὴν ὅτι θὰ τὴν φονεύσῃ.

Ἐν τῇ πλουσιωτάτῃ Αὐλῇ τοῦ Μεγαλοπρεποῦς—οὕτως ἐκαλεῖτο ὁ δυνάστης τῆς Μαντούης—ὑπῆρχεν, ὑπηρετῶν ὡς θαλαμιπόλος, εὐγενὴς νέος, ὀνομαζόμενος Ἀντώνιος Σκανδιανός. Ἐκ τῆς πολυμελεστάτης ταύτης Αὐλῆς, οὐδεὶς ἄλλος ἠγαπᾶτο περισσότερον ὑπὸ τοῦ ἡγεμόνος, ὅσον ὁ Ἀντώνιος, καὶ διὰ τοῦτο εἶχε τοσαύτην πρὸς αὐτὸν ἐμπιστοσύνην ὥστε, εἰς μόνον αὐτὸν, ἀνυπόπτως ἐνεπιστεύετο τὰς μᾶλλον ζηλοτύπους ὑπηρεσίας. Ἕνεκα δὲ τῆς ἄκρας ταύτης ἐμπιστοσύνης, ὄχι μόνον ἐν καιρῷ ἡμέρας, ἀλλὰ καὶ ἐν καιρῷ νυκτὸς, ἀπεστέλλετο μὲ παραγγελίας αὐτοῦ πρὸς τὴν σύζυγον, καὶ διὰ τοῦτο εἶχεν ἐλευθέραν τὴν εἴσοδον εἰς τὰ δωμάτιά της.

Εἶχεν ὁ Ἀντώνιος ἐπαγωγὸν τὴν ὄψιν, καὶ ἦτον εὔκολος εἰς τοὺς ἔρωτας, κατὰ τὰς ἕξεις δὲ τῶν εὐνοουμένων, εἶχεν εὐτολμίαν τινα μᾶλλον ἀπρεπῆ. Ἀλλὰ δὲν ὑπερέβαινε τὰ ὅρια τῆς εὐτολμίας ἐκείνης ἥτις εἶναι ἀρεστὴ εἰς τὰς γυναῖκας. Ἐφημίζετο

ὅτι ἠρᾶτο νεάνιδός τινος ὡραιοτάτης, ὑπηρετούσης καὶ αὐτῆς, ὡς ἐπιτίμου κυρίας, εἰς τὴν Αὐλὴν τοῦ ἡγεμόνος. Ἡ κυρία αὕτη ὠνομάζετο Μέα Μιρανδολ·ινή. Πρὸ πολλοῦ ὅμως οἱ ὀφθαλμοί του εἶχον ἀρχίσει νὰ προσφέρωσι πρὸς τὴν Ἁγνὴν λατρείαν ζωηροτέραν τῆς ὀφειλομένης παρὰ θεράποντος πρὸς τὴν σύζυγον τοῦ ἡγεμόνος του. Ἡ Ἁγνή, ἐννοήσασα τὴν πυρκαϊάν, τὴν ὁποίαν ἡ καλλονή της ἥναψεν εἰς τὴν καρδίαν τοῦ νέου, καὶ βλέπουσα ὅτι οὗτος ἦτον ὁ ὡραιότερος καὶ εὐγενέστερος τῶν ἀνθρώπων τῆς Αὐλῆς, διατεθειμένη δὲ νὰ δέχεται τὰς ἐρωτικὰς φλόγας, ἀντὶ νὰ περιορίζεται εἰς τὴν σοβαρὰν ἐκείνην μεγαλοπρέπειαν τῆς ἡγεμονίδος τῆς Μαντούης, καὶ ἀντὶ ν' ἀπογορεύσῃ ἀποτόμως τὰς αὐθάδεις ἀντιβλέψεις τοῦ ἐραστοῦ, ἠθέλησεν ἀπ' ἐναντίας νὰ δοκιμάσῃ αὐτὸν καὶ νὰ βεβαιωθῇ περὶ τοῦ ἔρωτός του. Χωρὶς λοιπὸν νὰ ἐννοῇ τί ἀπεφάσιζε νὰ πράξῃ, καὶ ἐλπίζουσα, ἴσως, ὡς πολλάκις συμβαίνει, νὰ στρέψῃ τὸ πρᾶγμα εἰς παιδιάν, ἂν αἱ ὑποψίαι της ἐβεβαιοῦντο, προέβη εἰς ὅ,τι ἠδύνατο νὰ τὴν ὠθήσῃ εἰς τὰς παρεκτροπὰς ἐκείνας αἵτινες ἐγένοντο ἀφορμαὶ τῆς καταστροφῆς αὐτῆς.

Ἡμέραν τινα εὑρίσκετο εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ Λανσιλόττου, ὅπου συνείθιζε νὰ διαμένῃ σχεδὸν πάντοτε. Τὸ δωμάτιον τοῦτο ἔφερε τὸ ὄνομα τοῦ Λανσιλόττου, διότι αἱ τοιχογραφίαι αὐτοῦ εἰκόνιζον τὴν ἱστορίαν τοῦ ἀρχαίου ἐκείνου προμάχου καὶ τῆς ἐρωμένης του. Ἡ Ἁγνή, ἰδοῦσα τὸν Ἀντώνιον ἐρχόμενον, ἔσπευσε νὰ τὸν ἐρωτήσῃ, μειδιῶσα, ἂν τῳόντι ἠγάπα τόσον πολὺ τὴν Μέαν Μιρανδολην·ήν, ὅσον ἐφαίνετο. Εἰς τὴν ἐρώτησιν ταύτην, ὁ Ἀντώνιος ἀπήντησε μετὰ στεναγμοῦ: Ναὶ τὴν ἀγαπῶ, ἀλλ' ὄχι τόσον ὅσον ἀγαπῶ ἄλλην τινα, τὴν ὁποίαν ἀγαπῶ περισσότερον πάσης ἄλλης γυναικός. Καὶ δὲν ἔμεινεν ἕως ἐδῶ ἡ ἄφρων, ἀλλὰ τὸν ἐρώτησε προσέτι ποία εἶναι ἡ γυνὴ αὐτή, ἐκεῖνος δέ, τυφλὸς ἐκ τοῦ πάθους, καὶ ἐνισχυόμενος ἐκ τῆς οὐρανίας γλυκύτητος τοῦ προσώπου τῆς ἡγεμονίδος, τῆς ἀπήντησε: Σὺ εἶσαι ἐκείνη διὰ τὴν ὁποίαν αἰσθάνομαι ἀληθῆ καὶ θερμὸν ἔρωτα. Ἡ Ἁγνὴ ἐπανέλαβεν ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ πιστεύσῃ τοῦτο, καὶ ἐκεῖνος ἔσπευσε

νὰ τὴν βεβαιώσῃ διὰ τοῦ μᾶλλον ἰσχυροῦ τρόπου, ἐξ ὅσων ἐγνώριζε, διὰ τοῦ ὅρκου του.

Ἡ Ἁγνὴ ἤκουσε, χωρὶς νὰ θορυβηθῇ, ἐπιβεβαιουμένην, ἐκ τοῦ στόματος τοῦ Ἀντωνίου, τὴν δήλωσιν τὴν ὁποίαν τοσάκις τῆς ἔκαμαν τὰ εὔγλωττα βλέμματά του. Μάλιστα δὲ ἐκείνη ἡ φράσις *ἐγὼ Σὲ ἀγαπῶ* ἦτον ἐντὸς τῆς καρδίας αὐτῆς, καὶ ηὐχαριστήθη ἀκούσασα αὐτὴν, καὶ ἐπεθύμει νὰ ἦτον ἀληθινή. Καὶ δὲν ἦτο μὲν αὕτη εὐδιάθετος νὰ τοῦ εἴπῃ: *Καὶ ἐγὼ Σὲ ἀγαπῶ*, διότι οὐδὲ πρὸς ἑαυτὴν ἀπεφάσιζε νὰ ἐκμυστηρευθῇ, ἀλλ' ἐν μέσῳ τῶν μεγάλων θλίψεων, ἐξ ὧν ἐταλαιπωρεῖτο, τῆς ἐφαίνετο μεγίστη ἀνακούφισις ἡ προτίμησις ἐκείνη, ἐκείνη ἡ λατρεία ἡ προσφερθεῖσα, οὐχὶ εἰς τὸν βαθμόν της, ἀλλ' εἰς τὸ πρόσωπον αὐτῆς, εἰς τὴν ἀξίαν, εἰς τὴν καλλονήν. Διὰ τοῦτο, πλειστάκις ἐπανέλαβε τὴν αὐτὴν ἐρώτησιν πρὸς τὸν Ἀντώνιον, καὶ,τελοσπάντων, τόσον πολὺ ἐπείσθη, ὥστε ἡμέραν τινα τοῦ εἶπε: Ἐγὼ δὲ σὲ ἀγαπῶ, ἀλλὰ βλέπω ὅτι, καὶ ἂν ἤθελα νὰ σὲ ἀγαπήσω, δὲν θὰ μοῦ ἦτον δυνατὸν νὰ σ' ἀγαπήσω τόσον ὅσον σὺ ἀγαπᾷς ἐμέ. Λέγουσα δὲ *ἐγὼ δὲν Σ' ἀγαπῶ*, καὶ σχεδὸν προσπαθοῦσα νὰ ἀπατήσῃ ἑαυτὴν, δὲν κατώρθονε νὰ ἀπατήσῃ τὸν Ἀντώνιον, ὅστις ἐκ τῶν ὀμμάτων της ἐλάμβανε, τὴν ἰδίαν ἐκείνην στιγμὴν, τὴν παρηγορίαν ὅτι ἀντηγαπήθη παρὰ τῆς Ἁγνῆς.

Οὕτως ἤρχισεν ὁ μεταξύ των ἔρως· ἡ εὐκολία δὲ τὴν ὁποίαν εἶχον νὰ βλέπωνται ἐλευθέρως ἀνέπτυξε, ταχέως, εἰς τὰ στήθη αὐτῶν τὸ ἐρωτικὸν πάθος ἐπὶ τοσοῦτον ὥστε, παραβλέψαντες τὴν ἀπόστασιν τῶν βαθμῶν καὶ τὴν ὀφειλομένην πρὸς τὸν σύζυγον πίστιν, ἐτράπησαν εἰς πράξεις ἀνηκούστου οἰκειότητος, ὁποῖαι εἶναι αἱ πράξεις τὰς ὁποίας ἀποτολμᾷ πρὸς τὴν ἐρωμένην του νέος φλεγόμενος ὑπὸ θερμοῦ ἔρωτος, εἰς οὐδὲν λογιζόμενος καὶ πᾶσαν δυσκολίαν καὶ πάντα κίνδυνον. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν μετά τινος προφυλάξεως, ὅπως μὴ ἐννοηθῶσι ὑπὸ τῶν θεραπαινίδων τῆς Ἁγνῆς, ἀλλ' ἐντὸς ὀλίγου ἡ προφύλαξις ἠλαττώθη καὶ ἡ τόλμη των ηὔξησε, ὡσὰν οἱ ἄλλοι νὰ μὴν εἶχαν ὀφθαλμοὺς νὰ βλέπωσι καὶ ὦτα ν' ἀκούωσι, ἢ, βλέποντες, ἢ ἀκούοντες, πράγματα τοιαῦτα, δὲν ἔπρεπε νὰ φαντασθῶσι τί ἔτρεχε.

Ἡ Ἁγνὴ δὲ πολλάκις τοῦ ἔνιψε τὸ πρόσωπον μὲ ροδόσταμον, καὶ ὁ Ἀντώνιος ἐγκωμίαζε δημοσίως τὴν καλλονήν της μετὰ τῆς ἄφρονος ἐκείνης θερμότητος ἥτις προδίδει τὴν ἐσωτερικὴν φλόγα.

Εἰς παρεκτροπὰς τοιαύτας ὁδηγεῖ ὁ ἔρως πάντα ἀφινόμενον εἰς τὴν σκληρὰν ἐξουσίαν του, καὶ ὁ Ἀντώνιος ἤθελε καταντήσει εἰς παρεκτροπὴν ἄλλην, ἔτι μείζονα, ἂν ἡ Ἁγνὴ ἤθελε δείξει τὴν ἐλαχίστην θέλησιν. Πολλάκις ὁ σύζυγός της τὴν κακομεταχειρίσθη, καὶ πολλάκις ἦλθεν εἰς διενέξεις μετ' αὐτοῦ, ἐγόγγυζε δὲ καὶ ἐθρήνει, καὶ ἐκατηρᾶτο τὴν τύχην της, ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ Ἀντωνίου, οὗτος δὲ πολλάκις ἐπίσης, ἐπὶ ποδὸς ἐγερθείς, τῆς εἶπε: Ἐπιθυμεῖς, κυρία, νὰ ἐξέλθωμεν ἀπὸ αὐτὴν τὴν κόλασιν! Εἰπὲ μίαν καὶ μόνην λέξιν, καὶ ἀμέσως τὸν φονεύω. Ἀλλ' ἡ Ἁγνὴ πάντοτε, μετὰ εὐσταθείας, ἀπήντησε: Ὄχι, τοιοῦτόν τι ποτὲ δὲν θὰ τὸ ἐπιθυμήσω.

Τελοσπάντων, αἱ πράξεις ἀτίμου οἰκειότητος τοσοῦτο ἐπολλαπλασιάσθησαν, ὥστε, ἀπὸ σφάλματος εἰς σφάλμα, ἡ ἀξιοκατάκριτος ὄρεξις ὑπερίσχυσε τῆς πίστεως τοῦ δούλου καὶ τῆς συζύγου.

Ἀλλά, μετ' ὀλίγον, ἤρχισε νὰ δρέπῃ ἡ Ἁγνὴ τοὺς πικροτάτους καρποὺς τῆς διαγωγῆς της. Πρωΐαν τινα, ἡ Βεατρίκη Γόρη, μία τῶν θεραπαινίδων της, τὴν ἔκαμε νὰ νοήσῃ ὅτι, κρυφθεῖσα, εἶδε σκανδαλώδη τινὰ φερσίματα. Ἅμα τοῦτο ἤκουσε, ᾐσθάνθη τὸ αἷμα αὐτῆς παγονόμενον, καὶ ἀπεσβολώθη ὡς κεραυνόπληκτος. Ἠρνήθη καὶ ἔκλαυσε. Ἀλλὰ ποῖον τὸ ἐκ τῆς ἀρνήσεως ὄφελος, ἢ τί ἤξιζαν τὰ δάκρυά της! Φανταζόμεθα τὴν ταραχήν της, καὶ ποῖοι καὶ πόσοι φοβεροὶ στοχασμοὶ θὰ ἐταλαιπόρησαν τὴν ἔντρομον αὐτῆς διάνοιαν! Κατάστασις τοιαύτη δὲν περιγράφεται. Ὢ! ἀρκοῦσα ποινὴ κατὰ τοῦ σφάλματος αὐτῆς ὑπῆρξε ἐκείνη ἡ στενοχωρία της, ἐκεῖνος ὁ τρόμος, ἐκεῖνος ὁ φοβερὸς παροξυσμός! Μετὰ πολλῶν ἡμερῶν φοβερὰν ταλαιπωρίαν, κατέφυγεν εἰς τὸ μόνον μέσον τὸ ὁποῖον τῆς ἔμενε. Ἐπῆρεν εἰς τὸ μᾶλλον ἀπόκρυφον μέρος τῆς οἰκίας τὴν Βεατρίκην καὶ τὴν Σιδωνίαν Παραβοληνήν, ἄλλην θεραπαινίδα της, καὶ τὰς ἔβαλε νὰ ὁρκισθῶσι ἐπί τινος λίθου ἡγιασμένου ὅτι περὶ τῆς οἰκειότητος αὐτῆς μετὰ τοῦ Ἀντωνίου δὲν ἤθελόν ποτε φανερόσει τὸ ἐλάχιστον εἰς οὐδένα.

Ἀλλ' ἤδη ἡ φήμη τῶν ἐρώτων τούτων εἶχεν ἐξαπλωθῇ ἐπὶ τοσοῦτο ὥστε ἀπέβαινεν ἀδύνατος ἡ ἀπόκρυψις αὐτῶν, καὶ ἡ κακία μιᾶς γυναικὸς ἔφερε πρώτη τὴν εἴδησιν εἰς τὸν Γονζάγαν. Ὠνομάζετο αὕτη Ἐλισάβετ Κομβαγούτη, καὶ ἦτο διωρισμένη εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Ἁγνῆς. Ἀλλά, διὰ λόγον ἄγνωστον, ἡ Ἁγνὴ δὲν τὴν ὑπέφερε καὶ τὴν ἐπεριφρόνει, δὲν τῆς ἐσυγχώρει δέ ποτε νὰ εἰσέρχεται εἰς τὰ δωμάτιά της, καί, ὁσάκις ἐπαρουσιάζετο ἐνώπιόν της, τὴν ἀπέπεμπεν, ἀποστέλλουσα αὐτὴν εἰς τὸ θυγάτριόν της ὅπως ἐπιμεληθῇ αὐτό. Ὀργισθεῖσα ἡ Ἐλισάβετ ἕνεκα τῆς τοσαύτης περιφρονήσεως, καὶ θέλουσα νὰ ἐκδικηθῇ, μαθοῦσα δὲ ἐκ πολλῶν πηγῶν τὰ μεταξὺ τῆς ἡγεμονίδος καὶ τοῦ Ἀντωνίου διατρέχοντα, ἡμέραν τινα, καθ' ἣν ἡ ἡγεμονὶς ἦτον εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἐπαρουσιάσθη εἰς τὸν ἡγεμόνα καὶ ἀπεκάλυψεν εἰς αὐτὸν τὰ πάντα.

Ὁ Γονζάγας ᾐσθάνθη τὴν ὀργὴν εἰς τὰ βάθη τῆς ψυχῆς του, ἀλλ' ἐπερίμεινε, παρερχομένου τοῦ χρόνου, νὰ βεβαιωθῇ ἀσφαλέστερον περὶ τῆς κατηγορίας, καιροφυλακτήσας οὕτω νὰ λάβῃ τὴν δέουσαν ἐκδίκησιν ἐν καταλλήλῳ ὥρᾳ. Ἐντοσούτῳ, κατὰ πᾶσαν ἡμέραν ηὔξανεν ἡ κατήγορος φήμη, καὶ τάχιστα τοσοῦτο ἐγένετο κοινὴ ὥστε ὁ Σκανδιανός, βλέπων τὴν ὕπαρξίν του κινδυνεύουσαν, ἐνόμισε πρέπον νὰ φυγαδευθῇ. Ἡ Ἁγνὴ ὅμως ᾐσθάνθη ὅτι ἡ φυγή του θὰ ἦτο ρητὴ τοῦ ἐγκλήματος ὁμολογία, καὶ τὸν ἐμπόδισε, παρακαλέσασα αὐτὸν νὰ μὴ κηλιδώσῃ τοσοῦτον αἰσχρῶς τὴν ὑπόληψίν της. Ὁ Σκανδιανὸς τὴν ἤκουσε καὶ ἔμεινε. Ἀλλὰ πάλιν μετημελήθη, καὶ ἐσκέφθη ἐκ νέου νὰ φύγῃ. Εἶπε δὲ πρὸς ἄλλον τινα θαλαμηπόλον, φίλον του, ὀνομαζόμενον Ἰάκωβον Καΰνον, ὅτι ἀπεφάσισεν ὁριστικῶς, καὶ διὰ πάσης θυσίας, νὰ φύγῃ τὸ προσεχὲς σάββατον, καθ' ἣν ὥραν ὁ στρατὸς ἔμελλε νὰ ἐξέλθῃ τῆς πόλεως, διὰ νὰ δυνηθῇ οὕτω νὰ ἐξέλθῃ καὶ αὐτὸς ἀγνώριστος, ἀναμιγνυόμενος μεταξὺ τοῦ στρατοῦ, καὶ φέρων κάλυμμα τοιοῦτον εἰς τὴν κεφαλὴν ὥστε νὰ μὴ τὸν ἐννοήσῃ κανείς. Τὴν ἡμέραν τῆς 27 Ἰανουαρίου 1391, διεδόθη παρά τινος ὑπηρέτου τῆς Αὐλῆς ὅτι αὔριον, πρὸ τῆς ἑσπέρας, μεγάλα κακὰ θὰ συμβῶσιν εἰς τὸ Παλάτιον. Ὁ Γονζάγας πληροφορηθεὶς τοῦτο, ἐκάλεσε τὸν ὑπηρέτην

Ο ΦΙΛΕΛΛΗΝ

ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ ΦΙΡΜΙΝΟΣ ΔΙΔΟΤΟΣ

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀνδρέου Κορομηλᾶ 1881 — Β', 175

ἐνώπιόν του, καί, δι' ἀπειλῶν, τὸν ἐβίασε καὶ τοῦ ὡμολόγησε ποίαν σημασίαν εἶχον οἱ λόγοι του· ἀμέσως δὲ διέταξε τὴν σύλληψιν τοῦ Ἀντωνίου, τοῦ Καῦνου, τῆς Σιδωνίας καὶ τῆς Βεατρίκης. Ἐσύστησε δὲ ἐπιτροπὴν τὴν ὁποίαν ἐπεφόρτισε νὰ ἐξετάσῃ καὶ δικάσῃ ὅλας τὰς ὑποθέσεις, πολιτικὰς καὶ ποινικάς, καθαρὰς καὶ μικτάς, ἤτοι ὑποθέσεις εἰς ἃς ἐνδιαφέρεται τὸ κράτος ἢ ἡ τιμὴ τοῦ ἡγεμόνος, ἢ καὶ αὐτὴ ἡ κοινότης τῶν Μεδιολάνων. Μετὰ μεγίστης δὲ ταχύτητος ἤρξατο ἡ δίκη κατὰ τῶν δύω κατηγορουμένων, καί, μετὰ τὴν γενομένην ἀνάκρισιν, τὴν ἕκτην Φεβρουαρίου τοῦ 1391, ἡμέραν Δευτέραν, ἐξητάσθησαν οἱ κατηγορούμενοι ἐν τῷ ἰδίῳ Παλατίῳ τοῦ ἡγεμόνος. Ἡ δυστυχὴς Ἁγνὴ ὡμολόγησεν ἑαυτὴν ἔνοχον, καὶ ὁ Ἀντώνιος ἐπίσης. Οἱ δικασταὶ παρεχώρησαν προθεσμίαν εἰς αὐτοὺς πρὸς ἀπολογίαν μέχρι τῆς ἑσπέρας τῆς προσεχοῦς ἡμέρας. Ἀλλ' οἱ κατηγορούμενοι οὔτε εἶχόν τι ν' ἀπολογηθῶσι, οὔτε ἠθέλησαν, καὶ οἱ δικασταὶ κατεδίκασαν τὴν Ἁγνὴν εἰς τὴν ποινὴν τῆς ἀποκεφαλίσεως, τὸν δὲ Ἀντώνιον εἰς τὴν ποινὴν τῆς ἀπαγχονίσεως. Ἡ ἀτυχὴς ἡγεμονίς, μελανείμων, ἐφέρθη ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου Καβάλου, ἐπιφορτισθέντος τὴν ἐκτέλεσιν, εἰς τὸν παλαιὸν κῆπον τοῦ Παλατίου, πρὸς τὴν λίμνην, καὶ ἐκεῖ, ἐν ἄκρᾳ μυστικότητι, ἀπεκεφαλίσθη· εἰς τὸ αὐτὸ δὲ μέρος βρόχος ἄτιμος ἀπέπνιξε τὸν ἐραστὴν αὐτῆς.

Ὁ συγγραφεύς, ἐξ οὗ ἐρανιζόμεθα τὴν ὑπόθεσιν ταύτην, ἀνήκει εἰς τὴν τάξιν τῶν μεγαλητέρων συγχρόνων ἀνδρῶν τῆς Ἰταλίας· Φέρει δὲ οὗτος τὰς ἐφεξῆς παρατηρήσεις τὰς ὁποίας δὲν ἐνομίσαμεν πρέπον νὰ παραλείψωμεν.

Τὸ αἷμα τῆς ὡραίας Ἁγνῆς, χυθὲν ὑπὸ τοῦ ἰδίου συζύγου της, διήγειρε γενικὸν αἴσθημα συμπαθείας καὶ φρίκης. Φῆμαι πάμπολλοι ᾐτιῶντο τὸν Γονζάγαν. Ὑπῆρξε δὲ φήμη τις ὅτι ἔπραξε τὴν ὠμότητα ἐκείνην, θέλων νὰ διασκεδάσῃ πᾶσαν κατ' αὐτοῦ ὑποψίαν ἐκ μέρους τοῦ Ἰωάννου Γαλιαττίου Βισκόντη, τοῦ φονέως τοῦ πατρὸς τῆς Ἁγνῆς, διότι ἐκεῖνος δὲν ἔδιδε κἀμμίαν εἰς αὐτὸν ἐμπιστοσύνην, ἐνόσῳ εἶχεν εἰς τὴν οἰκίαν του τὸν ἄσπονδον αὐτοῦ ἐχθρόν. Ὑπῆρξε προσέτι καὶ ἄλλη φήμη ὅτι ἐσυκοφάντησε τὴν σύζυγόν του, διὰ νὰ τὴν θανατώσῃ, καὶ νυμφευθῇ

ἄλλην τινα, ὡς καὶ συνέβη. Ἡ πρώτη τῶν δύο τούτων φημῶν φαίνεται μὴ βάσιμος, διότι, ἀμέσως μετὰ τὸν θάνατον τῆς Ἁγνῆς, ὁ Γονζάγας παρῄτησε τὴν συμμαχίαν τοῦ Βισκόντη, καὶ συνεμάχησε μετὰ τῶν ἐχθρῶν του. Ἡ δευτέρα ἀναιρεῖται ἐκ τῆς γενομένης ἀνακρίσεως. Εἰς τὰ ὄμματα ὅμως ἡμῶν, ἐπιλέγει ὁ συγγραφεὺς, μᾶλλον δικαιολογημένος θὰ ἦτον ὁ Γονζάγας, ἂν, ἅμα πληροφορηθεὶς τὴν ἀπιστίαν τῆς Ἁγνῆς, ἤθελεν ἰδίᾳ χειρὶ τὴν φονεύσει, διότι τὸ νὰ μελετήσῃ, ἐπὶ χρόνον μακρὸν, τὴν καταδίκην καὶ τὴν καταστροφήν της, τὸ νὰ ὑποφέρῃ νὰ μετρηθῇ δικαστικῶς ἡ ἀτιμία τῆς συζύγου, καὶ προσέτι ἡ καταισχύνη αὐτοῦ, καὶ νὰ ἐπιτρέψῃ νὰ βαφῇ ἡ χεὶρ τοῦ δημίου ἐκ τοῦ αἵματος τῆς Ἁγνῆς Βισκόντη, τῆς ἡγεμονίδος τῆς Μαντούης, καὶ συγγενοῦς δύω βασιλέων, μᾶς φαίνονται ὅλαι αὐταὶ αἱ πράξεις θηριώδεις καὶ μωραὶ συγχρόνως.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Ι. ΧΑΛΚΙΟΠΟΥΛΟΣ.

ΛΟΥΔΟΒΙΚΟΣ ΣΑΛΒΑΤΩΡ (LOUIS SALVATOR)

Ἡ ἱστορία μαρτυρεῖ, ὅτι ἐλάχιστοι τῶν ἡγεμόνων καὶ τῶν ἡγεμονιδῶν ὑπῆρξαν οἱ ἀσχοληθέντες συστηματικῶς εἰς ἐπιστημονικὰς συγγραφὰς καὶ μελέτας καὶ ἔτι ὀλιγώτεροι, ἠριθμημένοι, μετρούμενοι ἐπὶ δακτύλοις ὑπῆρξαν οἱ δυνάμενοι εἰκότως νὰ διεκδικήσωσι τὸν τίτλον τοῦ πολυμαθοῦς καὶ τοῦ σοφοῦ. Ὑπῆρξαν κατὰ τὰς ἀρχὰς καὶ τὰ μέσα τοῦ παρελθόντος αἰῶνος αὐλαὶ, περιθάλψασαι εὐγενῶς τὰς ἐπιστήμας καὶ τὴν φιλοσοφίαν· δύο δὲ μεγάλοι ἡγεμόνες, ἡ Αἰκατερίνη τῆς Ῥωσσίας καὶ ὁ Φρειδερῖκος τῆς Πρωσσίας ἀντεπέστελλον συχνότατα πρὸς τὸν ἔξοχον τοῦ αἰῶνος φιλόσοφον, τὸν Βολταῖρον, ὅστις εἶχε μεταβάλει τὸ Φέρνεϋ εἰς αὐλὴν τῆς μεγαλοφυΐας καὶ τῆς φιλοσοφίας. Ὑπῆρξαν δὲ

καὶ κατὰ τὸν παρόντα αἰῶνα ἡγεμόνες, φιλοτιμούμενοι νὰ ὀνομάζωνται προστάται τῶν γραμμάτων καὶ τῶν ἐπιστημῶν, καὶ ποθοῦντες νὰ θεωρῶνται οὐχὶ τύπῳ ἡγεμόνες, ἀλλὰ καὶ ἀληθῶς *ἡγεμόνες*, ἡγέται δηλαδὴ τοῦ ἔθνους ἐν τῇ σταδιοδρομίᾳ τῆς προόδου, φρονοῦντες, ὅτι τῆς παιδείας ἡ περίθαλψις εἶναι ἡγεμονικὸν κόσμημα πολλῷ λαμπρότερον τῆς ἀλαζονικῆς λάμψεως τῶν αὐλικῶν τελετῶν καὶ τῶν κενοδόξων μεγαλείων. Ἀλλ' ἐλάχιστοι ἦσαν καὶ εἶναι οἱ ἡγεμόνες καὶ ἡγεμονίδαι, οἵτινες ἀφιέρωσαν τὸν βίον αὐτῶν εἰς μόνην τὴν ἐπιστήμην καὶ τὰ γράμματα, καὶ διὰ τῆς ἐξαιρετικῆς αὐτῶν εὐφυΐας καὶ τῶν καταπληκτικῶν ἐπιστημονικῶν μόχθων διεκρίθησαν ἐν τῷ πεδίῳ τῆς ἐπιστήμης.

Εἷς τούτων εἶναι καὶ ὁ *Λουδοβῖκος Σαλβατώρ*, ἀρχιδοὺξ τῆς Αὐστρίας καὶ ἐπίτιμος συνταγματάρχης καὶ ἰδιοκτήτης αὐστριακοῦ συντάγματος τοῦ πεζικοῦ, υἱὸς τοῦ πρῴην βασιλέως τῆς Τοσκάνης Φερδινάνδου τοῦ Δ', καταβάντος ἐκ τοῦ θρόνου ἐν ἔτει 1860, ὁπότε ἐτελέσθη ἡ ἕνωσις τοῦ βασιλείου τούτου πρὸς τὸ βασίλειον τῆς Σαρδηνίας.

Ὁ Λουδοβῖκος Σαλβατὼρ ἄγει μόλις τὸ τριακοστὸν τέταρτον ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτοῦ, ἅτε γεννηθεὶς τῇ 4 Αὐγούστου 1847· ἀλλ' ἐν τούτοις καταλέγεται ἀπὸ πολλοῦ ἐν τοῖς σπουδαιοτέροις γεωγράφοις τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων καὶ ἐν τοῖς πολυγραφωτέροις συγγραφεῦσι. Περιηγηθεὶς ὅλην σχεδὸν τὴν ὑδρόγειον σφαῖραν καὶ μετὰ πολλῆς ἐπιστασίας μελετήσας τὰ τῆς φυσικῆς τοποθεσίας καὶ τὰ τῶν ἠθῶν καὶ τοῦ χαρακτῆρος τῶν κατοίκων ἀπεχόντων τόπων, πολλῶν ἀτελῶς γνωστῶν μέχρι τοῦδε, ἔγραψε τόμους ὅλους σπουδαίων συγγραμμάτων. Τούτων τὸ μᾶλλον ἐνδιαφέρον ἡμᾶς εἶναι ἡ ἐν ἔτει 1877 ἐκδοθεῖσα ὑπ' αὐτοῦ περιγραφὴ τοῦ ἐν τῷ Κορινθιακῷ κόλπῳ περίπλου αὐτοῦ, ἐν ᾧ ὑπάρχουσιν ἀποτεθησαυρισμέναι λεπτομερέσταται περιγραφαὶ τῆς Κορίνθου, Ἀμφίσσης, Γαλαξειδίου καὶ τῶν ἄλλων γειτνιαζουσῶν Ἑλληνικῶν πόλεων μετὰ σοφῶν παρεκβάσεων ἱστορικῶν καὶ γεωγραφικῶν, διαλάμπει δὲ ἀκραιφνὲς Ἑλληνικὸν αἴσθημα.

Φίλος ὢν ἔνθερμος τῆς ἐπιστήμης καὶ λάτρις τῆς πολυμαθείας, ἀσμενίζει εἰς τὴν σύναψιν φιλικῶν καὶ ἀλληλογραφικῶν σχέσεων

πρὸς τοὺς διακεκριμένους ἐπιστήμονας. Ἐκ τῶν παρ' ἡμῖν ἐπιστημόνων τιμᾷ ἀπὸ ἱκανῶν ἐτῶν διὰ τῆς φήμης αὐτοῦ, ὡς γνωστόν, τὸν παρ' ἡμῖν δόκιμον καὶ πολυγράφον συγγραφέα κ. Θεόδωρον Φλογαΐτην, εἰς ὃν ἐδωρήσατο ἁπάσας τὰς μέχρι τοῦδε ὑπ' αὐτοῦ ἐκδοθείσας συγγραφὰς καὶ μεθ' οὗ συνδέεται δι' ἀλληλογραφίας.

ΗΘΗ ΚΑΙ ΕΘΙΜΑ

Η 24Η ΙΟΥΝΙΟΥ

(*Δημώδεις προλήψεις*).

I

Αἱ προλήψεις εἶνε εἶδος θρησκείας διὰ τὸν λαὸν καὶ θρησκείας τόσῳ μᾶλλον σεβαστῶς καὶ φανατικῶς λατρευομένης, ὅσῳ οἱ εἰς αὐτὴν πιστεύοντες εἰσὶν ἀμαθέστεροι. Εὐκολώτερον ν' ἀνατραπῇ εἷς θρόνος ἢ νὰ ἐκριζωθῇ μία πρόληψις. Τοσοῦτον εἰσὶν ἐρριζωμέναι εἰς τὰ ἔγκατα τῆς κοινῆς συνειδήσεως.

Καὶ εὑρίσκει μέν τις αὐτὰς ἐνίοτε ἐχούσας ἐν τῷ βάθει αὐτῶν σοφόν τινα καὶ κοινωφελῆ λόγον, ἀλλὰ συνήθως τὰς εὑρίσκει περιβεβλημένας θρησκευτικὸν χαρακτῆρα καὶ προσηλούσας τὸ πνεῦμα εἰς σιδηρᾶν δεισιδαιμονίαν, πολλάκις ἄλογον.

Ἡ ἀμάθεια καὶ ἡ ἀδυναμία τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, συμφυρόμεναι μετὰ τῶν αἰσθημάτων καὶ πολυειδῶν παθῶν, παρήγαγον τὴν

ψευδῆ θρησκείαν τῶν προλήψεων, ἥτις ἀπὸ τῶν πρώτων περίπου ἀνθρώπων κατέκλυσε καὶ πληροῖ τὸν κόσμον.

Ἄλλοτε ἐν Ἄργει ἐπεπόλαζον προλήψεις πολλαὶ καὶ ποικίλαι. Σήμερον ὅμως, χάρις εἰς τὰ γράμματα καὶ τὴν κοινωνικὴν πρόοδον, ἠραιώθησαν καὶ περιωρίσθησαν εἰς τὰς κατωτέρας τάξεις·

Ἐκ τῶν σωζομένων ἐνταῦθα ἔτι εἶνε καὶ αἱ περὶ τῆς 24ης Ἰουνίου ἑκάστου ἔτους, περὶ ἧς ὁ λόγος ἤδη.

Ἡ ἡμέρα αὐτή, καθ' ἣν ἡ Ἐκκλησία ἑορτάζει τὸ γενέθλιον τοῦ προφήτου, προδρόμου καὶ βαπτιστοῦ Ἰωάννου, εἶνε ἐπισημοτάτη καὶ ἱερωτάτη διὰ τὰς κατ' αὐτὴν ἐπικρατούσας προλήψεις καὶ ἔθιμα.

ΙΙ

Τὴν ἑσπέραν τῆς παραμονῆς τῆς 24ης Ἰουνίου κατ' ἀρχαῖον ἔθιμον ἀνάπτουσι πυρὰς καθ' ὅλην τὴν πόλιν παίδων καὶ νέων φαιδροὶ ὅμιλοι καὶ πηδῶσιν αὐτὰς ἀλλαλλάζοντες.

Δυσεξιχνίαστος λίαν εἶνε ἡ ἀκριβὴς ἀνεύρεσις τῆς αἰτίας καὶ τοῦ σκοποῦ τοῦ ἐθίμου τούτου.

Παρὰ τῷ λαῷ εὑρίσκομεν παραδόσεις διαφόρους, ἀναγομένας ὅμως γενικῶς εἰς λόγους θρησκευτικούς.

Ἐκ τῶν μᾶλλον δὲ ὡρισμένων γινώσκομεν δύο. Τινὲς ἐξηγοῦσι τὸ ἔθος τῶν ἐν λόγῳ πυρῶν, ὡς ἐκδήλωσιν τῆς χαρᾶς καὶ εὐγνωμοσύνης τῶν γεωργῶν πρὸς τὸν Θεὸν διὰ τὸν θερισμὸν καὶ συγκομιδὴν τῶν δημητριακῶν προϊόντων αὐτῶν.[1]) Ἄλλοι ὅμως ἀποδίδουσιν εἰς τὸ ἔθιμον θρησκευτικὸν λόγον διαφυλάξεως τῆς ὑγιείας καὶ ζωῆς.

Ὁ εὐπαίδευτος καὶ περὶ ταῦτα εἰδικώτερον ἀσχολούμενος νέος

1) Ἡ πρόληψις αὕτη τοῦ ἡμετέρου λαοῦ ἀπαντᾷ καὶ ἀλλαχοῦ. Ἡ Δώρα Δ' Ἴστρια, γράφουσα περὶ τῶν Τσερεμίσσων, φυλῆς παρὰ τὸν Βόλγαν, παρατηρεῖ, ὅτι τὴν 23 Ἰουνίου, ἡμέραν ἀφιερωμένην εἰς τὴν ἑορτὴν τοῦ Κουπαλᾶ, θεοῦ τῶν καρπῶν τῆς γῆς, διὰ μεγάλων πυρῶν πανηγυριζομένων, αἱ νέαι χωρικαὶ μερῶν τινων τῆς Πολωνίας καὶ Ῥωσσίας ἀνάπτουσι μέχρι τοῦδε πυρὰς πρὸς τιμὴν τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ, οὗτινος ἡ ἑορτὴ συμπίπτει τῇ ἐπαύριον, ὀνομαζομένη ἑορτὴ Ἰωάννου Κουπαλᾶ (Περὶ τῶν ἐν τῇ Ἀνατολῇ γυναικῶν ὑπὸ Δώρας Ἰστριάδος, μετάφρ. Αἰμυλίας Σκουζὲ (Ἀθῆναι 1861) σελ. 374. Βιβλ. Δ. ἐπιστολὴ 4η.

κ. Ν. Γ. Πολίτης ἐδημοσίευσε πρὸ ἐτῶν ἐν τῇ *Ἑστίᾳ* [2]) ἀξιόλογον διατριβὴν περὶ τῆς *ἑορτῆς τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου*, ἐν ᾗ πραγματεύεται μόνον καὶ ἱστορικῶς μᾶλλον τὰς ἐν λόγῳ πυρὰς, ὡς συνήθειαν, ἐπικρατοῦσαν καθ' ἅπασαν τὴν Ἑλλάδα, παρ' ὅλοις τοῖς Εὐρωπαϊκοῖς λαοῖς, παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Αἰγυπτίοις, τοῖς Σαρακηνοῖς, τοῖς Ἑβραίοις, τοῖς Ῥωμαίοις καὶ τοῖς Βυζαντινοῖς. Στηριζόμενος δὲ εἰς τὰς κρίσεις τοῦ Βυρνοὺρ, Ῥαοὺλ-Ῥοσὲτ καί τινων Βυζαντινῶν, ἀποκλίνει ὑπὲρ τῆς γνώμης, ὅτι τὸ ἔθιμον εἶνε Ἑλληνικόν τε καὶ ἐθνικὸν, ἀρχαιότατον λείψανον τῆς ἑορτῆς τῶν ἡλιοστασίων.

Ἐν δὲ τῷ περιοδικῷ «*Μοῦσαι*» ἐδημοσιεύθη [3]) κατὰ μετάφρασιν ἐκ τοῦ γαλλικοῦ ὁμοία διατριβὴ περὶ τῶν *πυρῶν τῆς Ἁγίας Ἰωάννας*, δι' ἧς ὁ συγγραφεὺς, προτιθέμενος νὰ ἐκθέσῃ τὰ ἐν Γαλλίᾳ περὶ τούτου κρατοῦντα, ἀποδέχεται, ὅτι αἱ παραδόσεις αὗται μετεδόθησαν, ὡς πολλαὶ ἄλλαι, ἐκ τῆς Ἀσίας εἰς τὴν Εὐρώπην καὶ ὅτι ἔχουσι τὴν ἀρχήν των ἐκ τῶν Ἐθνικῶν, ἐκ τῆς ἀρχαίας θρησκείας τῶν Περσῶν ἢ τῶν Αἰγυπτίων.

Τὸ ἐπ' ἐμοὶ πείθομαι ἐπίσης, ὅτι τὸ ἔθιμον αὐτὸ εἶνε τῳόντι ἀρχαιότατον, Περσικῆς ἢ Αἰγυπτιακῆς καταγωγῆς, μεγάλως σχετιζόμενον πρὸς τὴν ἑορτὴν τῶν ἡλιοστασίων, συμπῖπτον πρὸς τὴν ἐποχὴν, καθ' ἣν, ὡς λέγει Μιχαὴλ ὁ Ψελλὸς, «ἄρχεται ὁ ἥλιος τρεπόμενος πρὸς νότον, μειῶν μὲν τὴν ἡμέραν, αὔξων δὲ τὴν νύκτα,» ἐποχὴν σημαντικὴν φυσικῷ τῷ λόγῳ κατὰ τοὺς ἀρχαίους. Ἐξ αὐτῶν δὲ μετεδόθη εἰς τοὺς Ἕλληνας τὸ ἐν λόγῳ ἔθος. Ἐπειδὴ ὅμως, ὡς φρονῶ, ἐπὶ τοιούτων ζητημάτων πρέπει νὰ μὴ παρορῶμεν καὶ τὰς δημώδεις παραδόσεις, νομίζω, ὅτι ἡ παράδοσις, ἡ ἀνάγουσα τὸ ἔθιμον εἰς θρησκευτικὸν λόγον ἀσφαλείας τῆς ὑγιείας καὶ τῆς ζωῆς, εἶνε μεγάλης προσοχῆς ἀξία καὶ βάσιμος. Ἀνάγεται δὲ καὶ αὕτη εἰς ἀρχαιοτάτην ἐποχὴν, προτέραν τοῦ Χριστιανισμοῦ. Οἱ μὴ κατ' ἐπιφάνειαν δρῶντες τὰ ἔθιμα τῆς ἀρχαίας Εἰδωλολατρείας ἀνευρίσκουσι πολλάκις ἐν τῇ οὐσίᾳ καὶ τῷ βάθει αὐτῶν σοφοὺς καὶ κοινωφελεῖς λόγους, περικεκαλυμμένους διὰ τῆς

2) Τόμ. Α. σελ. 414.
3) Ἔτος Α'. σελ. 173.

σκέπης τῶν προλήψεων καὶ τῶν θρησκευτικῶν παραδόσεων καὶ ἐννοιῶν, ὅπως ἐπιτύχωσι τοῦ σκοποῦ αὐτῶν παρὰ τῷ ἀμαθεῖ λαῷ.[4]) Οὕτω τὸ ἔθιμον τῶν πυρῶν αὐτῶν δέον ν' ἀποδώσωμεν καὶ εἰς μέτρον σοφὸν ὑπὲρ τῆς δημοσίας ὑγιείας καὶ νὰ σχετίσωμεν αὐτὸ πρὸς τὰς ἀρχαίας *καθάρσεις*, συμπίπτον ἐν ὥρᾳ καθ' ἣν ἐπιπολάζουσιν οἱ πυρετοὶ καὶ ἡ ἀτμοσφαῖρα εἶνε βεβαρημένη, καὶ πρὸς τὴν ἔννοιαν στοιχείου, ἀλεξητηρίου κατὰ νόσων καὶ κινδύνων. Ἐν τούτῳ πιθανῶς ἔγκειται ἀρχαιόθεν ἡ κυρία καὶ κατ' οὐσίαν αἰτία καὶ σκοπὸς τοῦ ἐν λόγῳ ἐθίμου, ὅπερ ἔκτοτε ἔφερε θρησκευτικὸν χαρακτῆρα.

Ἡ ἡλιολατρεία καὶ πυρολατρεία εἶνε ἀρχαιοτάτη. Εἰς τὴν κοσμογονίαν καὶ θεογονίαν τῶν Φοινίκων εὑρίσκομεν τὸν Ἥλιον θεὸν καὶ τὰ τέκνα του, Φῶς, Πῦρ καὶ Φλόγα, λατρευόμενα.[5]) Παρὰ δὲ τοῖς Πέρσαις, ὡς μαρτυρεῖ ὁ Στράβων,[6]) εὑρίσκομεν τιμώμενον τὸν Ἥλιον, ὃν ἐκάλουν Μίθρην, καὶ σὺν ἄλλοις καὶ τὸ πῦρ. «Διαφερόντως δέ, λέγει ὁ Στράβων, τῷ πυρὶ (καὶ τῷ ὕδατι) θύουσι, »τῷ μὲν πυρὶ προστιθέντες ξηρὰ ξύλα τοῦ λέπους χωρίς, πιμελὴν »ἐπιτιθέντες ἄνωθεν· εἶθ' ὑφάπτουσιν ἔλαιον καταχέαντες, οὐ φυ»σῶντες ἀλλὰ ῥιπίζοντες......» Ὁ Στράβων ἀναφέρει τοὺς μάγους Πυραίθους καὶ τὰ Πυραιθεῖα καί, ὡς ἐν ταῖς παλαιαῖς ἱστορίαις λεγόμενον, ὅτι «ὅτῳ ἂν θύωσι θεῷ, *πρώτῳ τῷ πυρὶ εὔχονται.*» Περὶ τοῦ ὅτι δὲ οἱ Πέρσαι ἐνόμιζον, ὅτι τὸ πῦρ εἶνε θεός, μαρτυρεῖ καὶ ὁ Ἡρόδοτος.[7]) Ἐν δὲ τῇ Αἰγύπτῳ εὑρίσκομεν ἐπίσης τὸν Ἥλιον θεὸν (Ὄσιριν), ὡς διοικοῦντα τὸ πᾶν μετὰ τῆς Σελήνης (Ἴσιδος) διὰ τῆς εὐτάκτου καὶ περιοδικῆς κινήσεως αὐτῶν.[8]) Ὁ Ἡρόδοτος [9]) καὶ ὁ Πλούταρχος [10]) περιγράφουσι καὶ τὰς γενομένας τελετὰς καὶ θυσίας τῷ ἡλίῳ κατὰ τὰς τροπὰς μάλιστα αὐτοῦ.

4) Τοιαῦτα τῶν λειτουργῶν τῆς θρησκείας σοφὰ καὶ κοινωφελῆ μηχανεύματα εὑρίσκει τις καὶ εἰς ὅλας τὰς ἐποχὰς κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον.

5) Ἀθ. Σταγειρίτου· Ὠγυγία. Τόμ. Α. σελ. 8.

6) Γεωγραφικά· ἔκδ. Κοραῆ (Παρίσιοι ͵αωιζ) Μέρος Γ. σελ. 141-151.

7) Γ, 16. καὶ Α. 131.

8) Ὠγυγία. Α. σελ. 18-19.

9) Β, 63.

10) Περὶ Ἴσιδος καὶ Ὀσίριδος 52.

Αὗται καὶ αἱ παραπλήσιαι θεῖαι λατρεῖαι, αἱ ἀποδιδόμεναι εἰς τὸν Ἥλιον καὶ τὸ συγγενὲς αὐτοῦ Πῦρ, αἵτινες ἀπαντῶσι καὶ ἀλλαχοῦ, καθιστᾶσι πρόδηλον, ὅτι τὰ δοξαζόμενα ἡλιοστάσια οἱ λάτρεις τοῦ ἡλίου ἀρχαῖοι λαοὶ ἑώρταζον πομπωδῶς καὶ μεγαλοπρεπῶς, ὡς προσφυέστερον δὲ καὶ λαμπρότερον μέσον ἐκδηλώσεως τῆς ἑορτῆς οὐδὲν ἄλλο εἰκότως ἠδύνατο νὰ ἦνε ἢ αἱ πυραί, ἃς ἤναπτον, ὡς εἴρηται, οἱ Πέρσαι, θύοντες τῷ πυρί.[11])

Ἀλλ' εἴρηται, ὅτι τὸ ἔθιμον τῶν πυρῶν ἐγκλείει βεβαίως λόγον ὑπὲρ τῆς δημοσίας ὑγιείας, σχετιζόμενον πρὸς τὰς ἀρχαίας καθάρσεις καὶ λυσιτελὲς εἰς ἀποσβέσιν νόσων καὶ κινδύνων.

Ἡ μυθολογία ἀναφέρει τὸ διὰ τοῦ πυρὸς καθαρτήριον τῶν ψυχῶν πρὶν ἢ εἰσέλθωσιν εἰς τὰ Ἠλύσια πεδία.[12]) Ὁ Πλούταρχος λαλεῖ περὶ τῆς καθάρσεως τῆς ἀτμοσφαίρας διὰ θυμιάσεων καὶ τοῦ πυρός, ἀναφέρων, ὅτι οἱ «ἰατροὶ δοκοῦσι πρὸς τὰ λοιμικὰ πάθη βοηθεῖν φλόγα, *ὡς λεπτύνουσαν τὸν ἀέρα*» καὶ μαρτυρῶν, ὅτι ὁ ἰατρὸς Ἄκρων ἐν Ἀθήναις ὑπὸ τὸν μέγαν λοιμὸν ηὐδοκίμησε, πῦρ κελεύων παρακαίειν τοῖς νοσοῦσι, δι' οὗ οὐκ ὀλίγους ὠφέλησε.[13]) Κατὰ δὲ τὸν κ. Παπαρρηγόπουλον [14]) εἰς τὸν λοιμὸν αὐτὸν ἐβοήθησε τοὺς Ἀθηναίους ὁ δημιουργὸς τῆς ἰατρικῆς ἐπιστήμης, Ἱπποκράτης ὁ Κῷος, συμβουλεύσας τὴν διὰ πυρὸς κάθαρσιν τῆς ἀτμοσφαίρας, εἰς ὃ προῆλθεν ἐκ τῆς παρατηρήσεως, ὅτι οἱ σιδηρουργοὶ σπανιώτατα ἐκρούοντο. Ὁ δὲ περιηγητὴς Παυσανίας μαρτυρεῖ, ὅτι, ὅτε ὁ Λυγκεὺς μόνος ἐκ τῶν πεντήκοντα ἀδελφῶν του ἐσώθη μετὰ τῆς Δαναΐδος Ὑπερμνήστρας, ἀνέσχον πυρσούς, ἐκεῖνος μὲν ἀπὸ τῆς Λυρκείας, αὕτη δὲ ἀπὸ τῆς Λαρίσσης, τῆς Ἀκροπόλεως τοῦ Ἄργους, εἰς ἔνδειξιν *διαφυγῆς τοῦ*

11) Οἱ Ἀθηναῖοι ἑώρταζον τὴν ἑορτὴν τοῦ Ἡρακλέους, ἀλληγορουμένου εἰς Ἥλιον κατὰ τὸ θερινὸν Ἡλιοστάσιον. (Ὠ γ υ γ ί α. Γ. σελ 362.).

Ἐλατρεύετο δὲ ὁ Ἥλιος καὶ ἐν πολλοῖς ἄλλοις τῆς Ἑλλάδος τόποις, ὡς ἐν Κορίνθῳ, Ἄργει, Ἤλιδι, ἰδίως δὲ ἐπὶ τῆς νήσου Ῥόδου. (Ἐγχειρίδιον Θρησκείας καὶ Μυθολογίας τῶν Ἑλλήνων καὶ Ῥωμαίων ὑπὸ Π. Ἰασεμίδου (1871) σελ. 77.)

12) Ὠ γ υ γ ί α Β. σελ. 45, 53.

13) Περὶ Ἴσιδος καὶ Ὀσίριδος 80.

14) Ἱστορία τοῦ Ἑλλην. Ἔθνους Α. σελ. 634.

κινδύνου. Ἐπὶ τούτῳ δὲ οἱ Ἀργεῖοι *κατὰ ἔτος ἕκαστον πυρσῶν ἑορτὴν ἦγον.*[15])

Ἐξ ὅλων τούτων καταφαίνεται, ὅτι οἱ ἀρχαῖοι ἀπέδιδον εἰς τὰς πυρὰς ἐκτὸς τῆς ἐν γένει θείας λατρείας καὶ δύναμιν καὶ ἔννοιαν διαφυλάξεως τῆς ὑγιείας καὶ τῆς ζωῆς ἀπὸ νόσων καὶ κινδύνων.

Καὶ ταῦτα μὲν παρὰ τοῖς εἰδωλολάτραις. Ὁ δὲ Χριστιανισμός, ὅστις πολλὰ ἀπὸ τῶν ἀρχαίων θρησκειῶν παρέλαβε καί, κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον τροποποιήσας, καθιέρωσε, φυσικὸν ἦτο νὰ μὴ παρίδῃ καὶ τὰς περὶ τοῦ πυρὸς παραδόσεις, μάλιστα δὲ τὰς σχετιζομένας πρὸς τὸ θερινὸν ἡλιοστάσιον. Τὰς παραδόσεις αὐτὰς εὗρε κρατούσας καὶ τὰς διετήρησε, περιβαλὼν αὐτὰς νέῳ ἐνδύματι.[16]) Οὕτως ἡ πρόληψις ἐπέζησε τῶν εἰδωλολατρικῶν χρόνων καὶ αἱ πυραὶ τοῦ θερινοῦ ἡλιοστασίου ἐξηκολούθησαν, ὡς θρησκευτικὸν ἔθιμον χάριν τῆς ὑγιείας, ἀναχθὲν εἰς τὴν ταυτόχρονον περίπου ἑορτὴν τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου, πιθανῶς, διότι κατά τινα παράδοσιν ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος εἶνε ὁ ἔφορος καὶ προστάτης τῆς ὑγιείας, ἰδίως δὲ θεραπεύει καὶ σώζει ἀπὸ τῶν πυρετῶν. Ἀναφέρεται, ὅτι τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ μοναχός τις, Γάλλος, μετεκόμισεν εἰς Μονήν τινα τῆς Γαλλίας καὶ ἐθεράπευε δι' αὐτῆς τοὺς πυρετοὺς καὶ πρὸς τιμὴν τοῦ Ἁγίου κατ' ἔτος ἥναπτον κατὰ τὴν ἑορτήν του πυράς. Τὴν παράδοσιν δὲ ταύτην ἐνισχύει καὶ ἡ ἑορτὴ τῆς ἀποτομῆς τῆς τιμίας κεφαλῆς τοῦ αὐτοῦ ἁγίου, τελουμένη τῇ 29 Αὐγούστου, καθ' ἣν κατ' αὐστηρότατον καὶ ἱερώτατον ἔθιμον ὀφείλουσι πάντες νὰ νηστεύωσι, καὶ ἀπὸ τοῦ ἄρτου εἰ δυνατὸν ἀπέχοντες, χάριν τῆς ὑγιείας των καὶ διαφυλάξεως αὐτῶν ἀπὸ τῶν πυρετῶν.

Οὕτω νομίζω, ὅτι δέον κατὰ πᾶσαν πιθανότητα νὰ ἐξηγήσωμεν τό, περὶ οὗ πρόκειται, ἔθιμον. Αἱ πυραὶ εἶνε ἔκφρασις χαρᾶς

15) Κορινθιακά· XXV, 4.
Παρὰ τοῖς Ἀργείοις ἐτιμᾶτο ἱερῶς τὸ πῦρ, ἀξιοῦσιν, ὅτι ἐφεῦρε καὶ ἔδωκεν αὐτὸ τοῖς ἀνθρώποις οὐχὶ ὁ Προμηθεύς, ἀλλ' ὁ Φορωνεύς. Παυσαν. Κορινθ. XIX, 5 καὶ XXII, 4.)

16) Τοῦτο συνέβη ἐν πολλοῖς. Λ. χ. ὁ Ποσειδῶν εἶνε νῦν ὁ Ἅγιος Νικόλαος· ἡ ἔφορος τῶν τοκετῶν θεὰ Εἰλείθεια εἶνε ὁ Ἅγιος Ἐλευθέριος κλπ.

καὶ λαμπρότητος πάσης ἑορτῆς καὶ διὰ τῆς καθάρσεως τῆς ἀτμοσφαίρας ὠφελοῦσιν εἰς τὴν ὑγιείαν. Τὰ δὲ ἄλλα προσήρμοσαν αὐταῖς αἱ κατὰ καιροὺς καὶ ἐποχὰς δημώδεις προλήψεις καὶ θρησκευτικαὶ παραδόσεις.

Ταῦτα δὲ πάντα ἐνισχύουσι καὶ πᾶσαι σχεδὸν αἱ λοιπαὶ κατὰ τὴν ἡμέραν αὐτὴν ἀπαντῶσαι προλήψεις, περὶ ὧν κατωτέρω, καὶ αἵτινες ἐν γένει στρέφονται περὶ τὴν διαφύλαξιν τῆς ὑγιείας καὶ τῆς ζωῆς.

III

Κατὰ δημώδη παράδοσιν, ὁ θέλων νὰ βεβαιωθῇ, ἐὰν θὰ ἦνε ὑγιὴς μέχρι τῆς 24 Ἰουνίου τοῦ ἐπιόντος ἔτους, δέον τὴν παραμονὴν ἀφ' ἑσπέρας νὰ θέσῃ φύλλα συκῆς ὑπὸ τὸ προσκεφάλαιον τῆς κλίνης του καὶ νὰ κατακλιθῇ. Τὴν δὲ πρωΐαν, ὅταν ἐγερθῇ, ἂν μὲν ἴδῃ τὰ συκόφυλλα χλωρὰ εἰσέτι, εὔνους καὶ καλὸς ὁ οἰωνός· ἔσεται ὑγιὴς καθ' ὅλον τὸ ἔτος. Ἂν δὲ ἴδῃ τὰ συκόφυλλα μεμαραμμένα ἢ ξηρὰ, νόσοι τὸν ἀναμένουσιν ἀναλόγως τῆς ξηρότητος τῶν φύλλων!

Εἶνε τοῦτο εἶδος *συκομαντείας*, ἣν εὑρίσκομεν καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, εἰ καὶ ὑπ' ἄλλον τύπον. Τὰ φύλλα τῆς συκῆς ἐνομίζοντο καὶ παρ' ἐκείνοις μαντικὰ καὶ δι' αὐτῶν ἐμαντεύοντο.[17]) Ὑπῆρχε δὲ καὶ πρόληψις, καθ' ἣν ἐν ἑορτῇ ἐτελοῦντο καθάρσεις καὶ διὰ σύκων εἰς ἀποτροπὴν κακοῦ τινος, διότι τὰ σῦκα, ἐπινοηθέντα κατόπιν τῶν βαλάνων εἰς τροφὴν καὶ ὄντα γλυκύτερα καὶ ἡμερώτερα καὶ καθαρώτερα ἐκείνων, ἐνομίζοντο ἡγεμόνες τοῦ καθαροῦ βίου· ἐφ' ᾧ καὶ ὑπῆρχον σῦκα, Ἡγητόρια καλούμενα, τὰ παρ' Ἀθηναίοις εἰς τὴν ἑορτὴν τῶν Πλυντηρίων φερόμενα.[18]) Παρ' αὐτοῖς δ' ἔτι ἐκλήθη τὸ δένδρον Ἱερὰ Συκῆ καὶ ὁ τόπος Ἱερὸς, ἔνθα πρῶτον εὑρέθη τὸ δένδρον, καὶ νόμος ἐτέθη παρ' αὐτοῖς «Μὴ ἐξάγειν ἄλλοσέ που σῦκα.»

Ἀσχέτως ὅμως τῆς τοιαύτης τῶν ἀρχαίων ὑπολήψεως νομίζω, ὅτι εἰς τὴν περὶ τῶν φύλλων τῆς συκῆς σημερινὴν πρόλη-

17) Ὠγυγία Α. σελ. 203.
18) Ὠγυγία Γ. σελ. 404, 426.

ψιν δύναταί τις ν' ἀνεύρῃ καὶ φυσιολογικόν τινα λόγον. Ἡ νοσοῦσα, ἰδίως δ' ἐκ συμφορήσεων, κεφαλὴ εἶνε θερμή· ἐξ αὐτῆς δὲ ἡ θερμότης μεταδίδεται εἰς τὸ προσκεφάλαιον καὶ τὰ ὑπ' αὐτὸ συκόφυλλα, ἅτινα ξηραίνονται κατὰ τὸν βαθμὸν τῆς θερμότητος αὐτῆς. Ἡ τοιαύτη δὲ κεφαλὴ μαρτυρεῖ νοσηρὰν τοῦ σώματος κατάστασιν καὶ ἐπιρρέπειαν εἰς νόσους· ἐν ᾧ ἡ ὑγιὴς εἶνε δροσερὰ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον καὶ δὲν θερμαίνει πολὺ τὸ προσκεφάλαιον οὐδὲ τὰ ὑπ' αὐτὸ τιθέμενα φύλλα τῆς συκῆς.

IV

Καὶ τὰ μὲν ἐκτεθέντα δέον γενέσθαι τὴν παραμονήν.

Τὴν δ' ἐπιοῦσαν (24 Ἰουνίου), ἀκριβῶς ἅμα ἀρχίσῃ ὁ ἥλιος ν' ἀνατέλλῃ εἰς μεγίστην κίνησιν ἐμβάλλεται τὸ πᾶν. Πνεύματα πολλὰ κακοποιά, δαιμόνια ἐναέρια καὶ ἀόρατα, ἄγγελοί τινες ἀγαθοὶ καὶ φίλιοι, χαραὶ καὶ εὐτυχίαι, συμφοραὶ καὶ θλίψεις, ἔρωτες καὶ ἀντιπάθειαι, νόσοι παντοειδεῖς καὶ μυρία ὅσα κακὰ διασκορπίζονται ἀθρόως ἀνὰ τὴν γῆν καὶ πληροῦσιν αὐτὴν ἀοράτως. Ἕκαστον αὐτῶν εἶνε προωρισμένον διά τινα θνητόν.

Τίς ὁ σκορπίζων τὰ πλήθη αὐτὰ τῶν κακῶν καὶ τῶν καλῶν εἰς τὸν κόσμον;

Ἀμυδρά τινα διέσωσεν ἡ παράδοσις.

Οἱ πτωχοί, οἱ παντὸς εἴδους δυστυχεῖς ἐν τῷ κόσμῳ, οἱ πάσχοντες καὶ τεθλιμμένοι, οἱ ἀτυχεῖς ἐρασταί, οἱ μισοῦντες, οἱ πνέοντες ἐκδίκησιν, οἱ κακοὶ ἐν γένει ἄνθρωποι, ὅλοι, ὅσοι πιστεύουσιν, ὅτι τοὺς ἐγκατέλιπεν ὁ Θεὸς ἢ ἡ τύχη, προσφεύγουσιν εἰς τὰς μαγείας καὶ τὰ δαιμόνια. Ὑπάρχουν δὲ μυστικαὶ Σιβύλλαι, λαλοῦσαι καὶ συνεννοούμεναι μετὰ τῶν δαιμόνων, εἰς ὧν τὴν τὴν συνδρομὴν προσφεύγουσιν οἱ ἄθλιοι. Καὶ ἐγείρονται πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου τῇ ἡμέρᾳ αὐτῇ καὶ ἅμα ἀρχίσῃ ὁ ἥλιος ν' ἀνατέλλῃ, ἀτενίζουσιν αὐτόν, μελετῶντες οἷον ἕκαστος βούλεται κακὸν διά τινα ὕπαρξιν, συνάρσει τῶν διαβόλων. Τὸ κακὸν δὲ αὐτὸ ἵπταται, περιτρέχει τὴν γῆν καὶ τὸν ἀέρα, ἕως οὗ εὕρῃ τὴν ὕπαρξιν, δι' ἣν προώρισται. Ἐπιτυχέστερον δὲ τελεῖται ἡ μαγεία αὕτη, ἐὰν ἡ μάγισσα ἵσταται ἐπὶ τὰ χείλη φρέατος. Οὕτως ἡ μὲν

σκορπίζει καὶ ἐκτοξεύει διὰ τὴν ὡραίαν ἀντίζηλόν της ἀσχημίαν καὶ ῥυτίδας, ἡ δὲ νόσον, μαραίνουσαν τὸ κάλλος καὶ γηράσκουσαν τὴν νεότητα καὶ ἀπογοητεύουσαν τὸν βίον, ἡ δὲ πτωχείαν, ἀποκόπτουσαν τὰ πτερὰ τῆς ζωῆς, ἡ δὲ δύσερως φίλτρα καὶ δίκτυα διὰ τὸν κακὸν φίλον τῆς ψυχῆς της καὶ ἄλλα ἄλλαι.

Οὕτως ὁ κόσμος πληροῦται παντοειδῶν δεινῶν.

Ἀλλ' ὁ ἀγαθὸς Θεός, οἰκτείρων τὰς ἀνθρωπίνας ἀθλιότητας, ἀποστέλλει ταὐτοχρόνως ἄνωθεν πνεύματα ἀντιδράσεως ἀόρατα, ἀγγέλους ἀγαθοὺς καὶ φιλίους, κομίζοντας ὑγιείαν καὶ εὐτυχίαν διὰ τὰς ἀναξιοπαθούσας ὑπάρξεις, δι' ἐκείνας ἰδίως, αἵτινες δὲν θέλει νὰ πάθωσιν. Ἂν ἔστελλε δι'ὅλας, ἡ ἐργασία τῶν κακοποιῶν πνευμάτων ἤθελεν ἀποτύχει, διότι θὰ συνεκρούοντο οἱ δαίμονες πρὸς τοὺς ἀγγέλους καὶ οἱ πρῶτοι θὰ ὑπεχώρουν καὶ θὰ ἡττῶντο. Ἢ κατ' ἄλλους ἅγιοι ἢ ἄγγελοι φίλιοι λαμβάνουσιν οἴκοθεν τὴν τοιαύτην φροντίδα ὑπὲρ τῶν ἀναξιοπασχουσῶν ὑπάρξεων.

Οὕτω λοιπὸν ἄλλα τῶν κακῶν ἀναστέλλονται, ἄλλα ἐπιτυγχάνουσι τοῦ σκοποῦ των καὶ ἡ ἐπαύριον διακρίνει τοὺς ἐγκαταλελειμμένους ἢ μὴ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ,τοὺς εὐτυχεῖς καὶ τοὺς δυστυχεῖς.

Ὑπάρχει ἐν τούτοις καὶ ἄμυνά τις κατὰ τῶν διαβολικῶν αὐτῶν ἐνεργειῶν, ἂν μὴ ὁλοσχερῶς, κατὰ πολὺ ὅμως ἀσφαλής. Εἶνε ἁπλουστάτη. Πᾶσα ἀγαθὴ καὶ ἀπόνηρος ὕπαρξις, ἡ θέλουσα νὰ προφυλάξῃ ἑαυτήν, ἀνάγκη διὰ παντὸς τρόπου ν' ἀποφύγῃ νὰ ἴδῃ τὸν ἥλιον ἀνατέλλοντα, διότι ἡ ὥρα, ἡ στιγμὴ ἐκείνη εἶνε ἡ κινδυνωδεστέρα, καθόσον τότε αἱ ῥηθεῖσαι σατανικαὶ ἐργασίαι εἶνε εἰς τὴν ἀκμήν των καὶ κεραυνοβόλοι.

Κατὰ περίεργον ὅμως ἀντίθεσιν ἀρχαιότερον ἐκράτει καὶ ἄλλη πρόληψις. Αἱ καλαὶ καὶ ἐνάρετοι κόραι ὤφειλον τῇ 24 Ἰουνίου νὰ ἐγείρωνται τὸ λυκαυγές· ἀφοῦ δὲ ἐνδυθῶσι καὶ ποιήσωνται τὴν ἑωθινὴν προσευχήν των πάντως πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου, ἔδει νὰ λάβωσιν εἰς χεῖρας κόσκινον καὶ βελόνην καί, μόλις ἤρχιζε ν' ἀνατέλλῃ ὁ ἥλιος, ν' ἀτενίζωσιν αὐτὸν διὰ τῶν ὀπῶν τοῦ κοσκίνου καὶ νὰ περῶσι δι' αὐτῶν τὴν βελόνην, ἐπᾴδουσαι ἀδιακόπως μέχρις οὗ συντελεσθῇ ἡ ἀνατολή· «*ὅπως γυρίζῃς, ἥλιε μου, ἔτσι νὰ γυρίζῃ καὶ ὁ νοῦς μου στὴς προκοπαῖς!*» λόγῳ, ὅτι κατὰ

τὴν ἡμέραν καὶ ὥραν αὐτὴν γυρίζει ὁ ἥλιος *ταχύτατα* ἢ ἄλλοτε. Καὶ οὕτως αἱ κόραι ἐγίνοντο προκομμέναι καὶ καλαὶ τῷ καιρῷ ἐκείνῳ. Ἀναφέρεται δὲ καὶ ἡ παράδοσις, ὅτι, ἐπειδὴ ὁ ἥλιος τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἀνατέλλει ἐρυθρότερος καὶ ζωηρότερος, αἱ ἀτενίζουσαι αὐτὸν κόραι λαμβάνουσι χρῶμα ῥοδόχρουν, ζωηρότητα δὲ καὶ θερμότητα ζωῆς, εὐρωστίας καὶ κάλλους. Βλέπουσι δὲ τὸν ἥλιον διὰ τοῦ κοσκίνου, ἵνα βλέπωσι καθαρότερον τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, προφυλαττόμεναι ἀπὸ τῶν ἀκτίνων του, διὰ νὰ γίνῃ καὶ τὸ ἰδικόν των πρόσωπον, ὡς τὸ τοῦ ἡλίου, καθαρὸν καὶ λαμπρόν!

Ἐν τῇ προλήψει αὐτῇ (περὶ ἧς τὸ κεφάλαιον τοῦτο) ἀνευρίσκει τις περίπου τ' ἀρχαιότατα θρησκευτικὰ δόγματα τῶν Περσῶν, ἅτινα ἵδρυσεν ὁ περιβόητος νομοθέτης αὐτῶν Ζωρόαστρις ὁ μάγος. Κατ' αὐτὸν δύο πνεύματα δεσπόζουσι τῶν ὄντων, ὁ Ὡρομάζης, ὁ ἀγαθὸς θεὸς καὶ ὁ Ἀρειμάνιος ἢ Ἀρειμάνης, ὁ κακὸς δαίμων, τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ κακὸν στοιχεῖον, ἀόρατοι οὐσίαι, αἵτινες μετὰ πολυαρίθμου συνοδείας κακῶν καὶ ἀγαθῶν πνευμάτων, πληροῦσι τὸν κόσμον ὅλον καὶ εὑρίσκονται εἰς ἀέναον πρὸς ἀλλήλας πόλεμον· ἐν μέσῳ δὲ αὐτῶν, δίκην μεσίτου, ἔχουσι τὸν Μίθρην, θεὸν μέγιστον.[19])

V

Ἡ 24 Ἰουνίου εἶνε καὶ ἀλεξητήριος τῶν ῥούχων κατὰ τοῦ σητὸς (σκόρου). Ἐὰν τὰ ῥοῦχα τῆς οἰκίας παντὸς εἴδους ἁπλωθῶσιν εἰς τὰ παράθυρα, ἐξώστας, προαύλια καὶ ἐκτεθῶσιν ἐν γένει εἰς τὴν ἀτμοσφαῖραν τὴν ἡμέραν αὐτήν, εἶνε ἐξησφαλισμένα ἀπὸ τοῦ σητὸς ἐπὶ ἓν τοὐλάχιστον ὁλόκληρον ἔτος. Οὕτω βλέπει τις ἐνταῦθα κατὰ τὴν ἡμέραν αὐτὴν ῥουχοστολίστους πάσας τὰς οἰκίας, ὧν οἱ ἔνοικοι πιστεύουσιν εἰς τὴν πρόληψιν.

Ἐκτὸς δὲ τούτων κατὰ τὴν ἡμέραν αὐτὴν συνειθίζονται ἐνταῦθα θαλάσσια λουτρὰ πρὸς θεραπείαν ἢ ἀποφυγὴν τῶν πυρετῶν καὶ ἄλλων νόσων. Ἐπίσης δὲ καὶ θαλάσσιαι καθάρσεις τῶν ἵππων ἐκ προλήψεως χάριν τῆς ὑγιείας καὶ εὐρωστίας αὐτῶν.

19) Πλούταρχος, Ἴσ. καὶ Ὄσιρ. 46—47.

VI

Ἀλλὰ τὸ σπουδαιότερον καὶ σημαντικώτερον τῆς ἡμέρας αὐτῆς εἶνε ἡ *Κληδὼν*, κοινῶς ὁ *Κλήδωνας*.

Ἡ λέξις ἐν τῇ ἡμετέρᾳ γλώσσῃ *Κληδὼν*, ἐπιχ. *Κλεηδὼν* καὶ *Κληηδὼν* (κλέος) σημαίνει λόγον, εἴδησιν, φήμην, κλῆσιν, *μαντείαν*, *οἰωνόν*, μεγάλην τινὰ φωνὴν, ἥτις προσημαίνει τι. Ὁ Ἡρόδοτος, ὁ Ὅμηρος, ὁ Αἰσχύλος, ὁ Εὐριπίδης ἐχρήσαντο αὐτῇ. Ὑπὸ τὴν ἔννοιαν τῆς φήμης τῶν μελλόντων γενήσεσθαι ἀπαντᾷ παρ' Ὁμήρῳ ἡ λέξις ἐν Ὀδυσσείᾳ. Οὕτως, ὅτε ὁ ἐπαίτης Ἶρος ἐν Ἰθάκῃ ἤθελε νὰ ἐκδιώξῃ τοῦ οὐδοῦ τοῦ μεγάρου τῆς Πηνελόπης τὸν ἔτι ξένον Ὀδυσσέα, συμπλακεὶς δὲ μετ' αὐτοῦ, ἀνθισταμένου, κατενικήθη οἰκτρῶς, οἱ μνηστῆρες παρόντες συνεχάρησαν τῷ Ὀδυσσεῖ καὶ τῷ ηὐχήθησαν ὅ,τι ποθεινὸν αὐτῷ καὶ προεῖπον, ὅτι ὁ Ἶρος ἦν ἀποπεμπτέος πρὸς τὸν ξενοκτόνον Ἔχετον, βασιλέα τῆς Ἠπείρου. Ταῦτα εἶπον οἱ μνηστῆρες,

«······*χαῖρεν δὲ κλεηδόνι δῖος Ὀδυσσεύς.*»[20])

Ὁ *Κλήδωνας* εἶνε νῦν παρ' ἡμῖν μαντεῖον, δίδον χρησμοὺς εἰς τοὺς συμβουλευομένους αὐτόν. Ἀποκαλύπτει μυστήρια καὶ προλέγει τὰ μέλλοντα. περὶ τῆς μελλούσης ἰδίως τύχης τῶν ἀγάμων. Εἶνε κυρίως εἶδος τῆς Κληρομαντείας ἢ μᾶλλον τῆς Στιχομαντείας ἢ Ῥαψῳδομαντείας περίπου τῶν ἀρχαίων.[21])

Ὁ *Κλήδωνας* ἔχει ὁλόκληρον τελετὴν μετὰ διατυπώσεων, ὅσῳ αὐστηρῶν καὶ ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος ὅλης τῆς διαδικασίας διατεταγμένων, ὡς λέγουσιν οἱ δικανικοί, τόσῳ καὶ περιέργων καὶ παραδόξων, Εἶνε τύποι ἐκ τῶν sine qua non!

Ἰδοὺ αἱ λεπτομέρειαι τῆς μαντικῆς αὐτῆς τελετῆς, ἧς δρῶντα πρόσωπα εἰσὶ κυρίως νεάνιδες ἐν ὁμίλῳ.

Τὴν δείλην τῆς παραμονῆς τῆς 24ης Ἰουνίου προμηθεύονται ἀγγεῖον (κανάτι), ὅπερ πάντως δέον νὰ ἦνε *ξύλινον*, πανίον *ἐρυθρὸν* καὶ κλεῖθρον *κρεμαστόν*. Ἀντλοῦσιν ἐκ φρέατος ὕδωρ *ἀμί*-

20) Ὁμήρου Ὀδυσσ. Σ. 117.

21) Ὠγυγία Α. σελ. 193—194, 200. Πλούταρχος. Ἴσ. καὶ Ὄσιρ. 14. Περὶ τῶν χρησμῶν τῆς Πυθίας 25.

.ληтоr[22]) καὶ πληροῦσι δι'αὐτοῦ τὸ ἀγγεῖον. Εἶτα ῥίπτουσιν ἐντὸς αὐτοῦ σύμβολα (γνωρίσματα, σημάδια) ἑκάστη ἴδιον, οἷον καρφίδας δακτυλίους κ.τ.τ. τοιαῦτα δὲ δύνανται νὰ ῥιφθῶσιν εἰς τὸ μαντικὸν ἀγγεῖον καὶ διὰ πρόσωπα ἀπόντα. Κατόπιν καλύπτουσι τὸ ἀγγεῖον διὰ τοῦ ἐρυθροῦ πανίου, περιζώνουσιν αὐτὸ διὰ κλάδου λύγου, ,περῶσι τὸ κλεῖθρον καὶ τὸ κλειδόνουσιν. Ἀνάγκη νὰ κλειδώσῃ αὐτὸ κόρη, ἔχουσα τοὺς γονεῖς ἀμφοτέρους ζῶντας, καὶ κρατήσῃ αὐτὴ τὸ κλειδίον μέχρι τῆς ἐπιούσης. Ἀποθέτουσι δὲ τὸ οὕτω τακτοποιηθὲν ἀγγεῖον ἐν *ὑπαίθρῳ* καὶ δὴ *ὑπὸ δένδρον*, ἵνα μείνῃ ἐκεῖ οὕτως *ἄθικτον* μέχρι τῆς πρωΐας, ὑπὸ τοὺς ἀστέρας, ἵνα τὰ ἐν τῷ αἰθέρι περιπλανώμενα ῥοιζικὰ (τύχαι) εσιέλθωσιν ἕκαστον εἰς ἕκαστον σύμβολον κατὰ τὴν τύχην ἑκάστου. Δέον νὰ προστεθῇ, ὅτι τὸ ἀγγεῖον πρέπει νὰ ἦνε ξύλινον, ἐκ κέδρου συνήθως, διότι πιστεύεται, ὅτι ἡ κέδρος εἶνε μαγικὸν δένδρον, συχνάζουσι δὲ εἰς αὐτὸ πλεῖσται τύχαι ὑπὸ μορφὰς ποικίλων πτηνῶν καὶ Νηρηΐδες, ἐπὶ τῶν ἀνθρωπίνων ἐπιδρῶσαι. Ἐκλέγεται δὲ καὶ τὸ πανίον ἐρυθρόν, διότι τὸ χρῶμα εἶνε σημεῖον χαρᾶς καὶ καλοῦ καὶ ταχέως οἰωνοῦ.

Τὴν ἑσπέραν δέ, πρὶν ἢ κατακλιθῶσιν εἰς ὕπνον, αἱ κληδονιζόμεναι κόραι αἱ μὲν τῶν γεωργῶν σπείρουσι κριθὴν εἰς τὴν αὐλήν των, αἱ δὲ τῶν ἄλλων τάξεων ἀφίνουσι δι' ὅλης τῆς νυκτὸς εἰς τὸ ὕπαιθρον ποτήριον ὕδατος καὶ εἶτα κατακλίνονται· ἂν δὲ ἴδωσιν ἐν ὀνείρῳ ἄνδρα τινά, μεθ' οὗ νὰ θερίσωσι τὴν σπαρεῖσαν κριθήν, ἢ πίνοντα τὸ ποτήριον τοῦ ὕδατος, αὐτὸς ἔσται ὁ μέλλων αὐτῶν σύζυγος.

Τὴν δ' ἐπιοῦσαν (24 Ἰουνίου) τελεῖται τὸ ἐπισημότερον τῆς τελετῆς. Τότε κληδονίζονται ἢ «βγάλουν τοὺς κλήδονας ἢ τὰ ῥοιζικὰ» κατὰ τὴν δημώδη γλῶσσαν.

Ἀλλὰ τὸ μέρος τοῦτο πρέπει νὰ παραστήσωμεν γραφικώτερόν πως.

22) Ἀ μ ί λ η τ ο ν λέγεται τὸ ὕδωρ, ὅπερ ἀντλεῖται ἐν ἄκρᾳ σιγῇ, χωρὶς ἡ ἀντλοῦσα νὰ λαλήσῃ οὐδὲ λέξιν, ἀλλὰ καὶ οὔτε ν' ἀκούσῃ φωνήν τινα οἱανδήποτε. Ἡ δὲ κόρη, ἥτις θὰ τὸ ἀντλήσῃ, πρέπει νὰ ἦνε ἀγνοτάτη καὶ καθαρώτατα ἐνδεδυμένη.

Στῶμεν παρὰ τὴν σκηνὴν καὶ ἴδωμεν καὶ ἀκούσωμεν.

Ὁ αὐτὸς τῶν νεανίδων ὅμιλος συνέρχεται εὐλαβῶς καὶ κάθηται ἐν δωματίῳ. Μεταπέμπονται παιδίον, *ἄρρεν* πάντοτε, ὅπερ πρέπει νὰ ἐκβάλῃ ἐκ τοῦ ἀγγείου τὰ σύμβολα. Ἰδοὺ αὐτὸ, φαιδρὸν ἀθῶον, ἀπόνηρον. Κάθηται ἐν τῷ μέσῳ τοῦ κύκλου τῶν νεανίδων. Κομίζουσι τὸ ἀγγεῖον καὶ ἀποθέτουσιν αὐτὸ παρὰ τῷ παιδίῳ. Τὸ ἀνοίγουσι ······ Σιγὴ βαθυτάτη! Ἴδετε! Ἴδετε πρόσωπα,ὠχριῶντα, πορφυρούμενα ἐκ τοῦ ἀναρρέοντος αἵματος, χείλη, συστελλόμενα, ὑποτρέμοντα, ὄμματα ἀπλανῆ καὶ καίοντα, στήθη πάλλοντα, παρειὰς κοιλαινομένας ἀνεπαισθήτως καὶ ὅλας ἐν γένει τὰς ποικίλας ἐκφράσεις τῶν αἰσθημάτων καὶ τῶν παθῶν, τὰς φλόγας τοῦ πόθου καὶ τῆς ἀνυπομονησίας, τὰς λάμψεις τῶν ἐλπίδων, τὰς ἀκτῖνας τῶν χιμαιρῶν καὶ τῶν ὀνείρων καὶ ὅλα ὅσα συνδαυλίζουσι τὰς καμίνους, αἵτινες διατηροῦσι τὸ πῦρ τῆς ζωῆς, τῆς ψυχῆς, τῆς καρδίας, τῆς φαντασίας. Ἴδετε ὅλα αὐτὰ τὰ χρώματα, συμπλεκόμενα, συστρεφόμενα, συμμιγνύμενα, ζωπυρούμενα, ἐκλάμποντα, ἐν μυστηριώδει παλιρροίᾳ, ζωηρὰ καὶ ἀκτινοβόλα. Διατί; Διότι θὰ ὁμιλήσῃ ἡ Πυθία, τὸ μέλλον, ἡ εἱμαρμένη, ὁ Θεὸς καὶ θ' ἀκούσωσι καὶ θὰ μάθωσι τὴν τύχην των·· ··· Εἷς δὲ μόνον ἐν μέσῳ τοῦ ἀγωνιῶντος τούτου δαιδαλείου χοροῦ μένει ἀπαθὴς καὶ ἀδιάφορος. Εἶνε ὁ μικρὸς παῖς, ὁ ἔχων τὸν παράδεισον ἐν τῇ καρδίᾳ, ὁ εὐδαίμων Ἀδὰμ, ὁ μήπω φαγὼν τὸν ἀπηγορευμένον καρπὸν καὶ τρυφῶν ἀμέριμνος ἐν τῇ μακαρίᾳ Ἐδὲμ τῆς ἀγνοίας, τῆς ἀθωότητος καὶ τῆς φαιδρότητος. Αὐτὸς μειδιᾷ ἀφελῶς, μηδὲν ἐννοῶν, μηδὲν ποθῶν, μηδὲν ἀναμένων. Οὕτω τὴν πρωΐαν τῶν πρώτων ἡμερῶν τοῦ ἔαρος μειδιᾷ τοῦ μόλις διανοιγομένου ῥόδου ὁ κάλυξ, οὕτως εἶνε φαιδρὸν τὸ ἑωθινὸν τοῦ στρουθίου τετέρισμα, οὕτως ἀνατέλλει χάριεν καὶ στίλβον τὸ γλυκὺ τῆς αὐγῆς ἄστρον.

Τέλος ἄρχονται οἱ χρησμοί. Ὁ χορὸς τῶν νεανίδων ᾄδει (στερεοτύπως πάντοτε εἰς τοιαύτην περίστασιν), ὡς προανάκρουσμα, περιπαθῶς ἀμέσως πρὸ τῆς ἐνάρξεως τὸ ἑξῆς χαριέστατον δίστιχον:

Ο ΕΘΝΙΚΟΣ ΕΥΕΡΓΕΤΗΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΖΑΠΠΑΣ

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΡΩΜΑΣ

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΝΤΟΣ

«Κανέτι ξυλοκάνατο, νάειχα τὸ ῥοιζικό σου,
Ποῦ σὲ κρατοῦν ἡ εὔμορφαις καὶ πίνουν τὸ νερό σου!»

Ὁ χορὸς τῶν νεανίδων γνωρίζει πολλοὺς στίχους· πολλαὶ ὅμως τούτων εἰσὶν εὐφάνταστοι καὶ ποιήτριαι.

Μία ἐξ αὐτῶν ἀρχίζει, ᾄδουσα.

«Ὅλον τὸν κόσμο 'γύρισα νὰ 'βρῶ γλυκὸ σταφύλι.
Δὲν βρῆκ' ἄλλο γλυκύτερο ἀπ' τὸ δικό σ' ἀχείλι!
Νὰ ἤτανε νὰ πέρναγα σ' ἕνα μακρὺ σειρῆτι
Τὴν πούλια, τὸν αὐγερινὸ καὶ τὸν ἀποσπερίτη,
Νὰ σοῦ στολίσω τὸν λαιμὸ, γιατὶ νὰ σ'τὸν στολίσῃ
Διαμαντικὸ δὲν βρίσκεται σ' Ἀνατολὴ καὶ Δύσι.»

Τὸ παιδίον ἀμέσως ἐμβάλλει τὴν χεῖρα εἰς τὸ ἀγγεῖον, ἐξάγει ἓν σύμβολον ἐν μέσῳ πυρετώδους προσοχῆς τοῦ χοροῦ καὶ ἀναφωνεῖ:

— Ἕνα δακτυλιδάκι χρυσὸ μὲ μία μικρὴ πέτρα γαλάζια!

— Ἀ! ἀποκρίνεταί τις ἔκθαμβος. Εἶνε τῆς Ἥβης. Χαρά στην! Αὐτὴ θὰ γίνῃ καμμιὰ φορὰ ἄγγελος, ποῦ θὰ τρελλαίνῃ τὸν κόσμον! προστίθησι ζηλοτυποῦσα.

— Καὶ μήπως δὲν εἶνε καὶ τόρα ἄγγελος, κυρά μου; λέγει ἄλλη.

— Εἶνε καὶ πάρα εἶνε! ἀναφωνοῦσιν ὅλαι. Ῥοιζικὸ ἀριστούργημα!

Καὶ ἡ Ἥβη σεμνύνεται καὶ μειδιᾷ εὔχαρις.

Ἡ ἀοιδὸς ἐξακολουθεῖ:

«Ἀνάθεμα τὴ μάννα σου, ποῦ σ' ἔκαμε γυναῖκα.
Τηγάρις ἕναν ἀγαπᾷς, τηγάρις πέντε—δέκα;»

Τὸ παιδίον ἐκβάλλει ἕτερον σύμβολον ἐν ψιθυρισμῷ τοῦ χοροῦ, κρατοῦντος τὴν ἀναπνοήν.

— Μία δακτυλήθρα μικρούτσικη!

Ἀνέπνευσαν.

— Ὤ, Ὤ! Εἶνε τῆς Γλαύκης. Ἐργολάβα ἡ κυρία!

— Καὶ μήπως εἶνε καὶ ὡραία! φωνεῖ ἄλλη, συστέλλουσα τὰ χείλη καὶ ὑψοῦσα τὰς ὀφρεῖς.

— Καὶ μολοντοῦτο τῆς φαίνεται, προστίθησιν ἄλλη, πῶς αὐτὴ εἶνε καὶ ἄλλη δὲν εἶνε! ..... Ἀλλὰ καλὰ ποῦ δὲν εἶν' ἐδῶ!

— Μὴ γερνᾶτε, κορίτσια, μὲ ξέναις ἔννοιαις. Αὐτὸς ὁ κόσμος ἔτσι πρόκειται! λέγει ἄλλη.

ἀοιδὸς ἐξακολουθεῖ :

> «Κοιμᾶται τὸ πουλάκι μου καὶ πῶς νὰ τὸ 'ξυπνήσω !
> Θὰ πάρω διαμαντόπετραις νὰ τὸ πετροβολήσω.»

Τὸ παιδίον ἐκβάλλει ἕτερον σύμβολον.

— Μία καρφίτσα !

— Ἐδική μου εἶνε ! λέγει ἡ Μήλα, κομπάζουσα.

— Τί ὡραῖο ῥοιζικὸ, τί ὡραῖο ! ἀναφωνοῦσι δύο-τρεῖς, ζηλοτυποῦσαι. Ποιὰ τὴ χάρι σου, Μήλα ! Σὺ θὰ πλουτήσῃς, τόσον πολὺ θὰ πλουτήσῃς, καὶ θὰ ἦσαι τόσον εὐτυχὴς, ὥστε θὰ κοιμᾶσαι γλυκὰ, σὰν πουλὶ, καὶ θὰ σὲ 'ξυπνοῦν μὲ διαμαντόπετραις !

— Ἄμ' καλὰ τὸ λέει ἡ θεία μου, προστίθησιν ἄλλη. «Ἂν ἔχῃς τύχη *διάβαινε καὶ ῥοιζικὸ περπάτει* !»

Ἡ ἀοιδὸς οὕτως ἐξακολουθεῖ μέχρι τέλους, λέγουσι καὶ ἄλλαι ἄλλους στίχους, ἕως οὗ ἐξαχθῶσιν ἐκ τοῦ ἀγγείου ὅλα τὰ σύμβολα.

Τρὶς τοὐλάχιστον ἐντὸς τῆς ἡμέρας αὐτῆς δέον νὰ ἐπαναληφθῇ ὁ κληδονισμὸς, ὡς ἄνω.

Τί δὲ γίνεται ὕστερον τὸ ἐν τῷ ἀγγείῳ ὕδωρ ;

Ἅμα, ὡς τελειώσῃ ὁ *Κλήδωνας*, αἱ ῥηθεῖσαι νεάνιδες πληροῦσι τὸ στόμα των διὰ τοῦ ὕδατος αὐτοῦ, ὅπερ θεωρεῖται *μαντικὸν* καὶ ἐξέρχονται εἰς τὴν θύραν καὶ διαλύονται, προσέχουσαι ποῖον ὄνομα ἑκάστη θ' ἀκούσῃ πρῶτον. Τὸ ὄνομα ἐκεῖνο θὰ ἦνε τὸ ὄνομα τοῦ μέλλοντος συζύγου της. Τόσην θαυματουργὸν καὶ προφητικὴν δύναμιν ἔχει τὸ ὕδωρ ἐκεῖνο !

Εἰς τὸ τελευταῖον ὅμως τοῦτο ἀπαιτεῖται πολλὴ προφύλαξις, διότι συμβαίνουσιν ἐνίοτε νόστιμά τινα παρατράγῳδα. Οὕτω ποτὲ ἀγυιόπαιδες, ἀνακαλύψαντες ἕνα *Κλήδωνα*, ἔστησαν ἐνέδραν ἔξωθεν τῆς οἰκίας. Ἅμα δ' ὡς εἶδον τὰς κληδονισθείσας νεάνιδας, ἐξερχομένας μὲ τὸ στόμα, πλῆρες ὕδατος, ἤρξαντο οἱ δαίμονες, κραυγάζοντες πλησίον των :

— *Διάβολε*, *ἀντίχριστε*, *Ἰσκαριώτη*, *θεότρελλε*, *μουφλούζη*, *ψωμοζήτη*, *σακάτη* ! . . . . .

Ὅλαι αὐταὶ αἱ λέξεις ἐξῆλθον ταὐτοχρόνως ἀπὸ τὰ στόματα τῶν πονηρῶν ἀγυιοπαίδων καὶ ἔρριψαν εἰς δεινὴν ἀμηχανίαν τὰ

πτωχὰς νεάνιδας, αἵτινες, πᾶν ἄλλο βεβαίως στέργουσαι ἢ τοιούτους συζύγους, ἀπέπτυσαν τὸ ὕδωρ καὶ μετὰ μεγάλην θλίψιν, στενοχωρίαν καὶ διάσκεψιν ἐπὶ τέλους παρεδέχθησαν ὁμοφώνως, ὅτι ἡ ὑδρομαντεία ἢ οἰωνομαντεία αὕτη ἐματαιώθη, διότι τὰ ῥηθέντα ὀνόματα ἠκούσθησαν, οὐχὶ τυχαίως, ὡς ἀπαιτεῖται, ἀλλ' ἐκ προμελέτης καὶ κακίας τῶν ἀγυιοπαίδων!

Οὕτω περατοῦται ἐντελῶς ἡ τελετὴ τῆς *Κληδόνος* καὶ κατόπιν πᾶσαι ᾄδουσι καὶ χορεύουσι, κλείουσαι οὕτω τὴν ἑορτὴν μετὰ ταῦτα δὲ ἑκάστη ἀπέρχεται εἰς τὰ ἴδια μὲ τὸν χρησμὸν τῆς τύχης της. 23)

Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἐκαλοῦντο κυρίως *Κληδόνες* τὰ διὰ τῶν λέξεων προμαντεύματα. Ἡ μαντεία αὕτη ἦν λίαν συνήθης εἰς τὸν βωμὸν τοῦ Ἀπόλλωνος Σποδίου ἐν Βοιωτίᾳ. Ἔλεγον ὅ,τι ἤθελον μυστικῶς εἰς τὸ οὖς τοῦ ἀγάλματος· εἶτα ἐξήρχοντο μὲ πεφραγμένα τὰ ὦτα καὶ τὴν λέξιν, ἣν ἤκουον πρῶτον, ἀφοῦ ἤνοιγον τὰ ὦτα, ἐκείνην ἐλάμβανον διὰ προμάντευμα. Τὸν τρόπον τοῦτον ἐφεῦρε κατά τινας ἡ Δήμητρα· κατ' ἄλλους δὲ τῆς πρώτης Δελφικῆς Σιβύλλας τὸ σῶμα μετὰ τὸν θάνατον αὐτῆς ἔγινε κονιορτὸς καὶ γῆ, ἐξ ἧς ἀνεφύησαν χόρτα μαντικὰ ἢ ἡ εἰρημένη Σιβύλλα μετὰ τὸν θάνατον αὐτῆς διένειμε χρησμοὺς εἰς πολλὰ πράγματα, ὡς καὶ εἰς τὰ χόρτα· ὅσοι δὲ ἔμειναν εἰς τὸν ἀέρα, ἐκεῖνοι ὠνομάσθησαν *Κληδόνες*, οἷον λόγοι καὶ φῆμαι κατὰ τὴν παραγωγὴν τῆς λέξεως. 24) Ὑπάρχει δὲ καὶ μυθολογικὴ παράδοσις, καθ' ἣν ἡ πρώτη Δελφικὴ Σιβύλλα, Ἡροφίλη καλουμένη, ἀποθανοῦσα, ἀνέβη εἰς τὴν Σελήνην καὶ ἐγένετο τὸ φαινόμενον πρόσωπον αὐτῆς· τὸ δὲ πνεῦμα της διεσκορπίσθη εἰς τὸν ἀέρα καὶ ἐγένοντο αἱ φῆμαι καὶ *Κληδόνες*. 25)

23). Τὰ περὶ Κληδόνων ἐκτεθέντα ἠρύσθην ἀπευθείας ἐκ τοῦ λαοῦ. Περὶ τούτων ἐν τούτοις ἴδετε Ἑστίαν Γ. σελ. 406.

24). Ὠγυγία. Δ'. σελ. 184, 197

25). Παυσαν. Φωκικὰ. XII.—Πλούταρχος Περὶ τῶν χρησμῶν τῆς Πυθίας. 9. καὶ ἐπ. 14.—Ὠγυγ. Δ. σελ. 36.

Σιβύλλαι ὠνομάσθησάν τινες γυναῖκες προφήτιδες, προλέγουσαι τὰ μέλλοντα διὰ στίχων, Τὸ δὲ ὄνομα λέγουσι τινὲς μὲν Ῥωμαϊκὸν καὶ σημομάντα. Τινὲς δὲ ἑλληνικὸν ἀπὸ τὸ Σιὸς καὶ βουλήν· διότι Σιὸ ὠνόμαζον τὸν θεὸν Δωριστὶ

Προκειμένου δὲ περὶ χρηστηρίων ὁ Πλούταρχος, γράφων περὶ αὐτῶν, μαρτυρεῖ, ὅτι ἐπὶ τῆς ἐποχῆς του οἱ μαντευόμενοι ἠρώτων τὸν Θεὸν περὶ πραγμάτων μικρῶν καὶ δημοτικῶν, οἷον εἰ πλευστέον, εἰ δανειστέον κτλ. αἱ δὲ πόλεις περὶ καρπῶν, βοσκῶν καὶ ὑγείας. [26]) Ἀλλαχοῦ δὲ παρεισάγει τὸν κυνικὸν Δίδυμον, τὸν ἐπικαλούμενον Πλανητιάδην, ὅστις ἀσχάλλει διὰ τὴν παρακμὴν τῶν χρηστηρίων καὶ τὰ αἰσχρὰ καὶ ἄθεα ἐρωτήματα, ἅτινα προέβαλλον τότε τῷ Θεῷ, οἱ μὲν σοφιζόμενοι, οἱ δὲ περὶ θησαυρῶν ἢ κληρονομιῶν ἢ γάμων παρανόμων διερωτῶντες. [27])

Ἐκ τούτων νοεῖ τις τὴν συγγένειαν τῆς σημερινῆς *Κληδόνος* καὶ πρὸς τὰ χρηστήρια τῆς παρακμῆς, διότι καὶ νῦν τὰ μαντεύματα περὶ τὰ τοιαῦτα περίπου στρέφονται.

Συνελόντι δ' εἰπεῖν ὁ παρ' ἡμῖν *Κλήδωνας* εἶνε συμφυρμὸς μακροχρόνιος τῆς ἀρχαίας Κληρομαντείας, Στιχομαντείας, Ῥαψῳδομαντείας, Ὑδρομαντείας, Λεκανομαντείας, Οἰωνομαντείας καὶ τῶν χρηστηρίων, παρ' ἑκάστου τῶν ὁποίων, ὡς καὶ τῆς παραδόσεως τῶν ἀρχαίων *Κληδόνων*, παρέλαβέ τι. Πάντα σχεδὸν, τὰ συγκροτοῦντα τὸν νῦν *Κλήδωνα*, στοιχεῖα, ἀνευρίσκομεν καὶ παρὰ ταῖς ῥηθείσαις ἀρχαίαις μαντείαις, παραμεμορφωμένα κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον ἐκ τῆς παρελεύσεως τῶν αἰώνων καὶ τῆς ἐπιδράσεως τῶν ἠθῶν καὶ θρησκειῶν.

Διατί δὲ ἡ *Κληδὼν* νὰ τελῆται κατὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου;

Πιθανῶς, διότι, ὡς εἴρηται, ὁ Ἅγ. Ἰωάννης θεωρεῖται, ὡς ὁ ἔφορος καὶ προστάτης τῆς ὑγείας, τοῦ ὑψίστου τῶν ἀνθρωπίνων ἀγαθῶν καὶ ὁ φύλαξ καὶ σωτὴρ ἀπὸ παντὸς κακοῦ καὶ εὐλόγως ἡ ἡμέρα τῆς ἑορτῆς του ἠδύνατο νὰ θεωρηθῇ, ὡς δότειρα εὐδαιμονίας, φέρουσα τὸ κέρας τῆς Ἀμαλθείας, τὸ σύμβολον τῆς ἀφθο-

(Σιὸς=Διός). Αἰολικῶς δὲ ἡ Βουλὴ ἐλέγετο Β υ λ ή. Κατ' ἄλλους δὲ πρῶτον ἐφάνη εἰς τὴν Λιβύαν τοιαύτη γυνὴ καὶ ἐκεῖ ὠνόμασαν αὐτὴν Σίβυλλαν. Τοὺς δὲ χρησμοὺς τούτων ἐκάλουν Σιβυλλείους. (Ὠ γ υ γ. Δ. σελ. 35.—Πλάτων. Φαῖδρος σελ. 244.) Κατ' ἄλλους, ἡ λέξις Σιβόλλα ἢ Σίβυλλα παρήχθη ἐκ τοῦ Ἑβραϊκοῦ ἢ Ἀραβικοῦ καὶ κατά τινας ἐκ Περσικῆς τινος λέξεως.

(26) Π λ ο ύ τ α ρ χ ο ς. Περὶ τῶν χρησμῶν τῆς Πυθίας 28.

(27) Π λ ο ύ τ α ρ χ ο ς. Περὶ τῶν ἐκλελοιπότων χρηστηρίων. 7.

νίας τῶν τυχαίων δωρημάτων. Ἐκτὸς δὲ τούτου ὁ Ἅγ. Ἰωάννης εἶνε καὶ προφήτης καὶ ἴσως καὶ ἐκ τούτου ἐσχετίσθησαν μετὰ τῆς ἑορτῆς του αἱ μαντεῖαι τῶν *Κληδόνων*. Φυσικὸν δ' ἐπίσης ἦτο ἴσως νὰ σχετισθῇ ἡ *Κληδὼν* μετὰ τῆς ἐποχῆς τοῦ θερινοῦ ἡλιοστασίου, ἀφ' ἧς ὁ χρόνος τρέπεται πρὸς νέας ὥρας καὶ ἕκαστος εὑρίσκεται εἰς τὴν ἀνάγκην μαντεύματος νέας τύχης διὰ τὸν νέον καιρόν.

VII

Τοιαῦται αἱ περὶ τῆς 24ης Ἰουνίου ἐπικρατοῦσαι ἐνταῦθα προλήψεις, αἵτινες πᾶσαι σχεδὸν ἀπαντῶσι καὶ πανταχοῦ.

Δὲν δύναταί τις ὅμως νὰ εἴπῃ ἀσφαλῶς, ὅτι αἱ ἐκτεθεῖσαι δημώδεις προλήψεις εἰσὶν αἱ μόναι, αἱ σχετιζόμεναι μὲ τὴν ἡμέραν αὐτήν. Αὗται εἰσὶν αἱ γνωσταὶ τοῖς πολλοῖς. Ἴσως δὲ ἐκτὸς αὐτῶν ὑπάρχουσι καὶ ἄλλαι, μυστηριώδεις, κεκρυμμέναι εἰς τὰ ἄδυτα τῶν γνώσεων γραιῶν Σιβυλλῶν, ὡς τιμαλφῆ ἐφόδια πάσης ἀνθρωπίνης εὐτυχίας!

Αἱ ἐκτεθεῖσαι προλήψεις μὲ τοὺς ἀλλοκότους αὐτῶν τύπους καὶ μορφὰς εἶνε ἐν γένει κηλῖδες τῆς πνευματικῆς τοῦ λαοῦ προόδου.

Αἱ κηλῖδες αὗται δέον νὰ ἐξαλειφθῶσιν, ὅπως ᾖ ἐντελῶς ἐλευθέρα ἡ πνευματικὴ πρόοδος, ἵνα καταλάμψῃ τὸ φῶς τῆς ἀληθείας καὶ τῆς ἐπιστήμης.

Θὰ ἦτο ὡραῖον νὰ γυμνωθῶσιν αἱ προλήψεις τοῦ θρησκευτικοῦ καὶ δεισιδαιμονικοῦ χαρακτῆρος καὶ νὰ διεσώζοντο, ὡς παιδιαὶ ἢ ὑπὸ τὴν ἀληθῆ καὶ κοινωφελῆ αὐτῶν ἔννοιαν, ὅσαι ἂν τοιαύτην ἐγκλείωσιν. Ἤθελεν ἀπολυτρωθῇ ἡ ψυχή, ἤθελε καταφωτισθῇ καὶ ἀνυψωθῇ οὕτως ἡ ἀνθρωπίνη διάνοια.

Ἀλλὰ τοῦτο εἶνε ἔργον τοῦ παμφωτισμοῦ, ὅστις ὅμως, ὡς μαρτυρεῖ ἡ καθολικὴ ἱστορία, εἶνε πιθανῶς ἐπὶ τέλους ὄνειρον, ἰδεῶδες τι ἀνέφικτον, τελειότης ὑπεράνθρωπος, χίμαιρα ἀπραγματοποίητος ἐν τῷ ἐφημέρῳ καὶ ψευδεῖ τούτῳ κόσμῳ.

Παρὰ τῷ φωτὶ ἡ σκιά, παρὰ τῇ ἡμέρᾳ ἡ νὺξ δὲν θὰ ἐκλείψωσιν. Οὕτω καὶ αἱ προλήψεις, ὅσῳ καὶ ἂν ἦνε δυνατὸν νὰ περιορισθῶσι διὰ τοῦ φωτὸς τῶν γραμμάτων καὶ τῆς προόδου ἐν γένει

εἶνε μέγα ζήτημα, ἂν θὰ ἐκλείψωσί ποτε ἐντελῶς ἀπὸ τοῦ προσώπου τῆς γῆς. Ἐν ὅσῳ ὑπάρχωσι κοινωνίαι καὶ ἄνθρωποι, θὰ ὑπάρχωσι πεφωτισμένοι καὶ ἀμαθεῖς, φαεινὰ, ἐλεύθερα καὶ εὔπτερα πνεύματα καὶ πνεύματα σκοτεινὰ καὶ δοῦλα τῶν προλήψεων καὶ τῶν δεισιδαιμονιῶν καὶ θὰ συνδεσπόζωσι τοῦ κόσμου τούτου ὁ Θεὸς τοῦ φωτὸς Ὡρομάζης καὶ ὁ δαίμων τοῦ σκότους Ἀρειμάνης καὶ θ' ἀντιμάχωνται τίς οἶδεν ἕως πότε . . . . .

C' est comme ça que va le monde !

Ἐν Ἄργει, Αὔγουστος 1881.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Κ. ΒΑΡΔΟΥΝΙΩΤΗΣ.
Δικηγόρος.

Μέσον τοῦ νὰ διατηρῶμεν τὰ ῥόδα εἰς ἀνθηρὰν κατάστασιν καὶ νὰ τὰ ἀνευρίσκωμεν τὸν χειμῶνα.

Κόψε τὸν κάλυκα τοῦ ῥόδου καθ' ἣν στιγμὴν μέλλει ν' ἀνοίξῃ, χρίσον τὸν μίσχον (τσουνὶ) διὰ κηροῦ, ἔγκλεισον ἔπειτα ἕκαστον κάλυκα εἰς κῶνον ἐκ στερεοῦ χάρτου ἀρκετὰ εὐρὺν ὅπως μὴ ἐγγίζῃ τὸ ἄνθος, κόλλησον τὸν κύκλον τοῦ κώνου, ὅπως μὴ εἰσδύῃ ἀὴρ ἐν αὐτῷ καὶ ἐξάρτησον τοὺς κάλυκας ἐκ τῶν μίσχων ἐντὸς σκευοθήκης, φροντίζων ὅπως οὗτοι ὦσι μεμονωμένοι.

Τὸν χειμῶνα, ὅταν θελήσῃς νὰ στολισθῇς μὲ τὰ ῥόδα σου, σχίσε τὸν χάρτινον κῶνον, κόψε τὴν διὰ κηροῦ ἐσφραγισμένην ἄκραν, καῦσον ἔπειτα τὴν ἄκραν τοῦ μίσχου καὶ βάλε τὸ ἄνθος εἰς ψυχρὸν ὕδωρ· μετὰ δύο ὥρας θὰ ἔχῃς ὡραῖον ῥόδον νεωστὶ κεκομμένον. Λ**

ΓΑΕΤΑΝΟΣ ΔΟΝΙΖΕΤΤΗΣ

Ο Γαετάνος Δονιζέττης συνθέτης δραματικὸς, ἐγεννήθη ἐν Περγάμῳ τὴν 29 νοεμβρίου 1797. Μετὰ τὴν σπουδὴν τῶν πρώτων ἀρχῶν τῆς μουσικῆς ἐν τῷ λυκείῳ τῆς πόλεως Σάβης, ἤκουσε μαθημάτων τοῦ διασήμου ἀρχιμουσικοῦ Σίμονος Μαΰρου εἰς τὴν ἁρμονικὴν, τοῦ Ἀντωνίου Βαπούζη εἰς τὸ τετράχορδον καὶ τοῦ Φραγκίσκου Σαλάρη εἰς τὸ κλειδοκύμβαλον. Κατόπιν δὲ τῇ συμβουλῇ τοῦ ἰδίου Μαΰρου ἐπορεύθη εἰς Βολωνίαν τὸ 1815, ἔνθα ἐγένετο μαθητὴς τοῦ Pilotti καὶ Mattei. Ἀποπερατώσας δὲ τὰς σπουδάς του, συνέγραψε κατὰ πρῶτον προοίμια μελοδραμάτων (ouvertures), τετραφωνίας διὰ τετράχορδα,ᾠδὰς (cantates), ἀκολουθίας καὶ διάφορα ἄλλα τεμάχια ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς. Ἀγνοεῖται δὲ τίνος ἕνεκα εὑρέθη αἴφνης ὁ Δονιζέττης περιβεβλημένος τὴν στρατιωτικὴν στολήν· ἐκεῖνο ὅμως, ὅπερ γνωρίζομεν, εἶνε ὅτι ζωηρῶς ἐπεθύμησε τὴν ἐλευθερίαν του, ὅπως ἐπιδοθῇ εἰς συνθέσεις μελοδραμάτων διὰ τὸ θέατρον, πλὴν μεγάλαι δυσκολίαι παρενεβάλλοντο εἰς τὴν πραγματοποίησιν τῶν ἐπιθυμιῶν του. Ἐπέτυχε τέλος τοῦ ποθουμένου καὶ τὸ πρῶτον παρασταθὲν ἔργον του συνετέλεσεν εἰς τὴν ἐκ τοῦ στρατοῦ ἄφεσίν του· Τότε ἠδύνατο πλέον νὰ ἱκανοποιήσῃ ἐξ ὁλοκλήρου καὶ ἐλευθέρως τὴν κλίσιν του καὶ ἐντὸς ὀλίγων ἐτῶν ἔδωκε πρὸς παράστασιν τὰ ἑξῆς ἔργα· ἐν Βενετίᾳ τὸ *Enrico conte di Borgogna* (πρῶτον αὐτοῦ ἔργον παρασταθὲν ἐν τῷ θεάτρῳ τοῦ Ἁγίου Λουκᾶ,τὸ φθινόπωρον τοῦ 1818), *La Follia, les Nozze in Villa, it Falegname di Livonia*· ἐν Ῥώμῃ *Zoraide di Granata*, ἐν Νεαπόλει *La Zingara, la lettera anonima*, καὶ ἄλλα τινὰ ἔργα εἰς διαφόρους ἄλλας πόλεις. Ἐν ἔτει 1822 τὴν 25 Ὀκτωβρίου ἐν Μιλάνῳ παρεστάθη

τὸ μελόδραμα *Chiara e Serafina*. Ἐκέκτητο δὲ μεγίστην εὐκολίαν περὶ τὴν σύνθεσιν τῶν ἔργων του· ἀλλ' ἴσως ἡ κατάχρησις, ἣν ἐποιήσατο τοῦ πλεονεκτήματος τούτου, καθιστᾷ καταφανῆ τὴν ἔλλειψιν τῆς συναισθήσεως ἐν πᾶσιν. Σὺν τοῖς ἄλλοις τὰ περισσότερα τῶν μελοδραμάτων, ἅτινα παρεθέσαμεν, φέρουσι τύπον τινὰ ἀπομιμήσεως τῆς μουσικῆς τοῦ Ροσσίνη.

Ἔτι δὲ καὶ πολλὰ ἄλλα ἐλαφρὰ ἔργα παρήγαγεν ὁ κάλαμος τοῦ Δονιζέττη, εἰς τὰ ὁποῖα καταφανεστάτη ὑπάρχει ἡ βία μεθ' ἧς εἶδον τὸ φῶς· ἀλλ' ἐν μέσῳ αὐτῆς τῆς ἰταμότητος τοῦ πρωΐμου αὐτοῦ καλάμου, ὁ τρόπος τοῦ συνθέτου περιεβάλλετο μὲ χαρακτῆρα σοβαρότερον καὶ ὑψηλότερον. Οὕτω ἐν τῷ σοβαρῷ ὕφει τῶν, *Anna Bolena*, *Elisabeth à Kenilworth* (παρασταθέντων ἐν Νεαπόλει τῷ 1828), καὶ πρὸ πάντων τὸ *Esule di Roma* (ὁμοίως ἐν Νεαπόλει, θέατρον τοῦ ἁγ. Καρόλου 1829), ὑπάρχουσιν ἀληθεῖς καλλοναί. Εἰς τὸ τελευταῖον τοῦτο μελόδραμα ἀπαντᾷ μία τριωδία ἀξιθαύμαστος, τεμάχιον πρωτότυπον τόν τε τύπον καὶ τὰς ἰδέας, μαρτυροῦν ὅτι μετὰ πλειοτέρας φροντίδος εἰργάσθη ὁ Δονιζέττης καὶ ὅτι ἠδύνατο ν' ἀξιοῖ λαμπρὰν θέσιν μεταξὺ τῶν καλλιτεχνῶν. Ἐν τῷ κωμικῷ ὕφει τῶν *Elisir d' amore, it nuovo Poureaugnac* καὶ *Pazzi per progetto*, ὡραῖα ἔργα ἐν οἷς διαλάμπει ἡ ζωηρότης καὶ ἡ εὐφυΐα· τἄλλα δ' αὐτοῦ εἶνε *Alfredo*, *l'Ajo in imbararrezzo*, *Olivo e Pasquale* (ἐν Ρώμῃ 6 ἰανουαρίου 1827), *la Regina di Goleonda* (ἐν Ρώμῃ φθινόπωρον 1828), *Otto mesi in due ore* (ἐν Πανόρμῳ 1828), *Cianni di Celais* (ἐν Νεαπόλει 3 αὐγούστου 1828), *Fausta*, *in furioso nell'isola S. Domingo*, *Parisina*, *Ugo conte di Parigi*, *Alaor in Granata* (ἐν Παλέρμῳ 1830), *in Diluvio universale* (ἐν Νεαπόλει 1830), *Marino è Fariero* (ἐν Παρισίοις 1835), *Lucia di Lammermoor*, γνωστότατον παρ' ἡμῖν μελόδραμα, παρασταθὲν εἰς τὸ θέατρον τῆς Νεαπόλεως τὸ 1835, *Linda di Chamounix*, *Loucrezia Borgia* (1833 ἐν τῇ Σκάλᾳ τοῦ Μιλάνου), *Figlia di Regimento*, *Betly* μελόδραμα ἐξελληνισθὲν ὑπὸ τοῦ ἡμετέρου κ. Α. Κατακουζηνοῦ καὶ παρασταθὲν ἐν τῷ Ὠδείῳ τὴν 30 Μαΐου τοῦ 1878, καὶ τοῦτο ἐγράφη διὰ τὸ νέον θέατρον τῆς Νεαπόλεως τὸ 1836 καὶ ἄλλα τινὰ ἀκόμη.

Ἡ κατάχρησις, ἂς εἴπωμεν οὕτω, ἣν ἐποιήσατο ὁ Δονιζέττης τῆς ἧς ἐκέκτητο εὐκολίας, ἡ ἀφέλεια μεθ' ἧς περιέβαλε τὰ ἔργα του, καὶ ἡ κακὴ συνήθεια ἡ ἐν τοῖς θεάτροις τότε τῆς Ἰταλίας ἐπικρατοῦσα τοῦ νὰ μὴ προσφέρωσιν ἀνάλογον τιμὴν εἰς τοὺς συνθέτας καὶ μουσικοδιδασκάλους, ὥστε νὰ δύνανται οὗτοι νὰ ἐργάζωνται ἀνέτως καὶ ὑπὲρ τῆς ἑαυτῶν φήμης καὶ ὑπὲρ τῆς ἐπιστήμης, ὑπῆρξαν ἡ κυρίως ἀφορμὴ τῆς δυσκόλου θέσεως, ἐν ᾗ εὑρέθη ἔν τινι ἐποχῇ τοῦ σταδίου του. Ἐπὶ πολλὰ ἔτη ὁ Δονιζέττης εἶχεν ἀναλάβη τὴν ὑποχρέωσιν νὰ γράφῃ διὰ τοὺς ἐργολάβους τῶν θεάτρων Νεαπόλεως καὶ Βαρβαίας δύο σοβαρὰ μελοδράματα κατ' ἔτος καὶ δύο κωμικά, ἡ δ' ἀμοιβὴ ἥτις τῷ ἐδίδετο μόλις ἐπήρκει ν' ἀπολαμβάνῃ τὰ ἀπολύτως ἀναγκαῖα διὰ τὴν συντήρησίν του. Ἐνταῦθα ἡ ἀνάγκη τοῦ ν' ἀναλάβῃ νέας ὑποχρεώσεις ἐν τῷ αὐτῷ καιρῷ καὶ πρὸς ἄλλους ἐργολάβους, εἰς τρόπον ὥστε, ἵν' ἀνταποκρίνηται πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις ὅλων, ἐπέσπευδε καὶ ἐβίαζε τὴν ἐργασίαν του. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει οὐδὲν τὸ καλλιτεχνικὸν δύναται ν' ἀπομείνῃ. Πολλάκις ὁ Δονιζέττης συνέθετεν ὡς λέγουσιν, ἐντὸς 30 ὡρῶν τὸ μελόδραμά του δι' ὁλόκληρον τὴν ὀρχήστραν, χρονικὸν διάστημα μόλις ἐπαρκοῦν πρὸς ἁπλῆν γραφὴν αὐτοῦ.

Οὐδὲν βεβαίως καλὸν δύναται ν' ἀποφέρῃ μία τοιαύτη σπουδὴ καὶ ἐὰν πρέπῃ νὰ ἐκπληχθῶμεν ἐκ τῆς ἀξίας τῶν ἔργων τοῦ Δονιζέττη, τοῦτ' ὀφείλεται ἀποκλειστικῶς εἰς τὸ ἔκτακτον αὐτοῦ πνεῦμα καὶ τὴν μεγαλοφυΐαν. Καὶ ταῦτα κατὰ τὰς κρίσεις καὶ μαρτυρίας τοῦ Φ. Ι. Φετὶς μουσικοδιδασκάλου τοῦ βασιλέως τοῦ Βελγίου καὶ διευθυντοῦ τοῦ Ὠδείου τῶν Βρυξελλῶν.

Ὁ Δονιζέττης ὑπῆρξε καὶ καθηγητὴς τοῦ μαθήματος τῆς ἁρμονικῆς ἐν τῷ σχολείῳ τῆς μουσικῆς τῆς Νεαπόλεως, ἔνθα ἐξεπλήρωσε τὸ καθῆκόν του, ὡς καλῶς ἐπιστάμενος, καὶ ἴσως εἶνε ὁ μόνος μεταξὺ τῶν νέων Ἰταλῶν συνθετῶν πρὸς ὃν δύναταί τις ν' ἀποδώσῃ τοῦτον τὸν ἔπαινον. Πρὸς τούτοις εἶχε γνῶσιν, τῆς ἐξασκήσεως τῆς φωνῆς, καὶ συνώδευε διὰ τοῦ κλειδοκυμβάλου μετ' ἀξιοσημειώτου εὐκολίας. Λέγεται δ' ὅτι ἐν τῇ ἐκθέσει τῶν Μεδιολάνων εὑρίσκεται καὶ κλειδοκύμβαλον τοῦ διασήμου τούτου μουσικοδιδασκάλου ἐπὶ τοῦ καλύμματος τοῦ ὁποίου ὑπάρχει σημεί-

ωσις τοῦ ἰδίου λέγουσα, ὅτι «Τὸ κλειδοκύμβαλον τοῦτο ἤκουσε τὰς προτροπὰς τῶν φίλων μου, εἶδε τὰ δάκρυα μου, γινώσκει τὰς διαψευθείσας ἐλπίδας μου, τοὺς λαμπρούς μου θριάμβους. Γνωρίζει ὡσαύτως καὶ τ' ἀνεπιτυχῆ ἔργα μου. Ἐν αὐτῷ κατῴκει τὸ ἀριστοτεχνικὸν πνεῦμα καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ ϛαδίου μου.» Ἴσως καὶ πολλοὺς εἶχε τοὺς φθονοῦντας ὁ διαπρεπὴς οὗτος μουσικοδιδάσκαλος καὶ διὰ τοῦτο ἐνταῦθα φαίνεταί τις λύπη αὐτοῦ.

Τὸ τελευταῖον ἔργον τοῦ Δονιζέττη ὑπῆρξε τὸ «Don Sebastiano», ὅπερ παρεστάθη ἐν Παρισίοις τὸ 1843, ὅτε κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ἔπαθε τὴν φοβερὰν ἐκείνην ἀσθένειαν τῆς τρέλλας καὶ ἐξεμέτρησε τὸ ζῆν τὴν 8 ἀπριλίου 1848.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 11ῃ ὀκτωβρίου 1881.

ΜΑΣΙΓΚΑ Τ. ΛΑΖΑΡΕΤΟΥ

Ο ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΙΔΡΥΟΜΕΝΟΥ ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΚΟΥ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΟΣ

«Ο ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΣ»

Ὁ μέγας τῆς περιπατητικῆς φιλοσοφίας ἡγήτωρ, ὁ Σταγειρίτης φιλόσοφος τὴν λειτουργείαν καὶ τὴν ὕπαρξιν ἑνὸς ἑκάστου τῶν ὄντων ἀνερευνήσας, καὶ τὴν σύστασιν περαιτέρω καὶ τὰς φυσικὰς ἀρχὰς καὶ κλίσεις τοῦ ἀνθρώπου ἐπισταμένως μελετήσας, ἐξήγαγε τὸ συμπέρασμα ὅτι διὰ τῆς ἐπιβοηθείας καὶ ἀλληλεπιδράσεως τῶν ἐν τοῖς οὖσιν ἀρχῶν καὶ δυνάμεων εἰς τὸ εἶναι, παρήχθησαν καὶ συντηροῦνται πρὸς ἄλληλα τὰ δημιουργήματα ἅπαντα, διαγεγραμμένην τινα λειτουργείαν ἐν σχέσει πρὸς τὸν παγκόσμιον νόμον ἀπ' ἀλλήλων διαφυλάττοντα. Ἐντεῦθεν ὁ μέγας θετικὸς φιλόσοφος, περὶ τοῦ ἀνθρώπου φιλοσοφῶν καὶ ὑψηλόν τινα ἐν αὐτῷ σκοπὸν διαγνούς, ἀπεφήνατο ὅτι ὅρος καὶ συν-

θήκη ἀναγκαία πρὸς ὕπαρξιν καὶ ἀνάδειξιν τοῦ σκοποῦ τούτου ἐστὶ τὸ ζῆν τὸν ἄνθρωπον ἐν τῇ μετὰ τῶν ὁμοίων αὐτοῦ ἐπικοινωνίᾳ. Διὰ τοῦτο καὶ ἐδογμάτισεν εἰπὼν ὅτι «ὁ ἄνθρωπος φύσει ζῶον κοινωνικόν ἐστί».

Ἡ ἀρχὴ λοιπὸν αὕτη, ἡ συστηματοποιοῦσα τὸν ἄνθρωπον καὶ τὸν λόγον τῆς ἐν τῇ κοινωνίᾳ ὑπάρξεως αὐτοῦ καθορίζουσα, καὶ ἀνακηρύττουσα τοῦτον, ὄντα ἠθικὸν ὂν, φύσει κεκτημένον ἱκανότητα πρὸς τὴν ἑαυτοῦ τελειοποίησιν, αὕτη τίθησι τὸν ἄνθρωπον ἐν σχέσει δικαιωμάτων καὶ καθηκόντων, τὸ μὲν πρὸς ἑαυτὸν, τὸ δὲ καὶ πρὸς τὴν ἐπικοινωνίαν ἐν ᾗ τυγχάνει. Ἐπειδὴ ὅμως ἐν τῇ σχέσει ταύτῃ φυσικῶς ἔμελλε νὰ παρουσιασθῶσιν ἱκανότητες, διαστελλόμεναι ἀπ' ἀλλήλων, τινὲς μὲν αὐτῶν οὕτως, τινὲς δὲ πάλιν κατὰ τρόπον ἕτερον, ἵνα ἄρῃ τὰς ἐντεῦθεν ἀνωμαλίας καὶ ἀνισότητας καὶ συνεπῶς καταστήσῃ λυσιτελῆ τὴν τοιαύτην ἐπικοινωνίαν, ἄλλως τε καὶ ἐφικτὴν καὶ δυνατὴν τὴν ἰσορροπίαν ἡ ἄπειρος Σοφία τοῦ Δημιουργοῦ ἐνεφύτευσεν ἐφ' ἑνὸς ἑκάστου ἀνθρώπου τὴν καρδίαν τὴν κορωνίδα τῶν ἀρετῶν, τὴν ἀγάπην, ἐμπνεύσας συγχρόνως ἐν αὐτῇ τὴν φυσικὴν ἐκείνην ῥοπὴν τοῦ αἰσθάνεσθαι συντριβὴν καὶ συμπάθειαν ἐν ταῖς τῶν ἄλλων δυστυχίαις καὶ περιστάσεσιν. Ἐντεῦθεν ἡ φιλανθρωπία καὶ ἡ ἐκ ταύτης ἀγαθοποιΐα, ὧνπερ καὶ τὰ ὀνόματα μόνα ἡδύνουσι τὴν ἀκοὴν καὶ θείαν τινὰ ἀγαλλίασιν διαχέουσιν ἐν τῇ καρδίᾳ, οὗτοι παρίστανται ὡς βουλὴ τοῦ Θεοῦ καὶ νόμος αἰώνιος ἀμφιλαφῶς ἀνυψούμενος ἐν τῇ ἑκάστου συνειδήσει.

Τὸ φυσικὸν τοῦτο ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ ἀνθρώπου ἐνυπάρχον αἴσθημα, δι' οὗ εὐημεροῦσι λαοὶ, καὶ ἀναδεικνύονται ἔθνη, καὶ πόλεις ὀχυραὶ καθίστανται καὶ θρόνοι καὶ δυναστεῖαι, φυσικῶς σθένος καὶ ῥώμην προσκτῶνται, ἀπ' αἰῶνος ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ καρδίᾳ βαρὺν καὶ ἐπιμενίδειον ὕπνον ὑπνῶττον, ἐξήγειρε καὶ ὡς ὅρον ὑπάρξεως καὶ εὐδαιμονίας τῶν κοινωνιῶν ἐν γένει ἀνεκήρυξεν ὁ μυστηριώδης ἐκεῖνος ἐν Ἰουδαίᾳ Διδάσκαλος εἰπὼν τὸ «ἀγαπᾶτε ἀλλήλους». Τὸ μέγα τοῦτο δόγμα, ὅπερ, διαλαθὸν τὴν ἀνθρωπότητα, ἔμελλε διὰ τῆς χριστιανικῆς θρησκείας νὰ ἀποβῇ τὸ σύμβολον τῆς ἀναγνωρίσεως, ὡς τῶν πάντων ἀνθρώπων φύσει ἀδελφῶν ὄντων ἐπὶ

τῆς γῆς, καθιέρωσε τὴν φιλανθρωπίαν καὶ τὴν εὐποιΐαν καὶ ἀνεβίβασεν αὐτοὺς εἰς ὕψος ἠθικοῦ νόμου διὰ πάντα ἄνθρωπον. Πόσον ἐπιχαρίτως καὶ εὐκρινῶς διετύπωσεν ὁ θεῖος τοῦ Εὐαγγελίου Διδάσκαλος τὴν θεόσδοτον ταύτην ἀρχὴν τοῦ εὐεργετεῖν τὸν πλησίον ἐν τῷ ὑποδείγματι, ὅπερ ὑπέβαλε τῷ νομικῷ τῆς Ἰουδαϊκῆς σχολῆς πρὸς μίμησιν, εἰπὼν «Ἄνθρωπός τις κατέβαινεν ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ εἰς Ἱεριχὼ καὶ λησταῖς περιέπεσεν, οἳ καὶ ἐκδύσαντες αὐτὸν καὶ πληγὰς ἐπιθέντες ἀπῆλθον ἀφέντες ἡμιθανῆ τυγχάνοντα· κατὰ συγκυρίαν δὲ ἱερεύς τις κατέβαινεν ἐν τῇ ὁδῷ ἐκείνῃ, καὶ ἰδὼν αὐτὸν ἀντιπαρῆλθεν. Ὁμοίως δὲ καὶ Λευΐτης, γενόμενος κατὰ τὸν τόπον ἐλθὼν καὶ ἰδὼν ἀντιπαρῆλθε. Σαμαρείτης δέ τις ὁδεύων ἦλθε κατ' αὐτὸν καὶ ἰδὼν αὐτὸν εὐσπλαγχνίσθη, καὶ προσελθὼν κατέδησε τὰ τραύματα αὐτοῦ ἐπιχέων ἔλαιον καὶ οἶνον· ἐπιβιβάσας δὲ αὐτὸν εἰς τὸ ἴδιον κτῆνος, τὸν ἤγαγεν εἰς πανδοχεῖον, καὶ ἐπεμελήθη αὐτοῦ· καὶ ἐπὶ τὴν αὔριον ἐξελθών, ἐκβαλὼν δύο δηνάρια ἔδωκε τῷ πανδοχεῖ καὶ εἶπεν αὐτῷ, ἐπιμελήθητι αὐτοῦ, καὶ ὅτι ἂν προσδαπανήσῃς, ἐγὼ ἐν τῷ ἐπανέρχεσθαί με ἀποδώσω σοι. Τίς οὖν τούτων τῶν τριῶν δοκεῖ σοι πλησίον γεγονέναι τοῦ ἐμπεσέντος εἰς τοὺς λῃστάς; ὁ δὲ εἶπεν, ὁ ποιήσας τὸ ἔλεος μετ' αὐτοῦ εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς, πορεύου, καὶ σὺ ποίει ὁμοίως» (Λουκ. Κεφ. 1 30-8). Ἀλλὰ καὶ ὅλον τὸ ἐπὶ τῆς γῆς αὐτοῦ στάδιον σημεῖον καὶ σύμβολον ἀείποτε εἶχε ταύτην τὴν ἀρχήν, ὑπὲρ ἧς ἐπὶ τέλους καὶ ἀπέθανε τὸν μαρτυρικώτατον ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ θάνατον. Ἡ Ἀγαθοποιΐα λοιπὸν καὶ ἡ μήτηρ αὐτῆς Φιλανθρωπία, αἵτινες κεῖνται ὑπὸ τοῦ Δημιουργοῦ ἐν ταῖς ἐπικοινωνίαις τοῦ ἀνθρώπου δίκην συνθηκῶν ἐξασφαλιζουσῶν τὴν αὐτοῦ ὕπαρξιν καὶ εὐημερίαν ἐπισημοποιηθεῖσαν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ὡς εἰκός, ἐν τῇ νεοδμήτῳ ἐκκλησίᾳ τοῦ Εὐαγγελίου. Αὐτοὶ οἱ Ἀπόστολοι τοῦ χριστιανισμοῦ καὶ οἱ μετ' αὐτοὺς πάντες, τὸ ὕψος τῆς ἐννοίας ταύτης κατανοήσαντες, ὡς ἀρχὴν πρωτίστην ἐν τῷ βίῳ αὐτῶν εἶχον τὴν τοῦ πλησίον εὐεργεσίαν. Γνωστὸν ὅτι ἐκ τῆς ἱστορίας, καθιέρωσαν ἄνδρας εἰδικούς, τὴν φροντίδα ἔχοντας, ἵνα περιποιῶνται τοὺς ἀσθενεῖς, ἵνα θεραπεύωσι τοὺς πάσχοντας, ἵνα ἀνακουφίζωσι τοὺς ἀδυνάτους καὶ τεθλιμμένους, καὶ τέλος πάντων τοὺς ὁπωσδήποτε ἐκ τῶν ἀτυ-

χημάτων καὶ ἀντιπνόων πνοῶν τῶν ἀνέμων τοῦ βίου καταπιεζομένους εὐεργετῶσι.

Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον προσελήφθησαν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ γυναῖκες διακόνισσαι, σεμνῷ πόθῳ πρὸς τὸ εὐεργετεῖν τὸν πλησίον ἀγόμεναι, ἵνα κάλλιον καὶ προσηκόντως ἐξυπηρετῆται ἡ φιλανθρωπία καὶ πολλαπλασιάζηται τὸ αἴσθημα τῆς ἀγάπης πρὸς τοὺς ὁμοίους ἡμῶν.

—Ὁσημέραι ἐν ταῖς διαφόροις ἐπικρατείαις τῆς Ἑσπερίας ἀπὸ πολλοῦ ἤδη χρόνου ἀναφαίνεται τάσις τις πρὸς ἐπαναφορὰν καὶ ἐγκαθίδρυσιν τοῦ τάγματος τούτου τῶν φιλανθρώπων γυναικῶν ἐν ταῖς αὐτῶν χριστιανικαῖς κοινότησι. Νῦν δὲ μάλιστα πλεῖσται τοιαῦται τῆς εὐποιΐας ἱέρειαι ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ πνεύματος ποδηγετούμεναι, ἀνὰ τὴν οἰκουμένην διεσκορπισμέναι τυγχάνουσιν, ἀόκνως δὲ, καὶ μετὰ ζήλου παντοίας τῷ πλησίον ἀγαθοεργίας ἐπιδαψιλεύουσι.

Μόνη δὲ ἡ Ἑλληνικὴ ἐκκλησία, ἐν ᾗ ἀπαντᾶται πρότερον ὑφιστάμενον μέχρι πολλῶν ἑκατονταετηρίδων, μειονεκτεῖ σήμερον τούτου τοῦ ποικιλοτρόπως ἐπωφελοῦς εὐεργετήματος, οὗτινος ὅμως τὴν ἔλλειψιν, μὴ διαφυγὸν τὸ εὐεργετικώτατον ὄμμα τῆς σεπτῆς ἡμῶν ἀνάσσης, ἐπέσπευσε σταθερῷ τῷ φρονήματι καὶ διαπύρῳ τῷ ζήλῳ κατὰ πρωτοβουλίαν τελεσφόρως ν' ἀναπληρώσῃ. Διότι τὸ ἤδη ὑπὸ τὴν προστασίαν αὐτῆς μεταξὺ τῆς Μονῆς τῶν Ταξιαρχῶν καὶ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ῥιζαρίου Σχολῆς λαμπρῶς καὶ ἐπιμελημένως ἀνεγειρόμενον φιλανθρωπικὸν κατάστημα ὁ «Εὐαγγελισμὸς» προσεπωνυμούμενον, τοῦτον τὸν ἀληθῶς ἅγιον σκοπὸν προτίθεται νὰ ἐξυπηρετήσῃ.

Ἐν αὐτῷ θὰ εὑρίσκωσιν ἄσυλον καὶ θὰ ὑπερασπίζωνται μετὰ χριστιανικῆς ἀγάπης καὶ αὐταπαρνήσεως, οἱ ὑπὸ τῆς ἀσθενείας καὶ τῆς δυστυχίας σκληρῶς καταδιωκόμενοι, ἀπόκληροι πένητες ἀδελφοὶ ἡμῶν. Ἐν αὐτῷ θὰ περιθάλπωνται νοσηλευόμενοι, ὡς οἷόν τε οἰκείως οἱ ἐγκαταλιμπανόμενοι ἑκάστοτε ὑπὸ τῶν τρικυμιῶν τοῦ βίου εἰς τὰς ὁδοὺς ὅμοιοι ἡμῶν, ἔρημοι, ἀπροστάτευτοι καὶ μακρὰν πάσης βοηθείας καὶ παρηγορίας συγγενῶν οἰκείων καὶ φίλων.

Ἐκτὸς δὲ τούτου ἐν αὐτῷ μέλλουσιν ἐπιτηδείως νὰ ἐκγυμνάζωνται πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν νοσοκόμοι,Ἑλληνίδες διακόνισσαι, ὅπως ὦσιν ἀποχρώντως ἱκαναὶ καὶ ἐν πολέμῳ καὶ ἐν εἰρήνῃ, καὶ ἐνταῦθα καὶ ἀλλαχοῦ τῆς ἑλληνικῆς γῆς νὰ εὐεργετῶσι τοὺς ἀσθενεῖς. Αὗται ἐν αὐτῷ θὰ καταρτίζωνται εὐμεθόδως, ὅπως ὑπερασπίζονται τὸν ἐθνισμὸν καὶ τὴν θρησκείαν ἑλληνικῶν τινων οἰκογενειῶν, καὶ θὰ στηρίζωσι τὰ ἀσθενέστερα τοῦ οἰκείου αὐτῶν φύλου πλάσματα, ἵνα μὴ κρύφα τε καὶ λεληθότως γίνονται σπαράγματα τῶν ἑκάστοτε ἀγρίων ὀνύχων τῶν διαφόρων προπαγανδῶν.

Τοιοῦτον λοιπὸν σκοπὸν πρόκειται νὰ ἐκπληρώσῃ τὸ ἐν λόγῳ καθιδρυόμενον ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Α. Μ. θεραπευτήριον.

Καὶ ἦν τῷ ὄντι ἀπρέπεια ἡ Ἑλλάς,ἡ ἰδίως διδάσκαλος τοῦ Εὐαγγελίου, καὶ ἡ πρώτη ἱδρύτρια τῶν φιλανθρώπων διακονισσῶν τῆς ἀρχαίας ἐκκλησίας νὰ ὑπολείπηται σήμερον τῶν ἄλλων χριστιανικῶν ἐκκλησιῶν τοῦ λοιποῦ κόσμου,πραττόντων χάριν εὐποιΐας τοιαῦτα. Ἄλλως τε εἰς τὰς κλεινὰς Ἀθήνας, αἵτινες δικαίως καὶ οὐκ ἀπεικότως δύνανται νὰ ἔλθωσιν εἰς ἀντιπαράστασιν πρὸς τὰς νῦν εὐδαμονούσας μεγαλουπόλεις τῆς Ἑσπερίας ὡς πρὸς τὸν καταρτισμὸν καὶ τὴν πληθὺν τῶν φιλανθρωπικῶν καταστημάτων, εἰς τὰς Ἀθήνας, λέγω, θὰ ἦτο ἀτημέλεια ἴσως μεμψίμοιρος νὰ στερῶνται ἑνὸς τοιούτου καθιδρύματος, δυναμένου καὶ ἀνυσιμωτάτου ν' ἀποδῇ, καὶ τιμὴν διηνεκῆ τῇ μεγαλοπρεπεῖ πρωτευούσῃ ἡμῶν νὰ περιάπτῃ. Διότι, ὥσπερ αἱ ἀριστοτεχνικαὶ καὶ μεγαλοπρεπεῖς οἰκοδομαὶ μιᾶς τινος πόλεως παρέχουσι τῷ εἰς αὐτὴν εἰσπορευομένῳ ξένῳ παρατηρητῇ ἀφορμῆς ἐνδόσιμον πλεῖστα περί τε τῆς εὐημερίας καὶ καλλαισθησίας τῶν πολιτῶν τῆς πόλεως ἐκείνης νὰ διαλογίζηται, οὕτω καὶ ἡ ἐμφάνισις τοιούτων εὐεργετικῶν οἰκοδομῶν δύναται ἀείποτε νὰ χαρακτηρίζῃ τὸ ἀληθὲς ποιὸν τῶν τε φρονημάτων καὶ διαθέσεων τῆς γενναιοψυχίας ἐκείνων, τῶν συντελούντων πρὸς τὴν ἐγκαθίδρυσιν καὶ ἐπωφελῆ συντήρησιν αὐτῶν.

Ὥστε πρεπόντως ἡ τῶν Ἑλλήνων Βασίλισσα δύναται νὰ ἐνασμενίζηται, ὅτι διὰ τῆς ἀπεριορίστου ἐφέσεως αὐτῆς πρὸς τὸ εὐεργετεῖν τὸν πλησίον, διὰ τῆς μεγαλοψυχίας αὐτῆς καὶ τῆς ἀόκνου δραστηριότητος (αἵτινες ἀρεταὶ ἀναβιβάζουσιν αὐτὴν ἀναμφιλέ-

κτως ὑπεράνω πάσης κοσμικῆς δόξης καὶ ἐξουσίας), ἀνεγείρεται ἐνταῦθα τὸ εἰρημένον εὐεργετικὸν οἰκοδόμημα.

Ἀλλὰ καὶ πάντες καὶ πᾶσαι, ὅσαι ἐπαινετῷ πόθῳ καὶ συμπαθεῖ γνώμῃ ἑλκόμεναι, μοχθοῦσιν ὑπὲρ τούτου τοῦ φιλανθρωπικοῦ καθιδρύματος, ἔχουσι λόγον εὐλογοφανῆ νὰ μεγαλαυχῶσι. Διότι οἱ οὑτωσὶ καταγινόμενοι εἰς ἔργα τοιαῦτα προδίδουσι μεγαλοψυχίαν. Τὸ δὲ μεγαλόψυχον φρόνημα ἐστὶ τὸ διάδημα καὶ ὁ στολισμὸς πάσης ἀρετῆς. Σ.**

Σ.Π.Σ. Τὰς περὶ τοῦ ἐξόχου τούτου καθιδρύματος τῶν Διακονισσῶν τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας ὁ «Εὐαγγελισμὸς» σημειώσεις εὐγενῶς ἐχορήγησεν διὰ τὰς στήλας τῆς «Ποικίλης Στοᾶς» ἀξιότιμος καὶ λίαν εὐπαίδευτος κυρία, ἧς δὲν δυνάμεθα ἵνα μὴ καὶ δημοσίᾳ τὴν ἀγαθὴν ἔφεσιν πρὸς τὸ ἔργον ἡμῶν εὐχαριστήσωμεν.

ΣΚΕΨΕΙΣ

Ὑπάρχουσι κλίσεις καὶ αἰσθήματα τῆς καρδίας μυστηριώδη καὶ ἀνεξήγητα, ἰσχυρὰ καὶ γλυκύτατα ἅμα ὡς τὸ πατρικὸν φίλτρον, καὶ τρυφερὰ ὡς ὁ ἁγνὸς ἔρως. ΑΓΛΑΙΑ Χ. Δ.

Ἂν ἐγεννήθη τις εὐτυχὴς ἂς ἐπανέλθη ἐνωρὶς εἰς τὴν ἡσυχίαν τοῦ τάφου, ἀποφεύγων οὕτω τὰ ἀπαραίτητα τῷ ἀνθρώπῳ πολύμορφα δεινά. Α. Χ. Δ.

Ἐν τῇ συνθήκῃ τῆς ζωῆς εἰσὶν ἀπαραίτητοι δύω ὅροι, ἡ ἀγάπη καὶ ἡ δρᾶσις, ἄνευ τῶν ὁποίων ἡ καρδία ἐρημοῦται καὶ τὸ πνεῦμα παραλύει.

Ἡ μόνωσις, ἀνοίγει ἀμέτρητον εἰς τὴν ψυχὴν βάραθρον, ἔνθα ὁ νοῦς κρημνίζεται σκοτιδινιῶν. Μεταβάλλει καὶ τὴν Λαΐδα ἀκόμη αὐτὴν εἰς Βέρτερον.

Ἐν τῷ ἀπεράντῳ μηχανισμῷ τῆς φύσεως, ἐν τῇ μυστηριώδει καὶ θαυμασίᾳ ἐξελίξει καὶ ἀλληλεγγύῃ τῶν ὄντων, καθ' ἣν τὸ ἀπείρως μικρὸν συνδέεται πρὸς τὸ ἀπείρως μέγα· καθ' ἣν ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς νόμους, διὰ τῶν αὐτῶν δυνάμεων καὶ τῆς συναλλαγῆς τῶν στοιχείων μεταδίδεται ἡ ζωὴ καὶ ἡ κίνησις ἀπὸ τῶν φυτῶν εἰς τὰ ζῶα ἀμοιβαίως, ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὸ ἄνθος, ἀπὸ τοῦ ἀέρος εἰς τὰς ἐνδοτέρας ὑπογείους ῥωγμάς, ὁ ἄνθρωπος δὲν ἠθέλησε νὰ ἐννοήσῃ ἀκόμη ὅτι ἐστὶν ἓν τῶν ἀπειραρίθμων ἐκείνων ζωϊκῶν κατασκευασμάτων, τὰ ὁποῖα πάντα συνεισφέρουσιν εἰς τὴν καθολικὴν τῆς δημιουργίας σκοπιμότητα. Ἀνάγει τὰ πάντα εἰς ἑαυτὸν καὶ κρίνει περὶ τῶν ἔργων τῆς δημιουργίας καὶ μετρεῖ αὐτὰ μὲ τὸ μέτρον τῆς ἰδίας αὐτοῦ ἀτομικότητος. Διὰ τοῦτο ἐλέγχει αὐτὴν ὡς σόλοικον, μοιραίαν, ἄσκοπον, κακοῦργον, διότι δὲν ἠθέλησε νὰ πιστεύσῃ ἀκόμη ὅτι κατ' οὐδὲν διαφέρει τῶν μαλακίων καὶ τῶν φυτῶν, εἰμὴ διότι φέρει τὴν συνείδησιν τοῦ πάσχειν.

Θαυμάζομεν καὶ πιστεύομεν εἰς τὴν ζωὴν ἐφ' ὅσον αὕτη βαίνει παραλλήλως πρὸς τὰς ὀρέξεις, τὰ πάθη καὶ τὰς ἀδυναμίας ἡμῶν. Καταρώμεθα δ' ὁπόταν δὲν εὑρίσκομεν ὅλον τὸν περὶ ἡμᾶς κόσμον ἀνάλογον καὶ σύμφωνον πρὸς τὰς ἀπλήστους ἡμῶν ἐπιθυμίας. Δὲν θὰ ἦτο ὡραιότερον, εὐδαιμονέστερον, σκοπιμώτερον ἐάν, ἀντὶ νὰ ζητῶμεν νὰ τροποποιήσωμεν τὴν φύσιν πρὸς τὰς πλάνας καὶ τὴν ὑποκειμενικότητα ἡμῶν, ἐρρυθμίζομεν ἡμᾶς αὐτοὺς πρὸς τοὺς σεβαστοὺς ἐκείνους νόμους, ἀφοῦ ἐν τῷ καταπληκτικῷ πανοράματι τῆς παγκοσμίου ζωῆς δὲν ἀποτελοῦμεν εἰμὴ μίαν καὶ μόνην γραμμήν;

Ὑπάρχει ἐν τῷ βάθει τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως στοιχεῖόν τι ἀφανές, δύναμίς τις μυστηριώδης, ἥτις ἄγει αὐτὴν εἰς ἀντίθεσιν, εἰς αἰωνίαν πάλην πρὸς τὸν ἐξωτερικὸν κόσμον, οὗ τὰ φαινόμενα, τὰς ἐντυπώσεις καὶ τὴν ἐπενέργειαν ζητεῖ νὰ σταθμίσῃ μὲ τὴν ἑαυτῆς ἀτομικότητα. Καὶ ἐνταῦθα ἔγκειται ἀκριβῶς τὸ πρόβλημα τῆς δυσπραγίας, ὅπερ οὔτε οἱ αἰῶνες οὔτε οἱ θρίαμβοι τοῦ θρυλλουμένου πολιτισμοῦ ἠδυνήθησαν νὰ διευκρινήσωσί ποτε. Σ*

ΓΚΑΙΤΕ

ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ

ΜΕΡΟΣ Γ'.

ΣΑΤΑΝΑΣ ΚΑΙ ΧΡΙΣΤΙΝΑ*)

('Ανέκδοτος ἐποποιΐα)

'Απόσπασμα

. . . . 'Αλλὰ πρὶν ἔτι τὴν σκηνὴν τοῦ δράματος ἀνοίξω,
Πρὶν ζῶσαν κ' ὑπὸ φῶς ζωῆς τὴν κοιμηθεῖσαν δείξω,
'Ως ἄνθος, ἀπὸ τὸν ψυχρὸν τῆς λήθης δρέπω τάφον
Τοὺς στίχους τούτους. . . οὓς εὑρὼν ἐν μέσῳ τῶν ἐγγράφων
Τῆς νέας ποιητρίας,
Προσφέρω μὲ συγκίνησιν εἰς εὐγενεῖς καρδίας.
'Υπῆρξεν 'Ελικωνιὰς καὶ δόκιμος βεβαίως,
'Αλλ' ὅμως 'Ελικωνιὰς τοῦ ζοφεροῦ Βορρέως·
'Ητο ψυχὴ ποιήσεως ἀγρίας ἡ ψυχή της
Κ' ἡ ἐνταφία μοῦσα της τοῦ Δάντου συμπολῖτις . . .

*) Τὴν Χριστίναν ὁ ποιητὴς φέρει ὡς ὕστατον γόνον εὐγενοῦς Λατινικοῦ οἴκου ἐν Λεβαδείᾳ, ὀρφανὴν ἔκ τε πατρὸς καὶ μητρὸς καὶ μόνην ἐν τῷ τῶν προγόνων πύργῳ—οὗ τὰ ἐν τῷ 'Ελικῶνι ἔτι ἐρείπια καὶ παραδόσεις τινὲς ἐνέπνευσαν τὸν κ. Παράσχον—διαμένουσαν, μετὰ τῆς τροφοῦ της ἀθιγγανίδος ὑποθρεψάσης διὰ τῶν δεισιδαιμονιῶν τῆς φυλῆς της τὴν φοιβόληπτον κόρην. Ταῦτα εἰς ἐξήγησιν τῆς παραδόξου ποιητρίας, ἣν φέρει ὁ ποιητὴς ῥεμβάζουσαν καὶ ἐρωτευομένην τὸν πεπτωκότα.

'Αντὶ νὰ βλέπῃ τὸν γλαυκὸν αἰθέρα μας ἡ κόρη,
Τἀνθόστρωτα πεδία μας, τὰ φωτοβόλα ὄρη
Καὶ τὰς ἐμπνεύσεις της ν' ἀντλῇ εἰς χείμαρρον ἀκτίνων,
'Αντὶ νὰ ψάλλῃ τὴν αὐγὴν, τὸν ἥλιον, τὸ κρῖνον,
Ἡ ῥέμβη της εἰς τοῦ Βορρᾶ τὴν ἔφερε τὴν χώραν·
Ἠγάπα τὴν παράδοξον τῶν μεσονύκτων ὥραν,
Τὰ μαῦρα νέφη ἤθελε νὰ ψάλλῃ τοῦ χειμῶνος,
Τῶν ἄντρων τὸ μυστήριον, τὸ σκότος τοῦ δρυμῶνος.
Τὴν ἔθελγεν, ὡς μουσικὴ τῶν κεραυνῶν ὁ κρότος
Καὶ τᾆσμα τοῦ ἀλέκτορος εἰς τῆς νυκτὸς τὸ σκότος....
Τὸ βλέμμα της κατέσκαπτε τῆς γῆς τὰ κρύα βάθη,
Τοῦ Ἄδου τὰ μυστήρια θηρεύουσα νὰ μάθῃ·
Κ' ἔψαλλε μ' ἅρπαν ἱερὰν, ἡ κόρη τῶν αἰθέρων
Τοὺς τρόμους τῆς κολάσεως, τὴν φρίκην τῶν νερτέρων.
'Αλλ' ὅμως εἰς τὸ ἴδιον χειρόγραφον τῆς νέας,
Τῆς ἀλλοκότου μούσης της ἴδετε τὰς ἰδέας.
Ἂς ψάλῃ ἤδη πρὸ ὑμῶν ἡ νέα ἐρημῖτις·
'Ιδοὺ οἱ λογισμοὶ αὐτῆς, ἰδοὺ οἱ ῥεμβασμοί της.

Α'

«Διατί γράφω; ὀφθαλμὸς ὁποῖος θἀναγνώσῃ
«Τῆς τεθλιμμένης μούσης μου τὰ ἔπη τἀσθενῆ,
«Ἅτινα μέλλουν εἰς σιγὴν καὶ λήθην νὰ ταφῶσι,
«Ὡς εἰς πελάγη, ναυαγοῦ πανύστατος φωνή;
«Πτωχοί μου στίχοι· ὀφθαλμὸς δὲν θὰ σᾶς ἴδῃ· μήτε
«'Απὸ γενναῖον δάκρυον ποτὲ θὰ ὑγρανθῆτε.

«Ὑπάγετε, ὑπάγετε, εἰς λήθην καὶ σκοτίαν
«Τῆς Μνημοσύνης ἀτυχῆ ἀ π ό π α ι δ α· ἐκεῖ
«Ὅπου ὑπάγει ὁ τυφλὸς μὴ ἔχων βακτηρίαν,
«Ὅπου τοῦ ὄχλου ἡ σιγὴ ἡ ἄσπλαγχνος οἰκεῖ...
«Καὶ ζῆτε βίον ζοφερὸν ὑπὸ σκιὰν μνημείου,
«Ὡς ζῶσιν ἔνδον τοῦ κλειστοῦ κ' οἱ σκώληκες φορείου.

«Ὦ! δὲν μὲ μέλλει· ἡ ἁπλῆ τοῦ ὄρους κόρη, σῆμα
«Δὲν θέλει, δὲν ἐπιθυμεῖ τῆς δόξης φαεινόν·
«Θέλω σκιώδη φωλεὰν, θέλω σκιῶδες μνῆμα,
«Τῆς φήμης τὸν περιφρονῶ τὸν εἴρωνα φανόν...
«Ὁπόσα λάμπουν τέρατα εἰς τὴν ἀθανασίαν·
«Ἡ ἀρετὴ ζητεῖ σκιὰν καὶ ὄχι ἱστορίαν!

«Σὺ λάλει, Σὺ τὸ μόνον φῶς, Δημιουργὲ τῶν ὅλων,
«Κ' εἰπὲ ἂν αἴγλην γήϊνον ζητοῦν οἱ ἐκλεκτοί·
«Αὐτοὺς λαμπρύνει τὄμμα Σου, Θεὲ, τὸ φωτοβόλον·

«Τῆς Ἱστορίας ἡ λαμπὰς τοῖς εἶναι περιττή.
«Ναί· τρέμω καὶ βδελύσσομαι τῶν ἐκλεκτῶν τὴν μοῖραν·
«Δὲν ψάλλω διὰ νἀκουσθῶ λαμβάνουσα τὴν λύραν.

—

«Ψάλλω ὡς κλαίω, ὡς θρηνεῖ κ' ἡ αὔρα τῶν δρυμόνων·
«Ὄψιν πρὸς ὄψιν, γράφουσα, λαλῶ μὲ τὸν Θεόν·
«Συνομιλῶ μὲ γενεὰς λησμονημένων χρόνων,
«Καὶ μὲ τὴν ἀνθρωπότητα ὑστάτων γενεῶν.
«Ὦ, πῶς τοὺς μέλλοντας αὐτοὺς λατρεύω ἀδελφούς μου
«Καὶ τοὺς νεκρούς μου—ὤ! αὐτοὺς πρὸ πάντων—τοὺς νεκρούς μου...

—

«Σύ, θάψε, σὺ τὰ ἔπη μου, ἀρχαῖον μου γραφεῖον,
«Σὺ τὸν πτωχόν μου θησαυρόν, ὃν κρύπτω κατηφής·
«Ὡς θάπτει τέφραν ἄσημον καὶ τὸ ψυχρὸν μνημεῖον!
«Ἂν δὲν εἶν' ἄξια ζωῆς, εἶν' ἄξια ταφῆς . . .
«Ἐκ τῆς ψυχῆς μου θέλω τι νὰ μένῃ μετὰ χρόνον,
«Ὅταν εἰς τὸν μικρὸν ναὸν θὰ κεῖμαι τῶν προγόνων!

Β'

«Ψυχή μου, πόθεν ἔρχεσαι; κατῆλθες, ἢ ἀνέβης;
«Καὶ διατί τὸ ἔρεβος φοβεῖσαι καὶ λατρεύεις;
«Μὴν εἶνε ἐκεῖνο ἡ πατρίς, ταλαίπωρος ψυχή;
«Ὦ κολασμένε Προμηθεῦ, μυστηριώδη ξένε,
«Εἰς τῆς ζωῆς τὸν Καύκασον ὑπερηφάνως μένε,
«Σωτὴρ Ἀλκείδης διὰ σὲ δὲν ἔρχεται πτωχή . . .

—

«Θάρρει, ψυχή· τὸν τρομερὸν σωτῆρα θὰ τὸν ἴδῃς,
«Ἀλλὰ καλεῖται θάνατος, δὲν λέγεται Ἀλκείδης.
«Μὴ τρόμον τὄνομα αὐτοῦ, ψυχή, σὲ προξενεῖ.
«Καρδίαν κρύπτει εὔσπλαγχνον ὑπὸ ζοφῶδες σχῆμα
«Καὶ δίδει ὅ,τι ἀγαθόν, τὴν λήθην καὶ τὸ μνῆμα,
«Τὴν λήθην, ἣν καὶ ὁ Θεὸς νὰ δώσῃ ἀσθενεῖ!

—

«Χαῖρε, μνηστήρ, πάσης ζωῆς, παράδοξε νυμφίε·
«Ἂν ἦναι κρύαι τῶν λοιπῶν μνηστῶν σου αἱ καρδίαι,
«Ἡ ἰδική μου σὲ ζητεῖ μὲ πόθον μυστικόν . . .
«Πολλάκις ἔρχεσαι ἡδὺς εἰς τὰ ἐνύπνιά μου
«Καὶ μοὶ προσφέρεις τὴν στολὴν τοῦ αἰωνίου γάμου,
«Ἐκ κυπαρίσσου στέφανον καὶ σάβανον λευκόν!

—

«Κ' εἶσαι ὡραῖος· ὤ, πολὺ ὡραῖος· οὕτω πρέπει
«Οὕτω νὰ ἦναι πᾶς ἀνὴρ ὁπόταν ἀποβλέπῃ
«Εἰς πάθος, ὅπερ ὁ καιρὸς νὰ σβύσῃ ἀσθενεῖ . . .

«Νὰ ἦναι σύννους καθὼς σύ, ὠχρὸς καὶ μελαγχαίτης,
«Λάτρης κυρίαρχος, οὐχὶ ἐρωτικὸς ἐπαίτης,
«Ὅστις ἐκ βάθρων τὴν ψυχὴν τῆς κόρης νὰ κινῇ!

—

«Ἑτοίμασε τὴν κλίνην μας, νυμφίε μου ζοφώδη
«Καὶ ἀρωμάτισε αὐτὴν μὲ λίβανον εὐώδη·
«Τὴν λήθην προσκεφάλαιον νὰ θέσῃς μὴν ἀργῇς.
«Ἰδού· τὸ μεσονύκτιον σημαίνει... εἰς ὀθόνην
«Τὴν νύκτα καὶ τῶν γενεῶν ἐξάπλωσον τὴν κόνιν,
«Καὶ μ' ἆσμα τὴν νυμφίαν σου νἀνούρισε σιγῆς...

—

«Ὢ ἔχω περιέργειαν βαθεῖαν νἀποθάνω·
«Ἀπηύδησα, ἀπηύδησα νὰ διαμένω ἄνω,
«Ποθῶ τὰ κάτω νὰ ἰδῶ, τὸν κόσμον τῆς σιγῆς·
«Ποθῶ νὰ ἴδω τὸν τροχὸν τῶν βασανιζομένων,
«Τὴν γέενναν καὶ τὰς ψυχὰς Τιτάνων κολασμένων·
«Πολίτις θέλω τῆς μητρὸς κ' ἐγὼ νὰ γίνω γῆς!

—

«Ἄφρων ψυχή, ἀπηύδησες εἰς τὴν μονοτονίαν·
«Ποθεῖς νὰ ἴδῃς νέον τι, καὶ πίπτεις εἰς μανίαν.
«Ὁ οὐρανὸς, ἡ θάλασσα, τὰ ὄρη καὶ ἡ γῆ
«Δὲν σὲ ἀρκοῦν, ἀπώλεσαν τὴν πρώτην γοητείαν·
«Τὰ θαυμασθέντα πρὸ πολλοῦ δὲν ἔχουσιν ἀξίαν
«Καὶ θέλεις νέας πλάσεως νἀνεωχθῇ πηγή....

—

«Ναὶ οὕτως, οὕτως· πλὴν ἐγὼ δὲν πταίω ... ἐκουράσθην
«Θαυμάζουσα τὰ ἴδια· ἐπλάσθην ὡς ἐπλάσθην
«Καὶ αἰωνίως τὰ αὐτὰ νὰ βλέπω ἀπαυδῶ·
«Ἀείποτε θὰ ἔχωμεν ἢ ἔαρ, ἢ χειμῶνα;
«Σήμερον ἄνθη, αὔριον τὴν στίλβουσαν χιόνα!..
«Ὑπὸ τὸν φοῖβον τι καινὸν ποτὲ δὲν θὰ ἰδῶ;

—

«Ὢ! ἅπαξ κἂν ἂς ἔβλεπον τὴν πλᾶσιν μἄλλο σχῆμα!
«Λειμῶνας εἰς τὴν θάλασσαν νὰ πλέουν εἰς τὸ κῦμα,
«Κ' ἐκ κοραλλίου εἰς τὴν γῆν ὑψούμενον βουνόν·
«Πρασίνην θέλω θεωρεῖ τὴν χλόην πάντα χρόνον;
«Δὲν θὰ τὴν ἴδω κυανῆν ἓν ἔαρ, ἓν καὶ μόνον;
«Ὁποία τάξις δουλική! φεῦ· τίποτε καινόν...

Γ'.

«Μόν' εἰς τὸν πύργον κάθημαι καὶ πάλιν τῶν προγόνων,
«Εἰς τὴν ζοφώδη αἴθουσαν καὶ κρύαν τῶν εἰκόνων,
«Καὶ εἰς τὰ ὁμοιώματα τῶν πάππων στρεφομένη
«μὲ ὄμμα τεθλιμμένον

«Παρατηρῶ ἓν πλαίσιον κενὸν καὶ περιμένον
«πλησίον των ὑψούμενον·
«Ὦ! τὴν πτωχὴν εἰκόνα μου νὰ λάβῃ ἀναμένει,
«ἐμὲ ζητεῖ κινούμενον.

—

«Ἡσύχει, πλαίσιον σκληρόν· θέλεις τὴν λάβει· ἤδη
«Πᾶν ὅτι ἔχ' ἡ δύσμοιρος Χριστίνα ἀποδίδει·
«Εἰς σὲ τὴν ἄσημον μορφὴν, τὸ σῶμα εἰς τὸ μνῆμα
«Καὶ τὴν ψυχὴν . . . πιστεύω
«Εἰς τὸν πανίσχυρον Θεὸν, ὅν φρίσσω καὶ λατρεύω!
«Μὲ βλέμμα ἱκετήριον,
«Τὸν ἄγνωστον Νυμφίον μου προσμένω καὶ τὸ βῆμα
«νἀκούσω τὸ σωτήριον.

—

«Ὦ Πάπποι, πότνιοι· νεκροὶ δεσπόται, κύριοί μου·
«Πρὸ τῶν σεπτῶν εἰκόνων σας ἀφίπτατ' ἡ ψυχή μου·
«Φεῦ! τὸ ἀρχαῖον αἷμά σας διὰ παντὸς ἐκλείπει . . .
«πατέρες πεφιλμένοι,
«Τοῦ γέννους σας ἡ ἔσχατος τὸν τάφον καταβαίνει
«Τὸ σῆμα ὑμῶν φέρουσα,
«Ἁγνὸν καθὼς τὸ ἔλαβε . . . δὲν τὸ μολύνουν ῥύποι·
«Σᾶς τἀποδίδω χαίρουσα.

—

«Εἰς τοῦ ἀρχαίου πύργου σας τὸν ἔρημον ναΐσκον
«Ὑπάρχει λάρναξ τις κενή . . . ἡ ἔσχατος· ὢ θέλω
«Ἀπηυδημένη εἰς αὐτὴν κ' ἐγὼ νἀναπαυθῶ·
«Εἷς σκώληξ μεταβάλλεται εἰς χρυσαλλίδα θνήσκων,
«Καὶ θὰ ἰδῶ, ἐὰν ἐγὼ εἰκὼν τοῦ Πλάστου, μέλλω
«Εἰς Χερουβεὶμ ἢ Ἄγγελον νὰ μὴ μεταβληθῶ! . . .
. . . .

—

«Τίς εἶν' ἐκεῖνος ὁ ὠχρὸς, ὁ ξένος νεανίας,
«Ὁ ἔχων βλέμμα βάσκανον καὶ πλῆρες ἐξουσίας;
«Ὁ βαθυχαίτης θηρευτὴς ὅν εἶδον τὴν αὐγήν;
«Ἐμπρὸς τοῦ πυροβόλου του σχεδὸν ἡ ἄγρα ἦτο,
«Κ' ἐκεῖνος σύννους ἔμενε, ῥεμβὸς, δὲν ἐκινεῖτο,
«Ἀλλ' ἔβλεπε τὸν οὐρανὸν μὲ πόθον καὶ ὀργήν!

—

«Μὲ ποίαν χάριν μ' ἔδωκε κλῖναξ μικρὸν ἐμπρός μου,
«Τὴν δέσμην τῶν ἀνθέων μου πεσοῦσαν τῆς χειρός μου
«Χωρὶς οὐδὲν νὰ μὲ εἴπῃ, χωρὶς νὰ μὲ ἰδῇ!
«Εἶτα τὸ πυροβόλον του κρεμάσας εἰς τὸν ὦμον
«Συνεφφωμένος ἔλαβε τὸν τοῦ δρυμῶνος δρόμον
«Κ' ἔνδον τῶν δένδρων ἔπαυσε τὸ βῆμα τὸ βραδὺ . . .

—

«Μὲ ποίαν θλίψιν ἤκουα τοῦ θηρευτοῦ τὸ βῆμα·
«Ἐθάρρουν κἀνὲν ἥσυχον ἐκεῖ ἐζήτει μνῆμα,
«Κ' ἐβάδιζε τὸν τάφον του νὰ εὕρῃ τὸν μοιραῖον . . .
«Τοσοῦτον κουρασμένος
«Ἐκ τῆς ζωῆς ἐφαίνετο καὶ κάτωχρος ὁ ξένος! . . .
Ῥεμβώδης ἀνεχώρησα,
Καὶ τὴν ἀποδοθεῖσάν μοι δεσμίδα τῶν ἀνθέων
«Ἠδέως ἐθεώρησα . . .

—

«Ὁποῖον κάλλος ζοφερὸν καὶ ὄψις ἀσυνήθης!
«Οἴμοι· εἰς το Τρυφώνειον, εἰς τὴν πηγὴν τῆς λήθης,
«Τὸν ἐπανεῖδον τὰ νεκρὰ προσβλέποντα νεράτης.
«Μειδίαμα πικρίας,
«Ἀπεγνωσμένον, ἄγριον καὶ πλῆρες εἰρωνείας
«Τὰ χείλη του ἐχώρισε. . . .
«Ψεύδεσαι, ἐψιθύρισε, πηγὴ πικρᾶς ἀπάτης
«Καὶ σύννους ἀνεχώρησε.

—

«Τίς εἶναι; πόθεν ἔρχεται ; Τίς θλίψις τὸν μαστίζει
«Καὶ ἀλλοκότως διατὶ τοσοῦτον μὰτενίζει ;
«Καὶ πῶς ἐγὼ καὶ ἄκουσα τὸν ἐνθυμοῦμαι τόσον! . . .
«Πῶς τὸν φοβοῦμαι! . . . ὅμως
«Μαγείαν ἔχει ἄγνωστον ὁ μυστικός μου τρόμος.
«Μ' ἐνδόμυχον κατάνυξιν
«Τὸν βλέπω, ὡς ὁ ἐγερθεὶς ἀπὸ μεγάλην νόσον,
«Τὴν ζωηφόρον ἄνοιξιν!

—

«Δὲν φαίνεται Ὀθωμανὸς, οὔτ' Ἕλλην ἢ Λατῖνος. . . .
«Ἀλλὰ τί λέγω; κάτοικος τῆς σφαίρας μας ἐκεῖνος!
«Τίς εἶδεν ἂν δὲν ἔρχεται ἀπό τινος ἀστέρος;
«Ἀλλ' ὡς ἐκείνου ὄμμα
Τὰ τέκνα ἔχουν τοῦ φωτὸς εἰς τοὐρανοῦ τὸ δῶμα; . . . .
«Τὸ στῆθός μου κυμαίνεται,
«Ὁπόταν τὸν ἀναπολῶ. . . μὴν ἦναι τοῦτο ἔρως;
«Οἴμοι· ὁ νοῦς μου μαίνεται.

—

«Ληρήματα, ληρήματα· φεῦ, σίγα, ἄφρον πλάσμα·
«Μνηστὴ τοῦ τάφου, κάλυψε τὴν κεφαλὴν πενθοῦσα,
«Ζηλοτυπῶν ὁ ἄγριος μνηστήρ σου προχωρεῖ!»
. . . .

Τῆς νέας κόρης ᾆσμα
Ἐνταῦθα παύει· κ' ἔνδακρυς ἡ ὀρφανή της μοῦσα,
Τῆς κοιμηθείσης ἀοιδοῦ τὴν λύραν μοὶ δωρεῖ.

ΑΧΙΛΛΕΥΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ.

ΕΙΣ ΤΟ ΛΕΥΚΩΜΑ ΤΗΣ ΦΑΝΗΣ ΜΟΥ

Ποιὸς εἶπε, ὁ πατέρας σου πῶς 'πέθανε Φανή μου;
Μέσ' τὴν ψυχή μου ἐκεῖνος ζῇ καὶ μέσα 'ς τὴ στοργή μου...
Μὲ τὴν καρδιά μου σοῦ λαλεῖ, τὸν ἴσκιο μου σὲ σκέπει,
Μὲ τὸ δεξί μου σεὐλογεῖ, τὰ μάτια μου σὲ βλέπει!

Ποιὸς εἶπε, τὸν πατέρα σου πῶς τὸν σκεπάζει χῶμα;
Μήπως δὲν ζῇ σὰν σὲ φιλῇ τὸ ἐδικό μου στόμα;
Μήπως δὲν ζῇ 'ς τὸ βλέμμα μου ὁπόταν σὲ κυττάζω,
Καὶ δὲν στενάζ' ὁ τάφος του γιὰ σένα σὰν στενάζω;

Ζῇ ὁ πατέρας σου, ναὶ ζῇ· καὶ τότε θὰ πεθάνῃ,
Ὅταν τὸ κρύο φέρετρο τὴν ὄψι μου χλωμάνῃ·
Τότε μονάχα ὀρφανὴ θὰ λέγεσαι, Φανή μου.
Μὰ οὔτε τότε ἐπειδὴ θὰ ἔχῃς τὴν εὐχή μου.

8βριος 1881.

Α. ΠΑΡΑΣΧΟΣ.

ΔΕΝ ΑΓΑΠΩ ΚΑΝΕΝΑ ΟΣΟ ΕΣΕΝΑ

'Εμπρὸς εἰς τὸ σιωπηλὸ τῆς νύχτας μεγαλεῖο
Σὰν μαγευμένη ἡ ψυχὴ μὲ πόθο ἐλαχταροῦσε.
'Εδιάβαζε εἰς τοῦ οὐρανοῦ τὸ ἀπέραντο βιβλίο,
Καὶ ἀπὸ ἄστρο σὲ ἄστρο φωτεινὸ μὲ ἀγάπη ἐπετοῦσε.
Τώρα ἀπὸ τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ δὲν ἀγαπᾷ κανένα
Ὅσο ἐσένα.

Πόσαις νυχτιαῖς ἑνὸς πουλιοῦ τραγοῦδι μακρυσμένο
Δὲν ἐδίωξε τὸν ὕπνο μου ἀπὸ τὰ βλέφαρά μου.
Εἰς τὸ τραγοῦδι, ποῦ ἔφερνε τὸ ἀγέρι μαγεμένο,
Ἄλλο τραγοῦδι ἔψελνε ἀγάπης ἡ καρδιά μου.
Τώρα ἀπὸ ὅλα τὰ πουλιὰ δὲν ἀγαπῶ κανένα
Ὅσο ἐσένα!

Πόσαις φοραῖς, στὴν θάλασσα ἀντίκρυ, ἐμετροῦσα
Τὰ κύματα, ποῦ ξέσπαζαν σιγὰ στὸ ἀκρογιάλι.
Τὸ ὄνομά μου ἔγραφα στὴν ἄμμο καὶ ἐποθοῦσα
Τὸ κῦμα, ὁποῦ ἔρχονταν, νὰ μὴν τὸ σβύσῃ πάλι.

Ἀχ! τώρα καὶ ἀπὸ τὰ κύματα δὲν ἀγαπῶ κανένα
Ὅσο ἐσένα!

Ὅταν βορειὰς ξερρίζωνε τὰ δένδρα καὶ ἐβογγοῦσε,
Καὶ τὰ πουλιὰ στὸν οὐρανὸ πετοῦσαν τρομασμένα,
Τὸ μάτι μου περήφανο τὴν φύσι ἐθωροῦσε
Καὶ τοῦ Θεοῦ τὰ μυστικὰ ἐγνώριζε ἕνα ἕνα.
Τώρα, ἐμπρὸς στὴν φοβερὴ ποῦ κρύβω τρικυμία,
Ὅλα τὰ βλέπω σὰν νεκρὸς—μὲ ἀδιαφορία.

Ἤμουν τρελλὸς . . . ἐπέταγα καθὼς ἡ πεταλοῦδα
Ἀπ' τὸ χορτάρι στὸν ἀνθὸ ὁποῦ ἐμοσχοβολοῦσε·
Ὅποια μπροστά μου ἐπέρναγε δροσάτη κοπελοῦδα
Κοντὰ στῆς ἄλλαις ἡ καρδιὰ κ' ἐκείνην ἀγαποῦσε.
Ὅλα περάσαν! ἀπὸ αὐτὰ δὲν μοῦ ἔμεινε κανένα . . .
Ἔχω ἐσένα!

23 Φεβρουαρίου 18..

ΕΥΓ. Γ. ΖΑΛΟΚΩΣΤΑΣ.

ΑΧ! ΜΗ ΜΟΥ ΠΗΣ...

Ἀχ! μὴ μοῦ πῆς πῶς μ' ἀγαπᾷς, μὴ μοῦ τὸ πῆς ἀκόμα.
Θὰ μοῦ φανῇ πῶς μοῦ τὸ λὲς μονάχα μὲ τὸ στόμα·
Καὶ τὴν ἀγάπη σου ἐγὼ δὲν θέλω νὰ τὴν κλέψω.
Θέλω ἡ καρδιά σου νὰ τὸ πῇ, κ' ὕστερα νὰ πιστέψω.
Ἐσυλλογίσθηκες καλὰ τὴ λέξι ποῦ προφέρεις;
Ἀκόμη δὲν μ' ἐγνώρισες, ἀκόμη δὲν μὲ ξέρεις,
Ἀκόμη τὴν ἀγάπη μου δὲν εἶδες· συλλογίσου·
Ἄσε νὰ ἰδῇς ἂν ἠμπορῇ νὰ τὴν δεχθῇ ἡ ψυχή σου,
Νὰ ἰδῇς ἂν ἔχῃς δύναμι νὰ τὴν ἀνταποδώσῃς·
Πρὶν πῇς ἀνήξερη τὸ ναὶ κ' ὕστερα μετανοιώσῃς.

Ὄχι· γιατί νὰ πλανηθῇς μὲ ψεύτικες ἐλπίδες;
Εἶδες τὴ λάμψι μονάχα, μὰ τὴ φωτιὰ δὲν εἶδες.
Κ' εἶν' ἡ ἀγάπη μου φωτιά, εἶν' ἄσβυστο καμίνι,
Εἶν' ἄβυσσος ποῦ ἀχόρταγα ρουφᾷ καὶ καταπίνει.
Βαθειὰ κρυμμένη στὴ καρδιὰ ἄργησε νὰ προβάλῃ,
Κ' ἔγινε τώρα σύννεφο, κ' ἔγεινε ἀνεμοζάλη.
Ἀγάπη τέτοια εὔκολα στοὺς ἄλλους δὲν ριζόνει·
Καίει πολύ, πάρα πολύ· καμμιὰ φορὰ σκοτόνει·
Γι' αὐτὸ σοῦ λέγω, μὴ μοῦ πῇς πῶς μ' ἀγαπᾷς, καρτέρει·
Γιατί μπορεῖ νὰ φοβηθῇς, νὰ φύγῃς . . . Ποιὸς τὸ ξέρει;

ΧΑΡΑΛ. ΑΝΝΙΝΟΣ.

ΠΑΡΑΠΟΝΟΝ

Ὢ κῦμα διατί θρηνεῖς μετὰ μελαγχολίας
στὴν ἀμμουδιὰ τὴν ἔρημη; ἠρέμα ἐλικνίσθη
ἡ χιονώδης κόμη σου μὲ τὰς μικράς της χεῖρας,
καὶ ἡ ὡραία της μορφὴ ἐντός σου κατωπτρίσθη.

. . .

Βουνά μου καταπράσινα μὲ σχοίνους κεντημένα,
Τί εἶσθε μελαγχολικά; σᾶς 'θαύμαζεν ἐκείνη,
καὶ σᾶς ἀπεχαιρέτισε μὲ μάτια βουρκωμένα,
καὶ στεναγμὸς τοὺς κόλπους της μὲ πόνον ἀνεκίνει!

. . .

Ἄφετε μόνος νὰ θρηνῶ! ἄχ, ὅταν ἀνεχώρει,
καὶ ἡ ψυχή μου ἐκρέματο ἀπὸ λεπτόν τι νῆμα
καὶ τῆς ζωῆς μου ἅπαντες ἐκλείοντο οἱ πόροι,
ἓν βλέμμα δὲ μ' ἠξίωσε, δὲν μ' εἶπε κἂν ἓν ρῆμα!

ΑΡΙΣΤΟΜΕΝΗΣ ΠΡΟΒΙΛΕΓΙΟΣ.

ΕΙΣ ΤΟ ΕΝ ΤΩι ΚΛΩΒΩι ΠΤΗΝΟΝ ΜΟΥ

Πῶς ἤθελον ἐλεύθερον, πτηνόν, νὰ σὲ ἀφήσω
Καὶ τὰ δεσμά σου μὲ αὐτὰς τὰς χεῖράς μου νὰ λύσω
Πῶς ἤθελον! πλὴν σ' ἀγαπῶ, θὰ φύγῃς, θὰ σὲ χάσω
Ἰδοὺ ὁ λόγος δι' ὃν φεῦ! δεσμώτην σὲ φυλάσσω.
Ἀνίσως ἐπανήρχεσο εἰς τὸν κλωβόν σου πάλιν
Τῆς φυλακῆς σου ἀνοικτὰς θὰ ἄφινον τὰς θύρας
Φοβοῦμαι μὴ σὲ κλείσωσιν εἰς φυλακὴν πλὴν ἄλλην
Καὶ δέσμιον μὴ σὲ ἰδῶ εἰς ἄλλας πάλιν χεῖρας
Ποθῶ θερμῶς ἐλεύθερον, πτηνόν, νὰ σ' ἀπολύσω
Ποθῶ ἐπίσης πλὴν θερμῶς ἐδῶ νὰ σὲ κρατήσω.

—

Πόθοι ἰδοὺ ἀντίθετοι μὲ βασανίζουν ποῖοι
Κι' ἰδοὺ τῶν πόθων μου αὐτῶν καθεὶς ποῦ καταλήγει
Ἡ μία χείρ μου τοῦ κλωβοῦ τὴν θύραν σοὶ ἀνοίγει
Κ' ἡ ἄλλη τὴν αὐτὴν στιγμὴν ἑρμητικῶς τὴν κλείει

Ποθῶ πολὺ ἐλεύθερον ἱπτάμενον νὰ σ' ἴδω,
Καταδικάζω ἐμαυτὴν κρατοῦσαν σε δεσμώτην
Καὶ τὴν ἐλευθερίαν σου ἐν τούτοις δὲν σοὶ δίδω.
Καὶ κεκλεισμένον σὲ κρατῶ εἰς φυλακὴν τὴν πρώτην
Παράδοξον! νὰ σ' ἀγαπῶ καὶ νὰ σὲ βασανίζω
Νὰ σὲ ποθῶ ἐλεύθερον καὶ νὰ σὲ φυλακίζω.

—

Ὁπόσον εἶν' ἐγωϊστὴς ὁ ἄνθρωπος συνήθως!
Εἰς μίαν τέρψιν του ἁπλῆν τὰ πάντα θυσιάζει
Ἂν ἄλλος ἐξ αἰτίας του γογγύζῃ ἢ στενάζῃ
Καὶ οὔτε τὸ παρατηρῇ, ἀναισθητεῖ ὡς λίθος
Πικρὰ μοὶ τὸ ἐδίδαξε προώρως τοῦτο πεῖρα
Κ' εἶδον τὸν ἄνθρωπον συχνὰ χειρότερον θηρίον
Καὶ ἔκλαυσ' ἡ καρδία μου ὡς ἔκλαυσεν ἡ λύρα
Κ' ἐμίσησα τὸν ἄνθρωπον κ' ἐμίσησα τὸν βίον
Τοῦ Πλάστου ἂν τὰ πλάσματα τοιαῦτα ὅλα εἶναι,
Καλλίτερον, γῆ, ἔρημος ἐκτεταμένη μεῖνε . . . .

1881. ΦΩΤΕΙΝΗ Α. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ.

Η ΟΡΦΑΝΗ ΤΗΣ ΧΙΟΥ

—

Ἐλεημοσύνη δώσετε τῆς πολυπικραμένης,
Ἐλεημοσύνη, Χριστιανοί,
Τῆς Χίου εἶμαι ὀρφανὴ
Τῆς πολυπαθημένης!

Ἀχ! μιὰ φορὰ εἶχα κι' ἐγὼ πατρίδα ζηλεμένη!
Εἶχα μανοῦλα ποῦ πολὺ
Μ' ἀγάπαγε, κι' ἤμουν στολὴ
Τοῦ κύρη μ' ἡ καϋμένη.

Τοῦ κόσμου εἶχα τὰ καλά, τίποτα δὲν ποθοῦσα,
Φουστάνια μοῦχαν περισσά,
Στολίδια μοῦ 'βαζαν χρυσᾶ
Τῆς δόλιας καὶ φοροῦσα!

Μὰ ὅλα μοῦ τὰ στέρησε ἡ ἄσπλαγχνή μου μοῖρα,
Λίγο τὰ χάρικα χαιρό,
Πῶς ἦταν ὄνειρο θαρρῶ,
Καὶ τὸν καϋμό τους πῆρα!

Ἐσεῖς ὅπου τὰ χαίρεστε, ξέρετε τί παθαίνει
Μὲς τὰ καλὰ ποῦ γεννηθῇ
Καὶ ἔξαφνα τὰ στερηθῇ;
Χίλιαις φοραῖς πεθαίνει!

Ἂν εἶχα τὴ μανοῦλά μου, ὅλα θὰ τὰ ξεχνοῦσα,
Πεῖνα καὶ κάθε συμφορά,
Καὶ θἄχα μόνη τὴ χαρὰ
Μ' ἐκείνη ποῦ θὰ ζοῦσα!

Τοὺς ἔχασα ἡ δύστυχη, μ' αὐτοὺς καὶ τὴν ἐλπίδα!
Γιατὶ καὶ ἐγὼ νὰ μὴ χαθῶ!
Ἀκόμη τρέμ' ὅπου σταθῶ
'Στὴ συμφορὰ ποῦ εἶδα!

Ἐλεημοσύνη δώσετε 'ς τὴν κόρη τὴ θλιμμένη·
Τὰ δάκρυά μου σταματῶ,
Μόνον ψωμάκι σᾶς ζητῶ
Γιατὶ πεινῶ ἡ καϋμένη!

Κι' ἐγὼ μιὰ εὐχοῦλ' ἡ δύστυχη σᾶς δίν' ἀπ' τὴν καρδιά μου
Ποτὲ μὴν ἰδῆτ' ἔτσι σκληρὸ
Πῶς εἶδα γὼ καὶ τρομερὸ
Τὸ θάνατο μπροστά μου.

Ἔγραφον κατὰ Μάϊον τοῦ 1881.

ΜΑΡΙΕΤΤΑ ΜΠΕΤΣΟΥ.

ΤΗι Μ . . .

Λοιπὸν μοὶ πέπρωται βωβὸς ἐμπρός σου νὰ ἐκπνέω
Νὰ φέρω τὸν σταυρὸν βαρὺν ἐγὼ τοῦ μαρτυρίου;
Λοιπόν, διότι ἀγαπῶ, μοὶ πέπρωται νὰ κλαίω
Προγεγραμμένος τῆς χαρᾶς, τῆς ἡδονῆς, τοῦ βίου;

Τίς περιύβρισε λοιπὸν πρὸς σὲ τὸ αἴσθημά μου
Καὶ φθονερά, κακεντρεχὴς κοινωνικὴ μωρία
Ὡς ἔγκλημα παρέστησε πρὸς σὲ τὸν ἔρωτά μου;
Ὤ! ἂς τὸ λέγουν ἔγκλημα, ἀλλ' εἶνε γοητεία.

—

Τί πταίει, ὅταν πυρπολῇ φλὸξ ἔρωτος τὰ στήθη
Κ' εἰς ὄνειρα βυθίζεται φαιδρὰ ἡ φαντασία;
Ὤ! ἂν τοὺς νόμους τῆς ψυχῆς δὲν ἐννοοῦν τὰ πλήθη,
Τί πταίει ἡ λατρεύουσα περιπαθῶς καρδία;

—

Ὤ! ἄφες με ὑπὸ τὸ πῦρ αὐτὸ τοῦ βλέμματός σου
Ν' ἀναλυθῶ εἰς ἔκστασιν, εἰς μέθην, εἰς μαγείαν,
Καὶ λησμονῶν ὁλόκληρον τὴν ὕπαρξιν ἐμπρός σου
Εἰς ἔρωτα ἀνεκλάλητον ν' ἀνοίξω τὴν καρδίαν.

—

Ποθῶ εἰς ἓν σου φίλημα, εἰς ἓν σου μοροβόλον
Νὰ διδαχθῶ μίαν στιγμὴν τὸ γόητρον τοῦ βίου,
Κ' εἰς ἓν σου βλέμμα διαυγὲς ἰδὼν τὸν κόσμον ὅλον
Νὰ ἀποθάνω παρὰ σοὶ δι' ἔρωτος ἁγίου.

Μάϊος, 1876.

ΚΩΝ. Φ. ΣΚΟΚΟΣ.

ΑΣ ΕΙΜΗΝ!

—

1

Ἂς εἴμην εὔχαρι πτηνὸν τὰ δάση νὰ γυρίζω,
Νὰ κελαδῶ τὸν ἔρωτα ἐντὸς φαιδρῶν λειμώνων,
Ἐλεύθερον νὰ ἵπταμαι τὰ ἄστρα ν' ἀτενίζω,
Εἰς ῥύακας διαφανεῖς τὰ στήθη νὰ δροσίζω,
Καὶ μόνον μίαν ἄνοιξιν ἂς ἔζων, μίαν μόνον!

2

Ἂς εἴμην αὔρα ἔαρος, γλυκεῖα, ζωογόνος,
Νὰ τρέχω μὲ τὸ ἄρωμα τοῦ ἴου νὰ μεθύω,
Εἰς τὴν πνοήν μου νὰ σιγᾷ τὸ δάκρυ καὶ ὁ πόνος,
Τὸ ᾆσμα νὰ φαιδρύνηται τῆς ὀρφανῆς τρυγόνος,
Καὶ ἂς μὴ ἔζων ἢ χρυσᾶς σελήνας μόνον δύο!

3

Ἂς εἶμην κἂν μικρὸς ῥοδῶν τὸν κῆπον νὰ στολίζω,
Νὰ ἀποπνέω ἄρωμα, χαρὰν καὶ εὐτυχίαν,
Τὰ ῥόδα μου εἰς τοὺς παλμοὺς τῆς κόρης νὰ χαρίζω
Καὶ νὰ κοσμῇ τὸ στῆθος της καὶ νὰ τὴν ἀτενίζω
Εὐδαίμονα . . . κι' ἂς ἔθαλλον καὶ ἑβδομάδα μίαν!

4

Ἂς εἶμην ἴον συμπαθὲς, μὲ τὸ γλυκό μου μύρον
Νὰ ζωπυρῶ τὸν ῥεμβασμὸν, νὰ ἀπωθῶ τὸν στόνον,
Νὰ μειδιᾷ εὐφρόσυνος ἡ κόρη τῶν ὀνείρων,
Ἣν εἱμαρμένη τυραννεῖ ἢ μοχθηρὰ ἢ εἴρων,
Καὶ θά μοὶ ἤρκει καὶ ζωὴ μιᾶς πρωΐας μόνον!

5

Ἂς εἶμην δρόσος τῆς αὐγῆς ἢ χαρωπή τις Ἶρις,
Ἢ κἂν λυκόφως ῥοδινὸν εἰς μαγικὴν εὐδίαν,
Νὰ πάλλῃ εἰς τὴν θέαν μου καρδία τις μονήρης,
Μ' ἐλπίδα νέαν ν' ἀναζῇ εἰς ῥεμβασμοὺς θυμήρεις
Καὶ νὰ σκιρτᾷ χαρίεσσα, κι' ἂς ἔζων ὥραν μίαν.

6

Ἰδοὺ οἱ μόνοι μου παλμοὶ κ' οἱ πόθοι μου οἱ μόνοι·
Θά μ' ἦτο προτιμώτερος καὶ προσφιλὴς ὁ βίος·
Τί τάχ' ἀξίζει ἡ ζωὴ καὶ οἱ μικροί της χρόνοι,
Ἂν πάντα πόθον της θερμὸν βαρὺς χειμὼν παγόνῃ,
Δεσμῶτις, ἂν μαραίνηται μ' ἐλπίδας αἰωνίως;

Ἄργος 1877.

ΔΗΜ. Κ. ΒΑΡΔΟΥΝΙΩΤΗΣ.

ΛΟΥΚΙΑ*

(Ἆσμα Πέμπτον.)

Κοιμᾶται πάσχων ὁ πατὴρ τῆς δυστυχοῦς Λουκίας.
Ἀπὸ πρωΐας πυρεττὸς τὸν γέροντα μαραίνει,
Κ' ἐκείνη κάτω νεύουσα, ἐγγύς του καθημένη,
εἰς σκέψεις καταδύεται μελαμβαθεῖς, μυρίας.

* Σ. Π. Σ. Τὸ μετὰ τῆς αὐτῆς χάριτος, ἥτις πάντοτε χαρακτηρίζει πᾶν ἔργον τοῦ εὐγενοῦς καὶ λίαν προσφιλοῦς φίλου τῆς «Ποικίλης Στοᾶς» ἀξιοτίμου κ. Ν. Δ. Χατζίσκου, ἀνωτέρῳ δημοσιευόμενον πλῆρες, πέμπτον ᾆσμα ἡ «Λουκία» ἀποτελεῖ μέρος ὡραίου ἀνεκδότου Ἐπικολυρικοῦ Ποιήματος

Ἐντὸς τοῦ δωματίου των σιγὴ κρατεῖ βαθεῖα.
Οἱ κτύποι οἱ μονότονοι ἠχοῦν ὡρολογίου,
οἱ μόνοι οὗτοι μάρτορες τοῦ δυστυχοῦς μας βίου,
πολλάκις διερρέοντος ἐν μαύρῃ ἐρημίᾳ.

—

Ἡ κλίνη ἔτριξεν· ἰδοὺ ὁ γέρων ἀφυπνίσθη·
Παράδοξόν τι, κόρη μου, τῇ λέγει, ὄναρ εἶδον,
Καὶ ἐγερθεὶς τὸ τέκνον του σφιγκτῶς ἐνηγκαλίσθη,
Εἰς τοὺς ἀγνώστους φόβους του εἰς τὴν στοργὴν ἐνδίδων.

—

«Νὺξ μαύρη ἦτο πέριξ μας· ὑπὸ τὸ φῶς λυχνίσκου,
Ὃν εἰς τὰς χεῖρας ἔφερον, διήλθομεν δρυμῶνα,
Καὶ μετ' ὀλίγον φθάνομεν εἰς χθαμαλὸν λειμῶνα,
Ὅτ' ἐπεφάν' ἡ μήτηρ σου ἐκ τοῦ ἐγγὺς λοφίσκου.

—

«Ἦχος ὡσεὶ πτερύγισμα ἀνέμου διεχύθη·
Σβέννυτ' εὐθὺς ὁ λύχνος μας, ἡ μήτηρ σου ἐμπρός μας.
Εἶνε αὐτὴ μὲ ἐρωτᾷ τῶν σπλάγχνων ὁ καρπός μας,
Καὶ μ' ἀναρπάζει κλαίουσα εἰς τὰ ψυχρά της στήθη.

—

Ἀπέπτημεν ἀφίνοντες σὲ μόνην ἐκεῖ πέραν.
Πλὴν ὡς μᾶς εἶδες φεύγοντας ἐκβάλλεις ὀξυτάτην
Ἀπὸ τοῦ στήθους σου φωνήν, ἀλγοῦντος ὀξυτέραν,
Καὶ ἀνυψοῖς ἱκετικῶς τὰς χεῖράς σου εἰς μάτην.»

—

Εἶπε, καὶ στένων πρὸ αὐτοῦ τοῦ μελανοῦ ὀνείρου,
Ἐναγκαλίζεται σφιγκτὰ τὸ τέκνον του τὸ φίλον,
Ὡς τὴν αὐγὴν μετὰ βροχὴν ῥαγδαίαν ἐπ' ἀλλήλων
Κλωνίον αἰγοκλήματος καὶ γέρων κλὼν αἰγείρου.

—

Μακρόθεν διαλείποντες κωδώνων πένθους ἦχοι,
Ταράττουν μυστηριωδῶς τὸν ὕπνον τῆς σκοτίας,
Καὶ ἀναμίκτων ἔπειτα θορύβων κρᾶμ' ἀντήχει,
Καὶ τόνοι ἀποπνέοντες θρηνώδεις μελῳδίας.

—

Ἀλλὰ τί εἶνε; διατί, ὁ θόρυβος ἐκεῖνος;
Κωδώνων ἦχοι πένθιμοι θρηνοῦσα μελῳδία;
Εἰς οὐρανὸν πῶς φέρεται τῆς γῆς τοιοῦτος θρῆνος;
Σέ, μέγα μάρτυς Ἰησοῦ, κηδεύει ἡ θρησκεία.

—

Χριστὲ, ἂν τὸν αἰῶνά μας τῆς δυσπιστίας πλέον
Ὁ ὄνοξ κατεσπάραξε, ἂν εἰς τὸ σύμπαν βλέπει
Κόσμον καὶ μόνον σύμπλεγμα τὸ ὄμμα μας τὸ κλέον
Τυφλὸς τυφλώττουσα πνοὴ τῆς μοίρας νὰ διέπῃ,
Ἣν δυσπιστίαν ἔχυσεν ἀκτὶς κατηραμένη,
Τῆς ἐπιστήμης ἡ λαμπρὰ ἀκτὶς πρὸ τῆς ὁποίας;
Ἡ λυτρωθεῖσα ὑπὸ σοῦ ἀγνώμων οἰκουμένη
Διέκρινε τὸ σάβανον φρικτῆς ἀπελπισίας,
Ἀλλ' ὅμως ἀναπλάττουσα ὅτι ἐκολαφίσθης,
Ὅτι ἀκάνθης στέφανον, Χριστὲ, ἐστεφανώθης,
Ὅτι χολὴν ὑπὲρ ἡμῶν καὶ ὄξος ἐποτίσθης,
Κ' εἰς τὸν, ὃν ἤρασο, σταυρὸν, σὺ μάρτυς, καθηλώθης,
Ὅπως τὰς θείας σου ἀρχὰς ἐκείνας ἐμπεδώσῃς,
Δι' ὧν μόλις ἀνέπνευσεν ἡ στένουσ' ἀνθρωπότης,
Ἣν τῶν δεινῶν ἠθέλησας τῶν τόσων νὰ λυτρώσῃς,
Κηρύττων μὲ τὸ αἷμά σου «ἰσότης ἀδελφότης,»
Ἰδὲ την κατανύγεται περὶ τὸ φέρετρόν σου,
Ὃ ἔχει μαυσωλεῖόν του τὸ θάμβος τῶν αἰώνων,
Στεφνάοος προσκομίζουσα ἐκ τῶν ἐγγὺς λειμώνων
Καὶ σύμβολόν της ἅγιον κρατοῦσα τὸν σταυρόν σου.

—

Βλέπεις; μακρόθεν τρέμουσι κηρία ἀνημμένα,
Ὁποῖον ὄναρ ἡ εἰκὼν τῆς ἑορτῆς ἐκείνης!
Δὲν ὁμοιάζει ποταμὸν κυλίοντα ἠρέμα
Τὰ ῥεῖθρά του ὑπὸ τὸ φῶς πλησιφαοῦς σελήνης;

—

«Θυγάτερ μου, δὲν ἤκουσας; ἡ τῶν ἐπιταφίων
Πομπὴ κατέρχεται· ἰδὲ εἰς τὴν ὁδόν μας φθάνει,
Ἐγέρθητι· πλὴν δάκρυα ὅτ' εἶδον μοὶ ἐφάνη.
Ὢ θάρρει· μὴ ταράττεσαι ὑπὸ τῶν ἐνυπνίων.

—

Καὶ ἡ Λουκί' ἀνάψασα κηρίον ἀναμένει
Ἐπὶ τοῦ παραθύρου της νὰ φθάσῃ ἡ ἁγία
Πομπὴ, ἐκ τῶν μυχίων της, ἡ τλήμων, εὐχομένη
Μετὰ τοῦ, δάκρυ λείβοντος, πατρὸς ἐν εὐλαβείᾳ.

—

Ναὶ, εἰς πενθίμου μουσικῆς μυστηριώδεις τόνους
Νομίζεις ὅτι σοὶ λαλεῖ ἡ γλῶσσα τῆς καρδίας,
Ἥτις στερεῖται φράσεων διὰ τοιούτους πόνους,
Ὑφ' ὧν καταβιβρώσκονται τὰ στήθη τῆς Λουκίας.

—

Ὀδύνη, ἀνεξάντλητος τροφός, ἡ ἐπ' αἰῶνας
Τὴν γραῖαν ἀνθρωπότητα ἀόκνως γαλοχοῦσα,
Σὺ, ἡ εἰς μάρτυρα αὐτὴν πολλάκις ἀνύψοῦσα

. . . .

Εἰπέ με, τίς σ' ἐνέπνευσε εἰς στόνους νὰ ἐκφράζῃς
Ὅ,τι καρδία πάσχουσα ἀδυνατεῖ νὰ εἴπῃ,
Τίς, βάλσαμον γλυκόπικρον εἰς τ' ἄλγος της νὰ στάζῃς
Ὅταν τὰς τόσας της χορδὰς δονεῖ μυχία λύπη;
Εἰπέ με, τίς τὸ πνεῦμά μας τῆς ὕλης ν' ἀπεκδύνῃ
Ἀνάρπαστον γενόμενον ἐπὶ πτερύγων θείων,
Καὶ τὰς αἰσθήσεις μας αὐτὰς ἠρέμα νὰ ἐκλύῃς.
Εἰς μέθης νὰ μ' ἀντανακλᾷς ὁλόκληρον τὸν βίον;
Τίς, τὴν ψυχήν μας σύσσωμον ἐξαίφνης ν' ἀναρπάζῃς
Ἐπὶ τῶν μαύρων σου πτερῶν μὲ ἕνα στεναγμόν της
Εἰς ὃν νομίζει φθάνοντα γλυκὺν τὸν θάνατόν της
Κ' εἰς τοῦ ἀπείρου τ' ἀχανὲς νὰ τὴν ἀναβιβάζῃς;
Μὴ τῶν ἀνέμων ἡ βοὴ ἡ πλήρης γοητείας
Τῆς λεύκης ὁ ψιθυρισμὸς, ὁ στεναγμὸς πευκῶνος,
Ἢ μὴ ὁ φλοῖσβος κύματος ἐρήμου παραλίας
Εἰς τοῦ λυκόφως τὴν σιγὴν ἐκπνέων μονοτόνως;

—

Ὥρα σχεδὸν διέρρευσε, καὶ μόνον ἡ λυχνία
Τὸ ἄγρυπνόν της χύνει φῶς, ἐντὸς τοῦ δωματίου.
Τὸ πᾶν σιγᾷ τὴν κρυερὰν σιγὴν κοιμητηρίου
Καὶ ἔξω ἄρχεται βροχὴ ἐν πλήρει νηνεμίᾳ.

—

Σιώπα! Κρότον ἤκουσα συρόμενον ἠρέμα
Τῆς κλίνης κάτω. Ἔχιδνα θὰ ἦνε κεκρομμένη.
Πλὴν ὄχι· νέου κεφαλὴ προκύπτ' ἠγριωμένη.
Ἰδὲ πῶς λάμπει φοβερὸν τὸ ζωηρόν του βλέμμα.

—

Ἠγέρθη, τὸν μανδύαν του ἠρέμα ἀποβάλλει,
Καὶ προχωρεῖ, πλὴν ἵσταται· αἱ τρίχες του ὀρθοῦνται,
Διηνεκῶς τὰ μέλη του σπασμωδικῶς κλονοῦνται,
Πλὴν αἴφνης ἀνεθάρρυσε καὶ μάχαιραν ἐκβάλλει.

—

Δὲν εἶν' ὁ Λέων; Ὦ, αὐτὸς μετ' ἄλλων του ὁμοίων
Ἐν τῇ ἀγκάλῃ ἑταιρῶν πρὸ ὥρας ὀργιάζει,
Τὰ πάθη του κατέστησαν ἀκόλαστον τὸν βίον,
Ἐκεῖνος νῦν χαρτοπαικτεῖ, μεθύσκεται, κωμάζει.

—

Καὶ ὅμως εἶνε . . . . προχωρεῖ καὶ μέχρι κακουργίας
Τὸ πρόσωπόν σας κρύψατε, εἶνε αὐτὸς ὁ Λέων·
Ὅπως σωθῇ ἐγκλήματος, θὰ διαπράξῃ νέον,
Καὶ γίνεται καὶ γίνεται, ὢ φρίκη, πατραλοίας.

—

Ὦ σὺ, οὗ βλέπω τὴν ὀργὴν, εἰς νέφη μακρυσμένα,
Ν' ἀντανακλᾶται φοβερά, ποῦ εἶν' οἱ κεραυνοί σου;
Ἐκ τῶν ἀπείρων οὗ; σκορπᾷ; εἰς τὸ κενὸν κᾂν ἕνα
Δὲν σφενδονίζει κατ' αὐτοῦ ἡ θεία νέμεσίς σου;
Καὶ διὰ τίνας τοὺς κρατεῖς; ὢ πάτερ, τῆς Ἐλπίδος.
Μήπως διὰ τὸν δείλαιον ποιμένα ἐκεῖ κάτω,
Ὅστις καταλαμβάνεται ὑπὸ τῆς καταιγίδος
Καὶ σπεύδει ἄσυλον ζητῶν ἐλάτης ὑποκάτω;
Ἢ μὴ διὰ τὸν μοναχὸν ἐρημικοῦ κελλίου
Εἰς ἄκραν βράχων ὑψηλῶν, ἀβάτων πηγνυμένου,
Ὅστις ἐνῷ τὸ κῦμα σπᾷ ὑπὸ βορρᾶ ἀγρίου,
γονυκλινὴς προσεύχεται πρὸ τοῦ Ἐσταυρωμένου;
Κατάρα! Τότε, ἥλιε, ἐγκλήματος ὁποίου
Δημιουργὸς ἐγένεσο ἁρπάσας τὰς ἡνίας,
Τοῦ φλογεροῦ σου ἅρματος ἀπὸ τοῦ ἀδεξίου
Φαέθοντος, ἐν τῇ στιγμῇ πυρκαϊᾶς τελείας!
Ἆ! διατί δὲν ἄφινες τὴν γῆν νὰ πυρπολήσῃ,
Εἰς ἄνθρακα πυρίκαυστον τὸ πᾶν νὰ μεταβάλλῃ,
Κ' εἰς σκότη ἀτελεύτητα τὸν κόσμον νὰ βυθίσῃ,
Ἀφοῦ τοιοῦτον ἔγκλημα ἐκ ταύτης ἀναθάλλει.

—

Τρέμων ἐκεῖνος κάτωχρος τὴν κλίνην προσεγγίζει.
Κοιμᾶται, λέγει, κ' ἀπνευστὶ ἐπάνω του ἐχύθη,
Καὶ ἐνυψῶν τὴν χεῖρά του σπασμωδικῶς βυθίζει
Τ' ὀξύ του ἐγχειρίδιον εἰς τοῦ πατρὸς τὰ στήθη.

—

Ἀλλοίμονον! Οὐδὲ φωνὴν ὁ γέρων κᾂν ἐκβάλλει.
Δυσπνέει μόλις, τ' ὄμμα του ἡμίσβεστον ὑψόνει
Κ' εἰς τὸν φονέα φεύγοντα δρομαίως καθηλόνει.
Πέραν βροντᾷ ὁ κεραυνὸς καὶ ἡ ἀνεμοζάλη.

—

Καὶ βαθμηδὸν ἡ θύελλα μετ' ὄμβρου πλησιάζει.
Ῥήγνυτ' ἐκεῖ που κεραυνός· κ' ἡ δυστυχὴς Λουκία
τινάσσεται τῆς κλίνης της ἐν φοβερᾷ δειλίᾳ,
Κ' ἐκ τοῦ ἐγγὺς θαλάμου της, πατέρα, ἀνακράζει.

—

Εἰς τὴν φωνήν της ἀπαντᾷ βροντὴ ἰσχυροτέρα,
Κ' ἐκτὸς αὐτῆς περίτρομος, εἰς τ' ἄλλο δῶμα σπεύδει
Ἡμίγυμνος φωνάζουσα πατέρα μου πατέρα.
Φεῦ! Δὲν σ' ἀκούει. Πρὸ στιγμῆς εἰς οὐρανοὺς καθεύδει.

—

Δὲν μὲ ἀκούεις πάτερ μου ;Ἡ κόρη σου σὲ κράζει.
Φοβοῦμαι. Πῶς! Δὲν ἤκουσας τὸν κεραυνὸν πεσόντα;
Ἀλλὰ τί ἔχεις ! Ἆ, ψυχρὸς ἱδρὼς σὲ περιστάζει!
Αἷμα! Θεέ μου! Πάτερ μου . . . καὶ πίπτ' εἰς τὸν θανόντα
Καὶ μίαν ἐκ τῶν γοερῶν κραυγῶν ἐκείνων βάλλει,
Ἥτις καὶ σπλάγχνα τέρατος καὶ λίθου θρυμματίζει,
Κραυγήν, ἥτις τὸ μέγεθος τοῦ πόνου εἰκονίζει,
κι' ἀναίσθητος κατέπεσεν ὡσεὶ Νιόβη ἄλλη.

Ἐν Θήβαις κατὰ Αὔγουστον τοῦ 1880.

Ν. Δ. ΧΑΤΖΙΣΚΟΣ.

ΠΑΡΕΛΘΟΝΤΑ ΕΡΩΤΙΚΑ (*)

I

Καὶ ἦτο νύξ· μεσονυκτίου
μυστηριώδης ὥρα ἦτο·
στιγμὴ εὐρόνσεως τοῦ βίου,
ὡς ἂν μ' αἰῶνας ἐμετρεῖτο.

Καί εἶπα τότε νὰ λαλήσω,
τότε νὰ εἴπω τ' ὄνομά της,
ἓν «Σ' ἀγαπῶ» νὰ ψιθυρίσω
εὐδαιμονίας ὑπερτάτης.

Ἐπόθησα ἡ κεφαλή μου
ἐπὶ τοῦ ὤμου της νὰ κλίνῃ,
κ' αἰὼν θὰ ἦτο ἡ στιγμή μου,
ἡ ἄφατος στιγμὴ ἐκείνη.

Καὶ εἶδα τἄστρα, καὶ μ' ἐφάνη
εἰς ἕκαστον αὐτῶν πῶς ἤμην,
συγχρόνως καὶ πανταχοῦ, ὢ πλάνη!
ὅτι ἐγγύς της ἐκαθήμην.

II

Ἀθῶαν, ὡς περιστερὰν
τὴν φωλεάν της ἀγαπῶσαν,
ἐν ταῖς μερίμναις της φαιδράν,
δειλὸς τὴν βλέπω μειδιῶσαν.

Δειλός· φοβοῦμαι τὴν γαλήνην
μήπως ταράξω τῆς ψυχῆς της
καὶ τῇ προσφέρω τὴν ὀδύνην
ἀντ' ὀλβιότητος ὑψίστης.

Τοιοῦτο πλάσμα ν' ἀγαπᾷ!
Ἐπὶ τοῦ κόσμου ἡ ἀγάπη
τὴν εὐτυχίαν διασπᾷ
καὶ εἰς μαρτύριον ἐτράπη.

Φοβοῦμαι καὶ νὰ μ' ἀγαπήσῃ,
μὴ χάσῃ ἓν μειδίαμά της,
μὴ ἀγρυπνήσῃ, μὴ δακρύσῃ,
μὴ εὑρεθῇ πρὸ τῆς ἀπάτης.

(*) Ἐξ ἀνεκδότου σειρᾶς τῆς δε κάκεῖσε.

Θεέ μου, ἔγινεν ἡ γῆ
ἐχθρὰ τῶν θείων αἰσθημάτων
καὶ ἡ ψυχὴ ἐδῶ ῥιγεῖ
εἰς ψῦχος ἑκατὸν θανάτων.

Ὦ, δός μοι θάῤῥος νὰ φρουρήσω
τὴν ἄμωμον αὐτῆς καρδίαν,
ἐγὼ τὴν ὅλην νὰ κρατήσω
τοῦ ἔρωτος ἐγὼ πικρίαν.

Ἢ δός μοι, δός μοι ἐπὶ γῆς
στιγμὴν, γωνίαν παραδείσου,
ἐλευθερίαν δὸς στοργῆς,
ὅπου νὰ ἤμεθα ἐγγύς σου!

III

Μία παρῆλθεν ὅλ' ἡμέρα
καὶ δὲν τὴν εἶδον, δὲν τὴν εἶδον.
ἐπῆλθε πένθιμος ἑσπέρα,
ἐπῆλθ' αὐγὴ χωρὶς ἐλπίδων.

Τί ἀπαισία νὺξ ἡ χθές!
ὁ οὐρανὸς θολὸς ποῦ ἦτο!
Εἶχέ τι ὅλον ἀπεχθὲς
ἡ φύσις, ὡς νὰ ἐμισεῖτο.

Κατάδικος βαρὺς μ' ἐφάνη
ὁ κόσμος περιδιαβάζων·
ἀνέμενον νὰ ἀποθάνῃ
πᾶς ἄνθρωπος βαρὺ στενάζων.

Μ' ἐξέπληξεν ἀναφανεὶς
ὁ ἥλιος· τί νὰ φωτίσῃ;
Ὢ δυστυχία! νὰ πονῇς
χαρὰν νὰ βλέπῃς δ' ἐν τῇ φύσει!

IV

Εἰς ἓν σημεῖον νὰ σταθῇς
φαντάσθητι πῶς θ' ἀμφιῤῥέπῃς,
ἂν καταῤῥέοντα εὐθὺς
τῆς γῆς τὸν πέριξ κύκλον βλέπῃς.

Φαντάσθητι ὁποία φρίκη!
Καὶ ποῦ νὰ φύγῃ τις, νὰ φύγῃ!
Μικρὸν σημεῖον γῆς σ' ἀνήκει
καὶ πέριξ ἄβυσσος ἀνοίγει.

Καταστροφή! Καταστροφή!
Τὸ πᾶν μὲ κρότον καταπίπτει,
ὅπου τὸ βλέμμα σου στραφῇ,
Οὐδὲν τὸν ὄλεθρον τῷ κρύπτει.

Ἀκούεις οἰμωγὰς βαρείας·
κύματα, γῆ, κοιλάδες, βράχη
εἰς κρᾶμα ἐν ἀπελπισίας
εἰς χάσμα πίπτουσιν ἐν τάχει.

Κλονεῖται καὶ τὸ ἓν στεῤῥὸν
τῆς γῆς σημεῖον ἐφ' οὗ μένεις,
Ἰλιγγιᾷς περιορῶν
καὶ οὔτε βῆμα ἐν προβαίνεις.

Φαντάσθητι ἀθανασίαν
τοιαύτην μόνον ν' ἀποκτήσῃς,
τὴν ἔντρομον ἀμηχανίαν,
τὰς φρικαλέας συγκινήσεις.

Πεφοβισμένη ἡ ψυχή . . .
Τὸ πᾶν τριγύρω καταῤῥέον . . .
Ἐν διαρκούσῃ ταραχῇ,
ἀπαύστως δρᾶμα φρίκης νέον . . .

Οὕτως ἐλπίδες μου καὶ πόθοι,
τὸ πᾶν, ἐκτὸς παλμῶν καρδίας,
κατέῤῥευσε καὶ κατεχώθη
εἰς ἄβυσσον ἀμφιβολίας.

ΦΛΟΞ.

Η ΚΑΚΙΑ

(Ἐπὶ τῷ μνημοσύνῳ τῆς κόρης Κάκιας Δαραλέξη.)

Ἤθελ' ὁ Χάρος μιὰ φορὰ κ' ἐκεῖνος νὰ γιορτάσῃ
Κ' ἐπῆρ' ἀνθοὺς ἀπὸ τὴ γῆ νὰ στρώσῃ τὴν αὐλή του

Ἐπῆρε νειάτα κι' ὠμορφιαῖς ποῦ ἐστόλιζαν τὴν πλάση
Καὶ γιούλια ποῦ δὲ φύτρωσαν ποτὲ στὴ μαύρη γῆ του
Τὰ μαρμαρένια στήθη του μ' ἐκεῖνα νὰ στολίση
Καὶ γιὰ μιὰ μέρα ν' ἀρνηθῇ ἰτιὰ καὶ κυπαρίσσι.

Χαριτωμένο λούλουδο ἀπάνου στὴ δροσιά του
Ἕνα πρωὶ ἀπάντησε τὴν ὤμορφη παιδοῦλα
Ὁ Χάρος, ὅπου γύριζε ἀπὸ τὴν παγανιά του.
Ἦταν ὁ πιὸ ὤμορφος ἀνθὸς ποῦ ἐξύπνησ' ἡ αὐγοῦλα
Τὸ πιὸ λαμπρὸ στολίδι της ἀπ' ὅσα κι' ἂν ἐφόρει
Κ' ἐστάθηκε νὰ ξαναϊδῇ μιὰ ἄλλη φορὰ τὴν κόρη.

Καλλίτερα τὰ μάτια του νὰ ἦταν σφαλισμένα
Νὰ μὴ θωρῇ τῆς ὠμορφιαῖς καὶ νὰ μὴν τῆς ζηλεύῃ . . . !
Εἶχε τῆς μάνας τὴν καρδιὰ φαρμάκι ποτισμένα
Κι' αὐτὴ νὰ ἰδῇ τὸν ἴσκιο του νὰ τὴν παραμονεύῃ
Ἐδίπλωσε τὴν Κάκια της σφικτὰ στὴν ἀγκαλιά της
Ὅσο νὰ φύγῃ ὁ θεριστὴς μακρυὰ ἀπ' τὴ γειτωνιά της.

Στάθηκ' ὁ Χάρος μιὰ φορὰ καὶ εἶδε τὴν παιδοῦλα !
Μὲς τὸ φαρμάκι τὸ πικρὸ σαΐτα βουτημένη
Ἦταν ἐκείνη ἡ ματιά . . . Ἐσβύστηκ' ἡ δροσοῦλα
Στῆς Κάκιας τὸ χαμόγελο, ἡ νειότη ἡ ζηλεμένη
Καὶ ἔγειρε σὰν τὸ κλαρὶ ποῦ δέρνει τὸ χαλάζι
Καὶ πρὶν κοπῇ στὴ ῥίζα του μαραίνεται χλωμιάζει.

Τὴν ἄλλη νύχτα στὸ θερμὸ τῆς Κάκιας προσκεφάλι
Ἡ μαύρη μάνα ἐχτύπαε μ' ἀπελπισιὰ τὰ χέρια·
Μιὰ τὸ παιδί της ἔβλεπε καὶ μιὰ τὴ νύχτα πάλι
Κ' ἐφώναζε στὸν οὐρανὸ καὶ στὰ χλωμὰ τ' ἀστέρια·
— Γιατὶ νὰ μοῦ τὴν πάρετε μὲς τὰ δεκάξη χρόνια,
Τώρα ποῦ Ἀπρίλι ἐγιώρταζε μὲ τἄνθη μὲ τ' ἀηδόνια !

Εἰς τὸ κατώφλι τοῦ σπητιοῦ, τὴ νύχτα διπλωμένος
Ὁ Χάρος ξαναφάνηκε σὰν φάντασμα ὀμπροστά της·
— Ἄχ ! νάτος ἔρχετ' ὁ ληστής ! Ποῦ ἦτανε κρυμμένος ;
Ἡ μάνα ἀνατρίχιασε ἐκόπηκ' ἡ λαλιά της . . .
Τὸν εἶχε ἰδεῖ πολλαῖς φοραῖς στὴ σπῆτι της νὰ μπαίνῃ
Ἀλλὰ ποτὲ μὲ ἄδειανὰ τὰ χέρια του νὰ βγαίνῃ !

Κι' ὅμως στῆς μάνας τὴ φωνὴ κι' ὁ Χάρος ἐφοβήθη
Κ' ἔγειν' ἀκόμη πιὸ χλωμὴ ἡ ὄψι τοῦ θανάτου
Ποῦ εἶχε τὸν πάγο στὴν καρδιὰ καὶ μάρμαρο τὰ στήθη
Καὶ ἀνοικτὴ μαρμάρωσε κ' ἐκείνη ἡ ἀγκαλιά του
Ποῦ ἅπλωνε στὴ σκοτεινιά τὸ ῥόδο νὰ θερίσῃ
Καὶ στὴ γιορτή του μὲ αὐτὸ τὸν κόρφο νὰ στολίσῃ.

Τὸ ρόδο δὲν ἐπρόφθασε ὁ Χάρος νὰ τὸ πάρῃ . . .
Γιατὶ ἕνας ἄγγελος κρυφὰ μ' ἕνα φιλὶ στὸ στόμα
Τοῦ ἔκλεψε τὴν εὐωδιὰ, τὴ νειότη καὶ τὴ χάρι
Καὶ μὲ τὴν Κάκια φεύγοντας στοῦ οὐρανοῦ τὸ δῶμα,
'Αφῆκ' ὀπίσω μοναχὰ στὴν κλίνη της στρωμμένα
'Απὸ τὸ ρόδο ποῦ ἔσβυσε δυὸ φύλλα μαραμένα.

15 Ὀκτωβρίου 1881.

Κ. Γ. ΞΕΝΟΣ

'Σ ΤΟ ΛΕΥΚΩΜΑ ΤΟΥ ΦΙΛΤΑΤΟΥ ΜΟΥ

Θ. Ρ. . . .

Γελῶ 'σὰν βλέπω λεύκωμα· μὲ δίσκο παρομοιάζει
'ποῦ διακονεύει 'παινεσιαίς· κ' ἐκεῖνος 'ποῦ τοῦ ρίχτει
μὲ ψυχηκάρη πονηρό . . . μὲ δανειστὴ 'ταιριάζει,
'ποῦ παίρνει τόκο τριὰ ς' τὰ δυὸ κι' ὅπως χαρίζει δείχτει!
Εἶν' ἔκθεσι τὸ λεύκωμα 'ποῦ νοικοκύρης κι' ἄλλοι
παλεύουν ποιὸς νὰ πρωτοβγῇ 'ς ταῖς γνώσαις καὶ 'ς τὰ κάλλη.

'Καλέστηκα, καὶ 'σὰν ζουρλὸς στίχους κ' ἐγὼ στηλόνω·
κι' ἂν εἰς τοῦ νοῦ, 'ς τῆς φαντασιᾶς τὸ πάλαιμα δὲν πέσω,
ζητῶ ἀπὸ κάθε φρόνιμο γιὰ διάφορό μου μόνο
μιὰ εὐχή.— 'Σ τῆς Μούσας πειὰ ποτὲ τὰ δίχτυα νὰ μὴ ντέσω.
'Στῆς λάσπης μέσα τὸν πνιμμό . . . 'ς τῆς ὕλης τὸ παζάρι,
παρὰ κονδύλι στιχουργοῦ· κάλλιο σκαφτιᾶ λισγάρι.

'Εν Ζακύνθῳ, 'Οκτώβριος 1881.

Ι. Γ. ΤΣΑΚΑΣΙΑΝΟΣ.

ΧΑΡΑ Κ' ΕΥΓΝΩΜΟΣΥΝΗ

Ἆσμα ψαλὲν ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῆς κ. Αἰκ. Λασκαρίδου
ὑπὸ τῶν μαθητριῶν αὐτῆς.

Σήμερον, ὅτε ἑορτὴ γλυκεῖα μᾶς συνδέει
Κ' εἰς εὐλογίας καὶ εὐχὰς τὰ στήθη μας ἐμπνέει,

Σήμερον, ὅτε εἷς σταθμὸς ὡραῖος τῆς ζωῆς σου
Ἀνοίγει τὴν καρδίαν μας εἰς ἑορτὴν ἐγγύς σου,
Κ' ἐνδόμυχος συγκίνησις τὴν ὄψιν σου φαιδρύνει,
Ἕν ᾆσμα μέλπομεν κ' ἡμεῖς χ α ρ ὰ κ' ε ὐ γ ν ω μ ο σ ύ ν η.

—

Σὺ μήτηρ μας πνευματικὴ παρήγορος μᾶς μένεις
Τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν μας φωτίζεις καὶ θερμαίνεις,
Κ' εἰς τὰ εὐώδη νάματα τῆς ἀγαθῆς ψυχῆς σου
Ὡσεὶ ἁβρὰ ἀνθύλλια μᾶς τρέφει ἡ στοργή σου.
Πρὸς σέ, ἥτις τῆς ἥβης μας τὴν ἄνοιξιν καλλύνεις,
Ἕν ᾆσμα ἀπευθύνομεν χ α ρ ᾶ ς κ' ε ὐ γ ν ω μ ο σ ύ ν η ς.

—

Ὦ! εἴθε σκέποι ὁ θεὸς ὑπὸ τὰς πτέρυγάς του
Σέ, ἥτις εὐλαβῶς τηρεῖς τὰς θείας ἐντολάς του.
Καὶ μὲ τὸ θεῖον αὐτοῦ φῶς τὸν νοῦν ἡμῶν φωτίζεις
Καὶ εἰς ἀγάπην τὴν ψυχὴν ἡμῶν ἐξωραΐζεις.
Εἴθε ὁ Πλάστης ἐπὶ σὲ τὰ δῶρα του νὰ χύνῃ,
Κ' ἐγγύς σου νὰ κινῇ κ' ἡμᾶς χ α ρ ὰ κ' ε ὐ γ ν ω μ ο σ ύ ν η.

—

Καὶ ἂν μακράν σου αὔριον ἡμεῖς τῆς κοινωνίας
Ναυβάτιδες τὴν ἄβυσσον περῶμεν εἰς πικρίας,
Σὺ ὡς πυξὶς τὸν βίον μας θὰ ὁδηγῇς ἁγία,
Σὺ πάντοτ' ἐν τῇ μνήμῃ μας θὰ ζῇς κ' ἐν τῇ καρδίᾳ.
Κ' ἐγκάρδιον ἀείποτε εὐχὴν θὰ ἀπευθύνῃ
Ἡ ἀνεξάντλητος ἡμῶν χ α ρ ὰ κ' ε ὐ γ ν ω μ ο σ ύ ν η.

Νοέμβριος, 1881.

ΚΩΝ. Φ. ΣΚΟΚΟΣ.

ΣΤΙΧΟΙ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ῞ΑΪΝΕ·

—

I

Κι' ἂν ἤξεραν οἱ κρῖνοι
Τί ἔχω 'ς τὴν καρδιά,
Θὰ χύνανε 'ς ἐκείνη
Γιὰ βάλσαμο εὐωδιά.

Κι' ἂν 'ξέραν τ' ἀηδονάκια
Τί θλίψι κλιῶ βαρειά,
Θὰ 'φέρναν τραγουδάκια
'Σ ἐμὲ παρηγοριά.

Κι' ἂν ἤξεραν τὰ πλήθια
Τῶν ἄστρων πῶς πονῶ,
Θ' ἀφίνανε, βοήθεια
Νὰ 'ρθοῦν, τὸν οὐρανό.

Κανεὶς παρᾶ ξὲ δίνει
'Σ τὰ τόσα μου δεινά·
Τὰ ξέρει μόνο ἐκείνη
Ὁποῦ μὲ τυραννᾷ.

—

II

Γιατί τὰ ῥόδα εἶν' ὠχρὰ,
'Αγαπημένη μου ψυχή;
Γιατί 'ς τὴν πράσινη ἐξοχὴ
Τὰ γιούλια σκύβουνε ξερά;

Γιατί σκορπίζει τὸ πουλὶ
Τραγοῦδι μελαγχολικό,
Καὶ 'σὰ λιβάνι νεκρικὸ
Τὸ γιασεμὶ μοσχοβολεῖ;

Γιατί ὁ ἥλιος ἔχει 'βγῆ
Ξεπαγιασμένος, καὶ ἀχνὰ
Φωτίζει κάμπους καὶ βουνὰ,
Κι' εἶνε σὰν τάφος ὅλ' ἡ γῆ;

Γιατ' ἔχω λύπη δυνατή;
Γιατί μ' ἀρνήθηκες, γιατί;

III

Σ' ἀγάπησα καὶ σ' ἀγαπῶ! Τὰ θέμελα τοῦ κόσμου
'Σ τὸ χάος θὰ σωριάζουνται,
Καὶ μέσ' ἀπ' τὰ συντρίμμια του ἀκόμα τοῦ ἔρωτός μου
Ἡ σπίθαις θὰ τινάζουνται!

IV

'Ωνειρευόμουν κι' ἔκλαιγα... σ' εἶχα νεκρὴ μπροστά μου,
Ξυπνῶ, περίσσια δάκρυα κυλοῦν 'ς τὰ μάγουλά μου.

'Ωνειρευόμουν κι' ἔκλαιγα· ἔπεφτες 'ς ἄλλου ἀγκάλη...
Ξυπνῶ, καὶ τρέχουνε βροχὴ τὰ δάκρυά μου πάλι.

'Ωνειρευόμουν κι' ἔκλαιγα· μὲ ἀγαποῦσες τάχα...
Ξυπνῶ, κι' ἀκόμα, αἰώνια μὲ δάκρυα ζῶ μονάχα...

V

Χρυσῆ αὐγή. Γυρνῶ 'ς τὸν κῆπο μόνος,
Τὰ ἄνθη φουντωτὰ μοσχοβολοῦνε,
Τὰ χείλη μου κλειστὰ κρατεῖ ὁ πόνος,
Τὰ ἄνθη μοναχὰ κρυφομιλοῦνε...
Μὲ βλέπουν πονεμένα καὶ μοῦ λένε:
«Ἔλα, φτωχέ μου ἐρωτοχτυπημένε,
Συμπάθησέ την πιὰ τὴν ἀδερφούλα μας...»
. . . .

VI

Μένουν ψηλά 'ς τὸν οὐρανὸ τ' ἀστέρια καρφωμένα
Καὶ θλιβερὰ κυττάζονται, 'σὰ νἆν' ἐρωτευμένα.

Μιλοῦνε γλῶσσα ἀμίμητη, 'ς τὰ πλούτη καὶ 'ς τὰ κάλλη,
Ποῦ ἀκόμα δὲν τὴν ἔμαθε τὸ πιὸ σοφὸ κεφάλι.

'Εγὼ τὴν ἔμαθα· ποτὲ δὲ θἄβγῃ ἀπὸ τὸ νοῦ μου·
'Αλφαβητάρι ἦταν γιὰ μὲ ἡ ὄψι τοῦ χρυσοῦ μου.

VII

'Ακούμπησε τὸ μάγουλο 'ς τὸ μάγουλό μου
Τὰ δάκρυα καὶ τῶν δυό μας ν' ἀνακατωθοῦν·
Σφίξε τὸ στῆθός σου ἐπάνου 'ς τὸ δικό μου,
Σὲ μιὰ φωτιὰ ἡ φλόγες των νὰ ἑνωθοῦν.

Καὶ 'ς τὴ μεγάλη αὐτὴ φωτιὰ ὅταν θὰ πέσῃ
'Η βρύσι τῶν δακρύων μας ὁρμητική,
Κι' ἡ ἀγκαλιά μου δυνατὰ σ' ἀλυσοδέσῃ,
Τότε οὐράνιος θάνατος θὰ μ' εὕρῃ ἐκεῖ!

VIII

Όταν ὁ Χάρος 'ς τὴν ἐμμορφιά σου
Τὰ δίχτυα ρίξῃ, θὰ στριμωχθῶ
Μέσα 'ς τὸ μνῆμα κι' ἐγὼ σιμά σου,
'Σ τὸ σάβανό σου θὰ τιλυχθῶ.

Καὶ νά! σὲ σφίγγω, σὲ ἀγκαλιάζω,
Κρύα καὶ ἄφωνη καὶ λευκή,
'Ανατριχιάζω, τρέμω, φωνάζω,
Καὶ σβύνω ἐκεῖ.

. . . Όταν τὴ νύχτα οἱ πεθαμένοι
Χορεύουν γύρω τρομακτικά,
'Εμεῖς θὰ μένουμ' ἀγκαλιασμένοι
'Σ τὸν ἴδιο λάκκο γλυκὰ γλυκά.

Τὸν κόσμο ὁ Πλάστης θἀρθῇ νὰ κρίνῃ,
Καὶ κάθε τάφος θὲ ν' ἀνοιχθῇ·
Μόνο τὸ ταῖρί μας θ' ἀπομείνῃ
'Αγκαλιασμένο σὲ ὕπνο βαθύ . . .

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ.

ΨΥΧΗ.

Γιὰ πές μου, πῶς τὰ μάτια σου τὰ ἔχεις μαθημένα
Νὰ μὲ κυττάζουν κλεφτικὰ καὶ μισοδακρυσμένα
Καὶ νὰ μοῦ λένε ἕνα ν α ὶ καὶ δ υ ὼ νὰ λένε ὄ χ ι;
Μιὰ γλῶσσα 'πέ τους νὰ μιλοῦν, γιατὶ ἔτσι μὲ τρελλαίνουν·
Πότε μοῦ δίνουνε ζωὴ καὶ πότε μὲ πεθαίνουν,
'Αφ' ὅτου στῆς ἀγάπης σου μὲ πιάσαν τὴν ἀπόχη.

1881. Δ. . . .

ΕΠΙ ΤΗι ΕΟΡΤΗι ΝΕΚΡΑΣ ΚΟΡΗΣ

(ΚΑΚΙΑΣ ΔΑΡΑΛΕΞΗ)

Α'.

Τὸ ρνίθι δὲν ἀκούστηκε, δὲν ἔκραξεν ἀκόμα·
Περᾶσαν τὰ μεσάνυχτα, κοιμήθηκ' ἡ Ἀθήνα.
Σὲ δίσκο 'μπρὸς μὲ κόλλυβα γεμάτο, σ' ἕνα δῶμα
Χύνει λαμπάδα κάτασπρη, τρεμουλιαστὴ ἀκτῖνα.
Φέγγει δειλά· θαρρεῖ κανεὶς πῶς κἄτι τὴν φοβίζει,
Καὶ θυμιατῆρι ἀργυρὸ στὸ πλάγι της καπνίζει ...
Μέσα στὸ δῶμα σιωπὴ καὶ λύπη βασιλεύει·
Οὔτε πνοὴ ἀκούεται, κανεὶς δὲν ἀναδεύει.
Ἄχ· εἰς τὸ μέρος ποῦ στρωθῆ τραπέζι πικραμμένο
Κι' ὁ Χάρος κόλλυβα δειπνᾶ, ἐκεῖ δὲν ὁμιλοῦνε·
Μὰ ὅπου ἐχ' ἡ συμφορὰ τὸ στόμα κλειδωμένο,
Ἐκεῖ στενάζουν ἡ καρδιαῖς καὶ δάκρυα πλημμυροῦνε!

Β'.

Ἀπὸ ἀνθρώπινη καρδιά, ἀπὸ ἀνθρώπου στόμα
Εὐγῆκ' αὐτὸς ὁ στεναγμὸς π' ἀκούστηκε στὸ δῶμα;
Ποιὸς ἕνα τέτοιο στεναγμὸ μπορεῖ ποτὲ ν' ἀφήσῃ,
Χωρὶς κομμάτια νὰ γενῇ, χωρὶς νὰ ξεψυχήσῃ;
Κι' ἂν ἦναι πέτρα θἄσπαζε· βουνὸ δὲ θὰ κρατοῦσε
Μὰ ὅ,τι θἄρριχνε βουνὸ καὶ σίδερο θάσποῦσε,
Τὸ δύστυχο τὸν ἄνθρωπο δὲν τονὲ ῥίχνει κάτου,
Γιατ' εἶναι δυνατώτερη ἡ λύπη τοῦ θανάτου...
Δὲν εἶν' ἡ λύπη κεραυνὸς ποῦ στὴ στιγμὴ σκοτώνει·
Εἶναι ἀκοίμητη φωτιά, ἡμέραις, μῆνες, χρόνοι,
Καὶ θάνατος μέσ' στῆς ζωῆς τὸ πικραμμένο κῦμα·
Εἶναι φαρμάκι ἀθάνατο, καὶ χάρος χωρὶς μνῆμα·
Μαχαῖρι ὅπου σὲ κτυπᾷ καὶ τὴ ζωὴ σ' ἀφίνει
Κι' ὅπου τὴν ὕστερη πληγὴ λυπᾶται καὶ δὲν δίνει!

Γ'.

Ἀπὸ ἀνθρώπινη καρδιὰ καὶ μάνας βγῆκε στόμα
Ὁ στεναγμὸς π' ἀκούστηκε! Ὁλόμαυρα 'ντυμένη
Κοίτεται μάνα δύστυχη ἀπάνω σ' ἕνα στρῶμα·
Εἶναι σὰ λείψανο χλωμὴ καὶ μοιάζει πεθαμμένη.
Ἡ λύπη τῆς ἐσφάλισε τὰ μάτια· ἐφοβήθη
Μὴ τῆς τὴν πάρῃ ὁ θάνατος ἀπὸ τὴν ἀγκαλιά της...
Μὰ ὕπνο μόνο στὸ κορμὶ νὰ δώσῃ ἐδυνήθη·
Ν' ἀποκοιμίσῃ δὲν μπορεῖ τὴν ἄγρυπνη καρδιά της.
Γι' αὐτὸ δακρύζουνε, γι' αὐτὸ τὰ μάτια της κλεισμένα·
Κλαῖν καὶ τὰ μάτια τὰ κλειστὰ καθὼς καὶ τ' ἀνοιγμένα!
Ποιὸς ξέρει, ποιὸς τὴν ὥρ' αὐτὴ, τί βλέπει στὤνειρό της;
Ποιὸς ξέρει ἂν δὲν γέρνουνε εἰς τὸ προσκέφαλό της,
Κυπαρισσάκι λυγιρὸ, νειοθέριστη μυρσίνη,
Κόρης ὁλόχρυσα μαλλιὰ καὶ χείλη κοραλλένια,
Ἡ κόρη ὁποῦ ἔθαψε μπροστά της ἂν δὲν κλίνῃ
Καὶ μέσ' στὸν ὕπνο της φωνὴ ἀκούει ἀσημένια;
Ἀκόμη δὲν ἐπέρασε καιρός· τὸ καλοκαῖρι
Εἶδε νεκρὴ τὴν κόρη της καὶ δίχως φῶς τ' ἀστέρι,
Κ' εἶν' ἡ γλυκειὰ παραμονὴ τῆς ὤμμορφης ἡμέρας
Ποῦ τὤνομα τῆς ἀκριβῆς γιορτάζαν θυγατέρας...
Σὰν τέτοια ὥρα ἔλουζε τὴν κόρη τὴν ἀφράτη
Καὶ σὰν ἡ γλάστρα τὸν ἀνθὸ στὰ στήθη τὴν ἐκράτει.
Σὰν τέτοια ὥρα τὰ χρυσὰ ἐχτένιζε μαλλιά της·
Κάθε χτενιὰ καὶ φίλημα· φιλὶ κάθε χτενιά της...
Σὰν τέτοια ὥρα ἔβαζε τριαντάφυλλα καὶ ἴα
Ἐμπρὸς στὴ Συνωνόματι τῆς κόρης τὴν Ἁγία
Κι' ἀράδειαζε χαρούμενη στοὺς δίσκους τὰ γλυκά της...
Σ' αὐτοὺς τοὺς ἴδιους πῶχουνε τὰ κόλλυβά της τώρα!
Ναί· βλέπει, βλέπ' εἰς ὄνειρο ἡ μητρικὴ καρδιά της
Τὴν κόρη αὐτὴ τὴν ὥρα.
Γι' αὐτὸ τὴν ἴδια τὴ στιγμὴ ποῦ δάκρυ πόνου χύνει,
Τὸ πικραμμένο στόμα της χαμόγελο ἀφίνει...
Ἄχ· χαμογέλοιο δὲν μπορῶ νὰ ἰδῶ σ' ἀπελπισμένο·

Δύναμαι ἄνθρωπο νὰ ἰδῶ στὰ δάκρυα βουτημένο,
Τὴν κεφαλή του νὰ κτυπᾷ καὶ τὰ μαλλιὰ νὰ βγάζῃ,
Μὰ ὄχι νὰ χαμογελᾷ τὴν ὥρα ποῦ σπαράζει . . .
Παῦσε, Μανοῦλα θλιβερή, αὐτὸ τὸ χαμογέλοιο,
Αὐτὸ τὸ κρύο κι' ἄγριο τοῦ πόνου περιγέλοιο!
Ἡ δύστυχη· χαμογελᾷ, γιατί τὴν κόρη βλέπει·
Μὰ τί θὰ κάνῃ τὴ φρικτὴ στιγμὴ ποῦ θὰ ξυπνήσῃ,
Ὅταν ἡ πρώτη της ματιὰ ἰδῇ θανάτου σκέπη,
Ὅταν λιβάνι μυρισθῇ καὶ κόλλυβ' ἀντικρύσῃ;
Αὐτὸ τὸ ξεύρουν ἡ καρδιαῖς ποῦ τὤχουν πάθει μόνο
Κ' ἴσως κ' ἐκεῖνος ποῦ αὐτοὺς τοὺς στίχους γράφει τώρα.
Κανεὶς νὰ μὴν ἰδῇ, κανείς, θεέ μου, τέτοιο πόνο·
Εἶναι . . . δὲν γράφεται ποτὲ αὐτὴ ἡ ξένη ὥρα!

....

Τόρνίθι κράζει· τοῦ νεκροῦ ἡ μυστικὴ καμπάνα·
Ὄχι· δὲν βλέπει ὄνειρο ἡ πικραμμένη Μάνα.
Ἡ θύρα δίχως ν' ἀκουσθῇ ἀνοίγεται καὶ μπαίνει,
Κυπαρισσάκι κάτασπρο, μηλῖτσα χιονισμένη,
Κόρη μεσ' ς' ἄσπρα... λάμπουνε κ' πέφτουν τὰ μαλλιά της,
Ὡσὰν ἀκτῖνες φεγγαριοῦ εἰς τ' ἄσπρα σάβανά της,
Κι' ἀστράφτουνε τὰ μάτια της, τὰ μάτια τὰ παρθένα,
Π' ὅλο τὸν κόσμο ἔβλεπαν, χωρὶς νὰ ἰδοῦν κανένα . . .
Ἄχ· εἶν' ἡ *Κάκια* ἡ νεκρή! ἀποθαμμένη ἀκτῖνα,
Νεραΐδα μέσα στὸν ἀφρό, φεγγάρι μέσ' στὰ κρῖνα.
Γιὰ τὴ γιορτή της διάβηκε, κάμπους, γεφύρια, ὄρη
Κ' ἦλθε στὸ σπῆτι φτερωτὴ τὴ μάνα νὰ ζυπνίσῃ·
Γι' αὐτὸ εἶναι χαρούμενη ἡ πεθαμμένη κόρη . . .
Νά τηνε λούσῃ ἔρχεται, καλὰ νὰ τὴν χτενίσῃ
Κι' ἄλλο νὰ βάλῃ φόρεμα· γιατί τὸ μαῦρο χῶμα
Μέσα στὸν τάφο λέρωσε τὴν ὤμμορφη στολή της·
Σὰν λυγαριὰ λυγίζεται τὸ παιδικό της σῶμα
Καὶ γέρνει στὴ μητέρα της μπροστὰ ἡ κεφαλή της.
«Ξύπνα, τῆς λέγει, ξύπνησε, μητέρ' ἀγαπημένη·
«Τὴν ὥρ' αὐτὴ καὶ ὁ νεκρὸς τὸν ὕπνο του χορταίνει....

«Ἀνασηκώσου γλήγωρα, ἐλάλησε τὀρνίθι,
«Στὸν ὄρθρο μπαίνουν· ξύπνησε νὰ φτιάξῃς τὰ σγουρά μου·
«Τὸ μνῆμα δὲν μοῦ τἄρριξε· ὁ χάρος τὰ λυπήθη...
«Σὰν νύφη θέλω νὰ ντυθῶ, νὰ λάμψ' ἡ ὀμμορφιά μου!
«Γρήγωρα δός μου τὸ κλειδὶ, τὸ φόρεμα νὰ βγάλω,
«Ἐκεῖνο ποῦ δὲν πρόφθασα, μητέρα μου, νὰ βάλω...
Καὶ σκύβει στὸ προσκέφαλο γλυκὰ, ἀγάλι, ἀγάλι,
Κι' ἀπὸ ἀκτῖνες γέμισε τὸ ἄσπρο προσκεφάλι!
Μὰ 'κεῖ ἀπάνω βρίσκεται σπλάχνος θεοῦ ἀκόμα·
Ἡ μάνα δὲν ἐξύπνησε... κ' ἡ κόρ' ἡ πεθαμμένη
Τὰ κρύα σμίγει χείλη της στὸ πικραμμένο στόμα
Καὶ μὲ τῆς μάνας τὴν πνοὴ κορμὶ νεκρὸ ζεσταίνει!

....

Τὸ νεκροκέρι ξεψυχᾷ καὶ σκοτεινὰ φωτίζει·
Καπνὸς σκεπάζει λιβανιοῦ σὰν σύννεφο τὴ στέγη,
Καὶ λυπηρὰ τὸ *εἰκόνισμα* τῆς Παναγίας τρίζει...
Ἔξω τ' ἀγέρι, σὰν ψυχὴ ἀπελπισμένη, κλαίγει
Καὶ σ' ἕνα χάρος καὶ ζωὴ κοιμοῦνται πρόσκεφάλι·
Ὅμως τὀρνίθι ἀκούεται κι' ἀνατριχιάζ' ἡ κόρη·
Μὲ πόση λύπη παραιτεῖ τῆς μάνας τὴν ἀγκάλη!
Ἐκεῖ γιὰ πάντα θἄμενε, γιὰ πάντα ἂν ἠμπόρει...
Ἀργὰ, ἀργὰ σηκώνεται χωρὶς νὰ τὴν ξυπνήσῃ
Καὶ στεναγμὸς στὸ στῆθός της τὸ σάβανο ὑψόνει·
Ἄχ· καὶ ὁ χάρος δὲν μπορεῖ αὐτὸς νὰ τοὺς χωρίσῃ!
Σβύν' ἡ λαμπάδα· ἔσβυσε... κ' ἡ μάνα μόνη μένει.

Τῆς Ἐκκλησιᾶς γιορτάσιμα ἀκούετ' ἡ καμπάνα·
Ξύπνησε· ὄχι· μὴ ξυπνᾷς, δυστυχισμένη μάνα!

28 Νοεμβρίου 1881

ΑΧΙΛΛΕΥΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ

Σ. Π. Σ. Τὸ ἀνωτέρω περιπαθὲς ἐλεγεῖον πρὸς τὴν ἀώρως τελευτήσασαν καὶ ἀπὸ καρδίας θρηνηθεῖσαν ὡραίαν κόρην Αἰκατερίνην Δαραλέξη, τοῦ ἐθνικοῦ ποιητοῦ κ. Ἀχιλλέως Παράσχου, ἀπέστειλε εὐμενῶς διὰ τὰς στήλας τῆς «Ποικίλης Στοᾶς», εὐγενὴς καὶ ἀξιότιμος Κυρία. Καίτοι πολὺ ἀργὰ ἐλάβομεν τοῦτο, ἠδυνήθημεν ὅμως νὰ τὸ προσθέσωμεν εἰς τὸν ΠΑΡΝΑΣΣΟΝ τοῦ ἡμερολογίου ἡμῶν, οὕτω δὲ κοσμηθῇ οὗτος δι' ἑνὸς ἑτέρου μαργαρίτου.

ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΦΡΑΒΑΣΙΛΗ

ΕΠΙΤΑΦΙΟΣ

ΕΙΣ ΤΟΝ ΝΕΚΡΟΝ ΤΗΣ ΕΛΕΝΗΣ Ε. ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΥ*

Α'.

Όταν μὲ τἄλλα ἔπαιζες τὰ συνομίληκά σου,
Καὶ ἀπὸ οὐράνια χάριτα ὅλη ἀκτινοβολοῦσες,
Ἄπειρη ἀκόμη εἰς τὴν ζωὴ πλανιόσουν στὰ ὄνειρά σου,
Ἀλλὰ ἐγὼ δὲν γέλαγα ὅταν ἐσὺ ἐγελοῦσες.

Ἀχ! σὺ, ψυχή μου, τὸν σκληρὸ τὸν κόσμο ἔχεις γνωρίσει,
Δὲν ἐπλανήθης σὲ ὄνειρα, μὰ ἐστέναξες καὶ εἶπες
Πῶς ἡ ἡμέρα ἡ πικρὴ πολὺ δὲν θὰ ἀργήσῃ
Νὰ φέρῃ εἰς τὴν ἄκακη καρδοῦλα μαύραις λύπαις!

Μὰ τώρα ποῦ ἡ μάνα σου στὸ σπῆτι σὲ γυρεύει,
Καὶ βλέπει τὸ κρεβάτι σου γυμνὸ, χωρὶς ἐσένα,
Ὁποῦ ἡ ψυχή της στὴν σκληρὴ αὐτὴν ζωὴν παλεύει,

Δὲν ἔχω πλέον στεναγμὸ ἢ δάκρυο κανένα...
Μοῦ μένει μόνο ἡ πικρὴ αὐτὴ παρηγορία,
Πῶς πέθανες πρὶν αἰσθανθῇς τῆς γῆς τὴν δυστυχία!

Β'.

Καθὼς ὁ κρῖνος τὴν λεπτὴ ἀφίνει μυρωδιά του
Κρυμμένος εἰς τὴν φράκτη του, ἔτσι καὶ σὺ ἀνθοῦσες.
Τὸ μῦρό σου πῶς ἔμοιαζε πολὺ τὸ ἄρωμά του!
Ἄρωμα αὐτὸς, ἀγάπη ἐσὺ καὶ χάρι ἐσκορποῦσες...

Μὰ ἐζήτησε πειὸ καθαρὸν ἀέρα ἡ ψυχή σου
Καὶ τὴν φθαρτή της ἄφησε στὸν κόσμο κατοικία.
Ἐπέταξαν οἱ ἄγγελοι, ποῦ εἶναι ἀδελφοί σου,
Κ' εἰς τὰ φτερά της σὲ ἔφερε ἡ οὐράνια χορεία.

Ἦσουν πουλὶ διαβατικὸ, ποῦ ἐπέρασε καὶ πάει...
Ἀλλὰ βαθὺ μᾶς ἄφησε ἡ ἀνάμνησί σου πόνο,
Τέτοιους ἀγγέλους ἡ ψυχὴ ποτέ της δὲν ξεχνάει!

* Τὸ εἰς τὸν νεκρὸν τῆς γλυκείας κόρης Ἑλένης Ε. Ἡλιοπούλου, ἧς τὸν ἀπροσδόκητον θάνατον ἔκλαυσε μετὰ τῆς οἰκογενείας αὐτῆς πολὺς ἐκλεκτὸς κόσμος, ἐκ τοῦ πλησίον ἀγαπήσας τὴν προσφιλῆ ἐκείνην ὕπαρξιν, ἐκφραστικὸν τοῦτο ἐλεγεῖον, ἔργον τοῦ κ. Ἀντ. Φραβασίλη, μετέφρασε ὁ εὐπαίδευτος καὶ χάλλιστος φίλος τῆς «Ποικίλης Στοᾶς», κ. Εὐγ. Γ. Ζαλοκώστας.

Δόσε ἕνα φίλημα γλυκὸ εἰς τὸν Ἀτίλιό μου,
Καὶ γονατίσετε μαζῆ εἰς τοῦ θεοῦ τὸν θρόνο—
Τὴν ἄρωστή του ἀδελφὴ ν' ἀφήσῃ στὸ πλευρό μου.

(10 Αὐγούστου 1881)

SOUVENIR

Dans le vieux temps, jem' en rappele,
Quand je faisais du Droit Romain,
J' avais pour voisine une belle,
Aux cheveux d' or à l' oeil lutin.

Tenez, je crois revoir la belle,
Son doux souris, son air mutin,
Plus timide qu' une gazelle,
Là-bas, en son pays lointain.

Chaque matin de sa fenêtre,
La belle enfant, timidement,
Lorsque je la voyais paraître,
M' envoyait un «bonjour» charmant.

Je l' aimais et, chose bizare,
La belle enfant m' aimait aussi
De tout son coeur ; la chose est rare,
Me direz vous ; bref, c' est ainsi.

Pour le malheur de notre flame,
Elle avait une mère, oui dà,
Qui savait tròp, la digne femme,
L' amour, ce que c' était que ça.

II

Hélas ! le temps s' en va bien vite,
Un beau matin j' ai dû partir
Pour toujours, mais, de la petite
J' ai conservé le souvenir.

I. A. RICAKIS

TRIOLETS

A SON CHAPEAU CABRIOLET

Votre chapeau Cabriolet,
Madame, vous sied à ravir,
Et je le chante en triolet,
Votre chapeau Cabriolet,
Quoique, je le trouve fort laid,
Mais vous le faites embellir·
Votre chapeau Cabriolet,
Madame, vous sied à ravir.

1881 **J. A. Ricakis**

LORSQUE JE VOUS FIXE DES YEUX

Lorsque je vous fixe des yeux
Pourquoi celà vous fait tant rire?
Vous m'enlevez mon sérieux
Lorsque je vous fixe des yeux,
Nous ne le saurons qu'à nous deux,
Si vous consentez à me dire,
Lorsque je vous fixe des yeux
Pourquoi celà vous fait tant rire.

Lorsque je vous fixe des yeux,
Que trouvez-vous de si risible?
Je crois tenir mon sérieux
Lorsque je vous fixe de yeux.
Mais, je le perds, le malheureux,
Par votre atitude impossible·
Lorsque je vous fixe des yeux,
Que trouvez-vous de si risible?

1881 **J. A. Ricakis**

ΘΑ ΦΥΓΗ.....

Θὰ φύγῃ, ναί! . . Ἀφοῦ οὐδεὶς δεσμὸς ἀγάπης πλέον
Εἰς τὸ γλυκύ μας τὴν κρατεῖ καὶ μυροβόλον κλῖμα.
Θὰ ἀρνηθῇ τὴν ἄνοιξιν τῶν Ἀττικῶν ὀρέων,
Θὰ διασχίσῃ τὸ ὑγρὸν τῆς Ἀμφιτρίτης κῦμα
Κ' εἰς ἄλλης χώρας τὰς ἀκτὰς τοῦ ἔρωτός μου ξένης
Θὰ διαχύσῃ θέλγητρα μορφῆς ἀγαπωμένης.

Ὢ! ναί, θὰ φύγῃ . . . Εἰς ἐμὲ τὸ εἶπεν ἡ ἰδία . . .
Τὸ εἶπε καὶ ἓν δάκρυ της δὲν εἶδα εἰς τὸ ὄμμα . . .
Πλὴν διατὶ νὰ ἔκλαιεν; Εἶν' ἡ πατρὶς γλυκεῖα
Καὶ εἶναι ξένον δι' αὐτὴν τῶν Ἀθηνῶν τὸ χῶμα.
Ἡ νοσταλγοῦσά της ψυχὴ μακρὰν ἂς πτερυγίσῃ
Καὶ ἂς μὴ χύσῃ δάκρυα, ποτέ της ἂς μὴ χύσῃ.

Ἐγὼ γνωρίζω ν' ἀγαπῶ, νὰ πάσχω, νὰ ἐκπνέω . . .
Ἀλλὰ δὲν ἔχω δύναμιν ἐδῶ νὰ τὴν κρατήσω . . .
Ἆ! δὲν γνωρίζω ἔρωτα εἰς ἄλλους νὰ ἐμπνέω
Οὔτε ψυχὴν ἀναίσθητον τολμῶ νὰ συγκινήσω . . .
Λοιπὸν ἂς φύγῃ, δὲν ζητῶ νὰ τὴν κρατήσω κλαίων·
Καλλίτερον, καλλίτερον νὰ μὴ τὴν ἴδω πλέον.

Ἴσως ἐπέλθῃ εἰς μακρὰν τοιαύτην ἀπουσίαν
Ἡ λήθη ἣν ἐπιζητῶ, καὶ ἣν ἐπικαλοῦμαι.
Ὢ! προτιμῶ τὸν θάνατον εἰς πάσχουσαν καρδίαν,
Τῆς ἐπαράτου μου πληγῆς τοὺς σπαραγμοὺς φοβοῦμαι.
Θέλω τὸ ᾆσμα εἰς σιγὴν τοῦ πόνου ν' ἀπολήγῃ
Καὶ τῆς ζωῆς τοὺς στεναγμοὺς ὁ θάνατος νὰ πνίγῃ . . .

Ἀθῆναι 1875

ΕΜΜ. ΣΤΡΑΤΟΥΔΑΚΗΣ

ΤΑ ΟΝΕΙΡΑ ΜΟΥ

Σὰν τὰ πουλιὰ ποῦ φτέρωσαν, πετοῦνε ἕνα - ἕνα
Τὰ ὄνειρα τῆς νειότης μου τὰ μοσχαναθρεμμένα·
Τοῦ κάκου ἁπλόνω μὲ στοργὴ τὴν ὀρφανὴ ἀγκαλιά μου,
Τώρα, ὅπου τἀνάθρεψα, πετοῦνε μακρυά μου.

Δεκέμβριος 1881.

Α. ΜΩΡΑΙΤΙΔΗΣ

ΒΙΟΓΡΑΦΙΑΙ

ΜΕΡΟΣ Δ'.

ΜΑΡΙΕΤΤΑ Ι. ΧΩΡΕΜΗ.—'Εν μέσῳ τῶν συμπαθειῶν καὶ τῆς εἰλικρινοῦς ἀγάπης τῆς ἀρίστης παρ' ἡμῖν ἀθηναϊκῆς κοινωνίας ἐτελεύτησε τὸν βίον περὶ τὰ τέλη τοῦ παρελθόντος ἔτους ποσφιλὴς καὶ ἐνάρετος ὕπαρξις., ἡ ἐξ εὐγενῶν τῆς Χίου γόνων ὁρμωμένη, Μαριέττα Ἰ. Χωρέμη, συντριβεῖσα ὑπὸ χρονίας νόσου ἐν τῇ ἀκμῇ εἰσέτι τῆς ζωῆς. Πλήρης γλυκύτητος καὶ προσηνείας, ἔχουσα ἀνοικτὴν ἀείποτε τὴν καρδίαν εἰς ὅ,τι ὡραῖον καὶ εὐγενές, τὴν χεῖρα δαψιλῆ καὶ ἄφθονον πρὸς ἀγαθοεργίαν, ἠλεκτριζομένη ὑπὸ τῶν ὡραιοτέρων ἐμπνεύσεων, μετριόφρων καὶ εὐαίσθητος ἐν μέσῳ τῶν εὐπαθειῶν τοῦ πλούτου, ὑπῆρξεν ἑστία οἰκογενειακῆς γαλήνης, ὑπόδειγμα ἐναρέτου οἰκοδεσποίνης, συζύγου καὶ μητρός, πηγὴ συμπαθείας καὶ εὐγνωμοσύνης. Μετὰ ψυχικοῦ ἄλγους χύνομεν ἓν δάκρυ ὑπὲρ τῆς ἀπωλεσθείσης πολυτίμου γυναικός, ἧς μνημόσυνα ἀγάπης καὶ ὑπολήψεως, ἔστωσαν αἱ ὀλίγαι αὗται γραμμαί.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΠΙΕΡΑΚΟΣ ΜΑΥΡΟΜΙΧΑΛΗΣ. 'Εγεννήθη ἐν 'Αρεοπόλει τῆς Λακωνίας τὸν 'Απρίλιον τοῦ 1804. Ἡ ἐπανάστασις εὗρεν αὐτὸν δεκαεπταετῆ· ἀλλὰ τὸ νεαρὸν τῆς ἡλικίας δὲν ἐκώλυσεν αὐτὸν ἀπὸ τοῦ νὰ σπεύσῃ ἄγων περὶ τοὺς ἑκατὸν εἰς βοήθειαν τῆς κλονιζομένης τότε πολιορκίας Κορώνης. 'Ενταῦθα ὅμως μετά τινας ἀψιμαχίας βλέπων τῆς πολιορκίας τὸ μάταιον μετέβη παρὰ τῷ πρεσβυτέρῳ ἀδελφῷ Κωνσταντίνῳ συμπράττοντι μετὰ τοῦ ὑπ' αὐτὸν σώματος εἰς τὴν ἐκπολιόρκησιν τῶν φρου-

ρίων Μεθώνης καὶ Νεοκάστρου. Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1821 ὁ Νικόλαος Πιεράκος, ἦτο ἀρχηγὸς σώματος μικροῦ, μετ' οὐ πολὺ ὅμως ἐγένετο μεγαλειτέρου, διότι πεσόντος κατά τινα ἐκ Νεοκάστρου ἔξοδον τοῦ ἀδελφοῦ Κωνσταντίνου ἀνηγορεύθη οὗτος ἀρχηγὸς ὑπό τε τῶν πολεμιστῶν Λακώνων καὶ ὑπὸ τοῦ κυβερνητικοῦ ἀντιπροσώπου Γ. Κοζάκη Τυπάλδου. Κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος συμετέσχε καὶ τῆς ἁλώσεως τῆς Τριπόλεως μεταβὰς ἐκεῖ μετὰ τοῦ σώματος αὐτοῦ περὶ τὴν πτῶσίν της. Κατὰ τὸ 1822 ὅτε ὁ πολύκλαυστος Κυριακούλης Μαυρομιχάλης μετέβη μετὰ Πελοποννησίων πρὸς βοήθειαν τῆς ἀκροπόλεως τοῦ ἐν Ἠπείρῳ Ἑλληνισμοῦ—τοῦ Σουλίου — ὁ Ν. Πιεράκος δὲν ὑστέρησε τῆς ἐκστρατείας ἐκείνης, ἥτις ὅμως ἀπέβη ἀτυχὴς διότι ὁ μὲν Κυριακούλης ἐφονεύθη, ὁ δὲ Πιεράκος βιασθεὶς ὑπὸ δέκα Ἀγγλικῶν φρεγατῶν, ἠναγκάθη νὰ καταλίπῃ νησίδιόν τι, ὅπερ εἶχε καταλάβει ἀπέναντι τῆς Τσαμουριᾶς πρὸς ἀντιπερισπασμόν. Τοὺς τελευταίους μῆνας τοῦ 1822 καὶ τοὺς πρώτους τοῦ 1823 παρευρέθη καὶ αὖθις εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Κορώνης, ὁπόθεν διαταγῇ τῆς Κυβερνήσεως μετέβη πρὸς πολιορκίαν τῶν Πατρῶν, ὅπου ἔλαβε καὶ τὸ τοῦ ἀντιστρατήγου δίπλωμα.

Κατὰ τὰ ἔτη 1824—1825 εὑρίσκομεν αὐτὸν κινδυνεύοντα ἐν τῇ ὑπερασπίσει τῶν Μεσσηνιακῶν φρουρίων,ἅτινα στενῶς ἐπολιόρκει ὁ Αἰγύπτιος. Ἰμβραήμ. Μετὰ τὴν πτῶσιν τῶν φρουρίων τούτων ὁ Ἰμβραὴμ κύριος σχεδὸν ἁπάσης τῆς Πελοποννήσου ἠπείλησε τὸ 1826 καὶ τὴν Μάνην ζητήσας τὴν ὑποταγὴν αὐτῆς. Ἡ ἀπάντησις ἦτο ἀνταξία τῶν ἀπογόνων τῶν ἐν Θερμοπύλαις πεσόντων: ἐλθὲ νὰ τὴν ὑποτάξῃς. Ἡ ἐξ Ἁλμυροῦ ἔνθα ἦτο καὶ ὁ Ν. Πιεράκος ὑπῆρξεν ἡ σπουδαιοτέρα καὶ ἐπιμονωτέρα· ἀλλὰ πρὸ τῆς ἀκαταβλήτου ἀντιστάσεως τῶν Λακώνων συνετρίβη ἡ ἐπίθεσις τῶν Ἀράβων μεταβληθεῖσα εἰς αἰσχρὰν ὑποχώρησιν. Ἡ ἑτέρα ἐγένετο ἐκ τοῦ παραθαλασσίου Δηροῦ διὰ πολεμικῶν πλοίων καὶ στρατοῦ. Ἐνταῦθα ἀπροστατεύτου ὄντος τοῦ μέρους παρέστη ἀνάγκη ὅπως ἀποσταλῇ βοήθεια μετὰ τὴν νίκην τοῦ Ἁλμυροῦ. Ἀρχηγὸς τῆς ἐπικουρίας ἐξελέγη ὁ Ν. Πιεράκος.

Ἀφιχθέντος δὲ τοῦ Καποδιστρίου, ἔδειξεν ὁ Ν. Πιεράκος ὅτι καὶ νοῦν ὑγιᾶ καὶ κρίσιν ἰσχυρὰν εἶχε καὶ πρὸς τὰ πολιτικά. Συνετάγει τῷ Κυβερνήτῃ θέλων καὶ ἐλπίζων νὰ ἴδῃ ἀναβιοῦσαν ἐν τῇ τότε ἐλευθέρᾳ Ἑλλάδι τὴν τάξιν καὶ τὴν ἁρμονίαν περὶ τὴν διεύθυνσιν τῶν καθόλου πραγμάτων, δι' ὃ καὶ τὰ μάλιστα διὰ τῆς κοινωνικῆς αὐτοῦ θέσεως συνετέλεσε πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς τάξεως καὶ ἡσυχίας ἐν Λακωνίᾳ. Καθόλου δὲ πάντοτε συνετέλεσεν εἰς τὴν κατάπαυσιν τῶν ταραχῶν, αἵτινες ἐπηκολούθησαν ἐν Λακωνίᾳ καὶ Μεσσηνίᾳ κατὰ τοὺς ἀνωμάλους ἐκείνους χρόνους ἤτοι κατὰ τὸ 1831 καὶ 1833 συμπράξας μετὰ τοῦ Φέδερ καὶ περὶ τὸν σχηματισμὸν τῶν τριῶν Λακωνικῶν ταγμάτων. Ἀπὸ τῆς ἐλεύσεως τοῦ Ὄθωνος

μέχρι τῶν τελευταίων ἐτῶν ἐξηκολούθει ἐντίμως πολιτευόμενος μὴ ἀποβλέψας εἰς ἴδια ὀφέλη. Ὑπῆρξε πληρεξούσιος κατὰ τὸ 43· τὸ 1861 ἐγένετο βουλευτής, ἀφ' οὗ προηγουμένως εἶχεν ἐκλεγῆ βουλευτὴς πεντάκις. Καὶ ἡ δευτέρα βασιλεία ἐκτιμῶσα τὰς ὑπηρεσίας τοῦ ἀνδρὸς καὶ θέλουσα νὰ περιβάλῃ τὸν θρόνον διὰ τῆς αἴγλης τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων ὠνόμασε τὸν ὑποστράτηγον Ν. Πιεράκον ἐπίτιμον αὐτῆς ὑπασπιστήν.

Ὁ ἀντιστράτηγος Ν. Πιεράκος Μαυρομιχάλης ἦτο ἀκέραιος καὶ εὐθὺς τὸν χαρακτῆρα, ἰσχυρὸς τὸν νοῦν, τὰ αἰσθήματα, στοχαστικὸς τὸν λόγον, ἀδέκαστος καὶ ἀφιλοκερδής. Ἡ μόνη δὲ αὐτοῦ κληρονομία, ἣν πρὸς τὰ τέκνα του κατέλιπεν ὑπῆρξεν ἔντιμον καὶ ἔνδοξον ὄνομα.

Ἀπέθανε τὸν Ἰούλιον τοῦ 1881.

Σ. Π. Σ. Εἰκόνα ἐπιτυχῆ τοῦ ἀειμνήστου Ν. Πιεράκου, θέλομεν δημοσιεύσει τὸ ἑπόμενον ἔτος, λυπούμενοι διὰ τοῦτο, διότι καθ' ὃν χρόνον ἐδόθη ἡμῖν ζητηθὲν ἀντίτυπον τῆς εἰκόνος αὐτοῦ, ὑπῆρξεν ἀδύνατος ἡ ἀποπεράτωσις αὐτῆς.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΕΥΑΓΓΕΛΙΔΗΣ. Ἐγεννήθη ἐν Θεσσαλονίκῃ κατὰ τὸ 1809, ἔνθα νέος δεκατετραετὴς πλήρης εὐφυΐας καὶ αἰσθήματος πρὸς τὴν μάθησιν, μετέβη εἰς τὴν Ἀμερικήν, ὅπου ἐκεῖ ἐπὶ δεκαπενταετίαν παρέμεινε ἐκπαιδευόμενος. Ὁ Εὐαγγελίδης ἐν τῇ γενικότητι καὶ τῇ εὐρύτητι τοῦ νοὸς αὐτοῦ, δὲν ἠρκέσθη εἰς μόνας τὰς καθαρῶς παιδαγωγικὰς αὐτοῦ σπουδὰς καὶ μελέτας. Ἄπληστος σπουδῆς καὶ μαθήσεως, ὡς ἦν ἐκ φύσεως, ἐνέκυψεν εἴπερ τις καὶ ἄλλος εἰς τὴν ἐκμάθησιν πολλῶν ξένων γλωσσῶν καὶ τὴν μελέτην τῶν κοινῶν τῆς πατρίδος νόμων. Ἠκούσαμεν αὐτοῦ πολλάκις καὶ ἐν ἰδιαιτέραις διατριβαῖς καὶ ἐν δημοσίαις συνεδριάσεσι καὶ ὡμολογήσαμεν ἀδιστάκτως, καὶ ἐξετιμήσαμεν ἱκανῶς τὸν περὶ πᾶσαν συζήτησιν καὶ ἰδέαν διαπεπλασμένον νοῦν τοῦ ἀνδρός. Κατὰ τῷ 1837 ἐκεῖθεν ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Σῦρον, ὅπου πρῶτος συνέστησε Λύκειον, εἰς ὃ ἐξεπαιδεύθησαν ἄπειροι νέοι διαπρέποντες σήμερον ἐπὶ πλούτῳ καὶ γράμματι ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος. Αὐτόθι διέμεινε διδάσκων, μέχρι τοῦ 1854, ὁπότε ἀπεστάλη παρὰ τοῦ ἀειμνήστου Ὄθωνος εἰς τὴν Ἀμερικὴν ὅπως ἐκεῖ αἰτήσῃ τὴν ἀρωγὴν τῶν Ἀμερικανῶν, περὶ τῆς ἐπιτυχίας τοῦ τότε ἔτι ὑφισταμένου μεγίστου ζητήματος τῆς Καλαμπάκας. Τὴν ἐντολὴν ταύτην ἐξεπλήρωσεν μετὰ σπανίας δραστηριότητος. Ἔκτοτε ἅπας ὁ βίος αὐτοῦ διῆλθεν ἐν τῇ περὶ τὴν σύστασιν Λυκείου θερμῇ αὐτοῦ ἀφοσιώσει, πάντοτε δὲ νέα δείγματα παρεῖχεν τοῦ μεγάλου αὐτοῦ πατριωτισμοῦ, καὶ τοῦ περὶ τὰ φιλολογικὰ ἔργα θερμοῦ ζήλου του. Ἀπέθανεν ἐν Ἀθήναις τῷ 1881.

ΣΠΥΡ. ΓΕΝΗΡΣΑΛΗΣ. Καὶ ὁ βίος τοῦ ἐπισήμου τούτου τοῦ ἱεροῦ ἡμῶν ἀγῶνος λειψάνου καὶ στρατιώτου γενναίου, περιέχει ἐν τελευταῖον

ἠθικὸν μάθημα, τὸ μάθημα, μεθ' οὗ οὗτος τὸ μακρὸν ἐπέρανε τοῦ βίου αὐτοῦ στάδιον, καταλιπὼν ἐν πολλοῖς προσφιλῆ ὑποδείγματα, βίου, ὅστις ὑπῆρξεν ἀγὼν διηνεκὴς πρὸς τὰς ἀντιπάλους ἐν τῷ βίῳ τούτῳ δυσχερείας. Ὁ Σ. Γενήσαρλης, ἐχθρὸς πάσης φιλαύτου ἐπιδείξεως καὶ στενῶς εἰς τὴν στρατιωτικὴν τάξιν καὶ πειθαρχίαν προσκεκολλημμένος, οὔτε ἐσαγηνεύθη ποτὲ ὑπὸ τῶν δελεασμάτων ἀκαίρων στρατιωτικῶν ἢ πολιτικῶν θριάμβων, οὔτε ὑπέθαλψε τοιαύτας ἐν τῷ στρατῷ ἀνωμαλίας. Τούτου ἕνεκεν καὶ τοὺς ἀνωτάτους κατέλαβε στρατιωτικοὺς βαθμοὺς προαγόμενος διὰ τῆς ἱκανότητός του καὶ τῆς εὐδοκιμήσεώς του ἐν παντὶ στρατιωτικῷ ἀξιώματι. Χαρακτὴρ ὑψηλός, ἰσχυρὰ ἀφοσίωσις, ἀρετὴ ἀρχαϊκὴ τῶν ἀνδρῶν τῆς ἐθνεγερσίας. Αἱ πρὸς τὸ ἔθνος ἡμῶν ὑπηρεσίαι αὐτοῦ ὑπῆρξαν μεγάλαι, καὶ ὡς πολίτου καὶ ὡς στρατιώτου, ἡ δὲ πίστις αὐτοῦ εὔορκος σταθερὰ καὶ μεγαλόφρων, φέρει τιμὴν εἰς τὸ ὄνομα καὶ τὸν βίον αὐτοῦ, τιμὴν ἀνεξάρτητον πάσης ὑποψίας καὶ ἀμφισβητήσεως. Ἀπέθανεν ἐν Ἀθήναις φέρων τὸν βαθμὸν τοῦ συνταγματάρχου, τῷ 1881.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ Κ. ΡΩΜΑΣ. Υἱὸς τοῦ Κανδιάνου Ῥώμα, μέλος ἐπιφανεστάτης ἐν Ζακύνθῳ οἰκογενείας, ἧς τὸ ὄνομα συνεδέθη διὰ μεγάλων πρὸς τὴν πατρίδα ἐκδουλεύσεων, ἐκ νεότητός του ἐπεδόθη εἰς τὰς σπουδάς, εἰς τὴν καλλιέργειαν τῆς φύσει ζωηρᾶς διανοίας του, καὶ διανύσας τὴν τετραετίαν του ἐν τῷ Ἐθν. Πανεπιστημίῳ ὑπὸ τοὺς ἀειμνήστους διδασκάλους Σχινᾶν καὶ Γεννάδιον, ἀπῆλθεν εἰς τὴν Γερμανίαν πρὸς συμπλήρωσιν τῶν σπουδῶν του ἐν Αἰδελβέργῃ καὶ Βερολίνῳ καὶ ἐκεῖ, εἰκοσαετὴς ἀνηγορεύθη διδάκτωρ τὰ νομικά. Ἐὰν ἡ ἀληθὴς εὐγένεια, ἡ Ἑλληνικὴ εὐγένεια, ἣν ἐδημιούργησε καὶ μόνην ἐγνώριζε νὰ τιμᾷ ἡ Ἑλληνικὴ παράδοσις, συνίσταται οὐχὶ εἰς τὴν διεκδίκησιν ἀφώνων τίτλων, ἀλλ' εἰς τὴν πιστὴν διαδοχὴν τῶν ἀρετῶν τῶν προγόνων καὶ εἰς τὴν ἀδιάκοπον ἀνάπτυξιν αὐτῶν, ὁ Σπορίδων Ῥώμας ἠδύνατο νὰ καυχηθῇ ὅτι, καὶ ὡς Ἕλλην, καὶ ὡς Πολίτης, καὶ ὡς ἄτομον, ὑπῆρξεν ὁ ἄξιος διάδοχος τοῦ ἱστορικοῦ ὀνόματος, ὅπερ ἡ εὔνοια τῆς Θείας Προνοίας ἐδωρήσατο αὐτῷ. Ἐπανελθὼν ἐκ τῆς Ἑσπερίας εἰς τὴν Ζάκυνθον μετέβη εἰς Κέρκυραν, ὅπου ἀμέσως ἐντιμηθέντων τῶν προσόντων του, ὑπηρέτησεν ὡς γραμματεὺς τῆς Γερουσίας τῆς Ἰονίου Πολιτείας μέχρι τῆς ἑνώσεως τῶν ἑπτὰ νήσων μετὰ τῆς Ἑλλάδος. Ὡς γραμματεὺς τῆς Γερουσίας διατελῶν ὁ Σ. Ῥώμας, διωρίζετο ἑκάστοτε κατὰ τὰς συνόδους τῆς Βουλῆς καὶ ὡς γραμματεὺς αὐτῆς ὑπὸ τοῦ Ἁρμοστοῦ, καθ' ὃ εἶχεν οὗτος δικαίωμα τοῦ ἐκλέγειν τὸν ἕτερον τῶν γραμματέων αὐτῆς.

Συντελεσθείσης τῆς ἑνώσεως τῆς Ἑπτανήσου μετὰ τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος, ὁ Σπυρ. Ῥώμας, τοῦ ὁποίου τὰ ἐπιστημονικὰ κεφάλαια ἐν τῇ ἐποχῇ ἐκείνῃ, ἐν ᾗ παντελὴς ἔλλειψις ὀργανικῶν νόμων ὑπῆρχεν, ἔμενον

λανθάνοντα καὶ οἱονεὶ τεθαμμένα ἐν τοῖς γερουσιαστικοῖς γραφείοις, μὴ τυχούσης καταλλήλου εὐκαιρίας ὅπως ἀναπτυχθῶσιν, ὑπεχώρησεν εἰς τὸν ἰδιωτικὸν βίον. Πλεῖσται τότε πικραὶ δοκιμασίαι εὗρον τὸν Σ. Ῥώμαν, καθ' ὧν παρήγορος ὑπῆρχεν ἡ παραδειγματικὴ ἀφοσίωσις διαπρεποῦς καὶ ἐναρέτου συζύγου, τῆς δευτεροτόκου τοῦ Ἀλεξάνδρου Μουρούζη θυγατρός, τὸ φίλτρον προσφιλῶν θυγατέρων τοῦ ἐναπομείναντος υἱοῦ Ἀλεξάνδρου, καὶ ἡ θερμὴ ἀγάπη ἀρίστων ἀδελφῶν. Μετὰ καιρὸν ἡ Ζάκυνθος κληθεῖσα νὰ ὑποδείξῃ πράγματι τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτῆς, ἐν ἠρέμῳ συνειδήσει, ἀνέδειξε πρῶτον αὐτῆς βουλευτὴν τὸν Σπυρ. Ῥώμαν τῷ 1879. Εἶτα ἐκλήθη καὶ Ὑπουργὸς τῆς Ἐκπαιδεύσεως, ὅπου πολλὰ ἔμελλε νὰ ἐπιτελέσῃ. Αἱ ἐν τῇ Ἑλλην. Βουλῇ ἀγορεύσεις τοῦ ἀνδρὸς ἔφερον τὸ σθένος ψυχῆς πάντοτε, ἀείποτε δὲ θαρραλέως ὑπεστήριξε τὰς ἀρχὰς τῶν πολιτικῶν αὐτοῦ δοξασιῶν. Ὁμολογουμένως ὁ Σπορ. Ῥώμας ἦτο εἷς τῶν εὐαρίθμων νεωτέρων ἀνδρῶν, τῶν τυχόντων ποικίλης καὶ βαθείας παιδείας. Ἐτελεύτησεν εἰς Ἀθήνας Ὑπουργὸς ὢν τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως, τὴν 31 Ἰουνίου 1881. Ἡ Ζάκυνθος ἡ ἰδιαιτέρα τοῦ ἀνδρὸς πατρίς, ἣν ἠγάπα μεγάλως, ἐδέχθη τὸν νεκρὸν τοῦ ἀντιπροσωπεύσαντος αὐτὴν προσφιλοῦς τέκνου της, ἵνα ἀποτεθῇ παρὰ τὰ λείψανα τῶν προγόνων αὐτοῦ, ἀφ' οὗ καὶ ἡ πόλις τῶν Ἀθηνῶν ἀπέδωκεν αὐτῷ πᾶσαν τιμήν.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΜΠΑΛΑΝΟΣ. Ἡ πατρὶς αὐτοῦ ὑπῆρξεν ἡ Ἤπειρος, χρόνος δὲ τῆς γεννήσεως τοῦ Σπυρίδωνος Μπαλάνου εἶναι τὸ ἡρωϊκὸν ἔτος 1826, ἐπίσημον ἔτος τοῦ ἡρωϊκοῦ ἀγῶνος τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν Παλλιγενεσίας. Φιλομάθεια καὶ φιλοπατρία καὶ φιλανθρωπία ἐνέπνεον καὶ ἐζωογόνουν αὐτόν. Αἱ τρεῖς μάλιστα αὗται ἀρεταὶ ἐχειραγώγησαν ὅλον αὐτοῦ τὸν βίον. Τῶν τριῶν τούτων ἀρετῶν ἀπαύγασμα ὑπῆρξε καὶ ἡ σπουδὴ αὐτοῦ περὶ τὴν ἐπιστήμην τοῦ Ἀσκληπιοῦ τὴν φιλανθρωποτάτην τῶν ἐπιστημῶν, περὶ ἣν ἐναμίλλως ἐπαίδευσαν αὐτὸν ἥ τε Ἑλλάς, ἧς τὸ Πανεπιστήμιον τὸν ἀνηγόρευσε τῷ 1851 (Μαΐου 25) διδάκτορα τῆς ἰατρικῆς, καὶ ἡ Γαλλία, ἧς τὸ Πανεπιστήμιον διεμόρφωσεν αὐτὸν ἐπὶ τριετίαν. Ἐκ τῆς Γαλλίας ἐπανελθὼν εἰς Ἑλλάδα ἄριστος Ἀσκληπιάδης ἔδωκεν εὐθὺς δείγματα τρανότατα ἐπιστήμης, φιλοπατρίας καὶ φιλανθρωπίας ἐπὶ τοῦ φονικωτάτου ἐκείνου χολερικοῦ λοιμοῦ, ὡς εὐγνωμόνως ἀπομνημονεύουσιν ἡ Ἀττικὴ καὶ ἡ Ἀκαρνανία ἐν αἷς μάλιστα μετ' αὐταπαρνησίας ἐπάλαισε πρὸς τὸν λοιμὸν καὶ ὡς ἡ πατρὶς ἐμαρτύρησεν. Ἡ ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ταχέως ἀναγνωρίσασα καὶ δεόντως ἐκτιμήσασα τὴν ἱκανότητα αὐτοῦ τότε μὲν ἐτίμησεν αὐτὸν διὰ τοῦ χρυσοῦ Σταυροῦ τοῦ Σωτῆρος, ἔπειτα δὲ διώρισεν αὐτὸν τῷ 1861, καθηγητὴν τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου· κατόπιν κατέστησεν αὐτὸν Ἰατρικὸν Συνέδρον, διευθυντὴν νοσοκομείων ἐν τῇ πρωτευούσῃ. Τὸν Σπυρίδωνα Μπαλάνον, διέκρινε εὐρύτης γνώσεων, Ἱπ-

ποκρατικὴ εὐορκία καὶ ἐμβρίθεια μεγάλη ὡς ἐπιστήμονος θεραπευτοῦ καὶ συγγραφέως. Ἀπέθανεν αἰφνηδίως ἐν Ἀθήναις τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1881.

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ ΔΟΣΙΟΣ. Ὁ Ἀριστείδης Δόσιος ἦν δεκαὲξ μόλις ἐτῶν, ὅτε κατέλαβεν αὐτὸν ἡ ἰδέα τῆς διὰ τῆς ἰδίας χειρὸς μεταβολῆς τῶν πολιτικῶν πραγμάτων τῆς πατρίδος. Πεπροικισμένος ὑπὸ τῆς φύσεως διὰ νοὸς ἄγαν ἰσχυροῦ, σπανίας δὲ φιλομαθείας καὶ ἐργατικότητος, καὶ φλογερὰν κεκτημένος φιλοπατρίαν, καρδίαν γενναίαν, ἄκαμπτον σταθερότητα καὶ ἀκαταγώνιστον δύναμιν θελήσεως, ἤθελε διαδραματίσει οὕτως ἐπιφανὲς πρόσωπον ἐν τῇ Ἑλλην. Πολιτείᾳ, ἐὰν τὸ ὑπ' αὐτοῦ διαπραχθὲν ἔγκλημα τῆς 6 Σεπτεμβρίου τοῦ 1881 δὲν ἔφρασσεν εἰς αὐτὸν τὴν θύραν τῶν πολιτικῶν ἀξιωμάτων. Ὑπάρχει ὅμως γνωστὸν ὅτι ἡ πρᾶξις ἐκείνη τοῦ Ἀ. Δοσίου οὐδὲν ἕτερον ἐλατήριον εἶχε ἢ τὴν ἔξοχον αὐτοῦ φιλοπατρίαν, ἥτις πρὸ πάντων κατεκυρίευσε τὴν διάνοιαν καὶ τὴν καρδίαν αὐτοῦ. Ἐν Πρωσσίᾳ καὶ Βελγίῳ ὁ Δόσιος παρέμεινεν ἐπὶ ἱκανὰ ἔτη ἀποδρεπόμενος ἐπιστημονικὰς καὶ οἰκονομικὰς γνώσεις. Ἐπανελθὼν δὲ ἐκ τῆς ἑσπερίας ἠσχολήθη περὶ πολλὰς καὶ παντοίας συγγραφάς, ὧν ἄλλας μὲν ἐξέδωκε γαλλιστί, ἄλλας δὲ Ἑλληνιστί, πολλάκις δὲ καὶ ἀκαδημαϊκὰ πολιτικὰ ἄρθρα ἔγραψεν ἐν ἐφημερίσι. Διετέλεσε τελευταῖον διευθυντὴς τῆς ἐν Ἀθήναις Ναυτ. Τραπέζης ὁ «Ἀρχάγγελος». Ἐν τῷ νεαρῷ βίῳ τοῦ Ἀρ. Δοσίου ἀληθῶς ἀνεπτύχθησαν ἔξοχα πλεονεκτήματα, καὶ διεδραματίσθησαν ἱκανὰ γεγονότα μεγάλως ἐπιδράσαντα ἐπὶ τῶν διαφόρων πολιτικῶν περιπετειῶν τῆς μεσοβασιλείας. Ἐτάφη ἐν Ἀθήναις τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1881.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΩΤΗΣ. Ἐγεννήθη ἐν τῇ κωμοπόλει Κουρτσαουσίῳ τῆς ἐπαρχίας Καλαμῶν, ἐκ γονέων προὐχόντων κατὰ τὸ 1805, καὶ οὕτως νεώτατος τὴν ἡλικίαν ὡρκίσθη τὸν ὅρκον τοῦ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνος μετὰ τοῦ θείου αὐτοῦ Κωσταντίνου Δικαίου. Εἰκοσαετὴς τὴν ἡλικίαν κατὰ τὸ 1825 ἐτιμήθη διὰ τοῦ βαθμοῦ τοῦ ἑκατοντάρχου. Ἐν τοιαύτῃ δὲ νεαρᾷ ἡλικίᾳ ἀγωνισθεὶς ὁ Περρωτὴς δὲν κατέλιπε μὲν φήμην ἀνδρείου πολεμάρχου, ἀλλὰ κατέστη γνωστός, ὥστε πρῶτος ἐστάλη πληρεξούσιος ἐκ τῆς ἐπαρχίας αὐτοῦ εἰς τὴν συνέλευσιν, ἣν ἐκάλεσεν ὁ Καποδίστριας. Ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Ὄθωνος ὁ Γ. Περρωτής, ἐτιμήθη, διορισθεὶς εἰς δικαστικὴν ὑπηρεσίαν, ἧς ὅμως ἀπέσχε, σκοπῶν, ὅπως ἐργασθῇ κατὰ τῆς νέας τυραννίας (τῇ συνεννοήσει τότε πρὸς τὸν ἀείμνηστον Μαυροκορδάτον), καὶ τῆς βαρβαροκρατίας, ἥτις ἤρχιζε νὰ πιέζῃ τότε τὰ στέρνα τῶν μεγαλοφρόνων Ἑλλήνων. Μεγάλαι εἰσὶν αἱ ὑπηρεσίαι αὐτοῦ ἐν τῇ ἐποχῇ ἐκείνῃ, αἱ δὲ ἐνέργειαι αὐτοῦ ὑπῆρξαν τοιαῦται, ὥστε ἐπῆλθε τὸ Σύνταγμα τοῦ 43. Εἶτα ἐξελέγη καὶ αὖθις πληρεξούσιος καὶ μετὰ τὴν λῆξιν τῆς Συνελεύσεως διωρίσθη ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Ὄθωνος καὶ πάρεδρος τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν. Κατὰ τὸ 1848, ὅτε αἱ εἰρηνικαὶ διαμαρτυρήσεις δὲν ἠκούοντο πλέον, ἀπόφασις δὲ ὑπῆρχε, ἡ δι' ὅπλων

ἔξωσις τῆς βασιλείας ἐκείνης, ὁ Γ. Περρωτὴς ἀποκρούσας προσφερομένας αὐτῷ τιμὰς, κατέλαβε τὰς Καλάμας, καὶ ἐξεστράτευσε κατὰ τῶν Μεσσηνιακῶν φρουρίων, ἅτινα καὶ ἐπολιόρκησεν. Ἀποτυχούσης ὅμως τῆς ἀποφάσεως ταύτης, ὁ Περρωτὴς ἐφυγαδεύθη εἰς Ἑπτάνησον, ἔνθα ἐκεῖ ἐκλήθη παρὰ τοῦ ἐξορίστου Βασιλέως τῆς Νεαπόλεως Βόμβα, ἵνα στρατολογήσῃ καὶ ἔλθῃ εἰς ἐπικουρίαν αὐτοῦ, σκοποῦντος ν' ἀνακτήσῃ τὸν θρόνον. Κατὰ τὸ 1850 ἐδόθη αὐτῷ παρὰ τοῦ Ὄθωνος ἀμνηστεία· ἐλθὼν δὲ εἰς Μεσσηνίαν ἐξελέγη πάλιν ἀντιπρόσωπος αὐτῆς· κατὰ δὲ τὸ 1854. ὅτε ὑπῆρξεν ἀνάγκη ἐνεργείας τῶν ὅπλων, ἀνετέθη αὐτῷ ἡ στρατολόγησις τῶν Μεσσηνίων. Ἐν τῇ ἐποχῇ τῆς μεταπολιτεύσεως τοῦ 1862 καὶ ἐν Ἀθήναις καὶ ἐν Μεσσηνίᾳ ἐνήργησε τὸ σπουδαιότερον μέρος.

Ἀπεβίωσε ἐν Παρισίοις τὸν Μάϊον τοῦ 1880.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΤΡΙΤΑΚΗΣ. Τὸ ὄνομα τοῦ ἀρχαίου τούτου ἀγωνιστοῦ καὶ συνταγματάρχου Ν. Τριτάκη, δικαίως ἀνεγράφη ἐν τῷ ἡρώῳ τῆς μεγάλης Ἑλλάδος, τὸ τὰ πλεῖστα καὶ κάλλιστα ὀνόματα τῶν ἐργατῶν τῆς Ἑλλην. Ἐλευθερίας περιέχον. Ἐγεννήθη ἐν τῇ νήσῳ τῆς Κρήτης τὸν Μάϊον τοῦ 1799. Ἐν τῷ κατὰ τὸ 1821 ἀγῶνι τῶν Κρητῶν ἐναντίον τῶν Μωαμεθανῶν, παρ' ὧν ἀνηλεῶς ἐσφάζοντο τότε οἱ Χριστιανοὶ Κρῆτες, ὁ Ν. Τριτάκης ἀπώλεσε τὸν πατέρα του. Ἐκεῖ, κατὰ τὸν ἡρωϊκὸν ἐκεῖνον ἀγῶνα, συλληφθεὶς ὑπὸ τῶν Τούρκων, ὁ γέρων πατήρ του ἐτάχθη νὰ περιστρέφῃ διὰ τῶν χειρῶν του ἐλαιοτριβεῖον, ἀλλ' ὢν ἀδύνατος καὶ μὴ δυνάμενος νὰ ὑποφέρῃ ἐῤῥίφθη ἐντὸς τῶν πετρῶν τοῦ ἐλαιοτριβείου, ὅπου καὶ συνετρίβη. Ἐκδίκησιν πνέων κατὰ τῶν δολοφόνων τοῦ πατρός του ὁ Ν Τριτάκης, καὶ ὑπὸ ἄκρου πατριωτισμοῦ ἐμπνεόμενος, νέος ἔτι τὴν ἡλικίαν, ἐγκαταλείπει τὸ ἐμπορικὸν αὐτοῦ ἐπάγγελμα καὶ ῥίπτεται εἰς τὰς μάχας. Ἐκεῖ κατά τινα ἔφοδον ἐπὶ τοῦ φρουρίου τῆς Γραμβούσης, ὁ Τριτάκης ἐπληγώθη κατὰ τὴν κεφαλήν. Καταπνιγείσης δὲ τότε τῆς ἐν Κρήτῃ ἐπαναστάσεως, ὁ Ν. Τριτάκης ἀπῆλθεν εἰς Ναύπλιον, ὅπου ἔπειτα ἐξηκολούθησε μαχόμενος τὸν καλὸν ὑπὲρ πατρίδος ἀγῶνα, μετασχὼν τῶν σπουδαιοτέρων μαχῶν, τῆς ἐκστρατείας τῆς Καρύστου, Χίου, καὶ τόσων ἄλλων. Μετέσχε ἐν συνόλῳ ὁ Ν. Τριτάκης 42 μαχῶν, ἓξ ἐκστρατειῶν, ὀκτὼ ἐφόδων, καὶ τριῶν πολιορκιῶν, καὶ ἀνήκει εἰς τὴν εὐάριθμον ἐκείνην τοῦ Φαβιέρου χωρείαν, ἥτις ἐτάχθη νὰ τροφοδοτήσῃ καὶ εἰσαγάγῃ πολεμοφόδια εἰς τὴν πολιορκουμένην Ἀκρόπολιν τῶν Ἀθηνῶν. Μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν πραγμάτων, ὁ Ν. Τριτάκης, ἐξηκολούθησεν ὑπηρετῶν τὴν Πατρίδα στρατιωτικῶς, προαχθεὶς μέχρι τοῦ βαθμοῦ τοῦ συνταγματάρχου, καὶ τιμηθεὶς ὑπὸ τῶν παρασήμων τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος, τῶν ἀληθῶν τούτων ἀμοιβῶν πρὸς τὸν πατριωτισμὸν καὶ τὰς μακρὰς ὑπηρεσίας τοῦ μεγάλου τούτου λειψάνου τῆς ἐνδόξου τοῦ 1821 καὶ ἱερᾶς ἐποχῆς. Ἐπὶ δεκαπενταετίαν ὑπηρέτησεν ὡς Πρόεδρος τοῦ Οἰκονομ. Συμβουλίου, διατελέσας κατὰ τὴν μεταπολίτευσιν τοῦ 1862 καὶ φρούραρχος Μεσολογγίου. Μετὰ τὴν Μεσοβασιλείαν ὁ Ν. Τριτάκης, καὶ κατὰ τὰς δυσχερεῖς ἐκείνας περιστάσεις, διωρίσθη φρούραρχος τῆς πρωτευούσης, πολλὰ διὰ τῆς συνέσεως αὐτοῦ καὶ τῆς νοημοσύνης προλαβὼν ἀτοπήματα. Εἶτα μετὰ τὴν ἔλευσιν τοῦ Βασιλέως, ὠνομάσθη στρατιωτικὸς διοικητὴς τῶν κατὰ τὴν ἀνατολικὴν Ἑλλάδα στρατευμάτων, βραδύτερον φρούραρχος Χαλκίδος, ἔνθα διετέλεσε μέχρι τοῦ 1866, ὅτε ἀπεσύρθη εἰς τὸν ἰδιωτικὸν βίον.

Ἀπεβίωσεν ἐν Πάτραις ὅπου καὶ διέμενεν, ὢν τελευταῖον καὶ πρόεδρος τοῦ αὐτόθι Συλλόγου τῶν Κρητῶν, τὰ τέλη τοῦ μηνὸς Ἰουνίου τοῦ ἔτους 1881, κηδευθεὶς πρεπόντως.

Δ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ. Ὁ βίος τοῦ Δ Βασιλείου δὲν ἔχει νὰ προτάξῃ ἡμῖν οὔτε μεμβράνας γενεαλογικὰς, οὐδὲ τίτλους κοινωνικῆς ἰσχύος, οὐδὲ περγαμηνὰς δόξης ἐξ ἐκείνων ἃς μηχανουργεῖ ἡ ἀμάθεια, καὶ τὰς ὁποίας συνήθως διανέμουσιν ὡς λάφυρα πρὸς ἀλλήλους οἱ ἐν τῇ Κοινωνίᾳ ἐπιτήδειοι. Τοὐναντίον ὁ βίος αὐτοῦ συνοψίζεται ἀκριβῶς ἐντὸς τῶν ὅρων «τῆς ἐργασίας, τῆς τιμῆς, καὶ τοῦ καθήκοντος», ἐν τῇ βαθείᾳ τῶν ὁποίων συναισθήσει ἤντλει ἀδιακόπως ὁ εὐγενὴς ἐκεῖνος πολίτης, τό σθένος καὶ πᾶσαν ἐλπίδα.— Ἐν τῇ ὡραίᾳ αὐτοῦ ψυχῇ εὕρισκε θέσιν ἀείποτε πᾶσα ὑψηλὴ καὶ προοδευτικὴ ἰδέα, πᾶσα καινοτομία ἐπὶ τοῦ ὀρθοῦ λόγου στηριζομένη, πᾶσα σκέψις ἐν γένει προτιθεμένη τὴν ἐπίλυσιν κοινωνικῶν ζητημάτων. Ἦτον ὄντως πηγὴ ἀστείρευτος τῶν παρθενικωτέρων αἰσθημάτων, φέρων πάντοτε ὑπὸ τὰ στήθη του ὡς φῶς ἀκοίμητον, τὸ αἴσθημα τῆς δικαιοσύνης καὶ ἀρετῆς. Ὑπὲρ τῶν ἐνδεῶν γενναίαν πάντοτε καὶ ἄφθονον παρεῖχε τὴν ἑαυτοῦ συνδρομὴν, συντελέσας καὶ ὑπὲρ τῆς ἐμψυχώσεως οὐ σμικρὸν τῶν πτωχῶν καὶ ἀποβλήτων παίδων τῆς Σχολῆς τῶν Ἀπόρων, τοῦ Φ. Σ. «Παρνασσοῦ». Ἀπέθανεν ἐν Ἀθήναις τὸν Αὔγουστον τοῦ 1881.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ Σ. ΚΥΔΩΝΑΚΗΣ. Ἐκ τῶν πολυτίμων λειψάνων τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος εἶδε τὸ φῶς ἐν τῇ ἐρατεινῇ μὲν, ἀλλὰ καὶ πάλαι καὶ νῦν πολυπαθεῖ νήσῳ Χίῳ. Ἡ κατὰ τῆς Χίου ἐπιδρομὴ τοῦ 1822 ὑπὸ τὸν ἀδυσώπητον Καρᾶ Ἀλῆν, ὃν ὁ πυρσὸς τοῦ Κανάρη δικαίως ἐτιμώρησεν, ἠνάγκασεν αὐτὸν νὰ διακόψῃ τὰς σπουδάς του. Ἐν νεαρᾷ δὲ ἡλικίᾳ εἶδε σφαγέντα πρὸ τῶν ὀμμάτων του τὸν πατέρα του, ἕνα τῶν ἐγκριτοτέρων τῆς νήσου κατοίκων, καὶ τὰς ἀδελφάς του αἰχμαλωτιζομένας, μόνος δὲ αὐτὸς ἐσώθη μετὰ τῆς μητρός του, διαφυγών. Ὡς φυγὰς δὲ ἀποβιβάζεται εἰς Τεργέστην ὅπου θερμῶς ἐγένετο δεκτὸς ὑπὸ τοῦ αὐτόθι Κωσταντίνου Κυδωνάκη, ἐξαδέλφου αὐτοῦ, παρ' οὗ καὶ μεγάλως ἐπροστατεύθη, ἵνα ἀκολούθως ἐπιδοθῇ εἰς τὸ ἐμπόριον. Ἐν τῇ ἐποχῇ ταύτῃ συνεπικουροῦντος τοῦ Θείου Παπᾶ Κυδωνάκη, ἐξηγοράσθη ἡ ἑτέρα τῶν ἀδελφῶν, τῆς ἄλλης θανούσης ἐν τῇ αἰχμαλωσίᾳ. Ἐν Σύρῳ ἐπανελθὼν κατετάχθη ὑπὸ τὸν Γαλάτην Φαβιέρον, ἀγωνιζόμενος ὑπὲρ τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς Χίου καὶ τῆς ἐκδικήσεως τῶν θυμάτων τοῦ 1822. Ἀλλὰ ταύτης τῆς ἐπιχειρήσεως ἀποτυχούσης μετέβη διαταγῇ τῆς Κυβερνήσεως εἰς Ἀμπελάκιον τῆς Σαλαμῖνος, ἄγων ἱκανοὺς ἐκ τῶν συμμαχητῶν του. Ἔκτοτε ἄρχεται τὸ στρατιωτικὸν στάδιον τοῦ Κυδωνάκη, ἐν πλείσταις μάχαις καὶ συμμαχίαις διακριθέντος. Ἐκτὸς τῶν ἄλλων ἀγωνισμάτων τῆς Καπανδρίτης, τοῦ Ἁγίου Σεραφεὶμ, τοῦ ὁσίου Λουκᾶ, καὶ τῶν τροπαίων τῆς Φουτάνας καὶ τοῦ Ἀνηφωρίτου, ἐν οἷς ὁ Ν ι κ ό λ α ο ς Σ. Κ υ δ ω ν ά κ η ς, λαμπρῶς ἠγωνίσατο, ἰδίας μνείας τυγχάνει ἄξιον τὸ τελευταῖον αὐτοῦ ἔργον, ἡ σειρὰ τῶν ἑαυτοῦ ἀνδρῶν ὑπὸ τὸν στρατάρχην Δημήτριον Ὑψηλάντην, ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ ὁποίου ἀγωνιζόμενος διετέλει, κατ' ἀρχὰς μὲν ὡς προϊστάμενος τοῦ ἐκ 350 ἀν-

δρῶν συγκειμένου Ἰονικοῦ σώματος, εἶτα δὲ ὡς ἑκατόνταρχος καὶ γραμματεὺς τοῦ αὐτοῦ σώματος ὑπὸ τὸν γενναῖον ὁπλαρχηγὸν Γεώρ. Σχουρτανιώτην. Μετέσχεν ἁπασῶν τῶν περὶ τὰς Θήβας ἀψιμαχιῶν, καὶ τῆς ἀξιομνημονεύτου μάχης τῆς τελεσθείσης ἐν Πέτρᾳ τῆς Βοιωτίας τῇ 12 7βρίου τοῦ 1829. Τοῦ περιδόξου τούτου ἔργου λαμπρῶς συνέπραξεν ὁ ἀείμνηστος Κυδωνάκης, ὡς μαρτυρῶσιν ἐπίσημα ἔγγραφα τῶν στρατηγῶν Κριεζώτου, Χ. Πέτρου κ. λ., καὶ ἐπίσημα εὐχαριστήρια τοῦ ἰδίου αὐτοῦ στρατάρχου. Μετὰ τοῦ βαθμοῦ δὲ τοῦ ταγματάρχου, ὅν ἡ τότε Κυβέρνησις τῷ ἀπένειμε, ἀλλ' ἄλλη κατόπιν ἕνεκα κομματικῶν ἠλάττωσε, τὰ στήθη τοῦ ἀνδρὸς ἐστόλισαν δύο φωτεινότερα ἀριστεῖα, οἱ μόνοι ἀνεξίτηλοι καὶ πρέποντες βαθμοί, αἱ δύο πληγαὶ ἃς ἔλαβεν ὑπὸ τὸν Φαβιέρον ἐν Χίῳ καὶ ὑπὸ τὸν Ὑψηλάντην ἐν Πέτρᾳ.

Ὁ Ν. Κυδωνάκης καὶ ὡς ὑπάλληλος ὑπηρετήσας ἀπὸ τοῦ 1835—1848, σταθερῶς, εὐόρκως, καὶ μεγαλοφρόνως ἐπετέλεσε τὸ ἑαυτοῦ καθῆκον. Ἀπαλλαγεὶς δὲ τῶν δημοσίων παρεσκεύασε τὰ ἑαυτοῦ τέκνα εἰς τὴν ἐμπορίαν, ποιούμενος χρῆσιν καλλίστην τῶν ἑαυτοῦ πόρων εἰς μόρφωσιν τῆς οἰκογενείας του. Εν ἡλικίᾳ προβεβηκυίᾳ ἐτελεύτησεν ἐν Πειραιεῖ τὸν Ἰούνιον τοῦ 1881.

ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΝΑΝΟΣ. Ὁρμώμενος ἐκ τῶν πρώτων τάξεων τοῦ σώματος τῆς χωροφυλακῆς, εἰς τὸ στάδιον τοῦ ὁποίου νεώτατος ἐπεδόθη, διῆλθεν ἀλληλοδιαδόχως τὰς κατωτέρας βαθμίδας, ἑκάστην τῶν ὁποίων ἐξηγόραζε διὰ μακρᾶς ὑπηρεσίας, ὑπόδειγμα τῆς ἀπταίστου ἐκπληρώσεως τοῦ καθήκοντος καὶ τῆς πρὸς τοὺς νόμους εὐλαβείας γιγνόμενος· οὕτω δὲ δημιουργήσας αὐτὸς ἑαυτὸν, διὰ τῆς εὐφυΐας καὶ τῆς σπανίας κατὰ τὴν ὑπηρεσίαν ἑτοιμότητος, εἰς τὸν ἐσώτερον τῆς ὁποίας μηχανισμὸν μετὰ σπουδῆς ἐνέκυπτε, κατέστη τὸ προσφιλέστερον τοῦ σώματος τούτου ἐγκαλλώπισμα, ἐφ' ᾧ καὶ οἱ συνάδελφοι καὶ ἡ ὑπηρεσία ἐσεμνύνοντο. Οὕτω δὲ ὡς μοίραρχος Ἀργολίδος συνετέλεσε τὰ μάλιστα εἰς τὴν ἐξόντωσιν τῆς λῃστείας, καθ' ἧς εἰργάσθη μετ' ἀκραιφνοῦς ζήλου καὶ ἐκτάκτου νοημοσύνης.

Ἀπεβίωσεν ἐν Ἀθήναις τὸν Μάϊον τοῦ 1881.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Γ. ΚΟΡΠΑΣ. Ἐγεννήθη τὸ 1810 ἐξ εὐπατριδῶν γονέων ἐν τῇ εὐάνδρῳ τῆς Ἀρκαδίας Τριπόλει. Ὅτε δὲ τὸ πρῶτον τῆς ἑλληνικῆς ἐθνεγερσίας πυροβόλον ἐκρότησε παρὰ τὸν Προῦθον τῆς Μολδαυΐας καὶ εἰς τὴν γλυκεῖαν ἠχὼ αὐτοῦ ἀντεπεκρίθη ἐκ τῶν ὑψικαρήνων βράχων τῆς Ἁγ. Λαύρας ὁ ἦχος ἑτέρου τοιούτου ἡ δὲ φωνὴ τῆς πατρίδος ἐκάλει τὰ ἑαυτῆς τέκνα, ὅπως προσφέρωσιν ἐπὶ τοῦ βωμοῦ αὐτῆς τὸ αἷμα αὐτῶν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας, ὁ Δημ. Κόρπας ἑνδεκαέτης τότε ὢν ἔδραμεν εἰς τὸν ἀγῶνα, ἀκολουθῶν τὸν πατέρα αὐτοῦ. Ἡ ἐπανάστασις μετ' ὀλίγον ἐπεξετάθη καθ' ἅπασαν τὴν Πελοπόννησον, ἡ δὲ πολιορκία τῆς Τριπόλεως εὗρεν τὸν Δ. Κόρπαν μετὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἔξωθεν τῶν τειχῶν, διανέμοντα τοῖς γενναίοις πολυορκιταῖς τὴν τροφὴν καὶ τὰ ἐφόδια. Ἐν μιᾷ τῶν ἐφόδων κατ' αὐτῆς ἔσχε τὴν ἀτυχίαν νὰ δεχθῇ εἰς τὰς

ἀγκάλας αὐτοῦ ὑπὸ ἐχθρικῆς σφαίρας νεκρὸν τὸν πατέρα του, παρὰ τὰς πύλας τῆς πατρίδος αὐτοῦ Ἐναπόμεινα; ὀρφανὸς ὁ Δημ. Κόρπας, ἠκολούθησε μέχρι τέλους τὸν ἀγῶνα. Κληθέντος εἶτα τοῦ ἐξόχου Ἕλληνος Ἰωάννου Καποδιστρίου κυβερνήτου, μεταξὺ τῶν ὑπὸ τοῦ φιλοπάτριδος ἐκείνου ἀνδρὸς, πρὸς δημιουργίαν εὐμαρεῦς καταστάσεως ἐπιτελεσθέντων ἐθνοφυλῶν ἔργων, ὑπῆρξε καὶ τὸ καθίδρυμα τῆς Σχολῆς τῶν Εὐελπίδων, ἐν ᾗ κατετάχθησαν οἱ τῶν ἀγωνιστῶν Ἑλλήνων καὶ εὐπατριδῶν παῖδες, πρὸς διαμόρφωσιν αὐτῶν. Ἐν τῇ Σχολῇ ταύτῃ ὡς υἱὸς εὐπατρίδου καὶ ἀγωνιστοῦ πεσόντος ὑπὲρ τῆς πατρίδος, κατετάχθη ὁ νεαρὸς Δημ. Κόρπας, ὡς μαθητὴς τὸ 1829. Ἀποπερατώσας δὲ ἀρίστως τὰς ἐν τῇ στρατιωτικῇ Σχολῇ σπουδὰς αὐτοῦ, κατετάγη εἰς τὸ σῶμα τοῦ Μηχανικοῦ μετὰ τοῦ βαθμοῦ τοῦ ἀνθυπολοχαγοῦ τῷ 1882, τῷ δὲ 1834 προήχθη εἰς τὸν τοῦ ὑπολοχαγοῦ βαθμόν.

Ἡ εἰκοστὴ πέμπτη Μαρτίου 1842 εὗρε τὸν Δημ. Κόρπαν ἐν τῇ ἐν Ναυπλίῳ φρουρᾷ, μεταξὺ τῶν πρώτων ἀνδρῶν τῆς ἐλευθερίας, τῶν ἐργαζομένων διὰ τὴν ἀπόκτησιν συνταγματικῶν ἐλευθεριῶν, ὑπὲρ ὧν, συνηργάσθη μετὰ θερμῆς ἀγνότητος καὶ αὐταπαρνήσεως Ἕλληνος πατριώτου καὶ στρατιώτου. Γνωστὸς ὁ Δ. Κόρπας διὰ τὰς φιλελευθέρους ἀρχὰς, ὑφ' ὧν ἐνεπνέοντο τότε οἱ ἄριστοι τῆς Ἑλλάδος, συμπεριελήφθη καὶ αὐτὸς ἐν τῷ ἀριθμῷ τῶν γενναίων τῆς ἐλευθερίας ἀντιπάλων καὶ ὑπέστη ὑπὸ τῆς ξενοκρατίας τὴν τύχην τῶν διωγμῶν. Ὅτε δὲ μετὰ ταῦτα αἱ δίκαιαι τοῦ ἔθνους ἀπαιτήσεις περὶ φιλελευθέρων θεσμῶν οὐ μόνον δὲν εἰσηκούσθησαν, ἀλλὰ καὶ μετὰ περιφρονήσεως ἀπεκρούσθησαν κατέστη δὲ πλέον ἀδύνατος ἡ δι' ἠπίων μέσων ἀπόκτησις αὐτῶν, καὶ τὸ ἔθνος σύμπαν ὡρκίσθη τὴν διὰ τοῦ ἐκβιασμοῦ χειραφέτησιν καὶ αὐτοδιοίκησιν αὐτοῦ, καὶ πάντες οἱ τότε πολῖται καὶ στρατιωτικοὶ συνεκλήθησαν ὅπως συνεργασθῶσιν εἰς τοῦτο ἄνευ διακρίσεως βαθμοῦ καὶ τάξεως τότε καὶ ὁ Δ. Κόρπας ὑπολοχαγὸς διατελῶν καὶ τὸ πρὸς τὴν βαρέως πιεζομένην πατρίδα ἐκτελῶν καθῆκον ὑπῆρξεν εἷς τῶν πρώτων συνεργατῶν τῆς εὐοδώσεως τοῦ εὐγενοῦς τούτου σκοποῦ.

Οὕτω δὲ βαθμηδὸν προήχθη τῷ 1844 εἰς λοχαγόν. Τὸ δὲ 1856 ἀναδιοργανωθέντος τοῦ μηχανικοῦ προήχθη εἰς τὸν τοῦ ταγματάρχου βαθμὸν, τὸ 1868 εἰς τὸν τοῦ Ἀντισυνταγματάρχου. Τὸ 1871 ἐτιμήθη διὰ τοῦ χρυσοῦ παρασήμου τοῦ Σωτῆρος· καὶ τέλος τὸ 1879 εἰς τὸν τοῦ Συνταγματάρχου, καὶ ὁριστικοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ μηχανικοῦ σώματος, ἐν ᾧ ἐτελεύτησεν ἐν Ἀθήναις, τῷ 1881.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΜΑΡΑΘΕΑΣ. Ὁ Α. Μαραθέας ὑπῆρξεν ὁ γενάρχης τῆς ἐκτεταμένης καὶ διακεκριμένης ἐν Ῥωμουνίᾳ οἰκογενείας τοῦ Μαραθέα. Ὁ ἀνὴρ δὲ οὗτος, τοῦ ὁποίου τὸν θάνατον ἐθρήνησε προσφιλὴς ὅμιλος πολλῶν ἀγαπητῶν συγγενῶν ἔζησε εὐτυχὴς, διότι πάντοτε διείπετο ὑπὸ πνεύματος ἐπιχειρηματικοῦ δυνάμει τοῦ ὁποίου καὶ οἴκοι καὶ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ἐκέρδιζε τὸν ἄρτον τῆς ἡμέρας τὸν χρήσιμον αὐτῷ τε καὶ τοῖς πέριξ αὐτοῦ πεινῶσι καὶ γυμνητεύουσιν. Ἄοκνος ἑπομένως καὶ ἔντιμος ἐργασία, ἐργασία καὶ ἔλεος χριστιανικὸν, ἰδοὺ ὁ διπλοῦς τύπος τῆς Χριστιανικῆς εὐδαιμονίας, ἥτις ἐστόλισε τὸν μακρὸν βίον τοῦ ἀοιδήμου Α. Μαραθέα.

Μὴ φέρων ἐν ἑαυτῷ ὁ Α. Μαραθέας μεγάλην παιδείαν, ἐξελέξατο τὴν ἀγα-

θὴν πρὸς ἀνατροφὴν ὁδὸν, τὴν χριστιανικὴν ἠθικὴν, καὶ παρουσίασεν ἡμῖν τέκνα τέσσαρα, ἀγαπητὰ τοῖς πᾶσι καὶ προσφιλῆ τῇ πατρίδι. Τὸ ἑξῆς σύντομον γεγονὸς σκιαγραφεῖ ἱκανῶς τὰ ἠθικὰ προσόντα τῶν υἱῶν,οὓς ἀνέθρεψεν ὁ εὐδαίμων γέρων. «Τέκνα μου, ἔγραφεν ἄλλοτε, ἡ πατρὶς Πλάτανος δὲν ἔχει Ναὸν, καὶ πολλαὶ ὀρφαναὶ κόραι στεροῦνται καὶ αὐτὰ τὰ ῥάκη προικὸς», καὶ οἱ ἐνάρετοι υἱοὶ, καὶ ναὸν διὰ πολυταλάντου θυσίας περικαλλῆ ἤγειραν εἰς τὴν φύσασαν αὐτοὺς πολίχνην, καὶ κατ' ἔτος ἀνὰ μίαν πενομένην κόρην ὑπάνδρευον διὰ κλήρου».

«Ἡ ἡρωῒς Κρήτη μάχεται μετὰ καρτερίας κατὰ τοῦ ὠμοῦ καὶ ἀπανθρώπου αὐτῆς τυράννου, κολυμβᾷ εἰς τὸ ἁγνὸν αἷμά της, υἱοί μου, ἔγραφεν ὁ σεβάσμιος γέρων κατὰ τὸ 1867, σπεύσατε εἰς βοήθειαν αὐτῆς, καὶ ὁ Νικόλαος Μαραθέας πρωτότοκος αὐτοῦ υἱὸς, (ἄρτι ἐν Ἀθήναις ἐγκατασταθεὶς,διαπρεπὴς τῶν γραμμάτων προστάτης, καὶ φιλογενὴς ἀνὴρ), εὐθὺς ἀμέσως, ἔσπευσεν καὶ διὰ γενναίας εἰσφορᾶς, ἐτροφοδότει καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ ἀτυχοῦς πολέμου τοὺς ἥρωας ἐκείνους.

Πολλῶν τέλος δραχμῶν δωρεὰν βιβλίων σταλέντων εἰς τὴν Βιβλιοθήκην τῆς Ἑλληνικῆς Βουλῆς, καὶ ἀγωνοθέτημα πρὸς σύνταξιν βιβλίου ἀναφερομένου εἰς τὴν φυσικὴν ἠθικὴν καὶ πνευματικὴν ἀνατροφὴν τῶν Ἑλληνόπαίδων. Οὕτως εἶχε διαπλασθῇ καὶ μορφωθῇ ὁ ὡραῖος ἐκεῖνος καὶ γενναῖος χαρακτὴρ τοῦ Δ. Μαραθέα, ὅστις ἀπέθανεἴόντως εὐδαίμων διότι ἠδυνήθη τὰς χριστιανικὰς αὐτοῦ καὶ πατριωτικὰς ἀρετὰς, νὰ ἐμφυσήσῃ εἰς τὰ σπλάγχνα τοῦ ἀξίου αὐτοῦ υἱοῦ Νικολάου, ὁ πολύτιμος ἐκεῖνος γέρων, ὁ διελθὼν τὸν βίον εὐεργετῶν, καὶ μεταδόσας πᾶν σπέρμα εὐεργεσίας εἰς τὰ χρηστὰ καὶ εὐγενῆ αὐτοῦ τέκνα. Ἐν ἡλικίᾳ προβεβηκυίᾳ, ἐτελεύτησεν ἐν Πάτραις ὅπου καὶ μεγαλοπρεπέστατα ἐτάφη τὴν 31 Αὐγούστου τοῦ ἔτους 1881.

ΣΤΑΜΑΤΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΙΔΗΣ. Ἐγεννήθη ἐν Καρύστῳ κατὰ τὸ ἔτος 1809· τὰ πρῶτα γράμματα ἐδιδάχθη ἐν Χαλκίδι ὅπου ἐκρατεῖτο αἰχμάλωτος μετὰ τῆς χήρας μητρὸς αὐτοῦ καὶ δύο ἀδελφῶν ὑπὸ τοῦ Ὀμὲρ Πασᾶ τῆς Εὐβοίας. Μετὰ τὴν ἀνίδρυσιν τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου ἐπανῆλθεν ἐν Καρύστῳ ὁπόθεν μετέβη εἰς Ἀθήνας μαθητεύσας παρὰ τῷ ἀειμνήστῳ διδασκάλῳ Γενναδίῳ. Ἐπανελθὼν ἐν Καρύστῳ ἤρξατο τοῦ πολιτικοῦ αὐτοῦ σταδίου ἐκλεχθεὶς σύμβουλος καὶ δήμαρχος· κατὰ τὸ 1847 ἐξελέγη βουλευτὴς, ὅτε χαρακτηρισθεὶς ὡς ἀντιδυναστικὸς διὰ τὰς πολιτικὰς αὐτοῦ πεποιθήσεις, ἀπεκλείσθη. Κατὰ τὸ ἔτος 1854 προσεκλήθη ἐν τῇ δημοσίᾳ ὑπηρεσίᾳ διορισθεὶς οἰκονομικὸς Ἔφορος Λακεδαίμονος·διέμεινεν δὲ μέχρι τῆς Ὀκτωβριανῆς μεταβολῆς ὅτε ἀπελύθη·κατὰ τὸ 1862 ἡ ἐπαρχία αὐτοῦ ἀπέστειλε πληρεξούσιόν της ἐν τῇ Βᾳ Ἐθνικῇ Συνελεύσει, ὅτε τὸ 1864 διωρίσθη καὶ ἐλεγκτὴς ἐν τῷ Ἐλεγκτικῷ Συνεδρίῳ,οἰκονομικὸς ἔφορος, Τελώνης μέχρι τοῦ 1870, ὁπότε προσεκλήθη διορισθεὶς ἐν τῇ τότε πρῶτον νομοθετηθείσῃ ὑπηρεσίᾳ τοῦ Γενικοῦ Ἐφόρου Λαυρίου. Τὸ 1873 ἡ διοίκησις τῆς Γενικῆς Τραπέζης διώρισεν αὐτὸν Διευθυντὴν τοῦ τότε συστηθέντος ὑποκαταστήματος αὐτῆς ἐν Καρύστῳ· προσκληθεὶς καὶ πάλιν ἐν τῇ δημοσίᾳ ὑπηρεσίᾳ τὸ 1874 διωρίσθη οἰκονομικὸς ἐπιθεωρητὴς διατελέσας μέχρι τοῦ 1877.

Ἀπαράβατος κανὼν τοῦ βίου τοῦ ἀειμνήστου Σταματίου Νικολαΐ-

δοῦ ὑπῆρξεν ἀείποτε ἡ καρτερικὴ καὶ γενναία τοῦ καθήκοντος ἐκπλήρωσις. κατὰ τὸ στάδιον αὐτοῦ ὡς πολιτευομένου καὶ ὡς δημοσίου λειτουργοῦ οὐδὲν ἠδυνήθη νὰ κλονίσῃ τὸν κανόνα τοῦτον τοῦ βίου του οὔτε ὁ βασιλικὸς ὄγκος ἐπὶ Ὄθωνος οὔτε κατὰ τὸν μετέπειτα χρόνον ἡ πανίσχυρος ἀλλὰ τοσοῦτον ὀλεθρία βουλευτικὴ εἰς τὰ τῆς διοικήσεως ἀνάμιξις· τούτων ἕνεκεν τὸ ὄνομά του κατέστη παροιμιῶδες ἐπὶ εὐθύτητι καὶ ἀρετῇ. Διὰ τοῦτο δὲ καὶ κατὰ τὸ 1848 καὶ 49, ἔντε τῇ Βουλῇ, καὶ τὸ 1863 ἐν τῇ ἐθνικῇ συνελεύσει ὑπῆρξεν ἐκ τῶν πρώτων οἵτινες μεγάλως συνετέλεσαν εἰς τὴν κατάπαυσιν τῆς σφαγῆς καὶ τὴν ἀνίδρυσιν, τῆς τάξεως, παρασχὼν σπουδαίας ὑπηρεσίας. Ἀπεβίωσεν ἐν Καρύστῳ τὴν 14ην Ἰουλίου 1881.

ΕΥΣΤΑΘΙΟΣ Δ. ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΣ. Ὁ Εὐστάθιος Ἡλιόπουλος, μετὰ διαρκῆ εἰκοσαεξαετῆ δημόσιον δικαστικὸν βίον ἀνῆλθεν εἰς τὰ ἑδώλια τοῦ Ἀρείου Πάγου ὡς μέλος τοῦ ἀνωτάτου δικαστηρίου· ὁ χαρακτὴρ δὲ τοῦ ἀνδρὸς καὶ τὸ ποιὸν τῆς ἐργασίας τοῦ θεμιστοπόλου τούτου ἐξέπληττον πάντα, τὴν δὲ ἀνωτάτην δικαστικὴν τήβεννον ἀπέκτησε καὶ ἐνεδύθη ὁ Εὐστάθιος Ἡλιόπουλος, οὐχὶ βασιζόμενος εἰς εὐνοίας, οὐδὲ εἰς τὰς διδακτορικὰς αὐτοῦ μεμβράνας, ἀλλ' εἰς τοὺς τίτλους τῆς ἀτομικῆς αὐτοῦ πολυχρονίου σπουδῆς, τῆς ἐργασίας καὶ τῆς αὐτομαθείας.

Ἀφοῦ ἀπὸ τοῦ βαθμοῦ τοῦ ὑπογραμματέως τῶν Πρωτοδικῶν ἀνῆλθεν ἀλληλοδιαδόχως εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦ γραμματέως Πρωτοδικῶν, τὸ τοῦ ἀντεισαγγελέως, τοῦ Πρωτοδίκου, τοῦ προέδρου Πρωτοδικῶν, τοῦ Ἐφέτου, τοῦ γενικοῦ γραμματέως τοῦ ὑπουργείου τῆς Δικαιοσύνης καὶ τὸ τοῦ Ἀρειοπαγίτου, τὴν 26 Μαΐου τοῦ ἔτους 1862 ἐκλήθη νὰ ὑπηρετήσῃ τὴν πατρίδα αὐτοῦ καὶ ὡς Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης.

Ἡ ἀτομικὴ αὐτοῦ ἐργασία, ἡ φιλομάθεια, τὸ φίλεργον καὶ φιλόπονον, ἦσαν ἔκτακτον καὶ σπάνιον δι' αὐτὸν φαινόμενον. Ἀπέθανεν ἐν Ἀθήναις τὴν 5ην Ἰουλίου 1881.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΥΟΒΟΥΝΙΩΤΗΣ. Ὡς πάντων τῶν ἀνδρῶν τῆς τάξεως τοῦ Δυοβουνιώτου, καὶ τούτου ὁ βίος συνδέεται ἀρρήκτως πρὸς τὰ μεγάλα γεγονότα, ἅτινα πρὸ ἐτῶν ἑξήκοντα ἤρξαντο συντελούμενα ἐν τῇ Ἑλλάδι. Καὶ οὗτος δὲ, ὡς οἱ πρωτεύσαντες ἐν τῇ μυθικῇ πάλῃ ἐκείνῃ, παρέστη πλήρης ζωῆς, ἐνθουσιασμοῦ καὶ ἡρωϊσμοῦ, κατὰ τὰς σημαντικωτέρας στιγμὰς αὐτῆς. Τὸ βάπτισμα δὲ τῆς νίκης ἔλαβεν ἐν τῇ περιωνύμῳ μάχῃ τῶν Βασιλικῶν, κατὰ τὴν 26 Αὐγούστου τοῦ 1821, καθ' ἣν ὁ πατὴρ αὐτοῦ, ὁ περιώνυμος Ἰωάννης Δυοβουνιώτης, ἀνεγνωρίσθη παρ' ὅλων, ὡς ὁ ἀρχηγὸς καὶ οὗ τὸ σχέδιον παρ' ὅλων ἐνεκρίθη καὶ ἤγαγεν εἰς τὴν νίκην. Ἡ μάχη ἐκείνη καὶ ἡ ἐπιστέψασα αὐτὴν νίκη εὐλόγως ἀνομολογοῦνται, ὡς ἐκ τῶν γεγονότων, ἅτινα ἔσωσαν τὴν ἀνατέλλουσαν ἐπανάστασιν.

Ἐν τῇ μάχῃ δ' ἐκείνῃ, καθ' ἣν ὑπὸ τὸν νουνεχῆ καὶ στρατηγηματικώτατον πατέρα του, ὡς ἥρως ἐπάλαισε, καὶ πολλὰ ὑπὲρ τῆς νίκης συνετέλεσεν ὁ Γεώργιος Δυοβουνιώτης, διεδέχθη ἐκεῖνον, ἐν τῇ ἀρχηγίᾳ τοῦ ἰδίου σώματος. Ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς δόξης, κατέκτησεν, ἐν ἀνευφημίαις τῶν νικητῶν, τὸ ἀξίωμα τοῦ Στρατηγοῦ.

Ἔκτοτε εἴτε μετὰ τοῦ Καραϊσκάκη συμπολεμῶν, εἴτε μετὰ τοῦ Ὑψηλάντου, εἴτε μετὰ τοῦ Πανουργιᾶ, τοῦ Κριεζώτου, τοῦ Γκούρα, τοῦ Ῥούκη, τοῦ Μαμούρη, τοῦ Κομνᾶ Τράκκα καὶ ἄλλων ἐπιφανῶν ὁπλαρχηγῶν τῆς πατρίδος, εἴτε μόνος, ὁ Δυοβουνιώτης συνέδεσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ μεθ' ὅλων τῶν στρατιωτικῶν κατὰ τὴν Στερεὰν κατορθωμάτων. Ἡ Λιθάδα τῆς Εὐβοίας, τὰ Βρυσάκια, ἡ Φοντάνα, ἡ Ἀμπλίανη, ἡ Ἀράχωβα, ἡ Βελίτσα, τὸ Δίστομον, ἡ Μονὴ τοῦ Λοιδωρικίου Κουτσερό, τὰ Τροιζώνια, τὸ Στεβενῖκον, ἡ Τοπόλια, οἱ Κολοβάτες, ἡ Δαμάστα, ὁ Ἀνηφορίτης, καὶ ἐπὶ τέλους ἡ Πέτρα, εἶδον τὸν νέον στρατηγὸν ἡρωϊκῶς καὶ σωφρόνως παλαίοντα καὶ ὑπὲρ τῶν ἑλληνικῶν ὅπλων βαρύνοντα τὴν πλάστιγγα τῆς νίκης. Ἰδίως ὁ θρίαμβος τῆς 12 Σεπτεμβρίου 1829 ὀφείλεται ἐν τοῖς πρωτίστοις καὶ εἰς τὸν Δυοβουνιώτην.

Τύπος ἀληθοῦς ἥρωος, ἁπλοῦς τὸ ἦθος, ὡς ἡ ἐν τῷ προσώπῳ αὐτοῦ κεχαραγμένη ἀγαθότης καὶ εὐθύτης, ἐνέπνεε καὶ ἐκραταίου τὴν πρὸς αὐτὸν ἐμπιστοσύνην, ὁ Δυοβουνιώτης, καὶ κατ' αὐτὰς τὰς ἐμφυλίους ῥήξεις, αἵτινες ἐπεσκίασαν τὴν ἐποχὴν τοῦ ἀγῶνος καὶ ἐκ διαδοχῆς ἐξώθησαν κατ' ἀλλήλων τοὺς προμάχους τῆς Πατρίδος, ἀπέδειξε τὸν αὐτὸν χαρακτῆρα τῆς εἰλικρινείας καὶ τῆς γλυκύτητος, ἑκάστοτε δὲ ἐκρίθη, ὡς μία ἐγγύησις, ὑπὲρ τῆς τάξεως καὶ ὑπὲρ τῆς νομιμότητος. Τοιοῦτος δὲ ἀπεδείχθη, καὶ ἐν ταῖς Ἐθνικαῖς Συνελεύσεσι, καὶ ἐν ταῖς Βουλαῖς, καὶ ἐν τῇ Γερουσίᾳ, εἰς ἃ συνέδρια ἐκάλεσεν ἐκ διαδοχῆς αὐτὸν ἡ πρὸς αὐτὸν ἀγάπη τῶν Συμπολιτῶν του, καὶ ἐδικαίωσαν αἱ ἐπιφανεῖς καὶ ἡρωϊκαὶ πρὸς τὴν Πατρίδα ὑπηρεσίαι του.

Ὁ Γηραιὸς Στρατηγὸς Γ. Δυοβουνιώτης ἀπεβίωσε ἐν Ἀθήναις τὴν 9 Δεκεμβρίου τοῦ 1880.

Δ. Γ. ΝΙΚΟΛΑΡΑΣ. Ἐγεννήθη τὸ 1798 εἰς παλαιὰ Ψαρρά. Περὶ τὸ 10ον ἔτος τῆς ἡλικίας του παρελήφθη ὑπὸ τοῦ Βαρβάκη εἰς Ὀδησσὸν καὶ ἐκεῖθεν ἐστάλη εἰς τὸ ἐκεῖ γυμνάσιον τῆς Χίου ὅπου ἀπεπεράτωσε τὰς σπουδάς του. Ἐπανελθὼν εἰς τὴν Πατρίδα του κατὰ τὸ 1821 ὑπὸ τὸν Νικόλαον Ἀποστόλην ἔλαβε μέρος εἰς τὴν εἰς Χίον ἐκστρατείαν, κατόπιν εἰς Ἐρησὸν ὑπὸ τὸν πλοίαρχον Γεώργιον Καλάρην Γραμματεύς, εἶτα σημαιοφόρος ὑπὸ τὸν Νικόλαον Καρακωνσταντὴν εἰς Σάμον ὅπου παρευρέθη εἰς τὴν μάχην τοῦ πυρποληθέντος τουρκικοῦ πλοίου φρεγάτης καὶ ἐκεῖ διέπρεψε. Τὸ 1822 ἐγένετο ὑποπλοίαρχος, καὶ ἔλαβε μέρος εἰς δύο τῆς Κασάνδρας ἐκστρατείας, καὶ κατόπιν εἰς Πάτρας.

Μὲ τὸν αὐτὸν βαθμὸν τὸ 1823 παρευρέθη εἰς τὸν κόλπον τῆς Ἀργολίδος καὶ τὸ 1824 ἐγίνετο πυρπολητὴς τοῦ Κωνσταντίνου Κανάρη καὶ μετ' αὐτοῦ παρευρέθη εἰς τὴν ἐκστρατείαν τῆς Χίου, Σάμου, εἰς Γιαλιὰ καὶ Ἀστροπαλιάν. Τὸ 1825 εἰς Δαρδανέλλιαν, Ἄνδρον, Σκόπελον καὶ Σκίαθον. Τὸ αὐτὸ δὲ ἔτος εἰς Σαντορίνην, Κίμωλον, καὶ εἰς Μεσολόγγιον. Τὸ 1826 εὑρέθη ὑπὸ τὸν Ἀντιναύαρχον Νικόλαον Ἀποστόλην εἰς Ἰκαρίαν, Χίον, Μιτυλήνην καὶ κατόπιν τὸ 1827 ἐγίνετο γραμματεὺς εἰς τὴν πολιορκίαν Μεθοχορώνης. Κατόπιν δὲ διωρίσθη ὑποπλοίαρχος εἰς τὸ ἐθνικὸν πολεμικὸν βρίκιον «Ἀντίζηλος» ὅπου παρέμεινε μέχρι τοῦ 1831. Τὸ 1825 εἰς τὴν ἐκστρατείαν τοῦ Μεσολογγίου εὑρέθη πυρπολητὴς εἰς τὸ πυρπολικὸν Θεοδώρου Βώκου, ὅπερ ἐπιπεσὸν κατὰ τριῶν ἐχθρικῶν πλοίων, δύο δικρότων καὶ ἑνὸς βρικίου ἀπέτυχε καὶ φονευθέντος τοῦ Πλοιάρχου τὸ πλήρωμα διεσώθη διὰ τῆς λέμβου διελθὸν μέσῳ ἐχθρικοῦ πυρὸς κυβερνωμένης ὑπὸ τοῦ Δημητρίου Γ. Νικολάρα. Μετὰ τὴν ἄφιξιν τοῦ Βασιλέως Ὄθωνος ἐγίνετο ὑποπλοίαρχος, εἰς τὸν βαθμὸν δὲ τοῦτον διετέλεσε μέχρι τοῦ 1846. Εἶτα ἐγίνετο Πλωτάρχης, Λιμενάρχης Πατρῶν, καὶ τὸ 1856 μὲ τὸν αὐτὸν βαθμὸν ἐτέθη εἰς ἀποστρατείαν. Ἔκτοτε ἔμενε ἰδιωτεύων πλέον μέχρι τῶν τελευταίων στιγμῶν του. Ἀπεβίωσεν ἐν Ἀθήναις εἰς ἡλικίαν 83 ἐτῶν τὸ 1881.

ΛΟΥΚΑΣ ΡΑΛΛΗΣ. Ἐγεννήθη ἐν Χίῳ τῷ 1794 καὶ ἐπαιδεύθη ἐκ ταῖς ἐκεῖ ἀκμάζουσι τότε σχολείοις. Πιστὸν τέκνον τῆς ὀρθοδόξου ἡμῶν ἐκκλησίας, ἐν τῇ ἀληθείᾳ τῆς ὁποίας πάντοτε διέβλεπεν οὐ μόνον τὴν σωτηρίαν τῶν πιστῶν, ἀλλὰ καὶ τῆς πατρίδος ζωὴν καὶ ἀντίληψιν, μεγάλως διδαχθεὶς οὐ μόνον τότε τὴν γραμματικὴν τῆς γλώσσης τοῦ Πλάτωνος· καὶ τοῦ Πλουτάρχου, ἀλλὰ καὶ τὴν γραμματικὴν τῶν πόνων καὶ τῶν προσδοκιῶν τῆς πατρίδος, εἰς τὴν ὁποίαν οὐχὶ σμικρὰ ὑπῆρξε ἡ πρόοδος αὐτοῦ, καί κατὰ πάντα ταῦτα καλῶς κατηρτισμένος ἦγε τὸ δέκατον ὄγδοον ἔτος τῆς ἡλικίας του, ὅτε ἐκεδόθη εἰς τὸ ἐμπόριον· νεαρὸς οὕτω διηύθυνε τὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐμπορικὸν οἶκον τοῦ πατρός του. Κατὰ τὸ 1821 ὅτε ἐξερράγη ἡ ἐπανάστασις, καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐσφάζοντο ὡς ἄρνες οἱ Ἕλληνες, ὁ Λουκᾶς Ῥάλλης μετέβη εἰς Ὀδησσόν, ἵν' ἀσφαλῶς ἔλθῃ ὅπου οἱ συμπολῖται αὐτοῦ ἦσαν. Ἐν Ὀδυσσῷ εὗρε στάδιον μέγα καὶ ἐπαγωγὸν εὐζωΐας καὶ πλουτισμοῦ, τὸ ἐμπορικόν· ἀλλ' ἀποσχὼν τούτου ὁ Ῥάλλης εὐθὺς τὸ ἐπιὸν ἔτος τοῦ 1822 ἔσπευσεν εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἡ Χῖος τότε ἡ ἰδιαιτέρα πατρὶς τοῦ ἀνδρὸς ἦτο κατεστραμμένη, αἱματόφυρτος, καὶ οὐδεὶς ὁ ἀγνοῶν τὴν πολύκλαυστον τύχην τῆς νήσου ἐκείνης. Ἐγκατασταθεὶς εἰς τὴν παρ' αὐτοῦ ὀνομασθεῖσαν Ἑρμούπολιν τῆς Σύρου, ἐνήργει ἐκεῖθεν ὑπὲρ τοῦ ὑφισταμένου ἀγῶνος, ἀσχολούμενος ἐν ταὐτῷ καὶ εἰς τὸ ἐμπόριον, ὅπως καὶ δι' αὐτοῦ ὠφέλιμος γίγνηται. Ὅτε δὲ ὁ Φαβιέρος ἐξεστράτευσεν εἰς Χίον, ὁ Λ. Ῥάλλης, συμετέσχε τῆς ἀτυχοῦς ἐκστρατείας καὶ ἔπραξε τὸ καθῆκον αὐτοῦ οὐδενὸς δεύτερος. Τῷ 1876 μετώκησεν ἐκ Σύρου εἰς Πειραιᾶ, ἔνθα οὐχὶ ἐπὶ μικρὸν ἠργάσθη ὑπὲρ τῆς ἱδρύσεως κέντρου ζωῆς καὶ εὐδαιμονίας καὶ δυνάμεως ἐθνικῆς ἀπαραμίλλου καὶ ἐπιζήλου. Ὑπῆρξε δὲ εἷς ἐκ τῶν πρώτων ἱδρυτῶν τοῦ Πειραιῶς καὶ εἷς τῶν πρυτανευόν,

των μοχλῶν εἰς τὴν ἐπὶ τὰ πρόσω κίνησιν τῆς πόλεως. Εἷς ἐκ τῶν πρώτων Δημάρχων τοῦ Πειραιῶς, διά τῆς διοικήσεως τῶν πραγμάτων ἔδωκε ζωὴν καὶ πνεῦμα εἰς τὰς νεκρὰς τοῦ νόμου διατάξεις, χαράξας τὴν ὁδὸν τῆς τιμιότητος καὶ τῆς νοημοσύνης περὶ τὴν διαχείρησιν τῆς δημοτικῆς περιουσίας. Ἠγωνίσθη ὑπὲρ τῆς κραταιώσεως, τῆς εὐεξίας, τῆς ὑλικῆς καὶ ἠθικῆς προόδου αὐτῆς καὶ ὡς πολίτης, καὶ ὡς ἔμπορος, καὶ ὡς δημοτικὸς Σύμβουλος, ἀπὸ τοῦ 1836 διαρκῶς ἐκλεγόμενος, καὶ ὡς πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου καὶ ἐπὶ ὅλην δωδεκαετίαν δήμαρχος, ἀπὸ τοῦ 1855 ἄχρις τοῦ 1866.

Ὡς δημοτικὸς ἄρχων ἐπροστάτευσε τὰ γράμματα, ἵδρυσε νέα σχολεῖα καὶ προήγαγε τὴν παιδείαν. Αὐτὸς προσέτι διερρύθμισε ἐπὶ τὸ βέλτιον τὰ τῆς δημοτικῆς διοικήσεως, ἤγειρε δημοτικὰ καταστήματα, καὶ ἐπὶ πᾶσι ἔθετο τὰς βάσεις εὐρυτέρας εἰς το μέλλον ἀναπτύξεως. Ἐτελεύτησεν ἐν Πειραιεῖ ὀγδοηκοντούτης τὴν 17ην Δεκεμβρίου τοῦ 1879.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΟΙΚΙΛΗ

ΜΕΡΟΣ Α'.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΜΕΡΟΣ Β'.

ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ

Σ. Π. Σ. Τὰ ἐναπολειφθέντα τυχὸν παροράματα ἀφίενται εἰς τὴν ἐπιείκειαν τῶν κκ. ἀναγνωστῶν. Ἡ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ καὶ τῇ λοιπῇ Αἰγύπτῳ πώλησις τῆς «Ποικίλης Στοᾶς» ἀνετέθη τῷ κ. Π. Σαράντῃ Διευθυντῇ τοῦ αὐτόθι Ἑλληνικοῦ Βιβλιοπωλείου ὁ «Φοῖνιξ».

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΧΑΤΖΙΣΚΟΣ Ἐγεννήθη τὴν 14 Σεπτεμβρίου τοῦ ἔτους 1805. Εὐθὺς ὡς ἐξερράγη ἡ ἐπανάστασις ὁ Χατζίσκος ὡς στρατιώτης ὑπηρετεῖ αὐτὴν ἀπὸ τοῦ 1821 μέχρι τοῦ 1828 συμμετέχων τῆς ἡρωϊκῆς πολιορκίας τοῦ Μεσολογγίου καὶ τῶν κατὰ τὴν Εὔβοιαν, Σκίαθον καὶ Ἀταλάντην συναφθεισῶν μαχῶν. Τῷ 1829 ἀποστέλλεται εἰς Σάμον καὶ ὑπὸ τὸν Κωλέττην ὑπηρετεῖ ὡς ἀνώτερος ἀξιωματικὸς τῆς ἐθνοφυλακῆς τῆς νήσου, ὡς μέλος καὶ ἔφορος. Ἐν αὐτῇ τῇ ἐποχῇ ἡ τῶν Βουρλιωτῶν Δημογεροντία απονέμει αὐτῷ τὸν τίτλον τοῦ πολίτου αὐτῆς. Τῷ 1832 ἐξελέγη πληρεξούσιος ἐν τῇ ἐθνικῇ συνελεύσῃ. Βραδύτερον Διοικητὴς τῆς Εὐρυτανίας καὶ τῆς Ναυπάκτου, μέχρι τῆς ἀφίξεως τοῦ βασιλέως Ὄθωνος.

Μετὰ τὴν πολιτικὴν μεταβολὴν τοῦ 1843 ἀποστέλλεται ἀντιπρόσωπος εἰς τὴν ἐν Ἀθήναις τὸ πρῶτον συγκληθεῖσαν ἐθνικὴν συνέλευσιν. Ἐν ἔτει 1844 ἐξελέγη βουλευτὴς δίς, εἶτα καὶ πρόεδρος τῆς βουλῆς. Κατὰ τὸ 1847 νομάρχης προσενεγκὼν σπουδαίας ὑπηρεσίας. Μετ' οὐ πολὺ προήχθη εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦ Γερουσιαστοῦ καὶ τοιοῦτος διετέλεσε μέχρι τῆς καταλήσεως τοῦ σώματος τούτου. Ὑπουργὸς τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἐπὶ τοῦ ὑπουργείου Κολοκοτρώνη.

Μετὰ δὲ τὴν πολιτικὴν μεταβολὴν τοῦ 1862 ὁ Δημήτριος Χατζίσκος ὡς ὑπουργὸς τὸν κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην περιοδεύοντα ἀκολουθῶν, τὸν ἀείμνηστον Ὄθωνα, συνοδεύει αὐτὸν καὶ εἰς τὸν τόπον τῆς ἐξορίας του. Ἐν τῇ πατρίῳ δὲ τοῦ ἐξορίστου βασιλέως αὐλῇ τυγχάνει βαθείας ἐκτιμήσεως τιμηθεὶς ὑπό τε τοῦ βασιλέως τῆς Βαυαρίας καὶ τοῦ Μεγάλου Δουκὸς τοῦ Ὀλδεμβούργου διὰ τοῦ μεγαλοσταύρου του Ἁγίου Μιχαὴλ καὶ τοῦ μεγαλοσταύρου τοῦ Φριδερίκου Πέτρου. Εἶτα καὶ αὖθις ἐξελέγη βουλευτὴς Φθιώτιδος, ἀναδειχθεὶς καὶ πρόεδρος τῆς βουλῆς.

Ἐπὶ τῆς διαδόχου βασιλείας ἔτυχε πολλῶν δειγμάτων ἀγάπης τιμηθεὶς καὶ διὰ τοῦ ἀνωτέρου παρασήμου. Ἀπέθανεν ἐν Ἀθήναις τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1877.

ΑΝΔΡΟΝΙΚΟΣ ΠΑΙΚΟΣ. Ἐγεννήθη ἐν Θεσσαλονίκῃ ἐν ἔτει 1799, ὅπου ἐπὶ μικρὸν ἐδιδάχθη ἐκεῖ, μεταβὰς εἶτα εἰς Ἰταλίαν μὲ ἐνθουσιασμὸν φιλομαθείας. Ἔμπλεως αἰσθημάτων ἐσπούδασεν ἐν τῷ περιωνύμῳ Πανεπιστημίῳ τῆς Πίσσης τὴν νομικὴν ἐπιστήμην. Ἐπὶ τῷ ἀκούσματι τῆς ἐπὶ τῇ ἐλευθερίᾳ ἐγέρσεως τῆς Ἑλλάδος ἔσπευσε ταύτῃ ὑπακούων ὁ Ἀνδρόνικος ἐνταῦθα, ὅπως μετάσχῃ τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος. Ὁ Ὑψηλάντης προσέλαβεν αὐτὸν ὡς γραμματέα τὸ 1822, καὶ ἔμεινε ὁ Παΐκος ἐν τῇ ἐστρατοπεδευμένῃ Ἑλλάδι ἄχρι τοῦ 1825. Ἀφοῦ δ' ἔλαβε τὸν μεγαλόσταυρον πληγῆς ὑπὲρ πατρίδος ἀπῆλθε πάλιν οὕτω κεκοσμημένος εἰς Βιέννην, ὅπως καὶ ἐκ τῶν ἐκεῖ Πανεπιστημίων ἀποθησαυρίσῃ τῆς ἐπιστήμης ἀγλαὰ διδάγματα. Ἐπανελθὼν κατὰ τὸ 1829 προσλαμβάνεται ὑπὸ τοῦ Κυβερνήτου ἀοιδίμου Καποδιστρίου, ὡς πρόεδρος τοῦ ἐν Κορίνθῳ πρωτοκλήτου δικαστηρίου,

εἶτα πρόεδρος τοῦ ἐν Μεσολογγίῳ. Μετὰ τὸ δυστύχημα τὸ στερῆσαν τὴν πατρίδα τοῦ Καποδιστρίου, ὁ Παΐκος ἀπεσύρθη τῆς δημοσίας λειτουργίας μεταβὰς εἰς Σύρον ὅπου διέμεινεν ἄχρι τοῦ 1835. Δὲν ἦτο δυνατὸν ὁ Παΐκος νὰ βιοῖ λαθὼν ἐν Σύρῳ· ὅθεν κατὰ τὸ 1835 ἀνεδείχθη Εἰσαγγελεὺς τοῦ Ἀρείου Πάγου· τὸ δὲ 1837 ἐκλήθη ὡς Καθηγητὴς καὶ πρύτανις μάλιστα πρῶτος τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου. Ἐν τούτοις ἡ ἀξία τοῦ ἀνδρὸς ἐγίνετο ὁσημέραι καταφανεστέρα καὶ ἡ ἀναγνώρισις αὐτῆς ἀνεβίβασεν αὐτὸν ἐπαξίως εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦ ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης τὸ 1837 προέδρου ὄντος τοῦ ὑπουργικοῦ Συμβουλίου τοῦ Ῥουδάρτ. Διέμεινε δὲ ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης καὶ ἐν τῷ μεταξὺ προσωρινῶς τῶν Οἰκονομικῶν καὶ τῶν Ἐξωτερικῶν ἄχρι τοῦ 1841. Τότε δὲ διωρίσθη Σύμβουλος τῆς Ἐπικρατείας εἰς τακτικὴν ὑπηρεσίαν. Τὸ 1842 διωρίσθη ὁ Παΐκος Γενικὸς Ἐπίτροπος τῆς ἐπικρατείας παρὰ τῷ ἐλεγκτικῷ Συνεδρίῳ, ἐν ᾗ θέσει διέμεινεν ἄχρι τοῦ 1849. Τὸ δὲ 1850 ἀνεδείχθη ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας ἐκπαιδεύσεως. Εἶτα ὑπηρέτησεν ὡς Εἰσαγγελεὺς τὸ 1857 τοῦ Ἀρείου Πάγου, μέχρι τοῦ 1863. Ἀπέθανε δὲ ἐν Ἀθήναις τῇ 22ᾳ Ἰανουαρίου τοῦ 1880.

ΘΡΑΣΥΒΟΥΛΟΣ Α. ΖΑΙΜΗΣ. Ἐγεννήθη τῷ 1823, ἐν οἴκῳ ἐκ τῶν πρώτων συγκλονησθέντι εἰς τὴν ἔκρηξιν τῆς ἐπαναστάσεως, καίτοι ἡγεμονικῷ ἀληθῶς καὶ ἀσφαλέστερον πάντων τεθεμελιωμένῳ εἰς τὴν καρδίαν τῆς Πελοποννήσου. Ἐπιμελῶς σπουδάσας ἐν Παρισίοις τὰ νομικά, ἐπανῆλθεν τῷ 1847, ὅτε διωρίσθη τμηματάρχης ἐν τῷ ὑπουργείῳ τῶν Ἐσωτερικῶν. Βουλευτὴς ἐξελέγη τὸ πρῶτον τὸ 1850. Ὑπουργὸς δὲ ἐγένετο τὸ 1859, ἀναλαβὼν τὴν διεύθυνσιν τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως, τοῦ ὁποίου ἀπεσύρθη διαφωνήσας καὶ πρὸς τὸν βασιλέα Ὄθωνα. Ὑποψήφιος Πρόεδρος ἐν τῇ βουλῇ τῷ 1860 τῆς μεγάλης ἐκείνης ἀντιπολιτεύσεως ἐπέτυχε διὰ τῆς ἱστορικῆς πλειοψηφίας τῶν 62· ἡ ἐπιτυχία δὲ ἐπήνεγκε τὴν διάλυσιν τῆς βουλῆς, ὅπερ ὑπῆρξεν ἀφορμὴ τῆς ἐπακολουθησάσης μετ' οὐ πολὺ Μεταπολιτεύσεως. Ἐγένετο τότε ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν Μετὰ τὴν παραίτησιν τῆς προσωρινῆς κυβερνήσεως ἀπεστάλη ὑπὸ τῆς ἐθνικῆς Συνελεύσεως εἰς Κοπεγχάγην μέλος τῆς προσενεγκούσης τῷ βασιλεῖ Γεωργίῳ τὸ στέμμα τῆς Ἑλλάδος τριμελοῦς ἐπιτροπῆς, καὶ εἶτα ἔκτακτος ἀπεσταλμένος πρὸς παραλαβὴν τῆς Ἑπτανήσου. Τῷ 1864, διαρκούσης ἔτι τῆς Συνελεύσεως, ἀπετέλεσε μέρος τοῦ ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ ναυάρχου Κανάρη κατὰ Φεβρουάριον συγκροτηθέντος ὑπουργείου. Τῷ δὲ 1865 μετέσχε μετὰ τοῦ Χρηστίδου τοῦ πρώτου ὑπουργείου Δεληγεώργη. κατὰ τὴν κρίσιμον ἐποχὴν τοῦ 1869 ἐκλήθη εἰς τὴν πρωθυπουργίαν διαλύσας τὴν βουλὴν τὸ 1868, ἧς παρῃτήθη τὸ 1870. Τῷ δὲ 1871 ἐσχημάτισε αὖθις ὑπουργεῖον, τοῦ ὁποίου ὅμως παρῃτήθη, ἀρνηθεὶς νὰ συμμετάσχῃ Ἐπὶ τῆς Οἰκουμενικῆς Κυβερνήσεως ἐγένετο Ὑπουργὸς

τῆς Δικαιοσύνης Τῷ δὲ 1878 ἐκλήθη μετὰ τοῦ κ. Χ. Τρικούπη εἰς σχηματισμὸν ὑπουργείου, ἀλλ' ἠρνήθη. Πολλάκις ἀνεδείχθη Πρόεδρος τῆς βουλῆς, ἐτιμήθη δὲ τῷ 1869 ὑπὸ τῆς Γαλλικῆς κυβερνήσεως διὰ τοῦ μεγαλοσταύρου τῆς Λεγεῶνος τῆς Τιμῆς ὡς καὶ τῶν μεγαλοσταύρων τῆς Ἰταλίας, Αὐστρίας καὶ Ἑλλάδος. Ὡσαύτως ἔφερε καὶ ἀνώτερα παράσημα τῆς Δανίας, Ρωσσίας καὶ Ἱσπανίας. Ἀπεβίωσεν ἐν Ἀθήναις αἴφνης τὴν νύκτα τῆς 26ης πρὸς τὴν 27ην Ὀκτωβρίου 1880.

ΑΝΤΩΝΙΟΣ Γ. ΖΑΝΟΣ. Ἐγεννήθη ἐν Θήρᾳ τὸν Νοέμβριον τοῦ 1803 ἐκ γονέων εὐπατριδῶν, διαπρεπόντων ἐπ' ἀρετῇ καὶ ὑπολήψει. Μετέλαβεν ὅθεν καὶ οὗτος τῆς αὐστηρᾶς ἐκείνων ἀνατροφῆς, ἥτις ἰδίως ἐχαρακτήριζε τὸν ἐπὶ ὀξυνοίᾳ καὶ εὐθύτητι, φιλοπατρίᾳ καὶ φιλομαθείᾳ πατέρα αὐτοῦ, Γουλιέλμον Ζάνον.

Παράδειγμα δὲ τῆς φιλομαθείας τοῦ ἀνδρὸς ἔστω τόδε· ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην τέσσαρας τῶν υἱῶν αὐτοῦ, ἀπέστειλε πρὸς ἐντελεστέραν ἐκπαίδευσιν αὐτῶν εἰς τὴν νῆσον Χίον, ἥτις ἦτο ἑστία γραμμάτων, ἅτε διαπρεπῶν διδασκάλων τοῦ γένους διδασκόντων. Ἐκεῖ ἐκπαιδευθεὶς καὶ ὁ ἀείμνηστος Ἀντώνιος διέμεινεν ἐπὶ ὅλην τετραετίαν, εἶτα ἐπανελθὼν εἰς Θήραν προσελήφθη ὡς ἰδιαίτερος γραμματεὺς τὸ 1829 εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ ἐκτάκτου ἀπεσταλμένου τῆς Κυβερνήσεως ἀοιδίμου Ἀντωνίου Τζούνη γενικοῦ ἐφόρου τῶν λιμένων τοῦ Κράτους, παρ' οὗ ἰδιαζόντως ἠγαπᾶτο καὶ πλήρους ἐμπιστοσύνης ἀπήλαυε, διὸ πολλὰς ἐκτάκτους ἀποστολὰς παρ' αὐτοῦ ἐπεφορτίσθη οἷον εἰς Κόρινθον, εἰς Σοφικὸν κτλ. διὰ τὴν ἐπιθεώρησιν τῶν τελωνείων καὶ ὑγειονομολιμεναρχείων, τὸν δὲ Μάρτιον τοῦ 1829 καὶ μὲ ἰδιαιτέρας τινὰς ἀποστολὰς πρὸς τὸν ἀοίδιμον Καποδίστριαν, τὸν Κυβερνήτην τῆς Ἑλλάδος λαβὼν καὶ εὐχαριστήριον ἔγγραφον διὰ τὴν εὐδόκιμον ἐκπλήρωσιν τῆς ὑπηρεσίας του.

Τοιαύτη ἦτο ἡ περὶ τὰ δημόσια καθήκοντα πορεία τοῦ Ἀντωνίου Γ. Ζάνου πρὸ τῆς συστάσεως τῆς βασιλείας, ἀπὸ δὲ τῆς συστάσεως αὐτῆς ἐξελέχθη ἐν τῇ ἰδιαιτέρᾳ πατρίδι του ἐπὶ τέσσαρας περιόδους Δημοτικὸς σύμβουλος, ὅπου ἐτιμᾶτο καὶ ἠγαπᾶτο παρὰ πάντων τῶν συμπολιτῶν του, διότι εἰς πᾶσαν περίστασιν προσεπάθει νὰ δεικνύηται χρήσιμος καὶ ὠφέλιμος εἰς αὐτούς, οἵτινες καὶ εἰς τὸν βουλευτικὸν ἀγῶνα πολλάκις παρώτρυνον αὐτὸν ν' ἀποδυθῇ, ἀλλ' οὗτος ἀπεποιεῖτο τὴν τοιαύτην τιμήν, ὡς μὴ θέλων ν' ἀπομακρυνθῇ ἐκ τῆς οἰκογενείας του. Εἰς τὴν ἀγαθὴν δὲ ταύτην ἐπιτόπιον ὑπόληψιν αὐτοῦ συνεισέφερε καὶ ἡ προσφιλὴς αὐτῷ σύζυγος Εὐγενία διὰ τῆς εὐγενοῦς συμπεριφορᾶς της καὶ διὰ τοῦ οἰκογενειακοῦ της ὀνόματος, διότι ἦτο θυγάτηρ ἐπισήμου ἀγωνιστοῦ τοῦ Εὐαγγέλου Μαζαράκη ἑνὸς τῶν πρώτων ἱερολοχιτῶν τοῦ 1821, πρώτου ἀνοψώσαντος τὴν ἑλληνικὴν σημαίαν εἰς τὰς Κυκλάδας νήσους καὶ πληρεξουσίου τῆς νήσου Θήρας εἰς τὴν ἐν Ναυπλίῳ Συνέλευσιν ὅπου ἐν ἀκμαίᾳ ἔτι ἡλικίᾳ εἶχεν

ἀποβιώσει, καὶ διὰ στενῆς φιλίας τιμώμενος ὑπὸ τοῦ ἀοιδίμου 'Αλεξάνδρου 'Υψηλάντου, ὅστις καὶ ἰδιαιτέραν ἀλληλογραφίαν μετ' αὐτοῦ ἐτήρει.

'Επὶ ἱκανὰ δ' ἔτη ὁ 'Αντώνιος Γουλιέλμου Ζάνος ὑπηρέτησεν ὡς διοικητικὸς ὑπάλληλος, μετὰ παραδειγματικῆς πρὸς τὴν δημοσίαν λειτουργίαν ἀφοσιώσεως.

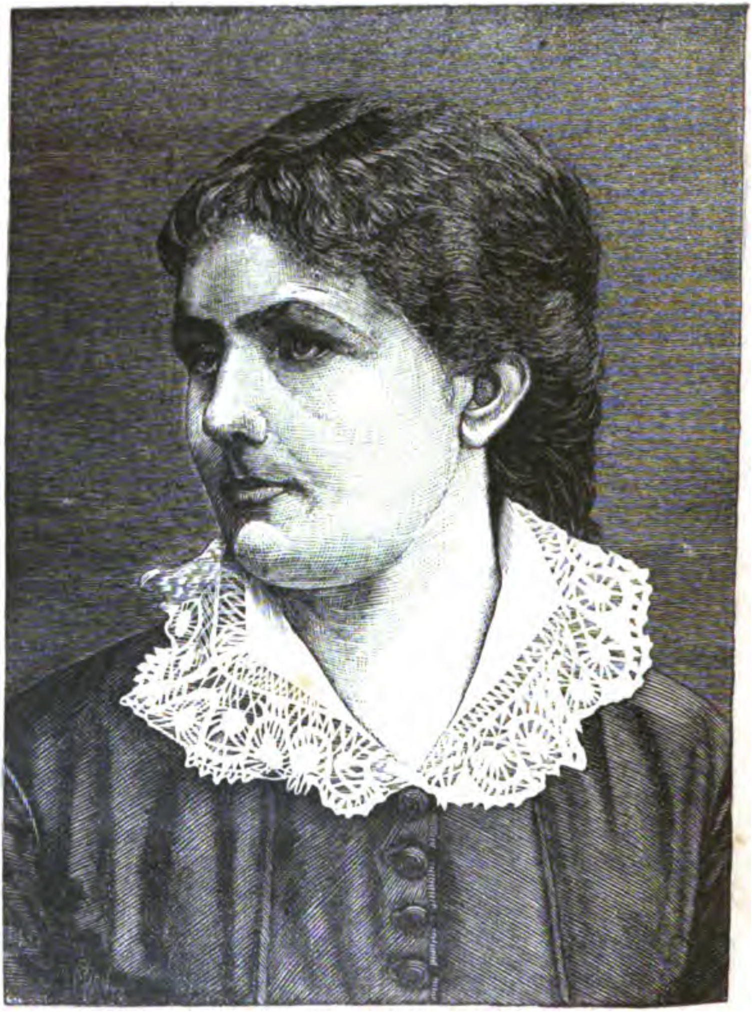
Καθόσον δ' ἀφορᾷ τὸν ἰδιωτικὸν αὐτοῦ βίον ἦτο ἐπίσης ἄμεμπτος καὶ ἀξιόλογος ἀνήρ, διότι πάντοτε ἐγένετο ὁ τύπος τῆς ἀρετῆς. Κυρίως μάλιστα ὡς σύζυγος ἦτο λίαν πιστὸς καὶ ἀφωσιωμένος, ἔτι δὲ καὶ πατὴρ φιλοστοργώτατος, προσφιλῶς ἐργασθεὶς ὑπὲρ τῆς μορφώσεως τοῦ ἀξίου καὶ μονογενοῦς υἱοῦ αὐτοῦ Στυλιανοῦ. Πρὸ ἐτῶν δ' ἐν 'Αθήναις διαμένων, τελευταῖον προσελήφθη ὡς ἰδιαίτερος γραμματεὺς τῆς ἀοιδίμου 'Ελένης Τοσίτσα, παρ' ᾗ πιστότατα ἠργάσθη καταλιπὼν λαμπρὰς ἀναμνήσεις. 'Απεβίωσε τὴν 2 Σεπτεμβρίου τοῦ 18.1.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΖΑΠΠΑΣ. 'Εὰν ἀνατρέξωμεν εἰς τὴν πρώτην αὐτοῦ ἀρχήν, βλέπομεν ὅτι ἐγεννήθη ἐν Λαμπόβῳ τῆς 'Ηπείρου περὶ μέσην τὴν πρώτην δεκαετηρίδα τοῦ αἰῶνος τούτου ἐξ οἴκου ἐπιφανοῦς μὲν ἐν τῷ τόπῳ, ἀλλ' ὑποκύψαντος δι' αὐτὸ τοῦτο εἰς τὰς ἐπηρείας τῶν πάντοτε πονηρῶν ἀλλὰ πολλῷ πονηροτέρων τότε χρόνων πολιτικῶν.

'Ο πρωτότοκος οὗτος τοῦ οἴκου υἱὸς 'Αθανάσιος, εὗρε μέχρι τινὸς τῆς ἡλικίας του τὴν πατρικὴν προστασίαν, ἥτις φιλότιμος καὶ φιλομαθής, καίτοι γλίσχρα ἔχουσα τὰ ὑλικὰ μέσα, παῖδα ἔτι μικρὸν ἀπέστειλεν αὐτὸν εἰς σχολεῖον ἐν Κερκύρᾳ.

'Εγένετο ἀνήρ, ὅτε στάδιον ἠνοίχθη εὐρύτερον δημιουργηθὲν ὑπὸ τοῦ μεγαλεπιβόλου ἐκείνου καὶ μεγαλουργοῦ, τοῦ ἐξαδέλφου του Εὐαγγέλη, καὶ τοῦ κεδνοῦ τὴν φρένα ἀδελφοῦ Κωνσταντίνου, εἰς ὃ καὶ αὐτὸς ἔδραμεν, ὅπως συνεργασθῇ καὶ συντελέσῃ· καὶ συνειργάσθη καὶ συνετέλεσε φιλοπόνως καὶ ἀκαμάτως. 'Ασπασάμενος δὲ τὸν ἔγγαμον βίον μετὰ συμβίας χρηστῆς καὶ ἐναρέτου, ἐκτήσατο τέκνα, θυγατέρα καὶ δύο υἱούς, ὡς δύο τοῦ πατρὸς βακτηρίας, ἐφ' ὧν ἐστήριξε τὰς μελλούσας ἐλπίδας του, ὅτι θέλει ἑδρασθῇ ἐπ' αὐτῶν ἡ συνεχὴς καὶ ἀδιάσπαστος ὕπαρξις τοῦ τε ὀνόματος τοῦ ἑαυτῶν γένους καὶ τοῦ ἐθνικοῦ αὐτοῦ κλέους. Βαίνουσιν ἤδη οὗτοι ἐπὶ τὸν οὐδὸν τοῦ πρακτικοῦ καὶ ἐνεργοῦ βίου μὲ ἱκανὰ τὰ ἐφόδια, ὅπως μὴ διαψεύσωσι τὰς πατρικὰς καὶ οἰκογενειακὰς οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὰς ἐθνικάς μας ἐπ' αὐτῶν ἐλπίδας.

'Απέθανε ἐν Βουκουρεστίῳ τὴν 7 Σεπτεμβρίου 1880. 'Η δὲ κηδεία αὐτοῦ ἐτελέσθη μετὰ μεγάλης πομπῆς καὶ μεγαλοπρεπείας, παρακολουθήσαντος ὁλοκλήρου τοῦ ἱεροῦ ἑλληνικοῦ κλήρου, τοῦ τότε πρεσβευτοῦ τῆς 'Ελλάδος διακεκριμένου ἀνδρὸς κ. Μάρκου Ν. Δραγούμη καὶ πλήθους ἄλλου κόσμου ἐκλεκτοῦ.

ΕΛΙΖΑ ΚΙΑΡΑΜΟΝΤΕ

(Ἴδε σελ. 193)

ΜΟΥΣΙΚΗ

ΛΟΥΛΟΥ

ΠΟΛΚΑ.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΚΑΤΑΚΟΥΖΗΝΟΥ

(ΤΥΠΟΙΣ Χ. Ν ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΩΣ)

TRIO
f
1
2
p

mf
p
mf

GODA
f
mf
f

p
f

ΕΥΡΙΣΚΕΤΑΙ

ΠΑΡ' ΑΠΑΣΙ ΤΟΙΣ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΑΙΣ

ΑΝΤΙ ΔΡΑΧΜΩΝ ΝΕΩΝ ΤΡΙΩΝ.

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀνδρέου Κορομηλᾶ 1881 — Β', 180